تفسير ابن كثير

ตัฟซีรฺ อิบนิ กะษีรฺ

เล่ม 1

ญุซ 1 - ญุซ 2
ซูเราะฮฺ อัลฟาติฮะฮฺ ถึง อายะฮฺที่ 252
ของซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ

เรียบเรียง : เชค ศอฟียุรเราะฮฺมาน อัล-มุบาร็อกฟูรีย์
แปล : อ.ซากีรีน บุญมาเลิศ

مركزالكتب الإسلامية
The Islamic Book Center Bangkok Thailand.

ศูนย์หนังสือ
อิสลาม

تفسير ابن كثير

ตัฟซีรฺ อิบนิ กะษีรฺ

เล่ม 1

ญุซ 1 - ญุซ 2
ซูเราะฮฺ อัลฟาติฮะฮฺ
ถึง อายะฮฺที่ 252
ของซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ

เรียบเรียง : เชค ศอฟียุรเราะฮฺมาน อัลมุบาร็อกฟูรีย์
แปล : อ.ชากิรีน บุญมาเลิศ

ISLAMIC BOOK CENTER
ศูนย์หนังสืออิสลาม
مركزالكتب الإسلامية
The Islamic Book Center Bangkok Thailand.
700.-

ศูนย์หนังสืออิสลาม กรุงเทพฯ ผลิต และจัดจำหน่าย

ตัฟซีรฺ อิบนิ กะษีรฺ เล่ม 1

อิมาม อิสมาอีล อิบนิ อุมัรฺ อิบนิ กะษีรฺ : เขียน

เชค ศอฟียุรเราะฮฺมาน อัลมุบาร็อกฟูรีย์ : เรียบเรียง

อ.ซากิรีน บุญมาเลิศ : แปลภาษาไทย

ISBN : 978-616-7480-39-8

พิมพ์ครั้งที่ 1 : กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 / ญะมาดิลเอาวัล ฮ.ศ. 1436

พิมพ์ครั้งที่ 2 : ธันวาคม พ.ศ. 2558 / เราะบีอุลเอาวัล ฮ.ศ. 1437

ราคา : 700 บาท

อิสมาอีล อิบนิ อุมัรฺ อิบนิ กะษีรฺ.
ตัฟซีรฺ อิบนิ กะษีรฺ เล่ม 1.-- กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสืออิสลามกรุงเทพฯ, 2558.
722 หน้า.

1. กุรอาน. I. ซากิรีน บุญมาเลิศ, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.
297.1227
ISBN 978-616-7480-39-8

พิมพ์ : บริษัท ออฟเซ็ท จำกัด

ผู้จัดพิมพ์, จัดจำหน่าย : นายไพโรจน์ กาญจนเพ็ญ

ศูนย์หนังสืออิสลาม กรุงเทพฯ 87/2 ถ.รามคำแหง ซอย 2 เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250
โทร. 02-318-8085, 089-005-3393, E-mail : muslimthaibook@yahoo.com

Publishers & Distributors
The Islamic Book Center Bangkok
THE FOUNDATION OF ISLAMIC CENTER OF THAILAND

คำนำ สำนักพิมพ์

อัลฮัมดุลิลลาฮฺ บรรดาการสรรเสริญเป็นของอัลลอฮฺ ﷻ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก ขอความสันติประสบแด่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ผู้เป็นศาสนทูตท่านสุดท้าย, บรรดาเครือญาติ (อะหฺลุลบัยตฺ), บรรดาสาวก (ศอฮาบะฮฺ) และบรรดาบรรพชนมุสลิมรุ่นแรกในอดีต (สะลัฟ) ที่ได้ชี้แนะทางนำแก่มนุษยชาติ

หนังสือ **ตัฟซีรฺ อิบนิ กะษีรฺ** นี้ อ.ซากีรีน บุญมาเลิศ ได้แปลจากต้นฉบับภาษาอาหรับ "อัลมิศบาฮุ้ลมุนีรฺ ฟีตะห์ซีบ ตัฟซีรฺ อิบนิ กะษีรฺ" ซึ่งเป็นตัฟซีรฺฉบับที่ เชคศอฟียุรเราะฮฺมาน อัลมุบาร็อกฟูรีย์ เป็นผู้เรียบเรียง (ซึ่งเป็นหนังสือที่สรุปย่อมาจากตัฟซีรอิบนุ กะษีรฺ ฉบับเต็ม) และจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ ดารุสสลาม ในประเทศซาอุดิอาระเบีย โดยนำมาจัดพิมพ์เป็นฉบับแปลภาษาไทย จะทำเป็นเล่ม 15 เล่มๆ ละ 2 ญุซ

ในบรรดางานพิมพ์หนังสือทั้งหมด ไม่มีความภาคภูมิใจใดจะเทียบเท่ากับการได้พิมพ์คัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งเป็นพระวจนะของอัลลอฮฺ ﷻ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลกที่ทรงประทานลงมาเป็นทางนำสำหรับมนุษยชาติ

สำหรับการจัดพิมพ์หนังสือตัฟซีรฺฯ เล่มนี้ มีความยุ่งยากในการแปล การจัดพิมพ์ และการตรวจทานเป็นอย่างมาก ซึ่งแน่นอนย่อมหนีไม่พ้นความผิดพลาด ดังนั้น หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นประการใด ผู้จัดพิมพ์กราบขออภัยต่ออัลลอฮฺ ﷻ และขอน้อมรับคำชี้แจงแนะนำจากทุกท่านเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

หากหนังสือเล่มนี้มีความดีประการใด ขออุทิศความดีนี้แด่บิดา มารดา "โอ้ อัลลอฮฺ โปรดทรงเมตตาท่านทั้งสอง เช่นที่ทั้งสองได้เลี้ยงดูฉันเมื่อเยาว์วัย"

สุดท้ายในนามสำนักพิมพ์ ศูนย์หนังสืออิสลามฯ ขอขอบคุณ อ.ซากีรีน บุญมาเลิศ และทีมงานทุกท่านผู้มีส่วนช่วยเหลือในการที่ทำให้หนังสือเล่มนี้ออกมาสู่สายตาผู้อ่าน ขออัลลอฮฺ ﷻ โปรดตอบแทนความดีแก่ทุกท่าน ทั้งโลกนี้ (ดุนยา) และโลกหน้า (อาคิเราะฮฺ) ด้วยเทอญ *อามีน*

บรรดาการสรรเสริญทั้งมวลเป็นของอัลลอฮฺ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก

ไพโรจน์ กาญจนเพ็ญ

สำนักพิมพ์ ศูนย์หนังสืออิสลาม กรุงเทพฯ

เราะบีอุลเอาวัล 1436 / มกราคม 2558

คำนำ ผู้แปล

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونعوذ به من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا ، من يهده الله فلا مضل له ومن يضلله فلا هادي له ، أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمدا عبده ورسوله ، اللهم صل على محمد وعلى اله وصحبه ومن تبعهم باحسان إلي يوم الدين أما بعد :

อัลฮัมดุลิลลาฮฺ หลังจากที่ได้แปลความหมายคัมภีร์อัลกุรอานจบและตีพิมพ์ออกไปในครั้งแรก ลงวันที่ 26 มีนาคม 2544 โดยพิมพ์เป็นเล่มเดียวจบ ใช้ชื่อว่า **"อัล-กุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย"** จากนั้นมาจนถึงขณะนี้ ก็เป็นเวลาประมาณ 13 ปี ในช่วง 13 ปีที่ผ่านมานั้น "อัล-กุรอาน พร้อมความหมายภาษาไทย" ได้ถูกตีพิมพ์หลายครั้งหลายหน สนองความต้องการของมวลชน และจากนั้นมา ผมเองก็ได้รับจดหมาย โทรศัพท์อยู่เสมอขอให้อธิบายความหมายโดยละเอียดของคัมภีร์อัลกุรอาน ผมพยายามคัดเลือกหนังสือตัฟซีร (อธิบายอัลกุรอาน) และในที่สุดก็ได้เลือกเอาหนังสืออธิบายอัลกุรอาน ชื่อ "อัลมิศบาฮุ้ลมุนีร ฟีตะห์ซีบ ตัฟซีรฺ อิบนิ กะษีรฺ ของอิมาม อิสมาอีล อิบนิ อุมัรฺ อิบนิ กะษีรฺ" จัดทำโดย กลุ่มนักวิชาการ ควบคุมโดย อัชเชค ศอฟียุรเราะฮฺมาน อัล-มุบาร็อกฟูรีย์ จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ดารุสสลาม เพื่อการเผยแพร่และจำหน่าย กรุงริยาฎ

เหตุผลที่ผมเลือกเอาหนังสือเล่มนี้ เพราะเห็นว่า :-

- เป็นการอธิบายที่กระชับ ไม่ยืดเยื้อจนเกินไป
- เป็นการนำเอาอัลกุรอาน มาอธิบายอัลกุรอาน
- เป็นการนำเอาฮะดีษของท่านนบี ﷺ มาอธิบาย
- ฮะดีษที่นำมาอธิบายผ่านการตรวจสอบ และใส่สระมาอย่างเรียบร้อย
- นำเอาคำพูดและทรรศนะของชาวสะลัฟศอและฮฺ ที่เป็นศอฮาบะฮฺ และตาบิอีน (ชนรุ่นหลังศอฮาบะฮฺ) มาอธิบายประกอบ
- เห็นว่าสำนวนของหนังสือเล่มนี้ไม่ยากจนเกินไป
- ไม่มีเรื่องเล่าที่เรียกกันว่า อิสรออีลีย๊าต เข้ามาเกี่ยวข้องและปะปน
- เป็นหนังสืออธิบายอัลกุรอานที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับ และแพร่หลายโดยทั่วไปในโลกอิสลาม

ผมหวังว่า หนังสืออธิบายอัลกุรอานชุดนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อพี่น้องมุสลิมในประเทศไทย และผู้ที่สนใจไม่มากก็น้อย ผมทราบดีเป็นอย่างยิ่งว่างานชิ้นนี้เป็นงานที่หนักหนามากทีเดียว ต้องใช้เวลา แต่ก็จะพยายามเป็นที่สุด โดยหวังผลตอบแทนจากอัลลอฮฺ ﷻ และขอความสำเร็จจากพระองค์ และความเมตตาจากพระองค์ แท้จริง พระองค์คือผู้ทรงเมตตาเสมอ

อาจารย์สุพล (ชากีรีน) บุญมาเลิศ

ผู้แปล อธิบาย และเรียบเรียง

1 มกราคม 2558 / 10 รอบีอุลเอาวัล 1436

ประวัติผู้แปล

ชื่อ – นามสกุล : นายสุพล บุญมาเลิศ

ชื่อมุสลิม : ซากีรีน

วัน และสถานที่เกิด : 1 มกราคม 2490, กรุงเทพฯ

หน้าที่การงานในปัจจุบัน : ผู้จัดการ ห.จ.ก อาราบิก เซนเตอร์

ค่อฏีบมัสญิดฟัตฮุ้ลบารี บางกะปิ กรุงเทพฯ

รองประธานมูลนิธิดารุสสลาม หนองจอก กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา : ประถมศึกษา โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง

- มัธยมศึกษา โรงเรียนบางกะปิ
- อิสลามศึกษา โรงเรียนมิฟตาฮุลอุลูมิดดีนียะห์ บ้านดอน กทม.
- อุดมศึกษา ปริญญาตรี คณะกฎหมายอิสลาม แผนกอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ (Faculty of Law for Islamic & Arabic Studies) มหาวิทยาลัยอัล-อัซฮาร์ ประเทศสาธารณรัฐอาหรับอียิปต์
- ประกาศนียบัตรขั้นสูง คณะศึกษาศาสตร์ แผนกการศึกษา และจิตวิทยา (Faculty of Education : General Diploma in Education & Psychology) มหาวิทยาลัยอัล-อัซฮาร์ ประเทศสาธารณรัฐอาหรับ อียิปต์

สารบัญ

เนื้อเรื่อง	*หน้า*

เนื้อเรื่อง **หน้า**

เนื้อเรื่อง *หน้า*

เนื้อเรื่อง	หน้า

เนื้อเรื่อง *หน้า*

เนื้อเรื่อง *หน้า*

เนื้อเรื่อง หน้า

เนื้อเรื่อง *หน้า*

เนื้อเรื่อง *หน้า*

เนื้อเรื่อง **หน้า**

เนื้อเรื่อง หน้า

เนื้อเรื่อง *หน้า*

เนื้อเรื่อง **หน้า**

เนื้อเรื่อง	*หน้า*

เนื้อเรื่อง *หน้า*

เนื้อเรื่อง หน้า

เนื้อเรื่อง **หน้า**

เนื้อเรื่อง	*หน้า*

เนื้อเรื่อง *หน้า*

เนื้อเรื่อง	*หน้า*

เนื้อเรื่อง **หน้า**

เนื้อเรื่อง *หน้า*

เนื้อเรื่อง **หน้า**

เนื้อเรื่อง *หน้า*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

อารัมภบท ในการพิมพ์ ครั้งที่ 1

การสรรเสริญเป็นสิทธิ์แด่อัลลอฮฺ ﷻ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก ขอความเมตตาและความสันติจงประสบแด่บ่าวของพระองค์และศาสนทูตของพระองค์ คือ มุฮัมมัด ซึ่งเป็นศาสนทูตท่านสุดท้าย และแด่วงศาคณาญาติ ตลอดจนบรรดาสาวกของท่านผู้มีความประเสริฐ และผู้ที่ปฏิบัติตามพวกเขาด้วยดีจวบจนถึงวันสิ้นโลก

อนึ่ง คัมภีร์อัลกุรอานอันมีเกียรตินั้น ถือเป็นสิ่งที่ประเสริฐสุดที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้เกียรติแก่ประชาชาติอิสลาม เป็นคัมภีร์ที่ประเสริฐสุด ไม่มีสิ่งใดจะมาปฏิเสธหรือโต้แย้งคัมภีร์นี้ได้ ไม่ว่าก่อนที่จะถูกประทานลงมา หรือหลังจากที่ประทานลงมาแล้ว ถูกประทานลงมาจากพระผู้ทรงปรีชาญาณ ผู้ทรงได้รับการสรรเสริญ เป็นทางนำสำหรับผู้ที่อยู่ในทางที่เที่ยงตรงยิ่ง ดังนั้น ผู้ใดได้ยึดถือคัมภีร์นี้แล้ว แน่นอน เขาต้องได้รับทางนำไปสู่หนทางที่เที่ยงตรง และผู้ใดหนีออกไปจากคัมภีร์นี้ เขาย่อมอยู่ในความขาดทุนอย่างใหญ่หลวง

ความจริงแล้วประชาชาติอิสลามได้ให้ความเอาใจใส่ต่อคัมภีร์นี้เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งไม่เคยมีประชาชาติใดๆ เสมอเหมือน และบรรดานักปราชญ์แห่งประชาชาตินี้ได้ค้นคว้าถึงสิ่งที่มีอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอาน อันได้แก่ ข้อชี้ขาด คำตัดสิน ความหมาย เกร็ดย่อย หลักฐาน ข้อบ่งชี้ คำอธิบาย คำสอนและข้อควรระลึก เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง สำนวนโวหารอันแยบยล สัญญาณบ่งชี้ด้านความมหัศจรรย์ ด้านไวยากรณ์ สำนวนการอ่านที่แตกต่าง และสำเนียงต่างๆ ตลอดจนค้นคว้าถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ของสถานที่ต่างๆ บรรดาประเทศที่ได้ถูกกล่าวไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน ตลอดจนเรื่องอื่นๆ

โดยปรากฏว่าหนังสือตัฟซีรฺของอิบนุ กะษีรฺ ﷺ ถือเป็นหนังสือที่สำคัญที่สุดเล่มหนึ่งในการอธิบายคัมภีร์อัลกุรอานอันยิ่งใหญ่นี้ และเป็นหนึ่งในบรรดาหนังสือที่ดีที่สุด และได้รับการกล่าวขวัญถึงกันอย่างแพร่หลายมากที่สุดในหมู่ประชาชาตินี้ ทั้งนี้เนื่องจากอิบนุ กะษีรฺ ﷺ นั้น เป็นผู้ที่ล้วงลึกด้วยความรู้ด้านคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ และซุนนะฮฺของท่านรอซูล ﷺ ความรู้เกี่ยวกับประวัติของคนรุ่นแรกและรุ่นต่อๆ มา พร้อมกันนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ยังทรงให้เขามีมุมมอง และการพินิจพิจารณา (หรือการวิเคราะห์) ที่เฉียบคมในแนวทางของอัลลอฮฺ ในการที่จะดำเนินไปในความดีและความชั่วของประชาชาติ ความเจริญก้าวหน้าและความล้าหลังตลอดจนความตกต่ำ

เขามีสายตาอันกว้างไกลในเรื่องต่างๆ ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น เขาได้เลือกเอาแนวทางในการอธิบายด้วยตัวบทหลักฐานที่มีรายงานสืบต่อกันมา โดยเลือกนำเสนอเฉพาะฮะดีษมัรฺฟัวะอฺ (รายงานอ้างถึงท่านนบี) เป็นส่วนใหญ่ รวมไปถึงคำพูดของชาวสะลัฟที่มีคุณธรรมจากบรรดาศอฮาบะฮฺ, ตาบิอีน และชนรุ่นหลังจากนั้นที่เป็นผู้นำแห่งทางนำที่ถูกต้อง และความมั่นใจ และจากผู้ที่ชำนาญการในวิชาอธิบายอัลกุรอานและซุนนะฮฺ โดยไม่ลืมด้านอื่นๆ ที่เราได้บ่งชี้เอาไว้ ด้วยเหตุนี้ หนังสือตัฟซีรฺอัลกุรอานของเขาจึงได้รวมเอาวิชาการไว้ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านตัวบทที่มีรายงานบันทึก และด้านสติปัญญาความเข้าใจ และบรรดามุสลิมก็ได้รับประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง โดยได้รับการต้อนรับ และตอบรับซึ่งหนังสือตัฟซีรฺเล่มอื่นๆ ไม่เคยได้รับมาก่อนนอกจากเป็นส่วนน้อยเท่านั้น

โดยที่พี่น้องของเราผู้ประเสริฐ ท่านเชค อับดุลมาลิก มุญาฮิด ผู้จัดการ ผู้รับผิดชอบของสำนักพิมพ์ดารุสสลาม มีความมุ่งมั่นอย่างสูงและมีจุดมุ่งหมายที่ดี และเป็นผู้ที่ทุ่มเททำงานอย่างยืนหยัดเพื่อรับใช้หนังสือของชาวสะลัฟ และเผยแผ่มันออกไปในรูปเล่มที่สวยงามประณีตให้แก่ผู้ที่พบเห็น และหลังจากได้ปรึกษาหารือกัน และได้แนวความคิดแล้ว จึงได้คัดเลือกบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีความสามารถเป็นนักค้นคว้าและนักเขียนชั้นเยี่ยมให้ทำการแปลหนังสือเล่มนี้เป็นภาษาต่างๆ ของโลกที่สำคัญๆ หลายภาษา เพื่อให้คนที่แสวงหาความรู้ในส่วนต่างๆ ของโลกทั้งมวลได้รับประโยชน์ ในทำนองเดียวกันก็มีความเห็นว่า ทางที่ดีแล้วควรสรุปคำอธิบายหนังสือเล่มนี้เพื่อให้ได้เล่มที่เหมาะสม และให้คงไว้ซึ่งเนื้อหาหลักอย่างครบครัน โดยแต่ละข้อวิจัยค้นคว้าได้ตั้งชื่อหัวข้อที่เหมาะสมเอาไว้ ทั้งนี้บรรดาฮะดีษและคำพูดต่างๆ ที่ยังเหลือหลังจากสรุปแล้วก็ได้อ้างอิงไปยังแหล่งที่ได้บันทึกฮะดีษหรือคำพูดเหล่านั้น เพื่อประโยชน์อันสมบูรณ์ยิ่ง โดยเชค อับดุลมาลิกได้ขอให้ท่านเชค อะบิลอัชบาล อะหฺมัด ชาฒิฟ (ขออัลลอฮฺ ﷻ ได้โปรดให้ความคุ้มครอง และให้ความสิริมงคลแก่ชีวิตของเขา) ดำเนินการในส่วนนี้ซึ่งท่านได้เสียสละความพยายามที่สมควรได้รับการขอบคุณในการอธิบายสรุป ทั้งนี้ โดยให้คงไว้ซึ่งฮะดีษจำนวนหนึ่งในเรื่องเดียวกัน เพื่อความหมายของเรื่องจะได้ครบสมบูรณ์ และตัด

บรรดาฮะดีษที่ซ้ำๆ กันในความหมายเดียวกันจากสายรายงานต่างๆ ออก ในส่วนของคำพูดและทรรศนะของบรรดานักตีความก็ทำเช่นเดียวกัน โดยได้มอบหมายให้พี่น้องบางคนได้ตรวจสอบฮะดีษและทรรศนะต่างๆ ภายใต้การควบคุมของเขา แล้วเขาได้ดำเนินงานอย่างสุดความสามารถ ส่วนการอธิบายความหมายของอิบนุ กะษีรฺ ﷺ นั้นได้ให้คงอยู่เช่นเดิม โดยได้วางหัวข้อเรื่องเอาไว้ในการค้นคว้าวิจัยด้วย

ต่อจากนั้น เชค อับดุลมาลิก มุญาฮิด ได้มอบหมายให้ฉันเป็นผู้ทบทวน ตรวจสอบ พินิจพิจารณา ซึ่งฉันก็ได้ดำเนินการดังกล่าว ได้ปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม ตัดทอนเมื่อฉันเห็นว่าควรเป็นอย่างนั้น ในขณะเดียวกัน พี่น้องของเราอีกคนหนึ่งที่ประเสริฐคือ ท่านชะกีล อะหฺมัด อัสสะละฟีย์ นักวิจัยค้นคว้าคนหนึ่งในแผนกค้นคว้า และแก้ไขในสำนักพิมพ์ดารุสสลามก็ได้ดำเนินการเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ หนังสือเล่มนี้จึงได้ออกมาสู่สายตาอย่างสวยงาม และเป็นที่พอใจอย่างยิ่ง แท้จริง การสรรเสริญทั้งมวลเป็นสิทธิ์แด่อัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้น

งานอื่นๆ บางอย่าง

1. ฉบับสรุปนี้ได้มาจากต้นฉบับที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ดารุสสลาม ซึ่งเป็นฉบับที่ได้มีการแก้ไขโดยยึดต้นฉบับของอียิปต์ ฉบับดั้งเดิมตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ "ดารุเอียะฮฺยา อิลกุตุบิลอะรอบียะฮฺ อีซา อัลบาบีย์ อัลฮะละบีย์ และหุ้นส่วน" วันที่ที่ตีพิมพ์มิได้ระบุ แต่ทว่าย้อนกลับไปประมาณหนึ่งศตวรรษ เช่นเดียวกันต้นฉบับที่ตีพิมพ์ที่สำนักพิมพ์ดารุสสลามเคยได้รับการตรวจสอบเปรียบเทียบกับต้นฉบับอีก 5 เล่ม ซึ่งได้มีการตรวจทานและตีพิมพ์ใหม่โดยได้มีการแก้ไขความบกพร่องเท่าที่ทำได้

2. ส่วนหนึ่งจากลักษณะของต้นฉบับดังกล่าว และเป็นแนวทางที่ใช้ในการจัดทำฉบับย่อนี้ก็คือ หากพบว่ามีข้อผิดพลาดเกี่ยวกับชื่อผู้รายงาน ก็จะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องด้วยการตรวจสอบต้นฉบับจากหนังสือสายรายงาน โดยข้อมูลที่ถูกต้องจะอยู่ในวงเล็บ และถ้ามีเรื่องที่ยังคลุมเครืออยู่ก็จะบอกเอาไว้ที่ฟุตโน้ต

3. ส่วนอายะฮฺอัลกุรอานที่มีมาประกอบในขณะอธิบาย ก็จะถูกนำมาโดยใส่สระ และเป็นรูปแบบที่ใช้กับคัมภีร์อัลกุรอานอยู่ในวงเล็บที่ใช้เฉพาะอัลกุรอานด้วยวงเล็บ ( ) โดยเอามาจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์

4. หัวกระดาษทุกแผ่นได้มีการระบุชื่อซูเราะฮฺ ลำดับซูเราะฮฺ และเลขของอายะฮฺด้วย เพื่อสะดวกในการค้นหา

5. เมื่อมีความเห็นต่างกันในชื่อของซูเราะฮฺ ก็จะเลือกเอาชื่อที่ระบุในต้นฉบับเดิมมาเขียนเอาไว้

6. ส่วนที่เพิ่มจากต้นฉบับเดิมจะอยู่ในวงเล็บ [ ] ซึ่งผู้ดำเนินการในส่วนที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ คือบรรดาคณาจารย์ผู้ดำเนินงานในด้านการค้นคว้าวิจัยแก้ไขของสำนักพิมพ์ฯ ขออัลลอฮฺ ﷻ ได้ตอบแทนความดีให้แก่พวกเขาด้วย

ความจริง สำนักพิมพ์ฯ อยากที่จะให้ฉบับย่อนี้สำเร็จอยู่ในเล่มเดียว ในขนาดที่เหมาะสม ราคาไม่แพงนัก เพื่อความสะดวกในการนำไปสู่ส่วนต่างๆ ของโลก ให้มีอยู่ในบ้านของมุสลิมทุกบ้าน โดยอนุมัติของอัลลอฮฺ ﷻ และเป็นเสบียงใช้ในการเดินทางของพวกเขา เป็นทรัพย์สินที่ดีที่สุดทั้งในขณะอยู่กับบ้าน และเดินทาง หวังว่าอัลลอฮฺ ﷻ จะทรงให้เป็นเช่นนั้น พระองค์คือผู้ทรงให้ประสบกับความดี นำสู่ทางอันเที่ยงตรง ขอความเมตตา และความสันติจงประสบแก่ผู้ที่ดีที่สุด คือท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ วงศาคณาญาติ ตลอดจนสาวกของท่านด้วย......เทอญ

ศอฟียุรฺเราะฮฺมาน อัลมุบาร็อกฟูรีย์

12 – 6 – ฮ.ศ. 1420 (พ.ศ. 2543)

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

อารัมภบท ในการพิมพ์ ครั้งที่ 2

การสรรเสริญเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ﷻ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก ขอความเมตตาและความสันติจงประสบแด่บ่าวของพระองค์ และรอซูลของพระองค์ คือ มุฮัมมัด ผู้เป็นรอซูลที่ประเสริฐที่สุด เป็นนบีท่านสุดท้าย และแก่วงศาคณาญาติ บรรดาสาวก และผู้ที่ปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องของท่านด้วยดี เดินตามร่องรอยของท่านไปจนกระทั่งวันกิยามะฮฺ

อนึ่ง นี่คือการพิมพ์ครั้งที่ 2 ของหนังสือ อัลมิศบาฮุ้ลมุนีรฺ ฟีตะฮฺซีบ ตัฟซีรฺอิบนิ กะษีรฺ ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ดารุสสลาม เพื่อการเผยแผ่และจำหน่ายที่เมืองริยาด ซาอุดิอาระเบีย ความจริงเล่มที่จัดพิมพ์ครั้งแรกของหนังสือเล่มนี้ได้หมดไปในเวลาอันสั้น ได้รับการตอบรับจากผู้แสวงหาความรู้ ซึ่งเราต้องขอขอบคุณอัลลอฮฺ ﷻ เป็นอย่างสูง ในความดีและความประเสริฐอันนี้

เนื่องในโอกาสจัดพิมพ์เป็นครั้งที่ 2 บรรดาผู้รับผิดชอบได้มีดำริให้ดำเนินการบางอย่างเพิ่มเติมภายใต้การแนะนำของบรรดานักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญนอกเหนือไปจากสิ่งที่ได้กล่าวมาแล้วในการนำเสนอในการจัดพิมพ์ครั้งที่ 1 จึงได้มีการมอบหมายให้อนุกรรมการด้านการค้นคว้าวิจัย จัดเตรียมด้านวิชาการดำเนินงานโดยขอสรุปงานต่างๆ ดังต่อไปนี้ :-

1. ได้นำเอาบรรดาฮะดีษมัรฺฟัวะอฺที่ยังมีความอ่อนหลักฐาน และยังไม่ถึงขั้นที่จะยอมรับได้ออกไป ดังนั้น อัลฮัมดุลิลลาฮฺ ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้จึงมีแต่ฮะดีษที่เศาะฮีฮฺ (ถูกต้อง) หรือที่ฮะซัน (ดี) หรือฮะดีษที่อ่อนหลักฐาน ที่ยังไม่อ่อนมากจนเกินไป ยังอยู่ในระดับที่รับได้ บรรดา

พี่น้องนักค้นคว้านักวิจัยได้ตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน เพื่อการนี้โดยเฉพาะถึงบรรดาคำพูด ทรรศนะของอิมาม และนักวิชาการเกี่ยวกับฮะดีษเหล่านั้น หรือสายรายงานจนมาถึงขั้นสุดท้ายในการกำหนดตำแหน่งของฮะดีษว่าเป็นฎออีฟ, ฮะซัน หรือเศาะฮีฮฺ แล้วนำเอาฮะดีษฎออีฟออกไป นอกจากนั้นให้คงเอาไว้ ดังนั้น ขออัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงตอบแทนความดีให้แก่พวกเขาด้วยที่ได้พยายามและเสียสละเป็นอย่างดี

2. ได้มีการใส่สระฮะดีษมัรฺฟัวะอฺเหล่านั้นจนกระทั่งไม่เกิดความคลุมเครือ และสงสัยใดๆ อีกสำหรับนักอ่านโดยทั่วไป ความหมายที่ถูกต้องจึงปรากฏอย่างชัดเจน ง่ายต่อบุคคลทั่วไปที่จะอ่าน และศึกษาคำสอนของท่านนบี ﷺ ได้อย่างถูกต้อง

ขอความเมตตา ความสิริมงคล และความสันติจงประสบแด่ผู้ที่ดีที่สุด คือ มุฮัมมัด ﷺ วงศาคณาญาติ ตลอดจนบรรดาสาวกด้วย...........เทอญ

ศอฟียุรฺเราะฮฺมาน อัลมุบาร็อกฟูรีย์

4 – 2 – ฮ.ศ. 1421 (พ.ศ. 2544)

อธิบายรหัสที่ใช้ในการนำเสนอ

อิบนุ อบีฮาติม	=	ตัฟซีรฺ อิบนุ อบีฮาติม
อิบนุ อบีฮาติม เฒุน	=	ตัฟซีรฺ อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย ดร.อัลฆุอมิดี ต้นฉบับที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์
อิบนุ อบีชัยบะฮฺ	=	หนังสืออัลมุศ็อนนัฟ โดย อิบนุ อบีชัยบะฮฺ
อิบนุฮิบบาน	=	เศาะฮีฮฺ อิบนุ ฮิบบาน
อิบนุ คุซัยมะฮฺ	=	เศาะฮีฮฺ อิบนุ คุซัยมะฮฺ
อิบนุ อะดีย์	=	อัลกามิล เกี่ยวกับบรรดาสายรายงานที่อ่อนของอิบนุ อะดีย์
อิบนุ อะซากิรฺ	=	ประวัติเมืองดามัสกัส ของอิบนุ อะซากิรฺ (ฉบับย่อ)
อิบนุมาญะฮฺ	=	อัสสุนัน ของอิมามอิบนุมาญะฮฺ อัลก็อซวีนีย์
อิบนุอิชาม	=	หนังสือซีเราะฮฺ ของอิบนุอิชาม
อบูดาวูด	=	อัสสุนัน ของอิมามอบูดาวูด
อะหฺมัด	=	มุสนัดของ อิมามอะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล
อัลเอียะฮฺยาอฺ	=	เอียะฮฺยาอุลอุลูม ของอิมามอัลฆฺอซาลี
อัลอุมมฺ	=	หนังสืออัลอุมมฺ ของอิมามอัชชาฟิอี
อัลบุคอรี	=	อัศเศาะฮีฮฺ ของอิมามอัลบุคอรี
อัลบาฆอวีย์	=	ตัฟซีรฺของอิมามอัลบาฆอวีย์
อัลบัยหะกี	=	อัสสุนันอัลกุบรอ ของอิมามอัลบัยหะกี
ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์	=	คำอธิบาย ญาเมียะอฺ อัตติรฺมิซี ของเชคอับดุรฺเราะฮฺมาน อัลมุบาร็อกฟูรีย์
อัตตารีคุลกะบีรฺ	=	ของอิมามอัลบุคอรี
อัตติรฺมิซี	=	ญาเมียะอฺ อัตติรฺมิซี
อัลฮากิม	=	อัลมุสตัดร็อก ของอัลฮากิม

อัลฮิลยะฮฺ	=	ฮิลยะตุลเอาลิยาอฺ ของอบูนุอัยม์
อัลฮุมัยดีย์	=	มุสนัด อัลฮุมัยดีย์
อัลคอฏีบ	=	หนังสือประวัติ ของอัลคอฏีบ อัลษัฆฺดาดีย์
อัดดารอกุฏนี	=	อัสสุนัน ของอิมามอัดดารอกุฏนี
อัดดาริมี	=	สุนันอัดดาริมี
อัรรอซีย์	=	อัตตัฟซีรุลกะบีรฺ ของอิมามฟัครุดดีน อัรรอซีย์
อัซซิฟาฟ	=	หนังสือมารยาทการแต่งงาน ของนาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์
สะอีด อิบนุ มันซูรฺ	=	สุนันของสะอีด อิบนุ มันซูรฺ
อัซซุนนะฮฺ	=	หนังสืออัซซุนนะฮฺ ของอิบนุ อบี อาซิม
ชัรฺฮุซซุนนะฮฺ	=	ชัรฺฮุซซุนนะฮฺ ของอิมามอัลบาฆอวีย์
อัชชะรีอะฮฺ	=	ของมุฮัมมัด อิบนุลฮะซัน อัลอาญุรีย์
อัฏฏอบารอนีย์	=	อัลมัวะอฺญัม อัลกะบีรฺ ของอัฏฏอบารอนีย์
อัฏฏอบารี	=	ตัฟซีรฺ ญาเมียะอฺ อัลบะยาน ของอัฏฏอบารี
อับดุรฺร็อซซาก	=	ตัฟซีรฺ อับดุรฺร็อซซาก
อะดีย์	=	หนังสืออัลกามิล ของอิบนุอะดีย์
อัลอะซอมะฮฺ	=	หนังสืออัลอะซอมะฮฺ ของอะบิชเชค ดารุลอาศิมะฮฺอัรฺริยาด
อัลอุก็อยลีย์	=	อัฎฎุอะฟาอุลกะบีรฺ ของอัลอุก็อยลีย์
อิละลุลฮะดีษ	=	ของอะลี อิบนุลมะดีนีย์
อุมดะตุตตัฟซีรฺ	=	อุมดะตุตตัฟซีรฺ จากอัลฮาฟิซ อิบนุ กะษีรฺ (อะหฺมัดชากิรฺ)
ฆฺอรีบุลฮะดีษ	=	ฆฺอรีบุลฮะดีษ ของอบีอุบัยอัลกอเซ็ม
ฟัตฮุลบารี	=	ฟัตฮุลบารี คำอธิบายเศาะฮีฮฺ อัลบุคอรี ของ อิบนุฮะญัรฺ
อัลกุรฺฏุบี	=	ตัฟซีรุลญาเมียะอฺ ลิอะฮฺกามิลกุรอาน ของอัลกุรฺฏุบี
อัลกัชชาฟ	=	ตัฟซีรฺ อัลกัชชาฟ ของอัซซามัคชะรีย์
อัลกันซฺ	=	กันซุลอุมมาล
อัลมัจญมะอฺ	=	มัจญมะอุซซะวาอิด
อัลมุฮัรฺร็อรฺ อัลวะญีซ	=	อัลมุฮัรฺร็อรฺ อัลวะญีซ ในการอธิบายคัมภีร์ที่ประเสริฐ ของอับดุล-ฮัก อิบนุ ฆฺอลิบ อัลฆ็อรฺนาฏีย์
อัลมุฮัลลา	=	อัลมุฮัลลา ของอิบนุ ฮัซมฺ
มุสลิม	=	เศาะฮีฮฺ ของอิมามมุสลิม
มิชกาต	=	มิชกาตุลมะซอบีฮฺ ของอัลคอฏีบ อัตติบรีซี

มุชกิล	=	มุชกิล อัลอาษารฺ ของอัฏฏอฮาวีย์
อัลมะฏอลิบ	=	อัลมะฏอลิบ อัลอาลียะฮฺ บิซะวาอิด อัลมะซานีด อัษษะ มานียะฮฺ ของอิบนุ ฮะญัรฺ
มะวาริดุซซ็อมอาน	=	มะวาริดุซซ็อมอาน ของอบูบักรฺ อัลฮัยษะมีย์
อัลมุวัฏเฏาะอฺ	=	มุวัฏเฏาะอฺ ของอิมามมาลิก
อันนะซาอี ฟิลกุบรอ	=	อัสสุนัน อับกุบรอ ของอิมามอันนะซาอี
อันนะซาอี	=	อัสสุนัน ของอิมามอันนะซาอี
อัลเยามุวัลลัยละฮฺ	=	อะมะลุลเยามิวัลลัยละฮฺ ของอันนะซาอี

ประวัติ อิบนุ กะษีรฺ ผู้เรียบเรียง

เขียนโดย ท่านเชค อับดุลกอดิรฺ อัลอัรฺนาอูฏ ขออัลลอฮฺ ﷺ ได้โปรดเมตตาเขาด้วย

เขาคือ อิมามผู้สูงส่ง อะบุลฟิดาอฺ อิมาดุดดีน อิสมาอีล บุตรของอุมัรฺ บุตรของกะษีรฺ อยู่ในตระกูลกุเรชเป็นชาวเมืองบุศรอตามพื้นเพเดิม แต่เติบโตที่กรุงดามัสกัส เล่าเรียนและศึกษาที่นั่น

เกิดที่ตำบลมิจญ์ดัล ซึ่งอยู่ในเขตการปกครองของเมืองบุศรอ ปี ฮ.ศ. 701 / ค.ศ. 1302 โดยที่บิดาเคยเป็นคอฏีบในตำบล แต่บิดาของเขาได้เสียชีวิตเมื่อเขาอายุได้ 4 ขวบ ซึ่งพี่ชายของเขา คือ เชค อับดุล วะฮาบได้รับช่วงเลี้ยงดูเขา สอนเขาตั้งแต่เยาว์วัย ต่อจากนั้นเขาได้ย้ายไปอยู่ที่กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย ในปี ฮ.ศ. 706 เมื่ออายุได้ 5 ขวบ

บรรดาคณาจารย์ของ อิบนุ กะษีรฺ

เขาได้เรียนวิชานิติศาสตร์อิสลามกับเชค บุรฺฮานุดดีน อิบรอฮีม บุตรอับดุรฺเราะฮฺมาน อัลฟาซารีย์ ที่ร่ำลือกันในนามอิบนุล ฟัรฺกาฮฺ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 729 ที่กรุงดามัสกัส เขาได้ไปฟัง (ศึกษา) จากอาจารย์อีซา อิบนุล มุฏอิม อะหฺมัด อิบนุ อบีฏอลิบ ที่ร่ำลือกันในนามอิบนุล ชะฮฺนะฮฺ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 730 และจากอิบนุล ฮัจญารฺ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 730 และจากนักรายงานฮะดีษผู้เป็นที่เลื่องลือของแคว้นชาม คือ บะฮาอุดดีน อัลกอเซ็ม บุตรของมุซ็อฟฟัรฺ บุตรของอะซากิรฺ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 723 และจากอิบนุ อัชชีรอซีย์ และจากอิสฮาก บุตรของยะฮฺยา อัลอามิดีย์ ซึ่งเป็นอาจารย์สายอัซซอฮิรียะฮฺ คือ อะฟีฟุดดีน เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 725 และจากมุฮัมมัด บุตรของซัรรอด และได้ประจำอยู่กับเชค ญะมาลุดดีน ยูซุฟ บุตรอัซซะกีย์ อัลมิซซีย์ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 742 และจากอาจารย์ท่านนี้ เขาได้รับประโยชน์ และ

สำเร็จการศึกษา และได้แต่งงานกับลูกสาวของอาจารย์ และได้ศึกษาต่อกับชัยคุลอิสลาม ตะกียุดดีน อะหฺมัด บุตรอับดุลฮาลีม บุตรอับดุสสลาม อิบนุตัยมียะฮฺ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 728 ดังเช่นที่ไปศึกษาต่อที่เชค อัลฮาฟิซ ที่เป็นนักประวัติศาสตร์ คือ ชัมซุดดีน มุฮัมมัด บุตรของอะหฺมัด บุตรอุษมาน บุตรก็อยมาซ อัซซะฮะบีย์ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 748 โดยเขาเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในประเทศอียิปต์ จากอบูมูซาอัลกอรอฟีย์, อบูลฟัตฮฺ อัดดะบูซีย์, อะลี บุตรอุมัรฺ อัสสะวานีย์ และคนอื่นๆ อัลฮาฟิซ อัซซะฮะบีย์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ *"อัลมัวะอฺญัม อัลมุคตัศ"* เกี่ยวกับอัลฮาฟิซ อิบนุ กะษีรฺ ว่า เขาเป็นผู้นำในการไขปัญหาเกี่ยวกับศาสนา เป็นนักฮะดีษที่มีความเชี่ยวชาญ เป็นนักนิติศาสตร์อิสลามที่ชำนาญการ และเป็นนักอธิบายอัลกุรอานที่นำเสนอได้เป็นอย่างดี เขามีหนังสือที่เรียบเรียงมีประโยชน์หลายเล่ม

อัลฮาฟิซ อิบนุ ฮะญัรฺ อัลอัสกอลานีย์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ *"อัดดุรอรุลกามินะฮฺ"* ว่า เขาได้ยุ่งอยู่กับวิชาฮะดีษ โดยการตรวจดูตัวบทฮะดีษ ผู้รายงานฮะดีษ มีความขยันขันแข็ง มีความคิดดี หนังสือของเขาเป็นที่แพร่หลายในช่วงที่เขามีชีวิตอยู่ โดยที่ผู้คนก็ได้รับประโยชน์จากหนังสือของเขาหลังจากที่เขาได้จากไปแล้ว

นักประวัติศาสตร์ผู้มีชื่อเสียง คืออะบุลมะฮาซิน ญะมาลุดดีน ยูซุฟ บุตรซัยฟุดดีน ที่เป็นที่รู้จักกันในนามอิบนุ ตัฆรีย์บัรฺดีย์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือของเขาที่ชื่อว่า *"อัลมันฮัล อัศศอฟีย์ วัลมุสเตาฟีย์ บะอฺดัลวาฟีย์"* ว่า เขาเป็นอาจารย์ เป็นอิมาม เป็นผู้ที่รอบรู้ คือ อิมาดุดดีน อะบุลฟิดาอฺ ได้ทำงานหนักอยู่เป็นประจำ อบรมมารยาท อ่านหนังสือ จนกระทั่งมีความเชี่ยวชาญในด้านนิติศาสตร์อิสลาม อธิบายอัลกุรอานและฮะดีษ โดยเขาได้รวบรวม เรียบเรียง สอน เรียบเรียง และเล่า เขามีความรู้กว้างขวางในด้านฮะดีษ และอธิบายกุรอาน นิติศาสตร์อิสลาม และภาษาอาหรับ ตลอดจนวิชาการอื่นๆ เขาได้ตอบปัญหา ได้สอนไปจนกระทั่งเสียชีวิต เขามีชื่อเสียงร่ำลือในการบันทึก และการเขียนตำรับตำรา ในที่สุด เขาเป็นนักวิชาการชั้นนำในด้านประวัติศาสตร์, ฮะดีษ และอธิบายคัมภีร์อัลกุรอาน

บรรดาลูกศิษย์ของ อิบนุ กะษีรฺ

บรรดาลูกศิษย์ของเขานั้นมีมากมาย ในจำนวนนั้นก็คือ :-

❂ อิบนุ ฮิจญี โดยเขากล่าวถึงอิบนุ กะษีรฺว่า เขาเป็นผู้ที่มีความจดจำดีที่สุดในผู้ที่เราได้พบพา เขาได้จดจำตัวบทฮะดีษมากมาย ทราบดีถึงข้อตำหนิ ผู้รายงาน สายรายงาน เป็นบุคคลที่ใช้ได้ หรือมีข้อบกพร่อง และปรากฏบรรดาคนร่วมสมัยของเขา คณาจารย์ของเขายอมรับในเรื่องนี้เป็นอย่างดี และสิ่งที่ฉันทราบ คือ เมื่อฉันได้พบกับเขาแล้ว ฉันก็ได้ประโยชน์จากเขา

อิบนุล อิมาด อัลฮัมบะลีย์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือของเขาที่มีชื่อว่า "ชะซะรอดุซซะฮับ ฟีอัคบาริ-มันซะฮับ" ว่า เขาเป็นนักจดจำที่ยิ่งใหญ่ เป็นหลักของศาสนา เขาเป็นคนนึกได้เสมอ น้อยครั้งที่จะลืม เข้าใจดีมีส่วนร่วมเกี่ยวกับภาษาอาหรับเป็นอย่างยิ่ง

อิบนุ ฮะบีบ ได้กล่าวเกี่ยวกับเขาว่า เขาฟัง เขารวบรวม เขาเรียบเรียง ฟัตวาของเขาฟังแล้วทำให้เพลิดเพลิน เมื่อเขาพูดก็เป็นประโยชน์ เอกสารเกี่ยวกับการตอบปัญหาของเขาได้แพร่ไปในประเทศต่างๆ เขามีชื่อเสียงในการจดจำ และเขียนออกมา

หนังสือของ อิบนุ กะษีรฺ

หนังสือของเขามีมากมาย ส่วนหนึ่งจากนั้นที่สำคัญที่สุด คือ:-

1. *ตัฟซีรฺ (อธิบาย) คัมภีร์อัลกุรอาน* ซึ่งเป็นหนังสือตัฟซีรฺทางด้านสายรายงานที่ดีที่สุดเล่มหนึ่ง ได้มีการจัดพิมพ์หลายครั้งหลายหน และทำสรุปออกมาโดยนักวิชาการหลายคน

2. หนังสือประวัติศาสตร์ที่มีชื่อว่า *"อัลบิดายะฮฺ"* ซึ่งได้มีการตีพิมพ์ออกมาเป็น 14 เล่ม โดยใช้ชื่อว่า *"อัลบิดายะฮฺ วันนิฮายะฮฺ"* ได้กล่าวถึงเรื่องราวบรรดานบี ชนรุ่นก่อน ชีวประวัติท่านนบีมุฮัมมัด ประวัติศาสตร์อิสลาม มาจนถึงสมัยของเขา ต่อจากนั้นก็ได้เรียบเรียงหนังสือชื่อ *"อัลฟิตัน วะอัชรอฏุซซาอะฮฺ วัลมะลาฮิม วะอะฮฺวาลุลอาคิเราะฮ"* นี่คือเป้าหมายของคำว่า *"วันนิฮายะฮฺ"* อัลบิดายะฮฺ ได้ถูกตีพิมพ์ก่อน ต่อจากนั้นก็ตีพิมพ์ *"วันนิฮายะฮฺ"* เป็นเอกเทศ โดยได้มีผู้ตรวจสอบจำนวนหลายคนด้วยกัน

3. หนังสือ *"อัตตักมีล ฟีมะอฺริฟะติศศิกอต วัฎฎุอะฟาอฺ วัลมะญาฮีล"* ซึ่งเป็นหนังสือที่ได้รวบรวมมาจากหนังสือ 2 เล่ม ของอาจารย์ทั้งสองคน คือ หนังสือ "ตะฮฺซีบุลกะมาล ฟีอัสมาอิรฺริญาล ของอาจารย์อัลมิซซีย์ และ *"มีซานุลเอียะอฺติดาล ฟีนักดิรฺริญาล"* ของอาจารย์อัซซะฮะบีย์ โดยมีการเพิ่มเติมสิ่งที่เป็นประโยชน์ในด้านข้อบกพร่อง และความเที่ยงธรรมเสริมเข้าไป

4. หนังสือ *"อัลฮัดยุ วัสสุนัน ฟีอะฮาดีซิลมะซานีด วัสสุนัน"* ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในนาม "ญามิอุลมะซานีด" ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมเอามาจากหนังสือมุสนัดของอิมามอะหฺมัด อิบนุฮัมบัล และอัลบัซซารฺ และอบียะฮฺลา อัลเมาซิลีย์ อิบนุ อบีชัยบะฮฺ พร้อมกับหนังสือฮะดีษทั้ง 6 คือ เศาะฮีฮฺทั้งสอง และสุนันทั้งสี่ โดยเอามาเรียบเรียงตามบทซึ่งได้ถูกจัดพิมพ์ไปบ้างแล้วเป็นบางส่วนในปัจจุบันนี้

5. หนังสือ *"ฏอบะกอตอัชชาฟิอียะฮฺ"* เล่มเดียว ขนาดปานกลาง พร้อมกับมีประวัติของอิมามอัชชาฟิอีด้วย

6. ได้นำเสนอฮะดีษที่เป็นหลักฐานข้อควรคิดในนิติศาสตร์สายอัชชาฟิอี

7. เริ่มอธิบายเศาะฮีฮอัลบุคอรี แต่ไม่ทันเสร็จ

8. เริ่มเขียนหนังสือเล่มใหญ่เกี่ยวกับบทบัญญัติศาสนา แต่ไม่ทันเสร็จ โดยเขียนถึงเรื่องฮัจญ์

9. สรุปหนังสือ *"อัลมัดค็อล"* ของบัยหะกี หนังสือส่วนใหญ่ที่กล่าวมานี้ยังไม่ได้จัดพิมพ์

10. สรุปหนังสือ *"อุลูมุลฮะดีษ"* ของอบีอัมรฺ อิบนุศศอลาฮฺ โดยได้ตั้งชื่อว่า *"มุคตะศ็อรฺ อุลูมิลฮะดีษ"* โดยเชคอะหฺมัด มุฮัมมัด ชากิรฺ ﵀ นักฮะดีษชาวอียิปต์ ได้เอาไปจัดพิมพ์พร้อมกับคำอธิบายของเขาโดยใช้ชื่อคำอธิบายว่า *"อัลบาอิษุลฮะษีษ ฟีชัรฮฺ มุคตะศ็อรฺอุลูมิลฮะดีษ"* โดยได้ตีพิมพ์หลายครั้งแล้ว

11. ชีวประวัติท่านนบี ﷺ เล่มหนึ่งเป็นเล่มยาว (รวมอยู่ในหนังสืออัลบิดายะฮฺ) และอีกเล่มเป็นเรื่องสรุป โดยที่ทั้งสองนั้นถูกตีพิมพ์

12. สาส์นเกี่ยวกับการต่อสู้ (ญิฮาด) โดยตั้งชื่อว่า *"อัลอิจญติฮาด ฟีฏ็อละบิลญิฮาด"* ได้ถูกตีพิมพ์มากกว่าหนึ่งครั้งแล้ว

การเสียชีวิตของ อิบนุ กะษีรฺ

อัลฮาฟิซ อิบนุ ฮะญัรฺ อัลอัสกอลานีย์ ﵀ ได้กล่าวว่า ปรากฏว่า ท่าน อิบนุ กะษีรฺ ตาบอดในช่วงท้ายๆ ชีวิตของเขา และเสียชีวิตที่กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย ในปี ฮ.ศ. 774 / ค.ศ.1373

ขออัลลอฮฺ ﷻ ได้โปรดให้ความเมตตาแก่เขา และได้โปรดให้เขาสถิตอยู่ในสวนสวรรค์ของพระองค์ด้วยเถิด

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

อารัมภบทของ อิบนุ กะษีรฺ

ท่านเชค อิมามผู้เป็นหนึ่งเดียว ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่มีความจำดี เป็นผู้ที่ยำเกรงต่ออัลลอฮฺ ﷻ คือ อิมาดุดดีน อะบุลฟิดาอฺ อิสมาอีล บุตรของอัลคอฏีบ อบีฮัฟศฺ อุมัรฺ บุตรของกะษีรฺ สังกัดมัซฮับชาฟิอี ﵀ และขออัลลอฮฺ ﷻ ได้โปรดให้ความยินยอมแก่เขาด้วย ได้กล่าวว่า

การสรรเสริญเป็นสิทธิ์แด่อัลลอฮฺ ﷻ ผู้ซึ่งเริ่มเปิดคัมภีร์ของพระองค์ด้วยคำว่า **อัลฮัมดุลิลลาฮฺ** โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢﴾ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿٤﴾ ﴾

"การสรรเสริญเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก ผู้ทรงกรุณา ผู้ทรงเมตตาเสมอ ผู้ทรงอภิสิทธิ์แห่งวันตอบแทน"

(ซูเราะฮฺ อัลฟาติฮะฮฺ อายะฮฺที่ 2 – 4)

และพระองค์ได้ทรงเริ่มกล่าวถึงการสร้างของพระองค์ด้วยคำว่า **"อัลฮัมดุลิลลาฮฺ"** โดยพระองค์ผู้ทรงสูงส่งตรัสว่า

﴿ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَجَعَلَ ٱلظُّلُمَٰتِ وَٱلنُّورَ ثُمَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾ ﴾

"การสรรเสริญนั้นเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ผู้ทรงสร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน และ

ได้ทรงให้มีความมืดและแสงสว่าง แต่แล้วบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธานั้นก็ยังให้มีสิ่งอื่นเท่าเทียมกับพระผู้อภิบาลของพวกเขา”

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 1)

และพระองค์ได้ทรงให้จบเรื่องของพระองค์ ด้วยคำว่า **“อัลฮัมดุ”** ดังนั้น พระองค์ได้กล่าวหลังจากได้กล่าวถึงจุดจบสุดท้ายของชาวสวรรค์ และชาวนรก ว่า

﴿ وَتَرَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ حَآفِّينَ مِنْ حَوْلِ ٱلْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۖ وَقُضِىَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ وَقِيلَ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٧٥﴾ ﴾

“และเจ้าจะเห็นมลาอิกะฮฺห้อมล้อมอยู่รอบ ๆ บัลลังก์ แซ่ซ้องสดุดีด้วยการสรรเสริญพระผู้อภิบาลของพวกเขา และจะถูกตัดสินระหว่างพวกเขาด้วยความยุติธรรม และจะมีเสียงกล่าวว่า การสรรเสริญเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก”

(ซูเราะฮฺ อัซซุมัร อายะฮฺที่ 75)

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَهُوَ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ لَهُ ٱلْحَمْدُ فِى ٱلْأُولَىٰ وَٱلْءَاخِرَةِ ۖ وَلَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾ ﴾

“และพระองค์ คือ อัลลอฮฺ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ สำหรับพระองค์เท่านั้น การสรรเสริญในโลกนี้และโลกหน้า และการชี้ขาดนั้นเป็นสิทธิ์ของพระองค์และยังพระองค์เท่านั้นที่พวกเขาจะถูกนำกลับ”

(ซูเราะฮฺ อัลเกาะศ็อศ อายะฮฺที่ 70)

เป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ﷻ คือการสรรเสริญทั้งในโลกนี้และโลกหน้า คือทุกสิ่งที่ถูกสร้างทั้งมวล ดังเช่นผู้ละหมาดกล่าวว่า

(اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مِلْءَ السَّمٰوَاتِ وَمِلْءَ الْأَرْضِ وَمِلْءَ مَاشِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ)

“โอ้อัลลอฮฺ พระผู้อภิบาลของเรา สำหรับพระองค์นั้น คือ การสรรเสริญที่เต็มบรรดาชั้นฟ้า และเต็มแผ่นดิน และเต็มสิ่งที่พระองค์ท่านประสงค์หลังจากนั้น”

(บันทึกโดย มุสลิม 1/ 343)

การสรรเสริญเป็นสิทธิ์แด่อัลลอฮฺ ﷻ ที่ได้ทรงส่งบรรดารอซูลของพระองค์มา โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةُۢ بَعْدَ ٱلرُّسُلِ ﴾

"คือบรรดาศาสนทูตในฐานะผู้แจ้งข่าวดี และในฐานะผู้แจ้งข่าวร้ายเพื่อว่ามนุษย์จะได้ไม่มีหลักฐานใด ๆ อ้างแก้ตัวแก่อัลลอฮฺ หลังจากบรรดาศาสนทูตเหล่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 165)

และพระองค์ได้ทรงให้รอซูลคนสุดท้ายจากบรรดารอซูล เป็นนบีชาวอาหรับ ผู้อ่านไม่ออกเขียนไม่เป็น เป็นชาวมักกะฮฺ เป็นผู้ชี้แนะเพื่อหนทางอันชัดเจนยิ่ง พระองค์ทรงส่งเขามายังผู้ที่พระองค์ทรงบังเกิดนั่นก็คือมนุษย์ และญิน นับตั้งแต่พระองค์ได้แต่งตั้งเขามาไปจนถึงวันกิยามะฮฺ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْىِۦ وَيُمِيتُ فَـَٔامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ ٱلنَّبِىِّ ٱلْأُمِّىِّ ٱلَّذِى يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَكَلِمَٰتِهِۦ وَٱتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾ ﴾

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า โอ้มนุษย์ทั้งหลาย แท้จริง ฉันคือศาสนทูตมายังพวกเจ้าทั้งหลาย สำหรับพระองค์นั้นมีอำนาจแห่งบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน ไม่มีพระเจ้าที่ควรได้รับการเคารพสักการะนอกจากพระองค์เท่านั้น ผู้ทรงให้เป็นและทรงให้ตาย ดังนั้น พวกเจ้าจงศรัทธาต่ออัลลอฮฺและรอซูลของพระองค์ ผู้เป็นนบีที่อ่านไม่ออก เขียนไม่เป็น ซึ่งเขาศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และดำรัสทั้งหลายของพระองค์ และพวกเจ้าจงปฏิบัติตามเขาเถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับทางนำ"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 158)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ لِأُنذِرَكُم بِهِۦ وَمَنۢ بَلَغَ ﴾

"เพื่อที่ฉันจะได้ใช้มัน (อัลกุรอาน) ตักเตือนพวกเจ้า และผู้ที่มัน (อัลกุรอาน) ไปถึง"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 19)

ดังนั้น ผู้ใดที่อัลกุรอานนี้ไปถึงเขา ไม่ว่าเขาจะเป็นชาวอาหรับ หรือชาวอาญัม (ไม่ใช่ชาวอาหรับ) ผิวดำ หรือผิวแดง ทั้งมนุษย์ และญิน ก็ถือว่าท่านได้เป็นผู้ตักเตือนพวกเหล่านั้นด้วย โดยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَمَن يَكْفُرْ بِهِۦ مِنَ ٱلْأَحْزَابِ فَٱلنَّارُ مَوْعِدُهُۥ ﴾

"และผู้ใดจากพรรคต่าง ๆ ปฏิเสธศรัทธาต่อมัน (อัลกุรอาน) ไฟนรก คือสัญญา (ที่นัดหมาย) ของเขา"

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 17)

ดังนั้น ผู้ใดปฏิเสธอัลกุรอาน จากผู้ที่เราได้กล่าวมานั้น ไฟนรกก็เป็นที่นัดหมายกับเขา โดยมีตัวบทระบุจากอัลลอฮฺ ﷻ ดังเช่น ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ فَذَرْنِى وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ ۖ سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾ ﴾

"ดังนั้น จงปล่อยให้ข้า (จัดการ) เถิด สำหรับผู้ปฏิเสธต่อคำพูดนี้ (คัมภีร์อัลกุรอาน) เราจะนำพวกเขาสู่ (การลงโทษ) ทีละขั้น โดยที่พวกเขาไม่รู้"

(ซูเราะฮฺ อัลกอลัม อายะฮฺที่ 44)

ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(بُعِثْتُ إِلَى الأَحْمَرِ وَالأَسْوَدِ)

"ฉันได้ถูกส่งมายังคนผิวแดง และผิวดำ"

(บันทึกโดย อะหฺมัด 5 / 145)

มุญาฮิด ได้กล่าวว่า หมายถึง มนุษย์และญิน โดยที่ท่านเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺไปยังโลกนี้ทั้งมวล ทั้งมนุษย์และญิน โดยประกาศให้พวกเขาทราบถึงสิ่งที่อัลลอฮฺได้ประทานมาในคัมภีร์เล่มนี้ พระองค์ตรัสว่า

﴿ لَّا يَأْتِيهِ ٱلْبَٰطِلُ مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِۦ ۖ تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾ ﴾

"ความเท็จจากข้างหน้า และจากข้างหลังจะไม่คืบคลานเข้าไปสู่มัน (อัลกุรอาน) ได้ (เพราะ) มันถูกประทานลงมาจากพระผู้ทรงปรีชาญาณ ผู้ทรงได้รับการสรรเสริญ"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 42)

มีคำสั่งให้ทำความเข้าใจกับอัลกุรอาน

และท่านได้แจ้งให้พวกเขารู้ว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสนับสนุนให้พวกเขาหาความเข้าใจกับอัลกุรอานของพระองค์ โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُوا۟ فِيهِ ٱخْتِلَٰفًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾ ﴾

"พวกเขาไม่พิจารณาดูคัมภีร์อัลกุรอานบ้างหรือ ? และหากว่าอัลกุรอานมาจากผู้ที่ไม่ใช่อัลลอฮฺแล้ว แน่นอน พวกเขาก็จะพบว่าในนั้นมีความขัดแย้งกันมากมาย"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 82)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ مُبَٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوٓا۟ ءَايَٰتِهِۦ وَلِيَتَذَكَّرَ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٢٩﴾ ﴾

"คัมภีร์ (อัลกุรอาน) ที่เราได้ประทานลงมาให้แก่เจ้าที่มีความจำเริญ เพื่อพวกเขาจะได้พินิจพิจารณาอายะฮฺต่าง ๆ ของอัลกุรอาน และเพื่อผู้มีสติปัญญาจะได้ใคร่ครวญ"

(ซูเราะฮฺ ศอด อายะฮฺที่ 29)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَآ ﴿٢٤﴾ ﴾

"พวกเขามิได้พิจารณาใคร่ครวญอัลกุรอานดอกหรือ ? หรือว่าบนหัวใจของพวกเขามีกุญแจหลายดอกลั่นอยู่"

(ซูเราะฮฺ มุฮัมมัด อายะฮฺที่ 24)

ดังนั้น หน้าที่ของบรรดานักปราชญ์และผู้รู้จะต้องเปิดเผย ตีแผ่ความหมายดำรัสของอัลลอฮฺ และอธิบายให้ทราบ แสวงหาข้อเท็จจริง ศึกษาและสอนให้รู้ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُۥ فَنَبَذُوهُ وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ وَٱشْتَرَوْا۟ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾ ﴾

“และจงระลึกถึงขณะที่อัลลอฮฺทรงเอาคำมั่นสัญญาจากบรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์ว่า แน่นอนยิ่ง พวกเจ้าจะต้องแจกแจงคัมภีร์นั้นให้แจ่มแจ้งแก่ผู้คนทั้งหลาย และพวกเจ้าจะต้องไม่ปิดบังมัน แล้วพวกเขาก็เหวี่ยงมันทิ้งไว้เบื้องหลังของพวกเขา และได้แลกเปลี่ยนมันกับราคาอันเล็กน้อย สิ่งที่พวกเขาแลกเปลี่ยนมานั้นช่างเลวสิ้นดี”

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 187)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَشۡتَرُونَ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ وَأَيۡمَٰنِهِمۡ ثَمَنٗا قَلِيلًا أُوْلَٰٓئِكَ لَا خَلَٰقَ لَهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ وَلَا يَنظُرُ إِلَيۡهِمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمۡ وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ ٧٧ ﴾

“แท้จริง บรรดาผู้ที่นำสัญญาของอัลลอฮฺ และการสาบานของพวกเขาไปขายด้วยราคาอันเล็กน้อย ชนเหล่านี้แหละไม่มีส่วนได้ใดๆ แก่พวกเขาในปรโลก และอัลลอฮฺนั้นจะไม่ทรงพูดแก่พวกเขา และจะไม่ทรงมองดูพวกเขาในวันปรโลก และจะไม่ทำให้พวกเขาพ้นมลทินด้วย และพวกเขาจะได้รับโทษอันเจ็บแสบ”

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 77)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงตำหนิชาวคัมภีร์ (ยิวและคริสต์) ก่อนหน้าพวกเรา เนื่องจากพวกเขาหันเหออกจากคัมภีร์ของอัลลอฮฺที่ได้ประทานมาให้แก่พวกเขา และพวกเขาได้ลุ่มหลงไปกับความสุขสำราญในโลกดุนยา จนละเลยการปฏิบัติตามคัมภีร์ของอัลลอฮฺ อันเป็นหน้าที่ซึ่งพวกเขาถูกสั่งใช้

ดังนั้น สำหรับพวกเราชาวมุสลิมจะต้องเลิกจากสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงตำหนิ และให้เราปฏิบัติตามสิ่งที่พระองค์ทรงใช้พวกเราให้ศึกษาคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ประทานมาให้แก่เรา สอนและทำความเข้าใจให้คนอื่นเข้าใจ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ۞ أَلَمۡ يَأۡنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن تَخۡشَعَ قُلُوبُهُمۡ لِذِكۡرِ ٱللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ ٱلۡحَقِّ وَلَا يَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلُ فَطَالَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡأَمَدُ فَقَسَتۡ قُلُوبُهُمۡۖ وَكَثِيرٞ مِّنۡهُمۡ فَٰسِقُونَ ١٦ ٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ يُحۡيِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَاۚ قَدۡ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ ١٧ ﴾

"ยังไม่ถึงเวลาอีกหรือสำหรับบรรดาผู้ศรัทธาที่หัวใจของพวกเขาจะนอบน้อมต่อการระลึกถึงอัลลอฮฺ และสิ่งซึ่งได้มีลงมาคือความจริง และพวกเขาอย่าเป็นเช่นบรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์มาก่อนนี้ แล้วช่วงเวลาได้เนิ่นนานเกินไปแก่พว..เขา ดังนั้น จิตใจของพวกเขาจึงได้แข็งกระด้าง และพวกเขาส่วนมากจึงเป็นผู้ฝ่าฝืน พึงทราบเถิดว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงให้แผ่นดินมีชีวิตชีวา หลังจากที่มันแห้งแล้ง แน่นอน เราได้ทำให้สัญญาณทั้งหลายแจ่มแจ้งแก่พวกเจ้าแล้ว เพื่อพวกเจ้าจะได้ใช้สติปัญญาใคร่ครวญ"

(ซูเราะฮฺ อัลฮะดีด อายะฮฺที่ 16 และ 17)

การที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงอายะฮฺนี้ หลังจากอายะฮฺก่อนจากนี้ เป็นการเตือนให้ระลึกว่าอัลลอฮฺ ﷻ นั้น ทรงทำให้แผ่นดินมีชีวิตชีวามีความเขียวชอุ่ม หลังจากที่มันแห้งแล้งเสมือนว่ามันตายไปแล้ว เช่นเดียวกัน หัวใจก็จะอ่อนโยนด้วยการอีมาน (ศรัทธา) และได้รับทางนำหลังจากที่มันมีแต่ความทุกข์ อันเนื่องจากการทำบาปและทำชั่ว ซึ่งเราก็หวังและวิงวอนขอให้อัลลอฮฺทรงปฏิบัติกับเราเช่นนั้น เพราะพระองค์ทรงเมตตาเสมอ

พื้นฐานในการอธิบายอัลกุรอาน

ถ้ามีผู้กล่าวว่าวิธีที่ดีที่สุดในการอธิบายอัลกุรอานนั้นเป็นอย่างไร? คำตอบก็คือ วิธีที่ถูกต้องที่สุดก็คือ อธิบายอัลกุรอานด้วยอัลกุรอาน ทั้งนี้จะพบว่าสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงแบบกว้างๆ ในจุดหนึ่ง ก็จะมีการขยายความในที่อื่นเอาไว้ แล้วถ้าท่านไม่พบในที่อื่นๆ ก็จำเป็นแก่ท่านจะต้องกลับไปที่ซุนนะฮฺ เพราะมันคือคำอธิบาย และให้ความกระจ่างแก่อัลกุรอาน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّآ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ لِتَحۡكُمَ بَيۡنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُۚ وَلَا تَكُن لِّلۡخَآئِنِينَ خَصِيمٗا ﴿١٠٥﴾ ﴾

"แท้จริง เราได้ประทานคัมภีร์ลงมาให้แก่เจ้าเป็นความสัจจริง เพื่อเจ้าจะได้ตัดสินระหว่างผู้คนตามที่อัลลอฮฺได้ทรงให้เจ้าทราบ และเจ้าอย่าเป็นผู้เถียงแก้ต่างให้แก่ผู้ที่บิดพลิ้วทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 105)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَمَآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَـٰبَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِى ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ ۙ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾ ﴾

“และเรามิได้ประทานคัมภีร์นี้ลงมาแก่เจ้าเพื่ออื่นใด เว้นแต่เพื่อให้เจ้าชี้แจงแก่พวกเขาในสิ่งที่พวกเจ้าแย้งกัน และเพื่อเป็นทางนำและเป็นความเมตตาแก่กลุ่มชนผู้ศรัทธา”

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลุ อายะฮฺที่ 64)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾ ﴾

“และเราได้ประทานอัลกุรอานแก่เจ้าเพื่อเจ้าจะได้ชี้แจงแก่มนุษย์ ซึ่งสิ่งที่ได้ถูกประทานแก่พวกเขา หวังว่าพวกเขาจะได้ไตร่ตรอง”

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลุ อายะฮฺที่ 44)

ด้วยเหตุนี้ ท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวว่า

(أَلَا إِنِّي أُوتِيتُ الْقُرْآنَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ)

“พึงทราบเถิดว่า ความจริงฉันได้รับอัลกุรอานมา โดยรับสิ่งที่คล้ายกับอัลกุรอานมาพร้อมกันด้วย”

(บันทึกโดย อะหฺมัด 4/131)

ข้อความที่ว่า “และที่คล้ายกับอัลกุรอานมาพร้อมกับอัลกุรอาน” นั่นคือ ซุนนะฮฺนั่นเอง ซุนนะฮฺก็เช่นเดียวกันที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานลงมาเช่นเดียวกับคัมภีร์อัลกุรอาน แต่ทว่า มิได้ถูกอ่านเช่นเดียวกับอัลกุรอาน (คือการอ่านไม่ได้มีผลบุญเหมือนกับการอ่านอัลกุรอาน–ผู้แปลภาษาไทย)

เป้าหมายก็คือ ท่านจะต้องแสวงหาการอธิบายอัลกุรอานจากอัลกุรอาน หากท่านไม่พบในอัลกุรอานก็ให้เอาจากซุนนะฮฺ และถ้าเราไม่พบคำอธิบายในอัลกุรอานและในซุนนะฮฺ ก็ให้เราเอาเรื่องนั้นกลับไปยังคำพูดของบรรดาศอฮาบะฮฺ เพราะพวกเขาย่อมรู้ดีในเรื่องดังกล่าว อันเนื่องจากพวกเขาได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะ และอันเนื่องจากพวกเขามีความเข้าใจดี มีความรู้ที่ถูกต้อง มีการกระทำที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาผู้รู้ชั้นอาวุโสในหมู่พวกเขา เช่น ผู้นำที่เป็นคอลีฟะฮฺทั้งสี่ และผู้ที่ได้รับทางนำซึ่งเป็นผู้ชี้ทางนำที่ถูกต้อง

ให้แก่ผู้อื่น เช่น อับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด ﷺ เป็นต้น อิมามอบูญะอฺฟัรฺ อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานมาจากอับดุลลอฮฺ หมายถึง อิบนุ มัสอูด ว่า ขอสาบานต่อผู้ที่ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ไม่ว่าอายะฮฺหนึ่งอายะฮฺใดจากคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ ถูกประทานลงมา ฉันทราบดีว่าถูกประทานลงมาในเรื่องของใคร ถูกประทานลงมาที่ไหน และถ้าฉันทราบว่ามีผู้ใดรู้คัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ ดีไปกว่าฉันที่จะให้ความรู้ได้ละก็ ฉันต้องไปหาเขาอย่างแน่นอน

(จากหนังสือ ตัฟซีรฺอัฏฏอบารี 1/80)

และส่วนหนึ่งจากพวกเขาก็คือ ปราชญ์ผู้มีความรู้ดั่งมหาสมุทร อับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส ซึ่งเป็นลูกของลุงของท่านรอซูล ﷺ และเป็นนักแปลอัลกุรอานที่ได้รับบะรอกะฮฺ (ความสิริมงคล) มากจากดุอาอฺของท่านรอซูล ﷺ ที่ท่านได้ขอพรให้แก่เขาว่า

(اَللهُمَّ فَقِّهْهُ فِي الدِّيْنِ وَعَلِّمْهُ التَّأْوِيْلَ)

"โอ้อัลลอฮฺ ขอได้โปรดให้เขาเข้าใจในเรื่องของศาสนา และสอนให้เขารู้การตีความ (อัลกุรอาน) ด้วยเถิด"

(ฟัตฮุลบารีย์ 1/205)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากอับดุลลอฮฺ หมายถึง อิบนุ มัสอูด ได้กล่าวว่า "ผู้เชี่ยวชาญในการแปลอัลกุรอานคือ อิบนุ อับบาส" ฮะดีษนี้สายรายงานถูกต้อง

(อัฏฏอบารี 1/90)

ความจริง อิบนุ มัสอูด ﷺ ได้เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 32 ตามทรรศนะที่ถูกต้องโดยที่อับ-ดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส ได้มีชีวิตอยู่หลังจากนั้นเป็นเวลาถึง 36 ปี ท่านลองนึกภาพดูเถิดว่าเขาได้สะสมความรู้ไปอีกเท่าไรหลังจากที่อิบนุ มัสอูดได้จากไปแล้ว

อัลอะอฺมัช ได้กล่าวโดยเอามาจาก อบีวาอิล ว่า ท่านอะลีได้แต่งตั้งให้อับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส เป็นตัวแทนไปในเทศกาลฮัจญ์ แล้วเขาได้กล่าวคำปราศรัยกับผู้คน แล้วได้อ่านซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ ในบางรายงานว่า ซูเราะฮฺอันนูรฺ ในคำปราศรัยของเขาโดยได้อธิบายเป็นอย่างดี ถ้าแม้ว่าชาวโรมัน, ชาวตุรกี และชาวดัยลัมได้ฟังแล้วละก็ ต้องเข้ารับอิสลามอย่างแน่นอน

(อัฏฏอบารี 1/81)

ด้วยเหตุนี้ ส่วนใหญ่ที่อิสมาอีล อิบนุ อับดุรเราะฮฺมาน อัสสุดดีย์ อัลกะบีรฺ ได้รายงานไว้ในหนังสือตัฟซีรฺของเขามาจากสองคนนี้ คือ อิบนุ มัสอูด และอิบนุ อับบาส ในบางครั้งก็ได้นำเอาเรื่องที่พวกเขาเล่ามาจากเรื่องราวของชาวคัมภีร์ (ยิวและคริสต์) ที่ท่านรอซูล ﷺ ได้อนุญาต โดยท่านได้กล่าวว่า

(بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً وَحَدِّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلا حَرَجَ ، وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ)

"พวกท่านจงเผยแผ่ไปจากฉันแม้เพียงอายะฮฺหนึ่ง และพวกท่านจงเล่าเกี่ยวกับวงศ์วานอิสรออีลโดยไม่ต้องลำบากใจ และผู้ใดเจตนาโกหกเกี่ยวกับฉัน เขาจงเตรียมที่นั่งของเขาในไฟนรกเถิด"

(บันทึกโดย อัลบุคอรี จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ จากหนังสือ ฟัตฮุลบารีย์ 6/572)

ด้วยเหตุนี้ เมื่ออับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ ได้รับตำราของชาวคัมภีร์จำนวนสองถุงใหญ่ ในสงครามยัรฺมูก ท่านจึงนำเรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในตำราเหล่านั้นมาเล่า เพราะท่านเข้าใจว่าฮะดีษดังกล่าวข้างต้นอนุญาตให้ทำเช่นนั้นได้

ข้อชี้ขาดรายงานต่างๆ ที่เป็นของพวกอิสรออีล

บรรดาฮะดีษต่างๆ ที่เกี่ยวกับอิสรออีลียะฮฺ ได้นำมากล่าวเพื่อเป็นการอธิบายเสริมเท่านั้น ไม่ได้นำเอามาเป็นหลักฐานหลักแต่ประการใด ซึ่งมันจะถูกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สิ่งที่เราทราบว่ามันถูกต้องด้วยสิ่งที่ระบุไว้ในศาสนาของเรา ซึ่งยืนยันว่ามันเป็นความจริง ดังกล่าวนั้นก็ถือเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

2. สิ่งที่เราทราบว่ามันเป็นการโกหก โดยรู้จากสิ่งที่มีอยู่ในศาสนาของเราว่ามันไม่ตรงกัน

3. สิ่งที่ศาสนาของเราไม่ได้กล่าวถึง กล่าวคือไม่ยืนยันและไม่ปฏิเสธ เราก็ไม่เชื่อมันและไม่ปฏิเสธมัน อนุญาตให้เอามาเล่าสู่กันฟังได้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่วนใหญ่ในเรื่องดังกล่าวมานั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไรในด้านศาสนา ดังเช่นที่พวกเขาได้กล่าวเกี่ยวกับชื่อของพวกชาวถ้ำ สีของสุนัขของพวกเขา จำนวนของพวกเขา ไม้เท้าของนบีมูซาว่าเอามาจากต้นไม้ชนิดใด บรรดาชื่อของนกที่อัลลอฮฺทรงให้มันมีชีวิตอีกในเรื่องของนบีอิบรอฮีม เจาะจงบุคคลบางคนที่เอาชิ้นส่วนของวัวไปตีที่คนตาย และชนิดของต้นไม้ที่อัลลอฮฺตรัสกับนบีมูซา ณ ที่นั้น และเรื่องอื่นจากที่กล่าวมานั้นที่อัลลอฮฺไม่ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนในอัลกุรอานซึ่งการระบุเจาะจงในเรื่องเหล่านี้มิได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่มุสลิมไม่ว่าในโลกนี้หรือโลกหน้า

ความสำคัญของการอธิบายอัลกุรอานของชนชั้นตาบิอีน (คนที่พบกับบรรดาศอฮาบะฮฺ)

(บทย่อย) ถ้าเราไม่พบคำอธิบายในอัลกุรอาน ในซุนนะฮฺ และไม่พบจากคำพูดของ

บรรดาศอฮาบะฮฺ ที่จริงแล้ว บรรดานักวิชาการระดับชั้นนำส่วนใหญ่ก็จะกลับไปดูบรรดาคำพูดของชนชั้นตาบิอีน เช่น มุญาฮิด อิบนุ ญับรฺ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการอธิบายอัลกุรอาน ดังที่มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้กล่าวว่า อะบาน อิบนุซอและฮฺ ได้เล่าให้เราฟังจากมุญาฮิด ว่าฉันได้นำเสนอ (ทบทวน) คัมภีร์อัลกุรอานต่ออิบนุ อับบาส 3 ครั้ง เริ่มจากซูเราะฮฺอัลฟาติฮะฮฺจนกระทั่งจบ โดยฉันได้หยุดอยู่ทุกๆ อายะฮฺ และถามเขาถึงความหมายของมัน

(อัฏฏอบารี 1/90)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากอิบนุ อบีมุลัยกะฮฺ ว่า ฉันได้เห็นมุญาฮิดถามอิบนุ อับบาส ถึงการอธิบายอัลกุรอาน โดยที่เขามีแผ่นกระดานบันทึกด้วย แล้วอิบนุ อับบาสก็คอยบอกให้เขาจด กระทั่งเขาได้ถามอิบนุ อับบาส ถึงคำอธิบายอัลกุรอานจนจบทั้งเล่ม

(อัฏฏอบารี 1/90)

ด้วยเหตุนี้ ซุฟยาน อัษเษารีย์ จึงกล่าวว่า เมื่อมีคำอธิบายอัลกุรอานจากมุญาฮิด มาถึงท่าน ก็ถือว่าพอเพียงแก่ท่านแล้ว

(อัฏฏอบารี 1/91)

และเช่นเดียวกับสะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ และอิกริมะฮฺ คนรับใช้ของอิบนุ อับบาส, อะฏออฺ อิบนุ รอบาฮฺ, อัลฮะซัน อัลบัศรี, มัสรูก อิบนุ อัจญดะอฺ, สะอีด อิบนุ มุซัยยับ, อะบิลอะลียะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, กอตาดะฮฺ, อัฎเฎาะฮาก อิบนุ มุซาฮิม และคนอื่นๆ ในหมู่ตาบิอีน และคนอื่นจากพวกเขาที่ได้ติดตามพวกเขา ทั้งนี้เมื่อมีการกล่าวถึงคำอธิบายของพวกเขาเหล่านั้นเกี่ยวกับอายะฮฺต่างๆ อาจจะมีถ้อยคำที่ดูเหมือนแตกต่างกัน ทำให้บางคนซึ่งไม่มีความรู้มากพอเข้าใจว่าเป็นความเห็นที่แตกต่างกัน จึงรายงานสืบต่อกันมาว่า พวกเขามีทรรศนะที่แตกต่างกันในความหมายของอายะฮฺนั้น ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วมิได้เป็นเช่นนั้น แต่เป็นเพราะบางคนกล่าวถึงสิ่งๆ หนึ่งโดยระบุถึงสิ่งอื่นที่ให้ความหมายในทำนองเดียวกัน ในขณะที่บางคนเลือกที่จะเจาะจงระบุถ้อยคำที่ชัดเจน ทั้งที่ในความเป็นจริงทั้งหมดมีความหมายไม่แตกต่างกัน ซึ่งการอรรถาธิบายอัลกุรอานโดยมากจะมีลักษณะเช่นนี้ จึงควรที่ผู้มีสติปัญญาหลักแหลมจะต้องตระหนักให้ดี อัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้นเป็นผู้ให้ทางนำที่ถูกต้อง

การอธิบายโดยใช้ทรรศนะ

ส่วนการอธิบายอัลกุรอานโดยใช้ทรรศนะเท่านั้นถือว่าเป็นที่ต้องห้าม (ฮะรอม) เพราะมีฮะดีษที่รายงานโดย มุฮัมมัด อิบนุ ญะรีรฺ ﵀ จากอิบนุ อับบาส จากท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بِرَأْيِهِ أَوْ بِمَا لَا يَعْلَمُ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ)

"ใครที่กล่าวในเรื่องกุรอานตามทรรศนะของเขา หรือด้วยสิ่งที่ไม่มีความรู้ เขาจงเตรียมที่นั่งของเขาในไฟนรกเถิด"

เช่นนี้แหละที่อัตติรฺมิซี, อันนะซาอี และอบูดาวูด ได้บันทึก และอัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่า ฮะดีษนี้เป็นฮะดีษฮะซัน

(อัฏฏอบารี 1/77, ตัวฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/277, อันนะซาอี เรื่องความประเสริฐของอัลกุรอาน 114, อบูดาวูด เรื่องความรู้จากรายงานของอะบิลฮะซัน อิบนิลอับดฺ โดยที่อัลมิซซีย์ได้กล่าวเช่นนั้นไว้ในหนังสือ อัลอัฏรอฟ 4/423)

การหยุดนิ่งไม่อธิบายในเรื่องที่ไม่รู้

ด้วยเหตุนี้ ชาวสะลัฟกลุ่มหนึ่งจึงหลีกเลี่ยงที่จะอธิบายโดยที่พวกเขาไม่มีความรู้ ดังเช่นที่อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานมาจากอบีมะอฺมัรฺ ว่า อบูบักรฺ อัศศิดดิก ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَيُّ أَرْضٍ تُقِلُّنِيْ وَأَيُّ سَمَاءٍ تُظِلُّنِيْ إِذَا قُلْتُ فِيْ كِتَابِ اللهِ مَالَا أَعْلَمُ)

"แผ่นดินใดที่จะมีส่วนให้ฉันอยู่สักนิด และฟ้าส่วนไหนที่จะเป็นร่มเงาให้แก่ฉัน ถ้าฉันได้กล่าวเกี่ยวกับคัมภีร์ของอัลลอฮฺ โดยฉันไม่รู้"

(อัฏฏอบารี 1/78)

มีรายงานจากอนัสอีกว่า แท้จริง อุมัรฺ อิบนุลค็อฏฏอบ ได้อ่านขณะอยู่บนมิมบัรฺว่า ﴿وَفَٰكِهَةً وَأَبًّا ٣١﴾ แล้วเขาได้กล่าวว่า ผลไม้นี้ เราได้ทราบดีแล้ว คำว่า "อับบา" นั้นคืออะไร? หลังจากนั้นเขาก็หันกลับมาที่ตัวของเขาเอง แล้วเขาได้กล่าวว่า แท้จริง อันนี้มันเป็นเรื่องที่เกินไป โอ้อุมัรฺเอ๋ย

(อัฏฏอบารี 24/229)

นี่เป็นไปได้ว่า อุมัรฺ ﷺ นั้นที่จริงแล้วเขาต้องการจะค้นหาความรู้ที่เกี่ยวกับลักษณะของทุ่งหญ้า ถ้ามิเช่นนั้นแล้ว ความหมายของคำว่า "อับบา" ที่หมายถึงหญ้าซึ่งขึ้นปกคลุมดินนั้นก็เป็นที่ทราบกันดีชัดเจนอยู่แล้ว ไม่มีใครไม่รู้ อย่างเช่นดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿فَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا حَبًّا ٢٧ وَعِنَبًا وَقَضۡبًا ٢٨﴾ **"และเราได้ให้เมล็ดพืชออกมาจากแผ่นดิน และองุ่น และพืชผัก"**

(ซูเราะฮฺ อะบะซะอฺ อายะฮฺที่ 27 และ 28)

และอิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานมาจากอิบนิ อบีมุลัยกะฮฺ ว่า แท้จริง อิบนุ อับบาส ได้ถูกถามเกี่ยวกับอายะฮฺหนึ่ง ถ้าคนอื่นถูกถามเช่นนั้นก็จะต้องตอบเกี่ยวกับมันอย่างแน่นอน แต่เขาไม่

ยอมที่จะพูดเกี่ยวกับมันเลย สายรายงานนี้ถูกต้อง

(อัฏฏอบารี 1/86)

มีรายงานอีกจากอิบนิ อบีมุลัยกะฮฺ ว่า มีชายคนหนึ่งได้ถาม อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับข้อความของอัลกุรอานที่ว่า ﴿يَوۡمٖ كَانَ مِقۡدَارُهُۥٓ أَلۡفَ سَنَةٖ﴾ ความหมายก็คือ **“วันหนึ่งซึ่งกำหนดของมันเท่ากับหนึ่งพันปี”** *(ซูเราะฮฺ อัซซัจญดะฮฺ อายะฮฺที่ 5)* แล้วอิบนุ อับบาส จึงได้กล่าวแก่เขาว่า แล้วอะไรคือ “วันหนึ่งซึ่งกำหนดของมันเท่ากับห้าหมื่นปี?” *(ซูเราะฮฺ อัลมะอาริจญ์ อายะฮฺที่ 4)* แล้วชายคนนั้น จึงกล่าวแก่เขาว่า ที่จริงแล้วฉันถามท่าน เพื่อให้ท่านบอกให้ฉันทราบ แล้วอิบนุ อับบาส จึงได้กล่าวว่า คือมีอยู่ 2 วันที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงกล่าวถึงมันทั้งสองไว้ในคัมภีร์ของพระองค์ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดีถึงวันทั้งสองนั้น จะเห็นว่าอิบนุ อับบาส ไม่อยากที่จะกล่าวเกี่ยวกับคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ โดยที่เขาไม่มีความรู้

(อัฏฏอบารี 23/602)

อัลลัยษฺ ได้กล่าวโดยเอามาจากยะฮฺยา อิบนิ สะอีด จากสะอีด อิบนิลมุซัยยับว่า ความจริงเขาไม่เคยกล่าวอะไรนอกจากในเรื่องที่เป็นที่ทราบดีจากอัลกุรอาน

(อัฏฏอบารี 1/86)

อัยยูบ อิบนุ เอานฺ และฮิชาม อัดดัสตะวาอีย์ ได้เล่าว่า มุฮัมมัด อิบนุ ซีรีน กล่าวว่า ฉันได้ถามอุบัยดะฮฺ หมายถึง อัซซัลมานีย์ เกี่ยวกับอายะฮฺหนึ่งจากอัลกุรอาน แล้วเขาได้ตอบว่า บรรดาผู้ที่เคยมีความรู้ในเรื่องที่อัลกุรอานลงมาด้วยเรื่องอะไรได้จากไปแล้ว ดังนั้น ท่านจงยำเกรงอัลลอฮฺ ﷻ เถิด และจำเป็นแก่ท่านต้องยืนหยัดให้มั่นคง

(อัฏฏอบารี 1/86)

อัชชะอฺบีย์ ได้รายงานมาจากมัซรูก ว่าพวกท่านจงระมัดระวังการอธิบายอัลกุรอาน เพราะที่จริงแล้วมันเป็นการรายงานจากอัลลอฮฺ ﷻ

(อัฏฏอบารี 1/86)

บรรดารายงานที่ถูกต้องเหล่านี้ และที่คล้ายๆ กันจากบรรดาศอฮาบะฮฺ และผู้นำชาวสะลัฟนั้น อธิบายได้ว่า พวกเขามีความลำบากใจที่จะพูดอธิบายอัลกุรอานด้วยสิ่งที่พวกเขาไม่มีความรู้ ส่วนผู้ที่พูดด้วยสิ่งที่เขารู้ทั้งทางด้านภาษาและศาสนา ก็ไม่มีความลำบากใจแก่พวกเขา ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีรายงานมาจากพวกเขาเหล่านั้น และคนอื่นๆ ถึงทรรศนะต่างๆ ในการอธิบายอัลกุรอาน ซึ่งก็ไม่ใช่สิ่งที่ขัดแย้งกับแนวทางของชาวสะลัฟโดยรวม เพราะว่าพวกเขาพูดในสิ่งที่พวกเขารู้ และจะหยุดนิ่งในสิ่งที่พวกเขาไม่รู้ อย่างนี้แหละถือเป็นเรื่องที่จำเป็นแก่ทุกคน เช่นเดียวกัน ที่จำเป็นจะต้องหยุดนิ่งในสิ่งที่เขาไม่มีความรู้ แล้วเช่นเดียวกัน จำเป็นจะต้องพูดในสิ่งที่ถูกถาม และสิ่งที่เขาทราบดี เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ وَلَا تَكۡتُمُونَهُۥ﴾

ซึ่งมีความหมายว่า **“แน่นอนยิ่ง เจ้าจะต้องแจกแจงคัมภีร์นั้นให้แจ่มแจ้งแก่ผู้คนทั้งหลาย และพวกเจ้าจะต้องไม่ปิดบังมัน”** *(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 187)*

และอันเนื่องจากได้มีมาในฮะดีษที่ได้ถูกรายงานมาจากหลายสายที่ว่า

(مَن سُئِلَ عَن عِلمٍ فَكَتَمَهُ أُلجِمَ يَومَ القِيامَةِ بِلِجامٍ مِن نارٍ)

“ใครที่ถูกถามเกี่ยวกับความรู้ แล้วเขาได้ปกปิดมันไว้ ในวันกิยามะฮฺ เขาจะถูกสนตะพายที่ทำจากไฟนรก”

(อะหฺมัด 2/263, 305 และ 491, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 7/407 และอัลฮากิม 1/101)

แนวทางต่างๆ ในการอธิบายอัลกุรอาน

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า มุฮัมมัด อิบนุ บัชชารฺ ได้เล่าให้เราฟังว่า มุอัมมิล ได้เล่าให้เราฟังว่า ซุฟยานได้เล่าให้เราฟังจากอะบิซซินาด ว่า อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า การอธิบายอัลกุรอานนั้น มี 4 หนทาง

1. การอธิบายสิ่งที่ชาวอาหรับทราบดี เพราะเป็นคำพูดของพวกเขา
2. การอธิบายที่คนหนึ่งคนใดจำเป็นต้องรู้ จะอ้างว่าไม่รู้ไม่ได้
3. การอธิบายที่บรรดานักปราชญ์นั้นทราบดี
4. การอธิบายที่ไม่ที่ใครทราบนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้น

(อัฏฏอบารี 1/75)

บรรดาซูเราะฮฺมักกียะฮฺ และมะดะนียะฮฺ

ฮัมมาม ได้รายงานมาจากกอตาดะฮฺ ว่าอัลกุรอานที่ถูกประทานที่เมืองมะดีนะฮฺ ก็คือ อัลบะเกาะเราะฮฺ, อาลิอิมรอน, อันนิซาอฺ, อัลมาอิดะฮฺ, บะรออะฮฺ (อัตเตาบะฮฺ), อัรเราะอฺดุ, อัน-นะฮฺลุ, อัลฮัจญ์, อันนูรฺ, อัลอะฮฺซาบ, มุฮัมมัด, อัลฟัตฮฺ, อัลฮุจญุรอต, อัรฺเราะฮฺมาน, อัลฮะดีด, อัลมุญาดะละฮฺ, อัลฮัชรฺ, อัลมุมตะฮะนะฮฺ, อัศศอฟ, อัลญุมุอะฮฺ, อัลมุนาฟิกูน, อัตตะฆอบุน, อัฏฏอลาก อายะฮฺที่ว่า ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ ﴾ ไปจนครบ 10 อายะฮฺ, อัซซัลซะละฮฺ และอันนัศรฺ บรรดาซูเราะฮฺเหล่านี้ได้ถูกประทานลงมาที่เมืองมะดีนะฮฺ และซูเราะฮฺอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาเป็นซูเราะฮฺที่ถูกประทานลงมาที่เมืองมักกะฮฺ

(จากหนังสือ อัลอิตกอน 1/28)

จำนวนอายะฮฺของอัลกุรอาน

ส่วนจำนวนอายะฮฺของอัลกุรอานนั้นมีจำนวน 6,000 อายะฮฺ ต่อจากนั้นบรรดานักวิชาการก็มีความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับจำนวนที่เกินไปจากนั้นเป็นหลายทรรศนะด้วยกัน :-

- บางคนเห็นว่าไม่เกินไปจากนั้น
- บางคนบอกว่าเกินไป 14 อายะฮฺ
- บางคนบอกว่าเกินไป 204 อายะฮฺ
- บางคนบอกว่าเกินไป 219 อายะฮฺ
- บางคนบอกว่าเกินไป 225 อายะฮฺ หรือ 226 อายะฮฺ
- บางคนบอกว่าเกินไป 236 อายะฮฺ

เรื่องดังกล่าวนี้เล่าโดย อบูอัมรฺ อัดดานีย์ ในหนังสือของเขาที่ชื่อว่า *"อัลบะยาน"*

จำนวนคำ และพยัญชนะของอัลกุรอาน

ส่วนคำของอัลกุรอานนั้น อัลฟัฎลฺ อิบนุ ชาซาน ได้กล่าวโดยเอามาจาก อะฏออฺ อิบนุ ยะซารฺ ว่า มีจำนวน 77,439 คำ

ส่วนพยัชญะของอัลกุรอานนั้น อับดุลลอฮฺ อิบนุ กะษีรฺ ได้กล่าว โดยเอามาจากมุญาฮิด ว่า เรื่องนี้ตามที่เราได้คำนวณมาจากอัลกุรอาน คือ 321,180 พยัญชนะ

อัลฟัฎลฺ ได้กล่าวโดยเอามาจากอะฏออฺ อิบนุ ยะซารฺ ว่า มี 332,015 พยัญชนะ

สัลลาม อบูมุฮัมมัด อัลฮิมมานีย์ ได้เล่าว่า แท้จริง อัลฮัจญาจ ได้รวบรวมนักอ่าน, นักท่องจำ และนักเขียนมา แล้วเขาได้กล่าวว่า จงบอกให้ฉันทราบว่าอัลกุรอานทั้งหมดมีกี่พยัญชนะ? เขาเล่าว่า พวกเราได้คำนวณดู แล้วมีมติว่าอัลกุรอานมีจำนวน 340,740 พยัญชนะ

การแบ่งในเรื่องอื่นของอัลกุรอาน

อัลฮัจญาจ ได้กล่าวว่า พวกท่านจงบอกให้ฉันทราบทีว่า ครึ่งหนึ่งของอัลกุรอานนั้นถึงไหน? ซึ่งพวกเขาก็พบว่าครึ่งหนึ่งของอัลกุรอานนับถึงแค่อักษร (ف) จากดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ในซูเราะฮฺอัลกะฮฺฟิ ในข้อความที่ว่า ﴾وَلْيَتَلَطَّفْ﴿

ถ้าแบ่งอัลกุรอานเป็น 3 ส่วน

- เศษหนึ่งส่วนสามแรกของอัลกุรอาน อยู่ที่ 100 อายะฮฺแรกของซูเราะฮฺบะรออะฮฺ (อัตเตาบะฮฺ)
- เศษหนึ่งส่วนสามที่สอง อยู่ที่ต้น 100 อายะฮฺ หรือ 101 อายะฮฺของซูเราะฮฺอัชชุอะรออฺ
- เศษหนึ่งส่วนสามที่สาม จนถึงซูเราะฮฺสุดท้ายของอัลกุรอาน

และถ้าแบ่งอัลกุรอานเป็น 7 ส่วน

- เจ็ดส่วนที่ 1 ตั้งแต่แรกไปจนถึงอักษร (د) ในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿فَمِنْهُم مَّنْ ءَامَنَ بِهِۦ وَمِنْهُم مَّن صَدَّ﴾
- เจ็ดส่วนที่ 2 ไปจนถึงอักษร (ت) จากดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ในซูเราะฮฺอัลอะอฺรอฟ ที่ว่า ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتْ﴾ (1)
- เจ็ดส่วนที่ 3 ไปจนถึงอักษร (ا) ตัวที่ 2 จากดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ในซูเราะฮฺอัรเราะอฺดุ ที่ว่า ﴿أُكُلُهَا﴾
- เจ็ดส่วนที่ 4 ไปจนถึงอักษร (ا) ตัวที่ 2 ในดำรัสของพระองค์ ﷻ ในซูเราะฮฺอัลฮัจญ์ ที่ว่า ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾
- เจ็ดส่วนที่ 5 ไปจนถึงอักษร (ـه) จากคำรัสของอัลลอฮฺ ในซูเราะฮฺอัลอะฮฺซาบ ที่ว่า ﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ﴾
- เจ็ดส่วนที่ 6 ไปจนถึงอักษร (و) จากดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ในซูเราะฮฺอัลฟัตฮฺ ที่ว่า ﴿ٱلظَّآنِّينَ بِٱللَّهِ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ﴾
- เจ็ดส่วนที่ 7 ไปจนถึงซูเราะฮฺสุดท้ายของอัลกุรอาน

สัลลาม อบูมุฮัมมัด ได้กล่าวว่า เราได้ทราบเรื่องดังกล่าวภายใน 4 เดือน พวกเขาเล่าว่า อัลฮัจญาจเคยอ่านหนึ่งในสี่ของอัลกุรอานในทุกๆ คืน คือ

- เศษหนึ่งส่วนสี่แรก ไปจนจบซูเราะฮฺอัลอันอาม
- เศษหนึ่งส่วนสี่ที่สอง ไปจนถึง ﴿وَلْيَتَلَطَّفْ﴾ ในซูเราะฮฺอัลกะฮฺฟิ
- เศษหนึ่งส่วนสี่ที่สาม ไปจนจบซูเราะฮฺอัซซุมัรฺ
- เศษหนึ่งส่วนสี่ที่สี่ ไปจนจบอัลกุรอาน

(1) ในต้นฉบับระบุไว้เช่นนั้น แต่ที่ถูกต้องคืออายะฮฺในซูเราะฮฺอัลอะอฺรอฟที่ว่าคืออายะฮฺ ﴿وَلِقَآءِ ٱلْءَاخِرَةِ حَبِطَتْ﴾

เชค อบูอัมรฺ อัดดานีย์ ได้เล่าไว้ในหนังสือของเขาที่ชื่อว่า "อัลบะยาน" ว่า ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้มีทัศนะที่หลากหลายแตกต่างกัน ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้นทรงทราบดี

การแบ่งเป็นส่วน และเป็นภาค

สำหรับการแบ่งเป็นส่วน และเป็นภาค การเป็นภาคนั้นเป็นที่ทราบกันดีว่า มี 30 ภาค (ญุซอฺ) ดังเป็นที่ทราบกันดีตามสถาบันและโรงเรียนต่างๆ ความจริงได้มีฮะดีษที่ระบุเกี่ยวกับการแบ่งอัลกุรอานของบรรดาศอฮาบะฮฺ ฮะดีษนั้นอยู่ในมุสนัดของอิมามอะหฺมัด, สุนันอบีดาวูด, อิบนุมาญะฮฺ และคนอื่นๆ รายงานโดย เอาสฺ อิบนุ ฮุซัยฟะฮฺ ว่า ความจริงเขาได้ถามบรรดาสาวกของท่านรอซูล ﷺ ในขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ว่า พวกเขาแบ่งส่วนอัลกุรอานกันอย่างไร? พวกเขาตอบว่า แบ่งเป็น 3 ส่วน, 5 ส่วน, 7 ส่วน, 9 ส่วน, 11 ส่วน และ 13 ส่วน และส่วนที่แยกจากกันจนกระทั่งจบสุดท้าย

(อะหฺมัด 4/9, อบูดาวูด 2/114 และอิบนุมาญะฮฺ 1/427)

ความหมายของคำว่า "อัซซูเราะฮฺ" และการผันของคำ

(บทย่อย) นักปราชญ์ได้มีความเห็นแตกต่างกันในความหมายของคำว่า **"อัซซูเราะฮฺ"** ว่ามีความหมายว่าอะไร ?

❂ บางท่านบอกว่า มาจากความหมายของคำว่า "อัลอิบานะฮฺ" แปลว่าชัดเจน และจากคำว่า "อัลอิรฺติฟาอฺ" แปลว่าสูง

อันนาบิเฆาะฮฺ ได้กล่าวว่า أَلَـــمْ تَرَ أَنَّ اللهَ اَعْطَاكَ سُوْرَةً تَرَى كُلَّ مَلِكٍ دُوْنَهَا يَتَذَبْذَبُ ท่านไม่เห็นดอกหรือว่า แท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ ประทานซูเราะฮฺให้กับท่าน ท่านก็จะพบว่า กษัตริย์ทุกองค์นั้น ถ้าไม่มีซูเราะฮฺแล้วก็จะหวั่นไหว

ดังนั้น จึงเสมือนว่า ผู้อ่านจะเคลื่อนย้ายซูเราะฮฺนั้นจากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่ง

❂ บางท่านกล่าวว่า อันเนื่องจากความมีเกียรติของซูเราะฮฺ และความสูงของมันเช่นเดียวกับกำแพงเมืองหรือประเทศนั่นเอง

❂ บางท่านกล่าวว่า ที่เรียกว่าซูเราะฮฺก็เพราะว่ามันเป็นตอนหนึ่งหรือส่วนหนึ่งจากอัลกุรอาน ซึ่งเอามาจากคำว่า "أَسْأَر" ซึ่งหมายถึง ส่วนที่เหลือในภาชนะ ตามความเห็นนี้พื้นเดิมของคำๆ นี้เป็นมะฮฺมูซ คือมีอักษรฮัมซะฮฺอยู่ แล้วอ่านอักษรฮัมซะฮฺเป็นเสียงเบา ดังนั้น อักษรฮัมซะฮฺ จึงถูกเปลี่ยนมาเป็นอักษร "วาว" เพราะมันไปรวมกับคำที่อยู่ก่อนมัน

บางท่านกล่าวว่า เพราะความสมบูรณ์ครบถ้วนของซูเราะฮฺ เนื่องจากชาวอาหรับนั้นจะเรียกอูฐที่เจริญพันธุ์อย่างสมบูรณ์ว่า "ซูเราะฮฺ"

(ฉันขอกล่าวว่า) อาจจะมีความหมายว่า เป็นการรวมหรือครอบคลุมอายะฮฺของมันไว้ทั้งหมด ดังเช่นได้เรียกว่า (سُوْرُ الْبَلَدِ) กำแพงประเทศ เพราะมันล้อมประเทศหรือเมืองเอาไว้ ส่วนพหูพจน์ของคำว่า (السورة) ก็คือคำว่า (سُوَرٌ) โดยใส่สระฟัตฮะฮฺที่อักษร (و) และบางทีก็จะเป็นพหูพจน์ด้วยกับคำว่า (سُوْرَاتٌ) และ (سُوَرَاتٌ)

ความหมายของคำว่า "อัลอายะฮฺ" (الآية)

ส่วนคำว่า **"อายะฮฺ"** นั้นเป็นเครื่องหมายที่บ่งบอกว่าขาดตอนจากคำพูดที่อยู่ก่อนหน้านั้นแล้ว และคำพูดหลังนั้นแยกออกจากคำพูดแรก คือปรากฏชัดเจนเป็นเอกเทศ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ إِنَّ ءَايَةَ مُلْكِهِۦٓ ﴾ ซึ่งมีความหมายว่า **"แท้จริง สัญญาณแห่งการมีอำนาจของเขา"**

บางท่านบอกว่า ที่เรียกว่า อายะฮฺ ก็เพราะว่ามันเป็นเรื่องประหลาดที่มนุษย์ไม่สามารถจะพูดเช่นนั้นได้

ซีบะวัยฮฺ ได้กล่าวว่า พื้นเดิมของคำว่า (آيَةٌ) นั้นมาจากคำว่า (أَيَيَةٌ) เช่นเดียวกับคำว่า أَكَمَةٌ และ شَجَرَةٌ อักษร (ي) ได้ถูกใส่สระโดยที่มีสระฟัตฮะฮฺอยู่ก่อน อักษร (ي) จึงถูกเปลี่ยนเป็น (ا) ดังนั้น มันจึงกลายเป็น (آيَةٌ) โดยมีฮัมซะฮฺมัดอยู่

อัลกิซาอีย์ ได้กล่าวว่า พื้นเดิมของคำว่า (آيَةٌ) มาจากคำว่า (آيِيَةٌ) อยู่ในรูปเดียวกับ (آمِنَةٌ) ดังนั้น อักษร (ي) ได้ถูกเปลี่ยนเป็น (ا) หลังจากนั้นก็ได้ถูกตัดออกไปเพราะมันคล้ายๆ กัน

อัลฟัรฺรออฺ ได้กล่าวว่า พื้นเดิมของคำว่า (آيَةٌ) เป็น (أَيَّةٌ) โดยใส่สระชัดดะฮฺที่อักษร (ي) แล้ว (ي) ตัวแรกได้ถูกเปลี่ยนเป็น (ا) เพื่อไม่ให้รู้สึกหนัก ดังนั้น จึงกลายเป็น (آيَةٌ) และพหูพจน์ของคำๆ นี้ คือ آيٌ , آيَاتٌ และ آيَايٌ

ความหมายของคำว่า "อัลกะลิมะฮฺ" (الكلمة)

ส่วนคำว่า **"อัลกะลิมะฮฺ"** คือ คำพูดคำเดียว โดย:-

- บางทีจะมีพยัญชนะ 2 ตัว เช่น (مَا) , (لَا) และที่คล้ายๆ กัน

- บางทีก็มีเกินกว่า และเกินถึง 10 พยัญชนะ เช่น (لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ), (أَنُلْزِمُكُمُوهَا), (فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ)

- และบางทีคำๆ เดียวเป็นอายะฮฺหนึ่ง เช่น (وَالْفَجْرِ), (وَالضُّحَى), (وَالْعَصْرِ)

และเช่นเดียวกัน (الٓمٓ), (طه), (يسٓ), (حمٓ) ตามทรรศนะของกลุ่มอัลกูฟียีน และ (حمٓ ① عٓسٓقٓ ②) ตามทรรศนะของพวกเขาแล้วมี 2 คำ ส่วนคนอื่นๆ ไม่เรียกเหล่านี้ว่าเป็นอายะฮฺ แต่จะกล่าวว่า เหล่านี้เป็นสิ่งที่เริ่มของซูเราะฮฺ

อบูอัมรฺ อัดดานีย์ ได้กล่าวว่า ฉันไม่เคยทราบเลยว่า คำเพียงคำเดียวนั้น เป็นอายะฮฺหนึ่ง นอกจากดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿مُدْهَامَّتَانِ﴾ ที่อยู่ในซูเราะฮฺอัรฺเราะฮฺมาน เท่านั้น

ภาษาต่างชาติ และอัลกุรอาน

(บทย่อย) อัลกุรฺฏุบี กล่าวว่า บรรดานักปราชญ์ได้มีมติว่า ในคัมภีร์อัลกุรอานไม่มีคำประกอบอันใดที่เป็นภาษาต่างชาติ และพวกเขาได้มีมติว่า มีชื่อบางชื่อเป็นภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอาหรับ เช่น ابراهيم , نوح และ لوط โดยที่พวกเขามีความเห็นต่างกันว่า จะมีคำอื่นนอกจากคำดังกล่าวอีกไหม? อัลบากิลลานีย์และอัฏฏอบารี ปฏิเสธว่า ไม่มีแล้ว ซึ่งทั้งสองท่านได้กล่าวว่า สิ่งที่เกิดขึ้นไปตรงกับภาษาอื่น ถือว่าเป็นเรื่องของภาษาที่สอดคล้องกันเท่านั้น

سُورَةُ الفَاتِحَة

ซูเราะฮฺ อัลฟาติฮะฮฺ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

บรรดาชื่อของอัลฟาติฮะฮฺ และความหมาย

❁ ซูเราะฮฺนี้ชื่อว่า "อัลฟาติฮะฮฺ" คือ เป็นการเริ่มเปิดคัมภีร์โดยทางการเขียน และการอ่านในละหมาดก็เริ่มด้วยอัลฟาติฮะฮฺ

❁ เรียกกันอีกว่า "อุมมุลกิตาบ" (แม่ของคัมภีร์) ตามทรรศนะของนักปราชญ์ส่วนใหญ่ ความจริงได้มีปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺของอัตติรฺมิซี โดยถือว่าเป็นฮะดีษเศาะฮีฮฺ รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ﷺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ أُمُّ الْقُرْآنِ وَأُمُّ الْكِتَابِ وَالسَّبْعُ الْمَثَانِيْ وَالْقُرْآنُ الْعَظِيْمُ)

"การสรรเสริญนั้นเป็นสิทธิ์แด่อัลลอฮฺ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก (อัลฟาติฮะฮฺ) เป็นแม่บทของอัลกุรอาน เป็นแม่บทของคัมภีร์ เป็นอายะฮฺที่อ่านซ้ำไปซ้ำมา และเป็นอัลกุรอานที่ยิ่งใหญ่"

❁ เรียกกันอีกว่า "อัลฮัมดุ" (اَلْحَمْدُ) และ "อัศศอลาต" (اَلصَّلَاةُ) เพราะท่านนบี ﷺ ได้กล่าวโดยเอามาจากพระผู้อภิบาลของท่านว่า

(قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِيْ وَبَيْنَ عَبْدِيْ نِصْفَيْنِ فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ قَالَ اللّٰهُ حَمِدَنِيْ عَبْدِيْ)

"ข้าได้แบ่งการละหมาดระหว่างข้า และระหว่างบ่าวของข้าออกเป็นสองส่วน แล้ว

ถ้าบ่าวได้กล่าวว่า 'อัลฮัมดุลิลลาฮิร็อบบิลอาละมีน' อัลลอฮฺได้ตรัสว่า บ่าวของข้าได้สรรเสริญข้าแล้ว........" ไปจนจบฮะดีษ

(จากหนังสือ ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/283)

ฟาติฮะฮฺ นั้นได้ถูกเรียกว่าเป็น *อัศศอลาต* (การละหมาด) เพราะการอ่านฟาติฮะฮฺนั้นถือเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการละหมาดนั่นเอง

มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "*อัรฺรุกยะฮฺ*" (الرُّقْيَةُ) เพราะมีฮะดีษที่รายงานโดยอบีสะอีดในหนังสือเศาะฮีฮฺ ขณะที่ชายที่สมบูรณ์คนนั้นได้ทำการเป่าด้วยกับฟาติฮะฮฺ แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวแก่เขาว่า

(وَمَا يُدْرِيْكَ أَنَّهَا رُقْيَةٌ ؟)

"และอะไรทำให้ท่านรู้ว่า แท้จริง ฟาติฮะฮฺนั้นใช้เป่าได้"

(จากหนังสือ ฟัตฮุลบารีย์ 4/529)

ซูเราะฮฺอัลฟาติฮะฮฺ เป็นซูเราะฮฺมักกียะฮฺ ซึ่งอิบนุ อับบาส, กอตาดะฮฺ และอบุลอาลียะฮฺได้กล่าวเช่นนั้น เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ سَبْعًا مِّنَ ٱلْمَثَانِي ﴾

"และโดยแน่นอน เราได้ประทานให้แก่เจ้าทั้งเจ็ดอายะฮฺที่ถูกอ่านซ้ำ ๆ"

(ซูเราะฮฺ อัลฮิจญ์รฺ อายะฮฺที่ 87)

– อัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี –

จำนวนอายะฮฺของอัลฟาติฮะฮฺ

คือมี 7 อายะฮฺ โดยไม่มีความเห็นแตกต่าง ส่วนบิสมิลลาฮฺฯ นั้นเป็นอายะฮฺเอกเทศอยู่ตอนต้นของฟาติฮะฮฺ ดังที่เป็นทรรศนะของนักอ่านส่วนใหญ่ชาวกูฟะฮฺ และเป็นทรรศนะของศอฮาบะฮฺ, ตาบิอีน และคนรุ่นหลังจากตาบิอีนกลุ่มหนึ่ง

จำนวนคำ และพยัญชนะของฟาติฮะฮฺ

บรรดานักวิชาการกล่าวว่า บรรดาคำของฟาติฮะฮฺนั้นมีจำนวน 25 คำ ส่วนพยัญชนะของฟาติฮะฮฺมีจำนวน 113 พยัญชนะ

เพราะอะไรจึงถูกตั้งชื่อว่า "แม่บทของคัมภีร์"

อัลบุคอรีได้กล่าวไว้ตอนต้นของเรื่องการอธิบายอัลกุรอานว่า ที่ถูกขนานนามว่า *"อุมมุล กิตาบ"* (แม่บทของคัมภีร์) ก็เพราะว่า ได้เริ่มการเขียนบทฟาติฮะฮฺไว้ในคัมภีร์เป็นอันดับแรก และเริ่มการอ่านฟาติฮะฮฺในการละหมาด

(จากหนังสือ ฟัตฮุลบารีย์ 8/6)

บางท่านกล่าวว่าที่ถูกขนานนามเช่นนั้น เพราะว่าความหมายอัลกุรอานทั้งหมดจะกลับมาหาเนื้อหาที่ฟาติฮะฮฺครอบคลุมอยู่

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ชาวอาหรับนั้นจะเรียกทุกสิ่งที่รวมเรื่องเอาไว้ หรือเริ่มเรื่องและมีเรื่องราวต่างๆ ติดตามมันมาซึ่งมันเป็นผู้นำที่รวมเอาทุกเรื่องไว้ว่า เป็นอุมมฺ (เป็นแม่บท) ดังนั้น พวกเขาจึงเรียกส่วนหน้าของศีรษะที่รวมเอาสมองไว้ว่าเป็น "อุมมุรฺเราะซฺ" (แม่แห่งศีรษะ) และพวกเขาจะเรียกธงนำทัพ และผู้ถือธงในหมู่พวกเขาที่รวมเอาทุกอย่างอยู่ภายใต้การบัญชาของเขาว่าแม่ (แม่ทัพ) และเมืองมักกะฮฺได้ถูกเรียกว่า "อุมมุลกุรอ" แม่ของหมู่บ้านทั้งหลาย เพราะมันเป็นเมืองที่เจริญก้าวหน้ากว่าที่อื่นๆ ทั้งหมด บางท่านกล่าวว่า เพราะว่าแผ่นดินนั้นถูกแผ่ออกไปจากเมืองนี้

(อัฏฏอบารี 1/107)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ จากท่านนบี ﷺ ว่าความจริงท่านได้กล่าวเกี่ยวกับอุมมุลกุรอาน ว่า

(هِيَ أُمُّ الْقُرْآنِ وَهِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِيْ وَهِيَ الْقُرْآنُ الْعَظِيْمُ)

"มันคือ แม่บทของอัลกุรอาน และมันคือเจ็ดอายะฮฺที่อ่านซ้ำๆ และมันคืออัลกุรอานที่ยิ่งใหญ่"

(อะหฺมัด 2/448)

อบูญะอฺฟัรฺ มุฮัมมัด อิบนุ ญะรีรฺ อัฏฏอบารี ได้รายงานมาจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ رضي الله عنه จากท่านรอซูล ﷺ ว่า

(هِيَ أُمُّ الْقُرْآنِ وَهِيَ فَاتِحَةُ الْكِتَابِ وَهِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِيْ)

"มันคือ แม่บทของอัลกุรอาน มันคือบทเปิดคัมภีร์ และมันคือเจ็ดอายะฮฺที่อ่านซ้ำ"

(อัฏฏอบารี 1/107)

กล่าวถึงตัวบทที่ระบุถึงความประเสริฐของอัลฟาติฮะฮฺ

อิมามอะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล ﷺ ได้บันทึกไว้ในหนังสือมุสนัดของเขาจากอบีสะอีด อิบนิล มุอัลลา ﷺ ได้กล่าวว่า ฉันเคยละหมาด แล้วท่านรอซูล ﷺ ก็ได้เรียกฉัน แต่ฉันไม่ขานตอบท่านจนกระทั่งฉันละหมาดเสร็จ แล้วฉันได้ไปหาท่าน แล้วท่านถามว่า "อะไรห้ามท่านมิให้มาหาฉัน? ฉันกล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ﷺ ที่จริงฉันกำลังละหมาดอยู่ ท่านกล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ มิได้บอกหรือว่า

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱسْتَجِيبُواْ لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ﴾

"โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงตอบรับเพื่ออัลลอฮฺ และรอซูลเถิด เมื่อเขาได้เชิญชวนพวกเจ้าสู่สิ่งที่ทำให้พวกเจ้ามีชีวิตชีวา"

(ซูเราะฮฺ อัลอัมฟาล อายะฮฺที่ 24)

หลังจากนั้นท่านรอซูล ﷺ ก็ได้กล่าวว่า

(لَأُعَلِّمَنَّكَ اَعْظَمَ سُوْرَةٍ فِي الْقُرْآنِ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنَ الْمَسْجِدِ)

"แน่นอน ฉันจะสอนให้ท่านทราบถึงซูเราะฮฺที่สำคัญที่สุดในอัลกุรอาน ก่อนที่ท่านจะออกจากมัสญิดไป" เขาเล่าว่า แล้วท่านก็ได้จับมือฉัน แล้วเมื่อท่านกำลังจะออกไปจากมัสญิด ฉันได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ แท้จริง ท่านได้กล่าวว่าฉันจะสอนให้ท่านทราบถึงซูเราะฮฺที่สำคัญที่สุดในอัลกุรอาน ท่านตอบว่า ใช่แล้ว (﴿ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَـٰلَمِينَ ﴾ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِيْ وَالْقُرْآنُ الْعَظِيْمُ الَّذِيْ أُوْتِيْتُهُ) "อัลฮัมดุลิลลาฮิร็อบบิลอาละมีน" มันเป็นเจ็ดอายะฮฺที่อ่านซ้ำ ๆ และเป็นอัลกุรอานที่สำคัญยิ่งที่ฉันได้รับมันมา"

(อะหฺมัด 4/211 และเช่นเดียวกันที่บันทึกโดย อัลบุคอรี, อบูดาวูด, อันนะซาอี และอิบนุ มาญะฮฺ)

(อีกฮะดีษหนึ่ง) อัลบุคอรีได้บันทึกรายงานในเรื่องความประเสริฐของอัลกุรอาน โดยรายงานจากอบีสะอีด อัลคุดรี ว่าพวกเราอยู่ในการเดินทางครั้งหนึ่ง แล้วพวกเราก็หยุดพักผ่อน แล้วเด็กผู้หญิงคนหนึ่งก็มา แล้วกล่าวว่า แท้จริง หัวหน้าชุมชนนี้สบายดี แต่บางคนในหมู่พวกเขานั้นป่วยเป็นลม แล้วในหมู่พวกท่านนั้นมีคนรักษาไหม? แล้วชายคนหนึ่งซึ่งเราไม่เคยคิดว่าเขาจะเป่ารักษาเป็น ก็ได้ลุกขึ้นไปพร้อมกับนาง แล้วก็เป่าไปที่คนป่วยนั้น แล้วเขาก็หายป่วย ชายผู้นั้นจึงสั่งให้เอาแกะให้เขา 30 ตัว และเทนมให้พวกเราดื่ม แล้วเมื่อเขากลับมา เราก็

กล่าวแก่เขาว่า ท่านเคยชำนาญการในการเป่าหรือ หรือท่านเป็นคนเป่ารักษาหรือ? แล้วเขาตอบว่า ไม่เลย ฉันไม่เคยเป่า นอกจากด้วยอุมมุลกิตาบ (แม่บทแห่งคัมภีร์) เท่านั้น พวกเราจึงพูดว่าพวกท่านทั้งหลายอย่าเพิ่งทำอะไรจนกว่าเราจะกลับไปถามท่านรอซูล ﷺ เสียก่อน แล้วเมื่อพวกเราได้กลับมาที่เมืองมะดีนะฮฺ พวกเราก็เล่าเรื่องนั้นให้ท่านนบี ﷺ ฟัง แล้วท่านก็ได้กล่าวว่า

(وَمَا كَانَ يُدْرِيْهِ أَنَّهَا رُقْيَةٌ ، اقْسِمُوْا وَاضْرِبُوْا لِيْ بِسَهْمٍ)

"เขารู้ได้อย่างไรว่า มันใช้เป่าได้ พวกท่านจงแบ่ง (ทรัพย์ที่ได้มา) และแบ่งให้ฉันส่วนหนึ่งด้วย"

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/671)

(อีกฮะดีษหนึ่ง) มุสลิมได้บันทึกไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขา และอันนะซาอีในหนังสือสุนันของเขา รายงานจากอิบนุ อับบาส ว่า ขณะที่ท่านรอซูล ﷺ นั่งอยู่ และมีญิบรีลอยู่กับท่านก็บังเอิญได้ยินเสียงจากด้านบน แล้วญิบรีลก็แหงนมองไปบนท้องฟ้า แล้วกล่าวว่า นี่คือประตูที่เปิดจากฟ้า โดยที่ไม่เคยเปิดมาก่อนเลย เขาเล่าว่า แล้วมะลักท่านหนึ่งก็ลงมาจากทางประตูนั้น แล้วมาที่ท่านนบี ﷺ แล้วกล่าวว่า มุฮัมมัดท่านจงดีใจกับสองรัศมีที่ท่านได้รับมันทั้งสองมา โดยที่ไม่เคยมีนบีท่านใดเคยรับมาก่อน คือ ฟาติฮะตุลกิตาบ (ซูเราะฮฺอัลฟาติฮะฮฺ) และช่วงท้ายสุดของซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ ไม่ว่าพยัญชนะใดจากทั้งสองที่ท่านได้อ่านนอกจากท่านได้รับ (ผลบุญ) จากการอ่านมัน"

นี่เป็นคำรายงานที่บันทึกโดย อันนะซาอี และของมุสลิมก็เช่นเดียวกัน

อัลฟาติฮะฮฺในละหมาด

(ฮะดีษบทหนึ่ง) มุสลิมได้บันทึกรายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ رضي الله عنه จากท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيْهَا أُمَّ الْقُرْآنِ فَهِيَ خِدَاجٌ –ثَلَاثًا– غَيْرُ تَمَامٍ)

"ใครที่ละหมาดอย่างหนึ่งโดยที่ไม่อ่านแม่บทของอัลกุรอานในละหมาดนั้น ถือว่าบกพร่อง ถือว่าบกพร่อง, ถือว่าบกพร่อง ไม่สมบูรณ์"

มีผู้กล่าวแก่อบูฮุร็อยเราะฮฺว่า ถ้าเราละหมาดหลังอิมามล่ะ แล้วอบูฮุรอยเราะฮฺจึงกล่าวว่า จงอ่านเบาๆ ให้ตัวท่านเท่านั้นที่ได้ยิน เพราะฉันได้ยินท่านรอซูล ﷺ กล่าวว่า

(قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِيْ وَبَيْنَ عَبْدِيْ نِصْفَيْنِ وَلِعَبْدِيْ مَا سَأَلَ فَإِذَا قَالَ: ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ۝٢﴾ قَالَ اللهُ حَمِدَنِيْ عَبْدِيْ وَإِذَا قَالَ ﴿ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۝٣﴾ قَالَ اللهُ: أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِيْ، فَإِذَا قَالَ ﴿مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ ۝٤﴾ قَالَ اللهُ: مَجَّدَنِيْ عَبْدِيْ، وَقَالَ مَرَّةً: فَوَّضَ إِلَيَّ عَبْدِيْ، فَإِذَا قَالَ: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝٥﴾ قَالَ: هَذَا بَيْنِيْ وَبَيْنَ عَبْدِيْ وَلِعَبْدِيْ مَاسَأَلَ، فَإِذَا قَالَ ﴿ٱهْدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ ۝٦﴾ ﴿صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ۝٧﴾ قَالَ اللهُ: هَذَا لِعَبْدِيْ وَلِعَبْدِيْ مَاسَأَلَ)

"อัลลอฮฺ อัซซะวะญัลละ ได้ตรัสว่า ข้าได้แบ่งการละหมาดระหว่างข้ากับระหว่างบ่าวของข้าเป็น 2 ส่วน และบ่าวของข้าก็จะได้ตามที่เขาขอ แล้วเมื่อบ่าวได้กล่าวว่า "อัลฮัมดุลิลลาฮิร็อบบิลอาละมีน" *อัลลอฮฺได้ตรัสว่า บ่าวของข้าได้สรรเสริญข้าแล้ว และเมื่อบ่าวได้กล่าวว่า* "อัรฺเราะฮฺมานิรฺรอฮีม" *อัลลอฮฺตรัสว่า บ่าวของข้าได้ชมเชยข้าแล้ว แล้วเมื่อบ่าวกล่าวว่า* "มาลิกิเยามิดดีน" *อัลลอฮฺตรัสว่า บ่าวของข้าได้ให้เกียรติข้าแล้ว และครั้งหนึ่ง พระองค์ตรัสว่า บ่าวของข้าได้มอบหมายต่อข้าแล้ว และเมื่อบ่าวกล่าวว่า* "อียฺยากะนะอฺบุดุ วะอียฺยากะนัสตะอีน" *พระองค์ตรัสว่า นี่ระหว่างข้ากับบ่าวของข้า และสำหรับบ่าวของข้านั้นจะได้ตามที่เขาขอ แล้วเมื่อบ่าวกล่าวว่า* "อิฮฺดินัศศิรอฏ็อลมุสตะกีม ศิรอฏ็อลละซี นะอันอัมตะอะลัยฮิม ฆอยริลมัฆฎูบิอะลัยฮิม วะลัฎฎอลลีน" *อัลลอฮฺตรัสว่า นี่เป็นของบ่าวของข้า และสำหรับบ่าวของข้าจะได้ตามที่เขาขอ"*

อย่างนี้แหละที่บันทึกโดย อันนะซาอี และในถ้อยคำของมุสลิม และอันนะซาอี มีข้อความว่า

(فَنِصْفُهَا لِيْ وَنِصْفُهَا لِعَبْدِيْ وَلِعَبْدِيْ مَا سَأَلَ)

"แล้วครึ่งของมันเป็นของข้า และอีกครึ่งหนึ่งเป็นของบ่าวของข้า และสำหรับบ่าวของข้าจะได้ตามที่เขาขอ"

(มุสลิม 1/296 และอันนะซาอี ในอัลกุบรอ 5/11-12)

คำอธิบายฮะดีษบทนี้ซึ่งเกี่ยวกับอัลฟาติฮะฮฺ ในหลายแง่มุม

ความจริงแล้วได้ใช้คำว่า ละหมาด (อัศศอละฮฺ) ในฮะดีษ แต่จุดมุ่งหมายก็คือการอ่าน (อัลฟาติฮะฮฺ) ดังเช่นดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَٱبْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴾

"อย่ายกเสียงดังในเวลาละหมาดของเจ้า และอย่าลดให้ค่อยเช่นกัน แต่จงแสวงหาลู่ทางระหว่างนั้น" คือในการอ่านของท่าน

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 110)

ดังเช่นที่มีระบุอยู่เช่นเดียวกันในหนังสือเศาะฮีฮฺ รายงานจากอิบนุ อับบาส ได้มีกล่าวไว้ในฮะดีษที่ว่า

(قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِيْ وَبَيْنَ عَبْدِيْ نِصْفَيْنِ فَنِصْفُهَا لِيْ وَنِصْفُهَا لِعَبْدِيْ وَلِعَبْدِيْ مَا سَأَلَ)

"ข้าได้แบ่งการละหมาดระหว่างข้าและระหว่างบ่าวของข้าออกเป็น 2 ส่วน แล้วครึ่งหนึ่งของมันเป็นของข้า และอีกครึ่งหนึ่งเป็นของบ่าวของข้า และสำหรับบ่าวของข้าจะได้ตามที่เขาขอ"

หลังจากนั้น พระองค์ได้ทรงอธิบายรายละเอียดของการแบ่งนี้ในการอ่านอัลฟาติฮะฮฺ ดังนั้น จึงชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการอ่านในละหมาด และที่จริงแล้ว การอ่านฟาติฮะฮฺถือเป็นหลักการที่สำคัญที่สุดของการละหมาดด้วย เพราะมันเป็นการกล่าวถึงเรื่องอิบาดะฮฺไว้กว้างๆ ดังที่มีในดำรัสของพระองค์ ว่า

﴿ وَقُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ إِنَّ قُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴾

"และการอ่านยามรุ่งอรุณ แท้จริง การอ่านในยามรุ่งอรุณนั้นเป็นพยานยืนยันเสมอ"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 78)

จุดมุ่งหมายก็คือ การละหมาดฟัจญรฺ (ศุบฮฺ) ดังที่ได้มีมาอย่างชัดเจนในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองที่ว่า

(أَنَّهُ يَشْهَدُهَا مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ وَمَلَائِكَةُ النَّهَارِ)

"ที่จริงทั้งมลาอิกะฮฺในช่วงกลางคืน และมลาอิกะฮฺในช่วงกลางวันจะอยู่ร่วมเป็นสักขีพยาน"

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/251, มุสลิม 1/439)

จำเป็นต้องอ่านซูเราะฮฺอัลฟาติฮะฮฺ ในละหมาดทั้งหมด ทั้งอิมาม, มะมูม หรือละหมาดคนเดียว

จากทั้งหมดที่กล่าวมานั้น ชี้ให้เห็นว่า จำเป็นต้องมีการอ่านในละหมาด โดยถือเป็นมติของปวงปราชญ์ และตามความหมายฮะดีษที่ได้กล่าวมาแล้วได้ชี้ให้เห็นโดยท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيْهَا بِأُمِّ الْقُرْآنِ فَهِيَ خِدَاجٌ)

"ใครที่ละหมาดอย่างหนึ่งโดยที่ไม่ได้อ่านแม่บทของอัลกุรอานในละหมาดนั้น ถือว่าบกพร่อง"

(อะหฺมัด 2/250)

คำว่า "อัลคิดาจ" คือ บกพร่อง ดังที่ท่านนบี ﷺ ได้อธิบายไว้ในฮะดีษว่า (غَيْرُ تَمَامٍ) ไม่สมบูรณ์

เช่นเดียวกันได้มีปรากฏอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอุบาดะฮฺ อิบนิศศอมิต ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ)

"ไม่ถือเป็นการละหมาดสำหรับผู้ที่ไม่อ่านบทฟาติฮะฮฺของคัมภีร์"

(ฟัตฮุลบารีย์ 2/276, มุสลิม 1/295)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺของอิบนุ คุซัยมะฮฺ และอิบนุ ฮิบบาน รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ﷺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا تُجْزِئُ صَلَاةٌ لَا يُقْرَأُ فِيْهَا بِأُمِّ الْقُرْآنِ)

"การละหมาดที่ไม่มีการอ่านแม่บทของอัลกุรอาน (ฟาติฮะฮฺ) ในการละหมาดนั้นจะใช้ไม่ได้"

(อิบนุ คุซัยมะฮฺ 1/248, อิบนุฮิบบาน 3/139)

บรรดาฮะดีษในบทนี้มีมากมาย (ดังนั้น จึงจำเป็นแก่ผู้ละหมาดที่ต้องอ่านบทฟาติฮะฮฺของคัมภีร์ ไม่ว่าเขาจะเป็นอิมาม หรือมะมูม หรือละหมาดคนเดียวในการละหมาดทั้งหมด และในทุกร็อกอะฮฺ – *ผู้แปลภาษาไทย* –)

การอธิบายคำ "อัลอิสติอาซะฮฺ" และข้อชี้ขาด

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ خُذِ ٱلْعَفْوَ وَأْمُرْ بِٱلْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْجَٰهِلِينَ ﴿١٩٩﴾ وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ
ٱلشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ ۚ إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾ ﴾

"เจ้า (มุฮัมมัด) จงยึดถือไว้ซึ่งการอภัย และจงใช้ให้กระทำความดี และจงหันเหออกไปจากผู้โฉดเขลาทั้งหลายเถิด และหากมีการกระซิบกระซาบใด ๆ จากชัยฏอนที่กำลังกระซิบกระซาบเจ้าอยู่ ก็จงขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺเถิด แท้จริงพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 199 – 200)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ ٱدْفَعْ بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ٱلسَّيِّئَةَ ۚ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾ وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ
مِنْ هَمَزَٰتِ ٱلشَّيَٰطِينِ ﴿٩٧﴾ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾ ﴾

"เจ้าจงปราบความชั่วด้วยสิ่งที่ดีกว่า เรารู้ดียิ่งด้วยสิ่งที่พวกเขากล่าวหา และจงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน ฉันขอความคุ้มครองต่อพระองค์ท่าน ให้พ้นจากเสียงกระซิบกระซาบของชัยฏอน และฉันขอความคุ้มครองต่อพระองค์ โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน ให้พ้นจากการที่พวกมันจะนำความชั่วร้ายมาสู่ฉัน"

(ซูเราะฮฺ อัลมุอฺมินูน อายะฮฺที่ 96 – 98)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ ٱدْفَعْ بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ فَإِذَا ٱلَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُۥ عَدَٰوَةٌ كَأَنَّهُۥ وَلِىٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾ وَمَا
يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾ وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ

﴿ ٱلشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾ ﴾

"เจ้าจงขับไล่ (ความชั่ว) ด้วยสิ่งที่มันดีกว่า แล้วเมื่อนั้นผู้ที่ระหว่างเจ้ากับระหว่างเขาเคยเป็นอริกัน ก็จะกลับกลายเป็นเยี่ยงมิตรที่สนิทสนมกัน และไม่มีผู้ใดได้รับมัน (คุณธรรมดังกล่าว) นอกจากบรรดาผู้อดทน และจะไม่มีผู้ใดได้รับมันนอกจากผู้ที่มีโชคลาภอันใหญ่หลวง และหากว่าการยุแหย่ใด ๆ จากชัยฏอนมายั่วยุเจ้า ก็จงขอความคุ้มครองจากอัลลอฮฺเถิด แท้จริง พระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 34 - 36)

นี่เป็นสามอายะฮฺ ไม่มีอายะฮฺที่สี่ที่มีความหมายเดียวกัน กล่าวคือแท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ให้จัดการกับศัตรูที่เป็นมนุษย์ และให้ทำความดี เพื่อผลักดันให้เขากลับไปอยู่ในสภาพที่ดี โปร่งใส และปฏิบัติตามอัลลอฮฺ ﷻ และให้ขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺ ﷻ ให้พ้นจากศัตรูที่เป็นชัยฏอนซึ่งไม่สามารถจัดการโดยใช้วิธีอื่นได้ เพราะศัตรูประเภทนี้จะไม่ยอมรับความประนีประนอม และความดี มันจะไม่แสวงหาสิ่งใดนอกจากต้องการให้มนุษย์พินาศเท่านั้น เพราะมันตั้งตัวเป็นศัตรูกับนบีอาดัมอย่างร้ายแรงมาก่อนแล้ว ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเอาไว้ว่า

﴿ يَٰبَنِىٓ ءَادَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ كَمَآ أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ ٱلْجَنَّةِ ﴾

"โอ้ลูกหลานอาดัมเอ๋ย ! จงอย่าให้ชัยฏอนหลอกลวงพวกเจ้า เช่นเดียวกับที่มันได้เคยหลอกลวงพ่อแม่ของพวกเจ้าออกจากสวนสวรรค์มาแล้ว"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 27)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَٱتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا يَدْعُوا۟ حِزْبَهُۥ لِيَكُونُوا۟ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ ﴿٦﴾ ﴾

"แท้จริง ชัยฏอนนั้นเป็นศัตรูกับพวกเจ้า ดังนั้น พวกเจ้าจงถือว่ามันเป็นศัตรู แท้จริง มันเรียกร้องพลพรรคของมันเพื่อให้พวกมันเป็นสหายแห่งไฟที่ลุกโชติช่วง"

(ซูเราะฮฺ ฟาฏิรฺ อายะฮฺที่ 6)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِى وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّۢ ۚ بِئْسَ لِلظَّٰلِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾ ﴾

“แล้วพวกเจ้าจะยึดเอามัน และวงศ์วานของมันเป็นผู้คุ้มครองอื่นจากข้ากระนั้นหรือ ? ทั้ง ๆ ที่พวกมันเป็นศัตรูกับพวกเจ้า มันช่างชั่วช้าจริง ๆ ในการแลกเปลี่ยนสำหรับพวกอธรรม”

(ซูเราะฮฺ อัลกะฮฺฟิ อายะฮฺที่ 50)

ความจริงมันเคยสาบานต่อหน้านบีอาดัม ﷺ ว่า ความจริงมันเป็นหนึ่งจากผู้ตักเตือนที่ดี แต่มันโกหก แล้วมันจะทำดีแก่เราได้อย่างไร อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾ ﴾

“ดังนั้น ด้วยพระเดชานุภาพของพระองค์ท่าน แน่นอน ฉันก็จะทำให้พวกเขาทั้งหมดหลงผิด เว้นแต่ปวงบ่าวของพระองค์ในหมู่พวกเขาที่มีใจบริสุทธิ์เท่านั้น”

(ซูเราะฮฺ ศอด อายะฮฺที่ 82 และ 83)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْءَانَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾ إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾ إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُم بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾ ﴾

“ดังนั้น เมื่อเจ้า (ต้องการจะ) อ่านอัลกุรอาน ก็จงขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺให้พ้นจากชัยฏอนที่ถูกสาปแช่ง แท้จริง มันไม่มีอำนาจใด ๆ เหนือบรรดาผู้ศรัทธาโดยที่พวกเขาได้มอบหมาย (การงาน) ต่อพระผู้อภิบาลของพวกเขา แท้จริงอำนาจของมันมีเหนือบรรดาผู้ที่เป็นมิตรกับมัน และบรรดาผู้ที่ตั้งภาคีกับพระองค์”

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลิ อายะฮฺที่ 98 – 100)

การกล่าว อะอูซูบิลลาฮฺ.... จะต้องกระทำก่อนการอ่านอัลกุรอาน

ความหมาย ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْءَانَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴾

คือ เมื่อท่านต้องการจะอ่านอัลกุรอาน ให้กล่าว อะอูซูบิลลาฮฺฯ ซึ่งก็เช่นเดียวกับดำรัสของพระองค์ ที่ว่า

﴿ إِذَا قُمۡتُمۡ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ فَٱغۡسِلُواْ وُجُوهَكُمۡ وَأَيۡدِيَكُمۡ ﴾ ....الآية

คือ จงกล่าว อะอูซูบิลลาฮฺ เมื่อพวกท่านต้องการจะลุกขึ้นยืนละหมาด

หลักฐานดังในเรื่องกล่าวก็คือบรรดาฮะดีษจากท่านรอซูล ﷺ

อิมามอะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล ؓ ได้บันทึกรายงานจากอบีสะอีด อัลคุดรี ว่า ท่านรอซูล ﷺ นั้น เมื่อท่านลุกขึ้นมาในเวลากลางคืน ท่านก็ได้เริ่มการละหมาดของท่าน กล่าวตักบีรฺ (อัลลอฮุอักบัรฺ) แล้วท่านก็กล่าวว่า

(سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ, وَلَا إِلٰهَ غَيْرُكَ)

"ซุบฮานะกัลลอฮุมมะ วะบิฮัมดิกะ วะตะบารอกัสมุกะ วะตะอาลาญัดดุกะ วะลาอิลาฮะฆฺอยรุกะ"

ต่อจากนั้นท่านก็กล่าว (لَا إِلٰهَ إِلَّااللّٰهُ) 3 ครั้ง หลังจากนั้นท่านก็ว่า

(أَعُوْذُ بِاللّٰهِ السَّمِيْعِ الْعَلِيْمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ مِنْ هَمْزِهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْثِهِ)

"อะอูซูบิลลาฮิสสะมีอิลอะลีม มินัชชัยฏอนนิรฺรอญีม มินฮัมซิฮี วะนัฟคิฮี วะนัฟ ษิฮี"

บันทึกฮะดีษนี้ ชาวสุนันทั้งสี่ โดยที่อัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่า เป็นฮะดีษที่ร่ำลือที่สุดในบทนี้

ความจริงแล้ว คำว่า **"ฮัมซฺ"** (الهمز) ถูกให้ความหมายว่า การบีบรัดคอ คำว่า **"อันนัฟคฺ"** (النفخ) ถูกให้ความหมายว่า การหยิ่งยโส และคำว่า **"อันนัฟษฺ"** (النفث) ถูกให้ความหมายว่า คำโคลงหรือคำกลอน ดังที่อบูดาวูด และอิบนุ มาญะฮฺได้บันทึกรายงานจาก ญุบัยรฺ อิบนุ มุฏอิม จากบิดาของเขาว่า ฉันได้เห็นท่านรอซูล ﷺ ขณะที่ท่านเข้าละหมาด ว่า

(اَللّٰهُ أَكْبَرُ كَبِيْرًا ثلاثا , اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ كَثِيْرًا –ثلاثا–, سُبْحَانَ اللّٰهِ بُكْرَةً وَأَصِيْلًا –ثلاثا– اَللّٰهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ مِنْ هَمْزِهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْثِهِ)

"*อัลลอฮุอักบัรฺ กะบีรอ* กล่าว 3 ครั้ง *อัลฮัมดุลิลลาฮิ กะซีรอ* กล่าว 3 ครั้ง *ซุบฮานัลลอฮิ บุกรอเตา วะอะศีลา* กล่าว 3 ครั้ง **อัลลอฮุมมะ อินนิ อะอูซูบิกะ มินัชชัยฏอนิรฺรอญีม มินฮัมซิฮี วะนัฟคิฮี วะนัฟษิฮี"**

อัมรฺ ได้กล่าวว่า คำว่า *ฮัมซิฮี* คือการสิงสู่ คำว่า *นัฟคิฮี* คือ ความหยิ่งยโส และ

คำว่า *นัฟษิฮี* คือคำโคลง, คำกลอน

(อบูดาวูด 1/486 และอิบนุ มาญะฮฺ 1/265)

และอิบนุ มาญะฮฺ ได้กล่าวว่า อะลี อิบนุล มุนซิรฺ ได้เล่าให้เราฟังว่า อิบนุ ฟุฎ็อยลฺ ได้เล่าให้เราฟังว่า อะฏออฺ อิบนุซ ซาอิบ ได้เล่าให้เราฟังจากอบีอับดิรฺเราะฮฺมาน อัสสุละมีย์ จากอิบนิ มัสอูด จากท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(اَللّٰهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ وَهَمْزِهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْثِهِ)

โดยท่านได้กล่าวว่า : *ฮัมซิฮี* - การสิงสู่

นัฟคิฮี - ความหยิ่งยโส

นัฟษิฮี - คำโคลง, คำกลอน

ให้กล่าวอะอูซูบิลลาฮฺ ขณะโกรธ

อัลฮาฟิซ อบูยะอฺลา, อะหฺมัด อิบนุ อะลี อิบนุล มุษันนา อัลเมาซิลีย์ ได้บันทึกไว้ในมุสนัดของเขา รายงานโดย อุบัยยฺ อิบนุ กะอับ ؓ ว่า ชายสองคนได้ทะเลาะกันต่อหน้าท่านรอซูล ﷺ แล้วหนึ่งในสองคนก็จมูกแดงก่ำด้วยความโกรธ แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวว่า

(إِنِّيْ لَأَعْلَمُ شَيْئًا لَوْ قَالَهُ لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدْ: أَعُوْذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ)

"ความจริง ฉันขอสอนอย่างหนึ่งให้ หากเขากล่าวมันแล้ว สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นก็จะหายไปจากเขา (นั่นคือ) อะอูซูบิลลาฮิมินัชชัยฏอนิรฺรอญีม"

และเช่นเดียวกันที่บันทึกโดย อันนะซาอี ในหนังสือชื่อ "อัลเยามุวัลลัยละฮฺ"

(อันนะซาอี ในหนังสือ อัลกุบรอ เลขที่ 10233)

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจาก สุลัยมาน อิบนุ ศุร็อด ؓ ว่า ชายสองคนได้ด่ากันต่อหน้าท่านนบี ﷺ โดยที่พวกเรานั่งอยู่กับท่านด้วย แล้วหนึ่งในสองคนนั้นก็ได้ด่าเพื่อนของเขาด้วยความโกรธ โดยที่ใบหน้าของเขานั้นแดงก่ำ แล้วท่านนบี ﷺ ได้กล่าวแก่เขาว่า

(إِنِّيْ لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ لَوْ قَالَ: "أَعُوْذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ" فَقَالُوْا لِلرَّجُلِ أَلَا تَسْمَعُ مَا يَقُوْلُ رَسُوْلُ اللهِ ﷺ قَالَ إِنِّيْ

لَسْتُ بِمَجْنُوْنٍ)

"ความจริง ฉันขอสอนคำหนึ่งให้ หากเขากล่าวมันแล้ว สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นก็จะหายไปจากเขา หากเขากล่าวว่า "อะอูซูบิลลาฮิมินัชชัยฏอนิรฺรอญีม" แล้วพวกเขาได้กล่าวแก่ชายคนนั้นว่า ไม่ได้ยินที่ท่านรอซูล ﷺ บอกหรือ? เขาพูดว่า ที่จริงแล้วฉันไม่ใช่คนบ้าน่ะ

ความจริงฮะดีษนี้ มุสลิม, อบูดาวูด และอันนะซาอี ก็ได้บันทึกไว้ด้วย

ที่จริงเรื่องการขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺนั้น ได้มีฮะดีษหลายบทด้วยกัน มันยาวมากที่จะนำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้ แหล่งที่มาของมันอยู่ในเรื่องอัลอัซการฺ และความประเสริฐของการงาน อัลลอฮฺทรงทราบดี

การขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺนั้น เป็นเรื่องวาญิบ (จำเป็น) หรือมุสตะฮับบะฮฺ (ส่งเสริม)

(เรื่องย่อย) นักปราชญ์ส่วนใหญ่ถือว่าการขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺนั้น เป็นเรื่องมุสตะฮับ (ส่งเสริม) ไม่ใช่เป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้ไม่กระทำแล้วมีบาปแต่ประการใด

อัรฺรอซีย์ ได้เล่าโดยเอามาจาก อะฏออฺ อิบนุ อบีรอบาฮฺ ว่าเป็นเรื่องจำเป็น (วาญิบ) ทั้งในเวลาละหมาดและนอกเวลาละหมาดทุกครั้งที่ต้องการจะอ่านอัลกุรอาน โดยอัรฺรอซีย์ ได้อ้างหลักฐานตามอะฏออฺ ตามที่ปรากฏอย่างชัดเจนในอายะฮฺอัลกุรอานที่ว่า (فَاسْتَعِذْ) รูปคำเป็นคำสั่ง จึงปรากฏว่าเป็นเรื่องจำเป็น (วาญิบ) และอันเนื่องจากการกระทำของท่านนบี ﷺ เป็นประจำ และมันจะปกป้องความชั่วร้ายของชัยฏอนได้ ดังหลักที่ว่าสิ่งที่เป็นวาญิบจะไม่สมบูรณ์ได้นอกจากสิ่งนั้น จึงถือว่าเป็นวาญิบด้วย และเพราะว่าการขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺนั้นเป็นการเผื่อไว้ ด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้ขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺว่า *อะอูซูบิลลาฮิมินัชชัยฏอนิรฺรอญีม* จึงถือว่าเป็นการพอเพียงแก่เขาแล้วในเรื่องดังกล่าว

เรื่องดีๆ จากการขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺ ﷻ

ส่วนหนึ่งจากเรื่องดี ๆ ของการขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺ (อะอูซุบิลลาฮฺ) ก็คือ :-

- มันทำให้ปากสะอาดจากเรื่องที่ไร้สาระและไม่มีประโยชน์ หยาบคาย
- ทำให้ปากดีก่อนที่จะอ่านคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ด้วยการขอความคุ้มครองจากอัลลอฮฺ
- เป็นการยอมรับเดชานุภาพของอัลลอฮฺ ส่วนบ่าวของพระองค์นั้นอ่อนแอ ไม่สามารถ

จะต่อสู้กับศัตรูตัวฉกาจซึ่งซ่อนเร้นอยู่ นอกจากด้วยเดชานุภาพของอัลลอฮฺที่ทรงสร้างมันมาเท่านั้น เพราะมันเป็นศัตรูที่เราไม่อาจจะประนีประนอมทำดีกับมัน เหมือนกับกรณีของศัตรูที่เป็นมนุษย์ ดังที่ปรากฏในอายะฮฺทั้งสามที่กล่าวมาข้างต้น และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٥﴾ ﴾

"แท้จริง ปวงบ่าวของข้านั้น เจ้าไม่มีอำนาจใด ๆ เหนือพวกเขา และพอเพียงแล้วที่พระผู้อภิบาลของเจ้าเป็นผู้คุ้มครอง"

(ซูเราะฮฺ อิสรออฺ อายะฮฺที่ 65)

ความจริงอัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้มลาอิกะฮฺลงมาเพื่อต่อสู้กับศัตรูของมนุษย์ ดังนั้น ผู้ใดที่ถูกศัตรูที่มองเห็นฆ่า เขาก็ตายชะฮีด และผู้ใดที่ถูกศัตรูที่ซ่อนเร้นฆ่า เขาก็เป็นเสมือนผู้ถูกขับไล่ และผู้ใดที่ศัตรูที่ปรากฏชนะเขา เขาก็ได้รับผลตอบแทน และผู้ใดที่ศัตรูที่ซ่อนเร้นขู่เข็ญเขา เขาก็เป็นผู้ที่ได้รับความสงสาร เห็นอกเห็นใจ และเมื่อปรากฏว่าชัยฏอนนั้นเห็นมนุษย์โดยที่มนุษย์ไม่เห็นมัน ก็ให้มนุษย์ขอความคุ้มครองจากผู้ที่เห็นมันคือ อัลลอฮฺ ﷻ โดยที่มันไม่เห็นพระองค์

(บทย่อย) การอิสติอาซะฮฺ (กล่าว อะอูซุบิลลาฮฺ) ก็คือ การหันไปพึ่งอัลลอฮฺ ﷻ เกาะติดพระองค์เพื่อปกป้องให้พ้นไปจากความชั่วทุกอย่าง ป้องกันความชั่วร้าย

ความหมายของคำว่า "อัลอิสติอาซะฮฺ"

ความหมายของประโยคที่ว่า (أَعُوْذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْم) คือ ฉันขอความคุ้มครองด้วยอำนาจของอัลลอฮฺ ﷻ ให้พ้นจากชัยฏอนที่ถูกสาปแช่งที่จะมาทำอันตรายต่อฉัน ต่อศาสนาของฉัน ต่อโลกที่ฉันอาศัยอยู่นี้ หรือกีดขวางไม่ให้ฉันกระทำสิ่งที่ถูกสั่งใช้ หรือส่งเสริมฉันให้กระทำในสิ่งที่ต้องห้าม แท้จริง ไม่มีผู้ใดปกป้องมนุษย์จากชัยฏอนได้นอกจากอัลลอฮฺ ﷻ ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ใช้ให้ประนีประนอมอ่อนโยนต่อชัยฏอนที่เป็นมนุษย์ แนะนำความดีให้เพื่อที่เขาจะได้กลับตัวกลับใจเป็นคนดี และพระองค์ทรงใช้ให้ขอความคุ้มครองต่อพระองค์ให้ป้องกันชัยฏอนที่เป็นญิน เพราะมันไม่ยอมรับสินบนและความดีก็ไม่มีผลต่อมัน เพราะมันชั่วตามธรรมชาติของมัน ฉะนั้น ผู้ที่จะป้องกันชัยฏอนจากมนุษย์ได้ คือผู้ที่ให้มันบังเกิดมาเท่านั้น โดยที่ความหมายนี้จะประมวลอยู่ใน 3 อายะฮฺจากอัลกุรอานโดยไม่มีอายะฮฺที่ 4 คือ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ในซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ ว่า

﴿ خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾ ﴾

"เจ้า (มุฮัมมัด) จงยึดถือไว้ซึ่งการอภัยและจงใช้ให้กระทำความดี และจงหันเหออกไปจากผู้โฉดเขลาทั้งหลายเถิด"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮ์ที่ 199)

อายะฮฺในส่วนนี้เกี่ยวพันกับศัตรูที่เป็นมนุษย์

﴿ وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ نَزۡغٞ فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۚ إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾ ﴾

"และหากมีการกระซิบกระซาบใดๆ จากชัยฏอนที่กำลังกระซิบกระซาบเจ้าอยู่ ก็จงขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺเถิด แท้จริง พระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮ์ที่ 200)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในซูเราะฮฺ อัลมุอฺมินูน ที่ว่า

﴿ ٱدۡفَعۡ بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ ٱلسَّيِّئَةَۚ نَحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾ وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنۡ
هَمَزَٰتِ ٱلشَّيَٰطِينِ ﴿٩٧﴾ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحۡضُرُونِ ﴿٩٨﴾ ﴾

"เจ้าจงปราบความชั่วด้วยสิ่งที่ดีกว่า เรารู้ดียิ่งด้วยสิ่งที่พวกเขากล่าวหา และจงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน ฉันขอความคุ้มครองต่อพระองค์ให้พ้นจากเสียงกระซิบกระซาบของชัยฏอน และฉันขอความคุ้มครองต่อพระองค์โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน ให้พ้นจากการที่พวกมันจะนำความชั่วร้ายมาสู่"

(ซูเราะฮฺ อัลมุอฺมินูน อายะฮฺที่ 96 – 98)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในซูเราะฮฺฟุศศิลัต ที่ว่า

﴿ وَلَا تَسۡتَوِي ٱلۡحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُۚ ٱدۡفَعۡ بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ فَإِذَا ٱلَّذِي بَيۡنَكَ وَبَيۡنَهُۥ
عَدَٰوَةٞ كَأَنَّهُۥ وَلِيٌّ حَمِيمٞ ﴿٣٤﴾ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ
عَظِيمٖ ﴿٣٥﴾ وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ نَزۡغٞ فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ
ٱلۡعَلِيمُ ﴿٣٦﴾ ﴾

"ความดีและความชั่วนั้นหาได้เท่าเทียมกันไม่ เจ้าจงขับไล่ (ความชั่ว) ด้วยสิ่งที่มันดีกว่า แล้วเมื่อนั้นผู้ที่ระหว่างเจ้ากับระหว่างเขาเคยเป็นอริกัน ก็จะกลับกลายเป็นเยี่ยงมิตรที่สนิทสนมกัน และไม่มีผู้ใดได้รับมัน (คุณธรรมดังกล่าว) นอกจาก

บรรดาผู้ที่อดทน และไม่มีผู้ใดได้รับมันนอกจากผู้ที่มีโชคลาภอันใหญ่หลวง และหากว่าการยุแหย่ใด ๆ จากชัยฏอนมายั่วยุเจ้า ก็จงขอความคุ้มครองจากอัลลอฮฺเถิด แท้จริง อัลลอฮฺเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 34 – 36)

การตั้งชื่อว่า "ชัยฏอน" (ซาตาน)

คำว่า *ชัยฏอน* (الشيطان) ในภาษาอาหรับผันมาจากคำว่า (شَطَنَ) แปลว่า ห่างไกล เพราะนิสัยใจคอของมันห่างไกลจากนิสัยของมนุษย์มาก การที่มันห่างไกลก็เพราะว่ามันทำความชั่วทุกอย่าง ไม่ทำความดีเลย

บางท่านบอกว่า ผันมากจากคำว่า (شَاطَ) เพราะมันถูกบังเกิดมาจากไฟ

บางท่านบอกว่า ทั้งสองคำนั้นความหมายถูกต้อง แต่คำแรกนั้นถูกต้องกว่า

ซีบะวัยฮฺ กล่าวว่า ชาวอาหรับนั้นจะกล่าวว่า (تَشَيْطَنَ فُلَانٌ) เมื่อทำแบบการกระทำของชัยฏอน แต่ถ้ามาจากคำว่า (شَاطَ) พวกเขาก็จะกล่าวว่า (تَشَيَّطَ) ดังนั้น คำว่า ชัยฏอน จึงผันมากจากคำที่มีความหมายว่า "ไกล" ตามทรรศนะที่ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้ จึงขนานนามญิน, มนุษย์ และสัตว์ที่ดื้อดึง ฝ่าฝืน นอกลู่นอกทางว่าเป็นชัยฏอน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَٰطِينَ ٱلْإِنسِ وَٱلْجِنِّ يُوحِى بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ ٱلْقَوْلِ غُرُورًا ﴾

"และในทำนองนั้นแหละ เราได้ให้มีศัตรูขึ้นแก่นบีทุกคน คือบรรดาชัยฏอนจากมนุษย์ และญิน โดยบางส่วนของพวกเขาจะกระซิบกระซาบกับอีกบางส่วนซึ่งคำพูดที่ตบแต่งเพื่อเป็นการหลอกลวง"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 112)

ในมุสนัดของอิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอบีซัรรฺ رضي الله عنه ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(يَا أَبَا ذَرٍّ تَعَوَّذْ بِاللهِ مِنْ شَيَاطِيْنِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ فَقُلْتُ أَوَ لِلْإِنْسِ شَيَاطِيْنُ ؟ قَالَ نَعَمْ)

"โอ้ อะบาซัรรฺ จงขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺให้พ้นจากชัยฏอนทั้งที่เป็นมนุษย์และญินเถิด แล้วฉันถามว่า ในหมู่มนุษย์นั้นมีผู้เป็นชัยฏอนด้วยหรือ? ท่านตอบว่า มีซิ"

(อะหฺมัด 5/178)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม จากอบีซัรรฺ เช่นเดียวกันว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(يَقْطَعُ الصَّلَاةَ الْمَرْأَةُ وَالْحِمَارُ وَالْكَلْبُ الْأَسْوَدُ) « فَقُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللهِ مَا بَالُ الْكَلْبِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْأَحْمَرِ وَالْأَصْفَرِ ؟ فَقَالَ: (الْكَلْبُ الْأَسْوَدُ شَيْطَانٌ)

"สิ่งที่จะทำให้ละหมาดขาดตอน คือ ผู้หญิง, ลา และสุนัขดำ แล้วฉันได้ถามว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ อะไรคือสภาพของสุนัขดำที่ต่างไปจากสุนัขสีแดง และสีเหลืองเล่า? ท่านตอบว่า สุนัขดำนั้นคือชัยฏอน"

(มุสลิม 1/365)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานว่า แท้จริง อุมัรฺ อิบนุลค็อฏฏอบ ﷺ ได้ขี่สัตว์ที่เป็นพาหนะตัวหนึ่งโดยที่มันค่อยๆ เดิน แล้วท่านได้ตีมันเพื่อจะให้มันเดินเร็วๆ แต่มันก็ไม่ได้เพิ่มความเร็วแต่ประการใด นอกจากมันยิ่งค่อยๆ เดินเช่นเดิม ดังนั้น ท่านจึงลงจากมัน และท่านได้กล่าวว่า อะไรที่พวกท่านเอามาให้ฉันขี่นอกจากมันเป็นชัยฏอน ฉันพยายามไม่ลงจากมันจนกระทั่งใจฉันรับมันไม่ได้ สายรายงานฮะดีษนี้ถูกต้อง

(อัฏฏอบารี 1/111)

ความหมายของคำว่า "อัรฺรอญีม" (اَلرَّجِيْم)

คำว่า (اَلرَّجِيْم) อยู่ในรูป (فَعِيْلٌ) ซึ่งมีความหมายเป็น (مَفْعُوْلٌ) คือ หมายถึง ถูกขว้าง, ถูกขับไล่ออกไปจากความดีทุกอย่าง ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَقَدْ زَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنْيَا بِمَصَٰبِيحَ وَجَعَلْنَٰهَا رُجُومًا لِّلشَّيَٰطِينِ ﴾

"และโดยแน่นอน เราได้ประดับท้องฟ้าของโลกนี้ด้วยดวงดาวที่มีแสง และเราได้ให้มันเป็นอาวุธไล่ชัยฏอน"

(ซูเราะฮฺ อัลมุลกฺ อายะฮฺที่ 5)

และอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّا زَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنۡيَا بِزِينَةٍ ٱلۡكَوَاكِبِ ۝٦ وَحِفۡظٗا مِّن كُلِّ شَيۡطَٰنٖ مَّارِدٖ ۝٧ لَّا يَسَّمَّعُونَ
إِلَى ٱلۡمَلَإِ ٱلۡأَعۡلَىٰ وَيُقۡذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِبٖ ۝٨ دُحُورٗاۖ وَلَهُمۡ عَذَابٞ وَاصِبٌ ۝٩ إِلَّا مَنۡ
خَطِفَ ٱلۡخَطۡفَةَ فَأَتۡبَعَهُۥ شِهَابٞ ثَاقِبٞ ۝١٠ ﴾

"แท้จริง เราได้ประดับท้องฟ้าแห่งโลกนี้อย่างสวยงามด้วยดวงดาวทั้งหลาย และเพื่อป้องกันชัยฏอนมารร้ายทุกตัวที่ดื้อรั้น พยศ พวกมันจะไม่สามารถรับฟังจากมลาอิกะฮฺ ผู้อยู่ในชั้นฟ้าสูงได้ และพวกมันจะถูกขวางจากทุก ๆ ด้าน และถูกขับไล่ส่งออกมา และสำหรับพวกมันจะได้รับการลงโทษอย่างต่อเนื่อง เว้นแต่ตัวใดที่มันฉกฉวยเอาไปได้แม้แต่ครั้งเดียว ก็จะมีเปลวเพลิงอันโชติช่วงไล่ติดตามมันไป"

(ซูเราะฮฺ อัศศอฟฟาต อายะฮฺที่ 6 – 10)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَلَقَدۡ جَعَلۡنَا فِي ٱلسَّمَآءِ بُرُوجٗا وَزَيَّنَّٰهَا لِلنَّٰظِرِينَ ۝١٦ وَحَفِظۡنَٰهَا مِن كُلِّ
شَيۡطَٰنٖ رَّجِيمٍ ۝١٧ إِلَّا مَنِ ٱسۡتَرَقَ ٱلسَّمۡعَ فَأَتۡبَعَهُۥ شِهَابٞ مُّبِينٞ ۝١٨ ﴾

"และโดยแน่นอน เราได้ให้มีหมู่ดวงดาวในท้องฟ้า และเราได้ประดับประดามันให้สวยงามแก่บรรดาผู้เฝ้ามอง และเราได้รักษามันให้พ้นจากชัยฏอนทุกตัวที่ถูกสาปแช่ง เว้นแต่ผู้ที่แอบฟัง ดังนั้น ดวงดาวที่ลุกโชติช่วงจะไล่ติดตามเผามัน"

(ซูเราะฮฺ อัลฮิจญ์รฺ อายะฮฺที่ 16 – 18)

บางท่านบอกว่า คำว่า (رَجِيْمٌ) มีความหมายว่า (رَاجِمٌ) เพราะว่ามันได้ขว้างหรือโยนความสับสนและความสงสัยเข้าไปในใจของมนุษย์ แต่ทรรศนะแรกเป็นที่ร่ำลือและถูกต้องกว่า

บิสมิลลาฮฺฯ นั้นเป็นอายะฮฺแรกของซูเราะฮฺ อัลฟาติฮะฮฺ

(بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ) ซึ่งมีความหมายว่า ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ บรรดาศอฮาบะฮฺได้เริ่มเปิดคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ ด้วยบิสมิลลาฮฺฯ และบรรดานักปราชญ์ก็เห็นตรงกันว่า บิสมิลลาฮฺฯ นั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของอายะฮฺหนึ่งในซูเราะฮฺอัลนัมลฺ หลังจากนั้นพวกเขาก็มีความเห็นต่างกันว่า บิสมิลลาฮฺฯ นั้นเป็นอายะฮฺเอกเทศอยู่ตอนต้นของทุกๆ ซูเราะฮฺ หรือว่าเป็นอายะฮฺแรกที่ถูกเขียนไว้ในทุกๆ ซูเราะฮฺ หรือว่าเป็นส่วนของอายะฮฺหนึ่งในแต่ละซูเราะฮฺ

❂ ส่วนหนึ่งจากคนที่เล่าว่า บิสมิลลาฮฺฯ นั้นเป็นอายะฮฺหนึ่งของทุกๆ ซูเราะฮฺ ยกเว้น ซูเราะฮฺ บะรออะฮฺ (เตาบะฮฺ) คือ อิบนุ อับบาส, อิบนุ อุมัรฺ, อิบนุ ซุบัยรฺ, อบูฮุร็อยเราะฮฺ, และอะลี รุ่นตาบิอีนก็มี อะฏออฺ, ฏอวูส, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, มักฮูล และอัซซุฮฺรีย์ และเป็นทรรศนะของอับดุลลอฮฺ อิบนุลมุบาร็อก, อิมามชาฟิอี, อิมามอะหฺมัด ในรายงานหนึ่ง อิสฮาก อิบนุ รอฮะวัยฮฺ และอบูอุบัยดฺ อัลกอเซ็ม อิบนุสัลลาม ﵀

❂ อิมามมาลิก, อิมามอบูฮะนีฟะฮฺ และบรรดาสหายของเขาทั้งสอง บอกว่า บิสมิลลาฮฺฯ มิได้เป็นอายะฮฺของซูเราะฮฺอัลฟาติฮะฮฺ และซูเราะฮฺอื่นๆ

❂ ดาวูด กล่าวว่า บิสมิลลาฮฺฯ นั้นเป็นอายะฮฺเอกเทศอยู่ตอนต้นของทุกๆ ซูเราะฮฺ โดยไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งจากซูเราะฮฺนั้นๆ และนี่เป็นรายงานหนึ่งจากอิมามอะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล

จะอ่าน บิสมิลลาฮฺฯ ดังหรือค่อยในละหมาดที่อ่านดัง

ส่วนการอ่าน บิสมิลลาฮฺฯ ดังในละหมาดนั้น :

❂ ผู้ที่มีความเห็นว่า บิสมิลลาฮฺฯ ไม่ใช่เป็นอายะฮฺหนึ่งจากฟาติฮะฮฺจะไม่อ่านดัง และผู้ที่กล่าวว่า บิสมิลลาฮฺฯ เป็นอายะฮฺเอกเทศจากตอนต้นของอัลฟาติฮะฮฺ ก็จะไม่อ่านดังเช่นเดียวกัน

❂ ส่วนผู้ที่กล่าวว่า บิสมิลลาฮฺฯ นั้นเป็นส่วนหนึ่งจากต้นของซูเราะฮฺ พวกเขาได้มีความเห็นไม่ตรงกัน

อิมามชาฟิอี ﵀ เห็นว่าต้องอ่าน บิสมิลลาฮฺฯ ดังเช่นเดียวกับอัลฟาติฮะฮฺและซูเราะฮฺอื่น ซึ่งเป็นมัซฮับของบรรดาศอฮาบะฮฺกลุ่มหนึ่ง ชนรุ่นตาบิอีนและบรรดาผู้นำมุสลิมทั้งรุ่นก่อนและรุ่นหลัง ดังนั้น บรรดาศอฮาบะฮฺที่อ่านบิสมิลลาฮฺฯ ดังก็มี อบูฮุร็อยเราะฮฺ, อิบนุ อุมัรฺ, อิบนุ อับบาส และมุอาวียะฮฺ โดยที่อิบนุ อับดิรฺบัรฺ, อัลบัยหะกี ได้เล่าเรื่องนี้มาจากอุมัรฺและอะลี และอัลคอฏีบ ได้รายงานเรื่องนี้ต่อมาจากบรรดาคอลีฟะฮฺทั้งสี่ คือ อบูบักรฺ, อุมัรฺ, อุษมาน และอะลี ซึ่งถือเป็นเรื่องที่แปลก ส่วนชนรุ่นตาบิอีนก็มี สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อิกริมะฮฺ, อบูกิลาบะฮฺ, อัซซุฮฺรีย์, อะลี อิบนุลฮะซัน และลูกชายของเขา คือ มุฮัมมัด, และ สะอีด อิบนุลมุซัยยับ, อะฏออฺ, ฏอวูส, มุญาฮิด, ซาเล็ม, มุฮัมมัด อิบนุ กะอับ อัลกุรอซีย์, อบีบักรฺ อิบนุ มุฮัมมัด อิบนุ อัมรฺ อิบนุฮัซมฺ, อบีวาอิล, อิบนุ ซีรีน, มุฮัมมัด อิบนุลมุงกะดีรฺ, อะลี อิบนุอับดิลลาฮฺ อิบนุ อับบาส และลูกชายของเขา คือ มุฮัมมัด, นาเฟียะอฺ คนรับใช้ของอิบนุ อุมัรฺ, ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม, อุมัรฺ อิบนุ อับดิลอะซีซ, อัลอัซร็อก อิบนุ ก็อยสฺ, ฮะบีบ อิบนุ อบีษาบิต, อะบิษ ซะอฺซาอฺ, มักฮุล และอับดุลลอฮฺ อิบนุ มะอฺกิล อิบนุ มุก็อรฺริน โดยอัลบัยหะกี ได้เพิ่มเติมว่า และ

อับดุลลอฮฺ อิบนุ ซ็อฟวาน และมุฮัมมัด อิบนุล ฮะนะฟียะฮฺ และอิบนุ อับดิลบัรฺ ได้เพิ่มอีกว่า และ อัมรุบนุ ดีนารฺ

หลักฐานในเรื่องนี้ก็คือ บิสมิลลาฮฺฯ นั้นเป็นส่วนหนึ่งจากบทอัลฟาติฮะฮฺ ดังนั้น จึงต้องอ่านดังเช่นเดียวกับบางส่วนของมันทั้งหมด ในขณะเดียวกันอันนะซาอีได้บันทึกรายงานอีกเช่นกันในหนังสือสุนันของเขา และอิบนุ คุซัยมะฮฺ และอิบนุ ฮิบบาน ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขาทั้งสอง และอัลฮากิม ในหนังสือมุสตัดร็อกของเขา รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่า ความจริงเขาได้ละหมาดแล้วอ่านบิสมิลลาฮฺฯ ดังในการอ่านของเขา และเขาได้กล่าวหลังจากละหมาดเสร็จแล้วว่าความจริงฉันได้นำพวกท่านละหมาดคล้ายกับการละหมาดของท่านรอซูล ﷺ มากที่สุด

(อัดดารอกุฏนี, อัลคอฏีบ, อัลบัยหะกี และคนอื่นๆ ถือว่าเป็นฮะดีษเศาะฮีฮฺ)

ในหนังสือ เศาะฮีฮฺ อัลบุคอรี รายงานจาก อนัส อิบนุ มาลิก ว่าความจริงเขาได้ถูกถามถึงการอ่านของท่านนบี ﷺ แล้วเขาได้ตอบว่า ท่านอ่านเรื่อยๆ โดยท่านได้อ่าน บิสมิลลาฮิรฺเราะฮฺมานิรฺรอฮีม หลังจากคำว่า “บิสมิลลาฮฺ” แล้ว ท่านจะอ่านยืดกับคำว่า “อัรฺเราะฮฺมาน” และจะยืดกับคำว่า “อัรฺเราะฮฺฮีม”

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/709)

ในหนังสือมุสนัดของอิมามอะหฺมัด, สุนันอบีดาวูด, เศาะฮีฮฺอิบนุ คุซัยมะฮฺ และมุสตัดร็อกของอัลฮากิม โดยรายงานจาก อุมมิสะละมะฮฺ ﷺ ว่าปรากฏว่าท่านรอซูล ﷺ จะอ่านเป็นท่อนๆ ด้วย “บิสมิลลาฮิรฺเราะฮฺมานิรฺรอฮีม อัลฮัมดุลิลลาฮิร็อบบิลอาละมีน อัรฺเราะฮฺมานิรฺเราะฮฺฮีม มาลิกิเยามิดดีน” โดย อัดดารอกุฏนี ได้กล่าวว่า สายรายงานของฮะดีษนี้ถูกต้อง

อิมามอบูอับดิลลาฮฺ อัชชาฟิอี ได้รายงาน และอัลฮากิมได้กล่าวไว้ในหนังสือมุสตัดร็อกของเขา โดยรายงานมาจากอนัส ว่า แท้จริง มุอาวียะฮฺได้ละหมาดที่เมืองมะดีนะฮฺโดยทิ้งบิสมิลลาฮฺฯ (ไม่อ่านบิสมิลลาฮฺฯ) ชาวมุฮาญิรีนที่มาร่วมละหมาดด้วยไม่ยอมรับการกระทำเช่นนั้น แล้วเมื่อเขาได้ละหมาดเป็นครั้งที่สอง เขาก็กล่าวบิสมิลลาฮฺฯ

(มุสนัด อิมามอัชชาฟิอีย์ 1/80 และอัลฮากิม 1/233)

ในบรรดาฮะดีษและรายงานที่เรานำมาเสนอนั้นถือเป็นการพอเพียง และยอมรับได้ในการอ้างหลักฐาน ส่วนหลักฐานอื่นๆ ที่เป็นข้อคัดค้าน และรายงานอื่นๆ ที่ไม่เป็นที่รู้จัก ตลอดจนการระบุถึงข้อบกพร่องของสายรายงานเหล่านั้นคงจะไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้

❁ ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่ง ที่มีทรรศนะว่าไม่อ่านบิสมิลลาฮฺฯ ดังในละหมาด เรื่องนี้ปรากฏอย่างชัดเจนจากบรรดาคอลีฟะฮฺทั้งสี่ และอับดุลลอฮฺ อิบนุ มุฆ็อฟฟัล และชาวสะลัฟรุ่นตาบิอีน

และนักวิชาการรุ่นหลังๆ และนี่คือมัซฮับของอบูฮะนีฟะฮฺ, อัชเชารีย์ และอะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล

❂ ส่วนอิมามมาลิก ว่า ที่จริงแล้วไม่มีการอ่าน "บิสมิลลาฮฺฯ" ทั้งในละหมาดดังหรือค่อย โดยที่พวกเขาได้อ้างฮะดีษที่อยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิมเป็นหลักฐาน รายงานโดยอาอิชะฮฺ ﷺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ เริ่มละหมาดด้วยการตักบีรฺ (กล่าว "อัลลอฮุอักบัรฺ") และอ่าน *"อัลฮัมดุลิลลาฮิร็อบบิลอาละมีน"*

(อิบนุ อบีฮาติม 1/12)

และฮะดีษที่อยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอนัส อิบนุ มาลิก ว่า

(صَلَّيْتُ خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبِيْ بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ فَكَانُوْا يَفْتَتِحُوْنَ بِالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ)

"ฉันได้ละหมาดตามหลังท่านนบี ﷺ , อบีบักรฺ, อุมัรฺ และอุษมาน โดยที่พวกเขาได้เริ่มอ่านด้วยกับ อัลฮัมดุลิลลาฮิร็อบบิลอาละมีน"

ส่วนของมุสลิม ว่า

(وَلَا يَذْكُرُوْنَ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ فِيْ أَوَّلِ قِرَاءَةٍ وَلَا فِيْ آخِرِهَا)

"และโดยไม่ได้กล่าว บิสมิลลาฮิรฺเราะฮฺมานิรฺรอฮีม ในตอนเริ่มการอ่านและในตอนท้ายของการอ่าน"

(ฟัตฮุลบารีย์ 2/265, มุสลิม 1/299)

และเช่นเดียวกันในหนังสือสุนัน รายงานจาก อับดิลลาฮฺ อิบนิ มุฆ็อฟฟัล ﷺ

(อัตติรฺมิซี 244)

นี่คือสิ่งที่บรรดาอิมาม ﷺ ได้ยึดถือในเรื่องนี้ ซึ่งก็ใกล้เคียงกัน เพราะว่าพวกเขาได้มีมติว่า ใช้ได้ที่จะอ่าน บิสมิลลาฮฺฯ ดังหรือค่อย การสรรเสริญและความโปรดปรานนั้นเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ

บทย่อยเกี่ยวกับความประเสริฐของบิสมิลลาฮฺฯ

อิมามอะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล ได้บันทึกรายงานไว้ในมุสนัดของเขา รายงานจากผู้ที่นั่งซ้อนท้ายพาหนะของท่านนบี ﷺ ว่า จงเจริญรอยตามท่านนบี ﷺ กันเถิด แล้วฉันได้กล่าวว่า ชัยฏอนนั้นผิดหวัง แล้วท่านนบี ﷺ จึงได้ กล่าวว่า

(لَا تَقُلْ تَعِسَ الشَّيْطَانُ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ تَعِسَ الشَّيْطَانُ تَعَاظَمَ وَقَالَ: بِقُوَّتِيْ صَرَعْتُهُ, وَإِذَا قُلْتَ بِاسْمِ اللهِ تَصَاغَرَ حَتَّى تَصِيْرَ مِثْلَ الذُّبَابِ)

"ท่านจงอย่ากล่าวว่า ขอชัยฏอนจงพินาศ เพราะถ้าท่านพูดว่า ขอชัยฏอนจงพินาศ มันก็จะรู้สึกว่าตัวของมันยิ่งใหญ่ และมันจะกล่าวว่า ด้วยกำลังของฉัน ฉันจึงเอาชนะเขาได้ และถ้าท่านกล่าวว่า ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ (บิสมิลลาฮฺ) มันจะตกต่ำจนกระทั่งกลายเป็นเช่นแมลงวัน"

(อะหฺมัด 5/59)

ความจริง อันนะซาอี ได้บันทึกในหนังสือ "อัลเยามุวัลลัยละฮฺ" และอิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ในหนังสือตัฟซีรฺของเขา รายงานโดย อุซามะฮฺ อิบนุ อุมัยรฺ ว่า ฉันเคยนั่งซ้อนท้ายพาหนะท่านนบี ﷺ และได้กล่าวเรื่องนี้ให้ท่านฟัง และท่านได้กล่าวว่า

(لَا تَقُلْ هٰكَذَا فَإِنَّهُ يَتَعَاظَمَ حَتَّى يَكُوْنَ كَالْبَيْتِ وَلٰكِنْ قُلْ بِسْمِ اللهِ فَإِنَّهُ يَصْغَرُ حَتَّى يَكُوْنَ كَالذُّبَابَةِ)

"ท่านอย่าพูดเช่นนั้น เพราะมันจะทำตัวให้ยิ่งใหญ่จนกระทั่งมันเป็นเสมือนบ้าน แต่จงกล่าวว่า ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ (บิสมิลลาฮฺ) มันก็จะตกต่ำจนกระทั่งกลายเป็นเสมือนแมลงวัน" (นี่ก็เพราะว่าเป็นผลมาจากความสิริมงคลด้วยพระนามของอัลลอฮฺ -ผู้แปลภาษาไทย-)

(อันนะซาอี ในหนังสือ อัลกุบรอ 6/142)

ส่งเสริมให้กล่าว "บิสมิลลาฮฺฯ" ในการเริ่มงานทุกงาน

ด้วยเหตุนี้ จึงส่งเสริมให้เริ่มงานทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นคำพูด หรือการกระทำด้วยกับ บิสมิลลาฮิรฺเราะฮฺมานิรฺรอฮีม" ในการ :

- เริ่มกล่าวคุฏบะฮฺ เพราะมีระบุไว้เช่นนั้น

- ขณะจะเข้าห้องน้ำหรือห้องส้วม ดังปรากฏในฮะดีษ (มีระบุอยู่ในหนังสือ เอานุลมะอฺบู๊ด 1/6)

- ขณะจะเริ่มอาบน้ำละหมาด มีระบุอยู่ในมุสนัดของอิมามอะหฺมัด และหนังสือสุนันต่างๆ จากรายงานของอบีฮุร็อยเราะฮฺ, สะอีด อิบนุ ซัยดฺ และอบีสะอีด เป็นฮะดีษมัรฺฟัวะอฺ ว่า

(لَا وُضُوْءَ لِمَنْ لَمْ يَذْكُرِاسْمَ اللهِ عَلَيْهِ)

"ไม่ถือเป็นการอาบน้ำละหมาดสำหรับผู้ที่ไม่กล่าวนามของอัลลอฮฺ" (เป็นฮะดีษฮะซัน)

(อะหฺมัด 3/41, อบูดาวูด 1/75, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 1/115, อันนะซาอี 1/61 และ อิบนุมาญะฮฺ 1/140)

❁ ขณะที่จะรับประทานอาหาร เพราะมีระบุอยู่ในหนังสือ เศาะฮีฮฺมุสลิม ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวกับลูกเลี้ยงของท่าน คือ อุมัรฺ อิบนุ อบีสะละมะฮฺ ว่า

(قُلْ بِسْمِ اللهِ وَكُلْ بِيَمِيْنِكَ وَكُلْ مِمَّا يَلِيْكَ)

"เจ้าจงกล่าว บิสมิลลาฮฺฯ และจงรับประทานด้วยมือขวาของเจ้า และจงรับประทานสิ่งที่อยู่ข้างๆ ท่าน (ก่อน)"

(มุสลิม 3/1600)

โดยที่ส่วนหนึ่งจากนักปราชญ์ถือว่าในกรณีนี้เป็นวาญิบ (จำเป็น)

❁ ขณะที่จะมีเพศสัมพันธ์ เพราะมีฮะดีษในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานโดยอิบนุอับบาส ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ قَالَ: بِسْمِ اللهِ اَللّٰهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَإِنَّهُ إِنْ يُقَدَّرْ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ أَبَدًا)

"ถ้าแม้ว่าคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกเจ้า เมื่อเขาต้องการที่จะร่วมหลับนอนกับภรรยาของเขา โดยเขากล่าวว่า บิสมิลลาฮฺฯ โอ้อัลลอฮฺ ขอได้ป้องกันเราจากชัยฏอนและป้องกันมิให้ชัยฏอนทำ (อันตราย) สิ่งที่พระองค์ให้เป็นความโปรดปรานแก่เรา (บุตร) แล้วถ้าเด็กได้ถูกกำหนดให้แก่ทั้งสอง ชัยฏอนไม่อาจจะทำอันตรายเขาได้เลย"

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/132 และมุสลิม 2/1058)

บิสมิลลาฮฺฯ นั้นไปเกี่ยวพันที่ไหน?

จากจุดนี้ก็จะทำให้ท่านทราบได้ว่า ทรรศนะทั้งสองของบรรดานักไวยากรณ์อาหรับในการสมมุติคำที่อักษร (ب) จะมาเกี่ยวพันในคำพูดของท่านที่ว่า (بِسْمِ اللهِ) คำที่ต้องสมมุติขึ้นมานั้นว่าเป็นคำนามหรือคำกริยาถึงจะใกล้เคียงหรือเหมาะสมกัน โดยที่ทุกอย่างนั้นมีมา

ในอัลกุรอาน

ส่วนผู้ที่สมมุติคำขึ้นมาเป็นคำนาม ก็จะเป็นดังนี้ (بِسْمِ اللهِ ابْتِدَائِيْ) เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَقَالَ ٱرۡكَبُواْ فِيهَا بِسۡمِ ٱللَّهِ مَجۡرٜىٰهَا وَمُرۡسَىٰهَآۚ إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٤١﴾ ﴾

“และเขากล่าวว่า พวกเจ้าจงลงเรือด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ทั้งในยามที่มันแล่น และในยามที่มันจอด แท้จริง พระผู้อภิบาลของฉันเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ”

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 41)

และผู้ใดได้สมมุติเป็นเฟียะอฺ (คำกริยา) ทั้งที่เป็นคำสั่งใช้หรือเป็นบอกเล่า เช่น (بِسْمِ اللهِ ابْدَأْ) หรือ (ابْتَدَأْتُ بِسْمِ اللهِ) เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ ﴾ ซึ่งมีความหมายว่า ﴾ **(มุฮัมมัด) จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระผู้อภิบาลของเจ้า ผู้ทรงบังเกิด** ﴿ *(ซูเราะฮฺอัลอะลัก อายะฮฺที่ 1)* โดยที่การสมมุติขึ้นมาทั้งสองรูปแบบนั้นใช้ได้ถูกต้อง เพราะว่าคำกริยา (เฟียะอฺ) นั้นจำเป็นจะต้องมาจากอาการนาม ดังนั้น จึงจำเป็นแก่ท่านที่จะต้องสมมุติคำกริยา (เฟียะอฺ) และอาการนาม (มัศดัรฺ) ของมันมาด้วย ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับคำกริยาที่นำมาใช้ก่อนนั้น ถ้าปรากฏว่าเป็นคำว่า (قِيَامًا) หรือ (قُعُوْدًا) หรือ (اَكْلاً) หรือ (شُرْبًا) หรือ (قِرَاءَةً) หรือ (وُضُوْءًا) หรือ (صَلَاةً) ซึ่งที่ต้องกระทำก็คือ กล่าวพระนามของอัลลอฮฺ ﷻ ในการเริ่มในเรื่องดังกล่าวทั้งหมดเพื่อความสิริมงคล และการขอความช่วยเหลือนั้นจะครบถ้วนสมบูรณ์ และอัลลอฮฺ ﷻ ทรงรับ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

ความหมายของคำที่สูงส่ง “อัลลอฮฺ” (ﷲ)

คำว่า *“อัลลอฮฺ”* (الله) เป็นนามของพระองค์ ผู้ทรงสิริมงคลและผู้ทรงสูงส่ง ซึ่งถือกันว่าเป็นชื่อที่สำคัญยิ่ง เพราะมันประมวลไว้ด้วยลักษณะทั้งหมดดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِۖ هُوَ ٱلرَّحۡمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾
هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡمَلِكُ ٱلۡقُدُّوسُ ٱلسَّلَٰمُ ٱلۡمُؤۡمِنُ ٱلۡمُهَيۡمِنُ
ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡجَبَّارُ ٱلۡمُتَكَبِّرُۚ سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يُشۡرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ ٱللَّهُ
ٱلۡخَٰلِقُ ٱلۡبَارِئُ ٱلۡمُصَوِّرُۖ لَهُ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ يُسَبِّحُ لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ
وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ﴿٢٤﴾ ﴾

"พระองค์คือ อัลลอฮฺ ซึ่งไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ผู้ทรงรอบรู้สิ่งเร้นลับและสิ่งเปิดเผย พระองค์คือผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ พระองค์คืออัลลอฮฺ ซึ่งไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ผู้ทรงอำนาจสูงสุด ผู้ทรงบริสุทธิ์ ผู้ทรงสันติ ผู้ทรงคุ้มครองการศรัทธา ผู้ทรงปกป้องรักษาความปลอดภัย ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงความยิ่งใหญ่ ผู้ทรงเกรียงไกร อัลลอฮฺผู้ทรงมหาบริสุทธิ์จากสิ่งที่พวกเขาตั้งภาคี พระองค์คืออัลลอฮฺ ผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงบังเกิด ผู้ทรงทำให้เป็นรูปร่าง สำหรับพระองค์นั้นมีพระนามอันสวยงาม สิ่งที่อยู่ในบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดินต่างแซ่ซ้องสดุดีพระองค์ และพระองค์เป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัชรฺ อายะฮฺที่ 22 – 24)

และยังมีคุณลักษณะของพระองค์อีกมาก ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَلِلَّهِ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰ فَٱدۡعُوهُ بِهَاۖ ﴾

"และอัลลอฮฺนั้น มีบรรดาพระนามอันสวยงาม ดังนั้น พวกเจ้าจงวิงวอนต่อพระองค์ด้วยพระนามเหล่านั้นเถิด"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 180)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ قُلِ ٱدۡعُواْ ٱللَّهَ أَوِ ٱدۡعُواْ ٱلرَّحۡمَٰنَۖ أَيّٗا مَّا تَدۡعُواْ فَلَهُ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ ﴾

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า พวกเจ้าจงเรียก "อัลลอฮฺ" หรือจงเรียก "อัรฺเราะฮฺมาน" เถิด อันใดก็ตามที่เจ้าเรียกสำหรับพระองค์นั้นมีพระนามสวยงามยิ่ง"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 110)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنَّ لِلّٰهِ تِسْعَةً وَتِسْعِيْنَ اسْمًا ، مِائَةً إِلَّا وَاحِدًا مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ)

"แท้จริง สำหรับอัลลอฮฺนั้นมี 99 พระนาม คือ 100 ยกเว้น 1 ใครนับได้ทั้งหมด เขาต้องได้เข้าสวรรค์"

(ฟัตฮุลบารีย์ 11/218, มุสลิม 4/2062)

อธิบายคำว่า "อัรฺเราะฮฺมาน" (اَلرَّحْمٰن) และ "อัรฺร่อฮีม" (اَلرَّحِيْمُ)

คำว่า (اَلرَّحْمٰن) และ (اَلرَّحِيْمُ) ทั้ง 2 คำนี้เป็นคำนามที่ผันมาจากคำว่า (رَحْمَةٌ) ในรูปแบบมุบาละเฆาะฮฺ (เน้นให้เกิดความยิ่งใหญ่และสำคัญยิ่ง) โดยที่คำว่า (رَحْمٰنٌ) นั้นเน้นยิ่งกว่าคำว่า (رَحِيْمٌ) เสียอีก

ในคำพูดของ อิบนุ ญะรีรฺ ทำให้เข้าใจว่ามีความเห็นสอดคล้องกันเป็นเช่นนั้น

อัลกุรฺฏุบีย์ ได้กล่าวว่า หลักฐานที่ว่ามันเป็นคำที่ถูกผันมาคือฮะดีษที่บันทึกโดยอัตติรฺมีซี และถือว่าเป็นฮะดีษที่เศาะฮีฮฺ รายงานมาจากอับดิรฺเราะฮฺมาน อิบนุ เอาฟฺ ﷺ ว่า เขาได้ยินท่านรอซูล ﷺ กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

(أَنَا الرَّحْمٰنُ خَلَقْتُ الرَّحِمَ وَشَقَقْتُ لَهَا اِسْـــمًا مِنْ اِسْمِيْ فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعْتُهُ)

"ข้าคือ อัรฺเราะฮฺมาน ผู้ทรงให้บังเกิดวงศ์ญาติ และข้าได้คำนี้มาจากชื่อหนึ่งของข้า ดังนั้น ใครที่ติดต่อวงศ์ญาติ ข้าก็ติดต่อกับเขา และใครที่ตัดขาดกับมัน ข้าก็ตัดขาดกับเขา"

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 6/33)

อัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่า นี่เป็นตัวบทในการผันและการที่ชาวอาหรับไม่ยอมรับคำว่า "อัรฺเราะฮฺมาน" ก็เพราะว่าพวกเขาไม่รู้ว่าเป็นชื่อของอัลลอฮฺ และเรื่องที่จำเป็นจะต้องปฏิบัติต่อพระองค์

อัลกุรฺฏุบีย์ ได้กล่าวว่าแล้วมีผู้กล่าวว่า ทั้งสองคำ คือ เราะฮฺมาน และ ร่อฮีม นั้นมีความหมายเดียวกัน เช่นเดียวกับคำว่า (نَدْمَانٌ) และ (نَدِيْـــمٌ) ซึ่งอบูอุบัยดฺ ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

❁ บางท่านกล่าวว่า พื้นฐานของคำว่า (فَعْلاَنٌ) กับ (فَعِيْلٌ) นั้นต่างกัน เพราะว่าคำว่า (فَعْلاَنٌ) จะไม่เกิดขึ้นนอกจากบนรูปแบบมุบาละเฆาะฮฺเท่านั้น เช่นกับคำพูดของท่านที่ว่า (رَجُلٌ غَضْبَانٌ) สำหรับคนเต็มไปด้วยความโกรธ ส่วนคำว่า (فَعِيْلٌ) บางทีจะมีความหมายเป็น (فَاعِلٌ) (ผู้กระทำ) และ (مفعول) (ผู้ถูกกระทำ)

❁ อบูอะลี อัลฟาริซี ได้กล่าวว่า (اَلرَّحْمٰنُ) เป็นคำนามที่มีความหมายกว้างคลุมไปถึงความเมตตาทุกประเภทที่เฉพาะเจาะจงถึงอัลลอฮฺ ﷻ ส่วนคำว่า (اَلرَّحِيْمُ) นั้น ที่จริงมุ่งไปสู่เฉพาะคนที่เป็นมุอฺมินผู้ศรัทธาเท่านั้น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَحِيْمًا﴾ ซึ่งมีความหมายว่า **"และปรากฏว่าอัลลอฮฺนั้นทรงเมตตาแก่บรรดาผู้ศรัทธา"**

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า คำทั้งสองนี้เป็นคำนามที่มีความหมายอ่อนโยน คำหนึ่งในสองคำนั้นอ่อนโยนกว่าอีกคำหนึ่ง คือ มีความเมตตามากกว่า

(อัลกุรฏุบีย์ 1/105)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า อัสสะรีย์ อิบนุ ยะฮฺยา อัตตะมีมีย์ ได้เล่าให้เราฟังว่า อุษมาน อิบนุ ซุฟัรฺ ได้เล่าให้เราฟังว่า ฉันได้ยินอัลอัซรอมีย์ กล่าวว่า (ٱلرَّحْمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ) โดยเขากล่าวต่อไปว่า อัรฺเราะฮฺมาน เป็นความเมตตาแก่ชาวโลกทั้งผอง ส่วน อัรฺร่อฮีม นั้น เขากล่าวว่าเฉพาะบรรดามุอฺมินผู้ศรัทธาเท่านั้น

(อัฏฏอบารีย์ 1/127)

บรรดานักวิชาการจึงกล่าวว่า ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า

﴿ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱلرَّحْمَٰنُ ﴾

"แล้วพระองค์ทรงสถิตอยู่บนบัลลังก์ พระผู้ทรงกรุณา"

(ซูเราะฮฺ อัลฟุรฺกอน อายะฮฺที่ 59)

และพระองค์ตรัสว่า

﴿ ٱلرَّحْمَٰنُ عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱسْتَوَىٰ ۝٥ ﴾

"พระผู้ทรงกรุณา ทรงสถิตอยู่บนบัลลังก์"

(ซูเราะฮฺ ฏอฮา อายะฮฺที่ 5)

พระองค์ได้ทรงกล่าวถึงการประทับโดยใช้ชื่อของพระองค์ว่า อัรฺเราะฮฺมาน ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ความกรุณาของพระองค์ท่านครอบคลุมไปยังทุกสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างมา และพระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ وَكَانَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴾

"และพระองค์ทรงเมตตาต่อบรรดาผู้ศรัทธาเสมอ"

(ซูเราะฮฺ อัลอะฮฺซาบ อายะฮฺที่ 43)

อายะฮฺนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงเจาะจงพระนามของพระองค์ว่า (ٱلرَّحِيمُ) บรรดานักวิชาการจึงกล่าวว่า จากที่กล่าวมาแล้วนั้นชี้ให้เห็นว่า คำว่า (ٱلرَّحْمَٰنُ) คือผู้ที่มีความเมตตาอย่างกว้างขวางคลุมไปถึงสองโลก คือโลกนี้และโลกหน้า ส่วนคำว่า (ٱلرَّحِيمُ) เฉพาะเจาะจงแก่ผู้ศรัทธาเท่านั้น แต่ได้มีมาในคำขอพรที่เป็นรายงานมาว่า (رَحْمَٰنَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَرَحِيْمَهُمَا)

ชื่อของอัลลอฮฺ ﷻ อัรฺเราะฮฺมาน (ٱلرَّحْمَٰنُ) นั้นเป็นชื่อเฉพาะสำหรับพระองค์เท่านั้น

ดังเช่นอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱللَّهَ أَوِ ٱدْعُوا۟ ٱلرَّحْمَٰنَ ۖ أَيًّا مَّا تَدْعُوا۟ فَلَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ ﴾

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่าพวกเจ้าจงเรียก "อัลลอฮฺ" หรือจงเรียก "อัรฺเราะฮฺมาน" เถิด อันใดก็ตามที่เจ้าเรียก สำหรับพระองค์นั้นมีพระนามสวยงามยิ่ง"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 110)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَسْـَٔلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَآ أَجَعَلْنَا مِن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ ءَالِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾ ﴾

"และเจ้าจงถามผู้ที่เราได้ส่งมาก่อนเจ้าจากบรรดาศาสนทูตของเราว่า เราได้ตั้งพระเจ้าองค์อื่นจากพระผู้ทรงกรุณาเพื่อเคารพบูชา กระนั้นหรือ ?"

(ซูเราะฮฺ อัซซุครุฟ อายะฮฺที่ 45)

และเมื่อมุซัยละมะฮฺ อัลกัซซาบ ได้ปรากฏตัว และตั้งชื่อตัวเองว่า "เราะฮฺมานุลยะมามะฮฺ" อัลลอฮฺ ﷻ จึงทรงตราหน้าเขาว่าเป็นจอมโกหก จนกระทั่งเป็นที่ร่ำลือไปทั่ว ก็ไม่มีใครจะเรียกเขาเป็นอย่างอื่นนอกจาก มุซัยละมะฮฺ อัลกัซซาบ (จอมมุสา) เท่านั้น เขาก็จึงเป็นตัวอย่างแห่งจอมโป้ปดมดเท็จไปทั่วทั้งเมือง ชนบท ตลอดจนในป่าเขาลำเนาไพร

ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงทรงเริ่มด้วยการกล่าวพระนาม "อัลลอฮฺ" ซึ่งเป็นชื่อเฉพาะสำหรับพระองค์ และตามด้วย "อัรฺเราะฮฺมาน" ซึ่งเป็นคุณลักษณะของพระองค์ และเป็นชื่อที่ห้ามมิให้ผู้อื่นตั้งตาม แต่เป็นชื่อเฉพาะสำหรับพระองค์ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเอาไว้ว่า

﴿ قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱللَّهَ أَوِ ٱدْعُوا۟ ٱلرَّحْمَٰنَ ۖ أَيًّا مَّا تَدْعُوا۟ فَلَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ ﴾

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า พวกเจ้าจงเรียก "อัลลอฮฺ" หรือจงเรียก "อัรฺเราะฮฺมาน" เถิด อันใดก็ตามที่เจ้าเรียก สำหรับพระองค์นั้นมีพระนามสวยงามยิ่ง"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 110)

ส่วนการที่มุซัยละมะฮฺบังอาจเอามาเรียกตัวเองดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ไม่มีใครเรียกตามเขานอกจากคนที่ติดตามเขา และอยู่ในการหลงผิดเท่านั้นที่จะเรียกกัน

สำหรับคำว่า (ٱلرَّحِيمُ) ที่จริงแล้ว อัลลอฮฺ ﷻ เคยเอามาใช้กับคนอื่นจากพระองค์ด้วย พระองค์ตรัสว่า

﴿ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾ ﴾

"แท้จริง มีรอซูลท่านหนึ่งจากพวกเจ้าเองได้มาหาพวกเจ้าแล้ว เป็นที่ลำบากใจแก่เขาในสิ่งที่พวกเจ้าได้รับความทุกข์ยาก เป็นห่วงใยในพวกเจ้า เป็นผู้กรุณา ผู้เมตตาเสมอต่อบรรดาผู้ศรัทธา"

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 128)

เช่นเดียวกับพระองค์ให้ลักษณะแก่คนอื่นมาจากชื่อของพระองค์ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾ ﴾

"แท้จริง เราได้สร้างมนุษย์มาจากน้ำเชื้อผสมหยดหนึ่ง เพื่อเราจะได้ทดสอบเขา ดังนั้น เราจึงทำให้เขาเป็นผู้ได้ยิน เป็นผู้ได้เห็น"

(ซูเราะฮฺ อัลอินซาน อายะฮฺที่ 2)

สรุปก็คือ ชื่อของอัลลอฮฺ ﷻ บางครั้งก็สามารถตั้งเป็นชื่อของมนุษย์ได้ และบางครั้งก็ไม่สามารถนำมาตั้งเป็นชื่อได้ เช่น ชื่อว่า อัลลอฮฺ, อัรฺเราะฮฺมาน, อัลคอลิก และอัซรอซิก เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงได้เริ่มด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ﷻ และคุณลักษณะของพระองค์ว่า "อัรฺเราะฮฺมาน" เพราะมันเป็นชื่อเฉพาะ และเป็นที่รู้จักดีมากกว่า "อัรร่อฮีม" เพราะว่าจุดประสงค์หนึ่งของการตั้งชื่อคนนั้นก็เพื่อความมีเกียรติและความเป็นสิริมงคล ด้วยเหตุนี้ จึงเริ่มด้วยสิ่งที่เจาะจงก่อน

ความจริงในฮะดีษที่รายงานโดย อุมมุ สะละมะฮฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ นั้นเคยอ่านอัลกุรอานอย่างชัดเจนทีละคำ เป็นจังหวะๆ เช่น

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

ซึ่งบางคนในหมู่พวกเขาก็อ่านเช่นนั้น แต่บางคนก็อ่านต่อกันไป

﴿ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ۝٢ ﴾

2. การสรรเสริญนั้นเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก

ความหมายของคำว่า "อัลฮัมดุ"

อบูญะอฺฟัรฺ อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) คือการสรรเสริญเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ﷻ โดยเฉพาะ และไม่เกี่ยวกับสิ่งที่ถูกกราบไหว้อื่นนอกจากพระองค์ และไม่เกี่ยวกับสิ่งถูกสร้างอื่นๆ โดยที่อวัยวะทุกส่วนในร่างกายมนุษย์ที่กราบไหว้พระองค์นั้นจะนิ่งสงบ สำรวมในการปฏิบัติศาสนกิจต่อพระองค์ ได้รับเครื่องยังชีพจากพระองค์ มีความสุขกับการมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ ประกอบคุณงามความดีเพื่อที่จะเป็นผู้ได้รับความสำเร็จทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ดังนั้น พระผู้อภิบาลของเราจึงสมควรได้รับการสรรเสริญตลอดไป

อิบนุ ญะรีรฺ ﵀ ได้กล่าวว่า (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) คือการที่พระองค์ได้สรรเสริญพระองค์เองรวมไปถึงคำสั่งให้ภักดีต่อพระองค์ โดยให้สรรเสริญพระองค์อยู่เสมอ เสมือนว่าพระองค์กล่าวว่า พวกท่านจงกล่าวว่า การสรรเสริญเป็นสิทธิ์แด่อัลลอฮฺ ﷻ

เขา (อิบนุ ญะรีรฺ) ได้กล่าวว่า บางคนกล่าวว่าแท้จริง คำพูดของผู้ที่กล่าวว่า (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) เป็นการสรรเสริญพระองค์ โดยการกล่าวพระนามของพระองค์ และคุณลักษณะอันสูงส่งของพระองค์

และคำกล่าวที่ว่า (اَلشُّكْرُ لِلّٰهِ) เป็นการสรรเสริญพระองค์เช่นเดียวกัน โดยกล่าวถึงความโปรดปราน และบุญคุณของพระองค์

(อัฏฏอบารี 1/137)

ข้อจำแนกระหว่าง اَلْحَمْدُ (การสรรเสริญ) และ اَلشُّكْرُ (การกตัญญู หรือการขอบคุณ)

ข้อเท็จจริงของคำทั้งสองคำ คือ ระหว่าง 2 คำนั้น มีความกว้างและความแคบ คำว่า "อัลฮัมดุ" นั้นมีความหมายกว้างกว่าคำว่า "อัชชุกรฺ" เพราะมันมาจากคำกริยาที่เป็น ลาเซ็ม (لازم) และมุตะอัดดีย์ (متعدي)

ท่านอาจจะกล่าวว่า حَمِدْتُهُ لِفُرُوْسِيَّتِهِ มีความหมายว่า “ฉันได้สรรเสริญเขา เพราะเขามีความชำนาญในการขี่ม้า

และกล่าวว่า حَمِدْتُهُ لِكَرَمِهِ มีความหมายว่า “ฉันได้สรรเสริญเขา เพราะเขาใจบุญ” ซึ่งทั้งสองประโยคนั้นมีความหมายเจาะจง เพราะว่าความหมายดังกล่าวนั้นจะไม่แสดงการกระทำออกมา ส่วนการขอบคุณหรือกตัญญูนั้นจะมีความหมายกว้างกว่า เพราะจะหมายถึงมีการกระทำ และการตั้งเจตนาเกิดขึ้นด้วย และมันจะไม่เกิดขึ้นนอกจากในลักษณะที่เป็นมุตะอัดดีย์ นี่เป็นข้อคิดของนักวิชาการรุ่นหลัง และอัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

อบูนัศรฺ อิสมาอีล อิบนุ ฮัมมาด อัลเญาฮะรีย์ ได้กล่าวว่า “อัลฮัมดุ” เป็นคำที่ตรงกันข้ามกับคำว่า “อัซซัมมุ” (اَلذَّمُّ) ซึ่งมีความหมายว่า “การตำหนิติเตียน” เช่น ท่านกล่าวว่า (حَمِدْتُهُ الرَّجُلَ أَحْمَدُهُ حَمْدًا وَمَحْمَدَةً فَهُوَ حَمِيْدٌ وَمَحْمُوْدٌ)

คำว่า (اَلتَّحْمِيْدُ) นั้น มีการเน้น และกว้างกว่าคำว่า (اَلْحَمْدُ) แต่คำว่า (اَلْحَمْدُ) นั้นมีความหมายกว้างกว่า คำว่า (اَلشُّكْرُ)

เขา (อบูนัศรฺ) กล่าวเกี่ยวกับคำว่า اَلشُّكْرُ คือ การชมเชยคนทำความดีในสิ่งดีๆ ที่เขาได้กระทำ มีคำกล่าวว่า شَكَرْتُهُ และ شَكَرْتُ لَهُ การใช้อักษร (ل) เข้าไปในประโยคนั้นที่ทำให้มีความหมายที่ชัดเจนกว่า

ส่วน (اَلْـمَدْحُ) การชมเชย จะกว้างกว่าการสรรเสริญ เพราะใช้ได้ทั้งคนที่มีชีวิตและคนที่เสียชีวิตแล้ว เช่น การกล่าวชมเชย อาหาร, สถานที่ และอื่นๆ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นก่อนทำดีหรือหลังก็ได้

คำกล่าวของชาวสะลัฟเกี่ยวกับ อัลฮัมดุ (การสรรเสริญ)

คนอื่นจากอบีมะอฺมัรฺ ได้รายงานเกี่ยวกับเรื่องนี้จากอบีฮัฟศฺ โดยกล่าวว่าอุมัรฺได้กล่าวแก่อะลี โดยที่สหายของเขานั่งอยู่ด้วย ว่าคำว่า (لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ) (سُبْحَانَ اللهِ) และ (اَللهُ أَكْبَرُ) นั้น เราทราบดีอยู่แล้ว แล้วอะไร คือ (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) ? อะลีตอบว่าเป็นคำที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงชอบ และทรงยินดีสำหรับพระองค์ และทรงชอบให้มีการกล่าว

(อิบนุ อบีฮาติม 1/15)

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า คำว่า (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) เป็นคำขอบคุณ และเมื่อบ่าวได้กล่าวว่า (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) อัลลอฮฺ ﷻ ก็จะกล่าวว่า บ่าวของข้าได้ขอบคุณข้าแล้ว

(บันทึกโดย อิบนุ อบีฮาติม)

ความประเสริฐของคำว่า "อัลฮัมดุลิลลาฮฺ"

อิมามอะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดยอัลอัสวัด อิบนุ สะเรียะอฺ ว่าฉันได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ﷺ ขอให้ท่านบอกให้ฉันทราบถึงการสรรเสริญต่างๆ ที่ฉันได้ใช้มันสรรเสริญพระผู้อภิบาลของฉัน ผู้ทรงสิริมงคล และผู้ทรงสูงส่งทีเถิด แล้วท่านได้กล่าวว่า

(أَمَا إِنَّ رَبَّكَ يُحِبُّ الْحَمْدَ)

"พึงทราบเถิด แท้จริง พระผู้อภิบาลของท่านนั้น ทรงชอบการสรรเสริญ"

(บันทึกฮะดีษนี้ โดย อันนะซาอี ในหนังสือ อัลกุบรอ 4/416 และอะหฺมัด 3/435)

อบูอีซา อัลฮาฟิซ อัตติรฺมิซี, อันนะซาอี และอิบนุ มาญะฮฺ ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดยมูซา อิบนุ อิบรอฮีม อิบนุ กะษีรฺ จากฏ็อลฮะฮฺ อิบนุ คิรอช จากญาบิรฺ อิบนิ อับดิลลาฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَفْضَلُ الذِكْرِ لَا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَأَفْضَلُ الدُّعَاءِ اَلْحَمْدُ لِلهِ)

"การระลึกถึงอัลลอฮฺที่ดีที่สุด คือ (กล่าว) ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮฺ และการขอพรที่ดีที่สุด คือ (กล่าว) อัลฮัมดุลิลลาฮฺ"

อัตติรฺมิซี กล่าวว่า เป็นฮะดีษฮะซันฆฺอรีบ (ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 9/324 และอันนะซาอีในหนังสืออัลกุบรอ 6/208 และอิบนุ มาญะฮฺ 2/1249)

อิบนุ มาญะฮฺ ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดย อนัส อิบนุ มาลิก ؓ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَا اَنْعَمَ اللهُ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً فَقَالَ: اَلْحَمْدُ لِلهِ إِلاَّ كَانَ الَّذِيْ اَعْطَى أَفْضَلَ مِمَّا أَخَذَ)

"เมื่ออัลลอฮฺประทานความโปรดปรานอย่างหนึ่งแก่บ่าวคนใด แล้วเขากล่าวว่า อัลฮัมดุลิลลาฮฺ สิ่งที่เขาให้ไป (การกล่าว อัลฮัมดุลิลลาฮฺ) จะประเสริฐยิ่งกว่าสิ่งที่เขาได้รับ (ความโปรดปราน) เสียอีก"

(อิบนุ มาญะฮฺ 2/1250)

ในหนังสือสุนันของอิบนุ มาญะฮฺ รายงานจากอิบนิ อุมัรฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้พูดให้พวกเขาฟังว่า

(إِنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِ اللهِ قَالَ يَا رَبِّ لَكَ الْحَمْدُ كَمَا يَنْبَغِيْ لِجَلَالِ وَجْهِكَ وَعَظِيْمِ سُلْطَانِكَ فَعَضَّلَتْ بِالْمَلَكَيْنِ فَلَمْ يَدْرِيَا كَيْفَ يَكْتُبَانِهَا فَصَعِدَا إِلَى اللهِ فَقَالَا يَا رَبَّنَا إِنَّ عَبْدًا قَدْ قَالَ مَقَالَةً لَا نَدْرِيْ كَيْفَ نَكْتُبُهَا قَالَ اللهُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا قَالَ عَبْدُهُ -: مَاذَا قَالَ عَبْدِيْ ؟ قَالَا: يَا رَبِّ إِنَّهُ قَالَ لَكَ الْحَمْدُ يَا رَبِّ كَمَا يَنْبَغِيْ لِجَلَالِ وَجْهِكَ وَعَظِيْمِ سُلْطَانِكَ فَقَالَ اللهُ لَهُمَا : (اُكْتُبَاهَا كَمَا قَالَ عَبْدِيْ حَتَّى يَلْقَانِيْ فَأَجْزِيَهُ بِهَا)

"แท้จริง คนหนึ่งจากบรรดาบ่าวของอัลลอฮฺ ได้กล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน การสรรเสริญเป็นของพระองค์ตามสมควรแก่ความสูงส่ง และอำนาจอันยิ่งใหญ่ของพระองค์ แล้วได้ทำให้เกิดความสับสนกับมะลักทั้งสองตน โดยทั้งสองไม่รู้ว่าจะบันทึกมันอย่างไร ? แล้วทั้งสองก็ได้ขึ้นไปหาอัลลอฮฺ แล้วทูลถามว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเรา แท้จริง บ่าวคนหนึ่งได้กล่าวคำพูดออกมาโดยที่เราไม่รู้จะบันทึกมันอย่างไร อัลลอฮฺได้ตรัส โดยที่พระองค์ทรงทราบดีว่าบ่าวของพระองค์กล่าวอะไร บ่าวของข้า เขากล่าวอะไร? ทั้งสองตอบว่า โอ้พระผู้อภิบาลของข้า แท้จริง เขากล่าวว่า การสรรเสริญเป็นของพระองค์ตามสมควรแก่ความสูงส่ง และอำนาจอันยิ่งใหญ่ของพระองค์ ดังนั้น อัลลอฮฺจึงตรัสแก่ทั้งสองว่า (เจ้าทั้งสองจงบันทึกมันตามที่บ่าวของข้าได้กล่าว จนกระทั่งเขาได้พบข้า แล้วข้าจะตอบแทนให้แก่เขาตามนั้น)"

(อิบนุ มาญะฮฺ 2/1249)

พยัญชนะ (ا) กับ (ل) ในคำว่า (الحمد) มีความหมายคลุมไปทุกอย่าง

อะลิฟ (ا) และ ลาม (ل) ในคำ (الحمد) มีความหมายครอบคลุมไปถึงการสรรเสริญทุกอย่างทุกประเภทของอัลลอฮฺ ﷻ ดังที่มีมาในฮะดีษ ที่ว่า

(اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ وَلَكَ الْـمُلْكُ كُلُّهُ وَبِيَدِكَ الْخَيْرُ كُلُّهُ وَإِلَيْكَ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ ...الحديث)

"โอ้อัลลอฮฺ การสรรเสริญทั้งมวลเป็นสิทธิ์ของพระองค์ อำนาจทั้งมวลเป็นสิทธิ์ของพระองค์ ความดีทั้งมวลอยู่ในอุ้งพระหัตถ์ของพระองค์ และงานทั้งมวลจะกลับไป

สู่พระองค์"

(อัตตัรฺฆีบ อัตตัรฺฮีบ 2/253)

ความหมายของคำว่า "อัรฺร็อบบฺ" (اَلرَّبُّ)

คำว่า *"อัรฺร็อบ"* (اَلرَّبُّ) คือ ผู้ทรงอภิสิทธิ์ในการดำเนินการ และตามหลักภาษาจะใช้กับคำว่า *"อัซซัยยิด"* (นาย) และผู้ดำเนินการเพื่อการปรับปรุง และทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้น ถือว่าใช้กับอัลลอฮฺได้ โดยจะไม่ใช้คำว่า "ร็อบบฺ" กับสิ่งอื่นจากอัลลอฮฺ ﷻ แต่จะใช้โดยการพาดพิง เช่น (رَبُّ الدَّارِ) เจ้าของบ้าน เป็นต้น ส่วนคำว่า (اَلرَّبُّ) จะไม่นำมากล่าว นอกจากกล่าวถึงอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่งเท่านั้น ซึ่งความจริงแล้วมีบางท่านกล่าวว่า มันเป็นพระนามที่ยิ่งใหญ่ที่สุด

ความหมายของคำว่า "อัลอาละมีน" (اَلْعَالَمِيْنَ)

คำว่า اَلْعَالَمِيْنَ เป็นพหูพจน์ของคำว่า عَالَمٌ คือ ทุกสิ่งที่มีอยู่นอกจากอัลลอฮฺ ﷻ

คำว่า اَلْعَالَمُ เป็นพหูพจน์ ไม่มีเอกพจน์สำหรับคำๆ นี้

คำว่า اَلْعَوَالِمُ คือ สิ่งที่ถูกบังเกิดมาทุกอย่างในฟากฟ้า, บนบก และในทะเล ซึ่งทุกๆ ศตวรรษ และทุกๆ รุ่นก็เรียกว่า "อาลัม" เหมือนกัน

อัลฟัรฺรออฺ และ อบูอุบัยดฺ ได้กล่าวว่า คำว่า "อัลอาลัม" นั้นประกอบไปด้วยสิ่งที่มีสติปัญญา อันได้แก่มนุษย์, ญิน, มลาอิกะฮฺ และชัยฏอน และจะไม่เรียกสัตว์เดรัจฉานว่า "อาลัม"

รายงานจากซัยดฺ อิบนิ อัสลัม และอบูมุฮัยศิน ว่า คำว่า "อัลอาลัม" นั้น คือทุกสิ่งที่มีวิญญาณและเคลื่อนไหวได้

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า คำว่า (رَبِّ الْعَالَمِيْنَ) คือ ทุกชนิดนั้นเป็นอาลัม

อัซซัจญาจ ได้กล่าวว่า คือ ทุกสิ่งที่อัลลอฮฺทรงสร้างมาทั้งในโลกนี้ และปรโลก

อัลกุรฺฏุบีย์ ได้กล่าวว่า ที่กล่าวมานี้ถูกต้อง เพราะมันคลุมทุกอย่างเอาไว้ ดังเช่น ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢٣﴾ قَالَ رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَآ إِن كُنتُم
مُّوقِنِينَ ﴿٢٤﴾ ﴾

"ฟิรฺอาวนฺได้กล่าวว่า และใครคือพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก เขา (มูซา) กล่าวว่า พระผู้อภิบาลแห่งบรรดาชั้นฟ้า และแผ่นดิน และสิ่งที่อยู่ในระหว่างทั้งสอง และพวกท่านเป็นผู้ศรัทธาเชื่อมั่น"

(ซูเราะฮฺ อัชชุอะรออฺ อายะฮฺที่ 23 และ 24)

เหตุผลของการตั้งชื่อว่า "อัลอาลัม" (اَلْعَالَـــمُ)

คำว่า "อัลอาลัม" (اَلْعَالَـــمُ) คือมาจากคำว่า اَلْعَلَامَةُ โดยฉันขอกล่าวว่า เพราะว่าคำว่าอัลอาลัมนั้น มันเป็นเครื่องหมายชี้ให้เห็นถึงการมีของพระผู้ทรงสร้าง, ผู้ทรงบังเกิด และความเป็นเอกะของพระองค์เพียงองค์เดียว

(อัลกุรฺฏุบีย์ 1/139)

﴿ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٣﴾ ﴾

3. ผู้ทรงกรุณา ผู้ทรงเมตตาเสมอ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٣﴾ ﴾ ได้พูดมาแล้วในเรื่องของ บิสมิลลาฮฺ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกลับมาพูดใหม่อีก

อัลกุรฺฏุบี ได้กล่าวว่า ที่จริงแล้ว พระองค์ได้บอกลักษณะของพระองค์เองว่าเป็นผู้ทรงกรุณา ผู้ทรงเมตตาเสมอ หลังจากที่พระองค์ตรัสว่า พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก เพื่อเป็นการกล่าวถึงสิ่งที่ทำให้รู้สึกมีความหวัง หลังจากได้กล่าวถึงสิ่งที่ทำให้กลัว ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ۞ نَبِّئْ عِبَادِيٓ أَنِّيٓ أَنَا ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ ٱلْعَذَابُ ٱلْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾ ﴾

"จงแจ้งแก่ปวงบ่าวของข้าว่า แท้จริง ข้าคือผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ และแท้จริง การลงโทษของข้านั้นเป็นการลงโทษที่เจ็บแสบ"

(ซูเราะฮฺ อัลฮิจญ์รฺ อายะฮฺที่ 49 และ 50)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ ٱلۡعِقَابِ وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٞ رَّحِيمُۢ ١٦٥ ﴾

"แท้จริง พระผู้อภิบาลของเจ้าเป็นผู้รวดเร็วในการลงโทษ และแท้จริง พระองค์นั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 165)

เขากล่าวว่า คำว่า *"อัรฺร็อบบฺ"* (الرب) คำๆ นี้ทำให้เกิดความหวาดกลัวแต่คำว่า *"อัรฺเราะฮฺมาน"* (اَلرَّحْمٰن) และ *"อัรฺร่อฮีม"* (اَلرَّحِيْمُ) ทำให้เกิดความหวัง และปรารถนา

ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا عِنْدَ اللهِ مِنَ الْعُقُوْبَةِ مَا طَمِعَ فِي جَنَّتِهِ أَحَدٌ وَلَوْ يَعْلَمُ الْكَافِرُ مَا عِنْدَ اللهِ مِنَ الرَّحْمَةِ مَا قَنِطَ مِنْ رَحْمَتِهِ أَحَدٌ)

"หากผู้ศรัทธารู้ว่าถึงการลงโทษ ณ ที่อัลลอฮฺ แล้วละก็ คงไม่มีคนใดอยากได้สวรรค์ของพระองค์เลย และหากว่าคนกาฟิรฺ (ผู้ไม่ศรัทธา) รู้ถึงความเมตตา ณ ที่อัลลอฮฺ แล้วละก็ คงไม่มีคนใดหมดหวังจากความเมตตาของพระองค์เลย"

(มุสลิม 4/2109)

﴿ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ٤ ﴾

4. ผู้ทรงอภิสิทธิ์แห่งวันตอบแทน

ความหมายของการเจาะจงอำนาจ และอภิสิทธิ์แห่งวันตอบแทน

การเจาะจงอภิสิทธิ์แห่งวันตอบแทนนั้น มิได้หมายความว่า ปฏิเสธอย่างอื่นที่นอกเหนือไปจากนั้นทั้งหมด เพราะว่าเราได้บอกมาก่อนแล้วว่า พระองค์ คือพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก ดังกล่าวนั้นหมายถึงทั้งในดุนยาและอาคิเราะฮฺ และการที่ใช้คำว่า (مَالِكِ) ซึ่งแปลว่า "ผู้ทรงอภิสิทธิ์" ไปพาดพิงกับ (يَوْمِ الدِّيْنِ) นั้น ก็เพราะว่าไม่มีผู้ใดทั้งสิ้น ณ วันแห่งการตอบแทนที่จะมีสิทธิ์พูดได้นอกจากต้องได้รับอนุญาตจากพระองค์เท่านั้น ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ يَوْمَ يَقُومُ ٱلرُّوحُ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ﴾

"วันซึ่งญิบรีล และมลาอิกะฮฺจะยืนเป็นแถว พวกเขาจะไม่พูด นอกจากผู้ที่พระผู้ทรงกรุณา ทรงอนุญาตให้แก่เขา และจะพูดแต่สิ่งที่ถูกต้องเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อันนะบะ อายะฮฺที่ 38)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَخَشَعَتِ ٱلْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴾

"เสียงทั้งหลายก็จะลดค่อยลงต่อพระผู้ทรงกรุณา เจ้าจะไม่ได้ยินเสียงใดนอกจากเสียงแผ่วเบา"

(ซูเราะฮฺ ฏอฮา อายะฮฺที่ 108)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾ ﴾

"วันที่เมื่อมันมาถึง ไม่มีชีวิตใดจะพูดได้ เว้นแต่โดยอนุมัติของพระองค์ ดังนั้นในหมู่พวกเขา จะมีผู้ที่เป็นทุกข์ และผู้เป็นสุข"

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 105)

อัฏเฏาะฮาก ได้กล่าวโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ในอายะฮฺที่ ว่า ﴿ مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ ﴾ เขากล่าวว่า ไม่มีผู้ใดมีอำนาจร่วมกับพระองค์ที่จะเป็นผู้ชี้ขาดในวันนั้น เช่น อำนาจของพวกเขาในโลกนี้

ความหมายของคำว่า "เยามิดดีน"

เขากล่าวว่า เยามิดดีน ก็คือ วันที่สอบสวนสิ่งถูกสร้างทั้งหลาย นั่นก็คือ วันกิยามะฮฺ นั่นเอง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับผลงานของพวกเขา หากดี ก็ดี และหากชั่ว ก็ชั่ว ยกเว้นผู้ที่ได้รับการอภัยในทำนองเดียวกัน คนอื่นๆ ในกลุ่มศอฮาบะฮฺ, ตาบิอีน และชาวสะลัฟ ก็กล่าวเช่นนั้น ซึ่งเป็นทรรศนะที่ชัดเจน

ผู้ทรงอำนาจ และทรงอภิสิทธิ์เหนือสรรพสิ่ง คือ อัลลอฮฺ ﷻ

ผู้ทรงอำนาจสูงสุดที่แท้จริงนั้น คืออัลลอฮฺ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِى لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْمَلِكُ ٱلْقُدُّوسُ ٱلسَّلَٰمُ ﴾

"พระองค์ คือ อัลลอฮฺ ซึ่งไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ผู้ทรงอำนาจสูงสุด ผู้ทรงบริสุทธิ์ ผู้ทรงสันติ"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัชรฺ อายะฮฺที่ 23)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ﷺ เป็นฮะดีษมัรฺฟัวะอฺ ว่า

(أَخْنَعُ اِسْمٍ عِنْدَ اللهِ رَجُلٌ تَسَمَّى بِمَلِكِ الْأَمْلَاكِ وَلَا مَالِكَ إِلاَّ اللهُ)

"ชื่อที่ต่ำต้อย ณ ที่อัลลอฮฺ ก็คือ ชายคนที่เรียกตัวเองว่า "มะลิกุล อัมลาก" (จอมอำนาจ) และไม่มีผู้ทรงอภิสิทธิ์หรือผู้ทรงอำนาจนอกจากอัลลอฮฺเท่านั้น"

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ จากท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(" يَقْبِضُ اللهُ الْأَرْضَ وَيَطْوِي السَّمَاءَ بِيَمِينِهِ ثُمَّ يَقُوْلُ أَنَا الْمَلِكُ أَيْنَ مُلُوْكُ الْأَرْضِ ؟ أَيْنَ الْجَبَّارُوْنَ ؟ أَيْنَ الْـمُتَكَبِّرُوْنَ ؟)

"อัลลอฮฺจะทรงพับแผ่นดิน และม้วนฟ้าด้วยพระหัตถ์ขวาของพระองค์ ต่อจากนั้นพระองค์ก็จะกล่าวว่า ข้าคือผู้ทรงอำนาจ บรรดากษัตริย์บนหน้าแผ่นดินอยู่ที่ไหน? บรรดาผู้ยิ่งใหญ่อยู่ไหน? บรรดาผู้ยโสโอหังอยู่ไหน?"

(ฟัตฮุลบารีย์ 13/404, มุสลิม 4/2148)

ในอัลกุรอาน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ لِّمَنِ ٱلْمُلْكُ ٱلْيَوْمَ ۖ لِلَّهِ ٱلْوَٰحِدِ ٱلْقَهَّارِ ﴾

"อำนาจในวันนี้เป็นของผู้ใดเล่า แน่นอน มันเป็นของอัลลอฮฺ ผู้ทรงเอกะ ผู้ทรงพิชิตโดยเด็ดขาด"

(ซูเราะฮฺ฿ มุอฟิรฺ อายะฮฺที่ 16)

ส่วนการตั้งชื่อของคนอื่นๆ ในโลกนี้ว่า เป็น "มะลิก" ก็โดยหนทางเป็นนัยเท่านั้น ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا ﴾

"แท้จริง อัลลอฮฺได้ทรงส่งฏอลูตมาเป็นกษัตริย์แก่พวกเจ้าแล้ว"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺ ที่ 247)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَكَانَ وَرَآءَهُم مَّلِكٌ ﴾

"เพราะปรากฏว่าเบื้องหลังพวกเขานั้นมีกษัตริย์องค์หนึ่ง"

(ซูเราะฮฺ อัลกะฮฺฟิ อายะฮฺที่ 79)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنۢبِيَآءَ وَجَعَلَكُم مُّلُوكًا ﴾

"เพราะว่าพระองค์ทรงให้มีบรรดานบีขึ้นในหมู่พวกเจ้า และได้ทรงให้พวกเจ้าเป็นกษัตริย์"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 20)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองที่ว่า

(مِثْلُ الْـــمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ)

"เปรียบเสมือนบรรดากษัตริย์อยู่บนบัลลังก์"

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/89, และมุสลิม 3/1518)

อธิบายคำว่า "อัดดีน" (اَلدِّيْنُ)

คำว่า **อัดดีน** (اَلدِّيْنُ) แปลว่า การตอบแทน และการคิดบัญชี ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَوْمَئِذٍ يُوَفِّيهِمُ ٱللَّهُ دِينَهُمُ ٱلْحَقَّ ﴾

"วันนั้น อัลลอฮฺจะทรงตอบแทนพวกเขาอย่างครบถ้วนตามความเป็นจริงของพวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อันนูรฺ อายะฮฺที่ 25)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ أَءِنَّا لَمَدِينُونَ ﴾

"เราจะถูกตอบแทนจริงหรือ (คือถูกสอบสวน และตอบแทน) ?"

(ซูเราะฮฺ อัศศอฟฟาต อายะฮฺที่ 53)

ในอะดีษระบุว่า

(اَلْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ)

"คนฉลาดนั้น คือคนที่สอบสวนตัวของเขาเอง และทำงานเพื่อผล หลังจากตายไปแล้ว" (คือให้คิดบัญชีกับตัวของเขาเอง)

ดังเช่นที่ท่านอุมัรฺ ﷺ ได้กล่าวว่า

(حَاسِبُوْا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوْا وَزِنُوْا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُوْزَنُوْا وَتَأَهَّبُوْا لِلْعَرْضِ الْأَكْبَرِ عَلَى مَنْ لَا تَخْفَى عَلَيْهِ أَعْمَالُكُمْ « يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُوْنَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ »)

"พวกท่านจงคิดบัญชีกับตัวของพวกท่านก่อนที่จะถูกคิดบัญชี และจงชั่ง (ผลงาน ฯ ๆ) ตัวของพวกท่านเอง ก่อนที่จะถูกเอาไปชั่ง และจงเตรียมพร้อมเพื่อการปรากฏตัวครั้งใหญ่ต่อหน้าผู้ที่ผลงานของพวกท่านไม่ถูกซ่อนเร้นอยู่ (วันนั้นพวกเจ้าจะถูกนำมาอยู่ต่อหน้าพระองค์ ไม่มีความลับอันใดจะถูกปิดบังแก่เจ้า)" *(ซูเราะฮฺ อัลฮากเกาะฮฺ อายะฮฺที่ 18)*

﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝٥ ﴾

5. เฉพาะพระองค์เท่านั้นที่เราเคารพภักดี และเฉพาะพระองค์เท่านั้นที่พวกเราขอความช่วยเหลือ

ความหมายของคำว่า "อิบาดะฮฺ" (اَلْعِبَادَةُ) ตามหลักภาษา และศาสนา

คำว่า "อัลอิบาดะฮฺ" (اَلْعِبَادَةُ) ตามหลักภาษามาจากคำว่า (اَلذِّلَّةُ) แปลว่า นอบน้อม, ทำตัวต่ำต้อย มีคำกล่าวว่า (طَرِيْقٌ مُعَبَّدٌ وَبَعِيْرٌ مُعَبَّدٌ) คือ ทางต่ำ หรือลดต่ำ และอูฐที่เดินป้อแป้

ส่วนตามหลักศาสนบัญญัติ คือ สิ่งที่รวมไว้ซึ่งความรัก ความสำรวมตัว และความกลัว

ประโยชน์ของการนำคำกรรมไว้ก่อน และการหันเหไปเป็นอย่างอื่น

กรรม คือ คำว่า (إِيَّاكَ) ได้ถูกนำมาไว้ก่อนคำกริยาคือคำว่า (نَعْبُدُ) และ (نَسْتَعِينُ) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเน้นให้เกิดความสำคัญและเจาะจง ความหมายก็คือ เราจะไม่กราบไหว้สิ่งอื่นนอกจากพระองค์ และไม่มอบหมายต่อใครนอกจากพระองค์ อย่างนี้ถือว่าเป็นความสมบูรณ์แห่งการภักดี และทั้งหมดของศาสนาจะกลับไปสู่ความหมายสองอย่างนี้ ดังเช่นชาวสะลัฟบางคนได้กล่าวว่า ซูเราะฮฺอัลฟาติฮะฮฺนั้น เป็นเคล็ดลับของคัมภีร์อัลกุรอาน และที่สุดของอัลฟาติฮะฮฺก็คือคำๆ นี้ ﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾ อันดับแรก คือการพ้นไปจากการตั้งภาคี (الشِّرْكُ) ส่วนอันดับที่สอง คือสลัดให้พ้นไปจากอำนาจและพลัง และมอบหมายตัวต่ออัลลอฮฺ ﷻ และในความหมายเดียวกันนี้ ยังมีอัลกุรอานอีกหลายอายะฮฺได้กล่าวไว้ เช่น :

❂ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ فَٱعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾ ﴾

“ดังนั้น เจ้าจงเคารพภักดีพระองค์ และจงมอบหมายต่อพระองค์ และพระผู้อภิบาลของเจ้าจะไม่เป็นผู้ทรงลืมในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ”

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 123)

❂ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ قُلْ هُوَ ٱلرَّحْمَٰنُ ءَامَنَّا بِهِۦ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا ﴾

“จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่าพระองค์คือพระผู้ทรงกรุณา เราศรัทธาต่อพระองค์แล้ว เราขอมอบหมายแด่พระองค์”

(ซูเราะฮฺ อัลมุลกฺ อายะฮฺที่ 29)

❂ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ رَّبُّ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَٱتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾ ﴾

“พระผู้อภิบาลแห่งทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากพระองค์ ดังนั้น จงยึดเอาพระองค์เป็นผู้คุ้มครองเถิด”

(ซูเราะฮฺ อัลมุซซัมมิล อายะฮฺที่ 9)

และเช่นเดียวกับในอายะฮฺอันประเสริฐนี้คือ

﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾

ซูเราะฮฺอัลฟาติฮะฮฺนั้น ชี้ทางไปสู่การสรรเสริญอัลลอฮฺ ﷻ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องอ่านซูเราะฮฺนี้ในละหมาด

ในเรื่องนี้เป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่า แท้จริง ในตอนต้นซูเราะฮฺเป็นคำบอกเล่าจากอัลลอฮฺ ﷻ โดยการที่พระองค์ได้สรรเสริญพระองค์เอง ด้วยลักษณะอันสวยงาม และเป็นการชี้แนะต่อบ่าวของพระองค์ให้สรรเสริญพระองค์ด้วย และด้วยเหตุนี้ การละหมาดของผู้ที่ไม่อ่านซูเราะฮฺอัลฟาติฮะฮฺทั้งที่มีความสามารถถือว่าใช้ไม่ได้ ดังที่มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอุบาดะฮฺ อิบนุศศอมิด ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ)

"ไม่ถือเป็นการละหมาดสำหรับผู้ที่ไม่อ่านบทเริ่มของคัมภีร์ (อัลฟาติฮะฮฺ)"

(ฟัตฮุลบารีย์ 2/276 และมุสลิม 1/295)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ จากท่านรอซูล ﷺ "อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ข้าได้แบ่งการละหมาดระหว่างข้ากับระหว่างบ่าวของข้าออกเป็น 2 ส่วน โดยที่ส่วนหนึ่งเป็นของข้า และอีกส่วนหนึ่งเป็นของบ่าวของข้า และสำหรับบ่าวของข้าจะได้ตามที่เขาขอ เมื่อบ่าวได้กล่าวว่า "อัลฮัมดุลิลลาฮิร็อบบิลอาละมีน" (2) อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า บ่าวของข้าได้สรรเสริญข้าแล้ว และเมื่อบ่าวของข้าได้กล่าวว่า "อัรฺเราะฮฺมานิรฺร่อฮีม" (3) อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า บ่าวของข้าได้ชมเชยข้าแล้ว และเมื่อบ่าวของข้าได้กล่าวว่า "มาลิกิเยามิดดีน" (4) อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า บ่าวของข้าได้ให้เกียรติข้าแล้ว และเมื่อบ่าวของข้าได้กล่าวว่า "อียฺยากะนะอฺบุดุวะอียฺยากะนัสตะอีน" (5)) พระองค์ตรัสว่า นี่เป็นเรื่องระหว่างข้ากับบ่าวของข้า และสำหรับบ่าวของข้าจะได้ตามที่เขาขอ แล้วถ้าเขากล่าวว่า "อิฮฺดินัศศิรอฏ็อลมุสตะกีม" (6) "ศิรอฏ็อลละซี นะอันอัมตะอะลัยฮิม ฆ็อยริลมัฆฎูบิอะลัยฮิม วะลัฎฎอลลีน" (7) พระองค์ตรัสว่า นี่เป็นของบ่าวของข้า และสำหรับบ่าวของข้าจะได้ตามที่เขาขอ

(มุสลิม 1/297)

เตาฮีดุลอุลูฮียะฮฺ (การให้เอกภาพในการเป็นพระเจ้า)

อัฎเฎาะฮาก ได้เล่าโดยรายงานมาจากอิบนิ อับบาส ؓ ว่า ﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾

หมายความว่า สำหรับพระองค์ท่านเท่านั้นที่เราจะให้เอกภาพ เราหวาดกลัว และเราหวังจากพระองค์ท่าน โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ไม่มีผู้ใดนอกจากพระองค์

เตาฮีด อัรฺรุบูบียะฮฺ (การให้เอกภาพในการอภิบาล)

﴿ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾ และสำหรับพระองค์ท่าน เราขอความช่วยเหลือในการภักดีต่อพระองค์ท่าน ต่อกิจการของเราทั้งหมด

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า ﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾ พระองค์ทรงใช้ให้พวกท่านให้ความบริสุทธิ์ใจต่อพระองค์ในการเคารพภักดี และขอความช่วยเหลือต่อกิจการของพวกท่าน ที่จริงแล้ว พระองค์ได้นำ ﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ ﴾ เอาไว้ก่อน ﴿ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾ ก็เพราะว่า การเคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ เป็นเป้าประสงค์อันยิ่งใหญ่ และการขอความช่วยเหลือนั้นเป็นส่วนประกอบของการภักดีนั่นเอง ดังนั้น ในการนี้ ถือเป็นการนำความสำคัญที่สุดไว้ก่อนความสำคัญโดยทั่วไป และอัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงเรียกนบีของพระองค์ว่า "บ่าว" ในบริบทของเหตุการณ์ที่มีความสำคัญ และมีเกียรติมากที่สุด

ความจริงอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงเรียกรอซูลของพระองค์ว่า เป็นบ่าวของพระองค์ในสถานภาพอันทรงเกียรติ โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ ٱلْكِتَٰبَ ﴾

"การสรรเสริญเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ผู้ประทานคัมภีร์แก่บ่าวของพระองค์"

(ซูเราะฮฺ อัลกะฮฺฟิ อายะฮฺที่ 1)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَأَنَّهُۥ لَمَّا قَامَ عَبْدُ ٱللَّهِ يَدْعُوهُ ﴾

"และแท้จริง เมื่อบ่าวของอัลลอฮฺ (มุฮัมมัด) ยืนขึ้นกล่าววิงวอนขอต่อพระองค์"

(ซูเราะฮฺ อัลญิน อายะฮฺที่ 19)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ سُبْحَٰنَ ٱلَّذِىٓ أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِۦ لَيْلًا ﴾

"มหาบริสุทธิ์ ผู้ทรงนำบ่าวของพระองค์เดินทางในเวลากลางคืน"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 1)

จะเห็นว่า พระองค์ทรงเรียกท่านว่าบ่าว ขณะประทานอัลกุรอานมาให้ และขณะลุกขึ้นมาทำการเผยแผ่ และเดินทางไปในเวลากลางคืน (อิสรออฺ)

การชี้แนะไปสู่การภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ ในขณะอึดอัดใจ

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงชี้แนะบ่าวของพระองค์ให้ลุกขึ้นมาประกอบอิบาดะฮฺ ในขณะที่เขารู้สึกอึดอัด หรือไม่สบายใจ อันเนื่องจากผู้ที่ฝ่าฝืนต่ออัลลอฮฺ ﷻ โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾ ﴾

"และโดยแน่นอน เรารู้ว่าแท้จริง หัวอกของเจ้านั้นอึดอัดต่อสิ่งที่พวกเขากล่าว ดังนั้น เจ้าจงกล่าวสดุดีด้วยการสรรเสริญ พระผู้อภิบาลของเจ้าเถิด และจงอยู่ร่วมในหมู่ผู้สุญูด (ละหมาด) เถิด และจงเคารพภักดีต่อพระผู้อภิบาลของเจ้าจนกว่าความแน่นอน (ความตาย) จะมาหาเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อัลหิจญ์รฺ อายะฮฺที่ 97 – 99)

﴿ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ ﴾

6. ขอพระองค์ทรงแนะนำพวกเราสู่ทางอันเที่ยงตรง

เคล็ดลับในการนำการขอพร (ดุอาอฺ) ไว้หลังจากการสรรเสริญพระองค์และการบรรยายลักษณะในคำขอพร

การใช้การสรรเสริญต่ออัลลอฮฺ ﷻ ขึ้นต้นก่อนการขอพร ถือเป็นสิ่งที่สมควรอย่างยิ่ง ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า "ครึ่งหนึ่งของฟาติฮะฮฺนั้นเป็นของข้า อีกครึ่งหนึ่งเป็นของบ่าวของข้า และสำหรับบ่าวของข้านั้นจะได้ตามที่เขาขอ" เช่นนี้ ถือว่าเป็นรูปแบบการขอพรที่สมบูรณ์ที่สุด เนื่องจากเขาได้สรรเสริญชมเชยผู้ให้ เสร็จแล้วจึงขอตามที่เขาต้องการ และสิ่งที่

พี่น้องผู้ศรัทธาของเขาต้องการ โดยกล่าวว่า ﴿ اَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴾ ซึ่งมีความหมายว่า "ขอพระองค์ทรงแนะนำพวกเราสู่ทางอันเที่ยงตรง" ดังกล่าวนี้ จะทำให้เขาได้รับความสำเร็จตามที่ต้องการ และเหมาะสมที่สุดที่จะได้รับการตอบรับจากอัลลอฮฺ ﷻ ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ชี้แนะให้แก่เขา เพราะมันสมบูรณ์แบบที่สุด โดยที่บางครั้งการขอนั้นอาจจะเป็นรูปประโยคบอกเล่า กล่าวถึงสภาพของผู้ขอ และความต้องการของเขา ดังเช่นที่นบีมูซา ﷺ ได้กล่าวไว้ เช่น

﴿ رَبِّ إِنِّي لِمَآ أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴾

"โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน แท้จริง ฉันอยากได้ความดีที่พระองค์ประทานลงมาให้แก่ฉัน"

(ซูเราะฮฺ อัลเกาะศอศ อายะฮฺที่ 24)

และบางครั้งก็มีการนำลักษณะของพระผู้อภิบาลมากล่าวไว้ก่อน พร้อมกับตามด้วยการสรรเสริญ เช่น คำกล่าวของซุนนูน (นบียูนุส) ที่ว่า

﴿ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ سُبْحَٰنَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴾

"ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากพระองค์ท่าน พระองค์ผู้ทรงมหาบริสุทธิ์ แท้จริง ฉันเป็นคนหนึ่งในหมู่ผู้อธรรมทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อัลอัมบิยาอฺ อายะฮฺที่ 87)

และบางครั้งอาจใช้แต่การสรรเสริญผู้ที่ได้รับการวิงวอนขอเพียงอย่างเดียว ดังเช่น คำกล่าวของนักกวีที่ว่า

أَأَذْكُرُ حَاجَتِيْ أَمْ قَدْ كَفَانِيْ ... حِيَاؤُكَ إِنَّ شِيْمَتَكَ الْحَيَاءُ

إِذَا أَثْنَى عَلَيْكَ الْمَرْءُ يَوْمًا ... كَفَاهُ مِنْ تَعَرُّضُهُ الثَّنَاءُ

ฉันจะกล่าวถึงความต้องการของฉัน หรือความอายของท่าน มันทำให้ฉันพอเพียง แท้จริง อุปนิสัยของท่านนั้น คือ ความอาย

เมื่อคนหนึ่งได้ชมเชยท่านในวันหนึ่ง คนที่ความอายได้ขวางกั้นเขาก็ถือว่าพอเพียงแก่เขาแล้ว

ความหมายของคำว่า "อัลฮิดายะฮฺ" (การแนะนำ)

คำว่า *"อัลฮิดายะฮฺ"* (الهداية) ในที่นี้ ถือเป็นการแนะนำ ชี้แนะให้ได้รับความสำเร็จ

คำว่า *"อัลฮิดายะฮฺ"* นั้น

บางที่ก็เป็นมุตะอัดดีย์ (ต้องการกรรม) อยู่ในตัวของมันเอง เช่นในที่นี้ ﴿ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ﴾ ความหมายจะครอบคลุมไปถึงการดลใจ, ได้รับความสำเร็จ, ได้รับเครื่องยังชีพ (ริซกี) หรือได้รับของให้ ข้อความว่า ﴿وَهَدَيۡنَٰهُ ٱلنَّجۡدَيۡنِ﴾ คือ อธิบายความดี ความชั่วให้เขาทราบ

และบางที่ก็เป็นมุตะอัดดีย์ด้วยกับตัว (إلى) เช่น ในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿فَٱهۡدُوهُمۡ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡجَحِيمِ﴾ และ ﴿ٱجۡتَبَٰهُ وَهَدَىٰهُ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾

โดยที่มีความหมายเป็นการแนะนำและชี้แนะทาง เช่นเดียวกัน ในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿وَإِنَّكَ لَتَهۡدِيٓ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ และบางที่ก็จะเป็นมุตะอัดดีย์ ด้วยกับตัว (ل) ดังเช่น คำกล่าวของชาวสวรรค์ว่า ﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي هَدَىٰنَا لِهَٰذَا﴾ มีความหมายว่า เราได้รับความสำเร็จ อันเนื่องด้วยเหตุนี้จนเราได้เป็นชาวสวรรค์

ความหมายของคำ "อัศศิรอฏ็อลมุสตะกีม" ﴿ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ﴾

ส่วนคำว่า *"อัศศิรอฏ็อลมุสตะกีม"* นั้น : อิมามอบูญะอฺฟัรฺ อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า บรรดาผู้นำในด้านการตีความทั้งหมดได้มีมติว่า แท้จริง อัศศิรอฏ็อลมุสตะกีม นั้นคือทางที่เที่ยงตรงไม่คดเคี้ยว ซึ่งเป็นคำที่ชาวอาหรับทั้งหมดใช้กัน ส่วนหนึ่งจากนั้นก็มีคำของญะรีรฺ อิบนุ อะฏียะฮฺ อัลคอฏอฟีย์ ได้กล่าวว่า

أَمِيْرُ الْـــمُؤْمِنِيْنَ عَلَى صِرَاطٍ   إِذَا اعْوَجَّ الْمَوَارِدُ مُسْتَقِيْمٌ

อมีรุลมุอฺมินีนนั้นอยู่บนทางที่ชัดเจน เมื่อคนกลุ่มหนึ่งมันคดเคี้ยวเขาก็เที่ยงตรง

เขากล่าวว่า สิ่งที่มายืนยันในเรื่องนี้ มีมากมายเกินกว่าที่จะนำมากล่าวไว้ทั้งหมดได้ เขากล่าวว่า หลังจากนั้นชาวอาหรับก็เอาคำว่า "อัศศิรอต" มาใช้เป็นนัย โดยเขาเอามันมาใช้กับทุกคำพูด การกระทำ และลักษณะที่เที่ยงตรง หรือคดเคี้ยว ดังนั้น จึงมีการให้ลักษณะว่าเที่ยงตรงก็โดยความเที่ยงตรงของมัน และลักษณะที่คดเคี้ยวก็ด้วยการคดเคี้ยวของมัน แต่จุดมุ่งหมายของคำว่า "อัศศิรอฏ็อลมุสตะกีม" ในที่นี้ก็คือ ศาสนาอิสลาม นั่นเอง

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานไว้ในหนังสือมุสนัดของท่าน รายงานจากอันเนาวาส อิบนุ ซัมอาน จากท่านรอซูล ﷺ ว่า

(ضَرَبَ اللهُ مَثَلًا صِرَاطًا مُسْتَقِيْمًا وَعَلَى جَنْبَتَيِ الصِّرَاطِ سُوْرَانِ فِيْهِمَا

أَبْوَابٌ مُفَتَّحَةٌ وَعَلَى الْأَبْوَابِ سُتُورٌ مُرْخَاةٌ وَعَلَى بَابِ الصِّرَاطِ دَاعٍ يَقُولُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ ادْخُلُوْا الصِّرَاطَ جَمِيعًا وَلَا تَعْوَجُّوْا ، وَدَاعٍ يَدْعُوْ مِنْ فَوْقِ الصِّرَاطِ فَإِذَا أَرَادَ الْإِنْسَانُ أَنْ يَفْتَحَ شَيْئًا مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ قَالَ وَيْحَكَ لَا تَفْتَحْهُ فَإِنَّكَ إِنْ فَتَحْتَهُ تَلِجْهُ)

"อัลลอฮฺได้ยกตัวอย่างหนึ่ง ถึงสะพาน "ศิรอฏ็อลมุสตะกีม" โดยที่สองข้างของสะพานนั้นมีกำแพงอยู่สองกำแพง ในกำแพงทั้งสองนั้นมีประตูจำนวนมากถูกเปิดเอาไว้ และที่ประตูเหล่านั้นมีม่านบาง ๆ ห้อยอยู่ และที่ประตูของสะพานมีผู้ประกาศคอยประกาศว่า โอ้ผู้คนทั้งหลาย จงเข้ามาที่สะพานทุกคน และอย่าได้เลี้ยวไปไหนให้ตรงเข้ามา และมีผู้ประกาศอีกคนหนึ่งกำลังเรียกร้องอยู่บนสะพาน และถ้าคนใดต้องการที่จะเปิดประตูใดจากบรรดาประตูเหล่านั้น เขาก็กล่าวว่า ระวังให้ดีอย่าเปิดมัน เพราะถ้าท่านเปิดมันแล้ว ท่านก็ต้องเขาไปในประตูนั้น"

- อัศศิรอต (สะพาน) คือ ศาสนาอิสลาม
- กำแพงทั้งสอง คือ ขอบเขตของอัลลอฮฺ
- ประตูที่ถูกเปิดเอาไว้ คือ บรรดาข้อห้ามของอัลลอฮฺ
- ผู้ประกาศที่อยู่ต้นสะพาน คือ คัมภีร์ของอัลลอฮฺ
- ผู้ประกาศที่อยู่บนสะพาน คือ คำตักเตือนของอัลลอฮฺ ﷻ ที่อยู่ในหัวใจของมุสลิมทุกคน

(อะหฺมัด 4/182)

ผู้ศรัทธาขอทางนำโดยที่เขามีลักษณะตามแบบทางนำอยู่แล้ว

แล้วถ้ามีผู้กล่าวว่า ผู้ศรัทธาจะขอทางนำในทุกๆ เวลาละหมาด และเวลาอื่นๆ โดยที่เขามีลักษณะตามทางนำอยู่แล้วได้อย่างไร? อย่างนี้จะเป็นแบบตะฮฺซีลุลฮาซิล (การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่มีอยู่แล้ว) หรือเปล่า?

ก็ขอตอบว่า ไม่เป็นเช่นนั้นแน่ แล้วถ้าหากเขาไม่จำเป็นต้องขอทั้งกลางวัน และกลางคืน อัลลอฮฺ ﷻ ก็คงไม่แนะนำเช่นนั้นเป็นแน่ แต่เป็นเพราะว่าบ่าวคือ ผู้ที่มีความต้องการอยู่ทุกเวลา และทุกสภาพ ดังนั้น เพื่อเป็นการยืนยันถึงทางนำที่ถูกต้อง เป็นไปตามพระประสงค์

ของอัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้น พระองค์จึงได้แนะนำเขาให้ขอในทุกๆ เวลา โดยพระองค์จะหยิบยื่นความช่วยเหลือ ความยืนหยัด และความสำเร็จให้ ดังนั้น ผู้ที่ได้รับความสุขคือ ผู้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ประทานความสำเร็จให้แก่เขาอันเนื่องจากการที่เขาขอ และอัลลอฮฺ ﷻ จะทรงตอบรับคำขอของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ขออยู่ในสภาวะคับขัน มีความต้องการยิ่งยวดทั้งกลางคืนและกลางวัน และความจริงอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِى نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِن قَبْلُ ﴾

"โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และรอซูลของพระองค์เถิด และคัมภีร์ที่พระองค์ได้ประทานลงมาแก่รอซูลของพระองค์ และคัมภีร์ที่พระองค์ได้ประทานลงมาก่อนนั้น"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 136)

ความจริงอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงใช้ให้ผู้ศรัทธาได้ศรัทธา แต่ไม่ใช่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนแต่ประการใด เพราะจุดมุ่งหมายก็คือ เพื่อให้เกิดความมั่นคงให้ศรัทธาอยู่ตลอดไปและเป็นอยู่เสมอ ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

และอัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ให้บ่าวของพระองค์ที่เป็นผู้ศรัทธากล่าวว่า,

﴿ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْوَهَّابُ ﴿٨﴾ ﴾

"โอ้พระผู้อภิบาลของพวกเรา โปรดอย่าให้หัวใจของพวกเราเอนเอียงออกจากความจริงเลย หลังจากที่พระองค์ได้ทรงให้ทางนำแก่พวกเราแล้ว และได้โปรดประทานความเอ็นดูเมตตาจากพระองค์ให้แก่พวกเราด้วยเถิด แท้จริง พระองค์นั้นเป็นผู้ประทานให้อย่างมากมาย"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 8)

ดังนั้น ความหมายของดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ ٱهْدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ ﴾ คือ ให้พวกเรายืนยันอยู่บนทางนำเสมอ โดยไม่หันเหไปทางอื่นๆ

﴿ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ٧ ﴾

7. (คือ) ทางของบรรดาผู้ที่พระองค์ได้ทรงโปรดปรานแก่พวกเขา ไม่ใช่ทางของพวกที่ถูกกริ้ว และมิใช่ทางของพวกที่หลงผิด

ความจริงได้กล่าวมาก่อนแล้วในเรื่องที่ว่า เมื่อบ่าวได้กล่าวว่า ﴿ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ﴾ ไปจนกระทั่งจบ แท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า นี่จำเป็นสำหรับบ่าวของข้า และเพื่อที่บ่าวของข้าจะได้ตามที่เขาขอ และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ ﴾ เป็นคำอธิบายของคำว่า ﴿ ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ﴾ บรรดานักไวยากรณ์อาหรับบอกว่า สถานภาพตกเป็น "บะดัล" แต่อนุญาตให้เป็น "อัฏฟุบะยาน" ได้ ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

บรรดาผู้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้ความโปรดปรานแก่พวกเขา คือ ผู้ที่ถูกกล่าวในซูเราะฮฺอันนิซาอฺ โดยที่พระองค์ ตรัสว่า

﴿ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَٱلصَّٰلِحِينَۚ وَحَسُنَ أُوْلَٰٓئِكَ رَفِيقٗا ٦٩ ذَٰلِكَ ٱلۡفَضۡلُ مِنَ ٱللَّهِۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ عَلِيمٗا ٧٠ ﴾

"และผู้ใดที่เชื่อฟังอัลลอฮฺ และรอซูลแล้ว ชนเหล่านี้แหละ จะอยู่ร่วมกับบรรดาผู้ที่อัลลอฮฺทรงกรุณาแก่พวกเขา อันได้แก่บรรดานบี บรรดาผู้ที่เชื่อโดยดุษฎี บรรดาผู้ที่เสียชีวิตในสงครามปกป้องศาสนา และบรรดาผู้ที่ประพฤติดี และชนเหล่านี้แหละเป็นเพื่อนที่ดียิ่ง ความกรุณาดังกล่าวนั้นมาจากอัลลอฮฺ และพอเพียงแล้วที่อัลลอฮฺเป็นผู้ทรงรอบรู้"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 69 – 70)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ﴾ ความหมายก็คือ ขอพระองค์ทรงแนะนำพวกเราสู่ทางอันเที่ยงตรง (คือ) ทางของบรรดาผู้ที่พระองค์ได้ทรงโปรดปรานแก่พวกเขา ในบรรดาผู้ถูกกล่าวลักษณะเอาไว้แล้วซึ่งผู้ได้รับทางนำ ยืนหยัด ภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ และรอซูลของพระองค์ และปฏิบัติตามคำสั่งใช้และคำสั่งห้าม ซึ่งมิใช่ทางของพวกที่ถูกกริ้ว คือ

พวกที่รู้ความจริง แต่ไม่ยอมปฏิบัติตาม จะออกไปจากทางที่เที่ยงตรง และไม่ใช่ทางของพวกที่หลงผิด คือพวกที่ไม่มีความรู้ จมปลักอยู่ในความหลงผิด ไม่ได้รับทางนำที่ถูกต้อง

ในประโยคได้ใช้ตัว (لا) เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า ยังมีอีกสองทางที่ไม่ดี คือ แนวทางของชาวยะฮูดีและนัศรอนี และเพื่อให้ออกห่างจากทางทั้งสองนั้นด้วย นั่นก็เพราะว่า หนทางของผู้ศรัทธานั้นจะต้องคลุมไปถึงความรู้จริง รู้ข้อเท็จจริง และนำมาปฏิบัติด้วย แต่ชาวยะฮูดีนั้นขาดการปฏิบัติ ส่วนนะศอรอนั้นขาดความรู้ ด้วยเหตุนี้ ความกริ้วจงประสบกับพวกยะฮูดี และการหลงผิดจึงประสบกับพวกนะศอรอ นั่นก็เพราะว่า ผู้ที่รู้ความจริงแต่ปล่อยปละละเลย ก็สมควรที่จะได้รับความกริ้วจากอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งต่างกับคนที่ไม่รู้ ส่วนพวกนะศอรอนั้น พวกเขามีเป้าประสงค์อย่างอื่น โดยที่พวกเขาไม่ยอมเข้าไปสู่ทางนำที่ถูกต้อง เพราะพวกเขาไม่นำเรื่องนั้นๆ เข้าให้ถูกทาง นั่นก็คือ ปฏิบัติตามความเป็นจริง ดังนั้น พวกเขาจึงต้องหลงทาง และทั้งยะฮูดีและนะศอรอ จึงถูกกริ้วและหลงผิด แต่ไม่มีการเจาะจงเอาไว้ว่า ยะฮูดีก็คือ ได้รับความโกรธกริ้ว ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเกี่ยวกับพวกเขาว่า

﴿ مَن لَّعَنَهُ ٱللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ ﴾

“คือผู้ที่อัลลอฮฺได้ทรงสาปแช่ง และกริ้วโกรธเขา”

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 60)

และได้เจาะจงลักษณะของพวกนะศอรอ ว่าหลงผิด ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเกี่ยวกับพวกเขาว่า

﴿ قَدْ ضَلُّوا۟ مِن قَبْلُ وَأَضَلُّوا۟ كَثِيرًا وَضَلُّوا۟ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ ﴾

“ที่เขาได้หลงผิดมาก่อนแล้ว และได้ทำให้ผู้คนมากมายหลงผิดด้วย และพวกเขาได้หลงผิดไปจากทางอันเที่ยงตรง”

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 77)

ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีฮะดีษหลายบท และรายงานจากศอฮาบะฮฺ ในเรื่องนี้ปรากฏอย่างชัดเจน แจ่มแจ้ง

อิมามอะหฺมัดได้รายงานจาก อะดีย์ อิบนุ ฮาติม ว่ากองม้าของท่านรอซูล ﷺ ได้มาถึงพวกเขาได้พาป้าของฉัน และคนกลุ่มหนึ่งมาด้วย แล้วเมื่อพวกเขาพาพวกนั้นมาถึงที่ท่านรอซูล ﷺ พวกเขาก็ได้ตั้งแถวเพื่อท่าน แล้วนางก็ได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ﷻ เราเป็นตัวแทนมาแต่แดนไกล ลูกๆ ไม่ได้มาด้วย ดิฉันชราภาพมากแล้ว ไม่มีใครมาคอยรับใช้ ฉันได้รับการโปรดปรานเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงโปรดปรานท่าน ท่านถามว่า (ใครส่งเธอมา?)

นางตอบว่า อะดีย์ อิบนุ ฮาติม ท่านได้กล่าวว่า (ผู้ซึ่งได้หนีไปจากอัลลอฮฺ ﷻ และรอซูล ﷺ ของพระองค์ใช่ไหม?) แล้วดิฉันก็ได้รับการโปรดปราน แล้วเมื่ออยู่ท่ามกลาง คนรอบข้างท่านได้กลับไป นางก็เห็นว่าเขาเป็นท่านอะลี เขาได้กล่าว เธอจงขอคนหามซิ แล้วดิฉันก็ขอเขา แล้วเขาก็สั่งให้คนหามมา เขาเล่าว่า แล้วนางก็ถูกพามา โดยนางกล่าวว่า ความจริงเขาทำเช่นที่พ่อของเขาเคยทำ ความจริงได้เคยมีคนมาหาท่าน แล้วก็พบกับท่าน และชายคนหนึ่งมาประสบกับท่าน แล้วเมื่อดิฉันมาหาท่านที่ท่านก็มีแต่ผู้หญิง และเด็กๆ และเขาได้เล่าถึงความใกล้ชิดของพวกเขากับท่านนบี ﷺ เขาเล่าว่า แล้วฉันก็ทราบว่าที่จริงท่านนั้นมิใช่อย่างกษัตริย์กิสรอ และกอยศ็อรฺ แล้วท่านได้กล่าวว่า (โอ้อะดีย์ อะไรทำให้ท่านหนีออกไปจากคำกล่าวที่ว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮฺ? จะมีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺอีกหรือ? อะไรทำให้ท่านหนีออกไปจากการที่จะกล่าวว่า อัลลอฮฺอักบัรฺ? มีสิ่งอื่นยิ่งใหญ่ไปกว่าอัลลอฮฺอีกหรือ? เขาเล่าว่า แล้วฉันก็เข้ารับอิสลาม แล้วฉันได้เห็นใบหน้าของท่านแสดงความดีใจ และท่านได้กล่าวว่า แท้จริง ผู้ที่ถูกโกรธกริ้วนั้น คือ พวกยะฮูด และผู้ที่หลงผิดนั้นคือ พวกนัศรอนี" และเขาได้เล่าไปจนจบฮะดีษ ฮะดีษนี้บันทึกโดยอัตติรฺมิซี โดยกล่าวว่าเป็นฮะดีษฮะซันฆุอรีบ

(อะหฺมัด 4/378, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/229)

ในหนังสือชีวประวัติ รายงานจากซัยดฺ อิบนิ อัมรฺ อิบนิ นุฟัยลฺ ว่า เมื่อเขาและสหายของเขาจำนวนหนึ่งได้ออกไปยังแคว้นชาม เพื่อแสวงหาศาสนาที่เที่ยงตรง พวกยิวได้กล่าวแก่เขาว่าท่านนั้นไม่สามารถจะเข้ากับเราได้จนกว่าท่านจะได้ส่วนของท่านที่เป็นความกริ้วของอัลลอฮฺ ﷻ ไปด้วย แล้วเขาได้กล่าวว่า ฉันขอหนีออกจากความกริ้วของอัลลอฮฺ ﷻ อย่างแน่นอน และพวกชาวคริสต์ได้กล่าวแก่เขาว่า ท่านไม่สามารถจะเข้ากับพวกเราได้ จนกว่าท่านจะเอาส่วนของท่านที่เป็นความโกรธของอัลลอฮฺ ﷻ ไปด้วย แล้วเขาได้กล่าวว่าฉันไม่สามารถออก แล้วเขาก็คงอยู่ในสภาพของเขาเช่นนั้น และออกห่างกับการกราบไหว้เจว็ด และศาสนาของพวกมุชริกีน โดยไม่เข้ากับผู้ใดที่เป็นชาวยิว และไม่เป็นชาวคริสต์ ส่วนบรรดาสหายของเขาก็เข้ารับนับถือศาสนาคริสต์ เพราะพวกเขาพบว่าขณะนั้น ศาสนาคริสต์ใกล้เคียงกับความถูกต้องมากกว่าศาสนาของชาวยิว และปรากฏว่าในหมู่พวกเขานั้นมีวะรอเกาะฮฺ อิบนุ เนาฟัล จนกระทั่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้แนะนำให้เขาพบกับท่านนบี เมื่อได้รับการแต่งตั้ง เขาได้เกิดความศรัทธาเมื่อได้พบกับส่วนหนึ่งจากวะฮีของอัลลอฮฺ ﷻ ขออัลลอฮฺ ﷻ ได้โปรดให้ความยินยอมแก่เขาด้วย

สิ่งที่อัลฟาติฮะฮฺ ครอบคลุมไปถึง

(บทย่อย) อัลกุรอานบทนี้ได้ประมวลไว้ด้วย 7 อายะฮฺ โดยมีการสรรเสริญอัลลอฮฺ ﷻ

ให้เกียรติพระองค์ ชมเชยพระองค์โดยการกล่าวพระนามอันไพเราะของพระองค์ กล่าวถึงวันนัดหมาย คือ วันแห่งการตอบแทน แนะนำให้บ่าวได้ขอความช่วยเหลือต่อพระองค์ นอบน้อมและจำนนต่อพระองค์ บริสุทธิ์ใจในการประกอบศาสนกิจต่อพระองค์ ออกห่างจากการทำชิริกต่อพระองค์ ขอทางนำที่ถูกต้อง แนวทางที่เที่ยงตรง นั่นก็คือ ศาสนาอันเที่ยงตรง จนกว่าจะถูกให้ผ่านสะพานศิรอฏ็อลมุสตะกีมในวันกิยามะฮฺ และไปสู่สวรรค์อันบรมสุข อยู่เคียงข้างบรรดานบีผู้มีสัจจะ ผู้ที่ตายชะฮีด และคนดีมีคุณธรรมทั้งหลาย ตลอดจนส่งเสริมให้กระทำความดีเดือนมิให้เดินไปในทางที่เสื่อมเสีย เช่น พวกที่ถูกกริ้ว และหลงผิดเหล่านั้น

การเอาความโปรดปรานพาดพิงไปยังอัลลอฮฺ ﷻ โดยไม่เอาการหลงผิด และ โต้ตอบความเห็นของพวกกอดะริยะฮฺ

สิ่งที่ดีที่สุด คือ ได้มีการนำความโปรดปรานไปพาดพิงกับอัลลอฮฺ ﷻ ในดำรัสของพระองค์ ผู้ทรงสูงส่ง ที่ว่า ﴿صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ และได้มีการตัดผู้กระทำออกในเรื่องความกริ้ว ดังในดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ﴾ ถึงแม้จะปรากฏว่า ผู้กระทำดังกล่าวนั้นในความเป็นจริง ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ ۞ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ تَوَلَّوْا۟ قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم ﴾

"เจ้ามิเห็นบรรดาผู้ที่เป็นมิตรกับกลุ่มชนหนึ่ง ซึ่งอัลลอฮฺทรงกริ้วพวกเขาหรอกหรือ?"

(ซูเราะฮฺ อัลมุญาดะละฮฺ อายะฮฺที่ 14)

และเช่นเดียวกัน การเอาความหลงผิดไปพาดพิงแก่ผู้กระทำ ถึงแม้จะปรากฏว่าผู้ที่ทำให้หลงผิดนั้น เป็นไปตามกำหนดของพระองค์ ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวเอาไว้ว่า

﴿ مَن يَهْدِ ٱللَّهُ فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ ۖ وَمَن يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ وَلِيًّا مُّرْشِدًا ﴾

"ผู้ใดที่อัลลอฮฺทรงให้ทางนำที่ถูกต้องแก่เขา เขาก็คือผู้ที่อยู่ในทางนำที่ถูกต้อง และผู้ใดที่พระองค์ทรงให้เขาหลง เขาจะไม่พบผู้ช่วยเหลือ ผู้ชี้ทางนำแก่เขาเลย"

(ซูเราะฮฺ อัลกะฮฺฟิ อายะฮฺที่ 17)

และพระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ مَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَلَا هَادِىَ لَهُۥ ۚ وَيَذَرُهُمْ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾ ﴾

"ผู้ใดที่อัลลอฮฺทรงปล่อยให้หลงไปแล้ว ก็ไม่มีผู้แนะนำใด ๆ อีกสำหรับเขา และ

พระองค์จะทรงปล่อยให้พวกเขาระเหเร่ร่อนอยู่ในการละเมิดของพวกเขาต่อไป”
(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 186)

และยังมีอายะฮฺอื่นๆ จากนี้ที่บ่งชี้ว่า แท้จริงอัลลอฮฺ ﷻ เพียงพระองค์เดียวเท่านั้นที่เป็นผู้ให้ทางนำและให้หลงผิด ไม่ใช่ดังเช่นกลุ่มอัลกอดะริยะฮฺ และผู้ที่ดำเนินตามพวกเขาที่กล่าวว่าบรรดาบ่าวของอัลลอฮฺ ﷻ นั้น เป็นผู้เลือกกระทำดังกล่าวด้วยตัวเอง และพวกเขาได้อ้างหลักฐานในการอุตริกรรมของพวกเขาด้วยอายะฮฺอัลกุรอานที่มีความหมายเป็นนัย ในขณะเดียวกันก็ไม่ยอมเอาอายะฮฺที่ชัดเจนที่ใช้ในการตอบโต้พวกเขา และนี่แหละคือสภาพของพวกที่หลงผิดและงมงาย

ความจริงได้มีระบุในฮะดีษเศาะฮีฮฺ ว่า

(إِذَا رَأَيْتُمُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ سَمَّى اللهُ فَاحْذَرُوهُمْ يَعْنِي فِي قَوْله تَعَالَى ﴿ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ﴾

“เมื่อพวกท่านเห็นบรรดาผู้ที่ปฏิบัติตามอายะฮฺที่เป็นนัย พวกเหล่านี้คือบรรดาผู้ที่อัลลอฮฺได้ขนานนามเอาไว้ ดังนั้น พวกท่านจงระวังพวกเขาเถิด” **หมายความ** ***ในดำรัสของพระองค์ผู้ทรงสูงส่งที่ว่า*** **“ส่วนบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาเอนเอียงออกจากความจริงนั้น พวกเขาจะติดตามอายะฮฺที่เป็นนัยของคัมภีร์ เพื่อแสวงหาความวุ่นวาย และเพื่อการตีความในอายะฮฺนั้น”**

ดังนั้น จึงไม่ใช่ด้วยการสรรเสริญอัลลอฮฺ ﷻ สำหรับผู้ที่อุตริในอัลกุรอานจะมีหลักฐานที่ถูกต้อง เพราะอัลกุรอานได้มาเพื่อให้ความจริงกระจ่างชัดออกไปจากความไม่ถูกต้อง เพื่อจะได้แยกระหว่างทางนำกับการหลงผิดได้ และไม่ใช่เป็นการขัดกันและขัดแย้งกัน เพราะมันถูกประทานลงมาจากอัลลอฮฺ ﷻ พระผู้ทรงปรีชาญาณ ผู้ทรงได้รับการสรรเสริญ

การกล่าว “อามีน” หลังจากอ่านซูเราะฮฺฟาติฮะฮฺแล้ว

(บทย่อย) ส่งเสริม (มุสตะฮับบฺ) ให้ผู้ที่อ่านฟาติฮะฮฺ ให้กล่าว “อามีน” หลังจากอ่านจบแล้ว ซึ่ง (آمين) อยู่ในตาชั่งเดียวกัน (يس) ให้กล่าว (أَمِيْن) ก็ได้ โดยการอ่านให้สั้น ส่วนความหมายของคำว่า อามีน ก็คือ (اللَّهُمَّ اِسْتَجِبْ) โอ้อัลลอฮฺ ขอได้โปรดตอบรับด้วย

ส่วนหลักฐานที่ส่งเสริมให้กล่าว “อามีน” ก็คือ ฮะดีษที่บันทึกโดยอิมามอะหฺมัด, อบูดาวูด และอัตติรฺมิซี รายงานโดย วาอิล อิบนุ ฮุจญรฺ ว่าฉันได้ยินท่านนบี ﷺ อ่าน

(﴿غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ﴾ فَقَالَ "آمِيْنَ" مَدَّ بِهَا صَوْتَه)

(ฆ็อยริลมัฆฎูบิอะลัยฮิม วะลัฎฎอลลีน) *แล้วท่านได้กล่าวว่า "อามีน" โดยลากเสียงของท่านยาว*

ส่วนในบันทึกของอบีดาวูด ได้ระบุว่า "ท่านได้ยกเสียงของท่านให้ดังด้วยกับคำว่า "อามีน"

อัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่า ฮะดีษนี้เป็นฮะดีษฮะซัน โดยได้มีรายงานมาจากอะลี อิบนิ มัสอูด และคนอื่นๆ

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 2/67)

รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ได้กล่าวว่า ปรากฏว่าท่านรอซูล ﷺ นั้น เมื่อท่านได้อ่าน ﴿غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ﴾ ท่านก็กล่าวว่า (آمين) จนกระทั่งผู้ที่อยู่ถัดไปในแถวแรกได้ยิน

(อบูดาวูด 1/575)

อบูดาวูด และอิบนุ มาญะฮฺ ได้รายงานฮะดีษนี้ โดยรายงานเพิ่มเติมว่าจนกระทั่งเสียงกระหึ่มไปทั่วมัสญิด

(อบูดาวูด 1/575 และอิบนุ มาญะฮฺ 1/299)

อัดดารอกุฏนีย์ ได้กล่าวว่า ฮะดีษนี้ มีสายรายงานดี

รายงานจากบิลาล ว่า เขาได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูล ﷺ ขอท่านโปรดอย่ากล่าว อามีน ก่อนฉันเลย

(บันทึกโดย อบูดาวูด)

อบูนัศรฺ อัลกุชัยรีย์ ได้รายงานมาจากอัลฮะซัน และญะอฺฟัรฺ อัศศอดิ๊ก ว่าทั้งสองคนได้เน้นใส่ชัดดะฮฺที่อักษร (م) ของคำว่า (آمِّيْنَ) เช่น (آمِّيْنَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ) ซึ่งมีความหมายว่า **"บรรดาผู้ที่มุ่งสู่บ้านอันเป็นที่ต้องห้าม"**

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 2)

บรรดาสหายของเราและคนอื่นๆ ได้กล่าวว่า ดังกล่าวนี้ ส่งเสริมสำหรับคนที่อยู่นอกมัสญิดด้วย แต่สำหรับผู้ที่กำลังละหมาดนั้นเป็นที่ส่งเสริมยิ่งกว่า ไม่ว่าผู้นั้นจะละหมาดอยู่คนเดียว หรือเป็นอิมาม หรือเป็นมะมูม และในทุกสภาพ เพราะมีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองรายงานโดยอบีฮุร็อยเราะฮฺ رضي الله عنه ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِذَا أَمَّنَ الْإِمَامُ فَأَمِّنُوْا فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ تَأْمِيْنُهُ تَأْمِيْنَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَلَهُ مَا تَقَدَّمَ

مِنْ ذَنْبِهِ)

“เมื่ออิมามได้กล่าว “อามีน” พวกท่านก็จงกล่าว “อามีน” เพราะใครที่คำกล่าว “อามีน” ของเขาไปตรงกับการกล่าว “อามีน” ของมลาอิกะฮฺ เขาจะได้รับการอภัยความผิดที่เคยทำมา”

(ฟัตฮุลบารีย์ 11/203 และมุสลิม 1/307)

สำหรับบันทึกของมุสลิม ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ آمِيْنَ وَالْمَلَائِكَةُ فِي السَّمَاءِ آمِيْنَ فَوَافَقَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ)

“เมื่อคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่านกล่าวในละหมาดว่า “อามีน” โดยที่บรรดามลาอิกะฮฺในฟากฟ้าก็ “อามีน” ด้วย แล้วอันหนึ่งก็ไปตรงกันอีกอันหนึ่ง เขาจะได้รับการอภัยความผิดที่เคยทำมา”

บางท่านบอกว่า ความหมายก็คือ อามีน ของเขาไปตรงกับเวลาการกล่าว อามีน ของบรรดามลาอิกะฮฺ

บางท่านบอกว่า ความหมายก็คือ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงตอบรับ

บางท่านบอกว่า ความหมายก็คือ ในความบริสุทธิ์ใจ

ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม รายงานโดยอบีมูซา เป็นฮะดีษมัรฺฟัวะอฺ ว่า

(إِذَا قَالَ – يعني الإمام – وَلَا الضَّالِّيْنَ فَقُوْلُوْا: آمِيْنَ يُجِبْكُمُ اللهُ)

“เมื่อได้กล่าว (หมายถึงอิมาม) วะลัฎฎอลลีน พวกท่านจงกล่าวว่า อามีน อัลลอฮฺก็จะตอบรับพวกเจ้า”

อัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่า ความหมายของคำว่า “อามีน” คือ ขอได้โปรดอย่าให้ความหวังของพวกเราต้องล้มเหลว

แต่นักวิชาการส่วนใหญ่ได้กล่าวว่าความหมายคือ โอ้อัลลอฮฺ ﷻ ได้โปรดรับคำขอของพวกเราด้วย

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงกรุณาปราณี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

رَبِّ يَسِّرْ وَأَعِنْ يَاكَرِيْمُ

โอ้พระผู้อภิบาลของฉันได้โปรดให้ความสะดวก และช่วยเหลือ โอ้ผู้ทรงใจบุญ

تَفْسِيرُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ

อธิบายซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ

กล่าวถึงความประเสริฐของซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ

ในมุสนัดของอิมามอะหฺมัด เศาะฮีฮุมุสลิม, อัตติรฺมิซี และอันนะซาอี รายงานโดย อบี ฮุร็อยเราะฮฺ ﷺ ว่า "แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا تَجْعَلُوْا بُيُوْتَكُمْ قُبُوْرًا فَإِنَّ الْبَيْتَ الَّذِيْ تُقْرَأُ فِيْهِ سُوْرَةُ الْبَقَرَةِ لَا يَدْخُلُهُ الشَّيْطَانُ)

"พวกท่านจงอย่าทำให้บ้านของพวกท่านเป็นสุสาน เพราะแท้จริง บ้านที่ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺได้ถูกอ่านในบ้านนั้น ชัยฏอนจะไม่เข้าไป"

อัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่าเป็นฮะดีษฮะซันเศาะฮีฮฺ

รายงานจากอับดุลลอฮฺ หมายถึง อิบนุ มัสอูด ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنَّ الشَّيْطَانَ يَفِرُّ مِنْ الْبَيْتِ الَّذِيْ يَسْمَعُ فِيْهِ سُوْرَةَ الْبَقَرَةِ)

"แท้จริง ชัยฏอนนั้นจะหนีออกไปจากบ้านที่ได้ยินการอ่านซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ ในบ้านนั้น"

โดยที่อันนะซาอี ได้บันทึกไว้ ในวันและคืน, อัลฮากิมได้นำเสนอไว้ในหนังสือมุสตัดร็อก ของเขาด้วย ต่อจากนั้นเขาได้กล่าวว่า สายรายงานถูกต้อง

อัดดาริมีย์ ได้รายงานไว้ในมุสนัดของเขา รายงานมาจาก อิบนิ มัสอูด ว่า

(مَا مِنْ بَيْتٍ تُقْرَأُ فِيْهِ سُوْرَةُ الْبَقَرَةِ إِلَّا خَرَجَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ)

"ไม่ว่าบ้านใดที่ได้มีการอ่านซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ นอกจากชัยฏอนจะออกไปจากบ้านนั้นตดแตกไปเลย"

และได้รายงานอีกจากอัชชะอฺบีย์ อับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด ได้กล่าวว่า

(مَنْ قَرَأَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ سُوْرَةِ الْبَقَرَةِ فِيْ لَيْلَةٍ لَمْ يَدْخُلْ ذٰلِكَ الْبَيْتَ شَيْطَانٌ تِلْكَ اللَّيْلَةَ أَرْبَعٌ مِنْ أَوَّلِـــهَا وَآيَةُ الْكُرْسِيْ وَآيَتَانِ بَعْدَهَا وَثَلَاثُ آيَاتٍ مِنْ آخِرِهَا)

"ผู้ใดอ่าน 10 อายะฮฺของซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺในคืนหนึ่ง ชัยฏอนจะไม่เข้าไปในบ้านนั้นในคืนดังกล่าว (คือ) 4 อายะฮฺในตอนต้นของซูเราะฮฺ อายะฮฺกุรฺซี, 2 อายะฮฺหลังจากอายะฮฺกุรฺซี และ 3 อายะฮฺในตอนท้ายของซูเราะฮฺ"

และในรายงานหนึ่งว่า

(لَمْ يَقْرَبْهُ وَلَا أَهْلَهُ يَوْمَئِذٍ شَيْطَانٌ وَلَا شَيْءٌ يَكْرَهُهُ وَلَا يُقْرَأْنَ عَلَى مَجْنُوْنٍ إِلَّا أَفَاقَ)

"(ชัยฏอน) จะไม่เข้าใกล้เขา และครอบครัวของเขาในวันนั้น และไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้เขาไม่ชอบ และอ่านใส่คนเป็นบ้า แน่นอน เขาจะต้องหายบ้า"

(อัดดารอมีย์ 2/322)

รายงานจากสะฮัล อิบนุ สะอัด ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ سَنَامًا وَإِنَّ سَنَامَ الْقُرْآنِ الْبَقَرَةُ وَإِنَّ مَنْ قَرَأَهَا فِيْ بَيْتِهِ لَيْلَةً لَمْ يَدْخُلْهُ الشَّيْطَانُ ثَلَاثَ لَيَالٍ وَمَنْ قَرَأَهَا فِيْ بَيْتِهِ نَهَارًا لَمْ يَدْخُلْهُ الشَّيْطَانُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ)

"แท้จริง ทุกสิ่งนั้นมีจุดเด่น และแท้จริง จุดเด่นของอัลกุรอาน คือ (ซูเราะฮฺ)

อัลบะเกาะเราะฮฺ และแท้จริง ผู้ใดได้อ่านมันในบ้านของเขาในเวลากลางคืน ชัยฏอนจะไม่เข้าบ้านเขาเป็นเวลา 3 คืน และผู้ใดได้อ่านมันในบ้านของเขาในเวลากลางวัน ชัยฏอนจะไม่เข้าบ้านเป็นเวลา 3 วัน"

(บันทึกโดย อะบุลกอเซ็ม, อัฏฏ็อบรอนีย์, อบูฮาติม และอิบนุ ฮิบบาน ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขา และอิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ด้วย)

ความจริงอัตติรฺมิซี, อันนะซาอี และอิบนุ มาญะฮฺ ได้บันทึกรายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ﷺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้ส่งตัวแทนออกไป ซึ่งพวกเขามีจำนวนหลายคน แล้วท่านได้ขอให้พวกเขาอ่านอัลกุรอาน แล้วแต่ละคนในหมู่พวกเขาก็ได้อ่านอัลกุรอาน เท่าที่ตัวเองท่องจำได้ แล้วท่านก็มาที่ชายคนหนึ่งซึ่งมีอายุน้อยที่สุดในหมู่พวกเขา แล้วท่านได้ถามว่า "โอ้ชายคนนี้ ท่านท่องจำอัลกุรอานอะไรได้บ้างไหม?) เขาตอบว่า ฉันจำตรงนั้นๆ และซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ แล้วท่านได้ถามว่า (ท่านท่องจำซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺด้วยหรือ?) เขาตอบว่า ครับ ท่านจึงกล่าวว่า (ไปเถิด ท่านเป็นหัวหน้าของพวกเขา) แล้วชายคนหนึ่งในหมู่ของพวกเขาได้กล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ﷻ ไม่มีอะไรขัดขวางฉันไม่ให้ศึกษาซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ นอกจากฉันกลัวว่าฉันจะไม่ได้ทำหน้าที่อันนั้น แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวว่า

(تَعَلَّمُوا الْقُرْآن وَاقْرَءُوهُ فَإِنَّ مَثَل الْقُرْآن لِمَنْ تَعَلَّمَهُ فَقَرَأَ وَقَامَ بِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ مَحْشُوٍّ مِسْكًا يَفُوحُ رِيحُهُ فِيْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَثَلَ مَنْ تَعَلَّمَهُ فَيَرْقُدُ وَهُوَ فِيْ جَوْفِهِ كَمَثَلِ جِرَاب أُوْكِيَ عَلَى مِسْكٍ)

"พวกท่านจงศึกษาอัลกุรอาน และจงอ่านมัน เพราะอุปมาอัลกุรอานสำหรับผู้ที่ศึกษามัน อ่านและนำมันไปปฏิบัติ อุปไมยถุงที่ทำจากหนังบรรจุชะมดเชียงเต็มเปี่ยม กลิ่นของมันหอมกระจายไปทุกสถานที่ และอุปมาผู้ที่ศึกษาอัลกุรอาน แล้วนอนอยู่โดยที่อัลกุรอานมันอยู่ในท้องของเขา ดังอุปไมยถุงที่ทำจากหนังถูกนาบด้วยความร้อนอยู่เป็นชะมดเชียง"

นี่เป็นถ้อยคำที่รายงานโดยอัตติรฺมิซี ต่อจากนั้น เขาก็กล่าวว่าฮะดีษนี้เป็นฮะดีษฮะซัน หลังจากนั้นก็มีรายงานเป็นฮะดีษมุรฺซัล (สายรายงานสุดแค่ตาบิอีน) ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

อัลบุคอรีได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดยอุซัยดฺ อิบนุ ฮุฎ็อยรฺ ﷺ ว่าขณะที่เขากำลังอ่านซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺในเวลากลางคืน โดยที่ม้าของเขาถูกล่ามไว้ที่เขา ได้เดินเวียนไปมา แล้วเขาหยุดนิ่ง ม้ามันก็หยุดนิ่ง แล้วเขาอ่าน ม้าก็เดินวนเวียนอีก แล้วเขาหยุดอ่าน ม้ามันก็หยุดเดิน หลังจากนั้นเขาก็อ่าน ม้ามันก็เดินแล้วเขาก็หันไปดู โดยที่ปรากฏว่า ยะฮฺยาลูกชายของเขาอยู่ใกล้กับมัน เขารู้สึกว่ามันจะเป็นอะไรสักอย่างหนึ่ง แล้วในที่สุดเขาก็เงยศีรษะแหงนมองไปบนฟ้า

จนกระทั่งเขาได้เห็นมัน แล้วพอรุ่งเช้า เขาได้มาเล่าให้ท่านนบี ﷺ ฟัง แล้วท่านได้กล่าวว่า

((اِقْرَأْ يَا ابْنَ حُضَيْرٍ) قَالَ قَدْ أَشْفَقْتُ يَا رَسُولَ اللهِ أَنْ تَطَأَ يَحْيَ وَكَانَ مِنْهَا قَرِيْبًا فَرَفَعْتُ رَأْسِيْ وَانْصَرَفْتُ إِلَيْهِ فَرَفَعْتُ رَأْسِيْ إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا مِثْلُ الظُّلَّةِ فِيهَا أَمْثَالُ الْمَصَابِيْحِ فَخَرَجْتُ حَتَّى لَا أَرَاهَا قَالَ (وَتَدْرِيْ مَا ذَاكَ ؟) قَالَ: لَا قَالَ: (تِلْكَ الْمَلَائِكَةُ دَنَتْ لِصَوْتِكَ وَلَوْ قَرَأْتَ لَأَصْبَحْتَ يَنْظُرُ النَّاسُ إِلَيْهَا لَا تَتَوَارَى مِنْهُمْ)

"(จงอ่านเถิด โอ้อิบนุ ฮุฎ็อยรฺ) เขาเล่าว่า โอ้ ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ รู้สึกว่ามันจะเหยียบยะฮฺยา เพราะเขาอยู่ใกล้มัน แล้วฉันได้เงยศีรษะของฉัน หันไปมองดูแล้วแหงนศีรษะไปบนฟากฟ้า ก็บังเอิญมีคล้ายก้อนเมฆทึบ มีคล้ายดวงตะเกียงจำนวนมาก แล้วฉันได้ออกไปดูแต่ก็ไม่เห็นมันแล้ว ท่านกล่าวว่า (และท่านรู้ไหมว่านั่นมันอะไร) เขากล่าวว่า ไม่รู้ดอก ท่านกล่าวว่า (นั่นคือ มลาอิกะฮฺที่ได้เข้ามาใกล้เสียงของท่าน หากท่านอ่านมันต่อไป ท่านก็จะกลายเป็นจุดศูนย์รวมของสายตาผู้คนโดยไม่อาจจะปกปิดจากพวกเขาได้"

อย่างนี้แหละที่อิมามผู้มีความรู้ อบูอุบัยดฺ อัลกอเซ็ม อิบนุสลาม ได้รายงานเอาไว้ในหนังสือเรื่องความประเสริฐของอัลกุรอาน ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

กล่าวถึงสิ่งที่ได้ระบุถึงความประเสริฐของซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ พร้อมกับอาลิอิมรอน

อิมามอะหฺมัด ได้เล่าว่า อบูนะอีม ได้เล่าให้เราฟังว่า บุชริ อิบนุ มุฮาญิรฺ ได้เล่าให้เราฟังว่า อับดุลลอฮฺ อิบนุ บุร็อยดะฮฺ ได้เล่าให้ฉันฟังจากบิดาของเขาว่า ฉันเคยนั่งอยู่ที่ท่านนบี ﷺ แล้วฉันได้ยินท่านกล่าวว่า

((تَعَلَّمُوْا سُوْرَةَ الْبَقَرَةِ فَإِنَّ أَخْذَهَا بَرَكَةٌ وَتَرْكَهَا حَسْرَةٌ وَلاَ تَسْتَطِيْعُهَا الْبَطَلَةُ) " قَالَ ثُمَّ سَكَتَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ (تَعَلَّمُوْا سُوْرَةَ الْبَقَرَةِ وَآلَ عِمْرَانَ فَإِنَّهُمَا الزَّهْرَاوَانِ يُظِلَّانِ صَاحِبَهُمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ غَيَايَتَانِ أَوْ فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافَّ وَإِنَّ الْقُرْآنَ يَلْقَى صَاحِبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِيْنَ يَنْشَقُّ عَنْهُ قَبْرُهُ كَالرَّجُلِ الشَّاحِبِ فَيَقُوْلُ لَهُ هَلْ تَعْرِفُنِيْ ؟ فَيَقُوْلُ مَا أَعْرِفُكَ فَيَقُوْلُ أَنَا

صَاحِبُكَ الْقُرْآنُ الَّذِيْ أَظْمَأْتُكَ فِي الْهَوَاجِرِ وَأَسْهَرْتُكَ لَيْلَكَ وَإِنَّ كُلَّ تَاجِرٍ مِنْ وَرَاءِ تِجَارَتِهِ وَإِنَّكَ الْيَوْمَ مِنْ وَرَاءِ كُلِّ تِجَارَةٍ فَيُعْطَى الْمُلْكَ بِيَمِيْنِهِ وَالْخُلْدَ بِشِمَالِهِ وَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ وَيُكْسَى وَالِدَاهُ حُلَّتَيْنِ لَا يَقُوْمُ لَهُمَا أَهْلُ الدُّنْيَا فَيَقُوْلَانِ: بِمَا كُسِيْنَا هٰذَا فَيُقَالُ بِأَخْذِ وَلَدِكُمَا الْقُرْآنَ ثُمَّ يُقَالُ اِقْرَأْ وَاصْعَدْ فِي دَرَجِ الْجَنَّةِ وَغُرَفِهَا فَهُوَ فِي صُعُودٍ مَادَامَ يَقْرَأُ هَذًّا كَانَ أَوْ تَرْتِيْلاً))

"(พวกท่านจงศึกษาซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ เพราะแท้จริงการจริงอ่านมันนั้นมีความสิริมงคล และการละทิ้งมัน (โดยไม่อ่าน) เป็นความเสียใจ และไสยศาสตร์จะไม่สามารถทำร้ายได้) เขาเล่าว่า หลังจากนั้น ท่านได้หยุดนิ่งไปชั่วโมงหนึ่ง แล้วท่านก็กล่าวว่า (พวกท่านจงศึกษาซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ และอาลิอิมรอน เพราะทั้งสองนั้นเป็นรัศมีที่คอยส่องแสงทั้งสอง ที่มันจะเป็นร่มเงาให้แก่เจ้าของๆ มันในวันกิยามะฮฺ เสมือนว่ามันทั้งสองนั้นเป็นกลุ่มเมฆทั้งสองกลุ่ม หรือเป็นร่มเงาสองกลุ่ม หรือเป็นกลุ่มนกสองฝูงที่ถูกคัดเลือกมา และแท้จริง อัลกุรอานนั้นจะพบกับเจ้าของมันในวันกิยามะฮฺ ขณะที่สุสานได้แยกออกจากเขาเสมือนกับเขาเป็นชายที่หน้าเซียว แล้วกล่าวแก่เขาว่าท่านรู้จักฉันไหม? แล้วเขาตอบว่า ฉันไม่รู้จักท่านดอก แล้วคนนั้นก็กล่าวว่า ฉันเป็นสหายของท่าน คือ อัลกุรอานซึ่งที่ฉันทำให้ท่านมั่นคงในช่วงกลางวัน และทำให้ท่านอดนอนในเวลากลางคืนของท่าน และแท้จริง พ่อค้าทุกคนอยู่เบื้องหลังการค้าของเขา และแท้จริง ท่านในวันนี้อยู่เบื้องหลังทุกการค้า แล้วเขาจะได้รับอำนาจด้วยมือขวาของเขา ความถาวรจะอยู่ที่มือซ้ายของเขา มงกุฎแห่งความสำรวมจะถูกสวมใส่บนศีรษะของเขา พ่อแม่ของเขาจะได้รับการสวมใส่เครื่องประดับสองชั้น ซึ่งชาวโลกจะไม่มีเครื่องประดับทั้งสองนั้น แล้วทั้งสองจะกล่าวว่าพวกเราถูกสวมใส่อะไรอย่างนี้? ก็มีเสียงกล่าวว่า ก็โดยการเอาลูกของท่านทั้งสอง ก็คืออัลกุรอานนั่นเอง หลังจากนั้นก็มีเสียงกล่าวว่า จงอ่านเถิด และจงขึ้นไปในชั้นของสวรรค์ และห้องต่างๆ ของมัน โดยที่เขายังอยู่ในการขึ้นไปตราบที่เขายังอ่านอยู่ ไม่ว่าจะอ่านเร็ว หรือจะอ่านเป็นมุร็อตตัล (เป็นจังหวะ) ก็ตาม

(อะหฺมัด 5/352)

อิบนุ มาญะฮฺ ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดย บิชรฺ อิบนุลมุฮาญิรฺ บางส่วนก็คล้ายกัน โดยที่ฮะดีษนั้น สายรายงานดีอยู่บนเงื่อนไขของมุสลิม

และบางส่วนของฮะดีษก็มีข้อยืนยัน ส่วนหนึ่งจากดังกล่าวก็คือฮะดีษที่รายงานโดยอบี

อุมามะฮฺ อัลบาฮิลีย์ ที่อิมามอะหฺมัดได้บันทึกเอาไว้จากเขาว่า เขาได้ยินท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(اِقْرَأُوْا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ شَافِعٌ لِأَهْلِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اِقْرَأُوْا الزَّهْرَاوَيْنِ الْبَقَرَةَ وَآلَ عِمْرَانَ فَإِنَّهُمَا يَأْتِيَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا غَيَايَتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا فِرْقَانِ طَيْرٍ صَوَافٍّ يُحَاجَّانِ عَنْ أَهْلِهِمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ قَالَ: اِقْرَأُوْا الْبَقَرَةَ فَإِنَّ أَخْذَهَا بَرَكَةٌ وَتَرْكَهَا حَسْرَةٌ وَلَا تَسْتَطِيْعُهَا الْبَطَلَةُ)

"พวกท่านจงอ่านอัลกุรอาน เพราะมันจะช่วยผู้อ่านในวันกิยามะฮฺ พวกท่านจงอ่าน (ซูเราะฮฺ ที่เป็นรัศมีทั้งสองรัศมี คือ อัลบะเกาะเราะฮฺ และอาลิอิมรอน เพราะทั้งสองนั้นจะมาในวันกิยามะฮฺเสมือนว่ามันทั้งสองเป็นกลุ่มเมฆทั้งสองกลุ่ม หรือเสมือนว่ามันทั้งสองเป็นกลุ่มร่มเงาสองกลุ่ม หรือเป็นเสมือนกลุ่มนกสองฝูงที่ถูกคัดเลือกมาเป็นพยานหลักฐานให้แก่ผู้อ่านในวันกิยามะฮฺ ต่อจากนั้นท่านได้กล่าวว่าพวกท่านจงอ่านซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ เพราะแท้จริง การอ่านมันนั้นมีความสิริมงคล และการละทิ้งมัน (โดยไม่อ่าน) เป็นความเสียใจ และไสยศาสตร์จะไม่สามารถทำอะไรเขาได้

(อะหฺมัด 5/249)

คำว่า الزَّهْرَاوَانِ แปลว่า ที่มีรัศมีทั้งสอง

คำว่า الْغَيَايَةَ แปลว่า ร่มเงา

คำว่า الْفِرْق แปลว่า ฝูง

คำว่า الصَّوَافّ แปลว่า ที่คัดเลือก

คำว่า الْبَطَلَة แปลว่า ไสยศาสตร์

ความหมายก็คือ ไสยศาสตร์จะไม่สามารถจะให้โทษแก่ผู้อ่านได้ ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีฮะดีษที่รายงานจาก อันเนาวาส อิบนิ ซัมอาน ที่บันทึกโดยอิมามอะหฺมัด จากเขาว่า ฉันได้ยินท่านรอซูล ﷺ กล่าวว่า

(يُؤْتَى بِالْقُرْآنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَهْلِهِ الَّذِينَ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ بِهِ تَقْدُمُهُمْ سُوْرَةُ

الْبَقَرَةِ وَآلُ عِمْرَانَ وَضَرَبَ لَهُمَا رَسُولُ اللهِ ﷺ ثَلَاثَةَ أَمْثَالٍ مَانَسِيْتُهُنَّ بَعْدُ قَالَ:
كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ ظُلَّتَانِ سَوْدَاوَانِ بَيْنَهُمَا شَرْقٌ أَوْ كَأَنَّهُمَا فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ
صَوَافَّ يُحَاجَّانِ عَنْ صَاحِبِهِمَا)

"ในวันกิยามะฮฺอัลกุรอาน และผู้ที่ดำเนินการเกี่ยวกับอัลกุรอานจะถูกนำมา โดยที่จะมาก่อนพวกเขาทั้งหมดก็คือ ซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ และอาลิอิมรอน และท่านรอซูล ﷺ ก็ได้ยกอุทาหรณ์สำหรับสองซูเราะฮฺนั้นถึง 3 ตัวอย่าง โดยที่ฉันไม่เคยลืมมันอีกเลย หลังจากนั้น ท่านได้กล่าวว่า ทั้งสองนั้นเป็นเสมือนกลุ่มเมฆ 2 กลุ่ม หรือร่มเงาสีดำ 2 กลุ่ม โดยระหว่างทั้งสองนั้นมีช่วงที่แยกจากกัน หรือเสมือนว่าเป็นนกที่ถูกคัดเลือก 2 ฝูง มาเป็นพยานหลักฐานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับทั้งสองนั้น"

(บันทึกโดย มุสลิม, อัตติรฺมิซี โดยกล่าวว่าเป็นฮะดีษฮะซันฆฺอรีบ)

ซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ เป็นซูเราะฮฺมะดะนียะฮฺ โดยไม่มีข้อขัดแย้ง

(บทย่อย) ซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺทั้งหมด เป็นซูเราะฮฺมะดะนียะฮฺ โดยไม่มีข้อขัดแย้งคือตั้งแต่ต้นซูเราะฮฺที่ได้ถูกประทานลงมา แต่ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ﴾ จนกระทั่งจบอายะฮฺ กล่าวกันว่า เป็นตอนสุดท้ายของอัลกุรอานที่ถูกประทานลงมา และก็คาดว่าจะเป็นเช่นนั้น และเช่นเดียวกับอายะฮฺที่เกี่ยวกับดอกเบี้ย ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของช่วงท้ายที่ถูกประทานลงมา

❁ ปรากฏว่า คอลิด อิบนุ มะอฺดาน ให้ฉายาอัลบะเกาะเราะฮฺ ว่าเป็นอาคารที่หรูหราของอัลกุรอาน

❁ นักปราชญ์บางท่านได้กล่าวว่า ซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺประกอบไปด้วยเรื่องราวต่างๆ 1,000 เรื่อง, คำสั่ง 1,000 คำสั่ง และข้อห้าม 1,000 ข้อห้าม

❁ บางคนได้ทำการนับแล้วพบว่า จำนวนอายะฮฺ 287 อายะฮฺ จำนวนคำมี 6,221 คำ และจำนวนพยัญชนะ 25,500 พยัญชนะ ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

❁ อิบนุ ญุร็อยจฺ ได้เล่าโดยเอามาจากอะฏออฺ จากอิบนุ อับบาส ว่าซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ ได้ถูกประทานมาที่มะดีนะฮฺ

❁ คุซ็อยฟฺ ได้กล่าว โดยเอามาจากมุญาฮิด จากอับดิลลาฮฺ อิบนิซซุบัยรฺ ว่า ซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ ได้ถูกประทานมาที่เมืองมะดีนะฮฺ (อัดดุรรุลมันษูรฺ 1/47) ในทำนองเดียวกัน

บรรดาอิมาม, นักปราชญ์ และนักอธิบายอัลกุรอานอีกเป็นจำนวนมากก็กล่าวเช่นนั้น โดยไม่มีใครมีความเห็นขัดแย้ง

❂ อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ได้รายงานฮะดีษจากชั๊วะอฺบะฮฺ จากอะกีล อิบนิ ฏ็อลฮะฮฺ จากอุตบะฮฺ อิบนิ มัรฺซัด ว่าเขาได้เห็นท่านนบี ﷺ อยู่ในหมู่ศอฮาบะฮฺของท่านในช่วงท้ายๆ แล้วท่านได้กล่าวว่า (يَا أَصْحَابَ سُوْرَةِ الْبَقَرَةِ) โอ้ชาวซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ ฉันคิดวันนั้นเป็นวันสมรภูมิฮุเนน ซึ่งเป็นวันที่พวกเขาหันหลังหนีแล้วท่านได้ใช้อัลอับบาสประกาศแก่พวกเขาว่า (يَا أَصْحَابَ الشَّجَرَةِ) โอ้ชาวต้นไม้ หมายถึง ชาวที่ให้สัตยาบันอัรฺริฎวาน ซึ่งอยู่ใต้เงาร่มของต้นไม้ แต่ในรายงานหนึ่งว่า (يَا أَصْحَابَ سُوْرَةِ الْبَقَرَةِ) ที่กล่าวเช่นนี้ เพื่อเป็นการปลุกใจพวกเขา และทำให้พวกเขาหันกลับมาทุกทิศทุกทาง เช่นเดียวกับในวันสมรภูมิอัลยะมามะห์ที่เผชิญหน้ากับพวกมุซัยละมะฮฺ อัลกัซซาบ ที่ทำให้บรรดาศอฮาบะฮฺต้องหนีทัพออกมาและพบว่ามีทหารของตระกูลฮะนีฟะฮฺเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ชาวมุฮาญิรูนและชาวอันซอรฺต้องตะโกนเรียกว่า (يَا أَصْحَابَ سُوْرَةِ الْبَقَرَةِ) จนกระทั่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้บรรดาศอฮาบะฮฺของท่านรอซูล ﷺ ทั้งหมดได้รับชัยชนะ

(อัลมัจญมะอฺ 6/180)

سُورَةُ البَقَرَةِ

ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

الٓمٓ ﴿١﴾

1. อะลิฟ ลาม มีม

คำพูดเกี่ยวกับพยัญชนะที่เป็นตัวๆ

พยัญชนะเป็นตัวๆ ที่อยู่ต้นๆ ของซูเราะฮฺต่างๆ ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบความหมายของมันดี ได้มีรายงานในเรื่องนี้จากอบูบักรฺ, อุมัรฺ, อุษมาน, อะลี และอิบนุ มัสอูด رضى الله عنهم اجمعين

บางท่านบอกว่า พยัญชนะเหล่านั้นเป็นชื่อของซูเราะฮฺ

บางท่านบอกว่า มันเป็นพยัญชนะที่ใช้เปิด ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงเริ่มเปิดซูเราะฮฺทั้งมวล (ในซูเราะฮฺกอฟ ศอด, ฮามีม, ฏอซีนมีน อะลิฟลามรอ) และอื่นๆ

นักภาษาศาสตร์บางคนบอกว่า เหล่านี้เป็นพยัญชนะภาษาอาหรับ โดยอัลลอฮฺ ﷻ ทรงกล่าวถึงแต่เพียงบางส่วนในต้นซูเราะฮฺต่างๆ แทนการกล่าวถึงพยัญชนะทั้งหมดซึ่งมีอีกยี่สิบแปดตัว ก็เหมือนกับที่เรากล่าวว่า “ลูกของฉันสามารถเขียน อาลีฟ-บา-ตา-ษา ได้” ซึ่งความหมายของเราก็คือ ลูกเราสามารถเขียนพยัญชนะอาหรับทั้งยี่สิบแปดตัวได้ ซึ่งการที่เรากล่าวถึงพยัญชนะบางส่วนก็เป็นการครอบคลุมพยัญชนะส่วนที่เหลือด้วย ดังที่อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวไว้

ฉันขอกล่าวว่า บรรดาพยัญชนะที่ได้ถูกนำเอามากล่าวไว้ในตอนต้นของซูเราะฮฺ โดยตัดเอาที่ซ้ำๆ ออกมีจำนวน 14 พยัญชนะคือ (ا-ل-م-ص-ر-ك-هـ-ى-ع-ط-س-ح-ق) และ (ن) ซึ่งเอามารวมกันและท่านอาจจะพูดได้ว่า (نَصٌّ حَكِيْمٌ قَاطِعٌ لَهُ سِرٌّ) คือ จำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนพยัญชนะทั้งหมด ซึ่งพยัญชนะที่ได้รับการกล่าวถึงนั้นดีกว่าพยัญชนะที่ไม่ได้รับการกล่าวถึง ดังกล่าวมานั้น เป็นการอธิบายให้ทราบถึงวิธีการผันอีกด้วย

อัชชะมัคชะรีย์ ได้กล่าวว่า บรรดาพยัญชนะทั้ง 14 ตัว ได้ประมวลไว้ด้วย พยัญชนะทุกประเภท หมายถึง พยัญชนะอัลมะฮฺมูซะฮฺ, อัลมัจญฮูเราะฮฺ, อัรริควะฮฺ, อัชชะดีดะฮฺ, อัลมุฏบะเกาะฮฺ, อัลมัฟตูฮะฮฺ, อัลมุสตะอฺลียะฮฺ, อัลมุนคอฟิเฎาะฮฺ และพยัญชนะก็อลกอละฮฺ ซึ่งได้บอกไว้เป็นรายละเอียด หลังจากนั้นเขาได้กล่าวว่ามหาบริสุทธิ์ต่อผู้ที่ได้ให้ทุกสิ่งที่มีความละเอียดอ่อน และบรรดาชนิดต่างๆ ที่กล่าวมานั้นมีเป็นจำนวนมาก และความจริงฉันได้ทราบดีส่วนใหญ่ของสิ่งต่างๆ นั้น มันจะเข้าที่เข้าทางของมันทุกอย่าง

จากจุดนี้ บางคนมีข้อสังเกตบางประการ แล้วเขาได้กล่าวว่า ไม่ต้องสงสัยเลยว่า บรรดาพยัญชนะเหล่านี้อัลลอฮฺ ﷻ ไม่ได้ประทานลงมาโดยเปล่าประโยชน์ และไร้สาระ และคนที่ไม่รู้ก็จะกล่าวว่า แท้จริง ในอัลกุรอานนั้นมีเรื่องที่เป็นตะอับบุด (เรื่องที่เราไม่เข้าใจความหมาย) อยู่คือ ไม่มีความหมายอะไร ซึ่งความคิดเช่นนั้น เป็นเรื่องที่ผิดอย่างใหญ่หลวง ดังนั้น จึงเจาะจงได้ว่ามันต้องมีความหมายในตัวของมัน ถ้าหากเราพบว่ามีรายงานที่ถูกต้องมาจากท่านนบี ﷺ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เราก็จะยึดตามนั้น แต่ถ้าไม่มี เราก็จะหยุดอยู่แค่นั้น และให้เรากล่าวว่า (آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا) "เราได้ศรัทธาต่อมัน ทุกสิ่งมาจากพระผู้อภิบาลของเรา" บรรดานักปราชญ์ไม่ได้มีมติใดๆ ในเรื่องนี้ แต่ประการใด แต่พวกเขายังมีความเห็นแตกต่างกัน ผู้ที่มีทรรศนะปรากฏแก่เขาพอจะเป็นหลักฐานได้ เขาก็ถือตามนั้น ถ้ามิเช่นนั้น เขาก็หยุดอยู่เท่าที่ปรากฏแก่เขาตามสภาพ

บรรดาพยัญชนะเหล่านี้ ชี้ให้เห็นถึงความมหัศจรรย์ของอัลกุรอาน

อีกประเด็นหนึ่งคือ อะไรคือเคล็ดลับในการนำพยัญชนะเหล่านั้น มาไว้ตอนต้นของซูเราะฮฺ? โดยมิได้พิจารณาดูความหมายในตัวของมัน

❂ บางท่านบอกว่า บรรดาพยัญชนะที่อยู่ตอนต้นของซูเราะฮฺที่ได้กล่าวมานั้นเป็นการอธิบายให้ทราบถึงความมหัศจรรย์ของอัลกุรอาน โดยที่มนุษย์ไม่สามารถเลียนแบบได้ โดยที่พระองค์ทรงนำพยัญชนะเหล่านั้นมาโต้ตอบกับมนุษย์ ซึ่งแนวความคิดนี้ได้มีเรื่องเล่ามาจากอัรรอซีย์ โดยได้กล่าวไว้ในหนังสืออัลกุรอานของเขา ซึ่งเอามาจากอัลมุบัรรอด และกลุ่มที่ค้นหาความจริงจำนวนหนึ่ง

❂ อัลกุรฏุบีย์ ได้เล่ามาจากอัลฟัรรออฺ และกุฏรุบ เช่นเดียวกัน

❂ อัชชะมัคชะรีย์ ได้ยอมรับเรื่องนี้เอาไว้ในหนังสือกัชชาฟของเขา และยืนยันสนับสนุนความเห็นนี้อย่างเต็มที่

❂ และตามทรรศนะนี้เช่นกันที่ เชค อิมามอัลลามะฮฺ อะบุลอับบาส อิบนุ ตัยมียะฮฺ และ

อาจารย์ของเรา คือ อัลฮาฟิซ อัลมุจญ์ตะฮิด คือ อะบุลฮัจญาจ อัลมิซซีย์ ก็เห็นด้วย ซึ่งเขาได้เล่าให้ฉันฟังโดยเอามาจาก อิบนุ ตัยมียะฮฺ

อัซซะมัคชะรีย์ ได้กล่าวว่า พยัญชนะทั้งหมดไม่ได้อยู่ตอนต้นของอัลกุรอาน แต่จะมีบางตัวซ้ำๆ กัน ซึ่งการซ้ำกันนั้นจะทำให้เกิดการท้าทายอย่างชัดเจนในหลายๆ สถานที่

เขาเล่าว่า : บางทีก็มีมาเพียงพยัญชนะเดียว เช่น ในดำรัสของพระองค์ صٓ - نٓ - قٓ

= บางทีก็ 2 พยัญชนะ เช่น حمٓ

= บางทีก็ 3 พยัญชนะ เช่น الٓمٓ

= บางทีก็ 4 พยัญชนะ เช่น الٓمٓرٰ ، الٓمٓصٓ

= บางทีก็ 5 พยัญชนะ เช่น حمٓ ، عٓسٓقٓ และ كٓهيعٓصٓ

เพราะว่าสำนวนคำพูดของพวกเขาจะมีมาเช่นนั้น คือ พยัญชนะเดียว, สองพยัญชนะ, สามพยัญชนะ, สี่พยัญชนะ และห้าพยัญชนะ โดยไม่เกินไปกว่านั้น

(ฉันขอกล่าวว่า) ด้วยเหตุนี้ ในแต่ละซูเราะฮฺที่เริ่มด้วยพยัญชนะเช่นนี้ จึงมักจะกล่าวถึงชัยชนะ ความมหัศจรรย์ และความยิ่งใหญ่ของอัลกุรอาน โดยสิ่งนี้ทราบได้จากการพิจารณาซูเราะฮฺทั้งยี่สิบเก้าซูเราะฮฺ ที่เริ่มต้นด้วยพยัญชนะเช่นนี้ และเพราะเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า

﴿ الٓمٓ ۝١ ذَٰلِكَ ٱلۡكِتَٰبُ لَا رَيۡبَۛ فِيهِۛ ﴾

"อะลีฟ, ลาม, มีม คัมภีร์นี้ไม่มีความสงสัยใด ๆ ในนั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 1 – 2)

﴿ الٓمٓ ۝١ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُ ۝٢ نَزَّلَ عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ ﴾

"อะลีฟ, ลาม, มีม อัลลอฮฺนั้น (เป็นพระเจ้า) ซึ่งไม่มีพระเจ้าที่ควรเคารพสักการะใด ๆ นอกจากพระองค์เท่านั้น ผู้ทรงเป็นอยู่เสมอ ผู้ทรงบริหารกิจการทั้งหลาย พระองค์ได้ประทานคัมภีร์นั้นลงมาแก่เจ้าด้วยความจริง เพื่อยืนยันคัมภีร์ที่อยู่เบื้องหน้าคัมภีร์นั้น"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 1– 3)

﴿ الٓمٓصٓ ۝١ كِتَٰبٌ أُنزِلَ إِلَيۡكَ فَلَا يَكُن فِي صَدۡرِكَ حَرَجٞ مِّنۡهُ ﴾

"อะลีฟ, ลาม, มีม, ศอด มีคัมภีร์ฉบับหนึ่ง ซึ่งถูกประทานลงมาแก่เจ้า ดังนั้น จงอย่าให้ความอึดอัดในหัวอกของเจ้าอันเนื่องจากคัมภีร์นั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 1 – 2)

﴿ الٓرۚ كِتَٰبٌ أَنزَلۡنَٰهُ إِلَيۡكَ لِتُخۡرِجَ ٱلنَّاسَ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ بِإِذۡنِ رَبِّهِمۡ ﴾

"อะลีฟ, ลาม, รอ คัมภีร์ที่เราได้ประทานลงมาแก่เจ้า เพื่อให้เจ้านำมนุษย์ออกจากความมืด สู่ความสว่างด้วยอนุมัติของพระผู้อภิบาลของพวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 1)

﴿ الٓمٓ ۝١ تَنزِيلُ ٱلۡكِتَٰبِ لَا رَيۡبَ فِيهِ مِن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴾

"อะลีฟ, ลาม, มีม การประทานลงมาของคัมภีร์นี้โดยไม่มีข้อสงสัยใด ๆ นั้น จากพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก"

(ซูเราะฮฺ อัซซัจญะดะฮฺ อายะฮฺที่ 1 – 2)

﴿ حمٓ ۝١ تَنزِيلٌ مِّنَ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۝٢ ﴾

"ฮามีม (อัลกุรอาน) นี้ได้ถูกประทานลงมาจากพระผู้ทรงกรุณา ผู้ทรงเมตตาเสมอ"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 1 – 2)

﴿ حمٓ ۝١ عٓسٓقٓ ۝٢ كَذَٰلِكَ يُوحِيٓ إِلَيۡكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكَ ٱللَّهُ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ۝٣ ﴾

"ฮามีม, อัยนฺ, ซีน, กอฟ เช่นนั้นแหละได้มีอายะฮฺมายังเจ้า และยังบรรดาศาสนทูตก่อนหน้าเจ้า อัลลอฮฺ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ"

(ซูเราะฮฺ อัชชูรอ อายะฮฺที่ 1 – 3)

และยังมีอายะฮฺอื่นๆ อีกที่บ่งชี้ถึงความถูกต้องของพวกเหล่านั้น สำหรับผู้ที่มีการพินิจพิจารณา อัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

﴿ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ (٢)

2. **คัมภีร์นี้ ไม่มีความสงสัยใด ๆ ในนั้นเป็นทางนำ สำหรับผู้ยำเกรงทั้งหลาย**

ไม่มีข้อสงสัยใดๆ ในคัมภีร์อัลกุรอาน

คำว่า "อัลกิตาบ" คือ อัลกุรอาน ส่วนคำว่า "อัรร็อยบฺ" คือ ความสงสัย

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวโดยรายงานมาจากอบูมาลิก และจากอบูซอและฮฺ โดยเอามาจากอิบนิ อับบาส และจากมุรฺเราะฮฺ อัลฮัมดานีย์ จากอิบนิ มัสอูด และจากคนที่เป็นศอฮาบะฮฺของท่านรอซูล ﷺ จำนวนหลายคน ว่าข้อความที่ว่า ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ นั้นคือ (لَاشَكَّ فِيْهِ) ซึ่งมีความหมายว่า "ไม่มีความสงสัยใดๆ ในนั้น"

(อัฏฏอบารี 1/228)

۞ อะบุดดัรฺดาอฺ, อิบนุ อับบาส, มุญาฮิด, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อบูมาลิก, นาเฟียะอฺ คนรับใช้ของอิบนุ อุมัรฺ, อะฏออฺ, อะบุลอาลียะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อัสสุดดีย์, กอตาดะฮฺ และอิสมาอีล อิบนุ อบีคอลิด ก็กล่าวเช่นนั้น

۞ อิบนุ อบีฮาติม ได้กล่าวว่า ฉันไม่ทราบว่าในเรื่องนี้มีความเห็นแตกต่างกันเลย

(อิบนุ อบีฮาติม 1/31)

۞ ความหมายของประโยคในที่นี้ก็คือคัมภีร์เล่มนี้ก็คือ อัลกุรอานไม่มีความสงสัยใดๆ ในนั้นเลย เพราะมันเป็นคัมภีร์ที่ถูกประทานมาจากที่อัลลอฮฺ ดังเช่น พระองค์ผู้ทรงสูงส่งได้ตรัสไว้ในซูเราะฮฺ อัซซัจญะดะฮฺ ว่า

﴿ الٓمٓ (١) تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴾

"อะลีฟ, ลาม, มีม การประทานลงมาของคัมภีร์นี้โดยไม่มีข้อสงสัยใด ๆ นั้นจากพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก"

(อายะฮฺที่ 1 – 2)

۞ นักวิชาการบางท่านได้กล่าวว่า นี่เป็นประโยคบอกเล่า แต่ความหมายเป็นคำสั่งห้าม คือ พวกท่านอย่าได้สงสัยใดๆ ในคัมภีร์นั้น

❁ นักอ่านบางท่านจะอ่านหยุดในดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿لَا رَيْبَ﴾ โดยจะเริ่มใหม่ด้วยข้อความที่ว่า ﴿فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾ การหยุดในที่ดังกล่าวนั้นเป็นการดีกว่า สำหรับอายะฮฺที่เราได้กล่าวมา และมันจึงกลายเป็นว่าดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿هُدًى﴾ เป็นศิฟะฮฺ (คุณศัพท์) ให้กับอัลกุรอาน ด้วยเหตุนี้ จึงถือว่ามีสำนวนโวหารดีกว่า ﴿فِيهِ هُدًى﴾ เพราะคำว่า (هُدًى) ตามหลักภาษาอาหรับแล้ว อาจจะตกตำแหน่งมัรฟูวะอฺ ในฐานะเป็นนะอัต หรือศิฟะฮฺ (คุณศัพท์) หรืออาจจะอ่านเป็นมันซูบในฐานะเป็นฮาลก็ได้

การเจาะจงทางนำแก่บรรดาผู้ที่ยำเกรง (มุตตะกีน)

ทางนำนั้นได้ถูกเจาะจงให้แก่บรรดาผู้ที่ยำเกรงอัลลอฮฺ ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هُدًى وَشِفَآءٌ ۖ وَٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِىٓ ءَاذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾﴾

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่าอัลกุรอานนั้นเป็นทางนำที่เที่ยงธรรม และเป็นการบำบัดแก่บรรดาผู้ศรัทธา ส่วนบรรดาผู้ไม่ศรัทธานั้น อัลกุรอานจะทำให้หูของพวกเขาหนวก และนัยน์ตาของพวกเขาบอด ชนเหล่านี้จะถูกร้องเรียกจากสถานที่อันไกลโพ้น"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 44)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۙ وَلَا يَزِيدُ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾﴾

"และเราได้ให้ส่วนหนึ่งจากอัลกุรอานลงมาเป็นการบำบัด และความเมตตาแก่บรรดาผู้ศรัทธา และมันมิได้เพิ่มอันใดแก่บรรดาผู้อธรรม นอกจากการขาดทุนเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 82)

และยังมีอายะฮฺอื่นๆ อีกมากมายที่บ่งชี้ เจาะจงบรรดาผู้ศรัทธาที่จะได้รับประโยชน์จากคัมภีร์อัลกุรอาน เพราะที่จริงแล้วในตัวของอัลกุรอานนั้นมีทางนำที่ถูกต้องให้ แต่จะประสบกับคนดีๆ เท่านั้น ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ดรัสไว้ว่า

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدْ جَآءَتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَآءٌ لِّمَا فِى ٱلصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ ﴾

"โอ้มนุษย์ทั้งหลาย แท้จริง ข้อตักเตือน (อัลกุรอาน) จากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้าได้มายังพวกเจ้าแล้ว และ (มัน) เป็นการบำบัดสิ่งที่มีอยู่ในทรวงอก และเป็นการชี้แนะทาง และเป็นความเมตตาแก่บรรดาผู้ศรัทธา"

(ซูเราะฮฺ ยูนุส อายะฮฺที่ 57)

รายงานจาก อิบนุ อับบาส อิบนุ มัสอูด และบรรดาศอฮาบะฮฺของท่านรอซูล ﷺ กลุ่มหนึ่งว่า ประโยคที่ว่า ﴿ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ นั้น หมายถึงเป็นรัศมีให้แก่บรรดาผู้ศรัทธา

ความหมายของคำว่า "อัลมุตตะกีน" (المتقين)

รายงานจากอิบนุ อับบาส ว่า ﴿ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ เขากล่าวว่า พวกเขาคือ บรรดาผู้ศรัทธาที่เกรงกลัวการชิริกต่อข้า และปฏิบัติการภักดีต่อข้า

และมีรายงานจากเขาอีกว่า คำว่า "อัลมุตตะกีน" (المتقين) เขากล่าวว่า คือบรรดาผู้ที่ระมัดระวังการลงโทษจากอัลลอฮฺในการที่จะละทิ้งทางนำที่เป็นที่ทราบดี และพวกเขาหวังความเมตตาของพระองค์โดยการเชื่อสิ่งที่มีมาถึงเขา

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า "อัลมุตตะกีน" ﴿ لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ คือ พวกที่อัลลอฮฺได้ทรงให้ลักษณะของพวกเขาด้วยดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ ﴾ ไปจนจบอายะฮฺ และอายะฮฺต่อจากนั้น โดยที่อิบนุ ญะรีรฺ ก็ได้เลือกเอาว่า อายะฮฺนั้นได้คลุมถึงเรื่องดังกล่าวทั้งหมด คือ ซึ่งก็น่าจะเป็นอย่างที่เขากล่าว

ความจริงอัตติรฺมิซี และอิบนุ มาญะฮฺ ได้บันทึกรายงานจากอะฏิยะฮฺ อัสสะอฺดีย์ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا يَبْلُغُ الْعَبْدُ أَنْ يَكُوْنَ مِنَ الْـمُتَّقِينَ حَتَّى يَدَعَ مَا لَا بَأْسَ بِهِ حَذَرًا مِمَّا بِهِ بَأْسٌ)

"บ่าวของอัลลอฮฺนั้นจะไม่บรรลุถึงที่จะเป็นคนหนึ่งจากบรรดาผู้ยำเกรง จนกว่าเขาจะละทิ้งสิ่งที่ไม่ผิด เพราะเกรงว่ามันจะนำไปสู่การกระทำสิ่งที่ผิด" *โดยที่อัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่า เป็นฮะดีษฮะซัน ฆอรีบ*

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 7/147, อิบนุ มาญะฮฺ 2/1409)

อัลฮิดายะฮฺ (ทางนำ) นั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

คำว่า "อัลฮุดา" พหูพจน์ของคำว่า "อัลฮิดายะฮฺ" เป็นคำที่มีความหมายกว้าง แต่จุดมุ่งหมายก็คือ สิ่งที่ยอมรับในหัวใจด้วยความศรัทธา ซึ่งเรื่องนี้ไม่อาจจะกำหนดอยู่ในหัวใจของบ่าวของอัลลอฮฺ ﷻ ได้นอกจากพระองค์ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่งได้ประทานให้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ ﴾

"แท้จริง เจ้าไม่สามารถที่จะชี้แนะทางนำแก่ผู้ที่เจ้ารักได้"

(ซูเราะฮฺ อัลกอศอศ อายะฮฺที่ 56)

❁ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ ۞ لَّيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ ﴾

"หาใช่เป็นหน้าที่ของพวกเจ้าไม่ ในการแนะนำพวกเขา (ให้เกิดความศรัทธา)"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 272)

❁ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ مَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ ﴾

"ผู้ใดที่อัลลอฮฺทรงปล่อยให้หลงทางไปแล้ว ก็ไม่มีผู้แนะนำใด ๆ อีกสำหรับเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 186)

❁ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ مَن يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَن يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْشِدًا ﴾

"ผู้ใดที่อัลลอฮฺทรงให้ทางนำ เขาก็คือผู้ที่อยู่ในทางนำที่ถูกต้อง และผู้ใดที่พระองค์ทรงให้เขาหลงทางแล้ว เขาก็จะไม่พบผู้ช่วยเหลือผู้ชี้ทางแก่เขา"

(ซูเราะฮฺ อัลกะฮฺฟิ อายะฮฺที่ 17)

และอายะฮฺอื่นๆ อีกนอกจากนี้

และบางทีคำๆ นี้ก็ถูกนำมากล่าว แต่จุดมุ่งหมายก็คือเพื่ออธิบายข้อเท็จจริง ให้ความกระจ่าง เป็นการบ่งชี้ และให้การแนะนำ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَإِنَّكَ لَتَهْدِيٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴾

“และแท้จริง เจ้านั้นจะได้รับการชี้แนะสู่ทางอันเที่ยงตรงอย่างแน่นอน”

(ซูเราะฮฺ อัชชูรอ อายะฮฺที่ 52)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرٌۖ وَلِكُلِّ قَوۡمٍ هَادٍ ﴾

“แท้จริง เจ้าเป็นผู้ตักเตือนเท่านั้น และสำหรับทุก ๆ กลุ่มชนนั้นย่อมมีผู้ชี้ทางนำ”

(ซูเราะฮฺ อัรเราะอฺดุ อายะฮฺที่ 7)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيۡنَٰهُمۡ فَٱسۡتَحَبُّواْ ٱلۡعَمَىٰ عَلَى ٱلۡهُدَىٰ ﴾

“และส่วนพวกษะมูดนั้น เราได้ชี้แนะให้แก่พวกเขา แต่พวกเขาชอบเลือกเอาการตาบอดมากกว่าการอยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง”

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 17)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَهَدَيۡنَٰهُ ٱلنَّجۡدَيۡنِ ١٠ ﴾

“และเราได้ชี้แนะทางแห่งความดี และความชั่วแก่เขาแล้ว”

(ซูเราะฮฺ อัลบะลัด อายะฮฺที่ 10)

โดยการอธิบายตามผู้ที่กล่าวว่า คำว่า “อันนัจญ์ดัยนฺ” คือ ความดีและความชั่ว ตามทรรศนะที่มีน้ำหนักกว่า “อัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี”

ความหมายของคำว่า “อัตตักวา”

พื้นเดิมของคำว่า “อัตตักวา” คือ การปกป้องให้พ้นจากสิ่งที่น่าเกลียด เพราะว่ารากศัพท์ของมัน คือคำว่า (وَقْوَى) มาจากคำว่า (الوقاية) (การปกป้องคุ้มครอง)

มีผู้กล่าวว่า แท้จริง อุมัรฺ อิบนุลค็อฏฏอบ ؓ ได้ถามอุบัยยฺ อิบนุ กะอับ เกี่ยวกับคำว่า

"อัตตักวา" อุบัยยฺได้บอกแก่เขาว่า ท่านเคยเดินไปในทางที่มีขวากหนามไหม? เขาตอบว่า เคยซิ เขาถามว่า แล้วท่านทำอย่างไร? เขาตอบว่า ต้องฟันฝ่าอุปสรรค และมานะพยายามให้ผ่านไปได้ เข้าจึงกล่าวว่า นั่นแหละเป็นการตักวา

ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣﴾

3. คือบรรดาผู้ที่ศรัทธาต่อสิ่งเร้นลับ และปฏิบัติละหมาด และส่วนหนึ่งจากสิ่งที่เราได้ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเขานั้น พวกเขาก็บริจาค

ความหมายของคำว่า "อีมาน"

อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ ได้เล่าโดยเอามาจาก อัลอะลาอฺ อิบนิล มุซัยยับ อิบนิ รอเฟียะอฺ จาก อบีอิสฮาก จากอะบิลอะฮฺวัศ จากอับดิลลาฮฺ ได้กล่าวว่า อัลอีมาน ก็คือการเชื่อมั่น (อัฏฏอบารี 1/235)

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ และคนอื่นๆ ได้กล่าว โดยเอามาจาก อิบนิ อับบาส ﵄ คำว่า (يُؤْمِنُوْنَ) แปลว่า يُصَدِّقُوْنَ ซึ่งมีความหมายว่า เชื่อมั่น (อัฏฏอบารี 1/235)

มะอฺมัรฺ ได้กล่าวโดยเอามาจากอัซซุฮฺรีย์ ว่า คำว่า "อัลอีมาน" คือการปฏิบัติ

อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ ได้กล่าวโดยเอามาจากอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส คำว่า (يُؤْمِنُوْنَ) แปลว่า (يَخْشَوْنَ) ซึ่งมีความหมายว่า เกรงกลัว

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ที่ดีๆ แล้ว พวกเขาจะต้องเป็นผู้มีลักษณะศรัทธาต่อสิ่งเร้นลับทั้งคำพูด การกระทำ และความเชื่อมั่น และบางทีความหวาดกลัวต่ออัลลอฮฺก็จะเข้าอยู่ในความหมายของคำว่า อีมาน คือ เชื่อมั่น และกระทำด้วย คำว่า อีมาน เป็นคำที่รวมไปถึงการยอมรับต่ออัลลอฮฺ ﷻ ต่อคัมภีร์ของพระองค์ และต่อบรรดารอซูลของพระองค์ ตลอดจนเชื่อยอมรับด้วยการกระทำ

(ฉันขอกล่าวว่า) ส่วนคำว่า อีมาน (الإيمان) ตามหลักภาษาจะใช้กับการเชื่อเป็นอย่างเดียว ซึ่งบางทีได้มีการเอาไปใช้ในคัมภีร์อัลกุรอาน แต่จุดมุ่งหมายก็ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังเช่นอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴾

"เขาศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และเชื่อถือต่อผู้ศรัทธาทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 61)

และเช่นเดียวกับที่พี่น้องของยูซุฟได้กล่าวแก่บิดาของพวกเขา ว่า

﴿ وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ ﴾

"และท่านย่อมไม่เชื่อเรา ทั้ง ๆ ที่พวกเราเป็นผู้พูดจริง"

(ซูเราะฮฺ ยูซุฟ อายะฮฺที่ 17)

เช่นเดียวกันเมื่อคำนี้ถูกใช้พร้อมกับคำว่า "อัลอะอฺมาล" (اَلْأَعْمَالُ) ดังเช่น ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴾

"นอกจากบรรดาผู้ศรัทธา และกระทำความดีทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อัลอินชิก๊อก อายะฮฺที่ 25)

ส่วนการใช้คำว่า อีมาน (الإيمان) โดยทั่วไป คำว่า อีมาน ตามหลักศาสนบัญญัติตามที่ต้องการนั้นจะต้องเป็นการเชื่อมั่น คำพูด และการกระทำโดยร่วมกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/35)

การอีมานนั้นมีเพิ่มและมีลด ความจริงได้มีรายงานจากศอฮาบะฮฺ และบรรดาฮะดีษที่ได้พูดถึงเรื่องนี้โดยเฉพาะ ซึ่งเราได้กล่าวถึงอย่างละเอียดในช่วงต้นของหนังสืออธิบายเศาะฮีฮฺอัลบุคอรีของเรา การสรรเสริญ และความโปรดปรานเป็นของอัลลอฮฺเท่านั้น

นักวิชาการบางคนได้อธิบายว่า เป็นความกลัว ดังเช่นอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้ยำเกรงต่อพระผู้อภิบาลของพวกเขาโดยทางลับ"

(ซูเราะฮฺ อัลมุลกฺ อายะฮฺที่ 12)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ﴿٣٣﴾ ﴾

"ผู้ใดเกรงกลัวพระผู้ทรงกรุณาโดยทางลับ และมาหา (พระองค์) ด้วยจิตใจที่สำนึกผิดกลับตัวกลับใจ"

(ซูเราะฮฺ กอฟ อายะฮฺที่ 33)

ความเกรงกลัว (الخشية) เป็นข้อสรุปของความศรัทธา และความรู้ ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا يَخْشَى ٱللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ ٱلْعُلَمَٰٓؤُا۟ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮฺ"

(ซูเราะฮฺ ฟาฏิรฺ อายะฮฺที่ 28)

จุดมุ่งหมายของคำว่า "อัลฆ็อยบฺ" (الغيب)

ชาวสะลัฟได้อธิบายถึงจุดมุ่งหมายของคำว่า "อัลฆ็อยบฺ" ในที่นี้ ด้วยสำนวนภาษาที่แตกต่างกัน แต่ทั้งหมดนั้นถูกต้อง และตรงเป้าหมาย

❁ อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ ได้กล่าวโดยเอามาจาก อัรฺรอเบียะอฺ อิบนิ อนัส จากอะบิล อาลียะฮฺ ในดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ ﴾ เขากล่าวว่า คือการศรัทธาต่ออัลลอฮฺ, มลาอิกะฮฺของพระองค์, บรรดาคัมภีร์ของพระองค์, บรรดารอซูลของพระองค์, วันสิ้นโลก, สวรรค์, นรก และการพบกับพระองค์ และจะต้องศรัทธาในเรื่องชีวิตหลังความตาย และการฟื้นคืนชีพ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เป็นเรื่องเร้นลับทั้งหมด ซึ่งกอตาดะฮฺ อิบนุ ดิอามะฮฺ ก็กล่าวเช่นนั้น *(อัฏฏอบารี 1/236)*

สะอีด อิบนุ มันซูรฺ ได้รายงานจาก อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนิ ยะซีด ได้รายงานว่า พวกเราเคยนั่งอยู่กับอับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด โดยพวกเราได้กล่าวถึงบรรดาสาวกของท่านบี ﷺ และสิ่งที่พวกเขาได้กระทำมาก่อนๆ แล้วอับดุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า แท้จริง เรื่องของมุฮัมมัด ﷺ นั้นได้ปรากฏชัดแก่ผู้ที่เห็น ขอสาบานต่อผู้ที่ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากพระองค์ท่าน ว่า ไม่มีคนใดเลยที่ได้ศรัทธา ที่จะดีไปกว่าการศรัทธาต่อสิ่งเร้นลับ หลังจากนั้น เขาก็อ่านอัลกุรอาน ﴿ الٓمٓ ۝١ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۝٢ ﴾ ไปจนกระทั่งถึงข้อความที่ว่า ﴿ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ ﴾ (ٱلْمُفْلِحُونَ) และอย่างนี้แหละที่ อิบนุ อบีฮาติม อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ และอัลฮากิม ได้บันทึกไว้ในหนังสือมุสตัดร็อกของเขา โดยอัลฮากิมได้กล่าวว่าเป็นฮะดีษเศาะฮีฮฺตามเงื่อนไขของอัลบุคอรี และมุสลิม แต่ทั้งสองมิได้นำเสนอฮะดีษนี้

และในความหมายเดียวกับฮะดีษนี้ คือฮะดีษที่บันทึกโดยอะหฺมัดจาก อิบนิ มุฮัยรีซ

ว่าฉันได้กล่าวแก่อบี ญุมุอะฮฺ ว่าท่านช่วยเล่าฮะดีษสักบทหนึ่งที่ท่านได้ยินจากท่านรอซูล ﷺ ให้เราฟังหน่อยได้ไหม? เขาตอบว่า ได้สิ เดี๋ยวฉันจะเล่าฮะดีษดีๆ บทหนึ่งให้ท่านฟัง พวกเราได้รับประทานอาหารกลางวันพร้อมกับท่านรอซูล ﷺ โดยที่อบูอุบัยดะฮฺ อิบนุลญัรรอฮฺ อยู่กับพวกเราด้วย เขาได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺมีใครสักคนหนึ่งดีกว่าพวกเราไหม? โดยที่เราได้เข้ารับอิสลามร่วมกับท่าน พวกเราได้ต่อสู้พร้อมกับท่าน ท่านตอบว่า

(نَعَمْ قَوْمٌ مِنْ بَعْدِكُمْ يُؤْمِنُوْنَ بِيْ وَلَمْ يَرَوْنِيْ)

"มี มีกลุ่มชนหนึ่งหลังจากพวกท่านที่พวกเขาศรัทธาต่อฉัน โดยที่พวกเขาไม่เคยเห็นฉันเลย"

(อะหฺมัด 4/106)

ความหมายของคำว่า "ปฏิบัติละหมาด"

❁ อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า ﴿ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ ﴾ คือ การละหมาดโดยปฏิบัติขั้นตอนต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของการละหมาดอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ *(อัฏฏอบารี 1/241)*

❁ อัฏเฎาะฮาก ได้เล่าโดยเอามาจากอิบนิ อับบาส ว่าคำว่า "อิกอมะติศซอละฮฺ" ก็คือ การทำให้ละหมาดสมบูรณ์ครบถ้วนด้วยการรูกัวะอฺให้ครบสมบูรณ์ สุญูดให้ถูกต้อง การอ่าน การสำรวม และการผินหน้าไปทางทิศกิบละฮฺในการละหมาด *(อัฏฏอบารี 1/241)*

❁ กอตาดะฮฺ กล่าวว่า การปฏิบัติละหมาด ก็คือ การรักษาเวลาละหมาด การอาบน้ำละหมาด การรูกัวะอฺ และการสุญูด *(อิบนุ อบีฮาติม 1/37)*

❁ มุกอติล อิบนุฮัยยาน ได้กล่าวว่า การปฏิบัติละหมาดก็คือ การรักษาเวลาละหมาด ปฏิบัติให้อยู่ในเวลาที่กำหนด การทำความสะอาดให้ทั่วถึง การรูกัวะอฺให้สมบูรณ์แบบ การสุญูด การอ่านอัลกุรอานในละหมาด การกล่าวตะชะฮุด และการกล่าวศ่อละหวาตต่อท่านนบี ﷺ ทั้งหมดนี้ก็คือ ความหมายของคำว่า อิกอมะตุศซอละฮฺ (การปฏิบัติละหมาด) *(อิบนุ อบีฮาติม 1/37)*

จุดมุ่งหมายของคำว่า "อัลอินฟาก" (การบริจาค)

❁ อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ และคนอื่นๆ ได้เล่าโดยรายงานจากอิบนิ อับบาส ว่า ﴿ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴾ เขาได้กล่าวว่า : เป็นซะกาตทรัพย์สินของพวกเขา

❁ อัสสุดดีย์ ได้เล่าโดยนำมาจากอบีมาลิก และจากอบีซอและฮฺ จากอิบนิ อับบาส และจากมุรฺเราะฮฺ จากอิบนิ มัสอูด และจากศอฮาบะฮฺคนอื่นๆ ของท่านรอซูล ﷺ ว่า

﴿ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴾ เขากล่าวว่าเป็นค่าใช้จ่าย หรือค่าครองชีพที่ผู้ชายได้จ่ายให้แก่ครอบครัวของเขา ซึ่งเรื่องนี้เป็นกรณีก่อนที่จะมีบัญญัติเรื่องซะกาต *(อัฏฏอบารี 1/243)*

ญุวัยบิรฺ ได้เล่าโดยเอามาจากอัฎเฎาะฮาก ว่า ปรากฏว่าค่าใช้จ่ายหรือค่าครองชีพนั้นถือเป็นกุรบาน (การเข้าใกล้ชิดต่ออัลลอฮฺ ﷻ) ซึ่งพวกเขาจ่ายมันไปเพื่อการเข้าใกล้ชิดต่ออัลลอฮฺ ﷻ ตามความสะดวกและความสามารถของพวกเขา จนกระทั่งได้มีการบัญญัติฟัรฎูเกี่ยวกับการจ่ายซะกาตลงมา 7 อายะฮฺในซูเราะฮฺบะรออะฮฺ (เตาบะฮฺ) ที่ได้มีกล่าวในเรื่องศอดะเกาะห์ (การบริจาคทาน) ซึ่งถือเป็นเรื่องที่มายกเลิกสิ่งที่ปรากฏอยู่ *(อัฏฏอบารี 1/243)*

(ฉันขอกล่าวว่า) มีเป็นจำนวนมากที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงเอาเรื่องการละหมาด และการใช้จ่ายทรัพย์สินไว้ใกล้ๆ กัน เพราะการละหมาดนั้นเป็นสิทธิ์ที่มีต่ออัลลอฮฺ และเป็นการเคารพภักดีต่อพระองค์ ซึ่งประกอบไปด้วยการให้เอกภาพต่อพระองค์ การสรรเสริญพระองค์ การให้เกียรติต่อพระองค์ การวิงวอนต่อพระองค์ การขอพรต่อพระองค์ และการมอบหมายต่อพระองค์

ส่วนการบริจาค หรือการใช้จ่ายนั้น ถือเป็นความดี เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์โลก และคนที่สมควรยิ่งในเรื่องนี้ก็คือ วงศ์ญาติ, ครอบครัว, ทาส และคนอื่นๆ ดังนั้น ทุกๆ การบริจาคที่เป็นวาญิบ และซะกาตที่เป็นฟัรฎู จึงเข้าอยู่ในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴾ และด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองรายงานจากอิบนิอุมัรฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيْتَاءِ الزَّكَاةِ وَصَوْمُ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَيْتِ)

"อิสลามนั้น ตั้งอยู่บนหลัก 5 ประการ คือ การปฏิญาณว่า แท้จริง ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ และแท้จริง มุฮัมมัดนั้นเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ การปฏิบัติละหมาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน และการประกอบพิธีฮัจญ์ที่บัยตุลลอฮฺ" (บรรดาฮะดีษเกี่ยวกับเรื่องนี้มีมากมาย)

ความหมายของคำว่า "อัศซอละฮฺ" (اَلصَّلَاةُ)

พื้นเดิมของคำว่า "อัศซอละฮฺ" (اَلصَّلَاةُ) ตามคำพูดของชาวอาหรับแล้วก็คือ การขอพร (اَلدُّعَاءُ) ภายหลัง คำว่า (اَلصَّلَاةُ) ได้ถูกนำมาใช้ในศาสนบัญญัติในเรื่องการรูกัวะอฺ การสุญูด และการกระทำโดยเฉพาะในเวลาที่เจาะจง โดยมีเงื่อนไขที่เป็นที่ทราบกันดี และลักษณะและชนิดที่เป็นที่รู้จักกันดี

﴿ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴾ (٤)

4. และบรรดาผู้ที่ศรัทธาต่อสิ่งที่ถูกประทานลงมาแก่เจ้า (มุฮัมมัด) และสิ่งที่ถูกประทานลงมาก่อนเจ้า และต่อวันปรโลกนั้นพวกเขาเชื่อมั่น

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺนี้ ﴿ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ ﴾ ว่า คือ เชื่อมั่นในสิ่งที่ท่านนบีได้นำมาจากอัลลอฮฺ ﷻ และสิ่งที่บรรดารอซูลก่อนๆ ได้นำมา โดยไม่จำแนกในระหว่างพวกเขา และไม่ปฏิเสธสิ่งที่พวกเขาได้นำมาจากพระผู้เป็นเจ้ามาสู่มวลมนุษย์ *(อัฏฏอบารี 1/244)* และข้อความที่ว่า ﴿ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴾ (٤) และเชื่อมั่นต่อการฟื้นคืนชีพ วันกิยามะฮฺ สวรรค์ นรก การสอบสวน และตราชูชั่งผลงาน และที่เรียกว่าวันอาคิเราะฮฺ ก็เพราะว่ามันอยู่หลังจากโลกนี้ไปแล้ว

ลักษณะของบรรดาผู้ศรัทธา (المؤمنين)

บรรดาผู้ที่มีลักษณะที่กล่าว ณ ที่นี้ก็คือ บรรดาผู้ที่มีลักษณะที่กล่าวมาแล้วจากดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴾

❂ รายงานจากมุญาฮิด ว่า ที่จริงแล้ว พระองค์ได้ตรัสไว้ 4 อายะฮฺ ในตอนต้นของซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะห์ โดยได้บอกลักษณะของบรรดาผู้ศรัทธา (มุอฺมินีน) และ 2 อายะฮฺ เป็นลักษณะของผู้ปฏิเสธศรัทธา (กาฟิรีน) และ 13 อายะฮฺ ถึงลักษณะของผู้กลับกลอก (มุนาฟิกีน) *(อัฏฏอบารี 1/239)*

บรรดาอายะฮฺทั้ง 4 นี้ เป็นอายะฮฺที่บอกไว้กว้างๆ คลุมไปถึงผู้ศรัทธาทุกคนที่มีลักษณะดังกล่าว ไม่ว่าเขาผู้นั้นจะเป็นชาวอาหรับ ชาวอื่นๆ และชาวคัมภีร์ รวมทั้งมนุษย์และญิน ไม่ใช่ใครคนหนึ่งโดยเฉพาะ และแต่ละข้อที่กล่าวมานั้นเกี่ยวพันกับข้ออื่นๆ เป็นเงื่อนไขซึ่งกันและกัน ดังนั้น การศรัทธาต่อสิ่งเร้นลับ ปฏิบัติละหมาด และจ่ายซะกาตจะถือว่ายังใช้ไม่ได้ นอกจากจะต้องศรัทธาต่อสิ่งที่ท่านรอซูล ﷺ ได้นำมา และสิ่งที่บรรดารอซูลก่อนๆ ทั้งหมดได้นำมาด้วย และการเชื่อมั่นในเรื่องอาคิเราะฮฺ ก็จะใช้ไม่ได้ ถ้าไม่เชื่อมั่นต่อสิ่งดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งความจริงอัลลอฮฺได้ทรงใช้บรรดาผู้ศรัทธาในเรื่องดังกล่าว ดังเช่นที่พระองค์ ตรัสว่า

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلْكِتَـٰبِ ٱلَّذِى نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ
وَٱلْكِتَـٰبِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِن قَبْلُ ﴾

"โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และรอซูลของพระองค์เถิด และคัมภีร์ที่พระองค์ได้ประทานลงมาแก่รอซูลของพระองค์ และคัมภีร์ที่พระองค์ได้ประทานลงมาก่อนนั้น...." จนจบอายะฮฺ

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 136)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ۞ وَلَا تُجَـٰدِلُوٓا۟ أَهْلَ ٱلْكِتَـٰبِ إِلَّا بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مِنْهُمْ ۖ
وَقُولُوٓا۟ ءَامَنَّا بِٱلَّذِىٓ أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَـٰهُنَا وَإِلَـٰهُكُمْ وَٰحِدٌ ﴾

"และพวกเจ้าอย่าได้โต้เถียงกับชาวคัมภีร์ เว้นแต่ด้วยวิธีที่ดีกว่า นอกจากบรรดาผู้อธรรมในหมู่พวกเขา และพวกเจ้าจงกล่าวว่า เราศรัทธาในสิ่งที่ถูกประทานมาแก่เรา และสิ่งที่ถูกประทานแก่พวกเจ้า และพระเจ้าของเรา และพระเจ้าของพวกเจ้าผู้ทรงเอกะ" ไปจนจบอายะฮฺ

(ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต อายะฮฺที่ 46)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ ءَامِنُوا۟ بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُم ﴾

"โอ้บรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์ทั้งหลาย จงศรัทธาต่อสิ่งที่เราได้ให้ลงมา เพื่อยืนยันสิ่งที่มีอยู่กับพวกเจ้าเถิด"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 47)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ قُلْ يَـٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَـٰبِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَىْءٍ حَتَّىٰ تُقِيمُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ وَمَآ أُنزِلَ
إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ ﴾

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า โอ้ชาวคัมภีร์ทั้งหลาย พวกเจ้ามิได้ตั้งอยู่บนสิ่งใด จนกว่าพวกเจ้าจะปฏิบัติตามคัมภีร์เตารอต และคัมภีร์อินญีล และสิ่งที่ถูกประทาน

ลงมาแก่พวกเจ้าจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า”

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 68)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบถึงสภาพของบรรดาผู้ศรัทธาทั้งหมดในเรื่องดังกล่าว โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّن رُّسُلِهِۦۚ ﴾

“ศาสนทูตนั้นได้ศรัทธาต่อสิ่งที่ได้ถูกประทานลงมาแก่เขาจากพระผู้อภิบาลของเขา และผู้ศรัทธาทั้งหลายก็ศรัทธาด้วย ทุกคนศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และมลาอิกะฮฺของพระองค์ และบรรดาคัมภีร์ของพระองค์ และบรรดาศาสนทูตของพระองค์ โดยพวกเขากล่าวว่า เราจะไม่แยกระหว่างท่านหนึ่งท่านใดจากบรรดาศาสนทูตของพระองค์”

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 285)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَلَمۡ يُفَرِّقُواْ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّنۡهُمۡ ﴾

“และบรรดาผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และบรรดารอซูลของพระองค์ และมิได้แยกระหว่างคนหนึ่งคนใดในพวกเขา”

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 152)

ตลอดจนอายะฮฺอื่นในทำนองเดียวกันนี้ที่บ่งชี้ว่าเรื่องของบรรดามุอฺมินทั้งหมดนั้น ก็คือการอีมานต่ออัลลอฮฺ บรรดารอซูลของพระองค์ และบรรดาคัมภีร์ของพระองค์

แต่สำหรับมุอฺมินชาวคัมภีร์โดยเฉพาะ ทั้งนี้ ก็เพราะว่าพวกเขาจะต้องศรัทธาต่อสิ่งที่มีอยู่ที่มือของพวกเขาโดยละเอียด เมื่อพวกเขาเข้ารับอิสลาม โดยจะต้องศรัทธาอย่างครบถ้วน ซึ่งจะทำให้พวกเขาได้รับผลตอบแทนเป็นสองเท่า ส่วนคนอื่นจากพวกเขาก็ให้ศรัทธาตามที่ได้กล่าวมาแล้วโดยรวม ดังที่มีระบุในหนังสือเศาะฮีฮฺว่า

(إِذَا حَدَّثَكُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ فَلاَ تُكَذِّبُوهُمْ وَلَا تُصَدِّقُوْهُمْ وَلٰكِنْ قُوْلُوْا آمَنَّا بِالَّذِيْ أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ)

"เมื่อชาวคัมภีร์ได้เล่าให้พวกท่านฟัง พวกท่านจงอย่าปฏิเสธพวกเขา และอย่าเชื่อพวกเขา แต่จงกล่าวว่า เราได้ศรัทธาต่อสิ่งที่ถูกประทานมาให้แก่พวกเรา และที่ถูกประทานลงมาให้แก่พวกท่าน"

(อบูดาวูด 4/59)

แต่บางทีการศรัทธาของชาวอาหรับส่วนมากต่ออิสลามตามที่มุฮัมมัด ﷺ ถูกแต่งตั้งมาครบถ้วน สมบูรณ์ กว้างและครอบคลุมไปถึงการศรัทธาของผู้ที่เข้ารับอิสลามในหมู่พวกเขา พวกเขานั้นถึงแม้จะได้รับผลตอบแทนเป็นสองเท่า ส่วนคนอื่นๆ จะได้ผลตอบแทนเป็นเท่าเดียวเท่านั้น อัลลอฮฺทรงทราบดี

﴿ أُوْلَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدٗى مِّن رَّبِّهِمۡۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ٥ ﴾

5. ชนเหล่านี้ คือ ผู้ที่อยู่บนทางนำที่มาจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา และชนเหล่านี้ คือ ผู้ที่ได้รับความสำเร็จ

ทางนำและความดีเป็นส่วนที่ผู้ศรัทธาจะได้รับ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ أُوْلَٰٓئِكَ ﴾ บรรดาผู้ที่มีลักษณะอีมานตามที่ได้กล่าวมานั้นคือ ศรัทธาต่อสิ่งเร้นลับ, ปฏิบัติละหมาด, จ่ายส่วนหนึ่งจากสิ่งที่อัลลอฮฺประทานให้เป็นเครื่องยังชีพ ศรัทธาต่อสิ่งที่ถูกประทานลงมาให้แก่ท่านรอซูล (มุฮัมมัด) และสิ่งที่ถูกประทานลงมาให้แก่บรรดารอซูลก่อนหน้านั้น และเชื่อมั่นต่อวันโลกหน้า ตลอดจนประกอบคุณงามความดี และละทิ้งสิ่งที่ต้องห้าม

﴿ عَلَىٰ هُدٗى ﴾ อยู่บนทางสว่าง ทางนำ อยู่ในความรู้เห็นของอัลลอฮฺ

﴿ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ﴾ ชนเหล่านี้ คือผู้ได้รับความสำเร็จทั้งโลกนี้ และโลกหน้า จะประสบกับสิ่งที่พวกเขาต้องการ จะปลอดภัยจากความชั่วร้าย จะได้รับผลตอบแทน คงอยู่ในสวรรค์ตลอดกาล รอดพ้นจากสิ่งที่พระองค์ได้ทรงตระเตรียมไว้ให้แก่ศัตรูของพระองค์ นั่นคือ การลงโทษจากอัลลอฮฺนั่นเอง

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٦ ﴾

6. แท้จริง บรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธานั้น ย่อมมีผลเท่ากันแก่พวกเขาที่เจ้าได้ตักเตือนพวกเขาแล้ว หรือยังมิได้ตักเตือน พวกเขาก็จะไม่ศรัทธา

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ﴾ คือ บรรดาผู้ที่ปกปิด หรือปิดบังความจริงเอาไว้ โดยที่อัลลอฮฺได้กำหนดให้พวกเขาเป็นเช่นนั้น ไม่ว่าเขาจะได้รับการตักเตือนหรือไม่ พวกเขาก็ไม่ศรัทธา ตามที่ท่านนบีได้นำมายังพวกเขา ดังเช่น

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٩٦ وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ ءَايَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُا۟ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ ۝٩٧ ﴾

“แท้จริง บรรดาผู้ที่พระดำรัสของพระผู้อภิบาลของเจ้าได้บัญญัติแก่พวกเขาแล้ว พวกเขาก็จะไม่ศรัทธา และแม้ว่าทุกสัญญาณได้มายังพวกเขา จนกว่าพวกเขาจะแลเห็นการลงโทษอย่างเจ็บปวด”

(ซูเราะฮฺ ยูนุส อายะฮฺที่ 96 – 97)

และอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเกี่ยวกับผู้ดื้อรั้นชาวคัมภีร์ ว่า

﴿ وَلَئِنْ أَتَيْتَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ بِكُلِّ ءَايَةٍ مَّا تَبِعُوا۟ قِبْلَتَكَ ﴾

“และแน่นอน ถ้าพวกเจ้าได้นำหลักฐานทุกอย่างมาแสดงแก่บรรดาผู้ได้รับคัมภีร์ พวกเขาก็จะไม่ตามกิบลัต (ทิศ) ของเจ้า.....จนจบอายะฮฺ”

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 145)

คือผู้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้บันทึกไว้ให้ได้รับความเลวก็ไม่มีทางได้รับความสุข โดยที่อัลลอฮฺ ﷻ ให้หลงเขาก็ไม่ได้รับทางนำ ดังนั้น ท่านก็อย่าเสียเวลาไปเสียใจ จงเอาสาสน์ไปเผยแผ่ให้พวกเขา ใครที่ตอบรับการเชิญชวนของท่าน เขาจะได้รับความดีงามอันมากมาย และใครที่ผินหลังให้ท่านก็ไม่ต้องเสียใจกับพวกเขา ไม่ต้องไปสนใจพวกเขา อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴾

"แท้จริง หน้าที่ของเจ้า คือการเผยแผ่ และหน้าที่ของเรา คือการชำระบัญชี"

(ซูเราะฮฺ อัรเราะอฺดุ อายะฮฺที่ 40)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ إِنَّمَا أَنتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴾

"แท้จริง เจ้าเป็นเพียงผู้ตักเตือนเท่านั้น และอัลลอฮฺเป็นผู้ทรงรักษาทุกสิ่ง"

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 12)

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴾ ว่า ปรากฏว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้มีความกระตือรือร้นที่จะให้มนุษย์ทุกคนศรัทธา ปฏิบัติตามท่านอยู่บนทางนำที่ถูกต้อง แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้บอกให้ท่านทราบว่าพวกเขาจะยังไม่ศรัทธานอกจากผู้ที่อัลลอฮฺได้กำหนดไว้ก่อนแล้วว่า เขาจะเป็นผู้มีความสุขดังที่ได้กล่าวมาในตอนแรก และจะไม่มีการหลงทางนอกจากผู้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กำหนดไว้แล้ว ว่าเป็นคนชั่ว ดังที่ได้กล่าวมาก่อนแล้ว *(อัฏฏอบารี 1/252)*

﴿ خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ ۖ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾ ﴾

7. อัลลอฮฺได้ทรงประทับตราบนหัวใจของพวกเขา และที่หูของพวกเขาแล้ว และที่ตาของพวกเขา ก็มีสิ่งปิดบังอยู่ และเขาเหล่านั้น จะได้รับการลงโทษอย่างมหันต์

ความหมายของคำว่า (اَلْخَتْمُ)

- อัสสุดดีย์ ได้กล่าวว่า ﴿ خَتَمَ اللَّهُ ﴾ คือ อัลลอฮฺได้ทรงประทับตรา *(อิบนุ อบีฮาติม 1/44)*

- กอตาดะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺนี้ว่า ชัยฏอนได้เข้าครอบงำพวกเขาเมื่อพวกเขาเชื่อฟังมัน แล้วอัลลอฮฺจึงได้ประทับบนหัวใจของพวกเขา และที่หูของพวกเขา และที่ตาของพวกเขาก็มีสิ่งปิดบังอยู่ ดังนั้น พวกเขาจึงมองไม่เห็นทางนำ หูไม่ได้ยิน ไม่เข้าใจ และไม่ใช้สติ

ปัญญาใคร่ครวญ *(อิบนุ อบีฮาติม 1/44)*

อิบนุ ญุร็อยจ์ ได้เล่าว่า มุญาฮิดได้กล่าวถึงอายะฮฺ ﴿ خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ ﴾ ว่าคือ การประทับตรา โดยที่บาปนั้นปรากฏอยู่บนหัวใจของเขา มันห่อไว้ทุกด้านของมันเหมือนกับว่าประทับติดแน่นอยู่ *(อิบนุ อบีฮาติม 1/44)*

อิบนุ ญุร็อยจฺ ได้กล่าวว่า คือ การประทับตราบนหัวใจและหู *(อัฏฏอบารี 1/259)*

อิบนุ ญุร็อยจ์ ได้เล่าว่า อับดุลลอฮฺ อิบนุ กะษีรฺ ได้เล่าให้เราฟังว่า เขาได้ยินมุญาฮิดกล่าวว่า สนิมนั้นง่ายที่จะเอาออกมากกว่าการประทับตรา การประทับตราง่ายกว่าการลั่นกุญแจ การลั่นกุญแจนั้นหนักกว่าทั้งหมด *(อัฏฏอบารี 1/259)*

อัลอะอฺมัช ได้กล่าวว่า มุญาฮิดได้ทำให้เราเห็นด้วยกับมือของเขาเอง แล้วเขาได้กล่าวว่า พวกเขามองว่า หัวใจนั้นเหมือนกับฝ่ามือนี้ เมื่อบ่าวกระทำบาปหนึ่ง หัวใจส่วนหนึ่งก็จะหดตัว (เขากล่าวพร้อมกับหุบนิ้วก้อยเข้ามา) เมื่อกระทำบาปซ้ำ มันก็จะหดตัวอีก (แล้วเขาก็หุบอีกนิ้วเข้า) เมื่อกระทำบาปอีก มันก็จะยิ่งหด (แล้วเขาก็หุบนิ้วประกอบกระทั่งครบทุกนิ้ว) แล้วเขาก็กล่าวว่า “แล้วจึงมีตราประทับลงบนหัวใจของเขา” ซึ่งมุญาฮิดกล่าวว่า “พวกเขาเห็นว่า สิ่งนั้นคือ การเกิดสนิมในหัวใจ” *(อัฏฏอบารี 1/258)*

อัลกุรฺฏุบีย์ ได้กล่าวว่าบรรดาประชาชาติได้มีมติว่าแท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ ได้บรรยายลักษณะของพระองค์ว่า พระองค์ทรงประทับตราบนหัวใจของคนกาฟิรฺเป็นการตอบแทนการปฏิเสธของพวกเขา ดังเช่นพระองค์ตรัสว่า

﴿ بَلْ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ ﴾

“หามิได้ อัลลอฮฺได้ทรงประทับตราบนหัวใจของพวกเขาต่างหาก เนื่องจากการปฏิเสธศรัทธาของพวกเขา”

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 155) (อัลกุรฺฏุบีย์ 1/187)

มีฮะดีษที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางหัวใจ ว่า

(يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قُلُوبَنَا عَلَى دِينِكَ)

“โอ้ผู้ที่เปลี่ยนแปลงหัวใจ ได้โปรดให้หัวใจของพวกเรามั่นคงอยู่บนศาสนาของพระองค์ด้วยเถิด”

(อัตติรฺมิซี 2140, 3587, อิบนุมาญะฮฺ 3834)

❁ และได้กล่าวถึงฮะดีษที่รายงาน โดย ฮุซัยฟะฮฺ ที่มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺ จากท่านรอซูล ﷺ ว่า

(تُعْرَضُ الْفِتَنُ عَلَى الْقُلُوبِ كَالْحَصِيْرِ عُوْدًا عُوْدًا فَأَيُّ قَلْبٍ أُشْرِبَهَا نُكِتَ فِيْهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ وَأَيُّ قَلْبٍ أَنْكَرَهَا نُكِتَ فِيْهِ نُكْتَةٌ بَيْضَاءُ حَتَّى تَصِيْرَ عَلَى قَلْبَيْنِ عَلَى أَبْيَضَ مِثْلِ الصَّفَا فَلَا تَضُرُّهُ فِتْنَةٌ مَادَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضَ وَالْآخَرُ اَسْوَدُ مُرْبَادًّا كَالْكُوْزِ مُجَخِّيًا لَا يَعْرِفُ مَعْرُوفًا وَلَا يُنْكِرُ مُنْكَرًا)

“ฟิตัน (ความวิบัติ) จะถูกเสนอเหนือหัวใจทั้งหลาย ดุจดังเสื่อที่ถูกสานขึ้นทีละเส้นๆ หัวใจใดรีบรับฟิตันนั้น ก็จะเกิดจุดดำขึ้นในหัวใจ และหัวใจใดปฏิเสธฟิตัน ก็จะเกิดจุดขาวขึ้น ดังนั้น หัวใจจึงกลายเป็น 2 หัวใจ หัวใจแรกสีขาวดุจดังหินเรียบไม่ขรุขระ ฟิตนะฮฺใดก็ทำอันตรายหัวใจนี้ไม่ได้ ตราบที่ยังมีฟากฟ้าและแผ่นดินอยู่ ส่วนอีกหัวใจหนึ่งดำสนิท เหมือนดังภาชนะที่ถูกทำให้เอียง ซึ่งหัวใจนี้จะไม่รู้จักความดี และไม่ปฏิเสธความชั่ว...... ไปจนจบฮะดีษ”

(มุสลิม 1/128)

❁ อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ในความเป็นจริงสำหรับฉันแล้ว ในเรื่องนี้ก็คือฮะดีษที่คล้ายๆ กันที่รายงานมาจากท่านรอซูล ﷺ ซึ่งเป็นฮะดีษที่รายงานโดย อบูฮุร็อยเราะฮฺ ﵁ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنَّ الْـمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ ذَنْبًا كَانَتْ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ وَاسْتَعْتَبَ صُقِلَ قَلْبُهُ وَإِنْ زَادَ زَادَتْ حَتَّى تَعْلُوَ قَلْبَهُ فَذٰلِكَ الرَّانُ الَّذِيْ قَالَ اللهُ تَعَالَى ﴿ كَلَّا ۖ بَلْ ۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ ﴾

“แท้จริง ผู้ศรัทธานั้น เมื่อได้กระทำบาปอย่างหนึ่ง จะปรากฏจุดดำขึ้นในหัวใจของเขา แล้วถ้าเขากลับตัวกลับใจ ถอดบาป และรู้สึกเสียใจ หัวใจของเขาก็จะถูกให้ลื่นอย่างเดิม (ไม่มีจุดดำ) และถ้าความผิดหรือบาปมันเพิ่ม จุดดำก็จะเพิ่มจนกระทั่งมันครอบงำหัวใจของเขาทั้งหมด ดังกล่าวนั้นก็เป็นสนิมดังที่อัลลอฮฺ تَعَالَى ได้ตรัสไว้ในดำรัสของพระองค์ที่มีความหมายว่า **(มิใช่เช่นนั้น แต่ทว่า สิ่งที่พวกเขาได้ขวนขวายไว้นั้นได้เป็นสนิมบนหัวใจของพวกเขา)”** *(ซูเราะฮฺ อัลมุฏ็อฟฟิฟีน อายะฮฺที่ 14)*

ฮะดีษนี้บันทึกโดย อัตติรฺมิซี, อันนะซาอี และอิบนุมาญะฮฺ โดยอัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่า เป็นฮะดีษฮะซัน เศาะฮีฮฺ

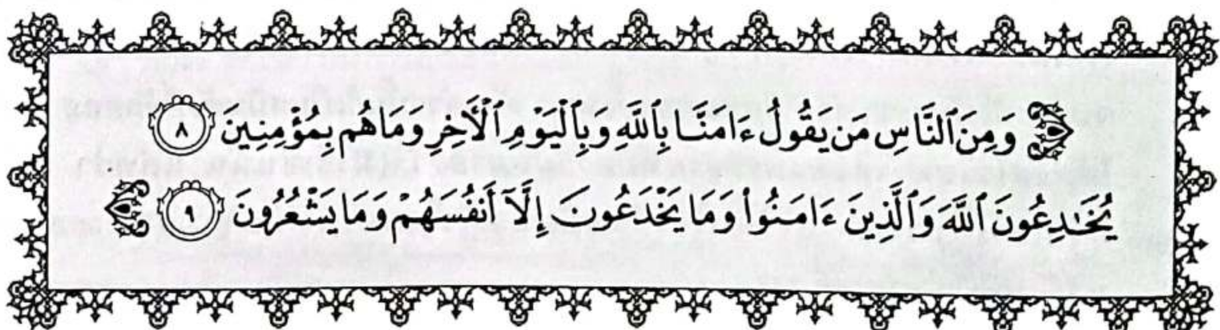
การเอี๊ยะอ์หรอบ คำว่า ﴿غِشَٰوَةٌ﴾ และความหมาย

พึงทราบเถิดว่า การอ่านหยุดโดยสมบูรณ์ที่ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ﴾ และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿وَعَلَىٰٓ أَبْصَٰرِهِمْ غِشَٰوَةٌ﴾ ซึ่งเป็นประโยคที่สมบูรณ์ เพราะแท้จริง การประทับตรานั้นก็ที่หัวใจ และที่หู

ส่วนคำว่า (غِشَاوَةٌ) คือ สิ่งปกปิด ซึ่งมันจะปกปิดอยู่ที่ตา ดังที่อัสสุดดีย์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือตัฟซีรฺของเขา รายงานจากอิบนุ อับบาส และจากอิบนุ มัสอูด และจากศอฮาบะฮฺของท่านรอซูล ﷺ กลุ่มหนึ่งเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ﴾ ว่า พวกเขาจึงไม่เข้าใจ และไม่ได้ยิน และกล่าวว่า และที่ดวงตาของพวกเขาก็ถูกให้มีสิ่งบดบังอยู่ จึงกล่าวได้ว่า ที่ตาของพวกเขานั้นมองไม่เห็น *(อัฏฏ็อบารี 1/266)*

กล่าวถึงพวกมุนาฟิกีน (พวกกลับกลอก)

ที่กล่าวมาแล้วเป็นลักษณะของบรรดามุอฺมินีน (ผู้ศรัทธา) ซึ่งอยู่ในตอนต้นของซูเราะฮฺ จำนวน 4 อายะฮฺ ต่อจากนั้นก็ได้แนะนำให้ทราบถึงสภาพของกาฟิรีน (ผู้ปฏิเสธศรัทธา) ด้วยกับ 2 อายะฮฺด้วยกัน แล้วก็กล่าวถึงสภาพของพวกมุนาฟิกีน (พวกกลับกลอก) คือ พวกที่แสดงตัวว่าศรัทธา และในใจได้ซ่อนการปฏิเสธเอาไว้ ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่ว่า คนจำนวนมากไม่รู้ถึงสภาพที่แท้จริงของพวกเขา อัลลอฮฺ ﷻ จึงทรงกล่าวบรรยายลักษณะต่างๆ ของพวกเขาไว้อย่างยืดยาว ซึ่งทั้งหมดเป็นลักษณะที่กลับกลอกทั้งสิ้น ดังที่มีเรื่องราวถูกประทานอยู่ในซูเราะฮฺบะรออะฮฺ (เตาบะฮฺ) และซูเราะฮฺอัลมุนาฟิกีน และยังได้มีกล่าวไว้เป็นช่วงๆ ในซูเราะฮฺอันนูรฺ และซูเราะฮฺอื่นๆ เพื่อเป็นการแจ้งให้ทราบถึงสภาพของพวกเขา เพื่อที่จะได้ออกห่างจากพวกเขา และพวกที่มีลักษณะเช่นนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ٨
يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ٩

8. และจากกลุ่มชนนั้น มีผู้กล่าวว่า เราได้ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลกแล้ว ทั้ง ๆ ที่พวกเขาหาใช่เป็นผู้ศรัทธาไม่

9. เขาเหล่านั้นต่างหลอกลวงอัลลอฮฺ และบรรดาผู้ศรัทธา และพวกเขาไม่ได้หลอกลวงใคร นอกจากตัวของพวกเขาเองเท่านั้น แต่พวกเขาไม่รู้สึก

ความหมายของคำว่า "อันนิฟาก" (การกลับกลอก)

คำว่า "อันนิฟาก" (اَلنِّفَاقُ) คือ การกระทำให้ความดีปรากฏออกมา และเอาความชั่วซ่อนเร้นเอาไว้ ทั้งนี้ นิฟากนั้นมีหลายประเภท ประเภทแรกคือ สิ่งที่เป็นความเชื่อซ่อนเร้นอยู่ภายใน (เอียะติกอดีย์) ซึ่งมีโทษคือ การคงอยู่ในนรกตลอดกาล อีกประเภทหนึ่งคือ นิฟากที่เกิดจากพฤติกรรมที่แสดงออกมา (อามาลีย์) กรณีนี้ ถือเป็นบาปใหญ่ที่สุดประการหนึ่ง ซึ่งจะนำมาอธิบายเป็นรายละเอียดต่อไปในที่ของมัน *อินชาอัลลอฮฺ* เรื่องนี้ก็ดังที่อิบนุ ญุร็อยจฺได้กล่าวเอาไว้ว่า ผู้กลับกลอกนั้น คำพูดของเขาจะต่างกับการกระทำของเขา สิ่งที่ปกปิดอยู่ภายในจะต่างกับที่อยู่ภายนอก ทางเข้าของเขาจะต่างกับทางออกของเขา และสิ่งที่เห็นจะต่อต้านสิ่งที่มองไม่เห็น

(อัฏฏอบารี 1/270)

การเริ่มการกลับกลอก

ความจริงแล้วบรรดาลักษณะของพวกมุนาฟิกีนได้ถูกประทานลงมาอยู่ในซูเราะฮฺมะดะนียะฮฺ เพราะว่าในสมัยที่อยู่ที่มักกะฮฺนั้น ยังไม่มีการกลับกลอกเกิดขึ้น แต่สถานการณ์กลับตรงกันข้าม กล่าวคือ ในสมัยนั้นมีคนจำนวนหนึ่งต้องฝืนแสดงออกว่าเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธา ทั้งที่ในความเป็นจริงพวกเขาเป็นผู้ศรัทธา แล้วเมื่อท่านรอซูล ﷺ ได้อพยพไปสู่เมืองมะดีนะฮฺก็ปรากฏว่ามีชาวเผ่าเอาสฺ และค็อซร็อจที่ในสมัยญาฮิลียะฮฺก็เคยกราบไหว้เจว็ด และรูปปั้นมาก่อนเช่นเดียวกับชาวมุชริกีนอาหรับ และมีชาวยิวที่เป็นชาวคัมภีร์ตามบรรพบุรุษของพวกเขาซึ่งขณะนั้นก็มีอยู่ 3 เผ่า คือ เผ่าก็อยนุกออฺ ซึ่งเป็นพันธมิตรกับชาวค็อซรอจ และเผ่าอันนะฎีรฺและเผ่ากุร็อยเซาะฮฺ ซึ่งเป็นพันธมิตรของชาวเอาสฺ แล้วเมื่อท่านรอซูล ﷺ ได้เข้ามาที่เมืองมะดีนะฮฺ ชาวอันซอรฺจากตระกูลเอาสฺและค็อซรอจก็ได้เข้ารับอิสลาม แต่มีชาวยิวเพียงส่วนน้อยที่เข้ารับอิสลาม เช่น อับดุลลอฮฺ อิบนุ สลาม โดยที่ในขณะนั้นก็ยังไม่มีพวกที่กลับกลอก

เพราะว่าบรรดามุสลิมในขณะนั้นยังไม่น่ากลัวต่อคนอื่น ยิ่งไปกว่านั้น ท่านรอซูล ﷺ ยังได้ทำสัญญาสงบศึกกับพวกยิวและชาวอาหรับเผ่าต่างๆ รอบๆ เมืองมะดีนะฮฺ และเมื่อเกิดสมรภูมิบัดรฺ มุสลิมได้ชัยชนะทำให้อิสลามแข็งแกร่งขึ้น อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุบัยยฺ อิบนุ สะลูล ซึ่งขณะนั้นเขาเป็นระดับหัวหน้าอยู่ในเมืองมะดีนะฮฺ และเป็นชาวเผ่าค็อซรอจ โดยที่เขาเป็นผู้นำของทั้งสองกลุ่มในสมัยญาฮิลียะฮฺ และพวกเขามีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะให้เขามีอำนาจเหนือพวกเขา แล้วเมื่อข่าวดีได้มาถึงพวกเขา พวกเขาก็เข้ารับอิสลาม และเลิกสนใจเขา เขาจึงเก็บความรู้สึกโกรธแค้นอิสลามและชาวมุสลิมอยู่ภายในใจตลอดเวลา แล้วเมื่อเกิดสงครามบัดรฺ เขาจึงกล่าวว่า "ดูจากรูปการณ์แล้ว คงถึงเวลาที่อัลลอฮฺ ﷻ จะให้อิสลามมีบทบาทสำคัญ" แล้วเขาก็แสร้งประกาศตัวเข้ารับอิสลาม และกลุ่มที่เป็นพรรคพวกของเขาก็เข้ารับอิสลาม เช่นเดียวกับเขารวมไปถึงอีกพวกหนึ่งที่เป็นชาวคัมภีร์ จากจุดนี้จึงได้เกิดการกลับกลอกขึ้นแก่ชาวเมืองมะดีนะฮฺ และชาวอาหรับที่อยู่รอบๆ เมืองมะดีนะฮฺ ส่วนชาวมุฮาญิรีนไม่มีใครสักคนหนึ่งที่เป็นมุนาฟิก (พวกกลับกลอก) เพราะไม่มีใครสักคนหนึ่งที่อพยพมาโดยถูกบังคับ แต่เขาอพยพมาโดยทิ้งทรัพย์สิน ลูกหลาน แผ่นดิน โดยหวังที่จะได้รับสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงเตรียมไว้ในโลกอาคิเราะฮฺ

การอธิบายอายะฮฺ

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับอายะฮฺอัลกุรอานที่ว่า

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ﴾

หมายถึง พวกมุนาฟิกีน (พวกกลับกลอก) จากชาวเผ่าเอาสฺ และค็อซรอจ และผู้ที่อยู่ในแนวความคิดเกี่ยวกับพวกเขา *(อัฏฏอบารี 1/269)* และเช่นเดียวกันที่อธิบายอายะฮฺนี้ว่าเป็นพวกมุนาฟิกีนจากเผ่าเอาสฺ และค็อซรอจ ก็คือ อะบุลอาลียะฮฺ, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ และอัสสุดดีย์ ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้เตือนให้ทราบถึงลักษณะของพวกมุนาฟิกีน เพื่อที่มุอฺมินีนจะได้ไม่หลงกลของพวกเขา และไม่ตกอยู่ในความเสียหายจากการที่ไม่ระมัดระวังต่อพวกเขา และจากการหลงเชื่อว่าพวกเขาเป็นผู้มีศรัทธา ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว พวกเขาเป็นพวกกุฟฟารฺ (ปฏิเสธ) ไม่ยอมรับอิสลาม นี่เป็นส่วนหนึ่งจากข้อเตือนที่สำคัญยิ่งเพื่อที่จะได้ไม่คิด และเห็นดีเห็นชอบไปกับพวกเขา ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ﴾

"และจากกลุ่มชนนั้น มีผู้กล่าวว่า เราได้ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลกแล้ว ทั้ง ๆ ที่พวกเขาหาใช่เป็นผู้ศรัทธาไม่"

คือพวกเขาจะกล่าวคำพูดที่ดูแล้วไม่มีเบื้องหลังเป็นอื่น ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ قَالُوا۟ نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ ﴾

"เมื่อพวกกลับกลอก (มุนาฟิกีน) มาหาเจ้า พวกเขากล่าวว่า เราขอปฏิญาณว่าแท้จริง ท่านเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ แต่อัลลอฮฺทรงรู้ดียิ่งว่าแท้จริง ท่านนั้นเป็นศาสนทูตของพระองค์อย่างแน่นอน"

(ซูเราะฮฺ อัลมุนาฟิกูน อายะฮฺที่ 1)

คือ ที่พวกเขากล่าวเช่นนั้น เมื่ออยู่ต่อหน้าท่านเท่านั้น โดยที่ในความเป็นจริงแล้วพวกเขามิได้เชื่อเช่นนั้น ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการเน้นคำปฏิญาณด้วยตัว (إِنَّ) และอักษร (ل) เพื่อการเน้น และการย้ำเน้นให้ทราบถึงคำพูดของพวกเขาที่บอกว่า เราศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ และวันปรโลก แต่เรื่องมิได้เป็นเช่นที่เขาพูด พวกเขาพูดเท็จในการปฏิญาณของเขาซึ่งต่างกับสิ่งที่อยู่ในหัวใจของพวกเขา อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ ﴾

"และอัลลอฮฺทรงเป็นพยานว่าแท้จริง พวกมุนาฟิกีนนั้นเป็นผู้กล่าวเท็จ"

(ซูเราะฮฺ อัลมุนาฟิกีน อายะฮฺที่ 1)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ﴾

"ทั้ง ๆ ที่พวกเขา หาใช่เป็นผู้ศรัทธาไม่"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 8)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ﴾

"เขาเหล่านั้นต่างหลอกลวงอัลลอฮฺ และบรรดาผู้ศรัทธา"

คือพวกเขาพยายามแสดงให้เห็นว่า พวกเขาเป็นผู้ศรัทธาโดยที่ภายในใจของพวกเขานั้นซ่อนเร้นการปฏิเสธศรัทธาเอาไว้ โดยคิดว่าบรรดาผู้ศรัทธาไม่รู้ และพวกเขาก็หลอกอัลลอฮฺ ﷻ ด้วย พวกเขาแสดงกลลวงอัลลอฮฺ ﷻ และบรรดาผู้ศรัทธา ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُۥ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ ۖ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَىْءٍ ۚ أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلْكَٰذِبُونَ ﴿١٨﴾ ﴾

"วันที่อัลลอฮฺทรงให้พวกฟื้นคืนชีพทั้งหมด แล้วพวกเขาก็จะสาบานต่อพระองค์ ดังเช่นที่พวกเขาสาบานต่อพวกเจ้า และพวกเขาคิดว่า แท้จริง พวกเขาอยู่บนสิ่งหนึ่งแห่งความจริงแล้ว พึงทราบเถิดว่า แท้จริง พวกเขาเป็นคนโกหก"

(ซูเราะฮฺ อัลมุญาดะละฮฺ อายะฮฺที่ 18)

ด้วยเหตุนี้ ความเชื่อของพวกเขาจึงได้รับการโต้ตอบด้วยกับคำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴾

"และพวกเขามิได้หลอกลวงใครเลย นอกจากตัวของพวกเขาเองเท่านั้น แต่พวกเขาไม่รู้สึก"

พระองค์ตรัสว่า พวกเขามิได้หลอกใครด้วยการกระทำของพวกเขา นอกจากตัวของพวกเขาเอง โดยที่ตัวของพวกเขาไม่รู้สึกคิดไปถึง ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَهُوَ خَٰدِعُهُمْ ﴾

"แท้จริง บรรดามุนาฟิกีน นั้นกำลังหลอกลวงอัลลอฮฺอยู่ ขณะเดียวกันพระองค์ก็ทรงหลอกลวงพวกเขาเช่นกัน"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 142)

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานจากอิบนุ ญุร็อยจฺ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ ﴾ ว่าพวกเขาพยายามแสดงตัวปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ เพื่อที่จะได้ปกป้องเลือดเนื้อ, ทรัพย์สินของพวกเขา และชีวิตของพวกเขาเอง *(อิบนุ อบีฮาติม 1/46)*

สะอีด ได้กล่าวโดยเอามาจากกอตาดะฮฺ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾
يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾ ﴾

นี่เป็นลักษณะของพวกคนมุนาฟิก ส่วนใหญ่นิสัยชอบประจบประแจง พยายามพูดให้เชื่อในใจปฏิเสธ กระทำตรงกันข้าม สภาพตอนเช้าอย่าง และตอนเย็นอีกอย่างหนึ่ง โอนอ่อนตามลมเพลมพัดเช่นเดียวกับเรือใบที่ต้องอาศัยลม

(อิบนุ อบีฮาติม 1/48)

﴿ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمُۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾ ﴾

10. ในหัวใจของพวกเขามีโรคอย่างหนึ่ง แล้วอัลลอฮฺได้ทรงเพิ่มโรคอีกอย่างหนึ่งให้แก่พวกเขา และพวกเขาจะได้รับการลงโทษอย่างเจ็บแสบ อันเนื่องจากการที่พวกเขากล่าวเท็จ

จุดมุ่งหมายของคำว่า "มะรอฎุน" (ป่วย)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวโดยเอามาจากอบีมาลิก และจากอบีซอและฮฺ จากอิบนิ อับบาส และจากมุรฺเราะฮฺ อัลฮัมดานีย์ จากอิบนิ มัสอูด และจากศอฮาบะฮฺของท่านรอซูล ﷺ กลุ่มหนึ่งได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺ ที่ว่า ﴿ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ ﴾ คำว่า (مرض) แปลว่า สงสัย ดังนั้นอัลลอฮฺ ﷻ จึงกล่าวต่อไปว่า ﴿ فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضًا ﴾ เขากล่าวว่า แล้วอัลลอฮฺได้เพิ่มความสงสัยเข้าไปอีกความหมายเช่นเดียวกันนี้ มุญาฮิด อิกริมะฮฺ อัลฮะซัน อัลบัศรี อะบุลอาลียะฮฺ อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส แล้วกอตาดะฮฺ ก็ได้กล่าวเช่นนั้น *(อิบนุ อบีฮาติม 1/48)*

อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴿ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ ﴾ ว่านี่เป็นการป่วยอย่างหนึ่งในศาสนา ไม่ใช่เป็นความป่วยทางร่างกาย พวกเขาคือ พวกมุนาฟิกีน ความป่วยก็คือ ความสงสัยที่พวกเขามีต่ออิสลาม ﴿ فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضًا ﴾ เขากล่าวว่า แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้เพิ่มความสกปรกให้แก่เขา แล้วเขาได้อ่านอายะฮฺที่ว่า

﴿ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ فَزَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ ﴾

"สำหรับบรรดาผู้ศรัทธานั้น บทนี้ได้ทำให้การศรัทธาเพิ่มขึ้นแก่พวกเขาโดยที่พวกเขามีความปีติยินดี และสำหรับผู้ที่มีโรคอยู่ในหัวใจของพวกเขา บทนี้ก็จะยิ่งเพิ่มความสกปรกให้แก่พวกเขามากยิ่งขึ้นไปอีก"

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 124 – 125)

เขากล่าวว่า หมายถึงยิ่งเพิ่มความชั่วเข้าไปบนความชั่วเดิมอีก เพิ่มความหลงผิดให้มากยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งสิ่งที่อับดุรเราะฮฺมานกล่าวนี้ถือเป็นทรรศนะที่ดี ถือเป็นการตอบแทนเป็นชนิด

เดียวกัน และเช่นเดียวกันที่คนรุ่นก่อนๆ ได้กล่าวว่า มันสอดคล้องกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ وَٱلَّذِينَ ٱهۡتَدَوۡاْ زَادَهُمۡ هُدًى وَءَاتَىٰهُمۡ تَقۡوَىٰهُمۡ ١٧ ﴾

"ส่วนผู้ที่ปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้อง พระองค์จะทรงเพิ่มแนวทางที่ถูกต้องให้แก่พวกเขา และจะประทานให้แก่พวกเขาซึ่งการยำเกรง"

(ซูเราะฮฺ มุฮัมมัด อายะฮฺที่ 17)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ بِمَا كَانُواْ يَكۡذِبُونَ ﴾

"อันเนื่องจากการที่พวกเขากล่าวเท็จ"

บางท่านอ่านว่า (يُكَذِّبُوْنَ) ซึ่งแปลว่า พวกเขาปฏิเสธ ทั้งนี้ความจริงพวกเขามีทั้งสองลักษณะ คือนอกจากพวกเขาจะชอบโกหกอยู่เป็นประจำแล้ว พวกเขายังปฏิเสธสิ่งเร้นลับ พวกเขาจึงรวมเอาทั้งสองลักษณะเข้าด้วยกัน

(ข้อควรคิด) ทรรศนะที่ว่า ท่านนบี ﷺ ทราบถึงตัวตนของพวกมุนาฟิกีนบางคน ที่จริงแล้วได้พาดพิงไปยังฮะดีษที่ได้รายงานโดย ฮุซัยฟะฮฺ อิบนุลยะมาน ในการเรียกชื่อคนเหล่านั้นทั้ง 14 คน เป็นมุนาฟิก ในสงครามตะบู๊กที่พวกเขาตั้งใจที่จะฆ่าท่านรอซูล ﷺ ในยามมืดของกลางคืนเมื่อถึงที่อะกอบะฮฺ พวกเขาตั้งใจจะไล่ให้อูฐตกใจหนีไป เพื่อให้ท่านหล่นลงจากหลังอูฐ แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้วะฮีให้ท่านทราบแผนของพวกเขา ท่านจึงมอบหมายให้ฮุซัยฟะฮฺเป็นผู้ดูแลในเรื่องดังกล่าว

ส่วนคนอื่นจากพวกเขานั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ وَمِمَّنۡ حَوۡلَكُم مِّنَ ٱلۡأَعۡرَابِ مُنَٰفِقُونَۖ وَمِنۡ أَهۡلِ ٱلۡمَدِينَةِ مَرَدُواْ عَلَى ٱلنِّفَاقِ لَا تَعۡلَمُهُمۡۖ ﴾

"และส่วนหนึ่งจากผู้พำนักอยู่รอบๆ พวกเจ้าที่เป็นอาหรับชนบทนั้นเป็นพวกกลับกลอก และในหมู่ชาวมะดีนะฮฺ ก็เช่นเดียวกัน พวกเหล่านั้นดื้อรั้นในการกลับกลอก เจ้า (มุฮัมมัด) ไม่รู้จักธาตุแท้ของพวกเขาดอก เรา (อัลลอฮฺ) รู้จักพวกเขาดี..." จนจบอายะฮฺ

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 101)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ ۞ لَّئِن لَّمْ يَنتَهِ ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَٱلْمُرْجِفُونَ فِى ٱلْمَدِينَةِ
لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَآ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾ مَّلْعُونِينَ ۖ أَيْنَمَا ثُقِفُوٓا۟
أُخِذُوا۟ وَقُتِّلُوا۟ تَقْتِيلًا ﴿٦١﴾ ﴾

"แน่นอน ถ้าพวกกลับกลอก และบรรดาผู้ที่ในหัวอกของพวกเขามีโรค และกลุ่มผู้ก่อกวนความสงบในนครมะดีนะฮฺไม่ระงับ (การกระทำที่เลวทรามของพวกเขา) แน่นอน เราจะให้เจ้ามีอำนาจเหนือพวกเขา แล้วพวกเขาจะไม่กลับมาพำนักเป็นเพื่อนบ้านของเจ้าในนั้นอีก เว้นแต่เพียงชั่วเวลาอันเล็กน้อยเท่านั้น พวกเหล่านั้นถูกสาปแช่ง ไม่ว่าพวกเขาจะถูกพบ ณ ที่แห่งหนใด ก็จะถูกจับกุม และถูกสังหารโดยปราศจากความเมตตา"

(ซูเราะฮฺ อัลอะฮฺซาบ อายะฮฺที่ 60 – 61)

ในอายะฮฺนี้เป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่า ที่จริงแล้ว ท่านไม่ได้ทราบเป็นรายบุคคลว่าใครเป็นพวกกลับกลอก แต่ท่านได้ทราบลักษณะของพวกเขา ท่านจึงพอจะมองออกบ้างว่าใครเป็นพวกดังกล่าว ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَوْ نَشَآءُ لَأَرَيْنَٰكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَٰهُمْ ۚ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِى لَحْنِ ٱلْقَوْلِ ۚ ﴾

"และหากเราประสงค์ เราจะเปิดเผยพวกเขาแก่เจ้า แล้วเจ้าจะรู้จักเขาอย่างแน่นอนที่เครื่องหมายของพวกเขา และแน่นอน เจ้าจะรู้จักพวกเขาได้ในน้ำเสียงที่พูด"

(ซูเราะฮฺ มุฮัมมัด อายะฮฺที่ 30)

ความจริงปรากฏว่า ผู้ที่เป็นที่ร่ำลือในการกลับกลอก ก็คือ อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุบัยยฺ อิบนุ สะลูน โดยที่ซัยดฺ อิบนุ อัรฺก็อม ได้เป็นพยานยืนยันในเรื่องนี้ได้ แต่ถึงกระนั้นเมื่อเขาเสียชีวิต ท่านนบีก็ยังละหมาดให้แก่เขา ร่วมฝังศพเขา และปฏิบัติเช่นกับที่ได้ปฏิบัติแก่มุสลิมโดยทั่วไป ซึ่งท่านอุมัร อิบนุล คือฏฏอบก็ได้คัดค้านและไม่เห็นด้วยกับท่าน แต่ท่านก็กล่าวว่า "ฉันไม่อยากให้ชาวอาหรับโจษจันกันว่า มุฮัมมัดฆ่าบรรดาสหายของเขา" *(อัฏฏอบบารี 23/406)*

ในหนังสือเศาะฮีฮฺ ท่านกล่าวว่า "ฉันมีทางเลือก แล้วฉันก็ได้คัดเลือกแล้ว" และในรายงานหนึ่งว่า "ถ้าฉันรู้ว่าการที่ฉันขออภัยโทษให้แก่เขามากกว่าเจ็ดสิบครั้ง จะทำให้เขาได้รับการอภัย ฉันก็จะเพิ่มอย่างแน่นอน *(ฟัตฮุลบารีย์ 8/184, มุสลิม 4/2141)*

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾ ﴾

11. และเมื่อถูกกล่าวแก่พวกเขาว่า พวกเจ้าจงอย่าก่อความเสียหายบนแผ่นดิน

12. พวกเขาก็กล่าวว่า ที่จริงนั้น พวกเราเป็นผู้ปรับปรุงให้ดีต่างหาก พึงทราบเถิดว่า แท้จริง พวกเขานั่นแหละเป็นผู้ที่ก่อความเสียหาย แต่ทว่าพวกเขาไม่รู้สึก

จุดมุ่งหมายของคำว่า "อัลฟะซาด" (الفساد)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวไว้ในการอธิบายอัลกุรอานของเขา โดยเอามาจากอิบนุ อับบาส และอิบนุ มัสอูด และจากศอฮาบะฮฺของท่านนบี ﷺ ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾ ﴾

ว่าพวกเหล่านั้น คือพวกมุนาฟิกีน

ส่วนข้อความที่ว่า ﴿ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ ﴾ ว่า คำว่า (الفساد) ก็คือ การปฏิเสธศรัทธา และการกระทำความชั่ว (อัฏฏอบารี 1/282)

อบูญะอฺฟัรฺ ได้เล่าโดยนำมาจากอัรฺรอเบียะอฺ อิบนิ อนัส จากอะบิลอาลียะฮฺ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ ﴾ ว่า หมายความว่าพวกท่านจงอย่าก่อความเสื่อมเสียในแผ่นดิน โดยที่ปรากฏว่าความเสียหายของพวกเขาที่กระทำบนแผ่นดินก็คือ ฝ่าฝืนอัลลอฮฺ นั่นก็เพราะว่าใครที่ฝ่าฝืนอัลลอฮฺ ﷻ บนแผ่นดิน หรือใช้ให้คนอื่นฝ่าฝืนทำชั่ว ก็เท่ากับว่าเขาได้ทำความเสียหายบนแผ่นดิน เพราะความดีบนแผ่นดิน และในท้องฟ้าก็ด้วยการภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ *(อิบนุ อบีฮาติม 1/50)* และเช่นเดียวกันนี้แหละที่อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และกอตาดะฮฺ ได้กล่าว *(อิบนุ อบีฮาติม 1/51)*

ประเภทความเสื่อมเสีย หรือเสียหายที่พวกมุนาฟิกีนได้กระทำ

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า พวกที่กลับกลอกนั้นได้สร้างความเสียหายบนแผ่นดิน ด้วยการ

ฝ่าฝืนพระผู้อภิบาลของพวกเขา ละเมิดสิ่งที่เป็นที่ต้องห้าม ละเลยไม่ปฏิบัติสิ่งที่บังคับให้กระทำ สงสัยในเรื่องของศาสนาที่จะต้องยอมรับและเชื่อ ปฏิเสธสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริง และโกหกต่อบรรดาผู้ศรัทธา ปฏิเสธอัลลอฮฺ คัมภีร์ของพระองค์ และบรรดาศาสนทูตของพระองค์ ซึ่งดังที่กล่าวมานั้น ถือเป็นการสร้างความเสียหายบนหน้าแผ่นดิน โดยที่พวกเขาคิดว่าเป็นผู้ทำดีบนหน้าแผ่นดิน *(อัฏฏอบารี 1/289)*

สิ่งที่เขา (อิบนุ ญะรีรฺ) กล่าวมานี้ ถือเป็นทรรศนะที่ดีมีน้ำหนัก เพราะส่วนหนึ่งจากความเสียหายบนหน้าผืนแผ่นดิน ก็คือ การที่บรรดามุอฺมิน (ผู้ศรัทธา) นำคนกาฟิรฺ (ผู้ปฏิเสธศรัทธา) มาเป็นคนสนิทคนใกล้ชิด หรือเป็นผู้นำ หรือผู้ช่วยเหลือ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُن فِتْنَةٌ فِى ٱلْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾ ﴾

"และบรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธานั้น บางส่วนของพวกเขาย่อมเป็นผู้ช่วยเหลืออีกบางส่วน หากพวกเจ้าไม่ทำในสิ่งนั้นแล้ว ความวุ่นวาย และความเสียหายอันใหญ่หลวงก็จะเกิดขึ้นในแผ่นดิน"

(ซูเราะฮฺ อัลอันฟาล อายะฮฺที่ 73)

ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงให้ตัดขาดจากกันระหว่างทั้งสอง ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۚ أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُواْ لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا مُّبِينًا ﴿١٤٤﴾ ﴾

"โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงอย่าได้ยึดเอาบรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธาเป็นมิตร โดยไม่เอาผู้ศรัทธาทั้งหลาย พวกเจ้าต้องการที่จะให้อัลลอฮฺนั้นมีหลักฐานอันชัดเจนจัดการกับพวกเจ้า กระนั้นหรือ ?"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 144)

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِى ٱلدَّرْكِ ٱلْأَسْفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้กลับกลอกนั้นอยู่ในชั้นต่ำสุดของนรก และเจ้าจะไม่พบผู้ช่วยเหลือแก่พวกเขาเป็นอันขาด"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 145)

คนกลับกลอกนั้นจะพยายามแสดงตัวว่าเป็นผู้ศรัทธา สภาพของเขาจึงคล้ายกับบรรดาผู้ศรัทธา ดังนั้น ความชั่วจึงปรากฏกับผู้กลับกลอกอย่างแน่นอน เพราะเขาได้หลอกลวงบรรดาผู้ศรัทธาด้วยคำพูดที่ไม่เป็นความจริง และเขาได้ให้ความสนิทสนมกับคนกาฟิรฺมากกว่าผู้ศรัทธา และถ้าเขายังคงดำเนินหรือกระทำตามสภาพเริ่มแรกของเขาความเลวร้ายก็จะเบาบางลง และถ้าเขามีความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮฺ ﷻ และกระทำตรงกับคำพูดของเขา ก็จะได้รับความสำเร็จและได้ดี ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ตรัสว่า

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴾

"และเมื่อได้ถูกกล่าวแก่พวกเขาว่า พวกเจ้าจงอย่าก่อความเสียหายบนแผ่นดิน พวกเขาก็กล่าวว่า ที่จริงนั้น พวกเราเป็นผู้ปรับปรุงให้ดีต่างหาก"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 11)

คือ เราต้องการที่จะคะยั้นคะยอทั้งสองฝ่ายให้ทำดีต่อกัน อะลุ้มอล่วยปฏิบัติต่อกัน ดังที่มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮากได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับอายะฮฺอัลกุรอานนี้ ﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴾ คือที่จริงแล้ว เราต้องการปรับปรุงให้มันดีขึ้นระหว่างสองฝ่ายทั้งผู้ศรัทธา และชาวคัมภีร์ *(อิบนุ อบีฮาติม 1/52)*

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴾

"พึงทราบเถิดว่า แท้จริง พวกเขานั่นแหละเป็นผู้ที่ก่อความเสียหาย แต่ทว่าพวกเขาไม่รู้สึก"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 12)

คือพึงทราบเถิดว่า แท้จริง ผู้ที่เจตนา และคิดว่าเป็นการปรับปรุงนั่นแหละ คือ ตัวที่สร้างความเสียหายบนแผ่นดิน แต่เนื่องจากพวกเขาโง่จึงไม่รู้ว่ามันเป็นความเสียหาย

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ۗ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾ ﴾

13. **และเมื่อได้ถูกกล่าวแก่พวกเขาว่า พวกเจ้าจงศรัทธาเยี่ยงผู้คนที่เขาศรัทธากันเถิด พวกเขาก็กล่าวว่า จะให้ศรัทธาเยี่ยงผู้โฉดเขลา**

เหล่านั้น ศรัทธากันกระนั้นหรือ ? พึงทราบเถิดว่า พวกเขาเองนั่นแหละเป็นผู้โฉดเขลา แต่พวกเขาหารู้ไม่

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า เมื่อมีผู้กล่าวแก่พวกมุนาฟิกีน ว่า ﴿ ءَامِنُوا۟ كَمَآ ءَامَنَ ٱلنَّاسُ ﴾ "พวกเจ้าจงศรัทธาเยี่ยงผู้คนที่เขาศรัทธากันเถิด" คือหมายถึงการศรัทธาของผู้คนที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ, ต่อบรรดามลาอิกะฮฺ, ต่อบรรดาคัมภีร์, ต่อบรรดารอซูลของพระองค์, การฟื้นคืนชีพหลังจากที่ได้ตายไปแล้ว, สวรรค์, นรก และอื่นๆ จากสิ่งที่พระองค์ได้ทรงบอกให้บรรดาผู้ศรัทธาทราบ และจงเชื่อฟังอัลลอฮฺ และรอซูลของพระองค์ โดยการปฏิบัติตามคำสั่ง และละทิ้งสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม ﴿ قَالُوٓا۟ أَنُؤْمِنُ كَمَآ ءَامَنَ ٱلسُّفَهَآءُ ﴾ "พวกเขาก็กล่าวว่าจะให้ศรัทธาเยี่ยงผู้โฉดเขลาเหล่านั้นศรัทธากันกระนั้นหรือ ?" (ซึ่งพวกเขาหมายถึงบรรดาศอฮาบะฮฺนั่นเอง)

คำว่า (سُفَهَاءُ) เป็นพหูพจน์ของคำ (سَفِيْهٌ) เช่นเกี่ยวกับคำว่า (حُكَمَاءُ) เป็นพหูพจน์ของคำว่า (حَكِيْمٌ) และเช่นเดียวกับคำว่า (حُلَمَاءُ) เป็นพหูพนจ์ของคำว่า (حَلِيْمٌ)

คำว่า (اَلسَّفِيْهُ) แปลว่า โง่, ปัญญาอ่อน, มีความรู้น้อย, ไม่รู้ว่าอะไรเป็นประโยชน์ อะไรเป็นโทษ ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ขนานนามสตรี และเด็กว่าเป็นสุฟะฮาอฺ (سُفَهَاءُ) ในดำรัสของพระองค์ ผู้ทรงสูงส่งว่า

﴿ وَلَا تُؤْتُوا۟ ٱلسُّفَهَآءَ أَمْوَٰلَكُمُ ٱلَّتِى جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمْ قِيَٰمًا ﴾

"และจงอย่าให้แก่บรรดาผู้ที่โง่เขลา (ผู้หญิง และเด็ก) ซึ่งทรัพย์สินของพวกเจ้าที่อัลลอฮฺทรงให้เป็นสิ่งค้ำจุนแก่พวกเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 5)

นักวิชาการด้านตัฟซีรฺทั่วๆ ไป ได้กล่าวว่า คือ บรรดาสตรี และเด็กๆ และความจริงอัลลอฮฺ ﷻ ได้ดำเนินการตอบพวกเขาในการนั้นว่า

﴿ أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلسُّفَهَآءُ وَلَٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ ﴾

"พึงทราบเถิดว่า พวกเขาเองนั่นแหละเป็นผู้ที่โฉดเขลา แต่พวกเขาหารู้ไม่"

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงเน้น และเจาะจงความโง่เขลาไว้สำหรับพวกเขาโดยที่พวกเขาก็ไม่รู้ตัว แสดงว่าพวกเขาโง่เขลาอย่างสุดๆ ด้วยเหตุนี้ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะจมปลักอยู่ในความหลงความโง่ ตาบอด ห่างไกลจากแนวทางที่ถูกต้อง

وَإِذَا لَقُوا۟ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوْا۟ إِلَىٰ شَيَـٰطِينِهِمْ قَالُوٓا۟ إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُونَ ﴿١٤﴾ ٱللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِى طُغْيَـٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾

14. และเมื่อพวกเขาพบกับบรรดาผู้ศรัทธา พวกเขาก็กล่าวว่า เราได้ศรัทธาแล้ว และเมื่อพวกเขาได้ร่วมอยู่กับบรรดาหัวโจกของพวกเขาแต่ลำพัง พวกเขาก็กล่าวว่า ที่จริงเรายังอยู่กับพวกเจ้า แท้จริงเราเพียงแต่เป็นผู้เย้ยหยันเท่านั้น

15. อัลลอฮฺทรงเย้ยหยันพวกเขา และจะทรงยืดเวลาให้แก่พวกเขาจมปลักอยู่ในการละเมิดต่อไป

เล่ห์กลของพวกมุนาฟิกีน และการหลอกลวงของพวกเขา

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า เมื่อพวกมุนาฟิกีนเหล่านั้นได้พบบรรดามุอฺมินีน พวกเขาก็กล่าวว่า เราได้ศรัทธาแล้ว และพยายามแสดงให้พวกเขาเห็นว่า พวกเขาศรัทธา มีความสนิทสนมกับผู้ศรัทธา มีความโปร่งใส ทั้งนี้ เพื่อทำกลลวงบรรดาผู้ศรัทธา เป็นการกลับกลอกหน้าไหว้หลังหลอก แสดงและปิดบังความจริงเอาไว้ เพื่อพวกเขาจะได้มีส่วนร่วมกับผู้ศรัทธาในความดีที่ผู้ศรัทธาประสพ และทรัพย์สินที่ได้จากสงคราม

ส่วนข้อความอัลกุรอานที่ว่า ﴿وَإِذَا خَلَوْا۟ إِلَىٰ شَيَـٰطِينِهِمْ﴾ หมายถึง เมื่อพวกเขากลับไปอยู่กันตามลำพังในหมู่พวกเขา หรืออยู่กับหัวหน้า หรือหัวโจกของพวกเขาที่เป็นทั้งพวกบูชาเจว็ดด้วยกัน หรือพวกกลับกลอกด้วยกัน หรือบาทหลวงชาวยิว

ความหมายของคำว่า (شَيَاطِيْنُ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ) หัวโจก หรือหัวหน้าที่เป็นญินและมนุษย์

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ชะยาฏีน คือ ทุกสิ่งที่ดื้อดึง, ดื้อรั้น ซึ่งจะมีทั้งจากมนุษย์และจากญิน ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَٰطِينَ ٱلْإِنسِ وَٱلْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ ٱلْقَوْلِ غُرُورًا ﴾

"และในทำนองนั้นแหละ เราได้ให้มีศัตรูขึ้นแก่นบีทุกคน คือ บรรดาชัยฏอนมนุษย์ และญิน โดยบางส่วนของพวกเขาจะกระซิบกระซาบกับอีกบางส่วน ซึ่งคำพูดที่ตกแต่งเพื่อเป็นการหลอกลวง"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 112)

ความหมายของคำว่า (ٱلْاِسْتِهْزَاءُ) "การเย้ยหยัน"

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ قَالُوٓاْ إِنَّا مَعَكُمْ ﴾ มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส ว่า ความจริงเราเป็นเช่นเดียวกับพวกท่าน ﴿ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُونَ ﴾ คือที่จริง ที่เราทำไปนั้นเพื่อเป็นการเย้ยหยันพวกนั้น ทำเล่นกับพวกนั้นเท่านั้น ไม่ได้จริงใจอะไรเลย

อัฎเฎาะฮาก ได้กล่าวโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُونَ ﴾ นั้น ว่าพวกเราเยาะเย้ยพวกของมุฮัมมัดเท่านั้น

และเช่นเดียวกัน อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และกอตาดะฮฺ ก็กล่าวเช่นนั้น

และอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสโต้ตอบที่ตรงกันข้ามกับการกระทำของพวกเขาว่า

﴿ ٱللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴾

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบว่า แน่นอน พระองค์เป็นผู้ทำกับพวกเขาในวันกิยามะฮฺ ตามที่พระองค์ ผู้ทรงสูงส่งได้ตรัสไว้ว่า

﴿ يَوْمَ يَقُولُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱنظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ قِيلَ ٱرْجِعُواْ وَرَآءَكُمْ فَٱلْتَمِسُواْ نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَّهُۥ بَابٌۢ بَاطِنُهُۥ فِيهِ ٱلرَّحْمَةُ وَظَٰهِرُهُۥ مِن قِبَلِهِ ٱلْعَذَابُ ﴿١٣﴾ ﴾

"วันที่พวกกลับกลอกชาย และพวกกลับกลอกหญิงจะกล่าวแก่บรรดาผู้ศรัทธาว่า จงมองมายังเราเถิด เพื่อเราจะได้รับแสงสว่างของพวกเจ้าด้วย จะมีเสียงกล่าวว่า จงหันหลังกลับไปทางข้างหลังของเจ้าเพื่อแสวงหาแสงสว่างเอาเอง (ขณะนั้น) ก็จะมีกำแพงที่มีประตูบานหนึ่งขวางกั้นระหว่างพวกเขา ด้านในของมันนั้นมีความ

เมตตา และด้านนอกของมัน (ด้านของพวกกลับกลอก) มีการลงโทษ"

(ซูเราะฮฺ อัลฮะดีด อายะฮฺที่ 13)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ ۚ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا ﴾

"และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธานั้น จงอย่าได้คิดเป็นอันขาดว่า ที่เราประวิงเวลาให้แก่พวกเขานั้น เป็นการดีแก่ตัวของพวกเขา แท้จริง การที่เราประวิงเวลาให้แก่พวกเขานั้น เพื่อพวกเขาจะได้เพิ่มพูนบาปกรรมเท่านั้น......จนจบอายะฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 178)

ภา (อิบนุ ญะรีรฺ) ได้กล่าวว่า ที่กล่าวมานี้ และอายะฮฺที่คล้ายๆ กันนี้ ถือเป็นการเย้ยหยันจากอัลลอฮฺ ﷻ แก่พวกมุนาฟิกีน และพวกที่ทำชิริก

ผลเสียจากการหลอกลวงของพวกมุนาฟิกีน จะตกอยู่กับพวกเขาเอง

นี่เป็นการบอกกล่าวจากอัลลอฮฺ ﷻ ว่าความจริงพระองค์เป็นผู้ตอบแทนพวกเขาด้วยการตอบแทนแบบเย้ยหยัน ลงโทษพวกเขาอันเนื่องจากการตลบตะแลง หลอกลวง โดยเป็นการบอกโดยใช้คำที่เหมือนกับคำที่พระองค์ทรงใช้อธิบายพฤติกรรมของพวกเขา ซึ่งทำให้พวกเขาสมควรได้รับการลงโทษ ถึงแม้ว่าตามความหมายจะแตกต่างกันเป็นสองความหมายก็ตาม ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۖ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ﴾

"และการตอบแทนความชั่ว ก็คือ ความชั่วเยี่ยงเดียวกัน แต่ผู้ใดอภัย และไกล่เกลี่ยคืนดีกัน รางวัลตอบแทนเขาอยู่ที่อัลลอฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อัชชูรออฺ อายะฮฺที่ 40)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ ﴾

"ดังนั้น ผู้ใดละเมิดต่อพวกเจ้า ก็จงโต้ตอบเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 194)

คำแรก สำหรับความอธรรม ส่วนคำที่สอง สำหรับความเที่ยงธรรม ทั้งสองคำนั้นถึงแม้จะมีถ้อยคำสอดคล้องกัน แต่ความหมายมันต่างกัน

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ในอายะฮฺอื่นๆ ที่คล้ายกัน บรรดาอุละมาอ์ก็ได้อธิบายความหมายในทำนองเดียวกันนี้ เพราะว่าเล่ห์กล การหลอกลวง การดูถูกเหยียดหยาม โดยการทำเล่นๆ เป็นลักษณะที่ใช้กับอัลลอฮฺผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่งไม่ได้ ตามมติของปวงปราชญ์ ส่วนโดยการล้างแค้น ตอบโต้ด้วยความเที่ยงธรรม และเป็นการตอบแทน ถือว่าให้ทำได้ในเรื่องดังกล่าว

(المد والطغيان والعمة) "การยืดเวลา การละเมิด และการจมปลักอยู่ในการละเมิด"

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴾

อัสสุดดีย์ ได้รายงานจาก อิบนุ อับบาส, อิบนุ มัสอูด และศอฮาบะฮฺของท่านนบี ﷺ ว่าข้อความอัลกุรอานที่ว่า ﴿ وَيَمُدُّهُمْ ﴾ คือ พระองค์ทรงยืดเวลา หรือประวิงเวลาให้แก่พวกเขา"

(อัฏฏอบารีย์ 1/311)

มุญาฮิด กล่าวว่า พระองค์ทรงเพิ่มเวลาให้แก่เขา *(อิบนุ อบีฮาติม 1/57)*

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِۦ مِن مَّالٍ وَبَنِينَ ۝٥٥ نُسَارِعُ لَهُمْ فِي ٱلْخَيْرَٰتِ ۚ
بَل لَّا يَشْعُرُونَ ۝٥٦ ﴾

"พวกเขาคิดหรือว่า แท้จริง สิ่งที่เราได้ยืดเวลาให้แก่พวกเขา เช่น ทรัพย์สมบัติ และลูกหลานนั้น (ถือเป็นการ) เร่งให้ความดีแก่พวกเขากระนั้นหรือ ? เปล่าเลย (แต่) ทว่า พวกเขาไม่รู้สึกหรอก"

(ซูเราะฮฺ อัลมุอฺมินูน อายะฮฺที่ 55)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ที่ถูกแล้วเราเพิ่มเวลาให้แก่พวกเขาโดยการประวิงเวลาให้ปล่อยให้พวกเขาอยู่ในความหลงผิด ดื้อดึง ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَنُقَلِّبُ أَفْـِٔدَتَهُمْ وَأَبْصَٰرَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا۟ بِهِۦٓ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَٰنِهِمْ
يَعْمَهُونَ ۝١١٠ ﴾

"และเราจะพลิกหัวใจของพวกเขา และตาของพวกเขา เช่นที่พวกเขามิได้ศรัทธาต่อสิ่งนั้นในครั้งแรก และเราจะปล่อยให้พวกเขาระเหเร่ร่อนอยู่ในความละเมิดของพวกเขาต่อไป"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 110)

คำว่า (اَلطُّغْيَانُ) คือ การเลยขอบเขตของสิ่งหนึ่งไป ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّا لَمَّا طَغَا ٱلْمَآءُ حَمَلْنَٰكُمْ فِى ٱلْجَارِيَةِ ﴾ (١١)

"เมื่อน้ำท่วมสูงขึ้น แท้จริง เราได้บรรทุกพวกเจ้าไว้ในเรือของนูฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อัลฮากเกาะฮฺ อายะฮฺที่ 11)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า (اَلْعَمَهُ) แปลว่า "การหลงผิด" โดยลักษณะการผันคำ คือ (عُمُوْهًا–عَمَهًا–يَعْمَهُ–عَمِهَ فُلاَنٌ) เมื่อเขาได้หลง

เขา (อิบนุ ญะรีรฺ) ได้กล่าวว่า และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴾ อยู่ในการหลงผิด ปฏิเสธศรัทธา ซึ่งความสกปรกได้ครอบงำพวกเขาเอาไว้ ทำให้เขาทำชั่วมากขึ้น หลงอยู่ในการหลงผิด หาทางออกไม่พบ เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ได้ปิดหัวใจเขา ประทับตราไว้แน่นเปิดไม่ออก ตาบอด ถูกปิด หาทางนำไม่พบ มองไม่เห็นความดี และไม่ได้รับทางนำ *(อัฏฏอบารี 1/309)*

﴿ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشْتَرَوُا۟ ٱلضَّلَٰلَةَ بِٱلْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمْ وَمَا كَانُوا۟ مُهْتَدِينَ ﴾ (١٦)

16. ชนเหล่านี้แหละ คือผู้ที่ซื้อทางผิดด้วยทางถูก ดังนั้น การค้าของพวกเขาจึงไม่มีกำไร และพวกเขาก็ไม่เคยเป็นผู้รับเอาทางที่ถูกเลย

อัสสุดดีย์ ได้รายงานไว้ในหนังสือตัฟซีรฺของเขาโดยนำมาจาก อิบนุ อับบาส, อิบนุ มัสอูด และจากศอฮาบะฮฺกลุ่มหนึ่งเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشْتَرَوُا۟ ٱلضَّلَٰلَةَ بِٱلْهُدَىٰ ﴾ ว่าพวกเขาได้รับเอาการหลงผิด ละทิ้งทางนำที่ถูกต้อง

มุญาฮิด กล่าวว่า พวกเขาได้ศรัทธา แล้วกลับไปปฏิเสธศรัทธาอีกครั้ง

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า พวกเขาชอบการหลงผิดมากกว่าทางนำที่ถูกต้อง

และสิ่งที่กอตาดะฮฺ ได้กล่าวเอาไว้ คล้ายกับความหมายดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่เกี่ยวกับกลุ่มชนชาวษะมูด ที่ว่า

﴿ وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَٰهُمْ فَٱسْتَحَبُّوا۟ ٱلْعَمَىٰ عَلَى ٱلْهُدَىٰ ﴾

"และส่วนพวกษะมูดนั้น เราได้ชี้แนะให้แก่พวกเขา แต่พวกเขาชอบเลือกเอาอาการตาบอดมากกว่าการอยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 17)

สรุป คำพูดของนักอธิบายอัลกุรอานตามที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ พวกมุนาฟิกีนนั้นได้หันเหออกไปจากทางนำไปสู่การหลงผิด รับความหลงผิดมาขัดขวางทางนำ นั่นก็คือ ความหมายดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشْتَرَوُا۟ ٱلضَّلَٰلَةَ بِٱلْهُدَىٰ ﴾ คือ พวกเขาได้ขายทางนำเพื่อแลกกับความหลงผิดด้วยราคาอันเล็กน้อย และที่มีลักษณะไม่ต่างกันก็คือ คนที่เคยศรัทธา แล้วก็กลับไปสู่การปฏิเสธอีก ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ ثُمَّ كَفَرُوا۟ فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ ﴾

"นั่นเป็นเพราะพวกเขาศรัทธา แล้วก็ปฏิเสธศรัทธา ดังนั้น จึงถูกผนึกบนหัวใจของพวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลมุนาฟิกูน อายะฮฺที่ 3)

คือ พวกเขาชอบการหลงผิดมากกว่าทางนำ ดังสภาพของกลุ่มหนึ่งในหมู่ของพวกเขา เพราะพวกเขาแบ่งออกเป็นหลายกลุ่มหลายพวก ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمْ وَمَا كَانُوا۟ مُهْتَدِينَ ﴾ คือ การค้าของเขาไม่ได้รับผลกำไร และพวกเขาก็ไม่ได้เป็นผู้อยู่ในทางนำ คือไม่ฉลาดในการกระทำ

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานมาจากกอตาดะฮฺเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمْ وَمَا كَانُوا۟ مُهْتَدِينَ ﴾ ว่าขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ﷻ พวกท่านได้เห็นพวกเขาออกไปจากทางนำไปสู่การหลงผิด ออกจากกลุ่มคนส่วนใหญ่ไปสู่กลุ่มเล็กๆ ออกจากความปลอดภัยไปสู่ความหวาดกลัว และออกจากซุนนะฮฺไปสู่การอุตริกรรม *(อัฏฏอบารี 1/316)* อย่างนี้แหละที่อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานเช่นเดียวกันนี้ *(อิบนุ อบีฮาติม 1/60)*

﴿ مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّآ أَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُۥ ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ
وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾ صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾ ﴾

17. อุปมาพวกเขานั้น ดังผู้ที่จุดไฟขึ้น ครั้นเมื่อไฟได้ให้แสงสว่างแก่สิ่งที่อยู่รอบ ๆ เขาแล้ว อัลลอฮฺก็ได้นำเอาแสงสว่างของพวกเขาไป และปล่อยให้พวกเขาอยู่ในความมืด ซึ่งพวกเขาไม่สามารถจะมองเห็นได้

18. เขาเหล่านั้นเป็นคนหูหนวก เป็นใบ้ และตาบอด ดังนั้น พวกเขาจึงไม่สามารถที่จะกลับ (มาสู่ทางที่ถูกต้องได้)

อุปมาพวกมุนาฟิกีน

อุปมานี้ได้ถูกสมมุติขึ้นมา โดยอัลลอฮฺ ﷻ ได้เปรียบเทียบพวกมุนาฟิกีนที่ไขว่คว้าเอาความหลงผิดมาแทนที่ทางนำ ความถูกต้อง และกลับกลายเป็นคนตาบอดจากที่เคยตาดี ดังผู้ที่จุดไฟขึ้น แล้วเมื่อไฟได้ให้แสงสว่างรอบๆ ตัวเขาแล้ว เขาได้รับประโยชน์ด้วยการมองเห็นทั้งด้านขวาและด้านซ้ายแล้ว เขาก็รู้สึกดีใจ ขณะที่เขาอยู่ในสภาพเช่นนั้นไฟก็ดับลงอย่างกะทันหัน เขาจึงอยู่ในความมืดมิด มองไม่เห็น หาทางไม่ถูก ขณะเดียวกันหูก็หนวกไม่ได้ยิน เป็นใบ้พูดไม่ได้ ถึงแม้จะมีแสงสว่างก็มองไม่เห็น ด้วยเหตุนี้ เขาจึงกลับไปในทางเดิมไม่ได้ เช่นเดียวกับสภาพของพวกมุนาฟิกีนในการที่เขาเปลี่ยนทางนำด้วยความหลงผิด ชอบที่จะทำผิดมากกว่าความถูกต้อง การอุปมาอุปไมยเช่นนี้ ชี้ให้เห็นว่าพวกเขาเคยศรัทธาแล้วก็ปฏิเสธศรัทธา ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบเกี่ยวกับพวกเขาในที่อื่นจากนี้อีก *–อัลลอฮฺทรงทราบดี–*

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ ﴾ คือ ประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับก็หายไป นั่นก็คือ แสงสว่าง และสิ่งที่เป็นอันตรายก็จะคงอยู่กับเขา นั่นก็คือ กลิ่นของการเผาไหม้และควันไฟ

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ ﴾ คือ พระองค์ได้ปล่อยให้พวกเขาอยู่ในความมืด นั่นก็คือ ความคลางแคลงใจ การปฏิเสธ และการกลับกลอกนั่นเอง

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ لَّا يُبْصِرُونَ ﴾ คือ พวกเขาจะไม่สามารถเห็นได้ ไม่ได้รับการชี้แนะไปสู่หนทางที่ดี ซึ่งไม่สามารถจะรู้ได้ ในขณะเดียวกันพวกเขาก็ (صُمٌّ) ไม่ได้ยินสิ่งที่ดีๆ และ

(بُكْمٌ) เป็นใบ้ พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ไม่ได้ และ (عُمْيٌ) ตาบอดอยู่ในการหลงทาง ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَٰكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴾ (٤٦)

"เพราะแท้จริง การมองนั้นมิได้ตาบอดดอก แต่ทว่า หัวใจที่อยู่ในทรวงอกต่างหากที่บอด"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 46)

ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงไม่สามารถที่จะกลับไปยังสภาพเดิมที่อยู่ในทางนำที่เขาได้ขายมันไปได้

﴿ أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِم مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ ۚ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ (١٩) يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ ۖ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُم مَّشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (٢٠) ﴾

19. หรือดังอุปไมยฝนที่หลั่งลงมาจากฟากฟ้า โดยที่มีทั้งความมืด, ฟ้าร้อง และฟ้าแลบ พวกเขาจึงเอานิ้วมืออุดหูของเขาไว้อันเนื่องจากฟ้าผ่า ทั้งนี้เพราะกลัวความตาย และอัลลอฮฺนั้นทรงล้อมพวกปฏิเสธศรัทธาไว้แล้ว

20. สายฟ้าแลบแทบจะเฉี่ยวสายตาของพวกเขาไป คราใดที่มันให้แสงสว่างแก่พวกเขา พวกเขาก็จะเดินไปในแสงสว่างนั้น และเมื่อมันมืดลงแก่พวกเขา พวกเขาก็หยุดยืน และหากอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้ว แน่นอนพระองค์ก็ทรงนำเอาหู และตาของเขาไปแล้ว แท้จริงอัลลอฮฺนั้นทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง

อุปมาอีกอย่างหนึ่งสำหรับพวกมุนาฟิกีน

นี่คือ อุปมาอีกอย่างหนึ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ยกอุทาหรณ์สำหรับพวกมุนาฟิกีน ซึ่งพวกเขา

เป็นกลุ่มชนที่เห็นความจริงเป็นบางเวลา แต่บางเวลาก็เกิดความสงสัย ในขณะที่หัวใจของพวกเขาเกิดความคลางแคลงใจ ปฏิเสธ หรือสับสน ก็เป็นดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเอาไว้ว่า ﴿كَصَيِّبٍ﴾ คำว่า "อัศศ็อยยิบ" แปลว่า "ฝนที่ตกหนัก" ซึ่งอิบนุ มัสอูด อิบนุ อับบาส และศอฮาบะฮฺกลุ่มหนึ่งได้กล่าวเช่นนั้น *(อัฏฏอบารี 1/334)* และบรรดานักวิชาการก็มี อะบุล อาลียะฮฺ, มุญาฮิด, สะอีด อิบนุญุบัยรฺ, อะฏออฺ, อัลฮะซัน อัลบัศรี, กอตาดะฮฺ, อะฏียะฮฺ อัลเอาฟีย์, อะฏ๊อฮ์ อัล-คุรอซานีย์, อัสสุดดีย์ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส *(อิบนุ อบีฮาติม 1/66)*

อัฏเฏาะฮาก ได้กล่าวว่ามันคือ เมฆ *(อิบนุ อบีฮาติม 1/67)*

ทรรศนะที่ร่ำลือ คือ ฝนที่ลงมาจากฟากฟ้าในสภาพที่มืดสนิทคือ ในขณะที่เกิดความคลางแคลงใจ ปฏิเสธ และกลับกลอก

คำว่า ﴿وَرَعْدٌ﴾ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความรำคาญใจอันเนื่องจากความกลัว เพราะสภาพของพวกมุนาฟิกีนนั้นคือ กลัวเอามากๆ และตกใจกลัว ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾

"พวกเขาคิดว่าทุก ๆ เสียงร้องนั้นเป็นปฏิปักษ์ต่อพวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลมุนาฟิกูน อายะฮฺที่ 4)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُم مِّنكُمْ وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾
لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مُدَّخَلًا لَّوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾﴾

"และพวกเขาจะสาบานต่ออัลลอฮฺว่า แท้จริง พวกเขานั้นเป็นพวกของพวกเจ้า และพวกเขาก็หาใช่เป็นพวกเจ้าไม่ แต่ทว่า พวกเขานั้นคือ พวกที่หวาดกลัวต่างหาก หากพวกเขาพบที่พักพิง หรือถ้ำ หรืออุโมงค์ แน่นอน พวกเขาก็จะหันไปหามัน โดยที่พวกเขาจะไปอย่างรีบด่วน"

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 56 – 57)

คำว่า ﴿وَبَرْقٌ﴾ คือ แสงที่มันแลบเข้ามาในหัวใจของพวกมุนาฟิกีนเหล่านั้น ในบางเวลาอันเนื่องจากเป็นแสงแห่งการศรัทธา ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ตรัสว่า ﴿يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِم مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ ۚ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ ความกลัวและการระแวดระวังของพวกเขาไม่มีประโยชน์อันใดเลย เพราะอัลลอฮฺ ﷻ นั้นทรงเดชานุภาพ และพวกเขานั้นอยู่ภายใต้ความประสงค์และความปรารถนาของพระองค์ ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْجُنُودِ ۝١٧ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ۝١٨ بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ فِى تَكْذِيبٍ ۝١٩ وَٱللَّهُ مِن وَرَآئِهِم مُّحِيطٌۢ ۝٢٠ ﴾

“ได้มีเรื่องราวไพร่พลมายังเจ้าแล้วมิใช่หรือ? ของฟิรฺอาวนฺ และษะมูด แต่บรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธายังไม่ยอมเชื่อ (ความจริง) และอัลลอฮฺทรงห้อมล้อมพวกเขาไว้ทุกด้าน”

(ซูเราะฮฺ อัลบุรูจญ์ อายะฮฺที่ 17 – 20)

ต่อจากนั้นพระองค์ตรัสว่า ﴿ يَكَادُ ٱلْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَـٰرَهُمْ ﴾ สายฟ้าแลบจะเฉี่ยวสายตาของพวกเขาไปอันเนื่องจากความรวดเร็ว และพลังของมันทำให้สายตาของเขามัว และอ่อนแอลงไม่มั่นคงในความศรัทธา

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้กล่าวโดยนำมาจากอิบนิ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﴿ يَكَادُ ٱلْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَـٰرَهُمْ ﴾ ว่า ตัวบทอันชัดเจนของอัลกุรอานชี้ให้เห็นถึงตัวตนที่แท้จริงของพวกมุนาฟิกีน *(อัฏฏอบารี 1/349)*

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้กล่าว โดยนำมาจาก อิบนิ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ كُلَّمَآ أَضَآءَ لَهُم مَّشَوْا۟ فِيهِ ﴾ ว่า ทุกครั้งที่ความแข็งแกร่งของอิสลามได้ประสบกับพวกมุนาฟิกีนก็ทำให้เขาเกิดความมั่นคงและมั่นใจ และเมื่ออิสลามประสบกับภัยอันตราย พวกเขาจะลุกขึ้นมาเพื่อที่จะกลับไปสู่ทางปฏิเสธศรัทธา *(อัฏฏอบารี 1/349)* ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَعْبُدُ ٱللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ۖ فَإِنْ أَصَابَهُۥ خَيْرٌ ٱطْمَأَنَّ بِهِۦ ﴾

“และในหมู่มนุษย์นั้น บางคนจะเคารพภักดีต่ออัลลอฮฺบนขอบทางของศาสนา (แต่เพียงผิวเผิน) หากความดีประสบแก่เขา เขาก็พออกพอใจต่อสิ่งนั้น”

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 11)

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับอายะฮฺที่ ว่า ﴿ كُلَّمَآ أَضَآءَ لَهُم مَّشَوْا۟ فِيهِ وَإِذَآ أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا۟ ﴾ คือ พวกเขาทราบความจริง และพูดกันถึงข้อเท็จจริงจากคำพูดของพวกเขาก็ดูจะยืนหยัดดี และเมื่อพวกเขาตกอยู่ในหมู่พวกปฏิเสธก็เกิดความสับสนไม่มั่นคงเอนไปเอนมา *(อัฏฏอบารี 1/346)* และความหมายเช่นเดียวกันนี้ที่ อะบุลอาลียะฮฺ, อัลฮะซัน อัลบัศรี กอตาดะฮฺ อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส อัสสุดดีย์ ด้วยสายรายงานของเขา โดยนำมาจากบรรดาศอฮาบะฮฺ ซึ่งถือเป็นทรรศนะที่ถูกต้อง และปรากฏชัดเจน อัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี *(อิบนุ อบีฮาติม 1/75)*

เช่นเดียวกันพวกเขาจะปรากฏในวันกิยามะฮฺ ในขณะที่ผู้คนได้รับแสงสว่าง โดยมันจะขึ้นอยู่กับการศรัทธาของพวกเขา ดังนั้น บางคนจึงได้รับแสงสว่างเท่ากับระยะทางเดินหลายฟัรฺซัค หรือมากกว่านั้น และน้อยกว่านั้น บางคนแสงสว่างจะถูกดับ และถูกให้สว่างเป็นบางครั้งบางคราว แล้วเขาจะต้องเดินไปบนสะพานเมื่อมีแสง และหยุดนิ่งขณะที่ไม่มีแสงสว่าง และบางคนแสงสว่างจะถูกดับตลอดเวลา โดยเฉพาะพวกกลับกลอก (มุนาฟิกีน) สุดๆ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเกี่ยวกับพวกเขาว่า

﴿ يَوْمَ يَقُولُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱنظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ قِيلَ ٱرْجِعُوا۟ وَرَآءَكُمْ فَٱلْتَمِسُوا۟ نُورًا ﴾

"วันที่พวกกลับกลอกชาย และพวกกลับกลอกหญิง จะกล่าวแก่บรรดาผู้ศรัทธาว่า จงมองมายังเราเถิด เพื่อเราจะได้รับแสงสว่างของพวกเจ้าด้วย จะมีเสียงกล่าวว่า จงหันหลังกลับไปทางข้างหลังของพวกเจ้า เพื่อแสวงหาแสงสว่างเอาเอง"

(ซูเราะฮฺ อัลฮะดีด อายะฮฺที่ 13)

และอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเกี่ยวกับสภาพของบรรดาผู้ศรัทธา (มุอฺมินีน) ว่า

﴿ يَوْمَ تَرَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَٰنِهِم بُشْرَىٰكُمُ ٱلْيَوْمَ جَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا ﴾

"วันที่เจ้าจะได้เห็นบรรดาผู้ศรัทธาชาย และบรรดาผู้ศรัทธาหญิง รัศมีของพวกเขาจะฉายแสง ณ เบื้องหน้าของพวกเขา และทางเบื้องขวาของพวกเขา (จะมีเสียงกล่าวว่า) วันนี้มีข่าวดีแก่พวกเจ้า คือสวนสวรรค์อันหลากหลาย มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านอยู่เบื้องล่าง โดยพวกเขาจะพำนักอยู่ในนั้นตลอดกาล"

(ซูเราะฮฺ อัลฮะดีด อายะฮฺที่ 12)

และอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสอีกว่า

﴿ يَوْمَ لَا يُخْزِى ٱللَّهُ ٱلنَّبِىَّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَٰنِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَآ أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَٱغْفِرْ لَنَآ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴾

"วันที่อัลลอฮฺจะไม่ทรงทำให้นบี และบรรดาผู้ศรัทธาร่วมกับเขาต้องอัปยศ แสงสว่างของพวกเขาจะส่องจ้าไปยังเบื้องหน้าของพวกเขา และทางเบื้องขวาของพวกเขา พวกเขาจะกล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ขอพระองค์ได้ทรงโปรดทำให้

แสงสว่างของเราอยู่ร่วมกับเราตลอดไป และทรงยกโทษให้แก่เรา แท้จริง พระองค์ท่านเป็นผู้ทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง”

(ซูเราะฮฺ อัตตะฮฺรีม อายะฮฺที่ 8)

ฮะดีษที่รายงานมาเกี่ยวกับเรื่องนี้

อิบนุอบีฮาติมได้รายงานมาจาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด เกี่ยวกับอายะฮฺอัลกุรอานว่า ﴿ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ ﴾ “แสงสว่างของพวกเขาจะส่องจ้าไปยังเบื้องหน้าของพวกเขา” ว่าเป็นไปตามผลงานของพวกเขาในการเดินผ่านสะพาน บางคนแสงสว่างเท่าภูเขา บางคนขนาดเท่ากับต้นอินทผลัม และแสงที่มีรัศมีน้อยที่สุดเท่าหัวแม่มือ แจ้งบ้าง ดับบ้าง *(อัฏฏอบารี 23/179)*

อิบนุ อบีฮาติม รายงานอีกจาก อิบนุ อับบาส ว่า ไม่มีสำหรับคนหนึ่งคนใดที่ให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ นอกจากจะได้รับแสงสว่างในวันกิยามะฮฺ สำหรับคนมุนาฟิก แสงสว่างของเขาจะถูกดับ ส่วนผู้ศรัทธานั้นจะเกิดความสงสารเมื่อเห็นแสงสว่างของพวกมุนาฟิกดับ โดยพวกเขาจะกล่าวว่า ﴿ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا ﴾ ความว่า “โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ขอพระองค์ได้ทรงโปรดทำให้แสงสว่างของเราอยู่ร่วมกับเราตลอดไป” *(อัลฮาติม 2/495)*

อัฎเฎาะฮาก อิบนุ มุซาฮิม ได้กล่าวว่า ทุกคนที่แสดงออกว่ามีอีมาน (การศรัทธา) ในโลกนี้ ในวันกิยามะฮฺจะได้รับแสงสว่าง แล้วเมื่อไปสุดที่สะพาน แสงสว่างของพวกมุนาฟิกีนจะถูกดับ แล้วเมื่อบรรดามุอฺมินเห็นเช่นนั้น ก็เกิดความสงสาร โดยกล่าวว่า ﴿ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا ﴾

ประเภทของบรรดาผู้ศรัทธา (มุอฺมินีน) ผู้ปฏิเสธศรัทธา (กาฟิรีน) ผู้กลับกลอก (มุนาฟิกีน)

เมื่อสภาพการเป็นเช่นนั้น มนุษย์จึงกลายเป็นหลายกลุ่มหลายพวก เป็นมุอฺมินแท้ๆ คือ บรรดาผู้ที่มีลักษณะตามอายะฮฺอัลกุรอานทั้งสี่อายะฮฺในตอนต้นของซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ, เป็นกาฟิรฺแท้ๆ คือ บรรดาผู้ที่มีลักษณะตามอัลกุรอาน 2 อายะฮฺต่อจากนั้นในตอนต้นของซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ ส่วนพวกมุนาฟิกีนนั้นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก กลับกลอกสุดๆ คือ พวกที่ถูกอุปมาอุปไมยว่า เป็นพวกที่จุดไฟ และอีกกลุ่มหนึ่ง คือ เป็นกลุ่มที่เกิดความสับสน บางครั้งเกิดการศรัทธา แต่บางครั้งก็ล้มเลิก ไม่ศรัทธา คือ พวกที่ถูกอุปมาอุปไมยที่เกี่ยวกับน้ำฝน ซึ่งกลุ่มนี้มีสภาพเบากว่ากลุ่มแรก

ต่อจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงยกตัวอย่างของพวกปฏิเสธศรัทธาที่คิดว่า ผลงานของเขาจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ก็ไม่มีอะไร ซึ่งเป็นพวกที่โง่เขลาเบาปัญญา หรือโง่เง่าเต่าตุ่น

ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا ﴾

"และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธานั้น การงานของพวกเขาเปรียบเสมือนภาพลวงตาในที่ราบโล่งเตียน คนกระหายน้ำคิดว่ามันเป็นแอ่งน้ำ เมื่อเขามาถึงมัน เขาก็ไม่พบสิ่งใดเลย"

(ซูเราะฮฺ อันนูรฺ อายะฮฺที่ 39)

ต่อจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้เปรียบเทียบคนกาฟิรฺที่โง่เง่าอยู่บ้าง คือ พวกที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเกี่ยวกับพวกเขา ว่า

﴿ أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ ﴿٤٠﴾ ﴾

"หรือเปรียบเสมือนความมืดมนในท้องทะเลลึก มีคลื่นซ้อนคลื่นท่วมมิดตัวเขา และเบื้องบนของมันก็มีเมฆหนาทึบซ้อนกัน ชั้นแล้วชั้นเล่า เมื่อเขาเอามือของเขาออกมา เขาแทบจะมองไม่เห็นมัน และผู้ใดที่อัลลอฮฺทรงทำให้ไม่ได้รับแสงสว่าง เขาก็จะไม่ได้รับแสงสว่างเลย"

(ซูเราะฮฺ อันนูรฺ อายะฮฺที่ 40)

ณ จุดนี้อัลลอฮฺ ﷻ ได้แบ่งกาฟิรฺออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้เรียกร้องเชิญชวน และกลุ่มที่ปฏิบัติตาม ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงกล่าวทั้งสองกลุ่มไว้ในซูเราะฮฺอัลฮัจญ์ ว่า

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ ﴿٣﴾ ﴾

"และในหมู่มนุษย์นั้น บางคนจะโต้เถียงในเรื่องของอัลลอฮฺ โดยปราศจากความรู้ และเขาจะปฏิบัติตามชัยฏอนทุกตัวที่ดื้อรั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 3)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ﴿٨﴾ ﴾

"และในหมู่มนุษย์นั้น บางคนจะโต้เถียงกันในเรื่องของอัลลอฮฺ โดยปราศจากความรู้ โดยปราศจากแนวทางที่ถูกต้อง และปราศจากคัมภีร์ที่มีหลักฐานอันชัดแจ้ง"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 8)

ความจริงอัลลอฮฺ ﷻ ได้แบ่งบรรดาผู้ศรัทธา (มุอฺมินีน) ไว้ในตอนต้น และตอนท้ายของซูเราะฮฺอัลวากีอะฮฺ และในซูเราะฮฺอัลอินซานออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายซาบิกูน คือพวกที่ได้รับอนุญาตให้ใกล้ชิดอัลลอฮฺ และฝ่ายอัศฮาบุลยะมีน (กลุ่มทางขวา) คือกลุ่มที่มีแต่ความดี

ดังนั้น จึงสรุปจากบรรดาอายะฮฺอัลกุรอานได้ว่า บรรดาผู้ศรัทธา (มุอฺมินีน) นั้น แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ "มุก็อรฺรอบูน" และ "อับรอรฺ" และคนผู้ปฏิเสธศรัทธา (กาฟิรีน) นั้นแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายเช่นกัน คือ ดุอาตุน และมุก็อลลิดูน ส่วนมุนาฟิกีนก็เป็น 2 ฝ่ายเช่นกัน คือ มุนาฟิกสุดๆ และมุนาฟิกเป็นบางช่วง บางส่วน ดังที่ปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองที่รายงานโดย อับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ จากท่านนบี ﷺ ว่า

(ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيْهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا وَمَنْ كَانَتْ فِيْهِ وَاحِدَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيْهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعهَا : مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا اُؤْتُمِنَ خَانَ)

"สามประการที่ใครมีเช่นนั้น เขาต้องเป็นคนมุนาฟิกอย่างสุดๆ และถ้าใครมีหนึ่งจากในสามประการนั้น เขาก็มีส่วนหนึ่งเป็นมุนาฟิกด้วยจนกว่าจะเลิกจากมัน คือ ผู้ที่เมื่อเขาพูด เขาก็โกหก และเมื่อสัญญา เขาก็ผิดสัญญา และเมื่อเขาได้รับความไว้วางใจ เขาก็บิดพลิ้ว"

(ฟัตฮุลบารีย์ 1/111 และมุสลิม 1/78)

พวกเขาได้อ้างหลักฐานด้วยฮะดีษบทนี้ว่า มนุษย์ บางทีก็อยู่ในฝ่ายผู้ศรัทธา บางทีก็อยู่ในฝ่ายพวกกลับกลอก ซึ่งมีทั้งกลับกลอกในการกระทำดังในฮะดีษบทนี้ และบางทีก็กลับกลอกในความเชื่อมั่น ดังที่ระบุอยู่ในอายะฮฺอัลกุรอาน

ประเภทของหัวใจ

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอบีสะอีด ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(الْقُلُوْبُ أَرْبَعَةٌ : قَلْبٌ أَجْرَدُ فِيْهِ مِثْلُ السِّرَاجِ يُزْهِرُ ، وَقَلْبٌ أَغْلَفُ

مَرْبُوْطٌ عَلَى غِلَافِهِ ، وَقَلْبٌ مَنْكُوْسٌ وَقَلْبٌ مُصْفَحٌ فَأَمَّا الْقَلْبُ الْأَجْرَدُ فَقَلْبُ الْمُؤْمِنِ فَسِرَاجُهُ فِيْهِ نُوْرُهُ وَأَمَّا الْقَلْبُ الْأَغْلَفُ فَقَلْبُ الْكَافِرِ وَأَمَّا الْقَلْبُ الْمَنْكُوْسُ فَقَلْبُ الْـمُنَافِقِ الْخَالِصِ عَرَفَ ثُمَّ أَنْكَرَ وَأَمَّا الْقَلْبُ الْـمُصْفَحُ فَقَلْبٌ فِيْهِ إِيْـمَانٌ وَنِفَاقٌ وَمَثَلُ الْإِيْـمَانِ فِيْهِ كَمَثَلِ الْبَقْلَةِ يَمُدُّهَا الْـمَاءُ الطَّيِّبُ وَمَثَلُ النِّفَاقِ فِيْهِ كَمَثَلِ الْقَرْحَةِ يَمُدُّهَا الْقَيْحُ وَالدَّمُ فَأَيُّ الْـمَادَّتَيْنِ غَلَبَتْ عَلَى الْأُخْرَى غَلَبَتْ عَلَيْهِ)

"หัวใจนั้นแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ หัวใจล้วนๆ มีดวงประทีปประกายอยู่, หัวใจที่มีเปลือกหุ้ม และมีสิ่งรัดแน่นเอาไว้ หัวใจกลับหัวลง และหัวใจที่ถูกหุ้มห่อด้วยสิ่งห่อหุ้มบางๆ" ดังนั้น หัวใจล้วนๆ จึงเป็นหัวใจของผู้ศรัทธา ซึ่งมีดวงประทีปที่อยู่ภายในหัวใจนั้นมีรัศมี ส่วนหัวใจที่มีเปลือกห่อหุ้ม และมีเชือกผูกแน่น เป็นหัวใจของกาฟิรฺ ส่วนหัวใจที่กลับหัวกลับหางนั้น เป็นหัวใจของมุนาฟิกแท้ๆ เขาทราบดีแต่ปฏิเสธ ส่วนหัวใจที่ถูกห่อหุ้มบางๆ คือหัวใจที่มีศรัทธาบ้าง กลับกลอกบ้าง อุปมาการอีมาน ดังอุปไมยผักที่ได้รับน้ำเป็นอย่างดีจะเจริญงอกงาม และอุปมากลับกลอกนั้น ดังอุปไมยแผลที่เต็มไปด้วยน้ำหนองและเลือด ดังนั้น อันไหนที่มันมากกว่า มันก็ชนะไป

(สายรายงานของฮะดีษนี้ดีเยี่ยม, ฟัตฮุลบารีย์ 13/359 มุสลิม 1/59)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ความว่า **"และหากอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้ว แน่นอน พระองค์ก็ทรงนำเอาหู และตาของพวกเขาไปแล้ว แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง"**

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจาก อิบนิ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ﴾ ว่า เมื่อพวกเขาละทิ้งความจริง หลังจากที่ได้รู้แล้ว ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า คืออัลลอฮฺ ﷻ นั้นเป็นผู้ทรงสามารถต่อปวงบ่าวของพระองค์ โดยจะลงโทษหรือให้อภัยก็ได้

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ที่จริงแล้ว อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกถึงลักษณะของพระองค์เองว่าเป็นผู้ทรงสามารถเหนือทุกสิ่งในสถานการณ์เช่นนี้ เพราะพระองค์ได้ทรงเตือนให้พวกมุนาฟิกีนทราบถึงอันตรายและอำนาจของพระองค์ และแจ้งให้พวกเขาทราบว่าพระองค์ทรงล้อมพวกเขาไว้แล้ว และทรงสามารถที่จะให้หูและตาของพวกเขาพินาศไป

(อัฏฏอบารี 1/361)

อิบนุ ญะรีรฺ และผู้ที่มีความเห็นเช่นเดียวกับเขาที่เป็นนักอธิบายอัลกุรอานมีความเห็นว่า อุปมาอุปไมยทั้งสองนั้นได้กล่าวมาอยู่ในชนิดของมุนาฟิกีนกลุ่มเดียวกัน โดยคำว่า (أو) ในอายะฮฺนี้ ﴿ أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ السَّمَاءِ ﴾ มีความหมายเป็นคำเชื่อม เช่นเดียวกับอักษร (و) ซึ่งแปลว่า และ ดังในดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ ءَاثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴾

"และจงอย่าเชื่อฟังผู้ประพฤติชั่ว และผู้ปฏิเสธศรัทธาคนใด"

(ซูเราะฮฺ อันอินซาน อายะฮฺที่ 24)

หรืออาจมีความหมายให้เลือกเอาอย่างหนึ่งอย่างใด คือ จงยกอุทาหรณ์เป็นตัวอย่างสำหรับพวกเขาเช่นนี้ และถ้าประสงค์ก็เช่นนั้น

อัลกุรฏุบีย์ ได้กล่าวว่า การเชื่อมด้วยตัว (أَوْ) นั้นมีความหมายเท่ากับ เช่น (جَالِسِ الْحَسَنَ أَوْ اِبْنَ سِيْرِيْنَ) จงนั่งกับอัลฮะซัน หรืออิบนะซีรีน ตามทรรศนะที่อัซซะมัคชะรีย์ได้มีความเห็นว่า ทั้งสองคนนั้นมีผลเท่ากันในการอนุญาตให้นั่ง ดังนั้น ความหมายของดำรัสของอัลลอฮฺ ก็คือ เท่ากัน จะยกอุทาหรณ์ด้วยอย่างนี้ หรืออย่างนั้นก็ได้ทั้งสองอย่าง เพราะตรงกับสภาพของพวกเขาทั้งสองประการ

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ
مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا
وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ ﴾

21. **โอ้มนุษย์ทั้งหลาย จงเคารพภักดีพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า ที่ทรงบังเกิดพวกเจ้า และบรรดาผู้ที่อยู่ก่อนพวกเจ้า เพื่อว่าพวกเจ้าจะยำเกรง**

22. **(พระองค์) คือผู้ทรงให้แผ่นดินเป็นที่นอน และให้ฟ้าเป็นอาคารแก่พวกเจ้า และทรงให้น้ำหลั่งลงมาจากฟากฟ้า แล้วได้ทรงให้บรรดาผลไม้ออกมาเนื่องจากน้ำนั้น เพื่อเป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้า**

ดังนั้น พวกเจ้าจงอย่าให้มีผู้เสมอเหมือนใด ๆ ขึ้นสำหรับอัลลอฮฺ โดยที่พวกเจ้าก็รู้กันอยู่

เตาฮีดอัลอุลูฮียะฮฺ (تَوْحِيْدُالأُلُوْهِيَّةِ) การให้เอกภาพในฐานะเป็นพระเจ้า

อัลลอฮฺ ﷻ ได้เริ่มอธิบายถึงความเป็นเอกะในการเป็นพระเจ้าของพระองค์ ว่า พระองค์คือ ผู้ให้ความโปรดปรานแก่บ่าวของพระองค์ที่ได้ให้พวกเขาบังเกิดมาให้มีขึ้นจากการที่ไม่มีมาก่อน โดยให้ความโปรดปรานอย่างล้นเหลือทั้งที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน และที่ยังซ่อนเร้นอยู่ โดยให้มีแผ่นดินสำหรับพวกเขาเป็นพื้นราบเป็นที่พักผ่อน เป็นเสมือนที่นอน เป็นที่พักอาศัย เดินอยู่บนมันอย่างมั่นคง มีภูเขามากมายเป็นที่ยึดเหนี่ยวทำให้เกิดความมั่นคง (ให้มีฟ้าเป็นเสมือนอาคาร) เป็นเพดาน ดังที่ได้มีกล่าวในอายะฮฺ อีกว่า

﴿ وَجَعَلْنَا ٱلسَّمَآءَ سَقْفًا مَّحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ ءَايَٰتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٢﴾ ﴾

“และเราได้ทำให้ชั้นฟ้าเป็นหลังคาถูกรักษาไว้ไม่ให้หล่นลงมา และพวกเขาก็ยังผินหลังให้สัญญาณต่าง ๆ ของมัน”

(ซูเราะฮฺ อัลอัมบิยาอฺ อายะฮฺที่ 32)

และอีกอายะฮฺหนึ่งว่า

﴿ وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً ﴾

“และทรงให้น้ำหลั่งลงมาจากฟากฟ้าแก่พวกเจ้า”

(ซูเราะฮฺ อันนัมลิ อายะฮฺที่ 60)

จุดมุ่งหมายของคำว่า (اَلسَّحَابُ) ณ ที่นี้ก็คือ มีเมฆที่ทำให้เกิดฝนตก ซึ่งทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารและผลไม้ออกมาอย่างมากมาย ดังที่ได้พบเห็นกันอยู่ เพื่อเป็นอาหารและเครื่องยังชีพแก่มนุษย์ และสัตว์ ดังที่ได้กล่าวไว้ในหลายที่ด้วยกันในอัลกุรอาน

และที่คล้ายกับอายะฮฺนี้ก็คือดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ ٱللَّهُ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَصَوَّرَكُمْ
فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ ۚ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ ۖ فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ

﴿ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٦٤﴾ ﴾

"อัลลอฮฺ คือผู้ทรงทำให้แผ่นดินนี้เป็นที่พำนักแก่พวกเจ้า และฟ้าเป็นเพดานอันมั่นคง และทรงทำให้พวกเจ้าเป็นรูปร่าง และทรงทำให้รูปร่างของพวกเจ้าสวยงาม และประทานปัจจัยยังชีพที่ดี ๆ แก่พวกเจ้า นั่นคืออัลลอฮฺ พระผู้อภิบาลของพวกเจ้า ดังนั้น อัลลอฮฺ ซึ่งเป็นพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลกทรงจำเริญยิ่ง"

(ซูเราะฮฺ ฆอฟิรฺ อายะฮฺที่ 64)

เนื้อหาสาระก็คือ อัลลอฮฺ ﷻ คือพระผู้ทรงสร้าง ผู้ประทานเครื่องยังชีพ และอื่นๆ ด้วยเหตุนี้จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการเคารพภักดีเพียงองค์เดียว โดยไม่มีการตั้งภาคีต่อพระองค์ ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า

﴿ فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ ﴾

"ดังนั้น พวกเจ้าจงอย่าให้มีผู้เสมอเหมือนใด ๆ ขึ้นสำหรับอัลลอฮฺโดยที่พวกเจ้าก็รู้กันอยู่"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 22)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอิบนุ มัสอูด ว่าฉันได้กล่าวว่า

يَا رَسُولَ اللهِ أَيُّ ذَنْبٍ أَعْظَمُ عِنْدَ اللهِ ؟ قَالَ (أَنْ تَجْعَلَ لِلهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ)

"โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ บาปอะไรที่ยิ่งใหญ่ ณ ที่อัลลอฮฺ? ท่านตอบว่า คือการที่ท่านให้มีผู้แข่งกับอัลลอฮฺ โดยที่พระองค์ทรงบังเกิดท่านมา".... ไปจนจบฮะดีษ

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/350, มุสลิม 1/90)

และเช่นเดียวกัน ฮะดีษที่รายงานโดยมุอาษ ที่ว่า

أَتَدْرِيْ مَا حَقُّ اللهِ عَلَى عِبَادِهِ ؟ أَنْ يَعْبُدُوْهُ وَلَا يُشْرِكُوْا بِهِ شَيْئًا

"ท่านรู้หรือไม่ว่า อะไรคือสิทธิของอัลลอฮฺที่มีต่อบ่าว คือพวกท่านจะต้องเคารพภักดีต่อพระองค์ และไม่นำสิ่งใดมาเป็นภาคีต่อพระองค์"

(ฟัตฮุลบารีย์ 13/359 มุสลิม 1/5)

และในอีกฮะดีษหนึ่ง ว่า

وَلَا يَقُوْلَنَّ أَحَدُكُمْ مَا شَاءَ اللهُ وَشَاءَ فُلَانٌ وَلٰكِنْ لِيَقُلْ مَا شَاءَ اللهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ

"คนหนึ่งคนใดในหมู่พวกเจ้าจงอย่ากล่าว อัลลอฮฺและชายคนหนึ่งประสงค์ แต่จงกล่าวว่า อัลลอฮฺทรงประสงค์ หลังจากนั้นคนหนึ่งก็ประสงค์"

(อะหฺมัด 5/384, 394, 398)

บรรดาหลักฐานแสดงถึงการมีของอัลลอฮฺ ﷻ

บรรดานักอธิบายอัลกุรอาน เช่น อัรฺรอซีย์ และคนอื่นๆ ได้อ้างหลักฐานว่ามีพระผู้ทรงสร้าง (อัลลอฮฺ) ﷻ

แท้จริงผู้ที่พิจารณาดูสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้ทั้งเบื้องล่างและเบื้องบนที่มีรูปร่าง สีสัน ประโยชน์ และสภาพของมันที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นถึงวิทยปัญญา เดชานุภาพ ความสามารถ ความรอบรู้ ความละเอียดอ่อน และความยิ่งใหญ่ของพระผู้ทรงสร้างเป็นอย่างดียิ่ง ดังเช่นชาวอาหรับชนบทบางคนได้กล่าวว่า ถ้ามีผู้ถามว่า อะไรคือหลักฐานแสดงว่ามีพระเจ้าผู้ทรงสูงส่ง? ก็ต้องตอบว่า โอ้อัลลอฮฺผู้ทรงมหาบริสุทธิ์ แท้จริงมูลของอูฐเป็นสิ่งบ่งบอกว่าต้องมีอูฐ การมีรอยเท้าแสดงว่าต้องมีการเดิน มีท้องฟ้าอันกว้างใหญ่ไพศาล แผ่นดินที่แผ่กว้าง และทะเลมีคลื่นนั้น นอกจากมันบ่งบอกว่าต้องมีผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงรอบรู้อย่างแน่นอน ใช่ไหม ?

(อัรฺรอซีย์ 2/91)

ดังนั้น ผู้ที่พิจารณาบรรดาฟ้าที่สูงและกว้าง มีดวงดาวทั้งใหญ่และเล็ก ทั้งดาวฤกษ์และดาวนพเคราะห์ พิจารณาดูท้องทะเลที่ติดอยู่กับแผ่นดินในทุกๆ ด้าน พิจารณาดูภูเขาที่ตั้งตระหง่านอยู่บนแผ่นดินอย่างมั่นคง แน่นแฟ้น มีรูปร่างแตกต่างกัน ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَمِنَ ٱلْجِبَالِ جُدَدٌۢ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَٰنُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٢٧﴾ وَمِنَ ٱلنَّاسِ وَٱلدَّوَآبِّ وَٱلْأَنْعَٰمِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَٰنُهُۥ كَذَٰلِكَ ۗ إِنَّمَا يَخْشَى ٱللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ ٱلْعُلَمَٰٓؤُا۟ ﴾

"และในเทือกเขานั้นมีชนิดต่าง ๆ ขาวและแดงหลากหลายสี และสีดำสนิท และในหมู่มนุษย์, สัตว์ และปศุสัตว์นั้นก็มีหลากหลายสีเช่นเดียวกัน แท้จริง บรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮฺ"

(ซูเราะฮฺ ฟาฏิรฺ อายะฮฺที่ 27 และ 28)

เช่นเดียวกัน บรรดาแม่น้ำที่ไหลไปจากหัวเมืองหนึ่งไปยังอีกเมืองหนึ่งที่เป็นประโยชน์แก่มนุษย์ และสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่บนพื้นแผ่นดิน ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ชนิดต่างๆ พืชที่มีรูปร่าง รสชาติ

สีสันแตกต่างกัน ทั้งๆ ที่งอกเงยขึ้นมาจากแผ่นดินเดียวกัน น้ำเดียวกัน เป็นเครื่องบ่งบอกมีพระผู้ทรงบังเกิด ทรงสร้างซึ่งมีความสามารถอันยิ่งใหญ่ มีวิทยปัญญาอันยอดเยี่ยม มีความเมตตา มีความอ่อนโยนและดีต่อมนุษย์มาก ซึ่งไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์เท่านั้น ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ จึงจำเป็นแก่มนุษย์ที่จะต้องเชื่อมั่น มอบหมายให้ความมั่นใจต่อพระองค์เป็นที่สุด บรรดาอายะฮฺอัลกุรอานที่บ่งชี้เช่นนี้มีมากมายในอัลกุรอาน

﴿ وَإِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ
وَادْعُوا شُهَدَاءَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَن
تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾ ﴾

23. และหากปรากฏว่า พวกเจ้าเกิดความสงสัยใด ๆ จากสิ่ง (อัลกุรอาน) ที่เราได้ประทานลงมาให้แก่บ่าวของเรา (มุฮัมมัด) แล้ว พวกเจ้าก็จงนำมาสักบทหนึ่งเยี่ยงนั้น และจงเชิญชวนผู้ที่อยู่ในหมู่พวกเจ้าอื่นจากอัลลอฮฺ (ให้ร่วมด้วย) หากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง

24. แต่ถ้าพวกเจ้ายังมิได้ทำและจะไม่ทำต่อไปแล้ว ก็จงระวังไฟนรกซึ่งเชื้อเพลิงของมัน คือมนุษย์ และหิน (เจว็ด) โดยที่มันได้ถูกเตรียมไว้สำหรับบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา

การยืนยันสาสน์ของท่านรอซูล ﷺ

ต่อจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้เริ่มยืนยันการเป็นนบีของมุฮัมมัด ﷺ หลังจากที่ได้ยืนยันว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้น โดยพระองค์ตรัสโต้ตอบกับพวกปฏิเสธไม่ยอมรับว่า "หากปรากฏว่าพวกเจ้าเกิดความสงสัยใดๆ จากสิ่ง (อัลกุรอาน) ที่เราได้ประทานลงมาให้แก่บ่าวของเรา" หมายถึงมุฮัมมัด ﷺ ﴾ **พวกเจ้าก็จงนำมาสักบทหนึ่ง** ﴿ ให้คล้ายกับที่ได้ประทานลงมา หากพวกเจ้ากล่าวอ้างว่า อัลกุรอานนั้นมิได้มาจากอัลลอฮฺ ﷻ ก็จงตอบโต้หักล้างด้วยสิ่งที่คล้ายกับอัลกุรอาน และให้พวกเจ้าขอความช่วยเหลือจากผู้ที่พวกเจ้าประสงค์นอกจากอัลลอฮฺ ﷻ ได้ หากพวกเจ้าไม่สามารถจะทำได้

อิบนุ อับบาส กล่าวว่าคำว่า ﴾ شُهَدَاءَكُم ﴿ คือ พวกที่สามารถจะช่วยเหลือพวกเจ้าได้ *(อัฏฏอบารี 1/376)*

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวโดยเอามาจากอบีมาลิก ว่า คือ พวกเจ้าจงขอความช่วยเหลือพระเจ้าของพวกเจ้าในเรื่องนั้น หากว่าพวกเขาจะให้ความช่วยเหลือพวกเจ้าได้ *(อิบนุ อบีฮาติม 1/84)*

มุญาฮิด กล่าวว่า ข้อความอัลกุรอานที่ว่า ﴿ **และจงเชิญชวนผู้ที่อยู่ในหมู่พวกเจ้า** ﴾ เขากล่าวว่าคือ มนุษย์ที่อยู่ร่วมกับพวกเจ้า หมายถึง ผู้ที่ความเชี่ยวชาญด้านภาษานั่นเอง

การท้าทายและความมหัศจรรย์

ความจริงอัลลอฮฺ ﷻ ได้ท้าทายบรรดาผู้ปฏิเสธในเรื่องนี้ไว้ในอัลกุรอานหลายที่ด้วยกัน

- พระองค์ได้ดรัสไว้ว่า

﴿ قُلْ فَأْتُوا بِكِتَٰبٍ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَآ أَتَّبِعْهُ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٤٩﴾ ﴾

“จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า ดังนั้น พวกเจ้าจงนำคัมภีร์สักเล่มหนึ่งจากอัลลอฮฺที่ดียิ่งกว่าทั้งสองมาซิ เพื่อที่ฉันจะได้ปฏิบัติตามมัน หากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง”

(ซูเราะฮฺ อัลเกาะศอศ อายะฮฺที่ 49)

- พระองค์ได้ดรัสไว้อีก ว่า

﴿ قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾ ﴾

“จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า แน่นอน หากมนุษย์และญินรวมกันที่จะนำมาเช่นอัลกุรอานนี้ พวกเขาไม่อาจจะนำมาเช่นนั้นได้ และแม้ว่าบางคนในหมู่พวกเขาเป็นผู้ช่วยเหลือแก่อีกบางคนก็ตาม”

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 88)

- พระองค์ได้ดรัสไว้อีกว่า

﴿ أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهِۦ مُفْتَرَيَٰتٍ وَٱدْعُوا مَنِ ٱسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿١٣﴾ ﴾

“หรือพวกเขากล่าวว่า เขา (มุฮัมมัด) ได้ปลอมแปลงอัลกุรอานขึ้นมา (มุฮัมมัด)

จงกล่าวเถิดว่า ดังนั้น พวกเจ้าจงนำมาสักสิบบทที่ได้ถูกปลอมแปลงขึ้นให้ได้อย่างอัลกุรอาน และพวกเจ้าจงเรียกผู้ที่มีความสามารถในหมู่พวกเจ้าอื่นจากอัลลอฮฺ (ให้มาช่วย) ถ้าพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง"

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 13)

❁ พระองค์ได้ตรัสไว้อีกว่า

﴿ وَمَا كَانَ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانُ أَن يُفْتَرَىٰ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ ٱلْكِتَٰبِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٣٧﴾ أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ مِّثْلِهِۦ وَٱدْعُوا۟ مَنِ ٱسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٣٨﴾ ﴾

"และอัลกุรอานนี้มิใช่จะถูกปั้นแต่งขึ้นโดยผู้ใดนอกจากอัลลอฮฺ แต่เป็นการยืนยันคัมภีร์ที่มีมาก่อน และเป็นการจำแนกข้อบัญญัติต่าง ๆ ในนั้น ไม่มีข้อสงสัยใด ๆ ในคัมภีร์นั้นซึ่งมาจากพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก หรือพวกเขากล่าวว่า เขา (มุฮัมมัด) เป็นผู้เรียบเรียงขึ้น จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า พวกเจ้าจงนำมาสักบทหนึ่งเยี่ยงนั้น และจงเรียกร้องผู้ที่พวกเจ้าสามารถนำมาได้นอกจากอัลลอฮฺ หากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง"

(ซูเราะฮฺ ยูนุส อายะฮฺที่ 37 และ 38)

อายะฮฺเหล่านี้ที่ได้กล่าวมาเป็นอายะฮฺที่อยู่ในซูเราะฮฺมักกียะฮฺ (ถูกประทานลงมาก่อนนบีอพยพ)

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ก็ทรงท้าทายอีกในเมืองมะดีนะฮฺ โดยที่พระองค์ได้ตรัสไว้ในอายะฮฺนี้ที่มีความว่า ﴾ **และหากปรากฏว่าพวกเจ้าเกิดความสงสัยใด ๆ จากสิ่ง (อัลกุรอาน) ที่เราได้ประทานมาให้แก่บ่าวของเรา** ﴿ หมายถึง มุฮัมมัด ﷺ ﴾ **พวกเจ้าก็จงนำมาสักบทหนึ่งเยี่ยงนั้น** ﴿ หมายถึง เช่นเดียวกับ อัลกุรอาน ซึ่งมุญาฮิด และกอตาดะฮฺได้กล่าวเช่นนั้น และอิบนุญะรีรฺ อัฏฏอบารี, อัซซะมัคซะรีย์ และอัรรอซีย์ ก็ได้เลือกเอาความเห็นนี้ด้วย โดยได้รายงานมาจากอุมัรฺ, อิบนุมัสอูด, อิบนุ อับบาส, อัลฮะซัน อัลบัศรี และบรรดาผู้ที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงส่วนใหญ่ และได้ให้น้ำหนักในเรื่องนี้ไว้ในหลายประเด็นด้วยกัน ส่วนหนึ่งจากนั้นก็คือ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงท้าทายพวกเขาทั้งหมดทั้งโดยส่วนตัวและโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นคนที่รู้หนังสือและไม่รู้หนังสือ ซึ่งถือเป็นการท้าทายอย่างครบถ้วนและทั่วถึง โดยมีหลักฐานจากดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ فَأْتُوا۟ بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهِۦ ﴾

"ดังนั้น พวกเจ้าจงนำมาสักสิบบทให้ได้อย่างอัลกุรอาน"

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 13)

และพระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ ﴾

"พวกเขาไม่อาจจะนำมาเช่นนั้นได้"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 88)

การท้าทายเช่นนั้น เป็นการท้าทายพวกเขาในวงกว้าง คือ ท้าทายทั้งหมด ทั้งที่พวกเขาเป็นประชาชาติที่พูดภาษาอาหรับได้อย่างชัดเจน พระองค์ได้ท้าทายพวกเขาทั้งในมักกะฮฺและมะดีนะฮฺหลายครั้งหลายหน ทั้งๆ ที่พวกเขาตั้งตัวเป็นศัตรูกับท่านนบี ไม่ชอบศาสนาที่ท่านนบีนำมา ถึงอย่างนั้นก็ตาม พวกเขาก็ไม่สามารถจะทำได้ ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้มีความว่า ﴿ **แต่ถ้าหากพวกเจ้ายังมิได้ทำ และจะไม่ทำต่อไปแล้ว** ﴾ คำว่า (لن) เป็นปฏิเสธตลอดไปในอนาคต และจะไม่ทำเช่นนั้นต่อไปแล้ว ข้อความนี้อีกเหมือนกันเป็นความมหัศจรรย์อีกประการหนึ่ง โดยที่พระองค์ได้บอกให้ทราบอย่างชัดเจน เด็ดขาดและล่วงหน้าโดยมิได้กลัวเกรงและสงสารใดๆ ว่า อัลกุรอานนี้ไม่ควรจะได้รับการคัดค้าน และไม่ยอมรับไปตลอดกาลทั้งในขณะนี้และในอนาคต เพราะอัลกุรอานนั้นเป็นดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ พระผู้ทรงสร้างทุกสิ่ง แล้วทำไมเราจึงนำอัลกุรอานไปเทียบกับคำพูดของมนุษย์ ผู้ถูกบังเกิดมา

ส่วนหนึ่งจากความมหัศจรรย์

จากการพินิจพิจารณาดูอัลกุรอาน ก็จะพบว่ามีความมหัศจรรย์ทางวิชาการอยู่ในหลายด้านด้วยกัน ทั้งในด้านถ้อยคำ และสำนวนที่ใช้

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ الٓر ۚ كِتَٰبٌ أُحْكِمَتْ ءَايَٰتُهُۥ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ۝١ ﴾

"อะลิฟ, ลาม, รอ คัมภีร์ที่อายะฮฺทั้งหลายของมันถูกทำให้รัดกุม มีระเบียบ และถูกจำแนกเป็นเรื่องต่างๆ อย่างชัดเจนจากพระผู้ทรงปรีชาญาณ ผู้ทรงเชี่ยวชาญ"

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 1)

คือ ถ้อยคำของคัมภีร์ถูกเรียบเรียงไว้อย่างรัดกุม และความหมายก็ได้จำแนกเรื่องต่างๆ เอาไว้อย่างชัดเจน ถ้อยคำทุกคำ และความหมายชัดเจนเป็นที่สุดไม่มีอะไรมาเสมอเหมือนและเทียบเคียงได้ พระองค์ได้แจ้งให้ทราบถึงเรื่องเร้นลับต่างๆ ในอดีตที่ได้เกิดขึ้นตามสภาพของมัน ใช้ให้ทำความดี และห้ามมิให้ทำความชั่ว และความไม่ดีทุกอย่าง ดังเช่นอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا ﴾

"และถ้อยคำจากพระผู้อภิบาลของเจ้านั้น ครบถ้วนแล้ว ซึ่งความสัจจะและความยุติธรรม"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 115)

คือ เป็นเรื่องจริงของข่าวคราวต่างๆ และข้อชี้ขาดต่างๆ ก็มีความเที่ยงธรรม ทั้งหมดเป็นทางนำ เป็นอุทาหรณ์ที่ควรจะเอาเป็นแบบอย่าง ไม่ใช่เป็นเรื่องล้อเล่นไร้สาระ ไม่เป็นเรื่องเท็จ ไม่ใช่เป็นเรื่องที่แต่งขึ้น ดังเช่นโคลงกลอนของชาวอาหรับและคนอื่นๆ ที่เป็นเพียงจินตนาการความหวังลมๆ แล้งๆ ไม่เป็นความจริง ดังที่มีการกล่าวกันว่าบทกวีที่ไพเราะที่สุดก็คือ บทกวีที่เป็นเรื่องโกหกมากที่สุดนั่นเอง และเป็นร้อยกรองที่ยืดเยื้อบรรยายถึงลักษณะของสตรีอะไรทำนองนั้น หรือลักษณะของม้า หรือสุรา เป็นต้น หรือเป็นการชมเชยบุคคล, ม้า, อูฐ, สงครามที่เกิดขึ้น ความกลัว, สัตว์ดุร้าย หรือสิ่งต่างๆ ที่ได้เห็นมา โดยไม่ให้ประโยชน์แต่ประการใด นอกจากเป็นการเล่นสำนวน เล่นคำพูดเท่านั้น ไม่มีความมหัศจรรย์ใดๆ ทั้งสิ้น

ส่วนถ้อยคำของคัมภีร์อัลกุรอานทั้งหมดนั้น ฟะเซียะฮฺ ชัดเจนเป็นที่สุด สำนวนโวหารสุดยอด ทั้งที่เป็นรายละเอียด และโดยสรุปสำหรับคนที่รู้ และเข้าใจภาษาอาหรับ และถ้าท่านได้พินิจพิจารณาดูข่าวคราวที่มีอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอาน ท่านก็จะพบว่ามันเป็นเรื่องที่ดีเยี่ยมไม่ว่าจะเป็นเรื่องยาว หรือเรื่องสั้น และไม่ว่ามันจะเป็นเรื่องที่นำมาบอกกล่าวซ้ำ หรือไม่ซ้ำ และทุกครั้งที่นำมากล่าวซ้ำ มันยิ่งจะทำให้เพิ่มความสำคัญยิ่งๆ ขึ้นไปไม่ทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในเรื่องสัญญาดี และสัญญาร้าย ก็สามารถทำให้เกิดความรู้สึกดีใจ และเกิดความหวาดหวั่นหรือกลัวเกรงได้ ดังนั้น หัวใจมีความเข้าใจจะเป็นอย่างไร ท่านลองจินตนาการดูก็แล้วกัน ในกรณีที่เป็นสัญญาดีจะทำให้หัวใจเบิกบาน หวังอยากจะไปให้ถึงบ้านแห่งความสันติสุข ซึ่งอยู่ใกล้กับบัลลังก์ของพระผู้ทรงกรุณา ดังเช่นพระองค์ได้ตรัสเกี่ยวกับเรื่องความดีว่า

﴿ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ١٧ ﴾

"ดังนั้น จึงไม่มีชีวิตใดรู้สิ่งที่ถูกซ่อนไว้สำหรับพวกเขาให้เป็นที่รื่นรมย์แก่สายตา เป็นการตอบแทนในสิ่งที่พวกเขาได้กระทำไว้ (ในโลกนี้)"

(ซูเราะฮฺ อัซซัจญฺดะฮฺ อายะฮฺที่ 17)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัส อีกว่า

﴿ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ ۖ وَأَنتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾ ﴾

“และในสวนสวรรค์นั้น จะมีสิ่งที่จิตใจของพวกเขาต้องการ และสายตาของพวกเขาชื่นชมยินดี และพวกเจ้าจะพำนักอยู่ในนั้นตลอดกาล”

(ซูเราะฮฺ อัซซุครุฟ อายะฮฺที่ 71)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเกี่ยวกับสัญญาร้าย ว่า

﴿ أَفَأَمِنتُمْ أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ
وَكِيلًا ﴿٦٨﴾ ﴾

“พวกเจ้าจะปลอดภัยหรือ? หากพระองค์จะทรงให้ริมฝั่งนั้นถล่มลงไปกับพวกเจ้า หรือจะทรงส่งลมหอบกรวดกระหน่ำลงมาใส่พวกเจ้า แล้วพวกเจ้าก็จะไม่พบผู้ใดเป็นผู้คุ้มครองพวกเจ้าเลย”

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 68)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ ءَأَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾ أَمْ أَمِنتُم مَّن
فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾ ﴾

“พวกเจ้าก็จะปลอดภัยหรือจากการที่พระผู้ทรงสถิตอยู่ ณ ฟากฟ้าจะให้แผ่นดินสูบพวกเจ้า และขณะนั้นมันจะสั่นไหว (สั่นสะเทือน) หรือว่าพวกเจ้าจะปลอดภัยจากการที่พระผู้ทรงสถิตอยู่ ณ ฟากฟ้าจะส่งลมหอบก้อนกรวดให้กระหน่ำมายังพวกเจ้าแล้ว พวกเจ้าก็จะรู้ได้ว่าการตักเตือนของข้านั้นเป็นเช่นใด ?”

(ซูเราะฮฺ อัลมุลกฺ อายะฮฺที่ 16 และ 17)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเตือนขู่สำทับว่า

﴿ فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنبِهِ ﴾

“และแต่ละคน เราได้ลงโทษตามความผิดของเขา”

(ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต อายะฮฺที่ 40)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสตักเตือนและแนะนำว่า

﴿ أَفَرَءَيْتَ إِن مَّتَّعْنَٰهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾ ثُمَّ جَآءَهُم مَّا كَانُوا۟ يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾
مَآ أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يُمَتَّعُونَ ﴿٢٠٧﴾ ﴾

"เจ้า (มุฮัมมัด) ไม่เห็นดอกหรือว่า หากเราให้พวกเขารื่นเริงต่อไปอีกเป็นปี ๆ แล้ว สิ่งที่พวกเขาถูกสัญญาไว้ก็ได้เกิดขึ้นแก่พวกเขา สิ่งที่พวกเขาได้ถูกให้รื่นเริงนั้น จะไม่อำนวยประโยชน์อันใดให้แก่พวกเขาเลย"

(ซูเราะฮฺ อัชชุอะรออฺ อายะฮฺที่ 205 – 207)

และอายะฮฺอื่นๆ จากนี้อีกมากมายที่มีความชัดเจน มีสำนวนโวหารฺ และมีความเหมาะสมอีกมากมาย

และถ้าเป็นอายะฮฺที่เกี่ยวกับข้อชี้ขาด คำสั่งใช้และคำสั่งห้าม ก็จะประมวลเอาไว้ด้วยเรื่องที่เป็นความดีทุกอย่าง เป็นความดีที่มีประโยชน์เป็นอย่างดี ผู้คนชอบ และการห้ามมิให้กระทำสิ่งที่น่าเกลียดต่ำต้อย ดังเช่น อิบนุ มัสอูด และคนอื่นๆ ที่เป็นชาวสะลัฟ ได้กล่าวว่า เมื่อท่านได้ยินอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสในอัลกุรอานว่า ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ﴾ ซึ่งมีความหมายว่า **"โอ้บรรดาผู้ศรัทธาแล้วทั้งหลาย"** เมื่อท่านฟังมันแล้วท่านต้องใช้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะมันเกี่ยวกับตัวท่านโดยตรง ซึ่งบางทีมันก็เป็นความดีที่พระองค์ทรงใช้ท่าน หรือเป็นความไม่ดีที่พระองค์ทรงห้ามท่านมิให้กระทำ ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า

﴿ يَأْمُرُهُم بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَىٰهُمْ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ
وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ ٱلْخَبَٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَٱلْأَغْلَٰلَ ٱلَّتِى كَانَتْ عَلَيْهِمْ ﴾

"จะใช้พวกเขาให้กระทำความดี และห้ามพวกเขามิให้กระทำความชั่ว และจะอนุมัติสิ่งดี ๆ ให้แก่พวกเขา และจะห้ามสิ่งเลว ๆ แก่พวกเขา และจะปลดเปลื้องภาระหนักของพวกเขา และห่วงคอที่ปรากฏอยู่บนพวกเขาออกไปจากพวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 157)

และถ้าอายะฮฺต่างๆ ได้มีมาบอกลักษณะของโลกหน้า และความปั่นป่วนที่จะเกิดขึ้น และลักษณะของสวรรค์และนรก ตลอดจนสิ่งต่างๆ ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้จัดเตรียมไว้ให้แก่บรรดาคนที่พระองค์รัก และความสุขต่างๆ และแก่ศัตรูของพระองค์ การลงโทษ การทรมาน และความทุกข์ต่างๆ พระองค์ก็จะใช้ว่าแจ้งข่าวดีแก่ชาวสวรรค์และแจ้งข่าวร้ายแก่ชาวนรก และมีการเรียกร้องเชิญชวนให้กระทำความดี ให้ออกห่างจากความไม่ดี ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ในโลกแบบสมถะ

พอเพียง รักโลกหน้า ให้ยืนหยัดอยู่บนหนทางที่เป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในทางนำที่เที่ยงตรง ในบทบัญญัติของพระองค์ โดยปฏิเสธทางของชัยฏอน และความชั่วต่างๆ ที่มันจะชักจูงไป

คัมภีร์อัลกุรอานเป็นสิ่งมหัศจรรย์อันยิ่งใหญ่ที่สุดแก่มุฮัมมัดผู้เป็นศาสนทูตของเรา

ได้มีปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ﷺ จากท่านรอซูล ﷺ ว่า

(مَا مِنْ نَبِيٍّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَّا قَدْ أُعْطِيَ مِنْ الْآيَاتِ مَا آمَنَ عَلَى مِثْلِهِ الْبَشَرِ وَإِنَّمَا الَّذِي كَانَ أُوْتِيتُهُ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللهُ إِلَيَّ فَأَرْجُو أَنْ أَكُوْنَ أَكْثَرَهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ)

"ไม่ว่านบีท่านใดจากบรรดานบีทั้งหลาย นอกจากได้รับอายะฮฺต่างๆ ที่หากมนุษย์ได้เห็นย่อมต้องศรัทธา ซึ่งที่จริงแล้วปรากฏว่า สิ่งที่ฉันได้รับมานั้นเป็นวะฮี (อายะฮฺ) ที่อัลลอฮฺได้ประทานลงมาให้แก่ฉัน ดังนั้น ฉันก็หวังว่า ฉันจะเป็นผู้ปฏิบัติตามมากกว่าคนอื่นๆ ในวันกิยามะฮฺ"

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/619 และมุสลิม 1/134)

ข้อความนี้เป็นสำนวนของมุสลิม คำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่า (وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِي أُوْتِيتُهُ وَحْيًا) คือสิ่งที่ถูกเจาะจงมันให้แก่ฉันจากจำนวนนั้น ก็คือ อัลกุรอาน ที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์สำหรับมนุษย์ที่พวกเขาจะต่อต้านมัน ซึ่งบรรดาคัมภีร์อื่นแห่งพระเจ้าไม่มีความมหัศจรรย์เช่น อัลกุรอานตามทรรศนะของนักปราชญ์ส่วนมาก *"วัลลอฮุอะอฺลัม"* และสำหรับท่านนบี ﷺ มีบรรดาอายะฮฺต่างๆ ที่บ่งชี้ถึงการเป็นนบี เป็นศาสนทูต เป็นผู้ที่มีสัจจะในสิ่งที่ท่านได้นำมาโดยไม่มีขอบเขตจำกัด การสรรเสริญและความโปรดปรานเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮฺเท่านั้น

จุดมุ่งหมายของคำว่า (اَلْحِجَارَةُ)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ความว่า ﴾ **ก็จงระวังไฟนรกซึ่งเชื้อเพลิงของมันคือ มนุษย์และหิน (เจว็ด) โดยที่มันได้ถูกตระเตรียมไว้สำหรับบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา** ﴿

ส่วนคำว่า (الْوَقُود) อ่านใส่สระฟัตฮะฮฺที่อักษร (و) คือสิ่งที่โยนเข้าไปในกองไฟเพื่อเป็นเชื้อไฟหรือเชื้อเพลิง เช่น ฟืนและอื่นๆ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾ ﴾

"และส่วนบรรดาผู้ที่หันเหออกจากความจริง พวกเขาก็เป็นฟืนของไฟนรก"

(ซูเราะฮฺ อัลญิน อายะฮฺที่ 15)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنتُمْ
لَهَا وَارِدُونَ ﴿٩٨﴾ لَوْ كَانَ هَٰؤُلَاءِ آلِهَةً مَّا وَرَدُوهَا ۖ وَكُلٌّ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾ ﴾

"แท้จริง พวกเจ้า (พวกบูชาเจว็ด) และสิ่งที่พวกเจ้าเคารพบูชาอื่นจากอัลลอฮฺ ทั้งหมดนั้นเป็นเชื้อเพลิงของนรก โดยพวกเจ้าจะเข้าไปอยู่ในนั้น หากมันเหล่านั้นเป็นพระเจ้าจริงแล้ว มันจะไม่เข้าไปอยู่ในนั้น และทั้งหมดจะเข้าอยู่ในนั้นตลอดไป"

(ซูเราะฮฺ อัลอัมบิยาอฺ อายะฮฺที่ 98 และ 99)

จุดมุ่งหมายของคำว่า หิน ณ ที่นี้ หินดำที่แข็งมากจะมีกลิ่นเหม็นเมื่อถูกไฟเผา แล้วมันจะร้อนจัดมาก ขออัลลอฮฺ ﷻ ได้ปกป้องเราให้พ้นจากมันด้วยเถิด

บางท่านกล่าวว่า เป็นหินของเจว็ดและรูปปั้นที่พวกเขากราบไหว้กัน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ ﴾

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ มีความว่า **(โดยที่มันได้ถูกจัดเตรียมไว้สำหรับบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา)** ทรรศนะที่ปรากฏชัด คือ สรรพนามของคำว่า (أُعِدَّتْ) กลับไปหาไฟนรกที่เชื้อเพลิงของมันคือ มนุษย์และหิน

และอาจจะเป็นได้ว่า สรรพนามนั้นกลับไปหาคำว่า (الحجارة) โดยที่มันไม่ขัดกันระหว่างสองคำพูดในความหมายนั้น เพราะทั้งสองนั้นมันจำเป็นทั้งสอง คือมันได้ถูกจัดเตรียมเอาไว้สำหรับผู้ที่ปฏิบัติต่ออัลลอฮฺและรอซูลของพระองค์ ดังเช่น อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจากมุฮัมมัด จากอิกริมะฮฺ หรือสะอัด อิบนุ ญุบัยรฺ จากอิบนิ อับบาส ว่า (โดยที่มันได้ถูกจัดเตรียมไว้สำหรับบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา) คือ สำหรับผู้ที่เป็นเช่นพวกเจ้าเป็นอยู่ด้วยการปฏิเสธ

(อัฏฏอบารี 1/383)

แท้จริง นรกญะฮันนัมนั้นมีอยู่แล้วขณะนี้

บรรดาผู้นำแห่งซุนนะฮฺส่วนใหญ่ได้อ้างหลักฐานด้วยกับอายะฮฺนี้ว่า นรกญะฮันนัมนั้นมีอยู่แล้วในขณะนี้ เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿أُعِدَّتْ﴾ ความว่า ได้ถูกจัดเตรียมไว้ ซึ่งความจริงแล้วได้มีฮะดีษจำนวนหลายบทมากที่กล่าวถึงเรื่องนรกเอาไว้ ส่วนหนึ่งจากนั้น คือ

تَحَاجَّتِ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ

"สวรรค์ และ นรกได้โต้เถียงกัน"

(มุสลิม 4/2186)

และส่วนหนึ่งจากนั้น คือ

(اِسْتَأْذَنَتِ النَّارُ رَبَّهَا فَقَالَتْ رَبِّ أَكَلَ بَعْضِيْ بَعْضًا فَأَذِنَ لَهَا بِنَفَسَيْنِ نَفَسٍ فِي الشِّتَاءِ وَنَفَسٍ فِي الصَّيْفِ)

"นรกได้ขออนุญาตต่อพระผู้อภิบาลของมัน โดยกล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน บางส่วนของฉันได้กินอีกบางส่วนแล้ว แล้วพระองค์ก็ทรงอนุญาตให้มันด้วย 2 อึดใจ คือ อึดใจหนึ่งในฤดูหนาว และอึดใจหนึ่งในฤดูร้อน"

(อัลบุคอรี 537, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 7/317)

และฮะดีษที่รายงานโดย อิบนุมัสอูด ที่ว่า เราได้ยินเสียงสิ่งของตก แล้วเราได้ถามว่า นี่เสียงอะไร ? ท่านรอซูล ﷺ ได้ตอบว่า

(هَذَا حَجَرٌ اُلْقِيَ بِهِ مِنْ شَفِيْرِ جَهَنَّمَ مُنْذُ سَبْعِيْنَ سَنَةً اَلْآنَ وَصَلَ إِلَى قَعْرِهَا)

"นี่คือ หินก้อนหนึ่งที่ถูกขว้างจากปากนรกญะฮันนัมตั้งแต่ 70 ปีที่ผ่านมา ขณะนี้มันไปถึงก้นของนรกแล้ว"

(มุสลิม 4/2184)

และยังมีฮะดีษที่เกี่ยวกับการละหมาดสุริยคราส คืนอัลอิสรออฺและอื่นๆ ที่เป็นฮะดีษที่มีสายรายงานต่อเนื่องในความหมายเดียวกันนี้

﴿ وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى مِن
تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ ۖ كُلَّمَا رُزِقُوا۟ مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ رِّزْقًا ۙ قَالُوا۟ هَـٰذَا ٱلَّذِى رُزِقْنَا
مِن قَبْلُ ۖ وَأُتُوا۟ بِهِۦ مُتَشَـٰبِهًا ۖ وَلَهُمْ فِيهَآ أَزْوَٰجٌ مُّطَهَّرَةٌ ۖ وَهُمْ فِيهَا
خَـٰلِدُونَ ﴿٢٥﴾ ﴾

25. และเจ้า (มุฮัมมัด) จงแจ้งข่าวดีแก่บรรดาผู้ศรัทธาและกระทำความดีทั้งหลายว่า แน่นอน พวกเขาจะได้รับสวนสวรรค์ซึ่งมีแม่น้ำหลายสายไหลอยู่ข้างใต้นั้น คราใดที่พวกเขาได้รับผลไม้จากสวนสวรรค์เป็นเครื่องยังชีพ พวกเขาก็กล่าว นี่คือสิ่งที่พวกเราเคยได้รับเป็นเครื่องยังชีพมาก่อนแล้ว และสิ่งที่พวกเขาได้รับนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกัน และในสวนสวรรค์นั้น พวกเขาจะได้รับคู่ครองที่บริสุทธิ์ และพวกเขาจะพำนักอยู่ในสวนสวรรค์นั้นตลอดกาล

ผลตอบแทนบรรดาผู้ศรัทธาที่มีคุณธรรม

อันเนื่องจากที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงตระเตรียมไว้ให้แก่ศัตรูของพระองค์ที่ชั่วร้ายที่ปฏิเสธไม่ยอมเชื่อพระองค์ และศาสนทูตของพระองค์ว่า จะได้รับการลงโทษและการลงทัณฑ์ต่างๆ นานา พระองค์ก็ได้เชื่อมต่อด้วยการกล่าวถึงสภาพของบรรดาคนที่อัลลอฮฺ ﷻ ให้ได้รับความสุขสบายอันเนื่องจากศรัทธาต่อพระองค์และบรรดารอซูลของพระองค์ นี่คือ ความหมายที่อัลกุรอานใช้คำว่า อัลมะษานีย์ ตามคำพูดที่ถูกต้องที่สุดของบรรดานักวิชาการ โดยจะอธิบายให้กว้างขวางเมื่อถึงที่ของมัน คือ มีการกล่าวถึงเรื่องอีมาน (การศรัทธา) และอัลกุฟรฺ (การปฏิเสธศรัทธา) หรือกลับกัน หรือกล่าวถึงสภาพแห่งความสุข แล้วก็ความชั่วร้ายหรือกลับกัน สรุปก็คือ กล่าวถึงสิ่งหนึ่งและที่ตรงกันข้าม

ส่วนการกล่าวถึงสิ่งหนึ่งและที่คล้ายๆ กัน นั่นเรียกว่าที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะได้อธิบายให้กระจ่างชัดในภายหลัง *อินชาอัลลอฮฺ* ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ตรัสว่า

﴿ وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا
ٱلْأَنْهَـٰرُ ﴾

โดยที่พระองค์ได้บอกลักษณะของสวนสวรรค์เอาไว้ว่า มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านอยู่เบื้องล่างของมัน คือ ไหลอยู่ใต้ต้นไม้และห้องหอของสวรรค์

ความจริงได้มีระบุอยู่ในฮะดีษว่า แท้จริง บรรดาแม่น้ำในสวรรค์นั้นไหลไปโดยไม่มีแนวกั้น และได้มีระบุในเรื่องแม่น้ำอัลเกาษัรฺว่าฝั่งทั้งสองของแม่น้ำทำด้วยไข่มุกใส ดินของแม่น้ำมีกลิ่นหอม เช่น กลิ่นชะมดเชียง ก้นของแม่น้ำเป็นเพชรนิลจินดา ขออัลลอฮฺ ﷻ ได้โปรดให้ความเมตตากับพวกเราด้วยเถิด แท้จริง พระองค์ คือ ผู้ทรงเมตตาเสมอ

อิบนุ อบีฮาติม ได้บันทึกรายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَنْهَارُ الْجَنَّةِ تَفَجَّرُ تَحْتَ تِلَالٍ أَوْ مِنْ تَحْتِ جِبَالِ الْمِسْكِ)

"บรรดาแม่น้ำของสวรรค์นั้น ต้นกำเนิดไหลมาจากใต้เนินเขา หรือจากใต้เทือกเขาแห่งกลิ่นชะมดเชียง"

(อิบนุ อบีฮาติม 1/87)

มีรายงานที่บันทึกโดย มัสรูก อีกว่า อับดุลลอฮฺ ได้เล่าว่า

(أَنْهَارُ الْجَنَّةِ تُفَجَّرُ مِنْ جَبَلِ الْمِسْكِ)

"บรรดาแม่น้ำของสวนสวรรค์นั้น มีแหล่งกำเนิดไหลมาจากภูเขาชะมดเชียง"

(อิบนุ อบีฮาติม 1/88)

ผลไม้ในสวรรค์บางอย่างคล้ายกับอีกบางอย่าง

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ كُلَّمَا رُزِقُوا۟ مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ رِّزْقًا ۙ قَالُوا۟ هَـٰذَا ٱلَّذِى رُزِقْنَا مِن قَبْلُ ۖ ﴾

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานจากยะฮฺยา อิบนุ อบีกะษีรฺ ได้กล่าวว่า หญ้าในสวนสวรรค์เป็นหญ้าฝรั่น เนินทรายของมันเป็นชะมดเชียง มีเด็กบริการเดินนำผลไม้บริการพวกเขาอยู่ พวกเขาก็รับประทานมาแล้ว พวกเขาก็นำมาอีกเช่นเดียวกัน แล้วชาวสวรรค์ก็กล่าวแก่พวกเขาว่า นี่คือ สิ่งที่พวกเจ้านำมาเมื่อกี้นี้ แล้วเด็กๆ ก็กล่าวแก่พวกเขาว่า พวกท่านจงรับประทานเถิด สีนั้นเป็นสีเดียวกัน แต่รสชาตินั้นแตกต่างกัน มันคือดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ وَأُتُوا۟ بِهِۦ مُتَشَـٰبِهًا ۖ ﴾

(อิบนุ อบีฮาติม 1/90)

อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ ได้เล่าโดยเอามาจากอัรฺรอเบียะอฺ อิบนิอนัส จากอะบิลอาลียะฮฺ เกี่ยวกับอายะฮฺอัลกุรอานที่ว่า ﴿ وَأُتُوا۟ بِهِۦ مُتَشَـٰبِهًا ۖ ﴾ เขาได้กล่าวว่า บางส่วนของมันเหมือนกับ

อีกบางส่วน แต่รสชาติต่างกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/90)

อิกริมะฮฺได้กล่าวเกี่ยวกับข้อความอัลกุรอานที่ว่า ﴿وَأُتُوا۟ بِهِۦ مُتَشَـٰبِهًا﴾ ว่ามันเหมือนกับผลไม้ในโลกนี้ แต่ทว่า ผลไม้ในสวรรค์นั้นดีกว่า

(อัฏฏอบารี 1/391)

ซุฟยาน อัษเษารีย์ ได้เล่าโดยนำมาจากอัลอะอฺมัช จากอบี ซ็อบยาน จากอิบนิ อับบาส ว่าไม่มีสิ่งใดในสวรรค์จะเหมือนกับสิ่งใดในโลกนี้ นอกจากชื่อเหมือนกันเท่านั้น

และในรายงานหนึ่งว่า ไม่มีในโลกนี้ที่จะเหมือนกับสิ่งที่มีในสวรรค์ นอกจากนามเท่านั้น

(อัฏฏอบารี 1/392)

ภรรยาของชาวสวรรค์สะอาดบริสุทธิ์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿وَلَهُمْ فِيهَآ أَزْوَٰجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾

อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยรายงานจากอิบนุ อับบาส ว่าสะอาดบริสุทธิ์จากสิ่งสกปรกและสิ่งที่เป็นอันตรายต่าง ๆ

(อัฏฏอบารี 1/395)

มุญาฮิด กล่าวว่า สะอาดจากเลือดประจำเดือน, อุจจาระ, ปัสสาวะ, เสมหะ, น้ำลาย, อสุจิและเด็ก

(อัฏฏอบารี 1/396)

กอตาดะฮฺได้กล่าวว่า สะอาดจากอันตรายและบาปต่างๆ และในรายงานหนึ่งว่า ไม่มีเลือดประจำเดือนและตกกระ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/91)

ได้มีรายงานจากอะฏออฺ, อัลฮะซัน, อัฎเฎาะฮาก, อบีซอและฮฺ, อะฏียะฮฺ และอัสสุดดีย์ ก็เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/92)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿وَهُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ﴾ นี่เป็นความสุขที่สมบูรณ์แบบ พวกเขาจะอยู่ในสถานภาพอันสูงส่ง ปลอดภัย ไม่ตาย ไม่ขาดตอน ไม่มีวาระสุดท้ายและสิ้นสุด แต่จะมีแต่ความสุขตลอดไปและตลอดกาล ขออัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้เราได้อยู่ในหมู่พวกเหล่านั้น เพราะพระองค์ทรงใจบุญ เมตตาแก่ปวงบ่าวเสมอ

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَسْتَحْيِۦٓ أَن يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا ۚ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ ۖ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ فَيَقُولُونَ مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا ۘ يُضِلُّ بِهِۦ كَثِيرًا وَيَهْدِى بِهِۦ كَثِيرًا ۚ وَمَا يُضِلُّ بِهِۦٓ إِلَّا ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٢٦﴾ ٱلَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ ٱللَّهِ مِنۢ بَعْدِ مِيثَٰقِهِۦ وَيَقْطَعُونَ مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِى ٱلْأَرْضِ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿٢٧﴾ ﴾

26. แท้จริง อัลลอฮฺจะไม่ทรงละอายในการที่จะยกอุทาหรณ์ใด ๆ ขึ้นเปรียบเทียบ ไม่ว่าจะเป็นริ้นสักตัวหนึ่งและสิ่งที่ใหญ่ไปกว่านั้น ส่วนบรรดาผู้ศรัทธานั้น พวกเขาก็ย่อมรู้ว่า แท้จริง มันคือความจริงที่มาจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา สำหรับบรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธานั้น พวกเขาจะกล่าวว่า อัลลอฮฺทรงประสงค์สิ่งใดในการยกอุทาหรณ์ด้วยสิ่งนี้ พระองค์ทรงให้คนมากมายหลงผิดด้วยอุทาหรณ์นั้น และทรงชี้นำทางที่ถูกต้องแก่คนมากมายด้วยอุทาหรณ์นั้น และพระองค์จะไม่ทรงให้ใครหลงผิดด้วยอุทาหรณ์นั้นนอกจากคนชั่วเท่านั้น

27. คือบรรดาผู้ที่ผิดสัญญาต่ออัลลอฮฺ หลังจากที่ได้ให้สัญญาไว้แก่พระองค์ และตัดสิ่งที่อัลลอฮฺทรงใช้ให้ต่อ (เช่น การติดต่อกับวงศ์ญาติ เป็นต้น) และทำความเสื่อมเสียบนหน้าพื้นแผ่นดิน ชนเหล่านี้แหละ คือพวกที่ขาดทุน

อัสสุดดีย์ ได้รายงานไว้ในหนังสือตัฟซีรฺของเขาโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส, อิบนุ มัสอูด และศอฮาบะฮฺจำนวนหนึ่งว่า เมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้ยกอุทาหรณ์สองอย่างสำหรับพวกมุนาฟิกีน หมายถึงดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا ﴾ และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ﴾ โดยที่ทั้งสามอายะฮฺ บรรดามุนาฟิกูนได้กล่าวว่า อัลลอฮฺทรงสูงส่งเกินกว่าที่จะมายกอุทาหรณ์เช่นนี้ ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานอายะฮฺนี้ลงมาไปจนถึงดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴾

(อัฏฏอบารี 1/398)

สะอีดได้เล่าโดยนำมาจากกอตาดะฮฺว่า คืออัลลอฮฺ ﷻ นั้นไม่ทรงละอายความจริงที่จะกล่าวสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ว่าจะน้อยหรือมาก และแท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ นั้นขณะที่ได้กล่าวถึงแมลงวันและแมงมุมไว้ในคัมภีร์ของพระองค์ พวกที่หลงทางก็ได้กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ต้องการอะไรจากการกล่าวสิ่งนี้? แล้วอัลลอฮฺจึงได้ประทานอายะฮฺนี้ลงมา ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَسْتَحْيِۦٓ أَن يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا ﴾

(อัฏฏอบารี 1/399)

อุทาหรณ์เกี่ยวกับโลกนี้

อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ ได้เล่าโดยรายงานจากอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส เกี่ยวกับอายะฮฺนี้ว่า นี่เป็นอุทาหรณ์ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงยกเพื่อโลกนี้ว่า แท้จริง ตัวริ้นนั้นจะมีชีวิต เมื่อมันหิว แล้วถ้ามันอ้วนขึ้นมันก็ตาย และเช่นเดียวกับกลุ่มชนเหล่านั้น ที่อัลลอฮฺได้ยกอุทาหรณ์เปรียบเทียบแก่พวกเขาไว้ในอัลกุรอาน เมื่อโลกนี้เต็มไปด้วยตัณหาราคะ อัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้จัดการกับพวกเขา เสร็จแล้วเขาได้อ่านอายะฮฺนี้

﴿ فَلَمَّا نَسُوا۟ مَا ذُكِّرُوا۟ بِهِۦ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَٰبَ كُلِّ شَىْءٍ ﴾

"ครั้นเมื่อพวกเขาลืมสิ่งที่พวกเขาถูกเตือนให้ระลึก เราก็เปิดประตูของทุกสิ่งให้แก่พวกเขา"

(อัฏฏอบารี 1/398)

ความหมายของอายะฮฺนี้ก็คือ อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบว่า พระองค์ไม่ทรงละอาย คือไม่เป็นการเสียเกียรติ บางท่านบอกว่า ไม่กลัวที่จะยกอุทาหรณ์สิ่งใด ไม่ว่าจะเป็นสิ่งเล็กน้อยหรือใหญ่

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ ﴾ **แล้วสิ่งที่ใหญ่ไปกว่านั้น** ﴿ คือ สิ่งที่ใหญ่กว่าตัวริ้น เพราะไม่มีสิ่งใดที่จะต่ำต้อย และเล็กไปยิ่งกว่าตัวริ้น

มุสลิมได้บันทึกรายงานจากอาอิชะฮฺ ؓ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُشَاكُ شَوْكَةً فَمَا فَوْقَهَا إِلاَّ كُتِبَ لَهُ بِهَا دَرَجَةٌ وَمُحِيَتْ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ)

"ไม่ว่ามุสลิมคนใดที่ถูกหนามเกี่ยว และสิ่งที่ใหญ่กว่านั้น นอกจากจะได้ถูกบันทึกให้

แก่เขาหนึ่งขั้น และจะถูกลบล้างความผิดให้เขาหนึ่งความผิดด้วยสาเหตุนั้น"

(มุสลิม 4/1991)

แล้วพระองค์ยังได้บอกอีกว่า ความจริงไม่มีสิ่งใดจะถูกทำให้เล็กที่พระองค์ทรงยกมาเป็นอุทาหรณ์ และถึงแม้จะปรากฏว่ามันต่ำต้อยและเล็ก เช่น ตัวริ้น และเช่นเดียวกันก็ไม่ทำให้เสียเกียรติแต่ประการใดที่ให้มันมีขึ้นมา และนำมายกเป็นอุทาหรณ์ เช่น ที่พระองค์ทรงยกอุทาหรณ์ด้วยกับแมลงวัน และแมงมุมในดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٞ فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥٓۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَن يَخۡلُقُواْ ذُبَابٗا وَلَوِ ٱجۡتَمَعُواْ لَهُۥۖ وَإِن يَسۡلُبۡهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيۡـٔٗا لَّا يَسۡتَنقِذُوهُ مِنۡهُۚ ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلۡمَطۡلُوبُ ٧٣ ﴾

"โอ้มนุษย์เอ๋ย อุทาหรณ์หนึ่งได้ถูกยกมากล่าวไว้แล้ว ดังนั้น พวกเจ้าจงฟังมันให้ดี แท้จริง บรรดาผู้ที่พวกเจ้าวิงวอนขอความช่วยเหลืออื่นจากอัลลอฮฺนั้น พวกมันไม่สามารถจะให้บังเกิด แม้แต่แมลงวันสักตัวหนึ่ง หากว่าพวกมันจะรวมหัวกันเพื่อการนั้นก็ตาม และถ้าแมลงวันตัวนั้นมาทำให้สิ่งใดหนีไปจากพวกมัน พวกมันก็ไม่สามารถจะเอามันกลับคืนมาได้จากแมลงวัน ทั้งตัวผู้ขอ และผู้ถูกขอช่างอ่อนแอแท้ ๆ"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 73)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ مَثَلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡلِيَآءَ كَمَثَلِ ٱلۡعَنكَبُوتِ ٱتَّخَذَتۡ بَيۡتٗاۖ وَإِنَّ أَوۡهَنَ ٱلۡبُيُوتِ لَبَيۡتُ ٱلۡعَنكَبُوتِۚ لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ ٤١ ﴾

"อุปมาบรรดาผู้ที่ยึดเอาอื่นจากอัลลอฮฺเป็นผู้คุ้มครอง เปรียบดังแมงมุมที่ชักใยทำรัง และแท้จริง รังที่บอบบางที่สุด คือรังของแมงมุม หากพวกเขารู้"

(ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต อายะฮฺที่ 41)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ أَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا كَلِمَةٗ طَيِّبَةٗ كَشَجَرَةٖ طَيِّبَةٍ أَصۡلُهَا ثَابِتٞ وَفَرۡعُهَا فِي ٱلسَّمَآءِ ٢٤ تُؤۡتِيٓ أُكُلَهَا كُلَّ حِينِۭ بِإِذۡنِ رَبِّهَاۗ وَيَضۡرِبُ ٱللَّهُ

ٱلۡأَمۡثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ
خَبِيثَةٍ ٱجۡتُثَّتۡ مِن فَوۡقِ ٱلۡأَرۡضِ مَا لَهَا مِن قَرَارٍ ﴿٢٦﴾ يُثَبِّتُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ
بِٱلۡقَوۡلِ ٱلثَّابِتِ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِۖ وَيُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلظَّٰلِمِينَۚ
وَيَفۡعَلُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ ﴿٢٧﴾

"เจ้ามิเห็นดอกหรือว่า อัลลอฮฺทรงยกอุทาหรณ์ไว้ว่า อุปมาคำพูดที่ดีดังต้นไม้ที่ดี รากของมันฝังแน่นมั่นคง และกิ่งก้านของมันชูขึ้นไปในท้องฟ้า ผลของมันจะออกมาทุกกาลเวลาโดยอนุมัติของพระผู้อภิบาลของมัน และอัลลอฮฺทรงยกอุทาหรณ์แก่ปวงมนุษย์ เพื่อพวกเขาจะได้ระลึก และอุปมาคำพูดที่เลวดังต้นไม้ที่อับเฉาถูกถอนรากออกจากพื้นดิน มันไม่มีความมั่นคงเลย อัลลอฮฺจะทรงให้บรรดาผู้ศรัทธามั่นคงด้วยคำกล่าวที่มั่นคง ในการมีชีวิตอยู่ทั้งในโลกนี้และปรโลก และอัลลอฮฺทรงให้บรรดาผู้อธรรมหลงทาง และอัลลอฮฺทรงกระทำสิ่งที่พระองค์ทรงประสงค์"

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 24, 25, 26 และ 27)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ۞ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا عَبۡدًا مَّمۡلُوكًا لَّا يَقۡدِرُ عَلَىٰ شَيۡءٍ وَمَن رَّزَقۡنَٰهُ مِنَّا رِزۡقًا
حَسَنًا فَهُوَ يُنفِقُ مِنۡهُ سِرًّا وَجَهۡرًاۖ هَلۡ يَسۡتَوُۥنَۚ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِۚ بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ
لَا يَعۡلَمُونَ ﴿٧٥﴾ ﴾

"อัลลอฮฺทรงยกอุทาหรณ์ถึงบ่าวที่เป็นทาส ไม่มีอำนาจในสิ่งใด ๆ และกับผู้ที่เราได้ให้ปัจจัยยังชีพที่ดีจากเราแก่เขาแล้ว เขาก็บริจาคมันไปทั้งในทางลับ และเปิดเผย พวกเขาจะเท่าเทียมกันหรือ? การสรรเสริญเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ แต่ทว่า พวกเขาส่วนมากไม่รู้"

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลุ อายะฮฺที่ 75)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيۡنِ أَحَدُهُمَآ أَبۡكَمُ لَا يَقۡدِرُ عَلَىٰ شَيۡءٍ وَهُوَ كَلٌّ
عَلَىٰ مَوۡلَىٰهُ أَيۡنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأۡتِ بِخَيۡرٍ هَلۡ يَسۡتَوِي هُوَ وَمَن يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ وَهُوَ

﴿ عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴾ (٧٦)

"และอัลลอฮฺทรงยกอุทาหรณ์ถึงชายสองคน หนึ่งในสองเป็นใบ้ เขาไม่สามารถกระทำสิ่งใด และเขาเป็นภาระแก่นายของเขาอีกด้วย ไม่ว่าแห่งใดที่นายจะส่งเขาไป เขาจะไม่ทำความดีใด ๆ มาเลย เขาจะเท่าเทียมกับผู้กำชับในหนทางที่เที่ยงธรรม และเขาอยู่ในทางที่เที่ยงธรรม กระนั้นหรือ?"

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลุ อายะฮฺที่ 76)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ ۖ هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُم مِّن شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴾ (٢٨)

"พระองค์ทรงยกอุทาหรณ์แก่พวกเจ้าที่มาจากตัวของพวกเจ้าเอง จะมีบ้างไหมสำหรับพวกเจ้า (ที่จะยอมให้) ในหมู่ผู้ที่มือขวาของพวกเจ้าครอบครอง (บ่าว, ทาส) มีหุ้นส่วนในสิ่งที่เราได้ให้เป็นเครื่องยังชีพแก่พวกเจ้า แล้วพวกเจ้า (กับพวกเขา) มามีส่วนเท่ากัน โดยพวกเจ้ากลัวพวกเขาเหมือนกับการกลัวของพวกเจ้าด้วยกันเอง เช่นนั้นแหละ เราจะแจกแจงสัญญาณทั้งหลายแก่กลุ่มชนผู้ใช้ปัญญา"

(ซูเราะฮฺ อัรฺรูม อายะฮฺที่ 28)

มุญาฮิด ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَن يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا ﴾ คำอุทาหรณ์ทั้งเล็กและใหญ่ บรรดามุอฺมินจะต้องศรัทธาทั้งนั้น และจะต้องรู้ว่ามันเป็นความจริงที่มาจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ จะทรงชี้ทางนำให้แก่พวกเขาด้วยอุทาหรณ์นั้น"

(อิบนุ อบีฮาติม 1/93)

อัสสุดดีย์ ได้รายงานไว้ในหนังสือตัฟซีรฺของเขา จากอิบนุ อับบาส และอิบนุ มัสอูด และบรรดาศอฮาบะฮฺกลุ่มหนึ่งเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **พระองค์ทรงให้คนมากมายหลงผิดด้วยอุทาหรณ์นั้น** ﴾ หมายถึง "พวกมุนาฟิกีน (พวกที่บิดพลิ้ว) และทรงให้ทางนำแก่บรรดาผู้ศรัทธา และเพิ่มความหลงผิดให้มากขึ้นแก่พวกเขา เพราะพวกเขาปฏิเสธสิ่งที่เขาได้รับรู้มาอย่างถูกต้อง และแน่ใจต่ออุทาหรณ์ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงยกให้เป็นข้อควรคิดต่อพวกเขาและที่พระองค์ทรงยกมานั้นตรงกับการกระทำของพวกเขา ก็ถือว่า ดังกล่าวมานั้น อัลลอฮฺ ﷻ

ทรงให้พวกเขาได้หลงทาง และหลงผิดอย่างแน่นอน"

(อัฏฏอบารี 1/408)

ข้อความของอัลกุรอานที่ว่า ﴾ **และทรงชี้นำทางที่ถูกต้องแก่คนมากมายด้วยอุทาหรณ์นั้น** ﴿ จากคนที่ศรัทธาและเชื่อมั่น ซึ่งจะเพิ่มพูนให้แก่พวกเขาไปสู่ทางนำโดยที่พวกเขาก็มีทางนำอยู่แล้ว และอีมานก็เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย เพราะพวกเขาเชื่อในสิ่งที่รู้มาอย่างแน่ใจ และมันตรงกับที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ยกอุทาหรณ์มาเป็นข้อควรคิดสำหรับเขา และยอมรับโดยดุษณีดังกล่าวนั้น ถือเป็นการชี้ทางนำจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้แก่พวกเขา

ข้อความของอัลกุรอานที่ว่า ﴾ **และพระองค์จะไม่ทรงให้ใครหลงผิดด้วยอุทาหรณ์นั้นนอกจากคนชั่วเท่านั้น** ﴿

เขากล่าวว่า พวกเหล่านั้น คือพวกมุนาฟิกีน ชาวอาหรับกล่าวว่า (فَسَقَتِ الرُّطَبَةُ) เมื่อมันออกมาจากเปลือกของมัน ด้วยเหตุนี้ หนูจึงมีชื่อเรียกว่า (فُوَيْسَقَةٌ) เพราะมันออกมาจากรูของมันเพื่อมาก่อความเสียหาย

ได้มีปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอาอิชะฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(خَمْسٌ فَوَاسِقُ يُقْتَلْنَ فِي الْحِلِّ وَالْحَرَمِ: اَلْغُرَابُ وَالْحِدَأَةُ وَالْعَقْرَبُ وَالْفَأْرَةُ وَالْكَلْبُ الْعَقُوْرُ)

"สัตว์ที่เป็นอันตรายห้าประเภทให้ฆ่าได้ทั้งในแผ่นดินฮาลาล และฮะรอม คือ นกกา, เหยี่ยว, แมงป่อง, หนู และสุนัขบ้า"

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/408, มุสลิม 2/856)

คำว่า (اَلْفَاسِقُ) คนชั่วนั้น คลุมไปถึงคนกาฟิรฺที่ปฏิเสธศรัทธา และคนทำชั่วด้วย แต่ความชั่วของคนกาฟิรฺนั้นหนักกว่า และน่าเกลียดกว่า และจุดมุ่งหมายของคำว่า "ฟาซิก" ในอายะฮฺนี้ คือ คนกาฟิรฺ ซึ่งอัลลอฮฺทรงทราบดี โดยหลักฐานที่ว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกลักษณะของพวกเขาเอาไว้ในดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **คือ บรรดาผู้ที่ผิดสัญญาต่ออัลลอฮฺ หลังจากที่ได้ให้สัญญาไว้แก่พระองค์ และตัดสิ่งที่อัลลอฮฺทรงใช้ให้ต่อ (เช่น การติดต่อกับวงศ์ญาติ เป็นต้น) และทำความเสื่อมเสียบนหน้าพื้นแผ่นดิน ชนเหล่านั้นแหละ คือพวกที่ขาดทุน** ﴿ เหล่านี้เป็นลักษณะของพวกกาฟิรฺอย่างชัดเจน มากกว่าที่จะเป็นลักษณะของมุอฺมินผู้ศรัทธา ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในซูเราะฮฺ อัรฺเราะอฺดุ ว่า

﴿ ۞ أَفَمَن يَعْلَمُ أَنَّمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ ٱلْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰٓ ۚ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿١٩﴾
ٱلَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ ٱللَّهِ وَلَا يَنقُضُونَ ٱلْمِيثَٰقَ ﴿٢٠﴾ وَٱلَّذِينَ يَصِلُونَ مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ
وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوٓءَ ٱلْحِسَابِ ﴿٢١﴾ وَٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟ ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا۟
ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنفَقُوا۟ مِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَءُونَ بِٱلْحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عُقْبَى
ٱلدَّارِ ﴿٢٢﴾ جَنَّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَن صَلَحَ مِنْ ءَابَآئِهِمْ وَأَزْوَٰجِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْ ۖ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ
يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾ سَلَٰمٌ عَلَيْكُم بِمَا صَبَرْتُمْ ۚ فَنِعْمَ عُقْبَى ٱلدَّارِ ﴿٢٤﴾ وَٱلَّذِينَ
يَنقُضُونَ عَهْدَ ٱللَّهِ مِنۢ بَعْدِ مِيثَٰقِهِۦ وَيَقْطَعُونَ مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ
فِى ٱلْأَرْضِ ۙ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوٓءُ ٱلدَّارِ ﴿٢٥﴾ ﴾

“19. ดังนั้น ผู้ที่รู้ว่า แท้จริงสิ่งที่ถูกประทานลงมาจากพระผู้อภิบาลของเจ้านั้นเป็นความจริง จะเหมือนกับผู้ที่ตาบอด กระนั้นหรือ? แท้จริง บรรดาผู้มีสติปัญญาเท่านั้นที่จะใคร่ครวญ

20. (คือ) บรรดาผู้ที่ให้ครบสมบูรณ์ ซึ่งสัญญาของอัลลอฮฺ และไม่บิดพลิ้วต่อข้อตกลง

21. และบรรดาผู้ที่เชื่อมสัมพันธ์ตามที่อัลลอฮฺทรงบัญชาให้เขาเชื่อมสัมพันธ์ และยำเกรงพระผู้อภิบาลของพวกเขา และกลัวการมีบัญชีชั่ว

22. และบรรดาผู้ที่อดทนโดยหวังความโปรดปรานของพระผู้อภิบาลของพวกเขา และปฏิบัติละหมาด และบริจาคสิ่งที่เราได้ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเขาโดยซ่อนเร้น และเปิดเผย และสำหรับพวกเขาจะขจัดความชั่วด้วยความดี ชนเหล่านั้นแหละสำหรับพวกเขา คือที่พำนักในบั้นปลายที่ดี

23. สวนสวรรค์ทั้งหลายอันสถาพร พวกเขาจะเข้าไปอยู่พร้อมกับผู้ทำความดีจากบรรดาบุรุษของพวกเขา และคู่ครองของพวกเขา และบรรดาลูกหลานของพวกเขา และบรรดามลาอิกะฮฺจะเข้ามาหาพวกเขาจากทุกประตูของสวนสวรรค์

24. (พร้อมกับกล่าวว่า) ขอความสันติจงมีแด่พวกเจ้า เนื่องด้วยพวกเจ้าได้อดทน มันช่างดีเสียนี่กระไรในบั้นปลายนี้

25. และบรรดาผู้ทำลายพันธะของอัลลอฮฺ หลังจากที่ได้ให้คำมั่นสัญญากับพระองค์

ไว้แล้ว และพวกเขาตัดขาดสิ่งที่อัลลอฮฺทรงใช้ให้เขาต่อ และบ่อนทำลายในแผ่นดิน ชนเหล่านี้แหละ พวกเขาจะได้รับการสาปแช่ง และจะได้ที่พำนักอันชั่วช้า”

(ซูเราะฮฺ อัรฺเราะอฺดุ อายะฮฺที่ 19 – 25)

ส่วนพันธะสัญญาที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกว่า คนชั่วเหล่านั้นตัดขาด หรือทำเสียหาย ก็คือ คำสั่งเสียของอัลลอฮฺ ﷻ ต่อสิ่งที่พระองค์ทรงบังเกิด และใช้ให้พวกเขาปฏิบัติตาม นั่นก็คือ การเชื่อฟังอัลลอฮฺ ﷻ งดเว้นจากความชั่วที่อัลลอฮฺทรงห้ามมิให้พวกเขากระทำโดยกล่าวไว้ในคัมภีร์ของพระองค์ และที่ผ่านลิ้นของบรรดาศาสนทูตของพระองค์ แต่พวกเขาไม่ทำตามพันธสัญญาดังกล่าวมานั้น

บางท่านบอกว่า ไม่ใช่ดังที่กล่าวมา แต่มันหมายถึงพวกปฏิเสธจากชาวคัมภีร์ และพวกมุนาฟิกีนก็รวมอยู่ด้วย ส่วนพันธะสัญญาที่ชาวคัมภีร์ทำให้เสียหาย คือสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้พวกเขายึดถือเอาไปปฏิบัติตามที่ระบุอยู่ในคัมภีร์เตารอต และให้ปฏิบัติตามมุฮัมมัด ﷺ เมื่อท่านได้รับการแต่งตั้ง เชื่อฟังในสิ่งที่ท่านนำมาจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา การที่พวกเขาทำผิดพันธะสัญญา ก็คือพวกเขาปฏิเสธหลังจากทราบความจริงเป็นอย่างดีแล้ว ไม่ยอมรับในเรื่องดังกล่าวว่าปกปิดความรู้ต่อผู้คนหลังจากที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานลงมาให้เพื่อให้แจ้งให้ผู้คนได้รับทราบโดยไม่ปิดบัง แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้แจ้งให้ทราบว่าพวกเขาเหวี่ยงมันทิ้งไปไว้ข้างหลัง โดยไม่สนใจเพื่อแลกกับราคาค่างวด หรือประโยชน์เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

บางท่านกล่าวว่า ไม่ใช่เช่นนั้น แต่อายะฮฺนี้หมายความว่า พวกกาฟิรฺ และพวกทำชิริก และหน้าไหว้หลังหลอกทุกคน โดยที่พระองค์ได้เอาพันธสัญญากับพวกเขาทั้งหมดในเรื่องเตาฮีด การให้เอกภาพต่อพระองค์ในฐานะเป็นพระผู้อภิบาล ให้พวกเขาปฏิบัติตามคำสั่งใช้ และคำสั่งห้ามให้รอซูล นำหลักฐานที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์มาอ้างอิง โดยที่มนุษย์ไม่อาจจะนำมาเช่นนั้นได้ ให้พวกเขาได้เห็นข้อเท็จจริง แต่พวกเขาก็เฉยเมยต่อการยอมรับ ปล่อยปละละเลย กล่าวหาว่าศาสนทูตของพระองค์นั้นโกหก ปฏิเสธไม่ยอมรับคัมภีร์ของพระองค์ ทั้งๆ ที่ทราบว่าสิ่งที่รอซูลนำมาเป็นความจริง เป็นสัจธรรม โดยมีรายงานจากมุกอติล บุตรของฮัยยานที่คล้ายๆ กันซึ่งเป็นรายงานที่ดี และตามทรรศนะนี้แหละที่อัซซะมัคชะรีย์ก็เห็นด้วย

และคำตรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่มีความว่า ﴿ **และตัดสิ่งที่อัลลอฮฺทรงใช้ให้ต่อ** ﴾

บางท่านบอกว่าจุดมุ่งหมายในที่นี้ก็คือ การติดต่อกับเครือญาติ และวงศ์ญาติ ดังที่กอตาดะฮฺ ได้อธิบายเอาไว้ ดังเช่น ดำรัสของอัลลอฮฺ. ﷻ ที่ ว่า

﴿ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ ﴾

"ดังนั้น หวังกันว่าถ้าพวกเจ้าจะผินหลังให้ (การศรัทธาแล้ว) พวกเจ้าก็จะก่อความเสียหายในแผ่นดิน และจะตัดความสัมพันธ์ทางเครือญาติของพวกเจ้า กระนั้นหรือ?"

(ซูเราะฮฺ มุฮัมมัด อายะฮฺที่ 22)

โดยที่อิบนุ ญะรีรฺ ก็ได้ให้น้ำหนักอย่างนั้น

บางท่านบอกว่าจุดมุ่งหมายกว้างกว่าที่กล่าวมา คือทุกสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ให้ติดต่อ ให้กระทำ พวกเขาตัดมันทิ้งไปหมด ไม่สนใจ

จุดมุ่งหมายของการขาดทุน (อัลคุสรอน)

มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่มีความหมายว่า (ชนเหล่านี้แหละ คือพวกที่ขาดทุน) ว่าในโลกอาคิเราะฮฺ (ปรโลก)

(อิบนุ อบีฮาติม 1/101)

อย่างนี้แหละ ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ أُولَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱللَّعۡنَةُ وَلَهُمۡ سُوٓءُ ٱلدَّارِ ٢٥ ﴾

"ชนเหล่านี้แหละ พวกเขาจะได้รับการสาปแช่ง และจะได้ที่พำนักอันชั่วช้า"

(ซูเราะฮฺ อัรฺเราะอฺดุ อายะฮฺที่ 25)

อัฏเฏาะฮาก ได้เล่าโดยรายงานมาจาก อิบนิ อับบาส ว่าทุกสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้นำมันพาดพิงไปยังคนอื่นจากมุสลิม ไม่ว่าจะเป็นชื่อ เช่นคำว่า คอซิรฺ (ผู้ที่ขาดทุน) ที่จริงแล้วหมายถึง การปฏิเสธ และสิ่งที่พระองค์ได้พาดพิงไปยังมุสลิม นั่นก็หมายความเป็นบาป

(อัฏฏอบารี 1/417)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่มีความว่า ﴾ **ชนเหล่านั้นแหละคือ พวกที่ขาดทุน** ﴿ คำว่า "อัลคอซิรูน" (الخاسرون) เป็นพหูพจน์ของคำว่า คอซิรฺ (خاسر) คือ บรรดาผู้ที่ทำให้ตัวเองขาดส่วนได้ไป เพราะพวกเขาทำชั่วต่ออัลลอฮฺ ไม่ได้รับความเมตตาจากพระองค์ ดังเช่นคนที่ขาดทุนในการค้าขาย ทำให้ต้นทุนในการค้าขายเสียหายในการค้าเช่นเดียวกับคนมุนาฟิก และคนกาฟิรฺ โดยอัลลอฮฺห้ามมิให้เขาได้รับความเมตตา เพราะเขาฝ่าฝืนคำสั่งของพระองค์ และจะไม่ได้รับความดีใดๆ ในวันกิยามะฮฺ มีคำกล่าวว่า (خَسِرَ الرَّجُلُ) กริยามุฎอเรียะอฺ และมัศดัรฺของมันเป็น (يَخْسَرُ خَسْرًا وَخُسْرَانًا)

﴿ كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ
ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾ ﴾

28. พวกเจ้าปฏิเสธศรัทธาต่ออัลลอฮฺได้อย่างไร? ทั้งที่พวกเจ้าเคยปราศจากชีวิตมาก่อน แล้วพระองค์ก็ทรงให้พวกเจ้ามีชีวิตขึ้น (ในโลกนี้) ภายหลังก็ทรงให้พวกเจ้าตาย แล้วก็ทรงให้พวกเจ้าเกิดขึ้นมาอีก (ในปรโลก) แล้วพวกเจ้าจะถูกนำกลับไปสู่พระองค์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัส โดยยืนยันการมีและเดชาสามารถของพระองค์ว่า พระองค์คือผู้ทรงบังเกิด ผู้ทรงดำเนินต่อบ่าวของพระองค์ ว่า ﴿ كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ ﴾ คือ พวกเจ้าปฏิเสธการมีของพระองค์ หรือเคารพภักดีผู้อื่นนอกจากพระองค์ได้อย่างไร? ﴿ **ทั้ง ๆ ที่พวกเจ้าเคยปราศจากชีวิตมาก่อน แล้วพระองค์ก็ทรงให้พวกเจ้ามีชีวิตขึ้น (ในโลกนี้)** ﴾ คือพวกเจ้าเคยไม่มีมาก่อน แล้วพระองค์ทรงให้พวกเจ้าออกมาสู่การมี ดังเช่นที่พระองค์ตรัสว่า

﴿ أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
بَل لَّا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾ ﴾

"35. หรือว่าพวกเขาถูกบังเกิดขึ้นมาโดยไม่มีผู้ให้บังเกิด หรือว่าพวกเขาเป็นผู้ให้บังเกิดตนเองได้

36. หรือว่าพวกเขาเป็นผู้สร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน เปล่าเลย เพราะพวกเขาไม่เชื่อต่างหาก"

(ซูเราะฮฺ อัฏฏูรฺ อายะฮฺที่ 35 และ 36)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾ ﴾

"แน่นอน กาลเวลาที่ยาวนานได้เกิดขึ้นแก่มนุษย์ เมื่อเขามิได้เป็นสิ่งที่ถูกกล่าวถึงเลย"

(ซูเราะฮฺ อัลอินซาน อายะฮฺที่ 1)

บรรดาอายะฮฺเช่นนี้มีมากมาย

อิบนุ ญุเรจฺ ได้เล่าโดยเอามาจากอะฏออฺ จากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับข้อความอัลกุรอานที่ว่า ﴿ **ทั้ง ๆ ที่พวกเจ้าเคยปราศจากชีวิตมาก่อน แล้วพระองค์ก็ทรงให้พวกเจ้ามีชีวิตขึ้น (ในโลกนี้)** ﴾ โดยปราศจากชีวิตอยู่ที่กันกบของบิดาของพวกเจ้า ยังไม่เคยเป็นตัวเป็นตน จนกว่าอัลลอฮฺ ﷻ ได้บังเกิดพวกเจ้า หลังจากนั้น ก็ทรงให้พวกเจ้าตายจริงในโลกนี้ ต่อจากนั้นก็ทรงบังเกิดพวกเจ้า ขณะที่ให้พวกเจ้าฟื้นขึ้นมาใหม่ในปรโลก เขากล่าวว่า นั่นมันก็เช่นกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ ﴾ ความว่า **"พระองค์ทรงทำให้เราตายสองครั้ง และทรงทำให้เรามีชีวิตสองครั้ง"** *(ซูเราะฮฺ ฆอฟิรฺ อายะฮฺที่ 11)*

(อัฏฏอบารี 1/419)

﴿ هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾ ﴾

29. พระองค์ คือผู้ที่ได้ทรงบังเกิดสิ่งทั้งมวลในโลกไว้สำหรับพวกเจ้า ภายหลังได้ทรงมุ่งสู่ฟากฟ้า แล้วทำให้มันสมบูรณ์ขึ้นเป็นเจ็ดชั้น และพระองค์นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ทุกสิ่ง

อธิบายให้ทราบถึงหลักฐานแห่งความสามารถ

เมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงหลักฐานผู้ที่พระองค์ทรงสร้างพวกเขามา และสิ่งที่พวกเขาได้พบเห็นจากตัวของพวกเขาเอง พระองค์ได้กล่าวถึงหลักฐานอีกประการหนึ่งที่พวกเขาจะได้พบเห็น ด้วยการสร้างชั้นฟ้า และแผ่นดิน โดยพระองค์ได้กล่าวไว้ความว่า ﴿ **พระองค์ คือผู้ที่ได้ทรงบังเกิดสิ่งทั้งมวลในโลกไว้สำหรับพวกเจ้า ภายหลังได้ทรงมุ่งสู่ฟากฟ้า แล้วทำให้สมบูรณ์เป็นเจ็ดชั้น** ﴾ คือมุ่งสู่ท้องฟ้า ﴿ **แล้วทำให้มันสมบูรณ์** ﴾ คือได้สร้างฟ้าเป็นเจ็ดชั้น คำว่า "อัสสะมาอฺ" ณ ที่นี้เป็นชื่อของสิ่งชนิดหนึ่ง แล้วด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงได้ตรัสว่า ﴿ **แล้วทำให้มันสมบูรณ์ขึ้นเป็นเจ็ดชั้น และพระองค์นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ทุกสิ่ง** ﴾ คือ ความรู้ของพระองค์นั้นทรงครอบคลุมทุกสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างมันขึ้นมา ดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ﴾

"พระผู้ทรงสร้างจะไม่รู้ดอกหรือ ?"

(ซูเราะฮฺ อัลมุลกฺ อายะฮฺที่ 14)

การเริ่มสร้าง

รายละเอียดของอายะฮฺนี้มีอยู่ในซูเราะฮฺฟุศศิลัต นั่นก็คือดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا ذَٰلِكَ
رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِن فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ
أَيَّامٍ سَوَاءً لِّلسَّائِلِينَ ﴿١٠﴾ ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا
أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴿١١﴾ فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ
أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾ ﴾

9. จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า พวกเจ้าปฏิเสธศรัทธาต่อพระผู้ทรงสร้างแผ่นดินภายในสองวัน แล้วพวกเจ้าตั้งภาคีคู่เคียงกับพระองค์ กระนั้นหรือ ? นั่นคือพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก

10. และใน (แผ่นดิน) นั้น พระองค์ทรงทำให้ภูเขาตั้งมั่นอยู่บนมัน และทรงให้มีความจำเริญในนั้น และทรงกำหนดปัจจัยยังชีพของมันให้มีขึ้นในระยะเวลา 4 วัน อย่างเท่าเทียมกันแก่บรรดาผู้ไต่ถาม

11. แล้วพระองค์ทรงมุ่งสู่ฟากฟ้าขณะที่มันเป็นไอหมอก พระองค์จึงตรัสแก่ชั้นฟ้าและแผ่นดินว่า เจ้าทั้งสองจงมาจะโดยเต็มใจ หรือไม่เต็มใจก็ตาม มันทั้งสองกล่าวว่า ข้าพระองค์มาอย่างเต็มใจแล้ว

12. ดังนั้น พระองค์ทรงสร้างมันสำเร็จเป็นเจ็ดชั้นฟ้าในเวลา 2 วัน และทรงกำหนดหน้าที่ของมันในทุกชั้นฟ้า และได้ประดับท้องฟ้าแห่งโลกนี้ด้วยดวงดาวทั้งหลาย และเป็นการป้องกัน (ชัยฏอน) นั่นเป็นการกำหนดของพระผู้ทรงอำนาจผู้ทรงรอบรู้

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 9 – 12)

ในอายะฮฺนี้ชี้ให้เห็นว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงเริ่มสร้างแผ่นดินก่อนหลังจากนั้นก็สร้างชั้นฟ้าทั้งเจ็ด นี่คือ สภาพของการสร้างโดยจะเริ่มสร้างส่วนล่างก่อน แล้วก็เป็นส่วนบน หลังจากนั้นความจริงบรรดานักอธิบายอัลกุรอานได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนในเรื่องนี้ ดังที่เราจะขอนำมากล่าวหลังจากนี้ *อินชาอัลลอฮฺ*

ส่วนดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ ءَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ ٱلسَّمَآءُ ۚ بَنَىٰهَا (٢٧) رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّىٰهَا (٢٨) وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَىٰهَا (٢٩) وَٱلْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَىٰهَآ (٣٠) أَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَمَرْعَىٰهَا (٣١) وَٱلْجِبَالَ أَرْسَىٰهَا (٣٢) مَتَٰعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَٰمِكُمْ (٣٣) ﴾

27. พวกเจ้าลำบากยิ่งในการสร้าง กระนั้นหรือ? หรือว่าชั้นฟ้าที่พระองค์ทรงสร้างมัน

28. พระองค์ทรงยกมันให้สูงขึ้นแล้วทรงทำให้มันสมบูรณ์

29. และทรงให้กลางคืนมืดทึบ และทรงทำให้แสงสว่างของมันออกมา

30. และหลังจากนั้นทรงทำให้แผ่นดินเป็นพื้นเรียบ

31. ทรงทำให้มันออกมาจากแผ่นดินซึ่งน้ำของมัน และทุ่งหญ้าของมัน

32. ส่วนเทือกเขานั้นทรงทำให้มันมั่นคง

33. ทั้งหมดนี้เพื่อเป็นปัจจัยยังชีพสำหรับพวกเจ้า และสำหรับปศุสัตว์ของพวกเจ้า”

(ซูเราะฮฺ อันนาซิอาต อายะฮฺ 27 – 33)

มีบางท่านกล่าวว่า แท้จริง ตัว (ثُمَّ) ณ ที่นี้ ที่จริงแล้วมันเป็นการเชื่อมประโยคบอกเล่ากับประโยคบอกเล่า ไม่ใช่เชื่อมคำกริยากับคำกริยา ซึ่งได้รายงานโดย อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ จากอิบนุ อับบาส

(อัฏฏอบารี 1/437)

แผ่นดินได้ถูกสร้างก่อนชั้นฟ้า

มุญาฮิด ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่มีความว่า ﴾ **พระองค์ คือผู้ที่ได้ทรงบังเกิดสิ่งทั้งมวลในโลกนี้ไว้สำหรับพวกเจ้า** ﴿ ว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้สร้างแผ่นดินก่อนฟ้า แล้วเมื่อพระองค์ได้ทรงสร้างแผ่นดินนั้นได้มีควันกระจายขึ้นจากพื้นดิน ซึ่งดังกล่าวนั้นพระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰٓ إِلَى ٱلسَّمَآءِ وَهِىَ دُخَانٌ ﴾

“แล้วพระองค์ทรงมุ่งสู่ฟากฟ้าขณะที่มันเป็นไอหมอก”

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 11)

ข้อความจากอัลกุรอานที่ว่า ﴿ **แล้วทำให้มันสมบูรณ์ขึ้นเป็นเจ็ดชั้น** ﴾

มุญาฮิด ได้กล่าวว่า โดยบางชั้นซ่อนอยู่บนอีกบางชั้น และพื้นดินก็เจ็ดชั้น หมายถึง บางชั้นอยู่ใต้อีกบางชั้น อายะฮฺนี้เป็นหลักฐานว่า พื้นดินนั้นถูกสร้างขึ้นมาก่อนชั้นฟ้า ดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสไว้ในอายะฮฺต่างๆ ของซูเราะฮฺฟุศศิลัตที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งอายะฮฺนี้ และอายะฮฺนั้นชี้ให้เห็นว่า แผ่นดินนั้นถูกบังเกิดมาก่อนฟ้า

แผ่นดินนั้นถูกทำให้เป็นพื้นราบ หลังจากทำการสร้างฟ้า

ในหนังสือเศาะฮีฮฺอัลบุคอรี ว่า แท้จริง อิบนุ อับบาส ได้ถูกถามถึงเรื่องนี้ แล้วเขาได้ตอบว่า พื้นดินนั้นถูกสร้างมาก่อน แต่ถูกทำให้เป็นพื้นราบหลังจากสร้างฟ้าแล้ว

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/417)

เช่นเดียวกัน นักอธิบายอัลกุรอานหลายคนทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ก็ได้ตอบเช่นนั้น ความจริง เราได้บันทึกเอาไว้ในซูเราะฮฺอันนาซิอาต สรุปก็คือ แท้จริง การทำให้เป็นพื้นราบนั้น ถูกอธิบายด้วยดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า (และหลังจากนั้นทรงทำให้แผ่นดินเป็นพื้นเรียบ ทรงทำให้มันออกมาจากพื้นดิน ซึ่งน้ำของมัน และทุ่งหญ้าของมัน ส่วนเทือกเขานั้นทรงทำให้มันมั่นคง)

คำว่า “ดะฮา” (دحا) จากข้อความของอัลกุรอานที่ว่า (دَحَاهَا) ได้ถูกอธิบายว่า ได้ถูกทำเป็นขั้นสุดท้ายจริงๆ เมื่อปรากฏว่ารูปแบบในการสร้างที่เสร็จสมบูรณ์ของพื้นแผ่นดิน โดยให้มีน้ำพุ่งออกมา ทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารงอกงามเจริญเติบโตขึ้นมาหลายชนิด มีสีสัน และรูปร่างแตกต่างกันไป ส่วนบนฟากฟ้าก็เกิดดวงดาวต่างๆ ขึ้นมามากมายได้โคจรไปตามกำหนดของพระองค์ ซึ่งอัลลอฮฺผู้ทรงมหาบริสุทธิ์ และสูงส่งทรงทราบดี

﴿ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي ٱلْأَرْضِ خَلِيفَةً ۖ قَالُوٓاْ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ ٱلدِّمَآءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ۖ قَالَ إِنِّيٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ ﴾

30. และจงระลึกถึงขณะที่พระผู้อภิบาลของเจ้าได้ตรัสแก่มลาอิกะฮฺ ว่า แท้จริง ข้าจะให้มีผู้แทนคนหนึ่งบนแผ่นดิน มลาอิกะฮฺได้ทูลขึ้นว่า

พระองค์จะทรงให้มีผู้ที่บ่อนทำลาย และก่อการนองเลือดขึ้นในแผ่นดิน กระนั้นหรือ? ทั้งที่พวกเราให้ความบริสุทธิ์พร้อมด้วยการสรรเสริญพระองค์ และเทิดทูนความบริสุทธิ์แก่พระองค์ พระองค์ตรัสว่าแท้จริง ข้ารู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้

การแต่งตั้งให้อาดัม และลูกๆ เป็นตัวแทน และคำกล่าวของบรรดามลาอิกะฮฺ

อัลลอฮฺ ﷻ ได้แจ้งให้ทราบถึงความโปรดปรานที่มีต่อมนุษย์ โดยเฉพาะลูกๆ ของอาดัม ด้วยการกล่าวถึงพวกเขาในที่ชุมนุมอันสูงส่งก่อนที่จะบังเกิดพวกเขา โดยพระองค์ตรัสไว้มีความว่า ﴾ **และจงระลึกถึงขณะที่พระผู้อภิบาลของเจ้าได้ตรัสแก่มลาอิกะฮฺว่า** ﴿ คือ มุฮัมมัด จงระลึกถึงขณะที่พระผู้อภิบาลของท่านกล่าวแก่บรรดามลาอิกะฮฺ และจงเอาเรื่องดังกล่าวไปเล่าให้กลุ่มชนของท่านฟังเถิดว่า ﴾ **แท้จริงข้าจะให้มีผู้แทนคนหนึ่งบนพื้นแผ่นดิน** ﴿ คือให้เป็นกลุ่มชนที่รับช่วงสืบต่อๆ มา รุ่นแล้วรุ่นเล่า ศตวรรษต่อศตวรรษ ดังเช่นที่พระองค์ ผู้ทรงสูงส่งได้ตรัสว่า

﴿ وَهُوَ ٱلَّذِى جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ ٱلْأَرْضِ ﴾

"และพระองค์นั้น คือผู้ที่ทรงให้พวกเจ้าเป็นผู้แทนในแผ่นดิน"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 165)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ ٱلْأَرْضِ ﴾

"และทรงทำให้พวกเจ้าเป็นผู้ปกครองในแผ่นดิน"

(ซูเราะฮฺ อัลนัมลุ อายะฮฺที่ 62)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَلَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَٰٓئِكَةً فِى ٱلْأَرْضِ يَخْلُفُونَ ۝٦٠ ﴾

"และหากเราประสงค์ เราจะให้มีมลาอิกะฮฺขึ้นจากในหมู่พวกเจ้าให้เป็นผู้สืบช่วงในแผ่นดินนี้"

(ซูเราะฮฺ อัซซุครุฟ อายะฮฺที่ 60)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ ﴾

"ภายหลังจากพวกเขา ชนชั่วก็ได้สืบช่วงต่อมา"

(ซูเราะฮฺ มัรฺยัม อายะฮฺที่ 59)

ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว อัลลอฮฺมิได้ทรงหมายถึง อาดัม เพราะถ้าเป็นเช่นนั้น มลาอิกะฮฺก็คงไม่กล่าวว่า ﴿ **พระองค์ทรงให้มีผู้บ่อนทำลาย และก่อการนองเลือดในแผ่นดิน กระนั้นหรือ?** ﴾ แต่พวกเขาเห็นว่าประเภทดังกล่าวนั้นจะทำเช่นนั้น และเสมือนว่าพวกเขาทราบดังกล่าวด้วยความรู้โดยเฉพาะ หรือตามความเข้าใจของพวกเขาว่าธรรมชาติของมนุษย์จะเป็นเช่นนั้น เพราะพระองค์เคยบอกให้พวกเขาทราบว่าพระองค์จะสร้างพวกนี้มาจากดินเหนียว หรือเข้าใจว่าตัวแทนนั้นจะทำหน้าที่ตัดสินความขัดแย้ง และความอธรรมระหว่างมนุษย์ ดังที่อัลกุรฏุบีย์ได้กล่าวไว้

และคำพูดของมลาอิกะฮฺนั้น มิได้หมายความว่าเป็นการคัดค้าน หรือต่อต้านแต่ประการใด และไม่ใช่เพราะเป็นการอิจฉาริษยาต่อมนุษย์ตามที่นักอธิบายอัลกุรอานบางคนเข้าใจ ความจริงอัลลอฮฺ ﷻ เคยบอกลักษณะของพวกเขา พวกเขาจะไม่พูดอะไรเกินเลยต่ออัลลอฮฺ ﷻ จะไม่ขอสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่อัลลอฮฺได้อนุญาตให้แก่เขาเป็นอันขาด โดยเฉพาะในเรื่องนี้ อัลลอฮฺทรงให้พวกเขาทราบเป็นอย่างดีว่าเขาจะถูกบังเกิดให้เป็นตัวแทนในแผ่นดินนี้

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่าความจริงได้มีมาก่อนแล้วว่า พวกเขาเคยสร้างความเสียหายบนพื้นแผ่นดิน ดังนั้น พวกเขาจึงกล่าวว่า ﴿ **พระองค์จะทรงให้มีผู้ที่บ่อนทำลาย และก่อการนองเลือดในแผ่นดิน กระนั้นหรือ ?** ﴾ ไปจนจบอายะฮฺ ที่จริงแล้วมันเป็นคำถามเพื่ออยากรู้และต้องการทราบเหตุผลในเรื่องดังกล่าวเท่านั้น คล้ายกับจะถามว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเราอะไรคือเคล็ดลับในการให้บังเกิดพวกเหล่านั้น ? ทั้งๆ ที่ในหมู่พวกเขานั้นมีผู้ที่จะก่อความเสียหายวุ่นวายบนหน้าแผ่นดิน และก่อการนองเลือดกัน

(อัฏฏอบารี 1/464)

ถ้าหากว่าจุดมุ่งหมายในการบังเกิดพวกเขานั้น คือ การให้พวกเขาเคารพภักดีต่อพระองค์ พวกเราก็ทำหน้าที่ดังกล่าวด้วยการสรรเสริญและให้เกียรติพระองค์อยู่แล้ว ทั้งยังไม่เคยกระทำการใดๆ ที่เป็นการสร้างความเสียหาย ดังนั้น การมีอยู่ของพวกเราก็น่าจะเพียงพอแล้ว

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตอบข้อสงสัยของพวกเขาไปว่า ﴿ **แท้จริง ข้ารู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้** ﴾ คือ ความจริงข้าเป็นผู้รู้ดียิ่งถึงประโยชน์ในการสร้างพวกเขามากกว่าที่จะเป็นความเสียหาย ตามที่พวกเจ้าได้กล่าวโดยไม่รู้อะไร ซึ่งความจริงแล้วในหมู่พวกเขา ข้าจะทำให้พวกเขาเป็นนบี และรอซูล มีผู้ที่มีสัจจะ ผู้ที่ตายชะฮีด คนดีมีคุณธรรม ผู้ที่ภักดีต่ออัลลอฮฺ ผู้ที่สมถะ คนที่ข้ารัก คนที่เข้าใกล้ชิดอัลลอฮฺ นักปราชญ์ นักวิชาการ คนที่ขยันทำงาน คนที่สำรวมตัว คนที่รักพระองค์ และคนที่ปฏิบัติตามบรรดารอซูลอย่างจริงใจ

ความจริงได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺว่า แท้จริง บรรดามลาอิกะฮฺนั้น เมื่อพวกเขาได้นำผลงานของบรรดาบ่าวของพระองค์ไปเสนอต่อพระองค์ พระองค์ก็จะถามพวกเขา โดยที่พระองค์ทรงทราบดีว่า พวกท่านปล่อยบ่าวของข้าไว้ในสภาพใดบ้าง? พวกเขาตอบว่า เรามาที่พวกเขาโดยที่พวกเขากำลังละหมาดอยู่ และเราปล่อยพวกเขาไว้ก็โดยที่พวกเขากำลังละหมาดอยู่

(ฟัตฮุลบารีย์ 13/426)

ทั้งนี้ ก็เพราะว่าพวกเขาสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาที่เรา และจะมารวมตัวกันในละหมาดศุบฮฺ และละหมาดอัศริ โดยที่บางกลุ่มจะหยุดอยู่ที่นั่น และบางกลุ่มจะนำผลงานขึ้นมา ดังเช่นที่ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(يُرْفَعُ إِلَيْهِ عَمَلُ اللَّيْلِ قَبْلَ النَّهَارِ وَعَمَلُ النَّهَارِ قَبْلَ اللَّيْلِ)

"ผลงานในช่วงกลางคืนจะถูกยกขึ้นไปก่อนที่จะเข้าช่วงกลางวัน และผลงานในช่วงกลางวันจะถูกยกขึ้นไปก่อนที่จะเข้าช่วงกลางคืน"

(มุสลิม 179, มุสนัด อบีอะวานะฮฺ 1/145)

ดังนั้น คำตอบของเหล่ามลาอิกะฮฺที่บอกว่า เรามาที่พวกเขาโดยที่พวกเขากำลังละหมาดอยู่ และเราปล่อยพวกเขาไว้ก็โดยที่พวกเขากำลังละหมาดอยู่ เป็นการอธิบายดำรัสของพระองค์ที่กล่าวแก่พวกเขาว่า ﴿ **แท้จริง ข้ารู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้** ﴾

นักวิชาการบางท่านได้กล่าวว่าความหมายของดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ตอบพวกเขาไปว่า ﴿ **แท้จริง ข้ารู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้** ﴾ สำหรับฉันแล้ว มีเคล็ดลับอันเป็นรายละเอียดในการบังเกิดพวกเหล่านั้น สภาพก็คือ ตามที่พวกท่านได้กล่าวมาแล้ว พวกท่านไม่รู้อะไร

นักวิชาการบางท่านได้กล่าวว่า ที่จริงแล้วมันเป็นคำตอบข้อความที่ว่า ﴿ **ทั้ง ๆ ที่พวกเราให้ความบริสุทธิ์พร้อมด้วยการสรรเสริญพระองค์ท่าน และเทิดทูนความบริสุทธิ์แก่พระองค์ท่าน** ﴾ แล้วพระองค์ได้ตรัสว่า ﴿ **แท้จริง ข้ารู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้** ﴾ คือจากการมีอิบลีสอยู่ในระหว่างพวกเจ้าด้วย และไม่ได้เป็นอย่างที่พวกเจ้าบรรยายลักษณะตัวของพวกเจ้าเท่านั้น

นักวิชาการบางท่านได้กล่าวว่า แต่ทว่า คำพูดของพวกเขาได้คลุมไว้กว้างๆ ที่ว่า ﴿ **พระองค์จะทรงให้มีผู้ที่บ่อนทำลาย และก่อการนองเลือดในแผ่นดินกระนั้นหรือ ทั้งๆ ที่พวกเราให้ความบริสุทธิ์พร้อมด้วยการสรรเสริญพระองค์ และเทิดทูนความบริสุทธิ์แก่พระองค์** ﴾ เพื่อต้องการให้พวกเขาอาศัยอยู่บนพื้นพิภพแทนมนุษย์ แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้กล่าวตอบพวกเขาไปว่า ﴿ **แท้จริง ข้ารู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้** ﴾ ในการที่ให้พวกเจ้าคงอยู่บนฟากฟ้าย่อมดีกว่า และเหมาะสมกว่าสำหรับพวกท่าน ซึ่งอัรรอซีย์ ได้กล่าวเช่นนั้นและคำตอบอื่นๆ อีกด้วย อัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้นทรงทราบดี

จำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคอลีฟะฮฺ และบางเรื่องที่เกี่ยวข้อง

อิมามอัลกุรฺฏุบีย์ และคนอื่นได้อ้างหลักฐานด้วยกับอายะฮฺนี้ว่า จำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคอลีฟะฮฺ เพื่อที่จะตัดสินปัญหาของผู้คนเมื่อเขามีการขัดแย้งกัน ขจัดข้อขัดแย้ง ช่วยเหลือคนที่ถูกอธรรม ดำเนินการลงโทษ ตักเตือนขู่สำทับคนที่ทำชั่ว ตลอดจนเรื่องอื่นๆ ที่มีความสำคัญซึ่งไม่สามารถจะดำเนินการได้ นอกจากคอลีฟะฮฺ หรืออิมามเท่านั้น โดยปฏิบัติตามหลักที่ว่า "สิ่งใดที่เป็นตัวแปรสำคัญอย่างขาดเสียมิได้ที่ทำให้สิ่งที่เป็นวาญิบสมบูรณ์ สิ่งนั้นถือเป็นวาญิบด้วย"

การดำรงตำแหน่งผู้นำ (الإِمَامَةُ) นั้นอาจจะด้วยการระบุเจาะจงหรือแต่งตั้ง ดังที่ชาวอะฮฺลุซซุนนะฮฺกลุ่มหนึ่งได้กล่าวในเรื่องอบีบักรฺ หรือด้วยการส่งสัญญาณเป็นนัย ดังเช่นคนอื่นในหมู่พวกเขากล่าวเอาไว้ หรือด้วยการที่คอลีฟะฮฺแต่งตั้งผู้ที่จะดำรงตำแหน่งต่อจากเขา ดังเช่น อัศศิดดี๊ก ได้กระทำด้วยการแนะนำให้เอาอุมัรฺ อิบนิล ค็อฏฏอบ หรือปล่อยให้เป็นการชูรอ (ปรึกษาหารือ) กันในกลุ่มคนดีๆ ที่เหมาะสม ดังเช่นที่อุมัรฺได้กระทำ หรือด้วยมติของบุคคลสำคัญๆ หรือที่ปรึกษาให้มีการให้สัตยาบันต่อคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกเขา ดังนั้น ก็จำเป็นจะต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้ตามทรรศนะของนักปราชญ์ส่วนใหญ่

บุคคลดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นเพศชาย เป็นอิสรชน บรรลุศาสนภาวะ มีสติสัมปชัญญะ เป็นมุสลิม มีความเที่ยงธรรม เป็นผู้ที่มีความสามารถในการวินิจฉัย เป็นคนสายตาดี อวัยวะสมบูรณ์ รอบรู้ในเรื่องสงคราม แสดงความเห็นได้ ตลอดจนเป็นชาวกุเรช ตามทรรศนะที่ถูกต้อง และไม่มีเงื่อนไขว่าต้องอยู่ในตระกูลฮาชิม และไม่มีเงื่อนไขว่าต้องเป็นมะอฺซูมปราศจากความผิด ซึ่งต่างกับพวกรอวาฟิฏที่คลั่งไคล้ (ชีอะฮฺ)

ถ้าแม้ว่าอิมามหรือคอลีฟะฮฺทำชั่ว จะต้องถูกถอดหรือไม่ ?

ในเรื่องนี้มีความเห็นแตกต่างกัน แต่ที่ถูกต้องแล้ว ไม่ต้องถอดถอน เพราะท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِلَّا أَنْ تَرَوْا كُفْرًا بَوَاحًا عِنْدَكُمْ مِنْ اللهِ فِيهِ بُرْهَان)

"นอกจากท่านเห็นการปฏิเสธ (กุฟรฺ) อย่างชัดเจน ณ ที่พวกท่านมีหลักฐานจากอัลลอฮฺในเรื่องนั้น"

(อัลบุคอรี 7056, อัฏฏอบารี 1/477)

และเขามีสิทธิถอดถอนตัวเองหรือไม่ ?

ในเรื่องนี้มีความเห็นต่างกัน ซึ่งความจริงแล้ว อัลฮะซัน บุตรของอะลี ﷺ ได้ถอดถอนตัวเอง สละตำแหน่งให้กับมุอาวียะฮฺ บุตรของอบีซุฟยาน แต่ปรากฏว่าดังกล่าวนั้นเป็นเรื่องที่มีเหตุขัดข้องบางประการ ซึ่งเขาเองก็ได้รับการชมเชย

และไม่อนุญาตให้มีการตั้งอิมามขึ้นมาอีกคนหนึ่ง รวมเป็น 2 คน หรือเกินกว่า เพราะท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَنْ جَاءَكُمْ وَأَمْرُكُمْ جَمِيعٌ يُرِيْدُ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنَكُمْ فَاقْتُلُوهُ كَائِنًا مَنْ كَانَ)

"ใครที่มายังพวกเจ้าโดยที่เรื่องของพวกเจ้ารวมกัน ซึ่งเขาต้องการที่จะแยกในระหว่างพวกเจ้า ดังนั้น พวกเจ้าจงสังหารเขาเสียไม่ว่าเขาจะเป็นใครก็ตาม"

(มุสลิม 3/1470)

นี่ถือเป็นทรรศนะของนักปราชญ์ส่วนใหญ่ และท่านอิมามฮะรอเมน ได้เล่าโดยเอามาจากอาจารย์อบี อิสฮาก ว่าอนุญาตให้แต่งตั้งอิมาม (เจ้าเมือง) สองคน หรือเกินกว่าได้ในรัฐเดียวกัน ถ้าประเทศมีอาณาเขตกว้างขวาง แต่อิมามฮะรอเมนไม่แน่ใจว่าทรรศนะดังกล่าวถูกต้องหรือไม่

﴿ وَعَلَّمَ ءَادَمَ ٱلْأَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ فَقَالَ أَنۢبِـُٔونِى
بِأَسْمَآءِ هَٰٓؤُلَآءِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا۟ سُبْحَٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا
عَلَّمْتَنَآ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾ قَالَ يَٰٓـَٔادَمُ أَنۢبِئْهُم بِأَسْمَآئِهِمْ فَلَمَّآ
أَنۢبَأَهُم بِأَسْمَآئِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّىٓ أَعْلَمُ غَيْبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ
وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾ ﴾

31. และพระองค์ได้ทรงสอนบรรดานามของทั้งปวงให้แก่อาดัม ภายหลังได้ทรงเสนอนามเหล่านั้นแก่มลาอิกะฮฺ แล้วตรัสว่า พวกเจ้าจงบอกนามของสิ่งเหล่านั้นแก่ข้าเถิด หากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง

32. พวกเขา (มลาอิกะฮฺ) ทูลว่า พระองค์ท่านทรงมหาบริสุทธิ์ ไม่มีความรู้ใด ๆ สำหรับพวกเรา นอกจากสิ่งที่พระองค์ท่านทรงสอนพวกเราเท่านั้น แท้จริง พระองค์ท่าน คือผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ

33. พระองค์ตรัสว่า โอ้อาดัม เจ้าจงบอกบรรดานามของสิ่งเหล่านั้นแก่พวกเขาที ครั้นเมื่ออาดัมได้บอกนามของสิ่งเหล่านั้นแก่พวกเขาแล้ว พระองค์จึงตรัสว่า ข้ามิได้บอกแก่พวกเจ้าดอกหรือว่า แท้จริงข้ารู้ดียิ่งถึงความเร้นลับแห่งบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน และรู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าเปิดเผย และสิ่งที่พวกเจ้าปกปิดไว้

ความประเสริฐของอาดัม เหนือมวลมลาอิกะฮฺ

อายะฮฺนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงความประเสริฐของอาดัมเหนือบรรดามลาอิกะฮฺ ข้อพิเศษก็คือการที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้อาดัมรู้นามชื่อของทุกสิ่งโดยมลาอิกะฮฺไม่รู้ เรื่องนี้ได้เกิดขึ้นหลังจากที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ใช้ให้พวกเขาคารวะต่ออาดัม ที่จริงแล้วได้นำเรื่องนี้มากล่าวไว้ก่อนก็เพราะสถานการณ์มันเป็นไปเช่นนั้น โดยที่บรรดามลาอิกะฮฺไม่ทราบจุดมุ่งหมายในการที่ให้มีผู้แทนขึ้นบนหน้าพิภพ เมื่อพวกเขาได้ถามพระองค์ถึงพระประสงค์ดังกล่าว พระองค์ก็ได้บอกให้พวกเขาทราบว่า พระองค์ทรงรอบรู้โดยที่พวกเขาไม่รู้ ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺจึงได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าว และติดตามด้วยการอธิบายให้ทราบถึงเกียรติและสถานภาพของอาดัม โดยพระองค์ดำรัสไว้ ความว่า ﴾ **และพระองค์ได้ทรงสอนบรรดานามของทั้งปวงให้แก่อาดัม** ﴿

อัฏเฏาะฮาก ได้กล่าวโดยเอามาจาก อิบนิ อับบาส เกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴾ **และพระองค์ได้ทรงสอนบรรดานามทั้งปวงให้แก่อาดัม** ﴿ ว่าคือบรรดาชื่อที่ผู้คนทราบกันดี เช่น คน, สัตว์, ฟ้า, แผ่นดิน, ที่ราบสูง, ทะเล, ม้า, ลา และสิ่งอื่นๆ

(อัฏฏอบารี 1/458)

อิบนุ อบีฮาติม และอิบนุญะรีรฺ ได้บันทึกรายงานฮะดีษที่รายงานโดย ฮาติม อิบนุ กุลัยบฺ จากสะอีด อิบนิ มะอฺบัด จากอิบนิ อับบาส เกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴾ **และพระองค์ได้ทรง**

สอนบรรดานามทั้งปวงให้แก่อาดัม ﴾ ว่า พระองค์ได้สอนนามของจานไม้ และหม้อใช่ไหม ? เขาตอบว่า ใช่ แม้กระทั่งการผายลม

(อัฏฏอบารี 1/485 ด้วยสายรายงานที่อ่อน)

ที่ถูกต้องนั้น พระองค์ได้ทรงสอนชื่อของสิ่งต่างๆ ทั้งหมด ทั้งที่เป็นตัวของมัน ลักษณะ และการกระทำของมัน ดังเช่น อิบนุ อับบาสได้กล่าวแม้กระทั่งการผายลม หมายถึง ชื่อตัว และอากัปกริยาทั้งที่ใหญ่และเล็ก

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานในการอธิบายอายะฮฺนี้ไว้ในเรื่องการอธิบายอัลกุรอานจาก หนังสือเศาะฮีฮฺของเขา รายงานจากอนัส อิบนิ มาลิก ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า คอลีฟะฮฺได้กล่าวแก่ฉันว่า ยะซีด อิบนุ ซุร็อยอฺ ได้เล่าให้เราฟังว่า สะอีดได้เล่าให้เราฟังจาก กอตาดะฮฺ จากอนัส จากท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า (บรรดาผู้ศรัทธาจะมารวมกันในวันกิยามะฮฺ แล้วพวกเขาจะกล่าวว่า ถ้าแม้เราขอความช่วยเหลือต่อพระผู้อภิบาลของเราก็จะเป็นการดี แล้วพวกเขาก็มาหานบีอาดัม แล้วกล่าวว่า ท่านเป็นบิดาของมนุษย์ พระองค์ทรงสร้างท่านด้วย พระหัตถ์ของพระองค์เอง และให้มลาอิกะฮฺได้คารวะต่อท่าน ทรงสอนท่านให้รู้ถึงนามของทุกสิ่ง ขอท่านได้ช่วยเหลือพวกเรา ณ ที่พระผู้อภิบาลของท่านด้วยเถิด เพื่อจะได้ทำให้เราสะดวกสบาย จากสภาพของเรานี้ แล้วเขาได้กล่าวว่า ฉันไม่ได้เป็นอย่างที่พวกท่านคิดหรอก และเขาได้กล่าว ถึงความผิดของเขา แล้วเขาก็ละอาย พวกท่านจงไปหานัวฮฺเถิด เขาเป็นศาสนทูตท่านแรกที่ อัลลอฮฺได้แต่งตั้งเขาไปยังชาวโลก แล้วพวกเขาก็มาหาเขา แล้วเขาได้กล่าวว่า ฉันไม่ได้เป็น อย่างที่พวกท่านคิดหรอก และเขาได้กล่าวถึงการที่เขาขอต่อพระผู้อภิบาลของเขา โดยที่เขา ไม่มีความรู้ และเขาก็ละอายแล้ว เขาได้กล่าวว่า พวกท่านจงไปหาคอลีลัรฺเราะฮฺมาน (หมายถึง นบีอิบรอฮีม) เถิด แล้วพวกเขาก็มาหาเขา แล้วเขาก็กล่าวว่า ฉันมิได้เป็นอย่างที่พวกท่านคิด แล้วเขาได้กล่าวว่า พวกท่านจงไปหามูซา ซึ่งเป็นบ่าวที่อัลลอฮฺตรัสด้วย พระองค์ได้ประทาน คัมภีร์เตารอตให้ แล้วเขาได้กล่าวว่า ฉันมิได้เป็นอย่างที่พวกท่านคิด แล้วเขาได้กล่าวถึง การที่เขาเคยฆ่าชีวิตหนึ่ง ที่ไม่ได้เป็นการประหารชีวิตผู้ที่มีความผิดโทษฐานฆ่าคนตาย แล้วเขาก็ละอายพระผู้อภิบาลของเขา แล้วเขาได้กล่าวว่า พวกท่านจงไปหานบีอีซา ซึ่งเป็น บ่าวของอัลลอฮฺและเป็นรอซูลของพระองค์ และเป็นดำรัสของอัลลอฮฺ และเป็นวิญญาณ (ที่กำหนดมาจากพระองค์) แล้วพวกเขาก็มาหาเขา เขาก็กล่าวว่า ฉันไม่ได้เป็นอย่างที่ ท่านคิดหรอก พวกท่านจงมาหามุฮัมมัด ซึ่งเป็นบ่าวที่ได้รับการอภัยความผิดที่ได้ผ่านมาแล้ว และที่จะมีมาในภายหลัง แล้วพวกเขาก็มาหาฉัน ดังนั้น ฉันจึงเดินไปจนกระทั่งขออนุญาต ต่อพระผู้อภิบาลของฉัน แล้วพระองค์ก็ได้อนุญาตแก่ฉัน แล้วเมื่อฉันได้เห็นพระผู้อภิบาล ของฉันแล้ว ฉันก็ก้มลงสุญูด โดยท่านได้ปล่อยฉันตามที่ทรงประสงค์ หลังจากนั้นก็มี เสียงเรียกกล่าวว่า เจ้าจงเงยศีรษะขึ้น และจงขอเจ้าก็จะได้รับ และจงกล่าวก็จะถูกรับฟัง และ

จงขอความช่วยเหลือก็จะได้รับความช่วยเหลือ แล้วฉันก็เงยศีรษะของฉันขึ้น แล้วสรรเสริญพระองค์ ด้วยการสรรเสริญที่พระองค์ทรงสอนมันแก่ฉัน ต่อจากนั้นฉันก็ขอความช่วยเหลือ แล้วพระองค์ก็ได้กำหนดขอบเขตให้แก่ฉัน โดยขอให้พวกเขาเข้าสวรรค์ด้วย หลังจากนั้น ฉันก็กลับไปยังพระองค์อีก เขาเห็นพระผู้อภิบาลของเขาอยู่เช่นนั้น เสร็จแล้วก็ขอความช่วยเหลือ โดยพระองค์ได้กำหนดขอบเขตให้แก่ฉัน และฉันก็ขอให้พวกเขาได้เข้าสวรรค์ ต่อจากนั้น ฉันก็กลับไปเป็นครั้งที่สาม ต่อจากนั้น ฉันก็กลับไปเป็นครั้งที่สี่ แล้วฉันได้กล่าวว่า ไม่มีใครคงเหลืออยู่ในนรกเลย นอกจากผู้ที่อัลกุรอานได้กักเขาไว้ และจำเป็นที่เขาจะต้องคงอยู่ตลอดกาล

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/10)

ความจริงมุสลิม, อันนะซาอี และอิบนุมาญะฮฺ ก็ได้รายงานฮะดีษนี้ด้วย

(มุสลิม 1/181, อันนะซาอี – ในหนังสือ อัลกุบรอ 6/284)

ประเด็นที่ต้องนำฮะดีษนี้มา และจุดมุ่งหมายจากฮะดีษก็คือคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่า (แล้วพวกเขาก็มาหานบีอาดัม แล้วกล่าวว่า ท่านเป็นบิดาของมนุษย์ พระองค์ทรงสร้างท่านด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เอง และให้มลาอิกะฮฺได้คารวะต่อท่าน ทรงสอนท่านให้รู้ถึงนามของทุกสิ่ง) ข้อความนี้ชี้ให้เห็นว่า พระองค์ได้ทรงสอนเขาให้ทราบถึงนามสิ่งที่ถูกสร้างมาทั้งหมด

(มุสลิม 1/181, อันนะซาอีในอัลกุบรอ 6/364, อิบนุมาญะฮฺ 2/1442)

ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴾ **ภายหลังได้ทรงเสนอนามเหล่านั้นแก่มลาอิกะฮฺ** ﴿ หมายถึงชื่อต่างๆ ดังที่อับดุรรอซซาก ได้กล่าวโดยเอามาจากมะอฺมัร จากกอตาดะฮฺ ว่าหลังจากนั้น พระองค์ก็ได้เสนอชื่อเหล่านั้นต่อบรรดามลาอิกะฮฺ ﴾ **แล้วตรัสว่า พวกเจ้าจงบอกนามของสิ่งเหล่านั้นแก่ข้าเถิด หากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง** ﴿

(อับดุรรอซซาก 1/42)

ความหมายดังกล่าวก็คือ แล้วพระองค์ตรัสว่า พวกเจ้าจงบอกให้ทราบถึงบรรดานามจากที่ได้เสนอไปต่อพวกเจ้า โอ้บรรดามลาอิกะฮฺที่ได้กล่าวว่า ﴾ **พระองค์จะทรงให้มีผู้ที่บ่อนทำลายและก่อการนองเลือดในแผ่นดินกระนั้นหรือ?** ﴿ โดยที่พวกเขาเป็นอื่นจากพวกเรา หรือจากพวกเรา ดังนั้น เราขอให้ความบริสุทธิ์พร้อมด้วยการสรรเสริญพระองค์ท่าน และเทิดทูนความบริสุทธิ์แก่พระองค์ท่าน หากพวกเจ้าสัจจริงในคำพูดของพวกเจ้า ความจริงข้านั้น หากข้าได้ทำให้มีตัวแทนของข้าในพื้นแผ่นดินอื่นจากพวกท่าน แล้วก็พวกเขาฝ่าฝืนต่อข้า และลูกหลานของเขาสร้างความเสื่อมเสียบนผืนแผ่นดิน ก่อการนองเลือด และถ้าหากข้าได้ทำให้พวกเจ้าเป็นตัวแทนพวกเจ้าก็เชื่อฟังข้า ปฏิบัติตามคำสั่งของข้าด้วยการยกย่อง และเทิดทูน แล้วเมื่อพวกเจ้าไม่รู้บรรดานามของสิ่งต่างๆ ที่ข้าได้เสนอแก่พวกเจ้าโดยที่พวกเจ้าเห็นอยู่

และข้อความที่ว่า ﴾ **พวกเขา (มลาอิกะฮฺ) ทูลว่า พระองค์ทรงมหาบริสุทธิ์ ไม่มีความรู้ใด ๆ สำหรับพวกเรา นอกจากสิ่งที่พระองค์ได้ทรงสอนพวกเราเท่านั้น แท้จริงพระองค์ท่านคือผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ** ﴿ ข้อความนี้เป็นการเทิดทูนและแสดงความบริสุทธิ์จากมลาอิกะฮฺ เพื่ออัลลอฮฺ ﷻ ว่า ไม่มีผู้ใดจะรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดนอกจากที่พระองค์ทรงประสงค์เท่านั้น และการที่รู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นก็เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงสอนพวกเขาเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงกล่าวว่า ﴾ **พระองค์ทรงมหาบริสุทธิ์ ไม่มีความรู้ใด ๆ สำหรับพวกเรา นอกจากที่พระองค์ได้ทรงสอนพวกเราเท่านั้น แท้จริง พระองค์คือผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ** ﴿ คือทรงรอบรู้ทุกสิ่ง ทรงปรีชาญาณในการบังเกิดของพระองค์ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องของพระองค์ และในการสอนให้มีความรู้แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และไม่สอนให้แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ เพราะพระองค์ทรงรอบรู้เป็นอย่างดี มีความเที่ยงธรรมเป็นที่สุด

เปิดเผยความมีเกียรติของอาดัมด้วยความรู้

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **พระองค์ตรัสว่า โอ้อาดัม เจ้าจงบอกบรรดานามของสิ่งเหล่านั้นแก่พวกเขาที ครั้นเมื่ออาดัมได้บอกนามของสิ่งเหล่านั้นแก่พวกเขาแล้ว พระองค์จึงตรัสว่า ข้ามิได้บอกแก่พวกเจ้าดอกหรือว่า แท้จริง ข้ารู้ดียิ่งถึงความเร้นลับแห่งบรรดาชั้นฟ้า และแผ่นดิน และทรงรู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าเปิดเผย และสิ่งที่พวกเจ้าปกปิดไว้** ﴿

เซด อิบนุ อัสลัม เล่าว่า อาดัม กล่าวว่า เจ้าคือญิบรีล เจ้าคือมีกาอีล และเจ้าคืออิสรอฟีล กระทั่งเขากล่าวถึงชื่อของสิ่งต่าง ๆ ทั้งมวล แม้กระทั่งนกกา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/118)

มุญาฮิด ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่มีความว่า (โอ้อาดัม เจ้าจงบอกบรรดานามของสิ่งเหล่านั้นแก่พวกเขาที) ว่า ชื่อของนกพิราบ, นกกา และชื่อของทุกสิ่ง

(อิบนุ อบีฮาติม 1/119)

มีรายงานจาก สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อัลฮะซัน และกอตาดะฮฺ เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/119)

แล้วเมื่ออาดัม ﷺ ได้ปรากฏตัวต่อมลาอิกะฮฺ ﷺ เพื่อเสนอนามของสิ่งต่าง ๆ ตามที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงสอนเขา อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสแก่บรรดามลาอิกะฮฺ ว่า ﴾ **ข้ามิได้บอกแก่พวกเจ้าดอกหรือว่า แท้จริง ข้ารู้ดียิ่งถึงความเร้นลับแห่งบรรดาชั้นฟ้า และแผ่นดิน และทรงรู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าเปิดเผย และสิ่งที่พวกเจ้าปกปิดไว้** ﴿ คือข้ามิได้เคยบอกแก่พวกเจ้า

หรือว่า ข้าทรงรู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าเปิดเผย และสิ่งที่พวกเจ้าปกปิดไว้ ดังเช่นที่พระองค์ผู้ทรงสูงส่งได้ ตรัสว่า

﴿ وَإِن تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى ۝٧ ﴾

"และหากเจ้ากล่าวเสียงดัง แท้จริง พระองค์ทรงรอบรู้สิ่งเร้นลับ และสิ่งซ่อนเร้น"

(ซูเราะฮฺ ฏอฮา อายะฮฺที่ 7)

และเช่นเดียวกัน พระองค์ได้บอกกล่าวเกี่ยวกับนกหัวขวาน โดยพระองค์กล่าวแก่สุลัยมานว่า

﴿ أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ۝٢٥ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۩ ۝٢٦ ﴾

"ทำไมพวกเขาไม่กราบไหว้อัลลอฮฺ ผู้นำออกมา ซึ่งสิ่งเร้นลับในบรรดาชั้นฟ้า และแผ่นดิน และทรงรอบรู้สิ่งที่พวกเจ้าปิดบัง และสิ่งที่พวกเจ้าเปิดเผย อัลลอฮฺนั้นไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ พระผู้อภิบาลแห่งบังลังก์อันยิ่งใหญ่"

(ซูเราะฮฺ อัลนัมลฺ อายะฮฺที่ 25 และ 26)

นักวิชาการบางท่านได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และทรงรู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าเปิดเผย และสิ่งที่พวกเจ้าปกปิดไว้** ﴿ อื่นจากที่ได้กล่าวมาแล้ว

อัฏเฏาะฮาก ได้รายงานจากอิบนิ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และทรงรู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าเปิดเผย และสิ่งที่พวกเจ้าปกปิดไว้** ﴿ ว่าพระองค์ตรัสว่า พระองค์ทรงรู้สิ่งที่ปกปิดเอาไว้เช่นเดียวกับที่ทรงรู้สิ่งที่เปิดเผย หมายถึงสิ่งที่อิบลีสได้ซ่อนอยู่ในตัวของมัน เช่น ความยโสโอหัง และเล่ห์กลต่างๆ

(อัฏฏอบารี 1/498)

อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ ได้เล่าโดยนำมาจาก อัรฺรอเบียะอฺ อิบนิ อนัส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴾ **และทรงรู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าเปิดเผย และสิ่งที่พวกเจ้าปกปิดไว้** ﴿ ว่าสิ่งที่พวกเขาเปิดเผย คือคำพูดของพวกเขาที่กล่าวว่า พระองค์จะทรงให้มีผู้ที่บ่อนทำลายและก่อการนองเลือดขึ้นในแผ่นดิน กระนั้นหรือ ? และปรากฏว่าสิ่งที่พวกเขาซ่อนเร้นเอาไว้ในระหว่างพวกเขา ก็คือคำพูดของพวกเขาที่ว่า พระผู้อภิบาลของข้าจะไม่บังเกิดสิ่งใดขึ้นมานอกจากว่า พวกเราจะมีความรู้มากกว่า และได้รับเกียรติมากกว่า แล้วพวกเขาก็ได้ทราบว่าแท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้เกียรติอาดัมเหนือพวกเขาในเรื่องความรู้ และความมีเกียรตินั่นเอง

﴿ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَٱسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٣٤﴾ ﴾

34. และจงระลึกถึงขณะที่เราได้กล่าวแก่มลาอิกะฮฺ ว่า พวกเจ้าจงสุญูดแก่อาดัมเถิด แล้วพวกเขาก็ได้โค้งคารวะกัน นอกจากอิบลีสที่มันไม่ยอมโค้งคารวะ และยโสโอหัง ในที่สุดมันจึงกลายเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาไป

อาดัม ได้รับเกียรติด้วยการที่มลาอิกะฮฺคารวะให้

จากอายะฮฺนี้ถือเป็นเกียรติอันยิ่งใหญ่จากอัลลอฮฺ ﷻ แก่อาดัม และทรงโปรดปรานต่อลูกหลานของอาดัมด้วย โดยที่พระองค์ได้ใช้ให้มลาอิกะฮฺคารวะต่อเขา ความจริงได้มีฮะดีษหลายบทที่ได้ระบุไว้เช่นนั้น ส่วนหนึ่งจากนั้น คือฮะดีษที่เกี่ยวกับความช่วยเหลือที่ได้กล่าวมาแล้ว และฮะดีษที่เกี่ยวกับนบีมูซา عليه السلام ที่ว่า

(رَبِّ أَرِنِيْ آدَمَ الَّذِيْ أَخْرَجَنَا وَنَفْسَهُ مِنَ الْجَنَّةِ فَلَمَّا اجْتَمَعَ بِهِ قَالَ أَنْتَ آدَمُ الَّذِيْ خَلَقَهُ اللهُ بِيَدِهِ وَنَفَخَ فِيْهِ مِنْ رُوْحِهِ وَأَسْجَدَ لَهُ مَلَائِكَتَهُ)

"โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน ขอได้โปรดให้ฉันพบกับอาดัมที่ทำให้พวกเรา และตัวของเขาออกจากสวรรค์ด้วยเถิด แล้วเมื่อเขาได้พบกับอาดัม เขาได้กล่าวว่า ท่านคืออาดัมที่อัลลอฮฺได้ทรงสร้างด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เอง เป่าวิญญาณจาก ณ ที่พระองค์เข้าไป และให้บรรดามลาอิกะฮฺคารวะใช่ไหม ?"

(อบูดาวูด 5/28)

อิบลีส เข้าอยู่ในกลุ่มที่ถูกใช้ให้คารวะ แต่ไม่ได้เป็นมลาอิกะฮฺ

เมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้ใช้ให้บรรดามลาอิกะฮฺคารวะต่ออาดัม อิบลีสก็เข้าอยู่ในผู้ที่รับคำสั่งด้วย เพราะว่าอิบลีสนั้นถึงแม้จะไม่ได้เป็นมลาอิกะฮฺ แต่ทว่า มันนั้นทำตัวเลียนแบบมลาอิกะฮฺ ด้วยเหตุนี้ จึงเข้าอยู่ในคำสั่งใช้ด้วย และถูกตำหนิเมื่อไม่ได้ปฏิบัติตามคำสั่ง โดยจะอธิบายเรื่องนี้ต่อไป *อินชาอัลลอฮฺ* ขณะที่กล่าวถึงข้อความที่ว่า

﴿ إِلَّآ إِبۡلِيسَ كَانَ مِنَ ٱلۡجِنِّ فَفَسَقَ عَنۡ أَمۡرِ رَبِّهِۦٓۗ ﴾

"เว้นแต่อิบลีส มันอยู่ในจำพวกญิน ดังนั้น มันจึงฝ่าฝืนคำสั่งของพระผู้อภิบาลของมัน"

(ซูเราะฮฺ อัลกะฮฺฟิ อายะฮฺที่ 50)

ด้วยเหตุนี้ มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส ว่าปรากฏว่าอิบลีสนั้นก่อนที่จะทำความชั่วนั้น เขาเคยอยู่ในกลุ่มมลาอิกะฮฺ เขาชื่อ อาซาซีล เคยเป็นชาวโลกเป็นมลาอิกะฮฺที่มีความขยันมาก มีความรู้มาก ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เขาเย่อหยิ่งยโสโอหัง และปรากฏว่าเขาเคยอยู่ในตำบลที่มีชื่อว่าญิน

(อัฏฏอบารี 1/502 ด้วยสายรายงานที่อ่อน)

การภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ และการคารวะให้แก่อาดัม

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และจงระลึกถึงขณะที่เราได้กล่าวแก่มลาอิกะฮฺ ว่าพวกเจ้าจงสุญูด (โค้งคารวะ) แก่อาดัมเถิด** ﴿ ข้อความดังกล่าวนั้นคือให้เชื่อฟังภักดีต่ออัลลอฮฺ และคารวะต่ออาดัมด้วยการที่อัลลอฮฺทรงให้เกียรติแก่อาดัมและให้บรรดามลาอิกะฮฺคารวะต่อเขา

(อัฏฏอบารี 1/512)

บางคนกล่าวว่า การสุญูดที่กล่าวมานั้น เป็นการคารวะให้เกียรติ และทักทาย ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَرَفَعَ أَبَوَيۡهِ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ وَخَرُّواْ لَهُۥ سُجَّدٗاۖ وَقَالَ يَٰٓأَبَتِ هَٰذَا تَأۡوِيلُ رُءۡيَٰيَ مِن قَبۡلُ قَدۡ جَعَلَهَا رَبِّي حَقّٗاۖ ﴾

"และเขา (ยูซุฟ) ได้ยกพ่อแม่เขาขึ้นบนบัลลังก์ แล้วพวกเขาก็ก้มลงคารวะเขา และกล่าวว่า โอ้พ่อของฉัน นี่คือการทำนายฝันของฉันแต่ครั้งก่อน พระผู้อภิบาลของฉันทรงทำให้เป็นจริง"

(ซูเราะฮฺ ยูซุฟ อายะฮฺที่ 100)

ความจริงปรากฏว่า การสุญูดนั้นเป็นบัญญัติในประชาชาติก่อนๆ แต่ได้ถูกยกเลิกไปในศาสนาของเรา

มุอาษได้เล่าว่า ฉันได้เคยเดินทางเขาไปในแคว้นชาม แล้วได้เห็นพวกเขาได้ก้มกราบให้แก่บรรดาบาทหลวง และนักปราชญ์ของพวกเขา แล้วท่านเล่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ สมควรที่จะต้องกราบให้แก่ท่านไหม? ท่านได้ตอบว่า

(لَا ، لَوْ كُنْتُ آمِرًا بَشَرًا أَنْ يَسْجُدَ لِبَشَرٍ لَأَمَرْتُ الْـمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا مِنْ عِظَمِ حَقِّهِ عَلَيْهَا)

"ไม่ต้อง ถ้าหากฉันจะใช้ให้มนุษย์กราบให้แก่มนุษย์ละก็ แน่นอน ฉันต้องใช้ให้สตรีกราบให้แก่สามีของนาง อันเนื่องจากความสำคัญของสิทธิของเขาที่มีต่อนาง"

(อัตติรฺมิซี 1159, และอัลมัจญมะอฺ 4/310)

และอัรฺรอซีย์ ก็ได้ให้น้ำหนักทรรศนะนี้ด้วย

ความยโสโอหังของอิบลีส

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แล้วพวกเขาก็ได้โค้งคารวะกัน นอกจากอิบลีสที่มันไม่ยอมโค้งคารวะ และยโสโอหังในที่สุดมันจึงกลายเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาไป** ﴿ ศัตรูของอัลลอฮฺตนนี้ คืออิบลีสที่มันอิจฉาริษยาอาดัม عليه السلام ที่ได้รับเกียรติ และมันได้กล่าวว่า มันถูกบังเกิดมาจากธาตุไฟ ส่วนคนนี้ถูกบังเกิดมาจากธาตุดิน และปรากฏว่าการเริ่มทำผิด หรือทำบาปก็คือความยโสนั่นเอง ศัตรูของอัลลอฮฺ ได้โอหังที่จะคารวะให้แก่อาดัม عليه السلام

(อิบนุ อบีฮาติม 1/123)

ฉันได้กล่าวว่า ความจริงได้ปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง ว่า

(لَا يَدْخُلُ الْـجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِيْ قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ كِبْرٍ)

"คนที่ในหัวใจของเขามีความยโสน้ำหนักเท่าเมล็ดผักกาด จะไม่ได้เข้าสวรรค์"

(มุสลิม 1/93)

ความจริงปรากฏว่า ในหัวใจของอิบลีสนั้นมีความยโส ปฏิเสธ ดื้อดึง ซึ่งเป็นเหตุทำให้ต้องถูกไล่ออกไปให้ห่างไกล จากความเมตตาของอัลลอฮฺ ﷻ

وَقُلْنَا يَـٰٓـَٔادَمُ ٱسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ ٱلْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا
وَلَا تَقْرَبَا هَـٰذِهِ ٱلشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَزَلَّهُمَا ٱلشَّيْطَـٰنُ عَنْهَا
فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ ۖ وَقُلْنَا ٱهْبِطُوا۟ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ وَلَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ
مُسْتَقَرٌّ وَمَتَـٰعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾

35. และเราได้กล่าวว่า โอ้อาดัม เจ้าและคู่ครองของเจ้าจงพำนักอยู่ในสวนสวรรค์นั้นเถิด และเจ้าทั้งสองจงบริโภคจากสวนสวรรค์นั้นอย่างกว้างขวางตามที่เจ้าทั้งสองปรารถนา และเจ้าทั้งสองจงอย่าเข้าใกล้ต้นไม้ต้นนี้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นผู้อธรรมแก่ตัวเอง

36. ภายหลังชัยฏอนได้ทำให้ทั้งสองพลั้งพลาดไปอันเนื่องด้วยต้นไม้ต้นนั้น แล้วทำให้ทั้งสองออกไปจากที่ ๆ เคยพำนัก และเรา (อัลลอฮฺ) ได้กล่าวว่า พวกเจ้าจงออกไปโดยที่บางส่วนของพวกเจ้าต่างเป็นศัตรูต่อกัน และสำหรับพวกเจ้าในผืนแผ่นดินนั้นมีที่พำนัก และมีสิ่งอำนวยประโยชน์ไปจนถึงระยะเวลาหนึ่ง

การให้เกียรติอีกอย่างหนึ่งแก่อาดัม

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัส โดยแจ้งให้ทราบถึงการให้เกียรติอาดัม หลังจากได้ใช้ให้บรรดามลาอิกะฮฺคารวะต่อเขาแล้วพวกเขาก็ได้คารวะ ยกเว้นอิบลีสว่า พระองค์ทรงอนุญาตให้อาดัมพำนักอยู่ในสวนสวรรค์ตามที่เขาประสงค์จะรับประทานอะไรก็ได้ในสวนสวรรค์นั้น

อัลฮาฟิซ อบูบักรฺ อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ได้รายงานมาจากอบีซัรรฺ ว่า ฉันได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ﷺ ขอได้บอกให้ฉันทราบทีว่า อาดัมเป็นนบีหรือเปล่า? ท่านตอบว่า

(نَعَمْ نَبِيًّا رَسُوْلًا يُكَلِّمَهُ اللهُ قُبُلًا)

“ใช่....เขาเป็นนบี เป็นรอซูล อัลลอฮฺได้ตรัสกับเขาโดยตรงว่า (เจ้าและคู่ครองของเจ้าจงพำนักอยู่ในสวรรค์นั้นเถิด)”

(อัลอะซอมะฮฺ 5/1553)

เฮาวาอฺ ถูกบังเกิดมาก่อนอาดัมเข้าสวรรค์

ตามสภาพแวดล้อมของอายะฮฺนี้ให้นัยยะว่า เฮาวาอฺ นั้นถูกบังเกิดมาก่อนที่อาดัมจะเข้าไปอยู่ในสวรรค์

ความจริงมุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนในเรื่องนี้ โดยกล่าวว่า เมื่ออัลลอฮฺได้เสร็จจากการตำหนิอิบลีสแล้ว ก็ได้หันมาทางอาดัม โดยพระองค์ได้สอนให้อาดัมรู้ถึงนามของสิ่งต่างๆ โดยพระองค์ตรัสว่า ﴿ **โอ้อาดัม เจ้าจงบอกบรรดานามของสิ่งเหล่านั้นแก่พวกเขาที** ﴾ ไปจนถึงดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **และทรงรู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าเปิดเผย และสิ่งที่พวกเจ้าปกปิดไว้** ﴾ เขาเล่าว่าหลังจากนั้นอาดัมก็รู้สึกง่วงนอน ตามที่ได้มีการบอกเล่ามาถึงเราจากชาวคัมภีร์ ทั้งชาวคัมภีร์เตารอต และชาวคัมภีร์อื่นที่เป็นนักวิชาการ มีรายงานจาก อิบนุ อับบาส และคนอื่นๆ ว่า ต่อจากนั้น พระองค์ก็ได้เอาซี่โครงซี่หนึ่งจากด้านซ้ายของอาดัมมา และให้เนื้องอกเข้าไปแทนที่ซี่โครงซี่นั้นโดยที่อาดัมกำลังนอนหลับ จนกระทั่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้สร้างภรรยาของเขา คือ เฮาวาอฺ เสร็จและให้อาดัมอาศัยอยู่กับนาง แล้วเมื่ออาดัมได้ตื่นขึ้นมาจากการนอนหลับ ก็พบว่านางอยู่เคียงข้างกับเขา แล้วเขาได้กล่าวว่าอัลลอฮฺทรงทราบดีว่า (เนื้อของฉัน เลือดของฉัน และภรรยาของฉัน) แล้วเขาก็อยู่กับนางแล้วเมื่ออัลลอฮฺได้ให้เขาทั้งสองแต่งงานอยู่กินกัน พระองค์ได้ตรัสแก่เขาโดยตรงว่า ﴿ **โอ้อาดัมเจ้าและคู่ครองของเจ้าจงพำนักอยู่ในสวนสวรรค์นั้นอย่างกว้างขวางตามที่เจ้าทั้งสองปรารถนา และเจ้าทั้งสองจงอย่าเข้าใกล้ต้นไม้ต้นนี้ มิฉะนั้น เจ้าจะกลายเป็นผู้อธรรมแก่ตัวเอง** ﴾

(อัฏฏอบารี 1/520)

การทดสอบอาดัม

ส่วนดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **และเจ้าทั้งสองจงอย่าเข้าใกล้ต้นไม้ต้นนี้** ﴾ เป็นการทดสอบจากอัลลอฮฺแก่อาดัม

บรรดานักอธิบายอัลกุรอาน ได้มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องต้นไม้ดังกล่าวว่ามันเป็นต้นอะไร?

บางท่านบอกว่า เป็นองุ่น
บางท่านบอกว่า เป็นข้าวสาลี
บางท่านบอกว่า เป็นต้นอินทผลัม
บางท่านบอกว่า เป็นต้นมะเดื่อ

บางท่านบอกว่า เป็นต้นไม้ที่กินเข้าไปแล้วจะมีฮะดัษ (ทำให้ปัสสาวะ อุจจาระ และผายลม)

บางท่านบอกว่า เป็นต้นไม้ที่บรรดามลาอิกะฮฺจะรับประทานผลของมันแล้วทำให้มีชีวิตอยู่ในสวรรค์ตลอดไป

อิมามอบูญะอฺฟัรฺ อิบนุ ญะรีรฺ ﷬ กล่าวว่า ทรรศนะที่ถูกต้องในเรื่องนี้จะต้องกล่าวว่า แท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่งได้ห้ามอาดัม และภรรยามิให้รับประทานจากต้นไม้ในสวรรค์ดังกล่าว โดยมิได้ห้ามจากต้นอื่น แล้วทั้งสองก็รับประทานจากต้นไม้นั้นโดยที่เราไม่รู้ว่าเป็นต้นไม้อะไรโดยแน่นอน เพราะว่าอัลลอฮฺ ﷻ มิได้ระบุไว้ในอัลกุรอานเพื่อเป็นหลักฐานให้พวกเราทราบและนำมากล่าวอ้าง และในซุนนะฮฺที่ถูกต้องก็ไม่มีระบุเอาไว้ ซึ่งก็มีบางท่านบอกว่าเป็นต้นข้าวสาลี บ้างก็ว่าเป็นต้นองุ่น บ้างก็ว่าเป็นต้นมะเดื่อ และก็เป็นไปได้ที่จะเป็นหนึ่งในจำนวนที่กล่าว ซึ่งเรื่องนี้เป็นความรู้ที่หากรู้ไปก็ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไร และหากไม่รู้ก็ไม่ได้ส่งผลเสียใดๆ และอัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

(อัฏฏอบารี 1/520)

เช่นเดียวกัน ท่านอิมามอัรฺรอซีย์ ได้ให้น้ำหนักไว้ในหนังสือตัฟซีรฺของเขา และในของคนอื่นๆ ว่า นี่เป็นทรรศนะที่ถูกต้อง

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่มีความว่า ﴿ **ภายหลังชัยฏอนได้ทำให้ทั้งสองพลั้งพลาดไป อันเนื่องจากต้นไม้ต้นนั้น** ﴾

ถือเป็นการถูกต้องที่จะให้สรรพนามในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่เป็นภาษาอาหรับ (ها) กลับไปหาคำว่า (الجنة) สวนสวรรค์ ดังนั้น ความหมายของประโยคก็เป็นดังเช่นที่อาซิม อิบนุ บะฮฺดะละฮฺ คือ อิบนุ อะบินนุญูด อ่านคือ (فَأَزَالَهُمَا) คือ ทำให้ทั้งสองหายไป

(อิบนุ อบีฮาติม 1/128)

และถือเป็นการถูกต้องที่สรรพนามจะกลับไปหาคำที่ใกล้ที่สุดจากที่กล่าวมา นั่นก็คือ (الشجرة) ต้นไม้ ดังนั้น ความหมายของประโยคก็ดังเช่นที่อัลฮะซัน และกอตาดะฮฺ ได้กล่าวคือ (فَأَزَلَّهُمَا) โดยการทำให้พลั้งพลาดไป

(อิบนุ อบีฮาติม 1/128 และ 129)

ดังนั้น ตามทรรศนะนี้ จะต้องสมมุติข้อความขึ้นมาว่า (فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطٰنُ عَنْهَا) اى بِسَبَبِهَا คือ (อันเนื่องด้วยสาเหตุจากต้นไม้ต้นนั้น ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า (يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ) ความว่า ผู้ที่หันเหออกจากสัจธรรมนั้น เขาจะถูกให้หันเหออกจากการศรัทธา *(ซูเราะฮฺอัซซาริยาต อายะฮฺที่ 9)* คือผู้ที่ถูกหันเหนั้นจะถูกหันเหไปด้วยสาเหตุจากตัวของเขาเอง

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **แล้วทำให้ทั้งสองออกไปจากที่ๆ เคยพำนักอยู่** ﴾ คือไม่ว่าจะเป็นอาภรณ์ ที่พักอันสะดวกสบาย เครื่องยังชีพอันอิ่มเอม และความสบายต่างๆ ﴿ **และเรา (อัลลอฮฺ) ได้กล่าวว่า พวกเจ้าจงออกไปโดยที่บางส่วนของพวกเจ้าต่างเป็นศัตรูต่อกัน และสำหรับพวกเจ้าในผืนแผ่นดินนั้น มีที่พำนัก และมีสิ่งอำนวยประโยชน์ไปจนถึงระยะเวลาหนึ่ง** ﴾ คือมีทั้งที่พำนัก เครื่องยังชีพ กำหนดอายุขัย ไปเป็นระยะเวลาหนึ่ง คือไปจนถึงเวลาที่ถูกกำหนดเอาไว้ หลังจากนั้นก็จะขึ้นมาในวันกิยามะฮฺ

อาดัม عليه السلام เป็นคนรูปร่างสูง

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานจากอุบัยยฺ อิบนุ กะอับ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنَّ اللهَ خَلَقَ آدَمَ رَجُلاً طُوَالًا كَثِيْرَ شَعْرِ الرَّأْسِ كَأَنَّهُ نَخْلَةٌ سَحُوْقٌ فَلَمَّا ذَاقَ الشَّجَرَةَ سَقَطَ عَنْهُ لِبَاسُهُ فَأَوَّلُ مَا بَدَا مِنْهُ عَوْرَتُهُ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَى عَوْرَتِهِ جَعَلَ يَشْتَدُّ فِي الْجَنَّةِ فَأَخَذَتْ شَعْرَهُ شَجَرَةٌ فَنَازَعَهَا فَنَادَاهُ الرَّحْمٰنُ يَاآدَمُ مِنِّي تَفِرُّ ؟ فَلَمَّا سَمِعَ كَلَامَ الرَّحْمٰنِ قَالَ يَا رَبِّ.. لَا ، وَلَكِنِ اسْتِحْيَاءً)

"แท้จริง อัลลอฮฺได้ทรงสร้างอาดัมเป็นคนร่างสูง มีผมดก เสมือนว่าเป็นต้นอินทผลัมที่สูงตระหง่าน แล้วเมื่อเขาได้ชิมผลไม้ต้นนั้น เสื้อผ้าของเขาก็หลุดออกจากเขา สิ่งแรกที่เผยออกมาให้เห็น คืออวัยวะพึงสงวนของเขา แล้วเมื่อเขามองเห็นอวัยวะพึงสงวนของเขาก็เริ่มกระวนกระวายมากในสวรรค์ ต้นไม้ก็เกี่ยวผมของเขาไว้ แล้วเขาดึงมันออกมา แล้วพระผู้ทรงกรุณาทรงเรียกเขาว่า โอ้อาดัมเจ้าจะหนีไปจากข้าหรือ? แล้วเมื่อเขาได้ยินคำพูดของพระผู้ทรงกรุณา เขาตอบว่า ไม่หรอก แต่ด้วยความอาย"

(อิบนุ อบีฮาติม 1/129)

อาดัม عليه السلام พำนักอยู่ในสวรรค์เป็นเวลาชั่วขณะหนึ่งของกลางวัน

อัลฮากิม ได้รายงานจากอิบนิ อับบาส ว่า

(مَا أُسْكِنَ آدَمُ الْجَنَّةَ إِلاَّ مَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى غُرُوْبِ الشَّمْسِ ثُمَّ قَالَ : صَحِيْحٌ عَلَى شَرْطِ الشَّيْخَيْنِ وَلَمْ يُخَرِّجَاهُ)

"อาดัมมิได้พำนักอยู่ในสวรรค์ นอกจากช่วงที่อยู่ระหว่างละหมาดอัศริไปจนถึงดวงอาทิตย์ตก" ต่อจากนั้นเขาก็กล่าวว่า รายงานนี้ถูกต้องตามเงื่อนไขของอัลบุคอรีและมุสลิม แต่ทั้งสองคนมิได้นำเสนอรายงานนี้

(อัลฮากิม 2/542)

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงาน จากอิบนุ อับบาส ว่า

(أُهْبِطَ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى أَرْض يُقَالُ لَهَا دَحْنَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالطَّائِفِ)

"อาดัม عليه السلام ได้ลงมายังพื้นดินที่เรียกกันว่า "ดะฮฺนา" โดยอยู่ระหว่างเมืองมักกะฮฺกับเฏาะอีฟ"

(อิบนุ อบีฮาติม 1/131)

รายงานจากอัลฮะซัน อัลบัศรี ว่า

(اُهْبِطَ آدَمُ بِالْهِنْدِ وَحَوَّاءَ بِجِدَّةَ وَإِبْلِيْسُ بِدَسْتَمِيْسَانَ مِنَ الْبَصْرَةَ عَلَى اَمْيَالٍ وَاُهْبِطَتِ الْحَيَّةُ إِلَى أَصْبَهَان)

"อาดัม عليه السلام ได้ลงมาที่อินเดีย เฮาวาอฺ ลงมาที่ญิดดะฮฺ, อิบลีส ลงมาที่ดัสตะมีซานอยู่ห่างจากเมืองบัศเราะฮฺหลายไมล์ และงู ลงมาที่เมืองอัศบะฮาน"

(รายงานโดย อบีฮาติม 1/132)

มุสลิม และอันนะซาอี ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดยอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ فِيْهِ الشَّمْسُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ آدَمُ وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ وَفِيْهِ أُخْرِجَ مِنْهَا)

"วันที่ดีที่สุดที่ดวงอาทิตย์ได้ทอแสง คือวันศุกร์ ในวันนั้นอาดัมถูกบังเกิด ในวันนั้นอาดัมถูกให้เข้าสวรรค์ และในวันนั้น อาดัมถูกให้ออกจากสวรรค์"

(มุสลิม 2/585, อันนะซาอี 3/90)

ข้อคลุมเครือ และคำตอบ

ถ้ามีผู้กล่าวว่า ถ้าสวรรค์ที่อาดัมได้ถูกให้ออกมานั้นอยู่บนฟากฟ้า ดังที่นักปราชญ์ส่วนใหญ่ ได้กล่าวไว้ละก็ อิบลีสจะเข้าไปในสวรรค์ได้อย่างไร โดยที่เขาได้ถูกขับไล่ออกจาก

สวรรค์โดยการกำหนดไว้อย่างนั้น และการกำหนดของอัลลอฮฺ ﷻ นั้นจะไม่มีการฝ่าฝืน และขัดขวางได้?

คำตอบ แท้จริง คำกล่าวนี้เป็นหลักฐานของฝ่ายที่มีทรรศนะว่า สวรรค์ที่อาดัมเคยอยู่นั้นอยู่บนพื้นดิน ไม่ใช่สวรรค์ที่อยู่บนฟ้า ความจริงเรื่องนี้เราได้พูดไว้อย่างกว้างขวางในตอนต้นของหนังสือ *อัลบิดายะฮฺ วันนิฮายะฮฺ*

นักปราชญ์ส่วนใหญ่ได้ตอบเรื่องนี้ไว้หลายคำตอบ คือ

มันถูกห้ามมิให้เข้าไปในสภาพที่มีเกียรติ แต่มันอาจจะแอบเข้าไปได้ในสภาพที่ต่ำต้อยไร้เกียรติ ด้วยเหตุนี้บางคนได้กล่าวดังที่มีปรากฏอยู่ในคัมภีร์เตารอตว่า มันเข้าไปในสวรรค์โดยซ่อนตัวอยู่ในปากของงู

บางท่านบอกว่า อาจจะเป็นไปได้ว่า มันคอยล่อลวง และชักจูงอยู่ที่ปากประตูสวรรค์

บางท่านได้กล่าวว่า เป็นไปได้ที่มันจะกระซิบกระซาบโดยมันอยู่บนพื้นดิน แต่ทั้งสองนั้นอยู่บนฟากฟ้า ซึ่งอัซซามัคชะรีย์ และคนอื่นๆ ได้กล่าวเช่นนั้น

﴿ فَتَلَقَّىٰٓ ءَادَمُ مِن رَّبِّهِۦ كَلِمَٰتٍ فَتَابَ عَلَيۡهِۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ٣٧ ﴾

37. แล้วอาดัมได้เรียนรู้คำวิงวอนจากพระผู้อภิบาลของเขา แล้วพระองค์ก็ได้ทรงอภัยโทษให้แก่เขา แท้จริง พระองค์คือผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ

อาดัมกลับตัวกลับใจ และขอพรต่อพระองค์

บางท่านบอกว่า แท้จริง คำเหล่านี้ถูกอธิบายมาจากดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ قَالَا رَبَّنَا ظَلَمۡنَآ أَنفُسَنَا وَإِن لَّمۡ تَغۡفِرۡ لَنَا وَتَرۡحَمۡنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٢٣ ﴾

"เขาทั้งสองได้กล่าวว่า โอ้ พระผู้อภิบาลของเรา พวกเราได้อธรรมแก่ตัวของพวกเราเอง และถ้าพระองค์ไม่ทรงอภัยโทษให้แก่พวกเรา และเมตตาพวกเราแล้ว แน่นอน พวกเราก็ต้องกลายเป็นผู้ที่ขาดทุน"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 23)

เรื่องนี้ได้รายงานโดยมุญาฮิด, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อะบิลอาลียะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อัลฮะซัน กอตาดะฮฺ, มุฮัมมัด อิบนุ กะอับ อัลกุรอซีย์, คอลิด อิบนุ มะอฺดาน, อะฏออฺ, อัลคุรอซานีย์ และอับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม

(อิบนุ อบีฮาติม 1/136, อัฏฏอบารี 1/543 –546)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าว โดยนำมาจากผู้ที่เล่าฮะดีษจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แล้วอาดัมได้เรียนรู้คำวิงวอนจากพระผู้อภิบาลของเขา** ﴿ ว่า อาดัม ﵇ ได้กล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน พระองค์ท่านมิได้บังเกิดฉันมาด้วยพระหัตถ์ของพระองค์ท่านหรือ? ก็มีเสียงกล่าวแก่เขาว่า “ใช่แล้ว” พระองค์ได้เป่าวิญญาณจากพระองค์ท่านไปที่ฉันมิใช่หรือ? มีเสียงตอบมาว่า “ใช่แล้ว” และฉันได้จาม พระองค์ท่านก็กล่าวว่า ขออัลลอฮฺได้โปรดเมตตาแก่ท่านด้วย และความเมตตาของพระองค์ท่านอยู่เหนือความกริ้วของพระองค์ท่านมิใช่หรือ? มีเสียงตอบว่า “ใช่แล้ว” ข้อได้บอกให้ฉันทราบด้วยว่า หากฉันกลับตัวกลับใจ พระองค์ท่านจะให้ฉันกลับไปอยู่ในสวรรค์อีกไหม? พระองค์ตอบว่า “ถูกต้อง”

(อัฏฏอบารี 1/543)

อย่างนี้แหละ ที่อัลเอาฟีย์, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ และสะอีด อิบนุ มะอฺบัด ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส เช่นเดียวกัน *(อัฏฏอบารี 1/542)* และอัลฮากิม ได้รายงานฮะดีษนี้ไว้ในหนังสือมุสตัดร็อกของเขา จากฮะดีษที่รายงาน โดย อิบนุ ญุบัยรฺ จากอิบนุ อับบาส โดยกล่าวว่า สายรายงานถูกต้อง แต่อัลบุคอรี และมุสลิมมิได้นำเสนอฮะดีษนี้

(อัลฮากิม 2/545)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ที่มีความว่า ﴾ **แท้จริง พระองค์คือผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ** ﴿ คือ พระองค์จะทรงรับการอภัยของผู้ที่ขออภัยโทษ กลับตัวกลับใจต่อพระองค์ ดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ ٱلتَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ ﴾

“พวกเขาไม่รู้ดอกหรือว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงรับการสำนึกผิดจากปวงบ่าวของพระองค์”

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 104)

และพระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ وَمَن يَعْمَلْ سُوٓءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُۥ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ ٱللَّهَ يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١١٠﴾ ﴾

"และผู้ใดที่กระทำความชั่ว หรืออธรรมแก่ตนเอง แล้วเขาขออภัยโทษต่ออัลลอฮฺ เขาก็จะพบว่าอัลลอฮฺนั้น เป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 110)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا فَإِنَّهُۥ يَتُوبُ إِلَى ٱللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾ ﴾

"และผู้ใดกลับตัวกลับใจ และกระทำความดี แท้จริง เขากลับตัวกลับใจเข้าหาอัลลอฮฺอย่างแท้จริง"

(ซูเราะฮฺ อัลฟุรฺกอน อายะฮฺที่ 71)

และอายะฮฺอื่นๆ อีกมากมายที่บ่งชี้ว่า อัลลอฮฺ ﷻ จะทรงอภัยโทษ และจะทรงรับการขออภัยของผู้ที่กลับตัวกลับใจ นี่แสดงถึงความเมตตา และอ่อนโยนต่อมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ผู้ทรงอภัย และผู้ทรงเมตตาเสมอ"

﴿ قُلْنَا ٱهْبِطُوا۟ مِنْهَا جَمِيعًا ۖ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّى هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَاىَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٣٩﴾ ﴾

38. เรา (อัลลอฮฺ) ได้กล่าวว่า พวกเจ้าทั้งหมดจงลงไปจากสวนสวรรค์นั้น หากมีทางนำจากข้ามายังพวกเจ้าแล้ว ผู้ใดปฏิบัติตามทางนำของข้า ก็ไม่มีความกลัวใด ๆ แก่พวกเขา และพวกเขาก็จะไม่เสียใจ

39. และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา และไม่เชื่อบรรดาอายะฮฺของเรานั้น ชนเหล่านี้แหละ คือชาวนรก โดยที่พวกเขาจะอยู่ในนรกนั้นตลอดกาล

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงบอกให้ทราบถึงสิ่งที่พระองค์ตักเตือนอาดัม ภรรยาของเขา และอิบลีส ขณะที่จะให้พวกเขาลงมาจากสวรรค์

และจุดมุ่งหมายของคำว่า (اَلذُّرِّيَّةُ) ลูกหลาน ณ ที่นี้ ก็คือความจริงพระองค์จะประทานคัมภีร์มาให้ และแต่งตั้งบางคนเป็นนบี และเป็นรอซูล ดังเช่นที่อะบุลอะลียะฮฺ ได้กล่าวคำว่า (الهدى) ทางนำ ก็คือบรรดานบี, รอซูล รายละเอียดต่างๆ ของบทบัญญัติ และกฎเกณฑ์ต่างๆ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/139)

และดำรัสของอัลลอฮฺที่มีความว่า ﴿ **ผู้ใดที่ปฏิบัติตามทางนำของข้า** ﴾ คือ ผู้ใดที่หันมาสู่คัมภีร์ที่ประทานลงมาสู่รอซูลที่ส่งมาเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ﴿ **ก็ไม่มีความกลัวใดๆ แก่พวกเขา** ﴾ ในสิ่งที่จะต้องเผชิญในวันกิยามะฮฺ ﴿ **และพวกเขาก็จะไม่เสียใจ** ﴾ ในสิ่งที่พลาดจากเขาไปในเรื่องของโลกนี้ ดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ قَالَ ٱهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًۢا ۖ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّى هُدًى فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَاىَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ﴿١٢٣﴾ ﴾

"พระองค์ตรัสว่า เจ้าทั้งสองจงออกไปจากสวนสวรรค์ทั้งหมด โดยลูกหลานบางคนในหมู่พวกเจ้าเป็นศัตรูกับอีกบางคน บางทีเมื่อมีคำแนะนำจากข้ามายังพวกเจ้า ดังนั้น ผู้ใดที่ปฏิบัติตามคำแนะนำของข้า เขาจะไม่หลงผิด และจะไม่ได้รับความลำบาก"

(ซูเราะฮฺ ฏอฮา อายะฮฺที่ 123)

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า พวกเขาจะไม่หลงทางในโลกนี้ และจะไม่ลำบากในโลกอาคิเราะฮฺ

(อัฏฏอบารี 18/389)

และพระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِى فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ أَعْمَىٰ ﴿١٢٤﴾ ﴾

"และผู้ใดผินหลังให้โดยไม่ระลึกถึงข้า แท้จริง สำหรับเขาคือ การมีชีวิตอยู่อย่างคับแค้น และเราจะต้อนเขาไปในวันปรโลกในสภาพที่ตาบอด"

(ซูเราะฮฺ ฏอฮา อายะฮฺที่ 124)

และดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสไว้ตรงนี้อีกว่า ﴿ **และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา และไม่เชื่อบรรดาอายะฮฺของเรานั้น ชนเหล่านั้นแหละ คือชาวนรก โดยที่พวกเขาจะอยู่ในนรกนั้นตลอดกาล (39)** ﴾ คือ จะคงอยู่ในนรก ไม่มีทางรอด และหนีออกไปจากนรกได้

﴿ يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتِيَ ٱلَّتِيٓ أَنۡعَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ وَأَوۡفُواْ بِعَهۡدِيٓ أُوفِ بِعَهۡدِكُمۡ وَإِيَّٰيَ فَٱرۡهَبُونِ ٤٠ وَءَامِنُواْ بِمَآ أَنزَلۡتُ مُصَدِّقٗا لِّمَا مَعَكُمۡ وَلَا تَكُونُوٓاْ أَوَّلَ كَافِرِۭ بِهِۦۖ وَلَا تَشۡتَرُواْ بِـَٔايَٰتِي ثَمَنٗا قَلِيلٗا وَإِيَّٰيَ فَٱتَّقُونِ ٤١ ﴾

40. โอ้ วงศ์วานอิสรออีล เอ๋ย จงระลึกถึงความโปรดปรานของข้าที่ข้าได้โปรดปรานแก่พวกเจ้า และจงรักษาสัญญาของข้าให้ครบถ้วน ข้าก็จะรักษาสัญญาของพวกเจ้าให้ครบถ้วน และเฉพาะข้าเท่านั้น พวกเจ้าจงเกรงกลัว

41. และพวกเจ้าจงศรัทธาต่อสิ่งที่ข้าได้ประทานลงมาเพื่อยืนยันสิ่งที่มีอยู่กับพวกเจ้า และพวกเจ้าจงอย่าเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาต่อสิ่งนั้นเป็นคนแรก และจงอย่าเอาอายะฮฺของข้าไปแลกเปลี่ยนกับราคาเพียงเล็กน้อย และเฉพาะข้าเท่านั้น พวกเจ้าจงยำเกรง

เน้นให้วงศ์วานอิสรออีลเข้าสู่อิสลาม

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสใช้ให้วงศ์วานอิสรออีลเข้าสู่ศาสนาอิสลาม และปฏิบัติตามมุฮัมมัด ﷺ ที่อัลลอฮฺได้ทรงแต่งตั้งมา และได้กล่าวให้พวกเขาระลึกถึงบรรพบุรุษของพวกเขา คือ นบีของอัลลอฮฺที่ชื่อว่า ยะอฺกู๊บ عليه السلام โดยรูปของประโยคควรจะเป็นเช่นนี้ โอ้ลูกหลานของบ่าวผู้เป็นคนดีมีคุณธรรมที่ภักดีต่ออัลลอฮฺ จงเป็นดังเช่นบรรพบุรุษของพวกเจ้าในการปฏิบัติตามความจริง ดังเช่นที่กล่าวกันว่า โอ้ลูกที่รัก จงทำอย่างนั้น โอ้ลูกผู้กล้าหาญ จงปรากฏตัวเยี่ยงวีรบุรุษ โอ้ลูกขอจงแสวงหาความรู้ ในทำนองนั้น ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า

﴿ ذُرِّيَّةَ مَنۡ حَمَلۡنَا مَعَ نُوحٍۚ إِنَّهُۥ كَانَ عَبۡدٗا شَكُورٗا ٣ ﴾

"โอ้เผ่าพันธุ์ของผู้ที่เราได้บรรทุก (ไว้ในเรือ) กับนูฮฺเอ๋ย แท้จริง เขาเป็นบ่าวผู้กตัญญู"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 3)

อิสรออีล เป็นฉายาของยะอฺกู๊บ ﷺ

คำว่า "อิสรออีล" ก็คือ นบียะอฺกู๊บ เพราะมีหลักฐานจากฮะดีษที่บันทึกโดย อบูดาวูด, อัฏฏอยาลิซีย์ จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส ว่ามีชาวยิวกลุ่มหนึ่งมาหาท่านนบี ﷺ แล้วท่านได้กล่าวแก่พวกเขาว่า

(هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ إِسْرَائِيلَ يَعْقُوبُ ؟ " قَالُوْا اَللّٰهُمَّ نَعَمْ ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : اَللّٰهُمَّ اِشْهَدْ)

"พวกท่านทราบหรือไม่ว่า แท้จริง อิสรออีลนั้น คือ ยะอฺกู๊บ? พวกเขาตอบว่า โอ้อัลลอฮฺ ใช่แล้ว แล้วท่านนบี ﷺ จึงได้กล่าวว่า โอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์โปรดเป็นพยานด้วย"

(อบูดาวูด, อัฏฏอยาลิซีย์ 356)

และอัฏฏอบารี ได้รายงานมาจาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส ว่า แท้จริง คำว่า "อิสรออีล" ก็เช่นเดียวกับคำกล่าวของท่านว่า "อับดุลลอฮฺ"

(อัฏฏอบารี 1/553)

อัลลอฮฺได้ให้ความโปรดปรานแก่ชาวยิว

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **จงระลึกถึงความโปรดปรานของข้า ที่ข้าได้โปรดปรานแก่พวกเจ้า** ﴾

มุญาฮิด กล่าวว่า ความโปรดปรานที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานให้พวกเขา ตามที่ระบุดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่วนในสิ่งที่นอกเหนือจากนั้น ก็เช่นการทำให้หินแตกมีตาน้ำไหลออกมา นกคุ่ม, น้ำตาลฟ้า รอดพ้นจากการเป็นทาสของกษัตริย์ฟาโรห์

(อัฏฏอบารี 1/556)

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า ความโปรดปรานที่อัลลอฮฺได้ประทานให้คือ การที่พวกเขาได้รับแต่งตั้งให้เป็นนบีและรอซูล ได้รับคัมภีร์จากอัลลอฮฺ

(อัฏฏอบารี 1/556)

ดังกล่าวมานี้ก็เช่นเดียวกับคำกล่าวของนบีมูซา ﷺ แก่พวกเขาที่ว่า

﴿ يَٰقَوۡمِ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ إِذۡ جَعَلَ فِيكُمۡ أَنۢبِيَآءَ وَجَعَلَكُم مُّلُوكٗا
وَءَاتَىٰكُم مَّا لَمۡ يُؤۡتِ أَحَدٗا مِّنَ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٢٠ ﴾

"โอ้กลุ่มชนของฉัน พึงระลึกถึงความโปรดปรานของอัลลอฮฺที่มีแก่พวกเจ้าเถิด เพราะว่าพระองค์ทรงให้มีบรรดานบีขึ้นในหมู่พวกเจ้า และได้ทรงให้พวกเจ้าเป็นกษัตริย์ และได้ประทานให้แก่พวกเจ้า สิ่งที่มิได้ประทานให้แก่ผู้ใดในหมู่ประชาชาติทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 20)

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่มีความว่า ﴾ **จงระลึกถึงความโปรดปรานของข้าที่ข้าได้โปรดปรานแก่พวกเจ้า** ﴿ คือ การที่ข้าได้ทดสอบพวกเจ้า และบรรพบุรุษของพวกเจ้า แล้วพวกเจ้าได้รอดพ้นจากการเป็นทาสของกษัตริย์ฟาโรห์ และกลุ่มชนของเขา (สายรายงานนี้อ่อน)

เตือนให้ชาวยิวระลึกถึงข้อสัญญาของอัลลอฮฺต่อพวกเขา

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้มีความว่า ﴾ **และจงรักษาสัญญาของข้าให้ครบถ้วน ข้าก็จะรักษาสัญญาของพวกเจ้าให้ครบถ้วน** ﴿ คือ สัญญาของอัลลอฮฺที่ได้เอากับพวกเขาโดยระบุอยู่ในคัมภีร์ของพวกเขา โดยให้พวกเขาปฏิบัติตามเมื่อถึงกาลเวลา และปลดเปลื้องภาระหนักที่มีอยู่ที่เขา

อัลฮะซัน อัลบัศรี ได้กล่าวว่า นั่นก็คือดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ وَلَقَدْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ ٱثْنَىْ عَشَرَ نَقِيبًا ۖ
وَقَالَ ٱللَّهُ إِنِّى مَعَكُمْ ۖ لَئِنْ أَقَمْتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَيْتُمُ ٱلزَّكَوٰةَ وَءَامَنتُم
بِرُسُلِى وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّأُكَفِّرَنَّ عَنكُمْ
سَيِّـَٔاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ۚ فَمَن كَفَرَ
بَعْدَ ذَٰلِكَ مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ ﴿١٢﴾ ﴾

"และแท้จริง อัลลอฮฺได้ทรงเอาสัญญาแก่วงศ์วานอิสรออีล และเราได้แต่งตั้งหัวหน้าจากพวกเขาขึ้น 12 คน และอัลลอฮฺได้ทรงกล่าวว่า แท้จริง ข้านั้นร่วมอยู่กับพวกเจ้าด้วย ถ้าหากพวกเจ้าปฏิบัติละหมาด และชำระซะกาต และศรัทธาต่อศาสนทูตของข้า และสนับสนุนพวกเขา และให้อัลลอฮฺยืมหนี้ที่ดี แน่นอน ข้าจะลบล้างความชั่วของพวกเจ้าให้พ้นไปจากพวกเจ้า และแน่นอน ข้าจะให้พวกเจ้าเข้าสวรรค์ ซึ่งมีแม่น้ำหลายสายไหลอยู่เบื้องล่าง แล้วผู้ใดในหมู่พวกเจ้าปฏิเสธ

หลังจากนั้นแล้ว แน่นอน เขาได้หลงไปจากทางอันเที่ยงตรงแล้ว"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 12)

คนอื่นๆ ได้กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้รักษาสัญญาของพวกเขาในคัมภีร์เตารอตว่า พระองค์จะทรงแต่งตั้งคนๆ หนึ่งมาจากลูกๆ ของอิสมาอีลให้เป็นนบีที่สำคัญ โดยคนทั่วๆ ไปจะเชื่อฟังและปฏิบัติตามเขา บุคคลผู้นั้นคือ มุฮัมมัด ﷺ ดังนั้น ใครที่ปฏิบัติตามเขาจะได้รับการอภัยความผิดจากอัลลอฮฺ และจะได้เข้าสวรรค์ จะได้ผลตอบแทนเป็น 2 เท่า และท่านอัรรอซีย์ได้ระบุถึงข่าวที่บรรดานบีคนก่อนๆ ได้เคยแจ้งไว้เกี่ยวกับการมาของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับข้อความอัลกุรอานที่ว่า ﴿ **และเฉพาะข้าเท่านั้น พวกเจ้าจงเกรงกลัว** ﴾ ว่าพระองค์ได้ทวงสัญญากับบ่าวของพระองค์ให้ปฏิบัติตามศาสนาอิสลาม

(อัฏฏอบารี 1/558)

อัฎเฎาะฮาก ได้กล่าวโดยเอามาจากอิบนิ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ "ข้าก็จะรักษาสัญญาของพวกเจ้าให้ครบถ้วน" ว่าข้าก็จะพอใจในตัวพวกเจ้าและยินยอมให้พวกเจ้าเข้าสวรรค์

(อิบนุ อบีฮาติม 1/143)

และเช่นเดียวกับอัสสุดดีย์, อัฎเฎาะฮาก, อะบุลอาลียะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่มีความว่า ﴿ **และเฉพาะข้าเท่านั้น พวกเจ้าจงเกรงกลัว** ﴾ คือ จงหวาดกลัวข้า

(อัฏฏอบารี 1/560)

อะบุลอาลียะฮฺ, อัสสุดดีย์, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และกอตาดะฮฺ ก็กล่าวเช่นนั้น

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และเฉพาะข้าเท่านั้น พวกเจ้าจงกลัวเกรง** ﴾ คือ จงเกรงกลัวว่าข้าจะให้พวกเจ้าต้องประสบกับความโกรธกริ้วและบทลงโทษ เช่นที่บรรพบุรุษของพวกเจ้าเคยประสบ ดังที่พวกเจ้ารู้ดี ไม่ว่าจะเป็นการทำให้กลายร่างเป็นสัตว์หรืออื่นๆ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/144)

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีการโยกย้าย คือ โยกย้ายจากการเรียกร้องเชิญชวนไปสู่การขู่สำทับ พระองค์ได้ทรงเรียกร้องพวกเขาให้ทำความดี และให้ออกห่างจากความไม่ดี โดยหวังว่าพวกเขาจะกลับไปสู่ความจริง และสัจธรรม ปฏิบัติตามรอซูล รับฟังคำแนะนำ และคำตักเตือน

จากอัลกุรอาน ออกห่างจากสิ่งที่อัลกุรอานห้าม ปฏิบัติตามคำสั่งใช้อย่างเคร่งครัด และเชื่อในสิ่งที่ท่านนบีนำมาบอกกล่าว และอัลลอฮฺ ﷻ นั้นจะเป็นผู้ให้ทางนำแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ในหนทางที่เที่ยงตรง

ด้วยเหตุนี้ พระองค์ซึ่งตรัสว่า ﴿ **และพวกเจ้าจงศรัทธาต่อสิ่งที่ข้าได้ประทานลงมาเพื่อยืนยันสิ่งที่มีอยู่กับพวกเจ้า** ﴾ หมายความถึงอัลกุรอานที่พระองค์ได้ประทานลงมาให้แก่มุฮัมมัด ที่เป็นนบีแห่งชาวอาหรับ อ่านไม่ออกเขียนไม่เป็น ถูกส่งมาเป็นผู้แจ้งข่าวดี และแจ้งข่าวร้าย เป็นดวงประทีปที่ส่องแสง เป็นผู้นำความจริงจากอัลลอฮฺ ﷻ มายืนยันต่อหน้าคัมภีร์เตารอตและอินญีล

อะบุลอาลียะฮฺ ﷺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และพวกเจ้าจงศรัทธาต่อสิ่งที่ข้าได้ประทานลงมาเพื่อยืนยันสิ่งที่มีอยู่กับพวกเจ้า** ﴾ ว่า โอ้ชาวคัมภีร์ทั้งหลาย จงศรัทธาต่อสิ่งที่ข้าได้ประทานลงมาเพื่อยืนยันสิ่งที่มีอยู่ที่พวกเจ้า โดยกล่าวว่า เพราะพวกเจ้าจะได้พบมุฮัมมัด ﷺ ถูกเขียนอยู่ ณ ที่พวกเจ้าในคัมภีร์เตารอต และคัมภีร์อินญีล

มีรายงานจากมุญาฮิด, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และกอตาดะฮฺ เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/145)

ดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ **และพวกเจ้าจงอย่าเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาต่อสิ่งนั้นเป็นคนแรก** ﴾

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า พวกท่านจงอย่าเป็นคนแรกที่รีบปฏิเสธโดยที่พวกท่านมีความรู้มากกว่าคนอื่นจากพวกท่าน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/145)

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า พระองค์ตรัสว่า และพวกท่านจงอย่าเป็นคนแรกๆ ที่ปฏิเสธต่อมุฮัมมัด ﷺ หมายถึงพวกท่านทั้งหมดที่เป็นชาวคัมภีร์เช่นเดียวกับพวกท่าน หลังจากที่พวกท่านได้ทราบเรื่องที่มุฮัมมัดจะถูกแต่งตั้งมา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/145)

และเช่นเดียวกัน อัลฮะซัน, อัสสุดดีย์ และอัรรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/145)

ส่วนอิบนุ ญะรีรฺ ได้เลือกนำสรรพนามที่อยู่ในดำรัสที่ว่า (بِهِ) กลับไปหาอัลกุรอาน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในดำรัสของพระองค์ที่ว่า (بِمَا أَنْزَلْتُ) ซึ่งทั้งสองทรรศนะนั้นถูกต้อง เพราะมันทั้งสองนั้นจำเป็นซึ่งกันและกัน เพราะว่าผู้ที่ปฏิเสธอัลกุรอานก็เท่ากับเขาได้ปฏิเสธต่อมุฮัมมัด ﷺ และใครที่ปฏิเสธมุฮัมมัด ความจริงเขาก็ได้ปฏิเสธต่ออัลกุรอานด้วย

ส่วนดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **เป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาต่อสิ่งนั้นเป็นคนแรก** ﴿ หมายความว่า เป็นคนแรกที่ปฏิเสธจากวงศ์วานอิสรออีล เพราะในความเป็นจริงนั้นได้มีผู้คนจำนวนมากก่อนพวกเขาที่ปฏิเสธศรัทธา ไม่ว่าจะเป็นพวกกุฟฟารฺกุเรช หรือกลุ่มอื่นๆ ดังนั้นในที่นี้จึงหมายถึงชนกลุ่มแรกจากวงศ์วานอิสรออีลโดยตรงที่ปฏิเสธศรัทธา เพราะชาวยิวแห่งนครมะดีนะฮฺ เป็นวงศ์วานอิสรออีลกลุ่มแรกที่อัลกุรอานโต้ตอบด้วย แล้วถ้าเขาปฏิเสธ ก็ถือว่าเป็นคนแรกในกลุ่มของพวกเขา

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และจงอย่าเอาอายะฮฺของข้าไปแลกเปลี่ยนกับราคาเพียงเล็กน้อย** ﴿ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า พวกท่านจงอย่าทำให้อีมานบกพร่องด้วยการนำอายะฮฺของอัลลอฮฺ และการเชื่อฟังรอซูลของพวกเขาไปแลกกับประโยชน์ในโลกนี้ และแลกกับอารมณ์ใฝ่ต่ำเลย เพราะมันเป็นเพียงประโยชน์อันน้อยนิด และจะต้องสูญสลายไปในที่สุด

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **และเฉพาะข้าเท่านั้น พวกเจ้าจงยำเกรง** ﴿

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานจากฏ็อลกฺ อิบนุ ฮะบีบ ว่าการตักวา คือ การปฏิบัติตัวเชื่อฟังอัลลอฮฺ ﷻ โดยหวังความโปรดปราน เมตตา และแสงสว่างจากพระองค์ และละทิ้งสิ่งที่เป็นการฝ่าฝืนต่ออัลลอฮฺ โดยการกลัวการลงโทษจากพระองค์

(อิบนุ อบีฮาติม 1/147)

และความหมายของดำรัสที่ว่า ﴾ **และเฉพาะข้าเท่านั้น พวกเจ้าจงยำเกรง** ﴿ ความจริงแล้ว อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงเตือนพวกเขามิให้เจตนาปิดบังความจริง และเผยความเท็จออกมาตลอดจนฝ่าฝืนท่านรอซูล ﷺ

﴿ وَلَا تَلْبِسُوا۟ ٱلْحَقَّ بِٱلْبَٰطِلِ وَتَكْتُمُوا۟ ٱلْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾
وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱرْكَعُوا۟ مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ ﴿٤٣﴾ ﴾

42. และพวกเจ้าจงอย่านำสิ่งจริงไปปะปนกับสิ่งเท็จ และจงอย่าปกปิดความจริง ทั้ง ๆ ที่พวกเจ้าก็รู้กันอยู่

43. และพวกเจ้าจงปฏิบัติละหมาด และจงชำระซะกาต และจงรูกัวะอฺ (ละหมาด) ร่วมกับผู้รูกัวะอฺทั้งหลาย

ห้ามมิให้นำความเท็จมาปะปนกับความจริง และปกปิดความจริงเอาไว้

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสห้ามแก่ชาวยิว เจตนาเอาความจริงไปปนกับความเท็จ และสร้างความคลุมเครือ และปกปิดความจริงเอาไว้ แต่เปิดเผยความเท็จ

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า **"พวกเจ้าจะอย่าเอาสิ่งจริงไปปะปนกับสิ่งเท็จ และจงอย่าปกปิดความจริง ทั้ง ๆ ที่พวกเจ้าก็รู้กันอยู่"** อัลลอฮฺทรงห้ามพวกยิว 2 อย่างพร้อมๆ กัน โดยใช้ให้พวกเขาเปิดเผยความจริงออกมา และพูดให้ชัดเจน ด้วยเหตุนี้ อัฏเฎาะฮาก ได้กล่าวโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **พวกเจ้าจงอย่านำสิ่งจริงไปปนกับสิ่งเท็จ** ﴿ คือพวกท่านจงอย่านำความจริงไปปนกับความเท็จ นำสัจธรรมไปปนกับของโกหก

(อัฏฏอบารี 1/569)

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับข้อความอัลกุรอานที่ว่า ﴾ **พวกท่านจงอย่านำสิ่งจริงไปปะปนกับสิ่งเท็จ** ﴿ คือพวกท่านจงอย่าเอาการเป็นยะฮูดี และการเป็นนัศรอนีไปปนกับอิสลาม ﴾ **ทั้ง ๆ ที่พวกเจ้าก็รู้กันอยู่** ﴿ ว่า แท้จริงศาสนา ณ ที่อัลลอฮฺ ﷻ คือ อิสลาม ส่วนศาสนายิว และคริสต์นั้น (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้) เป็นเรื่องที่อุตริขึ้นมามากมายไม่ใช่มาจากอัลลอฮฺ ﷻ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/147)

และมีรายงานจากอัลฮะซัน อัลบัศรี เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/147)

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานจากอิบนิ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และจงอย่าปกปิดความจริง ทั้ง ๆ ที่พวกเจ้าก็รู้กันอยู่** ﴿ คือ พวกท่านจงอย่าปิดบังความจริงที่มีอยู่ที่พวกท่านในการที่พวกท่านทราบเกี่ยวกับรอซูลของข้า และสิ่งที่เขาได้นำมาโดยที่พวกท่านทราบมันจากข้อเขียนที่มีอยู่ในคัมภีร์ของพวกท่านที่มีอยู่ ณ ที่พวกท่าน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/148)

(ฉันขอกล่าวว่า) ความหมายอนุญาตให้เป็นว่า พวกท่านทราบถึงสิ่งดังกล่าวว่า เป็นอันตรายอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้คนหลงออกไปจากทางนำที่ถูกต้อง ที่จะเป็นเหตุทำให้เข้านรกจนพวกท่านเดินไปบนทางที่หลงผิด คำว่า อัลบะยาน (اَلْبَيَانُ) ก็คือ ทำให้มันกระจ่างแจ้งชัดเจน ที่ตรงข้ามกับคำนี้คือ ปกปิด ซ่อนเร้น และเอาความจริงไปปะปนกับความเท็จนั่นเอง

ส่วนดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงปฏิบัติละหมาด และจงชำระซะกาต**

และจงรูกัวะอฺ (ละหมาด) ร่วมกับผู้รูกัวะอฺทั้งหลาย ﴿

มุกอติล ได้กล่าวว่า ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ดังกล่าวนั้นพูดถึงชาวคัมภีร์ว่า ﴾ **พวกเจ้าจงปฏิบัติละหมาด** ﴿ คือใช้ให้พวกเขาละหมาดร่วมกับท่านนบี ﷺ ﴾ **และพวกเจ้าจงชำระซะกาต** ﴿ คือใช้ให้พวกเขาจ่ายซะกาต ตามที่ท่านนบี ﷺ กำหนด ﴾ **และจงรูกัวะอฺ (ละหมาด) ร่วมกับผู้รูกัวะอฺทั้งหลาย** ﴿ คือใช้ให้พวกเขาละหมาด พร้อมกับผู้ละหมาดที่อยู่ในประชาชาติของมุฮัมมัด ﷺ คือ พระองค์ตรัสว่า พวกท่านจงร่วมกับพวกเขา และเป็นอย่างพวกเขาเสีย

(อัลกัชชาฟ 1/133)

ส่วนดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **และจงรูกัวะอฺ (ละหมาด) ร่วมกับผู้รูกัวะอฺทั้งหลาย** ﴿ คือ พวกท่านจงร่วมกับบรรดาผู้ศรัทธาในงานที่ดีๆ ทุกอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละหมาด นักปราชญ์ส่วนใหญ่ได้อ้างหลักฐานจากอายะฮฺนี้ว่า จำเป็น (วาญิบ) ต้องละหมาดญะมาอะฮฺนั่นเอง

﴿ أَتَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبِرِّ وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ وَأَنتُمْ تَتْلُونَ ٱلْكِتَـٰبَ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾ ﴾

44. พวกเจ้าใช้ให้ผู้คนทำความดีโดยที่พวกเจ้าลืมตัวของพวกเจ้าเอง กระนั้นหรือ? ทั้งๆ ที่พวกเจ้าก็อ่านคัมภีร์กันอยู่ พวกเจ้าไม่ใช้ปัญญาดอกหรือ?

ตำหนิการใช้ให้ทำความดี แต่ตัวเองไม่ปฏิบัติ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า โอ้ชาวคัมภีร์เอ๋ย มันไม่สมควรแก่พวกท่านเลยที่ท่านใช้ให้ผู้คนทำความดี แต่พวกท่านกลับลืมตัวเอง ทั้งๆ ที่พวกท่านได้อ่านคัมภีร์ของอัลลอฮฺ และทราบดีถึงคำสั่งใช้ และคำสั่งห้ามจากอัลลอฮฺ ﷻ ﴾ **พวกเจ้าไม่ใช้ปัญญาดอกหรือ?** ﴿ คือพวกเจ้าไม่ใช้ปัญญาคิดดอกหรือในสิ่งที่พวกเจ้าทำตัวของพวกเจ้าเอง เพื่อที่พวกเจ้าจะได้ตื่นจากการหลับไหล และตาสว่างขึ้นเสียที อย่างนี้ก็ดังที่อับดุรรอซซากได้กล่าวโดยเอามาจากมะอฺมัรฺจากกอตาดะฮฺในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **พวกเจ้าใช้ให้ผู้คนทำความดีโดยที่พวกเจ้าลืมตัวของพวกเจ้าเอง กระนั้นหรือ?** ﴿ โดยกล่าวว่า ปรากฏว่าวงศ์วานอิสรออีลนั้น จะใช้

ให้ผู้คนเชื่อฟังอัลลอฮฺ ยำเกรงพระองค์ และทำความดี แต่พวกเขาฝ่าฝืน ดังนั้น อัลลอฮฺผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่ง จึงตำหนิพวกเขา

(อับดุรฺรอซซาก 1/44)

เช่นเดียวกัน อัสสุดดีย์ ได้เล่าว่า และอิบนุ ญุรัยญฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴾ **พวกเจ้าใช้ให้ผู้คนทำความดี** ﴿ โดยที่พวกเขาเป็นชาวคัมภีร์ (ยิวและคริสต์) และพวกมุนาฟิกูน พวกเขาเคยใช้ให้ผู้คนถือศีลอด และละหมาด ในขณะที่ตัวพวกเขาเองไม่ได้ปฏิบัติในสิ่งที่พวกเขากำชับใช้ผู้อื่น แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ตำหนิพวกเขา ดังนั้น ผู้ใดใช้ให้ทำความดี ตัวเองยิ่งต้องรีบทำ และทำความดีให้มากๆ เสียก่อน

(อัฏฏอบารี 2/8)

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส ว่า ﴾ **โดยที่พวกเจ้าลืมตัวของพวกเจ้าเอง กระนั้นหรือ?** ﴿ ว่าพวกท่านได้ละทิ้งกับตัวของพวกท่านเอง ﴾ **ทั้งๆ พวกเจ้าก็อ่านคัมภีร์กันอยู่ พวกเจ้าไม่ใช้ปัญญาดอกหรือ?** ﴿ คือพวกเจ้าห้ามผู้คนมิให้ปฏิเสธศรัทธาต่อสิ่งที่ระบุอยู่ในคัมภีร์เตารอต และสัญญาต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นนบีของมุฮัมมัด ﷺ แต่พวกเจ้ากลับละทิ้งตัวของพวกเจ้าเอง คือพวกเจ้าปฏิเสธสิ่งที่เป็นสัญญาแก่พวกเจ้าในคัมภีร์เตารอต ที่ให้เชื่อและปฏิบัติตามรอซูลของข้า ฉีกสัญญาที่มีต่อข้า และปฏิเสธสิ่งที่พวกเจ้าได้รับรู้มาแล้วในคัมภีร์ของข้า กระนั้นหรือ?

(อัฏฏอบารี 2/7)

จุดมุ่งหมายก็คือ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงตำหนิพวกเขาที่กระทำเช่นนั้น และเตือนพวกเขาที่เดินทางผิด โดยที่ใช้ให้คนอื่นทำความดี แต่ตัวเองไม่ทำ ไม่ใช่จุดมุ่งหมาย ตำหนิพวกเขาในการที่พวกเขาใช้ให้ทำความดี เพราะการใช้ให้ทำความดีนั้นเป็นเรื่องที่ดีอยู่แล้ว เป็นเรื่องที่วาญิบ (จำเป็น) แก่ผู้มีความรู้ แต่ที่จำเป็นยิ่งไปกว่านั้น ตัวเองต้องทำด้วย ไม่ใช่เพียงใช้คนอื่นเท่านั้น และไม่เป็นการแตกต่างกัน ดังเช่นที่นบีชุอัยบฺ عليه السلام ได้กล่าวว่า

﴾ وَمَآ أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَآ أَنْهَىٰكُمْ عَنْهُ ۚ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا ٱلْإِصْلَـٰحَ مَا ٱسْتَطَعْتُ ۚ وَمَا تَوْفِيقِىٓ إِلَّا بِٱللَّهِ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾ ﴿

"และฉันมิปรารถนาที่จะขัดแย้งกับพวกเจ้าในสิ่งที่ฉันห้าม พวกเจ้าให้ละเว้น ฉันมิปรารถนาสิ่งใด นอกจากเป็นการปฏิรูปให้ดีขึ้นเท่าที่ฉันสามารถ และความสำเร็จของฉันจะไม่เกิดขึ้น เว้นแต่ด้วยความช่วยเหลือของอัลลอฮฺเท่านั้น ฉันขอมอบหมาย และยังพระองค์เท่านั้น ฉันจะกลับไปหา"

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 88)

ทั้งหมดในการใช้ให้ทำความดี และการกระทำความดีนั้นเป็นเรื่องที่จำเป็น (วาญิบ) อันหนึ่งอันใดจะตกหล่นไปไม่ได้ ตามทรรศนะที่ถูกต้องของบรรดานักปราชญ์ทั้งรุ่นก่อนและรุ่นหลัง

อิมามอะหฺมัด ได้เล่าโดยนำมาจากอบีวาอิล ว่ามีคนกล่าวแก่อุซามะฮฺ ขณะที่ฉันนั่งซ้อนท้ายเขาอยู่บนสัตว์พาหนะ ทำไมท่านไม่พูดกับอุษมานเล่า ดังนั้น เขาจึงกล่าวว่า พวกท่านคิดว่าการที่ฉันจะคุยกับเขานั้น ต้องให้พวกท่านรับรู้ด้วยกระนั้นหรือ? จริงๆ แล้วฉันได้พูดคุยตักเตือนเขาเพียงลำพัง โดยที่ฉันไม่ต้องการจะเป็นคนแรกที่เป็นชนวนเหตุแห่งความวุ่นวาย ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ﷻ ฉันจะไม่พูดกับใครว่า แท้จริง ท่านเป็นคนดีที่สุด ถึงแม้ว่าเขาจะเป็นเจ้าเมืองของฉัน หลังจากที่ฉันได้ยินท่านรอซูล ﷺ กล่าว พวกเขาถามว่า อะไรที่ท่านได้ยินท่านรอซูลกล่าว เขาตอบว่า ฉันได้ยินท่านกล่าวว่า

(يُجَاءُ بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ فَتَنْدَلِقُ بِهِ أَقْتَابُهُ فَيَدُوْرُ بِهَا فِي النَّارِ كَمَا يَدُوْرُ الْحِمَارُ بِرَحَاهُ فَيُطِيْفُ بِهِ أَهْلُ النَّارِ فَيَقُوْلُوْنَ يَا فُلَانَ مَا أَصَابَكَ ؟ أَلَمْ تَكُنْ تَأْمُرُنَا بِالْمَعْرُوْفِ وَتَنْهَانَا عَنِ الْمُنْكَرِ ؟ فَيَقُوْلُ: كُنْتُ آمُرُكُمْ بِالْمَعْرُوْفِ وَلَا آتِيْهِ وَأَنْهَاكُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَآتِيْهِ)

"มีชายคนหนึ่งถูกนำมาในวันกิยามะฮฺ แล้วถูกโยนลงไปในนรก ไส้ของเขาได้แตก ด้วยเหตุนั้น เขาจึงเดินลากไส้เวียนอยู่ในนรกดังเช่นลาที่เดินรอบเครื่องชักน้ำของมัน แล้วชาวนรกก็มามุงดูเขาแล้วกล่าวว่า โอ้ชายคนนั้น เกิดอะไรขึ้นกับท่าน ท่านเคยใช้ให้พวกเราทำความดี และห้ามพวกเรามิให้ทำความชั่ว มิใช่หรือ? แล้วเขาก็ตอบว่า ฉันเคยใช้ให้พวกท่านทำความดีและฉันไม่เคยทำ และห้ามพวกท่านมิให้ทำความชั่ว แต่ฉันกลับทำมันเสียเอง"

(บันทึกโดย อัลบุคอรี และมุสลิม, ฟัตฮุลบารีย์ 6/381 และในเศาะฮีฮฺมุสลิม 4/2291)

อิบรอฮีม อันนะคออีย์ ได้กล่าวว่า ความจริงฉันไม่อยากที่จะเล่าเรื่องสั่งสอนผู้อื่น เพราะสามอายะฮฺในอัลกุรอาน คือ

1. อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ أَتَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبِرِّ وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ ﴾

"พวกเจ้าใช้ให้ผู้คนทำความดีโดยที่พวกเจ้าลืมตัวของพวกเจ้าเอง กระนั้นหรือ?"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 44)

2. อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفۡعَلُونَ ٢ كَبُرَ مَقۡتًا عِندَ ٱللَّهِ أَن تَقُولُواْ مَا لَا تَفۡعَلُونَ ٣ ﴾

"โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย ทำไมพวกเจ้ากล้าพูดในสิ่งที่พวกเจ้าไม่ทำ เป็นที่น่าเกลียดยิ่ง ณ ที่อัลลอฮฺ คือการที่พวกเจ้าพูดในสิ่งที่พวกเจ้าไม่ทำ"

(ซูเราะฮฺ อัศศอฟ อายะฮฺที่ 2 และ 3)

3. อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสเล่าเรื่องของนบีชุอัยบฺ ว่า

﴿ وَمَآ أُرِيدُ أَنۡ أُخَالِفَكُمۡ إِلَىٰ مَآ أَنۡهَىٰكُمۡ عَنۡهُۚ إِنۡ أُرِيدُ إِلَّا ٱلۡإِصۡلَٰحَ مَا ٱسۡتَطَعۡتُۚ وَمَا تَوۡفِيقِيٓ إِلَّا بِٱللَّهِۚ عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ وَإِلَيۡهِ أُنِيبُ ٨٨ ﴾

"และฉันมิปรารถนาที่จะขัดแย้งกับพวกเจ้าในสิ่งที่ฉันห้ามพวกเจ้ามิให้ละเว้น ฉันไม่ปรารถนาสิ่งใดนอกจากเป็นการปฏิรูปให้ดีขึ้นเท่าที่ฉันสามารถ และความสำเร็จของฉันจะไม่เกิดขึ้น เว้นแต่ด้วยความช่วยเหลือของอัลลอฮฺเท่านั้น ฉันขอมอบหมายและยังพระองค์เท่านั้นฉันจะกลับไปหา"

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 88)

﴿ وَٱسۡتَعِينُواْ بِٱلصَّبۡرِ وَٱلصَّلَوٰةِۚ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى ٱلۡخَٰشِعِينَ ٤٥ ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَٰقُواْ رَبِّهِمۡ وَأَنَّهُمۡ إِلَيۡهِ رَٰجِعُونَ ٤٦ ﴾

45. และพวกเจ้าจงอาศัยความอดทนและการละหมาดเถิด แท้จริงการละหมาดนั้นเป็นเรื่องใหญ่ นอกจากบรรดาผู้ที่สำรวมตัวเท่านั้น

46. คือบรรดาผู้ที่คาดคิดว่า แน่นอน พวกเขาจะพบกับพระผู้อภิบาลของพวกเขา และแน่นอน พวกเขาจะเป็นผู้กลับไปสู่พระองค์

การขอความช่วยเหลือ ด้วยความอดทนและการละหมาด

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ใช้ให้บ่าวของพระองค์ขอความช่วยเหลือด้วยการอดทนและการละหมาด ในเรื่องที่คาดหวัง ความดีทั้งในโลกนี้และปรโลก ดังเช่น มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน ได้กล่าวอธิบายอายะฮฺนี้ว่า พวกเจ้าจงขอความช่วยเหลือโดยการแสวงหาปรโลกด้วยการอดทนต่อการปฏิบัติฟัรฺฎูและการละหมาด ส่วนการอดทนนั้น มีผู้กล่าวว่า มันคือ การอดทนต่อการถือศีลอดซึ่งมุญาฮิด ก็ได้ระบุเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/154)

อัลกุรฺฏุบีย์ และคนอื่นๆ ได้กล่าวว่า และด้วยเหตุนี้ เดือนรอมฎอนจึงเรียกว่าเดือนแห่งการอดทน ดังเช่นฮะดีษได้กล่าวไว้

(อัลกุรฺฏุบีย์ 1/372)

บางท่านได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายการอดทนก็คือ อดทนในการหักห้ามจากการทำความชั่ว ด้วยเหตุนี้ จึงได้ควบคู่ไปด้วยการปฏิบัติอิบาดาต และที่สูงสุดของอิบาดาตคือการทำละหมาด

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจาก อุมัรฺ อิบนุลค็อฏฏอบ ﷺ ว่า การอดทนนั้นมี 2 ประการ คือ 1. การอดทนเมื่อประสบกับภัยพิบัติก็ถือเป็นการดี 2. ที่ดีที่สุดคือ การอดทนต่อสิ่งที่อัลลอฮฺทรงหวงห้าม

เขายังได้กล่าวว่า มีรายงานจากอัลฮะซัน อัลบัศรี เช่นเดียวกับที่อุมัรฺพูด

(อิบนุ อบีฮาติม 1/155)

ส่วนดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และการละหมาด** ﴾ เพราะแท้จริง การละหมาดมีส่วนที่จะช่วยได้มากในการยืนหยัดในเรื่องนี้ ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ ٱتْلُ مَآ أُوحِىَ إِلَيْكَ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ ۖ إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ ۗ وَلَذِكْرُ ٱللَّهِ أَكْبَرُ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾ ﴾

"เจ้าจงอ่านสิ่งที่ถูกอายะฮฺมายังเจ้าจากคัมภีร์ และจงปฏิบัติละหมาด (เพราะ) แท้จริง การละหมาดนั้นจะยับยั้งการทำลามกและความชั่วได้ และการระลึกถึงอัลลอฮฺนั้นยิ่งใหญ่มาก และอัลลอฮฺนั้นทรงรอบรู้สิ่งที่พวกเจ้ากระทำ"

(ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต อายะฮฺที่ 45)

และสรรพนามในดำรัสของพระองค์ที่ (وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ) คำว่า (هَا) กลับไปหาคำว่า (الصَّلاَة) การละหมาดดังมุญาฮิดได้ระบุเอาไว้ และอิบนุ ญะรีรฺ ได้เลือกใช้ความเห็นนี้

และเป็นไปได้ที่สรรพนามกลับไปหาสิ่งที่คำพูดได้บ่งชี้ นั่นก็คือ การสั่งเสียดังกล่าวนั้น ดังเช่นดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่เกี่ยวกับเรื่องของกอรูน ที่ว่า

﴿ وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ وَيۡلَكُمۡ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيۡرٞ لِّمَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّٰبِرُونَ ٨٠ ﴾

"และบรรดาผู้ได้รับความรู้กล่าวว่า ความวิบัติจงประสบแก่พวกเจ้า ผลบุญแห่งอัลลอฮฺนั้นดีกว่าสำหรับผู้ศรัทธาและกระทำความดี และไม่มีผู้ใดได้รับมันนอกจากบรรดาผู้อดทนเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลเกาะศอศ อายะฮฺที่ 80)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَلَا تَسۡتَوِي ٱلۡحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُۚ ٱدۡفَعۡ بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ فَإِذَا ٱلَّذِي بَيۡنَكَ وَبَيۡنَهُۥ عَدَٰوَةٞ كَأَنَّهُۥ وَلِيٌّ حَمِيمٞ ٣٤ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٖ ٣٥ ﴾

"ความดีและความชั่วนั้นหาได้เท่าเทียมกันไม่ เจ้าจงขับไล่ (ความชั่ว) ด้วยสิ่งที่มันดีกว่า แล้วเมื่อนั้นผู้ที่ระหว่างเจ้ากับระหว่างเขาเคยเป็นอริกัน ก็จะกลับกลายเป็นเยี่ยงมิตรที่สนิทสนมกัน และไม่มีผู้ใดได้รับมัน (คุณธรรมดังกล่าว) นอกจากบรรดาผู้อดทน และจะไม่มีผู้ใดได้รับมัน นอกจากผู้ที่มีโชคลาภอันใหญ่หลวง"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 34 และ 35)

คือไม่มีใครจะได้ประสบพบกับข้อสั่งเสียนั้น นอกจากบรรดาผู้ที่อดทน และไม่มีใครจะประสบพบมันนอกจากผู้ที่มีโชคลาภอันมากมายใหญ่หลวงเท่านั้น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า **﴾ แท้จริง การละหมาดนั้นเป็นเรื่องใหญ่ ﴿** คือเป็นเรื่องที่ลำบากและหนักมาก **﴾ นอกจากบรรดาผู้ที่สำรวมตัวเท่านั้น)** อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้กล่าวโดยเอามาจากอิบนิ อับบาส ว่าหมายถึงผู้ที่เชื่อในสิ่งที่อัลลอฮฺได้ประทานลงมาเท่านั้น

(อัฏฏอบารี 2/16)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า **﴾ คือบรรดาผู้ที่คาดคิดว่า แน่นอน พวกเขาจะพบกับพระผู้อภิบาลของพวกเขา และแน่นอน พวกเขาจะเป็นผู้กลับไปสู่พระองค์ ﴿** อายะฮฺนี้เป็นข้อความที่ทำให้อายะฮฺก่อนจากนี้ครบสมบูรณ์ คือแท้จริง การละหมาดและข้อสั่งเสียนั้นหนัก

มาก ﴾ **นอกจากบรรดาผู้ที่สำรวมตัวเท่านั้น คือบรรดาผู้ที่คาดคิดว่า แน่นอน พวกเขาจะพบกับพระผู้อภิบาลของพวกเขา** ﴿ คือรู้ว่าพวกเขาจะถูกนำไปชุมนุมในวันกิยามะฮฺ ถูกนำไปเสนอต่อหน้าพระองค์ ﴾ **และแน่นอน พวกเขาจะเป็นผู้กลับไปสู่พระองค์** ﴿ คือ งานทุกอย่างจะถูกนำกลับไปสู่พระองค์ โดยจะถูกตัดสินตามที่พระองค์ทรงประสงค์ด้วยความยุติธรรม อันเนื่องจากพวกเขาเชื่อในข้อสัญญา และการตอบแทนนั้นง่ายแก่พวกเขามากด้วยการกระทำความดี และละทิ้งสิ่งที่ไม่ดี

ส่วนดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **บรรดาผู้ที่คาดคิดว่าแน่นอน พวกเขาจะพบกับพระผู้อภิบาลของพวกเขา** ﴿

อิบนุ ญะรีรฺ ﵀ ได้กล่าวว่า ชาวอาหรับนั้น บางทีได้เรียกสิ่งที่มั่นใจว่า "คาดว่า" และสิ่งที่สงสัยว่า "คาดว่า" เป็นการเทียบเคียงการที่พวกเขาเรียกความมืดว่า ตะวันยอแสง และเรียกแสงสว่างว่า "ตะวันยอแสง" เรียกผู้ที่ช่วยเหลือและผู้ที่ขอความช่วยเหลือว่า ผู้ส่งเสียงดัง และชื่อต่างๆ ที่คล้ายๆ กัน และที่ตรงกันข้ามกัน และส่วนหนึ่งจากนั้นก็คือ ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ وَرَءَا ٱلْمُجْرِمُونَ ٱلنَّارَ فَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا۟ عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾ ﴾

"และพวกกระทำผิดมองเห็นไฟนรก พวกเขาก็รู้ว่า แน่นอน พวกเขาจะตกลงไปในนั้น และพวกเขาจะไม่พบทางรอดจากมันไปได้เลย"

(ซูเราะฮฺ อัลกะฮฺฟี อายะฮฺที่ 53) (อัฏฏอบารี 2/17)

(ฉันขอกล่าวว่า) ในหนังสือเศาะฮีฮฺ ระบุว่า

(أَنَّ اللهَ تَعَالَى يَقُول لِلْعَبْدِ يَوْم الْقِيَامَة : أَلَمْ أُزَوِّجْكَ أَلَمْ أُكْرِمْكَ أَلَمْ أُسَخِّرْ لَكَ الْخَيْلَ وَالْإِبِلَ وَأَذَرْكَ تَرْأَسُ وَتَرْبَعُ " ؟ فَيَقُول بَلَى فَيَقُول اللهُ تَعَالَى" أَظَنَنْتَ أَنَّكَ مُلَاقِيَّ : ؟ فَيَقُول لَا فَيَقُوْلُ اللهُ الْيَوْمَ أَنْسَاكَ كَمَا نَسِيْتَنِيْ)

"แท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสกับบ่าวในวันกิยามะฮฺว่า ข้าไม่ได้ให้เจ้าแต่งงานหรือ? ข้าไม่ได้ให้เกียรติเจ้าหรือ? ข้ามิได้ให้มีม้า มีอูฐมาเพื่อเจ้าหรือ ? และปล่อยให้เจ้าเป็นผู้นำ และเจ้ามีบริวาร แล้วเขากล่าวว่า ใช่แล้วครับ แล้วอัลลอฮฺตรัสว่า เจ้าคิดว่าเจ้าจะได้พบข้าหรือ? เขาตอบว่า ไม่หรอก ดังนั้น อัลลอฮฺจึงตรัสว่า วันนี้ข้าจะลืมเจ้าดังที่เจ้าได้เคยลืมข้านั่นแหละ"

(มุสลิม 4/2279)

﴿ يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتِيَ ٱلَّتِيٓ أَنۡعَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ وَأَنِّي فَضَّلۡتُكُمۡ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ ٤٧ ﴾

47. โอ้วงศ์วานอิสรออีล เอ๋ย จงระลึกถึงความโปรดปรานของข้า ที่ข้าได้โปรดปรานแก่พวกเจ้า และแท้จริงนั้น ข้าได้เทิดพวกเจ้าไว้เหนือประชาชาติทั้งหลาย

ให้วงศ์วานอิสรออีลระลึกถึงการได้รับเกียรติเหนือประชาชาติอื่นๆ

อัลลอฮฺ ﷻ ได้เตือนให้วงศ์วานอิสรออีลให้ระลึกถึงความโปรดปรานที่อัลลอฮฺได้ประทานให้แก่บรรพบุรุษของพวกเขา เช่นได้รับแต่งตั้งให้เป็นรอซูล ได้รับคัมภีร์จากอัลลอฮฺ และได้รับเกียรติเหนือประชาชาติอื่นๆ ในสมัยเดียวกัน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَقَدِ ٱخۡتَرۡنَٰهُمۡ عَلَىٰ عِلۡمٍ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ ٣٢ ﴾

“และโดยแน่นอน เราได้เลือกพวกเขาเหนือประชาชาติทั้งหลายในยุคนั้นเนื่องด้วยความรอบรู้ของเรา”

(ซูเราะฮฺ อัดดุคอน อายะฮฺที่ 32)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ يَٰقَوۡمِ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ إِذۡ جَعَلَ فِيكُمۡ أَنۢبِيَآءَ
وَجَعَلَكُم مُّلُوكٗا وَءَاتَىٰكُم مَّا لَمۡ يُؤۡتِ أَحَدٗا مِّنَ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٢٠ ﴾

“และจงรำลึกถึงขณะที่มูซาได้กล่าวแก่กลุ่มชนของเขาว่า โอ้กลุ่มชนของฉัน พึงระลึกถึงความโปรดปรานของอัลลอฮฺที่มีแก่พวกเจ้าเถิด เพราะว่าพระองค์ทรงให้มีบรรดานบีขึ้นในหมู่พวกเจ้า และได้ทรงให้พวกเจ้าเป็นกษัตริย์ และได้ประทานแก่พวกเจ้าสิ่งที่มิได้เคยประทานให้แก่ผู้ใดในหมู่ประชาชาติทั้งหลาย”

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 20)

อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ ได้เล่าโดยนำมาจากอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส จากอะบิลอาลียะฮฺ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และแท้จริง ข้านั้นได้เทิดพวกเจ้าไว้ เหนือประชาชาติทั้งหลาย** ﴾ เขากล่าวว่า ด้วยสิ่งที่พวกเขาได้รับ เช่นมีอำนาจในการปกครอง เป็นศาสนทูต

(รอซูล) และได้รับคัมภีร์จากอัลลอฮฺ ซึ่งดังกล่าวนั้นเหนือกว่าบรรดาประชาชาติที่อยู่ในสมัยเดียวกัน ซึ่งที่จริงแล้วในแต่ละสมัยนั้นมีผู้มีความรู้

(อัฏฏอบารี 2/24)

มีรายงานจากมุญาฮิด, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, กอตาดะฮฺ และอิสมาอีล อิบนุ อบีคอลิด ก็เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/158)

ประชาชาติของมุฮัมมัด ﷺ ประเสริฐกว่าวงศ์วานอิสรออีล

จำเป็นจะต้องถือเช่นนั้น เพราะว่าประชาชาตินี้ประเสริฐมากกว่าพวกเขา เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเกี่ยวกับประชาชาตินี้ไว้ว่า

﴿ كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۗ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُم ۚ ﴾

"พวกเจ้านั้นเป็นประชาชาติที่ดียิ่ง ซึ่งถูกให้มีขึ้นสำหรับมนุษยชาติ โดยที่พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และถ้าหากว่าชาวคัมภีร์ศรัทธากันแล้ว แน่นอน มันก็เป็นความดีแก่พวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 110)

ในอัลมะซานีด และอัสสุนัน รายงานจากมุอาวียะฮฺ บุตรของฮัยดะฮฺ อัลกุชัยรีย์ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَنْتُمْ تُوْفُوْنَ سَبْعِينَ أُمَّةً أَنْتُمْ خَيْرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللهِ)

"พวกเจ้านั้นถูกทำให้ครบถึง 70 ประชาชาติ แต่พวกเจ้าเป็นประชาชาติที่ดีที่สุด และมีเกียรติที่สุด ณ ที่อัลลอฮฺ"

(อะหฺมัด 4/447 และ 5/3, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/352, อิบนุมาญะฮฺ 2/1433)

บรรดาฮะดีษในเรื่องนี้มีมากมาย ซึ่งจะนำมากล่าวเมื่อถึงดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ ﴾

﴿ وَاتَّقُوا يَوْمًا لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾ ﴾

48. และจงยำเกรงวันหนึ่งซึ่งไม่มีชีวิตใดจะทดแทนสิ่งใดแก่อีกชีวิตหนึ่งได้ และการขอความช่วยเหลือใด ๆ ก็จะไม่ถูกรับจากชีวิตนั้น และค่าไถ่ถอนใด ๆ ก็จะไม่ถูกรับจากชีวิตนั้นด้วย และพวกเขาก็จะไม่ได้รับความช่วยเหลือ

เมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้ทำให้พวกเขาระลึกถึงความโปรดปรานเป็นประการแรก และพระองค์ได้เชื่อมประโยคดังกล่าวด้วยการเตือนให้ยำเกรงถึงความปั่นป่วนที่จะเกิดขึ้นแก่พวกเขาในวันกิยามะฮฺ โดยพระองค์ตรัสว่า ﴿ **และจงยำเกรงวันหนึ่ง** ﴾ หมายถึงวันกิยามะฮฺ ﴿ **ซึ่งไม่มีชีวิตใดจะทดแทนสิ่งใดแก่อีกชีวิตหนึ่งได้**) หมายถึง คนหนึ่งจะไม่ให้ประโยชน์แก่อีกชีวิตหนึ่งได้ ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴾

"และไม่มีผู้แบกภาระคนใดจะแบกภาระของผู้อื่นได้"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 164)

และพระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾ ﴾

"สำหรับแต่ละคนในหมู่พวกเขาในวันนั้น มีภาระพอตัวแก่เขาอยู่แล้ว"

(ซูเราะฮฺ อะบะสะอฺ อายะฮฺที่ 37)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَّا يَجْزِي وَالِدٌ عَن وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَن وَالِدِهِ شَيْئًا ﴾

"โอ้มนุษย์ทั้งหลาย พวกเจ้าจงยำเกรงพระผู้อภิบาลของพวกเจ้าเถิด และจงกลัววัน

หนึ่งที่พ่อมิอาจช่วยลูกของเขาได้ และลูกก็ไม่อาจจะช่วยพ่อของเขาได้แต่อย่างใด"

(ซูเราะฮฺ ลุกมาน อายะฮฺที่ 33)

นี่เป็นสถานภาพที่บ่งบอกไว้อย่างชัดเจนทั้งพ่อทั้งลูก ไม่มีใครจะช่วยเหลือใครได้ ทุกคนมีภาระหนักของตัวเองอยู่แล้ว

การช่วยเหลือ และการไถ่ถอนใดๆ จะไม่ถูกรับจากกุฟฟารฺ และพวกเขาจะไม่ได้รับการช่วยเหลือ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และการขอความช่วยเหลือใด ๆ จะไม่ถูกรับจากชีวิตนั้น** ﴾ หมายถึงจากคนกาฟิรฺ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَٰعَةُ ٱلشَّٰفِعِينَ ﴿٤٨﴾ ﴾

"ดังนั้น การช่วยเหลือของบรรดาผู้ช่วยเหลือจะไม่เกิดประโยชน์อันใดแก่พวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลมุดดัษษิรฺ อายะฮฺที่ 48)

เช่นเดียวกัน อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเกี่ยวกับชาวนรกว่า

﴿ فَمَا لَنَا مِن شَٰفِعِينَ ﴿١٠٠﴾ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾ ﴾

"ดังนั้น จึงไม่มีผู้ช่วยเหลือแก่เรา และไม่มีมิตรแท้ด้วย"

(ซูเราะฮฺ อัชชุอะรออฺ อายะฮฺที่ 100 และ 101)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ ﴾

"และค่าไถ่ถอนใด ๆ ก็จะไม่ถูกรับจากชีวิตนั้นด้วย"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 48)

คือการไถ่ถอนใดๆ จะไม่ถูกรับ

และเช่นเดียวกัน อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสอีกว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَمَاتُواْ وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم مِّلْءُ ٱلْأَرْضِ
ذَهَبًا وَلَوِ ٱفْتَدَىٰ بِهِۦٓ ﴾

“แท้จริง บรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธา และได้ตายไปในขณะที่พวกเขาเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธานั้น ทองเต็มแผ่นดินก็จะไม่ถูกรับจากคนใดในพวกเขาเป็นอันขาด และแม้ว่าเขาจะใช้ทองนั้นไถ่ตัวเขาก็ตาม”

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 91)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُۥ مَعَهُۥ لِيَفْتَدُوا۟ بِهِۦ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾ ﴾

“แท้จริง บรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธานั้น หากพวกเขามีสิ่งที่อยู่ที่แผ่นดินทั้งหมด และมีเยี่ยงนั้นอีกรวมกัน เพื่อจะใช้มันไถ่ตัวให้พ้นจากการลงโทษในวันกิยามะฮฺแล้ว มันก็จะไม่ถูกรับจากพวกเขา และสำหรับพวกเขานั้นจะได้รับการลงโทษอันเจ็บแสบ”

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 36)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَإِن تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَآ ۗ ﴾

“และถ้าชีวิตนั้นจะไถ่ถอนด้วยสิ่งไถ่ถอนทุกอย่าง มันจะไม่ถูกรับจากชีวิตนั้น”

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 70)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ فَٱلْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۚ مَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ ۖ هِىَ مَوْلَىٰكُمْ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿١٥﴾ ﴾

“ดังนั้น วันนี้การไถ่บาปจะไม่ถูกรับจากพวกเจ้า และจากบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา ที่พำนักของพวกเจ้าคือ ไฟนรก มันเป็นสถานที่อันเหมาะสมแก่พวกเจ้า และมันเป็นทางกลับที่ชั่วร้ายยิ่ง”

(ซูเราะฮฺ อัลฮะดีด อายะฮฺที่ 15)

ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงบอกให้ทราบว่าแท้จริง พวกเขานั้นหากไม่ศรัทธาต่อรอซูลของพระองค์ ไม่ปฏิบัติตามดังที่พระองค์ได้ส่งเขามา และไม่ทำให้ครบสมบูรณ์ในวันกิยามะฮฺแล้วละก็

ไม่มีประโยชน์อะไรแก่พวกเขา ความช่วยเหลือใดๆ ก็จะไม่ถูกรับ และการไถ่ถอนใดๆ ก็จะไม่ถูกรับ แม้ค่าไถ่ถอนจะเป็นทองจนเต็มแผ่นดินก็ตาม ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ ﴾

"ก่อนจากที่วันหนึ่งจะมา ซึ่งในวันนั้นไม่มีการซื้อขาย และไม่มีการเป็นมิตร และไม่มีการช่วยเหลือใด ๆ"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 254)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَٰلٌ ﴾

"ซึ่งไม่มีการซื้อขายในวันนั้น และไม่มีการเป็นมิตรใด ๆ"

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 31)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾ ﴾

"และพวกเขาก็จะไม่ได้รับความช่วยเหลือ"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 48)

คือไม่มีผู้ใดที่จะช่วยเหลือพวกเขาที่จะทำให้พวกเขาพ้นไปจากการลงโทษของอัลลอฮฺ ﷻ ได้ เช่น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า พวกเขาจะไม่ได้รับการไถ่ตัว และไม่มีผู้ช่วยเหลือจากในหมู่พวกเขาเอง และจากคนอื่นๆ ได้ดังเช่นที่พระองค์ตรัสว่า

﴿ فَمَا لَهُۥ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾ ﴾

"ดังนั้น เขาจะไม่มีพลังใด ๆ และไม่มีผู้ช่วยเหลือใด ๆ"

(ซูเราะฮฺ อัฏฏอริก อายะฮฺที่ 10)

คือ อัลลอฮฺ ﷻ จะไม่รับจากผู้ที่ปฏิเสธต่อพระองค์ ซึ่งการไถ่ถอน และการช่วยเหลือใดๆ อย่างแน่นอน และไม่มีผู้ใดจะช่วยให้เขารอดพ้นจากการลงโทษของอัลลอฮฺได้ ดังเช่นอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ ﴾

“โดยพระองค์จะปกป้องคุ้มครอง และจะไม่มีใครปกป้องพระองค์”

(ซูเราะฮฺ อัลมุอฺมินูน อายะฮฺที่ 88)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾ وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾ ﴾

“แล้วในวันนั้นไม่มีผู้ใดจะลงโทษ เช่น การลงโทษของพระองค์ และไม่มีผู้ใดจะผูกมัด เช่น การผูกมัดของพระองค์”

(ซูเราะฮฺ อัลฟัจรฺ อายะฮฺที่ 25 และ 26)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ﴿٢٥﴾ بَلْ هُمُ ٱلْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾ ﴾

“(จะมีเสียงถามขึ้นว่า) เกิดอะไรขึ้นแก่พวกเจ้า ทำไมจึงไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ทว่า พวกเขาในวันนั้น เป็นผู้ยอมจำนนโดยสิ้นเชิง”

(ซูเราะฮฺ อัศศ็อฟฟาต อายะฮฺที่ 25 และ 26)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ قُرْبَانًا ءَالِهَةًۢ ۖ بَلْ ضَلُّوا۟ عَنْهُمْ ۚ وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ ﴿٢٨﴾ ﴾

“ทำไมบรรดาที่พวกเขายึดถือมันเป็นพระเจ้าอื่นจากอัลลอฮฺ เพื่อความใกล้ชิด (กับพระองค์) จึงไม่ช่วยเหลือพวกเขาเล่า แต่พวกมันได้หายสาบสูญไปจากพวกเขา และนั่นคือ การกล่าวเท็จของพวกเขา และสิ่งที่พวกเขาปั้นแต่งขึ้น”

(ซูเราะฮฺ อะฮฺกอฟ อายะฮฺที่ 28)

อัฎเฎาะฮาก ได้กล่าวโดยนำมาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ﴾ คือ ในวันนี้ พวกเจ้าจึงขัดขวาง ไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งการช่วยเหลือนั้น วันนี้ไม่มีสิทธิ์สำหรับพวกเจ้า

(อัฏฏอบารี 2/36 ด้วยสายรายงานที่อ่อน)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า การตีความดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴾ หมายความว่า ในวันนั้นไม่มีใครที่จะช่วยเหลือพวกเขาได้ การไถ่ถอนและการไถ่ตัวใดๆ จะไม่ถูกรับจาก

อัลลอฮฺ ความรัก ความเมตตา และความสงสารมันหมดสิ้นไปแล้ว ไม่มีประโยชน์ใดๆ การตัดสินชี้ขาดเป็นกรรมสิทธิ์ของพระผู้ทรงยิ่งใหญ่ และสูงส่งเพียงพระองค์เดียว คนทำชั่วก็จะได้รับผลตอบแทนที่เลวร้าย ส่วนคนทำดี จะได้รับความดีเพิ่มพูนเป็นทวีคูณ ซึ่งดังกล่าวนี้ตรงกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ وَقِفُوهُمْ إِنَّهُم مَّسْـُٔولُونَ ﴿٢٤﴾ مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ﴿٢٥﴾ بَلْ هُمُ ٱلْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾ ﴾

“และจงยับยั้งพวกเขาไว้ เพราะพวกเขาจะต้องถูกสอบสวน (จะมีเสียงกล่าวขึ้นว่า) เกิดอะไรขึ้นแก่พวกเจ้า ทำไมจึงไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ว่าพวกเขาในวันนั้นเป็นผู้ยอมจำนนโดยสิ้นเชิง”

(ซูเราะฮฺ อัศศ็อฟฟาต อายะฮฺที่ 24 – 26)

﴿ وَإِذْ نَجَّيْنَـٰكُم مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ
أَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ ۚ وَفِى ذَٰلِكُم بَلَآءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾
وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ ٱلْبَحْرَ فَأَنجَيْنَـٰكُمْ وَأَغْرَقْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ وَأَنتُمْ
تَنظُرُونَ ﴿٥٠﴾ ﴾

49. และจงระลึกถึงขณะเราได้ช่วยเหลือพวกเจ้าให้พ้นจากพวกพ้องของฟิรฺอาวนฺ (ฟาโรห์) โดยที่พวกเขาบังคับขู่เข็ญพวกเจ้าด้วยการทรมานอันร้ายแรง พวกเขาเชือด (ฆ่า) ลูกผู้ชายของพวกเจ้า และไว้ชีวิตบรรดาลูกผู้หญิงของพวกเจ้า และในเรื่องดังกล่าวนั้นเป็นการทดสอบอันสำคัญยิ่งจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า

50. และจงระลึกถึง ขณะที่เราได้แยกทะเลออกเพราะพวกเจ้า แล้วเราได้ช่วยพวกเจ้าให้รอดพ้น (จากฟิรฺอาวนฺ) และได้ให้พวกฟิรฺอาวนฺจมน้ำตายโดยที่พวกเจ้าก็มองดูอยู่

วงศ์วานอิสรออีล รอดพ้นจากฟิรฺอาวนฺ และพวกฟิรฺอาวนฺจมน้ำ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า โอ้วงศ์วานอิสรออีลเอ๋ย จงระลึกถึงความโปรดปรานของข้าที่มีต่อพวกเจ้า ﴿ **และจงระลึกถึงขณะที่เราได้ช่วยเหลือพวกเจ้าให้พ้นจากพวกพ้องของฟิรฺอาวนฺ (ฟาโรห์) โดยที่พวกเขาบังคับขู่เข็ญพวกเจ้าด้วยการทรมานอันร้ายแรง** ﴾ คือข้าได้ให้พวกเจ้ารอดพ้นจากพวกเขา และทำให้พวกเจ้าหลุดพ้นจากเงื้อมมือของพวกเขาโดยให้มาพร้อมกับมูซา عليه السلام ซึ่งความจริงแล้ว พวกเขาเคยบังคับขู่เข็ญพวกเจ้า คือดำเนินการทำร้าย และทรมานพวกเจ้าอย่างรุนแรง ทั้งนี้ ก็เพราะว่าฟิรฺอาวนฺนั้น อัลลอฮฺทรงสาปแช่งเขา เขาเคยฝันเห็นไฟลุกไหม้ออกมาจากบัยตุลมักดิส (เยรูซาเล็ม) แล้วลุกไหม้เข้ามาในบ้านของชาวค็อฟฑ์ในประเทศอียิปต์ ยกเว้นบ้านของชาวอิสรออีล ใจความของการฝันก็คือ อำนาจของเขาจะพังสลายด้วยน้ำมือของชายคนหนึ่งจากตระกูลอิสรออีล กล่าวกันว่าโหรได้ทำนายว่า มันจะเกิดสัญญาณขึ้น ณ ที่เขาว่า วงศ์วานชาวอิสรออีลนั้น คาดกันว่าจะมีชายคนหนึ่งในหมู่พวกเขาเกิดขึ้นมา มีสถานภาพเป็นผู้มีเกียรติสูงในประเทศแล้วฟิรฺอาวนฺก็ได้มีคำสั่งให้ฆ่าเด็กผู้ชาย ในวงศ์วานอิสรออีลทุกคนที่เกิดมาในช่วงนั้น และปล่อยให้เด็กผู้หญิงมีชีวิต และมีคำสั่งบังคับให้ชาวอิสรออีลทำงานหนักเยี่ยงทาส

ณ จุดนี้ที่นักอธิบายอัลกุรอานได้อธิบายว่า "การทรมานอันร้ายแรง" นั้นก็คือ การฆ่าเด็กผู้ชายนั่นเอง ในซูเราะฮฺอิบรอฮีมก็ได้มีการระบุไว้ ดังเช่นที่พระองค์ ได้ตรัสว่า

﴿ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ ﴾

"โดยให้พวกเจ้าได้ลิ้มรสการทรมานอันชั่วช้า และฆ่าลูกชายของพวกเจ้า และไว้ชีวิตผู้หญิงของพวกเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 6)

การอธิบายในเรื่องจะนำมาในตอนต้นของซูเราะฮฺอัลกอศ็อศ *อินชาอัลลอฮฺ*

ความหมายของคำว่า ﴿ يَسُومُونَكُمْ ﴾ คือ การบังคับขู่เข็ญ และทรมาน

อบูอุบัยดะฮฺได้กล่าวว่า คือ วางแผนการเพื่อทรมาน และบังคับขู่เข็ญ เมื่อเขามีอำนาจเหนือพวกเขา

บางท่านกล่าวว่า พวกเขาจะทำการทรมานอยู่ตลอดไปไม่ยุติ เช่นมีคำกล่าวที่ว่า (سَائِمَةُ الْغَنَمِ مِنْ إِدَامَتِهَا الرَّعْيَ) คำว่า ซาอิมะตุล ฆอนะมิ นั้น ก็อันเนื่องจากมันอยู่ในทุ่งหญ้านั่นเอง

อัลลกุรฏุบีย์ ได้กล่าวว่าที่จริงแล้ว อัลลอฮฺได้ตรัสไว้ ณ ที่นี้ ว่า ﴿ **พวกเขาเชือด (ฆ่า) ลูกผู้ชายของพวกเจ้า และไว้ชีวิตบรรดาลูกผู้หญิงของพวกเจ้า** ﴾ เพื่อเป็นการอธิบายให้ทราบถึงความเมตตาที่พวกเขาได้รับจากดำรัสที่ว่า ﴿ **โดยที่พวกเขาบังคับขู่เข็ญพวกเจ้าด้วยการทรมานอันร้ายแรง** ﴾ ต่อจากนั้นก็ได้อธิบายให้ทราบจากดำรัสของพระองค์ ที่ว่า

﴿ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ ﴾

"จงระลึกถึงความโปรดปรานของข้าที่ข้าได้โปรดปรานแก่พวกเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 47)

ส่วนในซูเราะฮฺอิบรอฮีม เมื่อพระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ وَذَكِّرْهُم بِأَيَّىٰمِ ٱللَّهِ ﴾

"และเจ้าจงเตือนพวกเขาให้ระลึกถึงวัน (แห่งความโปรดปราน) ของอัลลอฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 5)

ดังนั้น จึงเหมาะสมที่จะกล่าว ณ ที่นี้ว่า

﴿ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ ﴾

โดยที่ประโยคนี้ไปเชื่อม (อะฏ็อฟ) ที่การฆ่า เพื่อจะชี้ให้เห็นถึงความที่อัลลอฮฺเคยโปรดปรานอันมากมายแก่วงศ์วานอิสรออีลมาก่อนแล้ว

คำว่า ฟิรฺอาวนฺ (فرعون) หรือฟาโรห์ เป็นชื่อของกษัตริย์ที่ปกครองอียิปต์ทุกองค์ เป็นกาฟิรฺ ดังเช่น กอยศ็อรฺ (قَيْصَرُ) หรือไกเซอร์ที่เป็นชื่อของจักรพรรดิโรมันที่เป็นกาฟิรฺและกิสรอ (كسرى) ของกษัตริย์ที่ปกครองอาณาจักรเปอร์เซีย และตุบบะอฺ (تبع) ของกษัตริย์ที่ปกครองแคว้นเยเมน และอันนะญาชีย์ (النجاشي) ของกษัตริย์ที่ปกครองอบิสสิเนีย (เอธิโอเปีย)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และในเรื่องดังกล่าวนั้นเป็นการทดสอบอันสำคัญยิ่งจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า** ﴾

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ในเรื่องที่เราได้ทำให้บรรพบุรุษของพวกเจ้าได้รอดพ้นจากการทรมานขู่เข็ญ และการทำร้ายของฟิรฺอาวนฺนั้น เป็นการทดสอบอันยิ่งใหญ่จากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า

พื้นเดิมของคำว่า (اَلْبَلَاءَ) คือการทดสอบซึ่งบางทีก็ด้วยความดี และความไม่ดี ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ﴾

"และเราจะทดสอบพวกเจ้าด้วยความชั่ว และความดี"

(ซูเราะฮฺ อัลอัมบิยาอฺ อายะฮฺ 35)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴾

"และเราได้ทดสอบพวกเขาด้วยสิ่งที่ดี ๆ และสิ่งที่ชั่ว ๆ เพื่อว่าพวกเขาจะกลับมา"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 168)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่าส่วนใหญ่จะกล่าวเกี่ยวกับการทดสอบด้วยความชั่ว ว่า بَلَوْتُهُ أَبْلُوْهُ بَلَاءً

และกล่าวเกี่ยวกับการทดสอบด้วยความดี ว่า (اِبْلَاءً وَبَلَاءً)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และจงระลึกถึงขณะที่เราได้แยกทะเลออกเพราะพวกเจ้า แล้วเราได้ช่วยพวกเจ้าให้รอดพ้น (จากฟิรฺอาวนฺ) และได้ให้พวกฟิรฺอาวนฺจมน้ำตาย โดยที่พวกเจ้าก็มองดูอยู่** ﴾

ความหมาย ก็คือ หลังจากเราได้ช่วยให้พวกเจ้าได้รอดพ้นจากพวกฟิรฺอาวนฺ โดยพวกเจ้าได้ออกมาพร้อมกับมูซา عليه السلام ซึ่งฟิรฺอาวนฺก็ได้ไล่ติดตามพวกเจ้ามา แล้วเราได้ให้น้ำทะเลแยกออกเป็นทางผ่าน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้แจ้งให้ทราบในเรื่องดังกล่าวอย่างละเอียด โดยจะนำมากล่าวในที่ของมัน และเป็นรายละเอียดอยู่ในซูเราะฮฺอัชชุอะรออฺ อินชาอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴿ فَأَنجَيْنَاكُمْ ﴾ ให้พวกเจ้ารอดพ้นจากพวกเขา โดยเราได้กั้นระหว่างพวกเจ้ากับพวกเขาเอาไว้ และให้พวกเขาจมน้ำ โดยที่พวกเจ้าได้มองดูอยู่ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นข้อเตือนระลึกอยู่ในหัวใจของพวกเจ้า และให้เห็นความตกต่ำของศัตรูของพวกเจ้า

การถือศีลอดในวันอาชูรออฺ

ความจริงได้มีรายงานมาว่าแท้จริง ในวันนั้นเป็นวันอาชูรออฺ ดังที่อิมามอะหฺมัดได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดยอิบนุ อับบาส ว่า

(قَدِمَ رَسُوْلُ اللهِ ﷺ اَلْـــمَدِينَةَ فَرَأَى الْيَهُوْدَ يَصُومُونَ يَوْمَ عَاشُوْرَاءَ فَقَالَ " مَا هٰذَا الْيَوْمُ الَّذِيْ تَصُومُونَ ؟ " قَالُوْا: هٰذَا يَوْمٌ صَالِحٌ هٰذَا يَوْمٌ نَجَّى اللهُ ﷻ فِيْهِ بَنِيْ إِسْرَائِيلَ مِنْ عَدُوِّهُمْ فَصَامَهُ مُوسَى عليه السلام فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ " أَنَا أَحَقُّ بِمُوسَى مِنْكُمْ " فَصَامَهُ رَسُولُ اللهِ ﷺ وَأَمَرَ بِصَوْمِهِ)

"ท่านรอซูล ﷺ ได้เข้ามาที่เมืองมะดีนะฮฺ แล้วได้เห็นชาวยิวถือศีลอดในวันอาชูรออฺ ท่านได้ถามว่า วันนี้เป็นวันอะไร พวกท่านจึงถือศีลอดกัน? พวกเขาตอบว่า วันนี้เป็นวันดี วันนี้เป็นวันที่อัลลอฮฺ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่ง ทรงให้ชาวอิสรออีลรอดพ้นจากศัตรูของพวกเขา ดังนั้น มูซา عليه السلام จึงถือศีลอด แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวว่า ฉันสมควรแก่มูซามากกว่าพวกท่านเสียอีก แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงได้ถือศีลอด และใช้ให้ถือศีลอดด้วย"

(บันทึกฮะดีษนี้โดย อัลบุคอรี, มุสลิม, อันนะซาอี และอิบนุมาญะฮฺ, ฟัตฮุลบารีย์ 4/287, มุสลิม 2/792, อันนะซาอี ในหนังสืออัลกุบรอ 2/157 และอิบนุมาญะฮฺ 1/553)

﴿ وَإِذْ وَٰعَدْنَا مُوسَىٰٓ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ ٱتَّخَذْتُمُ ٱلْعِجْلَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَنتُمْ ظَٰلِمُونَ ﴿٥١﴾ ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾ ﴾

51. และจงระลึกถึงขณะที่เราได้ให้สัญญาแก่มูซาไว้สี่สิบคืน (ณ ภูเขาซีนาย) แล้วพวกเจ้าก็ได้ยึดเอาลูกวัวตัวนั้น (เป็นที่เคารพสักการะ) หลังจากเขาจากไปแล้ว โดยที่พวกเจ้านั้นเป็นผู้อธรรม

52. แล้วเราก็ได้ให้อภัยแก่พวกเจ้าหลังจากนั้น เพื่อว่าพวกเจ้าจักขอบคุณ

53. และจงระลึกถึงขณะที่เราได้ประทานคัมภีร์ และข้อจำแนกความจริงจากความเท็จแก่มูซา หวังว่าพวกเจ้าจะได้รับทางนำที่ถูกต้อง

วงศ์วานอิสรออีล เอาลูกวัวเป็นที่เคารพสักการะ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่าจงระลึกถึงความโปรดปรานของข้าที่มีต่อพวกเจ้า ด้วยการที่ข้าอภัยโทษให้แก่พวกเจ้าที่ได้เคารพสักการะลูกวัว หลังจากที่มูซาได้ไปหาพระเจ้าตามที่กำหนด และหมดระยะเวลาที่กำหนดแล้ว คือ 40 วัน ตามที่ได้กล่าวไว้ในซูเราะฮฺอัลอะอฺรอฟ ในดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ وَوَٰعَدۡنَا مُوسَىٰ ثَلَٰثِينَ لَيۡلَةٗ وَأَتۡمَمۡنَٰهَا بِعَشۡرٖ ﴾

"และเราได้ให้สัญญาแก่มูซาสามสิบคืน และเราได้ให้มันครบอีกสิบ"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 142)

เรื่องนี้ บางท่านบอกว่า มันอยู่ในเดือนซุลเกาะอฺดะฮฺทั้งเดือน และอีก 10 วันของเดือนซุลฮิจญะฮฺ ซึ่งดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นหลังจากที่พวกเขารอดพ้นมาจากฟิรฺอาวนฺ และข้ามทะเลแดงมาแล้ว อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า (และจงระลึกถึงขณะที่เราได้ประทานคัมภีร์ (คือเตารอต) และอัลฟุรฺกอน ﴾ **คือข้อจำแนกระหว่างความจริงกับความเท็จ และทางนำออกจากทางที่หลงผิด (หวังว่าพวกเจ้าจะได้รับทางนำที่ถูกต้อง)** ﴿ เหตุการณ์ปรากฏขึ้นหลังจากที่พวกเขาข้ามทะเลแดงมาแล้ว ดังที่ข้อความในซูเราะฮฺอัลอะอฺรอฟ ได้ระบุเอาไว้ และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ مِنۢ بَعۡدِ مَآ أَهۡلَكۡنَا ٱلۡقُرُونَ ٱلۡأُولَىٰ
بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ لَّعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾ ﴾

"และโดยแน่นอน เราได้ประทานคัมภีร์แก่มูซา หลังจากที่เราได้ทำลายชนชาติรุ่นก่อนๆ เพื่อให้เป็นที่ประจักษ์แก่ปวงมนุษย์ เป็นแนวทางที่ถูกต้อง และเป็นความเมตตา หวังว่าพวกเขาจะได้ใคร่ครวญ"

(ซูเราะฮฺ อัลเกาะศอศ อายะฮฺที่ 43)

وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ يَٰقَوۡمِ إِنَّكُمۡ ظَلَمۡتُمۡ أَنفُسَكُم بِٱتِّخَاذِكُمُ ٱلۡعِجۡلَ
فَتُوبُوٓاْ إِلَىٰ بَارِئِكُمۡ فَٱقۡتُلُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ عِندَ بَارِئِكُمۡ فَتَابَ عَلَيۡكُمۡۚ

إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

54. และจงระลึกถึงขณะที่มูซาได้กล่าวแก่กลุ่มชนของเขาว่า โอ้กลุ่มชนของฉัน แท้จริง พวกเจ้าได้อธรรมแก่ตัวของพวกเจ้าเอง โดยที่พวกเจ้าได้ยึดเอาลูกวัวตัวนั้น (เป็นที่เคารพสักการะ) ดังนั้น พวกเจ้าจงกลับสู่พระผู้บังเกิดของพวกเจ้าเถิด แล้วจงฆ่าตัวของพวกเจ้าเอง ดังกล่าวนั้นเป็นการดีแก่พวกเจ้า ณ พระผู้บังเกิดของพวกเจ้า ภายหลังพระองค์ก็ได้ทรงอภัยโทษแก่พวกเจ้า แท้จริง พระองค์คือผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ

วงศ์วานอิสรออีลกลับตัวกลับใจด้วยการฆ่าตัวเอง

นี่คือลักษณะการกลับตัวกลับใจต่ออัลลอฮฺ ﷻ ที่พระองค์ทรงกำหนดแก่ชาวอิสรออีลอันเนื่องจากกราบไหว้ลูกวัวเป็นพระเจ้า

อัลฮะซัน อัลบัศรี ؒ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และจงระลึกถึงขณะที่มูซาได้กล่าวแก่กลุ่มของเขาว่า โอ้กลุ่มชนของฉัน แท้จริง พวกเจ้าได้อธรรมแก่ตัวของพวกเจ้าเอง โดยที่พวกเจ้าได้ยึดเอาลูกวัวตัวนั้น (เป็นที่เคารพสักการะ)** ﴿ โดยเขาได้กล่าวว่าดังกล่าวนั้น การกราบไหว้ลูกวัวได้เกิดขึ้นในหัวใจ และในความนึกคิดของพวกเขา จนกระทั่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَمَّا سُقِطَ فِىٓ أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا۟ أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا۟ قَالُوا۟ لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا
رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿١٤٩﴾ ﴾

"และเมื่อพวกเขาได้เสียใจต่อการกระทำ และได้เห็นว่าพวกเขาได้หลงผิดไปแล้ว พวกเขาจึงกล่าวว่า แน่นอน ถ้าหากพระผู้อภิบาลของเรามิได้เมตตาแก่เรา และมิได้อภัยโทษให้แก่เราแล้ว แน่นอน พวกเราก็ต้องตกอยู่ในหมู่ผู้ขาดทุน"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 149)

ซึ่งดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นขณะที่มูซากล่าวแก่พวกเขาว่า ﴾ **โอ้กลุ่มชนของฉัน แท้จริงพวกเจ้าได้อธรรมแก่ตัวของพวกเจ้าเอง โดยที่พวกเจ้าได้ยึดเอาลูกวัวตัวนั้น (เป็นที่เคารพสักการะ)** ﴿

(อิบนุ อบีฮาติม 1/167)

อะบุลอาลียะฮฺ, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺอัลกุรอานที่ว่า ﴾ **ดังนั้น พวกเจ้าจงกลับสู่พระผู้อภิบาลของพวกเจ้าเถิด** ﴿ คือกลับไปสู่พระผู้ทรงสร้างพวกเจ้าเถิด

(อิบนุ อบีฮาติม 1/167)

ฉันขอกล่าวว่า และในดำรัสของพระองค์ ณ ที่นี้ที่ว่า ﴾ **สู่พระผู้อภิบาลของพวกเจ้าเถิด** ﴿ เป็นการเตือนให้ทราบว่าพวกเขาได้กระทำผิดอย่างมหันต์ ดังนั้น พวกเจ้าจงกลับตัวกลับใจสู่พระผู้อภิบาลของพวกเจ้าเถิด โดยที่พวกเจ้าได้กราบไหว้สิ่งอื่นร่วมไปกับพระองค์ท่านด้วย

อันนะซาอี, อิบนุญะรีรฺ, และอิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส ว่าแล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ตรัสว่า การกลับตัวกลับใจของพวกเขานั้น ก็คือให้แต่ละคนในหมู่พวกเขา ไม่ว่าจะเป็นลูกหรือพ่อ ให้ฆ่ากันด้วยดาบ โดยไม่ต้องกังวลว่าใครเป็นใคร แล้วพวกเขาเหล่านั้นก็ได้ปฏิบัติตามนั้น ทั้งๆ ที่ในระยะแรกๆ ก็พยายามปกปิดมิให้นบีมูซาทราบ และในที่สุดพวกเขาก็ยอมรับและปฏิบัติตามที่อัลลอฮฺทรงใช้ ดังนั้น อัลลอฮฺจึงรับการอภัยโทษของผู้ที่ฆ่าและผู้ที่ถูกฆ่า

(อันนะซาอี ในหนังสืออัลกุบรอ 6/404-405 และอัฏฏอบารี 18/306 และอิบนุ อบีฮาติม 1/168)

อิบนุญะรีรฺ ได้รายงานจาก อิบนุ อับบาส ว่า มูซาได้กล่าวกับกลุ่มชนของเขาว่า ﴾ **ดังนั้นพวกเจ้าจงกลับสู่พระผู้บังเกิดของพวกเจ้าเถิด แล้วจงฆ่าตัวของพวกเจ้าเอง ดังกล่าวนั้นเป็นการดีแก่พวกเจ้า ณ พระผู้อภิบาลของพวกเจ้า ภายหลังพระองค์ก็ได้ทรงอภัยโทษแก่พวกเจ้า แท้จริง พระองค์คือผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ** ﴿ ว่า มูซาได้ใช้ให้กลุ่มชนของเขาปฏิบัติตามคำสั่งของพระผู้อภิบาลของเขา ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่ง โดยให้พวกเขาฆ่ากันเอง เขากล่าวต่อไปว่า มูซาได้แจ้งให้ผู้ที่กราบไหว้ลูกวัวได้ทราบโดยให้พวกเขานั่งลง และให้ผู้ที่ไม่ได้กราบไหว้ลูกวัวได้ยืนขึ้น และพวกเขาก็ได้เอามีดสั้นมาถือเอาไว้ และความมืดก็ได้ปกคลุมพวกเขา แล้วพวกเขาก็ได้ลงมือฆ่ากัน แล้วเมื่อความมืดได้ผ่านพ้นไปจากพวกเขา ก็ปรากฏว่าคนจำนวน 7 หมื่นคนถูกฆ่าตาย ทั้งคนที่ถูกฆ่า และมีชีวิตอยู่ได้รับการอภัยโทษจากอัลลอฮฺ ﷻ

(อัฏฏอบารี 2/73)

وَإِذْ قُلْتُمْ يَٰمُوسَىٰ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى ٱللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿٥٥﴾ ثُمَّ بَعَثْنَٰكُم مِّنۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾

55. และจงระลึกถึงขณะที่พวกเจ้ากล่าวว่า โอ้มูซา เราจะไม่ศรัทธาต่อท่าน เป็นอันขาด จนกว่าเราจะได้เห็นอัลลอฮฺโดยเปิดเผย แล้วสายฟ้าก็ได้ผ่าพวกเจ้า ขณะที่พวกเจ้ามองดูอยู่

56. ภายหลังเราได้ให้พวกเจ้าฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีก หลังจากที่พวกเจ้าได้ตายไปแล้ว เพื่อว่าพวกเจ้าจักขอบคุณ

คนดีๆ ในหมู่พวกเขาอยากเห็นอัลลอฮฺ ﷻ พวกเขาตาย และฟื้นคืนชีพ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า พวกเจ้าจงระลึกถึงความโปรดปรานของข้าที่มีต่อพวกเจ้าที่ข้าได้ให้พวกเจ้าฟื้นคืนชีพขึ้นมาหลังจากที่ถูกฟ้าผ่าตายไปแล้ว ขณะที่พวกเจ้าขอมองเห็นข้าอย่างเปิดเผยด้วยตาเปล่า เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะเกิดขึ้นแก่พวกเจ้า และชนเช่นพวกเจ้าได้ ดังที่อิบนุ ญุเรจฺ ได้กล่าวว่า อิบนุ อับบาส ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺนี้ที่ว่า ﴾ **และจงระลึกถึงขณะที่พวกเจ้ากล่าวว่า โอ้มูซา เราจะไม่ศรัทธาต่อท่านเป็นอันขาด จนกว่าเราจะได้เห็นอัลลอฮฺโดยเปิดเผย** ﴿ เขากล่าวว่า เห็นโดยชัดเจน คือขณะที่เรามองอัลลอฮฺ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/170)

อุรฺวะฮฺ อิบนุ รุวัยมฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **ขณะที่พวกเจ้ามองดูอยู่** ﴿ ว่า ฟ้าได้ผ่าบางคนในหมู่พวกเขา โดยที่บางคนมองดูอยู่ หลังจากนั้น คนเหล่านั้นก็ถูกให้ฟื้นคืนชีพ และก็ถูกฟ้าผ่าอีก

(อิบนุ อบีฮาติม 1/172)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับอัลกุรอานที่ว่า ﴾ **แล้วสายฟ้าก็ได้ผ่าพวกเจ้า** ﴿ แล้วพวกเขาก็ตาย มูซาได้ลุกขึ้นยืนร้องไห้ และขอต่ออัลลอฮฺ ﷻ โดยกล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาล ฉันจะพูดอย่างไรต่อวงศ์วานอิสรออีล เมื่อฉันไปพบพวกเขา โดยที่ความจริงฉันได้ทำให้คนดีๆ ในหมู่พวกเขาได้ตายไป อัลลอฮฺได้ตรัสว่า

﴾ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلُ وَإِيَّٰىَ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَّآ ﴿

"หากพระองค์ท่านทรงประสงค์แล้ว พระองค์ท่านก็ทรงทำลายพวกเขาไปก่อนแล้ว พร้อมทั้งฉันด้วย พระองค์ก็จะทรงทำลายพวกเราเนื่องด้วยการกระทำของผู้โฉดเขลาในหมู่พวกเรา กระนั้นหรือ?"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 155)

แล้วอัลลอฮฺก็ได้แจ้งให้มูซาทราบว่า แท้จริง จำนวน 70 คน นั้นได้เอาลูกวัวมาเป็นที่เคารพสักการะ ต่อจากนั้นอัลลอฮฺก็ทรงให้พวกเขามีชีวิตขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยมีชีวิตทีละคนๆ ซึ่งบางคนในหมู่พวกเขาก็ได้เห็นว่าบางคนนั้นมีชีวิตขึ้นมาอย่างไร ? เขากล่าวว่าดังกล่าวนั้นคือดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ภายหลังเราได้ให้พวกเจ้าฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีก หลังจากที่พวกเจ้าได้ตายไปแล้ว เพื่อว่าพวกเจ้าจักขอบคุณ** ﴿

(อิบนุ อบีฮาติม 1/173)

อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้กล่าวว่าปรากฏว่าการที่พวกเขาตายไปนั้นเป็นการลงโทษแก่พวกเขา ภายหลัง พวกเขาก็ถูกให้ฟื้นคืนชีพขึ้นมาใหม่ เพื่อมาใช้ชีวิตให้ครบอายุขัย

(อิบนุ อบีฮาติม 1/173)

อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ เซด อิบนุ อัสลัม ได้กล่าวในการอธิบายอายะฮฺนี้ว่า มูซาได้กล่าวแก่พวกเขา ขณะที่ได้เอาบัญญัติคัมภีร์เตารอตกลับมาจากพระผู้อภิบาลของเขา แล้วพบว่าพวกพ้องของเขากำลังกราบไหว้ลูกวัวอยู่ เขาจึงได้ใช้ให้พวกเขาฆ่าตัวของพวกเขาเอง ซึ่งพวกเขาก็ปฏิบัติตาม แล้วอัลลอฮฺก็รับการกลับตัวกลับใจของพวกเขา แล้วมูซาได้กล่าวแก่พวกเขาว่าแผ่นบันทึกเหล่านี้มีคัมภีร์ของอัลลอฮฺ มีคำสั่งใช้ที่พระองค์ทรงใช้พวกเจ้า และมีข้อห้ามที่พระองค์ทรงห้ามพวกเจ้า แล้วพวกเขาได้กล่าวว่า และใครจะปฏิบัติตามคำพูดของท่านเล่า ? ไม่หรอก ขอสาบานต่ออัลลอฮฺจนกว่าพวกเราจะได้เห็นอัลลอฮฺอย่างเปิดเผย จนกว่าอัลลอฮฺจะทรงเห็นพวกเรา แล้วกล่าวว่า นี่คือคัมภีร์ของอัลลอฮฺ พวกเจ้าจงยึดถือปฏิบัติเถิด ดังนั้นแล้วทำไมพระองค์ไม่ตรัสกับพวกเรา ดังเช่นที่ตรัสกับท่านเล่า ? โอ้มูซา และดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى ٱللَّهَ جَهْرَةً ﴿ เขาเล่าว่า แล้วความกริ้วของอัลลอฮฺก็มา แล้วเสียงฟ้าผ่าก็มายังพวกเขา หลังจากที่พวกเขากลับตัวกลับใจแล้ว แล้วมันได้ผ่าพวกเขา แล้วพวกเขาทั้งหมดก็ได้ตายไป เขาเล่าว่าต่อจากนั้นอัลลอฮฺก็ทรงให้พวกเขาฟื้นคืนชีพขึ้นมา หลังจากที่ได้ตายไปแล้ว และเขาได้อ่านดำรัสของอัลลอฮฺที่มีความว่า ﴾ **ภายหลัง เราได้ให้พวกเขาฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีก หลังจากที่พวกเจ้าได้ตายไปแล้ว เพื่อว่าพวกเจ้าจักขอบคุณ** ﴿

แล้วมูซาได้กล่าวแก่พวกเขาว่า พวกเจ้าจงยึดตามคัมภีร์ของอัลลอฮฺนี้ พวกเขาก็ตอบว่า ไม่ แล้วมูซาได้กล่าวว่า มีอะไรประสบกับพวกเจ้าหรือ? พวกเขาตอบว่า ได้ประสบแก่พวกเรา คือ เราได้ตายไปแล้วฟื้นคืนชีพขึ้นใหม่ มูซาได้กล่าวอีกว่า พวกเจ้าจงยึดเอาคัมภีร์

ของอัลลอฮฺนี้เถิด พวกเขาตอบว่า ไม่หรอก แล้วอัลลอฮฺได้ส่งมลาอิกะฮฺมา แล้วมลาอิกะฮฺยกภูเขาขึ้นเหนือพวกเขา

(อัฏฏอบารี 2/88)

ตามสภาพแวดล้อมของตัวบทนี้ ชี้ให้เห็นว่าพวกเขาได้ถูกบังคับให้พวกเขาได้รับมัน อัลมาวัรฺดีย์ ได้เล่าเรื่องดังกล่าวไว้ในสองทรรศนะด้วยกัน คือ :-

1. การบังคับได้หลุดพ้นไปจากพวกเขา เพราะพวกเขาอยากเห็นอัลลอฮฺ ﷻ โดยเปิดเผย จนกระทั่งได้กลายเป็นถูกให้จำเป็นต้องเชื่อ

2. พวกเขาถูกบังคับ เพื่อมนุษย์จะได้ไม่ปราศจากการเป็นผู้ถูกบังคับ

อัลกุรฏุบีย์ ได้กล่าวว่านี่เป็นทรรศนะที่ถูกต้อง เพราะการท้าวทวงในเรื่องที่น่าเกลียด ไม่เป็นการขัดขวางการที่เขาถูกบังคับ เพราะว่าชาวอิสรออีลนั้น ก็เคยได้เห็นเรื่องความมหัศจรรย์ต่างๆ ที่สำคัญๆ มาแล้ว โดยที่พวกเขาก็ยังเป็นผู้ที่ถูกบังคับอยู่ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ชัดเจน *อัลลอฮฺทรงทราบดี*

﴿ وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْمَنَّ وَٱلسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ
مَا رَزَقْنَٰكُمْ ۖ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾ ﴾

57. และเราได้ให้ก้อนเมฆบดบังพวกเขา (จากแสงอาทิตย์) และได้ให้อัลมันนะ และอัซซัลวาแก่พวกเจ้า พวกเจ้าจงบริโภคสิ่งดี ๆ ที่เราได้ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้าเถิด และพวกเขาหาได้อธรรมแก่เราไม่ ทว่า พวกเขาอธรรมแก่ตัวของพวกเขาเองต่างหาก

พวกชาวอิสรออีลถูดบดบังด้วยก้อนเมฆ และอัลมันนะ และอัซซัลวาถูกประทานลงมาให้แก่พวกเขา

เมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงการลงโทษพวกเขาแล้ว พระองค์ก็เริ่มกล่าวถึงความโปรดปรานที่มีต่อพวกเขาอย่างมากมาย โดยพระองค์ตรัสว่า ﴿ **และเราได้ให้ก้อนเมฆบดบังพวกเขา** ﴾ คำว่า อัลฆุอมาม เป็นพหูพจน์ของคำว่า ฆุอมามะฮฺ ที่เรียกอย่างนั้น ก็เพราะว่ามันจะไปปกคลุม ปกปิดไม่ให้เห็นแสงแดด ไม่ให้เห็นท้องฟ้า คือมันเป็นเมฆสีขาว ที่มันคอยปิดบังแสงแดดอันร้อนจ้าในทุ่งตียะฮฺ เพื่อปกป้องพวกเขาจากความร้อนของแสงแดด

อิบนุ อบีฮาติม ได้กล่าวว่า ได้มีรายงานจากอุมัรฺ, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อบีมิจญลัซ, อัฎเฎาะฮาก และอัสสุดดีย์ เช่นเดียวกับคำกล่าวของอิบนุ อับบาส

(อิบนุ อบีฮาติม 1/174)

อัลฮะซัน และกอตาดะฮฺ ได้กล่าวถึงข้อความของอัลกุรอานที่ว่า ﴿ **และเราได้ให้ก้อนเมฆบดบังพวกเขา** ﴾ ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องบนบก ที่ก้อนเมฆได้ปกคลุมพวกเขาจากความร้อนของแสงแดด

(อิบนุ อบีฮาติม 1/174)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า คนอื่นๆ ได้กล่าวว่า มันเป็นเมฆที่ให้ความเย็น และดีมาก

(อัฏฏอบารี 2/19)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และได้ให้อัลมันนะแก่พวกเจ้า** ﴾

อะลี อิบนุ อบี ฏ็อลฮะฮฺ ได้กล่าวโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส ว่า ปรากฏว่า “อัลมันนะ” (น้ำตาลฟ้า) ได้ลงมาติดอยู่ที่ต้นไม้ให้แก่พวกเขา แล้วพวกเขาก็ไปหยิบเอามา และรับประทานตามแต่ปรารถนา

กอตาดะฮฺ กล่าวว่าปรากฏว่า “อัลมันนะ” ได้ลงมายังพวกเขาคล้ายกับหิมะ มีสีขาวยิ่งกว่าน้ำนม หวานยิ่งกว่าน้ำผึ้ง จะลงมาแก่พวกเขาตั้งแต่อรุณทอแสงจนกระทั่งดวงอาทิตย์ขึ้น คนหนึ่งในหมู่พวกเขาก็จะไปเก็บเอามาแค่พอกินในหนึ่งวัน หลังจากนั้นก็จะเสียหาย และไม่คงอยู่ จนกระทั่งถึงวันที่ 6 คือวันศุกร์ เขาก็จะเอามาให้พอในวันที่ 6 และวันที่ 7 ด้วย เพราะมันเป็นวันอีด เขาจะได้ไม่ลำบาก ไม่ทำเรื่องที่ลำบาก และไม่แสวงหาสิ่งใด ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเรื่องความดี

(อิบนุ อบีฮาติม 1/176)

อัลมันนะ ตามที่ร่ำลือ หากกินมันอย่างเดียวมันก็เป็นอาหาร และเป็นขนมด้วย และถ้าหากเอามันผสมกับน้ำ มันก็กลายเป็นเครื่องดื่มที่มีรสโอชา และถ้าเอามันประกอบกับสิ่งอื่นๆ มันก็เป็นอาหารอีกชนิดหนึ่ง แต่ทว่า มันมิใช่เป้าหมายจากอายะฮฺนี้เพียงอย่างเดียว หลักฐานในเรื่องนี้ก็คือ บันทึกของอิมามอัลบุคอรี ที่รายงานโดยสะอีด อิบนุซัยดฺ ﷺ ได้เล่าว่าท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(الْكَمْأَةُ مِنَ الْمَنِّ وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ)

“เห็ดกัมอะฮฺ (เห็ดชนิดหนึ่ง) มาจากน้ำตาลฟ้า น้ำของเห็ดชนิดนี้ทำให้ตาหายเจ็บ”

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/14)

และฮะดีษบทนี้ อิมามอะหฺมัด ก็บันทึกไว้ด้วย

(อะหฺมัด 1/187)

และกลุ่มผู้บันทึกฮะดีษยังได้นำเสนอไว้ในหนังสือของพวกเขาด้วย ยกเว้นอบูดาวูด โดยที่อัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่าเป็นฮะดีษฮะซัน เศาะฮีฮฺ

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/14, มุสลิม 3/1619, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 6/135,อันนะซาอีในหนังสือ อัลกุบรอ 4/370 และอิบนุมาญะฮฺ 2/1143)

อัตติรฺมิซี ได้บันทึกรายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(اَلْعَجْوَةُ مِنَ الْجَنَّةِ وَفِيْهَا شِفَاءٌ مِنَ السُّمِّ وَالْكَمْأَةُ مِنَ الْمَنِّ وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ)

อัลอัจญวะฮฺ (อินทผลัมชนิดหนึ่ง) นั้นมาจากสวรรค์ และในมันนั้น (มีสิ่ง) ที่ทำให้หายจากยาพิษ และเห็ดกัมอะฮฺนั้นมาจากน้ำตาลฟ้า น้ำของเห็ดชนิดนี้ทำให้ตาหายเจ็บ"

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 6/233)

โดยที่อัตติรฺมิซี เป็นคนเดียวที่นำเสนอ

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 6/235)

ส่วนอัซซัลวานั้น อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้กล่าวโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่า อัซซัลวา เป็นนกชนิดหนึ่งคล้ายนกคุ่มโดยที่พวกเขาจับมันมากิน

อัสสุดดีย์ ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส อิบนุ มัสอูด และจากบรรดาศอฮาบะฮฺกลุ่มหนึ่งว่า อัซซัลวา นั้นเป็นนกชนิดหนึ่งคล้ายนกคุ่ม

(อัฏฏอบารี 2/96)

และเช่นเดียวกับมุญาฮิด, อัชชะอฺบีย์, อัฏเฎาะฮาก, อัลฮะซัน, อิกริมะฮฺ และอัรรอเบียะฮฺ อิบนุ อนัส รอฮิมะฮุมุลลอฮฺ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/178)

และจากอิกริมะฮฺ ว่า อัซซัลวา นั้นคือ นกซึ่งคล้ายนกที่อยู่ในสวรรค์ ใหญ่กว่านกกระจอก หรือคล้ายๆ กัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/179)

กอตาดะฮฺ กล่าวว่า อัซซัลวา นั้นมาจากนกที่สีค่อนข้างแดง โดยที่ลมทางทิศใต้ได้ต้อนมันมาให้พวกเขา และปรากฏว่าคนหนึ่งนั้นจะเชือดมันเอามารับประทานเฉพาะวันหนึ่งๆ เท่านั้น

ถ้าเอามากินมันจะเสีย และจะไม่เหลืออยู่ที่เขา จนกระทั่งถึงวันที่หกของสัปดาห์ก็จะเชือดไว้เผื่อวันที่เจ็ดด้วยคือวันศุกร์ ซึ่งเป็นวันที่พวกเขาประกอบอิบาดะฮฺกัน จะไม่ทำอะไร และไม่แสวงหาอะไร

(อิบนุ อบีฮาติม 1/179)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **พวกเจ้าจงบริโภคสิ่งดี ๆ ที่เราได้ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้าเถิด** ﴿ เป็นคำสั่งที่เป็นการอนุญาต เป็นคำแนะนำ และเป็นความโปรดปราน

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเขาหาได้อธรรมแก่เราไม่ ทว่า พวกเขาอธรรมแก่ตัวของพวกเขาเองต่างหาก** ﴿ คือเราได้ใช้ให้พวกเขารับประทานจากสิ่งที่เราได้ประทานให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเขา และให้เคารพภักดีต่อพระองค์ ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ كُلُوا۟ مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ وَٱشْكُرُوا۟ لَهُۥ ﴾

"พวกเจ้าจงบริโภคจากปัจจัยยังชีพของพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า และจงขอบคุณต่อพระองค์"

(ซูเราะฮฺ สะบะอฺ อายะฮฺที่ 15)

แล้วพวกเขาก็ได้ฝ่าฝืน ปฏิเสธ แล้วได้อธรรมต่อตัวของพวกเขาเอง ทั้งๆ ที่พวกเขาได้เห็นสัญญาณต่างๆ และสิ่งมหัศจรรย์ต่างๆ ที่พระองค์ได้ให้เกิดขึ้นมาแล้วก็ตาม

ความประเสริฐบรรดาสาวกของมุฮัมมัด ﷺ เหนือบรรดาสาวกของบรรดานบีทั้งหลาย

ณ จุดนี้ จึงปรากฏว่าบรรดาสาวก (ศอฮาบะฮฺ) ของมุฮัมมัด ﷺ นั้นย่อมประเสริฐกว่าบรรดาสาวกของนบีอื่นๆ โดยที่พวกเขาอดทน ยืนหยัด ไม่ดื้อรั้น ทั้งๆ ที่พวกเขาได้เดินทางไปกับท่านนบี ออกสงครามร่วมไปกับท่าน เช่น ในปีสงครามตะบู๊ก ซึ่งเป็นปีที่เกิดความแห้งแล้ง อากาศร้อนจัด ต้องมีความมานะพยายามเป็นอย่างยิ่ง พวกเขาไม่เคยขออะไรเกินความปกติ ไม่มีเรื่องที่ทำให้ท่านลำบากใจ จึงเป็นความสะดวกง่ายแก่ท่านนบี ﷺ แต่เมื่อพวกเขาหิวจัดก็ขออาหารเพิ่มนิดหน่อย ท่านก็ได้รวบรวมเอาสิ่งที่มีอยู่ให้ และเมื่อมันขาดแคลนจริงๆ ท่านก็ขอต่ออัลลอฮฺให้พวกเขา แล้วพระองค์ก็ได้ประทานให้อย่างอิ่มเอิบและเหลือเฟือ และเมื่อพวกเขาขาดน้ำ ท่านก็ขอต่ออัลลอฮฺให้แก่พวกเขา แล้วอัลลอฮฺก็ให้ฝนตกลงมา ดื่มได้ทั้งคนและสัตว์อย่างเหลือเฟือ เก็บกักตุนใส่ภาชนะเอาไว้ได้อีก นั่นชี้ให้เห็นว่าพวกเขาได้ยอมรับสภาพความลำบาก และเต็มใจติดตามไปกับท่านรอซูล ﷺ

وَإِذْ قُلْنَا ٱدْخُلُوا۟ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةَ فَكُلُوا۟ مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَٱدْخُلُوا۟
ٱلْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطَٰيَٰكُمْ ۚ وَسَنَزِيدُ
ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾ فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ قَوْلًا غَيْرَ ٱلَّذِى قِيلَ لَهُمْ
فَأَنزَلْنَا عَلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ رِجْزًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾

58. และจงระลึกถึงขณะที่เราได้กล่าวว่า พวกเจ้าจงเข้าไปในเมืองนี้ แล้วจงบริโภค (เครื่องยังชีพ) จากเมืองนี้อย่างกว้างขวาง ตามที่พวกเจ้าปรารถนามาเถิด และจงเข้าประตูนั้นในสภาพผู้โน้มศีรษะลงอย่างนอบน้อม และจงกล่าวว่า "ฮิฏเฏาะฮฺ" (ชื่อประตูเมือง) เราก็จะอภัยโทษให้แก่พวกเจ้า ซึ่งบรรดาความผิดทั้งหลายของพวกเจ้า และเราจะเพิ่มพูนให้แก่ผู้กระทำความดีทั้งหลาย

59. แล้วบรรดาผู้อธรรมเหล่านั้นได้เปลี่ยนเอาคำพูดหนึ่ง ซึ่งมิใช่คำพูดที่กล่าวแก่พวกเขา ดังนั้น เราจึงให้การลงโทษจากฟากฟ้าลงมา (ประสบ) แก่ผู้อธรรมเหล่านั้น เนื่องจากการที่พวกเขาประพฤติชั่ว

พวกยะฮูดดื้อรั้น หลังจากพิชิตเมืองเยรูซาเล็มได้ แทนที่จะขอบคุณอัลลอฮฺ ﷻ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสตำหนิต่อการที่พวกเขาหันเหออกไปจากการต่อสู้ และการที่พวกเขาได้เข้าไปยังแผ่นดินอันศักดิ์สิทธิ์ เมื่อพวกเขาได้เดินทางมาจากประเทศอียิปต์พร้อมกับมูซา ﷺ แล้วได้รับคำสั่งให้เข้าไปในแผ่นดินอันศักดิ์สิทธิ์นั้น และทำการต่อสู้กับชาวพื้นเมืองที่โหดร้าย ไม่ยอมศรัทธา แล้วพวกเขาก็ขี้ขลาดไม่ยอมต่อสู้กับพวกนั้น ทำตัวอ่อนแอ และเศร้าสลด อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ลงโทษพวกเขาให้เดินหลงทางวนเวียนอยู่ที่เดิม หาทางออกไม่ได้ ตามที่พระองค์ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ในซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏว่าทรรศนะที่ถูกต้องที่สุดในสองทรรศนะ คือเมืองดังกล่าวคือบัยตุลมักดิส (เยรูซาเล็ม) ดังที่อัสสุดดีย์ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้ระบุเอาไว้

(อิบนุ อบีฮาติม 1/181)

กอตาดะฮฺ อบูมุสลิม อัลอัศฟะฮานีย์ และคนอื่นๆ อีกว่าความจริงอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเล่าเกี่ยวกับมูซา ว่า

﴿ يَٰقَوۡمِ ٱدۡخُلُواْ ٱلۡأَرۡضَ ٱلۡمُقَدَّسَةَ ٱلَّتِي كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمۡ وَلَا تَرۡتَدُّواْ عَلَىٰٓ أَدۡبَارِكُمۡ فَتَنقَلِبُواْ خَٰسِرِينَ ٢١ ﴾

"โอ้กลุ่มชนของฉัน จงเข้าไปในแผ่นดินอันบริสุทธิ์ที่อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดให้แก่พวกเจ้าเถิด และจงอย่าหันหลังของพวกเจ้ากลับ เพราะจะทำให้พวกเจ้ากลับกลายเป็นผู้ขาดทุน"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 21)

(อัรรอซีย์ 3/82)

ส่วนคนอื่นๆ กล่าวว่า คือเมืองอะรีฮาอฺ ซึ่งได้เล่ามาจาก อิบนุ อับบาส และอับดุรฺ-เราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ

เหตุการณ์นี้ปรากฏว่าเมื่อพวกเขาได้ออกมาจากทุ่ง ซึ่งพวกเขาได้ใช้ชีวิตหลงวนเวียนอยู่ในนั้นเป็นเวลาถึง 40 ปี โดยอยู่รวมกับนบียูชะอฺ อิบนุ นูน عليه السلام โดยอัลลอฮฺ ﷻ ได้เปิดให้แก่พวกเขาให้ได้ใช้ชีวิตโดยรวมอยู่ที่นั่น ซึ่งความจริงในวันนั้นแสงแดดไม่ร้อนจัดนักจนกระทั่งได้พิชิตได้ และเมื่อพวกเขาได้พิชิตแล้ว พวกเขาได้รับสั่งว่าให้เข้าประตูเมืองในสภาพที่ (สุญูด) ขอบคุณต่ออัลลอฮฺ ﷻ ที่พระองค์ได้ประทานความโปรดปรานให้ได้รับชัยชนะและอดทน และให้พวกเขาได้กลับคืนมาสู่บ้านเกิดเมืองนอน โดยช่วยให้พวกเขารอดพ้นจากการหลงทางอยู่ในทุ่งนั้น อัลเอาฟีย์ได้กล่าวถึงดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และจงเข้าประตูนั้นในสภาพผู้โน้มศีรษะลงอย่างนอบน้อม** ﴾ ถือเป็นการโค้งคำนับ

(อัฏฏอบารี 2/113)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส จากดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **และจงเข้าประตูนั้นในสภาพผู้โน้มศีรษะลงอย่างนอบน้อม** ﴾ ว่าเป็นการโค้งคำนับจากทางประตูเล็กๆ บานหนึ่ง

และมีรายงานจากอัลฮากิม โดยอิบนุ อบีฮาติม ได้เพิ่มเติมว่า แล้วพวกเขาได้เข้าไปจากทางด้านที่เขาชุมนุมอยู่

อัลฮะซัน อัลบัศรี ได้กล่าวว่า พวกเขาได้ถูกใช้ให้ก้มกราบบนใบหน้าของพวกเขาในขณะที่พวกเขาเข้าประตู โดยที่อัรรอซีย์ได้ถือว่าเรื่องดังกล่าวห่างไกลความจริงมาก

มีเรื่องเล่ามาจากบางคนในหมู่พวกเขาว่า จุดมุ่งหมายของการสุญูด ณ ที่นี้ คือการสำรวมตัวเท่านั้น เพราะไม่อาจจะถือเอาความหมายจริงๆ ได้

คุซ็อยฟฺ ได้กล่าวว่า อิกริมะฮฺ ได้กล่าวว่า อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่าปรากฏว่าประตูนั้นอยู่ทางทิศกิบละฮฺ

อิบนุ อับบาส, มุญาฮิด, อัสสุดดีย์, กอตาดะฮฺ และอัฎเฎาะฮาก ได้กล่าวว่ามันคือประตูฮิฏเฏาะฮฺ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งจากประตูอีลียาอฺของบัยตุลมักดิส

อัรรอซีย์ ได้เล่าโดยเอามาจากบางคนว่า มันเป็นประตูที่อยู่ทางทิศกิบละฮฺนั่นเอง

คุซ็อยฟฺ ได้กล่าวว่า อิกริมะฮฺ ได้กล่าวไว้ว่า อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า แล้วพวกเขาได้เข้ามาทางด้านหนึ่ง

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวโดยนำมาจากอบีสะอีด อัลอัซดีย์ จากอะบิลกะนูด จากอับดิลลาฮฺ อิบนิ มัสอูด โดยมีผู้กล่าวแก่เขาว่า ﴿ **และจงเข้าประตูในสภาพผู้โน้มศีรษะลงอย่างนอบน้อม** ﴾ แล้วพวกเขาก็เข้าโดยเป็นผู้เงยศีรษะขึ้น ตรงข้ามกับที่ใช้

(อิบนุ อบีฮาติม 1/183)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และจงกล่าวว่า ฮิฏเฏาะฮฺ** ﴾

รายงานจาก อิบนุ อับบาส (และจงกล่าวว่า ฮิฏเฏาะฮฺ) ว่า มัฆฟิเราะฮฺ คือพวกเจ้าจงกล่าวขออภัยโทษเสีย

(อิบนุ อบีฮาติม 1/183)

อัลฮะซัน และกอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่าคือ จงขอลดหย่อนความผิดต่างๆ จากเรา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/185)

﴿ **เราก็จะอภัยโทษให้แก่พวกเจ้า ซึ่งบรรดาความผิดทั้งหลายของพวกเจ้า และเราจะเพิ่มพูนให้แก่ผู้กระทำความดีทั้งหลาย** ﴾

และเขากล่าวว่า นี่เป็นคำตอบของคำสั่งใช้ คือเมื่อพวกเจ้าได้กระทำตามที่เราได้ใช้พวกเจ้าแล้ว เราก็อภัยโทษความผิดต่างๆ ให้แก่พวกเจ้า และเพิ่มพูนความดีต่างๆ ให้แก่พวกเจ้าอีก

สรุปเรื่องก็คือ พวกเขาได้ถูกใช้ให้นอบน้อมต่ออัลลอฮฺ ﷻ ทั้งคำพูด และการกระทำขณะที่พิชิตเมืองได้ และให้สารภาพความผิด ขออภัยโทษ และกตัญญูต่อความโปรดปรานที่พระองค์ได้ประทานให้แก่พวกเขา รีบไปสู่การเป็นที่รัก ณ ที่อัลลอฮฺ ﷻ เสีย ดังที่พระองค์

ผู้ทรงสูงส่งได้ตรัสว่า

﴿ إِذَا جَآءَ نَصۡرُ ٱللَّهِ وَٱلۡفَتۡحُ ﴿١﴾ وَرَأَيۡتَ ٱلنَّاسَ يَدۡخُلُونَ فِي دِينِ ٱللَّهِ أَفۡوَاجٗا ﴿٢﴾ فَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ وَٱسۡتَغۡفِرۡهُۚ إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابَۢا ﴿٣﴾ ﴾

"1. เมื่อชัยชนะของอัลลอฮฺ และการพิชิตได้มาถึงแล้ว"

"2. และเจ้าได้เห็นประชาชนเข้าในศาสนาของอัลลอฮฺเป็นหมู่ ๆ"

"3. ดังนั้น จงแซ่ซ้องสดุดีด้วยการสรรเสริญพระผู้อภิบาลของเจ้า และขออภัยโทษต่อพระองค์เถิด แท้จริง พระองค์นั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษเสมอ"

(ซูเราะฮฺ อันนัศรฺ อายะฮฺที่ 1 – 3)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **แล้วบรรดาผู้อธรรมเหล่านั้นได้เปลี่ยนเอาคำพูดหนึ่งซึ่งมิใช่คำพูดที่กล่าวแก่พวกเขา** ﴾

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจาก อบีฮุร็อยเราะฮฺ ﷺ จากท่านนบี ﷺ ว่า

(قِيْلَ لِبَنِيْ إِسْرَائِيلَ : اُدْخُلُوْا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُوْلُوْا حِطَّةٌ فَدَخَلُوْا يَزْحَفُوْنَ عَلَى اَسْتَاهِهِمْ فَبَدَّلُوْا وَقَالُوْا حَبَّةٌ فِيْ شَعْرَةٍ)

"มีผู้กล่าวแก่วงศ์วานอิสรออีล ว่า จงเข้าประตูเมืองในสภาพผู้โน้มศีรษะลงอย่างนอบน้อม และจงกล่าวคำว่า ฮิฏเฏาะฮฺ แล้วพวกเขาก็ได้เข้าประตูโดยกระเถิบก้นเข้าไป แล้วเปลี่ยนคำพูด โดยกล่าวว่า "เมล็ดข้าวสาลี""

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/14)

อันนะซาอี ได้บันทึกรายงานโดยเป็นฮะดีษเมากูฟ (สายรายงานสุดแค่ศอฮาบะฮฺ) เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴿ **ฮิฏเฏาะฮฺ** ﴾ ว่า พวกเขาได้เปลี่ยนคำพูดโดยกล่าวว่า "ฮับบะฮฺ" เมล็ดข้าว

และอับดุรรอซซาก ก็ได้รายงานเช่นเดียวกัน โดยผ่านทางสายรายงานของอัลบุคอรี มุสลิม และอัตติรฺมิซี โดยอัตติรฺมิซีได้กล่าวว่าเป็นฮะดีษฮะซัน

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/291)

สรุปสิ่งที่บรรดานักอธิบายอัลกุรอานได้กล่าวก็คือ ตามสภาพแวดล้อมของประโยคนั้น พวกเขาได้เปลี่ยนคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ใช้ให้พวกเขานอบน้อม สำรวมตัวทั้งคำพูดและการ

กระทำ และได้รับคำสั่งให้เข้าประตูโดยนอบน้อมถ่อมตัว แต่พวกเขาได้เข้าประตูโดยการกระเถิบบนก้นเข้าไปเชิดศีรษะขึ้น และถูกใช้ให้กล่าวคำว่า ฮิฏเฏาะฮฺ หมายความว่าเป็นการขอลดหย่อนโทษและความผิด แต่พวกเขาทำเป็นล้อเล่นด้วยการกล่าวว่า ฮินเฏาะฮฺ ที่มีความหมายว่าข้าวสาลี ซึ่งเรื่องนี้ถือว่า กระทำผิด ฝ่าฝืน และดื้อดึงอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ลงโทษลงทัณฑ์พวกเขาอันเนื่องด้วยพวกเขาได้ฝ่าฝืน ไม่เชื่อฟังอัลลอฮฺ ﷻ ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **ดังนั้น เราจึงให้การลงโทษจากฟากฟ้ามา (ประสบ) แก่ผู้อธรรมเหล่านั้นเนื่องจากการที่พวกเขาประพฤติชั่ว** ﴿

อัฏเฏาะฮาก ได้กล่าวโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่าทุกสิ่งปรากฏอยู่ในคัมภีร์ของอัลลอฮฺแล้ว เกี่ยวกับการลงโทษ

(อัฏฏอบารี 2/118)

และเช่นเดียวกันได้มีรายงานมาจาก มุญาฮิด, อบีมาลิก, อัสสุดดีย์, อัลฮะซัน และกอตาดะฮฺ ว่าที่จริงแล้วมันเป็นการลงโทษ

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจากสะอีด อิบนุ มาลิก, อุซามะฮฺ อิบนุ ซัยดฺ และคุซัยมะฮฺ อิบนุ ษาบิต ﷺ ได้เล่าว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(الطَّاعُون رِجْزٌ عَذَابٌ عُذِّبَ بِهِ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ)

"กาฬโรคนั้นเป็นสิ่งสกปรก และเป็นการลงโทษที่อัลลอฮฺทรงลงโทษคนที่อยู่ก่อนจากพวกเจ้า"

(อิบนุ อบีฮาติม 1/186)

และเช่นเดียวกัน อันนะซาอีได้บันทึกว่า พื้นเดิมของฮะดีษบทนี้ ปรากฏอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองว่า

(إِذَا سَمِعْتُمُ الطَّاعُوْنَ بِأَرْضٍ فَلَا تَدْخُلُوْهَا)

"เมื่อพวกท่านได้ยินว่า กาฬโรคเกิดขึ้นในแผ่นดินใด ก็จงอย่าเข้าไปในแผ่นดินนั้น......" จนจบฮะดีษ

(ฟัตฮุลบารีย์ 10/189)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานมาจากอุซามะฮฺ อิบนุ ซัยดฺ จากท่านรอซูล ﷺ ว่า

(إِنَّ هَذَا الْوَجَعَ وَالسَّقَمَ رِجْزٌ عُذِّبَ بِهِ بَعْضُ الْأُمَمِ قَبْلَكُمْ)

"แท้จริง ความเจ็บปวด และความป่วยนี้เป็นความสกปรกที่ประชาชาติคนก่อนจากพวกเจ้าได้เคยถูกลงโทษมาแล้ว"

(อัฏฏอบารี 2/116)

อะดีษบทนี้ พื้นเดิมถูกนำเสนออยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/512 และมุสลิม 4/1737)

﴿ وَإِذِ ٱسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ فَقُلْنَا ٱضْرِب بِّعَصَاكَ ٱلْحَجَرَ ۖ فَٱنفَجَرَتْ مِنْهُ ٱثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ۖ كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ مِن رِّزْقِ ٱللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا۟ فِى ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾ ﴾

60. และจงระลึกถึงขณะที่มูซาได้ขอน้ำให้แก่กลุ่มชนของเขา แล้วเราได้กล่าวว่า เจ้าจงตีหินด้วยไม้เท้าของเจ้า และแล้วตาน้ำสิบสองตาน้ำก็พวยพุ่งออกมาจากหินนั้น แน่นอน กลุ่มชนแต่ละกลุ่มย่อมรู้แหล่งน้ำดื่มของตน พวกเจ้าจงกินและจงดื่มจากปัจจัยยังชีพของอัลลอฮฺเถิด และจงอย่าก่อกวนบนพื้นแผ่นดินโดยเป็นผู้บ่อนทำลาย

ตาน้ำ 12 ตา พวยพุ่งออกมา

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่าพวกเจ้าจงระลึกถึงความโปรดปรานของข้าที่มีต่อพวกเจ้า ในการที่ข้าได้ตอบรับการขอของนบีของพวกเจ้าคือ มูซา ﵇ เมื่อเขาได้ขอน้ำต่อข้าให้แก่พวกเจ้า ข้าก็ได้อำนวยความสะดวกให้น้ำแก่พวกเจ้า โดยให้น้ำพวยพุ่งออกมาจากก้อนหินที่อยู่ ณ ที่พวกเจ้า ข้าได้ให้น้ำพวยพุ่งออกมาจากตาน้ำ จำนวน 12 ตา โดยแต่ละกลุ่มในหมู่พวกเจ้าได้ทราบถึงตาน้ำของพวกเขาเป็นอย่างดี ดังนั้น พวกเขาจงรับประทานอัลมันนะและอัซซัลวาและดื่มน้ำจากตาน้ำดังกล่าว โดยมิเกิดความยากลำบากแต่ประการใด และจงกราบไหว้ผู้ประทานสิ่งต่างๆ เหล่านั้นให้ **﴾ และจงอย่าก่อกวนบนพื้นแผ่นดิน โดยเป็นผู้บ่อนทำลาย ﴿** คือจงอย่าตอบแทนความโปรดปรานของอัลลอฮฺ ﷻ ด้วยการก่อความวุ่นวายและเสียหายบนหน้าพื้นแผ่นดิน

ความจริงบรรดานักอธิบายอัลกุรอานได้พูดถึงเรื่องนี้ไว้อย่างยืดยาว เช่น อิบนุ อับบาส

ﷺ ได้เล่าว่า ที่พวกเขามีหินสี่เหลี่ยมก้อนใหญ่อยู่ และมูซา عليه السلام ได้ถูกใช้ให้เอาไม้เท้าตีลงไปบนหินก้อนนั้น แล้วก็มีตาน้ำพวยพุ่งออกมาเป็น 12 ตาน้ำ ซึ่งในแต่ละด้านมี 3 ตา รวมเป็น 12 ตา โดยแต่ละกลุ่มรู้ว่าจะดื่มจากตาไหน ไม่มีการเคลื่อนย้าย และสับเปลี่ยนหรือผิดพลาดแต่ประการใด

(อัฏฏอบารี 2/120)

เรื่องนี้มันก็คล้ายกับเรื่องที่อยู่ในซูเราะฮฺอัลอะอฺรอฟ แต่นั่นมันเป็นซูเราะฮฺมักกียะฮฺ ซึ่งดังกล่าวนั้นปรากฏว่าเป็นเรื่องที่เล่าโดยใช้สรรพนามเป็นฆอเอ็บ (บุรุษที่ 3) เพราะว่าอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงเล่าให้รอซูลของพระองค์ ﷺ ตามที่ได้เกิดขึ้นกับพวกเขา และในซูเราะฮฺนี้ ซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺนั้นเป็นซูเราะฮฺมะดะนียะฮฺ ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏว่าข้อความเหล่านี้เป็นการโต้ตอบกับพวกเขาโดยตรง ณ ที่โน้นพระองค์ได้บอกโดยตรัสว่า

﴿ فَٱنۢبَجَسَتۡ مِنۡهُ ٱثۡنَتَا عَشۡرَةَ عَيۡنًاۖ ﴾

"แล้วตาน้ำสิบสองตาก็พวยพุ่งออกจากก้อนหินนั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 160)

นี่เป็นการพวยพุ่งออกมาเป็นครั้งแรก แต่ ณ ที่นี้พระองค์ได้บอกให้ทราบถึงสภาพที่เกิดขึ้นในครั้งหลัง นั่นก็คือ การที่น้ำพวยพุ่งออกมา ดังนั้น จึงเหมาะสมที่จะกล่าวถึงการพวยพุ่งมา ณ ที่นี้และที่โน้น อัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

﴿ وَإِذۡ قُلۡتُمۡ يَٰمُوسَىٰ لَن نَّصۡبِرَ عَلَىٰ طَعَامٖ وَٰحِدٖ فَٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ يُخۡرِجۡ لَنَا
مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۢ بَقۡلِهَا وَقِثَّآئِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَاۖ
قَالَ أَتَسۡتَبۡدِلُونَ ٱلَّذِي هُوَ أَدۡنَىٰ بِٱلَّذِي هُوَ خَيۡرٌۚ ٱهۡبِطُواْ مِصۡرٗا
فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلۡتُمۡۗ وَضُرِبَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلذِّلَّةُ وَٱلۡمَسۡكَنَةُ وَبَآءُو
بِغَضَبٖ مِّنَ ٱللَّهِۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَانُواْ يَكۡفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَيَقۡتُلُونَ
ٱلنَّبِيِّـۧنَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۗ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ ٦١ ﴾

61. และจงระลึกถึงขณะที่พวกเจ้ากล่าว โอ้มูซา เราไม่อาจอดทนต่ออาหารอย่างเดียว (อัลมันนะและอัซซัลวา) อีกต่อไปได้ ดังนั้น ท่านจงวิงวอนขอต่อพระผู้อภิบาลของท่านให้แก่เราด้วยเถิด พระองค์ก็จะทรงให้ออกมาแก่เราจากสิ่งที่แผ่นดินได้งอกเงยขึ้น อันได้แก่ พืชผัก, แตงกวา, กระเทียม, ถั่ว และหัวหอม มูซาได้กล่าวว่าพวกเจ้าจะขอเปลี่ยนเอาสิ่งที่เลวกว่าด้วยสิ่งที่ดีกว่ากระนั้นหรือ ? พวกเจ้าจงลงไปอยู่ในเมือง (บัยตุลมักดิส) เถิด แล้วสิ่งที่พวกเจ้าขอก็จะเป็นของพวกเจ้า และแล้วความอัปยศและความขัดสนก็ถูกระหน่ำลงบนพวกเขา และพวกเขาก็ได้นำเอาความกริ้วโกรธจากอัลลอฮฺกลับไป นั่นก็เพราะว่าพวกเขาได้ปฏิเสธสัญญาณต่าง ๆ ของอัลลอฮฺ และยังสังหารบรรดาศาสนทูตโดยปราศจากความเป็นธรรม ดังกล่าวนั้นก็ด้วยความดื้อดันของพวกเขา และแล้วพวกเขาจึงได้กลายเป็นผู้ละเมิดขอบเขต

พวกเขาขออาหารที่ต่ำต้อย แทนอัลมันนะ และอัซซัลวา

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่าพวกเจ้าจงระลึกถึงความโปรดปรานของข้าที่มีต่อพวกเจ้าในการที่ได้ประทานอัลมันนะและอัซซัลวามาให้แก่พวกเจ้า เป็นอาหารที่มีประโยชน์มีคุณค่าทางโภชนาการ และเป็นความสะดวกง่ายดาย และจงระลึกถึงความไม่พอใจ ความอึดอัดต่ออาหารที่เราได้ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้า และพวกเจ้าได้ขอให้มูซาเปลี่ยนอาหารดังกล่าวซึ่งเป็นอาหารที่ต่ำต้อยกว่า เช่น พืชผัก ตามที่พวกเจ้าขอ

อัลฮะซัน อัลบัศรี ได้กล่าวว่า พวกเขาไม่พอใจต่ออาหารดังกล่าว ไม่อดทน และกล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่เคยชินต่ออาหารประเภทผัก, ถั่ว, หัวหอม และกระเทียม ดังนั้น พวกเขาจึงกล่าวว่า ﴿ **โอ้มูซา เราไม่อาจจะอดทนต่ออาหารอย่างเดียว (อัลมันนะและอัซซัลวา) อีกต่อไปได้ ดังนั้น ท่านจงวิงวอนขอต่อพระผู้อภิบาลของพวกท่านให้แก่เราด้วยเถิด พระองค์ก็จะทรงให้ออกมาแก่พวกเราจากสิ่งที่แผ่นดินได้งอกเงยขึ้น อันได้แก่ พืชผัก, แตงกวา, กระเทียม, ถั่ว และหัวหอม** ﴾ โดยที่พวกเขากินแต่อัลมันนะและอัซซัลวาทุก ๆ วัน ไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งถือเป็นอาหารชนิดเดียว ส่วนพืชผัก, แตงกวา, ถั่ว และหัวหอมนั้นเป็นที่ทราบกันดี สำหรับ "อัลฟูม" นั้น ตามการอ่านของอิบนุ มัสอูด เป็น (ثُوْمِهَا) ด้วยตัวอักษร (ث) แปลว่า กระเทียม

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจากอัลฮะซันเกี่ยวดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿وَفُومِهَا﴾ ว่า อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่าเป็นกระเทียม ตามภาษาโบราณ

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่าถ้าปรากฏว่าเป็นเช่นนั้นจริงๆ มันก็ต้องมีการเปลี่ยนพยัญชนะกัน เช่น คำของพวกเขาที่ว่า (وقعوا في عاثورشر) เป็น (عافورشر) และคำว่า (اثافي) เป็น (اثاثي) คำว่า (مغافير) เป็น (معاثير)

และคำอื่นที่คล้ายๆ กัน โดยการเปลี่ยน (ف) เป็น (ث) และเปลี่ยน (ث) เป็น (ف) เพราะที่กำเนิดเสียงของอักษรทั้งสองนี้ใกล้เคียงกัน *วัลลอฮุอะอฺลัม*

ส่วนคนอื่นๆ กล่าวว่า คำว่า (اَلْفُوْمُ) คือ (اَلْحِنْطَةُ) คือข้าวสาลีที่ใช้ทำขนมปัง

อัลบุคอรี ได้กล่าวว่า บางคนในหมู่พวกเขาได้กล่าวว่ามัน คือเมล็ดที่กินได้ทั้งหมดเรียกว่า (اَلْفُوْمُ)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่บอกว่า ﴿ **มูซาได้กล่าวว่าพวกเจ้าจะขอเปลี่ยนเอาสิ่งที่เลวกว่าด้วยสิ่งที่ดีกว่ากระนั้นหรือ?** ﴾ ในเรื่องนี้ได้มีการพูดกระทบและประจานอาหารอันต่ำต้อยที่พวกเขาขอ ทั้งๆ ที่มีอาหารที่สะดวกสบาย อร่อย และดีมีประโยชน์

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **พวกเจ้าจงลงไปอยู่ในเมืองเถิด** ﴾

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่าเมืองๆ หนึ่งจากเมืองต่างๆ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/194)

อิบนุญะรีรฺ ได้รายงานมาจากอะบิลอาลียะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนิ อนัส ว่า ทั้งสองได้อธิบายว่า เป็นเมืองอียิปต์ของฟิรฺอาวนฺ

(อัฏฏอบารี 2/134)

ที่จริงแล้วจุดมุ่งหมายก็คือเมืองๆ หนึ่ง ดังที่ได้มีรายงานมาจากอิบนุ อับบาส และคนอื่นๆ ความหมายดังกล่าวก็คือ มูซา عليه السلام กล่าวแก่พวกเขาว่า สิ่งที่พวกเจ้าขอนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องดีอะไรนัก แต่มันมีมากในทุกๆ เมืองที่พวกเจ้าเข้าไปก็จะพบสิ่งเหล่านั้นอยู่แล้ว มันไม่มีอะไรดีเป็นพิเศษเลยที่จะขอต่ออัลลอฮฺ ﷻ เช่นนั้น เพราะมันมีอยู่มากมายในทุกๆ แห่ง ด้วยเหตุนี้ เขาจึงกล่าวว่า ﴿ **พวกเจ้าจะขอเปลี่ยนเอาสิ่งที่เลวกว่าด้วยสิ่งที่ดีกว่า กระนั้นหรือ? พวกเจ้าจงลงไปอยู่ในเมืองเถิด** ﴾ สิ่งที่พวกเจ้าขอก็จะได้ และเมื่อปรากฏว่าคำขอของพวกเขามันเป็นเรื่องอันเกิดจากความไม่พอใจ และเลวกว่า ก็จึงถือว่าไม่มีความจำเป็น พวกเขาจึงไม่ได้รับการตอบสนอง *วัลลอฮุอะอฺลัม* (อัลลอฮฺทรงทราบดี)

ความอัปยศ และความขัดสนได้กระหน่ำลงที่ชาวยิว

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และแล้วความอัปยศ และความขัดสนก็ถูกกระหน่ำลงบนพวกเขา** ﴿ คือถูกลงที่พวกเขา โดยที่พวกเขามีส่วนทำให้มันเกิดขึ้นโดยทางศาสนบัญญัติ และการกำหนดสภาวะ คือพวกเขายังคงตกต่ำ ใครพบพวกเขาก็ดูถูกเหยียดหยามว่าเป็นคนต่ำต้อยทั้งสภาพตัวของพวกเขาเองตลอดจนที่พักอาศัย

อัลฮะซัน ได้กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้พวกเขาต่ำต้อยจึงไม่มีใครที่จะขัดขวางพวกเขาได้ และกำหนดให้พวกเขาตกต่ำอยู่แทบเท้าของบรรดามุสลิม และความจริงได้ปรากฏว่าพวกบูชาไฟได้กำหนดภาษีหัวแก่พวกเขา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/195 – 196)

อะบุลอาลียะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และอัสสุดดีย์ ได้กล่าวว่า คำว่า (اَلْـمَسْكَنَة) มีความหมายว่าความขัดสน แร้นแค้น ยากลำบาก

(อิบนุ อบีฮาติม 1/196)

อะฏิยะฮฺ อัลเอาฟีย์ ได้กล่าวคำว่า (اَلْـمَسْكَنَة) มีความหมายว่าถูกเก็บภาษี

(อิบนุ ฮะบีฮาติม 1/196)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเขาได้นำเอาความกริ้วโกรธจากอัลลอฮฺกลับไป** ﴿

อัฏเฏาะฮาก ได้กล่าวว่า พวกเขาสมควรจะได้รับความกริ้วโกรธจากอัลลอฮฺ

(อัฏฏอบารี 2/138)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่าคือดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเขาได้นำเอาความกริ้วโกรธจากอัลลอฮฺกลับไป** ﴿ ว่าพวกเขาหันหลัง และกลับไป คำว่า (بَاءَ) แปลว่า นำกลับไปใช้ได้ทั้งกับความดีและความชั่ว โดยที่มีคำกล่าวว่า (بَاءَ فُلَانٌ بِذَنْبِهِ يَبُوْءُ بِهِ بَوْءًا وَبَوَاءً) และส่วนหนึ่งจากความหมายดังกล่าวก็คือดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ إِنِّيٓ أُرِيدُ أَن تَبُوٓأَ بِإِثۡمِي وَإِثۡمِكَ ﴿ หมายถึงหันกลับไปโดยเป็นผู้แบกความผิดของฉัน และของท่านกลับไปด้วย

ดังนั้น ความหมายของประโยคก็คือพวกเขากลับไปโดยเป็นผู้แบกความกริ้วโกรธของอัลลอฮฺ ﷻ กลับไปด้วย พวกเขาจึงกลายเป็นผู้ได้รับความกริ้วโกรธจากอัลลอฮฺ ﷻ อย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้เลย

(อัฏฏอบารี 2/138)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ว่า ﴾ **นั่นก็เพราะว่า พวกเขาได้ปฏิเสธสัญญาณต่าง ๆ ของอัลลอฮฺ และยังสังหารบรรดาศาสนทูตโดยปราศจากความเป็นธรรม** ﴿

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่าความอัปยศและความขัดสน และความกริ้วโกรธจากอัลลอฮฺที่ประสบกับพวกเขานั้น พวกเขาได้ตอบโต้ด้วยความยโสโอหัง ไม่ยอมปฏิบัติตามสัจธรรม ปฏิเสธอายะฮฺของอัลลอฮฺ ﷻ ดูถูกเหยียดหยามผู้ที่นำเอาศาสนบัญญัติมา คือบรรดานบี จนกระทั่งฆ่าพวกเขา ซึ่งไม่มีอะไรที่จะยิ่งใหญ่และร้ายยิ่งกว่าการฆ่าบรรดานบีอีกแล้ว

คำนิยามของคำว่า "อัลกิบรฺ" (اَلْكِبْرُ)

ได้มีระบุอยู่ในฮะดีษที่เป็นที่ยอมรับกันว่า ถูกต้อง ที่ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(اَلْكِبْرُ بَطْرُ الْحَقِّ وَغَمْطُ النَّاسِ)

"อัลกิบรฺ คือ การไม่พอใจต่อความจริง และร้ายต่อผู้คน"

(มุสลิม 1/93)

อิมามอะหฺมัด ได้รายงานมาจากอับดิลลาฮฺ อิบนุ มัสอูด ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ قَتَلَهُ نَبِيٌّ أَوْ قَتَلَ نَبِيًّا وَإِمَامُ ضَلَالَةٍ وَمُمَـــثِّلٌ مِنَ الْمُمَثِّلِيْنَ)

"คนที่จะถูกลงโทษรุนแรงที่สุดในวันกิยามะฮฺ ก็คือคนที่นบีได้ฆ่าเขา หรือคนที่ฆ่านบี และผู้เป็นแกนนำสู่ความหลงผิด และผู้ที่ทำรูปปั้นรูปเคารพ"

(อะหฺมัด 1/407)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ดังกล่าวนั้น ก็ด้วยความดื้อดันของพวกเขา และพวกเขาจึงได้กลายเป็นผู้ละเมิดขอบเขต** ﴿

นี่เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่พวกเขาจะถูกลงโทษ นั่นก็เพราะว่าพวกเขาละเมิดขอบเขต

คำว่า อัลอิศยาน (أَلْعِصْيَانُ) คือ การกระทำสิ่งที่ต้องห้าม และคำว่า อัลเอียะอฺติดาอฺ (اَلْاِعْتِدَاءُ) คือ การทำเลยขอบเขตที่อนุญาต หรือขอบเขตที่เป็นคำสั่งใช้ อัลลอฮฺทรงทราบดี

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَٱلَّذِينَ هَادُوا۟ وَٱلنَّصَٰرَىٰ وَٱلصَّٰبِـِٔينَ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَعَمِلَ صَٰلِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

62. แท้จริง บรรดาผู้ศรัทธา และบรรดาผู้ที่เป็นยิว และบรรดาผู้ที่เป็นคริสเตียน และบรรดาผู้ที่กราบไหว้เจว็ดนั้น ผู้ใดก็ตามที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลก และกระทำความดีแล้ว พวกเขาก็จะได้รับรางวัล ณ พระผู้อภิบาลของพวกเขา โดยไม่มีความหวาดกลัวใด ๆ และพวกเขาก็จะไม่เสียใจ

การศรัทธา และการทำความดีนั้นเป็นสิ่งที่จะทำให้รอดพ้นในทุกยุคทุกสมัย

เมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้อธิบายให้ทราบถึงสภาพของคนที่ฝ่าฝืนคำสั่งของพระองค์ กระทำสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม ละเมิดสิ่งที่พระองค์ไม่ทรงอนุญาต และละเมิดข้อห้ามของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้เตือนให้ทราบว่า แท้จริงคนที่ดีๆ ในประชาชาติก่อนๆ และภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ พระองค์ก็จะตอบแทนความดีให้ ตลอดจนเชื่อว่ามีวันสิ้นโลก และปฏิบัติตามรอซูลผู้ที่อ่านไม่ออกเขียนไม่เป็น เขาก็จะได้รับความสุขตลอดไป ไม่มีความหวาดกลัวสำหรับเขาที่จะเผชิญในภายภาคหน้า และไม่มีการเสียใจใดๆ ในสิ่งที่เขาได้กระทำ ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ أَلَآ إِنَّ أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾

"พึงทราบเถิดว่า แท้จริง บรรดาคนที่อัลลอฮฺรักนั้น ไม่มีความหวาดกลัวใด ๆ แก่พวกเขา และพวกเขาจะไม่เสียใจ"

(ซูเราะฮฺ ยูนุส อายะฮฺที่ 62)

และเช่นเดียวกันบรรดามลาอิกะฮฺจะกล่าวแก่บรรดาผู้ศรัทธาขณะชีวิตจะออกจากร่างในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُوا۟ رَبُّنَا ٱللَّهُ ثُمَّ ٱسْتَقَـٰمُوا۟ تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا۟ وَلَا تَحْزَنُوا۟ وَأَبْشِرُوا۟ بِٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้กล่าวว่า อัลลอฮฺคือพระผู้อภิบาลของเรา แล้วพวกเขาก็ยืนหยัดตามคำกล่าวนั้น มลาอิกะฮฺจะลงมาหาพวกเขา (โดยกล่าวกับพวกเขาว่า) พวกเจ้าอย่าหวาดกลัวและเศร้าสลดใจ แต่จงรับข่าวดี คือสวนสวรรค์ที่พวกเจ้าถูกสัญญาไว้เถิด"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 30)

นิยามคำว่า "อัลมุอฺมิน" (المؤمن)

มีรายงานจากอะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ จากอิบนุ อับบาส ว่า ﴿ **แท้จริง บรรดาผู้ศรัทธา และบรรดาผู้ที่เป็นยิว และบรรดาผู้ที่เป็นคริสเตียน และบรรดาผู้ที่กราบไหว้เจว็ดนั้น ผู้ใดก็ตามที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลก....**จนจบอายะฮฺ ﴾

(อิบนุ อบีฮาติม 1/198)

เขากล่าวว่า แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานลงมาหลังจากนั้น คืออายะฮฺที่ว่า

﴿ وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَـٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ مِنَ ٱلْخَـٰسِرِينَ ﴿٨٥﴾ ﴾

"และผู้ใดแสวงหาศาสนาหนึ่งศาสนาใดอื่นจากอิสลามแล้ว ศาสนานั้นจะไม่ถูกรับจากเขาเป็นอันขาด และในปรโลกนั้น เขาจะอยู่ในหมู่ผู้ที่ขาดทุน"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 85)

แท้จริง สิ่งที่อิบนุ อับบาส พูดนี้ เป็นการบอกให้ทราบว่า อัลลอฮฺ ﷻ จะไม่ทรงรับจากคนหนึ่งคนใดไม่ว่าโดยวิธีใด หรือการงานใดๆ นอกจากต้องตรงกับบทบัญญัติของมุฮัมมัด ﷺ หลังจากที่พระองค์ได้ทรงแต่งตั้งท่านมาแล้ว ส่วนสภาพก่อนจากนั้น ทุกคนที่ปฏิบัติตามรอซูลในสมัยนั้นก็ถือว่าผู้นั้นอยู่บนทางนำที่ถูกต้องและรอดพ้นจากอันตราย ดังนั้น ชาวยิวจึงเป็นผู้ปฏิบัติตามนบีมูซา ﵇ ที่พวกเขายึดถือตามคัมภีร์เตารอดในสมัยของพวกเขา

ประเด็นที่ตั้งชื่อชาวยิว ว่า "ยะฮูด"

คำว่า "ยะฮูด" (اليهود) มาจากคำว่า (اَلْهَوَادَةُ) ซึ่งมีความหมายว่า เป็นที่รัก หรือมาจากคำว่า (اَلتَّهَوُّدُ) ซึ่งมีความหมายว่า "การกลับตัวกลับใจ" ดังเช่นคำกล่าวของนบีมูซา ﷺ ที่ว่า ﴿إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ﴾ ซึ่งมีความหมายว่า ความจริงเราได้กลับไปยังท่าน คำว่า (هُدْنَا) มีความหมายว่า (تُبْنَا) ดังนั้น จึงเสมือนว่าพวกเขาถูกขนานนาม ตามพื้นเดิมเพราะการที่พวกเขากลับตัวกลับใจ และมีความรักต่อกันและกัน

บางท่านบอกว่า อันเนื่องจากพวกเขามีสายสกุลไปถึงยะฮูดา (يَهُوْذَا) ลูกคนโตของนบียะอฺกู๊บ

ส่วนอบูอัมรฺ อิบนุล อะลาอฺ ได้กล่าวว่า เพราะพวกเขาเป็นพวกที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเมื่ออ่านคัมภีร์เตารอต เพราะว่า (يَتَهَوَّدُوْنَ) มีความหมายว่า (يَتَحَرَّكُوْنَ) นั่นเอง

ประเด็นที่ตั้งชื่อชาวคริสต์ ว่า "นะศอรอ"

เมื่ออีซา ﷺ ได้ถูกแต่งตั้งมายังวงศ์วานอิสรออีล โดยให้พวกเขาปฏิบัติตาม และที่ถูกขนานนามเช่นนั้น ก็เพราะพวกเขาคอยให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ซึ่งบางทีพวกเขาก็ถูกเรียกว่า "อันซอรฺ" ด้วย ดังเช่น นบีอีซา ﷺ ได้กล่าวว่า

﴿مَنْ أَنصَارِيٓ إِلَى ٱللَّهِ قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ ٱللَّهِ﴾

"ใครบ้างจะเป็นผู้ช่วยเหลือฉันไปสู่อัลลอฮฺ บรรดาสาวกผู้ที่บริสุทธิ์ใจกล่าวว่า พวกเราคือผู้ช่วยเหลือ (ศาสนาของ) อัลลอฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 52)

บางท่านกล่าวว่า ที่พวกเขาถูกขนานนามเช่นนั้น ก็เพราะว่า พวกเขาได้หยุดพำนักอยู่ที่ๆ แห่งหนึ่ง เรียกกันว่า นาศิเราะฮฺ ซึ่งกอตาดะฮฺ และอิบนุญุร็อยญฺ ได้กล่าวเช่นนั้น และมีรายงานจากอิบนุ อับบาส เช่นเดียวกัน *อัลลอฮฺทรงทราบดี*

(อัรรอซีย์ 3/97)

คำว่า (اَلنَّصَارَى) เป็นพหูพจน์ของคำว่า (نَصْرَان) เช่นเดียวกับคำว่า نَشَاوَى เป็นพหูพจน์ของคำว่า (نَشْوَانٌ) และคำว่า (سُكَارَى) เป็นพหูพจน์ของคำว่า (سَكْرَانٌ) ส่วนผู้หญิงที่เป็น คริสเตียน เราเรียกว่า (نَصْرَانَةٌ)

แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้แต่งตั้งให้มุฮัมมัด ﷺ มาเป็นนบีท่านสุดท้าย และเป็นศาสนทูตมาสู่มวลมนุษย์โดยทั่วไป ก็จำเป็นที่จะต้องศรัทธา เชื่อถือ และภักดี คนที่ปฏิบัติเช่นนั้นจึงถือว่าเป็นผู้ศรัทธาโดยแท้ และประชาชาติของมุฮัมมัดจึงถูกขนานนามว่าผู้ศรัทธา เพราะพวกเขาได้ศรัทธาเชื่อมั่นกันอย่างจริงจัง และเพราะว่าเขาศรัทธาต่อบรรดานบีและศาสนทูตในอดีตทุกท่าน

"อัศซอบิอูน" (الصابئون)

เกี่ยวกับพวก "อัศซอบิอูน" นั้น ในหมู่นักอธิบายอัลกุรอานได้มีความเห็นที่แตกต่างกัน คือ

- ซุฟยาน อัษเษารีย์ ได้กล่าวโดยนำมาจากลัยษฺ อิบนุ อบี สุลัยมฺ จากมุญาฮิด ว่า อัศซอบิอูน นั้นเป็นกลุ่มชนในหมู่พวกบูชาไฟ, ชาวยิว และชาวคริสต์ โดยที่พวกเขาเป็นพวกที่ไม่มีศาสนา

(อัฏฏอบารี 2/146)

- เช่นเดียวกันที่อิบนุ อบีนะเญียะฮฺ ได้รายงานมาอย่างนั้น

(อัฏฏอบารี 2/146)

- มีรายงานจากอะฏออฺ, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/199)

- บางท่านบอกว่า เป็นพวกหนึ่งจากชาวคัมภีร์โดยที่พวกเขาเคยอ่านคัมภีร์อัซซะบูรฺ
- บางท่านบอกว่า เป็นพวกที่กราบไหว้บรรดามลาอิกะฮฺ
- บางท่านบอกว่า เป็นพวกที่กราบไหว้ดวงดาว

ส่วนทรรศนะที่ชัดเจน ก็คือคำพูดของมุญาฮิด และผู้ที่มีความเห็นเช่นเดียวกับเขา และวะฮฺบ์ อิบนุ มุนับบิฮฺ ว่า พวกเขาเป็นพวกที่ไม่มีศาสนา ซึ่งมาจากกลุ่มชาวยิว, ชาวคริสต์, พวกบูชาไฟ และพวกมุชริกีน พวกเขายังคงอยู่ตามสภาพเดิมๆ ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏว่าพวกมุชริกีนนั้นคือ พวกที่มาจากกลุ่มพวกนี้คือกลุ่มที่แยกตัวออกมาจากศาสนาต่างๆ ในเวลานั้น

- นักปราชญ์บางคนกล่าวว่า คือพวกที่การเรียกร้องเชิญชวนของนบีคนหนึ่งคนใดไปไม่ถึงเขา *วัลลอฮุอะอฺลัม* (อัลลอฮฺทรงทราบดี)

﴿ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ خُذُوا۟ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ
وَٱذْكُرُوا۟ مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ ۖ فَلَوْلَا فَضْلُ
ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ لَكُنتُم مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٦٤﴾ ﴾

63. และจงระลึกถึงขณะที่เราได้เอาคำมั่นสัญญาจากพวกเจ้า และเราได้ยกภูเขาขึ้นเหนือพวกเจ้า พวกเจ้าจงยึดเอาสิ่งที่เราได้ประทานให้ด้วยความจริงจังเถิด และจงระลึกถึงสิ่งที่มีอยู่ในนั้น หวังว่าพวกเจ้าจะยำเกรง

64. แล้วหลังจากนั้น พวกเจ้าก็ผินหลังให้ หากอัลลอฮฺไม่ทรงโปรดปรานและกรุณาแก่พวกเจ้าแล้ว แน่นอน พวกเจ้าย่อมกลายเป็นผู้ขาดทุน

การเอาสัญญากับชาวยิว โดยการยกภูเขาขึ้นไว้เหนือพวกเขา หลังจากนั้นพวกเขาก็ผินหลังให้

อัลลอฮฺ ﷻ กล่าวเป็นการเตือนให้วงศ์วานอิสรออีลได้ระลึกถึงขณะที่ได้เอาสัญญากับพวกเขาให้ศรัทธาต่อพระองค์เพียงองค์เดียวเท่านั้น ไม่ตั้งภาคีต่อพระองค์ และปฏิบัติตามรอซูลของพระองค์ โดยอัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบว่า เมื่อได้เอาสัญญากับพวกเขาโดยการยกภูเขาขึ้นเหนือพวกเขาเพื่อให้ยอมรับข้อสัญญาโดยการบังคับให้ปฏิบัติตาม ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ ۞ وَإِذْ نَتَقْنَا ٱلْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُۥ ظُلَّةٌ وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُۥ وَاقِعٌۢ بِهِمْ خُذُوا۟ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ
وَٱذْكُرُوا۟ مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾ ﴾

“จงระลึกถึงขณะที่เราได้ให้ภูเขาลูกนั้นไหวตัว และถอนตัวขึ้นเหนือพวกเขาประหนึ่งเป็นสิ่งที่ให้ร่มเงา และพวกเขาคิดว่ามันจะตกลงทับพวกเขา พวกเจ้าจงยึดเอาสิ่งที่เราได้ให้ไว้แก่พวกเจ้าอย่างจริงจังเถิด และจงระลึกถึงสิ่งที่มีอยู่ในนั้น หวังว่าพวกเจ้าจะยำเกรง”

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 171)

อัฏฏูรฺ คือภูเขาดังที่ได้อธิบายไว้ในซูเราะฮฺอัลอะอฺรอฟ ซึ่งอิบนุ อับบาส, มุญาฮิด, อะฏออฺ, อิกริมะฮฺ, อัลฮะซัน, อัฏเฏาะฮาก อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และคนอื่นๆ ก็ได้ระบุไว้เช่นนั้น ซึ่งเรื่องนี้เป็นที่ปรากฏชัดอยู่แล้ว

(อิบนุ อบีฮาติม 1/203)

และในรายงานหนึ่งจากอิบนุ อับบาส ว่า อัฏฏูรฺ คือภูเขาที่มีต้นไม้ขึ้น ส่วนภูเขาที่ไม่มีต้นไม้ขึ้น จะไม่เรียกว่า อัฏฏูรฺ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/203)

อัลฮะซัน ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ **พวกเจ้าจงยึดเอาสิ่งที่เราได้ประทานให้ด้วยความจริงจังเถิด** ﴾ ว่าหมายถึงคัมภีร์อัตเตารอต

(อิบนุ อบีฮาติม 1/204)

มุญาฮิด ได้กล่าวเกี่ยวกับคำว่า ﴿ **ด้วยความจริงจัง** ﴾ คือให้ปฏิบัติตามสิ่งที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์นั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/205)

อะบุลอาลียะฮฺ, และอัรฺรอเบียะอฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **และจงระลึกถึงสิ่งที่มีอยู่ในนั้น** ﴾ โดยกล่าวว่า พวกเจ้าจงอ่านสิ่งที่มีอยู่ในคัมภีร์เตารอต และปฏิบัติตามนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/205)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และหลังจากนั้น พวกเจ้าผินหลังให้ หากอัลลอฮฺไม่ทรงโปรดปราน** ﴾

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า หลังจากได้ยอมรับข้อสัญญาดังกล่าวแล้ว พวกเขาก็ผินหลังให้โดยการกระทำที่ผิดสัญญา ﴿ **หากอัลลอฮฺไม่ทรงโปรดปราน และกรุณาแก่พวกเจ้าแล้ว** ﴾ คือด้วยการรับการขออภัยโทษจากพวกเจ้า และทรงส่งบรรดารอซูลมายังพวกเขาแล้วละก็ ﴿ **แน่นอนพวกเจ้าย่อมกลายเป็นผู้ขาดทุน** ﴾ ด้วยการที่พวกเจ้าผิดสัญญาทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

﴿ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ ٱلَّذِينَ ٱعْتَدَوْا۟ مِنكُمْ فِى ٱلسَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا۟ قِرَدَةً خَٰسِـِٔينَ ﴿٦٥﴾ فَجَعَلْنَٰهَا نَكَٰلًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾ ﴾

65. และแน่นอน พวกเจ้าทราบดีอยู่แล้ว ถึงพวกที่ได้ละเมิด (จับสัตว์น้ำ) ในวันเสาร์ แล้วเราได้กล่าวกับพวกเขาว่า พวกเจ้าจงกลายเป็นลิงที่ต่ำต้อยเถิด

66. แล้วเราได้ให้การลงโทษนั้นเป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้ที่อยู่ในสมัยนั้น และสมัยหลังจากนั้น และให้เป็นข้อเตือนสติแก่ผู้ยำเกรงทั้งหลาย

พวกเขาละเมิดในวันเสาร์ และถูกสาปให้เป็นลิงเป็นหมู

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และแน่นอน พวกเจ้าทราบดีอยู่แล้ว** ﴾ โอ้ชาวยิวทั้งหลายทราบถึงความลำบากที่พวกท่านได้ทำกับชาวตำบลที่ฝ่าฝืนคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ และผิดสัญญาที่เกี่ยวกับความสำคัญของวันเสาร์ แล้วพวกเขาก็ใช้เล่ห์กลและเล่ห์เหลี่ยมในการล่าปลาในวันเสาร์ โดยทำกับดักเอาไว้กักกันมิให้ปลาหนีไปได้ แต่ยังไม่จับในตอนนั้น พอย่างเข้ากลางคืนคืนพ้นวันเสาร์ไปแล้วก็จับปลาขึ้นมาจากบ่อ ซึ่งพวกเขาได้ทำอย่างนั้นอยู่เป็นประจำ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้สาปให้เขาเป็นลิง คือมีรูปร่างคล้ายลิง และมิได้เป็นมนุษย์แล้ว ซึ่งดังกล่าวนั้นเป็นผลมาจากเล่ห์กลและสิ่งที่เขาได้กระทำ ฉะนั้น เมื่อทำไม่ดีก็สมควรที่จะได้รับผลตอบแทนไม่ดีด้วย เรื่องนี้ได้กล่าวไว้ยาวพอสมควรในซูเราะฮฺอัลอะอฺรอฟ โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ وَسۡـَٔلۡهُمۡ عَنِ ٱلۡقَرۡيَةِ ٱلَّتِي كَانَتۡ حَاضِرَةَ ٱلۡبَحۡرِ إِذۡ يَعۡدُونَ فِي ٱلسَّبۡتِ إِذۡ تَأۡتِيهِمۡ حِيتَانُهُمۡ يَوۡمَ سَبۡتِهِمۡ شُرَّعٗا وَيَوۡمَ لَا يَسۡبِتُونَ لَا تَأۡتِيهِمۡۚ كَذَٰلِكَ نَبۡلُوهُم بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ ١٦٣ ﴾

"และเจ้าจงถามพวกเขาถึงตำบลที่อยู่ใกล้ทะเล ขณะที่พวกเขาได้ละเมิดในวันเสาร์ ขณะที่ปลาได้มายังพวกเขาในวันเสาร์ในสภาพลอยตัวให้เห็นบนผิวน้ำ และวันที่พวกเขาไม่ถือว่าเป็นวันเสาร์ปลาเหล่านั้นหาได้มายังพวกเขาไม่ ดังกล่าวนั้น เราจะทดสอบพวกเขาเนื่องด้วยการที่พวกเขากระทำชั่ว"

(ซูเราะฮฺ อัลอะรอฟ อายะฮฺที่ 163)

อัลเอาฟีย์ ได้กล่าวไว้ในหนังสืออธิบายอัลกุรอานของเขาโดยเอามาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **แล้วเราได้กล่าวกับพวกเขาว่า พวกเจ้าจงกลายเป็นลิงที่ต่ำต้อยเถิด** ﴾ แล้วอัลลอฮฺก็ได้ทำให้พวกเขาเป็นลิงและเป็นสุกรไป โดยให้คนหนุ่มกลาย

เป็นลิง และให้คนแก่ๆ กลายเป็นสุกร

(อิบนุ อบีฮาติม 1/210)

ชัยบาน อันนะฮ์วีย์ ได้กล่าวโดยเอามาจากกอตาดะฮฺ เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **แล้วเราได้กล่าวแก่พวกเขาว่า พวกเจ้าจงกลายเป็นลิงที่ต่ำต้อยเถิด** ﴾ ดังนั้น กลุ่มชนนั้นจึงกลายเป็นลิงที่ต่ำต้อยจริงๆ มีหางหลังจากที่เคยเป็นผู้ชาย และผู้หญิงมาก่อน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/209)

ลิงและหมูที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ มิได้สืบเชื้อสายมาจากพวกที่ถูกสาปเหล่านั้น

อิบนุ อบี ฮาติม ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส ว่าที่จริงพวกที่ฝ่าฝืน และละเมิดในวันเสาร์ ได้ถูกสาปให้เป็นลิงจริงๆ หลังจากนั้นพวกเขาก็พินาศไป ไม่มีการสืบเชื้อสายอีก

(อิบนุ อบีฮาติม 1/209)

อัฏเฏาะฮาก ได้เล่าโดยเอามาจาก อิบนุ อับบาส ว่า แล้วอัลลอฮฺก็สาปให้พวกเขาเป็นลิงอันเนื่องด้วยความชั่วของพวกเขา โดยเขากล่าวว่า พวกเขามิได้มีชีวิตอยู่บนพื้นแผ่นดินนอกจาก 3 วันเท่านั้น เขาเล่าว่า พวกที่ถูกสาปไม่มีชีวิตอยู่เกิน 3 วันเลย โดยที่พวกเขาไม่กิน ไม่ดื่ม และไม่มีการสืบพันธุ์แต่ประการใด และความจริง อัลลอฮฺ ﷻ ได้บังเกิดลิง สุกร และสิ่งอื่นขึ้นมาภายใน 6 วัน ตามที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกไว้ในคัมภีร์ของพระองค์ และการที่อัลลอฮฺได้สาปให้กลุ่มชนนั้นอยู่ในรูปของลิง และเช่นเดียวกันที่พระองค์จะทำกับผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และเปลี่ยนไปตามที่พระองค์ทรงประสงค์

(อัฏฏอบารี 2/167)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **แล้วเราได้ให้การลงโทษนั้นเป็นเยี่ยงอย่าง** ﴾ คือ อัลลอฮฺได้ทำให้ตำบลนี้ หมายถึงชาวตำบลเป็นเยี่ยงอย่าง อันเนื่องจากพวกเขาละเมิดและกระทำไม่ดีในวันเสาร์ คำว่า ﴿ **การลงโทษ** ﴾ คือเราได้ลงโทษพวกเขา และทำให้ดังกล่าวนั้นเป็นข้อคิดและเป็นเยี่ยงอย่าง ดังที่อัลลอฮฺได้ตรัสเกี่ยวกับฟิรฺอาวนฺ ว่า

﴿ فَأَخَذَهُ ٱللَّهُ نَكَالَ ٱلْـَٔاخِرَةِ وَٱلْأُولَىٰٓ ﴿٢٥﴾ ﴾

"ดังนั้น อัลลอฮฺจึงทรงลงโทษเขา ซึ่งเป็นแบบอย่างทั้งในปรโลก และโลกนี้"

(ซูเราะฮฺ อันนาซิอาต อายะฮฺที่ 25)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **แก่ผู้ที่อยู่ในสมัยนั้น และสมัยหลังจากนั้น** ﴾ คือในตำบลนั้น

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า หมายถึงว่าเราได้ให้การลงโทษพวกเขานั้นเป็นข้อควรคิดและเป็นเยี่ยงอย่างแก่คนรอบ ๆ ตำบลนั้น ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾ ﴾

"และโดยแน่นอน เราได้ทำลายหมู่บ้านที่อยู่รอบ ๆ พวกเจ้า และเราได้แจกแจงสัญญาณต่าง ๆ หลายครั้ง หวังว่าพวกเขาจะกลับมาสำนึกผิด"

(ซูเราะฮฺ อัลอะฮฺก๊อฟ อายะฮฺที่ 27)

แล้วพระองค์ได้ทำให้พวกเขาเป็นข้อควรคิด และเยี่ยงอย่างในการลงโทษ และคนที่อยู่ในสมัยของพวกเขา และเป็นอุทาหรณ์แก่คนรุ่นหลังจากพวกเขา และด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงได้ตรัสว่า ﴿ **และให้เป็นข้อเตือนสติแก่ผู้ยำเกรงทั้งหลาย** ﴾ จุดมุ่งหมายของคำว่า (مَوْعِظَةً) (ข้อเตือนสติ) ณ ที่นี้ ก็คือเป็นการเตือนสำทับ คือเราได้ให้สิ่งที่พวกเขาได้กระทำลงไปนั้นเป็นข้อเตือนสำทับแก่ผู้คนให้ยำเกรงหวาดกลัว และไม่กระทำเช่นนั้นอีก ดังที่อิมามอบูอับดิลลาฮฺ บุตรของบัฏเฏาะฮฺ ได้รายงานโดยเอามาจากอบีฮุร็อยเราะฮฺว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا تَرْتَكِبُوْا مَا ارْتَكَبَتِ الْيَهُوْدُ فَتَسْتَحِلُّوْا مَحَارِمَ اللهِ بِأَدْنَى الْحِيَلِ)

"พวกเจ้าจงอย่าทำดังที่พวกชาวยิวได้กระทำ ซึ่งพวกเขาได้ทำสิ่งที่ต้องห้ามของอัลลอฮฺ เป็นที่ฮาลาล (อนุมัติ) ด้วยเล่ห์กลต่าง ๆ"

ดังนั้น ผู้ที่ยำเกรงทั้งหลายจงระมัดระวังอย่าได้กระทำเช่นพวกเขา เพื่อที่จะไม่ถูกลงโทษเช่นเดียวกับพวกเขา ฮะดีษนี้สายรายงานดี *วัลลอฮุอะอฺลัม*

﴿ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تَذْبَحُوا بَقَرَةً ۖ قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا ۖ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾ ﴾

67. และจงระลึกถึงขณะที่มูซาได้กล่าวแก่กลุ่มชนของเขาว่า แท้จริงอัลลอฮฺทรงบัญชาแก่พวกเจ้าให้เชือดวัวตัวเมียตัวหนึ่ง พวกเขากล่าวว่า ท่านจะถือเอาพวกเราเป็นที่ล้อเล่นกระนั้นหรือ? มูซากล่าวว่า ฉันขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺ ให้พ้นจากการที่ฉันจะเป็นพวกโง่เขลาเบาปัญญา

เรื่องชาวอิสรออีลคนหนึ่งถูกฆ่า และวัวตัวเมีย

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า โอ้วงศ์วานอิสรออีล เอ๋ย จงระลึกถึงความโปรดปรานของข้าที่มีต่อพวกเจ้าในเรื่องสิ่งมหัศจรรย์ที่เกี่ยวกับวัว โดยแจ้งให้ทราบถึงฆาตรกรที่ฆ่าชาวยิวและให้คนตายฟื้นขึ้นมาบอกว่าใครเป็นคนฆ่าเขา

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจากอะบีดะฮฺ อัซซัลมานีย์ ว่า ปรากฏว่ามีชายคนหนึ่งจากวงศ์วานของอิสรออีลเป็นหมัน ไม่มีลูก แต่ทว่าเขามีทรัพย์สินมาก และปรากฏว่าลูกของพี่หรือน้องชายของเขาเป็นทายาทรับมรดกจากเขา แล้วคนนั้นก็ได้ฆ่าชายที่ร่ำรวยคนนั้นแล้วแบกศพไปวางไว้หน้าบ้านของชายอีกคนหนึ่งในเวลากลางคืน พอรุ่งเช้าก็ไปกล่าวหาว่าชายคนที่เป็นเจ้าของบ้านนั้นได้ฆ่าเขาจนกระทั่งญาติพี่น้องฝ่ายนั้นไม่พอใจเตรียมการที่จะเล่นงานฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งต่างฝ่ายต่างกล่าวหากัน แล้วคนที่มีความคิดในหมู่พวกเขาว่าอย่าประหัดประหารกันเลย นี่คือศาสนทูตของพวกเจ้าก็อยู่นี่ จงไปตามนบีมูซา ﷺ มาซิ แล้วก็เล่าเรื่องดังกล่าวให้เขาฟัง แล้วมูซาได้กล่าวว่า ﴾ **แท้จริง อัลลอฮฺทรงบัญชาแก่พวกเจ้าให้เชือดวัวตัวเมียตัวหนึ่ง พวกเขากล่าวว่า ท่านจะถือเอาพวกเราเป็นที่ล้อเล่นกระนั้นหรือ ? มูซากล่าวว่า ฉันขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺให้พ้นจากการที่ฉันจะเป็นพวกโง่เขลาเบาปัญญา** ﴿

เขาเล่าว่า หากพวกเขาไม่เรื่องมากไปเอง เพียงวัวอย่างไรก็ได้ตัวเดียวก็ถือว่าใช้ได้แล้ว แต่พวกเขาได้เกิดความละเอียดขึ้นมา อัลลอฮฺ ﷻ ก็จึงได้ละเอียด และเคร่งครัดกับพวกเขาจนกระทั่งไปสุดสิ้นที่วัวตัวเมียตัวหนึ่งตามที่พวกเขาได้ถูกบัญชาให้เชือดมัน แต่พวกเขาก็หาวัวลักษณะที่ถูกใช้พบอยู่ที่ชายคนหนึ่ง ซึ่งมีวัวอยู่เพียงตัวเดียวเท่านั้น เขาได้กล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ﷻ ฉันจะไม่ยอมลดหย่อนราคาของวัวเลย คือเท่ากับทองคำวางคลุมหนังวัวได้ทั้งหมด ซึ่งก็ต้องยอมตามคำเรียกร้องของเขา แล้วพวกเขาก็เชือดวัวตัวนั้น แล้วเอาชิ้นส่วนของวัวมาตีลงที่คนตาย แล้วเขาก็ฟื้นขึ้น แล้วพวกเขาก็ถามเขาว่า ใครเป็นคนฆ่าท่าน ? เขาตอบว่าคนนี้ คือลูกของน้องชายของเขา ต่อจากนั้นเขาก็ล้มลงตายไปอย่างเดิม ซึ่งผู้ที่ฆ่านั้นก็ไม่ได้รับมรดกของเขาเลย เพราะผู้ฆ่าจะไม่ได้รับมรดกของผู้ที่ถูกฆ่า ซึ่งอิบนุญะรีรฺก็ได้รายงานมาเช่นเดียวกัน *วัลลอฮุอะอฺลัม*

(อิบนุ อบีฮาติม 1/1141 และอัฏฏอบารี 2/183)

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ ۚ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ
عَوَانٌ بَيْنَ ذَٰلِكَ ۖ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
يُبَيِّن لَّنَا مَا لَوْنُهَا ۚ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا
تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ
عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ
تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا ۚ قَالُوا الْآنَ جِئْتَ
بِالْحَقِّ ۚ فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾

68. พวกเขากล่าวว่า โปรดวิงวอนต่อพระผู้อภิบาลของท่านให้แก่พวกเราด้วยเถิด พระองค์ก็จะทรงแจ้งแก่พวกเราว่า วัวนั้นเป็นอย่างไร? มูซากล่าวว่า แท้จริง พระองค์ตรัสว่า มันเป็นวัวตัวเมียที่ไม่แก่ ไม่สาว แต่มีอายุกึ่งกลางระหว่างนั้น พวกเจ้าจงปฏิบัติตามสิ่งที่พวกเจ้าถูกใช้เถิด

69. พวกเขากล่าวว่า โปรดวิงวอนขอต่อพระผู้อภิบาลของท่านให้แก่พวกเราด้วยเถิด พระองค์ก็จะทรงแจ้งแก่พวกเราว่า วัวตัวนั้นสีอะไร มูซากล่าวว่า แท้จริง พระองค์ตรัสว่า มันเป็นวัวสีเหลือง สีของมันเข้ม ซึ่งทำให้เกิดความปิติยินดีแก่บรรดาผู้ที่พบเห็น

70. พวกเขากล่าวว่า โปรดวิงวอนต่อพระผู้อภิบาลของท่านให้แก่พวกเราด้วยเถิด พระองค์ก็จะทรงแจ้งแก่พวกเราว่า วัวนั้นเป็นอย่างไร? แท้จริง วัวตัวนั้นมันคล้าย ๆ ให้แก่พวกเรา และหากอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้ว แน่นอน พวกเราก็เป็นผู้ที่ได้รับทางนำ

71. มูซากล่าวว่า แท้จริง พระองค์ตรัสว่า มันเป็นวัวที่ไม่ยอมสยบง่าย ๆ ที่จะไถนา และที่จะทดน้ำเข้านา เป็นวัวสีบริสุทธิ์ ปราศจากสีอื่นใดแซมในตัวมัน พวกเขากล่าวว่า บัดนี้ท่านได้นำเอาความจริงมาแล้ว พวกเขาก็เชือดมัน โดยที่พวกเขาเกือบจะไม่ทำมันอยู่แล้ว

การดื้อรั้นของชาวยิวที่ถามย้ำถึงลักษณะของวัว อัลลอฮฺ ﷻ จึงให้เกิดความลำบากแก่พวกเขา

อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบถึงการดื้อรั้นของชาวอิสรออีล และตั้งคำถามอย่างมากมายแก่ศาสนทูตของพวกเขา ด้วยเหตุนี้ ความลำบากจึงเกิดขึ้นกับพวกเขา แต่ถ้าเขาเชือดวัวสักตัวหนึ่งก็คงไม่ลำบากอะไร เรื่องก็คงผ่านไปด้วยดี ดังที่ อิบนุ อับบาส, อุบัยดะฮฺ และคนอื่นๆ ได้กล่าว แต่พวกเขาถามจุกจิกจู้จี้ ก็จึงเกิดความลำบากแก่พวกเขาเอง โดยพวกเขาถามว่า ﴿ **โปรดวิงวอนต่อพระผู้อภิบาลของท่านให้แก่พวกเราด้วยเถิด พระองค์ก็จะทรงแจ้งแก่พวกเราว่า วัวนั้นเป็นอย่างไร?** ﴾ คือวัวนี้เป็นอย่างไร? มีลักษณะอย่างไร? มูซาตอบว่า ﴿ **แท้จริง พระองค์ตรัสว่า มันเป็นวัวตัวเมียที่ไม่แก่และไม่สาว** ﴾ คือ อายุยังไม่มากและก็ไม่น้อยจนเกินไป มันหย่านมแล้ว ดังเช่นที่ อะบุลอาลียะฮฺ, อัสสุดดีย์, มุญาฮิด, อิกริมะฮฺ, อะฏียะฮฺ อัลเอาฟีย์, อะฏออฺ, อัลคุรอซานีย์, วะฮฺบุบมุนับบิฮฺ, อัฎเฎาะฮาก, อัลฮะซัน และกอตาดะฮฺได้กล่าวเช่นนั้น และอิบนุ อับบาส ก็กล่าวเช่นนั้นด้วย

อัฎเฎาะฮาก ได้กล่าวโดยรายงานมาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **แต่มีอายุกึ่งกลางระหว่างนั้น** ﴾ ว่าอยู่กึ่งกลางระหว่างแก่กับยังสาว ซึ่งเป็นสัตว์ที่กำลังแข็งแรงและกำลังดีมาก

(อิบนุ อบีฮาติม 1/217)

มุญาฮิด กล่าวว่า วัวตัวดังกล่าวสีเหลือง อิบนุ อบีฮาติมรายงานจากอัลฮะซันว่า วัวตัวนั้นสีดำสนิท ซึ่งเป็นทรรศนะที่ค่อนข้างแปลก และที่ถูกต้องคือ สีของวัวตัวนั้นคือสีเหลือง ดังปรากฏในอายะฮฺ ﴿ **มันเป็นวัวสีเหลือง** ﴾

อัลเอาฟีย์ ได้กล่าวไว้ในตัฟซีรฺของเขาโดยเอามาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ **สีของมันเข้ม** ﴾ คือ สีเหลืองเข้มเกือบจะมีสีขาวแทรกอยู่ด้วย

(อิบนุ อบีฮาติม 1/221)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **ซึ่งทำให้เกิดความปิติยินดีแก่บรรดาผู้ที่พบเห็น** ﴾ คือผู้พบเห็นจะประหลาดใจ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/222)

เช่นเดียวกันที่อะบุลอาลียะฮฺ, กอตาดะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้กล่าวไว้

(อิบนุ อบีฮาติม 1/222)

และวะฮฺบุบมุนับบิฮฺ ได้กล่าวว่า ถ้าท่านมองไปที่หลังของมัน ก็จะจินตนาการว่ามี

แสงอาทิตย์พวยพุ่งออกมาจากหนังของมันทีเดียว

(อัฏฏอบารี 2/202)

มีระบุในคัมภีร์เตารอตว่ามันเป็นวัวสีแดง ซึ่งน่าจะเป็นข้อผิดพลาดจากการแปลเป็นภาษาอาหรับ หรือดังเช่นที่ทรรศนะแรกได้กล่าวเอาไว้ ถือเป็นสีเหลืองเข้มจนกระทั่งออกมาเป็นสีแดงปนดำ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบดี

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แท้จริง วัวนั้นมันคล้ายๆ ให้แก่พวกเรา** ﴿ คือมันมีจำนวนมาก ดังนั้น ขอได้โปรดจำแนกวัวดังกล่าวให้เราด้วย บอกลักษณะและรายละเอียดให้แก่เราด้วย ﴾ **และหากอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้ว แน่นอน พวกเรา** ﴿ ถ้าอัลลอฮฺทรงอธิบายมันให้แก่เรา ﴾ **ก็เป็นผู้ที่ได้รับทางนำ** ﴿ หาวัวพบจนได้

﴾ **มูซากล่าวว่า แท้จริง พระองค์ตรัสว่า มันเป็นวัวที่ไม่ยอมสยบง่ายที่จะไถนาและที่จะทดน้ำเข้านา** ﴿ คือมันเป็นวัวที่ไม่ยอมจำนนที่จะไถนาและลากน้ำเข้านา แต่มันเป็นวัวที่มีสกุล รูปร่างสวยงาม

อับดุรรอซซาก ได้เล่าโดยเอามาจากมะอฺมัรฺ จากกอตาดะฮฺเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **เป็นวัวสีบริสุทธิ์** ﴿ ว่า ไม่มีตำหนิใดๆ ที่มัน

(อัฏฏอบารี 2/214)

เช่นเดียวกัน อะบุลอาลียะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ ก็กล่าวอย่างนั้น

มุญาฮิด ได้กล่าวว่า มันเป็นวัวที่มีสีบริสุทธิ์ ไม่มีการเจือปนแต่ประการใด

(อิบนุ อบีฮาติม 1/225)

อะฏออฺ อัลคุรอซานีย์ ได้กล่าวคือ บริสุทธิ์มาตั้งแต่กำเนิด และโครงสร้างไม่มีสีอื่นเจือปนแต่ประการใด

(อิบนุ อบีฮาติม 1/226)

﴾ **พวกเขาก็เชือดมัน โดยที่พวกเขาเกือบจะไม่ทำมันอยู่แล้ว** ﴿

อัฎเฎาะฮากได้เล่าโดยเอามาจาก อิบนุ อับบาส ว่าพวกเขาเกือบจะไม่ทำมันแล้ว ซึ่งดังกล่าวนั้นไม่เป็นไปตามที่พวกเขาต้องการ เพราะพวกเขาต้องการที่จะไม่เชือดมัน

(อัฏฏอบารี 2/219)

หมายความว่า ทั้งๆ ที่ได้มีการอธิบายอย่างละเอียดได้รับคำตอบจากทุกคำถามที่พวกเขา แต่พวกเขาก็ไม่อยากจะเชือดมัน หลังจากต้องฝืนใจตัวเอง ข้อความนี้เป็นการตำหนิพวกเขา

ทั้งนี้ก็เพราะว่าจุดมุ่งหมายของพวกเขาก็คือการดื้อดัน และดื้อรั้นนั่นเอง ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงเกือบจะไม่ฆ่ามันอยู่แล้ว

อะบีดะฮฺ, มุญาฮิด, วะฮฺบ์ อิบนุ มุนับบิฮฺ, อะบุลอาลียะฮฺ และอับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ได้กล่าวว่า พวกเขาได้ซื้อมันด้วยทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก และในเรื่องนี้ก็ยังมีข้อขัดแย้งกันอยู่

(อัฏฏอบารี 2/221)

﴿ وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَءْتُمْ فِيهَا ۖ وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾ فَقُلْنَا
اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا ۚ كَذَٰلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَىٰ وَيُرِيكُمْ
آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾ ﴾

72. และจงระลึกถึงขณะที่พวกเจ้าฆ่าคนหนึ่ง แล้วพวกเจ้าต่างปกปิดตัวเองในเรื่องนั้น อัลลอฮฺจะเป็นผู้ทรงเปิดเผยสิ่งที่พวกเจ้าปกปิดเอาไว้

73. แล้วเราได้กล่าวว่า พวกเจ้าจงตีเขา (ผู้ตาย) ด้วยบางส่วนของวัว (ตัวที่ถูกเชือด) นั้น ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮฺจะทรงให้ผู้ตายมีชีวิตขึ้นมา และจะทรงให้พวกเจ้าเห็นสัญญาณต่าง ๆ ของพระองค์ เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้เข้าใจ

ให้ผู้ที่ถูกฆ่ามีชีวิต และชี้ถึงคนฆ่า

อัลบุคอรีได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสว่า ﴿ فَادَّارَءْتُمْ ﴾ แปลว่า ขัดแย้งกัน และเช่นเดียวกันมุญาฮิดก็กล่าวเช่นนั้น

อะฏออฺ อัลคุรอซานีย์ และอัฏเฏาะฮาก ได้กล่าวว่า พวกท่านได้ทะเลาะกัน กล่าวหากันในเรื่องดังกล่าว

(อิบนุ อบีฮาติม 1/229)

อิบนุ ญุเรจญ์ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **และจงระลึกถึงขณะที่พวกเจ้าฆ่าคนหนึ่งแล้วพวกเจ้าต่างปกปิดตัวเองในเรื่องนั้น** ﴾

บางคนในหมู่พวกเขา ได้กล่าวว่า พวกท่านแหละเป็นผู้ฆ่าเขา และอีกพวกหนึ่งก็กล่าวว่า พวกท่านแหละฆ่าเขา

(อัฏฏอบารี 2/225)

อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **อัลลอฮฺจะเป็นผู้ทรงเปิดเผย สิ่งที่พวกเจ้าปกปิดเอาไว้** ﴿ มุญาฮิด กล่าวว่า คือสิ่งที่พวกเขาซ่อนเร้นเอาไว้ ไม่ยอมเปิดเผยออกมา ต่างปกปิดเอาไว้

(อัฏฏอบารี 2/225, อิบนุอบีฮาติม 1/229)

﴾ **แล้วเราได้กล่าวว่า พวกเจ้าจงตีเขา (ผู้ตาย) ด้วยบางส่วนของวัว (ตัวที่ถูกเชือด) นั้น** ﴿

คำว่า “บางส่วนนั้น” ก็คือสิ่งหนึ่งที่เป็นชิ้นส่วนของวัวตัวนั้น แล้วสิ่งมหัศจรรย์ก็เกิดขึ้นด้วยการกระทำดังกล่าวนั้น แล้วถ้าการเจาะจงกระทำเช่นนั้นเป็นประโยชน์ทางศาสนา และทางโลกแล้วพระองค์ก็คงจะแจ้งให้เราทราบอย่างชัดเจน แต่มันมิได้เป็นเช่นนั้น พระองค์จึงไม่ได้แจ้งให้เราทราบอย่างชัดเจน และไม่มีรายงานที่ถูกต้องจากท่านนบีมาอธิบายเรื่องนี้ เราจึงหยุดอยู่เพียงสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกไว้

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮฺจะทรงให้ผู้ตายมีชีวิตขึ้นมา** ﴿ คือเมื่อพวกเขาได้เอาชิ้นส่วนตีไปที่ผู้ที่ตายแล้ว เขาก็เป็นขึ้นมา โดยที่พระองค์ได้เน้นเตือนให้ทราบถึงเดชานุภาพของพระองค์ในการทำให้คนตายแล้วเป็นขึ้นมาได้ แล้วบอกว่าใครเป็นผู้ฆ่าเขา โดยพระองค์ได้ทำให้การกระทำเช่นนั้นเป็นหลักฐานต่อพวกเขา ที่แสดงถึงเดชานุภาพของพระองค์ในการที่จะให้มนุษย์ฟื้นคืนชีพอีกครั้งในวันกิยามะฮฺ และเป็นการยุติข้อโต้เถียงและความขัดแย้งกันลงได้

อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในซูเราะฮฺนี้ ในการให้คนตายมีชีวิตขึ้นมาใหม่ในห้าจุดด้วยกัน

﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاكُم مِّنۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ ﴿

“ภายหลังเราได้ให้พวกเจ้าฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีก หลังจากที่พวกเจ้าได้ตายไปแล้ว”

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 56)

ก็คือ 1. ในเรื่องนี้ 2. เรื่องของบรรดาผู้ที่ออกมาจากบ้านของพวกเขาที่มีจำนวนพันมาสู่ความตาย 3. เรื่องของคนที่ผ่านตำบลหนึ่งที่เป็นเมืองร้าง 4. เรื่องนบีอิบรอฮีม และนกสี่ตัว และ 5. เรื่องที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้พื้นดินที่แห้งแล้งให้มีชีวิตชีวาขึ้นมาอีก ซึ่งข้อยืนยันในเรื่องนี้ก็คือ ดำรัสของพระองค์ผู้ทรงสูงส่งที่ว่า

﴿ وَءَايَةٌ لَّهُمُ ٱلْأَرْضُ ٱلْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَٰهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ (٣٣) وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّٰتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَٰبٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ ٱلْعُيُونِ (٣٤) لِيَأْكُلُوا۟ مِن ثَمَرِهِۦ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ (٣٥) ﴾

"33. และสัญญาณหนึ่งสำหรับพวกเขาก็คือแผ่นดินที่แห้งแล้งนั้น เราได้ให้มันมีชีวิตชีวาขึ้นมา และเราได้นำเมล็ดพืชออกมาจากมัน ซึ่งส่วนหนึ่งจากเมล็ดพืชนั้นพวกเขาใช้รับประทาน

34. และเราได้ทำให้ในแผ่นดินนั้นมีเรือกสวนมากมายจากอินทผลัม และองุ่น และเราได้ทำให้มีตาน้ำในนั้น

35. เพื่อพวกเขาจะได้กินผลไม้ของมัน และจากสิ่งที่มือของพวกเขาได้กระทำมันขึ้น แล้วพวกเขาจะไม่ขอบคุณกระนั้นหรือ ?"

(ซูเราะฮฺ ยาซีน อายะฮฺที่ 33 – 35)

﴿ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَهِىَ كَٱلْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً ۚ وَإِنَّ مِنَ ٱلْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ ٱلْأَنْهَٰرُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ ٱلْمَآءُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ ٱللَّهِ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (٧٤) ﴾

74. หลังจากนั้นหัวใจของพวกเจ้าก็แข็งกระด้างเสมือนดังหิน หรือแข็งกระด้างยิ่งกว่า และแท้จริง จากหินนั้นมีส่วนที่บรรดาธารน้ำพวยพุ่งออกมา และแท้จริง จากหินนั้นมีส่วนที่แตกออก แล้วมีน้ำไหลออกมาจากมัน และแท้จริง จากหินนั้นมีส่วนที่ทลายลง เนื่องจากความเกรงกลัวอัลลอฮฺ และอัลลอฮฺนั้นไม่ทรงลืมสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ

บอกให้ทราบถึงหัวใจของชาวยิวที่แข็งกระด้าง

อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวประจาน และตำหนิวงศ์วานอิสรออีลเมื่อพวกเขาได้เห็นสัญญาณของอัลลอฮฺ ﷻ ในการที่พระองค์ทรงให้คนตายมีชีวิตขึ้นมาว่า ﴿ **หลังจากนั้น หัวใจของพวกเจ้า**

ก็แข็งกระด้าง ﴾ คือ เปรียบเสมือนหินซึ่งมันไม่อ่อนนุ่มเลย ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงห้ามบรรดาผู้ศรัทธามิให้ทำตัวเช่นพวกเขา โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ ۞ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ ٱللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ ٱلْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ ٱلْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَٰسِقُونَ ﴿١٦﴾ ﴾

"ยังไม่ถึงเวลาอีกหรือสำหรับบรรดาผู้ศรัทธาที่หัวใจของพวกเขาจะนอบน้อมต่อการระลึกถึงอัลลอฮฺ และสิ่งซึ่งได้มีลงมาคือความจริง และพวกเขาอย่าเป็นเช่นบรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์มาก่อนนี้ แล้วช่วงเวลาได้เนิ่นนานเกินไปแก่พวกเขา ดังนั้นจิตใจของพวกเขาจึงได้แข็งกระด้าง และพวกเขาส่วนมากจึงเป็นผู้ฝ่าฝืน"

(ซูเราะฮฺ อัลฮะดีด อายะฮฺที่ 16)

อัลเอาฟีย์ ได้เล่าไว้ในหนังสือตัฟซีรฺของเขาโดยเอามาจาก อิบนุ อับบาส ว่า เมื่อผู้ตายได้ถูกตีด้วยชิ้นส่วนของวัวตัวนั้นก็ฟื้นขึ้นมาลุกขึ้นนั่ง แล้วมีผู้ถามเขาว่า ใครเป็นคนฆ่าท่าน? เขาตอบว่า ลูกของน้องชายของฉันได้ฆ่าฉัน แล้วเขาก็ถูกจับ แล้วเขาได้กล่าวขณะถูกจับว่าขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ﷻ เราไม่ได้ฆ่าเขา แล้วพวกเขาก็บอกว่าเจ้าจะปฏิเสธความจริงที่เราเห็นอยู่กระนั้นหรือ? แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **หลังจากนั้นหัวใจของพวกเจ้าก็แข็งกระด้าง** ﴾ หมายถึงลูกของพี่น้องคนชรา ﴿ **ที่ถูกฆ่าตาย** ﴾ นั้น ﴿ **เสมือนดังหิน หรือแข็งกระด้างยิ่งกว่า** ﴾

(อัฏฏอบารี 2/234)

ดังนั้น บรรดาหัวใจของวงศ์วานอิสรออีลจึงกลายเป็นหัวใจที่แข็งกระด้าง ดื้อดึง และดื้อรั้นจากคำแนะนำตักเตือน ทั้งๆ ที่เห็นสิ่งมหัศจรรย์ต่างๆ มากมาย มันแข็งอย่างกับหินไม่มีทางจะทำให้มันอ่อนลงหรือนิ่มลงได้ ยิ่งเวลาได้ผ่านพ้นไปนานเท่าไรก็ยิ่งแข็งกระด้างมากยิ่งขึ้น แต่หินนั้นบางทีก็ยังแตกเป็นรูมีน้ำพวยพุ่งออกมา บางทีก็แตกหล่นลงมาจากยอดเขาอันแข็งแกร่งเนื่องจากความยำเกรงต่ออัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งดังกล่าวนี้เราได้พบได้เห็นกันอยู่

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่า ﴿ **และแท้จริง จากหินนั้นมีส่วนที่บรรดาธารน้ำพวยพุ่งออกมา และแท้จริง หินนั้นมีส่วนที่แตกออก แล้วมีน้ำไหลออกมา และแท้จริง จากหินมีส่วนที่ทลายลงเนื่องจากความเกรงกลัวอัลลอฮฺ** ﴾ คือส่วนหนึ่งจากหินยังอ่อนตัวเสียยิ่งกว่าหัวใจของพวกเขาเมื่อมันถูกเรียกร้องไปสู่สัจธรรม และความจริง ﴿ **และอัลลอฮฺนั้นไม่ทรงลืมสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ** ﴾

(อิบนุ อบีฮาติ 1/233)

มีพลังสำนึกในสิ่งของ

นักวิชาการบางคนเชื่อมั่นว่า แท้จริง เรื่องดังที่กล่าวมานี้เป็นเรื่องการเปรียบเปรย คือ การระบุว่าหินมีความนอบน้อม ดังเช่นที่เอาความต้องการไปพาดพิงอยู่กับรั้วหรือกำแพง ในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ ﴾ ความว่า (กำแพงแห่งหนึ่ง) กำลังจะพังลงมา

(ซูเราะฮฺ อัลกะฮฺฟิ อายะฮฺที่ 77)

อัรรอซีย์, อัลกุรฺฏุบีย์ และคนอื่นๆ บอกว่า ไม่จำเป็นในเรื่องนี้ เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ทรงสร้างมันให้เป็นลักษณะเช่นนี้ ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ إِنَّا عَرَضْنَا ٱلْأَمَانَةَ عَلَى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱلْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا ﴾

"แท้จริง เราได้เสนออะมานะฮฺ (การไว้เนื้อเชื่อใจ) แก่บรรดาชั้นฟ้า และแผ่นดิน และขุนเขาทั้งหลาย แต่พวกมันปฏิเสธที่จะแบกรับเอาไว้ และกลัวภาระอันหนักอึ้ง"

(ซูเราะฮฺ อัลอะฮฺซาบ อายะฮฺที่ 72)

❁ และพระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ تُسَبِّحُ لَهُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ ٱلسَّبْعُ وَٱلْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِۦ وَلَٰكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾ ﴾

"ชั้นฟ้าทั้งเจ็ด และแผ่นดิน และผู้ที่อยู่ในนั้น จะสดุดีด้วยการสรรเสริญพระองค์ และไม่มีสิ่งใดเว้นแต่จะสดุดีด้วยการสรรเสริญพระองค์ แต่ทว่า พวกเจ้าไม่เข้าใจคำสดุดีของพวกมัน แท้จริง พระองค์เป็นผู้ทรงหนักแน่น ผู้ทรงอภัยเสมอ"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 44)

❁ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَٱلنَّجْمُ وَٱلشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾ ﴾

"และดวงดาว และต้นไม้ทั้งสองนั้นจะกราบ (พระองค์)"

(ซูเราะฮฺ อัรฺเราะฮฺมาน อายะฮฺที่ 6)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِّلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾﴾

"และพวกเขามิได้มองไปยังสิ่งที่อัลลอฮฺทรงสร้างบ้างดอกหรือว่า เงาของมันจะทอดไปทางขวา และทางซ้าย เพื่อกราบต่ออัลลอฮฺ โดยที่พวกมันนอบน้อมต่อพระองค์"

(ซูเราะฮฺ อัลนะฮฺลิ อายะฮฺที่ 48)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ﴾

"มันทั้งสอง (ฟ้าและแผ่นดิน) กล่าวว่า ข้าพระองค์มาอย่างเต็มใจแล้ว"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 11)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَٰذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ۚ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾﴾

"หากเราประทานอัลกุรอานนี้ลงมาบนภูเขาลูกหนึ่ง แน่นอน เจ้าจะเห็นมันนอบน้อมแตกออกเป็นเสี่ยง ๆ เนื่องจากความกลัวอัลลอฮฺ อุปมาเหล่านี้ เราได้ยกมันมาเปรียบเทียบสำหรับมนุษย์เพื่อพวกเขาจะได้พิจารณาใคร่ครวญ"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัชรฺ อายะฮฺที่ 21)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا ۖ قَالُوا أَنطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾﴾

"และพวกเขากล่าวแก่ผิวหนังของพวกเขาว่า ทำไมพวกเจ้าจึงเป็นพยานคัดค้านแก่พวกเราเล่า? พวกมันกล่าวว่า อัลลอฮฺทรงให้เราพูดตามที่พระองค์ทรงให้

ทุกสิ่งพูด และพระองค์ทรงสร้างพวกเจ้าเป็นครั้งแรก และยังพระองค์เท่านั้นที่พวกเจ้าจะถูกนำกลับไป"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 21)

❂ ในหนังสือเศาะฮีฮฺ กล่าวว่า

(هٰذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ)

"นี่คือภูเขาลูกหนึ่งที่มันรักเรา และเราก็รักมัน"

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/98)

❂ และเช่นการน้อยใจของต้นอินทผลัม ตามที่มีรายงานที่เชื่อถือได้มา

❂ ในเศาะฮีฮฺมุสลิม กล่าวว่า

(إِنِّيْ لَأَعْرِفُ حَجَرًا بِمَكَّةَ كَانَ يُسَلِّمُ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ أُبْعَثَ إِنِّيْ لَأَعْرِفُهُ الْآنَ)

"ความจริงฉันรู้ถึงก้อนหินก้อนหนึ่งที่มักกะฮฺ ที่เคยกล่าวสลามแก่ฉันก่อนที่ฉันจะถูกแต่งตั้ง (ให้เป็นนบี) ความจริงฉันจำมันได้แน่นอนในขณะนี้"

(มุสลิม 4/1782)

❂ และเกี่ยวกับลักษณะของหินดำ ว่า

(أَنَّهُ يَشْهَدُ لِمَنْ اِسْتَلَمَ بِحَقٍّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)

"ความจริงมัน (หินดำ) จะเป็นพยานยืนยันให้แก่คนที่สัมผัส หรือทำสัญญาณกับมันจริงในวันกิยามะฮฺ"

(อะหฺมัด 1/266)

❂ และฮะดีษอื่นๆ จากนี้ที่มีความหมายเช่นนั้น

(ข้อควรคิด) บรรดานักวิชาการด้านภาษาอาหรับได้มีความเห็นต่างกันในความหมายของดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾ หลังจากพวกเขาได้มีความเห็นตรงกันว่า เป็นไปไม่ได้ที่คำว่า " أو " (หรือ) ตรงนี้จะบ่งบอกถึงความไม่แน่ใจ

บางคนกล่าวว่า คำว่า " أو " ณ ที่นี้มีความหมายเท่ากับ " و " ที่มีความหมายว่า "และ" โดยจะสมมุติขึ้นมาดังนี้ (فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ وَأَشَدُّ قَسْوَةً) เช่นเดียวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ ءَاثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴾

"และอย่าเชื่อฟังผู้ประพฤติชั่ว และปฏิเสธศรัทธาคนใดในหมู่พวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลอินซาน อายะฮฺที่ 24)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ۝٥ عُذْرًا أَوْ نُذْرًا ۝٦ ﴾

"ขอสาบานต่อมลาอิกะฮฺที่นำมามอบให้แก่บรรดานบีด้วยการให้เหตุผล และการเตือนสำทับ"

(ซูเราะฮฺ อัลมุรฺซะลาต อายะฮฺที่ 5 และ 6)

และนักวิชาการคนอื่นๆ ได้กล่าวว่า (أو) ณ ที่นี้มีความหมายว่า (بل) "แต่ว่า" ดังนั้นจึงสมมุติขึ้นว่า (فهي كالحجارة بل أشد قسوة) ดังเช่น ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ﴾

"ทันใดนั้น กลุ่มหนึ่งในหมู่พวกเขาก็กลัวมนุษย์เช่นเดียวกับที่กลัวอัลลอฮฺ แต่ว่ากลัวยิ่งกว่า"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 77)

อัลลอฮฺตรัสอีกว่า

﴿ وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ۝١٤٧ ﴾

"และเราได้ส่งเขาไปยัง (หมู่บ้านของเขา) ที่มีจำนวนแสนคน แต่ว่าเกินกว่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อัศศอฟฟาต อายะฮฺที่ 147)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ۝٩ ﴾

"เขาเข้ามาใกล้ (จนอยู่) ในระยะของปลายคันธนูทั้งสอง แต่ว่าใกล้ยิ่งกว่านั้นอีก"

(ซูเราะฮฺ อันนัจมฺ อายะฮฺที่ 9)

คนอื่นๆ กล่าวว่า ความหมายดังกล่าวก็คือ (เสมือนดังหิน หรือแข็งกระด้างยิ่งกว่า) ในหมู่พวกท่าน โดยที่อิบนุ ญะรีรฺ ได้เล่ามาอย่างนั้น

บางคนบอกว่าความหมายดังกล่าวก็คือ หัวใจของพวกเขาไม่ออกไปจากสองลักษณะนั้น บางทีแข็งกระด้างเช่นหิน และบางทีแข็งกระด้างยิ่งกว่า

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ความหมายตามที่ได้ตีความมานั้น บางคนก็แข็งกระด้างดังหิน และบางคนก็แข็งกระด้างยิ่งกว่าหิน

(อัฏฏอบารี 2/236)

ความจริง อิบนุ ญะรีรฺ ได้ให้น้ำหนักไว้เช่นนั้นพร้อมกับมีการชี้แนะไปเป็นอย่างอื่นด้วย

(ฉันขอกล่าวว่า) ทรรศนะสุดท้ายนี้ มันดูเหมือนว่าคล้ายกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا ﴾

"อุปมาพวกเขานั้น ดังอุปไมยผู้ที่จุดไฟขึ้น"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 17)

พร้อมกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ﴾

"หรือดังอุปไมยฝนที่หลั่งลงมาจากฟากฟ้า

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 19)

และเช่นกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَعْمَـٰلُهُمْ كَسَرَابٍۭ بِقِيعَةٍ ﴾

"และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธานั้น การงานของพวกเขาเปรียบเสมือนภาพลวงตาในที่ราบโล่งเตียน"

(ซูเราะฮฺ อันนูรฺ อายะฮฺที่ 39)

พร้อมกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ أَوْ كَظُلُمَـٰتٍ فِى بَحْرٍ لُّجِّىٍّ يَغْشَىٰهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِۦ مَوْجٌ ﴾

"หรือเปรียบเสมือนความมืดมนในท้องทะเลลึก มีคลื่นซ้อนคลื่นท่วมมิดตัวเขา"

(ซูเราะฮฺ อันนูรฺ อายะฮฺที่ 40)

คือ บางคนในหมู่พวกเขาเป็นเช่นนั้น และบางคนก็เป็นเช่นนี้ *วัลลอฮุอะอฺลัม*

﴿ أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ
ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ
آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ
اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُم بِهِ عِندَ رَبِّكُمْ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾ أَوَلَا يَعْلَمُونَ
أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾ ﴾

75. พวกเจ้ายังโลภที่จะให้พวกเขา (ชาวยิว) ศรัทธาต่อพวกเจ้าอีกกระนั้นหรือ ? ทั้ง ๆ ที่กลุ่มหนึ่งในหมู่พวกเขาเคยสดับฟังดำรัสของอัลลอฮฺ แล้วพวกเขาก็บิดเบือนมันเสีย หลังจากที่พวกเขาเข้าใจมันแล้ว ทั้ง ๆ ที่พวกเขารู้ดีอยู่

76. และเมื่อพวกเขาได้พบกับบรรดาผู้ศรัทธา พวกเขาก็บอกว่า พวกเราได้ศรัทธาแล้ว และเมื่อบางคนในหมู่พวกเขาอยู่ตามลำพังกับอีกบางคนพวกเขาก็กล่าวว่า พวกเจ้าจะพูดให้พวกเขาฟังถึงสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงเปิดเผยแก่พวกเจ้า เพื่อพวกเขาจะได้นำสิ่งนั้นไปเป็นหลักฐานยืนยันแก่พวกเจ้า ณ ที่พระผู้อภิบาลของพวกเจ้ากระนั้นหรือ? พวกเจ้าไม่ใช้ปัญญาดอกหรือ?

77. และพวกเขาไม่รู้หรือว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงรู้สิ่งที่พวกเขาปกปิดเอาไว้ และสิ่งที่พวกเขาเปิดเผย

ตัดความหวังที่จะให้ชาวยิวในสมัยท่านนบีศรัทธา

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **พวกเจ้ายังโลภ** ﴾ โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย ﴿ **ที่จะให้พวกเขา (ชาวยิว) ศรัทธาต่อพวกเจ้าอีกกระนั้นหรือ?** ﴾ คือ ให้ปฏิบัติตามพวกเจ้าด้วยการภักดีพวกชาวยิวที่หลงทางเหล่านั้นโดยที่บรรพบุรุษของพวกเขาได้เคยเห็นสัญญาณต่างๆ มาแล้ว หัวใจของพวกเขาก็เกิดการแข็งกระด้างหลังจากนั้น ﴿ **ทั้ง ๆ ที่กลุ่มหนึ่งในหมู่พวกเขาเคยสดับฟังดำรัสของอัลลอฮฺ แล้วพวกเขาก็บิดเบือนมันเสีย** ﴾ คือ ผันความหมายไปเป็นอย่างอื่น ﴿ **หลังจากพวกเขาเข้าใจมันแล้ว** ﴾ คือ เข้าใจอย่างดีแล้ว ก็ยังจงใจฝ่าฝืนมัน ﴿ **ทั้ง ๆ ที่พวกเขาก็รู้ดีอยู่** ﴾ คือ พวกเขากระทำผิดในสิ่งที่พวกเขาบิดเบือน และตีความไป

เป็นอย่างอื่น ซึ่งเรื่องนี้มันก็คล้ายกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ فَبِمَا نَقْضِهِم مِّيثَـٰقَهُمْ لَعَنَّـٰهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَـٰسِيَةً ۖ يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ ﴾

"แต่เนื่องจากการที่พวกเขาทำลายสัญญาของพวกเขา เราจึงได้สาปแช่งพวกเขา และให้หัวใจของพวกเขาแข็งกระด้าง พวกเขากระทำการบิดเบือนบรรดาถ้อยคำให้เฉออกจากตำแหน่งของมัน"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 13)

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **แล้วพวกเขาก็บิดเบือนมันเสียหลังจากที่พวกเขาเข้าใจมันแล้ว ทั้ง ๆ ที่พวกเขารู้ดีอยู่** ﴾ ว่าพวกเขาคือ ชาวยิวที่เคยได้รับฟังดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ เมื่อเข้าใจแล้วก็บิดเบือน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/236)

มุญาฮิด กล่าวว่า คือบรรดาผู้ที่บิดเบือนคัมภีร์ และปกปิดเอาไว้ นั่นคือบรรดาผู้รู้ในหมู่พวกเขานั่นเอง

(อัฏฏอบารี 2/245)

อิบนุ วะฮฺบิน ได้เล่าว่า อิบนุ ซัยดฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **พวกเขาเคยสดับฟังดำรัสของอัลลอฮฺ แล้วพวกเขาก็บิดเบือนมันเสีย** ﴾ ว่านั่นคือคัมภีร์เตารอตที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานลงมาให้แก่พวกเขา โดยพวกเขาได้บิดเบือนมัน โดยทำให้ของฮาลาลเป็นของฮะรอม และของฮะรอมเป็นของฮาลาล ทำให้ของจริงเป็นเท็จ และของเท็จเป็นจริง มีการติดสินบน และเมื่อมีสินบนเข้ามาเกี่ยวข้องอะไรๆ ก็เปลี่ยนแปลงไปหมด ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสเกี่ยวกับพวกเขาว่า

﴿ أَتَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبِرِّ وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ وَأَنتُمْ تَتْلُونَ ٱلْكِتَـٰبَ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾ ﴾

"พวกเจ้าใช้ให้ผู้คนทำความดีโดยที่พวกเจ้าลืมตัวเองกระนั้นหรือ? ทั้ง ๆ ที่พวกเจ้าก็อ่านคัมภีร์กันอยู่ พวกเจ้าไม่ใช้ปัญญาดอกหรือ?"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 44)

ชาวยิวนั้นยอมรับการเป็นนบีของมุฮัมมัด ﷺ แต่พวกเขาไม่ศรัทธา

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และเมื่อพวกเขาได้พบกับบรรดาผู้ศรัทธา พวกเขาก็บอกว่า**

พวกเราได้ศรัทธาแล้ว และเมื่อบางคนในหมู่พวกเขาอยู่ตามลำพังกันอีกบางคน...... ไปจนจบอายะฮฺ ﴿

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **และเมื่อพวกเขาได้พบกับบรรดาผู้ศรัทธา พวกเขาก็บอกว่า พวกเราได้ศรัทธาแล้ว** ﴿ คือ สหายของพวกท่านที่ชื่อว่ามุฮัมมัดนั้นเป็นศาสนทูต (รอซูล) ของอัลลอฮฺ ﷻ แต่เฉพาะพวกท่านเท่านั้น (อัฏฏ๊อบารี 2/250) และเมื่อพวกเขาอยู่กันตามลำพัง พวกเขาก็กล่าวว่า พวกท่านอย่าพูดกับพวกอาหรับเช่นนั้น เพราะพวกท่านเคยพูดข่มพวกเขาว่าอัลลอฮฺ ﷻ จะส่งศาสนทูตมาโดยที่เขาเป็นพวกเรา แต่สุดท้ายกลับกลายเป็นพวกเขา (อาหรับ) ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานลงมาว่า ﴾ **และเมื่อพวกเขาได้พบกับบรรดาผู้ศรัทธา พวกเขาก็บอกว่า พวกเราได้ศรัทธาแล้ว และเมื่อบางคนในหมู่พวกเขาอยู่ตามลำพังกับอีกบางคน พวกเขาก็กล่าวว่า พวกเจ้าจะพูดให้พวกเขาฟังถึงสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงเปิดเผยแก่พวกเจ้า เพื่อพวกเขาจะได้นำสิ่งนั้นไปเป็นหลักฐานยืนยันแก่พวกเจ้า ณ ที่พระผู้อภิบาลของพวกเจ้ากระนั้นหรือ?** ﴿ คือ พวกท่านจะยอมรับว่าเขาเป็นนบีโดยที่พวกเจ้าก็เข้าใจดี ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้เอาสัญญาไว้ว่า ให้พวกเจ้าปฏิบัติตาม โดยที่พระองค์ได้ทรงบอกพวกเขาว่า เขาเป็นนบีที่พวกเรารอคอย และเคยพบในคัมภีร์ของพวกเราแล้ว แล้วเจ้าจะปฏิเสธไม่ยอมรับท่านกระนั้นหรือ? อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และพวกเขาไม่รู้หรือว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงรู้สิ่งที่เข้าปกปิดเอาไว้ และสิ่งที่พวกเขาเปิดเผย** ﴿

อัลฮะซัน อัลบัศรี ได้กล่าวว่า ชาวยิวเหล่านั้นเคยพบกับบรรดาผู้ศรัทธา แล้วกล่าวว่า เราได้ศรัทธาแล้ว แต่เมื่อเขาอยู่กันในหมู่พวกเขากันเอง บางคนในหมู่พวกเขาได้พูดว่า พวกเจ้าอย่าได้เปิดประเด็นนี้กับบรรดาสหายของมุฮัมมัดเลยว่า เรื่องนี้ระบุอยู่ในคัมภีร์ของพวกท่าน แล้วพวกเขาจะเอาเป็นข้ออ้างต่อพระผู้อภิบาลของพวกเขา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/239)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเขาไม่รู้หรือว่าแท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงรู้สิ่งที่พวกเขาปกปิดเอาไว้ และสิ่งที่พวกเขาเปิดเผย** ﴿

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า หมายถึง สิ่งที่พวกเขาปกปิดเอาไว้ที่ไม่ได้ศรัทธาต่อมุฮัมมัด และปฏิเสธไม่ยอมเชื่อ ทั้งๆ ที่พวกเขาได้พบว่าในคัมภีร์ของพวกเขาก็มีระบุเอาไว้เช่นเดียวกัน กอตาดะฮฺ ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

อัลฮะซัน ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงรู้สิ่งที่พวกเขาปกปิดเอาไว้** ﴿ ว่า ปรากฏว่าสิ่งที่พวกเขาได้ปกปิดเอาไว้ก็คือ พวกเขาเคยเห็นคล้อยตามบรรดาสาวกของมุฮัมมัด ﷺ และเมื่อพวกเขามาอยู่กันตามลำพังในหมู่พวกเขา พวกเขาก็ปฏิเสธไม่อยากให้

พูดเรื่องนี้กับสาวกของมุฮัมมัดว่าในคัมภีร์ของพวกเขาเองก็ได้มีระบุไว้เช่นนั้น ทั้งนี้กลัวว่าสาวกของมุฮัมมัดจะเอาเป็นหลักฐานในเรื่องนี้ ﴾ **และสิ่งที่พวกเขาเปิดเผย** ﴿ หมายถึง เมื่อพวกเขาได้กล่าวแก่บรรดาสาวกของมุฮัมมัด ﷺ ว่า ﴾ **เราศรัทธาแล้ว** ﴿ ดังเช่นที่อะบุล อาลียะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ และกอตาดะฮฺ ก็กล่าวเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/240)

وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّآ أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾
فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَكْتُبُونَ ٱلْكِتَٰبَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَٰذَا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ
لِيَشْتَرُوا۟ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ
وَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾

78. และในหมู่พวกเขานั้น มีบรรดาผู้ที่อ่านเขียนไม่เป็น ซึ่งพวกเขาไม่รู้คัมภีร์ นอกจากความเพ้อฝัน และพวกเขาหามิอะไรไม่ นอกจากความคาดคะเนเอาเองเท่านั้น

79. ดังนั้น ความวิบัติจงประสบแก่บรรดาผู้ที่เขียนคัมภีร์ขึ้นด้วยมือของตนเอง แล้วกล่าวอ้างว่านี่แหละมาจากอัลลอฮฺ เพื่อพวกเขาจะได้นำมันไปแลกกับราคาเพียงเล็กน้อย ดังนั้น ความวิบัติจึงประสบแก่พวกเขาเนื่องจากสิ่งที่พวกเขาได้เขียนขึ้น และความวิบัตินั้นจงประสบแก่พวกเขาเนื่องจากสิ่งที่พวกเขาได้แสวงหาไว้

ความหมายของคำว่า “อัลอุมมี”

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และในหมู่พวกเขานั้น มีบรรดาผู้ที่อ่านเขียนไม่เป็น** ﴿ คือ เป็นส่วนหนึ่งจากชาวคัมภีร์ ซึ่งมุญาฮิดกล่าวเช่นนั้น คำว่า “อัลอุมมียูน” (الاميون) เป็นพหูพจน์ของคำว่า “อุมมี” (أمي) คือ ผู้ที่เขียนไม่ดี หรือเขียนไม่เป็น ซึ่งอะบุลอาลียะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ, กอตาดะฮฺ, อิบรอฮีม อันนะคออีย์ และคนอื่นๆ ก็กล่าวเช่นนั้น ซึ่งปรากฏชัดอยู่ในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ لَا يَعْلَمُونَ ٱلْكِتَٰبَ ﴿ ซึ่งมีความหมายว่า พวกเขาไม่รู้สิ่งที่อยู่ในคัมภีร์

(อิบนุ อบีฮาติม 1/241) ด้วยเหตุนี้ จึงได้ระบุไว้ในคุณลักษณะของท่านนบี ﷺ ว่าท่านเป็นคนอุมมี เพราะท่านไม่รู้จักการเขียน ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเอาไว้ว่า

﴿ وَمَا كُنتَ تَتْلُوا۟ مِن قَبْلِهِۦ مِن كِتَٰبٍ وَلَا تَخُطُّهُۥ بِيَمِينِكَ ۖ إِذًا لَّٱرْتَابَ ٱلْمُبْطِلُونَ ﴿٤٨﴾ ﴾

"และก่อนหน้านี้เจ้ามิได้อ่านคัมภีร์ใด ๆ และเจ้ามิได้เคยเขียนมันด้วยมือขวาของเจ้า มิฉะนั้น พวกกล่าวความเท็จจะสงสัยอย่างแน่นอน"

(ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต อายะฮฺที่ 48)

ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنَّا أُمَّةٌ أُمِّيَّةٌ لَا نَكْتُبُ وَلَا نَحْسِبُ الشَّهْرُ هٰكَذَا وَهٰكَذَا وَهٰكَذَا)

"ความจริง พวกเราเป็นประชาชาติที่อ่านไม่ออก เขียนไม่เป็น เราไม่เขียน และไม่ได้คิดคำนวณ เดือนนั้นเป็นอย่างนี้ เป็นอย่างนี้ และเป็นอย่างนี้"

คือ เราไม่ต้องการในการประกอบอิบาดะห์ของเรา และในการคำนวณเวลาในการประกอบอิบาดะห์ ยังหนังสือเล่มหนึ่งเล่มใด และการคำนวณอย่างหนึ่งอย่างใด และอัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวว่า

﴿ هُوَ ٱلَّذِى بَعَثَ فِى ٱلْأُمِّيِّـۧنَ رَسُولًا مِّنْهُمْ ﴾

"พระองค์ทรงเป็นผู้แต่งตั้งศาสนทูตท่านหนึ่งขึ้นในหมู่ผู้ที่ไม่รู้หนังสือจากพวกเขาเอง"

(ซูเราะฮฺ อัลญุมุอะฮฺ อายะฮฺที่ 2)

อธิบายคำว่า "อัลอะมานีย์"

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **นอกจากความเพ้อฝัน** ﴾

อัฏเฏาะฮาก ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส ในดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **นอกจากความเพ้อฝัน** ﴾ ว่าเป็นคำพูดที่พวกเขากล่าวออกมาเป็นเท็จ

(อัฏฏอบารี 2/261)

บางท่านกล่าวว่า นอกจากเป็นความเพ้อฝันที่พวกเขาเพ้อเจ้อออกมา

มุญาฮิด ได้กล่าวว่า แท้จริง บรรดาผู้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกลักษณะเอาไว้ว่า เป็นพวกที่อ่านเขียนไปเป็น ไม่เข้าใจคัมภีร์ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานลงมาให้แก่มูซา แต่ทว่าพวกเขาพูดออกมาด้วยความโกหก พูดแต่เรื่องที่ไร้สาระโดยพูดเท็จตลบตะแลง

(อัฏฏอบารี 2/262)

คำว่า “อัตตะมันนี” (اَلتَّمَنِّيْ) ในที่นี้ คือการพูดโกหกตลบแตลงนั่นเอง

มุญาฮิด ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเขาหามีอะไรไม่นอกจากความคาดคะเนเอาเองเท่านั้น** ﴿ คือ พูดโกหกอยู่เสมอ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/242)

กอตาดะฮฺ, อะบุลอาลียะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ ได้กล่าวว่า พวกเขาคาดคะเนในเรื่องของอัลลอฮฺ ﷻ ไปในทางที่ไม่เป็นความจริงทั้งนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/242)

ขอความวิบัติ จงประสบแด่บรรดาชาวยิวที่บิดเบือนคัมภีร์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ดังนั้น ความวิบัติจงประสบแด่บรรดาผู้ที่เขียนคัมภีร์ขึ้นด้วยมือของตนเอง แล้วกล่าวอ้างว่า นี่แหละมาจากอัลลอฮฺ เพื่อพวกเขาจะได้นำมันไปแลกกับราคาเพียงเล็กน้อย** ﴿ ไปจนจบอายะฮฺ พวกเหล่านี้เป็นชาวยิวอีกพวกหนึ่ง คือพวกที่เรียกร้องเชิญชวนไปสู่ความหลงผิด ความเท็จ และความปฏิเสธต่ออัลลอฮฺ ﷻ กินทรัพย์สินของผู้คนโดยไม่ถูกต้อง

คำว่า “อัลวัยลุ” คือ ความหายนะ และการทำลายล้าง ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันโดยทั่วไปในภาษาอาหรับ

อัซซุฮฺรีย์ ได้เล่าว่า อุบัยดุลลอฮฺ อิบนุ อับดิลลาฮฺ ได้บอกให้ฉันทราบโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส ว่า ความจริงเขาได้กล่าวว่า โอ้บรรดามุสลิมทั้งหลาย พวกท่านจะถามชาวคัมภีร์ถึงสิ่งหนึ่งได้อย่างไร โดยที่คัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ได้ประทานมาให้แก่นบีของพระองค์นั้นมีข่าวและเรื่องราวที่ล่าสุดที่พวกท่านฟังแล้วว่า แท้จริงชาวคัมภีร์ได้เปลี่ยนแปลงและบิดเบือนคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ และพวกเขาได้เขียนคัมภีร์ขึ้นมาด้วยน้ำมือของพวกเขาเอง และยังอ้างมันมาจากอัลลอฮฺ ﷻ เพื่อที่พวกเขาจะแลกเปลี่ยนกับราคาเพียงเล็กน้อย พระองค์มิได้ห้ามพวกท่านหรือที่จะไปถามหาความรู้จากพวกเขา ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ﷻ เราไม่เห็นมีใครจากพวกเขาที่ได้ถามพวกท่านถึงสิ่งที่พระองค์ได้ประทานลงมาให้แก่พวกท่าน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/245)

โดยที่อัลบุคอรี ได้บันทึกฮะดีษนี้เอาไว้

อัลฮะซัน อิบนุ อะบิลฮะซัน อัลบัศรี ได้กล่าวว่าคำว่า “ราคาเพียงเล็กน้อย” ก็คือโลกนี้ทั้งหมด

(อิบนุ อบีอาติม 1/247)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ดังนั้น ความวิบัติจงประสบแก่พวกเขาเนื่องจากสิ่งที่พวกเขาได้เขียนขึ้น และความวิบัติจงประสบแก่พวกเขาเนื่องจากสิ่งที่พวกเขาแสวงหาไว้** ﴿

คือความวิบัติจงประสบแก่พวกเขาที่ได้เขียนสิ่งที่โกหกเป็นเท็จเอาไว้และยังอ้างว่าเป็นคัมภีร์ และความวิบัติจงประสบแก่พวกเขาที่ได้กินสิ่งที่น่าเกลียด และเลวร้ายเข้าไป ดังเช่น อัฎเฎาะฮาก ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส رضي الله عنهما ว่า ﴾ **ดังนั้น ความวิบัติจงประสบแก่พวกเขา** ﴿ โดยเขาได้กล่าวว่า การลงโทษนั้นจะตกแก่พวกเขาที่เขียนความโกหกมดเท็จขึ้นมาด้วยน้ำมือของตนเอง และอ้างว่ามาจากคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ และข้อความที่ว่า ﴾ **และความวิบัติจงประสบแก่พวกเขาเนื่องจากสิ่งที่พวกเขาแสวงหาไว้** ﴿ ว่าจากผลประโยชน์อันต่ำต้อยน้อยนิด และอื่นๆ ที่เขาแสวงหาเอามา

﴿ وَقَالُوا۟ لَن تَمَسَّنَا ٱلنَّارُ إِلَّآ أَيَّامًا مَّعْدُودَةً ۚ قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِندَ ٱللَّهِ عَهْدًا فَلَن يُخْلِفَ ٱللَّهُ عَهْدَهُۥٓ ۖ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾ ﴾

80. **และพวกเขากล่าวว่า ไฟนรกนั้นจะไม่เผาผลาญพวกเราเลย นอกจากวันที่ถูกนับได้เท่านั้น (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า พวกเจ้าได้ยึดเอาคำมั่นสัญญา ณ ที่อัลลอฮฺกระนั้นหรือ? โดยที่อัลลอฮฺจะไม่ทรงผิดสัญญาของพระองค์เป็นอันขาด หรือว่าพวกเจ้าอุปโลกน์ความเท็จให้แก่อัลลอฮฺในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้**

ส่วนหนึ่งจากความเพ้อฝันของชาวยิว ก็คือ พวกเขาจะไม่อยู่ในไฟนรกนาน แต่จะอยู่เพียงระยะเวลาสั้นๆ ไม่กี่วันเท่านั้น

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ดำรัสโดยเล่าให้ทราบเกี่ยวกับชาวยิวในเรื่องที่ได้มีรายงานมาจากพวกเขา

และข้ออ้างของพวกเขาที่ว่าไฟนรกนั้นจะไม่สัมผัสพวกเขานอกจากเพียงไม่กี่วันเท่านั้น แล้วพวกเขาก็จะปลอดภัยจากมัน แล้วอัลลอฮฺจึงได้ตอบโต้ข้ออ้างดังกล่าว โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِندَ ٱللَّهِ عَهْدًا ﴾

"(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่าพวกเจ้าได้ยึดเอาคำมั่นสัญญา ณ ที่อัลลอฮฺ กระนั้นหรือ ?"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 80)

ถ้าปรากฏว่าได้มีสัญญาเช่นนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ย่อมไม่ผิดสัญญาแน่นอน แต่ดังกล่าวนั้นต้องไม่เป็นเช่นนั้นแน่นอน โดยเหตุนี้ ในประโยคต่อจากข้อความดังกล่าวนั้นด้วยคำเชื่อมที่เป็น (أم) ซึ่งมีความหมายว่า "แต่ว่า" หมายความว่า แต่ว่าที่พวกท่านกล่าวอ้างนั้นเป็นเรื่องที่พวกท่านไม่รู้อะไรเลย เป็นการโกหก และโป้ปดมดเท็จ

อัลเอาฟีย์ ได้เล่าโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่า

﴿ وَقَالُوا۟ لَن تَمَسَّنَا ٱلنَّارُ إِلَّآ أَيَّامًا مَّعْدُودَةً ﴾

คือ ชาวยิวได้กล่าวว่า ไฟนรกจะไม่เผาผลาญพวกเรา นอกจากเพียง 40 วันเท่านั้น แต่คนอื่นๆ เพิ่มเติมว่า คือเท่ากับระยะเวลาที่พวกเขากราบไหว้ลูกวัวเท่านั้น

(อัฏฏอบารี 2/276)

อัลฮาฟิซ อบูบักรฺ อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ รอฮิมะฮุลลอฮฺ ได้เล่าโดยนำมาจากอบีฮุร็อยเราะฮฺว่า เมื่อค็อยบัรฺได้ถูกพิชิต ท่านรอซูล ﷺ ได้รับของขวัญเป็นแกะปรุงเป็นอาหารที่ใส่ยาพิษมาตัวหนึ่ง แล้วท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า จงเชิญชาวยิวมารวมกันที่นี่หน่อย แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงได้ถามพวกเขาว่า ใครเป็นต้นตระกูลของพวกท่าน? พวกเขาตอบว่า คนนั้นๆ ท่านได้กล่าวว่า พวกท่านพูดไม่ถูกแล้ว แต่บรรพบุรุษของพวกท่านคือคนนั้นๆ แล้วพวกเขาก็กล่าวว่าถูกต้องแล้ว ดีแล้ว ต่อจากนั้นท่านก็กล่าวกับพวกเขาว่า พวกท่านเชื่อฉันไหมเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งถ้าฉันถามพวกท่านเกี่ยวกับสิ่งนั้น พวกเขาตอบว่า โอ้อะบัลกอเซ็ม เชื่อซิครับ และถ้าหากเราพูดโกหกแก่ท่าน ท่านก็ทราบดีว่าเราโกหก ดังที่ท่านได้ทราบเกี่ยวกับบรรพบุรุษของเรา แล้วท่านได้ถามพวกเขาว่า ใครเป็นชาวนรก? พวกเขาตอบว่า พวกเราจะเป็นชาวนรกไม่นานนักแล้วพวกท่านจะเข้าอยู่ในนั้นหลังจากเรา แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวว่า

((اِخْسَئُوا وَاللهِ لَا نَخْلُفُكُمْ فِيْهَا أَبَدًا) ثُمَّ قَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللهِ ﷺ
(هَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ ؟ قَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ قَالَ

(هَلْ جَعَلْتُمْ فِي هٰذِهِ الشَّاةِ سُمًّا ؟) فَقَالُوْا نَعَمْ قَالَ (فَمَا حَمَلَكُمْ عَلَى ذٰلِكَ ؟)
فَقَالُوا أَرَدْنَا إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا أَنْ نَسْتَرِيْحَ مِنْكَ وَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّكَ)

"(น่าสมเพชจริง ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ เราจะไม่อยู่ในนั้น หลังจากพวกท่านอย่างแน่นอน) ต่อจากนั้นท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวแก่พวกเขาว่า (พวกท่านจะเชื่อฉันไหมเกี่ยวกับสิ่งหนึ่ง ถ้าฉันถามพวกท่านเกี่ยวกับสิ่งนั้น?) พวกเขาตอบว่า โอ้อะบัลกอเซ็ม เชื่อซี ท่านได้ถามว่า (พวกท่านใส่ยาพิษมาในแกะตัวนี้ใช่ไหม?) พวกเขาตอบว่า ใช่แล้ว ท่านถามว่า (อะไรทำให้พวกท่านทำอย่างนั้น?) พวกเขาตอบว่า เราต้องการ (อยากทราบว่า) หากท่านไม่ได้เป็นนบีจริง เราก็คงได้กำจัดท่านเสียที และถ้าหากท่านเป็นนบีจริง ยาพิษก็จะไม่เป็นอันตรายต่อท่าน

ฮะดีษนี้บันทึกโดย อิมามอะหฺมัด, อัลบุคอรี และอันนะซาอี ก็เช่นเดียวกัน

จากหนังสือ ดะลาอิลุนนุบูวะฮฺ 4/256, อะหฺมัด 2/451, ฟัตฮุลบารีย์ 6/314,
และอันนะซาอี ในหนังสือ อัลกุบรอ 6/413

﴿ بَلَىٰ مَن كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِۦ خَطِيٓـَٔتُهُۥ فَأُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٨١﴾ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٨٢﴾ ﴾

81. หาใช่เช่นนั้นไม่ ผู้ใดที่แสวงหาความชั่ว และความผิดของเขาก็ได้ล้อมเขาไว้นั้น ชนเหล่านี้แหละ คือชาวนรก โดยที่พวกเขาจะอยู่ในนรกตลอดกาล

82. และบรรดาผู้ศรัทธาและกระทำความดีทั้งหลายนั้น ชนเหล่านี้แหละ คือชาวสวรรค์โดยที่พวกเขาจะพำนักอยู่ในนั้นตลอดกาล

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่าเรื่องไม่เป็นดังที่พวกท่านหวัง และอยากให้เป็นเช่นนั้น แต่เรื่องมันเป็นเช่นนี้ คือใครทำความชั่วเอาไว้ ความผิดและความชั่วที่เขาได้กระทำนั้น มันจะติดตัวอยู่กับเขาและล้อมเขาเอาไว้ โดยจะได้รับผลตอบแทนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ในวันกิยามะฮฺ ซึ่งมันจะ

ไม่กลายเป็นความดีไปได้อย่างแน่นอน แต่มันยิ่งจะสะสมเอาไว้ และนี่เป็นลักษณะของชาวนรก

﴾ **และบรรดาผู้ศรัทธา และกระทำความดีทั้งหลายนั้น** ﴿ คือศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ และต่อรอซูลของพระองค์ ตลอดจนกระทำความดีตามบทบัญญัติ พวกเขาก็จะเป็นชาวสวรรค์ สถานภาพเช่นนี้มันก็คล้ายกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَآ أَمَانِيِّ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ ۗ مَن يَعْمَلْ سُوٓءًا يُجْزَ بِهِۦ وَلَا
يَجِدْ لَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾ وَمَن يَعْمَلْ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِن
ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٤﴾ ﴾

"มิใช่ความเพ้อฝันของพวกเจ้า และมิใช่ความเพ้อฝันของชาวคัมภีร์ ผู้ใดที่กระทำความชั่วเขาก็จะถูกตอบแทนด้วยความชั่วนั้น และเขาจะไม่พบผู้คุ้มครองและช่วยเหลือใด ๆ สำหรับเขาอื่นจากอัลลอฮฺ และผู้ใดกระทำส่วนที่เป็นความดีงามทั้งหลายทั้งเพศชายหรือเพศหญิงก็ตาม โดยที่เขาเป็นผู้ศรัทธาแล้วไซร้ ชนเหล่านี้แหละจะได้เข้าสวรรค์โดยที่พวกเขาจะไม่ถูกอธรรม แม้เท่ารูเล็ก ๆ ที่อยู่บนเมล็ดอินทผลัม

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 123 และ 124)

อบูฮุร็อยเราะฮฺ, อบูวาอิล, อะฏออฺ และอัลฮะซัน ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **และความผิดของเขาได้ล้อมเขาไว้นั้น** ﴿ ว่า ภาคีหุ้นส่วนของเขาได้ล้อมเขาไว้

(อิบนุ อบีฮาติม 1/252)

อัลอะอฺมัช ได้เล่าโดยนำมาจากอบีรอซีน จากอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ คุษัยมฺ เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **และความผิดของเขาได้ล้อมเขาไว้นั้น** ﴿ ว่า คือผู้ที่ตายไปโดยมีความผิดติดตัวอยู่ก่อนที่จะกลับตัวกลับใจ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/254)

อะบุลอาลียะฮฺ, มุญาฮิด และอัลฮะซัน ในรายงานหนึ่งของทั้งสอง, กอตาดะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **และความผิดของเขาได้ล้อมเขาไว้นั้น** ﴿ ว่าที่เป็นบาปใหญ่

(อิบนุ อบีฮาติม 1/252)

ซึ่งทรรศนะทั้งหมดนี้ มีความหมายใกล้เคียงกัน *วัลลอฮุอะอฺลัม*

บาปเล็กๆ ถ้าเอามารวมกันแล้ว ก็ทำให้พินาศได้

ได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ฮะดีษที่บันทึกโดยอิมามอะหฺมัด จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด ﷺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِيَّاكُمْ وَمُحَقَّرَاتِ الذُّنُوْبِ فَإِنَّهُنَّ يَجْتَمِعْنَ عَلَى الرَّجُلِ حَتَّى يُهْلِكْنَهُ)

"พวกท่านทั้งหลายจงระวังบาปเล็กๆ ที่จริงแล้ว ถ้ามันมารวมอยู่ที่ชายคนหนึ่งแล้ว มันจะทำให้ชายคนนั้นพินาศได้"

และท่านรอซูล ﷺ ได้ยกอุทาหรณ์ให้พวกเขาอีกว่า

(كَمَثَلِ قَوْمٍ نَزَلُوْا بِأَرْضٍ فَلَاةٍ فَحَضَرَ صَنِيْعُ الْقَوْمِ فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَنْطَلِقُ فَيَجِيءُ بِالْعُوْدِ وَالرَّجُلُ يَجِيْءُ بِالْعُوْدِ حَتَّى جَمَعُوْا سَوَادًا وَأَجَّجُوْا نَارًا فَأَنْضَجُوْا مَا قَذَفُوْا فِيْهَا)

"เปรียบดังคนกลุ่มหนึ่งที่หยุดพำนัก ณ ทุ่งกว้าง เมื่อถึงเวลาอาหาร ต่างคนก็ต่างหาไม้มาทำฟืนคนละไม้คนละมือ กระทั่งพวกเขารวบรวมฟืนได้กองใหญ่ พวกเขาก็จุดไฟ แล้ววางอาหารที่เตรียมไว้ลงบนกองไฟนั้น ทำให้อาหารสุกในที่สุด"

(อะหฺมัด 1/402)

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **และบรรดาผู้ศรัทธา และกระทำความดีทั้งหลายนั้น ชนเหล่านี้แหละ คือชาวสวรรค์โดยที่พวกเขาจะพำนักอยู่ในนั้นตลอดกาล** ﴾ คือ ผู้ใดที่ศรัทธาโดยที่เคยปฏิเสธมาก่อน และเคยทำความชั่วมาก่อน พวกเขาจะได้รับสวรรค์โดยจะคงอยู่ในนั้นตลอดกาล ซึ่งพระองค์ได้บอกให้พวกเขาทราบว่า ความดีและความชั่วนั้นจะคงอยู่กับคนที่กระทำตลอดไปโดยไม่มีการขาดตอน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/254)

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَقُولُوا۟ لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا۟

ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنكُمْ
وَأَنتُم مُّعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

83. และจงระลึกถึงขณะที่เราได้เอาคำมั่นสัญญากับวงศ์วานอิสรออีล ว่า พวกเจ้าจะต้องไม่เคารพสักการะ (ใครหรือสิ่งใด) นอกจากอัลลอฮฺเท่านั้น และจงทำดีต่อบิดามารดา, ญาติที่ใกล้ชิด เด็กกำพร้า และผู้ขัดสน และจงพูดจากับมนุษย์อย่างสุภาพ และจงปฏิบัติละหมาด และจงชำระซะกาต แต่แล้วพวกเจ้าก็บ่ายเบี่ยงนอกจากจำนวนน้อยในหมู่พวกเจ้าเท่านั้นโดยพวกเจ้าเป็นผู้ผินหลังให้

กฎบัตรแห่งวงศ์วานอิสรออีล

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงเตือนความจำวงศ์วานอิสรออีล ถึงสิ่งที่พระองค์ทรงบัญชาใช้พวกเขา และได้เอาสัญญาดังกล่าวกับพวกเขา แต่พวกเขาก็บิดพลิ้ว ไม่ได้ปฏิบัติตามทั้งหมด พวกเขาไม่กระทำตามโดยเจตนา ซึ่งพวกเขาก็ทราบดี พระองค์ได้เตือนให้พวกเขาระลึกว่า ให้เคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ เพียงองค์เดียว และไม่นำสิ่งใดมาเป็นภาคีต่อพระองค์ ซึ่งเรื่องนี้พระองค์ทรงใช้กับมนุษย์ทั้งมวลที่พระองค์ทรงบังเกิดพวกเขามาก็เพื่อการนั้น พระองค์ทรงตรัสว่า

﴿ وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ
إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾ ﴾

"และเรามิได้ส่งศาสนทูตคนใดมาก่อนหน้าพวกเจ้า นอกจากเราได้วะฮีแก่เขาว่า แท้จริง ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากข้า ดังนั้น พวกเจ้าจงเคารพภักดีต่อข้าเถิด"

(ซูเราะฮฺ อัลอัมบิยาอฺ อายะฮฺที่ 25)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَ ﴾

"และโดยแน่นอน เราได้ส่งศาสนทูตมาในทุกประชาชาติ (โดยบัญชา) ว่าพวกเจ้า

จงเคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ และจงออกห่างจากพวกเจว็ด"

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลิ อายะฮฺที่ 36)

นี่ถือเป็นสิทธิ์อันสูงส่งและสำคัญยิ่ง มันเป็นสิทธิของอัลลอฮฺ ﷻ ที่มนุษย์จะต้องเคารพภักดีต่อพระองค์เพียงองค์เดียว ไม่นำสิ่งใดมาเป็นภาคีต่อพระองค์

ต่อจากนั้นก็เป็นสิทธิต่อบรรดาสิ่งที่ถูกสร้างหรือบังเกิดมา ที่เน้นและย้ำและที่สมควรอย่างยิ่ง ก็คือสิทธิของบิดามารดา ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงได้กล่าวไว้ต่อกันเลย คือสิทธิที่มีต่ออัลลอฮฺต่อมาก็เป็นสิทธิต่อบิดามารดา ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ أَنِ ٱشْكُرْ لِى وَلِوَٰلِدَيْكَ إِلَىَّ ٱلْمَصِيرُ ﴾

"เจ้าจงขอบคุณข้า และบิดามารดาของเจ้า ยังข้า คือ การกลับไป (ของเจ้า)"

(ซูเราะฮฺ ลุกมาน อายะฮฺที่ 14)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ ۞ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا ۚ إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ
ٱلْكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا
كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَٱخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ٱرْحَمْهُمَا
كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا ﴿٢٤﴾ رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِى نُفُوسِكُمْ ۚ إِن تَكُونُوا۟ صَٰلِحِينَ فَإِنَّهُۥ
كَانَ لِلْأَوَّٰبِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾ وَءَاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ
ٱلسَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ﴿٢٦﴾ ﴾

"และพระผู้อภิบาลของเจ้ากำหนดว่า พวกเจ้าจงอย่าเคารพภักดีผู้ใดอื่นนอกจากพระองค์เท่านั้น และจงทำดีต่อบิดามารดา เมื่อผู้ใดในทั้งสองหรือทั้งสองบรรลุเข้าสู่วัยชราขณะที่อยู่กับเจ้า เจ้าจงอย่ากล่าวบ่นแก่ทั้งสองว่า "อุฟ" และอย่าขู่เข็ญท่านทั้งสอง แต่จงพูดแก่ท่านทั้งสองด้วยถ้อยคำที่สุภาพ และจงนอบน้อมถ่อมตนต่อท่านทั้งสองด้วยความเมตตา และจงกล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของฉันได้โปรดเมตตาแก่ท่านทั้งสอง เช่นที่ท่านทั้งสองได้เลี้ยงดูฉันเมื่อเยาว์วัยด้วยเถิด พระเจ้าของพวกเจ้าทรงรู้ดียิ่งถึงสิ่งที่อยู่ในจิตใจของพวกเจ้า หากพวกเจ้าเป็นคนดี ดังนั้น พระองค์ก็เป็นผู้ทรงอภัยแก่บรรดาผู้กลับเนื้อกลับตัวอย่างแน่นอน และจงให้สิทธิแก่ญาติที่ใกล้ชิด และผู้ขัดสนและผู้เดินทาง และอย่าสุรุ่ยสุร่าย

อย่างฟุ่มเฟือย"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 23 – 24)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอิบนุ มัสอูด ว่า

(قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ ؟ قَالَ " الصَّلَاةُ عَلَى وَقْتِهَا " قُلْت ثُمَّ أَيّ ؟ قَالَ " بِرّ الْوَالِدَيْنِ " قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ ؟ قَالَ " اَلْجِهَادُ فِيْ سَبِيْلِ اللهِ ")

"ฉันได้กล่าวว่า โอ้ ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ งานอันไหนที่ประเสริฐที่สุด? ท่านตอบว่า "การละหมาดในเวลาของมัน" ฉันถามอีกว่า แล้วอันไหนอีก? ท่านตอบว่า "การทำดีต่อบิดามารดา" ฉันถามอีกว่า แล้วอันไหนอีก? ท่านตอบว่า "การต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ"

(ฟัตฮุลบารีย์ 5/6 และมุสลิม 1/89)

เขากล่าวว่า ﴾ **เด็กกำพร้า** ﴿ ที่ยังเล็กอยู่ ซึ่งยังไม่มีรายได้สำหรับพวกเขา ﴾ **ผู้ขัดสน** ﴿ คือ ผู้ที่ไม่มีทรัพย์สินที่จะใช้จ่ายเพื่อตัวเองและครอบครัว โดยจะขอนำมากล่าวในเรื่องนี้ แต่ละประเภทเมื่อถึงอายะฮฺที่อยู่ในซูเราะฮฺอันนิซาอฺที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงใช้ไว้อย่างชัดเจน ในดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ﴾

ไปจนจบอายะฮฺ (ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 36)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และจงพูดจากับมนุษย์อย่างสุภาพ** ﴿ คือพูดกับพวกเขาด้วยคำพูดที่ดี ไพเราะ นิ่มนวล ในเรื่องนี้ก็เข้าอยู่ในการใช้ให้ทำความดี และห้ามปรามมิให้กระทำสิ่งที่ไม่ดี ดังเช่น ที่อัลฮะซัน อัลบัศรี ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **และจงพูดจากับมนุษย์อย่างสุภาพ** ﴿ คำพูดที่ดีก็คือ การใช้ให้ทำความดี ห้ามมิให้กระทำความชั่ว อดทน ให้อภัย ไม่ถือโทษ

การพูดกับผู้คนอย่างสุภาพนั้น ก็ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า **มารยาทที่ดีนั้น อัลลอฮฺทรงพอพระทัย**

(อิบนุ อบีฮาติม 1/258)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอบีซัรรฺ رضي الله عنه จากท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوْفِ شَيْئًا وَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَالْقَ أَخَاكَ بِوَجْهٍ مُنْطَلِقٍ)

"ท่านจงอย่าเหยียดหยามสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นความดี และหากท่านยังหาไม่พบ ก็จงพบพี่น้องของท่านด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส"

(บันทึกโดยมุสลิม ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขา และอัตติรฺมิซี โดยถือว่าเป็นฮะดีษเศาะฮีฮฺ, อะหฺมัด 5/173, มุสลิม 4/2026 และตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 5/562)

ถือเป็นความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ให้พวกเขาพูดจากับผู้คนด้วยคำพูดที่ดี สุภาพ หลังจากที่ทรงใช้ให้พวกเขาทำความดี ดังนั้น จึงได้ประมวลไว้ด้วยความดีสองอย่าง คือ พูดดีและทำดี ต่อจากนั้นพระองค์ได้ทรงเน้นคำสั่งให้ประกอบอิบาดะฮฺ และทำดีต่อผู้คนโดยเจาะจงนั่นก็คือ การละหมาด, จ่ายซะกาต โดยพระองค์ตรัสว่า ﴿ **และจงปฏิบัติละหมาด และจงชำระซะกาต** ﴾ และพระองค์ได้บอกให้พวกเขาทราบว่า แต่แล้วพวกเขาก็บ่ายเบี่ยง คือโยนเรื่องทิ้งไว้ข้างหลังโดยไม่สนใจ หันเหไม่นำมาปฏิบัติโดยเจตนาหลังจากทราบดีแล้ว ยกเว้นจำนวนน้อยในหมู่พวกเขาเท่านั้น และความจริงอัลลอฮฺได้ทรงใช้ให้ประชาชาตินี้ปฏิบัติเช่นนั้นด้วยเช่นกัน ดังที่พระองค์ได้ทรงระบุไว้ในซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ ว่า

﴿ ۞ وَٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَلَا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنٗا وَبِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ
وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡجَارِ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡجَارِ ٱلۡجُنُبِ وَٱلصَّاحِبِ
بِٱلۡجَنۢبِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ
مُخۡتَالٗا فَخُورًا ٣٦ ﴾

"และจงเคารพภักดีต่ออัลลอฮฺเถิด และจงอย่าให้มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาเป็นภาคีกับพระองค์ และจงทำดีต่อบิดามารดา และต่อผู้ที่เป็นญาติที่ใกล้ชิด และเด็กกำพร้า และผู้ขัดสน และเพื่อนบ้านใกล้เคียง และเพื่อนบ้านที่ห่างไกล และเพื่อนเคียงข้าง และผู้เดินทาง และผู้ที่มือขวาของพวกเจ้าครอบครอง แท้จริงอัลลอฮฺไม่ทรงชอบผู้ยโสผู้โอ้อวด"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 36)

และแล้วประชาชาตินี้ก็ได้ลุกขึ้นมาดำเนินการดังกล่าวโดยที่ประชาชาติก่อนๆ ไม่ได้ดำเนินการ การสรรเสริญและความโปรดปรานเป็นสิทธิของอัลลอฮฺ ﷻ

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن
دِيَٰرِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾ ثُمَّ أَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ تَقْتُلُونَ
أَنفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنكُم مِّن دِيَٰرِهِمْ تَظَٰهَرُونَ عَلَيْهِم بِٱلْإِثْمِ
وَٱلْعُدْوَٰنِ وَإِن يَأْتُوكُمْ أُسَٰرَىٰ تُفَٰدُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ
إِخْرَاجُهُمْ ۚ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ ٱلْكِتَٰبِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَآءُ
مَن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ إِلَّا خِزْىٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يُرَدُّونَ
إِلَىٰٓ أَشَدِّ ٱلْعَذَابِ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشْتَرَوُا۟
ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا بِٱلْءَاخِرَةِ ۖ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٦﴾

84. และจงระลึกขณะที่เราได้เอาคำมั่นสัญญาแก่พวกเจ้าว่า พวกเจ้าจะต้องไม่หลั่งเลือดของพวกเจ้า และจะต้องไม่ขับไล่ตัวของพวกเจ้าเองออกจากหมู่บ้านของพวกเจ้า แล้วพวกเจ้าก็ยอมรับ โดยที่พวกเจ้าก็ยังยืนยันอยู่

85. ภายหลังพวกเจ้านี้แหละ ฆ่าตัวของพวกเจ้าเอง และขับไล่กลุ่มหนึ่งในหมู่พวกเจ้าเองออกจากหมู่บ้านของพวกเขา โดยที่พวกเจ้าต่างร่วมมือกันเอาชนะพวกเขา โดยการทำบาปและแสดงตัวเป็นศัตรูกัน และถ้าพวกเขา (พวกยิวที่ถูกขับไล่) มายังพวกเจ้าในฐานะเชลยพวกเจ้าก็ไถ่ตัวพวกเขา ทั้ง ๆ ที่การขับไล่พวกเขาออกไปนั้น เป็นที่ต้องห้ามแก่พวกเจ้า พวกเจ้าจะศรัทธาต่อเพียงบางส่วนของคัมภีร์และปฏิเสธอีกบางส่วนกระนั้นหรือ? ดังนั้น สิ่งตอบแทนแก่ผู้กระทำดังกล่าวจากพวกเจ้า จึงไม่ใช่อะไรอื่นนอกจากความอัปยศอดสูในชีวิตความเป็นอยู่แห่งโลกนี้เท่านั้น และในวันกิยามะฮฺ (ปรโลก) นั้นพวกเขาจะถูกนำกลับไปสู่การลงโทษอันรุนแรงยิ่ง และอัลลอฮฺนั้นจะไม่ทรงเผลอต่อสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ

86. ชนเหล่านี้แหละ คือผู้ที่ซื้อชีวิตความเป็นอยู่ในโลกนี้ด้วยชีวิตความเป็นอยู่แห่งปรโลก ดังนั้น การลงโทษจึงไม่ถูกลดหย่อนแก่พวกเขาโดยพวกเขาจะไม่ได้รับการช่วยเหลือเลย

กฎบัตรมาตราต่างๆ และพวกเขาผิดสัญญา

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัส ไม่ยอมรับต่อชาวยิวที่อยู่ในสมัยของท่านรอซูล ﷺ ที่อยู่ที่เมืองมะดีนะฮฺ โดยที่พวกเขาประสบกับความยุ่งยากจากการสู้รบกับพวกเอาสฺและค็อซรอจ ทั้งนี้ก็เพราะว่า เอาสฺและค็อซรอจนั้นเป็นชาวอันซอรฺ ซึ่งในสมัยญาฮิลียะฮฺ (ก่อนอิสลาม) ก็เป็นพวกที่กราบไหว้เจว็ด และเคยเกิดการสู้รบมาเป็นเวลาอันยาวนาน

ชาวยิวแห่งเมืองมะดีนะฮฺ นั้นมีอยู่ 3 เผ่า คือ :-

1. เผ่าก็อยนุกออฺ

2. เผ่าอันนะฎีรฺ

ซึ่งทั้งสองเผ่านี้เป็นคู่สัญญากับพวกค็อซรอจ

3. เผ่ากุร็อยเซาะฮฺ ซึ่งเป็นคู่สัญญากับพวกเอาสฺ

เมื่อสงครามได้เกิดขึ้นในระหว่างสองพวก คือ เอาสฺและค็อซรอจ แต่ละเผ่าจึงร่วมกับคู่สัญญาทำสงครามกับอีกเผ่าหนึ่ง ดังนั้น ชาวยิวจึงต้องฆ่าชาวยิวด้วยกัน ซึ่งเป็นที่ต้องห้ามในศาสนาของพวกเขา และยังได้มีระบุอยู่ในคัมภีร์ของพวกเขาอีกด้วย เมื่อเป็นดังนั้นจึงได้มีการขับไล่พวกเดียวกันออกจากบ้าน ทำลายทรัพย์สิน ข้าวของ และเงินทองกันเอง และเมื่อสงครามได้ยุติลง ก็ได้มีการไถ่ตัวเชลยของฝ่ายที่แพ้สงครามโดยเป็นการปฏิบัติตามคัมภีร์เตารอต ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **พวกเจ้าจะศรัทธาต่อเพียงบางส่วนของคัมภีร์ และปฏิเสธอีกบางส่วนกระนั้นหรือ** ﴿ ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **และจงระลึก ขณะที่เราได้เอาคำมั่นสัญญาแก่พวกเจ้าว่า พวกเจ้าจะต้องไม่หลั่งเลือดของพวกเจ้า และจะต้องไม่ขับไล่ตัวของพวกเจ้าเองออกจากหมู่บ้านของพวกเจ้า** ﴿ คือจะต้องไม่ฆ่ากันเอง ไม่ขับไล่ออกจากบ้าน และไม่ขู่บังคับ ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ فَتُوبُوٓا۟ إِلَىٰ بَارِئِكُمْ فَٱقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِندَ بَارِئِكُمْ ﴾

"ดังนั้น พวกเจ้าจงกลับสู่พระผู้บังเกิดของพวกเจ้าเถิด แล้วจงฆ่าตัวของพวกเจ้าเอง ดังกล่าวนั้น เป็นการดีแก่พวกเจ้า ณ พระผู้บังเกิดของพวกเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 54)

ดังที่ได้กล่าวมานั้น คือคนที่อยู่ในศาสนาเดียวกันนั้น ถือว่าเป็นคนๆ เดียวกัน ดังที่ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَثَلُ الْـــمُؤْمِنِينَ فِيْ تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَوَاصُلِهِمْ بِمَنْزِلَةِ الْجَسَدِ الْوَاحِدِ
إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالْحُمَّى وَالسَّهَرِ)

"อุปมาบรรดาผู้ศรัทธาในการมีความรักต่อกัน เมตตาสงสารกัน และการติดต่อวงศ์ญาติกัน ดังร่างกายเดียวกัน เมื่ออวัยวะหนึ่งเกิดเจ็บป่วย ร่างกายทั้งหมดก็จะเกิดความร้อน และอดนอนด้วย"

ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿ **แล้วพวกเจ้าก็ยอมรับโดยที่พวกเจ้าก็ยังยืนยันอยู่** ﴾ คือแล้วพวกเจ้าก็ยอมรับ และรู้ถึงกฎบัตรดังกล่าวเป็นอย่างดีแล้ว

﴿ **ภายหลังพวกเจ้านี้แหละ ฆ่าตัวของพวกเจ้าเอง และขับไล่กลุ่มหนึ่งในหมู่พวกเจ้าเอง ออกจากหมู่บ้านของพวกเขา....** ﴾

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก อิบนุ ยะซารฺ ได้รายงานโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส ว่า ﴿ **ภายหลังพวกเจ้านี้แหละ ฆ่าตัวของพวกเจ้า และขับไล่กลุ่มหนึ่งในหมู่พวกเจ้าเองออกจากหมู่บ้านของพวกเขา** ﴾ ว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงบอกให้พวกเขาทราบดังกล่าวนั้น ก็อันเนื่องจากการกระทำของเขาเอง ซึ่งความจริงแล้วในคัมภีร์อัตเตารอตได้ห้ามการฆ่า การนองเลือด และการเรียกค่าไถ่ชีวิต หรือไถ่เชลยศึก ซึ่งพวกเขาได้แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ เผ่ากอยนุกออฺเป็นคู่สัญญาของชาวค็อซรอจ ส่วนเผ่าอันนะฎีรฺและกุร็อยเซาะฮฺเป็นคู่สัญญาของชาวเอาสฺ แล้วเมื่อเกิดสงครามระหว่างชาวเอาสฺและค็อซรอจ เผ่ากอยนุกออฺก็อยู่ฝ่ายค็อซรอจ ส่วนเผ่าอันนะฎีรฺ และกุร็อยเซาะฮฺก็อยู่ฝ่ายเอาสฺ โดยทั้งเอาสฺและค็อซรอจในขณะนั้น ก็กราบไหว้เจว็ดด้วยกันทั้งคู่ ไม่รู้จักสวรรค์ นรก การฟื้นคืนชีพ วันกิยามะฮฺ คัมภีร์อัลกุรอาน ไม่รู้จักอะไรฮาลาลและอะไรฮะรอม ซึ่งพวกเขาก็ปฏิบัติตนเยี่ยงชาวกราบไหว้เจว็ดทั้งหลาย ถึงแม้จะเป็นผู้รู้คัมภีร์เตารอตอยู่บ้างก็ตาม ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **พวกเจ้าจะศรัทธาต่อเพียงบางส่วนของคัมภีร์ และปฏิเสธอีกบางส่วนกระนั้นหรือ ?** ﴾ ถือปฏิบัติตามบางส่วนของคัมภีร์เตารอต เช่น ไปไถ่ตัว และมีการฆ่าพวกกันเอง ทั้งๆ ที่ในคัมภีร์เตารอตนั้นไม่ให้ฆ่ากัน ไม่ให้เนรเทศ แต่เขาก็กระทำตามสัญญาที่กระทำกับชาวเอาสฺและค็อซรอจ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์แห่งโลกนี้ นี่เป็นเรื่องราวที่อัลกุรอานดังกล่าวที่ได้ถูกประทานลงมา

ดังนั้น ประโยชน์ที่เราได้รับจากอายะฮฺดังกล่าวก็คือ

ตำหนิชาวยิวที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งใช้ที่มีอยู่ในคัมภีร์เตารอตที่พวกเขายืนยันว่าถูกต้องทั้งๆ ที่ทราบดีอยู่ นั่นแสดงให้เห็นว่าพวกเขาไม่ได้อีมานต่อคัมภีร์เตารอตแต่ประการใด

พวกเขาไม่เชื่อมั่นในสิ่งที่มีระบุอยู่ในคัมภีร์เตารอตในเรื่องการกำเนิดของท่านนบี ﷺ

การแต่งตั้ง คุณลักษณะของท่านและเรื่องอื่นที่เกี่ยวกับท่าน ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงสาปแช่งพวกเขา และลงโทษพวกเขา ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴾ **ดังนั้น สิ่งตอบแทนแก่ผู้กระทำดังกล่าวจากพวกเจ้าจึงไม่ใช่อะไรอื่น นอกจากความอัปยศอดสูในชีวิตความเป็นอยู่แห่งโลกนี้เท่านั้น** ﴿ อันเนื่องจากละเมิดบทบัญญัติ และคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ ﴾ **และในวันกิยามะฮฺ (ปรโลก) นั้น พวกเขาจะถูกนำกลับไปสู่การลงโทษอันรุนแรงยิ่ง** ﴿ ซึ่งเป็นการลงโทษอันเนื่องจากพวกเขาได้ฝ่าฝืนคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ ที่อยู่ที่พวกเขา ﴾ **และอัลลอฮฺนั้นจะไม่ทรงเผลอต่อสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ ชนเหล่านั้นแหละ คือผู้ที่ซื้อชีวิตความเป็นอยู่ในโลกนี้ด้วยชีวิตความเป็นอยู่แห่งปรโลก** ﴿ คือชอบที่จะให้ได้ในโลกนี้มากกว่าปรโลก และพวกเขาก็เลือกเอาในโลกนี้ ﴾ **ดังนั้น การลงโทษจึงไม่ถูกลดหย่อนแก่พวกเขา** ﴿ แม้เพียงชั่วโมงเดียว ﴾ **โดยพวกเขาจะไม่ได้รับการช่วยเหลือเลย** ﴿ คือไม่มีผู้ช่วยเหลือใดๆ ที่จะช่วยให้เขารอดพ้นจากการลงโทษของอัลลอฮฺ ﷻ ได้ และไม่มีใครจะปกป้องคุ้มครองเขาได้

﴿ وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ وَقَفَّيۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِۦ بِٱلرُّسُلِۖ وَءَاتَيۡنَا عِيسَى
ٱبۡنَ مَرۡيَمَ ٱلۡبَيِّنَٰتِ وَأَيَّدۡنَٰهُ بِرُوحِ ٱلۡقُدُسِۗ أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمۡ رَسُولُۢ بِمَا لَا تَهۡوَىٰٓ
أَنفُسُكُمُ ٱسۡتَكۡبَرۡتُمۡ فَفَرِيقٗا كَذَّبۡتُمۡ وَفَرِيقٗا تَقۡتُلُونَ ﴿٨٧﴾ ﴾

87. และแท้จริง เราได้ประทานคัมภีร์แก่มูซา และเราได้ให้บรรดาศาสนทูตติดตามมาหลังจากเขา และเราได้ประทานหลักฐานต่าง ๆ แก่อีซา บุตรของมัรฺยัม และเราได้สนับสนุนเขาด้วยวิญญาณอันบริสุทธิ์ แล้วคราใดที่ศาสนทูตนำสิ่งที่ไม่สบอารมณ์ของพวกเจ้ามายังพวกเจ้า พวกเจ้าก็แสดงความยโส แล้วพวกเจ้าก็ปฏิเสธชนกลุ่มหนึ่ง และอีกกลุ่มหนึ่งพวกเจ้าก็ฆ่าเสียกระนั้นหรือ?

ความยโสโอหังของยิว คือ ปฏิเสธบรรดานบี และฆ่าพวกเขา

อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกถึงลักษณะของวงศ์วานอิสรออีล ว่าเป็นพวกที่ดื้อดึง ดื้อรั้น ฝ่าฝืนยโสโอหังต่อบรรดานบี โดยที่พวกเขากระทำตามอารมณ์ อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวว่า พระองค์ได้ประทานคัมภีร์เตารอตให้แก่มูซา พวกเขาก็บิดเบือนและเปลี่ยนแปลงมัน ตลอดจนฝ่าฝืนคำสั่งและตีความไปเป็นอย่างอื่น และพระองค์ได้ส่งบรรดารอซูลและบรรดานบีมาเพื่อให้ดำเนินการ

ตามบัญญัติในคัมภีร์ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّآ أَنزَلْنَا ٱلتَّوْرَىٰةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ۚ يَحْكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ أَسْلَمُوا۟ لِلَّذِينَ هَادُوا۟ وَٱلرَّبَّـٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ بِمَا ٱسْتُحْفِظُوا۟ مِن كِتَـٰبِ ٱللَّهِ وَكَانُوا۟ عَلَيْهِ شُهَدَآءَ ۚ ﴾

"แท้จริง เราได้ให้คัมภีร์เตารอตลงมาโดยในนั้นมีทางนำ และแสงสว่าง ซึ่งบรรดานบีที่สวามิภักดิ์ได้ใช้คัมภีร์เตารอตตัดสินบรรดาผู้ที่เป็นยิว และบรรดาผู้ที่รู้แจ้งในเรื่องของอัลลอฮฺ และนักปราชญ์ทั้งหลายก็ได้ใช้คัมภีร์เตารอตตัดสินด้วยเนื่องด้วยในสิ่งที่พวกเขาได้รับมอบหมายให้รักษาไว้ (นั่นคือ) คัมภีร์ของอัลลอฮฺ และพวกเขาก็เป็นพยานยืนยันในคัมภีร์นั้นด้วย"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 44)

และด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **และเราได้ให้ศาสนทูตติดตามมาหลังจากเขา** ﴿

อัสสุดดีย์ ได้เล่าโดยเอามาจากอบีมาลิก ว่า เราได้ให้ติดตามมาหลังจากนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/268)

ส่วนคนอื่นๆ ได้กล่าวว่า เราได้ให้ตามมาติดๆ ซึ่งทั้งหมดนั้นมีความหมายใกล้เคียงกัน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا ۖ ﴾

"และเราได้ส่งบรรดาศาสนทูตของเรามาอย่างต่อเนื่อง"

(ซูเราะฮฺ อัลมุอฺมินูน อายะฮฺที่ 44)

จนกระทั่งบรรดานบีของวงศ์วานอิสรออีลมาสิ้นสุดที่อีซา บุตรของมัรฺยัม โดยได้นำข้อชี้ขาดบางอย่างมา ซึ่งต่างจากที่มีอยู่ในคัมภีร์เตารอต และด้วยเหตุนี้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานสิ่งมหัศจรรย์หลายอย่างมาให้

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า ส่วนหนึ่งจากสิ่งมหัศจรรย์เหล่านั้นก็คือ

1. การให้สิ่งที่ตายไปแล้วมีชีวิตขึ้นมาใหม่

2. การปั้นดินให้เป็นนก เมื่อเป่าวิญญาณเข้าไปแล้ว มันก็กลายเป็นนกบินได้ โดยอนุมัติของอัลลอฮฺ

3. การรักษาโรคร้ายให้หาย

4. การบอกให้ทราบถึงสิ่งที่เร้นลับต่างๆ เป็นต้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/268)

และอัลลอฮฺ ﷻ ยังได้ให้การสนับสนุนเขาด้วยวิญญาณอันบริสุทธิ์ นั่นก็คือ ญิบรีล ﵇ ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสัจธรรมที่ท่านนบีอีซาได้นำมา แต่วงศ์วานของอิสรออีลก็ได้เพิ่มการปฏิเสธยิ่งๆ ขึ้นไปอีก อันเนื่องจากพวกอิจฉาริษยา และดื้อดึง และอันเนื่องจากบางส่วนไม่เหมือนกับที่มีอยู่ในคัมภีร์เตารอต ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบเกี่ยวกับนบีอีซา ว่า

﴿ وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ ٱلَّذِى حُرِّمَ عَلَيْكُمْ ۚ وَجِئْتُكُم بِـَٔايَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ ﴾

"และเพื่อที่ฉันจะได้อนุมัติแก่พวกเจ้า ซึ่งบางสิ่งที่ถูกห้ามแก่พวกเจ้า และฉันได้นำสัญญาณหนึ่งมาจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้ามายังพวกเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 50)

ปรากฏว่าวงศ์วานอิสรออีลนั้นได้ปฏิบัติต่อบรรดานบีอย่างเลวร้าย โดยที่กลุ่มหนึ่งปฏิเสธนบี และอีกกลุ่มหนึ่งฆ่านบี ดังกล่าวนั้นมิใช่อะไรอื่น นอกจากการที่พวกเขาไม่สบอารมณ์และไม่เห็นด้วยกับบัญญัติที่ท่านนบีได้นำมา ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้กล่าวเกี่ยวกับพวกเขาว่า ﴿ **แล้วคราใดที่ศาสนทูตนำสิ่งที่ไม่สบอารมณ์ของพวกเจ้ามายังพวกเจ้า พวกเจ้าก็แสดงความยโส แล้วพวกเจ้าก็ปฏิเสธชนกลุ่มหนึ่ง และอีกกลุ่มหนึ่งพวกเจ้าก็ฆ่าเสียกระนั้นหรือ?** ﴾

วิญญาณอันบริสุทธิ์ คือ ญิบรีล

หลักฐานที่บ่งบอกว่ารูฮุลกุดุส (วิญญาณอันบริสุทธิ์) คือ ญิบรีล ดังที่อิบนุ มัสอูด ได้กล่าวไว้ในการอธิบายอายะฮฺนี้

(อิบนุ อบีฮาติม 1/269)

และคนอื่นก็เห็นเช่นดังที่กล่าวนั้น เช่น อิบนุ อับบาส, มุฮัมมัด อิบนุ กะอับ, อิสมาอีล อิบนุ คอลิด, อัสสุดดีย์, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อะฏียะฮฺ อัลเอาฟีย์ และกอตาดะฮฺ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/270)

พร้อมกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ ﴾

"อัรรูฮฺ ผู้ซื่อสัตย์ ได้นำมันลงมายังหัวใจของพวกเจ้าเพื่อเจ้าจะได้เป็นผู้ตักเตือน"

(ซูเราะฮฺ อัชชุอะรออฺ อายะฮฺที่ 193 และ 194)

ฮะดีษที่บันทึกโดยอัลบุคอรี รายงานโดยอาอิชะฮฺ ว่า แท้จริงท่านรอซูล ﷺ ได้ให้ฮัซซาน อิบนุ ษาบิต นั่งอยู่บนมิมบัรฺในมัสญิด โดยที่เขาเคยปกป้องท่านรอซูล ﷺ แล้วท่านรอซูล ก็กล่าวว่า "โอ้อัลลอฮฺ ขอได้โปรดสนับสนุนฮัซซาน ด้วยวิญญาณอันบริสุทธิ์ ดังเช่นที่เขาเคยปกป้องนบีของพระองค์ท่านด้วยเถิด"

(ฟัตฮุลบารีย์ 10/562)

ความจริงอบูดาวูด ก็ได้บันทึกฮะดีษดังกล่าวไว้ในหนังสือสุนันของเขา และอัตติรฺมิซีด้วย โดยกล่าวว่าเป็นฮะดีษฮะซันเศาะฮีฮฺ

(อบูดาวูด 5/279, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/137)

และในหนังสือเศาะฮีฮฺของอิบนุ ฮิบบาน รายงานจากอิบนุ มัสอูด ว่า แท้จริงท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنَّ رُوْحَ الْقُدُسِ نَفَثَ فِيْ رُوعِيْ أَنَّهُ لَنْ تَمُوْتَ نَفْسٌ حَتَّى تَسْتَكْمِلَ رِزْقَهَا وَأَجَلَهَا فَاتَّقُوْا اللهَ وَأَجْمِلُوْا فِي الطَّلَبِ)

"แท้จริง วิญญาณอันบริสุทธิ์ (ญิบรีล) ได้เป่าเข้าไปในหัวใจของฉัน ว่า ชีวิตหนึ่งจะยังไม่ตาย จนกว่าเครื่องยังชีพ และอายุไขของเขาจะถูกทำให้ครบสมบูรณ์ ดังนั้นพวกท่านจงยำเกรงอัลลอฮฺ และจงแสวงหาเครื่องยังชีพด้วยวิธีการที่ดีเถิด"

(จากหนังสือ อัซซุนนะฮฺ 14/304)

ชาวยิวยังคงพยายามฆ่าบรรดานบี

อัซซะมัคชะรีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **แล้วพวกเจ้ากลุ่มหนึ่งปฏิเสธ และอีกกลุ่มหนึ่งพวกเจ้าก็ฆ่าเสีย กระนั้นหรือ ?** ﴾

ที่จริงแล้วพระองค์มิได้ตรัสว่า (وَفَرِيقًا قَتَلْتُمْ) เพราะว่า พระองค์ต้องการจะบอกให้ทราบถึงลักษณะของพวกเขาในอนาคตว่า พวกเขาได้พยายามฆ่าท่านนบี ﷺ ด้วยยาพิษ และไสยศาสตร์

ความจริงท่านนบี ﷺ ได้กล่าวในขณะที่ท่านป่วยครั้งสุดท้ายว่า

(مَازَالَتْ اَكْلَةُ خَيْبَرَ تُعَاوِدُنِيْ فَهٰذَا أَوَانُ انْقِطَاعِ أَبْهَرِيْ)

"อาหารคำหนึ่งที่เผ่าค็อยบัรฺยังคงกลับมาทำความลำบากแก่ฉัน ดังนั้น ขณะนี้มันถึงเวลาแล้วที่ระบบการหายใจของฉันจะขาดตอน"

(อิบนุ อะดีย์ 3/1239)

(ฉันขอกล่าวว่า) ฮะดีษบทนี้มีระบุอยู่ในเศาะฮีฮฺอัลบุคอรี และคนอื่นๆ

(ฟัตฮุลบารีย์ 7/737)

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَل لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

88. และพวกเขากล่าว หัวใจของพวกเรามีเปลือกหุ้มอยู่ มิได้เป็นเช่นนั้นดอก อัลลอฮฺทรงสาปแช่งพวกเขา อันเนื่องจากการที่พวกเขาปฏิเสธศรัทธา ช่างมีจำนวนน้อยเหลือเกินที่พวกเขาศรัทธา

۞ มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และพวกเขากล่าวว่า หัวใจของพวกเรามีเปลือกหุ้มอยู่** ﴾ คือ มีสิ่งปกปิดอยู่

(อัฏฏอบารี 2/326)

۞ มุญาฮิด ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และพวกเขากล่าวว่า หัวใจของพวกเรามีเปลือกหุ้มอยู่** ﴾ คือ บนหัวใจมีสิ่งที่ปกปิดอยู่

(อัฏฏอบารี 2/326)

۞ อิกริมะฮฺ ได้กล่าวว่า บนหัวใจมีสิ่งทับอยู่

(อิบนุ อบีฮาติม 1/274)

۞ อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า คือมีหัวใจที่ไม่เข้าใจ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/273)

۞ มุญาฮิด และกอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า อิบนุ อับบาส ได้อ่านว่า (غُلُفٌ) โดยใส่สระฎ็อมมะฮฺที่ (ل) ซึ่งเป็นพหูพจน์ของคำว่า (غِلَافٌ) คือ หัวใจของเรามีภาชนะใส่แต่ละวิชาเอาไว้ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต่อความรู้ของท่านอีก

(อัลกุรฏุบีย์ 2/25)

โดยที่อิบนุ อับบาส และอะฏออฺก็กล่าวเช่นนั้น

﴿ **มิได้เป็นเช่นนั้นดอก อัลลอฮฺทรงสาปแช่งพวกเขา อันเนื่องจากการที่พวกเขาปฏิเสธศรัทธา** ﴾ คืออัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงขับไล่พวกเขาออกห่างไปจากความดีทุกอย่าง ﴿ **ช่างมีจำนวนน้อยเหลือเกินที่พวกเขาศรัทธา** ﴾

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า ความหมายก็คือ ในพวกเขาจะไม่มีการศรัทธานอกจากจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/274)

ข้อความที่ว่า (وَقَالُوْا قُلُوْبُنَا غُلْفٌ) นั้น มันก็เหมือนกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ وَقَالُواْ قُلُوبُنَا فِيٓ أَكِنَّةٖ مِّمَّا تَدۡعُونَآ إِلَيۡهِ ﴾

"และพวกเขากล่าวว่า หัวใจของเราอยู่ในที่ปกปิดจากสิ่งที่พวกเจ้าเชิญชวนเราไปสู่"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 5)

และด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **มิได้เป็นเช่นนั้นดอก อัลลอฮฺทรงสาปแช่งพวกเขา อันเนื่องจากการที่พวกเขาปฏิเสธศรัทธา ช่างมีจำนวนน้อยเหลือเกินที่พวกเขาศรัทธา** ﴾ คือ เรื่องมิได้เป็นเช่นที่เรียกร้อง

แต่หัวใจของพวกเขาถูกสาปแช่ง ถูกประทับตราไปแล้ว ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในซูเราะฮฺอันนิซาอฺ ว่า

﴿ وَقَوۡلِهِمۡ قُلُوبُنَا غُلۡفُۢۚ بَلۡ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَيۡهَا بِكُفۡرِهِمۡ فَلَا يُؤۡمِنُونَ إِلَّا قَلِيلٗا ﴿١٥٥﴾ ﴾

"และการที่พวกเขากล่าวว่า หัวใจของเรามีเปลือกหุ้มอยู่ หามิได้ อัลลอฮฺได้ทรงประทับตราบนหัวใจของพวกเขาต่างหาก เนื่องจากการปฏิเสธศรัทธาของพวกเขา ดังนั้น พวกเขาจึงไม่ศรัทธา นอกจากเพียงจำนวนน้อยเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 155)

บรรดานักอธิบายอัลกุรอานได้มีความเห็นขัดแย้งกันในความหมายของดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ فَقَلِيلٗا مَّا يُؤۡمِنُونَ ﴾ และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ فَلَا يُؤۡمِنُونَ إِلَّا قَلِيلٗا ﴾

- บางท่านบอกว่า น้อยมาก ผู้ที่ศรัทธาในหมู่พวกเขา

บางท่านบอกว่า การศรัทธาของพวกเขานั้นน้อยมาก ก็หมายความว่า พวกเขาศรัทธาต่อสิ่งที่นบีมูซานำมา เช่น เรื่องการกลับไปหาอัลลอฮฺ ﷻ ผลตอบแทน และการลงโทษ แต่การศรัทธาของพวกเขาไม่เกิดประโยชน์อันใดแก่พวกเขา เพราะมันถูกเคลือบแคลงไปด้วยการปฏิเสธสิ่งที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้นำมา

บางท่านบอกว่า ที่จริงแล้ว พวกเขามิได้ศรัทธาเลย ที่กล่าวว่า "ช่างมีจำนวนน้อยเหลือเกินที่พวกเขาศรัทธา โดยที่ทั้งหมดนั้นเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธา" ก็ดังที่ชาวอาหรับ กล่าวว่า (قَلَّمَا رَأَيْتُ مِثْلَ هٰذَا قَطُّ) เขาหมายความว่า (مَا رَأَيْتُ مِثْلَ هٰذَا قَطُّ) ฉันไม่เคยเห็นเช่นนี้มาก่อนเลย

﴿ وَلَمَّا جَآءَهُمْ كِتَٰبٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُواْ مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَلَمَّا جَآءَهُم مَّا عَرَفُواْ كَفَرُواْ بِهِۦ فَلَعْنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٨٩﴾ ﴾

89. และเมื่อได้มีคัมภีร์ฉบับหนึ่ง ณ ที่อัลลอฮฺ มายังพวกเขา ซึ่งมายืนยันสิ่งที่มีอยู่กับพวกเขา ทั้ง ๆ ที่พวกเขาเคยขอให้มีชัยชนะเหนือบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธามาก่อน ครั้นเมื่อสิ่งที่พวกเขารู้จักดีได้มายังพวกเขาแล้ว พวกเขากลับปฏิเสธสิ่งนั้นเสีย ดังนั้น การสาปแช่งของอัลลอฮฺจึงตกแก่บรรดาผู้ปฏิเสธเหล่านั้น

ชาวยิวเคยรอคอยเวลาที่มุฮัมมัด ﷺ ได้รับแต่งตั้งมาเป็นนบี แต่เมื่อท่านได้รับการแต่งตั้งมาแล้ว พวกเขากลับปฏิเสธไม่ยอมรับ

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴾ **เมื่อได้มีมายังพวกเขา** ﴿ หมายถึงชาวยิว ﴾ **คัมภีร์ฉบับหนึ่ง ณ ที่อัลลอฮฺ** ﴿ หมายถึงอัลกุรอานที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานให้แก่นบีมุฮัมมัด ﷺ ﴾ **ซึ่งมายืนยันสิ่งที่มีอยู่กับพวกเขา** ﴿ หมายถึงคัมภีร์เตารอด

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **ทั้ง ๆ ที่พวกเขาเคยขอให้มีชัยเหนือบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธามาก่อน** ﴿ คือ ก่อนที่รอซูลท่านนี้จะนำคัมภีร์อัลกุรอานเล่มนี้มา พวกเขาเคยขอให้ได้รับความสำเร็จเหนือศัตรูของพวกเขาที่เป็นมุชริกีน เมื่อพวกเขาได้ต่อสู้กับพวกนั้น โดย

พวกเขากล่าวว่า ความจริงจะมีนบีท่านหนึ่งถูกแต่งตั้งมา ในท้ายๆ ของเวลาที่เราจะร่วมกับเขาฆ่าพวกท่านเช่นเดียวกับฆ่าพวกอ๊าด และอิร็อม

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส ว่า ความจริงชาวยิวเคยขอให้ได้รับชัยชนะต่อพวกเอาสฺ และคือซรอจด้วยกับท่านรอซูล ﷺ ก่อนที่ท่านจะได้รับการแต่งตั้งมาแล้ว เมื่ออัลลอฮฺได้แต่งตั้งท่านมาจากชาวอาหรับ พวกชาวยิวก็ปฏิเสธและต่อต้าน ซึ่งไม่เหมือนกับที่พวกเขาเคยพูดเคยกล่าวเอาไว้ ดังนั้น มุอาซ อิบนุ ญะบัล และบิชรุบนุลบะรออ์ อิบนุ มะอ์รูรฺ พี่น้องของบนีสะละมะฮฺ จึงได้กล่าวแก่พวกเขาว่า โอ้ชาวยิวทั้งหลาย จงยำเกรงอัลลอฮฺ ﷻ และเข้ารับอิสลามเสีย พวกท่านเคยขอให้ได้รับชัยชนะต่อพวกเราด้วยกับมุฮัมมัด ﷺ ในขณะที่พวกเรายังเป็นพวกที่ทำชิริกอยู่ โดยมาบอกให้พวกเราทราบอยู่ว่านบีท่านนั้นจะถูกส่งมา และพวกท่านยังได้บอกคุณลักษณะของท่านให้เราทราบด้วย แล้วสัลลาม อิบนุ มิชกัม พี่น้องของเผ่าอันนะฎีรฺก็ได้กล่าวว่า ไม่เคยมีสิ่งใดบ่งบอกให้เรารู้ถึงลักษณะของเขาเลย และเขาก็ไม่ใช่คนที่เราเคยพูดถึงให้พวกท่านฟัง แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาพูดถึงสิ่งที่เขาพูดเอาไว้ว่า ﴿ **และเมื่อได้มีคัมภีร์ฉบับหนึ่ง ณ อัลลอฮฺ มายังพวกเขาซึ่งมายืนยันสิ่งที่มีอยู่กับพวกเขา** ﴾ ไปจนกระทั่งจบอายะฮฺ

(อัฏฏอบารี 2/333)

และอะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า ชาวยิวเคยขอความช่วยเหลือต่อมุฮัมมัด ﷺ ให้ชนะเหนือชาวมุชริกีนอาหรับ โดยพวกเขากล่าวว่า โอ้ อัลลอฮฺ ขอได้โปรดส่งนบีท่านนี้ที่เราพบเขาถูกระบุอยู่ในคัมภีร์ที่เราด้วยเถิด จนกว่าเราจะจัดการกับพวกมุชริกีน และฆ่าพวกเขาได้ แล้วเมื่ออัลลอฮฺได้แต่งตั้งมุฮัมมัด ﷺ มา และเห็นว่าท่านมิได้มาจากในหมู่พวกเขา พวกเขาก็ปฏิเสธ อันเนื่องจากอิจฉาริษยาชาวอาหรับ โดยพวกเขาทราบดีว่าท่านนั้นเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ ดังนั้นอัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **ครั้นเมื่อสิ่งที่พวกเขารู้จักดี ได้มายังพวกเขาแล้ว พวกเขากลับปฏิเสธสิ่งนั้นเสีย ดังนั้น การสาปแช่งของอัลลอฮฺจึงตกแก่บรรดาผู้ปฏิเสธเหล่านั้น** ﴾

(อิบนุ อบีฮาติม 1/276)

﴿ بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِۦٓ أَنفُسَهُمْ أَن يَكْفُرُوا۟ بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ بَغْيًا
أَن يُنَزِّلَ اللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ ۖ فَبَآءُو بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ ۚ
وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩٠﴾ ﴾

สแกนด้วย CamScanner

90. ช่างชั่วช้าจริง ๆ การที่พวกเขาขายตัวเองด้วยสิ่งนั้น ถือเป็นการปฏิเสธสิ่งที่อัลลอฮฺได้ประทานลงมาอันเนื่องจากความอิจฉาริษยาต่อการที่อัลลอฮฺประทานส่วนหนึ่งจากความโปรดปรานของพระองค์แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ในหมู่ปวงบ่าวของพระองค์ ดังนั้น พวกเขาจึงนำเอาความกริ้วโกรธซ้อนความกริ้วโกรธกลับไป (ยังพระองค์) และสำหรับผู้ปฏิเสธศรัทธานั้นจะได้รับการลงโทษอันต่ำต้อย

มุญาฮิด ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ช่างชั่วช้าจริง ๆ การที่พวกเขาขายตัวเองด้วยสิ่งนั้น** ﴿ ว่ายิวนั้นได้ขายความจริงด้วยความเท็จ และซ่อนเร้นสิ่งที่มุฮัมมัด ﷺ ได้นำมาบอก

(อัฏฏอบารี 2/340)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴾ **ช่างชั่วช้าจริง ๆ การที่พวกเขาขายตัวเองด้วยสิ่งนั้น** ﴿ ว่า พวกเขาได้ขายตัวของพวกเขา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/277)

เขาเสริมอีกว่า พวกเขาได้เสนอตัวเองไปสู่ความเลวร้าย ปฏิเสธสัจธรรม หันเหออกจากสิ่งที่อัลลอฮฺได้ประทานมาให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ไม่ยอมเชื่อ ไม่ยอมช่วยเหลือ ทั้งนี้เพราะพวกเขาอิจฉาริษยา และเกลียดเขา ﴾ **ต่อการที่อัลลอฮฺประทานส่วนหนึ่งจากความโปรดปรานของพระองค์แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ในหมู่ปวงบ่าวของพระองค์** ﴿ โดยที่ไม่มีความอิจฉาใดๆ ที่จะหนักไปกว่านี้อีก ﴾ **ดังนั้น พวกเขาจึงนำเอาความกริ้วโกรธ ซ้อนความกริ้วโกรธกลับไป (ยังพระองค์)** ﴿

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวเกี่ยวกับความกริ้วโกรธซ้อนความกริ้วโกรธ คือ พระองค์ได้กริ้วโกรธพวกชาวยิวในสิ่งที่พวกเขาเพิกเฉยต่อคัมภีร์เตารอต ทั้งๆ ที่มันอยู่กับพวกเขา และกริ้วโกรธด้วยการที่พวกเขาปฏิเสธต่อท่านนบีที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ส่งมายังพวกเขา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/279)

(ฉันขอกล่าวว่า) ความหมายของคำว่า (بَآءُوا) นั้น แปลว่า จำเป็นสมควรที่ต้องได้รับความโกรธกริ้วซ้อนการโกรธกริ้ว

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงกริ้วโกรธพวกยิวอันเนื่องด้วยพวกเขา

ปฏิเสธคัมภีร์อินญีลและนบีอีซา ต่อจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ก็ทรงกริ้วโกรธพวกเขาอีก อันเนื่องด้วยพวกเขาปฏิเสธท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และคัมภีร์อัลกุรอาน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/278)

รายงานจากอิกริมะฮฺ และกอตาดะฮฺ ก็เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/279)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และสำหรับผู้ปฏิเสธศรัทธานั้น จะได้รับการลงโทษอันต่ำต้อย** ﴿ การที่พวกเขาปฏิเสธ สาเหตุก็คือเกลียดและอิจฉา การยโสโอหัง ดังนั้น พวกเขาจึงได้รับการตอบแทนด้วยความต่ำต้อยทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسۡتَكۡبِرُونَ عَنۡ عِبَادَتِي سَيَدۡخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿

"แท้จริง บรรดาผู้ที่โอหังต่อการเคารพภักดีแก่ข้านั้นจะเข้าไปอยู่ในนรกในสภาพอันต่ำต้อย"

(ซูเราะฮฺ ฆอฟิรฺ อายะฮฺที่ 60)

คือ อยู่ในสภาพตกต่ำ ต่ำต้อย ถูกดูถูกเหยียดหยาม

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอัมรฺ อิบนุ ชุอัยบฺ จากบิดาของเขา จากปู่ของเขา จากท่านนบี ﷺ ว่า

(يُحْشَرُ الْمُتَكَبِّرُوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْثَالَ الذَّرِّ فِيْ صُوَرِ النَّاسِ يَعْلُوْهُمْ كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الصَّغَارِ حَتَّى يَدْخُلُوْا سِجْنًا فِيْ جَهَنَّمَ يُقَالُ لَهُ بُوْلَسُ تَعْلُوْهُمْ نَارُ الْأَنْيَارِ يُسْقَوْنَ مِنْ طِيْنَةِ الْخَبَالِ عُصَارَةِ أَهْلِ النَّارِ)

"บรรดาผู้ยโสจะถูกต้อนไปในวันกิยามะฮฺ ดังเช่น ปรมาณูในรูปของมนุษย์ โดยที่ทุกสิ่งจะอยู่เหนือพวกเขาอันเนื่องจากมันเล็กมาก จนกระทั่งพวกเขาได้เข้าไปในที่คุมขังในนรกญะฮันนัม ซึ่งเรียกกันว่า "บูลัส" ซึ่งเป็นไฟที่ร้อนสุดๆ จะลุกเหนือพวกเขา และจะได้รับน้ำที่มาจากน้ำของเลือด, น้ำเหลือง และน้ำหนองที่ถูกกลั่นมาจากชาวนรก"

(อะหฺมัด 2/179)

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا۟ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُوا۟ نُؤْمِنُ بِمَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا
وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَآءَهُۥ وَهُوَ ٱلْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ ۗ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ
أَنۢبِيَآءَ ٱللَّهِ مِن قَبْلُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾ ۞ وَلَقَدْ جَآءَكُم مُّوسَىٰ
بِٱلْبَيِّنَٰتِ ثُمَّ ٱتَّخَذْتُمُ ٱلْعِجْلَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَنتُمْ ظَٰلِمُونَ ﴿٩٢﴾ ﴾

91. และเมื่อได้ถูกกล่าวแก่พวกเขาว่า จงศรัทธาต่อสิ่งที่อัลลอฮฺได้ประทานลงมาเถิด พวกเขาก็กล่าวว่า เรากำลังศรัทธาต่อสิ่งที่ได้ถูกประทานลงมาแก่เราอยู่แล้ว และพวกเขาปฏิเสธศรัทธาต่อสิ่งอื่นจากนั้น ทั้ง ๆ ที่สิ่งนั้นเป็นความจริงที่มายืนยันสิ่งที่มีอยู่ที่พวกเขา (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า เพราะเหตุใด เมื่อก่อนนั้นพวกเจ้าจึงฆ่าบรรดานบีของอัลลอฮฺ ถ้าหากพวกเจ้าเป็นผู้ศรัทธา

92. และแท้จริง มูซาได้นำหลักฐานอันชัดเจนมายังพวกเจ้าแล้ว แต่พวกเจ้าได้ยึดเอาลูกวัวหลังจากเขา โดยที่พวกเจ้านั้นเป็นผู้อธรรม

ชาวยิวอ้างว่าศรัทธาพร้อมกับปฏิเสธสัจธรรม

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และเมื่อได้ถูกกล่าวแก่พวกเขาว่า** ﴿ คำว่า พวกเขาหมายถึงชาวยิวและชาวคัมภีร์ที่เป็นพวกเดียวกัน ﴾ **จงศรัทธาต่อสิ่งที่อัลลอฮฺได้ประทานลงมาเถิด** ﴿ หมายถึงประทานลงมาให้แก่มุฮัมมัด ﷺ คือ จงเชื่อ และปฏิบัติตามเถิด ﴾ **พวกเขาก็กล่าวว่า เรากำลังศรัทธาต่อสิ่งที่ได้ถูกประทานลงมาแก่เราอยู่แล้ว** ﴿ คือ ถือเป็นการพอเพียงแก่เราแล้วที่จะศรัทธาต่อคัมภีร์เตารอต และอินญีลที่ถูกประทานลงมาให้แก่เราก่อนหน้านี้ ซึ่งเราจะไม่ยอมรับนอกจากดังกล่าวนั้นเท่านั้น ﴾ **และพวกเขาปฏิเสธศรัทธาต่อสิ่งอื่นจากนั้น** ﴿ หมายถึงคัมภีร์ที่ถูกประทานมาหลังจากนั้น ﴾ **ทั้ง ๆ ที่มันเป็นความจริงที่มายืนยันสิ่งที่มีอยู่ที่พวกเขา** ﴿ คำว่า (مُصَدِّقًا) อ่านเป็น มันซูบ ในฐานะเป็นฮาล คือ ในสภาพที่คัมภีร์มายืนยันคัมภีร์เตารอต และอินญีลที่มีอยู่ที่พวกเขา ดังนั้น หลักฐานจึงเป็นปฏิปักษ์ต่อพวกเขาในเรื่องนี้ ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴾ ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ يَعْرِفُونَهُۥ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَآءَهُمْ ﴿

"บรรดาผู้ที่เราได้ประทานคัมภีร์แก่พวกเขานั้น พวกเขาย่อมรู้จักเขา (นบีมุฮัมมัด)

ดีเหมือนกับที่พวกเขารู้จักลูก ๆ ของเขาเอง"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 146)

ต่อจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿ **เพราะเหตุใดเมื่อก่อนนั้นพวกเจ้าจึงฆ่าบรรดานบีของอัลลอฮฺ ถ้าหากพวกเจ้าเป็นผู้ศรัทธา** ﴾ คือ หากพวกเจ้าศรัทธาตามที่กล่าวอ้างแล้ว เพราะเหตุใดพวกเจ้าจึงฆ่าบรรดานบีของอัลลอฮฺ ﷻ ที่นำสัจธรรม นำความจริงมายืนยันคัมภีร์เตารอตที่อยู่ในเมืองของพวกเจ้ามาชี้ขาด และไม่ได้มีการยกเลิก โดยที่พวกท่านก็ทราบดีถึงความจริงอันนั้น แล้วพวกท่านก็ฆ่าบรรดานบีโดยอธรรม ดื้อดึง และยโสโอหังต่อบรรดารอซูลของอัลลอฮฺ และไม่ปฏิบัติตาม นอกจากกระทำตามอารมณ์ใฝ่ต่ำ ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُولٌۢ بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ ٱسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴾

"แล้วคราใดที่มีศาสนทูตนำสิ่งที่ไม่สบอารมณ์ของพวกเจ้ามายังพวกเจ้า พวกเจ้าก็แสดงความยโส แล้วพวกเจ้าก็ปฏิเสธชนกลุ่มหนึ่ง และอีกกลุ่มหนึ่งพวกเจ้าก็ฆ่าเสีย กระนั้นหรือ ?"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 87)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺนี้ว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงตำหนิพวกยิว โดยพระองค์ตรัสว่า ﴿ **(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า เพราะเหตุใดเมื่อก่อนนั้น พวกเจ้าจึงฆ่าบรรดานบีของอัลลอฮฺ ถ้าหากพวกเจ้าเป็นผู้ศรัทธา** ﴾

(อิบนุ อบีฮาติม 1/281)

﴿ **และแท้จริง มูซาได้นำหลักฐานอันชัดเจนมายังพวกเจ้าแล้ว** ﴾ คือนำอายะฮฺอันชัดเจน และบรรดาหลักฐานที่เด็ดขาดว่า ท่านนั้นเป็นรอซูล (ศาสนทูต) ของอัลลอฮฺ ﷻ และแท้จริง ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺเท่านั้น

ส่วนหลักฐานอันชัดเจน (มัวะอฺญิซาต) นั่นก็คือ น้ำท่วม, ตั๊กแตน, เหา, กบ, เลือด, ไม้เท้า, มือ, ทะเลแยก, เมฆเป็นร่มเงา, น้ำตาลฟ้า, นกคุ่ม, หิน และอื่นๆ ที่พวกเขาก็เห็นอยู่ ﴿ **แต่พวกเจ้าได้ยึดเอาลูกวัว** ﴾ เป็นที่กราบไหว้ เคารพบูชาอื่นจากอัลลอฮฺ ﷻ ในสมัยที่นบีมูซายังมีชีวิตอยู่ และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **หลังจากเขา** ﴾ คือ หลังจากที่นบีมูซาได้ไปที่ภูเขาฏูรฺเพื่อไปพบอัลลอฮฺ ﷻ ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَٱتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنۢ بَعْدِهِۦ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهُۥ خُوَارٌ ﴾

"และกลุ่มชนของมูซาได้ยึดเอาลูกวัวที่เป็นรูปร่าง ซึ่งทำมาจากเครื่องประดับของพวกเขา หลังจากเขา (คือหลังจากที่ท่านนบีมูซาไปพบพระเจ้า) ซึ่งลูกวัวนั้นมีเสียงร้อง"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 148)

﴿ **โดยที่พวกเจ้านั้นเป็นผู้อธรรม** ﴾ คือการกระทำเช่นนั้นเป็นการอธรรม เป็นความผิดอย่างใหญ่หลวง โดยที่พวกท่านก็ทราบดีว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾ ﴾

"และเมื่อพวกเขาได้เสียใจต่อการกระทำ และได้เห็นว่า พวกเขาได้หลงผิดไปแล้ว พวกเขาจึงกล่าวว่า แน่นอน ถ้าหากพระผู้อภิบาลของเรามิได้เมตตาแก่เรา และมิได้อภัยโทษให้แก่เราแล้ว แน่นอน พวกเราก็ต้องตกอยู่ในหมู่ผู้ขาดทุน"

﴿ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُم بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا ۖ قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ۚ قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُم بِهِ إِيمَانُكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٩٣﴾ ﴾

93. และจงระลึกถึงขณะที่เราได้เอาคำมั่นสัญญาจากพวกเจ้า และเราได้ยกภูเขาฏูรฺขึ้นเหนือพวกเจ้า พวกเจ้าจงยึดเอาสิ่งที่เราประทานลงมาแก่พวกเจ้าอย่างจริงจัง และจงสดับฟังด้วย พวกเขากล่าวว่า พวกเราฟังแล้ว และได้ฝ่าฝืนแล้ว และพวกเขาได้ถูกให้ดื่มลูกวัวเข้าไปในหัวใจของพวกเขา (ให้เกิดความรักอย่างดื่มด่ำ) เนื่องจากพวกเขาได้ปฏิเสธศรัทธา (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ช่างชั่วช้าจริง ๆ ที่การศรัทธาของพวกเจ้าใช้ให้พวกเจ้ากระทำเช่นนั้น ถ้าหากพวกเจ้าเป็นผู้ศรัทธา

ชาวยิวได้ฝ่าฝืนหลังจากที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ยกภูเขาฏูรฺขึ้นเหนือพวกเขา และเอาคำมั่นสัญญา

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ระบุความผิดของพวกยิวไว้หลายอย่าง โดยพวกเขาได้ผิดคำมั่นสัญญา ละเมิด หันเหออกจากความจริง จนกระทั่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงยกภูเขาฏูรฺขึ้นเหนือพวกเขา เพื่อเป็นการบังคับจนกระทั่งพวกเขาได้ให้คำมั่นสัญญา ต่อจากนั้นก็ฝ่าฝืนอีก ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงได้กล่าวถึงคำพูดของพวกเขาว่า ﴿ **พวกเขากล่าวว่า พวกเราฟังแล้วและได้ฝ่าฝืนแล้ว** ﴾ ความจริงได้อธิบายข้อความนี้มาก่อนแล้วว่า ﴿ **และพวกเขาได้ถูกให้ดื่มลูกวัวเข้าไปในหัวใจของพวกเขา (ให้เกิดความรักอย่างดื่มด่ำ) เนื่องจากพวกเขาได้ปฏิเสธศรัทธา** ﴾

อับดุรรอซซาก ได้เล่าโดยเอามาจากมะอฺมัรฺ จากกอตาดะฮฺเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **และพวกเขาได้ถูกให้ดื่มลูกวัว เข้าไปในหัวใจของพวกเขา (โดยให้เกิดความรักอย่างดื่มด่ำ) เนื่องจากพวกเขาได้ปฏิเสธศรัทธา** ﴾ ว่า พวกเขาได้รักลูกวัวอย่างสุดขั้วหัวใจ

(อับดุรรอซซาก 1/53)

เช่นเดียวกับอะบุลอาลียะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้กล่าวว่า และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **ช่างชั่วช้าจริง ๆ ที่การศรัทธาของพวกเจ้าใช้ให้พวกเจ้ากระทำเช่นนั้น ถ้าหากพวกเจ้าเป็นผู้ศรัทธา** ﴾ คือ มันเป็นการชั่วช้า และเลวทรามมากที่พวกเจ้ายึดถือเช่นนั้นมาตั้งแต่อดีต และมาในปัจจุบันพวกเจ้าก็ปฏิเสธบรรดาอายะฮฺของอัลลอฮฺ ﷻ ฝ่าฝืนต่อบรรดานบี และยังปฏิเสธมุฮัมมัด ﷺ อีกด้วย เช่นนี้ถือเป็นบาปใหญ่ และเป็นเรื่องที่ร้ายแรงมากสำหรับพวกเจ้า เพราะพวกเจ้าปฏิเสธต่อศาสนทูตท่านสุดท้าย เป็นนายแห่งบรรดานบี และรอซูล (ศาสนทูต) อีกด้วยที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงแต่งตั้งมายังมนุษย์ทั้งมวล แล้วอย่างไรที่พวกท่านอ้างตัวว่าเป็นผู้ศรัทธาได้อย่างไร ทั้งๆ ที่พวกท่านกระทำการอันน่าเกลียด และน่าสมเพชเช่นนี้ ไม่ว่าจะเป็นการผิดคำมั่นสัญญา ปฏิเสธบรรดาอายะฮฺของอัลลอฮฺ กราบไหว้ลูกวัวโดยไม่กราบไหว้อัลลอฮฺ

قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمُ ٱلدَّارُ ٱلْءَاخِرَةُ عِندَ ٱللَّهِ خَالِصَةً مِّن دُونِ ٱلنَّاسِ
فَتَمَنَّوُا۟ ٱلْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٩٤﴾ وَلَن يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًۢا بِمَا قَدَّمَتْ
أَيْدِيهِمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٩٥﴾ وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ ٱلنَّاسِ عَلَىٰ حَيَوٰةٍ

وَمِنَ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ ۚ يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهِۦ مِنَ ٱلْعَذَابِ أَن يُعَمَّرَ ۗ وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

94. (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิด ถ้าหากสถานพำนักแห่งปรโลก ณ ที่อัลลอฮฺ เป็นของพวกเจ้าโดยเฉพาะมิใช่เป็นของคนอื่นแล้วละก็ จงหวังความตายเถิด หากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง

95. และพวกเขาจะไม่หวังความตายเป็นแน่ เนื่องด้วยสิ่งที่มือของพวกเขาได้ทำมาก่อนแล้ว และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงรู้ดียิ่งต่อผู้อธรรมเหล่านั้น

96. และแน่นอน เจ้าจะพบว่าพวกเขาเป็นคนห่วงใยยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ และยิ่งกว่าบรรดาผู้ให้มีภาคีขึ้นแก่อัลลอฮฺเสียอีก คนหนึ่งในหมู่พวกเขานั้นชอบ หากเขาจะถูกให้มีอายุยืนยาวถึงพันปี และมันจะไม่ทำให้เขาห่างไกลจากการถูกลงโทษไปได้ ในการที่เขาจะถูกให้มีอายุยืนยาว และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงเห็นสิ่งที่พวกเขากระทำกันอยู่

การเชิญชวนยิวมาสู่การสาปแช่งจากอัลลอฮฺกัน

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส ﷺ โดยอัลลอฮฺ ﷻ ทรงตรัสแก่นบีของพระองค์ คือ มุฮัมมัด ﷺ ว่า ﴾ **(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ถ้าหากสถานพำนักแห่งปรโลก ณ ที่อัลลอฮฺ เป็นของพวกเจ้าโดยเฉพาะ มิใช่เป็นของคนอื่นแล้วละก็ จงหวังความตายเถิด หากพวกเจ้าเป็นผู้ศรัทธาจริง** ﴿ คือจงขอความตายเถิด หากฝ่ายไหนพูดโกหก พวกเขาไม่ยอมรับคำกับท่านรอซูล ﷺ ﴾ **และพวกเขาจะไม่หวังความตายเป็นแน่ เนื่องด้วยสิ่งที่มือของพวกเขาได้ทำมาก่อนแล้ว และอัลลอฮฺนั้นทรงรู้ดียิ่งต่อผู้อธรรมเหล่านั้น** ﴿ คือพระองค์ทรงรู้ถึงพวกเขาดีว่า พวกเขาทราบดีว่า ท่านนบีเป็นอย่างไร? แต่พวกเขาก็ไม่ยอมรับ และถ้าพวกเขายอมรับคำท้าทายเช่นนั้นในวันที่ท่านกล่าวท้าพวกเขา การรับคำท้าดังกล่าวจะทำให้ชาวยิวที่ยังหลงเหลืออยู่บนแผ่นดินจะต้องตายไปหมด

อัฎเฎาะฮาก ได้กล่าวโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴾ فَتَمَنَّوُا۟ ٱلْمَوْتَ ﴿ ก็จงขอความตายเถิด

(อัฏฏอบารี 2/366)

อับดุรรอซซาก ได้รายงานโดยนำมาจากอิกริมะฮฺ เกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ว่า อิบนุ อับบาสได้กล่าวว่า หากชาวยิวหวังความตาย หรือขอความตายแล้วละก็ พวกเขาก็ต้องตายกันหมด

(อิบนุ อบีฮาติม 1/284)

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจากสะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ จากอิบนุ อับบาส ว่า หากพวกเขาขอความตายแล้วละก็ คนหนึ่งในหมู่พวกเขาก็จะสำลักน้ำลายของเขาตายทันที

(อิบนุ อบีฮาติม 1/284)

ฮะดีษบทนี้สายรายงานถูกต้องไปถึงอิบนุ อับบาส

อิบนุญะรีรฺ ได้กล่าวไว้ในการอธิบายอัลกุรอานของเขาว่า ได้มีรายงานมาถึงพวกเราว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَوْ أَنَّ الْيَهُوْدَ تَمَنَّوُا الْمَوْتَ لَمَاتُوْا وَلَرَأَوْا مَقَاعِدَهُمْ مِنَ النَّارِ وَلَوْ خَرَجَ الَّذِيْنَ يُبَاهِلُوْنَ رَسُوْلَ اللهِ ﷺ لَرَجَعُوْا لَا يَجِدُوْنَ أَهْلاً وَلَا مَالاً)

"ถ้าแม้ว่าชาวยิวขอความตายแล้ว พวกเขาก็ต้องตายอย่างแน่นอน และพวกเขาต้องเห็นที่นั่งของพวกเขาในไฟนรกอย่างแน่นอน และถ้าพวกเขารับคำท้ากับท่านรอซูล ﷺ ได้ออกไปละก็ แน่นอน พวกเขาต้องกลับมาอย่างไม่มีญาติพี่น้อง และทรัพย์สิน"

(อัฏฏอบารี 2/362)

และข้อความที่คล้ายกับอายะฮฺนี้ก็คือ ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ในซูเราะฮฺ อัลญุมุอะฮฺ ที่ว่า

﴿ قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِن زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِن دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦﴾ وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾ قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾ ﴾

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า โอ้ชาวยิวทั้งหลาย หากพวกเจ้าอ้างว่า พวกเจ้าเป็นมิตรของอัลลอฮฺ อื่นจากมนุษย์ทั้งหลายแล้วไซร้ ดังนั้น พวกเจ้าก็จงมุ่งหวังความตายกันเถิด หากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง แต่ว่าพวกเขาจะไม่มุ่งหวังมันเป็นอันขาด เนื่องด้วยกรรมชั่วที่พวกเขาได้ประกอบเอาไว้ก่อน และอัลลอฮฺทรงรู้ดีถึง

พวกอธรรมเหล่านั้น จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า แท้จริง ความตายที่พวกเจ้าหนีไปจากมันนั้น มันจะมาพบกับพวกเจ้า แล้วพวกเจ้าก็จะถูกนำกลับไปยังพระผู้ทรงรอบรู้สิ่งเร้นลับ และสิ่งเปิดเผย แล้วพระองค์จะทรงแจ้งให้พวกเจ้าทราบถึงสิ่งที่พวกเจ้าเคยกระทำไว้”

(ซูเราะฮฺ อัลญุมุอะฮฺ อายะฮฺที่ 6 – 8)

ดังนั้น พวกเขา (ชาวยิว) จึงเป็นพวกที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสาปแช่งอันเนื่องจากพวกเขาคาดว่า พวกเขาเป็นลูกของอัลลอฮฺ ﷻ และเป็นคนที่อัลลอฮฺรัก พวกเขาเคยกล่าวว่า จะไม่มีใครได้เข้าสวรรค์นอกจากคนที่เป็นยิว หรือเป็นคริสต์เท่านั้น ดังนั้น พวกเขาจึงถูกเรียกร้องให้ไปสบถสาบานกัน และขอดุอาอฺสาปแช่งคนที่โกหก เมื่อพวกเขาทราบสภาพเช่นนั้น พวกเขาจึงไม่รับปาก เพราะพวกเขารู้ดีว่า ใครเป็นคนพูดโกหกกันแน่

อย่างนี้แหละที่ท่านนบี ﷺ ได้เรียกร้องชาวคริสต์แห่งเมืองนัจญรอน หลังจากที่ได้นำหลักฐานมาพูดคุยกัน และเรียกร้องให้มาขอต่ออัลลอฮฺ ﷻ ร่วมกัน เพื่อสาปแช่งคนที่พูดโกหกมาแล้ว โดยที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ فَمَنْ حَآجَّكَ فِيهِ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا۟ نَدْعُ أَبْنَآءَنَا وَأَبْنَآءَكُمْ وَنِسَآءَنَا وَنِسَآءَكُمْ وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَل لَّعْنَتَ ٱللَّهِ عَلَى ٱلْكَٰذِبِينَ ٦١ ﴾

“ดังนั้น ผู้ใดที่โต้เถียงเจ้าในเรื่องของเขา (นบีอีซา ﵇) หลังจากที่ได้มีความรู้มายังเจ้าแล้ว จงกล่าวเถิดว่า พวกเจ้าจงมาเถิด เราก็จะเรียกลูก ๆ ของเรามาและลูก ๆ ของพวกเจ้า และบรรดาผู้หญิงของเรา และบรรดาผู้หญิงของพวกเจ้าและตัวของพวกเรา และตัวของพวกเจ้า แล้วเราก็จะวิงวอนกันด้วยความนอบน้อมโดยที่เราจะขอให้การสาปแช่งของอัลลอฮฺพึงประสบแก่บรรดาผู้ที่พูดโกหก”

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 61)

แล้วเมื่อพวกเขาเห็นสถานการณ์เป็นเช่นนั้น บางคนก็ได้กล่าวแก่อีกบางคนว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ หากพวกท่านไปกล่าวสบถสาบานกับนบีคนนี้แล้วละก็ จะไม่มีอะไรหลงเหลืออยู่กับของท่านอีกต่อไป เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วพวกเขาก็ต้องยอมจำนน เสียค่าภาษีหัวอย่างเป็นผู้ต่ำต้อย ซึ่งเรื่องนี้ก็ใกล้เคียงกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ قُلْ مَن كَانَ فِى ٱلضَّلَٰلَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ مَدًّا ﴾

"(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ผู้ที่อยู่ในการหลงผิดนั้น พระผู้ทรงกรุณาจะทรงผ่อนผันให้พวกเขาสักระยะหนึ่ง"

(ซูเราะฮฺ มัรฺยัม อายะฮฺที่ 75)

คือคนที่อยู่ในสภาพที่หลงผิดนั้น ไม่ว่าจากพวกเราหรือพวกท่าน อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงเพิ่มให้เขาหลงผิดอยู่ต่อไป จมปลักอยู่ในนั้น ซึ่งจะได้นำมากล่าวในโอกาสต่อไป *อินชาอัลลอฮฺ*

ความจริงอายะฮฺนี้ ได้ถูกอธิบายว่าเป็นความหวังที่อยากจะตายโดยไม่ได้เสนอตัวสบถสาบาน ซึ่งในความหมายแรกนั้นย่อมดีกว่า

การสบถสาบานนี้ ถูกให้นามว่าเป็นความหวัง เพราะมันตรงกับจุดมุ่งหมายที่ว่า หากอัลลอฮฺ ﷻ ให้ผู้ที่พูดเท็จ เสียหาย ก็จะเกิดการเสียหายอย่างใหญ่หลวงแก่ผู้ที่โกหก

ชาวยิว อยากที่จะมีอายุอยู่อย่างยืนยาว

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴾ **และพวกเขาจะไม่หวังความตายเป็นแน่ เนื่องด้วยสิ่งที่มือของพวกเขาได้ทำมาก่อนแล้ว และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงรู้ดียิ่งต่อผู้อธรรมเหล่านั้น และแน่นอน เจ้าจะพบว่าพวกเขาเป็นคนห่วงใยยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่** ﴿ คืออยากที่จะมีอายุยืน เพราะพวกเขารู้ดีถึงบั้นปลายที่เลวร้ายและหายนะ เพราะว่าชีวิตในโลกนี้เปรียบเสมือนเป็นคุกสำหรับบรรดาผู้ศรัทธา และเป็นสวรรค์สำหรับคนกาฟิรฺ ดังนั้น พวกเขาชอบที่จะให้ไปถึงปรโลกช้าๆ เท่าที่สามารถจะทำได้ แต่ถึงอย่างไร พวกเขาก็หนีความจริงไปไม่พ้น โดยพวกเขารักชีวิตและกลัวความตายยิ่งกว่าพวกมุชริกีนที่ไม่มีคัมภีร์ใดๆ สำหรับพวกเขาเลยด้วยซ้ำ

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาสเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **และยิ่งกว่าบรรดาผู้ที่ให้มีภาคีขึ้นแก่อัลลอฮฺเสียอีก** ﴿ หมายถึง บรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/286)

และเช่นเดียวกัน อัลฮากิม ได้บันทึกไว้มุสตัดร็อกของเขาโดยกล่าวว่า เป็นฮะดีษที่ถูกต้องตามเงื่อนไขของอัลบุคอรีและมุสลิม แต่ทั้งสองมิได้นำเสนอเอาไว้

(อัลฮากิม 2/263)

มุญาฮิด ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **คนหนึ่งในหมู่พวกเขานั้นชอบ หากเขาจะถูกให้มีอายุยืนยาวถึงพันปี** ﴿ ว่าความผิดพลาดนั้นชอบแก่พวกเขาในการที่มีอายุยืนยาว

(อิบนุ อบีฮาติม 1/287)

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **และมัน**

จะไม่ทำให้เขาห่างไกลจากการถูกลงโทษไปได้ ในการที่เขาถูกให้มีอายุยืนยาว ﴾ คือเขาจะไม่ถูกให้รอดพ้นจากการลงโทษไปได้ ดังกล่าวนั้นก็เพราะผู้ทำชิริกนั้น เขาไม่หวังที่จะเกิดใหม่หลังจากตายไปแล้ว ดังนั้น เขาจึงอยากที่จะมีอายุยืนยาวในโลกนี้ และแท้จริงชาวยิวนั้น เขาทราบดีว่า ความต่ำต้อยจะเกิดขึ้นในปรโลก ด้วยความรู้ที่เขาทำให้มันหลุดลอยไปจากตัวเขาเอง *(อิบนุ อบีอาติม 1/288)*

อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ชาวยิวนั้นพิถีพิถันต่อชีวิตความเป็นอยู่ในโลกนี้มากกว่าพวกทำชิริกเสียอีก และความจริงพวกเหล่านั้นก็ชอบถ้าคนหนึ่งในหมู่พวกเขามีอายุยืนเป็นพันปี แต่เขาก็ไม่อาจจะหนีรอดพ้นจากการลงโทษไปได้หากมีอายุยืนยาวเช่นเดียวกับอายุของอิบลีส ก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรถ้าเขายังเป็นผู้ปฏิเสธอยู่ *(อัฏฏอบารี 2/376)*

﴿ **และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงเห็นสิ่งที่พวกเขากระทำกันอยู่** ﴾ คือพระองค์ทรงรอบรู้ ทรงเห็นสิ่งที่บ่าวของพระองค์ทำทั้งความดีและความชั่ว และทุกๆ คนจะได้รับการตอบแทนตามผลงานของเขา

۞ قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُۥ نَزَّلَهُۥ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ ٱللَّهِ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ
وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَىٰلَ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَٰفِرِينَ ﴿٩٨﴾

97. (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ใครที่เคยเป็นศัตรูต่อญิบรีลบ้าง ? แท้จริงเขาได้นำเอาคัมภีร์อัลกุรอานลงมาสู่หัวใจของเจ้า (มุฮัมมัด) ด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺ เพื่อมายืนยันสิ่งที่อยู่ก่อนคัมภีร์อัลกุรอาน และเพื่อเป็นทางนำ และข่าวดีแก่ผู้ศรัทธาทั้งหลาย

98. ใครที่เคยเป็นศัตรูต่ออัลลอฮฺ มลาอิกะฮฺของพระองค์ บรรดาศาสนทูตของพระองค์ ญิบรีลและมีกาล นั้น แท้จริง อัลลอฮฺทรงเป็นศัตรูต่อผู้ปฏิเสธศรัทธาเหล่านั้น

ชาวยิวตั้งตัวเป็นศัตรูกับญิบรีล

อิมามอบูญะอฺฟัรฺ อิบนุ ญะรีรฺ อัฏฏอบารี ﷺ ได้กล่าวว่า บรรดานักวิชาการที่มีความรู้เรื่องการอธิบายความหมายอัลกุรอานได้เห็นพ้องต้องกันว่า แท้จริง อายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาเป็นการตอบโต้ชาวยิววงศ์วานอิสรออีล เมื่อพวกเขาคิดว่าญิบรีลนั้นเป็นศัตรูของพวกเขา และแท้จริง มิกาอีลหรือมีกาลเป็นที่รักแก่พวกเขา

(อัฏฏอบารี 2/377)

อัลบุคอรี ได้กล่าวว่า ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ใครที่เคยเป็นศัตรูต่อญิบรีลบ้าง** ﴿

อิกริมะฮฺ ได้กล่าวว่า คำว่า "ญิบรฺ" (جَبْرُ) "มีก" (مِيْكُ) และ "อิสรอฟ" (إِسْرَافُ) แปลว่า "บ่าว" ส่วนคำว่า "อีล" (إِيْلُ) หมายถึง "อัลลอฮฺ"

มีรายงานจากอนัส อิบนุ มาลิก ว่า เมื่ออับดุลลอฮฺ อิบนุ สะลาม ได้ข่าวว่าท่านรอซูล ﷺ เดินทางมาถึงขณะที่เขากำลังเก็บเกี่ยวพืชผลอยู่ในสถานที่แห่งหนึ่ง เขาก็ไปหาท่านนบี ﷺ แล้วกล่าวว่า ฉันขอถามท่าน 3 ประการ ซึ่งไม่มีใครจะรู้จักมันได้ นอกจากนบีเท่านั้น คือ * อะไรเป็นสัญญาณแรกของวันสิ้นโลก? * อะไรเป็นอาหารมื้อแรกของชาวสวรรค์? * และสิ่งใดเป็นปัจจัยให้เด็กมีหน้าตาไปทางพ่อของเขา หรือไปทางแม่ของเขา? ท่านนบีกล่าวว่า "ญิบรีลได้บอกมันแก่ฉันเมื่อกี้นี้เอง" เขากล่าวว่า ญิบรีลหรือ? ท่านตอบว่า "ใช่แล้ว" เขากล่าวว่า นั่นเป็นมลาอิกะฮฺที่เป็นศัตรูกับชาวยิว แล้วท่านนบีก็อ่านอายะฮฺกุรอานนี้ คือ ﴾ قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُۥ نَزَّلَهُۥ عَلَىٰ قَلْبِكَ ﴿ ส่วนสัญญาณแรกของวันสิ้นโลก คือ ไฟจะต้อนผู้คนจากทางตะวันออกไปสู่ทางตะวันตก ส่วนอาหารมื้อแรกของชาวสวรรค์จะรับประทาน คือ ส่วนหนึ่งของตับปลาทะเล (ส่วนคำถามที่สาม คือ) ถ้าอสุจิของชายหลั่งเร็วกว่าอสุจิของหญิง เด็กก็จะถอดแบบมาจากพ่อ และถ้าอสุจิหญิงเร็วกว่า ก็จะถอดแบบมาจากแม่ เขากล่าวว่า ฉันขอปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮฺ และแท้จริง ท่านเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ แท้จริง ชาวยิวนั้นเป็นกลุ่มชนที่ตลบตะแลง และถ้าพวกเขาทราบว่าฉันเข้ารับอิสลามแล้ว ก่อนที่ท่านจะถามพวกเขา พวกเขาต้องว่าฉันไม่ดี แล้วชาวยิวก็มาถึง แล้วท่านรอซูล ﷺ ก็ได้ถามพวกเขาว่า อับดุลลอฮฺ อิบนุ สะลาม เป็นคนอย่างไรในหมู่พวกท่าน ? พวกเขาตอบว่า เป็นคนดีที่สุดของเรา และเป็นลูกของคนดีที่สุดของเรา เป็นนายของเรา และเป็นลูกของนายของเรา ท่านกล่าวว่า "พวกท่านจงบอกให้ฉันทราบที่ว่า หากเขาได้เข้ารับอิสลามแล้วล่ะ" พวกเขาได้ตอบว่า ขอความคุ้มครองจากอัลลอฮฺในเรื่องดังกล่าว แล้วอับดุลลอฮฺได้ออกมา แล้วกล่าวว่า ฉันขอปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดจากอัลลอฮฺ และขอปฏิญาณ ว่า แท้จริงมุฮัมมัดนั้น เป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ พวกเขาได้กล่าวว่า เขาเป็นคนชั่วของเรา เป็นลูกคนเลวของเรา โดยที่พวกเขาได้ถอนเขา

ออกจากการเป็นยิว ดังนั้น เขาจึงกล่าวว่า นั่นแหละคือสิ่งที่ฉันกลัว โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ อัลบุคอรีได้รายงานมาโดยเอกเทศเช่นนี้

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/15 และ 7/319)

และทั้งสองคือ อัลบุคอรีและมุสลิม ได้บันทึกฮะดีษนี้อีกสำนวนหนึ่งรายงานจากอนัส

(อัลบุคอรี 3329, 3911, 3938 มุสลิม 315)

บางคนกล่าวว่าคำว่า " ايل " เป็นคำที่มีความหมายว่า " عبد " (บ่าว) ส่วนอีกคำหนึ่ง คือ ชื่อของอัลลอฮฺ ﷻ เพราะว่า คำว่า " ايل " จะไม่เปลี่ยนแปลงในทั้งหมด เช่น อับดุลลอฮฺ, อับดุรเราะฮฺมาน, อับดุลมะลิก, อับดุลกุดดูส, อับดุสสะลาม, อับดุลกาฟี และอับดุลญะลีล ฯลฯ ดังนั้น คำว่า อับดุ " عبد " จะมีอยู่ในทั้งหมด และคำที่เป็นมุฎอฟุลอิลัยห์จะแตกต่างกันไป และเช่นเดียวกัน ญิบรออีล, มีกาอีล, อิซรออีล, อิสรอฟีล, และที่คล้ายๆ กัน

แต่ในคำที่ไม่ใช่ภาษาอาหรับนั้น พวกเขาจะเอาคำมุฎอฟุลอิลัยฮฺไว้ก่อนมุฎ๊อฟ *วัลลอฮุ อะอฺลัม*

การแบ่งแยกระหว่างบรรดามลาอิกะฮฺ ก็เช่นเดียวกับการแบ่งแยกระหว่างบรรดานบี

ส่วนคำอธิบายอายะฮฺ คือ ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ใครที่เคยเป็นศัตรูต่อญิบรีลบ้าง? แท้จริง เขาได้นำเอาคัมภีร์อัลกุรอานลงมาสู่หัวใจของเจ้า (มุฮัมมัด) ด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺ** ﴿ คือ ใครที่ทำตัวเป็นศัตรูกับญิบรีล เขาพึงทราบเถิดว่า ที่จริงแล้วเขาเป็นวิญญาณที่ซื่อสัตย์ ซึ่งได้นำอัลกุรอานจากอัลลอฮฺ ﷻ ลงมายังหัวใจของเจ้า (ท่านนบี) ซึ่งเขาเป็นทูตจากบรรดาทูตของอัลลอฮฺ ﷻ ที่เป็นมะลัก และผู้ใดเป็นศัตรูกับทูตคนหนึ่งก็เท่ากับเขาเป็นศัตรูกับบรรดาทูตทั้งหมดเช่นเดียวกัน ผู้ที่ศรัทธาต่อศาสนทูตท่านหนึ่ง ก็จำเป็นที่จะต้องศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูตทั้งหมด และเช่นเดียวกันใครที่ปฏิเสธต่อศาสนทูตท่านหนึ่ง ก็เท่ากับเขาได้ปฏิเสธต่อศาสนทูตทั้งหมด ดังเช่น ที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُواْ بَيۡنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيَقُولُونَ نُؤۡمِنُ بِبَعۡضٖ وَنَكۡفُرُ بِبَعۡضٖ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُواْ بَيۡنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ حَقّٗاۚ وَأَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٗا مُّهِينٗا ﴿١٥١﴾ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และบรรดารอซูลของพระองค์

และต้องการที่แยกระหว่างอัลลอฮฺ และบรรดารอซูลของพระองค์ และกล่าวว่า เราศรัทธาต่อบางคน และปฏิเสธศรัทธาต่อบางคน และพวกเขาต้องการที่จะยึดเอาในระหว่างนั้นซึ่งทางใดทางหนึ่ง ชนเหล่านี้แหละ คือผู้ปฏิเสธศรัทธาโดยแท้ และเราได้เตรียมไว้แล้ว ซึ่งการลงโทษที่ยังความอัปยศแก่ผู้ที่ปฏิเสธศรัทธาทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 150 และ 151)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงชี้ขาดต่อพวกเขาว่า เป็นผู้ปฏิเสธอย่างแน่นอน เพราะพวกเขาศรัทธาต่อรอซูลบางท่าน และปฏิเสธบางท่าน และเช่นเดียวกันใครที่เป็นศัตรูกับญิบรีล ความจริงเขาได้เป็นศัตรูต่ออัลลอฮฺ เพราะญิบรีลไม่ได้นำเรื่องต่างๆ มาด้วยตัวของเขาเอง ที่นำเอามานั้นเป็นคำสั่งจากพระผู้อภิบาลของเขา ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُۥ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٤﴾ ﴾

"และเรา (ญิบรีล) มิได้ลงมาเว้นแต่ด้วยบัญชาของพระผู้อภิบาลของเจ้า สำหรับพระองค์นั้น (ทรงรอบรู้) สิ่งที่อยู่ระหว่างเบื้องหน้าของเรา และสิ่งที่อยู่เบื้องหลังของเรา และสิ่งที่อยู่ระหว่างทั้งสอง และพระผู้อภิบาลของเจ้านั้นมิเคยหลงลืมสิ่งใดเลย"

(ซูเราะฮฺ มัรฺยัม อายะฮฺที่ 64)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَإِنَّهُۥ لَتَنزِيلُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ ﴾

"และแท้จริง มัน (คัมภีร์อัลกุรอาน) เป็นการประทานลงมาจากพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก อัรรูฮฺ ผู้ซื่อสัตย์ (ญิบรีล) ได้นำมันลงมายังหัวใจของเจ้าเพื่อเจ้าจะได้เป็นผู้ตักเตือน"

(ซูเราะฮฺ อัชชุอะรออฺ อายะฮฺที่ 192 – 194)

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานไว้ในเศาะฮีฮฺของเขา รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْحَرْبِ

"ใครเป็นศัตรูกับวะลี (คนรักคนสำคัญ) ของฉัน ความจริงเขาได้ประกาศการต่อสู้ในสงครามกับฉันแล้ว"

(ฟัตฮุลบารีย์ 11/348)

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงกริ้วโกรธผู้ที่ตั้งตัวเป็นศัตรูกับญิบรีล ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **ใครเคยเป็นศัตรูต่อญิบรีลบ้าง? แท้จริง เขาได้นำเอาคัมภีร์อัลกุรอานลงมาสู่หัวใจของเจ้า (มุฮัมมัด) ด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺ เพื่อมายืนยันสิ่งที่อยู่ก่อนคัมภีร์อัลกุรอาน** ﴿ คือจากบรรดาคัมภีร์ก่อนๆ ﴾ **และเพื่อเป็นทางนำ และข่าวดีแก่ผู้ศรัทธาทั้งหลาย** ﴿ คือเป็นทางนำสำหรับหัวใจของพวกเขาเป็นข่าวดีที่จะได้รับสวนสวรรค์ ซึ่งดังกล่าวนั้น ไม่ใช่ใครอื่น นอกจากบรรดาผู้ศรัทธาเท่านั้น ดังเช่น ที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴾ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هُدًى وَشِفَآءٌ ﴿

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า อัลกุรอานนั้นเป็นทางนำที่เที่ยงธรรม และเป็นการบำบัดแก่บรรดาผู้ศรัทธา"

(ซูเราะฮฺ ฟุศศิลัต อายะฮฺที่ 44)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴾ وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ ٱلظَّـٰلِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾ ﴿

"และเราได้ให้ส่วนหนึ่งจากอัลกุรอานลงมาเป็นการบำบัด และความเมตตาแก่บรรดาผู้ศรัทธา และมันมิได้เพิ่มอันใดแก่พวกผู้อธรรม นอกจากการขาดทุนเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 82)

หลังจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴾ **ใครที่เคยเป็นศัตรูต่ออัลลอฮฺ มลาอิกะฮฺของพระองค์ บรรดาศาสนทูตของพระองค์ ญิบรีลและมีกาล นั้น แท้จริง อัลลอฮฺทรงเป็นศัตรูต่อผู้ปฏิเสธศรัทธาเหล่านั้น** ﴿

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ใครเป็นศัตรูต่อข้า มลาอิกะฮฺของข้า บรรดารอซูลของข้า และคำว่าบรรดารอซูลนั้น รวมไปถึงทูตของข้าที่เป็นมลาอิกะฮฺ และศาสนทูตที่เป็นมนุษย์ด้วย ดังเช่นที่

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ٱللَّهُ يَصْطَفِى مِنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ ٱلنَّاسِ ۚ ﴾

"อัลลอฮฺ ทรงคัดเลือกบรรดาทูตจากหมู่มลาอิกะฮฺ และจากหมู่มนุษย์"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 75)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **ญิบรีล และ มีกาล นั้น** ﴾ เรื่องนี้เป็นเรื่องการเชื่อมคำเฉพาะต่อคำทั่วไป เพราะคำทั้งสองเข้าอยู่ในพวกมลาอิกะฮฺด้วยซึ่งก็เป็นทูตโดยทั่วไป ต่อจากนั้นก็เจาะจงกล่าว และญิบรีล คือ ทูตทำหน้าที่ระหว่างอัลลอฮฺกับบรรดานบีของพระองค์ และได้เอามีกาลมาไว้ข้างเคียงด้วย เพราะว่าชาวยิวนั้น มั่นใจว่าญิบรีลนั้นเป็นศัตรูของพวกเขา แต่มีกาลเป็นที่รักของพวกเขา ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงแจ้งให้พวกเขาทราบว่า ใครที่ทำตัวเป็นศัตรูต่อท่านหนึ่งท่านใดจากทั้งสอง ใครที่ทำอย่างนั้น ถือว่าทำตัวเป็นศัตรูต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วย และเพราะว่าญิบรีลนั้นบางครั้งก็ลงมาที่นบีของอัลลอฮฺ ﷻ แต่หน้าที่ของญิบรีลยิ่งกว่านั้นอีก เช่นเดียวกันกับอิสรอฟีลถูกมอบหมายให้เป็นผู้เป่าแตร หรือสังข์ในวันให้ฟื้นคืนชีพ ด้วยเหตุนี้จึงมีระบุในหนังสือเศาะฮีฮฺว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ นั้น เมื่อปรากฏว่า เมื่อท่านลุกขึ้นมาในเวลากลางคืนท่านจะกล่าวว่า

(اَللّٰهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيْلَ وَمِيْكَائِيْلَ وَاِسْرَافِيْلَ فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِـمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ اِهْدِنِيْ لِمَا اخْتُلِفَ فِيْهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تَهْدِيْ مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيْمٍ)

"โอ้อัลลอฮฺ พระผู้อภิบาลแห่งญิบรีล, มีกาล และอิสรอฟีล พระผู้ทรงสร้างบรรดาชั้นฟ้า และแผ่นดิน พระผู้ทรงรอบรู้สิ่งเร้นลับและสิ่งเปิดเผย พระองค์จะทรงพิพากษาระหว่างบ่าวของพระองค์ในสิ่งที่พวกเขาเคยขัดแย้งกัน ขอได้โปรดให้ทางนำแก่ฉันต่อความถูกต้องในสิ่งที่ขัดแย้งกัน โดยอนุมัติของพระองค์ท่าน แท้จริงพระองค์จะทรงให้ทางนำแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ไปสู่หนทางอันเที่ยงตรง"

(มุสลิม 1/543)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **แท้จริง อัลลอฮฺทรงเป็นศัตรูต่อผู้ปฏิเสธศรัทธาเหล่านั้น** ﴾ ในอายะฮฺนี้ได้เอาคำที่ปรากฏชัดมาแทนคำสรรพนาม โดยที่ไม่ได้กล่าวว่า (فَإِنَّهُ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِيْنَ) แต่ได้กล่าวว่า ﴿ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَٰفِرِينَ ﴾ ที่จริงแล้ว อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงให้พระนามของพระองค์ปรากฏออกมาเช่นนั้น ณ ที่นี้ก็เพื่อเป็นการเน้นความหมายให้ชัดเจนขึ้น และเป็นการแจ้งให้ทราบโดยทั่วกันว่าใครที่ตั้งตัวเป็นศัตรูกับคนที่อัลลอฮฺ ﷻ รัก แน่นอน เขาผู้นั้นได้เป็นศัตรูต่อ

อัลลอฮฺ ﷻ และใครที่เป็นศัตรูต่ออัลลอฮฺ ﷻ แน่นอนอัลลอฮฺ ﷻ ก็ทรงเป็นศัตรูต่อเขา และใครที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงเป็นศัตรูต่อเขา เขาผู้นั้นต้องหายนะทั้งในโลกนี้ และโลกหน้า ดังที่ปรากฏในฮะดีษที่กล่าวมาแล้วที่ว่า

مَنْ عَادَى لِيْ وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْمُحَارَبَةِ

"ใครที่ตั้งตัวเป็นศัตรูกับวะลีของฉัน ความจริงข้าได้ประกาศสงครามกับเขาแล้ว"

(ฟัตฮุลบารีย์ 11/348)

﴿ وَلَقَدْ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍۖ وَمَا يَكْفُرُ بِهَآ إِلَّا ٱلْفَٰسِقُونَ ٩٩
أَوَكُلَّمَا عَٰهَدُوا۟ عَهْدًا نَّبَذَهُۥ فَرِيقٌ مِّنْهُمۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ١٠٠
وَلَمَّا جَآءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ
ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ كِتَٰبَ ٱللَّهِ وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ١٠١
وَٱتَّبَعُوا۟ مَا تَتْلُوا۟ ٱلشَّيَٰطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَٰنَۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ وَلَٰكِنَّ
ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُوا۟ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ
بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَۚ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ
فَلَا تَكْفُرْۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦۚ
وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِۚ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ
وَلَا يَنفَعُهُمْۚ وَلَقَدْ عَلِمُوا۟ لَمَنِ ٱشْتَرَىٰهُ مَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍۚ
وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا۟ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمْۚ لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ١٠٢ وَلَوْ
أَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ وَٱتَّقَوْا۟ لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ خَيْرٌۖ لَّوْ كَانُوا۟
يَعْلَمُونَ ١٠٣ ﴾

99. และแท้จริง เราได้ให้สัญญาณต่าง ๆ อันชัดแจ้งลงมายังเจ้าแล้ว และจะไม่มีใครปฏิเสธสัญญาณนั้นได้นอกจากบรรดาคนชั่วเท่านั้น

100. และคราใดที่พวกเขาได้ให้คำมั่นสัญญาใด ๆ ไว้ กลุ่มหนึ่งในหมู่พวกเขาก็เหวี่ยงสัญญานั้นทิ้งเสียกระนั้นหรือ ? ไม่หรอก ส่วนมากในหมู่พวกเขาไม่ศรัทธาต่างหาก

101. และเมื่อมีศาสนทูตคนใด ณ ที่อัลลอฮฺมายังพวกเขา เป็นผู้ยืนยันสิ่งที่มีอยู่กับพวกเขา กลุ่มหนึ่งจากผู้ที่ได้รับคัมภีร์ (เตารอต) ก็เหวี่ยงคัมภีร์ของอัลลอฮฺทิ้งไว้เบื้องหลังของพวกเขาเสมือนหนึ่งว่าพวกเขาไม่รู้

102. และพวกเขาได้ปฏิบัติตามสิ่งที่บรรดาชัยฏอนในสมัยสุลัยมานอ่านให้ฟัง และสุลัยมานหาได้ปฏิเสธการศรัทธาไม่ แต่ทว่า ชัยฏอนเหล่านั้นต่างหากที่ปฏิเสธศรัทธา โดยสอนวิชาไสยศาสตร์แก่ผู้คน และสิ่งที่ได้ถูกประทานลงมาแก่มลาอิกะฮฺทั้งสอง คือ ฮารูต และมารูต ณ เมืองบาบิล แต่เขาทั้งสองจะไม่สอนให้แก่ผู้ใดจนกว่าจะกล่าวว่า แท้จริง เราเป็นเพียงผู้ทดสอบเท่านั้น เจ้าจงอย่าปฏิเสธศรัทธาเลย แล้วพวกเขาก็ศึกษา (วิชาไสยศาสตร์) จากสิ่งที่พวกเขาจะใช้มันทำให้เกิดความแตกแยกระหว่างบุคคลกับภรรยาของเขา แต่พวกเขาไม่อาจเป็นผู้ทำสิ่งนั้นให้เป็นอันตรายแก่ผู้ใดได้นอกจากด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺเท่านั้น และพวกเขาก็เรียนรู้สิ่งที่เป็นโทษแก่พวกเขา และมิได้เป็นคุณแก่พวกเขา และที่จริง พวกเขารู้แล้วว่า ผู้ที่ซื้อมันนั้น ในวันปรโลกย่อมไม่มีส่วนได้ใด ๆ และแน่นอนมันเป็นสิ่งที่เลวร้ายจริง ๆ ที่พวกเขาขายตัวของพวกเขาด้วยสิ่งนั้น หากพวกเขาทราบ

103. และหากว่าพวกเขาศรัทธา และยำเกรงแล้ว แน่นอน ผลตอบแทน ณ ที่อัลลอฮฺนั้นย่อมดีกว่า หากพวกเขาทราบ

หลักฐานการเป็นนบี (ศาสนทูต) ของมุฮัมมัด ﷺ

อิมาม อบูญะอฺฟัรฺ อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และแท้จริงเราได้ให้สัญญาณต่าง ๆ อันชัดแจ้งมายังเจ้าแล้ว และจะไม่มีผู้ใดปฏิเสธสัญญาณนั้น**

ได้นอกจากบรรดาคนชั่วเท่านั้น ﴾ คือ เรา (อัลลอฮฺ) ได้ประทานลงมาให้แก่ท่าน โอ้มุฮัมมัด บรรดาสัญญาณต่างๆ อันชัดแจ้ง เป็นหลักฐานถึงความเป็นนบี (ศาสนทูต) ของท่าน ซึ่งสัญญาณต่างๆ ดังกล่าวนั้น ตามที่ประมวลไว้ในคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ ทั้งในคัมภีร์อัลกุรอาน และในคัมภีร์ก่อนหน้านั้น ซึ่งไม่มีใครในหมู่พวกเขาทราบ นอกจากผู้มีความรู้ในหมู่พวกเขา และได้มีการบิดเบือน และเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในคัมภีร์เตารอต ดังนั้น อัลลอฮฺจึงระบุไว้อีกในคัมภีร์ที่พระองค์ประทานให้แก่นบีมุฮัมมัด ﷺ คือคัมภีร์อัลกุรอาน ดังนั้น จึงปรากฏเรื่องสัญญาณต่างๆ อันชัดแจ้ง สำหรับผู้ที่มีจิตใจบริสุทธิ์ เขาจะไม่ปล่อยให้มันเกิดความเสียหายแก่ตัวของเขาเองด้วยการอิจฉาริษยา และดื้อดึงฝ่าฝืนเป็นแน่ เพราะคนที่เกิดมาตามธรรมชาติอันบริสุทธิ์ เขาจะเชื่อและศรัทธา เช่น สิ่งที่นบีมุฮัมมัด ﷺ นำมาจากสัญญาณต่างๆ ที่มนุษย์คาดไม่ถึง ซึ่งมนุษย์ธรรมดาไม่สามารถจะนำมาเช่นนั้นได้ ดังเช่น ที่อัฏเฏาะฮากได้กล่าวโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ **แท้จริง เราได้ให้สัญญาณต่าง ๆ อันชัดแจ้งมายังเจ้าแล้ว** ﴾ ว่าให้ท่านอ่านมันให้พวกเขาฟัง บอกให้พวกเขาทราบทั้งเช้าและเย็น อธิบายให้พวกเขาทราบ ในขณะที่ท่านเองอยู่กับพวกเขามาเป็นผู้อ่านไม่ออก เขียนไม่เป็น แต่ท่านได้แจ้งให้พวกเขาถึงสิ่งที่อยู่กับพวกเขา ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวเอาไว้เป็นรายละเอียด และข้อควรพิจารณาเป็นหลักฐานยืนยันแก่พวกเขาได้เป็นอย่างดี

(อัฏฏอบารี 2/397)

เป็นธรรมชาติของชาวยิวที่ต้องผิดคำมั่นสัญญา

เมื่อท่านรอซูล ﷺ ได้ถูกแต่งตั้ง และท่านได้เตือนให้พวกเขาระลึกถึงคำมั่นสัญญาที่เป็นภาระผูกพันอยู่กับพวกเขา และสิ่งที่เป็นภาระที่พวกเขามีต่อมุฮัมมัด ﷺ มาลิก อิบนุศ ศ็อยฟฺ ได้กล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ไม่มีอะไรที่เป็นคำมั่นสัญญาต่อพวกเราเกี่ยวกับมุฮัมมัดเลย และไม่มีข้อสัญญาใดๆ กับพวกเราเลย แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานอายะฮฺอัลกุรอานลงมาว่า ﴿ **และคราใดที่พวกเขาได้ให้คำมั่นสัญญาใด ๆ ไว้ กลุ่มหนึ่งในหมู่พวกเขาก็เหวี่ยงสัญญานั้นทิ้งเสียกระนั้นหรือ ?** ﴾

(อัฏฏอบารี 2/400)

อัลฮะซัน อัลบัศรี ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **ไม่หรอก ส่วนมากในหมู่พวกเขาไม่ศรัทธาต่างหาก** ﴾ ว่า ใช่แล้ว ไม่มีคำมั่นสัญญาใดๆ ในแผ่นดินที่ทำแล้วนอกจากพวกเขาต้องผิดสัญญา และเหวี่ยงมันทิ้งไป วันนี้ พวกเขาให้คำมั่นสัญญา และพรุ่งนี้พวกเขาละเมิดสัญญา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/295)

ชาวยิวโยนคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ และหันมารับไสยศาสตร์

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และเมื่อมีศาสนทูตคนใด ณ ที่อัลลอฮฺมายังพวกเขาเป็นผู้ยืนยันสิ่งที่มีอยู่กับพวกเขา** ﴾

เขาได้กล่าวว่า เมื่อท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้มายังพวกเขา พวกเขาก็ขัดขวางโดยอ้างคัมภีร์เตารอต ดังนั้น พวกเขาจึงเอาคัมภีร์เตารอตมาทะเลาะกับท่าน แต่คัมภีร์เตารอตก็สอดคล้องกับคัมภีร์อัลกุรอาน ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงเหวี่ยงคัมภีร์เตารอตทิ้งไป แล้วหันไปยึดตำราของอาศิฟ และไสยศาสตร์ของฮารูตและมารูตมาใช้ ซึ่งมันมิได้สอดคล้องกับคัมภีร์อัลกุรอาน ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴿ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ **เสมือนหนึ่งว่าพวกเขาไม่รู้** ﴾

(อัฏฏอบารี 2/404)

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ ว่าแท้จริง กลุ่มชนนั้น เคยรู้มาอย่างดี แต่พวกเขาได้เหวี่ยงความรู้ของพวกเขาทิ้งไปแล้ว และปกปิดความรู้เอาไว้และปฏิเสธอีกด้วย

(อัฏฏอบารี 2/404)

ไสยศาสตร์นั้นมีมาก่อนสมัยของนบีสุลัยมาน عليه السلام

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และพวกเขาได้ปฏิบัติตามสิ่งที่บรราดาชัยฏอนในสมัยสุลัยมานอ่านให้ฟัง** ﴾ คืออยู่ในสมัยนบีสุลัยมาน ว่า ปรากฏว่าบรรดาชัยฏอนได้ขึ้นไปบนฟากฟ้า แล้วไปนั่งในที่แอบฟัง แล้วพวกเขาก็ฟังคำพูดของบรรดามลาอิกะฮฺที่เกี่ยวกับเรื่องแผ่นดิน เช่น การตาย ความลับ หรือคำสั่ง แล้วก็นำมันให้พวกโหร หรือหมอดู แล้วก็เอามาบอกกล่าวให้พวกเขาฟัง แล้วในที่สุดพวกหมอดูหรือโหรเหล่านั้นก็นำมาบอกกับผู้คนซึ่งก็พบเป็นอย่างที่พวกเขาพูด แล้วเมื่อโหร และหมอดูได้ทำให้ผู้คนเชื่อแล้ว พวกเขาก็โกหกต่อผู้คน โดยนำอย่างอื่นเข้าไปปะปนด้วย และเพิ่มเข้าไปอีก 70 เท่า แล้วผู้คนก็นำคำพูดดังกล่าวนั้นมาเขียนเป็นตำรา แล้วเรื่องดังกล่าวนี้ก็ได้แพร่หลายเข้าไปในหมู่วงศ์วานอิสรออีลว่า แท้จริงญินนั้นรอบรู้ความลับต่างๆ นบีสุลัยมานจึงได้ส่งสมุนเข้าไปในหมู่ผู้คน แล้วให้ไปรวบรวมบันทึกเหล่านั้นมา เอามันใส่ไว้ในหีบ และนำมันฝังไว้ใต้บัลลังก์ของเขาโดยที่ไม่มีชัยฏอนตนใดสามารถจะเข้าไปใกล้บัลลังก์ได้นอกจากจะต้องถูกเผาไหม้ และกล่าวว่าอย่าให้ฉันได้ยินคนใดกล่าวว่า บรรดาชัยฏอนนั้นรู้สิ่งเร้นลับ มิเช่นนั้นฉันจะฟันคอเขา เมื่อนบีสุลัยมานเสียชีวิต และบรรดาผู้ที่รู้เรื่องของนบีสุลัยมานได้ล้มหายตายจากไปจนหมดสิ้นและชนรุ่นหลังขึ้นมาแทนที่ ชัยฏอนได้แปลงร่างเป็นมนุษย์ ต่อจากนั้นก็มาที่คนกลุ่มหนึ่ง

แห่งวงศ์วานอิสรออีล และกล่าวกับพวกเขาว่า เอาไหม ฉันจะชี้ให้พวกท่านทราบถึงขุมทรัพย์ที่พวกท่านจะกินมันไม่หมดเลย พวกเขาตอบว่า เอาซิ เขาบอกว่า พวกท่านจงไปขุดใต้บัลลังก์ของนบีสุลัยมานเถิด แล้วมันได้ไปกับพวกนั้น และชี้ให้ทราบถึงสถานที่และยืนดูอยู่ห่างๆ พวกเขากล่าวว่า เข้ามาใกล้ๆ เถิด มันตอบว่า ไม่หรอก แต่ฉันอยู่ตรงนี้ต่อหน้าพวกท่าน แล้วถ้าพวกท่านไม่พบมัน ก็จงฆ่าฉันเถิด แล้วพวกเขาก็เริ่มขุด และพบบันทึกต่างๆ เหล่านั้น แล้วเมื่อพวกเขาได้นำบันทึกนั้นออกมา ชัยฏอนตนนั้นได้กล่าวว่าแท้จริง สุลัยมานนั้นเคยควบคุมมนุษย์, ชัยฏอน และนก ด้วยไสยศาสตร์นี้แหละ หลังจากนั้นมันก็บินหายไป จากนั้นผู้คนก็ต่างพูดกันว่า นบีสุลัยมานนั้นเป็นนักไสยศาสตร์ และวงศ์วานอิสรออีลได้เอาบันทึกนั้นไปแล้ว แล้วเมื่อนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้มา พวกเขาจึงได้เอาบันทึกนั้นมาโต้แย้ง ทะเลาะกับมุฮัมมัด ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **และสุลัยมานหาได้ปฏิเสธการศรัทธาไม่ แต่ทว่า ชัยฏอนเหล่านั้นต่างหากที่ปฏิเสธศรัทธา** ﴿

(อัฏฏอบารี 2/405)

เรื่องของฮารูตและมารูต และการอธิบาย คำว่า "อัลมะละกัยน์"

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และสิ่งที่ได้ถูกประทานลงมาแก่มลาอิกะฮฺทั้งสอง คือฮารูตและมารูต ณ เมืองบาบิล แต่เขาทั้งสองจะไม่สอนให้แก่ผู้ใดจนกว่าจะกล่าวว่าแท้จริง เราเป็นเพียงผู้ทดสอบเท่านั้น เจ้าจงอย่าปฏิเสธศรัทธาเลย แล้วพวกเขาก็ศึกษา (วิชาไสยศาสตร์) จากสิ่งที่พวกเขาจะใช้มันทำให้เกิดการแตกแยกระหว่างบุคคล กับภรรยาของเขา** ﴿

ผู้คนได้มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องนี้

บางคนมีความเห็นว่าคำว่า (ما) เป็นปฏิเสธ หมายถึงคำว่า "มา" ที่อยู่ในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ ﴿

อัลกุรฏุบีย์ ได้กล่าวว่าคำว่า (مَا) เป็นปฏิเสธ และที่ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ ﴿ หลังจากนั้นพระองค์ก็ตรัสว่า ﴾ وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُوا۟ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ ﴿ ทั้งนี้ ก็เพราะชาวยิวเคยเข้าใจว่า ความจริงแล้วญิบรีลและมีกาอีลได้นำมันลงมา แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ปฏิเสธความเชื่อของพวกเขา และได้กำหนดในดำรัสของพระองค์ว่าเป็นฮารูตและมารูตมาแทนบรรดาชัยฏอน

เขา (อัลกุรฏุบีย์) ยังได้กล่าวอีกว่า ดังกล่าวนั้นถือว่าถูกต้อง บางทีก็เพราะว่าการใช้คำพหูพจน์ (الشياطين) ก็จะใช้กับสองได้คือ (ٱلْمَلَكَيْنِ) ดังในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ فَإِن كَانَ لَهُۥٓ إِخۡوَةٞ ﴾ ซึ่งมีความหมายว่า "และถ้าเขามีพี่น้องหลายคน" (ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 11)

(อัลกุรฺฏุบีย์ 2/50)

หรือเพราะว่า ทั้งสองนั้นมีผู้ติดตามหรือสมุนหรือพวกพ้องที่เป็นชายอยู่ในจำนวนนั้นด้วย เพราะทั้งสองนั้นได้แยกตัวออกมา ซึ่งจะสมมุติคำพูดออกมาว่า (يُعَلِّمُوْنَ النَّاسَ السِّحْرَ بِبَابِلَ هَارُوْتَ وَمَارُوْتَ) หลังจากนั้น อัลกุรฺฏุบีย์ ได้กล่าวว่า อันนี้ดีกว่าที่จะตีความไปเป็นอย่างอื่น และถูกต้องกว่าโดยไม่ต้องหันเหไปเอาอย่างอื่นอีก

อิบนุญะรีรฺ ได้รายงานด้วยสายรายงานของเขามาจากอัลเอาฟีย์ จากอิบนิ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และสิ่งที่ได้ถูกประทานลงมาแก่มลาอิกะฮฺ ทั้งสอง คือ ฮารูตและมารูต ณ เมืองบาบิล** ﴿ ไปจนกระทั่งจบอายะฮฺ เขากล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ มิได้ให้ไสยศาสตร์ลงมา

(อัฏฏอบารี 2/419)

และด้วยสายรายงานของเขา คือ อิบนุ ญะรีรฺ จากอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส เกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **และสิ่งที่ได้ถูกประทานลงมาแก่มลาอิกะฮฺทั้งสอง** ﴿ ว่า อัลลอฮฺ ﷻ มิได้ประทานไสยศาสตร์มาให้แก่ทั้งสอง

(อัฏฏอบารี 2/419)

อิบนุญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ดังนั้น จึงตีความอายะฮฺที่ว่า ﴾ وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتۡلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ عَلَىٰ مُلۡكِ سُلَيۡمَٰنَۖ ﴿ ตามนี้ ﴾ **และสุลัยมานหาได้ปฏิเสธการศรัทธาไม่** ﴿ คืออัลลอฮฺ ﷻ มิได้ประทานไสยศาสตร์ให้แก่มลาอิกะฮฺทั้งสอง ﴾ **แต่ทว่า ชัยฏอนเหล่านั้น ต่างหากที่ปฏิเสธศรัทธา โดยสอนวิชาไสยศาสตร์แก่ผู้คน** ﴿ ที่เมืองบาบิล คือ ฮารูตและมารูต ดังนั้น ดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَۚ ﴿ นั้นอยู่หลัง ซึ่งความหมายของมันอยู่ก่อน ดังนั้น ในภาษาไทยจึงมีข้อความว่า "และสิ่งที่ได้ถูกประทานลงมาแก่มลาอิกะฮฺทั้งสอง คือ ฮารูตและมารูต ณ เมืองบาบิล"

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า หากมีผู้กล่าวแก่เราว่า ทำไมจึงต้องนำข้อความไว้ก่อนเช่นนั้น ? ก็มีผู้ตอบว่า การเอาข้อความไว้ก่อน โดยกล่าวว่า ﴾ وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتۡلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ عَلَىٰ مُلۡكِ سُلَيۡمَٰنَۖ ﴿ จากเรื่องไสยศาสตร์ ﴾ **และสุลัยมานหาได้ปฏิเสธศรัทธาไม่** ﴿ และอัลลอฮฺก็ไม่ได้ประทานไสยศาสตร์มาให้แก่มลาอิกะฮฺทั้งสอง ﴾ **แต่ทว่า ชัยฏอนเหล่านั้นต่างหากที่ปฏิเสธศรัทธา โดยสอนวิชาไสยศาสตร์แก่ผู้คน** ﴿ ที่เมืองบาบิล คือ ฮารูตและมารูต ดังนั้น จึงเป็นการเจาะจงด้วยกับมะลักทั้งสอง คือ ญิบรีลและมีกาอีล อะลัยหิมัสสะลาม เพราะว่า นักไสยศาสตร์ชาวยิว

ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว คาดว่าอัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานไสยศาสตร์โดยผ่านญิบรีลและมีกาอีล มาให้แก่นบีสุลัยมาน บุตรของนบีดาวูด ดังนั้น จึงได้ปฏิเสธเรื่องดังกล่าว และบอกให้นบีของพระองค์ คือ มุฮัมมัด ﷺ ทราบว่า ญิบรีลและมีกาอีลไม่ได้นำไสยศาสตร์ลงมา และนบีสุลัยมานก็พ้นมลทินในเรื่องไสยศาสตร์ตามที่พวกเขาคิด และพระองค์ยังได้บอกให้พวกเขาทราบอีกว่าไสยศาสตร์มันเป็นการกระทำ หรือผลงานของบรรดาชัยฏอน โดยที่พวกมันเอาไปสอนผู้คนที่เมืองบาบิล (บาบิโลน) และผู้ที่ดำเนินการนำไปสอนผู้คนก็มีอยู่สองท่าน ท่านหนึ่งมีชื่อว่า ฮารูต ส่วนอีกท่านหนึ่งมีชื่อว่า มารูต ดังนั้น ฮารูตและมารูตตามที่ได้ตีความเป็นผู้ถ่ายทอดให้ผู้คน และเป็นการตอบโต้พวกเขาที่คิดเป็นอย่างอื่น

(อัฏฏอบารี 2/419)

นี่เป็นคำพูดของเขาทั้งหมด ซึ่งแน่นอนว่าการตีความเช่นนี้เป็นการฝืนหาคำอธิบายโดยใช่เหตุ

ชาวสะลัฟจำนวนมากมีความเห็นว่าทั้งสองท่านเป็นมะลักที่ลงมาจากฟากฟ้า และทั้งสองถูกให้ลงมายังแผ่นดิน โดยที่เรื่องของทั้งสองก็ตามที่กล่าวมา เมื่อเป็นไปตามนี้ก็ประสานกันได้ระหว่างเรื่องนี้กับหลักฐานที่มีมาว่า มลาอิกะฮฺเป็นผู้ที่ได้รับการคุ้มครองจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้ปราศจากบาปความผิด โดยที่ทั้งสองประเด็นมันอยู่ในความรอบรู้ของอัลลอฮฺ ﷻ ทั้งนั้น ดังนั้น มันจึงเป็นการเจาะจงให้แก่ทั้งสองท่านทำ เมื่อเป็นเช่นนี้มันจึงไม่ค้านกัน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว อัลลอฮฺ ﷻ ทรงทราบเรื่องของอิบลีสดังที่ได้ทราบมาแล้วเป็นอย่างดี ซึ่งในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ว่าอิบลีสนั้นเป็นตนหนึ่งจากบรรดามลาอิกะฮฺนั่นเอง เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ ﴾

“และจงระลึกถึงขณะที่เราได้กล่าวแก่มลาอิกะฮฺ พวกเจ้าจงสุญูด (โค้งคารวะ) แก่อาดัมเถิด แล้วพวกเขาก็สุญูด (โค้งคารวะ) กัน นอกจากอิบลีสที่มันไม่ยอม”

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 34)

ตลอดจนอายะฮฺอื่นที่กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยที่สภาพของฮารูต และมารูตนั้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว เบากว่าสภาพที่เกิดขึ้นกับอิบลีส *ขออัลลอฮฺได้สาปแช่งมันด้วย*

อัลกุรฺฏุบีย์ ได้เล่าเรื่องนี้โดยเอามาจากอะลี, อิบนุ มัสอูด, อิบนุ อับบาส, อิบนุ อุมัรฺ, กะอับ อัลอะฮฺบารฺ, อัสสุดดีย์ และอัลกัลบีย์

ส่วนเรื่องที่เกี่ยวกับอัซซุฮฺเราะฮฺ นั้น เป็นฮะดีษเมาฎัวะอฺ (ฮะดีษเก๊) โดยไม่ต้องสงสัย

(อัลกุรฺฏุบีย์ 2/51)

บรรดาผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิศาสตร์ได้กล่าวว่า เมืองบาบิลหรือบาบิโลน เป็นเมืองหนึ่งที่อยู่ในอิรัก ทางแถบทะเลอาหรับ ซึ่งเรียกตามภาษาโบราณ ว่า โอกียาโนส

การเรียนไสยศาสตร์นั้น เป็นการกุฟรฺ (ปฏิเสธศรัทธา)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แต่เขาทั้งสองจะไม่สอนให้แก่ผู้ใดจนกว่าจะกล่าวว่า แท้จริง เราเป็นเพียงผู้ทดสอบเท่านั้น เจ้าจงอย่าปฏิเสธศรัทธาเลย** ﴿

อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ ได้กล่าวโดยเอามาจากอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส จาก ก็อยสฺ อิบนุ อับบ๊าด จาก อิบนุ อับบาส ว่า แล้วเมื่อผู้ที่มาหาทั้งสองต้องการให้ทำไสยศาสตร์ ทั้งสองได้ห้ามเขาอย่างรุนแรง โดยทั้งสองได้กล่าวแก่เขาว่า ที่จริงแล้วพวกเขาถูกทดสอบ เจ้าจงอย่าเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาเลย จากที่กล่าวมานั้นแสดงว่าทั้งสองนั้นทราบถึงความดี ความชั่ว การปฏิเสธและการศรัทธาเป็นอย่างดี โดยที่ทั้งสองก็ทราบดีว่าไสยศาสตร์นั้นถือเป็นส่วนหนึ่งจากการปฏิเสธ

อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ กล่าวต่อไปว่า แล้วเมื่อเขา (ผู้ที่มาหา) ไม่ยอม ทั้งสองจึงใช้ให้ไปที่สถานที่นั้นๆ แล้วเมื่อเขามาถึงสถานที่นั้น ชัยฏอนก็จะช่วยและสอนเขา แล้วเมื่อเขาได้เรียนรู้มันแล้ว รัศมีหรือราศีก็ได้ออกไปจากตัวเขา แล้วเขาก็มองเห็นมันสว่างจ้าอยู่บนท้องฟ้า เขาก็กล่าวว่า โอ้ความเศร้าโศกเสียใจ โอ้ความหายนะฉันทำเช่นนี้ไปได้อย่างไร?

(อิบนุ อบีฮาติม 1/312)

รายงานจากอัลฮะซัน อัลบัศรี ว่าเขาได้กล่าวไว้ในการอธิบายอายะฮฺนี้ว่า ใช่แล้ว มะลักทั้งสองก็ได้นำเอาไสยศาสตร์ลงมา เพื่อมาสอนและทดสอบผู้คนที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงต้องการทดสอบเขา แล้วเขาก็ได้เอาสัญญากับผู้คนว่า เขาจะไม่สอนคนหนึ่งคนใดจนกว่าทั้งสองจะกล่าวว่า ที่จริงเราถูกทดสอบ ดังนั้น ท่านจงอย่าปฏิเสธศรัทธา อย่าเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาเลย

(อิบนุ อบีฮาติม 1/310)

กอตาดะฮฺ ได้เล่าว่า เขาทั้งสองได้ให้สัญญาว่าจะไม่สอนผู้ใด จนกว่าจะกล่าวว่า ที่จริงแล้ว เราถูกทดสอบ ดังนั้น ท่านจงอย่าเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ เป็นอันขาด

(อัฏฏอบารี 2/443)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวว่า เมื่อมีคนหนึ่งคนใดมาหาเขาทั้งสองต้องการให้ทำไสยศาสตร์ ทั้งสองก็ได้ตักเตือนเขา และกล่าวกับเขาว่า พวกท่านจงอย่าปฏิเสธศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ เลย ที่จริงแล้ว เราเป็นผู้ถูกทดสอบ แล้วถ้าเขาผู้นั้นดื้อดึงอยากจะให้ทำ ทั้งสองก็ได้กล่าวกับเขาว่า จงเอาขี้เถ้านั้นๆ มาแล้วให้เขาปัสสาวะรดลงไป แล้วถ้าเขาปัสสาวะรดลงไปที่ขี้เถ้า

แล้วรัศมีของเขาก็ออกไปลอยขึ้นไปจนกระทั่งไปอยู่บนท้องฟ้า และดังกล่าวนั้นคือ การศรัทธานั่นเอง และมีสิ่งหนึ่งเป็นสีดำคล้ายควันไฟก็มุ่งมาที่เขาจนกระทั่งเข้าไปอยู่ในรูหูของเขาและทางเข้าทุกทาง และนั่นก็คือ ความกริ้วโกรธจากอัลลอฮฺ ﷻ นั่นก็คือเป็นไปตามดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และเขาทั้งสองจะไม่สอนให้กับผู้ใดจนกว่าจะกล่าวว่า แท้จริงเราเป็นเพียงผู้ทดสอบเท่านั้น เจ้าจงอย่าปฏิเสธศรัทธาเลย** ﴿ ไปจนจบอายะฮฺ

(อัฏฏอบารี 2/443)

สุเนด ได้เล่าโดยเอามาจากฮัจญาจ จากอิบนุ ญุร็อยญ์ เกี่ยวกับอายะฮฺนี้ว่า ไม่มีใครกล้าที่จะทำไสยศาสตร์ได้นอกจากเป็นคนกาฟิรฺเท่านั้น ส่วนฟิตนะฮฺก็ถือเป็นการทดสอบ

(อัฏฏอบารี 2/443)

ความจริงเขาได้อ้างหลักฐานด้วยอายะฮฺนี้ว่า คนที่เรียนไสยศาสตร์นั้นเป็นกาฟิรฺ และยังได้ยืนยันในเรื่องนี้คล้ายกับฮะดีษที่บันทึกโดย อัลฮาฟิซ อบูบักรฺ อัลบัซซาร จากอับดุลลอฮฺ ว่า

(مَنْ أَتَى كَاهِنًا أَوْ سَاحِرًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُوْلُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ)

"ใครมาหาหมอดู หรือนักไสยศาสตร์ แล้วเชื่อตามที่เขาบอกมา ความจริงเขาได้ปฏิเสธสิ่งที่ได้ถูกประทานให้แก่มุฮัมมัด ﷺ แล้ว"

ฮะดีษนี้สายรายงานถูกต้อง และมีคำยืนยันอื่นๆ อีก

(กัสฟุลอัสตารฺ 2/443)

ส่วนหนึ่งจากไสยศาสตร์ ทำให้สามีภรรยาต้องแยกทางกัน

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แล้วพวกเขาก็ศึกษา (วิชาไสยศาสตร์) จากสิ่งที่พวกเขาจะใช้มันทำให้เกิดการแตกแยกระหว่างบุคคลกับภรรยาของเขา** ﴿ คือผู้คนจะศึกษาจากฮารูดและมารูด และข้อมูลที่ได้มีมาเกี่ยวกับไสยศาสตร์ และจะทำอย่างไรที่จะทำให้เกิดความไม่ดีขึ้นที่ทำให้สามีภรรยาต้องแยกทางกัน ทั้งๆ ที่อยู่ด้วยกันอย่างดี เรื่องนี้เป็นผลมาจากกระทำของชัยฏอน ทั้งนี้มุสลิมได้บันทึกฮะดีษไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขา รายงานจาก ญาบิรฺ อิบนิ อับดิลลาฮฺ จากท่านนบี ﷺ ว่า

(إِنَّ الشَّيْطَانَ لَيَضَعُ عَرْشَهُ عَلَى الْمَاءِ ثُمَّ يَبْعَثُ سَرَايَاهُ فِي النَّاسِ فَأَقْرَبُهُمْ عِنْدَهُ مَنْزِلَةً أَعْظَمُهُمْ عِنْدَهُ فِتْنَةً وَيَجِيْءُ اَحَدُهُمْ فَيَقُوْلُ مَازِلْتُ بِفُلَانٍ حَتَّى تَرَكْتُهُ وَهُوَ يَقُوْلُ كَذَا وَكَذَا فَيَقُوْلُ إِبْلِيْسُ لَا وَاللهِ مَا صَنَعْتَ شَيْئًا وَيَجِيْءُ أَحَدُهُمْ

فَيَقُوْلُ مَا تَرَكْتُهُ حَتَّى فَرَّقْتُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَهْلِهِ قَالَ فَيُقَرِّبُهُ وَيُدْنِيْهِ وَيَلْتَزِمُهُ وَيَقُوْلُ نِعْمَ أَنْتَ)

"แท้จริง ชัยฏอนนั้นจะตั้งสำนักของมันอยู่บนน้ำ ต่อจากนั้น มันก็จะส่งสมุนของมันไปในผู้คน ซึ่งสมุนที่มันเอ็นดูและอยู่ใกล้ชิดกับมันที่สุดก็คือ ตัวที่ทำให้เกิดฟิตนะฮฺมากที่สุดนั่นเอง และตนหนึ่งก็มา แล้วกล่าวว่า ฉันยังคงอยู่กับคนหนึ่งจนกระทั่งฉันได้ทิ้งเขามา โดยเขากล่าวว่า อย่างนั้นๆ แล้วอิบลีสก็กล่าวว่า ไม่หรอก เจ้าไม่ได้ทำสิ่งใดเลย แล้วตนหนึ่งในหมู่พวกเขามา แล้วกล่าวว่า ฉันไม่ได้ทิ้งเขา จนกระทั่งฉันได้แยกเขากับครอบครัวของเขา เขา (อิบลีส) ได้กล่าวว่า แล้วทำให้เขาอยู่ใกล้ๆ กับข้างเดียวกัน และมีความจำเป็นต่อกัน และเขากล่าวว่า เจ้าทำดีแล้ว"

(มุสลิม 2/2167)

สาเหตุที่ทำให้สามีภรรยาต้องแยกทางกันด้วยไสยาศาสตร์นั้น คือ สามีหรือภรรยาจะคิดไปในทางไม่ดีต่อกัน เช่น ไม่สวย นิสัยไม่ดี หรือเกิดการอิจฉา หรือโกรธกัน หรือด้วยสาเหตุอื่นๆ ที่จะทำให้ต้องแยกทางกัน

คำว่า "อัลมัรฺอุ" (المرء) หมายถึงผู้ชาย เพศหญิง คือ (امرأة) ทั้งสองคำมีทวิพจน์ แต่ไม่มีพหูพจน์ *วัลลอฮุอะอฺลัม*

กำหนดของอัลลอฮฺเหนือทุกสิ่ง

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **แต่พวกเขาไม่อาจเป็นผู้ทำสิ่งนั้นให้เป็นอันตรายแก่ผู้ใดได้นอกจากด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺ** ﴿

ซุฟยาน อัษเษารีย์ ได้กล่าวว่า นอกจากด้วยกำหนดของอัลลอฮฺ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/312)

อัลฮะซัน อัลบัศรี ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **แต่พวกเขาไม่อาจเป็นผู้ทำสิ่งนั้นให้เป็นอันตรายแก่ผู้ใดได้นอกจากด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺเท่านั้น** ﴿ เขากล่าวว่า ถูกต้องแล้ว ผู้ใดที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงประสงค์จะให้เป็น อัลลอฮฺ ﷻ ก็ทรงให้พวกเขามีอำนาจเหนือเขา และถ้าผู้ใดอัลลอฮฺ ﷻ ไม่ทรงประสงค์ให้เป็น อัลลอฮฺ ﷻ ก็ไม่ให้อำนาจ และพวกเขาก็ไม่สามารถให้เป็นอันตรายต่อผู้ใดได้ นอกจากด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้น ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้

(อิบนุ อบีฮาติม 1/311)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และพวกเขาได้เรียนรู้สิ่งที่เป็นโทษแก่พวกเขา และมิได้เป็นคุณแก่พวกเขา** ﴾ คือเป็นอันตรายต่อพวกเขาในศาสนาของพวกเขา และไม่เป็นคุณแก่เขาที่จะนำมาเทียบกับอันตรายได้ ﴿ **และที่จริงพวกเขารู้แล้วว่าผู้ที่ซื้อมันนั้นในปรโลกก็ย่อมไม่มีส่วนได้ใด ๆ** ﴾ คือชาวยิวที่เปลี่ยนไปเชื่อไสยศาสตร์แทนการเชื่อฟังท่านรอซูล ﷺ นั้นรู้ดีกว่า คนที่ทำเช่นนั้น ในปรโลกจะไม่มีส่วนได้ใดๆ เลย โดย อิบนุ อับบาส, มุญาฮิด และอัสสุดดีย์ ได้กล่าวว่า ไม่มีส่วนได้ใดๆ เลย

(อิบนุ อบีฮาติม 1/314)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และแน่นอน มันเป็นสิ่งที่เลวร้ายจริง ๆ ที่พวกเขาขายตัวของพวกเขาด้วยสิ่งนั้น หากพวกเขาทราบ และหากว่าพวกเขาศรัทธา และยำเกรงแล้วแน่นอน ผลตอบแทน ณ ที่อัลลอฮฺนั้นย่อมดีกว่า หากพวกเขาทราบ** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสใช้คำว่า ﴿ وَلَبِئْسَ ﴾ แทนสิ่งที่พวกเขาได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นไสยศาสตร์แทนที่จะศรัทธา และปฏิบัติตามท่านรอซูล หากพวกเขามีความรู้ และได้รับการแนะนำตักเตือน ﴿ **และหากว่าพวกเขาศรัทธาและยำเกรงแล้ว แน่นอน ผลตอบแทน ณ ที่อัลลอฮฺนั้น ย่อมดีกว่า** ﴾ คือถ้าแม้ว่าพวกเขาศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ และรอซูลของพระองค์ ยำเกรงข้อห้ามต่างๆ แน่นอนเขาย่อมได้รับผลตอบแทนจากอัลลอฮฺ ﷻ และเป็นการดีกว่าที่ท่านจะเลือกเอาอย่างนั้นและพอใจอย่างนั้น ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَـٰلِحًا
وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّـٰبِرُونَ ﴿٨٠﴾ ﴾

"และบรรดาผู้ได้รับความรู้กล่าวว่า ความวิบัติจงประสบแก่พวกเจ้า ผลบุญแห่งอัลลอฮฺนั้นดีกว่าสำหรับผู้ศรัทธา และกระทำความดี และไม่มีผู้ใดได้รับมันนอกจากบรรดาผู้อดทนเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลเกาะศอศ อายะฮฺที่ 80)

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَقُولُوا۟ رَٰعِنَا وَقُولُوا۟ ٱنظُرْنَا وَٱسْمَعُوا۟ۗ
وَلِلْكَـٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾ مَّا يَوَدُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ
ٱلْكِتَـٰبِ وَلَا ٱلْمُشْرِكِينَ أَن يُنَزَّلَ عَلَيْكُم مِّنْ خَيْرٍ مِّن رَّبِّكُمْۗ

وَٱللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِۦ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ﴿١٠٥﴾

104. โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงอย่าพูดว่า "รออินา" แต่จงพูดว่า "อุนซุรฺนา" และจงฟัง และสำหรับผู้ปฏิเสธศรัทธานั้น ต้องได้รับการลงโทษอย่างเจ็บแสบ

105. บรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาทั้งที่เป็นชาวคัมภีร์ และชาวมักกะฮฺที่บูชาเจว็ดต่างไม่ชอบที่จะให้มีความดีใด ๆ จากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้าถูกประทานลงมาให้แก่พวกเจ้า และอัลลอฮฺนั้นจะทรงเจาะจงความเมตตาของพระองค์แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และอัลลอฮฺนั้นทรงเป็นผู้ที่มีบุญคุณอันใหญ่หลวง

มารยาทในการเลือกใช้คำพูด

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงห้ามบ่าวของพระองค์ที่เป็นผู้ศรัทธาที่จะทำเหมือนคนปฏิเสธศรัทธาทั้งคำพูดและการกระทำ ทั้งนี้ ก็เพราะพวกชาวยิวมักจะใช้คำพูดที่ซ่อนเร้น หรือพูดอย่างนี้แต่มีจุดมุ่งหมายเป็นอย่างอื่น ขออัลลอฮฺ ﷻ ได้โปรดสาปแช่งพวกเขาด้วย เมื่อพวกเขาต้องการที่จะกล่าวว่า (اِسْمَعْ لَنَا) แปลว่า จงฟังพวกเราด้วย เขาก็กล่าวว่า (رَاعِنَا) โดยพวกเขาจะซ่อนเร้นความอ่อนโยนเอาไว้ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُوا۟ يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
وَٱسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَٰعِنَا لَيًّۢا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِى ٱلدِّينِ ۚ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا۟ سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا وَٱسْمَعْ وَٱنظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٦﴾ ﴾

"จากบางคนในหมู่ผู้เป็นยิวนั้น พวกเขาบิดเบือนถ้อยคำให้หันเหออกจากที่ของมัน และพวกเขากล่าวว่าเราได้ยินแล้ว และเราได้ฝ่าฝืนกันแล้ว และเจ้าจงฟังโดยมิใช่เป็นผู้ได้ยิน และจงสดับฟังเราโดยบิดลิ้นของพวกเขา และใส่ร้ายต่อศาสนา และหากว่าพวกเขากล่าวว่า เราได้ยินแล้ว และได้เชื่อฟังกันแล้ว และเจ้าจงฟัง

และมองดูเราเถิด ก็จะเป็นสิ่งที่ดีกว่าแก่พวกเขา และเที่ยงตรงกว่า แต่ทว่าอัลลอฮฺได้ทรงสาปแช่งพวกเขาเสียแล้ว เนื่องด้วยการปฏิเสธศรัทธาของพวกเขา ดังนั้น พวกเขาจึงไม่ศรัทธา นอกจากเพียงเล็กน้อยเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 56)

เช่นเดียวกันได้มีฮะดีษหลายบทที่ระบุถึงพวกเขาว่า ถ้าพวกเขาจะกล่าวสลาม พวกเขาจะกล่าวว่า (اَلسَّامُ عَلَيْكُمْ) คำว่า (اَلسَّامُ) แปลว่า ความตายด้วยเหตุนี้ ท่านนบี ﷺ จึงใช้ให้เราตอบพวกเขาไปว่า (وَعَلَيْكُمْ) ซึ่งที่จริงแล้ว ส่งเสริมให้พวกเรากล่าวแก่พวกเขาไม่ใช่ให้พวกเขากล่าวแก่พวกเรา

จุดมุ่งหมายที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงห้ามมิให้ผู้ศรัทธาเลียนแบบพวกปฏิเสธทั้งคำพูดและการกระทำ โดยพระองค์ตรัสว่า ﴿ **โอ้ ผู้ศรัทธาทั้งหลายจงอย่าพูดว่า "รออินา" แต่จงพูดว่า "อุนซุรฺนา" และจงฟัง และสำหรับผู้ปฏิเสธศรัทธานั้นต้องได้รับการลงโทษอย่างเจ็บแสบ** ﴾

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจาก อิบนุ อุมัรฺ رضي الله عنه ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(بُعِثْتُ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ بِالسَّيْفِ حَتَّى يُعْبَدَ اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ وَجُعِلَ رِزْقِيْ تَحْتَ ظِلِّ رُمْحِيْ وَجُعِلَتْ الذِّلَّةُ وَالصَّغَارُ عَلَى مَنْ خَالَفَ أَمْرِيْ وَمَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ)

"ฉันได้ถูกแต่งตั้งมาระหว่างช่วงที่ใกล้วันสิ้นโลก พร้อมด้วยดาบ จนกว่าอัลลอฮฺจะถูกเคารพภักดีเพียงองค์เดียว ไม่มีภาคีหุ้นส่วนใด ๆ สำหรับพระองค์ เครื่องยังชีพของฉันถูกกำหนดไว้ใต้ร่มเงาของคมหอก ความตกต่ำ และต่ำต้อยได้ถูกกำหนดไว้สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งของฉัน และใครที่เลียนแบบกลุ่มชนหนึ่งนั้น เขาก็เป็นส่วนหนึ่งจากพวกเขา"

(อะหฺมัด 2/50)

อบูดาวูด ได้รายงานจากท่านว่า (مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ) ความว่า "ใครที่เลียนแบบกลุ่มชนใด เขาก็เป็นส่วนหนึ่งจากพวกนั้น"

(อบูดาวูด 4/314)

ฮะดีษบทนี้เป็นหลักฐานว่า ห้ามเลียนแบบผู้ปฏิเสธศรัทธาทั้งคำพูด และการกระทำไว้อย่างรุนแรงแข็งขัน และขู่สำทับเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การปฏิบัติอิบาดะฮฺ และในวันตรุษต่าง ๆ ที่ไม่ได้มีบัญญัติเอาไว้สำหรับพวกเขา และไม่มีการรับรองเอาไว้

อัฏเฏาะฮาก ได้กล่าวโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงอย่าพูดว่า "รออินา"** ﴾ ว่า พวกชาวยิวเคยพูดกับท่านนบี ﷺ โดยจงใจใช้คำ และสำนวนที่ผิดเพี้ยน มีเลศนัย

(อัฏฏอบารี 2/461)

อิบนุ อบีฮาติม ได้เล่าว่า มีรายงานจากอะบิล อาลียะฮฺ อะบีมาลิก, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อะฏียะฮฺ อัลเอาฟีย์ และกอตาดะฮฺ เช่นที่กล่าวมา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/317)

มุญาฮิด ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **จงอย่าพูดว่า "รออินา"** ﴾ คือพวกท่านจงอย่าพูดคำที่ผิดแผกไปจากคำพูดที่ใช้กัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/318)

และในรายงานหนึ่งว่า พวกท่านจงอย่าพูดว่าท่านจงฟังจากพวกเรา และเราจะฟังจากท่าน

อะฏออฺ กล่าวว่า พวกท่านจงอย่าพูดว่า ﴿ **รออินา** ﴾ ปรากฏว่า คำๆ นี้ เป็นภาษาที่ชาวอันซอรฺเขาพูดกัน แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงห้ามมิให้พูด

(อิบนุ อบีฮาติม 1/318)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวว่า ปรากฏชายชาวยิวคนหนึ่งจากเผ่าก็อยนุกออฺ เรียกกันว่า ริฟาอะฮฺ บุตรของเซด มาหาท่านนบี ﷺ แล้วเมื่อเขาพบท่าน เขาก็พูดกับท่านว่า ขอให้หูของท่านฟังฉันด้วย และฉันก็จะขอฟังผ่านๆ ไป ปรากฏว่าบรรดามุสลิมคิดว่านั่นเป็นคำราชาศัพท์ที่ใช้กับบรรดานบี แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็บอกกับบรรดามุอฺมินว่าอย่าพูดว่า "รออิน"

(อัฏฏอบารี 2/462)

เช่นเดียวกัน อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ อัสลัม ก็ได้รายงานมาอย่างนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 3/965)

คนกาฟิรฺ และชาวคัมภีร์ยิ่งเพิ่มการเป็นศัตรูกับมุสลิม

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **บรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาทั้งที่เป็นชาวคัมภีร์ และชาวมักกะฮฺที่บูชาเจว็ด ต่างไม่ชอบที่จะให้มีความดีใดๆ จากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้าถูกประทานลงมาให้แก่พวกเจ้า** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงอธิบายให้ทราบถึงการที่พวกที่ปฏิเสธศรัทธาทั้งชาวคัมภีร์และพวกที่บูชาเจว็ด ที่อัลลอฮฺทรงห้ามมิให้บรรดาผู้ศรัทธาทำคล้ายกับพวกเขา ยิ่งเพิ่มการเป็นศัตรู ไม่ชอบผู้ศรัทธามากขึ้น ทั้งนี้เพื่อที่จะไม่ทุ่มเทความรักให้พวกเขามากเกินกว่าปกติไป อัลลอฮฺ ﷻ ได้เตือนให้ทราบถึงสิ่งที่พระองค์ทรงโปรดปรานต่อบรรดาผู้ศรัทธาด้วย

การประทานบทบัญญัติอันสมบูรณ์ครบถ้วนลงมาให้แก่นบีของพวกเขา คือ มุฮัมมัด ﷺ โดยที่พระองค์ทรงดรัสว่า ﴾ **และอัลลอฮฺนั้นจะทรงเจาะจงความเมตตาของพระองค์แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และอัลลอฮฺนั้นทรงเป็นผู้ที่มีบุญคุณอันใหญ่หลวง** ﴿

﴿ مَا نَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَآ أَوْ مِثْلِهَآ ۗ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٦﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۗ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٧﴾ ﴾

106. อายะฮฺใดที่เรายกเลิก หรือเราให้มันลืมเลือนไป เราจะนำสิ่งที่ดีกว่าอายะฮฺนั้นมา หรือสิ่งที่เท่าเทียมกับอายะฮฺนั้น เจ้าไม่รู้ดอกหรือว่าแท้จริง อัลลอฮฺทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง

107. (มุฮัมมัด) เจ้าไม่รู้ดอกหรือว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงมีอำนาจแห่งบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน พวกเจ้าย่อมไม่มีผู้คุ้มครองและผู้ช่วยเหลือใด ๆ อื่นจากอัลลอฮฺ

การยกเลิกอายะฮฺ และคำนิยามของคำว่า "อันนัสคฺ"

อิบนุ อบีฎ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยเอามาจาก อิบนุ อับบาส ؓ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **อายะฮฺใดที่เรายกเลิก** ﴿ คืออายะฮฺใดที่เราเปลี่ยนแปลงมัน

(อัฏฏอบารี 2/473)

อิบนุ ญุร็อยญฺ ได้กล่าวโดยนำมาจากมุญาฮิดเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **อายะฮฺใดที่เรายกเลิก** ﴿ คือสิ่งที่เราลบไปจากอายะฮฺนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/321)

อิบนุ อบีนะญีฮฺ ได้กล่าวโดยเอามาจากมุญาฮิด เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **อายะฮฺใดที่เรายกเลิก** ﴿ ว่า ที่คำเขียนยังปรากฏอยู่ และข้อชี้ขาดนั้นเปลี่ยนไปแล้ว ได้เล่าเรื่องนี้มาจากบรรดาสหายของอับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด ؓ เช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/322)

อิบนุ อบีฮาติม ได้เล่าว่า ได้มีรายงานมาจากอะบิลอาลียะฮฺ และมุฮัมมัด อิบนุ กะอับ อัลกุรอซีย์ เช่นที่กล่าวมานั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/322)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **อายะฮฺใดที่เรายกเลิก** ﴾ ว่าคำว่า “นัสคฺ” คือ ยกเอาไป

(อิบนุ อบีฮาติม 1/322)

และอิบนุ อบีฮาติม ได้กล่าวว่าหมายถึง จับเอาไปหรือยกไป เช่นดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า

اَلشَّيْخُ وَالشَّيْخَةُ إِذَا زَنَيَا فَارْجُمُوْهُمَا الْبَتَّةَ

“คนแก่ชาย และคนแก่หญิง เมื่อทั้งสองได้ทำซินา (ละเมิดทางเพศ) พวกท่านจงขว้างเขาทั้งสองจนตาย”

และคำกล่าวที่ว่า

لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَم وَادِيَانِ مِنْ ذَهَبٍ لَابْتَغَى لَهُمَا ثَالِثًا

“ถ้าแม้ปรากฏแก่มนุษย์ว่ามีเหมืองทองคำสองเหมือง แน่นอน เขาต้องแสวงหาเหมืองที่สามมารวมกับสองเหมืองด้วย”

(อิบนุ อบีฮาติม 1/324)

อิบนุญะรีรฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **อายะฮฺใดที่เรายกเลิก** ﴾ เราจะไม่เคลื่อนย้ายข้อชี้ขาดของอายะฮฺหนึ่งไปเป็นอื่น แต่เราจะเปลี่ยนมันโดยจะเป็นของฮาลาลเป็นฮะรอม ของฮะรอมเป็นฮาลาล ของอนุญาตเป็นที่ต้องห้าม และของต้องห้ามเป็นที่อนุญาต ซึ่งดังกล่าวนั้นจะไม่เป็นไปนอกจากในคำสั่งใช้ คำสั่งห้าม เรื่องที่ปล่อยไว้กว้างๆ ข้อห้าม และสิ่งที่เป็นอนุมัติ ส่วนที่เป็นการบอกเล่าเป็นข่าวจะไม่มีสิ่งที่ยกเลิก และถูกยกเลิกแต่ประการใด

พื้นเดิมของคำว่า (اَلنَّسْخُ) มาจากคำว่า (نَسْخُ الْكِتَابِ) คือ การคัดลอกจากเล่มหนึ่งไปใส่ไว้ในอีกเล่มหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ ความหมายว่า (نَسْخُ الْحُكْمِ إِلَى غَيْرِهِ) ก็คือ การเปลี่ยนข้อชี้ขาด หรือโยกย้ายสำนวนไปเป็นอื่น และเท่ากันไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนข้อชี้ขาด หรือเปลี่ยนคำ หรือสำนวน ซึ่งทั้งหมดนั้นเป็นการยกเลิกนั่นเอง

(อัฏฏอบารี 1/472)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **หรือเราให้มันลืมเลือนไป** ﴾

คำว่า (نُنْسِهَا) ได้ถูกอ่านเป็น 2 สภาพ คือ (نَنْسَأْهَا) และ (نُنْسِهَا)

ส่วนผู้ที่อ่านโดยใส่สระฟัตฮะฮฺที่อักษร (ن) และ (أ) หลังจากอักษร (س) จึงมีความหมายว่า เราได้ทำให้มันล้าหลัง

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **อายะฮฺใดที่เรายกเลิก หรือเราให้มันลืมเลือนไป** ﴿ ว่าเราจะไม่เปลี่ยนอายะฮฺหนึ่งอายะฮฺใด หรือทิ้งมัน เราจะไม่เปลี่ยนมัน

(อัฏฏอบารี 2/476)

มุญาฮิด ได้เล่าโดยนำมาจากสานุศิษย์ของอิบนุ มัสอูด ว่าคำว่า (أَوْنَنْسَأْهَا) คือ เราจะนำข้อความที่เขียนปรากฏไว้ และจะเปลี่ยนข้อชี้ขาดของมัน

(อัฏฏอบารี 2/473)

อุบัยดฺ อิบนุ อุมัยรฺ, มุญาฮิด และอะฏออฺ ได้กล่าวว่าคำว่า (أَوْنَنْسَأْها) คือเราจะทำให้มันล้าหลัง และหมดสมัย

(อัฏฏอบารี 2/477)

อะฏียะฮฺ อัลเอาฟีย์ ได้กล่าวว่า คำว่า (أَوْنَنْسَأْهَا) คือ เราจะทำให้มันล้าหลัง แต่เราจะไม่ยกเลิกมัน

(อัฏฏอบารี 2/477)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวเช่นเดียวกัน และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ก็กล่าวเช่นนั้น

(อิบนุ อบีอาติม 1/326)

ส่วนการอ่านตามกิรออะฮฺที่ว่า (أَوْنُنْسِهَا) นั้น

อับดุรรอซซาก ได้กล่าวโดยเอามาจาก มะอฺมัรฺ จากกอตาดะฮฺ เกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ว่า ﴾ مَانَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا ﴿ ว่า อัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่ง จะทำให้ลืมกับนบีของพระองค์ ตามแต่พระองค์ทรงประสงค์ และจะยกเลิกตามแต่พระองค์ทรงประสงค์

ดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **เราจะนำสิ่งที่ดีกว่าอายะฮฺนั้นมา หรือสิ่งที่เท่าเทียมกับอายะฮฺนั้น** ﴿ คือเกี่ยวกับข้อชี้ขาด เพื่อประโยชน์ของผู้ถูกใช้ให้ปฏิบัติดังเช่น

อะลี อิบนิ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้กล่าวโดยนำมาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **เราจะนำสิ่งที่ดีกว่าอายะฮฺนั้นมา** ﴿ ว่าเป็นประโยชน์ดีกว่าแก่พวกเจ้า และเหมาะสมกว่า

(อัฏฏอบารี 2/481)

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **อายะฮฺใดที่เรายกเลิก** ﴾ เราจะไม่ใช้ให้ปฏิบัติกับมัน หรือทำให้มันหมดสมัยไป เราก็จะนำที่ดีกว่ามา หรือที่คล้ายๆ กันมา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/326)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **เราจะนำสิ่งที่ดีกว่าอายะฮฺนั้นมา หรือสิ่งที่เท่าเทียมกับอายะฮฺนั้น** ﴾ ว่า เราจะนำสิ่งที่ดีกว่าที่เรายกเลิกไปมา หรือเทียบเท่ากับที่เราทิ้งไปมา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/327)

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **เราจะนำสิ่งที่ดีกว่าอายะฮฺนั้นมา หรือสิ่งที่เท่าเทียมกับอายะฮฺนั้น** ﴾ ว่า อายะฮฺหนึ่งมีการผ่อนปรน มีข้อผ่อนผัน และมีคำสั่งใช้ และมีคำสั่งห้าม

(อิบนุ อบีฮาติม 1/327)

อธิบายถึงการยกเลิกนั้นใช้ได้ ตอบโต้ชาวยิวที่ว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะมีการยกเลิก

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **เจ้าไม่รู้ดอกหรือว่า แท้จริงอัลลอฮฺทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง (มุฮัมมัด) เจ้าไม่รู้ดอกหรือว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงมีอำนาจแห่งบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน พวกเจ้าย่อมไม่มีผู้คุ้มครองและผู้ช่วยเหลือใดๆ อื่นจากอัลลอฮฺ** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงชี้แนะบ่าวของพระองค์ให้ได้รับทราบว่า พระองค์นั้นเป็นผู้บริหารจัดการกับสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างมา ตามแต่พระองค์ทรงประสงค์ ดังนั้น พระองค์คือพระผู้ทรงสร้าง และทรงออกคำสั่ง ทรงบังเกิดพวกเขา ตามแต่พระองค์ทรงประสงค์ จะให้ใครมีความสุข และจะให้ใครมีความทุกข์ตามแต่พระองค์ทรงประสงค์ จะให้ใครมีสุขภาพดี จะให้ใครป่วยตามแต่พระองค์ทรงประสงค์ จะให้ใครได้รับความสำเร็จ และผิดหวังตามแต่พระองค์ทรงประสงค์ จะทรงอนุญาต และห้ามใครตามแต่พระองค์ทรงประสงค์ จะตัดสินใครตามแต่พระองค์ทรงประสงค์ ไม่มีใครจะมาขัดขวางการตัดสินของพระองค์ได้ ไม่มีใครจะถามถึงสิ่งที่พระองค์ทรงกระทำ แต่พวกเขาจะถูกถาม ถูกสอบสวน จะทดสอบบ่าวของพระองค์ พระองค์จะยกเลิกข้อบังคับใดก็ได้ตามที่พระองค์ทรงทราบดี หน้าที่ของเราก็คือต้องภักดี เชื่อฟังพระองค์ ปฏิบัติตามคำสั่งใช้ และห้ามของพระองค์อย่างเต็มที่ ปฏิบัติตามศาสนทูตของพระองค์เชื่อในสิ่งที่ท่านนำมาบอก ปฏิบัติตามสิ่งที่ท่านใช้ และห้ามมิให้กระทำ

ในเรื่องนี้เป็นการตอบโต้ และอธิบายให้ทราบถึงการปฏิเสธของชาวยิว สร้างความคลุมเครือให้เกิดแก่ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ อ้างว่าการยกเลิกข้อชี้ขาดบางอย่างนั้นเป็นไปไม่ได้

ตามสติปัญญา ความโง่เขลาเบาปัญญาและการปฏิบัติของตนเอง ซึ่งเป็นการค้านกับรายงานที่มาในเรื่องนี้ บิดเบือนข้อเท็จจริง และโกหก ขออัลลอฮฺ ﷻ จงสาปแช่งพวกเขาด้วย

อิมามอบูญะอฺฟัรฺ อิบนุ ญะรีรฺ ﷺ ได้กล่าวว่า ดังนั้น อายะฮฺนี้ จึงตีความได้ดังนี้ คือ โอ้มุฮัมมัด ท่านไม่ทราบหรือว่า ข้านั้นเป็นผู้มีอำนาจแห่งชั้นฟ้า และแผ่นดิน โดยผู้อื่นไม่มีเช่นข้า ข้าเป็นผู้ชี้ขาดในโลกตามที่ข้าทรงประสงค์ ใช้และห้ามตามที่ข้าทรงประสงค์ ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงข้อชี้ขาดใดๆ ตามที่ข้าทรงประสงค์ และยอมรับตามที่ข้าทรงประสงค์

ต่อจากนั้น อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวต่อไปอีกว่า สิ่งที่บอกเล่ามานั้น แม้ว่าจะเป็นคำโต้ตอบจากอัลลอฮฺ ﷻ แก่ท่านนบี ﷺ โดยเป็นการบอกเล่าถึงความยิ่งใหญ่ของพระองค์ และยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าชาวยิวนั้นโกหกที่ปฏิเสธไม่ยอมรับการยกเลิกข้อบัญญัติในคัมภีร์เตารอด และพวกเขาได้ปฏิเสธไม่ยอมรับการเป็นนบีของมุฮัมมัด ﷺ และอีซา ﷺ ว่า ทั้งสองเป็นผู้ที่อัลลอฮฺทรงแต่งตั้งมา และยังบอกให้ทราบอีกว่า อำนาจแห่งบรรดาชั้นฟ้า และแผ่นดินนั้นเป็นของอัลลอฮฺ ﷻ สิ่งที่มีอยู่ในโลกนี้อยู่ในการครอบครองของพระองค์ พระองค์จะสั่งใช้อะไร สั่งห้ามอะไร เป็นไปตามพระประสงค์ของพระองค์จะยกเลิกสิ่งใด จะเปลี่ยนแปลงอะไรเป็นไปตามทรงประสงค์ของพระองค์ทั้งสิ้น

(ฉันขอกล่าวว่า) สิ่งที่ทำให้ชาวยิวให้ความสนใจค้นคว้าในเรื่องการยกเลิกในคัมภีร์อัลกุรอานนั้น ที่จริงแล้วมันเป็นการปฏิเสธ และดื้อดึง ซึ่งในความเป็นจริงตามสติปัญญาแล้ว ไม่มีสิ่งที่บ่งชี้ว่าห้ามยกเลิกข้อชี้ขาดใดๆ ของอัลลอฮฺ ﷻ เลย เพราะพระองค์จะตัดสินชี้ขาดตามที่พระองค์ทรงประสงค์ เช่นกับที่พระองค์จะทรงทำตามที่พระองค์ต้องการ ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วเคยเกิดขึ้นมาแล้วในคัมภีร์ของพระองค์ก่อนหน้านี้มาแล้ว และบทบัญญัติที่ผ่านๆ มา ดังเช่นที่พระองค์ทรงอนุญาตให้อาดัมจัดการแต่งงานระหว่างลูกสาวกับลูกชายของท่าน ต่อจากนั้นก็ทรงห้ามเรื่องดังกล่าว และอนุญาตให้นบีนูฮฺ หลังจากที่ลงมาจากเรืออันเนื่องจากน้ำท่วมโลกให้กินสัตว์ทุกชนิดได้ ต่อมาก็ได้ห้ามกินสัตว์บางชนิด และเคยปรากฏว่าการแต่งงานกับผู้หญิงที่เป็นพี่น้องคลานตามกันมาทั้งสองคนได้ในสมัยวงศ์วานอิสรออีล และได้มีการห้ามดังกล่าวอยู่ในบัญญัติของคัมภีร์เตารอด และคัมภีร์หลังจากนั้น และพระองค์เคยใช้ให้นบีอิบรอฮีมเชือดลูกของตัวเอง ต่อมาก็ยกเลิกก่อนที่จะลงมือทำ และพระองค์เคยใช้ให้ชาวอิสรออีลส่วนใหญ่ฆ่าผู้ที่กราบไหว้ลูกวัวในหมู่พวกเขา ต่อมาก็มีการยกเลิกการฆ่าเพื่อจะได้ไม่เป็นแบบและเยี่ยงอย่าง และยังมีสิ่งต่างๆ อีกมากที่เป็นที่ทราบและยอมรับกันเป็นอย่างดี ถ้าจะนำมากล่าวทั้งหมดก็กลัวว่าจะยืดยาวเกินไป และหลักฐานที่ได้นำมาตอบนี้ถือว่าตรงตามเป้าหมายแล้ว และเช่นเดียวกันในคัมภีร์ของพวกเขาเองก็เป็นที่ทราบกันดีว่า มีการแจ้งข่าวดีถึงการแต่งตั้งนบีมุฮัมมัด ﷺ และสั่งใช้ให้ปฏิบัติตามอีกด้วย ดังนั้น จึงให้ประโยชน์ว่าจำเป็นต้องปฏิบัติตามด้วยดีและเท่ากันจะมีผู้กล่าวว่า แท้จริง บรรดาบัญญัติก่อนๆ นั้น ถูกยกเลิกเมื่อได้มีการแต่งตั้งนบีมุฮัมมัด ﷺ

ถึงแม้ว่าจะไม่เรียกว่าเป็นการนัสคุก็ตาม เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ثُمَّ أَتِمُّوا۟ ٱلصِّيَامَ إِلَى ٱلَّيْلِ ۚ ﴾

"แล้วพวกเจ้าจงทำให้การถือศีลอดครบเต็มจนพลบค่ำ"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 187)

บางท่านบอกว่า ดังกล่าวนั้นเป็นเรื่องที่เปิดกว้างไม่ได้เจาะจงไว้เช่นนั้น และบทบัญญัติของมุฮัมมัด ﷺ มายกเลิกคัมภีร์ก่อนๆ ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นเช่นไรก็จำเป็นจะต้องปฏิบัติตาม เพราะท่านได้นำเอาคัมภีร์ฉบับสุดท้ายมาโดยรับการยอมรับจากอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงสิริมงคล และผู้ทรงสูงส่ง

จากกรณีนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้อธิบายให้ทราบว่าอนุญาตให้มีการยกเลิกได้ และยังเป็นการตอบโต้ความคิดของชาวยิวอีกด้วย โดยที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **เจ้าไม่รู้ดอกหรือ แท้จริงอัลลอฮฺทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง (มุฮัมมัด) เจ้าไม่รู้ดอกหรือว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงมีอำนาจแห่งบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน** ﴾ ไปจนกระทั่งจบอายะฮฺ เช่นเดียวกันอำนาจนั้นเป็นของอัลลอฮฺโดยไม่มีใครคัดค้าน พระองค์จะทรงชี้ขาดตามที่พระองค์ทรงประสงค์ ﴿ أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ ﴾ ซึ่งมีความหมายว่า **"พึงรู้เถิดว่า การสร้างและกิจการทั้งหลายนั้นเป็นสิทธิ์ของพระองค์เท่านั้น"** *(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 54)*

ในซูเราะฮฺอาลิอิมรอน ตอนต้นมีอายะฮฺที่โต้ตอบกับชาวคัมภีร์บ่งบอกว่าเกิดการยกเลิกขึ้นในหมู่ชาวยิว ในดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ ۞ كُلُّ ٱلطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِّبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَٰٓءِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ
مِن قَبْلِ أَن تُنَزَّلَ ٱلتَّوْرَىٰةُ ۗ قُلْ فَأْتُوا۟ بِٱلتَّوْرَىٰةِ فَٱتْلُوهَآ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٩٣﴾ ﴾

"อาหารทุกชนิด เคยเป็นที่อนุมัติแก่วงศ์วานอิสรออีลมาแล้ว นอกจากการที่วงศ์วานอิสรออีล ให้เป็นที่ต้องห้ามแก่ตัวเขาเอง ก่อนจากคัมภีร์เตารอตจะถูกประทานลงมา (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า พวกเจ้าจงนำเอาคัมภีร์เตารอตมา แล้วจงอ่านมันดู หากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 93)

โดยจะนำมาอธิบายต่อไปเมื่อถึงที่ของมัน บรรดามุสลิมทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่าอนุญาตให้ยกเลิก ข้อชี้ขาดของอัลลอฮฺ ﷻ ได้ เพราะมีเคล็ดลับและประโยชน์อันมากมาย โดยที่ทั้งหมดกล่าวว่าเกิดขึ้นได้

﴿ أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْـَٔلُوا۟ رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ ۗ وَمَن يَتَبَدَّلِ ٱلْكُفْرَ بِٱلْإِيمَٰنِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ ﴿١٠٨﴾ ﴾

108. หรือพวกเจ้าต้องการที่จะขอร้องต่อศาสนทูตของพวกเจ้า เช่นเดียวกับที่มูซาเคยขอร้องมาก่อน และผู้ใดเปลี่ยนเอาการปฏิเสธไว้แทนการศรัทธาแล้วไซร้ แน่นอน เขาได้หลงจากทางอันเที่ยงตรงไปแล้ว

ห้ามมิให้ถาม หรือขอร้องมากๆ

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงห้ามบรรดาผู้ศรัทธาในอายะฮฺนี้ว่า มิให้ถามท่านนบี ﷺ หรือขอร้องท่านมากๆ ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ขึ้น ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَسْـَٔلُوا۟ عَنْ أَشْيَآءَ إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ وَإِن تَسْـَٔلُوا۟ عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ ٱلْقُرْءَانُ تُبْدَ لَكُمْ ﴾

"โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงอย่าถามถึงสิ่งต่าง ๆ หากสิ่งเหล่านั้นถูกเปิดเผยขึ้นแล้ว มันจะก่อให้เกิดผลร้ายแก่พวกเจ้า และถ้าหากพวกเจ้าถามถึงสิ่งเหล่านั้น ขณะที่อัลกุรอานถูกประทานลงมา มันก็จะถูกเปิดเผยขึ้นแก่พวกเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 101)

คือ ถ้าหากว่าพวกเจ้าถามถึงรายละเอียดของมันหลังจากที่อัลกุรอานได้ลงมาแล้ว ก็จะอธิบายถึงรายละเอียดให้แก่พวกเจ้า แต่พวกเจ้าจงอย่าถามถึงสิ่งหนึ่งก่อนที่มันจะเกิด เพราะอาจจะเป็นที่ต้องห้ามอันเนื่องจากการถามนั้น ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺ ว่า

(إِنَّ أَعْظَمَ الْمُسْلِمِينَ جُرْمًا مَنْ سَأَلَ عَنْ شَيْءٍ لَمْ يُحَرَّمْ فَحُرِّمَ مِنْ أَجْلِ مَسْأَلَتِهِ)

"แท้จริง ความผิดอันยิ่งใหญ่ของบรรดามุสลิม ก็คือผู้ที่ถามถึงสิ่งหนึ่งที่ยังไม่เคยถูกห้าม แล้วก็ถูกห้ามอันเนื่องจากการถามของเขานั้น"

เมื่อท่านรอซูล ﷺ ถูกถามถึงชายคนหนึ่งที่พบว่ามีชายอีกคนหนึ่งอยู่กับภรรยาของเขา ถ้าหากว่าท่านพูด ท่านก็ต้องพูดว่ามันเป็นเรื่องใหญ่ และหากท่านนิ่ง ท่านก็นิ่งในกรณี

เช่นเดียวกัน ดังนั้น ท่านรอซูล ﷺ จึงไม่ชอบที่จะให้ถาม และท่านก็ได้ตำหนิต่อการถาม ต่อจากนั้นอัลลอฮฺก็ได้ประทานข้อชี้ขาดในเรื่องมุลาอะนะฮฺ (ลิอาน) มาด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง จากฮะดีษที่รายงานโดยอัลมุฆีเราะฮฺ อิบนุ ชัวะอฺบะฮฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ เคยห้ามมิให้พูดอย่างนั้น อย่างนี้ การทำให้ทรัพย์เสีย และการถามมากๆ

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/398, มุสลิม 3/1341)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม ระบุว่า

(ذَرُوْنِيْ مَا تَرَكْتُكُمْ فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤَالِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ فَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوْا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَإِنْ نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوْهُ)

"ปล่อยฉันเถิด สิ่งที่ฉันทิ้งไปจากพวกเจ้า ที่จริงแล้ว คนก่อนจากพวกเจ้าเคยพินาศมาแล้วอันเนื่องจากพวกเขาถามมาก และขัดแย้งกับบรรดานบีของพวกเขา ดังนั้น เมื่อฉันใช้ให้พวกเจ้าทำสิ่งหนึ่งก็จงนำมันมาตามที่พวกเจ้าสามารถ และถ้าฉันห้ามพวกเจ้าสิ่งหนึ่ง ก็จงออกห่างจากมัน"

เรื่องนี้ท่านได้พูด หลังจากที่ท่านได้บอกกับพวกเขาว่า แท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงกำหนดการทำฮัจญ์แก่พวกเขา แล้วชายคนหนึ่งได้ถามว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺทำทุกปีหรือเปล่า? (โดยเขาถามถึง 3 ครั้ง ท่านรอซูล ﷺ ได้นิ่งไม่ตอบถึง 3 ครั้ง หลังจากนั้นท่านได้กล่าวว่า ไม่หรอก และหากฉันกล่าวว่า ใช่แล้ว การฮัจญ์ก็จะบังคับ (แก่พวกเขา) และถ้าการฮัจญ์บังคับ (แก่พวกเขาแล้ว) แน่นอน พวกเจ้าก็จะไม่สามารถ ต่อจากนั้นท่านก็กล่าวว่า ปล่อยฉันเถิด สิ่งที่ฉันทิ้งไปจากพวกเจ้า.......ไปจนจบฮะดีษ

(มุสลิม 2/975)

ด้วยเหตุนี้ อนัส อิบนุ มาลิก จึงกล่าวว่า พวกเราได้ถูกห้ามมิให้ถามท่านรอซูล ﷺ ถึงสิ่งหนึ่ง ดังนั้นจึงปรากฏว่า การที่ชายคนหนึ่งมาจากชาวชนบท จึงทำให้เราประหลาดใจและตื่นเต้น พวกเขาถามท่านโดยที่พวกเราเป็นผู้ฟัง

(มุสลิม 1/41)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **หรือพวกเจ้าต้องการที่จะขอร้องต่อศาสนทูตของพวกเจ้าเช่นเดียวกับที่มูซาเคยถูกขอร้องมาก่อนแล้ว** ﴾ คือแต่ท่านต้องการ หรือเป็นไปในรูปคำถาม คือ อิสติฟฮามอิงการีย์ ความไปถึงทั้งผู้ศรัทธา และปฏิเสธศรัทธา เพราะว่ามุฮัมมัดนั้นเป็นศาสนทูตมายังมนุษย์ทั้งมวล ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَسْـَٔلُكَ أَهْلُ ٱلْكِتَـٰبِ أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَـٰبًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ۚ فَقَدْ سَأَلُوا۟ مُوسَىٰٓ أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ فَقَالُوٓا۟ أَرِنَا ٱللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ ٱلصَّـٰعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ﴾

"และบรรดาชาวคัมภีร์ จะขอร้องเจ้าให้นำคัมภีร์ฉบับหนึ่งจากฟากฟ้าลงมาให้แก่พวกเขา แท้จริง พวกเขาได้เคยขอร้องมูซา ซึ่งสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่านั้นมาแล้ว โดยที่พวกเขากล่าวว่า จงให้พวกเราได้เห็นอัลลอฮฺโดยชัดเจนเถิด แล้วฟ้าผ่าก็ได้ประสบกับพวกเขาเนื่องด้วยความอธรรมของพวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 153)

(อัดดารอมี 1/48, อัลมัจญมะอฺ 1/158)

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้กล่าวว่า มุฮัมมัด อิบนุ อบีมุฮัมมัด ได้เล่าให้ฉันฟังจากอิกริมะฮฺ หรือสะอีด (อิบนุ ญุบัยรฺ) จากอิบนุ อับบาส ว่า รอเฟียะอฺ อิบนุ ฮุร็อยมิละฮฺ หรือวะฮับ อิบนุ ซัยดฺ ได้กล่าวว่า โอ้มุฮัมมัด ขอได้นำคัมภีร์ฉบับหนึ่งลงมาให้พวกเราจากฟากฟ้าด้วยเถิด เพื่อที่เราจะได้อ่านมัน และขอให้มีแม่น้ำให้แก่เรา เราก็จะปฏิบัติตามท่านและเชื่อท่าน แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ประทานอายะฮฺลงมาอันเนื่องจากคำพูดของพวกเขาว่า ﴿ **หรือพวกเจ้าต้องการที่จะขอร้องต่อศาสนทูตของพวกเจ้า เช่นเดียวกับที่มูซาเคยถูกขอร้องมาก่อนแล้ว และผู้ใดเปลี่ยนเอาการปฏิเสธไว้แทนการศรัทธาแล้วไซร้ แน่นอน เขาได้หลงจากทางอันเที่ยงตรงไปแล้ว** ﴾

(อัฏฏอบารี 2/490)

จุดมุ่งหมาย ณ ที่นี้ก็คืออัลลอฮฺ ﷻ ทรงตำหนิผู้ที่ขอสิ่งหนึ่งสิ่งใดในรูปแบบแห่งการท้าทาย ดื้อดึง ลองดี เช่น ที่วงศ์วานอิสรออีลได้เคยขอต่อนบีมูซา عليه السلام ในรูปแบบท้าทาย ไม่ยอมเชื่อ ดื้อรั้น

ดังนั้นอัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **และผู้ใดเปลี่ยนเอาการปฏิเสธไว้แทนการศรัทธาแล้วไซร้** ﴾ คือ ผู้ใดซื้อการปฏิเสธด้วยการศรัทธา อีมาน ﴿ **แน่นอน เขาได้หลงจากทางอันเที่ยงตรงไปแล้ว** ﴾ คือออกไปจากหนทางที่เที่ยงตรงไปสู่การโง่เขลาเบาปัญญาและหลงทาง อย่างนี้แหละคือสภาพของผู้ที่หันเหออกจากการเชื่อฟังบรรดานบี ไม่ปฏิบัติตาม ไม่เชื่อฟัง ฝ่าฝืน กล่าวหาว่าโกหก เสนอคำขอที่เป็นการท้าทาย ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ۞ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ بَدَّلُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا۟ قَوْمَهُمْ دَارَ ٱلْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا ۖ وَبِئْسَ ٱلْقَرَارُ ﴿٢٩﴾ ﴾

"เจ้าไม่เห็นดอกหรือว่า บรรดาผู้เปลี่ยนแปลงความโปรดปรานของอัลลอฮฺ เป็นการปฏิเสธศรัทธา และได้นำกลุ่มชนของพวกเขาเข้าสู่ที่พำนักอันหายนะ (คือ) นรกญะฮันนัมที่มีเปลวไฟร้อนจัด และมันเป็นที่พำนักอันชั่วช้ายิ่ง"

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 28 และ 29)

และอะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า เขาได้เปลี่ยนไปเอาความรุนแรง ความลำบาก ด้วยกับความสุขสบาย

(อิบนุ อบีฮาติม 1/330)

﴿ وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّنۢ بَعْدِ إِيمَٰنِكُمْ
كُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْحَقُّ فَٱعْفُوا۟
وَٱصْفَحُوا۟ حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦٓ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٩﴾ وَأَقِيمُوا۟
ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ
إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٠﴾ ﴾

109. ชาวคัมภีร์จำนวนมากชอบ หากพวกเขาทำให้พวกเจ้ากลับไปเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาอีก ทั้งนี้ เพราะความอิจฉาริษยาที่เกิดจากตัวพวกเขาเอง หลังจากความจริงได้ประจักษ์แก่พวกเขาแล้ว ดังนั้นพวกเจ้าจงให้อภัย และทำเป็นไม่รู้เสียจนกว่าอัลลอฮฺจะประทานคำสั่งของพระองค์มา แท้จริง อัลลอฮฺทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง

110. และพวกเจ้าจงปฏิบัติละหมาด และจงชำระซะกาต และความดีใด ๆ ที่พวกเจ้าทำไว้ล่วงหน้า สำหรับตัวของพวกเจ้าเอง พวกเจ้าจะพบมัน ณ ที่อัลลอฮฺ แท้จริง อัลลอฮฺทรงเห็นสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ

ห้ามดำเนินตามทางของชาวคัมภีร์

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงเตือนบรรดาบ่าวของพระองค์ ผู้ศรัทธาว่าอย่าดำเนินตามทางของพวกกาฟิรฺ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นชาวคัมภีร์ และพระองค์ทรงให้บรรดาผู้ศรัทธาได้รู้ถึงการเป็นศัตรูของชาวคัมภีร์ ทั้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผย ตลอดจนการอิจฉาริษยาของพวกเขาที่มี

ต่อบรรดาผู้ศรัทธาโดยที่พวกเขารู้ดีว่าผู้ศรัทธาและนบีของพวกเขาได้รับเกียรติ และความโปรดปรานเช่นไร พระองค์ทรงใช้ให้บรรดาบ่าวของพระองค์ผู้ศรัทธา ให้อภัยอดทนจนกว่าคำสั่งของอัลลอฮฺให้ได้รับชัยชนะและการพิชิตจะมาถึง ใช้ให้ปฏิบัติละหมาด ชำระซะกาต โดยพระองค์ทรงส่งเสริมและสนับสนุนพวกเขาในเรื่องดังกล่าว

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจากอับดุลลอฮฺ อิบนุ กะอับ อิบนุ มาลิก ว่าแท้จริง กะอับ อิบนุล อัชรอฟ ที่เป็นชาวยิว ซึ่งเคยเป็นนักกวี และเคยกล่าวกวีโจมตีท่านนบี ﷺ และเกี่ยวกับเรื่องนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า ﴾ **ชาวคัมภีร์จำนวนมากชอบ หากพวกเขาทำให้พวกเจ้ากลับไปเป็น** ﴿ ไปจนกระทั่งถึงข้อความที่ว่า ﴾ **ดังนั้น พวกเจ้าจงให้อภัย และทำเป็นผู้ไม่รู้เสีย** ﴿

(อิบนุ อบีฮาติม 1/331)

อัฏเฏาะฮาก ได้เล่าโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่า แท้จริง รอซูลที่เป็นผู้อ่านไม่ออกเขียนไม่เป็นไปบอกให้พวกชาวยิวทราบถึงข้อมูลที่มีอยู่ในหมู่พวกเขาที่เกี่ยวกับคัมภีร์ บรรดาศาสนทูต และบรรดาสัญญาณต่างๆ ซึ่งทั้งหมดนั้นเป็นจริงตามที่พวกเขาเชื่อ แต่พวกเขาปฏิเสธไม่ยอมรับต่อท่าน อันเนื่องด้วยความอิจฉาริษยาและคิดร้ายต่อท่าน ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **ผู้ปฏิเสธศรัทธาอีก ทั้งนี้ เพราะความอิจฉาริษยาที่เกิดจากตัวของพวกเขาเองหลังจากความจริงได้ประจักษ์แก่พวกเขาแล้ว** ﴿ คือพวกเขากล่าวเช่นนั้น หลังจากความจริงได้ฉายแสงให้พวกเขาเห็นโดยพวกเขาไม่ได้โง่แต่ประการใด ที่เป็นเช่นนั้นเพราะความอิจฉาริษยาที่ทำให้พวกเขาไม่ยอมรับ ตำหนิ ติเตียน และให้ร้ายป้ายสี

(อัฏฏอบารี 2/502)

และอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงย้ำให้นบีของพระองค์ ﷺ และบรรดาผู้ศรัทธาได้เชื่อศรัทธา และยอมรับในสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานลงมาให้แก่พวกเขา และสิ่งที่พระองค์ประทานลงมาก่อนหน้านั้น โดยได้รับเกียรติอันสูงส่งและผลานิสงส์อันมากมาย โดยพระองค์จะทรงช่วยเหลือพวกเขาด้วย

อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **ที่เกิดจากตัวของพวกเขาเอง** ﴿ คืออันเนื่องด้วยตัวของพวกเขาเอง

(อิบนุ อบีฮาติม 1/332)

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **หลังจากความจริงได้ประจักษ์แก่พวกเขาแล้ว** ﴿ คือ หลังจากที่ได้ปรากฏชัดว่า มุฮัมมัดนั้นเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ ﷻ ที่พวกเขาพบท่าน ถูกระบุอยู่ในคัมภีร์เตารอตและอินญีลที่มีอยู่ ณ ที่พวกเขาก็ปฏิเสธไม่ยอมรับด้วย

ความอิจฉาริษยาและมองในแง่ร้าย เพราะปรากฏท่านมิได้มาจากในหมู่พวกเขา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/335)

เช่นเดียวกันกอตาดะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ดังนั้น พวกเจ้าจงให้อภัย และทำเป็นไม่รู้เสียจนกว่าอัลลอฮฺจะประทานคำสั่งของพระองค์มา** ﴿

(อิบนุ อบีฮาติม 1/335)

เช่นเกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟ أَذًى كَثِيرًا ﴾

“และแน่นอนยิ่ง พวกเจ้าจะได้ยินบรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์ก่อนหน้าพวกเจ้า และบรรดาผู้ให้มีภาคีขึ้น (แก่อัลลอฮฺ) ซึ่งก่อความเดือดร้อนอันมากมาย......ไปจนจบอายะฮฺ”

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 186)

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **ดังนั้น พวกเจ้าจงให้อภัย และทำเป็นไม่รู้เสียจนกว่าอัลลอฮฺจะประทานคำสั่งของพระองค์มา** ﴿ อายะฮฺนี้ถูกยกเลิกด้วยกับดำรัสของพระองค์ว่า

﴿ فَٱقْتُلُوا۟ ٱلْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ ﴾

“ก็จงสังหารมุชริกีนเหล่านั้น ณ ที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าพบพวกเขา”

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 5)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ قَـٰتِلُوا۟ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَلَا بِٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ ٱلْحَقِّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ حَتَّىٰ يُعْطُوا۟ ٱلْجِزْيَةَ عَن يَدٍ وَهُمْ صَـٰغِرُونَ ﴿٢٩﴾ ﴾

"พวกเจ้าจงต่อสู้กับบรรดาผู้ที่ไม่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺและวันปรโลก และไม่งดเว้นสิ่งที่อัลลอฮฺ และรอซูลของพระองค์ห้ามไว้ และไม่ปฏิบัติตามศาสนาแห่งความสัจจะ อันได้แก่บรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์จนกว่าพวกเขาจะจ่ายอัลญิซยะฮฺ (ภาษีหัว) จากมือของพวกเขาเองในสภาพที่พวกเขาเป็นผู้ต้อยต่ำ"

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 29)

อายะฮฺนี้ได้มายกเลิกการอภัยให้แก่พวกมุชริกีน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/334)

เช่นเดียวกันอะบุลอาลียะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, กอตาดะฮฺ และอัสสุดดีย์ ก็ได้กล่าวเช่นนั้น *(อิบนุ อบีฮาติม 1/335)* ว่ามันถูกยกเลิกด้วยกับอายะฮฺที่เกี่ยวกับดาบ และยังชี้แนะไปในเรื่องดังกล่าวนี้เช่นเดียวกับ ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **จนกว่าอัลลอฮฺจะประทานคำสั่งของพระองค์มา** ﴿

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจากอุซามะฮฺ อิบนุ ซัยดฺ ว่า ปรากฏว่า ท่านรอซูล ﷺ และบรรดาสาวกของท่าน เคยให้อภัยต่อพวกมุชริกีน และชาวคัมภีร์ดังที่อัลลอฮฺทรงใช้พวกเขาและอดทนต่ออันตรายต่างๆ ตามที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ดังนั้น พวกเจ้าจงให้อภัย และทำเป็นไม่รู้เสียจนกว่าอัลลอฮฺจะประทานคำสั่งของพระองค์มา แท้จริง อัลลอฮฺทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง** ﴿ และปรากฏว่าท่านรอซูล ﷺ เคยตีความการให้อภัยตามที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ท่านจนกระทั่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงอนุญาตให้พวกเขาฆ่าและต่อสู้ได้ ดังนั้นอัลลอฮฺ ﷻ จึงฆ่าหัวหน้าของชาวกุเรชบางคน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/333)

ฮะดีษนี้ สายรายงานถูกต้องโดยที่ข้าพเจ้าไม่พบสิ่งใดจากหนังสือฮะดีษทั้งหก แต่ทว่าพื้นเดิมของฮะดีษนี้อยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานโดย อุซามะฮฺ

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/87, มุสลิม 3/1422)

ส่งเสริมให้ประกอบการงานที่ดีๆ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงปฏิบัติละหมาด และจงชำระซะกาต และความดีใดๆ ที่พวกเจ้าทำไว้ล่วงหน้าสำหรับตัวของพวกเจ้าเอง พวกเจ้าก็จะพบมัน ณ ที่อัลลอฮฺ** ﴿ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงส่งเสริมสนันสนุนให้พวกเขาทำความดีที่เป็นประโยชน์กับพวกเขาและบั้นปลายที่ดีก็จะกลับมายังพวกเขาในวันกิยามะฮฺ เช่น การปฏิบัติละหมาด, ชำระซะกาตเพื่อที่อัลลอฮฺจะให้พวกเขาสามารถจะมีชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างสุขสบาย และในวันโลกหน้าอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَوْمَ لَا يَنفَعُ ٱلظَّٰلِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ ۖ وَلَهُمُ ٱللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوٓءُ ٱلدَّارِ ﴿٥٢﴾ ﴾

"วันที่การแก้ตัวของพวกเขาจะไม่อำนวยประโยชน์แก่บรรดาผู้อธรรม และสำหรับพวกเขาจะได้รับการสาปแช่ง และสำหรับพวกเขาจะมีที่พำนักอันเลวร้าย"

(ซูเราะฮฺ ฆอฟิรฺ อายะฮฺที่ 52)

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **แท้จริง อัลลอฮฺทรงเห็นสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ** ﴾ หมายความว่า แท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ นั้นจะไม่ทรงลืมการกระทำของคนที่กระทำอย่างหนึ่งอย่างใดและไม่ทำให้มันสูญหายไป ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นความดีหรือความชั่ว ดังนั้น พระองค์จะทรงตอบแทนผู้กระทำทุกคนตามผลงานของเขาอย่างครบถ้วน

﴿ وَقَالُوا۟ لَن يَدْخُلَ ٱلْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ ۗ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿١١١﴾ بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُۥٓ أَجْرُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾ وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ لَيْسَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ عَلَىٰ شَىْءٍ وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ لَيْسَتِ ٱلْيَهُودُ عَلَىٰ شَىْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ ٱلْكِتَٰبَ ۗ كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾ ﴾

111. และพวกเขากล่าวว่า จะไม่มีใครได้เข้าสวรรค์เลย นอกจากผู้ที่เป็นยิว หรือคริสเตียนเท่านั้น นั่นเป็นความเพ้อฝันของพวกเขา (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า พวกเจ้าจงนำหลักฐานของพวกเจ้ามา ถ้าหากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง

112. หาใช่เป็นเช่นนั้นไม่ ผู้ใดที่มอบใบหน้า (ตัว) ของเขาให้แก่อัลลอฮฺ โดยเขาเป็นผู้กระทำความดีแล้วไซร้ เขาจะได้รับผลตอบแทน ณ ที่พระผู้อภิบาลโดยไม่มีความหวาดกลัวใด ๆ แก่พวกเขา และพวกเขาก็จะไม่เสียใจ

113. และชาวยิว กล่าวว่า ชาวคริสต์นั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนสิ่งใด และชาวคริสต์ก็กล่าวว่า ชาวยิวนั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนสิ่งใด ทั้งๆ ที่พวกเขาอ่านคัมภีร์กันอยู่ ในทำนองเดียวกัน บรรดาผู้ที่ไม่รู้ก็ได้กล่าวเช่นเดียวกับคำพูดของพวกเขา ดังนั้น ในวันปรโลก อัลลอฮฺจะทรงตัดสินในระหว่างพวกเขาในเรื่องที่พวกเขาขัดแย้งกัน

ความเพ้อฝันของชาวคัมภีร์

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงอธิบายให้ทราบถึงเล่ห์เหลี่ยมหรือกลลวงของชาวยิว และคริสต์ของแต่ละฝ่ายให้ทราบ โดยแต่ละฝ่ายต่างอ้างว่าฝ่ายตัวเองจะได้เข้าสวรรค์เพียงฝ่ายเดียว และเช่นเดียวกันอัลลอฮฺ ﷻ ทรงบอกให้ทราบในซูเราะฮฺอัลมาอิดะฮฺ ว่า พวกเขากล่าวว่า ﴿ نَحْنُ أَبْنَٰٓؤُاْ ٱللَّهِ وَأَحِبَّٰٓؤُهُۥ ﴾ ซึ่งมีความว่า "พวกเราคือบุตรของอัลลอฮฺ และเป็นที่รักใคร่ของพระองค์" *(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 18)* โดยอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงยืนยันถึงความโป้ปดและความโกหกของพวกเขา โดยบอกให้ทราบว่า อัลลอฮฺ ﷻ จะทรงลงโทษพวกเขาอันเนื่องด้วยความผิดดังกล่าว และถ้าพวกเขาเป็นเช่นนั้นจริงเรื่องก็คงจะไม่เป็นเช่นนั้น และเช่นเดียวกับที่พวกเขาเคยอ้างว่า พวกเขาจะได้เข้านรกนอกจากจำนวนวันที่นับได้เท่านั้น ต่อจากนั้นก็จะได้เข้าสวรรค์ ซึ่งอัลลอฮฺก็ได้ตอบโต้พวกเขาไปแล้ว เช่นเดียวกับในครั้งนี้แหละ ที่มักจะอ้างอย่างโน้นอย่างนี้โดยไม่มีหลักฐานมายืนยัน เป็นการอ้างลอยๆ ไปอย่างนั้น ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **นั่นเป็นการเพ้อฝันของพวกเขา** ﴿

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า มันเป็นความเพ้อฝันที่พวกเขาอ้างไปสู่อัลลอฮฺ ﷻ โดยไม่ชอบธรรม

(อิบนุ อบีฮาติม 1/336)

กอตาดะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ก็กล่าวเช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/336)

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴾ **จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า พวกเจ้าจงนำหลักฐานของพวกเจ้ามา** ﴿

อะบุลอาลียะฮฺ, มุญาฮิด, อัสสุดดีย์ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้กล่าว คำว่า "**บุรฺฮาน**" ก็คือ "**ฮุจญะตะกุม**" ข้ออ้างของพวกเจ้านั่นเอง

(อิบนุ อบีฮาติม 1/337)

และกอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้อธิบายให้ทราบต่อไปว่า ﴿ **ถ้าหากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง** ﴾ ในสิ่งที่พวกเจ้าอ้าง

(อิบนุ อบีฮาติม 1/337)

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿ **หาใช่เช่นนั้นไม่ ผู้ใดที่มอบใบหน้า (ตัว) ของเขาให้แก่อัลลอฮฺ โดยเขาเป็นผู้กระทำดีแล้วไซร้** ﴾ คือใครที่ทำงานใดๆ ด้วยความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮฺ ﷻ เพียงองค์เดียวโดยไม่เอาสิ่งใดมาเป็นภาคีต่อพระองค์ ดังเช่นที่พระองค์ตรัสว่า

﴿ فَإِنْ حَآجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِ ﴾

"แล้วถ้าหากพวกเขาได้โต้แย้งเจ้า ก็จงกล่าวว่าฉันได้มอบใบหน้า (ตัว) ของฉันต่ออัลลอฮฺแล้ว และผู้ที่ปฏิบัติตามฉัน (ก็มอบ) ด้วย"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 20)

อะบุลอาลียะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **หาใช่เช่นนั้นไม่ ผู้ใดที่มอบใบหน้า (ตัว) ของเขาให้แก่อัลลอฮฺ** ﴾ เขากล่าวว่า ใครที่ให้ความบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮฺ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/339)

สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **หาใช่เช่นนั้นไม่ ผู้ใดที่มอบ** ﴾ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ﴿ **ใบหน้าของเขา** ﴾ เขากล่าวว่า ศาสนาของเขาเพื่ออัลลอฮฺ ﷻ *(อิบนุ อบีฮาติม 1/338)* ﴿ **โดยเขาเป็นผู้ทำความดีแล้วไซร้** ﴾ คือด้วยการปฏิบัติตามรอซูล ﷺ

และเงื่อนไขในการที่งานเป็นที่ยอมรับนั้น 2 ประการ คือ

1. งานนั้นจะต้องเป็นไปเพื่ออัลลอฮฺ ﷻ เพียงองค์เดียว

2. งานนั้นจะต้องถูกต้องตรงตามบทบัญญัติ

ดังนั้น ถ้างานที่ทำนั้นบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮฺ ﷻ แต่ไม่ตรงตามบัญญัติ ก็จะไม่ถูกรับแต่ประการใด

ด้วยเหตุนี้ ท่านรอซูล ﷺ จึงกล่าวว่า

(مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ)

"ใครที่ทำงานอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่มีในศาสนาของเรา งานนั้นก็จะถูกปัด (อัลลอฮฺไม่รับ)"

(บันทึกโดย มุสลิม 3/1344)

ดังนั้น การกระทำของบาทหลวงและผู้ที่คล้ายๆ กัน สมมุติว่าพวกเขามีความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮฺ แต่มันก็จะไม่ถูกรับจากพวกเขาจนกว่างานนั้นต้องมีแบบอย่าง เป็นที่อนุญาตจากท่านรอซูล ﷺ ที่ถูกส่งมายังพวกเขาและมนุษย์ทั้งมวล ซึ่งในจำนวนนั้นก็มีพวกเขาและคนอื่นเช่นพวกเขาด้วย อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَقَدِمْنَآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا۟ مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَٰهُ هَبَآءً مَّنثُورًا ﴿٢٣﴾ ﴾

"และเรามุ่งสู่ส่วนหนึ่งของการงานที่ได้ปฏิบัติไว้ แล้วเราได้ทำให้มันไร้คุณค่ากลายเป็นฝุ่นละอองที่ปลิวว่อน"

(ซูเราะฮฺ อัลฟุรกอน อายะฮฺที่ 23)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَعْمَٰلُهُمْ كَسَرَابٍۭ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ ٱلظَّمْـَٔانُ مَآءً حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَهُۥ لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا ﴾

"และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธานั้น การงานของพวกเขาปรียบเสมือนภาพลวงตาในที่ราบโล่งเตียน คนกระหายน้ำคิดว่ามันเป็นแอ่งน้ำ เมื่อเขามาถึงมัน เขาจะไม่พบสิ่งใดเลย"

(ซูเราะฮฺ อันนูรฺ อายะฮฺที่ 39)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَٰشِعَةٌ ﴿٢﴾ عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾ تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ ءَانِيَةٍ ﴿٥﴾ ﴾

"ในวันนั้นมีหลายใบหน้าที่ต่ำต้อย ใบหน้าที่ทำงานหนักระทมใจ ซึ่งจะเข้าไปเผาไหม้ในไฟอันอับแสง จะถูกให้ดื่มจากตาน้ำที่ร้อนจัด"

(ซูเราะฮฺ อัลฆอชียะฮฺ อายะฮฺที่ 2 – 5)

ส่วนถ้าปรากฏว่า การกระทำสอดคล้องกับบทบัญญัติตามรูปแบบที่ปรากฏอย่างชัดเจน แต่ผู้กระทำไม่มีความบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮฺ ﷻ งานนั้นก็จะถูกตีกลับอีกเช่นกัน อย่างนี้เป็นสภาพของผู้ที่โอ้อวดและพวกที่หน้าไหว้หลังหลอก ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَهُوَ خَٰدِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوٓا۟ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ قَامُوا۟ كُسَالَىٰ يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้กลับกลอกนั้น กำลังหลอกลวงอัลลอฮฺอยู่ ขณะเดียวกัน พระองค์ทรงหลอกลวงพวกเขา และเมื่อพวกเขาลุกขึ้นไปละหมาดพวกเขาก็ลุกไปในสภาพที่เกียจคร้านโดยให้ผู้คนเห็นเท่านั้น และพวกเขาจะไม่กล่าวระลึกถึงอัลลอฮฺนอกจากเพียงเล็กน้อยเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 142)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ ٱلَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾ ٱلَّذِينَ هُمْ يُرَآءُونَ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ ٱلْمَاعُونَ ﴿٧﴾ ﴾

"ดังนั้น ความหายนะจงมีแด่บรรดาผู้ทำละหมาด โดยที่พวกเขาละเลยต่อการละหมาดของพวกเขา โดยที่พวกเขาโอ้อวดกัน และพวกเขาจะหวงแหนเครื่องใช้เล็ก ๆ น้อย ๆ (แก่เพื่อนบ้าน)"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอูน อายะฮฺที่ 4 – 7)

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า

﴿ فَمَن كَانَ يَرْجُوا۟ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَٰلِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدًۢا ﴾

"ดังนั้น ผู้ใดหวังที่จะพบพระผู้อภิบาลของเขา ก็ให้เขาประกอบการงานที่ดี และอย่าตั้งผู้ใดเป็นภาคีในการเคารพภักดีต่อพระผู้อภิบาลของเขาด้วย"

(ซูเราะฮฺ อัลกะฮฺฟิ อายะฮฺที่ 110)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอายะฮฺนี้ว่า ﴿ **หาเป็นเช่นนั้นไม่ ผู้ใดที่มอบใบหน้า (ตัว) ของเขาให้แก่อัลลอฮฺ โดยเขาเป็นผู้กระทำความดีแล้วไซร้** ﴾

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾

"พวกเขาก็จะได้รับรางวัล ณ พระผู้อภิบาลของพวกเขาโดยไม่มีความหวาดกลัว

ใด ๆ และพวกเขาก็จะไม่เสียใจ"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 62)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้รับประกันแก่พวกเขาว่าจะได้รับรางวัลตอบแทน และให้ความปลอดภัยแก่พวกเขาจากความกลัว และอื่นๆ ﴿ **โดยไม่มีความหวาดกลัวใด ๆ แก่พวกเขา** ﴾ ในสิ่งที่พวกเขาจะเผชิญ ﴿ **และพวกเขาก็จะไม่เสียใจ** ﴾ ในสิ่งที่ผ่านมา

เช่นดียวกัน สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **โดยไม่มีความหวาดกลัวใด ๆ แก่พวกเขา** ﴾ หมายถึงในปรโลก ﴿ **และพวกเขาก็จะไม่เสียใจ** ﴾ หมายถึงพวกเขาจะไม่เสียใจสำหรับความตาย

(อิบนุ อบีฮาติม 1/338)

ยิวกับคริสต์ขัดแย้งกันเอง อันเนื่องด้วยการปฏิเสธ และดื้อดึง

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **ชาวยิวกล่าวว่า ชาวคริสต์นั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนสิ่งใด และชาวคริสต์ก็กล่าวว่า ชาวยิวนั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนสิ่งใดทั้งที่พวกเขาอ่าน (คัมภีร์กันอยู่)** ﴾

อัลลอฮฺ ﷻ ได้อธิบายให้ทราบถึงความเห็นที่ขัดแย้งกัน ความกริ้วโกรธ การเป็นศัตรูกัน และการดื้อรั้นระหว่างทั้งสองกลุ่ม ดังที่ มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส ว่าเมื่อชาวคริสต์ เมืองนัจรอน ได้เดินทางเข้ามาที่ท่านรอซูล ﷺ บาทหลวงชาวยิวก็มาที่พวกเขา แล้วรอเฟียะอฺ บุตรฮุร็อยมิละฮฺ ก็ได้กล่าวว่า พวกท่านนั้นไม่มีพื้นฐานอะไรเลย และเขาก็ไม่ยอมรับอีซา (เยซู) และคัมภีร์อินญีล และแล้วชายคนหนึ่งจากชาวคริสต์เมืองนัจญรอนก็กล่าวแก่ชาวยิวคนนั้นว่า พวกท่านก็ไม่มีพื้นฐานอะไรเลย และเขาก็ปฏิเสธมูซา และไม่ยอมรับคัมภีร์เตารอต ดังนั้น อัลลอฮฺจึงได้ประทานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวตามคำพูดของทั้งสองว่า ﴿ **ชาวยิวกล่าวว่า ชาวคริสต์นั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนสิ่งใด และชาวคริสต์ก็กล่าวว่า ชาวยิวนั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนสิ่งใด ทั้ง ๆ ที่พวกเขาอ่านคัมภีร์กันอยู่** ﴾

(อิบนุ อบีฮาติม 1/339)

คือแต่ละฝ่ายต่างก็อ่านคัมภีร์ของเขาที่ยืนยันรับรองคนที่เขาปฏิเสธไม่ยอมรับ คือชาวยิวไม่ยอมรับนบีอีซา โดยที่ในคัมภีร์เตารอตนั้นระบุการรับรองของนบีมูซาต่ออีซา และในคัมภีร์อินญีลก็เช่นเดียวกันที่ระบุว่า อีซาได้รับรองนบีมูซา และสิ่งที่มีอยู่ในคัมภีร์เตารอต ว่าทุกอย่างนั้นมาจากอัลลอฮฺ ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างปฏิเสธอีกฝ่ายหนึ่ง

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **ในทำนองเดียวกัน บรรดาผู้ที่ไม่รู้ก็ได้กล่าวเช่นเดียวกับคำพูดของพวกเขา** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ ได้อธิบายให้ทราบถึงความโง่ของชาวยิว และชาวคริสต์

ที่ได้โต้เถียง และขัดแย้งกันเช่นนั้น

บรรดานักอธิบายอัลกุรอานได้มีความเห็นต่างกันถึงผู้ที่พระองค์ตรัสว่า ﴾ **บรรดาผู้ที่ไม่รู้** ﴿ นั้นเป็นใครกัน :-

อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และกอตาดะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **ในทำนองเดียวกัน บรรดาผู้ที่ไม่รู้** ﴿ ว่าชาวคริสต์นั้นก็กล่าวเช่นเดียวกับชาวยิว ซึ่งกล่าวเป็นคำพูดเดียวกันเลย

(อิบนุ อบีฮาติม 1/341)

อิบนุ ญุร็อยญฺ ได้กล่าวว่า ฉันได้ถามอะฏออฺ ว่าบรรดาพวกที่ไม่รู้นั้นเป็นใครกัน? เขาตอบว่า เป็นชนกลุ่มหนึ่งก่อนชาวยิว และชาวคริสต์ ก่อนคัมภีร์เตารอต และอินญีล

(อิบนุ อบีฮาติม 1/340)

และอัสสุดดีย์ ก็กล่าวเช่นเดียวกันว่า (บรรดาผู้ที่ไม่รู้ก็ได้กล่าว) นั้นคือพวกเขาเป็นชาวอาหรับ ซึ่งกล่าวว่า มุฮัมมัดก็ไม่ได้ตั้งอยู่บนสิ่งใด

(อิบนุ อบีฮาติม 1/340)

อบูญะอฺฟัรฺ อิบนุ ญะรีรฺ ได้เลือกเอาว่า ข้อความนี้เป็นข้อความที่กว้างเหมาะสมกับทุกกลุ่มทั้งหมด ซึ่งยังไม่มีหลักฐานขั้นเด็ดขาดเจาะจงเป็นกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดจากทรรศนะต่าง ๆ เหล่านั้น ดังนั้น ถือว่าได้กับทั้งหมดจะดีกว่า *วัลลอฮุอะอฺลัม*

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ดังนั้น ในวันปรโลก อัลลอฮฺจะทรงตัดสินในระหว่างพวกเขาในเรื่องที่พวกเขาขัดแย้งกัน** ﴿ คืออัลลอฮฺ ﷻ จะทรงรวมพวกเขาในวันกิยามะฮฺ และพิพากษาตัดสินในระหว่างพวกเขาด้วยความเที่ยงธรรม โดยจะไม่เอนเอียง และอธรรมต่อผู้ใด แม้เพียงอณูเดียว อายะฮฺนี้ก็ดังดำรัสของพระองค์ในซูเราะฮฺอัลฮัจญ์ ว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَٱلَّذِينَ هَادُواْ وَٱلصَّٰبِـِٔينَ وَٱلنَّصَٰرَىٰ وَٱلْمَجُوسَ وَٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้ศรัทธา และบรรดาชาวยิว และพวกกราบไหว้ดวงดาว และชาวคริสต์ และพวกบูชาไฟ และบรรดาผู้ตั้งภาคี แท้จริง อัลลอฮฺจะทรงตัดสินระหว่างพวกเขาในวันปรโลก แท้จริง อัลลอฮฺนั้นจะทรงเป็นพยานแก่ทุกสิ่ง"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ 17)

เช่นเดียวกัน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾ ﴾

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า พระผู้อภิบาลของเราจะทรงรวบรวมพวกเราทั้งหมด (ในวันปรโลก) แล้วพระองค์จะทรงตัดสินระหว่างพวกเราด้วยความจริง และพระองค์คือผู้ทรงตัดสิน ผู้ทรงรอบรู้"

(ซูเราะฮฺ สะบะอฺ อายะฮฺที่ 26)

﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَن يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا ۚ أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ ۚ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾ ﴾

114. และใครเล่าที่เป็นผู้อธรรมยิ่งไปกว่า ผู้ที่หวงห้ามมัสญิดของอัลลอฮฺ ในการที่พระนามของพระองค์จะถูกกล่าวในมัสญิดเหล่านั้น และพยายามทำลายมันด้วย ชนเหล่านี้แหละ ไม่บังควรแก่เขาที่จะเข้าไปในนั้น นอกจากในฐานะเป็นผู้เกรงกลัวเท่านั้น และพวกเขาจะได้รับความอัปยศในโลกนี้ ส่วนในปรโลกนั้น พวกเขาจะได้รับการลงโทษอย่างใหญ่หลวง

คนที่ขัดขวางมัสญิดของอัลลอฮฺ ﷻ และพยายามที่จะทำลายถือเป็นคนอธรรม

จุดมุ่งหมาย ผู้ที่ขัดขวาง หวงห้ามมัสญิดของอัลลอฮฺ ﷻ และพยายามทำลาย ก็คือ พวกมุชริกีนกุเรช ดังที่อิบนุญะรีรฺ ได้รายงานมาจาก อิบนุ ซัยดฺ ในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และใครเล่าที่เป็นผู้อธรรมยิ่งไปกว่า ผู้ที่หวงห้ามมัสญิดของอัลลอฮฺ ในการที่พระนามของพระองค์ จะถูกกล่าวในมัสญิดเหล่านั้น และพยายามทำลายมันด้วย** ﴾ ว่า พวกมุชริกีนเหล่านั้น คือพวกที่ได้ขัดขวางมิให้ท่านรอซูล ﷺ ในวันอัลฮุดัยบิยะฮฺ มิให้เข้ามาที่เมืองมักกะฮฺ จนกระทั่งท่านได้เชือดสัตว์พลีในการครองเอียะฮฺรอมเข้ามาที่ตำบลซีฏูวา และท่านได้ทำข้อตกลงกับพวกเขา และกล่าวแก่พวกเขาว่า "ไม่เคยมีคนใดที่จะถูกห้ามจากบัยตุลลอฮฺ แม้แต่

ชายคนหนึ่งได้พบคนที่ฆ่าพ่อของเขาและพี่ชายของเขา เขาก็ยังไม่ห้ามฆาตกรคนนั้นมิให้เข้าไปยังบัยตุลลอฮฺ" แล้วพวกเขาจึงกล่าวว่า "เราจะไม่อนุญาตให้คนที่ฆ่าพ่อแม่พี่น้องของเราในสมรภูมิบัรฺเข้ามาเป็นอันขาด ตราบใดที่เรายังมีชีวิตอยู่"

และในดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **และพยายามทำลายมันด้วย** ﴿ ว่าเพราะพวกเขาพยายามตัดขาดที่จะไม่กล่าวถึงผู้ที่สร้างมัน และมาทำฮัจญ์ทำอุมเราะฮฺ

(อัฏฏอบารี 2/521)

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส ว่า แท้จริง ชาวกุเรชนั้นได้ขัดขวางท่านนบี ﷺ มิให้ละหมาดที่อัลกะอฺบะฮฺในมัสญิดฮะรอม แล้วอัลลอฮฺจึงได้ประทานอายะฮฺนี้ลงมาที่ว่า ﴾ **และใครเล่าที่จะเป็นอธรรมยิ่งไปกว่า ผู้ที่หวงห้ามมัสญิดของอัลลอฮฺในการที่พระนามของพระองค์จะถูกกล่าวในมัสญิดเหล่านั้น** ﴿

(อิบนุ อบีฮาติม 1/341)

หลังจากที่ อัลลอฮฺ ﷻ ได้มุ่งตำหนิชาวยิว และชาวคริสต์ พระองค์ก็ได้เริ่มตำหนิพวกมุชริกีนที่พวกเขาได้ขับไล่ท่านรอซูล ﷺ และบรรดาสาวกออกไปจากเมืองมักกะฮฺ และขัดขวางพวกเขามิให้ละหมาดในมัสญิดฮะรอม และพยายามเข้าครอบงำมัสญิดด้วยเจว็ดของพวกเขา การดื้อดึงและการทำชิริกของพวกเขา ดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا
أَوْلِيَاءَهُ ۚ إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾ ﴾

"และมีอะไรแก่พวกเขากระนั้นหรือ ที่อัลลอฮฺจะไม่ทรงลงโทษพวกเขา ทั้ง ๆ ที่พวกเขาขัดขวาง มิให้เข้ามัสญิดฮะรอม และพวกเขาก็มิใช่เป็นผู้คุ้มครองมัสญิดนั้นด้วย ผู้คุ้มครองมัสญิดนั้นมิใช่ใครอื่นไม่ นอกจาก บรรดาผู้ยำเกรงเท่านั้น แต่ทว่าพวกเขาส่วนมากไม่รู้"

(ซูเราะฮฺ อัลอัมฟาล อายะฮฺที่ 34)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ ۚ
أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ
اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ
إِلَّا اللَّهَ ۖ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾ ﴾

“ไม่บังควรแก่ผู้ที่สักการะเจว็ดทั้งหลายที่จะบูรณะบรรดามัสญิดของอัลลอฮฺ ในฐานะที่พวกเขายืนยันแก่ตัวของพวกเขาเองแล้วซึ่งการปฏิเสธศรัทธา ชนเหล่านี้แหละ บรรดาการงานของพวกเขาจะไร้ผล และในนรกนั้นพวกเขาจะคงอยู่ตลอดกาล แท้จริง ที่จะบูรณะมัสญิดของอัลลอฮฺนั้นคือ ผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลก และได้ปฏิบัติละหมาด และชำระซะกาต และเขามิได้ยำเกรงนอกจากอัลลอฮฺเท่านั้น ดังนั้น จึงหวังได้ว่า ชนเหล่านี้แหละเป็นผู้ที่อยู่ในหมู่ผู้รับทางนำ”

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 17 และ 18)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ هُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّوكُمْ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ وَٱلْهَدْىَ مَعْكُوفًا أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُۥ
وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُّؤْمِنَٰتٌ لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ أَن تَطَـُٔوهُمْ فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم
مَّعَرَّةٌۢ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِّيُدْخِلَ ٱللَّهُ فِى رَحْمَتِهِۦ مَن يَشَآءُ لَوْ تَزَيَّلُواْ لَعَذَّبْنَا ٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾ ﴾

“พวกเขาคือบรรดาผู้ปฏิเสธ และปิดกั้นพวกเจ้าให้ห่างจากมัสญิดฮะรอม และการเชือดสัตว์พลีที่ถูกกักกันไว้ มิให้บรรลุสู่ที่เชือดของมัน และหากมิใช่มีบรรดาผู้ศรัทธาชายและบรรดาผู้ศรัทธาหญิง ซึ่งพวกเจ้าไม่รู้จักพวกเขา พวกเจ้าก็จะฆ่าพวกเขา แล้วก็จะเป็นเหตุให้เกิดโทษแก่พวกเจ้าเพราะพวกเขาโดยไม่รู้ตัว ทั้งนี้เพื่ออัลลอฮฺจะทรงให้ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์เข้าอยู่ในความเมตตาของพระองค์ หากพวกเขาแยกออกจากกัน แน่นอน เราก็จะลงโทษผู้ปฏิเสธศรัทธาในหมู่พวกเขาอย่างเจ็บปวด”

(ซูเราะฮฺ อัลฟัตฮฺ อายะฮฺที่ 25)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ
وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا ٱللَّهَ ﴾

“แท้จริงที่จะบูรณะมัสญิดของอัลลอฮฺนั้น คือผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลก และได้ปฏิบัติละหมาด และชำระซะกาต และเขามิได้ยำเกรง นอกจากอัลลอฮฺเท่านั้น”

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 18)

แล้วถ้าปรากฏว่า ดังกล่าวนั้น เขาถูกขับไล่ออกไป ถูกขัดขวาง แล้วการทำลายอะไรจะยิ่งใหญ่ไปกว่านั้นอีก? เพราะจุดมุ่งหมายในการบูรณะมัสญิดนั้นมีเพียงแต่ตบแต่ง ดำเนินการให้เป็นรูปร่างขึ้นมาเท่านั้น แต่การบูรณะนั้นประกอบไปด้วยการประกอบอิบาดะฮฺ การระลึกถึงอัลลอฮฺ ﷻ และการประกอบศาสนกิจในนั้นด้วย และการให้สถานที่นั้นสะอาดปราศจากสิ่งสกปรก และการทำชิริกด้วย

ข่าวดีที่อิสลามจะได้รับชัยชนะ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า ﴿ **ชนเหล่านี้แหละ ไม่บังควรแก่เขาที่จะเข้าไปในนั้น นอกจากในฐานะเป็นผู้เกรงกลัวเท่านั้น** ﴾ เป็นประโยคที่อยู่ในรูปของคำบอกเล่า แต่มีความหมายเป็นคำสั่งใช้ คือ หากพวกเจ้ามีอำนาจเหนือพวกเขา ก็อย่าได้ปล่อยให้พวกเขาเข้าสู่เมืองมักกะฮฺได้เป็นอันขาด นอกจากอยู่ภายใต้ข้อสัญญาหรือเสียภาษีหัว และด้วยเหตุนี้ เมื่อท่านรอซูล ﷺ ได้พิชิตหรือเปิดเมืองมักกะฮฺได้ ท่านจึงได้มีคำสั่งในปีถัดไปคือปีที่ 9 แห่งฮิจญเราะฮฺศักราช ท่านได้ใช้คนประกาศขณะที่พำนักอยู่ที่ตำบลมินา ว่า

(أَلاَ لاَ يَحُجَّنَّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلاَ يَطُوْفَنَّ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ وَمَنْ كَانَ لَهُ أَجَلٌ فَأَجَلُهُ إِلَى مُدَّتِهِ)

"พึงทราบเถิดว่า หลังจากปีนี้ไปแล้ว คนมุชริกจะต้องไม่มาทำฮัจญ์อีก และคนที่เปลือยกายจะไม่มีการฏอวาฟ (เดินเวียนรอบ) บัยตุลลอฮฺอีก และผู้ใดที่มีข้อกำหนดอยู่ ดังนั้น กำหนดของมันก็ไปจนถึงระยะเวลานั้น"

ดังที่กล่าวมานี้ ที่จริงแล้ว ท่านได้ยืนยัน และปฏิบัติตามดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُواْ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا ﴾

"โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย แท้จริง บรรดามุชริกนั้นโสมม ดังนั้น พวกเขาจงอย่าเข้าใกล้มัสญิดฮะรอม หลังจากปีของพวกเขานี้"

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 28)

บางท่านบอกว่าอายะฮฺนี้เป็นข่าวดีจากอัลลอฮฺ ﷻ แก่บรรดามุสลิม คือ พระองค์จะใช้พวกเขาเข้าครอบครองมัสญิดฮะรอมและมัสญิดต่างๆ และพระองค์จะทรงให้บรรดามุชริกีนยอมแก่พวกเขา จนกว่าจะไม่มีใครสักคนเข้าไปในมัสญิดฮะรอมนอกจากต้องเป็นผู้ที่มีความกลัว กลัวที่จะถูกจับได้ กลัวการลงโทษ กลัวการถูกสังหาร หากเขาไม่ได้เข้าเป็นมุสลิม และความจริง

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้ข้อสัญญานี้มีผลใช้บังคับที่ได้กล่าวมาแล้วในการห้ามคนมุชริกีนเข้ามัสญิดฮะรอม และท่านรอซูล ﷺ ได้สั่งเสียเอาไว้ว่า ไม่ควรที่จะให้มีสองศาสนาคงอยู่ในคาบสมุทรอาหรับ และให้ขับไล่ยิวและคริสต์ออกไป การสรรเสริญและความโปรดปรานเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ให้เป็นอย่างนั้นก็ไม่ใช่อะไรอื่น นอกจากเป็นการให้เกียรติกับมัสญิดฮะรอมบริเวณใกล้เคียงและรอบๆ นั้น ให้พ้นไปจากการชิริก เพราะบริเวณนั้นเป็นบริเวณที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ส่งศาสนทูตของพระองค์มาเพื่อเป็นผู้แจ้งข่าวดีและข่าวร้ายให้มนุษย์ทั้งมวล ซึ่งการชิริกนี้เป็นสิ่งที่ต่ำต้อยที่สุดในโลกนี้ เช่นเดียวกับการขัดขวางบรรดาผู้ศรัทธามิให้เข้ามัสญิดฮะรอมนั้นพวกเขาก็จะต้องถูกขัดขวางและหวงห้ามด้วย และการที่พวกเขาขับไล่ท่านออกไปจากเมืองมักกะฮฺนั้นก็ควรที่พวกเขาจะถูกขับไล่ออกไปด้วย ﴿ **ส่วนในปรโลกนั้น พวกเขาจะได้รับการลงโทษอย่างใหญ่หลวง** ﴾ อันเนื่องจากพวกเขาฝ่าฝืนข้อห้ามของบ้านหลังนั้น และเอาเจว็ดไปไว้ในนั้น และรอบๆ นั้น และไปขอวิงวอนอื่นๆ จากอัลลอฮฺ ﷻ ณ ที่นั้น เดินเวียนรอบ (ฏอวาฟ) ในสภาพที่เปลือยกาย และอื่นๆ ที่เป็นการกระทำที่อัลลอฮฺ ﷻ และรอซูลของพระองค์ไม่ชอบ

ความจริงได้มีฮะดีษให้ขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺให้พ้นไปจากความต่ำต้อยแห่งโลกนี้และการลงโทษในปรโลก ดังที่อิมามอะหฺมัดได้รายงานมาจาก บุสรฺ อิบนุ อัรฺฏอฮฺ ได้เล่าว่าปรากฏว่าท่านรอซูล ﷺ ได้เคยขอพรว่า

(اَللهُمَّ أَحْسِنْ عَاقِبَتَنَا فِي الْأُمُوْرِ كُلِّهَا وَأَجِرْنَا مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْآخِرَةِ)

"โอ้อัลลอฮฺ ขอได้โปรดให้บั้นปลายของเราดีในเรื่องต่างๆ ทั้งหมด และขอได้ปกป้องเราให้พ้นจากความต่ำต้อยแห่งโลกนี้ และการลงโทษในปรโลกด้วยเถิด"

(บันทึกโดย อะหฺมัด 4/181 โดยที่ฮะดีษบทนี้ เป็นฮะดีษฮะซัน)

وَلِلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ ۚ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا۟ فَثَمَّ وَجْهُ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

115. ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกนั้นเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ดังนั้น ไม่ว่าพวกเจ้าจะผินหน้าไปทางไหน ที่นั่นคือพระพักตร์ (ทิศ) ของอัลลอฮฺ แท้จริง อัลลอฮฺคือผู้ทรงกว้างขวาง ผู้ทรงรอบรู้

การผินหน้าไปทางทิศกิบละฮฺในการละหมาด

เรื่องนี้ *วัลลอฮุอะอฺลัม* (อัลลอฮฺทรงทราบดี) เป็นการปลอบใจท่านรอซูล และบรรดาสาวกที่ได้ออกไปจากเมืองมักกะฮฺ จากมัสญิดของพวกเขาไป และที่ละหมาดของพวกเขา ได้ปรากฏว่าท่านรอซูล ﷺ เคยละหมาดขณะอยู่ที่เมืองมักกะฮฺ โดยหันหน้าไปทางบัยตุลมักดิส โดยที่อัลกะอฺบะฮฺก็อยู่ต่อหน้า แล้วเมื่อท่านเดินทางเข้ามาที่เมืองมะดีนะฮฺ ก็ยังคงหันหน้าไปทางบัยตุลมักดิสเป็นเวลา 16 หรือ 17 เดือน ต่อจากนั้นอัลลอฮฺได้ทรงให้ท่านหันหน้าไปยังอัลกะอฺบะฮฺ ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴿ **ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกนั้นเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ดังนั้น ไม่ว่าพวกเจ้าจะผินหน้าไปทางไหน ที่นั่นคือพระพักตร์ (ทิศ) ของอัลลอฮฺ** ﴾

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยรายงานมาจาก อิบนุ อับบาส ว่าปรากฏว่าสิ่งแรกที่ได้ถูกยกเลิกไปจากอัลกุรอานก็คือเรื่องทิศกิบละฮฺ ทั้งนี้ก็เพราะท่านรอซูล ﷺ นั้น เมื่อท่านได้อพยพไปสู่เมืองมะดีนะฮฺนั้นปรากฏว่าชาวเมืองเป็นชาวยิว อัลลอฮฺ ﷻ ได้ใช้ให้ท่านหันหน้าไปทางบัยตุลมักดิส ดังนั้นชาวยิวจึงดีใจ ท่านรอซูล ﷺ ได้หันไปทางนั้นเป็นเวลา 16 หรือ 17 เดือน โดยที่ท่านนั้นชอบที่จะหันหน้าไปทางกิบละฮฺของนบีอิบรอฮีม และปรากฏว่าท่านเคยขอพรต่ออัลลอฮฺและแหงนมองไปสู่ฟากฟ้าอยู่เสมอ ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอายะฮฺลงมาว่า

﴿ قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي ٱلسَّمَآءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَىٰهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۥ ﴾

"แท้จริง เราเห็นใบหน้าของเจ้าแหงนไปในฟากฟ้าบ่อยครั้ง แน่นอน เราจะให้เจ้าผินหน้าไปทางกิบลัต (ทิศ) ที่เจ้าพึงพอใจ ดังนั้น เจ้าจงผินใบหน้าของเจ้าไปทางมัสญิดฮะรอมเถิด และที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าปรากฏอยู่ก็จงผินใบหน้าของเจ้าไปทางทิศนั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 144)

ดังกล่าวนั้น ทำให้ชาวยิวเกิดความสงสัย โดยพวกเขาได้กล่าวว่า อะไรทำให้พวกเขาหันออกไปจากกิบลัตที่พวกเขาเคยหันไป แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอายะฮฺลงมาว่า

﴿ قُل لِّلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ ﴾

"(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ทิศตะวันออกและทิตะวันตกเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺทั้งนั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 142)

และพระองค์ตรัสว่า ﴿ **ดังนั้น ไม่ว่าพวกเจ้าจะผินหน้าไปทางไหน ที่นั่นคือพระพักตร์ (ทิศ) ของอัลลอฮฺ** ﴾

(อัฏฏอบารี 2/527)

อิกริมะฮฺ ได้กล่าวโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴿ **ดังนั้น ไม่ว่าพวกเจ้าจะผินหน้าไปทางไหน ที่นั่นคือพระพักตร์ (ทิศ) ของอัลลอฮฺ** ﴾ ว่าเป็นทิศของอัลลอฮฺ ﷻ ไม่ว่าท่านจะผินหน้าไปทางตะวันออกหรือตะวันตก

(อิบนุ อบีฮาติม 1/347)

มุญาฮิด ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴿ **ดังนั้น ไม่ว่าพวกเจ้าจะผินหน้าไปทางไหน ที่นั่นคือพระพักตร์ (ทิศ) ของอัลลอฮฺ** ﴾ ว่า ไม่ว่าที่ใดที่พวกท่านปรากฏอยู่สำหรับพวกท่านที่จะหันหน้าไปก็คือ อัลกะอฺบะฮฺ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/345)

บางท่านกล่าวว่า ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานอายะฮฺนี้ลงมานั้น ก่อนที่จะได้มีการกำหนดให้หันหน้าไปทางอัลกะอฺบะฮฺ

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า มีคนอื่นๆ กล่าวว่า อายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาให้แก่ท่านรอซูล ﷺ เป็นการอนุมัติจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้ละหมาดสุนัต โดยที่จะผินหน้าไปทางตะวันออกหรือทางตะวันตกในการเดินทางของท่านรอซูล ตลอดจนในสภาพที่คับขันและในยามกลัว

(อัฏฏอบารี 2/530)

รายงานจากอิบนุ อุมัรฺ ว่าความจริงแล้วท่านรอซูล ﷺ เคยละหมาดผินหน้าไปตามที่พาหนะของท่านมุ่งหน้าไป และกล่าวกันว่าท่านรอซูล ﷺ เคยกระทำเช่นนั้นอยู่แล้ว และอายะฮฺที่ว่า ﴿ **ดังนั้น ไม่ว่าพวกเจ้าจะผินหน้าไปทางไหน ที่นั่นคือพระพักตร์ (ทิศ) ของอัลลอฮฺ** ﴾ จึงตีความไปเป็นเช่นนั้น

(อัฏฏอบารี 2/530)

รายงานนี้ บันทึกโดยมุสลิม, อัตติรฺมิซี, อันนะซาอี, อิบนุ อบีฮาติม และอิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ซึ่งพื้นเดิมของฮะดีษนี้มีอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง จากฮะดีษที่รายงานโดย อิบนุ อุมัรฺ และอามิร อิบนุ รอบีอะฮฺ โดยมิได้กล่าวถึงอายะฮฺนี้

(มุสลิม 1/486, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/292, อันนะซาอี 1/244, อิบนุ อบีฮาติม 1/344 และอัลฮากิม 2/266)

และในหนังสือฮะดีษอัลบุคอรี จากฮะดีษที่รายงานโดยนาเฟียะอฺ จากอิบนุ อุมัรฺ ว่า

ความจริงเขาเคยถูกถามถึงการละหมาดในยามกลัวและลักษณะการละหมาด ต่อจากนั้นเขาก็กล่าวว่า ถ้ากลัวมากพวกท่านก็จงละหมาดในสภาพเดิน ยืนก็ได้ และขี่พาหนะจะหันหน้าไปทางทิศกิบลัตและไม่หันหน้าก็ได้ นาเฟียะอฺได้กล่าวว่าฉันเห็นว่า ที่ อิบนุ อุมัรฺ กล่าวเช่นนั้นนอกจากต้องมีรายงานมาจากท่านนบี ﷺ เป็นแน่

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/46)

บางท่านกล่าวว่า อายะฮฺได้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับผู้ที่สับสนเรื่องทิศกิบลัต อันเนื่องจากความมืด มีเมฆครึ้ม และอื่นๆ ก็ให้เขาละหมาดโดยไม่ต้องหันหน้าไปทางทิศกิบลัตได้

กิบลัตของชาวมะดีนะฮฺ อยู่ระหว่างตะวันออก และตะวันตก

อัลฮาฟิซ อบูบักรฺ อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ได้ระบุไว้ในการอธิบายอายะฮฺนี้ (อายะฮฺที่ 115 ซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ) โดยเอามาจากรายงานของอบูฮุร็อยเราะฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ قِبْلَةٌ لِأَهْلِ الْمَدِيْنَةِ وَأَهْلِ الشَّامِ وَأَهْلِ الْعِرَاقِ)

"ช่วงที่อยู่ระหว่างตะวันออก และตะวันตก เป็นกิบลัตของชาวเมืองมะดีนะฮฺ, ชาวแคว้นชาม และชาวอิรัก"

(อัลอุก็อยลีย์ 4/309)

โดยที่ฮะดีษนี้มีความสอดคล้องกัน ณ ที่นี้ ซึ่งอัตติรฺมิซีและอิบนุมาญะฮฺ ได้นำเสนอฮะดีษด้วยถ้อยคำที่ว่า

(مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ قِبْلَةٌ)

"ช่วงที่อยู่ระหว่างตะวันออก และตะวันตก เป็นกิบลัตหนึ่ง"

(ตัวฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 2/317, และอิบนุ มาญะฮฺ 1/323)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ความหมายของดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แท้จริง อัลลอฮฺคือผู้ทรงกว้างขวาง ผู้ทรงรอบรู้** ﴿ คือกว้างขวางคลุมไปยังสิ่งที่ถูกสร้างมาทั้งหมด ด้วยความพอเพียง ความใจบุญและความกรุณา ส่วนดำรัสที่ว่า ﴾ **ผู้ทรงรอบรู้** ﴿ หมายความว่า ทรงรอบรู้การกระทำของมนุษย์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ซ่อนเร้น ไม่มีทางจะรอดพ้นไปจากความรอบรู้ของพระองค์ได้ คือพระองค์ทรงรอบรู้ทั้งหมดทุกอย่าง

(อัฏฏอบารี 2/537)

۞ وَقَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدًاۗ سُبۡحَٰنَهُۥۖ بَل لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ
كُلّٞ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ ١١٦ بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ وَإِذَا قَضَىٰٓ أَمۡرٗا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ١١٧

116. และพวกเขากล่าวว่า อัลลอฮฺได้ทรงยึดเอาพระบุตรองค์หนึ่ง พระองค์ผู้ทรงมหาบริสุทธิ์ แต่สิ่งที่อยู่ในบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดินนั้นเป็นของพระองค์ทั้งสิ้น โดยที่ทั้งหมดเป็นผู้ศรัทธานอบน้อมต่อพระองค์

117. พระองค์เป็นผู้ประดิษฐ์ชั้นฟ้าและแผ่นดิน และเมื่อพระองค์ทรงกำหนดสิ่งใดแล้ว พระองค์เพียงแต่ประกาศิตแก่สิ่งนั้นว่า จงเป็น และสิ่งนั้นก็จะเป็น

ตอบโต้ต่อผู้ที่กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงมีบุตร

อายะฮฺนี้ และอายะฮฺถัดไปได้ประมวลไว้ด้วยการตอบโต้ชาวนะศอรอ (คริสต์) และพวกที่คล้ายๆ กันที่เป็นชาวยิว และมุชริกีนอาหรับที่บอกว่า บรรดามลาอิกะฮฺนั้นเป็นบุตรีของอัลลอฮฺ ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงตอบโต้คำพูดและคำกล่าวอ้างที่ว่าอัลลอฮฺมีลูกนั้นว่าเป็นคำพูดที่โกหกมดเท็จโดยสิ้นเชิง ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **พระองค์ผู้ทรงมหาบริสุทธิ์** ﴿ คือทรงสูงส่ง บริสุทธิ์ ปราศจากข้อกล่าวหาดังกล่าวโดยสิ้นเชิง ﴾ **แต่สิ่งที่อยู่ในบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดินนั้นเป็นของพระองค์ทั้งสิ้น** ﴿ คือมิได้เป็นดังเช่นที่พวกเขาให้ร้าย แต่อำนาจแห่งบรรดาชั้นฟ้า แผ่นดิน ผู้ที่อาศัยอยู่ พระองค์เป็นผู้บริหาร และดำเนินการแก่มันทั้งหมด เป็นผู้สร้างและบังเกิดสิ่งเหล่านั้นขึ้นมา ประทานเครื่องยังชีพให้แก่พวกเขา กำหนดวิถีชีวิตของพวกเขา บังเกิดพวกเขา และดำเนินการตามที่พระองค์ทรงประสงค์ ทั้งหมดนั้นเป็นบ่าวของพระองค์ อำนาจเป็นของพระองค์ แล้วพระองค์จะมีบุตรได้อย่างไร คำว่าบุตรนั้นจะต้องเกิดมาจาก 2 สิ่งที่สมดุลกัน เหมาะสมกัน แต่อัลลอฮฺทรงมหาสิริมงคลและสูงส่งเกินกว่าที่จะมีคู่ครองหรือผู้เสมอเหมือน ไม่มีผู้ใดจะมีส่วนร่วมในความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ไม่มีคู่ครอง แล้วจะมีบุตรมีลูกได้อย่างไร? ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴾ بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُۥ وَلَدٞ وَلَمۡ تَكُن لَّهُۥ صَٰحِبَةٞۖ وَخَلَقَ كُلَّ شَيۡءٖۖ
وَهُوَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ ١٠١ ﴿

“พระผู้ทรงประดิษฐ์บรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน อย่างไรเล่าที่พระองค์จะทรงมีพระบุตรโดยที่พระองค์มิได้ทรงมีคู่ครอง? พระองค์นั้นทรงได้บังเกิดทุกสิ่ง และพระองค์ก็ทรงรู้ทุกสิ่งด้วย”

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 101)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ﴿٨٩﴾ تَكَادُ
السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾ أَن دَعَوْا لِلرَّحْمَٰنِ
وَلَدًا ﴿٩١﴾ وَمَا يَنبَغِي لِلرَّحْمَٰنِ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾ إِن كُلُّ مَن فِي السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَٰنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾ لَّقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾ وَكُلُّهُمْ
آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾ ﴾

“และพวกเขา (ยะฮูดและนะศอรอ) กล่าวว่า ผู้ทรงกรุณา ทรงตั้งพระบุตรขึ้นเพื่อพระองค์ แน่นอนที่สุด พวกเจ้าได้นำมาซึ่งสิ่งที่ร้ายแรงยิ่งใหญ่ บรรดาชั้นฟ้าแทบจะพังทลายลงมา และแผ่นดินก็แทบจะถล่มลึกลงไป และบรรดาขุนเขาก็แทบจะทลายลงมาเป็นเสี่ยง ๆ ที่พวกเขายัดเยียดพระบุตรต่อพระผู้ทรงกรุณา และไม่เป็นการบังควรแก่พระผู้ทรงกรุณาที่พระองค์จะทรงตั้งพระบุตรขึ้น ไม่มีผู้ใดในบรรดาชั้นฟ้า และแผ่นดิน เว้นแต่เขาจะมายังพระผู้ทรงกรุณาในฐานะบ่าวคนหนึ่งเท่านั้น แน่นอนที่สุด พระองค์ทรงรอบรู้ถึงพวกเขา และทรงนับพวกเขาอย่างถี่ถ้วนไว้แล้ว และทุกคนในพวกเขาจะมายังพระองค์ในวันกิยามะฮฺอย่างโดดเดี่ยว”

(ซูเราะฮฺ มัรฺยัม 88 – 95)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾
وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾ ﴾

“จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า พระองค์อัลลอฮฺผู้ทรงเอกะ อัลลอฮฺทรงเป็นที่พึ่ง พระองค์ไม่ประสูติ และไม่ทรงถูกประสูติ และไม่มีผู้ใดเสมอเหมือนพระองค์”

(ซูเราะฮฺ อัลอิคลาศ อายะฮฺที่ 1 – 4)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงกำหนดไว้ในอายะฮฺเหล่านี้ว่า พระองค์เป็นผู้ที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งไม่มีใครจะมาเทียมได้ ไม่มีใครจะเหนือพระองค์ได้ และทุกสิ่งอื่นจากพระองค์แล้ว ถูกสร้าง และบังเกิดโดยพระองค์ ได้รับการอภิบาลโดยพระองค์ แล้วพระองค์จะมีบุตรมาทำไม? ด้วยเหตุนี้อัลบุคอรีได้รายงานในการอธิบายอายะฮฺเช่นนี้ในซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ โดยรายงานมาจากอิบนุ อับบาส จากท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(قَالَ اللهُ تَعَالَى كَذَّبَنِي ابْنُ آدَمَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذٰلِكَ وَشَتَمَنِي وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذٰلِكَ فَأَمَّا تَكْذِيْبُهُ إِيَّايَ فَيَزْعَمُ أَنِّيْ لَا أَقْدِرُ أَنْ أُعِيْدَهُ كَمَا كَانَ وَأَمَّا شَتْمُهُ إِيَّايَ فَقَوْلُهُ إِنَّ لِي وَلَدًا فَسُبْحَانِيْ أَنْ أَتَّخِذَ صَاحِبَةً أَوْ وَلَدًا)

"อัลลอฮฺ ตรัสว่า มนุษย์ได้หาว่าข้าโกหก แต่มันหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ และเขาได้ด่าข้า แต่มันหาได้เป็นเช่นนั้น ส่วนที่เขาหาว่าข้าโกหก เขาคิดว่าข้าไม่สามารถจะให้เขากลับมาเป็นเช่นเดิมได้ และส่วนที่เขาด่าข้าก็คือ เขาพูดว่าข้านั้นมีบุตร ข้าทรงมหาบริสุทธิ์ที่จะมีภรรยาหรือมีบุตร"

((ฟัตฮุลบารีย์ 8/18) โดยที่อัลบุคอรีได้บันทึกไว้โดยเอกเทศเช่นนี้)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง จากท่านรอซูล ﷺ กล่าวว่า

(لَا أَحَدَ أَصْبَرُ عَلَى أَذًى سَمِعَهُ مِنَ اللهِ إِنَّهُمْ يَجْعَلُوْنَ لَهُ وَلَدًا وَهُوَ يَرْزُقُهُمْ وَيُعَافِيْهِمْ)

"ไม่มีใครจะอดทนต่อเรื่องที่ไม่ดีที่ได้ยินมา ยิ่งไปกว่าอัลลอฮฺ เพราะว่าพวกเขา (มนุษย์) กำหนดให้พระองค์มีบุตร ทั้งๆ ที่พระองค์ประทานเครื่องยังชีพมาให้แก่พวกเขา และให้พวกเขาอยู่อย่างมีความสุข"

(ฟัตฮุลบารีย์ 13/372, มุสลิม 4/2160)

ทุกสิ่งจำนน และนอบน้อมต่ออัลลอฮฺ ﷻ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **ทั้งหมดนั้นเป็นผู้ศรัทธานอบน้อมต่อพระองค์** ﴾

✿ อิบนุ อบีฮาติม ได้เล่าว่า อบูสะอีด อัลอะชัจญ์ ได้บอกให้เราทราบว่า อัสบาฏ ได้บอกให้เราทราบจากมุฏ็อรฺริฟ จากอะฏียะฮฺ จากอิบนุ อับบาส คำว่า (قَانِتِيْنَ) คือบรรดาผู้ละหมาด

(อิบนุ อบีฮาติม 1/349)

อิกริมะฮฺ และอบูมาลิก กล่าวว่า (كُلٌّ لَهُ قَانِتُوْنَ) คือ ทั้งหมดนั้น ยืนยันการเคารพภักดีต่อพระองค์

(อิบนุ อบีฮาติม 1/349)

สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ ได้กล่าวว่า (كُلٌّ لَهُ قَانِتُوْنَ) คือ แสดงความบริสุทธิ์ใจ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/350)

อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส กล่าวว่า (كُلٌّ لَهُ قَانِتُوْنَ) คือ จะเกิดขึ้นในวันกิยามะฮฺ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/349)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวว่า (كُلٌّ لَهُ قَانِتُوْنَ) คือ เชื่อฟังในวันกิยามะฮฺ

(อัฏฏอบารี 2/538)

คุศ็อยฟฺ ได้กล่าว โดยเอามาจากมุญาฮิด ว่า (كُلٌّ لَهُ قَانِتُوْنَ) คือ เชื่อฟัง บอกว่าจงเป็นมนุษย์ก็เป็นบอกว่าจงเป็นลา ก็เป็นลา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/349)

อิบนุ อบี นะเญียะฮฺ จากมุญาฮิด ว่า (كُلٌّ لَهُ قَانِتُوْنَ) คือ ทั้งหมดเป็นผู้ที่เชื่อฟังเคารพภักดี

เขากล่าวเสริมว่า การเชื่อฟังของคนกาฟิรฺ ถือเป็นการบังคับ *(อิบนุ อบีฮาติม 1/348)*

ทรรศนะนี้รายงานจากมุญาฮิด ถือเป็นการเลือกของอิบนุ ญะรีรฺ ซึ่งได้รวมเอาทรรศนะต่างๆ ไว้ทั้งหมด คือ คำว่า กุนูต หรือ กอนิตูน เป็นการเชื่อฟัง ภักดี และมุ่งต่ออัลลอฮฺ ﷻ ทั้งทางศาสนบัญญัติ และการกำหนด ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَٰلُهُم بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْأَصَالِ ۩ ﴿١٥﴾ ﴾

“และผู้ที่อยู่ในบรรดาชั้นฟ้าทั้งหลาย และแผ่นดินต่างก็กราบต่ออัลลอฮฺ ด้วยความภักดี และความจำยอม และเงาของมันจะกราบด้วยทั้งยามเช้า และยามเย็น”

(ซูเราะฮฺ อัรเราะอฺดุ อายะฮฺที่ 15)

ความหมายของคำว่า “บะเดียะอฺ”

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **พระองค์เป็นผู้ประดิษฐ์ชั้นฟ้าและแผ่นดิน** ﴿ คำว่า “บะเดียะอฺ” แปลว่า ผู้ทรงสร้างขึ้นมา โดยไม่มีตัวอย่างมาก่อน

มุญาฮิด และอัสสุดดีย์ ได้กล่าวว่า คือมันเป็นตามนัยของภาษา และจากคำๆ นี้ มีผู้กล่าวแก่สิ่งที่มันมีขึ้นใหม่ว่า "บิดอะฮฺ" ดังที่ได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม ว่า

فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ

"แท้จริง ของใหม่ทั้งหมดนั้น เป็นบิดอะฮฺ"

คำว่า "บิดอะฮฺ" นั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ :-

1. เป็นบิดอะฮฺทางศาสนา เช่น คำกล่าวของท่านนบี ﷺ ว่า

فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ

"แท้จริง ของใหม่ทั้งหมดนั้นเป็นบิดอะฮฺ และบิดอะฮฺทุกอย่างนั้นหลงทาง"

2. เป็นบิดอะฮฺทางภาษา เช่น คำกล่าวของอะมีริลมุอฺมินีน อุมัรฺ อิบนุล ค็อฏฏ็อบ เมื่อท่านได้รวบรวมผู้คนให้มาละหมาดตะรอเวียะฮฺตามอิมาม แล้วท่านได้กล่าวว่า (نِعْمَتِ الْبِدْعَةُ هٰذِهِ) บิดอะฮฺที่ดีๆ ก็คืออย่างนี้แหละ

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ดังนั้น ความหมายของคำพูดที่ว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงมหาบริสุทธิ์ที่จะมีบุตร ก็คือพระองค์ทรงเป็นผู้มีอำนาจเหนือสิ่งที่อยู่ในบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน ซึ่งทั้งหมดยืนยันด้วยหลักฐานว่าพระองค์ทรงเอกะ และยอมรับด้วยการเชื่อฟังและเคารพภักดีต่อพระองค์เป็นพระเจ้าของมัน เป็นผู้ทรงสร้างมัน เป็นผู้ทรงบังเกิดมันมาโดยไม่มีพื้นเพและแบบอย่างแต่ประการ และนี่เป็นการประกาศจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้บรรดาบ่าวของพระองค์ได้ทราบว่า มีผู้ยืนยันให้ทราบเช่นนั้น คือ อัลมะเซียะฮฺ นบีอีซาที่พวกเขาได้อ้างการเป็นนบีของเขาด้วยการพาดพิงไปยังอัลลอฮฺ ﷻ และเขาได้บอกให้พวกเหล่านั้นทราบว่า ผู้ที่ประดิษฐ์ชั้นฟ้า และแผ่นดินโดยไม่มีแบบมาก่อนนั้น คือ อัลลอฮฺ ﷻ และเป็นผู้ที่ให้นบีอีซาบังเกิดมาโดยไม่มีพ่อด้วยเดชานุภาพของพระองค์

(อัฏฏอบารี 2/550)

นี่เป็นข้อความจาก อิบนุ ญะรีรฺ ﵀ ซึ่งเป็นคำพูดที่ดีมาก และสำนวนที่ถูกต้อง

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿ **และเมื่อพระองค์ทรงกำหนดสิ่งใดแล้ว พระองค์เพียงแต่ประกาศิตแก่สิ่งนั้นว่า จงเป็น แล้วสิ่งนั้นก็จะเป็น** ﴾

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงแจ้งให้ทราบถึงเดชานุภาพของพระองค์อันสมบูรณ์แบบ และอำนาจอันยิ่งใหญ่ว่า เมื่อพระองค์ประสงค์สิ่งใดและต้องการที่จะให้มันเกิดขึ้นแล้ว พระองค์เพียงแต่กล่าว

จงเป็น เพียงครั้งเดียว สิ่งนั้นก็จะมีขึ้นโดยทันทีและฉับพลัน ตามที่พระองค์ทรงประสงค์และปรารถนา ดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَآ أَمْرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيْـًٔا أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾ ﴾

"แท้จริง พระบัญชาของพระองค์นั้นเมื่อทรงประสงค์สิ่งใด พระองค์ก็จะตรัสแก่มันว่า "จงเป็น" แล้วมันก็จะเป็นขึ้นมา"

(ซูเราะฮฺ ยาซีน อายะฮฺที่ 82)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَىْءٍ إِذَآ أَرَدْنَٰهُ أَن نَّقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾ ﴾

"แท้จริง เมื่อเราปรารถนาคำตรัสของเราแก่สิ่งใดแล้ว เราก็จะกล่าวแก่มันว่า "จงเป็น" แล้วมันก็เป็นขึ้น"

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลิ อายะฮฺที่ 40)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَمَآ أَمْرُنَآ إِلَّا وَٰحِدَةٌ كَلَمْحٍۭ بِٱلْبَصَرِ ﴿٥٠﴾ ﴾

"และกิจการของเรา (ในการสร้าง) นั้นเพียง (บัญชา) ครั้งเดียว คล้ายกับชั่วพริบตาเดียว"

(ซูเราะฮฺ อัลกอมัรฺ อายะฮฺที่ 50)

และพระองค์ ยังได้เตือนให้ทราบอีกเช่นเดียวกันว่า แท้จริง การบังเกิดอีซาด้วยกับคำว่า (كُنْ) จงเป็น มันก็เช่นเดียวกับอัลลอฮฺ ﷻ ได้สั่ง อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ ٱللَّهِ كَمَثَلِ ءَادَمَ ۖ خَلَقَهُۥ مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾ ﴾

"แท้จริง อุปมาของอีซา ดั่งอุปไมยของอาดัม พระองค์ทรงบังเกิดเขาจากดิน และได้ทรงประกาศิตแก่เขาว่า จงเป็นขึ้นเถิด แล้วเขาก็เป็นขึ้น"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 59)

﴿ وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا ٱللَّهُ أَوْ تَأْتِينَآ ءَايَةٌ ۗ كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّثْلَ قَوْلِهِمْ ۘ تَشَٰبَهَتْ قُلُوبُهُمْ ۗ قَدْ بَيَّنَّا ٱلْـَٔايَٰتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٨﴾ ﴾

118. และบรรดาผู้ที่ไม่รู้ได้กล่าวว่า ไฉนอัลลอฮฺจึงไม่ตรัสแก่พวกเรา หรือไม่ก็ให้มีสัญญาณอย่างหนึ่งมายังพวกเรา ในทำนองนั้นแหละ บรรดาชนรุ่นก่อนพวกเขาก็กล่าวเช่นเดียวกับคำพูดของพวกเขา โดยที่หัวใจของพวกเขาคล้ายคลึงกัน ความจริงเราได้แจกแจงสัญญาณต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจนแล้วแก่กลุ่มชนที่ศรัทธามั่น

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส ว่า รอเฟียะอฺ อิบนุ ฮุร็อยมิละฮฺ ได้กล่าวแก่ท่านรอซูล ﷺ ว่า โอ้มุฮัมมัด หากท่านเป็นรอซูลจากอัลลอฮฺจริงๆ ดังที่ท่านกล่าวแล้วละก็ ก็จงบอกกับอัลลอฮฺให้พระองค์พูดกับพวกเราด้วยจนกว่าเราจะได้ยินคำพูดของพระองค์ แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานอายะฮฺลงมาเกี่ยวกับเรื่องนี้มาว่า ﴿ **และบรรดาผู้ที่ไม่รู้ได้กล่าวว่า ไฉนอัลลอฮฺจึงไม่ตรัสแก่พวกเรา หรือไม่ก็ให้มีสัญญาณอย่างหนึ่งมายังพวกเรา** ﴾

(อิบนุ อบีฮาติม 1/352)

อะบุลอาลียะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, กอตาดะฮฺ และอัสสุดดีย์ ได้กล่าวในการอธิบายอายะฮฺนี้ว่า นี่เป็นคำพูดของพวกกุฟฟารฺอาหรับ ﴿ **ในทำนองนั้นแหละ บรรดาชนรุ่นก่อนพวกเขา ก็กล่าวเช่นเดียวกับคำพูดของพวกเขา** ﴾ เขากล่าวว่า พวกเขาคือชาวยิวและชาวคริสต์

(อิบนุ อบีฮาติม 1/353)

และทรรศนะนี้ ได้รับการสนับสนุน คือ บรรดาผู้ที่กล่าวเช่นนั้น คือพวกมุชริกีนชาวอาหรับ คืออัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَإِذَا جَآءَتْهُمْ ءَايَةٌ قَالُوا۟ لَن نُّؤْمِنَ حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَآ أُوتِىَ رُسُلُ ٱللَّهِ ۘ ٱللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُۥ ۗ سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ أَجْرَمُوا۟ صَغَارٌ عِندَ ٱللَّهِ وَعَذَابٌ

﴿ شَدِيدٌۢ بِمَا كَانُواْ يَمۡكُرُونَ ١٢٤ ﴾

"และเมื่อได้มีอายะฮฺใดมายังพวกเขา พวกเขาก็กล่าวว่า เราจะไม่ศรัทธาเป็นอันขาด จนกว่าเราจะได้รับอย่างที่บรรดาศาสนทูตของอัลลอฮฺได้รับมาแล้ว อัลลอฮฺทรงรู้ดียิ่ง ณ ที่พระองค์จะทรงกำหนดให้มีสาสน์ของพระองค์ บรรดาความต่ำต้อย และการลงโทษอันรุนแรงจากอัลลอฮฺนั้นจะประสบแก่บรรดาผู้ที่กระทำความผิดเนื่องจากการที่พวกเขาวางอุบายหลอกลวงกัน"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 124)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَقَالُواْ لَن نُّؤۡمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَفۡجُرَ لَنَا مِنَ ٱلۡأَرۡضِ يَنۢبُوعًا ٩٠ ... قُلۡ سُبۡحَانَ رَبِّي هَلۡ كُنتُ إِلَّا بَشَرٗا رَّسُولٗا ٩٣ ﴾

"และพวกเขากล่าวว่า เราจะไม่ศรัทธาต่อเจ้าจนกว่าเจ้าจะทำให้แผ่นดินแตกออกเป็นลำธารแก่เขา – ไปจนกระทั่งถึง – จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า พระผู้อภิบาลของฉัน ผู้ทรงมหาบริสุทธิ์ ฉันมิได้เป็นอื่นใดนอกจากเป็นมนุษย์ เป็นศาสนทูตเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 90 – 93)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ ۞ وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرۡجُونَ لِقَآءَنَا لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡنَا ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ أَوۡ نَرَىٰ رَبَّنَاۗ ﴾

"และบรรดาผู้ที่ไม่หวังจะพบเรากล่าวว่า ไฉนเล่ามลาอิกะฮฺจึงไม่ถูกส่งมายังพวกเรา หรือเราไม่เห็นพระผู้อภิบาลของเรา"

(ซูเราะฮฺ อัลฟุรกอน อายะฮฺที่ 21)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ بَلۡ يُرِيدُ كُلُّ ٱمۡرِيٕٖ مِّنۡهُمۡ أَن يُؤۡتَىٰ صُحُفٗا مُّنَشَّرَةٗ ٥٢ ﴾

"แท้จริง ทุกคนในหมู่พวกเขา ต้องการที่จะมีแผ่นบันทึกยื่นมาให้แก่เขา"

(ซูเราะฮฺ อัลมุดดัษษิรฺ อายะฮฺที่ 52)

และต่อๆ ไปจากบรรดาอายะฮฺที่บ่งชี้ถึงการปฏิเสธของพวกมุชริกีนชาวอาหรับที่ดื้อดึงฝ่าฝืน ขอในสิ่งที่พวกเขาไม่มีความต้องการหรือจำเป็นอะไร แต่เป้าหมาย คือ การปฏิเสธ และ

ดื้อดึงเท่านั้น เช่นที่ชาวคัมภีร์ก่อนจากพวกเขาในอดีต และคนอื่นเคยกระทำมาแล้ว ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَسْـَٔلُكَ أَهْلُ ٱلْكِتَـٰبِ أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَـٰبًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ۚ فَقَدْ سَأَلُوا۟ مُوسَىٰٓ أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ فَقَالُوٓا۟ أَرِنَا ٱللَّهَ جَهْرَةً ﴾

"และบรรดาชาวคัมภีร์ จะขอร้องให้นำคัมภีร์ฉบับหนึ่งจากฟากฟ้าลงมาให้แก่พวกเขา แท้จริง พวกเขาได้เคยขอร้องมูซา ซึ่งสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่านั้นมาแล้ว โดยที่พวกเขากล่าวว่า จงให้พวกเราได้เห็นอัลลอฮฺโดยชัดเจนเถิด"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 153)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَإِذْ قُلْتُمْ يَـٰمُوسَىٰ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى ٱللَّهَ جَهْرَةً ﴾

"และจงระลึกขณะที่พวกเจ้ากล่าวว่า โอ้มูซา เราจะไม่ศรัทธาต่อท่านเป็นอันขาด จนกว่าเราจะได้เห็นอัลลอฮฺโดยเปิดเผย"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 55)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **โดยที่หัวใจของพวกเขาคล้ายคลึงกัน** ﴾ คือหัวใจของพวกมุชริกีนชาวอาหรับกับหัวใจของพวกที่อยู่ก่อนจากพวกเขานั้นปฏิเสธ ดื้อดึงและฝ่าฝืนเช่นเดียวกัน คล้ายคลึงกัน ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ كَذَٰلِكَ مَآ أَتَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا قَالُوا۟ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٥٢﴾ أَتَوَاصَوْا۟ بِهِۦ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾ ﴾

"เช่นนั้นแหละ ไม่มีศาสนทูตคนใดมายังบรรดา (หมู่ชน) ก่อนหน้าพวกเขา เว้นแต่พวกเขากล่าวว่า เป็นนักเล่นกล หรือเป็นคนบ้า พวกเขาได้สั่งเสียเรื่องนี้ (แก่ฉัน) กระนั้นหรือ ? เปล่าเลย เว้นแต่พวกเขาเป็นผู้ละเมิดขอบเขต"

(ซูเราะฮฺ อัซซาริยาต อายะฮฺที่ 52 และ 53)

และอัลลอฮฺ ตรัสว่า ﴿ **ความจริงเราได้แจกแจงสัญญาณต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจนแก่กลุ่มชนที่ศรัทธามั่น** ﴾ คือเราได้ให้บรรดาหลักฐานอันชัดเจนในการเป็นรอซูล จริงๆ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องขออย่างอื่นอีก และเพิ่มอะไรให้เกิดความมั่นใจ สำหรับผู้ที่มีความเชื่อ มั่นใจ และปฏิบัติตาม เพราะพวกเขาได้นำความจริง สัจธรรมมาจากอัลลอฮฺ ผู้ทรงสิริมงคล ผู้ทรงสูงส่ง

อยู่แล้ว สำหรับผู้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงประทับตราบนหัวใจ ที่หูของเขา และให้ตามีสิ่งปกปิดอยู่ ซึ่งพวกเหล่านี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเกี่ยวกับพวกเขาว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ حَقَّتۡ عَلَيۡهِمۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَوۡ جَآءَتۡهُمۡ كُلُّ ءَايَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُاْ ٱلۡعَذَابَ ٱلۡأَلِيمَ ﴿٩٧﴾ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้ที่พระดำรัสของพระผู้อภิบาลของเจ้าได้บัญญัติแก่พวกเขาแล้ว พวกเขาก็จะไม่ศรัทธา และแม้ว่าทุกสัญญาณได้มายังพวกเขา จนกว่าพวกเขาจะแลเห็นการลงโทษอย่างเจ็บปวด"

(ซูเราะฮฺ ยูนุส อายะฮฺที่ 96 และ 97)

﴿ إِنَّآ أَرۡسَلۡنَٰكَ بِٱلۡحَقِّ بَشِيرٗا وَنَذِيرٗاۖ وَلَا تُسۡـَٔلُ عَنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡجَحِيمِ ﴿١١٩﴾ ﴾

119. และความจริง เราได้ส่งเจ้ามาพร้อมกับสัจธรรมในฐานะเป็นผู้แจ้งข่าวดี และผู้แจ้งข่าวร้าย และเจ้าจะไม่ถูกถามเกี่ยวกับชาวนรก

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และเจ้าจะไม่ถูกถามเกี่ยวกับชาวนรก** ﴿ เราจะไม่ถามเจ้าถึงผู้ที่ปฏิเสธเจ้า ดังเช่นที่พระองค์ตรัสว่า

﴿ فَإِنَّمَا عَلَيۡكَ ٱلۡبَلَٰغُ وَعَلَيۡنَا ٱلۡحِسَابُ ﴾

"แท้จริง หน้าที่ของเจ้า คือการเผยแผ่ และหน้าที่ของเรา คือ การชำระบัญชี"

(ซูเราะฮฺ อัรเราะอฺดุ อายะฮฺที่ 40)

และเช่นดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ فَذَكِّرۡ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِّرٞ ﴿٢١﴾ لَّسۡتَ عَلَيۡهِم بِمُصَيۡطِرٍ ﴿٢٢﴾ ﴾

"ดังนั้น เจ้าจงตักเตือนเถิด เพราะแท้จริง เจ้าเป็นผู้ตักเตือนเท่านั้น เจ้ามิใช่ผู้มีอำนาจเหนือพวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลฆอชิยะฮฺ อายะฮฺที่ 21 และ 22)

และเช่นดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِٱلْقُرْءَانِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾ ﴾

"เรารู้ดียิ่งถึงสิ่งที่พวกเขากล่าว และเจ้านั้นมิได้มีอำนาจเหนือพวกเขา ดังนั้น เจ้าจงตักเตือนด้วยอัลกุรอานนี้แก่ผู้กลัวต่อสัญญาการลงโทษของข้า"

(ซูเราะฮฺ กอฟ อายะฮฺที่ 45)

และอายะฮฺอื่นที่คล้าย ๆ กันอีกมากมาย

คุณลักษณะของท่านนบี ﷺ ในคัมภีร์เตารอต

อิมามอะหฺมัด ได้รายงานมาจากอะฏออฺ อิบนุ ยะซารฺ ว่า ฉันได้พบกับอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ อิบนุลอ๊าศ ฉันได้ถามเขาว่า ขอท่านได้บอกให้ฉันทราบถึงคุณลักษณะของท่านรอซูล ﷺ ที่ระบุไว้ในคัมภีร์เตารอตด้วยเถิด เขาตอบว่า ได้ซิ ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ที่จริงแล้วท่านได้ถูกระบุลักษณะไว้ในคัมภีร์เตารอต ด้วยกับลักษณะที่ระบุอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอานที่ว่า โอ้ท่านนบี ความจริงเราได้ส่งท่านมาเป็นผู้ยืนยัน เป็นผู้แจ้งข่าวดี เป็นผู้แจ้งข่าวร้าย และเป็นความภูมิใจของบรรดาผู้ที่อ่านไม่ออกเขียนไม่เป็น ท่านเป็นบ่าวของข้า และเป็นศาสนทูตของข้า ข้าได้ให้นามท่านว่า เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมาย เจ้าต้องไม่พูดจาหยาบคาย ไม่ทำเป็นคนโง่เง่า และไม่ส่งเสียงดังในตลาด อย่าผลักดันความชั่วด้วยความชั่ว แต่จงอะลุ่มอล่วย และให้อภัย และจงอย่ายึดถือจนกว่าจะทำให้ศาสนาที่นอกลู่นอกทางให้ถูกต้องโดยให้พวกเขากล่าวว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ ให้ตาที่บอดเบิกกว้างด้วยคำนั้น ให้หูที่หนวกได้ยิน และให้หัวใจที่ถูกปกปิดเปิดกว้าง

(อะหฺมัด 2/174)

และอัลบุคอรี ได้รายงานไว้โดยเอกเทศ โดยท่านได้รายงานไว้ในเรื่องการค้าขาย และในการอธิบายอัลกุรอาน

(ฟัตฮุลบารีย์ 4/402, 8/449 และในหนังสือ อัลอะดะบุลมุฟร็อด 72)

﴿ وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۗ قُلْ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ ۗ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم بَعْدَ ٱلَّذِى جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا

نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾ ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ يَتْلُونَهُۥ حَقَّ تِلَاوَتِهِۦٓ أُو۟لَٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ ۗ
وَمَن يَكْفُرْ بِهِۦ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿١٢١﴾

120. ชาวยิวและชาวคริสต์นั้นจะไม่ยินดีกับเจ้าเป็นอันขาด จนกว่าเจ้าจะปฏิบัติตามศาสนาของพวกเขา (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า แท้จริงทางนำของอัลลอฮฺเท่านั้น คือทางนำที่ถูกต้อง แน่นอน ถ้าเจ้าปฏิบัติตามความใคร่ของพวกเขา หลังจากที่ความรู้ได้มีมายังเจ้าแล้ว ก็ย่อมไม่มีผู้คุ้มครอง และผู้ช่วยเหลือใด ๆ สำหรับเจ้าให้พ้นไปจากการลงโทษของอัลลอฮฺได้

121. บรรดาผู้ที่เราได้ประทานคัมภีร์แก่พวกเขา โดยที่เขาจะอ่านคัมภีร์นั้นอย่างจริงใจ ชนเหล่านี้แหละ คือผู้ที่ศรัทธาต่อคัมภีร์นั้น แต่ถ้าผู้ใดปฏิเสธคัมภีร์นั้น ชนเหล่านี้แหละ คือผู้ที่ขาดทุน

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่าหมายถึงดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงสูงส่งที่ว่า ﴾ **ชาวยิว และชาวคริสต์จะไม่ยินดีกับเจ้าเป็นอันขาด จนกว่าเจ้าจะปฏิบัติตามศาสนาของพวกเขา** ﴿ โอ้มุฮัมมัด ชาวยิวและชาวคริสต์จะไม่ยินดีกับเจ้าเลย ดังนั้น เจ้าจงอย่าไปสนใจกับสิ่งที่จะทำให้พวกเจ้าพอใจและเห็นคล้อยตามเลย เจ้าจงหันมาสนใจที่จะทำให้เกิดความพอพระทัยของอัลลอฮฺ ﷻ ในการเรียกร้องเชิญชวนพวกเขาสู่สัจธรรมที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงแต่งตั้งเจ้ามาเถิด

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า แท้จริง ทางนำของอัลลอฮฺเท่านั้น คือ ทางนำที่ถูกต้อง** ﴿ คือ มุฮัมมัด จงกล่าวเถิดว่า แท้จริง ทางนำของอัลลอฮฺที่พระองค์ได้แต่งตั้งท่านมานั้น คือ ทางนำที่ถูกต้อง เป็นทางนำที่เที่ยงตรง ถูกต้อง และครบสมบูรณ์

(อัฏฏอบารี 2/562)

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า แท้จริง ทางนำของอัลลอฮฺเท่านั้น คือ ทางนำที่ถูกต้อง** ﴿ ว่าเป็นการตอบโต้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงสอนมันแก่มุฮัมมัด ﷺ และบรรดาสาวกของท่านให้ใช้โต้ตอบกับพวกที่หลงผิด

(อิบนุ อบีฮาติม 1/356)

กอตาดะฮฺ ได้เล่าอีกว่า ได้มีข่าวมาถึงพวกเราว่า แท้จริงท่านรอซูล ﷺ เคยกล่าวว่า

(لاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِيْ يُقَاتِلُوْنَ عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِيْنَ لاَ يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللهِ)

"คนกลุ่มหนึ่งจากประชาชาติของฉันยังคงต่อสู้กับความจริงอย่างเปิดเผย โดยที่คนที่ไม่เห็นด้วยกับพวกเขาก็ไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่พวกเขาจนกระทั่งคำสั่งของอัลลอฮฺมาถึง"

(อิบนุ อบีฮาติม 1/355)

(ฉันขอกล่าวว่า) ฮะดีษบทนี้ถูกนำเสนอในหนังสือเศาะฮีฮฺ รายงานโดยอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **แน่นอน ถ้าเจ้าปฏิบัติตามความใคร่ของพวกเขาหลังจากที่ความรู้ได้มีมายังเจ้าแล้ว ก็ย่อมไม่มีผู้คุ้มครองและผู้ช่วยเหลือใด ๆ สำหรับเจ้าให้พ้นไปจากการลงโทษของอัลลอฮฺได้** ﴾ ในอายะฮฺนี้มีการเตือนและขู่สำทับอย่างรุนแรงสำหรับผู้ที่ปฏิบัติตามหนทางของชาวยิวและคริสต์หลังจากที่ได้ทราบจากอัลกุรอาน และซุนนะฮฺของท่านนบี ﷺ แล้ว ขออัลลอฮฺได้ปกป้องคุ้มครองพวกเราที่ได้กล่าวมา เพราะการโต้ตอบนั้นให้แก่ท่านรอซูล ﷺ และให้แก่ประชาชาติของท่านด้วย

ความหมายของข้อความที่ว่า โดยที่เขาจะอ่านคัมภีร์นั้นอย่างจริงใจ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **บรรดาผู้ที่เราได้ประทานคัมภีร์แก่พวกเขา โดยที่เขาจะอ่านคัมภีร์นั้นอย่างจริงใจ** ﴾

อับดุรรอซซาก ได้กล่าวโดยนำมาจากมะอฺมัรฺ จากกอตาดะฮฺ ว่า พวกนั้นเป็นชาวยิวและชาวคริสต์ ซึ่งเป็นทรรศนะของอับดุรเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม โดยที่อิบนุ ญะรีรฺก็ได้เลือกเอาตามทรรศนะนี้

สะอีด ได้กล่าวโดยนำมาจากกอตาดะฮฺ ว่า พวกเขาเป็นสาวกของท่านรอซูล ﷺ

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า อิบนุ มัสอูด ได้กล่าวว่า ขอสาบานต่อผู้ที่ชีวิตของฉันอยู่ในอุ้งพระหัตถ์ของพระองค์ว่า แท้จริง การอ่านอย่างจริงใจนั้น คือ รู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่อนุมัติ และอะไรเป็นสิ่งที่ต้องห้าม โดยอ่านตามที่อัลลอฮฺได้ประทานลงมา ไม่มีการบิดเบือนคำพูดออกไปจากที่และเป้าหมายของมัน และไม่มีการตีความออกไปเป็นอย่างอื่น

(อัฏฏอบารี 2/567)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวโดยนำมาจากอบีมาลิก จากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับอายะฮฺนี้ว่า ของฮาลาลเป็นฮาลาล และของฮะรอมเป็นฮะรอม ไม่มีการบิดเบือนแต่ประการใด

(อัฏฏอบารี 2/567)

รายงานจากอุมัรฺ อิบนุล ค็อฏฏอบ ว่า พวกเขาคือ บรรดาผู้ที่ผ่านอายะฮฺที่เป็นความเมตตา พวกเขาก็ขอความเมตตาจากอัลลอฮฺ ﷻ และเมื่อผ่านอายะฮฺที่เป็นการลงโทษ พวกเขาก็ขอความคุ้มครองจากอัลลอฮฺให้พ้นไปจากมัน เขากล่าวต่อไปว่า ความจริงได้มีการรายงานความหมายนี้มาจากท่านนบี ﷺ ว่า เมื่อท่านอ่านผ่านอายะฮฺที่พูดถึงความเมตตา ท่านก็ได้ขอต่ออัลลอฮฺ ﷻ และเมื่อผ่านอายะฮฺที่มีการลงโทษ ท่านก็ได้ขอความคุ้มครองต่อพระองค์

(อิบนุมาญะฮฺ 429)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ชนเหล่านี้แหละ คือผู้ที่ศรัทธาต่อคัมภีร์นั้น** ﴿ ข้อความนี้เป็นคอบัรฺมาจากข้อความที่ว่า ﴾ **บรรดาผู้ที่เราได้ประทานคัมภีร์แก่พวกเขา โดยที่เขาจะอ่านคัมภีร์นั้นอย่างจริงใจ** ﴿ คือ ชาวคัมภีร์คนใดได้ปฏิบัติตามคัมภีร์ที่ถูกประทานลงมาอย่างจริงจัง และจริงใจก็เท่ากับผู้นั้นได้ศรัทธาต่อสิ่งที่ถูกประทานลงมาให้แก่ท่านด้วย ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِم مِّن رَّبِّهِمْ لَأَكَلُوا۟ مِن
فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِم ۚ مِّنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ سَآءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

“และหากว่าเขาเหล่านั้นได้ปฏิบัติตามคัมภีร์เตารอตและคัมภีร์อินญีล และสิ่งที่ถูกประทานลงมา (อัลกุรอาน) แก่พวกเขาจากพระผู้อภิบาลของพวกเขาแล้ว แน่นอน พวกเขาก็จะได้บริโภคสิ่งที่มาจากเบื้องบนของพวกเขาไป และที่มาจากภายใต้เท้าของพวกเขา ในหมู่พวกเขานั้นมีกลุ่มหนึ่งที่มีความยุติธรรม และมากมายในหมู่พวกเขานั้นช่างเลวจริงสิ่งที่เขากระทำกัน”

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 66)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَىْءٍ حَتَّىٰ تُقِيمُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ وَمَآ أُنزِلَ
إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ ﴾

“จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า โอ้ชาวคัมภีร์ทั้งหลาย พวกเจ้ามิได้ตั้งอยู่บนสิ่งใดจนกว่าพวกเจ้าจะปฏิบัติตามคัมภีร์เตารอตและคัมภีร์อินญีล และสิ่งที่ถูกประทาน

ลงมาแก่พวกเจ้าจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 68)

คือ ถ้าพวกเจ้าปฏิบัติตามคัมภีร์อย่างจริงจัง และศรัทธาอย่างเต็มที่ เชื่อในสิ่งที่มีมาในการแต่งตั้งท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ คุณลักษณะของท่าน คำสั่งที่ให้ปฏิบัติตามท่าน ช่วยเหลือและสนับสนุนท่าน มันก็จะนำพวกท่านไปสู่ความจริง ทำความดีทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِىَّ ٱلْأُمِّىَّ ٱلَّذِى يَجِدُونَهُۥ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ وَٱلْإِنجِيلِ ﴾

"คือ บรรดาผู้ที่ปฏิบัติตามรอซูล ผู้เป็นนบีที่อ่านไม่ออกเขียนไม่เป็น ที่พวกเขาพบว่า เขาถูกจารึกอยู่ที่พวกเขา ทั้งในคัมภีร์เตารอตและคัมภีร์อินญีล......" ไปจนกระทั่งจบอายะฮฺ

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 157)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ قُلْ ءَامِنُوا۟ بِهِۦٓ أَوْ لَا تُؤْمِنُوٓا۟ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ مِن قَبْلِهِۦٓ إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿١٠٧﴾ وَيَقُولُونَ سُبْحَٰنَ رَبِّنَآ إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٠٨﴾ ﴾

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า พวกเจ้าจะศรัทธาต่อมัน หรือไม่ศรัทธาก็ตาม แท้จริงบรรดาผู้ที่ได้รับความรู้ก่อนหน้ามันนั้น เมื่อมันได้ถูกอ่านแก่พวกเขา พวกเขาก็จะศิโรราบลงเพื่อกราบ"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 107 และ 108)

คือ ถ้าปรากฏว่า สิ่งที่เราได้สัญญาเกี่ยวกับเรื่องของมุฮัมมัด ﷺ เป็นเรื่องจริง

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِهِۦ هُم بِهِۦ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِهِۦٓ إِنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّنَآ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِۦ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا۟ وَيَدْرَءُونَ بِٱلْحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾

"บรรดาผู้ที่เราได้ประทานคัมภีร์ให้แก่พวกเขามาก่อนมัน (อัลกุรอาน) พวกเขาก็ศรัทธาต่ออัลกุรอานด้วย และเมื่อ (อัลกุรอาน) ได้ถูกอ่านแก่พวกเขา พวกเขากล่าว เราศรัทธาต่อมันแล้ว แท้จริง มันคือสัจธรรมที่มาจากพระผู้อภิบาลของเรา แท้จริง เราเป็นมุสลิมมาก่อนหน้านี้ ชนเหล่านี้จะได้รับรางวัลของพวกเขาสองครั้ง เนื่องจากพวกเขาได้อดทน และพวกเขาป้องกันความชั่วด้วยความดี และพวกเขาบริจาคสิ่งที่เราได้ให้เป็นเครื่องยังชีพแก่พวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลเกาะศอศ อายะฮฺที่ 52 – 54)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ وَٱلْأُمِّيِّـۧنَ ءَأَسْلَمْتُمْ ۚ فَإِنْ أَسْلَمُوا۟ فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟ ۖ وَّإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ ٱلْبَلَـٰغُ ۗ وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ ﴾

"และเจ้าจงกล่าวแก่บรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์ และบรรดาผู้ที่อ่านเขียนไม่เป็นว่า พวกเจ้ามอบตัวต่ออัลลอฮฺ แล้วหรือ ? ถ้าหากพวกเจ้าได้มอบตัวแล้ว แน่นอนพวกเขาก็ได้รับแนวทางอันถูกต้องแล้ว และถ้าหากพวกเขาผินหลังให้ แท้จริง หน้าที่ของเจ้านั้นเพียงประกาศให้ทราบเท่านั้น และอัลลอฮฺนั้นทรงเป็นผู้เห็นปวงบ่าวทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 20)

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **และถ้าผู้ใดปฏิเสธคัมภีร์นั้น ชนเหล่านี้แหละคือผู้ที่ขาดทุน** ﴾ ดังเช่นที่พระองค์ ผู้ทรงสูงส่ง ตรัสว่า

﴿ وَمَن يَكْفُرْ بِهِۦ مِنَ ٱلْأَحْزَابِ فَٱلنَّارُ مَوْعِدُهُۥ ۚ ﴾

"และผู้ใดจากพรรคต่าง ๆ ปฏิเสธศรัทธาต่อมัน ไฟนรก คือ สัญญาของเขา"

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 17)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺ ระบุว่า

(وَالَّذِيْ نَفْسِيْ بِيَدِهِ لاَ يَسْمَعُ بِيْ اَحَدٌ مِنْ هٰذِهِ الأُمَّةِ يَهُوْدِيٌّ وَلاَ نَصْرَانِيٌّ ثُمَّ لاَ يُؤْمِنُ بِيْ إِلاَّ دَخَلَ النَّارِ)

"ขอสาบานต่อผู้ที่ชีวิตของฉันอยู่ในอุ้งพระหัตถ์ของพระองค์ จะไม่มีใครสักคนจากประชาชาตินี้ที่เป็นชาวยิว และชาวคริสต์ฟังฉัน แล้วก็ไม่มีใครศรัทธาต่อฉันนอกจากเขาต้องเข้านรก"

(มุสลิม 1/134)

﴿ يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٢٢﴾ وَٱتَّقُوا۟ يَوْمًا لَّا تَجْزِى نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنفَعُهَا شَفَٰعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٢٣﴾ ﴾

122. โอ้วงศ์วานอิสรออีล จงระลึกถึงความโปรดปรานของข้า ที่ข้าได้กรุณาต่อพวกเจ้า และแท้จริง ข้าได้เทิดพวกเจ้าเหนือประชาชาติทั้งหลาย

123. และจงหวั่นเกรงวันหนึ่ง ซึ่งไม่มีชีวิตใดจะทดแทนสิ่งใดแก่อีกชีวิตหนึ่งได้ และค่าไถ่ถอนใด ๆ จะไม่ถูกรับจากชีวิตนั้น และความช่วยเหลือใด ๆ ก็หาได้มีประโยชน์แก่ชีวิตนั้นไม่ และพวกเขาก็จะไม่ได้รับความช่วยเหลือ

ความจริงได้กล่าวมาแล้ว ถึงอายะฮฺที่คล้ายๆ กับอายะฮฺนี้ไว้แล้วในตอนต้นของซูเราะฮฺ และได้นำมาซ้ำไว้ตรงนี้อีก เพื่อเป็นการย้ำและเน้นให้ทราบ และส่งเสริมสนับสนุนให้ปฏิบัติตามรอซูลที่เป็นนบีที่อ่านเขียนไม่เป็นที่พวกเขาพบว่าคุณสมบัติของเขาถูกกล่าวไว้ในคัมภีร์ของพวกเขา ตลอดจนลักษณะ, ชื่อ, คำสั่งใช้ของเขา และประชาชาติของเขา ดังนั้น พระองค์จึงเตือนสำทับพวกเขามิให้ปกปิดเรื่องนี้เอาไว้ และปกปิดความโปรดปรานที่อัลลอฮฺ ﷻ จะประทานให้แก่พวกเขา โดยใช้ให้พวกเขาระลึกถึงความโปรดปรานที่อัลลอฮฺประทานให้แก่พวกเขาทั้งทางโลกและทางธรรม ไม่ให้อิจฉาริษยาต่อบรรพบุรุษของพวกเขาที่เป็นชาวอาหรับ โดยที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานแต่งตั้งให้คนหนึ่งในชาวอาหรับนั้นเป็นนบีท่านสุดท้าย อย่าได้อิจฉาริษยาต่อเขา โดยการฝ่าฝืน กล่าวหาว่าเขาโกหก แต่จงปฏิบัติตามเขา เชื่อเขา และสนับสนุนเขาตลอดไปจวบจนวันสิ้นโลก

وَإِذِ ٱبْتَلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَـٰتٍ فَأَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ إِنِّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۖ
قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِى ۖ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴿١٢٤﴾

124. และจงระลึกถึงขณะที่พระผู้อภิบาลของอิบรอฮีมได้ทดสอบเขาด้วยพระบัญชาบางประการ แล้วเขาก็ได้สนองพระบัญชานั้นอย่างครบถ้วน พระองค์ตรัสว่า แท้จริง ข้าจะให้เจ้าเป็นผู้นำแห่งมนุษยชาติ เขากล่าวว่า และ (ขอพระองค์ทรงแต่งตั้งให้เป็นผู้นำ) จากลูกหลานของฉันด้วย พระองค์ตรัสว่า สัญญาของข้านั้นจะไม่ประสบแก่บรรดาผู้อธรรม

กล่าวถึงนบีอิบรอฮีมที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงรัก และแต่งตั้งให้เป็นผู้นำแห่งมนุษยชาติ

อัลลอฮฺ ﷻ ได้เตือนให้ระลึกถึงความประเสริฐ และมีเกียรติของนบีอิบรอฮีม عليه السلام ที่อัลลอฮฺทรงรัก และอัลลอฮฺได้ทรงแต่งตั้งเขาให้เป็นผู้นำแห่งมนุษยชาติ ในด้านเตาฮีด (การให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ) ขณะที่เขาได้ดำเนินการตามที่อัลลอฮฺทรงบัญชาใช้ ตามคำสั่งใช้ และคำสั่งห้าม ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴾ **และจงระลึกถึงขณะที่พระผู้อภิบาลของอิบรอฮีมได้ทดสอบเขาด้วยพระบัญชาบางประการ** ﴿ โอ้ มุฮัมมัด จงกล่าวให้พวกมุชริกีนเหล่านั้น และชาวคัมภีร์ที่ได้ถอนตัวออกไปจากศาสนาของอิบรอฮีมและไม่ได้อยู่ไม่ศาสนานั้น ให้ได้ทราบว่าที่จริงแล้ว ผู้ที่ยึดมันตามแนวทางนั้นเขายังยืนหยัดอย่างมั่นคงอยู่ ตลอดจนบรรดาผู้ศรัทธาที่ร่วมกับเจ้าด้วย และจงแจ้งให้พวกเหล่านั้นทราบถึงการทดสอบจากอัลลอฮฺ ﷻ ต่อนบีอิบรอฮีมด้วย ที่เขาได้ถูกทดสอบด้วยคำสั่งใช้ และคำสั่งห้ามต่าง ๆ ด้วย ﴾ **แล้วเขาก็ได้สนองพระบัญชานั้นอย่างครบถ้วน** ﴿ คือ ดำเนินการ และปฏิบัติตามทั้งหมดอย่างครบถ้วนกระบวนความดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴾وَإِبْرَٰهِيمَ ٱلَّذِى وَفَّىٰٓ﴿ ซึ่งมีความหมายว่า "และ (ในคัมภีร์ของ) อิบรอฮีมผู้ซึ่งปฏิบัติตามสัญญาอย่างครบถ้วน" *(ซูเราะฮฺ อันนัจญ์มฺ อายะฮฺที่ 37)*

คือ ปฏิบัติตามทั้งหมดที่มีบัญญัติมาให้เขากระทำ และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴾ إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِّلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾ شَاكِرًا

لِّأَنْعُمِهِ ٱجْتَبَـٰهُ وَهَدَىٰهُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾ وَءَاتَيْنَـٰهُ فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّهُۥ
فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ ﴿١٢٢﴾ ثُمَّ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ أَنِ ٱتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾ ﴾

"แท้จริง อิบรอฮีมนั้นเป็นแบบอย่างอันดีเลิศ เป็นผู้ภักดีต่ออัลลอฮฺ เป็นผู้ที่เที่ยงธรรม และเขามิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี เป็นผู้กตัญญูต่อความโปรดปรานของพระองค์ พระองค์ทรงเลือกเขา และทรงชี้แนะนำทางแก่เขาสู่ทางที่เที่ยงตรง และเราได้ประทานความดีให้แก่เขาในโลกนี้ และแท้จริง ในปรโลกนั้นเขาจะอยู่ในหมู่คนดีอย่างแน่นอน แล้วเราได้ประทานอายะฮฺแก่เจ้าว่า จงปฏิบัติตามศาสนาของอิบรอฮีมผู้เที่ยงธรรมเถิด และเขามิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี"

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลิ อายะฮฺที่ 120 – 123)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ قُلْ إِنَّنِى هَدَىٰنِى رَبِّىٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ
ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾ ﴾

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า แท้จริง ฉันนั้น พระผู้อภิบาลของฉันได้แนะนำฉันไปสู่ทางอันเที่ยงตรง เป็นศาสนาอันเที่ยงแท้อันเป็นแนวทางของอิบรอฮีม ผู้ใฝ่หาความจริง และเขาไม่เคยเป็นผู้ที่อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 161)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ مَا كَانَ إِبْرَٰهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَـٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ
﴿٦٧﴾ إِنَّ أَوْلَى ٱلنَّاسِ بِإِبْرَٰهِيمَ لَلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ وَهَـٰذَا ٱلنَّبِىُّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ وَلِىُّ
ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾ ﴾

"อิบรอฮีม ไม่เคยเป็นยิว และไม่เคยเป็นคริสต์ แต่ทว่า เขานั้นเป็นผู้หันออกจากความเท็จสู่ความจริง เป็นผู้นอบน้อมต่ออัลลอฮฺ และเขาไม่เคยอยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ แท้จริง คนที่สมควรยิ่งต่ออิบรอฮีมย่อมได้แก่บรรดาผู้ที่ปฏิบัติ

ตามเขา และปฏิบัติตามนบีนี้ และบรรดาผู้ที่ศรัทธาด้วย และอัลลอฮฺนั้นทรงคุ้มครองผู้ที่ศรัทธาทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 67 และ 68)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า (بِكَلِمَاتٍ) คือ บทบัญญัติ คำสั่งใช้ และคำสั่งห้าม เพราะว่าคำว่า "กะลิมาต" นั้น จะพูดกว้างๆ แต่หมายความว่า ข้อกำหนด เช่น ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่เกี่ยวกับมัรฺยัม ที่ว่า

﴿ وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَٰتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِۦ وَكَانَتْ مِنَ ٱلْقَٰنِتِينَ ﴾

"และนางได้ศรัทธาต่อข้อกำหนดแห่งพระเจ้าของนาง และ (ได้ศรัทธาต่อ) คัมภีร์ต่าง ๆ ของพระองค์ และนางจึงอยู่ในหมู่ผู้ภักดีทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อัตตะฮฺรีม อายะฮฺที่ 12)

และบางทีก็กล่าวไว้กว้างๆ แต่หมายถึงศาสนบัญญัติ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا ﴾

"และถ้อยคำ (บัญญัติ) จากพระผู้อภิบาลของเจ้านั้นครบถ้วนแล้ว ซึ่งความสัจจะและความยุติธรรม"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 115)

ถ้อยคำในที่นี้ คือถ้อยคำต่างๆ ที่เป็นบัญญัติทางศาสนา ซึ่งบางทีก็เป็นการบอกเล่าที่เป็นจริง บางทีก็เป็นความเที่ยงธรรม บางทีก็เป็นคำสั่งใช้ และคำสั่งห้าม และเป็นเช่นเดียวกับอายะฮฺนี้ที่ว่า ﴾ **และจงระลึกถึง ขณะที่พระผู้อภิบาลของอิบรอฮีม ได้ทดสอบเขาด้วยพระบัญชาบางประการ แล้วเขาก็ได้สนองพระบัญชานั้นอย่างครบถ้วน** ﴿ คือได้นำมันไปดำเนินการและปฏิบัติ และพระองค์ตรัสว่า ﴾ **แท้จริง ข้าจะให้เจ้าเป็นผู้นำมนุษยชาติ** ﴿ โดยเป็นการตอบแทนการที่เขาปฏิบัติด้วยดีตามคำสั่งใช้และห่างจากสิ่งที่ต้องห้าม และยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่มวลมนุษย์

อะไรคือบัญชาบางประการที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงทดสอบ

ความจริงบรรดานักวิชาการได้มีความเห็นแตกต่างกันในการเจาะจงสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงทดสอบแก่อิบรอฮีม ﷺ

มีรายงานจาก อิบนุ อับบาส ในเรื่องนี้ หลายรายงานด้วยกัน

อับดุรรอซซาก ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส ว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงทดสอบเขาในเรื่องการทำฮัจญ์

(อัฏฏอบารี 3/13)

และอบูอิสฮาก ก็ได้รายงานมาเช่นเดียวกัน

(อัฏฏอบารี 3/13)

อับดุรรอซซาก ได้รายงานอีกจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴿ **และจงระลึกถึงขณะที่พระผู้อภิบาลของอิบรอฮีมได้ทดสอบเขาด้วยพระบัญชาบางประการ** ﴾ ว่าพระองค์ทรงทดสอบเขาเกี่ยวกับเรื่องความสะอาด คือ 5 ประการที่ศีรษะ และ 5 ประการที่ร่างกาย ส่วนที่ศีรษะ ก็คือ 1. ขริบหนวด 2. บ้วนปาก 3. สูดน้ำเข้าจมูก 4. แปรงฟัน 5. การแสกผม (หวีแสกผม)

ส่วนในร่างกาย คือ 1. ตัดเล็บ 2. โกนขนใต้ร่มผ้า 3. การตัดปลายหนังหุ้มอวัยวะเพศ 4. ถอนขนรักแร้ 5. ล้างรอยอุจจาระ และปัสสาวะด้วยน้ำ

(อับดุรรอซซาก 1/57)

อิบนุ อบีฮาติม ได้กล่าวว่า ได้มีรายงานมาจากสะอีด อิบนุลมุซัยยับ, มุญาฮิด, อัชชะอฺบีย์, อันนะคออีย์, อบีซอและฮฺ และอะบิลญัลดฺ เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/359)

(ฉันขอกล่าวว่า) และใกล้เคียงกับความคิดเห็นนี้ สิ่งที่ปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม รายงานจากอาอิชะฮฺ رضي الله عنها ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(عَشْرٌ مِنَ الْفِطْرَةِ قَصُّ الشَّارِبِ وَإِعْفَاءُ اللِّحْيَةِ وَالسِّوَاكُ وَاسْتِنْشَاقُ الْمَاءِ وَقَصُّ الْأَظْفَارِ وَغَسْلُ الْبَرَاجِمِ وَنَتْفُ الْإِبْطِ وَحَلْقُ الْعَانَةِ وَانْتِقَاصُ الْمَاءِ)

"10 ประการที่เป็นธรรมชาติ ขริบหนวด, เลี้ยงเครา, แปรงฟัน, สูดน้ำเข้าจมูก, ตัดเล็บ, ล้างรอยอาเจียน, ถอนขนรักแร้, โกนขนใต้ร่มผ้า, ล้างรอยปัสสาวะ และอุจจาระ" และฉันได้ลืมประการที่ 10 ไป นอกจากมันจะต้องเป็นการบ้วนปาก ท่านวะเกียะอฺ ได้กล่าวว่า คำว่า (اِنْتِقَاصُ الْمَاءِ) หมายถึงการชำระล้างอุจจาระ และปัสสาวะนั่นเอง"

(มุสลิม 1/223)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานโดยอบีฮุร็อยเราะฮฺ จากท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(اَلْفِطْرَةُ خَمْسٌ الْخِتَانُ وَالِاسْتِحْدَادُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيْمُ الْأَظْفَارِ وَنَتْفُ الْإِبْطِ)

"ธรรมชาตินั้น มี 5 ประการ คือ การตัดหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศ การกำจัดขนในที่ลับ การขริบหรือตัดหนวด การตัดเล็บ และการถอนขนรักแร้"

(ข้อความนี้เป็นของมุสลิม, ฟัตฮุลบารีย์ 10/347 และมุสลิม 1/222)

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส ว่าพระบัญชาบางประการที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงทดสอบแก่อิบรอฮีม และเขาได้สนองตอบพระบัญชานั้นอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ก็คือการแยกตัวออกจากกลุ่มชนของเขา เมื่อพระองค์มีคำสั่ง การโต้ตอบกันกับกษัตริย์นัมรูดซฺ เกี่ยวกับเรื่องของอัลลอฮฺ ﷻ ขณะที่เขาต้องการเผชิญกับอันตรายเมื่อมีความเห็นต่างกัน ความอดทนเมื่อถูกจับโยนลงไปในกองเพลิงเพื่อจะเผาเขาให้วอดวาย การที่เขาต้องอพยพออกไปจากบ้านเกิดเมืองนอนเพื่ออัลลอฮฺ ﷻ ตลอดจนการทดสอบให้เชือดลูกชายเมื่อได้รับคำสั่งจากพระองค์ เมื่อผ่านเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านั้นมา ด้วยความบริสุทธิ์ใจต่อพระองค์ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสแก่เขาว่า

﴿ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾

"เจ้าจงยอมจำนนเถิด เขากล่าวว่า ฉันได้ยอมจำนนแก่พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลกแล้ว"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 131)

เพราะเขาได้ขัดแย้งกับผู้คน และต้องแยกตัวจากพวกเขามา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/360)

สัญญาของอัลลอฮฺ ﷻ นั้นจะไม่ประสบแก่บรรดาผู้อธรรม

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **จากลูกหลานของฉันด้วย** ﴿ พระองค์ตรัสว่า ﴾ **สัญญาของข้านั้นจะไม่ประสบแก่บรรดาผู้อธรรม** ﴿ อันเนื่องจากว่าอัลลอฮฺ ﷻ ได้กำหนดให้อิบรอฮีมเป็นผู้นำ เขาได้ขอต่ออัลลอฮฺ ﷻ ว่า ให้ผู้นำหลังจากเขานั้นเป็นลูกหลานของเขา เขาก็ได้รับการตอบรับและพระองค์ได้แจ้งให้ทราบว่า ลูกหลานของเขาบางคนในอนาคตจะเป็นผู้อธรรม แต่พระองค์จะไม่ให้คำสัญญาของพระองค์นั้นประสบกับคนอธรรม โดยจะไม่ให้คนอธรรมเป็นผู้นำอย่างเด็ดขาด และใช้ให้ใครปฏิบัติตามพวกเขา หลักฐานในเรื่องนี้ก็คือ คำตอบที่พระองค์ตรัสไว้ใน

ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต ว่า

﴿ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ ﴾

"และเราได้ให้การเป็นนบี และคัมภีร์แก่ลูกหลานของเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต อายะฮฺที่ 27)

ดังนั้น นบีทุกท่านที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงส่งมา และคัมภีร์ทุกฉบับที่อัลลอฮฺ ﷻ ประทานลงมาหลังจากอิบรอฮีม อยู่ในลูกหลานของเขาทั้งสิ้น

ส่วนดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **สัญญาของข้านั้นจะไม่ประสบแก่บรรดาผู้อธรรม** ﴾ คือ พระองค์ทรงบอกให้ทราบว่า ในลูกหลานของเขานั้น มีผู้อธรรมอยู่ด้วย แต่สัญญาของพระองค์จะไม่ประสบกับเขาไม่สมควรจะได้รับตำแหน่งอันนี้ ถึงแม้จะเป็นลูกหลานของคนที่พระองค์ทรงรักก็ตาม

อิบนุ ญะรีรฺ ได้เลือกเอาว่า อายะฮฺ ถึงแม้จะเป็นคำบอกกล่าวที่ชัดเจนว่า คำมั่นสัญญาของอัลลอฮฺ ﷻ ในการเป็นผู้นำจะไม่ประสบกับผู้อธรรมก็ตาม และในสาระก็บ่งบอกมาจากอัลลอฮฺ ﷻ แก่อิบรอฮีม عليه السلام ว่า จากลูกหลานของอิบรอฮีมนั้นจะมีผู้ที่อธรรมเป็นคนไม่ดีอยู่ด้วย

อิบนุ คุวัยซฺ มินดาด อัลมาลิกี ได้กล่าวว่า ผู้ที่อธรรมนั้นไม่สมควรที่จะเป็นผู้ปกครอง ผู้พิพากษา ผู้นำทางศาสนา เป็นพยาน และเป็นผู้รายงานฮะดีษ

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى
وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ
أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا
ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾ وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ
مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ۖ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾
رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا
وَتُبْ عَلَيْنَا ۖ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾

125. **และจงระลึกถึง ขณะที่เราได้ให้บ้านหลังนั้น (อัลกะอฺบะฮฺ) เป็นที่กลับมาสำหรับมนุษย์ และเป็นที่ปลอดภัย และพวกเจ้าจงยึดเอาจากมะกอม (ที่ยืน) ของอิบรอฮีมเป็นที่ละหมาดเถิด และเราได้สั่งเสียแก่อิบรอฮีมและอิสมาอีล ว่า เจ้าทั้งสองจงทำความสะอาดบ้านของข้า เพื่อบรรดาผู้ฏอวาฟ และบรรดาผู้เอียะอฺติกาฟ และบรรดาผู้รูกัวะอฺและสุญูด**

126. **และจงระลึกถึง ขณะที่อิบรอฮีมได้กล่าววิงวอนว่า โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน โปรดให้เมืองนี้เป็นเมืองที่ปลอดภัยเถิด และโปรดประทานผลไม้ต่าง ๆ ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่ชาวเมืองด้วย คือ ผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลกจากพวกเขา พระองค์ตรัสว่า และถ้าผู้ใดปฏิเสธศรัทธา ข้าจะให้เขาได้รับความสำราญชั่วเวลาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ภายหลังข้าจะบีบบังคับให้เขาไปสู่การลงโทษแห่งนรก ซึ่งเป็นบั้นปลายอันชั่วช้ายิ่ง**

127. **และจงระลึกถึง ขณะที่อิบรอฮีม และอิสมาอีลได้ตั้งฐานของบ้านหลังนั้นให้สูงขึ้น (โดยทั้งสองได้กล่าววิงวอนว่า) โอ้พระผู้อภิบาลของเราได้โปรดรับจากพวกเราด้วยเถิด แท้จริงพระองค์นั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้**

128. **โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ได้โปรดให้เราทั้งสองเป็นผู้นอบน้อมต่อพระองค์ และได้โปรดให้มีขึ้นจากลูกหลานของพวกเราเป็นประชาชาติผู้นอบน้อมต่อพระองค์ และโปรดแสดงแก่เรา ซึ่งพิธีการทำฮัจญ์ของพวกเรา และโปรดอภัยโทษแก่พวกเราด้วย แท้จริงพระองค์เป็นผู้ทรงอภัยโทษ ทรงเมตตาเสมอ**

ความประเสริฐของบัยตุลลอฮฺ

อัลเอาฟีย์ ได้เล่า โดยนำมาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **และจงระลึกถึง ขณะที่เราได้ให้บ้านหลังนั้น (อัลกะอฺบะฮฺ) เป็นที่กลับมาสำหรับมนุษย์** ﴿ ว่า หากเขาจะไม่มาทำตามวัตถุประสงค์เพียงครั้งเดียวเท่านั้น แต่เขาจะไปๆ มาๆ อยู่เรื่อยๆ

อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ ได้เล่าโดยเอามาจากอัรฺรอเบียะอฺ อิบนิ อนัส จากอะบิลอาลียะฮฺ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และจงระลึกขณะที่เราได้ให้บ้านหลังนั้น (อัลกะอฺบะฮฺ) เป็นที่กลับมาสำหรับมนุษย์ และเป็นที่ปลอดภัย** ﴿ ว่า ปลอดภัยจากศัตรูและอาวุธ ความจริงในสมัยญาฮิลียะฮฺได้ปรากฏว่ามีการลักพาตัวผู้คนจากรอบๆ บัยตุลลอฮฺ โดยที่พวกเขาปลอดภัย ไม่ถูกทำร้ายเมื่ออยู่ภายใน

(อัฏฏอบารี 3/29)

มีรายงานจากมุญาฮิด, อะฏออฺ, อัสสุดดีย์, กอตาดะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุอนัส ได้กล่าวว่า ใครที่เข้าไปอยู่ในบัยตุลลอฮฺ เขาก็เป็นผู้ปลอดภัย

(อิบนุ อบีฮาติม 1/370)

อายะฮฺนี้ได้คลุมไปถึงว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงกล่าวถึงความประเสริฐของบัยตุลลอฮฺ และกำหนดให้เป็นสถานที่ทางศาสนาในการที่มนุษย์จะกลับมาประกอบศาสนกิจที่นั่นโดยเป็นสถานที่ที่ทุกๆ คนอยากที่จะมา ไม่ใช่เพียงมาแต่เพียงครั้งเดียว และครั้งสุดท้ายเท่านั้น ในทุกๆ ปีจะมีคนหมุนเวียนกันมาเพื่อสนองตามคำเชิญชวนของอัลลอฮฺ ﷻ ตามที่นบีอิบรอฮีม ได้ขอต่อพระองค์ ไว้ที่ว่า

﴿ فَٱجْعَلْ أَفْـِٔدَةً مِّنَ ٱلنَّاسِ تَهْوِىٓ إِلَيْهِمْ وَٱرْزُقْهُم مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ
﴿٣٧﴾ رَبَّنَآ إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِى وَمَا نُعْلِنُ ۗ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِى
ٱلسَّمَآءِ ﴿٣٨﴾ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى وَهَبَ لِى عَلَى ٱلْكِبَرِ إِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ ۚ إِنَّ
رَبِّى لَسَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ ﴿٣٩﴾ رَبِّ ٱجْعَلْنِى مُقِيمَ ٱلصَّلَوٰةِ وَمِن ذُرِّيَّتِى ۚ رَبَّنَا
وَتَقَبَّلْ دُعَآءِ ﴿٤٠﴾ ﴾

"ขอพระองค์ทรงให้จิตใจของปวงมนุษย์ มุ่งไปยังพวกเขา และประทานปัจจัยยังชีพที่เป็นพืชผลแก่พวกเขา หวังว่าพวกเขาจะขอบคุณ โอ้พระผู้อภิบาลของเรา แท้จริงพระองค์ทรงรอบรู้สิ่งที่เราปิดบังและสิ่งที่เราเปิดเผย ไม่มีสิ่งใดจะซ่อนเร้นไปจากอัลลอฮฺ ทั้งในแผ่นดินและในชั้นฟ้า การสรรเสริญเป็นของอัลลอฮฺ ผู้ได้ประทานอิสมาอีลและอิสฮากแก่ฉันขณะที่ฉันอยู่ในวัยชรา แท้จริง พระผู้อภิบาลของฉันเป็นผู้ทรงได้ยินการวิงวอนอย่างแน่นอน โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน ขอพระองค์ทรงให้ฉันและลูกหลานของฉันเป็นผู้ปฏิบัติละหมาด โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ขอพระองค์ทรงตอบรับการวิงวอนขอของฉันด้วยเถิด"

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 37 – 40)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกลักษณะว่า พระองค์ได้กำหนดให้มันเป็นที่ปลอดภัย ใครที่เข้าไปอยู่ในสถานที่นั้นก็ปลอดภัย ถึงแม้จะปรากฏว่า เขาเคยกระทำผิดมาก่อน แล้วก็เข้าไปอยู่ในสถานที่นั้น ความมีเกียรติของสถานที่นี้ก็อันเนื่องด้วยความมีเกียรติของผู้ที่สร้างนั่นเอง นั่นก็คือนบีอิบรอฮีม ซึ่งเป็นบุคคลที่อัลลอฮฺ ﷻ รัก ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَن لَّا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا ﴾

"และจงระลึกถึงเมื่อเราได้ชี้แนะ สถานอัลบัยตฺ (อัลกะอฺบะฮฺ) แก่อิบรอฮีม ว่า เจ้าอย่าตั้งภาคีใด ๆ ต่อข้าเลย"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 26)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩٦﴾ فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ ۖ وَمَن دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ﴾

"แท้จริง บ้านหลังแรกที่ถูกตั้งขึ้นสำหรับมนุษย์ (เพื่อการภักดี) นั่นก็คือ บ้านที่บักกะฮฺ โดยเป็นที่ถูกให้มีความจำเริญ และเป็นทางนำแก่ประชาชาติทั้งหลาย ในบ้านหลังนั้น มีหลายสัญญาณที่ชัดแจ้ง คือมะกอมอิบรอฮีม และผู้ใดได้เข้าไปในบ้านหลังนั้น เขาก็เป็นผู้ปลอดภัย"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 96 – 97)

ในอายะฮฺอัลกุรอานนี้ พระองค์ได้บอกให้ทราบถึงมะกอมอิบรอฮีม พร้อมทั้งให้ละหมาดที่นั่น แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงยึดเอาจากมะกอม (ที่ยืน) ของอิบรอฮีมเป็นที่ละหมาดเถิด** ﴿

มะกอมอิบรอฮีม

ซุฟยาน อัษเษารีย์ ได้เล่าโดยเอามาจากสะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงยึดเอาจากมะกอม (ที่ยืน) ของอิบรอฮีมเป็นที่ละหมาดเถิด** ﴿ ว่า "มะกอม" คือ ที่ยืนของอิบรอฮีม ซึ่งเป็นนบีของอัลลอฮฺ ﷻ ความจริงอัลลอฮฺ ﷻ ได้กำหนดให้เป็นความเมตตา สถานที่ดังกล่าวเป็นที่ๆ ท่านยืนรับหินจากอิสมาอีลส่งขึ้นมาสร้างกะอฺบะฮฺ ถ้าหากที่ดังกล่าวเป็นที่ๆ ท่านเอาน้ำรดศีรษะอันเนื่องจากความร้อนดังที่คนอื่นเขาพูดแล้วละก็เท้าทั้งสองข้างของเขาต้องลื่นตกลงมาแน่

(อิบนุ อบีฮาติม 1/371)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวว่า "มะกอม" ก็คือ ก้อนหินที่ภรรยาอิสมาอีล เอามาตั้งรองเท้าของนบีอิบรอฮีม เพื่อเอาน้ำรดศีรษะ

(อัฏฏอบารี 3/35)

อัลกุรฺฏุบีย์ ได้เล่าเรื่องนี้เอาไว้ แต่ถือว่าเป็นเรื่องที่อ่อนหลักฐาน แต่คนอื่นๆ ได้ให้น้ำหนักว่าเป็นเรื่องจริง

อัรรอซีย์ ได้เล่าเรื่องนี้ไว้ในหนังสือตัฟซีรฺของเขาจากอัลฮะซัน อัลบัศรี, กอตาดะฮฺ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส

(อัรรอซีย์ 4/45)

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจากญาบิรฺเกี่ยวกับการทำฮัจญ์ของท่านนบี ﷺ ว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ได้ทำการฏอวาฟ อุมัรฺ ได้กล่าวแก่ท่านว่านี่คือ มะกอมบิดาของเรา? ท่านตอบว่าใช่แล้ว อุมัรฺ กล่าวว่า ทำไมเราไม่เอาเป็นที่ละหมาดเล่า? แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอายะฮฺลงมาว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงยึดเอาจากมะกอม (ที่ยืน) ของอิบรอฮีมเป็นที่ละหมาดเถิด** ﴿

(อิบนุ อบีฮาติม 1/370)

อิมามอัลบุคอรี ได้กล่าวไว้ในบทดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงยึดเอาจากมะกอม (ที่ยืน) ของอิบรอฮีมเป็นที่ละหมาดเถิด** ﴿

คำว่า "มะซาบะตัน" คือ "ยะซูบูนะ" คือพวกเขาจะเวียนกลับมาอีก ต่อจากนั้นก็มีรายงานจากอนัส อิบนุ มาลิก ว่า อุมัรฺ อิบนุลค็อฏฏอบ ได้กล่าวว่า ฉันได้มีความเห็นที่สอดคล้องกับพระผู้อภิบาลของฉัน ใน 3 ประเด็น หรือพระผู้อภิบาลของฉันได้สอดคล้องกับฉันใน 3 ประเด็น คือ ฉันกล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ﷺ หากท่านยึดเอามะกอมของอิบรอฮีมเป็นที่ละหมาดก็จะดี แล้วอัลกุรอานก็ถูกประทานลงมาว่า ﴾ **พวกเจ้าจงยึดเอาจากมะกอม (ที่ยืน) ของอิบรอฮีมเป็นที่ละหมาดเถิด** ﴿

และฉันกล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ คนที่เข้ามาหาท่านนั้นมีทั้งคนดีคนชั่ว ถ้าหากท่านสั่งให้อุมมะ ฮาตุลมุอฺมินีน (ภรรยาของท่าน) คลุมฮิญาบก็จะเป็นการดี แล้วอัลลอฮฺก็ได้ประทานอายะฮฺเกี่ยวกับฮิญาบลงมา

เขาเล่าว่า ได้ทราบมาถึงฉันว่า ท่านนบี ﷺ ได้ตำหนิภรรยาบางคนของท่าน แล้วฉันก็ได้เข้าไปที่พวกนางแล้วกล่าวว่า หากพวกเธอยุติ หรือไม่อัลลอฮฺ ﷻ จะทรงเปลี่ยนภรรยาที่ดีกว่าให้รอซูลของพระองค์ จนกระทั่งฉันได้มาที่ภรรยาคนหนึ่งของท่าน นางได้กล่าวว่า

ท่านรอซูลนั้นจะไม่ตักเตือนภรรยาของเขาจนท่านต้องมาตักเตือนนาง แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอายะฮฺลงมาว่า

﴿ عَسَىٰ رَبُّهُۥٓ إِن طَلَّقَكُنَّ أَن يُبْدِلَهُۥٓ أَزْوَٰجًا خَيْرًا مِّنكُنَّ مُسْلِمَٰتٍ ﴾

"หากเขาหย่าพวกนาง บางทีพระผู้อภิบาลของเขาก็จะทรงเป็นผู้เปลี่ยนแปลงให้แก่เขามีภรรยาที่ดีกว่าพวกนาง เป็นหญิงที่นอบน้อมถ่อมตนเป็นหญิงผู้ภักดี"

(ซูเราะฮฺ อัตตะฮรีม อายะฮฺที่ 5)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากญาบิรฺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้ยื่นมือไปแตะที่มุม (อัลกะอฺบะฮฺ) และได้วิ่งเหยาะๆ 3 รอบ และเดิน 4 รอบ เสร็จแล้วท่านได้ไปที่มะกอมอิบรอฮีม แล้วได้อ่านอายะฮฺอัลกุรอานที่ว่า ﴿ وَٱتَّخِذُوا۟ مِن مَّقَامِ إِبْرَٰهِـۧمَ مُصَلًّى ﴾ แล้วท่านได้ทำให้มะกอมอยู่ระหว่างท่านกับบัยตุลลอฮฺ แล้วท่านได้ละหมาด 2 ร็อกอะฮฺ

(อัฏฏอบารี 3/36)

นี่ถือเป็นท่อนหนึ่งของฮะดีษที่ยาวที่ได้บันทึกโดยมุสลิม ไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขา

(มุสลิม 9/920)

อัลบุคอรี ได้บันทึกด้วยสายรายงานของเขา รายงานโดยอัมรฺ อิบนุ ดีนารฺ ว่า ฉันได้ยินอิบนุ อุมัรฺ เล่าว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้เดินทางเข้ามา แล้วท่านได้ฏอวาฟที่บัยตุลลอฮฺ 7 รอบ และได้ละหมาดหลังมะกอมอิบรอฮีม 2 ร็อกอะฮฺ

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/586)

ทั้งหมดนี้ บ่งบอกให้ทราบว่าจุดมุ่งหมายของมะกอมนั้นก็คือ ก้อนหินที่นบีอิบรอฮีมใช้ยืนเพื่อสร้างกะอฺบะฮฺ อันเนื่องจากผนังของกะอฺบะฮฺนั้นสูง ซึ่งอิสมาอีล عليه السلام ได้เอาหินก้อนนั้นมาวางเพื่อให้นบีอิบรอฮีมได้ยืนรับหินไปวางขณะที่ก่ออัลกะอฺบะฮฺ และเมื่อด้านหนึ่งเสร็จก็ย้ายก้อนหินดังกล่าวนั้นไปยังอีกด้านหนึ่งรอบๆ อัลกะอฺบะฮฺ โดยท่านได้ยืนอยู่บนหินก้อนนั้น เพื่อก่อสร้างจนเสร็จ แล้วเมื่อเสร็จแล้วก็ได้เคลื่อนย้ายไปอยู่ในที่ๆ เหมาะสม ทำอย่างนี้แหละจนกว่าก่อสร้างอัลกะอฺบะฮฺแล้วเสร็จ ดังที่จะได้อธิบายต่อไปในเรื่องนบีอิบรอฮีมและอิสมาอีลก่อสร้างอัลกะอฺบะฮฺ จากรายงานโดยอิบนุ อับบาส ที่บันทึกอยู่ในเศาะฮีฮฺอัลบุคอรี โดยที่ยังปรากฏรอยเท้าของนบีอิบรอฮีมบนหินก้อนนั้นอย่างเห็นได้ชัด และยังคงเป็นที่รู้จักกันดีของชาวอาหรับมาตั้งแต่ยุคญาฮิลียะฮฺเลยทีเดียว ด้วยเหตุนี้ อบีฏอลิบ ได้กล่าวไว้เป็นคำโคลงที่เป็นที่ทราบกันดีว่า

وَمَوْطِئُ إِبْرَاهِيْمَ فِي الصَّخْرِ رَطْبَةً عَلَى قَدَمَيْهِ حَافِيًا غَيْرَ نَاعِلِ

"และที่ยืนของอิบรอฮีมในหินนั้นยังสดๆ อยู่เลย"
บนสองเท้าในสภาพที่เปลือยเปล่าไม่สวมรองเท้า"

และความจริงบรรดามุสลิมก็ได้พบเช่นนั้น มีรายงานจากอนัส อิบนุ มาลิก ว่า ฉันได้เห็นที่ยืนมีรอยนิ้วเท้าของท่านนบีอิบรอฮีม ﷺ และรอยเท้าทั้งสองของท่านฝังลึกลงไปทีเดียว โดยที่ร่องรอยได้จางลงไปบ้าง อันเนื่องจากผู้คนเอามือลูบกันอยู่เสมอ

(ฉันขอกล่าวว่า) ความจริงแล้วที่ยืนนี้เคยอยู่ติดกับผนังของอัลกะอฺบะฮฺในสมัยโบราณ แต่สถานที่ของมันเป็นที่รู้จักกันดีในทุกวันนี้เป็นที่โล่งโดยเอกเทศ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดี เยื้องมาทางขวาประตูเข้าบัยตุลลอฮฺเล็กน้อย และปรากฏว่าเมื่อท่านนบีอิบรอฮีม ﷺ ได้สร้างอัลกะอฺบะฮฺเสร็จ ท่านได้เอามันวางไว้ข้างฝาผนังอัลกะอฺบะฮฺ และอัลลอฮฺทรงทราบดี พระองค์ได้ใช้ให้ละหมาดตรงนั้นเมื่อเสร็จจากการฏอวาฟ แต่ท่านอมีรุลมุอฺมินีน อุมัรฺ อิบนุล ค็อฏฏอบ ﵁ ซึ่งเป็นหนึ่งในจำนวนคุละฟาอิรฺรอชิดีน ทั้งสี่ที่ท่านนบี ﷺ ได้ใช้ให้เราปฏิบัติตาม คือหนึ่งในสองคนที่ท่านรอซูลได้สั่งเอาไว้ที่ว่า

إِقْتَدُوْا بِاللَّذَيْنِ مِنْ بَعْدِيْ أَبِيْ بَكْرٍ وَعُمَرَ

"พวกท่านจงปฏิบัติตามคนสองคนหลังจากฉันจากไปแล้ว คือ อบีบักรฺ และอุมัรฺ"
(อัตติรฺมิซี 3662)

และอุมัรฺนั้น ยังเป็นผู้ที่อัลกุรอานได้ประทานลงมาสอดคล้องกับคำกล่าวของเขาในหลายประเด็นได้สั่งให้เลื่อนมะกอมออกมาไว้ในที่ที่สถิตอยู่ในปัจจุบันนี้ ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีใครสักคนหนึ่งจากบรรดาสาวกของท่านนบี ﷺ ทั้งหมดคัดค้านการกระทำดังกล่าวแต่ประการใด

อับดุรรอซซาก ได้เล่าโดยเอามาจากอิบนุ ญุร็อยจฺ ว่า อะฏออฺและคนอื่นๆ จากบรรดาสหายของเราได้เล่าให้ฉันฟังว่า บุคคลแรกที่ได้เคลื่อนย้ายมะกอมออกมาคือ ท่านอุมัรฺ อิบนุ ค็อฏฏอบ ﵁

อับดุรรอซซาก ได้รายงานอีกจากมุญาฮิด ว่าบุคคลแรกที่ได้ถอยมะกอมมาวางอยู่ในที่ปัจจุบันนี้ คือ ท่านอุมัรฺ อิบนุล ค็อฏฏอบ ﵁

อัลฮาฟิซ อบูบักรฺ อะหฺมัด อิบนุ อะลี อิบนุล ฮุเซน อัลบัยหะกี จากอาอิชะฮฺ ﵂ ว่า แท้จริงมะกอมในสมัยของท่านรอซูล ﷺ และสมัยของอบูบักรฺ ﵁ ตั้งอยู่ติดกับบัยตุลลอฮฺ ต่อจากนั้นอุมัรฺ อิบนุล ค็อฏฏอบ ﵁ ได้เลื่อนถอยออกมา ฮะดีษนี้สายรายงานถูกต้องตามที่ได้กล่าวมา

คำสั่งใช้ทำความสะอาดบัยตุลลอฮฺ

อัลฮะซัน อัลบัศรี ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **และเราได้สั่งเสียแก่อิบรอฮีม และอิสมาอีลว่า** ﴾ ว่า อัลลอฮฺได้บัญชาให้ทั้งสองทำความสะอาดบัยตุลลอฮฺจากอันตราย และสิ่งสกปรกต่างๆ และไม่ให้มีอะไรมาเปรอะเปื้อน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/373)

อิบนุ ญุร็อยจฺ ได้เล่าว่า ฉันได้กล่าวแก่อะฏออฺ ว่า คำสั่งเสียนั้นคืออะไร? เขาตอบว่าก็คือคำสั่งของพระองค์นั่นเอง

สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ ได้เล่าโดยนำมาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **เจ้าทั้งสองจงทำความสะอาดบ้านของข้าเพื่อบรรดาผู้ฏอวาฟ และบรรดาผู้เอียะอฺติกาฟ** ﴾ ว่าไม่ให้มีเจว็ดต่างๆ

มุญาฮิด และสะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับคำสั่งที่ว่า ﴿ **เจ้าทั้งสองจงทำความสะอาดบ้านของข้าเพื่อบรรดาผู้ฏอวาฟ** ﴾ ว่า ให้สะอาดจากเจว็ด คำพูดที่หยาบคาย คำพูดที่โกหก และสิ่งสกปรกต่างๆ

ส่วนดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **เพื่อบรรดาผู้ฏอวาฟ** ﴾ คือ การฏอวาฟ (เดินเวียนรอบ) ที่บัยตุลลอฮฺนั้นเป็นที่ทราบกันดีโดยทั่วๆ ไป

รายงานจาก สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ ว่าความจริงเขาได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **เพื่อบรรดาผู้ฏอวาฟ** ﴾ หมายถึงผู้ที่มาจากถิ่นแดนไกลๆ

﴿ **บรรดาผู้เอียะอฺติกาฟ** ﴾ คือบรรดาผู้ที่อาศัยอยู่ที่นั่นหรือใกล้ๆ นั้น และเช่นเดียวกันนี้ที่ได้รายงานมาจากกอตาดะฮฺ และอัรรอเบียะฮฺ อิบนุ อนัส ว่าทั้งสองได้อธิบายว่า บรรดาผู้เอียะอฺติกาฟ คือผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้ๆ นั้น ดังเช่น ที่สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ ได้กล่าว

(อิบนุ อบีฮาติม 1/375)

ส่วนดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **บรรดาผู้รูกัวะอฺ และสุญูด** ﴾

มีรายงานจากอิบนุ อับบาส ว่า เมื่อเขาเป็นผู้ละหมาดก็มีการรูกัวะอฺ และสุญูด

(อิบนุ อบีฮาติม 1/376)

และเช่นเดียวกันอะฏออฺ และกอตาดะฮฺ ก็กล่าวเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/376)

และการทำความสะอาดมัสญิด ก็เอามาจากอายะฮฺนี้ และจากดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ فِي بُيُوتٍ أَذِنَ ٱللَّهُ أَن تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ يُسَبِّحُ لَهُۥ فِيهَا بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْآصَالِ ﴿٣٦﴾ ﴾

"ในบรรดาบ้าน (หมายถึงมัสญิด) อัลลอฮฺ ทรงอนุญาตให้เทิดพระเกียรติ และให้พระนามของพระองค์ถูกระลึกอยู่เสมอ เพื่อที่จะแซ่ซ้องสดุดีพระองค์ในนั้นทั้งในยามเช้า และยามพลบค่ำ"

(ซูเราะฮฺ อันนูรฺ อายะฮฺที่ 36)

และจากซุนนะฮฺ มีบรรดาฮะดีษมากมายใช้ให้ทำความสะอาด และใส่เครื่องหอมมัสญิด และอื่นๆ เช่น รักษามิให้เกิดอันตราย และมิให้มีสิ่งสกปรก และอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ ท่านนบี ﷺ จึงได้กล่าวว่า

إِنَّمَا بُنِيَتِ الْمَسَاجِدُ لِمَا بُنِيَتْ لَهُ

"ที่จริงแล้ว บรรดามัสญิดนั้นถูกสร้างขึ้นมาตามที่ได้ถูกสร้างเพื่อพระองค์"

(มุสลิม 1/397)

ในเรื่องนี้ได้มีการรวมรวบเป็นส่วนหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งการสรรเสริญและความกรุณาเป็นสิทธิของอัลลอฮฺ

มักกะฮฺเป็นเมืองที่ต้องห้าม

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และจงระลึกถึง ขณะที่อิบรอฮีมได้กล่าววิงวอนว่า โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน โปรดให้เมืองนี้เป็นเมืองที่ปลอดภัยเถิด และโปรดประทานผลไม้ต่าง ๆ ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่ชาวเมืองด้วย คือผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺและวันปรโลกจากพวกเขา** ﴾

อิมาม อบูญะอฺฟัรฺ อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานโดยนำมาจากญาบิรฺ อิบนุ อับดิลลาฮฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنَّ إِبْرَاهِيْمَ حَرَّمَ بَيْتَ اللهِ وَأَمَّنَهُ وَإِنِّيْ حَرَّمْتُ الْمَدِيْنَةَ مَا بَيْنَ لاَبَتَيْهَا فَلاَ يُصَادُ صَيْدُهَا وَلاَ يُقْطَعُ عِضَاهُهَا)

"แท้จริง อิบรอฮีม ได้ทำให้บัยตุลลอฮฺเป็นที่ต้องห้าม และให้มีความปลอดภัย และฉันนั้นได้ทำให้เมืองมะดีนะฮฺเป็นที่ต้องห้าม ระหว่างย่านทั้งสอง ดังนั้น จึงไม่มีการล่าสัตว์ในเขตนั้น และไม่มีการตัดกิ่งไม้ในเขตนั้น"

(อัฏฏอบารี 3/48)

และเช่นเดียวกัน อันนะซาอีก็ได้บันทึกฮะดีษนี้

(อันนะซาอี ในหนังสืออัลกุบรอ 3/487)

และมุสลิมได้บันทึกเช่นกัน

(มุสลิม 2/992)

ความจริงได้มีฮะดีษอื่นๆ อีกที่บ่งชี้ว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้เมืองมักกะฮฺเป็นที่ต้องห้ามก่อนที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน ดังที่ได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานโดยอับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส ﷺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวในวันพิชิตมักกะฮฺ ว่า

(إِنَّ هٰذَا الْبَلَدَ حَرَّمَهُ اللهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ الْقِتَالُ فِيْهِ لِأَحَدٍ قَبْلِيْ وَلَمْ يَحِلَّ لِيْ . إِلاَّ سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَلاَ يُعْضَدُ شَوْكُهُ وَلاَ يُنَفَّرُ صَيْدُهُ وَلاَ يَلْتَقِطُ لُقَطَتَهُ إِلاَّ مَنْ عَرَّفَهَا وَلاَ يُخْتَلَى خَلاَهَا فَقَالَ الْعَبَّاسُ يَا رَسُوْلَ اللهِ إِلاَّ الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لِقَيْنِهِمْ وَلِبُيُوْتِهِمْ فَقَالَ إِلاَّ الْإِذْخِرَ)

"แท้จริง เมืองนี้ อัลลอฮฺทรงให้มันที่เป็นที่ต้องห้ามมาตั้งแต่วันที่อัลลอฮฺทรงสร้างบรรดาชั้นฟ้า และแผ่นดิน มันเป็นที่ต้องห้าม ด้วยการห้ามของอัลลอฮฺไปจนถึงวันกิยามะฮฺ และความจริง การต่อสู้กันไม่เป็นที่อนุมัติในเมืองนี้แก่ผู้ใดก่อนฉันและก็ไม่เป็นที่อนุมัติแก่ฉันนอกจากชั่วเวลาหนึ่งในเวลากลางวัน มันเป็นที่ต้องห้ามด้วยการห้ามของอัลลอฮฺไปจนถึงวันกิยามะฮฺ ต้นไม้ที่มีหนามจะไม่ถูกตัด สัตว์ของเมืองนี้จะไม่ถูกล่า ของที่ตกหล่นจะไม่ถูกเก็บนอกจากเพื่อเอาไปประกาศเท่านั้น หญ้าที่ยังมีชีวิตอยู่จะไม่ถูกตัด แล้วอัลอับบาส ได้ถามว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ นอกจากต้นอิษคิรฺใช่ไหม ? เพราะมันถูกใช้ทำฟืน และในบ้านของพวกเขา แล้วท่านได้กล่าวว่า ยกเว้นต้นอัลอิษคิรฺ"

(ฟัตฮุลบารีย์ 4/06 มุสลิม 2/986)

ข้อความนี้เป็น ถ้อยคำของมุสลิม สำหรับทั้งสองรายงานมาจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ก็เช่น

ดังที่กล่าวมา แล้วต่อจากนั้นอัลบุคอรีได้บันทึกโดยเอามาจากซอฟียะฮฺ บินติ ชัยบะฮฺ จากท่านนบี ﷺ เช่นเดียวกัน

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/253)

รายงานจากอบีชุร็อยฮฺ อัลอะดะวีย์ ซึ่งเขาได้กล่าวแก่ อัมรฺ อิบนุ สะอีด ขณะที่เขากำลังส่งทัพไปยังเมืองมักกะฮฺ ว่า โอ้ท่านเจ้าเมืองขออนุญาตให้ฉันด้วย ที่ฉันอยากจะบอกท่านสักเรื่องหนึ่งที่ท่านรอซูล ﷺ ได้ดำเนินการในวันรุ่งขึ้นจากวันที่พิชิตนครมักกะฮฺ ฉันได้ยินเรื่องนี้ด้วยหูของฉันเอง หัวใจของฉันยังจดจ่ออยู่ สายตาของฉันก็ยังจรดจ้องอยู่เลย ขณะที่ท่านพูดคือ ท่านได้สรรเสริญอัลลอฮฺ ﷻ และชมเชยพระองค์ แล้วท่านได้กล่าวว่า

(إِنَّ مَكَّةَ حَرَّمَهَا اللهُ وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ فَلَا يَحِلُّ لِإِمْرِئٍ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَسْفِكَ بِهَا دِمًا وَلاَ يَعْضِدَ بِهَا شَجَرَةً فَإِنْ أَحَدٌ تَرَخَّصَ بِقِتَالِ رَسُول اللهِ ﷺ فَقُولُوْا إِنَّ اللهَ أَذِنَ لِرَسُولِهِ وَلَمْ يَأْذَنْ لَكُمْ وَإِنَّمَا أَذِنَ لِي فِيْهَا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ وَقَدْ عَادَتْ حُرْمَتُهَا الْيَوْمَ كَحُرْمَتِهَا بِالْأَمْسِ فَلْيُبَلِّغِ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ)

"แท้จริง มักกะฮฺ อัลลอฮฺทรงให้เป็นที่ต้องห้าม โดยที่มนุษย์ไม่ได้ห้ามมัน ดังนั้น จึงไม่อนุญาตให้แก่คนใดที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันอาคิเราะฮฺที่จะหลั่งเลือด (ฆ่ากัน) ที่นั่น และไม่ให้ตัดต้นไม้ที่นั่น หากคนใดอ้างการสู้รบของท่านรอซูลเป็นข้อผ่อนผัน ก็จงกล่าวเถิดว่า แท้จริง อัลลอฮฺทรงอนุญาตให้กับรอซูลของพระองค์ โดยไม่อนุญาตใช้แก่พวกท่าน ที่จริงแล้ว พระองค์ทรงอนุญาตให้แก่ฉันชั่วเวลาหนึ่งในช่วงกลางวัน และการต้องห้ามของมันก็ได้กลับมาในวันนี้ เช่น การเป็นที่ต้องห้าม เมื่อวานนี้ ดังนั้น ผู้ที่มาปรากฏจงบอกให้ผู้ที่ไม่ได้มาให้ทราบด้วย"

มีผู้กล่าวแก่อบีชุร็อยฮฺ ว่า อัมรฺได้กล่าวอะไรแก่ท่าน? เขากล่าวว่า ฉันทราบเรื่องดังกล่าวดีกว่าท่าน โอ้อะบาชุร็อยฮฺ แท้จริงเขตฮะรอมนั้นไม่อาจช่วยปกป้องผู้ทำชั่วได้ และหนีหนี้เลือดเข้ามา และหนีจากความผิด

บันทึกโดย อัลบุคอรี และมุสลิม และนี่เป็นถ้อยคำของเขา (ฟัตฮุลบารีย์ 4/50, มุสลิม 2/987)

แล้วเมื่อทราบเช่นนี้แล้ว ก็คงไม่มีใครปฏิเสธบรรดาฮะดีษที่บ่งชี้ว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้เมืองมักกะฮฺเป็นที่ต้องห้าม มาตั้งแต่วันที่พระองค์ทรงสร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน และระหว่างบรรดาฮะดีษที่บ่งชี้ว่า ท่านนบีอิบรอฮีม عليه السلام ได้ห้ามเอาไว้ เพราะว่านบีอิบรอฮีม عليه السلام ได้เอาเรื่องจากอัลลอฮฺ ﷻ และข้อชี้ขาดจากพระองค์มาแจ้งให้ทราบ และมันยังคงเป็นที่ต้องห้ามจากอัลลอฮฺ ﷻ ก่อนที่อิบรอฮีม عليه السلام จะสร้างบัยตุลลอฮฺเสียอีก เช่นดังที่ท่านรอซูล ﷺ ได้ถูกบันทึก

ณ ที่อัลลอฮฺ ﷻ ว่าเป็นนบีท่านสุดท้าย และดินที่สร้างนบีอาดัมนั้นถูกเอามาจากดินที่สร้างนบีมุฮัมมัดนั่นเอง และด้วยเหตุนี้ นบีอิบรอฮีม ﷺ จึงได้กล่าวว่า

﴿ رَبَّنَا وَٱبۡعَثۡ فِيهِمۡ رَسُولٗا مِّنۡهُمۡ ﴾

"พระผู้อภิบาลของเรา ได้โปรดส่งรอซูลคนหนึ่งจากพวกเขาเองไปในหมู่พวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 129)

แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ทรงตอบรับคำของเขา ตามที่พระองค์ทรงทราบดีในความรู้ของพระองค์ และในการกำหนดของพระองค์ ด้วยเหตุนี้จึงมีฮะดีษระบุว่า ความจริงพวกเขาได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ขอท่านได้บอกให้พวกเราทราบถึงการเริ่มงานของท่าน แล้วท่านได้กล่าวว่า

(دَعْوَةُ أَبِيْ إِبْرَاهِيْمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَبُشْرَى عِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَرَأَتْ أُمِّيْ كَأَنَّهُ خَرَجَ مِنْهَا نُوْرٌ أَضَاءَ لَهُ قُصُوْرُ الشَّامِ)

"เป็นการขอพรของบรรพบุรุษของฉัน คือ อิบรอฮีม ﷺ เป็นข่าวดีจากอีซา บุตรมัรฺยัม และคุณแม่ของฉันได้เห็นเสมือนมีแสงออกมาจากนาง ซึ่งทำให้ปราสาทในแคว้นชามนั้นสว่างไสว เนื่องจากแสงนั้น"

คือ ท่านได้บอกให้เราทราบถึงการเริ่มปรากฏของท่าน ซึ่งจะนำมากล่าวต่อไป *อินชาอัลลอฮฺ*

นบีอิบรอฮีม ﷺ ขอพรให้เมืองมักกะฮฺปลอดภัย และมีเครื่องยังชีพ

อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบเกี่ยวกับนบีอิบรอฮีม อัลคอลีล ว่าท่านได้กล่าวขอพรว่า **﴾ โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน โปรดให้เมืองนี้เป็นเมืองที่ปลอดภัยเถิด ﴿** คือปลอดภัยจากความหวาดกลัวต่างๆ ที่ชาวเมืองไม่ชอบ และความจริงอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ทำให้เป็นเมืองที่ปลอดภัยทั้งทางความเป็นจริงและตามหลักศาสนบัญญัติ ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَمَن دَخَلَهُۥ كَانَ ءَامِنٗاۗ ﴾

"และผู้ใดได้เข้าไปในบ้านหลังนั้น เขาก็จะเป็นผู้ปลอดภัย"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 97)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا ءَامِنًا وَيُتَخَطَّفُ ٱلنَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ﴾

"พวกเขาไม่เห็นดอกหรือว่า เรากำหนดเขตหวงห้ามให้เป็นที่ปลอดภัย ขณะที่ผู้คนรอบ ๆ พวกเขาถูกลักพาตัว"

(ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต อายะฮฺที่ 67)

ความจริงได้มีบรรดาฮะดีษที่ได้กล่าวมาแล้ว ถึงการห้ามสู้รบกันในนั้น

ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม รายงานจากญาบิรฺ ว่า ฉันได้ยินท่านรอซูล ﷺ กล่าวว่า

لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يَحْمِلَ بِمَكَّةَ السِّلَاحَ

"ไม่อนุญาตให้คนหนึ่งคนใดที่จะพกพาอาวุธที่เมืองมักกะฮฺ"

(มุสลิม 2/989)

และท่านได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺในซูเราะฮฺนี้ว่า ﴿ **โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน โปรดให้เมืองนี้เป็นเมืองที่ปลอดภัยเถิด** ﴾ คือขอได้โปรดทำให้แผ่นดินตรงนี้เป็นเมืองที่ปลอดภัย ซึ่งเรื่องนี้ได้สอดคล้องกัน เพราะมันเป็นมาก่อนที่จะก่อสร้างอัลกะอฺบะฮฺมาแล้ว

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในซูเราะฮฺอิบรอฮีม ว่า

﴿ وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ رَبِّ ٱجْعَلْ هَٰذَا ٱلْبَلَدَ ءَامِنًا ﴾

"และจงระลึกถึง เมื่ออิบรอฮีม กล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน ขอพระองค์ทรงให้เมืองนี้ (มักกะฮฺ) ปลอดภัยเถิด"

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 35)

ซึ่งอายะฮฺนี้ก็สอดคล้องกับอายะฮฺที่ได้กล่าวมาแล้ว *วัลลอฮุอะอฺลัม* เสมือนว่าได้มีการขอพรเป็นครั้งที่สอง หลังจากสร้างอัลกะอฺบะฮฺเสร็จ และผู้คนก็อยู่กันอย่างมั่นคงสงบสุข และหลังจากอิสฮากซึ่งเป็นลูกคนเล็กอายุน้อยกว่าอิสมาอีล 13 ปี ได้เกิดมาแล้ว ท่านจึงได้กล่าวในตอนท้ายสุดของคำขอพร ว่า

﴿ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى وَهَبَ لِى عَلَى ٱلْكِبَرِ إِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ ۚ
إِنَّ رَبِّى لَسَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ ﴿٣٩﴾ ﴾

"การสรรเสริญเป็นของอัลลอฮฺ ผู้ได้ประทานอิสมาอีล และอิสฮากแก่ฉันขณะที่

ฉันอยู่ในวัยชรา แท้จริง พระผู้อภิบาลของฉันเป็นผู้ทรงได้ยินการวิงวอนอย่างแน่นอน

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 39)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และโปรดประทานผลไม้ต่าง ๆ ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่ชาวเมืองด้วย คือผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลกจากพวกเขา พระองค์ตรัสว่า และผู้ใดปฏิเสธศรัทธา ข้าจะให้เขาได้รับความสำราญชั่วเวลาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ภายหลังข้าจะบีบบังคับให้เขาไปสู่การลงโทษแห่งนรก ซึ่งเป็นบั้นปลายอันชั่วช้ายิ่ง** ﴿

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากอุบัยย์ อิบนุ กะอับ เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **พระองค์ตรัสว่า และถ้าผู้ใดปฏิเสธศรัทธา ข้าจะให้เขาได้รับความสำราญชั่วระยะเวลาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ภายหลังข้าจะบีบบังคับให้เขาไปสู่การลงโทษแห่งนรก ซึ่งเป็นบั้นปลายที่ชั่วช้ายิ่ง** ﴿ เขากล่าวว่า มันคือคำกล่าวของอัลลอฮฺ ﷻ

(อัฏฏอบารี 3/53)

และนี่เป็นทรรศนะของมุญาฮิด และอิกริมะฮฺด้วย

(อัฏฏอบารี 3/54)

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴾ **โอ้พระผู้อภิบาลของฉันโปรดให้เมืองนี้เป็นเมืองที่ปลอดภัย และโปรดประทานผลไม้ต่าง ๆ ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่ชาวเมืองด้วย คือ ผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ และวันปรโลกจากพวกเขา** ﴿

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า ปรากฏว่าอิบรอฮีมนั้นได้เจาะจงขอพรให้แก่บรรดาผู้ศรัทธาเท่านั้น ไม่ใช่มนุษย์โดยทั่วๆ ไป แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอายะฮฺลงมาว่า "และผู้ใดปฏิเสธศรัทธา" คือขอจงประทานเครื่องยังชีพให้แก่พวกเขา ดังเช่นที่พระองค์ได้ประทานปัจจัยยังชีพให้แก่บรรดาผู้ศรัทธา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/377)

ต่อจากนั้น อิบนุ อับบาส ได้อ่านอายะฮฺอัลกุรอานที่ว่า

﴿ كُلًّا نُّمِدُّ هَٰٓؤُلَآءِ وَهَٰٓؤُلَآءِ مِنۡ عَطَآءِ رَبِّكَۚ وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحۡظُورًا ٢٠ ﴾

"ทั้งหมดเราจะสนับสนุนเขาเหล่านี้แหละ เขาเหล่าโน้นจากการประทานให้ของพระผู้อภิบาลของเจ้านั้น มิถูกห้ามแต่ประการใด"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 20)

และอิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ก็ได้รายงานมาเช่นนั้น

มีรายงานจากอิกริมะฮฺ และมุญาฮิด ก็เช่นเดียวอีกด้วย

เช่นนี้แหละ ก็ดังเช่นดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾ مَتَٰعٌ فِى ٱلدُّنْيَا ثُمَّ
إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ ٱلْعَذَابَ ٱلشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้กล่าวเท็จต่ออัลลอฮฺนั้นไม่ประสบความสำเร็จดอก ความเพลิดเพลินในโลกนี้ แล้วพวกเขาก็กลับคืนมาสู่เรา แล้วเราจะให้พวกเขาลิ้มรสการลงโทษอย่างหนัก เพราะเหตุที่พวกเขาปฏิเสธศรัทธา"

(ซูเราะฮฺ ยูนุส อายะฮฺที่ 69 – 70)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُۥٓ ۚ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوٓا۟ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ
ٱلصُّدُورِ ﴿٢٣﴾ نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٢٤﴾ ﴾

"และผู้ใดปฏิเสธศรัทธา ก็อย่าให้การปฏิเสธศรัทธาของเขาทำให้เจ้าเศร้าโศกเสียใจ และยังเรานั้นคือการกลับของพวกเขา แล้วเราจะบอกแก่พวกเขาในสิ่งที่พวกเขาได้กระทำไว้ แท้จริง อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้สิ่งที่อยู่ในทรวงอก เราจะให้เวลาพวกเขาสนุกสนานกันเพียงเล็กน้อย แล้วเราจะไล่ต้อนพวกเขาไปสู่การลงโทษที่รุนแรง"

(ซูเราะฮฺ ลุกมาน อายะฮฺที่ 23 และ 24)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَلَوْلَآ أَن يَكُونَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ بِٱلرَّحْمَٰنِ لِبُيُوتِهِمْ
سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾ وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَٰبًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا
يَتَّكِـُٔونَ ﴿٣٤﴾ وَزُخْرُفًا ۚ وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۚ وَٱلْءَاخِرَةُ
عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾ ﴾

"และหากมนุษย์ทั้งหลายมิได้เป็นประชาชาติเดียวกันแล้ว แน่นอน เราจะให้ผู้ปฏิเสธศรัทธาต่อพระผู้ทรงกรุณามีบ้านของพวกเขาหลังคาทำด้วยเงิน และบันไดที่พวกเขาขึ้น (ก็ทำด้วยเงิน) และบ้านของพวกเขามีประตู และเตียงนอน (ทำด้วยเงิน) ซึ่งพวกเขาจะนอนเอกเขนกบนมัน และ (เราจะให้เครื่องประดับแก่พวกเขาที่ทำด้วย) ทองคำ แต่ทั้งหมดนั้นเป็นปัจจัยชั่วคราวแห่งชีวิตความเป็นอยู่ในโลกนี้เท่านั้น ส่วนในปรโลก ณ ที่พระผู้อภิบาลของเจ้านั้น สำหรับบรรดาผู้ยำเกรงเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อัซซุครุฟ อายะฮฺที่ 33 – 35)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **ภายหลังข้าจะบีบบังคับให้เขาไปสู่การลงโทษแห่งนรก ซึ่งเป็นบั้นปลายอันชั่วช้ายิ่ง** ﴾ คือภายหลังข้าจะบังคับเขาหลังจากเพลิดเพลินอยู่ในโลกนี้ และเราได้ปูทางให้แก่เขาไปสู่ร่มเงายังการลงโทษในนรกซึ่งเป็นบั้นปลายที่เลวร้ายยิ่ง ความหมายก็คือ อัลลอฮฺ ﷻ จะให้พวกเขารอคอย เพิกเฉย พวกเขาเอาไว้ระยะหนึ่ง หลังจากนั้นก็จัดการกับพวกเขาอย่างผู้ทรงเดชานุภาพและผู้ทรงสามารถ ดังที่พระองค์ผู้ทรงสูงส่งได้ตรัสว่า

﴿ وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَإِلَيَّ ٱلْمَصِيرُ ﴿٤٨﴾ ﴾

"และกี่ตำบลมาแล้ว เราได้ประวิงเวลาลงโทษมัน โดยที่ชาวตำบลนั้นเป็นผู้อธรรม แล้วเราได้ลงโทษทำลายมัน และยังเรานั้น คือการกลับไป"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 48)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองมีกล่าวว่า

(لاَ أَحَدَ أَصْبَرُ عَلَىَ أَذَى سَمِعَهُ مِنْ اللهِ إِنَّهُمْ يَجْعَلُوْنَ لَهُ وَلَدًا وَهُوَ يَرْزُقُهُمْ وَيُعَافِيْهِمْ)

"ไม่มีใครจะอดทนต่อสิ่งเลวร้ายที่เขาได้ยินมายิ่งไปกว่าอัลลอฮฺ แท้จริง พวกเขาได้กล่าวอ้างว่าพระองค์มีลูก โดยที่พระองค์ประทานเครื่องยังชีพให้แก่พวกเขาและอภัยให้แก่พวกเขา"

(ฟัตฮุลบารีย์ 13/372 และมุสลิม 4/2160)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺอีกเช่นกันมีกล่าวว่า

(إِنَّ اللهَ لَيُمْلِيْ لِلظَّالِمِ حَتَّى إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ) ثُمَّ قَرَأَ قَوْله تَعَالَى

﴿ وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ وَهِيَ ظَٰلِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُۥٓ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴾)

“แท้จริง อัลลอฮฺจะประวิงเวลาให้แก่ผู้อธรรมอย่างแน่นอน จนกระทั่งเมื่อพระองค์ต้องการจัดการกับเขา พระองค์ก็ไม่ให้หลุดพ้นไปได้” ต่อจากนั้นท่านนบีก็ได้อ่านดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **และเช่นนี้แหละ คือการลงโทษของพระผู้อภิบาลของเจ้า เมื่อพระองค์ทรงลงโทษตำบลหนึ่ง ซึ่งเป็นตำบลที่อธรรม แท้จริง การลงโทษของพระองค์นั้น เจ็บแสบสาหัส** ﴿ ”

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 102)

การสร้างกะอฺบะฮฺ และขอพรให้ได้รับการกระทำนี้

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และจงระลึกถึงขณะที่อิบรอฮีมและอิสมาอีลได้ตั้งฐานของบ้านหลังนั้นให้สูงขึ้น (โดยทั้งสองได้กล่าววิงวอนว่า) โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ได้โปรดรับจากพวกเราด้วยเถิด แท้จริง พระองค์นั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้ โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ได้โปรดให้เราทั้งสองเป็นผู้นอบน้อมต่อพระองค์ และได้โปรดให้มีขึ้นจากลูกหลานของพวกเราเป็นประชาชาติผู้นอบน้อมต่อพระองค์ และแสดงแก่เรา ซึ่งพิธีการทำฮัจญ์ของพวกเรา และโปรดอภัยโทษแก่พวกเราด้วย แท้จริง พระองค์เป็นผู้ทรงอภัยโทษ ทรงเมตตาเสมอ** ﴿

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า โอ้มุฮัมมัด จงเล่าให้กลุ่มชนของเจ้าได้ทราบถึงการที่อิบรอฮีม และอิสมาอีล عليهما السلام ได้สร้างบัยตุลลอฮฺ วางรากฐานของบัยตุลลอฮฺ โดยทั้งสองกล่าวขอพรว่า (โอ้ พระผู้อภิบาลของเราได้โปรดรับจากพวกเราด้วยเถิด แท้จริง พระองค์คือผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้)

อัลกุรฺฏุบีย์ และคนอื่นๆ ได้เล่าโดยนำมาจากอุบัย และอิบนุ มัสอูด ว่าทั้งสองเคยอ่านว่า

(وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيْمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيْلُ وَيَقُوْلَانِ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ)

(อัลกุรฺฏุบีย์ 2/126)

(ฉันขอกล่าวว่า) อย่างนี้แสดงให้เห็นว่า คำกล่าวของทั้งสองนั้นต้องหลังจากนั้นก็เป็นข้อความนี้

﴿ رَبَّنَا وَٱجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِن ذُرِّيَّتِنَآ أُمَّةً مُّسْلِمَةً ... آية ﴾

ซึ่งสิ่งที่ทั้งสองกำลังทำอยู่เป็นการงานที่ดี โดยทั้งสองขอต่ออัลลอฮฺ ﷻ ให้รับจากการขอทั้งสอง ดังเช่นที่ได้มีรายงานมาจาก อิบนุ อบีฮาติม จากวุฮัยบฺ อิบนุวัรดฺ ว่า เขาได้อ่านว่า ﴿ وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَٰهِـۧمُ ٱلْقَوَاعِدَ مِنَ ٱلْبَيْتِ وَإِسْمَـٰعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّآ ﴾ เขาก็ร้องไห้ และกล่าวว่า โอ้ค่อลีลอัรเราะฮ์มาน ท่านได้วางรากฐานบ้านของอัรฺเราะฮฺมาน ท่านไม่ต้องหวั่นไหวว่าพระองค์จะไม่รับจากท่านดอก

(อิบนุ อบีฮาติม 1/384)

และอย่างนี้แหละที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้เล่าถึงสภาพของบรรดาผู้ศรัทธาที่บริสุทธิ์ใจในดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ وَٱلَّذِينَ يُؤْتُونَ مَآ ءَاتَوا ﴾ "และบรรดาผู้ที่บริจาคสิ่งที่พวกเขาได้มา (คือ บริจาคทานไป จ่ายค่าครองชีพ และทำความดีเพื่อใกล้ชิดต่ออัลลอฮฺ ﷻ" ﴿ وَّقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ ﴾ "โดยที่จิตใจของพวกเขาหวั่นเกรง" คือ กลัวจะไม่ได้รับการรับจากอัลลอฮฺ (ซูเราะฮฺ อัลมุอฺมินูน อายะฮฺที่ 60) ดังเช่นที่มีฮะดีษเศาะฮีฮฺรายงานจากอาอิชะฮฺ จากท่านรอซู้ล ﷺ ซึ่งจะนำมากล่าวในที่ของมัน

ความจริงอัลบุคอรี ได้บันทึกฮะดีษ รายงานจากอิบนุ อับบาส ؓ ว่า สิ่งแรกที่ผู้หญิงได้เอาเข็มขัดก็มาจากแม่ของอิสมาอีล นางได้เอาเข็มขัดก็เพื่อที่จะให้เกิดความกระชับ ทะมัดทะแมง ต่อจากนั้น อิบรอฮีมก็ได้นำนางมา และลูกของนางคืออิสมาอีล โดยที่นางกำลังให้นมอิสมาอีลอยู่ จนกระทั่งเขาได้ปล่อยนางไว้ที่บัยตุลลอฮฺ ณ ที่ต้นไม้ต้นหนึ่งที่บ่อน้ำซัมซัม โดยที่ในมักกะฮฺขณะนั้นไม่มีผู้ใดเลย อิบรอฮีมได้ปล่อยทั้งสองไว้ที่นั่น และเอากล่องที่มีอินทผลัมตั้งไว้ที่ทั้งสองและถุงใส่น้ำไว้ด้วย ต่อจากนั้นอิบรอฮีมก็หลบออกเดินทางไป แล้วแม่ของอิสมาอีลก็เดินตามแล้วกล่าวว่า โอ้อิบรอฮีม ท่านจะไปไหน ท่านจะปล่อยเราไว้ที่หุบเขานี้ โดยที่ไม่มีมนุษย์และสิ่งใดเลย กระนั้นหรือ? นางได้พูดกับเขาอย่างนั้นหลายครั้ง แต่ก็ไม่ทำให้เขาหันกลับมายังนาง นางจึงถามว่า อัลลอฮฺทรงใช้ให้ท่านทำเช่นนั้นหรือ? เขาตอบว่า ใช่แล้ว นางจึงกล่าวว่า ดังนั้นพระองค์ก็จะไม่ทอดทิ้งเรา แล้วนางก็หันหลังกลับ แล้วอิบรอฮีมก็เดินต่อไปจนกระทั่งมาระยะหนึ่งโดยที่พวกเขาไม่เห็นเขา แล้วเขาก็หันหน้ากลับไปยังบัยตุลลอฮฺแล้วยกมือขอพร แล้วกล่าวว่า

﴿ رَّبَّنَآ إِنِّىٓ أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِى بِوَادٍ غَيْرِ ذِى زَرْعٍ عِندَ بَيْتِكَ ٱلْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا۟
ٱلصَّلَوٰةَ فَٱجْعَلْ أَفْـِٔدَةً مِّنَ ٱلنَّاسِ تَهْوِىٓ إِلَيْهِمْ وَٱرْزُقْهُم مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ لَعَلَّهُمْ
يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾ ﴾

"โอ้พระผู้อภิบาลของเรา แท้จริง ฉันได้ให้ลูกหลานของฉัน พำนักอยู่ ณ ที่ราบลุ่มนี้โดยไม่มีพืชใด ๆ ซึ่งอยู่ใกล้บ้านอันเป็นเขตหวงห้ามของพระองค์ โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน เพื่อให้พวกเขาปฏิบัติละหมาด ขอพระองค์ทรงให้จิตใจของปวง

มนุษย์มุ่งไปยังพวกเขา และประทานปัจจัยยังชีพที่เป็นพืชผลแก่พวกเขา หวังว่าพวกเขาจะขอบคุณ"

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 37)

และแม่ของอิสมาอีลก็ได้เริ่มให้นมลูก และดื่มน้ำที่ให้ไว้จนน้ำหมดถุง ทั้งนางและลูกของนางก็กระหายน้ำ นางจึงเริ่มมองหาน้ำ ด้านโน้น ด้านนี้ แล้วนางก็กลับมากลัวว่าลูกจะคอยนาน นางก็พบว่าภูเขาศอฟา อยู่ใกล้ๆ นาง แล้วนางก็ขึ้นไปบนเนินเขามองหาน้ำ แล้วหันหน้าลงไปทางหุบเขาว่าจะเห็นใครสักคนหนึ่งไหม? แต่แล้วนางก็ไม่เห็นใครเลย แล้วนางได้ลงมาจากเนินเขาศอฟาจนกระทั่งมาถึงหุบเขา แล้วเดินทางหาต่อไปจนกระทั่งผ่านหุบเขาไป ก็มาถึงเนินเขาอีกลูกหนึ่งชื่อมัรฺวะฮฺ ก็เฝ้ามองหาเช่นนั้นอีกก็ไม่พบใครสักคน ทำเช่นนั้นอยู่ 7 เที่ยว อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า ด้วยเหตุนี้แหละที่ผู้คนได้สะแอ (เดิน) ระหว่างภูเขาทั้งสอง

แล้วเมื่อนางได้มาถึงจุดหนึ่งบนเนินเขามัรฺวะฮฺ นางได้ยินเสียงอย่างหนึ่ง นางกล่าวในใจว่า จงนิ่งฟังซิ แล้วนางก็ได้ตั้งใจฟัง ก็ได้ยินเสียงนั้นอีกแล้วนางได้กล่าวว่า ดิฉันได้ยินแล้ว ขอให้ช่วยดิฉันด้วย ก็บังเอิญเจ้าของเสียงนั้นเป็นมะลักอยู่ที่ซัมซัมได้ค้นหาน้ำด้วยส้นเท้าของเขา หรือเขาเล่าว่าด้วยปีกของเขา จนกระทั่งน้ำได้ปรากฏออกมา นางก็เริ่มป้องมันเอาไว้ และเอามือของนางทำอย่างนั้นๆ และเริ่มวักน้ำใส่ภาชนะใส่น้ำของนาง โดยที่น้ำนั้นยิ่งพุ่งขึ้นมาหลังจากที่นางวัก

อิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

﴿ يَرْحَمُ اللهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْ تَرَكَتْ زَمْزَمَ – أَوْ قَالَ: لَوْ لَمْ تَغْرِفْ مِنَ الْمَاءِ – لَكَانَتْ زَمْزَمُ عَيْنًا مَعِينًا ﴾

"ขออัลลอฮฺได้โปรดเมตตาแก่แม่ของอิสมาอีล ถ้านางปล่อยซัมซัมไว้อย่างนั้น หรือท่านได้กล่าวว่า ถ้านางไม่วักน้ำ แน่นอน ซัมซัมก็คงเป็นตาน้ำที่มีน้ำไหลรินมากกว่านี้"

เขากล่าวว่า แล้วนางก็ได้ดื่มน้ำเอามาป้อนให้ลูกของนางดื่ม แล้วมะลักได้กล่าวแก่นางว่า เธอไม่ต้องกลัวดอก แท้จริง ณ ที่นี้จะมีบ้านหลังหนึ่งเป็นของอัลลอฮฺ ซึ่งเด็กคนนี้และพ่อของเขาจะเป็นผู้สร้างมัน และแท้จริงอัลลอฮฺ ﷻ จะไม่ให้คนของพระองค์ต้องเสียหาย และปรากฏว่าบ้านหลังนั้นสูงเด่นขึ้นจากแผ่นดินเหมือนกับเนินดิน เมื่อน้ำหลากมาก็ผ่านไปทางขวาและทางซ้ายของมัน

สถานการณ์เป็นไปอย่างนั้นจนกระทั่งคนกลุ่มหนึ่งจากญุรฺฮุม หรือชาวบ้านจากเผ่าญุรฺฮุม ได้ผ่านมาที่พวกเขาโดยมุ่งมาทางกะดาอฺ และมาพักอยู่ด้านล่างของมักกะฮฺ ก็เห็นฝูงนกบินวนเวียนอยู่ พวกเขาจึงกล่าวว่าฝูงนกเหล่านั้นต้องบินวนเวียนอยู่บนแหล่งน้ำเป็นแน่ เรามั่นใจว่าที่หุบเขานั้นต้องมีน้ำเป็นแน่ พวกเขาจึงส่งคนหนึ่งหรือสองคนวิ่งไปดูแล้วพวกเขาก็พบน้ำ แล้วกลับมาบอกว่าพบน้ำแล้ว พวกเขาก็มุ่งมาที่นั่น

เขาเล่าว่า แม่ของอิสมาอีลอยู่ ณ ที่น้ำนั้น พวกเขาถามว่า จะอนุญาตให้พวกเราลงไปที่เธอได้ไหม? นางตอบว่า แต่พวกท่านไม่มีสิทธิ์ที่จะเอาน้ำที่เรา พวกเขาก็รับปากว่า ครับ

อิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

فَأَلْفَى ذٰلِكَ أُمَّ إِسْمَاعِيْلَ وَهِيَ تُحِبُّ الْأُنْسَ

“สิ่งนี้ทำให้แม่ของอิสมาอีลรู้สึกดี โดยที่นางชอบสมาคมกับพวกเขา”

พวกเขาจึงส่งคนไปตามลูกหลานครอบครัวของพวกเขาให้มาตั้งรกรากพำนักอยู่กับพวกเขา กระทั่งมีบ้านเรือนตั้งอยู่หลายหลัง เป็นชุมชนเล็กๆ ลูกก็โตเป็นหนุ่ม เรียนภาษาอาหรับจากพวกเขา เป็นที่ประทับใจ และพอใจแก่พวกเขาแล้วก็ได้แต่งงานกับหญิงคนหนึ่งของพวกเขาไปในที่สุด และสุดท้ายมารดาของอิสมาอีลก็ได้เสียชีวิต

หลังจากที่อิสมาอีลได้แต่งงาน อิบรอฮีมก็มาเพื่อมาดูคนที่เขาปล่อยไว้ แต่อิสมาอีลไม่อยู่ จึงไม่ได้พบลูกชาย จึงได้ถามหญิงที่อยู่ที่บ้านเขาถึงอิสมาอีล นางตอบว่า เขาออกไปหาสิ่งของให้แก่เรา แล้วเขาก็ถามนางถึงความเป็นอยู่ และสภาพของพวกเขา นางตอบว่า สภาพของเราแย่มาก เราได้รับความลำบากมาก แล้วนางได้โอดครวญต่อเขา เขากล่าวว่า เมื่อสามีของเธอกลับมา เธอจงบอกสลามแก่เขาด้วย และบอกให้เขาเปลี่ยนธรณีประตูบ้านด้วย แล้วเมื่ออิสมาอีลกลับมา เสมือนว่าเขานึกถึงอะไรสักอย่างหนึ่ง เขาจึงถามภรรยาว่า มีใครมาหาหรือเปล่า? นางตอบว่า มีชายแก่อย่างนั้นๆ มาหาเรา เขามาถามถึงท่าน ดิฉันก็บอกเขาไป เขาถามดิฉันว่าชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร? ดิฉันตอบไป ลำบากมาก อิสมาอีลถามว่า เขาสั่งเสียอะไรกับเธอไว้บ้าง? นางตอบว่า สั่งไว้ เขาบอกดิฉันว่า ให้บอกสลามแก่ท่านด้วย และกล่าวว่า ให้เปลี่ยนธรณีประตูบ้านของท่านด้วย อิสมาอีลกล่าวว่า นั่นคือพ่อของฉัน เขาใช้ให้ฉันแยกกับเธอ ดังนั้นขอเธอจงกลับไปอยู่กับครอบครัวของเธอเถิด และเขาก็หย่านาง และเขาก็แต่งงานกับผู้หญิงอีกคนหนึ่งในหมู่พวกเขา

แล้วอิบรอฮีมก็จากพวกเขาไปตามที่อัลลอฮฺประสงค์ แล้ววันหนึ่งเขาก็มา แต่ไม่พบอิสมาอีล เขาได้เข้าไปที่ผู้หญิงคนนั้น แล้วถามถึงอิสมาอีล นางตอบว่า ออกไปหาบางอย่าง

มาให้เรา ท่านถามว่า พวกท่านเป็นอย่างไร? ท่านได้ถามนางถึงการดำรงชีวิต และสภาพของพวกเขา นางตอบว่า พวกเราสบายดี ไม่แร้นแค้นอะไร และนางก็สรรเสริญอัลลอฮฺ ท่านถามว่า พวกท่านรับประทานอะไรกัน? นางตอบว่า รับประทานเนื้อ ท่านถามว่า แล้วพวกท่านดื่มอะไร? นางตอบว่า ดื่มน้ำ ท่านกล่าวว่า โอ้อัลลอฮฺ ขอได้โปรดให้เนื้อและน้ำเพิ่มพูนแก่พวกเขาด้วย

ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ يَوْمَئِذٍ حَبٌّ وَلَوْ كَانَ لَهُمْ لَدَعَا لَهُمْ فِيْهِ

"ในขณะนั้น พวกเขาไม่มีเมล็ดพืชอะไร ? ถ้าแม้ว่าพวกเขามี แน่นอน ท่านต้องขอพรให้แก่พวกเขาด้วย"

ท่านได้กล่าวว่า ถ้าสามีของเธอกลับมา จงบอกสลามของฉันแก่เขาด้วย และจงใช้ให้เขาทำธรณีประตูให้มั่นคง แล้วเมื่ออิสมาอีลกลับมา ก็ถามว่า มีใครมาหาท่านบ้าง นางตอบว่า มีค่ะ มีคนแก่คนหนึ่งรูปร่างดีมาหาเรา ซึ่งนางได้กล่าวชมเชยเขา เขาได้ถามฉันเกี่ยวกับท่าน ดิฉันก็บอกให้ทราบ เขาถามดิฉันว่า เราใช้ชีวิตกันอย่างไร? ดิฉันก็บอกเขาไปว่า ดิฉันสบายดี อิสมาอีลถามว่า เขาสั่งอะไรไว้บ้าง? นางตอบว่า มี สั่งเอาไว้ คือเขาฝากสลามถึงท่าน และใช้ให้ท่านทำธรณีประตูบ้านของท่านให้มั่นคง เขากล่าวว่า คนนั้น คือพ่อของฉัน และเธอคือธรณีประตู เขาใช้ให้ฉันยึดเธอไว้ให้ดี

หลังจากนั้น อิบรอฮีมก็จากพวกเขาไปตามที่อัลลอฮฺประสงค์ แล้ววันหนึ่งเขาก็มา โดยที่อิสมาอีลกำลังเหลาลูกดอกอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ใกล้บ่อน้ำซัมซัม แล้วเมื่อเขาเห็นท่าน เขาก็ลุกขึ้นไปหาทักทายกันในฐานะพ่อลูก แล้วผู้เป็นพ่อก็กล่าวว่า โอ้อิสมาอีลเอ๋ย อัลลอฮฺทรงบัญชาให้ฉันทำเรื่องหนึ่ง อิสมาอีล กล่าวว่า พ่อก็ทำตามที่พระผู้อภิบาลของท่านบัญชาท่านเถิด ท่านกล่าวว่า และเจ้าต้องช่วยพ่อด้วยจะได้ไหม? เขาตอบว่า ฉันจะช่วยพ่อท่าน เขาเล่าว่า อัลลอฮฺทรงบัญชาให้พ่อสร้างบ้านหลังหนึ่งขึ้น ณ ที่นี้ และท่านได้ชี้ไปที่ตรงเนินสูงๆ ล้อมอยู่นั้น

เขาเล่าว่า ณ ที่ตรงนั้น ทั้งสองก็ได้วางรากฐานบัยตุลลอฮฺ แล้วอิสมาอีลก็เริ่มไปเอาก้อนหินมา และอิบรอฮีมก็เริ่มสร้างจนกระทั่งอาคารสูงขึ้น แล้วก็ได้นำก่อนหินนั้นมาวางไว้ แล้วอิบรอฮีมก็ได้ยืนบนนั้น ก่อสร้างกะอฺบะฮฺโดยอิสมาอีลส่งก้อนหินให้โดยทั้งสองกล่าวว่า

﴿ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّآ إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/456)

เขาเล่าว่า แล้วทั้งสองได้ก่อสร้างไปรอบๆ อัลกะอฺบะฮฺ โดยทั้งสองกล่าวว่า

﴿ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّآ إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾

กล่าวถึงชาวกุเรชได้ก่อสร้างกะอฺบะฮฺหลังจากนบีอิบรอฮีม ﷺ นานมาก แต่ก่อนมุฮัมมัด ﷺ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรอซูล 5 ปี

ความจริงแล้ว มุฮัมมัดเองก็ได้ร่วมขนก้อนหินกับพวกเขาด้วย ซึ่งขณะนั้นมุฮัมมัดมีอายุ 35 ปี

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก อิบนุ ยะซารฺ ได้กล่าวไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์ว่า เมื่อท่านรอซูล ﷺ อายุได้ 35 ปี ชาวกุเรชได้ประชุมกันเพื่อซ่อมแซมอัลกะอฺบะฮฺ และปรากฏว่าสิ่งที่สำคัญที่พวกเขาจะทำเป็นอันดับแรกก็คือทำหลังคาให้ดีเพราะกลัวว่ามันจะพังลงมา ที่จริงแล้วมันเป็นการเอาหินก้อนใหญ่ซ้อนกัน ดังนั้น พวกเขาจึงต้องการให้มันมั่งคงแน่นอน ทั้งนี้ก็เพราะว่ามีกลุ่มหนึ่งได้เข้าไปขโมยคลังสมบัติของอัลกะอฺบะฮฺ ซึ่งอยู่ในบ่อน้ำใต้อัลกะอฺบะฮฺและผู้ที่ถูกพบคลังนั้นอยู่ที่เขาคือ ดุวัยกฺ คนรับใช้ของตระกูลมุเลียะฮฺ บุตรของอัมรฺ จากเผ่าคุซาอะฮฺ แล้วชาวกุเรชก็ได้ตัดมือของเขาอันเนื่องจากการนั้น แต่ผู้คนก็คาดกันว่า พวกที่ลักขโมยนั้นได้เอามา และเอาไปวางไว้ที่ดุวัยกฺ และปรากฏว่าทะเลนั้นได้ซัดเรือลำหนึ่งที่เป็นของพ่อค้าของชาวโรมันขึ้นมาเกยฝั่ง และเรือแตกที่ญิดดะฮฺ แล้วพวกเขาก็ได้เอาไม้ของเรือนั้นเอามาเตรียมการทำหลังคา และปรากฏว่าในมักกะฮฺขณะนั้นมีช่างไม้ชาวกิบฏีคนหนึ่งได้เตรียมการให้ช่วยกันซ่อมแซม

และปรากฏว่ามีงูตัวหนึ่งออกมาจากบ่อน้ำอัลกะอฺบะฮฺ โดยมันจะหาทางออกมาทุกวัน โดยที่มันอ้าปากงับผนังของอัลกะอฺบะฮฺ ซึ่งดังกล่าวนั้นทำให้พวกเขากลัว และปรากฏว่าไม่มีคนใดที่เขาไปใกล้มัน มันก็จะมาขู่และอ้าปากของมันจึงทำให้พวกเขายิ่งกลัวมากขึ้น (1) แล้ววันหนึ่งงูมันก็งับผนังของอัลกะอฺบะฮฺอย่างที่มันเคยทำ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ส่งให้นกลงมาและเฉี่ยวเอางูนั้นไป ดังนั้น ชาวกุเรชจึงกล่าวกันว่า เราหวังว่าอัลลอฮฺ ﷻ คงจะพอพระทัยให้เป็นไปตามพวกเขาปรารถนา โดยที่พวกเรามีช่างผู้เชี่ยวชาญและยังมีไม้อีกด้วย และอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ให้เรื่องงูนั้นยุติไป

แล้วเมื่อพวกเขาได้ประชุมกัน ก็ได้มีคำสั่งให้รื้อและก่อสร้างขึ้นมา อบูวะฮฺบิน บุตรของอัมรฺ บุตรของอาอิซ บุตรของอับดฺ ซึ่งเป็นบุตรของอิมรอนจากฝ่ายมัคซูม ก็ได้ลุกขึ้นยืนยกหินขึ้นมา ซึ่งหินนั้นมันก็ได้หลุดมือเขาไปกลับไปยังที่เดิม เขาจึงกล่าวว่า โอ้ชาวกุเรชทั้งหลายอย่าเอาเข้าไปก่อสร้างนอกจากจะต้องเป็นของดี ของที่ไม่ดีที่โกงเขามาอย่าเอาไปก่อสร้างดอกเบี้ยต้องอย่าเอาเข้าไปก่อสร้าง และของที่โกงผู้คนมาก็เช่นเดียวกัน

---

(1) มีคำถามว่า พวกเขามาขโมยคลังสมบัติไปได้อย่างไร เมื่อมันมีงูเฝ้าอยู่เช่นนั้น

อิบนุ อิสฮาก ได้เล่าว่า แล้วผู้คนก็ได้พูดกันเช่นนั้นแก่อัลวะลีด อิบนุล มุฆีเราะฮฺ อิบนุ อัมรฺ แห่งเผ่ามัคซูม

(อิบนุ ฮิชาม 1/204)

เขาได้กล่าวว่า "แล้วชาวกุเรชก็ได้แบ่งงานทำอัลกะอฺบะฮฺเป็นส่วน ๆ :

- การทำประตู เป็นของตระกูลอับดุมะนาฟ และซะฮฺเราะฮฺ
- งานช่วงระหว่างมุมหินดำ และมุมยะมานี เป็นของตระกูลมัคซูม และเผ่ากุเรชอื่นๆ ที่ระบุอยู่กับพวกเขา
- หลังคาอัลกะอฺบะฮฺ เป็นของตระกูลญุมะฮฺ และซะฮฺมิน
- ส่วนทางด้านฮิจญรฺอิสมาอีล เป็นของตระกูลอับดุรฺดารฺ บุตรของกุซ็อย และตระกูลอะซัด บุตร อับดุลอุซซา บุตรของกุซ็อย และตระกูลอะดี อิบนุ กะอับ บุตรของลุอัยยฺ

หลังจากนั้น ผู้คนไม่กล้าที่จะพังมันลงมา โดยต่างคนต่างถอยไปห่างๆ แล้วอัลวะลีด อิบนุล มุฆีเราะฮฺ ได้กล่าวว่า ฉันจะเป็นคนเริ่มคนแรกในหมู่พวกท่านที่รื้อมัน แล้วเขาก็เตรียมที่จะดำเนินการโดยลุกขึ้นยืนแล้วกล่าวว่า "โอ้อัลลอฮฺ เราไม่มีความประสงค์อันใด นอกจากเพื่อทำให้ดีเท่านั้น" ต่อจากนั้น เขาก็ได้รื้อด้านมุมทั้งสองก่อน คือ มุมอัลอัสวัด (หินดำ) และมุมยะมานี แล้วผู้คนก็เฝ้าดูกันในคืนนั้น โดยพวกเขากล่าวว่า เราจะเฝ้าดูกันอยู่ ถ้าหากมีเหตุการณ์เกิดขึ้นไม่ดีเราก็จะไม่รื้อถอนมัน และเราจะทำให้มันกลับไปอยู่อย่างเดิม และถ้าไม่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นเลย ก็แสดงว่าอัลลอฮฺ ﷻ คงพอพระทัยในสิ่งที่เราได้กระทำ แล้วในตอนรุ่งเช้าของคืนนั้น อัลวะลีดก็ออกมาดำเนินการทำต่อ รื้อถอน และผู้คนก็ช่วยกันลงมือรื้อถอนร่วมกับเขาจนกระทั่งการรื้อถอนได้เสร็จสิ้นไปถึงพื้นฐาน คือพื้นฐานที่นบีอิบรอฮีม عليه السلام ได้ทำไว้ พวกเขาได้ดำเนินการรื้อถอนไป จนกระทั่งถึงหินก้อนหนึ่งสีเขียวที่เก่าแก่บางส่วนยึดอีกบางส่วนเอาไว้

เขาเล่าว่า บางคนที่รายงานฮะดีษนี้ได้เล่าให้ฉันฟังว่า แท้จริง มีชายชาวกุเรชคนหนึ่งที่เป็นคนหนึ่งที่ร่วมรื้อถอนด้วย ได้เอาชะแลงแงะระหว่างหิน 2 ก้อน เพื่อให้มันขยับเขยื้อนออกจากกัน แล้วเมื่อหินก้อนหนึ่งเขยื่อน เมืองมักกะฮฺทั้งหมดก็ไม่ยุบอีกต่อไป แล้วพวกเขาก็เสร็จจากงานพื้นฐาน

(อิบนุ ฮิชาม 1/207)

ข้อขัดแย้งในการเอาหินดำมาวางในที่ของมัน มุฮัมมัด อิบนุ อับดุลลอฮฺ ﷺ ได้เป็นผู้ตัดสินชี้ขาดด้วยความเที่ยงธรรม

อิบนุ อิสฮาก ได้เล่าว่า ต่อจากนั้นบรรดาเผ่าต่างๆ ของชาวกุเรชก็ได้รวบรวมเอาหินมาก่อสร้าง ทุกเผ่าได้เอาหินมาแล้วก็ก่อสร้าง จนเป็นรูปอาคารโดยเฉพาะอย่างยิ่งตรงมุมหินดำ แล้วพวกเขาก็มีความเห็นขัดแย้งกัน ทุกเผ่าต้องการที่จะเป็นผู้ยกหินดำมาวางในที่ของมันแต่เพียงลำพัง โดยไม่ให้เผ่าอื่นมาช่วยหรือร่วมด้วย จนกระทั่งความขัดแย้งนั้นได้ทวีความรุนแรงถึงขนาดที่จะจับอาวุธขึ้นมาต่อสู้ ประหัตประหารกัน แล้วตระกูลอับดุดดารฺก็ได้เอาอ่างใบหนึ่งมีเลือดเต็มมาวาง แล้วทำพิธีสาบาน ตกลงที่จะร่วมกันระหว่างพวกเขากับตระกูลอะดีอิบนุ กะอับ อิบนุ ลุอัยยฺ ที่จะสู้ตายเพื่อการนั้น แล้วพวกเขาก็เอามือจุ่มลงไปในอ่างเลือด ซึ่งพวกเขาเรียกมันว่า “พิธีสาบานด้วยเลือด” แล้วชาวกุเรชก็ยุติการกระทำอยู่เป็นเวลา 4 – 5 คืน แล้วพวกเขาก็มาประชุมกันในมัสญิด มาปรึกษาหารือ มาหาทางออกกัน แล้วบางคนจากผู้ที่เล่าเรื่องนี้ก็ยืนยันว่า อบูอุมัยยะฮฺ อิบนุล มุฆีเราะฮฺ อิบนุ อับดิลลาฮฺ อิบนุ อัมรฺ แห่งเผ่ามัคซูม โดยที่ในปีนั้นเขามีอายุมาก อาวุโสที่สุดของชาวกุเรชได้กล่าวว่า โอ้ชาวกุเรชทั้งหลาย ขอพวกท่านจงให้มีคนหนึ่งเป็นผู้ตัดสินในเรื่องที่พวกท่านขัดแย้งกัน คนนั้นก็คือเป็นคนแรกที่เดินเข้ามาทางประตูมัสญิดนี้ โดยให้เขาเป็นผู้ตัดสินในหมู่พวกท่าน โดยพวกเขาก็เห็นด้วย แล้วก็ปรากฏว่าคนแรกที่เดินเข้ามา ก็คือ ท่านมุฮัมมัด ﷺ เมื่อพวกเขาเห็นเช่นนั้น พวกเขาก็กล่าว ผู้ที่ซื่อสัตย์คนนี้เรายินยอม คนนี้คือ มุฮัมมัด ﷺ

เมื่อเรื่องได้ลงเอยเป็นเช่นนั้น พวกเขาก็บอกเรื่องนั้นให้มุฮัมมัดทราบ มุฮัมมัด ﷺ จึงได้กล่าวว่า จงเอาผ้ามาให้ฉันผืนหนึ่ง แล้วผ้าก็ถูกเอามาให้ แล้วท่านก็ค่อยๆ หยิบเอาหินดำขึ้นมาแล้ววางลงบนผ้าพื้นนั้น ด้วยมือของท่านเอง แล้วท่านก็กล่าวว่า ขอให้ทุกเผ่าเอามือจับริมผ้านี้แล้วทั้งหมดก็ช่วยกันยกหินด้วยผ้าผืนนั้น แล้วพวกเขาก็ทำเช่นนั้น จนกระทั่งเอาหินมาถึงที่ที่จะวาง มุฮัมมัดก็ได้เอามือของท่านยกหินขึ้นวางลงบนที่ของมัน และปรากฏว่าชาวกุเรชได้เรียกท่านรอซูลุลลอฮฺ ﷺ ว่า “อัลอามีน” (ผู้ซื่อสัตย์) ก่อนที่วะฮีจะถูกประทานลงมาเสียอีก

อิบนุซซุบัยรฺ ได้ก่อสร้างอัลกะอฺบะฮฺ ตามที่ท่านรอซูล ﷺ ต้องการ

อิบนุ อิสฮาก ได้เล่าว่าปรากฏว่า อัลกะอฺบะฮฺในสมัยของท่านนบี ﷺ นั้นมีขนาดกว้าง 18 ศอก และปรากฏว่า ถูกคลุมด้วยผ้าอัลกอบาฏีย์ และคนแรกที่ได้เอาผ้าไหมมาคลุมก็คือ อัลฮัจญาจ อิบนุ ยูซุฟ

(อิบนุ ฮิชาม 1/211)

(ฉันขอกล่าวว่า) อัลกะอฺบะฮฺยังคงอยู่ในสภาพเดิมอย่างที่ชาวกุเรชได้ต่อเติม จนกระทั่งไฟไหม้ในตอนต้นสมัยการปกครองของอับดุลลอฮฺ อิบนุซซุบัยรฺ หลังจากปี ฮ.ศ.60 ซึ่งอยู่ในตอนปลายสมัยการปกครองของยะซีด อิบนุ มุอาวียะฮฺ แห่งราชวงศ์อุมัยยะฮฺ เมื่อพวกเขาได้นำทหารมาปิดล้อม อิบนุซซุบัยรฺ ซึ่งหนีเข้าไปอยู่ในมัสญิดฮะรอม ซึ่งขณะนั้น อิบนุซซุบัยรฺได้รื้อถอนและสร้างขึ้นใหม่ตามพื้นฐานที่นบีอิบรอฮีม ﷺ ได้กระทำไว้ และได้เอาหินดำวางไว้อย่างเดิม ได้ทำประตูเข้าทางด้านทิศตะวันออก และทิศตะวันตกติดกับพื้นดินทั้งสองประตู คงจะได้ยินมาจากน้าสาวของเขา คือท่านหญิงอาอิชะฮฺ มารดาของศรัทธาชน โดยนำมาจากท่านรอซูล ﷺ และยังคงอยู่เช่นนั้น ในสมัยการปกครองของเขาจนกระทั่งเขาถูกอัลฮัจญาจสังหาร และได้ทำให้เป็นอย่างเดิมโดยคำสั่งของอับดุลมาลิก อิบนุ มัรฺวาน

มุสลิม อิบนุล ฮัจญาจ ได้บันทึกไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขาโดยนำมาจากอะฏออฺ ว่า เมื่อบัยตุลลอฮฺได้เกิดไฟไหม้ในสมัยยะซีด อิบนุ มุอาวียะฮฺ ขณะกองทัพแห่งแคว้นชามได้ยกทัพมาแล้วปรากฏว่าเรื่องนั้นได้ยืดเยื้อ โดยที่อิบนุซซุบัยรฺได้ปล่อยเอาไว้จนกระทั่งผู้คนได้เดินทางเข้ามาในช่วงเทศกาลฮัจญ์ โดยต้องการให้ผู้คนแยกได้ว่าพวกเขาเป็นอย่างไร และไม่เข้าเป็นพวกกับชาวเมืองชาม แล้วเมื่อผู้คนเข้ามาเป็นจำนวนมาก เขาก็กล่าวว่า โอ้ผู้คนทั้งหลาย พวกท่านจงชี้แนะฉันซิว่า จะทำอย่างไรเกี่ยวกับอัลกะอฺบะฮฺว่าจะรื้อมันแล้วสร้างมันใหม่ หรือว่าจะให้คงไว้อย่างนั้น และซ่อมแซมมันจะดีกว่า?

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า สำหรับฉันได้มีความคิดอย่างนี้ คือฉันเห็นว่า ควรซ่อมแซมเฉพาะส่วนที่เสียหาย แล้วปล่อยให้บ้านและก้อนหินเหล่านี้อยู่ในสภาพเดิมเหมือนครั้งที่ท่านถูกแต่งตั้งและผู้คนเข้ารับอิสลาม

แล้วอิบนุซซุบัยรฺ จึงได้กล่าวว่า หากว่าบ้านของพวกท่านถูกไฟไหม้ พวกท่านก็คงอยากจะปรับปรุงใหม่เป็นแน่แท้ แล้วนี่เป็นบ้านของพระผู้อภิบาลพวกท่านเชียวนะ จะไม่ยอมบูรณะปรับปรุงใหม่หรือ? โดยฉันจะขอการตัดสินใจต่อพระผู้อภิบาลของฉัน 3 วัน ถ้าพระองค์ดลใจให้เป็นอย่างไรแล้ว ฉันก็จะดำเนินการตามนั้น แล้วเมื่อเวลาได้ผ่านไป 3 วัน ความคิดของเขาก็ลงที่ให้รื้อถอนมันเสียเลย แล้วผู้คนก็ลังเลไม่กล้าจะปีนขึ้นไป เพราะกลัวจะมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดลงมาจากฟากฟ้า จนกระทั่งมีคนหนึ่งขึ้นไปบนอัลกะอฺบะฮฺ แล้วเอาหินก้อนหนึ่งรื้อโยนลงมา เมื่อผู้คนเห็นว่าไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นแก่เขาก็ร่วมกันทำตาม แล้วพวกเขาก็ได้รื้อมันจนกระทั่งลงมาถึงฐานของมัน แล้วอิบนุซซุบัยรฺ ก็ได้ให้สร้างต่อจากฐานนั้นจนกระทั่งอาคารได้สูงขึ้น

และอิบนุซซุบัยรฺ จึงได้กล่าวว่า ฉันเคยได้ยิน ท่านหญิงอาอิชะฮฺ رضي الله عنها ได้เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَوْلَا أَنَّ النَّاسَ حَدِيْثٌ عَهْدِهِمْ بِكُفْرٍ وَلَيْسَ عِنْدِيْ مِنَ النَّفَقَةِ مَا يُقَوِّيْنِيْ عَلَى بِنَائِهِ لَكُنْتُ اَدْخَلْتُ فِيْهِ مِنَ الْحِجْرِ خَمْسَةَ اَذْرُعٍ وَلَجَعَلْتُ لَهُ بَابًا يَدْخُلُ النَّاسُ مِنْهُ وَبَابًا يُخْرِجُوْنَ مِنْهُ)

"ถ้าไม่ใช่เพราะผู้คนเพิ่งจะผ่านยุคแห่งการปฏิเสธศรัทธามาไม่นาน และฉันเองก็ไม่มีค่าใช้จ่ายที่จะมาสนับสนุนฉันในการก่อสร้าง แน่นอน ฉันก็ต้องเอามันเข้าไปจากฮิญิรฺ 5 ศอก และฉันก็จะทำประตูหนึ่งเป็นทางเข้าสำหรับผู้คน และอีกประตูหนึ่งสำหรับเป็นทางออกของผู้คน"

อิบนุซซุบัยรฺ กล่าวว่า ฉันเห็นว่า สิ่งที่จะใช้จ่ายก็มี และฉันก็ไม่กลัวผู้คนด้วย เขาได้กล่าวแล้วได้เพิ่มออกมาจากอัลฮิญิรฺ เป็น 5 ศอก จนกระทั่งเผยให้ผู้คนมองเห็นฐานได้ แล้วเขาก็ได้ก่อสร้างไปเช่นนั้น และจึงปรากฏว่า ความยาวของอัลกะอฺบะฮฺนั้นเป็น 18 ศอก เมื่อได้มีการเพิ่ม ก็มีการลด และเพิ่มไปจากตอนแรกถึง 10 ศอก และได้ทำให้มีประตู 2 ทาง ประตูหนึ่งสำหรับเข้าและอีกประตูหนึ่งสำหรับออก

แล้วเมื่ออิบนุซซุบัยรฺ ถูกสังหาร อัลฮัจญาจได้เขียนสารไปถึงคอลีฟะฮฺ อับดุลมาลิก ขอความเห็นในเรื่องดังกล่าว และบอกให้ท่านทราบว่า อิบนุซซุบัยรฺ ได้ก่อสร้างบนพื้นฐานที่ชาวมักกะฮฺไม่ยอมรับ แล้วอับดุลมาลิก จึงได้เขียนสารไปถึงเขาว่า เราไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่อิบนุซซุบัยรฺทำ ส่วนที่เขาได้เพิ่มความยาวนั้นก็ให้คงไว้ตามนั้น ส่วนที่เพิ่มเกินมาจากฮิญิรฺนั้น ให้ย้ายกลับไปยังที่เดิมและให้ปิดประตูที่เขาได้เปิดเอาไว้เสีย อัลฮัจญาจก็ได้สั่งให้รื้อส่วนนั้น และให้ร่นไปยังที่เดิมของมัน

(มุสลิม 2/970)

ความจริง อันนะซาอี ได้บันทึกรายงานไว้ในหนังสือสุนันของเขา รายงานจากอาอิชะฮฺเป็นฮะดีษมัรฺฟัวะอฺ โดยไม่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้

(อันนะซาอี 5/218)

ความจริงซุนนะฮฺนั้นได้ยอมรับในสิ่งที่อับดุลลอฮฺ อิบนุซซุบัยรฺ ﵁ ได้กระทำ เพราะเขาได้ทำสิ่งที่ท่านรอซูลตั้งใจจะทำอยู่แล้ว แต่ท่านกลัวว่าหัวใจของผู้คนบางกลุ่ม บางคนจะไม่ยอมรับเพราะพวกเขายังใหม่ต่อการเข้ารับอิสลาม พวกเขายังออกมาจากการกุฟรฺ (ปฏิเสธ) ใหม่ๆ แต่ซุนนะฮฺนี้ยังไม่กระจ่างแจ้งแก่อับดุลมาลิก อิบนุ มัรฺวาน และเมื่อเรื่องนี้เขาได้ข้อเท็จจริงดังกล่าวจากการรายงานของอาอิชะฮฺว่า นางได้รายงานเรื่องดังกล่าวมาจากท่านรอซูล ﷺ เขาก็กล่าวว่า หากเราปล่อยไว้ให้เป็นไปตามที่เขาดำเนินการไว้ก็คงจะดี ดังที่มุสลิมได้บันทึก

รายงานจากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุบัยดฺ ว่า อัลฮาริษ อิบนุ อับดิลลาฮฺ ได้ส่งตัวแทนไปหาอับดุลมาลิก อิบนุ มัรฺวาน ในสมัยการเป็นคอลีฟะฮฺของเขา แล้วอับดุลมาลิกได้กล่าวว่า ฉันไม่เคยคิดว่า อะบาคุบัยบ์ หมายถึงอับดุลลอฮฺ อิบนุซซุบัยรฺ ได้ยินเรื่องนี้มาจากท่านหญิงอาอิชะฮฺ ตามที่ได้กล่าวมา อัลฮาริษ ได้กล่าวว่า ใช่แล้ว ฉันได้ยินเรื่องนี้มาจากนางเหมือนกัน เขาถามว่า ท่านได้ยินนางกล่าวว่าอย่างไร ? เขาเล่าว่า นางได้เล่าว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنَّ قَوْمَكَ اسْتَقْصَرُوْا مِنْ بُنْيَانِ الْبَيْتِ وَلَوْلاَ حَدَاثَةُ عَهْدِهِمْ بِالشِّرْكِ اَعَدْتُ مَا تَرَكُوْا مِنْهُ فَإِنْ بَدَا لِقَوْمِكِ مِنْ بَعْدِيْ أَنْ يَبْنُوْهُ فَهَلُمِّيْ لِأُرِيَكِ مَا تَرَكُوْهُ مِنْهُ)

“แท้จริง กลุ่มชนของเธอนั้นได้หย่อนยานในการสร้างบัยตุลลอฮฺ ถ้าแม้ว่า พวกเขาไม่ใหม่ต่อการทำชิริกมาหมาด ๆ ฉันก็จะทำให้สิ่งที่พวกเขาละเลยไม่ได้ทำนั้นให้ครบสมบูรณ์ แล้วถ้าอัลลอฮฺเปิดใจให้แก่กลุ่มชนของเธอหลังจากที่ฉันได้จากไปแล้ว โดยที่พวกเขาจะก่อสร้างมัน เธอก็จงรีบบอกให้ทราบถึงสิ่งที่พวกเขาไม่ได้ทำมัน”

ดังนั้น ฉันเห็นว่ามันขาดไปเกือบ 7 ศอก

อัลวะลีด อิบนุ อะฏออฺ ผู้รายงานฮะดีษคนหนึ่งได้เล่าเพิ่มเติมว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(وَلَجَعَلْتُ لَهَا بَابَيْنِ مَوْضُوْعَيْنِ فِي الْأَرْضِ شَرْقِيًّا وَغَرْبِيًّا وَهَلْ تَدْرِيْنَ لِمَ كَانَ قَوْمُكِ رَفَعُوْا بَابَهَا ؟ قَالَتْ قُلْتُ لَا قَالَ (تَعَزُّزًا أَنْ لاَ يَدْخُلَهَا إِلاَّ مَنْ أَرَادُوْا فَكَانَ الرَّجُلُ إِذَا هُوَ أَرَادَ أَنْ يَدْخُلَهَا يَدَعُوْنَهُ حَتَّى يَرْتَقِيَ حَتَّى إِذَا كَادَ أَنْ يَدْخُلَ دَفَعُوْهُ فَسَقَطَ)

“และแน่นอน ฉันจะทำให้มีประตูสองประตู ทางทิศตะวันออกและตะวันตก และเธอรู้หรือเปล่าว่า เพราะอะไรกลุ่มชนของเธอจึงยกประตูนั้นให้สูงขึ้น ? นางกล่าวว่า ดิฉันตอบว่า ไม่รู้ ท่านจึงกล่าวว่า เพื่อจำกัดให้เข้าได้เฉพาะคนที่พวกเขาประสงค์ให้เข้า ดังนั้น จึงปรากฏว่า เมื่อคน ๆ หนึ่งต้องการที่จะเข้า พวกเขาก็จะปล่อยให้คนคนนั้นก้าวขึ้น จนกระทั่งเขาเกือบจะเข้าไปได้ พวกเขาก็ผลักเขาออกมา แล้วคน ๆ นั้นก็ล้มลงหรือตกลงมา”

อับดุลมาลิก ได้เล่าว่า แล้วฉันได้กล่าวแก่อัลฮาริษ ว่าท่านได้ยินนางกล่าวเช่นนั้นหรือ? เขาตอบว่า ใช่แล้ว แล้วเขา (อับดุลมาลิก) ได้เอาไม้เท้าไชดินอยู่ระยะหนึ่ง แล้วได้กล่าวว่า

ฉันน่าที่จะปล่อยมันไว้เช่นนั้น

(มุสลิม 2/971)

ชาวอบิสซีเนียจะทำลายอัลกะอฺบะฮฺ เป็นสัญญาณใกล้วันกิยามะฮฺแล้ว

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง มีรายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(يُخَرِّبُ الْكَعْبَةَ ذُو السُّوَيْقَتَيْنِ مِنَ الْحَبَشَةِ)

"ซุสสุวัยกอตัยนฺ จากอบิสสิเนีย จะทำลายอัลกะอฺบะฮฺ" บันทึกฮะดีษนี้โดย อัลบุคอรี และมุสลิม

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/538, มุสลิม 4/2234)

รายงานจากอิบนุ อับบาส จากท่านนบี ﷺ ว่า

(كَأَنِّيْ بِهِ أَسْوَدَ أَفْحَجَ يَقْلَعُهَا حَجَرًا حَجَرًا)

"เสมือนว่าฉันอยู่ในเหตุการณ์นี้ เห็นเขาหน้าดำคร่ำเครียดดึงหินอัลกะอฺบะฮฺ (ที่พัง) ทีละก้อนๆ"

(บันทึกโดย อัลบุคอรี ฟัตฮุลบารีย์ 3/538)

อิมามอะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล ได้บันทึกไว้ในหนังสือมุสนัดของเขา รายงานจากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมริบนิลอาศ ﷺ ว่า ฉันได้ยินท่านรอซูล ﷺ กล่าวว่า

(يُخَرِّبُ الْكَعْبَةَ ذُو السُّوَيْقَتَيْنِ مِنَ الْحَبَشَةِ وَيَسْلُبُهَا حِلْيَتَهَا وَيُجَرِّدُهَا مِنْ كِسْوَتِهَا وَلَكَأَنِّيْ اَنْظُرُ إِلَيْهِ أُصَيْلِعَ أُفَيْدِعَ يَضْرِبُ عَلَيْهَا بِمِسْحَاتِهِ وَمِعْوَلِهِ)

"ซุสสุวัยกอตัยนฺ แห่งอบิสสิเนีย จะทำลายอัลกะอฺบะฮฺ จะถอดเครื่องประดับของอัลกะอฺบะฮฺออก จะถอดผ้าคลุมออก และเสมือนว่าฉันได้กำลังมองดูอยู่ เห็นเป็นชายหัวล้านและขาโก่งงอ โดยเขาจะทุบมันด้วยเครื่องทุบและเครื่องเจาะ"

(อะหฺมัด 2/220)

ที่จริงแล้ว มันจะเกิดขึ้นหลังจากยะญูจญ์และมะญูจญ์ ได้ปรากฏออกมาแล้ว อันเนื่องจากได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺอัลบุคอรี รายงานจากอบีสะอีด อัลคุดรีย์ ﷺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَيُحَجَّنَّ الْبَيْتُ وَلَيُعْتَمَرَنَّ بَعْدَ خُرُوْجِ يَأْجُوْجَ وَمَأْجُوْجَ)

"บัยตุลลอฮฺนั้นจะมีการทำฮัจญ์ และทำอุมเราะฮฺ หลังจากที่ยะญูจญ์และมะญูจญ์ได้ออกมาแล้ว"

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/531)

คำขอพรของอัลคอลีล (นบีอิบรอฮีม عليه السلام)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ได้เล่าถึงการขอพรของอิบรอฮีม และอิสมาอีล عليهما السلام ที่ว่า ﴿ **โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ได้โปรดให้เราทั้งสองเป็นผู้นอบน้อมต่อพระองค์ และได้โปรดให้มีขึ้นจากลูกหลานของพวกเราเป็นประชาชาติที่นอบน้อมต่อพระองค์ และโปรดแสดงแก่เราซึ่งพิธีการทำฮัจญ์ของพวกเรา และโปรดอภัยโทษแก่พวกเราด้วย แท้จริง พระองค์เป็นผู้ทรงอภัยโทษ ทรงเมตตาเสมอ** ﴾

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า ทั้งสองหมายความว่า ขอให้เราเป็นผู้ที่ยอมจำนนต่อคำสั่งของพระองค์ โดยเป็นผู้นอบน้อมเชื่อฟังพระองค์ เราจะไม่ตั้งผู้ใดเป็นภาคีในการภักดีต่อพระองค์ และจะไม่เคารพภักดีต่อผู้ใดนอกจากพระองค์

(อัฏฏอบารี 3/73)

อิกริมะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴿ **โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ได้โปรดให้เราทั้งสองเป็นผู้นอบน้อมต่อพระองค์** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ข้าได้ทำแล้ว ﴿ **และได้โปรดให้มีขึ้นจากลูกหลานของพวกเราเป็นประชาชาติผู้นอบน้อมต่อพระองค์** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ข้าได้ทำแล้ว

บทขอพรนี้จากอิบรอฮีม และอิสมาอีล عليهما السلام ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงบอกให้เราทราบเกี่ยวกับข่าวของพระองค์ที่ยำเกรง และศรัทธาในดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾ ﴾

"และบรรดาผู้ที่กล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ขอพระองค์ได้โปรดประทานแก่เรา ซึ่งคู่ครองของเรา และลูกหลานของเรา ให้เป็นที่รื่นรมย์แก่สายตาของเรา และทรงทำให้เราเป็นแบบอย่างแก่บรรดาผู้ยำเกรง"

(ซูเราะฮฺ อัลฟุรกอน อายะฮฺที่ 74)

เท่านี้ก็เป็นที่ยอมรับ และส่งเสริมตามศาสนบัญญัติ แท้จริง ส่วนหนึ่งจากความรักที่เคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ ก็คือจะต้องอยากที่ให้คนที่สืบช่วงมาจากก้นกบของเขาเป็นผู้ที่

เคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ เพียงองค์เดียวโดยไม่ตั้งภาคีต่อพระองค์ ด้วยเหตุนี้ เมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสแก่อิบรอฮีม عليه السلام ว่า ﴾ **แท้จริง ข้าจะให้เจ้าเป็นผู้นำมนุษยชาติ** ﴿ และเขากล่าวว่า **(และขอพระองค์ทรงแต่งตั้งให้เป็นผู้นำจากลูกหลานของฉันด้วย พระองค์ตรัสว่า สัญญาของข้านั้นจะไม่ประสบแก่บรรดาผู้อธรรม** ﴿ และนี่คือดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴾ وَٱجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعْبُدَ ٱلْأَصْنَامَ ﴿

"และทรงให้ฉันและลูกหลานของฉัน พ้นจากการบูชาเจว็ดด้วยเถิด"

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 35)

ได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ رضي الله عنه จากท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثٍ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُوْ لَهُ)

"เมื่อลูกของอาดัม (มนุษย์) ได้ตายไป งานของเขาได้ขาดตอน นอกจาก 3 ประการ คือ การบริจาคทานที่หมุนเวียน หรือความรู้ที่ยังประโยชน์ หรือลูกที่ดีขอพรให้"

(มุสลิม 3/1255)

อธิบายคำว่า "อัลมะนาซิก" (และโปรดแสดงแก่เรา ซึ่งพิธีการทำฮัจญ์ของพวกเรา)

สะอีด อิบนุ มันซูรฺ ได้กล่าวว่า อิตาบ อิบนุ บะชีรฺ ได้บอกให้เราทราบจากคุซ็อยฟ จาก มุญาฮิด ว่า อิบรอฮีม ได้กล่าวว่า (ขอได้โปรดแสดงแก่เราซึ่งพิธีการทำฮัจญ์ของพวกเรา) แล้วญิบรีลได้มาหาเขา แล้วนำเขามาที่บัยตุลลอฮฺ แล้วกล่าวว่า ท่านจงตั้งฐาน แล้วเขาก็ได้ตั้งฐาน และก่อสร้างอาคารจนเสร็จ แล้วเขาก็จับมืออิบรอฮีมจูงออกไป แล้วออกไปที่ศอฟา โดยกล่าวว่า นี่เป็นสัญญาณหนึ่งจากบรรดาสัญญาณของอัลลอฮฺ ﷻ ต่อจากนั้นก็ออกเดินไปที่มัรวะฮฺ แล้วกล่าวว่า นี่ก็เป็นส่วนหนึ่งบรรดาสัญญาณของอัลลอฮฺ ﷻ ต่อจากนั้นก็พาเดินไปที่มินา แล้วปรากฏว่าเมื่อใกล้อัลกะอฺบะฮฺ ก็บังเอิญอิบลีสยืนอยู่ ณ ที่ต้นไม้ ญิบรีลก็กล่าวว่า จงกล่าวตักบีรฺ และจงขว้างไป แล้วเขาก็ได้กล่าวตักบีรฺ และขว้างออกไป แล้วอิบลีสได้ออกไป ไปยืนอยู่ที่เสาหินต้นกลาง แล้วเมื่อญิบรีลและอิบรอฮีมได้ผ่านไปที่มัน ญิบรีลได้กล่าวแก่อิบรอฮีมว่า จงกล่าวตักบีรฺ และจงขว้างมัน แล้วเขาก็ตักบีรฺ และขว้างมัน แล้วอิบลีสชั่วช้านั้นก็ไป โดยปรากฏว่า ผู้ชั่วช้านั้นต้องการที่จะให้มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเข้ามาในการทำฮัจญ์ด้วย แต่

มันไม่สามารถทำได้ แล้วญิบรีลได้จับมืออิบรอฮีมจนกระทั่งนำมาถึงที่อัลมัชอะริลฮะรอม แล้วบอกว่า นี่คือ อัลมัชอะริลฮะรอม แล้วได้จูงมืออิบรอฮีมไปจนกระทั่งมาถึงอะรอฟาต โดยกล่าวว่า ความจริงท่านก็ทราบแล้วถึงสิ่งที่ฉันชี้ให้ท่านดูแล้วใช่ไหม? ญิบรีลได้ถามเช่นนั้นถึง 3 ครั้ง อิบรอฮีมก็บอกว่า ครับ

(สะอีด อิบนุ มันซูรฺ 2/651)

ได้มีรายงานจาก อบีมิจญลัส และกอตาดะฮฺ เช่นที่กล่าวมา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/387)

﴿ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ ءَايَـٰتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَـٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ ۚ إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾ ﴾

129. โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ได้โปรดส่งรอซูลคนหนึ่งคนใดจากพวกเขาเอง ไปในหมู่พวกเขา ซึ่งจะได้อ่านบรรดาอายะฮฺของพระองค์ให้เขาฟัง และจะได้สอนคัมภีร์ และความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติให้พวกเขาทราบ และซักฟอกพวกเขาให้สะอาด แท้จริง พระองค์ทรงเดชานุภาพ ทรงปรีชาญาณ

บทขอพรของนบีอิบรอฮีม คอลีล ให้มีการแต่งตั้งท่านนบี ﷺ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสแจ้งให้ทราบถึงการเรียกร้องเชิญชวนของอิบรอฮีมต่อชาวฮะรอมอย่างสมบูรณ์แบบ ขอให้อัลลอฮฺ ﷻ ได้ส่งรอซูลท่านหนึ่งจากในหมู่พวกเขามาซึ่งเป็นลูกหลานของอิบรอฮีมเอง โดยที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตอบรับการขอของเขาที่ตรงกับที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงกำหนดเอาไว้แล้ว คือการแต่งตั้งมุฮัมมัด ﷺ ให้เป็นรอซูลในหมู่ผู้ที่อ่านไม่ออกเขียนไม่เป็น และไปยังมนุษย์ทั้งมวลตลอดจนญินด้วย

จุดมุ่งหมายที่ว่า คนแรกในหมู่มนุษย์ที่ได้กล่าวถึงผู้ที่จะมาเป็นนบีและรอซูลท่านสุดท้ายก็คือ ท่านนบีอิบรอฮีม عليه السلام และยังคงกล่าวอยู่อย่างนั้นเรื่อยๆ จนกระทั่งได้กล่าวออกชื่อออกนามอย่างชัดเจน คือ ท่านรอซูลที่สืบตระกูลมาจากวงศ์วานอิสรออีลที่ได้กล่าวคำปราศรัย โดยกล่าวว่า

﴿ إِنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُم مُّصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيَّ مِنَ ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَمُبَشِّرَۢا بِرَسُولٖ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِي ٱسۡمُهُۥٓ أَحۡمَدُۖ ﴾

"แท้จริง ฉันเป็นศาสนทูตจากอัลลอฮฺมายังพวกเจ้า เป็นผู้ที่ยืนยันถึงสิ่งที่มีอยู่ในเตารอตก่อนหน้าฉัน และเป็นผู้แจ้งข่าวดีถึงศาสนทูตท่านหนึ่งผู้จะมาภายหลังฉัน ชื่อของเขาคือ อะหฺมัด (มุฮัมมัด)"

(ซูเราะฮฺ อัศศอฟ อายะฮฺที่ 6)

และด้วยเหตุนี้ ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวไว้ในฮะดีษบทนี้ ว่า

(دَعْوَةُ أَبِيْ إِبْرَاهِيْمَ وَبُشْرَى عِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ)

"เป็นการขอพรจากบรรพบุรุษของฉัน คือ อิบรอฮีม และเป็นการแจ้งข่าวดีของอีซา บุตรของมัรฺยัม"

และคำกล่าวที่ว่า

(وَرَأَتْ أُمِّيْ أَنَّهُ خَرَجَ مِنْهَا نُوْرٌ أَضَاءَتْ لَهُ قُصُوْرُ الشَّامِ)

"และคุณแม่ของฉันได้เห็นมีรัศมีออกมาทำให้ปราสาทราชวังของแคว้นชามสว่างไสว"

(อะหฺมัด 5/262)

บางท่านได้กล่าวว่า ปรากฏในขณะนอนหลับ ในขณะที่นางตั้งครรภ์ท่าน และได้ฝันเห็นเช่นนั้น โดยที่นางได้เล่าให้กลุ่มชนของนางฟัง ข่าวนั้นก็แพร่กระจายออกไปเป็นที่ร่ำลือไปทั่ว ซึ่งดังกล่าวนั้นได้บอกถึงพื้นที่ และเจาะจงว่าเป็นแคว้นชาม ว่ามีรัศมีปรากฏขึ้น เป็นการบ่งบอกว่า ศาสนาที่ท่านนำมา และการเป็นนบีของท่านจะเกิดขึ้นในประเทศที่อยู่ในแถบนั้น และด้วยเหตุนี้ แคว้นชามจึงเป็นป้อมปราการสุดท้ายของศาสนาอิสลามและชาวมุสลิม และที่แคว้นชามนี่แหละ ท่านนบีอีซา อิบนุ มัรฺยัม จะลงมาจากฟากฟ้า คือที่กรุงดามัสกัส ที่หออะซานสีขาวด้านตะวันออก ด้วยเหตุนี้ จึงมีระบุในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองว่า

(لاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِيْ ظَاهِرِيْنَ عَلَى الْحَقِّ لاَ يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ وَلاَ مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللهِ وَهُمْ كَذٰلِكَ)

"กลุ่มหนึ่งจากประชาชาติของฉันยังคงเป็นผู้ทำความจริงให้ปรากฏ โดยที่คนที่ละทิ้งและขัดแย้งกับพวกเขาไม่อาจจะทำอันตรายต่อพวกเขาได้ จนกระทั่งคำสั่งของอัลลอฮฺได้มาถึงโดยที่พวกเขาก็ยังเป็นเช่นนั้น"

ในหนังสือศ่อฮีฮุลบุคอรี ระบุว่า (وَهُمْ بِالشَّامِ) ความว่า โดยที่พวกเขาก็ยังอยู่ที่แคว้นชาม

อธิบายคำว่า "อัลกิตาบ" และ "อัลฮิกมะฮฺ"

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ คำว่า "อัลกิตาบะ" คือ อัลกุรอาน ﴿وَٱلْحِكْمَةَ﴾ คำว่า "อัลฮิกมะฮฺ" คือ ซุนนะฮฺของท่านรอซูล ﷺ ผู้ที่กล่าวเช่นนี้ คือ อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อบูมาลิก และคนอื่นๆ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/390)

บางท่านบอกว่า ความเข้าใจในด้านศาสนา โดยที่ไม่มีใครปฏิเสธ

คำว่า ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ โดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่าหมายถึงการภักดีต่ออัลลอฮฺ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/391)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ คำว่า "อัลอะซีซ" คือ ไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้พระองค์อ่อนแอได้ โดยที่พระองค์นั้นทรงเดชาสามารถเหนือทุกสิ่ง และคำว่า "อัลฮะกีม" คือ ทรงรอบรู้ในการกระทำของพระองค์ และในคำพูดของพระองค์ ดังนั้น พระองค์ทรงวางสิ่งต่างๆ ไว้ตามสภาพของมัน อันเนื่องจากพระองค์ทรงรอบรู้ ทรงปรีชาญาณ และทรงเที่ยงธรรมยิ่ง

﴿وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَٰهِـۧمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُۥ ۚ وَلَقَدِ ٱصْطَفَيْنَٰهُ فِى
ٱلدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١٣٠﴾ إِذْ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسْلِمْ ۖ قَالَ
أَسْلَمْتُ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٣١﴾ وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبْرَٰهِـۧمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَٰبَنِىَّ
إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٣٢﴾﴾

130. และใครเล่าที่จะไม่พึงปรารถนาในแนวทางของอิบรอฮีม นอกจากผู้ที่ทำให้ตัวเองโฉดเขลาเท่านั้น และแท้จริงนั้น เราได้คัดเลือกเขาในโลกนี้ และแท้จริง ในปรโลกนั้นเขาจะอยู่ในหมู่คนดี ๆ อย่างแน่นอน

131. และจงระลึกถึงขณะที่พระผู้อภิบาลของเขาได้กล่าวแก่เขาว่า เจ้าจงยอมจำนนเถิด เขากล่าวว่า ฉันได้ยอมจำนนแก่พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลกแล้ว

132. และอิบรอฮีมได้สั่งเสียแก่ลูก ๆ ของเขาให้ปฏิบัติตามแนวทางนั้น และยะอฺกู๊บก็สั่งเสียด้วยว่า โอ้ ลูก ๆ ของฉัน แท้จริง อัลลอฮฺได้ทรงเลือกศาสนาให้แก่พวกเจ้าแล้ว ดังนั้น พวกเจ้าจงอย่ายอมตายเป็นอันขาด นอกจากพวกเจ้าจะเป็นผู้ยอมจำนนต่ออัลลอฮฺเท่านั้น

ศาสนาที่อิบรอฮีมนำมานั้น คนที่ไม่ชอบคือ คนที่โฉดเขลาเท่านั้น

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสตอบโต้พวกปฏิเสธ (กุฟฟารฺ) ในสิ่งที่พวกเขากระทำขึ้นมาใหม่ด้วยการตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ ﷻ ปฏิบัติให้ผิดแผกแตกต่างไปจากศาสนาที่อิบรอฮีม อัลคอลีลนำมาซึ่งเขาเองเป็นผู้นำที่เที่ยงธรรม ให้เอกภาพต่อพระเจ้าของเขาผู้ทรงเดชานุภาพผู้ทรงสูงส่งอย่างแท้จริง ไม่ปล่อยให้มีสิ่งใดอื่นมาร่วมกับพระองค์ ไม่สร้างภาคีใด ๆ ต่อพระองค์แม้เพียงพริบตาเดียว สลัดทิ้งสิ่งกราบไหว้อื่นโดยสิ้นเชิง แต่กลุ่มชนของพวกเขากลับฝ่าฝืนในเรื่องดังกล่าว จนกระทั่งเขาได้สลัดพ่อของเขาออกไปโดยได้กล่าวว่า

﴿ يَٰقَوْمِ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ٧٨ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ حَنِيفٗاۖ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ٧٩ ﴾

"โอ้กลุ่มชนของฉัน แท้จริง ฉันขอปลีกตัวออกจากสิ่งที่พวกเจ้าตั้งภาคีขึ้นแก่อัลลอฮฺ แท้จริง ฉันขอผินใบหน้าของฉันแก่พระผู้ทรงสร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดินในฐานะเป็นผู้ใฝ่หาความจริง และฉันมิใช่หนึ่งในหมู่ผู้ตั้งภาคีแก่อัลลอฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 78 – 79)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦٓ إِنَّنِي بَرَآءٞ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ٢٦ إِلَّا ٱلَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُۥ سَيَهْدِينِ ٢٧ ﴾

"และจงระลึกถึงเมื่ออิบรอฮีม ได้กล่าวแก่บิดาของเขา และกลุ่มชนของเขาว่า

แท้จริง ฉันขอปลีกตัวออกจากสิ่งที่พวกเจ้าเคารพภักดี นอกจากผู้ที่ทรงบังเกิดฉันเท่านั้น เพราะแท้จริง พระองค์จะทรงชี้ทางนำที่ถูกต้องให้แก่ฉัน"

(ซูเราะฮฺ อัซซุครุฟ อายะฮฺที่ 26 – 27)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَمَا كَانَ ٱسْتِغْفَارُ إِبْرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ وَعَدَهَآ إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ
لَهُۥٓ أَنَّهُۥ عَدُوٌّ لِّلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾ ﴾

"และการขออภัยโทษของอิบรอฮีมให้แก่บิดาของเขานั้นมิได้ปรากฏขึ้น นอกจากเป็นสัญญาที่เขาได้ให้ไว้แก่บิดาของเขาเท่านั้น แต่เมื่อได้เป็นที่ประจักษ์แก่เขาแล้วว่า แท้จริง บิดาของเขานั้นเป็นศัตรูของอัลลอฮฺ เขาก็ปลีกตัวออกจากบิดาของเขา แท้จริง อิบรอฮีมนั้นเป็นผู้อ่อนโยน และเป็นผู้มีขันติ"

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 114)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِّلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾ شَاكِرًا
لِّأَنْعُمِهِ ٱجْتَبَٰهُ وَهَدَىٰهُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾ وَءَاتَيْنَٰهُ فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّهُۥ فِى
ٱلْـَٔاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١٢٢﴾ ﴾

"แท้จริง อิบรอฮีมนั้นเป็นแบบอย่างอันดีเลิศ เป็นผู้ภักดีต่ออัลลอฮฺ เป็นผู้เที่ยงธรรม และเขามิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี เป็นผู้กตัญญูต่อความโปรดปรานของพระองค์ พระองค์ทรงเลือกเขา และทรงชี้แนะทางแก่เขาสู่ทางที่เที่ยงตรง และเราได้ประทานความดีให้แก่เขาในโลกนี้ และแท้จริง ในปรโลกนั้นเขาจะอยู่ในหมู่คนดีอย่างแน่นอน"

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลิ อายะฮฺที่ 120 – 122)

ด้วยเหตุนี้ และตัวอย่างที่คล้ายๆ กันนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ความว่า ﴾ **และใครเล่าที่จะไม่พึงปรารถนาในแนวทางของอิบรอฮีม** ﴿ คือวิถีทางเขา และแนวทางของเขา แล้วทำให้มันแตกต่างออกไป ไม่ชอบมัน ﴾ **นอกจากผู้ที่ทำให้ตัวเองโฉดเขลาเท่านั้น** ﴿ คืออธรรมต่อตัวของเขา ด้วยความโง่เขลาของเขา และการจัดการที่ไม่ดีด้วยการละทิ้งความจริงไปสู่ความหลงผิด โดยที่เขาได้ทำให้ผิดแผกไปจากแนวทางของผู้ที่พระองค์ทรงคัดเลือกทางนำที่ถูกต้องและชาญฉลาดให้แก่เขา ด้วยการยึดมั่นต่ออัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งผู้ที่ทำเช่นนั้น เขาจะเป็นคนดีมี

ความสุขในโลกอาคิเราะฮฺ แล้วถ้าผู้ใดละทิ้งทางของอิบรอฮีมนี้ เขาก็ได้เดินตามทางที่หลงผิด และทางที่ชั่วร้ายอย่างแน่นอน แล้วจะมีอะไรที่โฉดเขลายิ่งไปกว่านี้อีก? หรือจะมีอะไรที่อธรรมยิ่งไปกว่านี้อีก? ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ إِنَّ ٱلشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴾

"เพราะแท้จริง การตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺนั้นเป็นความผิดอย่างมหันต์"

(ซูเราะฮฺ ลุกมาน อายะฮฺที่ 13)

อะบุลอาลียะฮฺ และกอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า อายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับชาวยิว ซึ่งได้ประดิษฐ์แนวทางใหม่ๆ ในศาสนาขึ้นมาโดยมิใช่มาจากอัลลอฮฺ ﷻ และพวกเขาได้ปฏิบัติผิดแผกแตกต่างไปจากแนวทางของอิบรอฮีม

(อิบนุ อบีฮาติม 1/392)

ได้ยืนยันตามคำพูดนี้ ก็คือดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ مَا كَانَ إِبْرَٰهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ
٦٧ إِنَّ أَوْلَى ٱلنَّاسِ بِإِبْرَٰهِيمَ لَلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا ٱلنَّبِيُّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ وَلِيُّ
ٱلْمُؤْمِنِينَ ٦٨ ﴾

"อิบรอฮีมไม่เคยเป็นยิว และไม่เคยเป็นคริสต์ แต่ทว่า เขานั้นเป็นผู้หันเหออกจากความเท็จสู่ความจริง เป็นผู้นอบน้อมต่ออัลลอฮฺ และเขาไม่เคยอยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคีต่อพระองค์ แท้จริง คนที่สมควรยิ่งต่ออิบรอฮีมนั้น ย่อมได้แก่บรรดาผู้ที่ปฏิบัติตามเขา และปฏิบัติตามนบี และบรรดาผู้ที่ศรัทธาด้วย และอัลลอฮฺนั้นทรงคุ้มครองผู้ที่ศรัทธาทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 67 – 68)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ความว่า ﴿ **จงระลึกถึงขณะที่พระผู้อภิบาลของเขาได้กล่าวแก่เขาว่า เจ้าจงยอมจำนนเถิด เขากล่าวว่า ฉันได้ยอมจำนนแก่พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลกแล้ว** ﴾ คือ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงบัญชาใช้ให้เขามีความบริสุทธิ์ใจต่อพระองค์ ยอมนอบน้อม ยอมจำนนโดยสิ้นเชิง เขาได้ตอบรับดังกล่าวโดยดี

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **และอิบรอฮีมได้สั่งเสียแก่ลูก ๆ ของเขาให้ปฏิบัติตามแนวทางนั้น และยะอฺกู๊บก็สั่งเสียด้วยว่า** ﴾ คือสั่งเสียให้ลูกๆ ปฏิบัติตามแนวทางนั้นคือให้

ยอมจำนนโดยสิ้นเชิงต่ออัลลอฮฺ ﷻ หรือสรรพนามของคำว่า (بِهَا) จะกลับไปหาคำๆ นั้น คือดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ คือให้พวกเขาเอาใจใส่ต่อคำๆ นั้น ให้พวกเขารักคำๆ นั้นให้มาก รักษามันไว้ให้ดีไปจนกระทั่งชีวิตหาไม่ และให้พวกเขาสั่งเสียลูกๆ หลานๆ ของพวกเขาหลังจากนั้นต่อๆ กันไป ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ﴾

"และเขา (อิบรอฮีม) ได้ทำให้คำกล่าว (ชะฮาดะฮฺ) อยู่คงต่อไปในลูกหลานของเขา"

(ซูเราะฮฺ อัซซุครุฟ อายะฮฺที่ 28)

ชาวสะลัฟบางคนได้อ่านคำว่า (يَعْقُوبُ) เป็นนัศบฺ คืออ่านเป็น (يَعْقُوبَ) โดยเชื่อมที่คำว่า (بَنِيهِ) ก็เสมือนว่า อิบรออีมนั้นได้สั่งเสียลูก ๆ ของเขา และสั่งเสียลูกของลูก คือหลาน ด้วยนั่นก็คือ ยะอฺกู๊บเป็นลูกของอิสฮาก ซึ่งเขาอยู่ด้วยในขณะนั้น ส่วนที่ปรากฏชัดเจนนั้นอัลลอฮฺทรงทราบดี (วัลลอฮุอะอฺลัม) ความจริงแล้วอิสฮากมีลูกชื่อยะอฺกู๊บ ขณะที่คอลีล คือนบีอิบรอฮีม และนางซาเราะฮฺยังมีชีวิตอยู่ทั้งสองคน เพราะว่าข่าวดีนั้น ด้วยกับทั้งสองคนในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِن وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ﴾

"เราจึงแจ้งข่าวดีแก่นางด้วย (การได้บุตรชื่อ) อิสฮาก และหลังจากอิสฮาก คือยะอฺกู๊บ"

(ซูเราะฮฺ ฮูด อายะฮฺที่ 71)

ในข้อความนี้ได้อ่านนัศบฺ คำว่า (يَعْقُوبَ) ในฐานะตัดฮัรฺฟุลญัรฺออกไป เรียกตามหลักไวยากรณ์อ่านนัศบฺ อะลานัซอิลคอฟิฎ ดังนั้น ถ้าแม้ว่า ยะอฺกู๊บไม่อยู่ในช่วงชีวิตของทั้งสองแล้วละก็คงจะไม่กล่าวถึงรวมอยู่ในลูกหลานของอิสฮากเพราะไม่มีประโยชน์อันใด และเช่นเดียวกันอัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในซูเราะฮฺอัลอังกะบู๊ต ว่า

﴿وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾﴾

"และเราได้ให้อิสฮากและยะอฺกู๊บแก่เขา และเราได้ให้การเป็นนบี และคัมภีร์แก่ลูกหลานของเขา และเราได้ให้แก่เขาซึ่งรางวัลของเขาในโลกนี้ และแท้จริง

ในปรโลกนั้น เขาจะอยู่ในหมู่คนดี"

(ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต อายะฮฺที่ 27)

และพระองค์ได้กล่าวไว้ในอายะฮฺอื่นอีกว่า

﴿ وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۖ ﴾

"และเราได้ให้บุตรชื่ออิสฮากแก่เขา และยะอฺกู๊บ (หลาน) เป็นการเพิ่มพูน"

(ซูเราะฮฺ อัลอัมบิยาอฺ อายะฮฺที่ 72)

เรื่องนี้ถูกชี้ขาดว่า ยะอฺกู๊บนั้นมีชีวิตอยู่ในช่วงนั้นด้วย และเช่นเดียวกันนั้น เขาก็เป็นคนหนึ่งที่สร้างบัยตุลมักดิสด้วย ดังที่ได้มีพูดถึงเรื่องดังกล่าวในคัมภีร์ที่ได้กล่าวมาแล้ว

ได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง จากฮะดีษที่รายงานโดยอบีซัรรฺ ที่ว่า ฉันได้ถามว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ มัสญิดใดที่ถูกสร้างเป็นหลังแรก? ท่านตอบว่า

(اَلْمَسْجِدُ الْحَرَامُ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ ؟ قَالَ بَيْتُ الْمَقْدِسِ قُلْتُ كَمْ بَيْنَهُمَا ؟ قَالَ أَرْبَعُوْنَ سَنَةً)

"มัสญิดฮะรอม ฉันถามว่า แล้วหลังไหนอีก ท่านตอบว่า บัยตุลมักดิส ฉันถามว่า ระหว่างทั้งสองนั้นห่างกันกี่ปี ? ท่านตอบว่า 40 ปี"

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/469 มุสลิม 1/370)

เช่นเดียวกัน พินัยกรรมของยะอฺกู๊บที่ให้ไว้กับลูกๆ ซึ่งจะนำมากล่าวต่อไป และในเรื่องนี้ก็บ่งบอกว่าถือเป็นคำสั่งเสียด้วยเหมือนกัน

จำเป็นต้องให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ จนกระทั่งตาย

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **โอ้ลูกๆ ของฉัน แท้จริง อัลลอฮฺได้ทรงเลือกศาสนาให้แก่พวกเจ้าแล้ว ดังนั้น พวกเจ้าจงอย่ายอมตายเป็นอันขาด นอกจากพวกเจ้าจะเป็นผู้ยอมจำนนต่ออัลลอฮฺ (เป็นมุสลิมเท่านั้น)** ﴾ คือพวกเจ้าจงทำให้ดีในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ทำเรื่องนี้ให้เป็นเรื่องจำเป็น แน่นอน อัลลอฮฺก็จะทรงให้พวกเจ้าตายอย่างสบาย เพราะมนุษย์นั้นจะตายโดยทั่วไป ตามผลงานที่เขาได้กระทำเอาไว้ และจะถูกบังเกิดไปตามผลงานของเขา แต่อัลลอฮฺก็ทรงใจบุญ โดยที่คนที่ตั้งใจดีก็จะได้รับความสำเร็จ และเกิดความสะดวกง่ายดาย และผู้ใดตั้งเจตนาดีเขาก็จะได้รับผลตอบแทนที่ดี

และเรื่องนี้ก็มิได้ค้านกับสิ่งที่มีมาในฮะดีษเศาะฮีฮฺ ที่ว่า

(إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُوْنَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلاَّ بَاعٌ أَوْ ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُوْنَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلاَّ بَاعٌ أَوْ ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا)

"แท้จริง ชายคนนั้น แน่นอน ทำงานด้วยกับงานของชาวสวรรค์จนกระทั่งระหว่างเขากับสวรรค์ห่างกันเพียงศอกหนึ่ง หรือคืบหนึ่งเท่านั้น แต่บันทึกได้บันทึกเอาไว้ก่อนแก่เขา แล้วเขาทำงานด้วยกับงานของชาวนรก แล้วเขาก็เข้านรก และแท้จริงชายคนนั้น แน่นอน ทำงานด้วยกับงานของชาวนรก จนกระทั่งระหว่างเขากับนรกห่างกันเพียงศอกหนึ่ง หรือคืบหนึ่งเท่านั้น แต่บันทึกได้บันทึกเอาไว้ก่อนแก่เขาแล้วเขาก็ทำงานด้วยกับงานของชาวสวรรค์ แล้วเขาก็เข้าสวรรค์"

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/105)

ความจริงได้มีระบุอยู่ในบางรายงานของฮะดีษบทนี้ ว่า

(لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِيْمَا يَبْدُوْ لِلنَّاسِ وَبِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فِيْمَا يَبْدُوْ لِلنَّاسِ)

"แน่นอน เขาทำงานด้วยกับงานของชาวสวรรค์ ตามที่ปรากฏแก่ผู้คน และเขาทำงานด้วยกับงานของชาวนรกตามที่ปรากฏแก่ผู้คน"

ความจริง อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾ ﴾

"ส่วนผู้ที่บริจาค และยำเกรง (อัลลอฮฺ) และเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงาม เราก็จะให้เขาได้รับความสะดวกอย่างง่ายดาย และส่วนผู้ที่ตระหนี่ และถือว่ามีพอเพียงแล้ว และปฏิเสธสิ่งที่ดีงาม เราก็จะให้เขาได้รับความยากลำบากอย่างง่ายดาย"

(ซูเราะฮฺ อัลลัยลฺ อายะฮฺที่ 5 – 10)

﴿ أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ ٱلْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ
مِنۢ بَعْدِى قَالُوا۟ نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ ءَابَآئِكَ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ
إِلَٰهًا وَٰحِدًا وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ ۖ وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٣٤﴾ ﴾

133. หรือว่าพวกเจ้าอยู่ด้วย เมื่อความตายได้มายังยะอฺกู๊บ ขณะที่เขากล่าวแก่ลูก ๆ ของเขาว่า พวกเจ้าจะเคารพสักการะอะไรหลังจากฉันตายไปแล้ว พวกเขากล่าวว่า พวกเราจะเคารพสักการะพระเจ้าของท่าน และพระเจ้าแห่งบรรดาบิดาแห่งท่าน คือ อิบรอฮีม, อิสมาอีล และอิสฮาก แต่เพียงองค์เดียว และพวกเราจะเป็นผู้ยอมจำนนต่อพระองค์เท่านั้น

134. นั่นคือหมู่ชนที่ล่วงลับไปแล้ว สิ่งที่พวกเขาขวนขวายไว้ก็ย่อมได้แก่พวกเขา และสิ่งที่พวกเจ้าขวนขวายไว้ก็ย่อมได้แก่พวกเจ้า และพวกเจ้าจะไม่ถูกไต่สวนถึงสิ่งที่พวกเขากระทำ

ยะอฺกู๊บ عليه السلام เอาสัญญากับลูกๆ ขณะใกล้จะตาย

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสตอบโต้ชาวอาหรับมุชริกีนที่เป็นลูกหลานของอิสมาอีล และพวกปฏิเสธจากวงศ์วานอิสรออีล คือ ยะอฺกู๊บนั้นเป็นลูกของอิสฮาก ซึ่งเป็นลูกของอิบรอฮีม عليه السلام เมื่อยะอฺกู๊บใกล้จะตายก็ได้สั่งเสียให้ลูกๆ ให้เคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ เพียงองค์เดียว ไม่เอาสิ่งใดมาเป็นภาคีต่อพระองค์ โดยท่านได้กล่าวแก่พวกเขาว่า ﴾ **พวกเจ้าจะเคารพสักการะอะไรหลังจากฉันตายไปแล้ว พวกเขากล่าวว่า พวกเราจะเคารพสักการะพระเจ้าของท่านและพระเจ้าแห่งบรรดาบิดาของท่าน คือ อิบรอฮีม, อิสมาอีล และอิสฮาก** ﴿ ข้อความตรงนี้ถือเป็นส่วนใหญ่ เพราะอิสมาอีลนั้นเป็นลุงของพวกเขา นะฮาสได้กล่าวว่า ชาวอาหรับนั้นจะเรียกลุงว่าเป็นพ่อ เป็นบรรพบุรุษด้วย ซึ่งเรื่องนี้ได้นำเสนอโดยอัลกุรฏุบีย์

(อัลกุรฏุบีย์ 2/138)

ความจริงอายะฮฺนี้ได้เป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่า ลุงนั้นอยู่ในสถานะของบิดาหรือพ่อนั่นเอง แต่พี่น้องได้มาบดบังในเรื่องของมรดก ดังเช่น คำกล่าวของอัลศิดดี๊ก ซึ่งได้เล่าโดยอัลบุคอรี

เอามาจากสายของอิบนุ อับบาส และอิบนุซซุบัยรฺ หลังจากนั้น อัลบุคอรี ได้กล่าวว่า ไม่มีใครเห็นขัดแย้ง *(ฟัตฮุลบารีย์ 12/19)* และตามทรรศนะนี้เช่นกัน ที่ท่านหญิงอาอิชะฮฺมารดาของศรัทธาชนได้ยึดถือ ตลอดจนอัลฮะซัน อัลบัศรี, ฏอวูส, อะฏออฺ และตามทรรศนะที่ร่ำลือของอิมามมาลิก, อัชชาฟิอี, และอะหฺมัด และได้เล่ามาจากอุมัรฺ, อุษมาน, อะลี, อิบนุมัสอูด, เซด อิบนุ ษาบิต ตลอดจนกลุ่มชาวสะลัฟ และคอลัฟ

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แต่เพียงองค์เดียว** ﴿ คือให้เอกภาพด้วยการเคารพภักดีในฐานะเป็นพระเจ้า โดยจะไม่เอาสิ่งใดอื่นมาเป็นภาคีต่อพระองค์ ดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَهُۥٓ أَسۡلَمَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ طَوۡعٗا وَكَرۡهٗا وَإِلَيۡهِ يُرۡجَعُونَ ﴾

"และแด่พระองค์นั้น ผู้ที่อยู่ในบรรดาชั้นฟ้าทั้งหลาย และแผ่นดินได้นอบน้อมกันทั้งด้วยการสมัครใจและฝืนใจ และยังพระองค์นั้น พวกเขาจะถูกนำกลับไป"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 83)

อิสลามนั้นเป็นศาสนาของบรรดานบีทั้งมวล ถึงแม้ว่าบทบัญญัติของพวกเขาจะหลากหลายและแนวทางจะแตกต่างกันก็ตาม ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ ٢٥ ﴾

"และเรามิได้ส่งศาสนทูตคนใดมาก่อนหน้าพวกเจ้า นอกจากเราได้วะฮีย์แก่เขาว่า แท้จริง ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากข้า ดังนั้น พวกเจ้าจงเคารพภักดีต่อข้าเถิด"

(ซูเราะฮฺ อัลอัมบิยาอฺ อายะฮฺที่ 25)

บรรดาอายะฮฺที่เกี่ยวกับเรื่องนี้มีมากมาย

ส่วนฮะดีษก็มี ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(نَحْنُ مَعْشَرَ الْأَنْبِيَاءِ أَوْلاَدُ عَلاَّتٍ دِيْنُنَا وَاحِدٌ)

"พวกเราบรรดานบีนั้น เหมือนพี่น้องต่างมารดา ศาสนาของเรานั้นเป็นหนึ่งเดียว"

(อะหฺมัด 2/319)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **นั่นคือ หมู่ชนที่ล่วงลับไปแล้ว** ﴿ คือ ผ่านไปแล้ว ﴾ **สิ่งที่พวกเขาขวนขวายไว้ก็ย่อมได้แก่พวกเขา และสิ่งที่พวกเจ้าขวนขวายไว้ก็ย่อมได้แก่พวกเจ้า** ﴿ คือคนรุ่นก่อนๆ ที่ผ่านไปแล้วจากบรรดาบรรพบุรุษที่เป็นนบี และคนดีๆ มีคุณธรรม

ก็ไม่ได้ประโยชน์อันใดในการที่พวกท่านสืบสายสกุลมาจากพวกเขา เมื่อพวกเจ้าไม่ทำความดีที่จะเป็นประโยชน์กลับไปหาตัวพวกเจ้าเอง เพราะผลงานของพวกเขาก็ย่อมเป็นของพวกเขา และงานของพวกเจ้าก็เป็นของพวกเจ้า ﴿ **และพวกเจ้าจะไม่ถูกไต่สวนถึงสิ่งที่พวกเขากระทำ** ﴾ ด้วยเหตุนี้ จึงมีระบุอยู่ในฮะดีษว่า

(مَنْ بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ)

"ผู้ใดที่ผลงานของเขาล่าช้า อืดอาด สายสกุลของเขาก็ไม่ทำให้มันเร็วขึ้นได้"

(มุสลิม 4/2074)

﴿ وَقَالُواْ كُونُواْ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ تَهْتَدُواْۗ قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَٰهِـۧمَ حَنِيفًاۖ وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٥﴾ ﴾

135. และพวกเขากล่าวว่า พวกท่านจงเป็นยิวและเป็นคริสต์เถิด พวกเจ้าก็จะได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิด หาใช่เช่นนั้นไม่ แต่เป็นแนวทางของอิบรอฮีมผู้ใฝ่หาความจริงต่างหาก และเขาไม่เคยเป็นผู้บูชาเจว็ด"

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส ว่า อับดุลลอฮฺ อิบนุ ซูรียา อัลอะอฺวัรฺ ได้กล่าวแก่ท่านรอซูล ﷺ ว่า ไม่มีทางนำอะไรอีก นอกจากที่เราดำเนินอยู่ ดังนั้น มุฮัมมัด จงตามเราเถิด และชาวนะศอรอก็ได้กล่าวเช่นเดียวกัน แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ประทานอายะฮฺลงมาว่า ﴿ **และพวกเขากล่าวว่า พวกท่านจงเป็นยิวหรือเป็นคริสต์เถิด พวกเจ้าก็จะได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง** ﴾

(อิบนุ อบีฮาติม 1/396)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิด หาใช่เช่นนั้นไม่ แต่เป็นแนวทางของอิบรอฮีมผู้ใฝ่หาความจริงต่างหาก** ﴾ คือเราไม่ต้องการตามที่พวกท่านเชิญชวนไปสู่ไม่ว่าจะเป็นศาสนายิว หรือศาสนาคริสต์ แต่เราจะปฏิบัติตาม ﴿ **แนวทางของอิบรอฮีมผู้ใฝ่หาความจริงต่างหาก** ﴾ คือ เป็นแนวทางที่เที่ยงตรง ซึ่งมุฮัมมัด อิบนุ กะอับ อัลกุรอซีย์ และอีซา อิบนุ ญารียะฮฺ ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/397)

มุญาฮิด และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้กล่าวว่า คำว่า "ฮะนีฟัน" คือได้รับการตาม

(อิบนุ อบีฮาติม 1/397)

อบูกิลาบะฮฺ ได้กล่าวว่า คำว่า "อัลฮะนีฟ" คือเป็นแนวทางที่ได้รับการศรัทธาจากบรรดานบีทั้งมวล ตั้งแต่ท่านแรกจนถึงท่านสุดท้าย

(อิบนุ อบีฮาติม 1/397)

﴿ قُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡنَا وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَآ أُوتِيَ ٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمۡ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّنۡهُمۡ وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ ١٣٦ ﴾

136. พวกเจ้าจงกล่าวเถิด เราได้ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และสิ่งที่ถูกประทานลงมาแก่เรา และสิ่งที่ถูกประทานลงมาแก่อิบรอฮีม, อิสมาอีล, อิสฮาก, ยะอฺกู๊บ และบรรดาวงศ์วานเหล่านั้น และสิ่งที่มูซา และอีซาได้รับ และสิ่งที่บรรดานบีได้รับจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา พวกเรามิได้แบ่งแยกท่านหนึ่งท่านใดจากเขาเหล่านั้น และพวกเราจะเป็นผู้จำนนต่อพระองค์เท่านั้น

บรรดามุสลิมต้องศรัทธาต่อทั้งหมดที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานลงมา โดยไม่จำแนกระหว่างนบีท่านหนึ่งกับอีกท่านหนึ่ง

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงแนะนำบ่าวของพระองค์ที่เป็นมุอฺมิน ให้ศรัทธาต่อสิ่งที่ถูกประทานลงมาให้แก่พวกเขา โดยผ่านท่านศาสนทูตของพระองค์ คือ มุฮัมมัด ﷺ โดยละเอียด และสิ่งที่ถูกประทานลงมาให้แก่บรรดานบีก่อนๆ โดยรวม และได้ระบุเป็นตัวบุคคลของบรรดารอซูล และกล่าวสรุปจากบรรดานบีอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุเอาไว้ และเขาจงอย่าเป็นเช่นผู้ที่กล่าวว่า อัลลอฮฺนั้นอยู่ในหมู่พวกเขาที่ว่า

﴿ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُواْ بَيۡنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيَقُولُونَ نُؤۡمِنُ بِبَعۡضٖ وَنَكۡفُرُ بِبَعۡضٖ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُواْ بَيۡنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ١٥٠ أُوْلَٰٓئِكَ

هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ حَقًّا ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥١﴾

"และพวกเขาต้องการที่จะแยกระหว่างอัลลอฮฺ และบรรดารอซูลของพระองค์ และกล่าวว่า เราศรัทธาต่อบางคน และปฏิเสธศรัทธาต่อบางคน และพวกเขาต้องการที่จะยึดเอาระหว่างนั้น ซึ่งทางใดทางหนึ่ง ชนเหล่านี้แหละคือ ผู้ปฏิเสธศรัทธาโดยแท้ และเราได้เตรียมไว้แล้วซึ่งการลงโทษที่ยังความอัปยศแก่ผู้ที่ปฏิเสธศรัทธาทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 150 – 151)

อัลบุคอรี ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดย อบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่า ปรากฏว่าชาวคัมภีร์นั้นจะอ่านคัมภีร์เตารอดเป็นภาษาอิบรอนีย์ และอธิบายเป็นภาษาอาหรับให้แก่ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามฟัง แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวว่า

(لاَ تُصَدِّقُوْا أَهْلَ الْكِتَابِ وَلاَ تُكَذِّبُوْهُمْ وَقُوْلُوا آمَنَّا بِاللهِ وَمَا أَنْزِلَ إِلَيْنَا)

"พวกท่านจงอย่าเชื่อชาวคัมภีร์ และจงอย่าปฏิเสธพวกเขา แต่จงกล่าวว่า เราได้ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และสิ่งที่ถูกประทานลงมาแก่พวกเราแล้ว"

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/20)

มุสลิม, อบูดาวูด และอันนะซาอี ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดย อิบนุ อับบาส ว่าปรากฏว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้ละหมาดสองร็อกอะฮฺ ก่อนละหมาดฟัจญรฺมาก ด้วยกับอายะฮฺที่ว่า ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡنَا...﴾ ไปจนกระทั่งจบอายะฮฺ และอายะฮฺอื่นๆ คือ ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَٱشۡهَدۡ بِأَنَّا مُسۡلِمُونَ﴾ *(อายะฮฺที่ 52 ของซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน)*

(มุสลิม 1/502, อบูดาวูด 2/46 และอันนะซาอี ในหนังสืออัลกุบรอ 6/339)

อะบุลอาลียะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ และกอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า คำว่า "อัลอัสบาฏ" คือ ลูกของนบียะอฺกู๊บ จำนวนชาย 12 คน โดยที่แต่ละคนในหมู่พวกเขาได้มีลูกออกมาเป็นประชาชาติแห่งมนุษย์ ดังนั้น จึงเรียกว่า "อัลอัสบาฏ"

(อิบนุ อบีฮาติม 1/399)

อัลค่อลีล อิบนุ อะหฺมัด และคนอื่นๆ บอกว่า "อัลอัสบาฏ" นั้นอยู่ในวงศ์วานอิสรออีล เช่น เผ่าต่างๆ ของลูกๆ นบีอิสมาอีล และนี่คือจุดมุ่งหมายของคำว่า "อัลอัสบาฏ" ณ ที่นี้ ก็คือชนในวงศ์วานอิสรออีลนั่นเอง

และสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานให้แก่บรรดานบีในหมู่พวกเขา ดังเช่นที่มูซาได้กล่าวแก่พวกเขาว่า

﴿ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴾

"พึงระลึกถึงความโปรดปรานของอัลลอฮฺที่มีแด่พวกเจ้าเถิด เพราะว่าพระองค์ทรงให้มีบรรดานบีขึ้นในหมู่พวกเจ้า และได้ทรงให้พวกเจ้าเป็นกษัตริย์ และได้ประทานแก่พวกเจ้าสิ่งที่มิได้เคยประทานให้แก่ผู้ใดในหมู่ประชาชาติทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 20)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا ﴾

"และเราได้แบ่งพวกเขาออกเป็นสิบสองเหล่า"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 160)

อัลกุรฺฏุบีย์ ได้กล่าวว่า คำว่า (اَلسِّبْطُ) เหล่าหรือกลุ่ม ส่วนคำว่าเผ่านั้นเป็นกลุ่มเดียวกัน

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ให้บรรดาผู้ศรัทธา (มุอฺมิน) ให้ศรัทธายอมรับพวกเขา ยอมรับบรรดาคัมภีร์ และบรรดารอซูลของพวกเขา

(อิบนุ อบีฮาติม 1/400)

สุลัยมาน อิบนุ ฮาบีบ ได้กล่าวว่า เรื่องของเราก็คือ เราจะต้องยอมรับเชื่อว่า คัมภีร์เตารอต และอินญีลเป็นคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ โดยเราไม่ต้องปฏิบัติตามเนื้อหาสาระที่มีอยู่ในคัมภีร์ทั้งสอง

(อิบนุ อบีฮาติม 1/400)

﴿ فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾ صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٨﴾ ﴾

137. แล้วถ้าหากพวกเขาศรัทธาอย่างที่พวกเจ้าศรัทธาแล้ว แน่นอนพวกเขาย่อมได้รับทางนำที่ถูกต้อง และหากพวกเขาผินหลังให้แน่นอน พวกเขาย่อมอยู่ในความแตกแยกกัน แล้วอัลลอฮฺก็จะทรง

ให้พวกเจ้าเพียงพอแก่พวกเขา และพระองค์นั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้

138. การย้อมของอัลลอฮฺ และใครเล่าจะย้อมดีไปกว่าอัลลอฮฺ และพวกเราจะเป็นผู้เคารพภักดีต่อพระองค์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า หากพวกเขา หมายถึงพวกปฏิเสธที่เป็นชาวคัมภีร์ และคนอื่นๆ ศรัทธาเช่นเดียวกับที่มุอฺมินได้ศรัทธาต่อคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ และบรรดาศาสนทูตของพระองค์ทั้งหมดโดยไม่จำแนกระหว่างคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกเขาแล้วละก็ ﴾ **แน่นอน พวกเขาย่อมได้รับทางนำที่ถูกต้อง** ﴿ คือพวกเขาต้องประสบกับความจริงอย่างแน่นอน และได้รับการแนะนำไปสู่หนทางนั้น ﴾ **และหากพวกเขาผินหลังให้)** ความจริงไปสู่ความเท็จ ความไม่ถูกต้องหลังจากที่ได้มีหลักฐานมายืนยันแก่พวกเขาแล้ว ﴾ **แน่นอน พวกเขาย่อมอยู่ในความแตกแยกกัน แล้วอัลลอฮฺก็จะทรงให้พวกเจ้าเพียงพอแก่พวกเขา** ﴿ คือ อัลลอฮฺ ﷻ จะทรงช่วยเหลือพวกเจ้าให้รอดพ้นจากพวกเขา ให้ได้ชัยชนะต่อพวกเขา ﴾ **และพระองค์นั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้** ﴿

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานว่า ซิยาด อิบนุ ยูนุส ได้บอกให้เราทราบว่า นาเฟียะอฺ อิบนุ อบีนะอีม ได้เล่าให้เราฟังว่า อัลกุรอานฉบับของอุษมาน อิบนุ อัฟฟาน ได้ถูกส่งไปยังเจ้าเมืองบางคนเพื่อให้แก้ไข ซิยาด เล่าว่า แล้วฉันได้กล่าวแก่เขาว่า แท้จริง ผู้คนพูดกันว่า คัมภีร์ฉบับของเขานั้นเคยอยู่ในห้องของเขาขณะที่เขาถูกสังหาร เลือดได้ไหลลงไปบนข้อความที่ว่า ﴾ فَسَيَكْفِيكَهُمُ ٱللَّهُ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ ﴿ แล้วนาเฟียะอฺได้เล่าว่า ฉันได้มองดูด้วยตาของฉันเองที่อายะฮฺนี้ และมันก็เป็นอย่างที่เขาพูดกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/402)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **การย้อมของอัลลอฮฺ** ﴿ อัฎเฎาะฮาก ได้เล่าโดยนำมาจาก อิบนุ อับบาส ว่าหมายถึง "ศาสนาของอัลลอฮฺ" และเช่นเดียวกันที่ได้ถูกรายงานมาจากมุญาฮิด, อะบิลอะลียะฮฺ, อิกริมะฮฺ, อิบรอฮีม, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัฎเฎาะฮาก, อับดุลลอฮฺ อิบนุ กะษีรฺ, อะฏียะฮฺ อัลเอาฟีย์, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และอัสสุดดีย์ ก็เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/403)

และดำรัสที่ว่า (فِطْرَتَ ٱللَّهِ) คือให้พวกท่านถือว่ามันเป็นเรื่องจำเป็น และจำเป็นสำหรับพวกท่านด้วย

﴿ قُلْ أَتُحَآجُّونَنَا فِى ٱللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَآ أَعْمَٰلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ
وَنَحْنُ لَهُۥ مُخْلِصُونَ ﴿١٣٩﴾ أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَٰهِۦمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ
وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطَ كَانُوا۟ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ ۗ قُلْ ءَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ ٱللَّهُ ۗ
وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَتَمَ شَهَٰدَةً عِندَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ ۖ وَلَا
تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾ ﴾

139. (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า พวกเจ้าจะโต้แย้งกับเราในเรื่องของอัลลอฮฺกระนั้นหรือ ? ทั้ง ๆ ที่พระองค์ทรงเป็นพระผู้อภิบาลของเรา และพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า และบรรดาการงานของเราก็ย่อมเป็นของเรา และบรรดาการงานของพวกเจ้าก็เป็นของพวกเจ้า และพวกเรานั้นจะเป็นผู้มอบความบริสุทธิ์ใจให้แก่พระองค์

140. หรือว่าพวกเจ้าจะกล่าวว่า แท้จริง อิบรอฮีม, อิสมาอีล, อิสฮาก, ยะอฺกู๊บ และบรรดาวงศ์วานเหล่านั้น เคยเป็นยิวหรือเป็นคริสต์ (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า พวกเจ้ารู้ดียิ่งกว่า หรือว่าอัลลอฮฺกันแน่ และผู้ใดจะอธรรมยิ่งไปกว่าผู้ที่ปิดบังหลักฐานจากอัลลอฮฺ ซึ่งมีอยู่ที่เขา และอัลลอฮฺนั้นจะไม่ทรงเผลอในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ

141. นั่นคือกลุ่มชนที่ล่วงลับไปแล้ว สิ่งที่พวกเขาได้ขวนขวายไว้ก็ย่อมเป็นของพวกเขา และสิ่งที่พวกเจ้าขวนขวายไว้ก็ย่อมเป็นของพวกเจ้า และพวกเจ้าจะไม่ถูกไต่สวนถึงสิ่งที่เขาเหล่านั้นกระทำ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสชี้แนะนบีของพระองค์ ถึงการโต้แย้งกับพวกมุชริกีน ว่า ﴾ **พวกเจ้าจะโต้แย้งกับเราในเรื่องของอัลลอฮฺกระนั้นหรือ** ﴿ คือ จะโต้แย้งกับเราเกี่ยวกับการให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ การบริสุทธิ์ใจต่อพระองค์ การน้อมรับ การปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของพระองค์ และการละทิ้งสิ่งที่พระองค์ได้ห้าม และตำหนิ ﴾ **ทั้ง ๆ ที่พระองค์ทรงเป็นพระผู้อภิบาลของเราและพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า** ﴿ คือเป็นผู้ทรงดำเนินการในเรื่องของเรา และพวกเจ้า

ผู้ทรงสมควรที่จะได้รับความบริสุทธิ์ผุดผ่องในฐานะพระผู้เป็นพระเจ้าเพียงองค์เดียว ไม่มีภาคีใดๆ สำหรับพระองค์ ﴿ **และบรรดาการงานของเราก็ย่อมเป็นของเรา และบรรดาการงานของพวกเจ้าก็เป็นของพวกเจ้า** ﴾ คือพวกเราพ้นมลทินจากพวกเจ้า และจากสิ่งที่พวกเจ้าเคารพสักการะ และพวกเจ้าก็พ้นมลทินจากพวกเราไม่เกี่ยวพันกัน ดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสไว้ในอายะฮฺอื่นอีกว่า

﴿ وَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل لِّي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ ۖ أَنتُم بَرِيٓـُٔونَ مِمَّآ أَعْمَلُ وَأَنَا۠ بَرِيٓءٌ
مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾ ﴾

"และถ้าพวกเขาปฏิเสธเจ้า ก็จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า การงานของฉันก็เป็นของฉัน และการงานของพวกเจ้า ก็เป็นของพวกเจ้า พวกเจ้าจงปลีกตัวออกห่างจากสิ่งที่ฉันกระทำ และฉันก็จะปลีกตัวออกจากสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ"

(ซูเราะฮฺ ยูนุส อายะฮฺที่ 41)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ فَإِنْ حَآجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِ ۗ وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْأُمِّيِّـۧنَ
ءَأَسْلَمْتُمْ ۚ فَإِنْ أَسْلَمُوا۟ فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟ ۖ وَّإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ ٱلْبَلَٰغُ ۗ وَٱللَّهُ
بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ ﴿٢٠﴾ ﴾

"แล้วถ้าพวกเขาโต้แย้งเจ้า ก็จงกล่าวว่า ฉันได้มอบใบหน้า (ตัว) ของฉันแด่อัลลอฮฺแล้ว และผู้ที่ปฏิบัติตามฉัน (ก็มอบ) ด้วย และเจ้าจงกล่าวแก่บรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์ และบรรดาผู้ที่อ่านเขียนไม่เป็น ว่าพวกเจ้ามอบ (ตัวต่ออัลลอฮฺ) แล้วหรือ? ถ้าหากพวกเจ้าได้มอบแล้ว แน่นอน พวกเจ้าก็ได้รับแนวทางอันถูกต้องแล้ว และถ้าหากพวกเขาผินหลังให้ แท้จริง หน้าที่ของเจ้านั้นเพียงประกาศให้พวกเขาทราบเท่านั้น และอัลลอฮฺนั้นทรงเป็นผู้เห็นปวงบ่าวทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 20)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสให้ทราบเกี่ยวกับอิบรอฮีม ว่า

﴿ وَحَآجَّهُۥ قَوْمُهُۥ ۚ قَالَ أَتُحَٰٓجُّوٓنِّى فِى ٱللَّهِ وَقَدْ هَدَىٰنِ ۚ وَلَآ أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِۦٓ
إِلَّآ أَن يَشَآءَ رَبِّى شَيْـًٔا ۗ وَسِعَ رَبِّى كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا ۗ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٠﴾ ﴾

"และกลุ่มชนของเขาได้โต้เถียงเขา เขาได้กล่าวว่า พวกเจ้าจะโต้เถียงฉันในเรื่องของอัลลอฮฺกระนั้นหรือ? และแท้จริง พระองค์ได้ทรงให้ทางนำแก่ฉันแล้ว และฉันจะไม่กลัวสิ่งที่พวกเจ้าตั้งให้เป็นภาคี นอกจากพระผู้อภิบาลของฉันทรงประสงค์สิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้น พระผู้อภิบาลของฉันนั้นมีความรู้กว้างขวางทั่วทุกสิ่ง แล้วพวกเจ้าไม่ระลึกกันบ้างหรือ?"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 80)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِى حَآجَّ إِبْرَٰهِـۧمَ فِى رَبِّهِۦٓ أَنْ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ٱلْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ رَبِّىَ ٱلَّذِى يُحْىِۦ وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا۠ أُحْىِۦ وَأُمِيتُ ۖ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ فَإِنَّ ٱللَّهَ يَأْتِى بِٱلشَّمْسِ مِنَ ٱلْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ ٱلْمَغْرِبِ فَبُهِتَ ٱلَّذِى كَفَرَ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٢٥٨﴾ ﴾

"(มุฮัมมัด) เจ้ามิได้มองดูผู้โต้แย้งอิบรอฮีมในเรื่องของพระผู้อภิบาลของเขาดอกหรือ? เนื่องจากอัลลอฮฺได้ประทานอำนาจแก่เขาขณะที่อิบรอฮีมได้กล่าวว่า พระผู้อภิบาลของฉันนั้น คือ ผู้ทรงให้เป็น และทรงให้ตายได้ เขากล่าวว่า ข้าก็ให้เป็นและให้ตายได้ อิบรอฮีม กล่าวว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงนำดวงอาทิตย์มาจากทิศตะวันออก ท่านจงนำมันมาทางทิศตะวันตกเถิด แล้วผู้ที่ปฏิเสธศรัทธานั้นก็ได้รับความงงงวย และอัลลอฮฺนั้นจะไม่ประทานแนวทางอันถูกต้องแก่ผู้อธรรมทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 258)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ในอายะฮฺนี้ว่า ﴿ **และบรรดาการงานของเราก็ย่อมเป็นของเรา และบรรดาการงานของพวกเจ้าเป็นของพวกเจ้า และพวกเรานั้นเป็นผู้มอบความบริสุทธิ์ใจให้แก่พระองค์** ﴾ คือ พวกเราได้ปลีกตัวออกจากพวกเจ้า เช่นเดียวกับที่พวกเจ้าปลีกตัวออกจากพวกเรา แต่เราเป็นผู้ให้ความบริสุทธิ์ใจต่อพระองค์ในการเคารพภักดีและมุ่งสู่พระองค์

หลังจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ทรงปฏิเสธคำกล่าวอ้างของพวกเขาที่ว่า อิบรอฮีม และบรรดานบี หลังจากนั้น ตลอดจนลูกๆ หลานๆ ว่า เคยอยู่ในศาสนาของพวกเขา ไม่ว่าจะเป็นศาสนายิวและศาสนาคริสต์ โดยพระองค์ได้ตรัสว่า ﴿ **มุฮัมมัด จงกล่าวเถิดว่า พวกเจ้ารู้ดียิ่งกว่าหรือว่าอัลลอฮฺกันแน่** ﴾ หมายความว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงรู้ดีกว่า โดยที่ความจริงอัลลอฮฺได้บอก

ให้พวกเขาทราบว่า พวกเขานั้นไม่เคยเป็นยิวและไม่เคยเป็นคริสต์ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ مَا كَانَ إِبْرَٰهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾ ﴾

"อิบรอฮีมไม่เคยเป็นยิว และไม่เคยเป็นคริสต์ แต่ทว่า เขานั้นเป็นผู้หันออกจากความเท็จสู่ความจริง เป็นผู้นอบน้อมต่ออัลลอฮฺ และเขาก็ไม่เคยอยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 67)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴿ **และผู้ใดจะอธรรมยิ่งไปกว่าผู้ที่ปิดบังหลักฐานจากอัลลอฮฺซึ่งมีอยู่ที่เขา** ﴾

อัลฮะซัน อัลบัศรี ได้กล่าวว่า พวกเขาเคยอ่านในคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ ที่มีมาถึงพวกเขามีใจความว่า แท้จริง ศาสนานั้น คือ อิสลาม และแท้จริง มุฮัมมัดนั้นเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ ﷻ และแท้จริง อิบรอฮีม, อิสมาอีล, อิสฮาก, ยะอฺกู๊บ และบรรดาวงศ์วานไม่เคยนับถือศาสนายิวและคริสต์ ซึ่งพวกเขาก็ยืนยันดังกล่าวเพื่ออัลลอฮฺ ﷻ และยอมรับด้วยตัวของเขาเองต่ออัลลอฮฺ ﷻ แล้วพวกเขาได้ปกปิดการยืนยันของอัลลอฮฺในเรื่องดังกล่าวที่มีอยู่ที่พวกเขา

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และอัลลอฮฺนั้นจะไม่ทรงเผลอในสิ่งที่พวกเขากระทำ** ﴾ ดังกล่าวนี้เป็นการเตือนสำทับ เป็นสัญญาการลงโทษอย่างรุนแรง คือความรู้ของพระองค์นั้นทรงล้อมความรู้ของพวกท่านเอาไว้ ซึ่งพระองค์จะตอบแทนความดีให้แก่พวกท่านในการนี้

หลังจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้มีความว่า ﴿ **นั่นคือ กลุ่มชนที่ล่วงลับไปแล้ว** ﴾ คือ ที่ผ่านไปแล้ว ﴿ **สิ่งที่พวกเขาได้ขวนขวายไว้ก็ย่อมเป็นของพวกเขา และสิ่งที่พวกเจ้าขวนขวายไว้ก็ย่อมเป็นของพวกเจ้า** ﴾ คือ ผลงานของพวกเขาก็เป็นของพวกเขา และผลงานของพวกเจ้าก็เป็นของพวกเจ้า ﴿ **และพวกเจ้าจะไม่ถูกไต่สวนถึงสิ่งที่เขาเหล่านั้นกระทำ** ﴾ คือ ไม่ถือเป็นพวกเดียวกัน เพียงแต่มีความเกี่ยวพันกับทางสายสกุลโดยไม่ได้ทำตามกัน ดังนั้นจึงไม่ถือว่าเป็นเหมือนกันจนกว่าจะปฏิบัติเหมือนกัน ปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮฺ และปฏิบัติตามรอซูล ซึ่งได้ถูกส่งมาเป็นผู้แจ้งข่าวดีแจ้งข่าวร้าย ดังนั้น ผู้ใดปฏิเสธรอซูลท่านใดท่านหนึ่งเท่ากับเขาปฏิเสธรอซูลทั้งมวล โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายแห่งบรรดานบีและเป็นรอซูลท่านสุดท้ายที่ถูกส่งมายังมนุษย์ทั้งมวลอีกด้วย

﴿سَيَقُولُ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَ ٱلنَّاسِ مَا وَلَّىٰهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ ٱلَّتِي كَانُواْ عَلَيْهَاۚ قُل لِّلَّهِ
ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُۚ يَهْدِي مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾ وَكَذَٰلِكَ
جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّتَكُونُواْ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ وَيَكُونَ ٱلرَّسُولُ
عَلَيْكُمْ شَهِيدًاۗ وَمَا جَعَلْنَا ٱلْقِبْلَةَ ٱلَّتِي كُنتَ عَلَيْهَآ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ
ٱلرَّسُولَ مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِۚ وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى ٱلَّذِينَ
هَدَى ٱللَّهُۗ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَٰنَكُمْۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِٱلنَّاسِ
لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٣﴾﴾

142. บรรดามนุษย์ผู้โฉดเขลานั้นจะกล่าวว่า อะไรเล่าที่ทำให้พวกเขาหันออกไปจากกิบลัต (ทิศ) ของพวกเขาที่พวกเขาเคยผินหน้าไป (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกนั้นเป็นสิทธิของอัลลอฮฺทั้งนั้น พระองค์จะทรงแนะนำผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ไปสู่ทางอันเที่ยงตรง

143. และในทำนองเดียวกัน เราได้ให้พวกเจ้าเป็นประชาชาติที่เป็นกลาง เพื่อพวกเจ้าจะได้เป็นสักขีพยานแก่มนุษย์ทั้งหลาย และรอซูลก็จะเป็นสักขีพยานแก่พวกเจ้า และเรามิได้ให้มีขึ้นซึ่งกิบลัต (ทิศ) ที่เจ้าเคยผินหน้าไป นอกจากเพื่อเราจะได้รู้ว่า ใครบ้างที่จะปฏิบัติตามรอซูลจากผู้ที่กำลังหันส้นเท้าทั้งสองของเขากลับ และแท้จริงการเปลี่ยนแปลงกิบลัต (ทิศ) นั้นเป็นเรื่องใหญ่ นอกจากแก่บรรดาผู้ที่อัลลอฮฺทรงแนะนำเท่านั้น และใช่ว่าอัลลอฮฺนั้นจะทำให้การศรัทธาของพวกเจ้าสูญไปก็หาไม่ แท้จริง อัลลอฮฺเป็นผู้ทรงปรานีผู้ทรงเมตตาแก่มนุษย์เสมอ”

การเปลี่ยนแปลงทิศกิบลัต

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจากอัลบะรออฺ ﵁ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้ละหมาดโดยหันหน้าไปทางบัยตุลมักดิสเป็นเวลา 16 หรือ 17 เดือน แต่ปรากฏว่าท่านนั้นอยากที่จะ

ผินหน้าไปทางบัยตุลลอฮฺ และละหมาดแรกที่ท่านผินหน้าทางบัยตุลลอฮฺ ก็คือละหมาดอัศริ โดยท่านได้นำผู้คนกลุ่มหนึ่งละหมาด แล้วชายคนหนึ่งจากกลุ่มที่ละหมาดร่วมกับท่านได้ออกไปจากมัสญิด แล้วเดินผ่านผู้คนซึ่งกำลังละหมาดอยู่ในอีกมัสญิดหนึ่งโดยที่พวกเขากำลังรุกัวะอยู่ เขาจึงกล่าวว่า ขอยืนยันต่ออัลลอฮฺ ว่าความจริงฉันได้ละหมาดพร้อมกับท่านนบี ﷺ โดยหันหน้าไปทางมักกะฮฺ พวกเขาจึงหมุนตัวไปจนกระทั่งหันไปทางบัยตุลลอฮฺ ส่วนผู้ที่เสียชีวิตก่อนที่จะผินหน้าไปทางทิศบัยตุลลอฮฺก็มีหลายคน ซึ่งเราไม่ทราบเหมือนกันว่า จะกล่าวเกี่ยวกับพวกเขาว่าอย่างไร แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ประทานอัลกุรอานลงมา มีความว่า ﴾ **และใช่ว่าอัลลอฮฺนั้นจะทำให้การศรัทธาของพวกเจ้าสูญไปก็หาไม่ แท้จริง อัลลอฮฺเป็นผู้ทรงปรานี ผู้ทรงเมตตาแก่มนุษย์เสมอ** ﴿ โดยที่รายงานนี้อัลบุคอรี ได้บันทึกเพียงคนเดียว

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/20)

และมุสลิม ได้บันทึกไว้อีกสำนวนหนึ่ง

(มุสลิม 1/375)

มุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานจากอัลบะรออฺ ว่าปรากฏว่า ท่านรอซูล ﷺ เคยละหมาดหันหน้าไปทางบัยตุลมักดิส และท่านได้แหงนใบหน้ามองไปยังฟากฟ้าอยู่เสมอ คล้ายว่าจะรอคำสั่งจากอัลลอฮฺ แล้วอัลลอฮฺก็ได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า

﴾ قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي ٱلسَّمَآءِ ۖ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَىٰهَا ۚ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ۚ ﴿

"แท้จริง เราเห็นใบหน้าของเจ้าแหงนไปในฟากฟ้าบ่อยครั้ง แน่นอน เราจะให้เจ้าผินหน้าไปทางกิบลัต (ทิศ) ที่เจ้าพึงพอใจ ดังนั้น เจ้าจงผินใบหน้าของเจ้าไปทางมัสญิดฮะรอมเถิด"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 144)

แล้วชายชาวมุสลิมคนหนึ่งได้กล่าวว่า เราอยากจะทราบเหมือนกันว่า พวกเราที่ได้ตายไปก่อนที่จะผินหน้าไปทางทิศกิบลัต และการละหมาดของเราที่ผินหน้าไปทางบัยตุลมักดิสจะเป็นอย่างไร แล้วอัลลอฮฺจึงได้ประทาน อัลกุรอานลงมา มีความว่า ﴾ **และใช่ว่าอัลลอฮฺนั้นจะทำให้การศรัทธาของพวกเจ้าสูญไปก็หาไม่** ﴿ แต่พวกโฉดเขลา ซึ่งเป็นชาวคัมภีร์ได้กล่าวว่า อะไรเล่าที่ทำให้พวกเขาหันออกไปจากกิบลัต (ทิศ) ของพวกเขา ที่พวกเขาเคยผินหน้าไป แล้วอัลลอฮฺจึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า ﴾ سَيَقُولُ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَ ٱلنَّاسِ... ﴿ ไปจนกระทั่งจบอายะฮฺ

(อัฏฏอบารี 3/133)

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้รายงานโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ นั้น เพื่อท่านได้อพยพไปสู่นครมะดีนะฮฺ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ให้ท่านผินใบหน้าไปยังบัยตุลมักดิส แล้วชาวยิวก็ดีใจ ท่านรอซูล ﷺ ได้ผินหน้าไปทางนั้นขณะที่อยู่ที่เมืองมะดีนะฮฺเป็นเวลาสิบกว่าเดือน แต่ปรากฏว่าท่านรอซูล ﷺ นั้นชอบกิบลัตของนบีอิบรอฮีม แล้วปรากฏว่าท่านเคยขอพรต่ออัลลอฮฺ ﷻ และแหงนมองไปบนฟากฟ้าอยู่เป็นประจำ แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า

﴿ فَوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۥ ﴾

"ก็จงผินใบหน้าของเจ้าไปทางทิศนั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 144)

คือหันไปทางนั้น แล้วเรื่องดังกล่าวนั้น ก็ทำให้ชาวยิวเกิดความฉงน และกล่าวว่า อะไรเล่าที่ทำให้พวกเขา หันออกไปจากกิบลัต (ทิศ) ของพวกเขาที่พวกเขาเคยผินหน้าไป? แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า

﴿ قُل لِّلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ ۚ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴾

"(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ทิศตะวันออก และทิศตะวันตกนั้นเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺทั้งนั้น พระองค์จะทรงแนะนำผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ไปสู่ทางอันเที่ยงตรง"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 142)

และได้มีฮะดีษหลายบทเกี่ยวกับเรื่องนี้ สรุปเรื่องก็คือ ท่านนบี ﷺ ได้รับคำสั่งให้ผินหน้าไปทางอัศศ็อคเราะฮฺ บัยตุลมักดิส ในขณะที่อยู่ที่เมืองมักกะฮฺ ท่านจะละหมาดอยู่ในระหว่างสองมุม ดังนั้น ข้างหน้าท่านก็จะเป็นอัลกะอฺบะฮฺด้วย โดยที่ท่านหันหน้าไปยังอัศศ็อคเราะฮฺที่บัยตุลมักดิส

ข้อความนี้ไม่ตรงกับสิ่งที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺอัลบุคอรี ว่าท่านนบี ﷺ ละหมาดที่อัลฮะฏีม ขณะที่ท่านอยู่ที่เมืองมักกะฮฺ (ดูฮะดีษที่ 3856)

แล้วเมื่อท่านได้อพยพไปอยู่ที่เมืองมะดีนะฮฺ มีอุปสรรคไม่อาจจะรวมเอาสถานที่ทั้งสองได้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้มีคำสั่งให้ท่านนบีหันหน้าไปทางบัยตุลมักดิส โดยที่อิบนุ อับบาส และนักวิชาการส่วนใหญ่ได้กล่าวเช่นนั้น

ในหนังสือเศาะฮีฮฺอัลบุคอรี รายงานจากอัลบะรออฺ อิบนุ อาซิบ ว่าข่าวคราวในเรื่องนี้ได้แพร่ไปถึงชาวอันซอรฺกลุ่มหนึ่ง โดยที่พวกเขาอยู่ในละหมาดอัศริโดยหันหน้าไปทางบัยตุลมักดิส

ดังนั้น พวกเขาจึงได้หันหน้าไปทางอัลกะอฺบะฮฺ

(อัลบุคอรี 399 ซึ่งกลุ่มนั้นเป็นเผ่าบนีสะละมะฮฺ โดยที่พวกเขาอาศัยอยู่ใกล้ๆ กับมัสญิดกิบละเตน)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองอีกเช่นกัน รายงานจากอิบนุ อุมัรฺ ﵄ ได้เล่าว่า ขณะที่ผู้คนอยู่ที่ตำบลกุบาอฺ กำลังละหมาดศุบฮิอยู่ เมื่อมีผู้มาบอกพวกเขาว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ นั้น ได้มีอัลกุรอานถูกประทานให้แก่ท่านเมื่อคืนนั้น โดยท่านได้ถูกใช้ให้ผินหน้าไปทางอัลกะอฺบะฮฺ ดังนั้น พวกท่านจงผินหน้าไปทางนั้น ซึ่งปรากฏว่าใบหน้าของพวกเขาเคยผินไปทางแคว้นชาม พวกเขาจึงหมุนตัวหันไปทางอัลกะอฺบะฮฺ

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/24 มุสลิม1/375)

ในเรื่องนี้จึงเป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่า การยกเลิกนั้นไม่จำเป็นจะต้องมีข้อชี้ขาดออกมานอกจากจะต้องหลังจากทราบเป็นอย่างดีแล้ว และถึงแม้ว่าก่อนจะประทานข้อชี้ขาดลงมาและแจ้งให้ทราบแล้วก็ตาม เพราะพวกเขานั้นมิได้ถูกใช้ละหมาดอัศริ, มัฆริบ และอิชาอฺใหม่ *วัลลอฮุอะอฺลัม*

และอันเนื่องจากเรื่องที่เกิดขึ้น ก็ทำให้เกิดความแคลงใจ สงสัย งุนงง และการหันเหออกจากทางนำ แก่คนบางคน เช่น พวกหน้าไหว้หลังหลอก และพวกปฏิเสธความจริงที่เป็นชาวยิว โดยพวกเขาได้กล่าวว่า ﴿ **อะไรเล่าที่ทำให้พวกเขาหันออกไปจากกิบลัต (ทิศ) ของพวกเขาที่พวกเขาเคยผินหน้าไป** ﴾ คือพวกเขากล่าวว่า พวกเหล่านั้น เป็นอะไรไปบางครั้งผินหน้าไปทางนั้น และบางครั้งก็ไปทางนี้? ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานคำตอบให้ แก่พวกเขา ในดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกนั้น** ﴾ คือข้อชี้ขาดในเรื่องนี้ การดำเนินการและคำสั่งนั้น ทั้งหมดเป็นสิทธิของอัลลอฮฺเท่านั้น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا۟ فَثَمَّ وَجْهُ ٱللَّهِ ﴾

"ดังนั้น ไม่ว่าพวกเจ้าจะผินหน้าไปทางไหน ที่นั่นคือ พระพักตร์ (ทิศ) ของอัลลอฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 115)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ ۞ لَّيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ وَلَٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ ﴾

"หาใช่คุณธรรมไม่ การที่พวกเจ้าผินหน้าของพวกเจ้าไปทางทิศตะวันออก และ

ทิศตะวันตก แต่ทว่าคุณธรรมนั้น คือ ผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ....."

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 177)

เรื่องของเรื่องทั้งหมดก็คือ อยู่ที่การปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ ไม่ว่าที่ใดที่พระองค์ให้เราผินหน้าไป เราก็ต้องผินหน้าไป ดังนั้น จึงถือเป็นการภักดีปฏิบัติตามคำสั่งของพระองค์เท่านั้น ถึงแม้ว่า พระองค์จะให้เราผินหน้าไปยังทิศต่างๆ วันละหลายครั้งก็ตาม เพราะเราเป็นบ่าวของพระองค์ ที่จะต้องเชื่อฟัง ปฏิบัติ ยอมจำนนโดยไม่มีข้อแม้ ซึ่งพระองค์ได้ให้ทางนำแก่บ่าวของพระองค์อย่างแน่นอน โดยเฉพาะท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ให้หันหน้าไปสู่กิบลัตของนบีอิบรอฮีมที่เป็นบุคลลที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงรัก ให้พวกเขามุ่งสู่บ้านหลังนั้น ด้วยความบริสุทธิ์ใจให้เอกภาพต่อพระองค์เพียงองค์เดียว ไม่เอาสิ่งใดมาเป็นภาคีต่อพระองค์ และถือเป็นอาคารที่ประเสริฐ ยิ่งบนหน้าแผ่นดินนี้ และด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴾ **(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ทิศตะวันออก และทิศตะวันตกนั้นเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺทั้งนั้น พระองค์จะทรงแนะนำผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ไปสู่ทางอันเที่ยงตรง** ﴿

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอาอิชะฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวหมายถึงเกี่ยวกับชาวคัมภีร์ ว่า

(إِنَّهُمْ لاَ يَحْسُدُوْنَنَا عَلَى شَيْءٍ كَمَا يَحْسُدُوْنَنَا عَلَى يَوْمِ الْجُمُعَةِ الَّتِيْ هَدَانَا اللهُ لَهَا وَضَلُّوْا عَنْهَا وَعَلَى الْقِبْلَةِ الَّتِي هَدَانَا اللهُ لَهَا وَضَلُّوْا عَنْهَا وَعَلَى قَوْلِنَا خَلْفَ الْإِمَامِ آمِيْنَ)

"ความจริง พวกเขาไม่ได้อิจฉาพวกเราแต่ประการใด ดังเช่น ที่พวกเขาอิจฉาเราเกี่ยวกับวันศุกร์ ที่อัลลอฮฺทรงให้ทางนำแก่เราสำหรับวันศุกร์ และพวกเขาก็หลงไปจากมัน และต่อกิบลัตที่อัลลอฮฺทรงให้ทางนำแก่เรา และพวกเขาก็หลงไปจากมัน และต่อคำกล่าวของเราหลังอิมามว่า อามีน"

(อะหฺมัด 6/134)

ความประเสริฐของประชาชาติมุฮัมมัด ﷺ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ความว่า ﴾ **และในทำนองเดียวกัน เราได้ให้พวกเจ้าเป็นประชาชาติที่เป็นกลาง เพื่อพวกเจ้าจะได้เป็นสักขีพยานแก่มนุษย์ทั้งหลาย และรอซูล ก็จะเป็นสักขีพยานแก่พวกเจ้า** ﴿

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ที่จริงแล้ว เราได้เปลี่ยนพวกเจ้าไปสู่กิบลัตของอิบรอฮีม عليه السلام ซึ่งเราได้คัดเลือกมันให้แก่พวกเจ้า เพื่อเราจะทำให้พวกเจ้าเป็นประชาชาติที่ดีที่สุด เพื่อที่ในวันกิยามะฮฺพวกเจ้าจะได้เป็นสักขีพยานแก่ประชาชาติทั้งหลาย เพราะทั้งหมดได้ยอมรับพวกเจ้าว่าเป็นผู้มีเกียรติ

คำว่า (اَلْوَسَطَ) ในที่นี้มีความหมายว่า "ดี" ดังเช่นคำพูดที่ว่า

(قُرَيْشٌ أَوْسَطُ الْعَرَبِ نَسَبًا وَدَارًا أَيْ خَيْرُهَا)

"ชาวกุเรชนั้น เป็นชาวอาหรับที่เอาซัฏทั้งตระกูล และบ้านเรือน คือ ดีทั้งตระกูลและที่อยู่อาศัย"

และปรากฏว่า ท่านรอซูล ﷺ เป็นคนที่ดีในกลุ่มชนของท่าน คือ อยู่ในตระกูลที่ดีที่สุด

และจากความหมายดังกล่าวคือ (اَلصَّلاَةُ الْوُسْطَى) การละหมาดตรงกลาง คือเป็นละหมาดที่ประเสริฐที่สุด นั่นก็คือ ละหมาดอัศรินั่นเอง ดังที่มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งหลายและอื่นๆ

และเมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้ทำให้ประชาชาตินี้เป็นประชาชาติสายกลาง (ดี) พระองค์ได้ทรงกำหนดบัญญัติให้ เป็นบัญญัติที่สมบูรณ์แบบเป็นแนวทางที่เที่ยงตรงที่สุด เป็นทางปฏิบัติที่ชัดเจน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ هُوَ ٱجْتَبَىٰكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى ٱلدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ۚ مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَٰهِيمَ ۚ هُوَ سَمَّىٰكُمُ ٱلْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِى هَٰذَا لِيَكُونَ ٱلرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ ۚ ﴾

พระองค์ทรงคัดเลือกพวกเจ้า และพระองค์มิได้ทรงทำให้เกิดความลำบากแก่พวกเจ้าในเรื่องของศาสนา คือศาสนาของอิบรอฮีมซึ่งเป็นบรรพบุรุษของพวกเจ้า พระองค์ทรงเรียกชื่อของพวกเจ้าว่า มุสลิมไว้ในคัมภีร์ก่อนๆ และในคัมภีร์นี้ เพื่อรอซูลจะได้เป็นพยานแก่พวกเจ้า และพวกเจ้าจะได้เป็นพยานต่อมวลมนุษย์"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 78)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอบีสะอีด ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(يُدْعَى نُوحٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُقَالُ لَهُ هَلْ بَلَّغْتَ ؟ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيُدْعَى قَوْمُهُ فَيُقَالُ لَهُمْ هَلْ بَلَّغَكُمْ فَيَقُوْلُوْنَ: مَا أَتَانَا مِنْ نَذِيرٍ وَمَا أَتَانَا مِنْ أَحَدٍ فَيُقَالُ لِنُوحٍ مَنْ

يَشْهَدُ لَك ؟ فَيَقُوْلُ: مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ قَالَ: فَذٰلِكَ قَوْلُهُ ﴿ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا ﴾ قَالَ وَالْوَسَطُ الْعَدْلُ فَتُدْعَوْنَ فَتَشْهَدُوْنَ لَهُ بِالْبَلَاغِ ثُمَّ أَشْهَدُ عَلَيْكُمْ)

"นัวฮฺได้ถูกเรียกมาในวันกิยามะฮฺ แล้วถูกกล่าวแก่เขาว่า ท่านแจ้งให้ทราบหรือยัง เขาตอบว่า ครับแจ้งแล้ว แล้วกลุ่มชนของเขาก็ถูกเรียกมา แล้วถูกกล่าวแก่พวกเขาว่า มีใครมาแจ้งพวกท่านทราบหรือเปล่า พวกเขาตอบว่า ไม่มีผู้ตักเตือนคนใดมาหาเราเลย ไม่มีใครสักคนมาหาเราเลย แล้วมีเสียงกล่าวแก่นัวฮฺ ใครจะเป็นพยานยืนยันให้แก่ท่าน เขาตอบว่า มุฮัมมัดและประชาชาติของเขา ท่านรอซูลกล่าวว่า ดังกล่าวนั้นก็คือดำรัสของพระองค์ที่ว่า (และในทำนองเดียวกัน เราได้ให้พวกเจ้าเป็นประชาชาติที่เป็นกลาง) ท่านรอซูลกล่าวว่า คำว่า อัลวะซัฏ คือ ความเที่ยงธรรม พวกท่านถูกเรียกมาแล้วเป็นพยายยืนยันให้แก่เขาว่า แจ้งแล้ว ประกาศแล้ว หลังจากนั้น ฉันก็จะเป็นพยานยืนยันให้แก่พวกท่าน"

(บันทึกโดย อัลบุคอรี, อัตติรฺมิซี, อิบนุมาญะฮฺ และอะหฺมัด 3/32)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอบีสะอีด อัลดุดรีย์ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(يَجِيءُ النَّبِيُّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَعَهُ الرَّجُلَانِ وَأَكْثَر مِنْ ذٰلِكَ فَيُدْعَى قَوْمُهُ فَيُقَالُ هَلْ بَلَّغَكُمْ هٰذَا ؟ فَيَقُوْلُوْنَ لَا فَيُقَالُ لَهُ هَلْ بَلَّغْتَ قَوْمَكَ ؟ فَيَقُوْلُ نَعَمْ فَيُقَالُ مَنْ يَشْهَدُ لَكَ ؟ فَيَقُوْلُ مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ فَيُدْعَى مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ فَيُقَالُ لَهُمْ هَلْ بَلَّغَ هٰذَا قَوْمَهُ ؟ فَيَقُوْلُونَ نَعَمْ فَيُقَالُ وَمَا عِلْمكُمْ فَيَقُوْلُوْنَ جَاءَنَا نَبِيُّنَا ﷺ فَأَخْبَرَنَا أَنَّ الرُّسُلَ قَدْ بَلَّغُوْا فَذٰلِكَ قَوْلُهُ ﷻ ﴿ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا ﴾ قَالَ: عَدْلًا ﴿ لِّتَكُونُواْ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ وَيَكُونَ ٱلرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًاۗ ﴾

"นบีท่านหนึ่งมาในวันกิยามะฮฺ โดยพร้อมกับท่านนั้นมีคนมาด้วยสองคน และเกินกว่านั้น แล้วกลุ่มชนของท่านก็ถูกเรียกมา แล้วถูกถามว่า คนๆ นี้แจ้งให้พวกท่านทราบแล้วหรือยัง พวกเขาตอบว่า ไม่เคย แล้วมีเสียงถามเขาว่า ท่านได้แจ้งให้กลุ่มชนของท่านทราบหรือยัง เขาตอบ แจ้งแล้ว ก็มีเสียงถามว่า ใครจะเป็นพยานยืนยันให้แก่ท่านได้ เขาตอบว่า มุฮัมมัดและประชาชาติของเขา แล้วมุฮัมมัดและประชาชาติของเขาได้ถูกเรียกมา ก็มีเสียงกล่าวแก่พวกเขาว่า เขาคนนี้ได้แจ้งให้กลุ่มชนของเขาทราบหรือยัง? พวกเขากล่าวว่า ครับแจ้งแล้ว มีเสียงถามว่า

พวกท่านรู้ได้อย่างไร? พวกเขาตอบว่า นบีของเรา ﷺ ได้บอกให้เราทราบว่า แท้จริง บรรดารอซูลนั้นได้แจ้งแล้ว ดังกล่าวนั้น คือดำรัสของพระองค์ที่ว่า (ในทำนองเดียวกัน เราได้ให้พวกเจ้าเป็นประชาชาติที่เป็นกลาง) ท่านกล่าวว่าเที่ยงธรรม (เพื่อพวกเจ้าจะได้เป็นสักขีพยานแก่มนุษย์ทั้งหลาย และรอซูลก็จะเป็นสักขีพยานแก่พวกเจ้า)"

(อะหฺมัด 3/58)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอะบิลอัสวัด ว่าความจริงเขาได้เล่าว่า ฉันได้มาที่เมืองมะดีนะฮฺ แล้วฉันก็พบว่า เกิดโรคระบาดขึ้นที่เมืองมะดีนะฮฺ ทำให้ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก แล้วฉันได้เข้าไปนั่งอยู่ที่อุมัรฺ อิบนุล ค็อฏฏอบ แล้วศพก็ได้ผ่านมา แล้วก็มีผู้คนกล่าวชมเชยศพนั้นเป็นอย่างดี แล้วท่านอุมัรฺก็ได้กล่าวว่า จำเป็น จำเป็น แล้วอีกศพหนึ่งก็ได้ถูกนำผ่านมา ก็มีผู้กล่าวถึงความไม่ดีของเขา ท่านอุมัรฺก็ได้กล่าว จำเป็น แล้วอะบุลอัสวัด จึงได้กล่าวถามว่า โอ้ท่านเจ้าเมือง อะไรที่ว่าจำเป็น? ท่านได้กล่าวตอบว่า ฉันได้กล่าวดังเช่นที่ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

((أَيُّمَا مُسْلِمٍ شَهِدَ لَهُ أَرْبَعَةٌ بِخَيْرٍ أَدْخَلَهُ اللهُ الْجَنَّةَ) " قَالَ فَقُلْنَا وَثَلَاثَةٌ قَالَ فَقَالَ (وَثَلَاثَةٌ) قَالَ فَقُلْنَا وَاثْنَانِ قَالَ (وَاثْنَانِ) ثُمَّ لَمْ نَسْأَلْهُ عَنِ الْوَاحِدِ)

"ไม่ว่ามุสลิมคนใด ที่มีมุสลิม 4 คน ยืนยันความดีให้แก่เขา อัลลอฮฺจะให้เขาเข้าสวรรค์ เขาเล่าว่า แล้วเราถามว่า 3 คนได้ไหม เขาเล่าว่า แล้วท่านได้กล่าวว่า และ 3 คนก็ได้ เขาเล่าว่า แล้วเราถามว่า 2 คนได้ไหม ท่านตอบว่า และ 2 คนก็ได้ ต่อจากนั้นเราไม่ได้ถามท่านอีกถึงคนๆ เดียว"

(อะหฺมัด 1/21)

และเช่นเดียวกันได้บันทึกโดยอัลบุคอรี, อัตติรฺมิซี และอันนะซาอี

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/271, ตัวะฮฺฟุตุลอะฮฺวะซีย์ 4/166 และอันนะซาอี 4/51)

ส่วนหนึ่งจากเคล็ดลับในการเปลี่ยนทิศกิบลัต

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และเรามิได้ให้มีขึ้นซึ่งกิบลัต (ทิศ) ที่เจ้าเคยผินหน้าไปนอกจากเพื่อจะได้รู้ว่า ใครบ้างที่จะปฏิบัติตามรอซูล จากผู้ที่กำลังหันส้นเท้าทั้งสองของเขากลับ และแท้จริง การเปลี่ยนแปลงกิบลัตนั้นเป็นเรื่องใหญ่นอกจากแก่บรรดาผู้ที่**

อัลลอฮฺ ทรงแนะนำเท่านั้น ﴾

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า โอ้มุฮัมมัด ที่จริงแล้ว เราได้บัญญัติให้เจ้าผินหน้าไปในตอนแรก คือ ยังบัยตุลมักดิส หลังจากนั้นเราก็ได้ให้ท่านผินหน้าไปยังอัลกะอฺบะฮฺ เพื่อที่สภาพของผู้ที่ตามท่าน เชื่อฟังท่านจะได้ปรากฏชัดออกมา จะหันตามที่ท่านผินหน้าไปหรือไม่ ﴿ **จากผู้ที่กำลังหันส้นเท้าทั้งสองของเขากลับ** ﴾ คือ ตกออกไปจากศาสนาของท่าน ﴿ **และแท้จริง การเปลี่ยนแปลงกิบลัตนั้นเป็นเรื่องใหญ่** ﴾ คือการกระทำเช่นนั้น การผินหน้าจากบัยตุลมักดิสไปยังอัลกะอฺบะฮฺนั้น ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อจิตใจของผู้คน ยกเว้นผู้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้ทางนำแก่หัวใจของพวกเขา และมีความมั่นใจ เชื่อท่านรอซูลอย่างจริงจังเท่านั้นว่าทุกสิ่งที่ท่านนำมาบอกกล่าวนั้นเป็นความจริงที่ไม่มีการสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น และอัลลอฮฺนั้นจะทรงทำในสิ่งที่พระองค์ทรงประสงค์ และจะตัดสินชี้ขาด ไปยังสิ่งที่พระองค์ต้องการ พระองค์มีสิทธิ์ที่จะบังคับบ่าวของพระองค์ตามที่พระองค์ทรงประสงค์ จะยกเลิกบัญญัติหนึ่งบัญญัติใด และเรื่องหนึ่งเรื่องใดตามแต่พระองค์ทรงประสงค์ โดยที่พระองค์มีวิทยอย่างสมบูรณ์ มีหลักฐานอย่างพอเพียงในทุกอย่าง ซึ่งต่างกับผู้ที่หัวใจของพวกเขาบกพร่อง ป่วย ทุกครั้งที่มีเรื่องหนึ่งเกิดขึ้น ก็จะเกิดความสงสัย แคลงใจ ซึ่งต่างกับที่เกิดขึ้นกับบรรดาผู้ศรัทธา คือ ยิ่งมั่นใจ และเชื่อมั่นขึ้น ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِۦٓ إِيمَٰنًا ۚ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ فَزَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا۟ وَهُمْ كَٰفِرُونَ ﴿١٢٥﴾ ﴾

"และเมื่อมีบทหนึ่งบทใดของอัลกุรอานถูกประทานลงมา ดังนั้น ในหมู่พวกเขาจึงมีผู้กล่าวขึ้นว่า มีใครบ้างในพวกเจ้าที่บทนี้ทำให้ความศรัทธาเพิ่มขึ้น สำหรับบรรดาผู้ศรัทธานั้น บทนี้ได้ทำให้การศรัทธาเพิ่มขึ้นแก่พวกเขา โดยที่พวกเขามีความปีติยินดี และสำหรับผู้ที่มีโรคอยู่ในหัวใจของพวกเขา บทนี้ก็จะยิ่งเพิ่มความสกปรกให้แก่พวกเขามากยิ่งขึ้นไปอีก และพวกเขาจะตายไปในสภาพของพวกปฏิเสธศรัทธา"

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 124 และ 125)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۙ وَلَا يَزِيدُ ٱلظَّٰلِمِينَ
إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾ ﴾

"และเราได้ให้ส่วนหนึ่งจากอัลกุรอานลงมา เป็นการบำบัดและความเมตตาแก่บรรดาผู้ศรัทธา และมันมิได้เพิ่มอันใดแก่พวกผู้อธรรมนอกจากการขาดทุนเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลอิสรออฺ อายะฮฺที่ 82)

ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏว่า ผู้ใดที่ได้ยืนหยัดต่อการเชื่อฟังท่านรอซูล ﷺ ปฏิบัติตามท่าน หันหน้าไปตามที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงบัญชาใช้ท่านโดยไม่สงสัย และไม่กินแหนงแคลงใจอย่างเช่นบรรดาศอฮาบะฮฺระดับแนวหน้าแล้ว ซึ่งนักวิชาการบางท่านมีความเห็นว่าบรรดศอฮาบะฮฺที่เข้ารับอิสลามยุคแรกจากชาวมุฮาญิรีน และอันซอรฺนั้น คือผู้ที่ได้ร่วมละหมาดโดยผินหน้าไปยังทิศกิบลัตทั้งสอง อัลบุคอรีได้บันทึกเกี่ยวกับการอธิบายอายะฮฺนี้ รายงานโดยอุมัรฺ ว่า

(بَيْنَا النَّاسُ يُصَلُّوْنَ الصُّبْحَ فِيْ مَسْجِدِ قُبَاءَ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ قَدْ أُنْزِلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ قُرْآنٌ وَقَدْ أُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبِلُوْهَا فَتَوَجَّهُوْا إِلَى الْكَعْبَةِ)

"ขณะที่ผู้คนกำลังละหมาดศุบฮิอยู่ที่มัสญิดกุบาอฺ ก็มีชายคนหนึ่งมาแล้วกล่าวว่า ความจริงได้มีกุรอานลงมาที่ท่านนบี ﷺ โดยท่านได้ถูกใช้ให้ผินหน้าไปทางอัลกะอฺบะฮฺ ดังนั้น พวกท่านจงผินหน้าไปทางนั้นเถิด แล้วพวกเขาก็หันหน้าไปทางอัลกะอฺบะฮฺ"

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/22)

และฮะดีษนี้ได้บันทึกโดยมุสลิม 1/375, อัตติรฺมิซี, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/300 สำหรับบันทึกโดยอัตติรฺมิซีนั้น ระบุว่า พวกเขากำลังอยู่ในสภาพรุกัวะอฺ แล้วพวกเขาก็หันไปในสภาพรุกัวะอฺนั้นไปยังอัลกะอฺบะฮฺ และได้บันทึกโดยมุสลิม รายงานจากอนัส เช่นเดียวกัน 1/375 อย่างนี้ชี้ให้เห็นว่าพวกเขาภักดีต่ออัลลอฮฺและรอซูลของพระองค์อย่างเต็มเปี่ยม ยอมจำนนปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮฺ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่ง ขออัลลอฮฺได้โปรดให้ความยินยอมแก่พวกเขาทุกคน

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และใช่ว่าอัลลอฮฺนั้น จะทำให้การศรัทธาของพระองค์สูญไปก็หาไม่** ﴾ คือ การละหมาดของพวกเจ้าโดยหันหน้าไปทางบัยตุลมักดิสก่อนหน้านั้น ผลบุญก็ไม่ได้สูญหายไปไหน ณ ที่อัลลอฮฺ ﷻ

ในหนังสือเศาะฮีฮฺ จากฮะดีษที่รายงานโดย อบีอิสฮาก, อัสสะบีอีย์ จากอัลบะรออฺ ว่า

(مَاتَ قَوْمٌ كَانُوْا يُصَلُّوْنَ نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ فَقَالَ النَّاسُ مَا حَالُـهُمْ فِي ذٰلِكَ ؟ فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى ﴿ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَـٰنَكُمْ ﴾)

"คนจำนวนหนึ่งที่เคยละหมาดผินหน้าไปทางบัยติลมักดิสได้ตายไป แล้วผู้คนก็ได้กล่าวว่า สภาพของพวกเขาดังกล่าวนั้นจะเป็นอย่างไร? แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า (และใช่ว่า อัลลอฮฺนั้นจะทำให้การศรัทธาของพวกเจ้าสูญไปก็ไม่)"

และฮะดีษนี้ยังบันทึกโดย อัตติรฺมิซี จากอิบนุ อับบาส โดยถือว่าเป็นฮะดีษเศาะฮีฮฺ

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/20 และตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/300)

อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَـٰنَكُمْ ﴾ ว่า คือ กิบลัตแรก และการที่พวกท่านยอมรับต่อนบีของพวกท่าน และปฏิบัติตามท่านไปยังอีกกิบลัตหนึ่ง คืออัลลอฮฺ ﷻ จะประทานผลบุญทั้งสองให้แก่พวกท่านทั้งหมด เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **แท้จริง อัลลอฮฺ ผู้ทรงปรานี ผู้ทรงเมตตาแก่มนุษย์เสมอ** ﴾

(อิบนุ อบีฮาติม 1/99)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺ ระบุว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้เห็นหญิงเชลยคนหนึ่งที่ได้แยกทางกับลูกของนาง ทุกครั้งที่นางพบเด็กที่เป็นลูกเชลย นางจะดึงเด็กเข้ามากอดไว้ที่อกของนาง โดยที่นางจะเดินอยู่รอบๆ เพื่อหาลูกชายของนาง แล้วเมื่อนางพบลูกของนางก็อุ้มลูกมากอด และให้ลูกดื่มนม แล้วท่านรอซูล ﷺ กล่าวว่า

(أَتُرَوْنَ هٰذِهِ طَارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ وَهِيَ تَقْدِرُ عَلَى أَنْ لاَ تَطْرَحَهُ ؟ قَالُوا لاَ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ فَوَاللهِ للهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ هٰذِهِ بِوَلَدِهَا)

"พวกท่านคิดว่าหญิงคนนี้จะสามารถโยนลูกของนางเข้าไปในกองไฟ โดยที่นางมีสิทธิ์เลือกที่จะไม่ทำเช่นนั้น ได้หรือไม่? เหล่าสาวกกล่าวว่า ไม่หรอกท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ท่านกล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ อัลลอฮฺนั้นจะทรงเมตตาบรรดาบ่าวของพระองค์ยิ่งกว่าความเมตตาของหญิงคนนี้ที่มีต่อลูกของนางเสียอีก"

(มุสลิม 4/2109)

﴿ قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ ۖ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا ۚ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۗ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾ ﴾

144. แท้จริง เราเห็นใบหน้าของเจ้าแหงนไปในฟากฟ้าบ่อยครั้ง แน่นอนเราจะให้เจ้าผินหน้าไปทางกิบลัต (ทิศ) ที่เจ้าพึงพอใจ ดังนั้น เจ้าจงผินใบหน้าของเจ้าไปทางมัสญิดฮะรอมเถิด และที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าปรากฏอยู่ ก็จงผินใบหน้าของเจ้าไปทางทิศนั้น และแท้จริง บรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์นั้นย่อมรู้ดีว่ามันคือความจริงที่มาจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา และอัลลอฮฺนั้นไม่ทรงเผลอในสิ่งที่พวกเขากระทำกัน

เรื่องแรกที่ได้มีการนัสค์ (ยกเลิก) ในอัลกุรอาน คือทิศกิบลัต

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส ว่า สิ่งแรกที่ได้ถูกยกเลิกในอัลกุรอาน คือ เรื่องทิศกิบลัต ทั้งนี้ ก็เพราะว่าเมื่อท่านรอซูล ﷺ ได้อพยพไปอยู่ที่เมืองมะดีนะฮฺนั้น ชาวเมืองจำนวนมากเป็นชาวยิว เมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ใช้ให้ท่านละหมาดหันหน้าไปทางบัยตุลมักดิส ชาวยิวจึงดีใจมาก ท่านรอซูล ﷺ ได้หันหน้าไปทางนั้นเป็นเวลา 10 กว่าเดือน โดยท่านนั้นชอบที่จะหันหน้าไปทางกิบลัตของนบีอิบรอฮีม ดังนั้น ท่านจึงขอต่ออัลลอฮฺ ﷻ และแหงนมองไปบนฟากฟ้าอยู่เป็นประจำ และแล้วอัลลอฮฺก็ได้ประทานอัลกุรอานลงมา มีความว่า ﴾ **แท้จริง เราเห็นใบหน้าของเจ้าแหงนไปในฟากฟ้าบ่อยครั้ง แน่นอนเราจะให้เจ้าผินหน้าไปทางกิบลัต (ทิศ) ที่เจ้าพึงพอใจ ดังนั้น เจ้าจงผินใบหน้าของเจ้าไปทางมัสญิดฮะรอมเถิด และที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าปรากฏอยู่ ก็จงผินใบหน้าของเจ้าไปทางทิศนั้น** ﴿ ดังกล่าวนั้นทำให้ชาวยิวเกิดแคลงใจเป็นอย่างยิ่ง และกล่าวว่า

﴿ مَا وَلَّاهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا ۚ قُل لِّلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ ﴾

"อะไรเล่าที่ทำให้พวกเขาหันออกไปจากกิบลัต (ทิศ) ของพวกเขาที่พวกเขาเคยผินหน้าไป (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ทิศตะวันออก และทิศตะวันตกนั้นเป็นสิทธิ

ของอัลลอฮฺทั้งนั้น”

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 142)

(อิบนุ อบีฮาติม 1/103)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا۟ فَثَمَّ وَجْهُ ٱللَّهِ ۚ ﴾

“ดังนั้น ไม่ว่าพวกเจ้าจะผินหน้าไปทางไหนที่นั่นคือ พระพักตร์ (ทิศ) ของอัลลอฮฺ”

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 115)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَمَا جَعَلْنَا ٱلْقِبْلَةَ ٱلَّتِى كُنتَ عَلَيْهَآ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ ٱلرَّسُولَ مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ ۚ ﴾

“และเรามิได้มีขึ้นซึ่งกิบลัต (ทิศ) ที่เจ้าเคยผินหน้าไป นอกจากเพื่อเราจะได้รู้ว่าใครบ้างที่จะปฏิบัติตามรอซูล จากผู้ที่กำลังหันส้นเท้าทั้งสองของเขากลับ”

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 143)

กิบลัต คือตัวของอัลกะอฺบะฮฺ หรือทิศทางของอัลกะอฺบะฮฺ

อัลฮากิม ได้บันทึกรายงานจาก อะลี อิบนุ อบีฏอลิบ ؓ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ﴾ ว่า คำว่า “ชัฏรอ” มีความหมายว่า ไปทางนั้น

(อัลฮากิม 2/269)

หลังจากนั้น เขาได้กล่าวว่า สายรายงานถูกต้อง แต่อัลบุคอรี และมุสลิม มิได้บันทึกเอาไว้ และทรรศนะนี้แหละเป็นทรรศนะของอะบุลอาลียะฮฺ, มุญาฮิด, อิกริมะฮฺ, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, กอตาดะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ, อิบนุ อนัส และคนอื่นๆ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/107 – 109)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴿ **และที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าปรากฏอยู่ ก็จงผินใบหน้าของเจ้าไปทางทิศนั้น** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ให้ผินหน้าไปทางอัลกะอฺบะฮฺ จากทิศทั้งหมดบนหน้าแผ่นดินไม่ว่าจะอยู่ทางทิศตะวันออก, ตะวันตก, เหนือ และใต้ โดยไม่มีการยกเว้นนอกจากละหมาดสุนัตในขณะเดินทาง โดยให้ละหมาดตามที่พาหนะมุ่งไป แต่หัวใจของเขาต้องมุ่งไปที่อัลกะอฺบะฮฺ และเช่นเดียวกัน ขณะต่อสู้กับศัตรู ในสงคราม ก็ให้ละหมาดได้ในทุกสภาพ เช่นเดียวกันสำหรับผู้ที่ไม่รู้ทิศกิบลัตที่จะละหมาดโดยได้วินิจฉัยแล้ว ถึงแม้จะวินิจฉัยผิดก็ตาม

เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า อัลลอฮฺจะไม่บังคับชีวิตหนึ่งชีวิตใด นอกจากเท่าที่ชีวิตนั้นสามารถ

เรื่องการเปลี่ยนทิศกิบลัต เคยเป็นที่ทราบดีแก่ชาวยิวมาก่อนแล้ว

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แท้จริง บรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์นั้นย่อมรู้ดีว่า มันคือความจริงที่มาจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา** ﴿ คือชาวยิวที่ปฏิเสธไม่ยอมรับการผินหน้า หรือหันหน้าของพวกเจ้าออกไปจากบัยตุลมักดิส ทราบดีว่า อัลลอฮฺ ﷻ จะทรงให้เจ้าผินหน้าไปทางอัลกะอฺบะฮฺ ตามที่มีระบุอยู่ในคัมภีร์ของพวกเขาจากบรรดานบีของพวกเขาที่เกี่ยวกับลักษณะของท่านรอซูล ﷺ และประชาชาติของท่าน ตลอดจนสิ่งที่อัลลอฮฺได้เจาะจงให้กับท่าน และให้เกียรติประทานบทบัญญัติอันสำคัญยิ่ง และครบสมบูรณ์มาให้ แต่บรรดาชาวคัมภีร์ได้ปกปิดเอาไว้ในหมู่พวกเขาทั้งนี้ด้วยความอิจฉาริษยา ปฏิเสธ และดื้อดึง และด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺจึงเตือนสำทับพวกเขา ด้วยดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **และอัลลอฮฺนั้นไม่ทรงเผลอในสิ่งที่พวกเขากระทำกัน** ﴿

﴿ وَلَئِنْ أَتَيْتَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ بِكُلِّ ءَايَةٍ مَّا تَبِعُوا۟ قِبْلَتَكَ ۚ وَمَآ أَنتَ
بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ۚ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ
أَهْوَآءَهُم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ۙ إِنَّكَ
إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴿١٤٥﴾ ﴾

145. และแน่นอน ถ้าพวกเจ้าได้นำหลักฐานทุกอย่างมาแสดงแก่บรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์ พวกเขาก็จะไม่ตามกิบลัต (ทิศ) ของเจ้า และเจ้าก็มิใช่จะเป็นผู้ตามกิบลัตของพวกเขา และในบางกลุ่มของพวกเขาเองก็ไม่ใช่จะเป็นผู้ตามกิบลัตของอีกบางกลุ่ม และถ้าหากเจ้าได้ปฏิบัติตามความใคร่ของพวกเขา หลังจากที่มีความรู้มายังเจ้าแล้ว แน่นอนทันใดนั้น เจ้าก็อยู่ในหมู่อธรรม

ชาวยิวดื้อดึง และชอบปฏิเสธ

อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบถึงการปฏิเสธ การดื้อดึง และการฝ่าฝืนของชาวยิวต่อสิ่งที่พวกเขาทราบดีเกี่ยวกับสภาพของท่านรอซูล ﷺ ถึงแม้ว่าท่านรอซูล จะนำหลักฐานทุกอย่าง

มายืนยันกับพวกเขาว่า สิ่งที่ท่านนำมาบอกกล่าวนั้นเป็นข้อเท็จจริง พวกเขาก็ไม่ปฏิบัติตาม ไม่เชื่อฟัง ดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ حَقَّتۡ عَلَيۡهِمۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَوۡ جَآءَتۡهُمۡ كُلُّ
ءَايَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُاْ ٱلۡعَذَابَ ٱلۡأَلِيمَ ﴿٩٧﴾ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้ที่พระดำรัสของพระผู้อภิบาลของเจ้า ได้บัญญัติแก่พวกเขาแล้ว พวกเขาก็จะไม่ศรัทธา และแม้ว่าทุกสัญญาณได้มาถึงยังพวกเขา จนกว่าพวกเขาจะแลเห็นการลงโทษอย่างเจ็บปวด"

(ซูเราะฮฺ ยูนุส อายะฮฺที่ 96 – 97)

ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสไว้ ณ ที่นี้ว่า ﴿ **และแน่นอน ถ้าพวกเจ้าได้นำหลักฐานทุกอย่างมาแสดงแก่บรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์ พวกเขาก็จะไม่ตามกิบลัต (ทิศ) ของเจ้า** ﴾ และดำรัสของพระองค์อีกว่า ﴿ **และเจ้าก็มิใช่จะเป็นผู้ตามกิบลัตของพวกเขา** ﴾ เป็นการบอกให้ทราบว่า จำเป็นต้องปฏิบัติตามท่านอย่างจริงใจ และจริงจังตามที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ขณะที่พวกเขายึดเอาความเห็นและอารมณ์ของพวกเขาเป็นใหญ่ ในขณะเดียวกันท่านนบีก็ถือเอาคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ การเชื่อฟังพระองค์และการปฏิบัติตาม ความพึงพอพระทัยของพระองค์เป็นใหญ่ และถึงอย่างไรก็ตามท่านจะไม่ตามอารมณ์ของพวกเขาเป็นแน่ในทุกสภาพ และท่านจะไม่ผินหน้าไปยังบัยตุลมักดิสอีกแล้ว เพราะมันเป็นกิบลัตของชาวยิว ที่จริงแล้วการที่ท่านได้ผินหน้าไปทางนั้นอีกก็เพราะเป็นคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ทรงตักเตือนมิให้ฝ่าฝืนข้อเท็จจริงไปสู่อารมณ์ใฝ่ต่ำ ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงโต้ตอบกับท่านรอซูล โดยจุดมุ่งหมายคืออุมมะฮฺของท่านว่า ﴿ **และถ้าหากเจ้าได้ปฏิบัติตามความใคร่ของพวกเขา หลังจากที่มีความรู้ยังเจ้าแล้ว แน่นอน ทันใดนั้นเจ้าก็อยู่ในหมู่ผู้อธรรม** ﴾

﴿ ٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ يَعۡرِفُونَهُۥ كَمَا يَعۡرِفُونَ أَبۡنَآءَهُمۡۖ
وَإِنَّ فَرِيقٗا مِّنۡهُمۡ لَيَكۡتُمُونَ ٱلۡحَقَّ وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ ﴿١٤٦﴾ ٱلۡحَقُّ مِن
رَّبِّكَۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ ﴿١٤٧﴾ ﴾

146. บรรดาผู้ที่เราได้ประทานคัมภีร์แก่พวกเขานั้น พวกเขาย่อมรู้จักเขาดี

เหมือนกับที่พวกเขารู้จักลูก ๆ ของพวกเขาเอง และแท้จริง กลุ่มหนึ่งจากพวกเขานั้น ปิดบังความจริงไว้โดยที่พวกเขารู้ดีอยู่

147. ความจริงนั้นมาจากพระผู้อภิบาลของเจ้า ดังนั้น เจ้าจงอย่าอยู่ในหมู่ผู้สงสัยเป็นอันขาด

ชาวยิวรู้จักท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ แต่พวกเขาปิดบังความจริงเอาไว้

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงแจ้งให้เราทราบว่า บรรดานักปราชญ์ชาวคัมภีร์ทราบถึงความถูกต้องที่ท่านรอซูล ﷺ ได้นำมายังพวกเขา ดังเช่นที่ คนหนึ่งรู้จักลูกของเขาเป็นอย่างดี ชาวอาหรับนั้นเคยยกอุทาหรณ์ถึงความถูกต้องของสิ่งหนึ่งเช่นนี้ ดังที่ได้มีระบุอยู่ในฮะดีษว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ เคยกล่าวแก่คนหนึ่ง ที่มีเด็กเล็กอยู่กับเขาด้วยว่า

((اِبْنُكَ هٰذَا ؟ قَالَ: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللهِ أَشْهَدُ بِهِ قَالَ (أَمَا إِنَّهُ لاَ يَجْنِي عَلَيْكَ وَلَا تَجْنِيْ عَلَيْهِ))

"คนนี้ลูกของท่านใช่ไหม? เขาตอบว่า ครับ โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ฉันขอยืนยันด้วยเขา ท่านจึงกล่าวว่า ดังนั้น แน่นอน เขาก็ไม่ทำร้ายท่าน และท่านก็ไม่ทำร้ายเขา"

(อะหฺมัด 4/163)

อัลกุรฺฏุบีย์ ได้กล่าวว่า ได้มีรายงานจากอุมัรฺ ว่าเขาได้กล่าวแก่อับดุลลอฮฺ อิบนุ สลาม ว่า

(أَتَعْرِفُ مُحَمَّدًا كَمَا تَعْرِفُ وَلَدَكَ قَالَ: نَعَمْ وَأَكْثَرُ نَزَلَ الْأَمِينُ مِنَ السَّمَاءِ عَلَى الْأَمِيْنِ فِي الْأَرْضِ بِنَعْتِهِ فَعَرَفْتُهُ وَإِنِّيْ لَا اَدْرِيْ مَا كَانَ مِنْ أُمِّهِ)

"ท่านรู้จักมุฮัมมัด ดังเช่นที่ท่านรู้จักลูกของท่านใช่ไหม? เขาตอบว่า ใช่ และมากกว่านั้นอีก ผู้ซื่อสัตย์ได้ลงมาจากฟากฟ้ามาที่ผู้ซื่อสัตย์ ในแผ่นดินด้วยความโปรดปรานของพระองค์ ดังนั้น ฉันจึงรู้จักเขา แต่ฉันไม่รู้ว่า เขามาจากแม่ของเขาอย่างไร"

(อัลกุรฺฏุบีย์ 2/163)

หลังจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบว่า แท้จริง พวกเขานั้น ทั้งๆ ที่ทราบข้อเท็จจริง

เป็นอย่างดี และการยืนยันทางวิชาการ ﴾ **แท้จริง กลุ่มหนึ่งจากพวกเขานั้นปิดบังความจริงเอาไว้** ﴿ คือ ปิดบังมิให้ผู้คนทราบถึงสิ่งที่อยู่ในคัมภีร์ของพวกเขา ถึงลักษณะของท่านนบี ﷺ ﴾ **โดยที่พวกเขารู้ดีอยู่** ﴿ หลังจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ยืนยันให้นบีของพระองค์ และบรรดาผู้ศรัทธาทราบ และแจ้งให้พวกเขาทราบว่า แท้จริงสิ่งที่ท่านรอซูล ﷺ ได้นำมานั้น คือความจริงที่ไม่มีความแคลงใจ และสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น พระองค์จึงตรัสว่า ﴾ **ความจริงนั้น มาจากพระผู้อภิบาลของเจ้า ดังนั้น เจ้าจงอย่าอยู่ในหมู่ผู้สงสัยเป็นอันขาด** ﴿

﴿ وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا ۖ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۚ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾ ﴾

148. และสำหรับแต่ละประชาชาตินั้น ต่างมีทิศทางหนึ่ง ซึ่งประชาชาตินั้นผินหน้าไปสู่ ดังนั้น พวกเจ้า จงแข่งขันกันทำความดีทั้งหลายกันเถิด ที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าปรากฏอยู่ อัลลอฮฺก็จะทรงนำพวกเจ้ามาทั้งหมด แท้จริง อัลลอฮฺทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง

แต่ละประชาชาติมีทิศทางของตนเอง

อัลเอาฟีย์ ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และสำหรับแต่ละประชาชาตินั้น ต่างมีทิศทางหนึ่งซึ่งประชาชาตินั้นผินหน้าไปสู่** ﴿ หมายความถึงศาสนาทุกศาสนา ดังที่มีคำกล่าวว่า ทุกๆ เผ่านั้น มีทิศทางที่พวกเขาพึงพอใจ และทิศของอัลลอฮฺ ﷻ คือ ทิศที่บรรดาผู้ศรัทธาหันหน้าไป

(อัฏฏอบารี 3/193)

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า สำหรับชาวยิวก็มีทิศที่เขาจะผินหน้าไป และชาวคริสต์ก็มีทิศที่เขาจะผินหน้าไป และอัลลอฮฺ ﷻ ก็ทรงให้ทางนำแก่พวกท่านโอ้ประชาชาตินี้ ก็คือกิบลัตดังกล่าวนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม 1/121)

มีรายงานจากมุญาฮิด, อะฏออฺ, อัฎเฎาะฮาก, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และอัสสุดดีย์ เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม 1/121 - 122)

อายะฮฺนี้ก็เหมือนกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ ۖ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا ﴾

"สำหรับแต่ละประชาชาติในหมู่พวกเจ้านั้น เราได้ให้มีบทบัญญัติ และแนวทางไว้ และหากอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้ว แน่นอน พระองค์ก็ทรงให้พวกเจ้าเป็นประชาชาติเดียวกันแล้ว แต่ทว่า เพื่อที่พระองค์จะทรงทดสอบพวกเจ้าในสิ่งที่พระองค์ประทานลงมาให้แก่พวกเจ้า ดังนั้น พวกเจ้าจงแข่งขันกันทำความดีเถิด ยังอัลลอฮฺนั้นคือการกลับไปของพวกเจ้าทั้งหมด"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 48)

ณ ที่นี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾

"ที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าปรากฏอยู่ อัลลอฮฺก็จะทรงนำพวกเจ้ามาทั้งหมด แท้จริงอัลลอฮฺนั้นทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 148)

คือ พระองค์ทรงสามารถที่จะรวมพวกเจ้าบนแผ่นดิน ถึงแม้ว่าร่างของพวกเจ้าและตัวของพวกเจ้าจะอยู่กันคนละที่คนละทางก็ตาม

﴿ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾ ﴾

149. และจากที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าออกไป ก็จงผินหน้าไปทางมัสญิด

ฮะรอม และแท้จริงนั้น มันคือความจริงที่มาจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า และอัลลอฮฺนั้นไม่เป็นผู้เผลอในสิ่งที่พวกเขากระทำ

150. และจากที่ใดก็ตามที่เจ้าออกไป ก็จงผินหน้าของพวกเจ้าไปทางมัสญิดฮะรอม และที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าปรากฏอยู่ ก็จงผินหน้าของพวกเจ้าไปทางนั้น เพื่อว่าจะได้ไม่เป็นข้ออ้างใด ๆ แก่หมู่ชนที่แย้งพวกเจ้าได้ นอกจากบรรดาผู้อธรรมในหมู่พวกเจ้าเท่านั้น ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่ากลัวพวกเขา แต่จงกลัวข้าเถิด และเพื่อที่ข้าจะได้ให้ความกรุณาของข้าครบถ้วนแก่พวกเจ้า และเพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับทางนำที่ถูกต้อง

เพราะอะไรจึงได้กล่าวการยกเลิกกิบลัตซ้ำถึง 3 ครั้ง

นี่เป็นครั้งที่ 3 ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงการให้ผินหน้ามาที่มัสญิดฮะรอมไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใดบนหน้าโลกนี้ บางท่านกล่าวว่า ที่กล่าวเช่นนั้น เพราะเรื่องมันเกี่ยวพันกันทั้งก่อนหน้าและหลังตามสภาพของข้อความ พระองค์ได้กล่าวคือ :-

1. ﴿ **แท้จริง เราเห็นใบหน้าของเจ้าแหงนไปในฟากฟ้าบ่อยครั้ง แน่นอน เขาจะให้เจ้าผินหน้าไปทางกิบลัต (ทิศ) ที่เจ้าพึงพอใจ** ﴾ ไปจนถึง ﴿ **และแท้จริง บรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์นั้นย่อมรู้ดีว่ามัน คือ ความจริงที่มาจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา และอัลลอฮฺนั้นไม่ทรงเผลอในสิ่งที่พวกเขากระทำกัน** ﴾ พระองค์ได้กล่าว ณ ที่นี้ เป็นการตอบรับ การขอและใช้ให้ผินหน้าที่ทางทิศกิบลัตที่อยากจะหันหน้าไป

2. ﴿ **และจากที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าออกไป ก็จงผินใบหน้าไปยังมัสญิดฮะรอม และแท้จริงนั้น มันคือความจริงที่มาจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า และอัลลอฮฺนั้นไม่เป็นผู้ทรงเผลอในสิ่งที่พวกเขากระทำ** ﴾ พระองค์ได้ตรัสว่า เรื่องดังกล่าวนั้นเป็นความจริงที่มาจากอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งอยู่ในสถานภาพที่มีน้ำหนักมากกว่าประการแรก โดยพระองค์ทรงเห็นด้วย ซึ่งทำให้เกิดการพอใจของท่านรอซูล ซึ่งพระองค์ได้อธิบายให้ทราบอีกว่า มันเป็นความจริงที่ท่านนบีต้องการและพึงพอใจ

3. ส่วนในประการที่สาม เป็นหลักฐานขั้นเด็ดขาดแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนที่เป็นชาวยิว โดยเขาอ้างหลักฐาน และเหตุผลว่า ท่านรอซูลเคยหันไปทางกิบลัตของพวกเขา แต่ความจริงพวกเขา

ก็ทราบมาก่อนแล้ว ในคัมภีร์ของพวกเขาว่าจะมีการเปลี่ยนทิศกิบลัต มายังกิบลัตของนบีอิบรอฮีม ﷺ คือ หันมายังอัลกะอฺบะฮฺ และชาวมุชริกอาหรับก็รู้แล้วเช่นเดียวกัน ซึ่งการผินหน้ามาสู่อัลกะอฺบะฮฺนั้น ถือว่าดีกว่า ซึ่งในความเป็นจริงนั้น พวกเขาก็เคยให้เกียรติอัลกะอฺบะฮฺ แต่พวกเขาประหลาดใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อท่านรอซูล ได้หันมา

เคล็ดลับในการยกเลิกทิศกิบลัต

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ มีความว่า ﴾ **เพื่อว่าจะได้ไม่เป็นข้ออ้างใด ๆ แก่หมู่ชนที่แย้งพวกเจ้าได้** ﴿ หมายถึงชาวคัมภีร์ เพราะพวกเขาทราบดีถึงลักษณะของประชาชาตินี้ที่จะต้องหันหน้าไปสู่อัลกะอฺบะฮฺ หากพวกเขาไม่พบว่าลักษณะดังกล่าวนี้เป็นจริง พวกเขาก็จะใช้เรื่องนี้เป็นเหตุผลต่อต้านมุสลิม และเพื่อที่พวกเขาจะได้ไม่ใช้การที่มุสลิมหันไปทิศเดียวกับพวกเขา คือบัยตุลมักดิสเป็นข้ออ้างด้วยเช่นกัน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **นอกจากบรรดาผู้อธรรมในหมู่พวกเขาเท่านั้น** ﴿ หมายถึงพวกมุชริกีนชาวกุเรช ซึ่งบางคนในหมู่พวกเขาก็อ้างหลักฐานด้วยความอธรรม เพื่อจะคัดค้านเท่านั้น คือ พวกเขากล่าวว่า ชายคนนี้คิดว่าเขาอยู่ในศาสนาของอิบรอฮีม และหากว่าการหันไปทางบัยตุลมักดิสนั้นเป็นแนวทางของศาสนาอิบรอฮีม แล้วทำไมเขาจึงเลิกหันไปทางทิศดังกล่าวเสียเล่า? คำตอบก็คือ แท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงเลือกให้ท่านหันหน้าไปทางบัยตุลมักดิสในช่วงแรก เพราะเป็นพระประสงค์ของอัลลอฮฺ ﷻ และท่านก็เชื่อฟัง ภักดีต่อพระองค์ ต่อมาพระองค์ก็ได้ใช้ให้ท่านหันหน้าไปทางกิบลัตของนบีอิบรอฮีม ก็คือ อัลกะอฺบะฮฺ ซึ่งท่านก็ปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ อีกเช่นเดียวกัน ซึ่งท่านเองเป็นผู้ที่ภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ ในทุกสภาพอยู่แล้ว จะไม่ฝ่าฝืนคำสั่งของพระองค์แม้เพียงพริบตาเดียว และประชาชาติของท่านก็ปฏิบัติตามท่าน

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ดังนั้น พวกเจ้าจงอย่ากลัวพวกเขาแต่จงกลัวข้าเถิด** ﴿ คือ อย่าไปกลัวพวกอธรรมเหล่านั้นที่ดื้อรั้น แต่จงกลัวข้าเพียงองค์เดียวเท่านั้น เพราะพระองค์ คือผู้ที่สมควรจะหวาดกลัวเป็นอย่างยิ่ง อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า ﴾ **และเพื่อที่ข้าจะได้ให้ความกรุณาของข้าครบถ้วนแก่พวกเจ้า** ﴿ ประโยคนี้จะเชื่อมตรงประโยคที่ว่า ﴾ **เพื่อว่าจะได้ไม่เป็นข้ออ้างใด ๆ แก่หมู่ชนที่แย้งกับพวกเจ้าได้** ﴿ คือเพื่อที่ข้าจะให้ความโปรดปรานและความกรุณาของข้าแก่พวกเจ้าอย่างครบถ้วนในเรื่องที่ข้าได้กำหนดให้พวกเจ้าหันหน้าไปทางอัลกะอฺบะฮฺ และเพื่อที่ศาสนบัญญัติได้ครบสมบูรณ์แก่พวกเจ้าในทุกๆ ด้าน ﴾ **และเพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับทางนำที่ถูกต้อง** ﴿ คือข้าได้ให้ทางนำแก่พวกเจ้า และเจาะจงทางนำนั้นแก่พวกเจ้าเพื่อที่พวกเจ้าจะได้ไม่หลงทางและหลงผิด และด้วยเหตุนี้ ประชาชาติจึงเป็นประชาชาติที่มีเกียรติและประเสริฐที่สุด

﴿ كَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِيكُمۡ رَسُولٗا مِّنكُمۡ يَتۡلُواْ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِنَا وَيُزَكِّيكُمۡ وَيُعَلِّمُكُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمۡ تَكُونُواْ تَعۡلَمُونَ ١٥١ فَٱذۡكُرُونِيٓ أَذۡكُرۡكُمۡ وَٱشۡكُرُواْ لِي وَلَا تَكۡفُرُونِ ١٥٢ ﴾

151. ดังที่เราได้ส่งรอซูลคนหนึ่งจากพวกเจ้าเองมาในหมู่พวกเจ้า ซึ่งเขาจะอ่านบรรดาอายะฮฺของเราให้พวกเจ้าฟัง และจะทำให้พวกเจ้าสะอาดบริสุทธิ์ และจะสอนคัมภีร์ และข้อปฏิบัติให้แก่พวกเจ้า และจะสอนพวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้าไม่เคยรู้มาก่อน

152. ดังนั้น พวกเจ้าจงระลึกถึงข้าเถิด ข้าก็จะระลึกถึงพวกเจ้า จงขอบคุณข้าเถิด และจงอย่างเนรคุณต่อข้าเลย

การแต่งตั้งนบีของเรา คือ มุฮัมมัด ﷺ นั้น ถือเป็นความโปรดปรานอันยิ่งใหญ่ จำเป็นที่จะต้องระลึกถึงอัลลอฮฺ และขอบคุณต่อพระองค์

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงเตือนให้บ่าวผู้ศรัทธาของพระองค์ให้ระลึก สิ่งที่พระองค์ได้ทรงกรุณาและโปรดปรานแก่พวกเขา ในการที่พระองค์ได้ส่งศาสนทูตมายังพวกเขานั่นก็คือ มุฮัมมัด ﷺ โดยที่ท่านได้อ่านอายะฮฺของอัลลอฮฺ ﷻ ให้พวกเขาฟังอย่างชัดเจน และทำให้พวกเขาสะอาดบริสุทธิ์จากมารยาทที่ต่ำทราม จิตใจที่สกปรก การกระทำที่ป่าเถื่อน นำพวกเขาออกจากความมืดสู่แสงสว่าง สอนคัมภีร์อัลกุรอานให้แก่พวกเขา สอนซุนนะฮฺให้แก่พวกเขา และสอนให้พวกเขาได้รู้สิ่งที่พวกเขาไม่เคยรู้มาก่อน โดยที่ในยุคป่าเถื่อนพวกเขาโง่ พูดจาไม่สุภาพ แล้วพวกเขาได้กลายสภาพเป็นคนดีขึ้น มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี มีจิตใจดี พูดจาสุภาพขึ้น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ لَقَدۡ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ إِذۡ بَعَثَ فِيهِمۡ رَسُولٗا مِّنۡ أَنفُسِهِمۡ يَتۡلُواْ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتِهِۦ وَيُزَكِّيهِمۡ وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَإِن كَانُواْ مِن قَبۡلُ لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ ١٦٤ ﴾

“แน่นอนยิ่ง อัลลอฮฺนั้นทรงมีพระคุณแก่ผู้ที่ศรัทธาทั้งหลาย โดยที่พระองค์ได้ทรง

ส่งรอซูลท่านหนึ่งจากพวกเขาเองมาในหมู่พวกเขา โดยที่เขาได้อ่านบรรดาอายะฮฺของพระองค์ให้พวกเขาฟัง และทำให้พวกเขาสะอาด และจะสอนคัมภีร์ และความรู้เกี่ยวกับข้อปฏิบัติในบัญญัติศาสนาแก่พวกเขาด้วย และแท้จริงเมื่อก่อนนั้นพวกเขาเคยอยู่ในความหลงผิดอันชัดแจ้ง”

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 164)

และพระองค์ทรงตำหนิคนที่ไม่รู้คุณค่าของความโปรดปราน และความกรุณาดังกล่าว อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ۞ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ بَدَّلُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا۟ قَوْمَهُمْ دَارَ ٱلْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ ﴾

“เจ้าไม่เห็นดอกหรือว่า บรรดาผู้เปลี่ยนแปลงความโปรดปรานของอัลลอฮฺไปเป็นการปฏิเสธศรัทธา และได้นำกลุ่มชนของพวกเขาเข้าสู่ที่พำนักอันหายนะ”

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 28)

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า หมายถึงความโปรดปรานที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ส่งนบีมุฮัมมัด ﷺ มา

(อัลบุคอรี 3977)

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงส่งเสริมสนับสนุนให้บรรดาผู้ศรัทธายอมรับต่อความโปรดปรานอันนั้น และแลกด้วยการระลึกถึงพระองค์ และขอบคุณพระองค์ โดยพระองค์ตรัสว่า ﴾ **ดังนั้นพวกเจ้าจงระลึกถึงข้าเถิด ข้าก็จะระลึกถึงพวกเจ้า จงขอบคุณข้าเถิด และจงอย่าเนรคุณต่อข้าเลย** ﴿

มุญาฮิด ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **ดังที่เราได้ส่งรอซูลคนหนึ่งจากพวกเจ้าเองมาในหมู่พวกเจ้า** ﴿ ว่า ดังเช่นที่ท่านทำ ดังนั้น จงระลึกถึงข้าเถิด

(อัฏฏอบารี 3/210)

อัลฮะซัน อัลบัศรี ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ดังนั้น พวกเจ้าจงระลึกถึงข้าเถิด ข้าก็จะระลึกถึงเจ้า** ﴿ ว่าพวกเจ้าจงระลึกถึงข้าในสิ่งที่ข้าได้กำหนดแก่พวกเจ้า แล้วข้าก็จะระลึกถึงเจ้า ในสิ่งที่ข้าได้ให้จำเป็นแก่พวกเจ้าเหนือตัวข้าเอง

(อิบนุ อบีฮาติม 1/141)

ในฮะดีษเศาะฮีฮฺ ระบุว่า

(يَقُوْلُ اللهُ تَعَالَى مَنْ ذَكَرَنِيْ فِيْ نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِيْ نَفْسِيْ وَمَنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَإٍ ذَكَرْتُهُ فِيْ مَلَإٍ خَيْرٍ مِنْهُ)

“อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ใครที่ระลึกถึงข้าในใจของเขา ข้าก็จะระลึกถึงเขาในใจของข้า และใครระลึกถึงข้าต่อหน้าชุมนุมชน ข้าก็จะระลึกถึงเขาต่อหน้าชุมนุมชนที่ดีกว่า”

(ฟัตฮุลบารีย์ 13/395)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอนัส ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ يَا ابْنَ آدَمَ إِنْ ذَكَرْتَنِيْ فِيْ نَفْسِكَ ذَكَرْتُكَ فِيْ نَفْسِيْ وَإِنْ ذَكَرْتَنِيْ فِيْ مَلَإٍ ذَكَرْتُكَ فِيْ مَلَإٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ – أَوْ قَالَ فِيْ مَلَإٍ خَيْرٍ مِنْهُ – وَإِنْ دَنَوْتَ مِنِّيْ شِبْرًا دَنَوْتُ مِنْكَ ذِرَاعًا وَإِنْ دَنَوْتَ مِنِّيْ ذِرَاعًا دَنَوْتُ مِنْكَ بَاعًا وَإِنْ أَتَيْتَنِيْ تَمْشِيْ أَتَيْتُكَ هَرْوَلَةً)

“อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า โอ้มนุษย์เอ๋ย หากเจ้าระลึกถึงข้าในใจของเจ้า ข้าก็จะระลึกถึงเจ้าในใจของข้า หากเจ้าระลึกถึงข้าในที่ชุมนุมชน ข้าก็จะระลึกถึงเจ้าในที่ชุมนุมของมวลมลาอิกะฮฺ หรือผู้รายงานกล่าวว่า ในที่ชุมนุมที่ดีกว่า และหากเจ้าเข้าใกล้ข้า 1 คืบ ข้าก็จะเข้าใกล้เจ้า 1 ศอก และหากเจ้าเข้าใกล้ข้า 1 ศอก ข้าก็จะเข้าใกล้เจ้า 4 ศอก และหากเจ้าเดินมาหาข้า ข้าก็จะวิ่งไปหาเจ้า” เป็นฮะดีษเศาะฮีฮฺ ที่บันทึกโดย อัลบุคอรี

(อะหฺมัด 3/138 และฟัตฮุลบารีย์ 13/521)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **จงขอบคุณข้าเถิด และจงอย่าเนรคุณต่อข้าเลย** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ใช้ให้ขอบคุณต่อพระองค์ และได้ให้สัญญาว่าจะเพิ่มพูนความดีให้อย่างมากมาย โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِى لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾ ﴾

“และจงระลึกถึงขณะที่พระผู้อภิบาลของพวกเจ้าได้ประกาศว่า หากพวกเจ้าขอบคุณข้า ข้าก็จะเพิ่มพูนให้แก่พวกเจ้า และหากพวกเจ้าเนรคุณ แท้จริง การลงโทษของข้านั้นสาหัสยิ่ง”

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 7)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอบีรอญาอฺ อัลอุฏอริดีย์ ว่า อิมรอน อิบนุ ฮุซ็อยนฺ ได้ออกมาที่พวกเรา โดยที่ตัวเขานั้นมีเศษผ้าที่ทอจากขนสัตว์อยู่หน่อยหนึ่ง ซึ่งเราไม่เคยเห็นที่

เขาก่อนจากนั้น และหลังจากนั้นอีกเลย แล้วเขาได้กล่าวว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَنْ أَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِ نِعْمَةً فَإِنَّ اللهَ يُحِبُّ أَنْ يُرَىٰ أَثَرُ نِعْمَتِهِ عَلَى خَلْقِهِ)

"ใครที่อัลลอฮฺได้ประทานความโปรดปรานอย่างหนึ่งอย่างใดให้แก่เขา แท้จริงอัลลอฮฺนั้นอยากที่จะเห็นร่องรอยแห่งความโปรดปรานของพระองค์ที่มีต่อสิ่งที่พระองค์ทรงสร้าง"

เราฮฺได้กล่าวครั้งหนึ่งว่า (عَلَىٰ عَبْدِهِ) ซึ่งมีความหมายว่า ที่มีต่อบ่าวของพระองค์ *(อะหฺมัด 4/438)*

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱسْتَعِينُواْ بِٱلصَّبْرِ وَٱلصَّلَوٰةِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿١٥٣﴾ وَلَا تَقُولُواْ لِمَن يُقْتَلُ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَمْوَٰتٌۢ ۚ بَلْ أَحْيَآءٌ وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

153. บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงอาศัยความอดทน และการละหมาดเถิด แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงอยู่รวมกับผู้อดทนทั้งหลาย

154. และพวกเจ้าอย่ากล่าวแก่ผู้ที่ถูกฆ่าในทางของอัลลอฮฺ ว่าพวกเขาตาย มิได้ พวกเขายังมีชีวิตอยู่ แต่ทว่า พวกเจ้าไม่รู้

ความประเสริฐของความอดทน และการละหมาด

เมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้เสร็จจากการอธิบายถึงการให้ขอบคุณ กตัญญูรู้คุณแล้ว ก็เริ่มอธิบายถึงการอดทน ชี้แนะให้รู้การขอความช่วยเหลือด้วยการอดทน และการปฏิบัติละหมาด เพราะว่าบ่าวของอัลลอฮฺ ﷻ นั้น บางทีก็ได้รับความโปรดปราน ความกรุณา เขาก็ขอบคุณในความกรุณาอันนั้น หรือประสบกับความทุกข์ยาก ความลำบาก เขาก็อดทนต่อการนั้น ดังที่มีระบุอยู่ในฮะดีษที่ว่า

(عَجَبًا لِلْمُؤْمِنِ لَا يَقْضِي اللهُ لَهُ قَضَاءً إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهُ إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ فَشَكَرَ كَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ فَصَبَرَ كَانَ خَيْرًا لَهُ)

"มันเป็นเรื่องแปลกสำหรับผู้ศรัทธา อัลลอฮฺไม่ได้กำหนดอย่างหนึ่งอย่างใดแก่เขา นอกจากปรากฏเป็นความดีแก่เขา หากความสะดวกประสบแก่เขา เขาก็ขอบคุณ (อัลลอฮฺ) ก็ปรากฏเป็นความดีแก่เขา และหากอันตรายประสบแก่เขา เขาก็อดทน ก็ปรากฏเป็นความดีแก่เขา

(มุสลิม 4/2292)

และอัลลอฮฺ ﷻ ได้อธิบายให้ทราบว่า แท้จริง สิ่งที่ดีที่สุดที่จะขอความช่วยเหลือในการประสบกับความทุกข์ก็คือ ความอดทน และการละหมาด ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ وَٱسْتَعِينُوا۟ بِٱلصَّبْرِ وَٱلصَّلَوٰةِ ۚ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى ٱلْخَٰشِعِينَ ﴿٤٥﴾ ﴾

"และพวกเจ้าจงอาศัยความอดทน และการละหมาดเถิด แท้จริง การละหมาดนั้นเป็นเรื่องใหญ่ นอกจากบรรดาผู้ที่สำรวมตัวเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 45)

การอดทน มี 2 ประการ คือ :-

1. อดทนต่อการละทิ้งสิ่งที่ต้องห้าม และเป็นบาป

2. อดทนต่อการภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ และกระทำสิ่งที่ทำให้เกิดความใกล้ชิดต่ออัลลอฮฺ ﷻ ประการที่สองนี้มีผลานิสงส์มากมาย เพราะเป็นเป้าหมายที่สำคัญ

ส่วนการอดทนอีกประการหนึ่งก็คือ อดทนต่อภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งเรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่จำเป็นอีกเช่นกัน เช่นการขออภัยโทษต่อสิ่งที่ผิดพลาดต่างๆ ดังเช่น อับดุรเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ได้กล่าวว่า การอดทนนั้นอยู่ในสองเรื่องคือ :-

1. อดทนเพื่ออัลลอฮฺ ﷻ ในสิ่งที่พระองค์ทรงรัก และถึงแม้จะเป็นภาระหนักต่อจิตใจและร่างกายก็ตาม

2. อดทนเพื่ออัลลอฮฺ ﷻ ในสิ่งที่พระองค์ทรงเกลียด และถึงแม้จะฝืนกับอารมณ์ใฝ่ต่ำก็ตาม

ผู้ใดที่อยู่ในสภาพทั้งสองดังกล่าว ก็ถือว่าเป็นคนหนึ่งจากบรรดาผู้ที่อดทนที่พวกเขาจะได้รับความปลอดภัย *อินชาอัลลอฮฺ*

(อิบนุ อบีฮาติม 1/144)

การมีชีวิตของผู้ตายชะฮีด

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และพวกเจ้าอย่ากล่าวแก่ผู้ที่ถูกฆ่าในทางของอัลลอฮฺ ว่า พวกเขาตาย มิได้ พวกเขายังมีชีวิตอยู่** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ แจ้งให้ทราบว่าแท้จริง ผู้ที่ตายชะฮีดอยู่ในอาลัมบัรฺซัคนั้น พวกเขายังมีชีวิตอยู่ มีเครื่องยังชีพอย่างสมบูรณ์ ดังที่ได้มีระบุอยู่ในเศาะฮีฮฺมุสลิม ว่า

(أَنَّ أَرْوَاحَ الشُّهَدَاءِ فِيْ حَوَاصِلِ طَيْرٍ خُضْرٍ تَسْرَحُ فِي الْجَنَّةِ حَيْثُ شَاءَتْ ثُمَّ تَأْوِي إِلَى قَنَادِيْلَ مُعَلَّقَةٍ تَحْتَ الْعَرْشِ فَاطَّلَعَ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ اِطِّلاَعَةً فَقَالَ: مَاذَا تَبْغُوْنَ ؟ فَقَالُوْا يَا رَبَّنَا وَأَيُّ شَيْءٍ نَبْغِي وَقَدْ أَعْطَيْتَنَا مَا لَمْ تُعْطِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ ؟ ثُمَّ عَادَ اِلَيْهِمْ بِمِثْلِ هٰذَا فَلَمَّا رَأَوْا أَنَّهُمْ لاَ يُتْرَكُوْنَ مِنْ أَنْ يَسْأَلُوْا قَالُوْا نُرِيْدُ أَنْ تَرُدَّنَا إِلَى الدَّارِ الدُّنْيَا فَنُقَاتِلَ فِيْ سَبِيْلِكَ حَتَّى نُقْتَلَ فِيْكَ مَرَّةً أُخْرَى – لِمَا يَرَوْنَ مِنْ ثَوَابِ الشَّهَادَةِ – فَيَقُوْلُ الرَّبُّ جَلَّ جَلاَلُهُ إِنِّيْ كَتَبْتُ أَنَّهُمْ إِلَيْهَا لاَ يُرْجَعُوْنَ)

"แท้จริง วิญญาณของผู้ตายชะฮีดนั้นอยู่ในกระเพาะนกสีเขียว มีความสุขอยู่ในสวรรค์ตามแต่ประสงค์ แล้วมันก็เข้าไปอาศัยอยู่ในโคมไฟที่แขวนอยู่ใต้บัลลังก์ของอัลลอฮฺ แล้วพระผู้อภิบาลของท่านก็มามองดูพวกเขาครั้งหนึ่ง แล้วกล่าวว่า พวกท่านต้องการอะไร? แล้วพวกเขาก็กล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเรา เราจะต้องการสิ่งใดอีก ความจริงพระองค์ได้ประทานให้แก่เราโดยที่ใครในโลกไม่เคยได้รับมาก่อน หลังจากนั้น พระองค์กลับมายังพวกเขา แล้วถามเช่นนั้นอีก เมื่อพวกเขาเห็นว่าอย่างไรเสียพวกเขาก็ต้องขอให้ได้ พวกเขาก็กล่าวว่า เราอยากให้พระองค์นำเรากลับไปยังโลกดุนยาอีก เราก็จะต่อสู้ในหนทางของพระองค์ จนกว่าเราจะถูกฆ่าเพื่อพระองค์อีกครั้งหนึ่ง อันเนื่องจากพวกเขาเห็นถึงผลานิสงส์ดังกล่าว แล้วพระผู้อภิบาล ญัลละญะลาลุฮฺ กล่าวว่า ความจริง ข้าได้บันทึกไว้แล้วว่าพวกเขาจะไม่ถูกนำกลับไปยังโลกดุนยาอีกอย่างแน่นอน"

(มุสลิม 3/1502)

ในฮะดีษที่บันทึกโดยอิมามอะหฺมัด โดยเอามาจากอิมามอัชชาฟิอี จากอิมามมาลิก จากอัซซุฮฺรีย์ จากอับดิรฺเราะฮฺมาน อิบนิ กะอับ อิบนิมาลิก จากบิดาของเขาว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(نَسَمَةُ الْمُؤْمِنِ طَائِرٌ تَعْلَقُ فِي شَجَرِ الْجَنَّةِ حَتَّى يُرْجِعَهُ اللهُ إِلَى جَسَدِهِ يَوْمَ يَبْعَثُهُ)

"(วิญญาณ) ของประชากรผู้ศรัทธา จะเป็นนกเกาะอยู่ที่ต้นไม้ในสวรรค์ จนกว่าอัลลอฮฺจะนำเขากลับไปยังร่างของเขาในวันที่อัลลอฮฺจะให้เขาฟื้นคืนชีพ"

(อะหฺมัด 3/455)

ในฮะดีษนี้เป็นหลักฐานให้แก่บรรดาผู้ศรัทธาอีกว่า และถึงแม้ว่าผู้ตายชะฮีดเหล่านั้นจะถูกเจาะจงให้กล่าวไว้ในอัลกุรอานเป็นการให้เกียรติ และยกย่องพวกเขาเป็นอย่างดี

﴿ وَلَنَبْلُوَنَّكُم بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾ ﴾

155. และแน่นอน เราจะทดสอบพวกเจ้าจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากความกลัว และความหิว และด้วยความสูญเสีย (อย่างใดอย่างหนึ่ง) จากทรัพย์สมบัติ, ชีวิต และพืชผล และเจ้าจงแจ้งข่าวดีแก่บรรดาผู้อดทนเถิด

156. คือ บรรดาผู้ที่เมื่อมีเคราะห์ร้ายมาประสบแก่พวกเขา พวกเขาก็กล่าวว่า แท้จริง พวกเราเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮฺ และแท้จริง พวกเราจะกลับไปยังพระองค์

157. ชนเหล่านี้แหละ พวกเขาจะได้รับคำชมเชย และความเอ็นดูเมตตาจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา และชนเหล่านี้แหละที่จะได้รับทางนำที่ถูกต้อง

ผู้ศรัทธาจะถูกทดสอบ แล้วเขาก็อดทน และจะได้รับผลตอบแทน

อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้เราทราบว่า พระองค์จะทดสอบบ่าวของพระองค์ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾ ﴾

"แน่นอน เราจะทดสอบพวกเจ้าจนกระทั่งเราได้รู้ถึงบรรดาผู้ที่ต่อสู้ดิ้นรน และอดทนในหมู่พวกเจ้า และเราจะทดสอบการงานของพวกเจ้าด้วย"

(ซูเราะฮฺ มุฮัมมัด อายะฮฺที่ 31)

การทดสอบนั้น บางครั้งในเวลาที่เรามีความสะดวกสบาย และบางครั้งในเวลาที่เรามีอันตราย มีความทุกข์ เช่น ความกลัว และความหิว ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴾

"ดังนั้น อัลลอฮฺจึงทรงให้มัน (เมืองหนึ่ง) ลิ้มรสแห่งความหิว และความกลัว เนื่องด้วยสิ่งที่พวกเขาได้กระทำไว้"

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลิ อายะฮฺที่ 112)

เพราะว่า ความหิวและความกลัว แต่ละอย่างมันจะปรากฏออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงกล่าว ﴿ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ ﴾ คำว่า ลิบาส คือ อาภรณ์ หรือเสื้อผ้าที่เราใช้สวมใส่อยู่ภายนอกเห็นได้อย่างชัดเจน

แต่พระองค์ได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ว่า ﴿ **จากสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากความกลัว และความหิว** ﴾ คือ เล็กๆ น้อยๆจากดังกล่าวเท่านั้น ﴿ **และด้วยความสูญเสียทรัพย์สมบัติ** ﴾ คือให้มันหายไปบางส่วน (ชีวิต) เช่น เพื่อนฝูง, ญาติพี่น้อง และคนรักต้องตายไป ﴿ **และพืชผล** ﴾ เช่น สวนไม่ออกผล และไร่นาเสียหาย และด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿ **และเจ้าจงแจ้งข่าวดีแก่บรรดาผู้อดทนเถิด** ﴾ ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้อธิบายว่า ใครคือบรรดาผู้ที่อดทนที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ขอบใจพวกเขาโดยพระองค์ตรัสว่า ﴿ **คือ บรรดาผู้ที่เมื่อมีเคราะห์ภัยมาประสบแก่พวกเขา พวกเขาก็กล่าวว่า แท้จริง พวกเราเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮฺ และแท้จริง เราจะกลับไปยังพระองค์** ﴾ คือพวกเขาจะปลอบใจตัวเองด้วยคำพูดของพวกเขาถึงสิ่งที่ได้ประสบแก่พวกเขา โดยทราบดีว่าพวกเขานั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ﷻ ที่พระองค์จะดำเนินการกับบ่าวโดยทราบดีว่า พวกเขาจะไม่สูญเสียไป แม้แต่ปรมาณูเดียวในวันกิยามะฮฺ ดังนั้น จึงทำให้พวกเขาเกิดความยอมรับว่า พวกเขานั้นเป็นบ่าวของพระองค์โดยพวกเขาจะกลับไปหาพระองค์ในโลกอาคิเราะฮฺ

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้บอกให้ทราบถึงสิ่งที่อัลลอฮฺได้ประทานให้แก่พวกเขาอันเนื่องจาก ดังกล่าว โดยพระองค์ได้ตรัสว่า ﴿ **ชนเหล่านี้แหละ พวกเขาจะได้รับคำชมเชยและความเอ็นดู เมตตาจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา** ﴾ คือได้รับการชมเชย และความเมตตาจากอัลลอฮฺ ซึ่งสะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ ได้กล่าวว่า ได้รับความปลอดภัยจากการลงโทษ

ของพระองค์

(อิบนุ อบีฮาติม 1/158)

﴾ **และชนเหล่านี้แหละที่จะได้รับทางนำที่ถูกต้อง** ﴿ ท่านอะมีรุ้ลมุอฺมินีน อุมัรฺ อิบนุล ค็อฏฏ็อบ ได้กล่าวว่า ความเที่ยงธรรมที่ดีๆ สองประการ และผลตอบแทนเพิ่มเติมที่ดีๆ คือ ﴾ **พวกเขาจะได้รับคำชมเชย และความเอ็นดูเมตตาจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา** ﴿ ทั้งสองประการนี้ถือเป็นความเที่ยงธรรมแก่เขา ﴾ **และชนเหล่านี้แหละที่จะได้รับทางนำที่ถูกต้อง** ﴿ นี่ถือเป็นผลตอบแทนอันสำคัญยิ่ง โดยพวกเขาจะได้รับผลานิสงส์เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย

(อัลฮากิม 2/270)

ความประเสริฐของการกล่าว "อัลอิสติรฺญาอฺ" ขณะที่ประสบภัย

คำว่า **อัลอิสติรฺญาอฺ** (الاسترجاع) คือกล่าวคำว่า (إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُوْنَ) ซึ่งมีความหมายว่า "แท้จริง เราเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮฺ และแท้จริง เราจะกลับไปยังพระองค์"

"ได้มีรายงานถึงผลบุญของการกล่าวคำ "อิสติรฺญาอฺ" คือ คำที่ว่า (إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُوْنَ) เมื่อประสบภัย โดยมีฮะดีษหลายบทด้วยกัน ส่วนหนึ่งจากนั้นก็คือ :-

۞ ฮะดีษที่บันทึกโดย อิมามอะหฺมัด จากอุมมิสะละมะฮฺ ว่า วันหนึ่งอบูสะละมะฮฺได้กลับมาจากท่านรอซูล ﷺ และเข้ามาหาดิฉันแล้วกล่าวว่า ฉันได้ยินคำพูดหนึ่งจากท่านรอซูล ﷺ ซึ่งทำให้ฉันปลื้มใจมาก ท่านกล่าวว่า

(لَا يُصِيْبُ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ مُصِيْبَةٌ فَيَسْتَرْجِعُ عِنْدَ مُصِيْبَتِهِ ثُمَّ يَقُوْلُ اَللّٰهُمَّ أْجُرْنِيْ فِيْ مُصِيْبَتِيْ وَأَخْلِفْ لِيْ خَيْرًا مِنْهَا إِلاَّ فُعِلَ ذٰلِكَ بِهِ)

"ไม่ว่าภัยอันใดที่ประสบกับมุสลิมคนหนึ่ง แล้วเขาได้อิสติรฺญาอฺ ขณะที่เขาประสบภัย ต่อจากนั้น ก็กล่าวว่า "อัลลอฮุมมะญุรฺนี ฟีมุซีบะตี วะอัคลิฟลี ค็อยร็อนมินฮา" นอกจากเขาถูกกระทำด้วยสิ่งนั้น (คือได้ประสบกับที่กล่าวนั้น)"

ความหมายของคำขอพร คือ "โอ้อัลลอฮฺ ของทรงประทานผลบุญให้แก่ฉันอันเนื่องจากทุกข์ภัยที่ฉันประสบ และขอได้โปรดทดแทนสิ่งที่ดีกว่านั้นให้ฉันด้วย"

อุมมุสะละมะฮฺ เล่าว่าแล้วดิฉันได้ท่องจำคำดังกล่าวนั้น เมื่ออบูสะละมะฮฺได้เสียชีวิต ดิฉันได้กล่าวว่า อิสติรฺญาอฺ คือ "อินนาลิลลาฮิ วะอินนาอิลัยฮิรอญิอูน" และกล่าวว่า "อัลลอฮุมมะญุรฺนี ฟีมุซีบะตี วะอัคลิฟลี ค็อยร็อนมินฮา" หลังจากนั้น ดิฉันก็กลับมาทบทวนในใจแล้วกล่าวว่า ความดีไปกว่า อบูสะละมะฮฺจะมาจากไหนอีก? แล้วเมื่ออิดดะฮฺ (สามีตาย) ได้หมด

กำหนด ท่านรอซูล ﷺ ได้มาหาดิฉันและขออนุญาตเข้ามาในบ้าน ขณะนั้นดิฉันกำลังเอาหนังแกะมาฟอก ดิฉันจึงล้างมือจากสิ่งที่ใช้ฟอก แล้วอนุญาตให้ท่านเข้ามา จากนั้นดิฉันก็วางที่รองนั่งซึ่งทำจากหนังยัดด้วยใยอินทผลัมให้ท่านนั่ง ซึ่งท่านก็นั่งลงแล้วกล่าวสู่ขอดิฉัน เมื่อท่านพูดจบดิฉันจึงกล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ มิใช่ว่าดิฉันไม่ประสงค์จะแต่งงานกับท่าน แต่ดิฉันเป็นหญิงที่มีความหึงหวงมาก ดังนั้น จึงกลัวว่าจะทำอะไรที่จะทำให้อัลลอฮฺลงโทษดิฉันได้ และดิฉันเป็นคนที่อายุมากแล้ว และมีลูกหลานแล้ว ท่านนบีได้กล่าวว่า

(أَمَّا مَا ذَكَرْتِ مِنَ الْغَيْرَةِ فَسَوْفَ يُذْهِبُهَا اللهُ ﷻ عَنْكِ وَأَمَّا مَا ذَكَرْتِ مِنَ السِّنِّ قَدْ اَصَابَنِيْ مِثْلُ الَّذِيْ أَصَابَكِ وَأَمَّا ذَكَرْتِ مِنَ الْعِيَالِ فَإِنَّمَا عِيَالُكِ عِيَالِيْ)

"อนึ่ง สิ่งที่เธอกล่าวว่า มีความหึงหวง อัลลอฮฺ ﷻ จะทรงให้มันหายไปจากเธอเอง และที่เธอบอกว่าอายุมากแล้ว สิ่งที่ประสบกับเธอนั้นก็เช่นเดียวกับที่ประสบแก่ฉัน ส่วนที่เธอบอกว่ามีลูกหลานมาก ที่จริงแล้ว ลูกหลานเธอก็คือลูกหลานของฉัน"

นางเล่าว่า แล้วดิฉันก็ตอบยินยอมต่อท่านรอซูล ﷺ แล้วท่านรอซูล ﷺ ก็ได้แต่งงานกับนาง หลังจากนั้นอุมมุสะละมะฮฺ ก็ได้กล่าวว่า อัลลอฮฺได้ทรงเปลี่ยนดิฉันจากอบูสะละมะฮฺให้ได้กับคนที่ดีกว่า คือ ท่านรอซูล ﷺ

(อะหฺมัด 4/27 และเนื้อหาเช่นเดียวกันในเศาะฮีฮฺมุสลิมโดยสรุป 2/633)

﴿ إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلْمَرْوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ ۖ فَمَنْ حَجَّ ٱلْبَيْتَ أَوِ ٱعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا ۚ وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ ٱللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾ ﴾

158. แท้จริง ภูเขาศอฟา และภูเขามัรฺวะฮฺนั้น เป็นส่วนหนึ่งจากบรรดาเครื่องหมายของอัลลอฮฺ ดังนั้น ผู้ใดที่ประกอบพิธีฮัจญ์ หรืออุมเราะฮฺ ณ บัยตุลลอฮฺ ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่เขาที่จะเดินวนเวียนไปมาระหว่างภูเขาทั้งสองนั้น และผู้ใดประกอบความดีโดยสมัครใจแล้ว แน่นอน อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงขอบใจ ผู้ทรงรอบรู้

ความหมาย การปฏิเสธบาปในการเดินระหว่างศอฟากับมัรฺวะฮฺ

อิมามอะหฺมัดได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดยอุรฺวะฮฺ เล่าว่าอาอิชะฮฺได้กล่าวตามเขาว่า เธอเข้าใจดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ อายะฮฺนี้อย่างไร? ﴾ **แท้จริง ภูเขาศอฟา และภูเขามัรฺวะฮฺนั้นเป็นส่วนหนึ่งจากบรรดาเครื่องหมายของอัลลอฮฺ ดังนั้น ผู้ใดที่ประกอบพิธีฮัจญ์หรืออุมเราะฮฺ ณ บัยตุลลอฮฺ ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่เขาที่จะเดินวนเวียนไประหว่างภูเขาทั้งสอง** ﴿ ฉันได้กล่าวตอบว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ไม่มีบาปแก่ผู้ใดที่จะไม่เดินวนเวียนไปมาระหว่างทั้งสอง แล้วนางได้กล่าวว่า ช่างเป็นคำพูดที่แย่จริงๆ โอ้ลูกของพี่สาวของดิฉัน ที่จริงถ้าเป็นดังที่เจ้าตีความไปละก็จะเป็นว่า ﴾ **ไม่มีบาปที่จะไม่เดินวนเวียนไปมาระหว่างทั้งสอง** ﴿ แต่เรื่องนี้ได้ถูกประทานลงมา เพราะชาวอันซอรฺเคยกระทำก่อนที่พวกเขาจะเข้ารับอิสลาม พวกเขาเคยกล่าวเปล่งเสียงให้แก่เจว็ดมะน๊าต ที่พวกเขาเคยกราบไหว้ ตรงที่อัลมุชัลลัล และซึ่งในสมัยนั้นคนที่เปล่งเสียงตรงนั้นจะรู้สึกว่าการเดินทางระหว่างศอฟากับมัรฺวะฮฺเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม พวกเขาจึงถามเรื่องดังกล่าวต่อท่านรอซูล ﷺ โดยพวกเขากล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ในสมัยญาฮิลียะฮฺพวกเราเคยมีความเชื่อว่า การเดินทางระหว่างศอฟากับมัรวะฮฺนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมและเป็นบาป แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอายะฮฺลงมาว่า ﴾ **แท้จริง ภูเขาศอฟา และภูเขามัรฺวะฮฺนั้น เป็นส่วนหนึ่งจากบรรดาเครื่องหมายของอัลลอฮฺ ดังนั้น ผู้ใดที่ประกอบพิธีฮัจญ์ หรืออุมเราะฮฺ ณ บัยตุลลอฮฺก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่เขาที่จะเดินวนเวียนไปมาระหว่างภูเขาทั้งสอง** ﴿

นางอาอิชะฮฺ เล่าว่าหลังจากนั้นท่านรอซูล ﷺ จึงได้กำหนดให้มีการเดินระหว่างภูเขาทั้งสองนั้น ดังนั้น จึงไม่มีผู้ใดที่จะละทิ้งการเดินระหว่างทั้งสองได้

(อะหฺมัด 6/144 และทั้งสอง คืออัลบุคอรี และมุสลิมก็ได้บันทึกไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองด้วย)

และในรายงานหนึ่งจากอัซซุฮฺรีย์ ว่า ฉันได้เล่าฮะดีษนี้ต่อหน้าอะบาบักรฺ อิบนะ อับดิรฺ-เราะฮฺมาน อิบนิล ฮาริษ อิบนิ ฮิชาม แล้วเขาได้กล่าวว่า ความรู้นี้ ฉันไม่เคยได้ยินมันมาก่อนเลย และความจริงฉันได้ยินคนกลุ่มหนึ่งจากคนมีความรู้ กล่าวว่าแท้จริง คนที่นอกจากผู้ที่อาอิชะฮฺกล่าวถึง เคยกล่าวว่า การฏอวาฟของเราระหว่าง 2 หิน (ภูเขา) นี้เป็นเรื่องมาจากสมัยญาฮิลียะฮฺ

ส่วนชาวอันซอรฺคนอื่นๆ ได้กล่าวว่า ที่จริงแล้ว พระองค์ทรงใช้ให้เราฏอวาฟที่บัยตุลลอฮฺ โดยเรามิได้ถูกใช้ให้ฏอวาฟระหว่างศอฟา และมัรฺวะฮฺ แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานอัลกุรอานลงมา ﴾ إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلْمَرْوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ ﴿

อบูบักรฺ อิบนุ อับดิรฺเราะฮฺมาน ได้กล่าวว่า เป็นไปได้ว่าอายะฮฺดังกล่าวได้ถูกประทานลงมาในเรื่องของคนเหล่านั้น โดยที่อัลบุคอรี ได้รายงานมาเช่นนั้น โดยเอามาจากอนัส

อัซซะอฺบีย์ ได้เล่าว่าปรากฏว่า เจว็ดอิซาฟอยู่บนภูเขาศอฟาและนาอิละฮฺอยู่บนภูเขามัรฺวะฮฺ โดยที่พวกเขาได้ยกมือทำสัญญาณให้แก่มันทั้งสอง ดังนั้น พวกเขาจึงลำบากใจที่จะเดินวนเวียนไปมาในระหว่างทั้งสอง หลังจากเข้ารับอิสลามแล้ว อายะฮฺนี้จึงถูกประทานลงมา

ข้อชี้ขาดในการเดินสะแอ และความเป็นมาของมัน

ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิมรายงานโดยญาบิรฺเป็นฮะดีษที่ยาว ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ นั้น เมื่อท่านเสร็จจากการฏอวาฟที่บัยตุลลอฮฺแล้ว ท่านได้กลับไปที่มุมฮะญะร็อลอัสวัด แล้วสัมผัสมุมนั้น เสร็จแล้วท่านได้ออกไปทางประตูศอฟา โดยท่านกล่าวว่า ﴿ إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلۡمَرۡوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ ﴾ หลังจากนั้น ท่านก็กล่าวว่า (أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللهُ بِهِ) ซึ่งมีความหมายว่า **"ฉันจะเริ่มตามที่อัลลอฮฺเริ่ม"** และในรายงานหนึ่งที่บันทึกโดยอันนะซาอี ว่า (اِبْدَأُوْا بِمَا بَدَأَ اللهُ بِهِ) ความว่า "พวกท่านจงเริ่มตามที่อัลลอฮฺทรงเริ่ม"

(มุสลิม 2/886, อันนะซาอี 5/239)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากฮาบีบะฮฺ บุตรีของอบีติจญรอต ได้เล่าว่า ฉันได้เห็นท่านรอซูล ﷺ เดินสะแอระหว่างศอฟาและมัรฺวะฮฺ โดยมีผู้คนอยู่ข้างหน้าท่าน และท่านอยู่ข้างหลังพวกเขา โดยที่ท่านกำลังสะแออยู่ จนกระทั่งเข่าทั้งสองของท่านล้าอันเนื่องจากการเดินมาก โดยผ้าที่ท่านนุ่งอยู่ปัดไปมาโดย ท่านกล่าวว่า

(اِسْعَوْا فَإِنَّ اللهَ كَتَبَ عَلَيْكُمْ السَّعْيَ)

"พวกท่านจงสะแอ เพราะอัลลอฮฺได้กำหนดให้พวกท่านสะแอ"

(อะหฺมัด 6/421)

ได้มีการอ้างหลักฐานด้วยฮะดีษบทนี้ ว่า การสะแอระหว่างศอฟา และมัรฺวะฮฺนั้น เป็นรู่ก่นหนึ่งของการทำฮัจญ์ บางท่านบอกว่า เป็นเรื่องจำเป็น (วาญิบ) ไม่ใช่เป็นรู่ก่น ดังนั้น ผู้ใดละทิ้งสะแอโดยเจตนา หรือลืมก็จะต้องชดเชยด้วยการเสียดัม บางท่านบอกว่าเป็นเรื่องส่งเสริม และที่ถูกต้องเป็นรู่ก่น หรือเป็นวาญิบ (เรื่องจำเป็น) ความจริง อัลลอฮฺ ﷻ ได้แจ้งให้ทราบว่า การสะแอระหว่างศอฟาและมัรฺวะฮฺถือเป็นส่วนหนึ่งจากสัญญาณของอัลลอฮฺ คือเป็นส่วนหนึ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้บัญญัติให้นบีอิบรอฮีมปฏิบัติในการประกอบพิธีฮัจญ์

ความจริงได้กล่าวมาแล้วในฮะดีษที่รายงานโดย อิบนุ อับบาส ว่าแท้จริง พื้นฐานดังกล่าวโดยเอามาจากการเดินของนางฮาญัรฺที่เดินกลับไปกลับมาระหว่างศอฟากับมัรฺวะฮฺ ในการหาน้ำให้กับลูกของนาง เพราะน้ำของทั้งสองหมด และเสบียงของทั้งสองหมดขณะที่อิบรอฮีม عليه السلام

ได้จากนางไป โดยที่ไม่มีใครอยู่กับทั้งสองเลย แล้วเมื่อนางกลัวว่าจะเป็นอันตรายต่อลูกของนาง ณ ที่นั้น นางก็ลุกขึ้นขอความช่วยเหลือจากอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งนางยังคงเดินไปมา ณ จุดอันประเสริฐนั้น ระหว่างศอฟาและมัรฺวะฮฺในสภาพสำรวม หวาดกลัว กระวนกระวาย มีความต้องการต่ออัลลอฮฺ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่ง จนกระทั่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้ผ่านพ้นความยากลำบาก โดยให้มีน้ำซัมซัมพวยพุ่งขึ้นมา ซึ่งน้ำดังกล่าวนั้น ถือเป็นอาหารที่มีรสชาติ และสิ่งที่ทำให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บด้วย ดังนั้น ผู้เดินสะแอระหว่างศอฟาและมัรฺวะฮฺ ควรจะระลึกถึงเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งทำให้หัวใจได้รับทางนำ ขออภัยความผิดต่อพระองค์ และให้มุ่งสู่อัลลอฮฺ ﷻ เพื่อที่พระองค์จะได้ลบล้างความผิดบาปและข้อบกพร่องต่างๆ ของเขา และจะได้รับทางนำสู่แนวทางที่เที่ยงตรง และจะต้องยืนหยัดไปจนกระทั่งชีวิตหาไม่ โดยให้เปลี่ยนแปลงจากสภาพที่เคยทำผิด ทำชั่วไปสู่สภาพที่ดีกว่า การขออภัยโทษ การยืนหยัด ความมั่นคง ดังที่นางฮาญัรฺ ﵍ ได้กระทำด้วยความมุ่งมั่น อดทน และหวังความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ ﷻ

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และผู้ใดประกอบความดีโดยสมัครใจแล้ว** ﴿ บางท่านบอกว่า กล่าวว่า เพิ่มการฏอวาฟเกินกว่าที่กำหนด เช่นเป็น 8 หรือ เป็น 9 ในทำนองนั้น บางท่านบอกว่า คือให้สะแอ ในการทำฮัจญ์ที่เป็นสุนัต หรืออุมเราะฮสุนัต บางท่านบอกว่า จุดมุ่งหมายก็คือ ทำความดีโดยสมัครใจในทุกๆ อิบาดาต ดังที่อัรรอซีย์ได้บันทึกไว้ โดยเขาระบุว่าทรรศนะที่สามเป็นความเห็นของอัลฮะซัน อัลบัศรี *วัลลอฮุอะอฺลัม*

(อัรฺรอซีย์ 4/146)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **แน่นอน อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงขอบใจ ผู้ทรงรอบรู้** ﴿ คือพระองค์จะทรงตอบแทนผลบุญให้อย่างมากมาย ทรงรอบรู้ถึงจำนวนที่จะตอบแทนให้โดยไม่ตระหนี่ผลบุญแก่ผู้ใด และพระองค์ตรัสว่า

﴿ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِن تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِن لَّدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾ ﴾

“พระองค์จะไม่ทรงอธรรมแม้เพียงน้ำหนักเท่าผงธุลี และถ้ามันเป็นสิ่งที่ดีอย่างหนึ่งอย่างใด พระองค์ก็จะทรงเพิ่มพูนความดีนั้นเป็นทวีคูณ และจะประทานรางวัลอันใหญ่หลวงให้จากที่พระองค์”

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 40)

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلْنَا مِنَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَٱلْهُدَىٰ مِنۢ بَعْدِ مَا بَيَّنَّٰهُ
لِلنَّاسِ فِى ٱلْكِتَٰبِ أُو۟لَٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ ٱللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ ٱللَّٰعِنُونَ ﴿١٥٩﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ
تَابُوا۟ وَأَصْلَحُوا۟ وَبَيَّنُوا۟ فَأُو۟لَٰٓئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾
إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَمَاتُوا۟ وَهُمْ كُفَّارٌ أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ ٱللَّهِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ وَٱلنَّاسِ
أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۖ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿١٦٢﴾

159. แท้จริง บรรดาผู้ที่ปิดบังหลักฐานอันชัดเจน และทางนำอันถูกต้องที่เราได้ให้ลงมา หลังจากที่เราชี้แจงมันไว้แล้วในคัมภีร์สำหรับมนุษย์นั้น ชนเหล่านี้แหละ ที่อัลลอฮฺจะทรงสาปแช่งพวกเขา และผู้สาปแช่งทั้งหลาย ก็จะสาปแช่งพวกเขาด้วย

160. นอกจากผู้สำนึกกลับเนื้อกลับตัว และปรับปรุงแก้ไข และชี้แจงสิ่งที่ปกปิดไว้ ชนเหล่านี้ข้าจะอภัยโทษให้แก่พวกเขา และข้าคือผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ

161. แท้จริง บรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธา และได้สิ้นชีพลงขณะที่พวกเขาเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาอยู่นั้น ชนเหล่านี้จะได้รับการสาปแช่งจากอัลลอฮฺ และจะได้รับการสาปแช่งจากมลาอิกะฮฺ และมนุษย์ทั้งมวล

162. พวกเขาจะอยู่ในการสาปแช่งของอัลลอฮฺ และการสาปแช่งจากมลาอิกะฮฺ และมนุษย์ตลอดกาล โดยที่การลงโทษนั้นจะไม่ถูกผ่อนปรนแก่พวกเขาโดยที่พวกเขาจะไม่ถูกรั้งรอในการลงโทษเลย

การสาปแช่งตลอดกาลแก่ผู้ที่ปกปิดหลักการของศาสนา

บรรดาอายะฮฺที่กล่าวมานี้เป็นสัญญาการลงโทษอย่างรุนแรงสำหรับผู้ที่ปกปิด หรือปิดบังสิ่งที่บรรดารอซูลได้นำมา อันได้แก่หลักฐานที่ชัดเจนบนเป้าหมายอันถูกต้อง และเป็นแนวทางอันเป็นประโยชน์แก่จิตใจ หลังจากที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้อธิบายให้ทราบแก่บ่าวของพระองค์ในคัมภีร์ที่พระองค์ได้ประทานลงมาให้แก่บรรดารอซูลของพระองค์

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า อายะฮฺเหล่านี้ได้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับชาวคัมภีร์ที่ได้ปิดบังลักษณะของท่านนบี ﷺ

(อิบนุ อบีฮาติม 1/170)

ต่อจากนั้น พระองค์ได้บอกให้ทราบว่าพวกเขานั้น พระองค์ได้สาปแช่งพวกเขาที่กระทำไม่ถูกทุกอย่าง และเช่นเดียวคนที่ทำดี และผู้ที่รู้นั้นทุกสิ่งก็จะขออภัยโทษให้แก่เขาแม้กระทั่งปลาในน้ำ และนกที่โบยบินในอากาศ

ความจริงได้มีระบุในฮะดีษโดยที่สายรายงานหลายสายได้ทำให้ฮะดีษแข็งแรง รายงานโดยอบูฮุร็อยเราะฮฺ และคนอื่นๆ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ فَكَتَمَهُ أُلْجِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ)

"ใครที่ถูกถามถึงความรู้ แล้วเขาได้ปิดบังเอาไว้ ในวันกิยามะฮฺ เขาจะถูกสวมตะพายที่ทำจากไฟนรก"

(อะหฺมัด 2/495)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺ รายงานโดยอบูฮุร็อยเราะฮฺ ได้เล่าว่า ถ้าแม้ว่าไม่มีอายะฮฺหนึ่งในคัมภีร์ ฉันจะไม่เล่าสิ่งใดให้ใครทั้งหลาย

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلْنَا مِنَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَٱلْهُدَىٰ... ﴾

ไปจนจบอายะฮฺ

(ฟัตฮุลบารีย์ 1/258)

และมุญาฮิด ได้กล่าวว่า เมื่อพื้นดินเกิดความแห้งแล้ง บรรดาสัตว์ก็จะกล่าวว่า นี่อันเนื่องจากมนุษย์ได้ทำความชั่ว ขออัลลอฮฺได้สาปแช่งกลุ่มที่ทำความชั่วด้วยเถิด

(อิบนุ อบีอาติม 1/175)

ความจริงได้มีมาในฮะดีษว่า

(إِنَّ الْعَالِمَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى الْحِيتَانُ فِي الْبَحْرِ)

"แท้จริง ผู้มีความรู้นั้น ทุกสิ่งจะขออภัยให้แก่เขา แม้กระทั่งปลาที่อยู่ในทะเล"

ได้มีมาในอายะฮฺนี้ ว่าแท้จริง ผู้ที่ปิดบังความรู้ อัลลอฮฺ บรรดามลาอิกะฮฺ และมนุษย์ทั้งมวลจะสาปแช่งเขา ตลอดจนบรรดาผู้สาปแช่งทั้งหมดด้วย คือทุกคนที่พูดได้อย่างชัดเจนทั้งคนที่ไม่ใช่ชาวอาหรับด้วยลิ้นของพวกเขา หรือท่าทีของพวกเขาไปจนกระทั่งวันกิยามะฮฺ *วัลลอฮุอะอฺลัม*

ต่อจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้ยกเว้นจากพวกเหล่านั้นก็คือคนที่กลับตัวกลับใจ โดยพระองค์ตรัสว่า ﴿ **นอกจากผู้ที่สำนึกผิด กลับเนื้อกลับตัว และปรับปรุงแก้ไข และชี้แจงสิ่งที่ปกปิดไว้** ﴾ คือพวกเขากลับตัวจากสิ่งที่ได้กระทำ ปรับปรุงการกระทำ และสภาพให้ดีขึ้น และแจ้งให้ผู้คนได้ทราบถึงสิ่งที่ปกปิดเอาไว้ ﴿ **ชนเหล่านี้ ข้าจะอภัยโทษแก่พวกเขา และข้าคือผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ** ﴾ ในเรื่องนี้เป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่าผู้ที่เรียกร้องไปสู่การปฏิเสธ การทำบิดอะฮฺ เมื่อเขาได้กลับตัวกลับใจต่ออัลลอฮฺ และอัลลอฮฺก็รับการกลับตัวกลับใจต่อเขา หลังจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบถึงผู้ที่ปฏิเสธและยังคงอยู่ในสภาพปฏิเสธไปจนตาย ว่า ﴿ **พวกเขาจะได้รับการสาปแช่งจากอัลลอฮฺ และจะได้รับการสาปแช่งจากมลาอิกะฮฺ และมนุษย์ทั้งมวล พวกเขาจะอยู่ในการสาปแช่งดังกล่าวนั้นตลอดกาล** ﴾ คือการสาปแช่งนั้นจะตามพวกเขาไปจนถึงวันกิยามะฮฺ แล้วยังจะติดตามเขาไปในนรกญะฮันนัม ซึ่ง ﴿ **การลงโทษนั้นจะไม่ถูกผ่อนปรนแก่พวกเขา** ﴾ ในนรกนั้นคือ ไม่มีการลดหย่อนให้พวกเขาแต่ประการใด ﴿ **โดยที่พวกเขาจะไม่ถูกรั้งรอในการลงโทษเลย** ﴾ คือ ไม่มีการรีรอแม้เพียงวินาทีเดียว แต่จะถูกลงโทษอย่างต่อเนื่องตลอดไป เราขอความคุ้มครองจากอัลลอฮฺให้พ้นจากสภาพดังกล่าวด้วยเถิด

อนุญาตให้สาปแช่งพวกปฏิเสธได้

(บทย่อย) ไม่มีข้อขัดแย้งระหว่างนักวิชาการในเรื่องที่ว่า อนุญาตให้สาปแช่งพวกปฏิเสธได้ เคยปรากฏว่า ท่านอุมัรฺ อิบนุ ค็อฏฏอบ ﷺ และบรรดาผู้นำหลังจากนั้น เคยสาปแช่งพวกปฏิเสธในดุอาอฺกุนูต และในที่อื่นๆ

ส่วนการสาปแช่งกาฟิรฺโดยเจาะจงตัวบุคคลนั้น นักวิชาการกลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่า ไม่อนุญาตให้กระทำ เพราะเราไม่ทราบถึงบั้นปลายที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กำหนดให้แก่เขา

อีกกลุ่มหนึ่งกล่าวว่าอนุญาตให้สาปแช่งโดยเจาะจงตัวบุคคลได้ และในเรื่องเล่าที่ปรากฏว่า มีคนเมาคนหนึ่งเมาแล้วถูกลงโทษ แล้วชายคนหนึ่งได้กล่าวแก่เขาว่า ขออัลลอฮฺได้โปรดลงโทษเขาด้วย เขาได้ทำผิด และถูกลงโทษอย่างนี้กี่ครั้งกี่หนแล้ว! แล้วท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا تَلْعَنْهُ فَإِنَّهُ يُحِبُّ اللهَ وَرَسُوْلَهُ)

"ท่านอย่าไปสาปแช่งเขาเลย เพราะความจริงเขาจะรักอัลลอฮฺ และรอซูลของพระองค์ก็ได้"

(อับดุรรอซซาก 7/381)

จึงชี้ให้เห็นว่าแท้จริง คนที่ไม่รักอัลลอฮฺและรอซูลของพระองค์นั้น ให้สาปแช่งได้ *วัลลอฮุอะอฺลัม*

وَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

163. และผู้ที่ควรแก่การเคารพสักการะของพวกเจ้านั้นมีเพียงองค์เดียว ไม่มีผู้ใดควรแก่การเคารพสักการะใด ๆ นอกจากพระองค์ ผู้ทรงกรุณา ผู้ทรงเมตตาเสมอเท่านั้น

อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบถึงการที่พระองค์ทรงเป็นผู้ที่เหมาะสมในการเคารพภักดีเพียงองค์เดียว และไม่มีภาคีหุ้นส่วนใดๆ สำหรับพระองค์ ไม่มีผู้ที่เทียบเท่าพระองค์ แต่พระองค์คือ อัลลอฮฺองค์เดียว ผู้ทรงเอกะที่เป็นผู้พึ่งได้ ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากพระองค์เท่านั้น ผู้ทรงกรุณา ผู้ทรงเมตตาเสมอ ความจริงได้อธิบายพระนามสองคำนี้มาแล้วในตอนต้นของซูเราะฮฺอัลฟาติฮะฮฺ และในฮะดีษที่รายงานโดยชะฮัรฺ อิบนุ เฮาซับ จาก อัสมาอฺ บุตรีของยะซีด อิบนุสสะกัน จากท่านรอซูล ﷺ ว่าความจริงท่านได้กล่าวว่า

(اِسْمُ اللهِ الْأَعْظَمُ فِيْ هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ ﴿وَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾﴾ وَ ﴿الم ﴿١﴾ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴿٢﴾﴾)

"พระนามที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของอัลลอฮฺมีอยู่ในสองอายะฮฺนี้ คือ 'และผู้ที่ควรแก่การเคารพสักการะของพวกเจ้านั้น มีเพียงองค์เดียว ไม่มีผู้ใดควรแก่การเคารพสักการะใดๆ นอกจากพระองค์ ผู้ทรงกรุณาผู้ทรงเมตตาเสมอ' *(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 163)* ***และ 'อะลีฟ, ลาม, มีม อัลลอฮฺนั้น (เป็นพระเจ้า) ซึ่งไม่มีพระเจ้าที่ควรเคารพสักการะใด ๆ นอกจากพระองค์เท่านั้น ผู้ทรงเป็นอยู่เสมอ ผู้ทรงบริหารกิจการทั้งหลาย'*** *(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 1 และ 2)"*

(อบูดาวูด 2/168)

ต่อจากนั้นพระองค์ได้ทรงกล่าวถึงหลักฐานที่บ่งชี้การเป็น ผู้ทรงเอกะของพระองค์ คือ การสร้างบรรดาชั้นฟ้า และแผ่นดิน ตลอดจนสิ่งที่อยู่ในระหว่างทั้งสองที่บ่งชี้ถึงความเป็นเอกะของพระองค์ โดยพระองค์ตรัสว่า

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ
الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِن مَّاءٍ
فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ
وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾

164. แท้จริง ในการสร้างชั้นฟ้าและแผ่นดิน และการสับเปลี่ยนกลางคืนและกลางวัน และเรือที่ล่องอยู่ในทะเลพร้อมด้วยเครื่องอำนวยประโยชน์แก่มนุษย์ และน้ำที่อัลลอฮฺได้ทรงให้หลั่งลงมาจากฟากฟ้า แล้วทรงให้แผ่นดินมีชีวิตชีวาด้วยน้ำนั้น หลังจากที่มันตายไปแล้ว และได้ทรงให้สัตว์แต่ละชนิดแพร่สะพัดไปในแผ่นดิน และในการให้ลมเปลี่ยนทิศทาง และให้เมฆซึ่งถูกกำหนดให้บริการและยังประโยชน์ (แก่โลก) ผันแปรไปประหว่างฟากฟ้าและแผ่นดินนั้น แน่นอน ล้วนเป็นสัญญาณนานาประการแก่กลุ่มชนที่ใช้ปัญญา

บรรดาหลักฐานการให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **แท้จริง ในการสร้างชั้นฟ้า และแผ่นดิน** ﴿ ดังกล่าวนั้นก็คือ ความสูงของชั้นฟ้า ความประณีต ความกว้าง ดวงดาวที่โคจร ทั้งดาวฤกษ์และดาวเคราะห์ และการโคจรตามหลักดาราศาสตร์ และพื้นแผ่นดินที่มีความแน่นหนาที่เป็นที่ลุ่ม, ต่ำ, เป็นภูเขา, เป็นทะเล, มหาสมุทร, เปลือกโลก, เป็นหนองน้ำ, เป็นที่ก่อสร้าง และสิ่งที่อำนวยประโยชน์ทั้งหลาย ﴾ **การสับเปลี่ยนกลางคืน และกลางวัน** ﴿ กลางคืนมา กลางวันไป และทางตรงกันข้าม โดยไม่มีการล่าช้าแม้แต่นิดเดียว ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ لَا الشَّمْسُ يَنبَغِي لَهَا أَن تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ۚ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ
يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾ ﴾

"ดวงอาทิตย์ก็จะไม่ได้รับอนุมัติแก่มันที่จะไล่ตามใกล้ดวงจันทร์ และกลางคืนก็จะไม่ล้ำหน้ากลางวัน และทั้งหมดนั้นจะโคจรอยู่ในจักรราศี

(ซูเราะฮฺ ยาซีน อายะฮฺที่ 40)

ซึ่งบางครั้งก็ยาวบ้าง สั้นบ้าง โดยติดตามกันไปดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ يُولِجُ ٱلَّيۡلَ فِي ٱلنَّهَارِ وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِي ٱلَّيۡلِۚ ﴾

"พระองค์ทรงให้กลางคืนเข้าไปในกลางวัน และทรงให้กลางวันเข้าไปในกลางคืน"

(ซูเราะฮฺ อัลฮะดีด อายะฮฺที่ 6)

คืออันนี้เพิ่มเข้าไปในนั้น และอันนั้นเพิ่มเข้าไปในนี้"

﴿ **และเรือที่ล่องอยู่ในทะเลพร้อมด้วยเครื่องอำนวยประโยชน์แก่มนุษย์** ﴾ คือ ในการสร้างทะเลขึ้นมานั้นเพื่อเป็นที่รองรับเรือเดินทะเลจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งของโลก เพื่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ และเพื่อประโยชน์ของมนุษย์ ขนส่งผู้คนและข้าวของและสินค้าจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งของโลก

﴿ **และน้ำที่อัลลอฮฺได้ทรงให้หลั่งลงมาจากฟากฟ้า แล้วทรงให้แผ่นดินมีชีวิตชีวาด้วยน้ำนั้น หลังจากที่มันตายไปแล้ว** ﴾ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَءَايَةٞ لَّهُمُ ٱلۡأَرۡضُ ٱلۡمَيۡتَةُ أَحۡيَيۡنَٰهَا وَأَخۡرَجۡنَا مِنۡهَا حَبّٗا فَمِنۡهُ يَأۡكُلُونَ ٣٣
وَجَعَلۡنَا فِيهَا جَنَّٰتٖ مِّن نَّخِيلٖ وَأَعۡنَٰبٖ وَفَجَّرۡنَا فِيهَا مِنَ ٱلۡعُيُونِ ٣٤ لِيَأۡكُلُواْ
مِن ثَمَرِهِۦ وَمَا عَمِلَتۡهُ أَيۡدِيهِمۡۚ أَفَلَا يَشۡكُرُونَ ٣٥ سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلۡأَزۡوَٰجَ
كُلَّهَا مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلۡأَرۡضُ وَمِنۡ أَنفُسِهِمۡ وَمِمَّا لَا يَعۡلَمُونَ ٣٦ ﴾

"และสัญญาณหนึ่งสำหรับพวกเขาก็คือแผ่นดินที่แห้งแล้งนั้น เราได้ให้มันมีชีวิตชีวาขึ้นมา และเราได้นำเมล็ดพืชออกมาจากมัน ซึ่งส่วนหนึ่งจากเมล็ดพืชนั้นเขาใช้รับประทาน และเราได้ทำให้แผ่นดินดินนั้นมีเรือกสวนมากมายจากอินทผลัมและองุ่น และเราได้ทำให้มีตาน้ำในนั้น เพื่อพวกเขาจะได้กินผลไม้ของมัน และจากสิ่งที่มือของพวกเขาได้กระทำมันขึ้น แล้วพวกเขาจะไม่ขอบคุณ กระนั้นหรือ? มหาบริสุทธิ์แด่พระผู้ทรงสร้างทุกสิ่งทั้งหมดเป็นคู่ ๆ จากสิ่งที่แผ่นดินได้ให้มันงอกเงยขึ้นมา และจากตัวของพวกเขาเอง และจากสิ่งที่พวกเขาไม่รู้"

(ซูเราะฮฺ ยาซีน อายะฮฺที่ 33 – 36)

﴿ **และได้ทรงให้สัตว์แต่ละชนิดแพร่สะพัดไปในแผ่นดิน** ﴾ โดยรูปร่าง สีสัน ประโยชน์ ขนาดเล็กใหญ่แตกต่างกัน โดยที่พระองค์ทรงทราบดีทั้งหมด และประทานเครื่องยังชีพให้ ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้ไม่มีอะไรที่ซ่อนเร้นได้ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ۞ وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِي ٱلْأَرْضِ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ۚ كُلٌّ فِي كِتَٰبٍ مُّبِينٍ ﴿٦﴾ ﴾

"และไม่ว่าสัตว์ตัวใดที่เหยียบย่ำลงในแผ่นดิน เว้นแต่เครื่องยังชีพของมัน เป็นหน้าที่ของอัลลอฮฺ และพระองค์ทรงรู้ที่พำนักของมัน และที่พักชั่วคราวของมัน ทุกสิ่งอยู่ในบันทึกอันชัดแจ้งอยู่แล้ว"

(ซูเราะฮฺฮูด อายะฮฺที่ 6)

﴿ **และในการให้ลมเปลี่ยนทิศทาง** ﴾ คือบางทีเป็นลมที่ให้ความเมตตา และบางที่เป็นลมที่มาลงโทษ และบางทีก็เป็นข่าวดีด้วยการมีเมฆมากที่จะทำให้ฝนตก และบางทีเพื่อนำผู้คนไปยังสถานที่หนึ่ง และบางทีก็ทำให้ผู้คนมารวมกัน และบางทีก็ทำให้ผู้คนกระจัดกระจาย และบางทีเป็นลมที่หันเหทิศทาง และบางทีก็มาจากทางเหนือ คือมาจากแคว้นชาม บางทีก็มาจากทางด้านเยเมน บางครั้งพาฝนมาด้วย คือมาจากทางตะวันออก ซึ่งจะมาเผชิญหน้ากับอัลกะอฺบะฮฺ และบางทีก็มาทางด้านหลังอัลกะอฺบะฮฺ คือด้านตะวันตก

ความจริงแล้ว มีผู้คนได้เขียนหนังสือไว้ในด้านลมฝน และการพยากรณ์อากาศและดวงดาวที่เกี่ยวกับภาษา และข้อชี้ขาดของมัน ถ้าจะนำมาเสนอทั้งหมดก็คงจะเกิดความยาวมาก *วัลลอฮุอะอฺลัม*

﴿ **และให้เมฆซึ่งถูกกำหนดให้บริการ (แก่โลก) ผันแปรไประหว่างฝากฟ้าและแผ่นดิน** ﴾ คือ ล่องลอยไประหว่างฟ้าและแผ่นดิน ซึ่งพระองค์ทรงให้เป็นไปตามที่พระองค์ทรงประสงค์ และให้ตกลงมาเป็นฝนบนแผ่นดิน และในสถานที่ต่างๆ ตามที่พระองค์ทรงประสงค์

﴿ **แน่นอน ล้วนเป็นสัญญาณนานาประการแก่กลุ่มชนที่ใช้ปัญญา** ﴾ คือ ในสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นหลักฐานอันชัดแจ้งถึงความเป็นเอกะของอัลลอฮฺ ﷻ ดังเช่นที่พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّ فِي خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ لَءَايَٰتٍ لِّأُو۟لِي ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿١٩٠﴾ ٱلَّذِينَ يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ قِيَٰمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَٰطِلًا سُبْحَٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ﴿١٩١﴾ ﴾

"แท้จริง ในการสร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน และการแตกต่างของกลางคืนและกลางวัน แน่นอน มีหลายสัญญาณสำหรับผู้ที่มีปัญญาทั้งหลาย คือบรรดาผู้ที่ระลึกถึงอัลลอฮฺ ทั้งในสภาพยืนและนั่ง และในสภาพที่นอนตะแคง โดยที่พวกเขาพินิจพิจารณากันในการสร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน (โดยกล่าวว่า) โอ้พระผู้

อภิบาลของเรา พระองค์มิได้ทรงสร้างสิ่งนี้มาโดยเปล่าประโยชน์ พระองค์ทรงมหาบริสุทธิ์ โปรดทรงคุ้มครองพวกเราให้พ้นจากการถูกลงโทษแห่งไฟนรกด้วยเถิด”

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 190 และ 191)

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ ۖ وَٱلَّذِينَ
ءَامَنُوٓا۟ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ ۗ وَلَوْ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ إِذْ يَرَوْنَ ٱلْعَذَابَ أَنَّ ٱلْقُوَّةَ لِلَّهِ
جَمِيعًا وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾ إِذْ تَبَرَّأَ ٱلَّذِينَ ٱتُّبِعُوا۟ مِنَ ٱلَّذِينَ
ٱتَّبَعُوا۟ وَرَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ ٱلْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾ وَقَالَ ٱلَّذِينَ
ٱتَّبَعُوا۟ لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا۟ مِنَّا ۗ كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ ٱللَّهُ
أَعْمَٰلَهُمْ حَسَرَٰتٍ عَلَيْهِمْ ۖ وَمَا هُم بِخَٰرِجِينَ مِنَ ٱلنَّارِ ﴿١٦٧﴾

165. และในหมู่มนุษย์นั้น มีผู้ที่ยึดเอาภาคีอื่น ๆ นอกจากอัลลอฮฺ ซึ่งพวกเขารักภาคีเหล่านั้นเช่นเดียวกับที่รักอัลลอฮฺ แต่บรรดาผู้ศรัทธานั้น เป็นผู้ที่รักอัลลอฮฺมากยิ่งกว่า และหากบรรดาผู้อธรรมจะได้เห็นขณะที่พวกเขาเห็นการลงโทษอยู่นั้น (แน่นอน พวกเขาต้องตระหนักดีว่า) แท้จริง พลังอำนาจทั้งมวลนั้นเป็นของอัลลอฮฺ และแท้จริงอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงลงโทษอย่างรุนแรง

166. (และ) ขณะที่บรรดาผู้ที่ถูกตามได้ปลีกตัวออกจากบรรดาผู้ตามและขณะที่พวกเขาเห็นการลงโทษ และขณะที่สัมพันธภาพที่มีต่อกันได้ขาดสะบั้นลง

167. และบรรดาผู้ที่ตามได้กล่าวว่า หากเรามีโอกาสกลับไปมีชีวิตใหม่ในโลกนี้อีกครั้งหนึ่ง เราก็จะปลีกตัวออกจากพวกเขาบ้าง เช่นเดียวกับที่พวกเขาได้ปลีกตัวออกจากพวกเรา ในทำนองเดียวกันนั้นแหละอัลลอฮฺจะทรงให้พวกเขาเห็นงานต่าง ๆ ของพวกเขาเป็นที่น่าเสียใจแก่พวกเขา และโดยที่พวกเขาจะไม่ได้ออกจากไฟนรกด้วย

สภาพของพวกมุชริกีน (บูชาเจว็ด) ในโลกนี้และโลกหน้า และพวกหัวหน้า สลัดตัวออกจากผู้ที่ตามในวันกิยามะฮฺ

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้เราระลึกถึงสภาพของมุชริกีน (พวกบูชาเจว็ด) ในโลกนี้ และความหวังของพวกเขาในโลกหน้า โดยที่พวกเขาทำให้มีภาคีขึ้นอย่างมากมาย และกราบไหว้ภาคีไปพร้อมกับกราบไหว้อัลลอฮฺด้วย และพวกเขารักภาคีเช่นเดียวกับรักอัลลอฮฺ แต่อัลลอฮฺนั้นไม่มีพระเจ้าอื่นใดสมควรที่จะได้รับการเคารพสักการะนอกจากพระองค์เท่านั้น ไม่มีคู่ต่อสู้ ไม่มีผู้เสมอเหมือน และไม่มีภาคีใดๆ ร่วมกับพระองค์

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง มีฮะดีษที่รายงานโดย อับดุลลอฮฺ อิบนุมัสอูด เล่าว่า ฉันได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ บาปประเภทไหนที่ใหญ่มาก? ท่านตอบว่า

(أَنْ تَجْعَلَ لِلّٰهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ)

“การที่ท่านให้มีภาคีต่ออัลลอฮฺ โดยที่พระองค์ได้บังเกิดท่าน”

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/3 และมุสลิม 1/90)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **แต่บรรดาผู้ศรัทธานั้นเป็นผู้ที่รักอัลลอฮฺมากยิ่งกว่า** ﴿ อันเนื่องจากพวกเขารักอัลลอฮฺ และเพราะพวกเขารู้จักพระองค์เป็นอย่างดี ให้เกียรติพระองค์ ให้เอกภาพต่อพระองค์ โดยที่พวกเขาจะไม่เอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นภาคีต่อพระองค์ พวกเขาเคารพภักดีต่อพระองค์เพียงองค์เดียว มอบหมายต่อพระองค์ และพึ่งพาพระองค์ในทุกเรื่อง

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้สัญญาแก่พวกมุชริกีนที่อธรรมต่อตัวของพวกเขาเองโดยพระองค์ ตรัสว่า ﴾ **และหากบรรดาผู้อธรรมจะได้เห็นขณะที่พวกเขาเห็นการลงโทษอยู่นั้น (แน่นอน พวกเขาต้องตระหนักดีว่า) แท้จริง พลังอำนาจทั้งมวลนั้นเป็นของอัลลอฮฺ** ﴿ พระองค์ตรัสว่า หากพวกเขารู้ถึงสิ่งที่จะได้รับความลำบากในโลกโน้น แล้วก็คงไม่สมควรที่พวกเขาจะทำเรื่องที่น่ารังเกียจที่รับไม่ได้เช่นนั้น ในการทำชิริกปฏิเสธ แน่นอนพวกเขาก็จะต้องยุติเรื่องเหลวไหลเช่นนั้น

ต่อจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบเกี่ยวกับการที่พวกเขาปฏิเสธด้วยกับการกราบไหว้เจว็ด และพวกหัวหน้าได้ปลีกตัวออกจากผู้ตาม โดยพระองค์ตรัสว่า ﴾ **(และ) ขณะที่บรรดาผู้ที่ถูกตามได้ปลีกตัวออกจากบรรดาผู้ตาม** ﴿ โดยที่บรรดามลาอิกะฮฺก็ได้ปลีกตัวออกจากบรรดาคนเหล่านั้น ในโลกดุนยาอีกด้วย โดยมลาอิกะฮฺ กล่าวว่า

﴿ تَبَرَّأۡنَآ إِلَيۡكَۖ مَا كَانُوٓاْ إِيَّانَا يَعۡبُدُونَ ﴾

"เราขอปลีกตัวออกแด่พระองค์ โดยที่พวกเขามิได้เคารพภักดีต่อเราจริง ๆ ดอก"

(ซูเราะฮฺ อัลเกาะศอศ อายะฮฺที่ 63)

และพวกเขากล่าวว่า

﴿ سُبْحَٰنَكَ أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم ۖ بَلْ كَانُوا۟ يَعْبُدُونَ ٱلْجِنَّ ۖ أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ ﴾

"มหาบริสุทธิ์แห่งพระองค์ พระองค์ทรงเป็นผู้คุ้มครองข้าพระองค์ มิใช่พวกเขา แต่พวกเขาเคารพภักดีญิน พวกเขาส่วนมากเป็นผู้ศรัทธาต่อพวกมัน"

(ซูเราะฮฺ สะบะอฺ อายะฮฺที่ 41)

ญินก็เช่นเดียวกันที่ปลีกตัวออกจากพวกเขา ปฏิเสธไม่ยอมรับการกราบไหว้ของพวกเขา ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُۥٓ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ وَهُمْ عَن
دُعَآئِهِمْ غَٰفِلُونَ ۝٥ وَإِذَا حُشِرَ ٱلنَّاسُ كَانُوا۟ لَهُمْ أَعْدَآءً وَكَانُوا۟ بِعِبَادَتِهِمْ كَٰفِرِينَ ۝٦ ﴾

"และใครเล่า? จะหลงทางมากไปกว่าผู้ที่วิงวอนขออื่นจากอัลลอฮฺที่มันจะไม่ตอบรับ (การวิงวอนของเขา จนกระทั่งถึงวันกิยามะฮฺ และพวกมันเฉยเมยต่อการวิงวอนขอของพวกเขา และเมื่อมนุษย์ถูกให้มาชุมนุม พวกมัน (เจว็ด) จะเป็นศัตรูต่อพวกเขา และจะเป็นผู้ปฏิเสธการเคารพบูชาของพวกเขาด้วย"

(ซูเราะฮฺ อัลอะฮฺกอฟ อายะฮฺที่ 5 และ 6)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ ءَالِهَةً لِّيَكُونُوا۟ لَهُمْ عِزًّا ۝٨١ كَلَّا ۚ سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ
وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ۝٨٢ ﴾

"และพวกเขาได้ยึดเอารูปปั้นต่าง ๆ เป็นพระเจ้าอื่นจากอัลลอฮฺ เพื่อที่จะเป็นพลังอำนาจให้แก่พวกเขา เปล่าเลย รูปปั้นเหล่านั้นจะปฏิเสธการเคารพบูชาของพวกเขา และพวกมันจะเป็นปฏิปักษ์ต่อพวกเขา"

(ซูเราะฮฺ มัรฺยัม อายะฮฺที่ 81 และ 82)

นบีอิบรอฮีม อัลคอลีล ได้กล่าวแก่กลุ่มชนของเขาว่า

﴿ إِنَّمَا ٱتَّخَذۡتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡثَٰنٗا مَّوَدَّةَ بَيۡنِكُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ ثُمَّ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ يَكۡفُرُ بَعۡضُكُم بِبَعۡضٖ وَيَلۡعَنُ بَعۡضُكُم بَعۡضٗا وَمَأۡوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ ٢٥ ﴾

"แท้จริง พวกเจ้าได้ยึดเอารูปปั้นต่าง ๆ อื่นจากอัลลอฮฺ เพื่อให้เป็นที่รักใคร่ในระหว่างพวกเจ้า ในชีวิตแห่งโลกนี้ แล้วในวันกิยามะฮฺ บางคนในหมู่พวกเจ้าก็จะปฏิเสธอีกบางคน และบางคนในหมู่พวกเจ้า ก็จะแช่งด่าอีกบางคน และที่พำนักของพวกเจ้าคือไฟ และสำหรับพวกเจ้าจะไม่มีผู้ช่วยเหลือเลย"

(ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต อายะฮฺที่ 25)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَلَوۡ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلظَّٰلِمُونَ مَوۡقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمۡ يَرۡجِعُ بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٍ ٱلۡقَوۡلَ يَقُولُ ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ لَوۡلَآ أَنتُمۡ لَكُنَّا مُؤۡمِنِينَ ٣١ قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ لِلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُوٓاْ أَنَحۡنُ صَدَدۡنَٰكُمۡ عَنِ ٱلۡهُدَىٰ بَعۡدَ إِذۡ جَآءَكُمۖ بَلۡ كُنتُم مُّجۡرِمِينَ ٣٢ وَقَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ بَلۡ مَكۡرُ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ إِذۡ تَأۡمُرُونَنَآ أَن نَّكۡفُرَ بِٱللَّهِ وَنَجۡعَلَ لَهُۥٓ أَندَادٗاۚ وَأَسَرُّواْ ٱلنَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَ وَجَعَلۡنَا ٱلۡأَغۡلَٰلَ فِيٓ أَعۡنَاقِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ هَلۡ يُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٣٣ ﴾

"และหากเจ้า (มุฮัมมัด) ได้เห็นเมื่อบรรดาผู้อธรรมได้ถูกให้หยุดยืนต่อหน้าพระผู้อภิบาลของพวกเขา บางคนจะกล่าวซัดถ้อยซัดคำแก่อีกคนหนึ่ง บรรดาผู้อ่อนแอกว่า (ลูกน้อง) กล่าวแก่บรรดาผู้หยิ่งยโส (หัวหน้า) หากมิใช่พวกเจ้าแล้ว แน่นอนพวกเราคงได้เป็นผู้ศรัทธากันแล้ว บรรดาผู้หยิ่งยโส (หัวหน้า) ก็กล่าวแก่บรรดาผู้อ่อนแอ (ลูกน้อง) ว่า พวกเรานะหรือที่ได้ขัดขวางพวกเจ้าจากแนวทางที่ถูกต้อง หลังจากที่มันได้มายังพวกเจ้า มิใช่เช่นนั้น แต่พวกเจ้าเองต่างหากที่เป็นผู้กระทำผิด บรรดาผู้อ่อนแอ (ลูกน้อง) กล่าวแก่บรรดาผู้ยโสว่า มิใช่เช่นนั้นดอก แต่มันเป็นแผนการทั้งกลางคืนและกลางวัน เมื่อพวกเจ้าใช้ให้เราปฏิเสธศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และเราได้ตั้งภาคีคู่เคียงกับพระองค์ และพวกเขาจะซ่อนความสำนึกผิด

เมื่อพวกเขาได้เห็นการลงโทษ และเราได้เอาโซ่คล้องที่คอของบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา พวกเขาจะไม่ได้รับการตอบแทนใด ๆ นอกจากที่พวกเขาได้กระทำไว้”

(ซูเราะฮฺ สะบะอฺ อายะฮฺที่ 31 – 33)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَقَالَ ٱلشَّيْطَٰنُ لَمَّا قُضِىَ ٱلْأَمْرُ إِنَّ ٱللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ ٱلْحَقِّ وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ ۖ وَمَا كَانَ لِىَ عَلَيْكُم مِّن سُلْطَٰنٍ إِلَّآ أَن دَعَوْتُكُمْ فَٱسْتَجَبْتُمْ لِى ۖ فَلَا تَلُومُونِى وَلُومُوٓا۟ أَنفُسَكُم ۖ مَّآ أَنَا۠ بِمُصْرِخِكُمْ وَمَآ أَنتُم بِمُصْرِخِىَّ ۖ إِنِّى كَفَرْتُ بِمَآ أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ ۗ إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾ ﴾

“และชัยฏอนได้กล่าวเมื่อการงานได้ถูกตัดสินแล้วว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นได้ทรงสัญญากับพวกเจ้าซึ่งเป็นสัญญาแห่งความจริง และฉันได้สัญญาแก่พวกเจ้า แล้วฉันได้บิดพลิ้วพวกเจ้า ฉันไม่มีอำนาจใด ๆ เหนือพวกเจ้านอกจากฉันได้เรียกร้องพวกเจ้า แล้วพวกเจ้าก็ตอบสนองฉัน ดังนั้น พวกเจ้าอย่าได้ประณามฉัน แต่จงประณามตัวของพวกเจ้าเองเถิด ฉันไม่อาจร้องทุกข์แทนพวกเจ้าได้ และพวกเจ้าก็ไม่อาจร้องทุกข์แทนฉันได้ แท้จริง ฉันได้ปฏิเสธต่อสิ่งที่พวกเจ้าตั้งให้ฉันให้เป็นภาคีต่ออัลลอฮฺแต่ก่อนนี้ แท้จริง บรรดาผู้อธรรมนั้น สำหรับพวกเขา คือการลงโทษอย่างเจ็บปวด”

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 22)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และขณะที่พวกเขาเห็นการลงโทษ และขณะที่บรรดาสัมพันธภาพที่มีต่อกันได้ขาดสะบั้นลง** ﴾ คือเมื่อพวกเขาได้ประสบกับการลงโทษของอัลลอฮฺ เล่ห์กลและความเกี่ยวพันกันได้ขาดตอน ขาดสะบั้นลงโดยสิ้นเชิง และไม่พบทางหนีรอดจากการลงโทษจากไฟนรกไปได้

อะฏออฺ ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴿ **และขณะที่บรรดาสัมพันธภาพที่มีต่อกันได้ขาดสะบั้นลง** ﴾ ว่าคือความรักที่มีต่อกัน เช่นเดียวกันมุญาฮิดได้กล่าวไว้ในรายงานหนึ่งของอิบนุ อบีนะญีฮฺ

(อัฏฏอบารี 3/290)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **และบรรดาผู้ที่ตามได้กล่าวว่า หากเรามีโอกาสกลับไปมีชีวิตใหม่ในโลกนี้อีกครั้งหนึ่ง เราก็จะปลีกตัวออกจากพวกเขาบ้าง เช่นเดียวกับที่พวกเขาได้ปลีกตัวออกจากพวกเรา** ﴾ คือถ้าแม้ว่า เรามีโอกาสกลับไปยังบ้านแห่งโลกดุนยาอีก

เราก็จะปลีกตัวออกจากพวกเหล่านั้น ออกจากการเคารพ สักการะพวกเขา เราจะไม่เหลียวไปมองพวกเขาอีก แต่เราจะให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วยการเคารพภักดี พวกเหล่านั้นเป็นพวกมุสาในเรื่องนี้ แต่ถ้าถูกให้กลับไป เขาก็จะกลับจากสิ่งที่ต้องห้าม แน่นอน พวกเขาเป็นพวกโกหก เป็นจอมมุสา เช่นเดียวกัน อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบเกี่ยวกับพวกเขาในเรื่องดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴿ **ในทำนองเดียวกันนั้นแหละ อัลลอฮฺจะทรงให้พวกเขาเห็นงานต่าง ๆ ของพวกเขาเป็นที่น่าเสียใจแก่พวกเขา** ﴾ คือจะให้มันเสียหายไปมลายสิ้นไป ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَقَدِمْنَآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا۟ مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَٰهُ هَبَآءً مَّنثُورًا ﴿٢٣﴾ ﴾

“และเรามุ่งสู่ส่วนหนึ่งของการงานที่พวกเขาได้ปฏิบัติไว้ แล้วเราได้ทำให้มันไร้คุณค่า กลายเป็นฝุ่นละอองที่ปลิวว่อน”

(ซูเราะฮฺ อัลฟุรกอน อายะฮฺที่ 23)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ مَّثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ ۖ أَعْمَٰلُهُمْ كَرَمَادٍ ٱشْتَدَّتْ بِهِ ٱلرِّيحُ فِى يَوْمٍ عَاصِفٍ ۖ
لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا۟ عَلَىٰ شَىْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلضَّلَٰلُ ٱلْبَعِيدُ ﴿١٨﴾ ﴾

“อุปมาบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาต่อพระผู้อภิบาลของพวกเขา การงานของพวกเขาเหมือนขี้เถ้า เมื่อลมพัดมันไปอย่างแรงในวันที่มีพายุ โดยที่พวกเขาไม่มีอำนาจในสิ่งที่พวกเขาแสวงหาไว้แต่อย่างใด นั่นคือการหลงทางที่ไกลลิบ”

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 18)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَعْمَٰلُهُمْ كَسَرَابٍۭ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ ٱلظَّمْـَٔانُ مَآءً حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَهُۥ لَمْ
يَجِدْهُ شَيْـًٔا وَوَجَدَ ٱللَّهَ عِندَهُۥ فَوَفَّىٰهُ حِسَابَهُۥ ۗ وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ﴿٣٩﴾ ﴾

“และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธานั้น การงานของพวกเขาเปรียบเสมือนภาพลวงตาในที่ราบโล่งเตียน คนกระหายน้ำคิดว่ามันเป็นแอ่งน้ำ เมื่อเขามาถึงมัน เขาจะไม่พบสิ่งใดเลย แต่เขาได้พบอัลลอฮฺทรงอยู่ประจันหน้าเขา แล้วพระองค์ทรงตอบแทนบัญชีการงานของเขาอย่างครบครัน และอัลลอฮฺนั้นทรงเป็นผู้รวดเร็วในการสอบสวน”

(ซูเราะฮฺ อันนูร อายะฮฺที่ 39)

และด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **และโดยที่พวกเขาจะไม่ได้ออกจากไฟนรกด้วย** ﴿

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ كُلُواْ مِمَّا فِى ٱلْأَرْضِ حَلَٰلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ ۚ إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٦٨﴾ إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِٱلسُّوٓءِ وَٱلْفَحْشَآءِ وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾ ﴾

168. โอ้มนุษย์ทั้งหลาย จงบริโภคสิ่งอนุมัติที่ดี ๆ จากสิ่งที่อยู่ในแผ่นดิน และจงอย่าตามบรรดาก้าวเดินของชัยฏอน แท้จริง มันคือศัตรูที่ชัดแจ้งของพวกเจ้า

169. ที่จริงมันเพียงแต่จะใช้พวกเจ้าให้ทำความชั่ว และสิ่งลามกเท่านั้น และจะใช้พวกเจ้าให้กล่าวความเท็จแก่อัลลอฮฺในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้

ให้รับประทานอาหารที่ฮาลาล ห้ามมิให้ตามก้าวเดินของชัยฏอน

อัลลอฮฺ ﷻ ได้อธิบายให้ทราบว่า ที่จริงแล้ว ไม่มีผู้ที่สมควรที่จะเคารพสักการะใด ๆ นอกจากพระองค์เท่านั้น พระองค์ทรงอิสระจากสิ่งที่พระองค์ทรงสร้าง พระองค์เป็นผู้ประทานเครื่องยังชีพให้กับมนุษย์ทั้งมวล ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้กล่าวว่าอนุญาตให้มนุษย์รับประทานจากสิ่งที่มีอยู่ในแผ่นดินที่เป็นของฮาลาล (อนุมัติ) จากอัลลอฮฺ และเป็นของดีต่อร่างกายด้วย โดยไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อร่างกาย ชีวิต และจิตใจ และพระองค์ได้ห้ามมิให้เดินตามชัยฏอนที่มันจะทำให้เราหลง และละเมิดในสิ่งที่เป็นที่ต้องห้าม ดังได้มีระบุอยู่ในฮะดีษที่รายงานโดย อิยาฎ อิบนุ ฮิมารฺ ที่บันทึกอยู่ในเศาะฮีฮฺมุสลิม จากท่านรอซูล ﷺ โดยท่านกล่าวว่า

(يَقُوْلُ اللهُ تَعَالَى إِنَّ كُلَّ مَالٍ مَنَحْتُهُ عِبَادِيْ فَهُوَ لَهُمْ حَلَالٌ – وَفِيْهِ – وَإِنِّيْ خَلَقْتُ عِبَادِيْ حُنَفَاءَ فَجَاءَتْهُمُ الشَّيَاطِيْنُ فَاجْتَالَتْهُمْ عَنْ دِيْنِهِمْ وَحَرَّمَتْ عَلَيْهِمْ مَا أَحْلَلْتُ لَهُمْ)

"อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า แท้จริง ทรัพย์ทุกอย่างที่ข้าได้ให้มันแก่บ่าวของข้า ก็ถือเป็นที่อนุมัติแก่พวกเขา และยังมีอีกว่า และความจริงข้าได้บังเกิดบ่าวของข้า มาในสภาพที่เอนเอียงไปสู่ความจริง แล้วชัยฏอนก็มายังพวกเขา แล้วล่อลวงพวกเขาออกไปจากศาสนาของพวกเขา และพวกมันได้ห้ามพวกเขาในสิ่งที่ข้าได้ให้มันเป็นที่อนุมัติสำหรับพวกเขา"

(มุสลิม 4/2197)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แท้จริง มัน (ชัยฏอน) นั้นคือศัตรูที่ชัดแจ้งของพวกเจ้า** ﴿ คือให้หนีจากมัน ระวังมันให้ดี ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَٱتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا يَدْعُوا۟ حِزْبَهُۥ لِيَكُونُوا۟ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ ﴿٦﴾ ﴾

"แท้จริง ชัยฏอนนั้นเป็นศัตรูกับพวกเจ้า พวกเจ้าจงถือว่ามันเป็นศัตรู แท้จริงมันเรียกร้องพลพรรคของมันเพื่อให้พวกมันเป็นสหายแห่งไฟที่ลุกโชติช่วง"

(ซูเราะฮฺ ฟาฏิรฺ อายะฮฺที่ 6)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِى وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّۢ ۚ بِئْسَ لِلظَّٰلِمِينَ بَدَلًا ﴾

"แล้วพวกเจ้าจะยึดเอามัน และวงศ์วานของมันเป็นผู้คุ้มครองอื่นจากข้า กระนั้นหรือ? ทั้ง ๆ ที่พวกมันเป็นศัตรูกับพวกเจ้า มันช่างชั่วช้าจริง ๆ ในการแลกเปลี่ยนสำหรับพวกอธรรม"

(ซูเราะฮฺ อัลกะฮฺฟิ อายะฮฺที่ 50)

กอตาดะฮฺ และอัสสุดดีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **และจงอย่าตามบรรดาก้าวเดินของชัยฏอน** ﴿ คือทุกความชั่วที่มีต่ออัลลอฮฺ ﷻ ถือเป็นก้าวเดินของชัยฏอนทั้งสิ้น

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจสอบโดยอัลฆุอมิดี 1/221)

อับดุ อิบนุ ฮุมัยดฺ ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส ว่า สิ่งที่เกิดจากการสาบาน หรือการบนบานขณะที่มีอารมณ์โกรธ ก็ถือเป็นส่วนหนึ่งจากก้าวเดินของชัยฏอน โดยจะต้องเสียการชดใช้ที่เรียกว่า กัฟฟาเราะฮฺ ยะมีน คือ การชดใช้อันเนื่องจากผิดคำสาบาน

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ที่จริงแล้ว มันเพียงแต่จะใช้พวกเจ้าให้ทำความชั่วและสิ่งลามกเท่านั้น และจะใช้พวกเจ้าให้กล่าวความเท็จแก่อัลลอฮฺในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้** ﴿ คือ ที่จริงศัตรูของพวกเจ้า คือ ชัยฏอน มันจะใช้ให้พวกเจ้ากระทำสิ่งเลวร้าย และให้ทำความชั่วให้มากๆ เช่น การทำซินา (ละเมิดทางเพศ) และที่คล้ายๆ กัน และให้หนักยิ่งไปกว่านั้นอีกเช่น กล่าวในเรื่องของอัลลอฮฺ โดยปราศจากความรู้ ซึ่งจะเข้าอยู่ในเรื่องนี้ด้วย คือการปฏิเสธ และการอุตริ (บิดอะฮฺ) ทุกอย่าง

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱتَّبِعُوا۟ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُوا۟ بَلْ نَتَّبِعُ مَآ أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ ۗ أَوَلَوْ
كَانَ ءَابَآؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾ وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ
كَفَرُوا۟ كَمَثَلِ ٱلَّذِى يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَآءً وَنِدَآءً ۚ صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْىٌ
فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾ ﴾

170. และเมื่อได้ถูกกล่าวแก่พวกเขาว่า จงปฏิบัติตามสิ่งที่อัลลอฮฺได้ประทานลงมาเถิด พวกเขาก็กล่าวว่า มิได้ เราจะปฏิบัติสิ่งที่เราได้พบบรรดาบรรพบุรุษของเราเคยปฏิบัติมาเท่านั้น และแม้ได้ปรากฏว่าบรรพบุรุษของพวกเขาไม่เข้าใจสิ่งใด และทั้งยังไม่ได้รับแนวทางอันถูกต้องก็ตามกระนั้นหรือ ?

171. และอุปมาบรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธานั้น ดังเช่นผู้ส่งเสียงตวาดสิ่งที่มันฟังไม่รู้เรื่อง นอกจากเสียงเรียก และเสียงตะโกนเท่านั้น พวกเขาคือคนหูหนวก เป็นใบ้ ตาบอด ดังนั้น พวกเขาจึงไม่เข้าใจ

คนมุชริก เป็นคนชอบเลียนแบบสิ่งที่ไม่ดี

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า เมื่อมีผู้กล่าวแก่พวกปฏิเสธที่เป็นมุชริกเหล่านั้น พวกเจ้าจงปฏิบัติตามสิ่งที่อัลลอฮฺได้ประทานให้แก่รอซูลของพระองค์เถิด และจงละทิ้งสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้ และหลงทางเหล่านั้นเสีย พวกเขาก็กล่าวตอบว่า เราขอปฏิบัติตาม สิ่งที่เราพบว่าบรรพบุรุษของเราเคยกระทำจะดีกว่าเช่น การกราบไหว้เจว็ด และภาคีต่างๆ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสปฏิเสธพวกเหล่านั้นว่า ﴾ **และแม้ได้ปรากฏว่าบรรพบุรุษของพวกเขา** ﴿ ที่พวกเขาได้เอาแบบและปฏิบัติตามการ

กระทำของพวกเขานั้น ﴿ **ไม่เข้าใจสิ่งใด และทั้งยังไม่ได้รับแนวทางที่ถูกต้องก็ตามกระนั้นหรือ ?** ﴾ คือ พวกเขาไม่มีความเข้าใจและไม่ได้รับทางนำเลย

อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส ว่าอายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับชาวยิวกลุ่มหนึ่ง ที่ท่านรอซูล ﷺ ได้เรียกร้องเชิญชวนให้พวกเขาเข้ารับอิสลาม แล้วพวกเขากลับตอบว่า เราจะปฏิบัติตามสิ่งที่เราได้พบบรรพบุรุษของเราเคยปฏิบัติมาเท่านั้น ดังนั้นอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอายะฮฺนี้ลงมา

(อัฏฏอบารี 3/305 ด้วยสายรายงานที่อ่อน)

คนมุชริก เป็นเช่นสัตว์เดรัจฉาน

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ยกอุทาหรณ์พวกเขา ดังที่พระองค์ตรัสว่า

﴿ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ﴾

"สำหรับบรรดาผู้ที่ไม่ศรัทธาต่อวันปรโลกนั้นมีตัวอย่างที่ชั่ว"

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลุ อายะฮฺที่ 60)

พระองค์ตรัสว่า ﴿ **และอุปมาบรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธานั้น** ﴾ คือ ปฏิเสธในสิ่งที่พวกเขาตกอยู่ในความลุ่มหลงและหลงผิด และโง่เง่าดังเช่นสัตว์เดรัจฉานทั่วๆ ไปที่ไม่เข้าใจสิ่งที่มนุษย์พูด เมื่อผู้เลี้ยงมันทำเสียงให้เป็นไปอย่างนั้นอย่างนี้ มันก็ไม่ค่อยเข้าใจนอกจากเพียงนิดหน่อยเท่านั้น อย่างนี้แหละที่ได้มีรายงานมาจาก อิบนุ อับบาส และอะบุลอาลียะฮฺ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/225) มุญาฮิด และอิกริมะฮฺ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/226) และอะฏออฺ, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อะฏออฺ อัลคอรอซานีย์ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/227) และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ก็เช่นเดียวกัน (อิบนุ อบีอาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/228)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **พวกเขาคือคนหูหนวก เป็นใบ้ และตาบอด** ﴾ คือ หูหนวกไม่ได้ยินความจริง หรือสัจธรรม เป็นใบ้ พูดไม่รู้เรื่อง และตาบอดมองไม่เห็นทางนำและทางเดิน ﴿ **ดังนั้น พวกเขาจึงไม่เข้าใจ** ﴾ คือ ไม่เข้าใจอะไรเลย

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُلُوا۟ مِن طَيِّبَـٰتِ مَا رَزَقْنَـٰكُمْ وَٱشْكُرُوا۟ لِلَّهِ إِن
كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ ٱلْمَيْتَةَ وَٱلدَّمَ
وَلَحْمَ ٱلْخِنزِيرِ وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ لِغَيْرِ ٱللَّهِ ۖ فَمَنِ ٱضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ
فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٣﴾

172. บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงบริโภคสิ่งที่เราได้ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้าจากสิ่งที่ดี ๆ ทั้งหลาย และจงขอบคุณอัลลอฮฺเถิด หากปรากฏว่าเฉพาะพระองค์เท่านั้น ที่พวกเจ้าจักเป็นผู้เคารพสักการะ

173. ที่จริงที่พระองค์ทรงห้ามพวกเจ้านั้น เพียงแต่สัตว์ที่ตายเอง และเลือด และเนื้อสุกร แล้วสัตว์ที่ถูกเปล่งเสียงที่มันเพื่ออื่นจากอัลลอฮฺ แล้วผู้ใดที่ได้รับความคับขัน โดยมิใช่เป็นผู้เสาะแสวงหา และไม่ใช่เป็นผู้ละเมิดขอบเขตแล้วไซร้ ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่เขา แท้จริงแล้ว อัลลอฮฺ เป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ

ให้รับประทานอาหารที่ดีๆ และอธิบายถึงสิ่งที่ต้องห้าม

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสใช้ให้บ่าวผู้ศรัทธาของพระองค์ให้บริโภคสิ่งที่ดีๆ ที่พระองค์ทรงให้เป็นเครื่องยังชีพแก่พวกเขา และให้ขอบคุณพระองค์ในการนั้น การบริโภคอาหารฮาลาล เป็นสาเหตุหนึ่งที่อัลลอฮฺจะทรงรับการขอพร และรับการประกอบศาสนกิจอีกด้วย และในทางตรงกันข้าม การบริโภคของที่ฮะรอม (ต้องห้าม) จะขัดขวางมิให้อัลลอฮฺรับการขอพร และประกอบศาสนกิจ ดังที่มีระบุอยู่ในฮะดีษที่รายงานโดยอิมามอะหฺมัด จากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللهَ طَيِّبًا لاَ يَقْبَلُ إِلاَّ طَيِّبًا وَإِنَّ اللهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِيْنَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِيْنَ فَقَالَ ﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ كُلُوا۟ مِنَ ٱلطَّيِّبَـٰتِ وَٱعْمَلُوا۟ صَـٰلِحًا ۖ إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴾ وَقَالَ ﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُلُوا۟ مِن طَيِّبَـٰتِ مَا رَزَقْنَـٰكُمْ ﴾ ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيْلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ يَا رَبِّ يَا رَبِّ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ وَمَشْرَبُهُ

حَرَامٌ وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ وَغُذِّيَ بِالْحَرَامِ فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذٰلِكَ)

"โอ้มนุษย์ทั้งหลาย แท้จริง อัลลอฮฺนั้นดี พระองค์จะไม่ทรงรับนอกจากเป็นสิ่งที่ดี และแท้จริง อัลลอฮฺทรงใช้บรรดาผู้ศรัทธาตามที่พระองค์ทรงใช้มันกับบรรดารอซูล พระองค์ตรัสว่า (โอ้บรรดารอซูลทั้งหลาย จงรับประทานจากสิ่งที่ดีๆ และจงทำดี ความจริงข้านั้น รู้ถึงสิ่งที่พวกท่านกระทำ) และพระองค์ตรัสว่า (โอ้บรรดาผู้ศรัทธาแล้วทั้งหลาย จงรับประทานจากสิ่งที่ดีๆ ที่เราให้เป็นเครื่องยังชีพแก่พวกเจ้า) ต่อจากนั้น พระองค์ได้กล่าวถึงชายคนหนึ่งที่เดินทางไกล ผมยุ่ง ใบหน้าเปื้อนฝุ่น ยกมือทั้งสองข้างของเขาขึ้นสู่ฟ้า (โดยกล่าวว่า) โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน โดยที่อาหารของเขาเป็นที่ต้องห้าม เครื่องดื่มของเขาเป็นที่ต้องห้าม เสื้อผ้าของเขาเป็นที่ต้องห้าม และบริโภคด้วยสิ่งที่เป็นที่ต้องห้าม แล้วคำขอของเขานั้นจะถูกตอบรับได้อย่างไร ?"

(บันทึกโดย อะหฺมัด 3/327, มุสลิม 2/703 และอัตติรฺมิซี ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/333)

และอันเนื่องจากที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้ความโปรดปรานด้วยการประทานเครื่องยังชีพมาให้และพระองค์ทรงแนะนำพวกเขาให้รับประทานแต่สิ่งที่ดีๆ โดยกล่าวว่าพระองค์มิได้ทรงห้ามพวกเขา นอกจากอัลมัยตะฮฺ คือสัตว์ที่ตายเองโดยไม่ได้เชือด ไม่ว่าจะถูกรัดคอตาย ถูกตีตาย ตกจากที่สูงตาย ชนกันจนตาย หรือถูกเสือกัดตาย แต่ในเรื่องนี้ยกเว้นสัตว์ทะเล หรือสัตว์น้ำ เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿ أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ ﴾ ซึ่งมีความว่า ได้ถูกอนุมัติแก่พวกเจ้าซึ่งสัตว์ล่าในทะเลและอาหารจากทะเล *(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 96)* โดยจะนำมากล่าว *อินชาอัลลอฮฺ* เมื่อถึงที่ของมัน

และเพราะมีฮะดีษที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ในหนังสือเศาะฮีฮฺ

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/152)

ในหนังสือมุสนัด, มุวัฏเฏาะอฺ และสุนันต่างๆ ที่ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวเกี่ยวกับทะเลว่า

(هُوَ الطَّهُوْرُ مَاؤُهُ الْحِلُّ مَيْتَتُهُ)

"ทะเลนั้น น้ำของมันสะอาด และสัตว์ที่ตายเองของทะเลก็เป็นที่อนุมัติ"

(อะหฺมัด 5/365, มุวัฏเฏาะอฺ 1/22, อบูดาวูด 1/65 ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 1/224, อันนะซาอี 1/50 และอิบนุมาญะฮฺ 1/136)

อัชชาฟิอี, อะหฺมัด, อิบนุมาญะฮฺ และอัดดารอกุฏนี ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดย อิบนุ อุมัรฺ โดยเป็นฮะดีษมัรฺฟัวะอฺ ว่า

(أُحِلَّ لَنَا مَيْتَتَانِ وَدَمَانِ السَّمَكُ وَالْجَرَادُ وَالْكَبِدُ وَالطِّحَالُ)

"เป็นที่อนุมัติแก่เรา สัตว์ที่ตายเอง 2 ชนิด และเลือด 2 ชนิด คือ ปลา และตั๊กแตน และตับกับม้าม"

(ตัรฺตีบมุสนัดของอิมามชาฟิอี 2/173, อะหฺมัด 2/97, อิบนุมาญะฮฺ 2/1073 และอัดดารอกุฏนี 4/272)

โดยจะนำรายละเอียดในเรื่องนี้มา *อินชาอัลลอฮฺ* ในซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ

(เรื่องย่อย) นมของสัตว์ที่ตายเอง และไข่ของมันที่ติดอยู่ที่ตัวมัน ถือเป็นนะญิส (สิ่งสกปรก) ตามทรรศนะของอิมามชาฟิอี และคนอื่นๆ เพราะมันเป็นส่วนหนึ่งจากสัตว์ที่ตายนั้น

อิมามมาลิก ได้กล่าวไว้ในรายงานหนึ่งว่า มันสะอาดนอกจากมันจะเป็นนะญิสอันเนื่องจากอยู่ใกล้กัน และเช่นเดียวกัน เยื่อในกระเพาะสำหรับให้นมเกาะติดกันเป็นก้อน แต่ในเรื่องนี้มีความเห็นที่ต่างกัน แต่ตามทรรศนะที่ร่ำลือในหมู่พวกเขานั้น ถือเป็นนะญิส และความจริงพวกเขาก็ได้นำหลักฐานมาโต้กับตัวของพวกเขาเองที่ว่า บรรดาศอฮาบะฮฺได้กินเนยแข็งของชาวมะยูซีย์ (พวกบูชาไฟ) แล้วอัลกุรฺฏุบีย์ได้กล่าวในการอธิบายตรงนี้ว่า นมนั้นจะปะปนกับเยื่อดังกล่าวนั้นเล็กน้อย และถือเป็นการอนุโลมให้ถ้ามีนะญิสเล็กน้อยปนอยู่ในของเหลวส่วนใหญ่

(อัลกุรฺฏุบีย์ 2/221)

อิบนุมาญะฮฺ ได้บันทึกรายงานจากซัลมาน ﷺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้ถูกถามเกี่ยวกับเนย, เนยแข็ง และขนสัตว์ ท่านตอบว่า

(اَلْحَلَالُ مَا أَحَلَّ اللهُ فِيْ كِتَابِهِ وَالْحَرَامُ مَا حَرَّمَ اللهُ فِيْ كِتَابِهِ وَمَا سَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ)

"สิ่งที่ฮาลาล (อนุมัติ) นั้นคือ สิ่งที่อัลลอฮฺได้อนุมัติไว้ในคัมภีร์ของพระองค์ และสิ่งที่ฮะรอม (ต้องห้าม) คือสิ่งที่อัลลอฮฺได้ห้ามไว้ในคัมภีร์ของพระองค์ และสิ่งที่พระองค์ได้นิ่งไว้ไม่ได้กล่าวก็ถือเป็นส่วนหนึ่งที่อนุโลมให้"

(อิบนุมาญะฮฺ 2/1117)

เช่นเดียวกันอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงห้ามเนื้อสุกร ไม่ว่าสุกรตัวนั้นจะถูกเชือด หรือตายเอง ซึ่งรวมถึงไขมันของมัน ซึ่งบางทีก็ถือเป็นเนื้อของมันด้วยตามส่วนมาก หรือพิจารณาโดยการอนุมาน (กิยาส) ตามทรรศนะหนึ่ง

และเช่นเดียวกันพระองค์ทรงห้ามบริโภคสัตว์ที่เชือดโดยการเปล่งนามผู้อื่นนอกจากอัลลอฮฺ เป็นการบูชายัญ หรือเพื่อสิ่งนั้นๆ อย่างเช่นในสมัยญาฮิลียะฮฺเขาเชือดกัน อัลกุรฏุบีย์ได้นำเสนอฮะดีษที่รายงานโดยอาอิชะฮฺ ﷺ ว่า นางได้ถูกถามเกี่ยวกับสัตว์ที่คนอะญัม (คนอื่นจากอาหรับ) ได้เชือดเพื่อวันสำคัญของพวกเขา แล้วพวกเขาได้เอาบางส่วนมาให้มุสลิม จะกินได้ไหม? นางตอบว่า การเชือดแบบนั้นอย่าได้กินเลย กินพืชผักจะดีกว่า

(อัลกุรฏุบีย์ 2/224)

ของต้องห้ามเป็นที่อนุมัติสำหรับผู้ที่อยู่ในภาวะคับขัน

ต่อจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้อนุญาตบริโภคสิ่งดังกล่าวในยามจำเป็นและคับขันได้ เมื่อไม่มีอาหารที่อนุมัติอย่างอื่น โดยพระองค์ตรัสว่า ﴾ **แล้วผู้ใดที่ได้รับความคับขันโดยมิใช่เป็นผู้เสาะแสวงหา และไม่ใช่เป็นผู้ละเมิดขอบเขตแล้วไซร้** ﴿ คือ โดยปราศจากการละเมิด และการฝ่าฝืน ﴾ **ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่เขา** ﴿ ในการที่จะกินดังกล่าวนั้น ﴾ **แท้จริงแล้ว อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ** ﴿

มุญาฮิด ได้กล่าวว่า ผู้ใดที่มีภาวะคับขันโดยไม่ได้เสาะแสวงหา และโดยไม่ละเมิด ในการปล้นสะดม หรือแยกตัวออกจากผู้นำ (โดยเป็นกบฏ) หรือออกไปทำความชั่วต่ออัลลอฮฺ ก็มีข้อผ่อนผัน และผู้ใดออกไปเพื่อเสาะแสวงหาตามความอยาก และละเมิดขอบเขตของศาสนาหรือไปทำความชั่วก็ไม่มีข้อผ่อนผันใดๆ ทั้งสิ้นแม้จะเป็นผู้คับขันก็ตาม เช่นเดียวกันได้มีรายงานจาก สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ โดยที่สะอีดได้กล่าวไว้ในรายงานหนึ่ง และจากมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน เกี่ยวกับคำว่า “บาฆิน” ที่แปลว่า เสาะแสวงหา หมายความถึงว่าไม่เป็นที่อนุมัติแก่เขา

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/236)

รายงานอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า (غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ) โดยเขากล่าวว่า (غَيْرَ بَاغٍ) ในเรื่องสัตว์ที่ตายเอง และจะต้องไม่ละเมิดที่จะกินมัน

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า (فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ) เขากล่าวว่า โดยไม่เสาะแสวงหาเอาสัตว์ที่ตายเองมากินโดยการละเมิดของที่ฮาลาลไปสู่ของที่ฮะรอม

(อัฏฏอบารี 3/324)

(เรื่องย่อย) ถ้าผู้คับขันพบสัตว์ที่ตายเองหรือซากตาย และอาหารของคนอื่นด้วยโดยที่ไม่ได้ไปแย่งชิงเขามา หรือ ทำความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ก็ไม่อนุญาตให้เขากินซากตาย แต่ให้กินของคนอื่นก่อนโดยไม่มีข้อขัดแย้ง

อิบนุมาญะฮฺ ได้บันทึกรายงานจากอับบ๊าด อิบนุ ชุเราะห์บีล อัลฆุบะรีย์ ว่า ในปีหนึ่งพวกเราได้ประสบกับความหิวโหย และฉันจึงได้มาที่เมืองมะดีนะฮฺแล้วได้มาที่สวนแห่งหนึ่ง แล้วฉันได้เอารวงข้าวมารวงหนึ่ง แกะเปลือกมันออกแล้วเอามากิน แล้วเอามันเก็บไว้ในผ้าของฉัน เมื่อเจ้าของสวนก็มา แล้วทุบตีฉัน และได้เอาผ้าของฉันไป ฉันจึงได้มาหาท่านรอซูล ﷺ แล้วบอกให้ท่านทราบ ท่านได้กล่าวแก่ชายคนนั้นว่า

(مَا أَطْعَمْتَهُ إِذْ كَانَ جَائِعًا (أَوْسَاغِبًا) وَلَا عَلَّمْتَهُ إِذْا كَانَ جَاهِلاً فَأَمَرَهُ فَرَدَّ إِلَيْهِ ثَوْبَهُ وَأَمَرَ لَهُ بِوَسْقٍ مِنْ طَعَامٍ أَوْ نِصْفِ وَسْقٍ)

"ท่านจะไม่ให้อาหารแก่เขาหรือ ถ้าเขาหิว (หรือท่านพูดว่าซาฆิบัน ก็แปลว่า หิวเหมือนกัน) และท่านไม่สอนให้เขารู้หรือ ถ้าเขาไม่รู้ แล้วท่านได้ใช้ให้เขาคืนผ้าให้เขาไป) แล้วเขาก็เอาผ้าคืนให้ไปแล้ว ท่านได้สั่งให้เอาอาหารให้ 1 วะซัก [(1)] *หรือครึ่งวะซัก"* (ฮะดีษนี้ รายงานถูกต้อง)

(อิบนุมาญะฮฺ 2/770)

ในเรื่องนี้ยังมีหลักฐานอีกมากมาย ส่วนหนึ่งจากนั้นก็คือ ฮะดีษที่รายงานโดยอัมรฺ อิบนุ ชุอัยบฺ จากบิดาของเขา จากปู่ของเขา ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้ถูกถามเกี่ยวกับผลไม้ที่แขวนอยู่ แล้วท่านได้ตอบว่า

(مَنْ أَصَابَ مِنْهُ مِنْ ذِيْ حَاجَةٍ بِفِيْهِ غَيْرَ مُتَّخِذٍ خُبْنَةً فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ)

"ผู้ใดหยิบเอามันไป โดยความจำเป็นโดยใช้ปากของเขา ไม่ได้เอาใส่ห่อผ้าก็ไม่มีอะไร......"

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 4/510)

มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่เขา แท้จริงแล้ว อัลลอฮฺเป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ** ﴾ ในสิ่งที่เขากินเขาไปโดยคับขัน

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/240)

สะอีด อิบนุญุบัยรฺ ได้กล่าวว่า เขาจะได้รับการอภัยในสิ่งที่เขากินของต้องห้ามเข้าไป ได้รับความเมตตา เพราะเขาได้รับอนุมัติให้กินของต้องห้ามได้ในยามคับขัน

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/240)

---

(1) 1 วะซัก เท่ากับ 60 ศออฺ / 1 ศออฺ ประมาณ 3 ลิตรกว่าเกือบ 4 ลิตรไทย

รายงานจากมัสรูก ว่า ผู้ที่ได้รับความคับขัน แต่ไม่ยอมกิน ไม่ยอมดื่ม หลังจากนั้นเขาก็เสียชีวิต เขาต้องเข้านรก

(อัลบัยหะกี 9/357)

ในกรณีเช่นนี้ การกินของต้องห้ามในภาวะคับขัน ถือเป็นเรื่องพื้นฐานที่จำเป็นไม่ใช่เป็นข้อผ่อนผัน

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡتُمُونَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ وَيَشۡتَرُونَ بِهِۦ
ثَمَنٗا قَلِيلًا أُوْلَٰٓئِكَ مَا يَأۡكُلُونَ فِي بُطُونِهِمۡ إِلَّا ٱلنَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ
يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمۡ وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٧٤ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ
ٱشۡتَرَوُاْ ٱلضَّلَٰلَةَ بِٱلۡهُدَىٰ وَٱلۡعَذَابَ بِٱلۡمَغۡفِرَةِۚ فَمَآ أَصۡبَرَهُمۡ
عَلَى ٱلنَّارِ ١٧٥ ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ نَزَّلَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّۗ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ
ٱخۡتَلَفُواْ فِي ٱلۡكِتَٰبِ لَفِي شِقَاقِۭ بَعِيدٖ ١٧٦﴾

174. แท้จริง บรรดาผู้ที่ปิดบังสิ่งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคัมภีร์ที่อัลลอฮฺได้ประทานลงมา และนำสิ่งนั้นไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่มีค่าเพียงเล็กน้อย ชนเหล่านี้ มิได้กินอะไรลงไปในท้องของเขานอกจากไฟเท่านั้น และในวันกิยามะฮฺนั้น อัลลอฮฺจะไม่ทรงพูดกับพวกเขา และจะไม่ทรงทำให้พวกเขาบริสุทธิ์ และพวกเขาจะได้รับการลงโทษอย่างเจ็บแสบ

175. ชนเหล่านี้ คือผู้ที่นำเอาแนวทางที่ถูกต้องไปแลกกับแนวทางที่หลงผิด และเอาการอภัยไปแลกเปลี่ยนกับการลงโทษ พวกเขาช่างทนต่อไฟนรกเสียนี่กระไร

176. นั่นก็เพราะว่า อัลลอฮฺได้ประทานคัมภีร์ลงมาพร้อมด้วยสัจธรรม และแท้จริง บรรดาผู้ที่ขัดแย้งกันในคัมภีร์ ย่อมอยู่ในการแตกแยกที่ห่างไกล

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงกล่าวโทษชาวยิว ที่ปกปิดสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ประทานลงมา

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **แท้จริง บรรดาผู้ที่ปิดบังสิ่งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคัมภีร์ที่อัลลอฮฺได้ประทานลงมา)** หมายความถึงชาวยิวที่ได้ปกปิดลักษณะของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่ระบุอยู่ในคัมภีร์ของพวกเขาด้วยน้ำมือของพวกเขาเองในส่วนที่ยืนยันในเรื่องสาสน์และการเป็นนบี ซึ่งพวกเขาได้ปิดบังเรื่องดังกล่าวเอาไว้เพื่อการเป็นผู้นำของพวกเขาจะได้ไม่หลุดพ้นไป โดยที่พวกเขาเคยได้รับเกียรติจากชาวอาหรับมาก่อน พวกเขาหวาดกลัวในเรื่องนี้ กลัวว่าคนที่เคยเชื่อเขาปฏิบัติตามพวกเขาจะเสื่อมคลาย พวกเขาจึงปกปิดเรื่องดังกล่าวเอาไว้ เพื่อรักษาสถานภาพของตนเอง ดังนั้น พวกเขาจึงทำผิด หันเหออกมาจากทางนำที่ถูกต้อง ไม่ปฏิบัติตนอยู่ในสัจธรรม ไม่ยอมเชื่อท่านรอซูล ไม่ยอมศรัทธาตามที่มีมาจากอัลลอฮฺ นอกจากชนส่วนน้อยในพวกเขาเท่านั้น ดังนั้น พวกเขาจึงล้มเหลว ขาดทุนทั้งโลกนี้และโลกหน้า

สำหรับในโลกนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงเปิดเผยให้บ่าวของพระองค์ได้ทราบถึงความสัตย์จริงของท่านรอซูล ที่ได้ถูกแต่งตั้งมา โดยให้มีสัญญาณหลักฐานมายืนยันอย่างชัดเจน เป็นหลักฐานขั้นเด็ดขาด บรรดาผู้คนที่ยำเกรงอัลลอฮฺได้ยอมเชื่อฟัง และปฏิบัติตามรอซูลท่านนั้น และได้กลายเป็นผู้ช่วยเหลือท่านในการเผยแผ่ และต่อสู้ไปในที่สุด ซึ่งชาวยิวเองยิ่งไม่พอใจ และโกรธเป็นทวีคูณ อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวโทษพวกเขาไว้ในคัมภีร์ของพระองค์ไว้ในหลายที่ด้วยกัน ส่วนหนึ่งจากนั้น ก็คือ อายะฮฺของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่านี้ก็คืออายะฮฺนี้ ﴿ **แท้จริง บรรดาผู้ที่ปิดบัง สิ่งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคัมภีร์ที่อัลลอฮฺได้ประทานลงมา และนำสิ่งนั้นไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่มีค่าเพียงเล็กน้อย** ﴾ คือเป็นสิ่งของเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ในโลกนี้เท่านั้น ﴿ **ชนเหล่านี้ มิได้กินอะไรลงไปในท้องของเขานอกจากไฟเท่านั้น** ﴾ คือที่เขากินลงไปเพื่อแลกเปลี่ยนกับการปกปิดความจริง ก็คือไฟนรกที่มันจะเผาไหม้อยู่ในท้องของเขาในวันกิยามะฮฺ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلْيَتَٰمَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِى بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้ที่กินทรัพย์ของเด็กกำพร้าด้วยความอธรรมนั้น แท้จริง พวกเขากินไฟเข้าไปในท้องของพวกเขาต่างหาก และพวกเขาก็จะเข้าสู่เปลวเพลิง"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 10)

ในฮะดีษเศาะฮีฮฺจากท่านรอซูล ﷺ ท่านได้กล่าวว่า

(اَلَّذِيْ يَأْكُلُ أَوْ يَشْرَبُ فِيْ آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ إِنَّمَا يُجَرْجِرُ فِيْ بَطْنِهِ نَارُ جَهَنَّمَ)

"ผู้ที่กิน และดื่มในภาชนะทองคำและเงิน ที่จริงแล้วไฟนรกญะฮันนัมมันคราง กระหึ่มอยู่ในท้องของเขา"

(อัลบุคอรี 5634, มุสลิม 2065)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และในวันกิยามะฮฺนั้น อัลลอฮฺจะไม่ทรงพูดกับพวกเขา และจะไม่ทรงทำให้พวกเขาบริสุทธิ์ และพวกเขาจะได้รับการลงโทษอย่างเจ็บแสบ** ﴾ ทั้งนี้ ก็เพราะว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงกริ้วพวกเขา เพราะพวกเขาปิดบัง ซึ่งพวกเขาก็ทราบดี จึงสมควรจะได้รับความกริ้วจากอัลลอฮฺ ดังนั้น พระองค์จึงไม่มองดูพวกเขา และไม่ทำให้พวกเขาพ้นมลทิน ไม่ชมเชยพวกเขาแต่จะลงโทษพวกเขาอย่างเจ็บแสบ ต่อจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้พวกเขาทราบว่า ﴿ **ชนเหล่านี้คือผู้ที่นำเอาแนวทางที่ถูกต้องไปแลกกับแนวทางที่หลงผิด** ﴾ คือพวกเขาได้หันเหออกจากทางนำที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นที่ทราบดีอยู่ในคัมภีร์ของพวกเขาเช่นเรื่องลักษณะของท่านรอซูล ﷺ การระบุถึงการได้รับแต่งตั้งของท่านและข่าวดีต่างๆ การให้ปฏิบัติตามท่าน และเชื่อฟังท่าน ซึ่งเรื่องต่างๆ เหล่านี้ พวกเขาได้เปลี่ยนแปลง บิดเบือน พวกเขาจึงตกเป็นผู้หลงผิด โกหก ปฏิเสธ ปิดบังสิ่งที่ระบุอยู่ในคัมภีร์ของพวกเขาไปเสีย ﴿ **และเอาการอภัยโทษไปแลกเปลี่ยนกับการอภัยโทษ** ﴾ ซึ่งเป็นผลมาจากเอาความถูกต้องไปแลกกับแนวทางที่หลงผิดนั่นเอง

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **พวกเขาช่างทนต่อไฟนรกเสียนี่กระไร** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงบอกให้เขาทราบว่า พวกเขาต้องถูกลงโทษอย่างแสนสาหัส บรรดาคนที่เห็นจะต้องประหลาดใจกับการที่พวกเขาจะต้องทนต่อการรับโทษดังกล่าวนั้น ขออัลลอฮฺได้โปรดคุ้มครองพวกเรามิให้เป็นเช่นนั้นเลย

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **นั่นก็เพราะว่า อัลลอฮฺได้ประทานคัมภีร์ลงมาพร้อมด้วยสัจธรรม** ﴾ คือพวกเขาสมควรที่จะได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ประทานคัมภีร์มาให้แก่นบีมุฮัมมัด และนบีก่อนๆ เพื่อให้มนุษย์บรรลุสู่ความจริง และนำความเท็จออกไป แต่พวกเขานั้น ได้เอาอายะฮฺของอัลลอฮฺมาทำเล่นๆ ซึ่งคัมภีร์เหล่านั้นใช้ให้เปิดเผยความรู้ เพื่อให้แพร่ออกไปให้ผู้คนได้ทราบโดยทั่วกัน พวกเขากลับฝ่าฝืนสร้างความเท็จ โดยที่รอซูลท่านนี้เป็นรอซูลท่านสุดท้ายในโลกนี้ ที่จะเรียกร้องเชิญชวนพวกเขาไปสู่อัลลอฮฺ ﷻ ใช้ให้พวกเขาทำความดี ห้ามปรามพวกเขามิให้ทำความชั่ว โดยที่พวกเขาสร้างความเท็จ ฝ่าฝืน ปฏิเสธ ปิดบังลักษณะของท่าน ดูถูกอายะฮฺของอัลลอฮฺ ที่ได้ถูกประทานลงมาให้ศาสนทูตของพระองค์ ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงสมควรได้รับการลงโทษเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **นั่นก็เพราะอัลลอฮฺได้ประทานคัมภีร์ลงมาพร้อมด้วยสัจธรรม และแท้จริง บรรดาผู้ที่ขัดแย้งกันในคัมภีร์นั้นย่อมอยู่ในการแตกแยกที่ห่างไกล** ﴾

﴿ لَّيْسَ الْبِرَّ أَن تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا ۖ وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ (١٧٧) ﴾

177. หาใช่คุณธรรมไม่ การที่พวกเจ้าผินหน้าของพวกเจ้าไปทางทิศตะวันออก และทิศตะวันตก แต่ทว่า คุณธรรมนั้นคือผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลก และศรัทธาต่อมลาอิกะฮฺ ต่อคัมภีร์ และนบีทั้งหลาย และบริจาคทรัพย์ ทั้ง ๆ ที่มีความรักในทรัพย์นั้นแก่บรรดาญาติที่สนิท และบรรดาเด็กกำพร้า และแก่บรรดาผู้ที่ยากจน และผู้ที่อยู่ในการเดินทาง และบรรดาผู้ที่มาขอ และบริจาคในการไถ่ทาส และเขาได้ปฏิบัติละหมาด และชำระซะกาต และ (คุณธรรมนั้น) คือบรรดาผู้ที่รักษาสัญญาของพวกเขาโดยครบถ้วนเมื่อพวกเขาได้สัญญาไว้ และบรรดาผู้ที่อดทนต่อความทุกข์ยาก และในความเดือดร้อน และขณะต่อสู้ในสมรภูมิ ชนเหล่านี้แหละ คือผู้ที่พูดจริง และชนเหล่านี้แหละ คือผู้ที่ยำเกรง

ความดีอันหลากหลาย

อายะฮฺนี้ได้ประมวลไว้ด้วยข้อความที่สำคัญ หลักของศาสนาและหลักศรัทธาที่เที่ยงตรงหลายประการ

อายะฮฺนี้ อธิบายได้ว่า อัลลอฮฺ ﷻ นั้น เมื่อพระองค์ทรงใช้บรรดาผู้ศรัทธาประการแรกให้ผินหน้าไปทางบัยตุลมักดิสในเวลาละหมาด ต่อมาก็ให้ผินมาทางอัลกะอฺบะฮฺ ชาวคัมภีร์และมุสลิมบางคนก็มองแง่ และมีปฏิกิริยาในทางลบ แล้วอัลลอฮฺก็ได้ประทานอายะฮฺลงมาอธิบายให้ทราบว่า เป้าหมายดังกล่าวนั้นมิใช่อะไรอื่น ที่จริงแล้วเป็นการภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ

เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งโดยให้หันไปตามที่พระองค์ทรงใช้ปฏิบัติตามบัญญัติของพระองค์ อย่างนี้ถือเป็นคุณหรือความดี เป็นการยำเกรงต่ออัลลอฮฺ และถือเป็นการศรัทธาที่เต็มเปี่ยม ไม่ใช่เป้าหมายไปทางตะวันออก หรือทางตะวันตกแต่ประการใด และไม่ถือเป็นการภักดีต่ออัลลอฮฺ ถ้ายังฝ่าฝืนคำสั่งของอัลลอฮฺอยู่ ด้วยเหตุนี้อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **หาใช่คุณธรรมไม่ การที่พวกเจ้าผินหน้าของพวกเจ้าไปทางทิศตะวันออก และทิศตะวันตก แต่ทว่าคุณธรรมนั้น คือ ผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลก** ﴾ ไปจนจบอายะฮฺ อายะฮฺนี้ก็คล้ายๆ กับที่พระองค์ได้ตรัสเกี่ยวกับเรื่องอุฎฮียะฮฺ และของให้ต่างๆ ที่ว่า

﴿ لَن يَنَالَ ٱللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا وَلَٰكِن يَنَالُهُ ٱلتَّقْوَىٰ مِنكُمْ ﴾

“เนื้อของมันและเลือดของมันนั้นจะไม่ถึงอัลลอฮฺแต่อย่างใด แต่การยำเกรงของพวกเจ้าจะถึงพระองค์”

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 37)

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า ชาวยิวนั้นจะหันไปทางทิศตะวันตก แต่ชาวคริสต์จะหันไปทางทิศตะวันออก แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿ **หาใช่คุณธรรมไม่ การที่พวกเจ้าผินหน้าของพวกเจ้าไปทางทิศตะวันออก และทิศตะวันตก** ﴾ เขากล่าวว่า นี่เป็นคำพูดที่เกี่ยวกับการศรัทธา แต่ข้อเท็จจริงก็คือ การกระทำ ซึ่งมีรายงานเช่นนั้นมาจากอัลฮะซัน และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/251)

อัษเษารีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴿ **แต่ทว่า คุณธรรมนั้น คือผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ.....** ﴾ เขากล่าวว่า อย่างนี้เป็นประเภทของความดีทั้งหมด

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/253)

ดังนั้น ผู้ใดที่มีคุณลักษณะตามที่ระบุอยู่ในอายะฮฺนี้ เขาก็ได้เข้าอยู่ในห่วงอันแน่นหนามั่นคงแข็งแรงของอิสลามทุกประการ ซึ่งรวมเอาความดีไว้ทั้งหมด นั่นก็คือ อีมานต่ออัลลอฮฺ ﷻ เพราะความจริงแล้วไม่มีผู้ที่ควรได้รับการเคารพสักการะนอกจากพระองค์ เชื่อว่ามีบรรดามลาอิกะฮฺ ซึ่งถือเป็นทูตระหว่างอัลลอฮฺกับบรรดาศาสนทูต

(ต่อคัมภีร์) ซึ่งคำๆ นี้เป็นชื่อชนิดของคัมภีร์ รวมถึงบรรดาคัมภีร์ทั้งหมดที่ประทานลงมาจากฟากฟ้าให้แก่บรรดานบีทั้งหลาย จนกระทั่งคัมภีร์สุดท้าย คือคัมภีร์อัลกุรอานที่มายืนยันคัมภีร์ก่อนนั้น ซึ่งรวมเอาความดีทั้งหมดเอาไว้ ประมวลเอาความสุขทั้งในโลกนี้ และในโลกหน้าเอาไว้ และมายกเลิกคัมภีร์ก่อนๆ ที่ใช้เฉพาะกาล โดยที่บรรดานบี และรอซูลตั้งแต่แรกสุดจนสุดท้ายก็ยอมรับการเป็นนบี และการเป็นรอซูลท่านสุดท้ายของมุฮัมมัด ﷺ

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และบริจาคทรัพย์ทั้ง ๆ ที่มีความรักในทรัพย์นั้น** ﴿ ดังที่มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง จากฮะดีษที่รายงานโดยอบูฮุร็อยเราะฮฺ ซึ่งเป็นฮะดีษมัรฟูวะอฺว่า

(أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ تَصَّدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيْحٌ شَحِيْحٌ تَأْمُلُ الْغِنَى وَتَخْشَى الْفَقْرَ)

"การบริจาคทานที่ประเสริฐที่สุด คือการที่ท่านบริจาค ขณะที่ท่านยังดีอยู่ มีทรัพย์สินไม่มากนัก หวังความร่ำรวย และกลัวความจน"

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/334, มุสลิม 2/716)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴾ وَيُطْعِمُونَ ٱلطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ ٱللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَآءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾ ﴿

"และพวกเขาได้ให้อาหารเนื่องด้วยความรักต่อพระองค์ แก่คนยากจน, เด็กกำพร้า และเชลยศึก (พวกเขากล่าวว่า) แท้จริง เราให้อาหารแก่พวกเจ้า โดยหวังความโปรดปรานของอัลลอฮฺ เรามิได้หวังการตอบแทน และการขอบคุณจากพวกเจ้าแต่ประการใด"

(ซูเราะฮฺ อัลอินซาน อายะฮฺที่ 8 และ 9)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴾ لَن تَنَالُوا۟ ٱلْبِرَّ حَتَّىٰ تُنفِقُوا۟ مِمَّا تُحِبُّونَ ﴿

"พวกเจ้าจะยังไม่ประสบกับคุณธรรม จนกว่าพวกเจ้าจะบริจาคจากสิ่งที่พวกเจ้าชอบ"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 92)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴾ وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ﴿

"และพวกเขาจะให้สิทธิ์แก่ผู้อื่นก่อนตัวของพวกเขาเอง ถึงแม้ว่าพวกเขาจะมีความต้องการอยู่มากก็ตาม"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัชรฺ อายะฮฺที่ 9)

นี่เป็นอีกจุดหนึ่งที่สูงส่งยิ่ง คือพวกเขาจะให้ผู้อื่นได้รับก่อนตัวเอง ถึงแม้ว่าตัวเองจะต้องการอยู่ก็ตาม พวกนี้จะให้สิ่งที่เขาชอบ เขารัก แก่ผู้ที่มีความต้องการ

และดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ **แก่บรรดาญาติสนิท** ﴾ คือ มีส่วนใกล้ชิดกับผู้ให้ คือ พวกเขาสมควรยิ่งกว่าที่จะได้รับของบริจาค ดังที่มีระบุอยู่ในฮะดีษ ที่ว่า

(اَلصَّدَقَةُ عَلَى الْمَسَاكِيْنِ صَدَقَةٌ وَعَلَى ذِي الرَّحِمِ إِثْنَتَانِ صَدَقَةٌ وَصِلَةٌ فَهُمْ أَوْلَى النَّاسِ بِكَ وَبِرِّكَ وَإِعْطَائِكَ)

"การบริจาคทานแก่คนขัดสนนั้น เป็นทานอย่างหนึ่ง และการให้แก่ญาติที่ใกล้ชิดนั้นได้สองอย่างคือได้ทั้งเป็นทาน และสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด ดังนั้น พวกเขาจึงสมควรยิ่งแก่ท่าน และแก่ความดีของท่าน และการให้ของท่าน"

ความจริงแล้วอัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ให้ทำดีต่อพวกเขาไว้ในคัมภีร์ของพระองค์ในหลายที่ด้วยกัน

﴿ **และบรรดาเด็กกำพร้า** ﴾ คือพวกที่ไม่มีผู้เลี้ยงดู โดยพ่อของเขาได้เสียชีวิตไปแล้ว และพวกเขาก็เป็นคนอ่อนแอและยังเล็กอยู่ โดยยังไม่บรรลุศาสนภาวะ ยังไม่มีความสามารถในการหาเลี้ยงชีพ หรือประกอบอาชีพ

ความจริง อับดุรรอซซาก ได้รายงานฮะดีษจากอะลี จากท่านรอซูล ﷺ ว่า

(لَا يُتْمَ بَعْدَ حُلْمٍ)

"ไม่ถือเป็นเด็กกำพร้าแล้ว หลังจากฝันเกี่ยวกับเรื่องเพศแล้ว"

(อับดุรรอซซาก 6/466)

﴿ **และแก่บรรดาผู้ที่ขัดสน** ﴾ คือผู้ที่หาได้ยังไม่พอเพียงต่อค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย พวกเขาก็ให้เพื่อสนองตอบความต้องการของพวกเขา

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง มีฮะดีษที่รายงานโดยอบูฮุร็อยเราะฮฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَيْسَ الْمِسْكِيْنُ بِهٰذَا الطَّوَّافِ الَّذِيْ تَرُدُّهُ التَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ وَاللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ وَلٰكِنِ الْمِسْكِيْنُ الَّذِيْ لَا يَجِدُ غِنًى يُغْنِيْهِ وَلَا يُفْطَنُ لَهُ فَيُتَصَدَّقُ عَلَيْهِ)

"คนขัดสนไม่ใช่คนประเภทที่เที่ยวเดินขอผู้อื่น แค่ได้อินผลัมผลหนึ่งหรือสองผล อาหารคำหนึ่งหรือสองคำก็จากไป แต่คนขัดสนที่แท้จริง คือคนที่ไม่มีสิ่งใดจุนเจือเขาอย่างเพียงพอ โดยที่ผู้คนมักไม่นึกถึงเขา จึงไม่ได้บริจาคช่วยเหลือเขา"

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/399, มุสลิม 2/719)

﴿ **และผู้ที่อยู่ในการเดินทาง** ﴾ คือผู้ที่มีความจำเป็นต้องเดินทาง และค่าใช้จ่ายหมดก็จะต้องได้รับความช่วยเหลือ ที่จะทำให้กลับถึงประเทศของเขาได้ และการเดินทางนั้นจะต้องเป็นการเดินทางที่อยู่ในการภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ ในการนี้รวมทั้งแขกที่มาเยือนอีกด้วย ดังเช่นที่ อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้กล่าวโดยเอามาจาก อิบนุ อับบาส ว่า "คนเดินทางนั้น ถือเป็นแขกที่มาพำนักอยู่กับบรรดามุสลิม"

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/259)

และเช่นเดียวกัน มุญาฮิด, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อบูญะอฺฟัรฺ อัลบากิร, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัฎเฎาะฮาก, อัซซุฮฺรีย์, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และมุกอติล อิบนุฮัยยาน

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/260)

﴿ **และบรรดาผู้มาขอ** ﴾ คือผู้ที่มาเสนอขอความช่วยเหลือ เขาก็จะได้รับจากส่วนที่เป็นซะกาตและเป็นทานได้ ﴿ **และในการไถ่ทาส** ﴾ คือพวกที่ได้มีสัญญาที่ยังไม่สามารถจะหาเงินหรือทรัพย์สินมาไถ่ตัวได้ ซึ่งจะนำมากล่าวในภายหลัง ซึ่งมีหลายประเภทด้วยกันที่ได้ถูกระบุไว้ในเรื่องการบริจาคทานในซูเราะฮฺบะรออะฮฺ *อินชาอัลลอฮฺ*

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และเขาได้ปฏิบัติละหมาด** ﴾ คือ ทำอย่างครบถ้วนในเวลาที่กำหนด ทั้งรุกูอฺ สุญูด นิ่ง และสำรวม ตามหลักศาสนบัญญัติ

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และชำระซะกาต** ﴾ จุดมุ่งหมายในที่นี้ก็คือ ซะกาตที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ดังเช่น ที่สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ และมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน ได้กล่าวเอาไว้

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และผู้ที่รักษาสัญญาของพวกเขา โดยครบถ้วน เมื่อพวกเขาได้สัญญาไว้** ﴾ ดังเช่นดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ ٱلَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ وَلَا يَنقُضُونَ ٱلۡمِيثَٰقَ ﴿٢٠﴾ ﴾

"(คือ) บรรดาผู้ที่ทำให้ครบสมบูรณ์ ซึ่งสัญญาของอัลลอฮฺ และไม่บิดพลิ้วต่อข้อตกลง"

(ซูเราะฮฺ อัรเราะอฺดุ อายะฮฺที่ 20)

และที่ตรงกันข้ามกับลักษณะที่กล่าวมาแล้ว คือการหน้าไหว้หลังหลอก ดังที่มีระบุอยู่ในฮะดีษ ที่ว่า

(آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلاَثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا ائْتُمِنَ خَانَ)

"เครื่องหมายของคนหน้าไหว้หลังหลอก มี 3 ประการ คือ เมื่อเขาพูด เขาก็โกหก เมื่อเขาสัญญา เขาก็ผิดสัญญา และเมื่อเขาถูกให้ความไว้วางใจ เขาก็หักหลัง"

(มุสลิม 1/78)

และในฮะดีษอีกบทหนึ่งว่า

(إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ)

"เมื่อเขาพูด เขาก็โกหก เมื่อเขาสัญญา เขาก็บิดพลิ้ว และเมื่อเขาทะเลาะวิวาท เขาก็พาล"

(มุสลิม 1/78)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และบรรดาผู้ที่อดทนต่อความทุกข์ยาก และในความเดือดร้อน และขณะต่อสู้ในสมรภูมิ** ﴿ คือ ในขณะยากจน คือ คำว่า "อัลบะซาอฺ" และในเวลาป่วย และเป็นไข้ คือคำว่า "อัฎฎ็อรรออฺ" และในยามสงคราม และเผชิญหน้ากับศัตรู คือคำว่า "ฮีนัลบะซิ" ซึ่งอิบนุมัสอูด อิบนุ อับบาส และอะบุลอาลียะฮฺ ก็กล่าวเช่นนั้น (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆฺอมิดี 1/270) ตลอดจนมุรฺเราะฮฺ อัลฮัมดานีย์ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆฺอมิดี 1/271) และมุญาฮิด , สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อัลฮะซัน และกอตาดะฮฺ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆฺอมิดี 1/270) และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อัสสุดดีย์, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน และอบูมาลิก (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆฺอมิดี 1/271) และอัฎเฎาะฮาก และคนอื่นๆ (อัฏฏอบารี 3/355)

ได้ส่งเสริมให้มีการอดทนในทุกสภาพที่ได้กล่าวมาแล้ว อันเนื่องจากเกิดความยากลำบาก ซึ่งพระองค์นั้นเป็นผู้ที่ช่วยเหลือบ่าวของพระองค์อย่างดีที่สุด และเราก็จะต้องมอบหมายต่อพระองค์ *วัลลอฮุอะอฺลัม*

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ชนเหล่านี้แหละ คือผู้ที่พูดจริง** ﴿ คือเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีอีมานอย่างแท้จริง เพราะอีมานได้เข้าไปฝังลึกมั่นคงอยู่ในจิตใจของเขาแล้ว พวกเขาจึงพูดจริง และทำจริง ﴾ **และชนเหล่าแหละ คือผู้ที่ยำเกรง** ﴿ เพราะพวกเขาเกรงกลัวที่จะละเมิดข้อห้ามของอัลลอฮฺ และกระทำการภักดีต่ออัลลอฮฺอยู่ตลอด

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلْقِصَاصُ فِى ٱلْقَتْلَى ۖ ٱلْحُرُّ بِٱلْحُرِّ وَٱلْعَبْدُ
بِٱلْعَبْدِ وَٱلْأُنثَىٰ بِٱلْأُنثَىٰ ۚ فَمَنْ عُفِىَ لَهُۥ مِنْ أَخِيهِ شَىْءٌ فَٱتِّبَاعٌۢ بِٱلْمَعْرُوفِ
وَأَدَآءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَٰنٍ ۗ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۗ فَمَنِ ٱعْتَدَىٰ
بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُۥ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾ وَلَكُمْ فِى ٱلْقِصَاصِ حَيَوٰةٌ يَٰٓأُو۟لِى
ٱلْأَلْبَٰبِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

178. ผู้ศรัทธาทั้งหลาย การประหารฆาตกรให้ตายตามในกรณีที่มีผู้ถูกฆ่าตายนั้นได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้าแล้ว คือชายอิสระต่อชายอิสระ และทาสต่อทาส และหญิงต่อหญิง แล้วผู้ใดที่มีสิ่งหนึ่งจากพี่น้องของเขาถูกอภัยให้แก่เขาแล้ว ก็ให้ปฏิบัติไปตามนั้นโดยชอบ และให้ชำระแก่เขาโดยดี นั่นคือการผ่อนปรนจากพระผู้อภิบาลของพวกเขา และเป็นความเมตตาด้วย แล้วผู้ใดละเมิดหลังจากนั้น เขาก็จะได้รับการลงโทษอย่างเจ็บแสบ

179. และในการประหารฆาตกรให้ตายตามนั้น คือการธำรงไว้ ซึ่งชีวิตสำหรับพวกเจ้า โอ้ผู้มีสติปัญญาทั้งหลาย เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้ยำเกรง

ใช้ให้ประหารฆาตกร และอธิบายให้ทราบถึงประโยชน์โดยรวม

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ความเที่ยงธรรมในเรื่องกิศอศ ﴾ **การประหารฆาตกรให้ตายตามกัน** ﴿ นั้น ได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้าแล้ว โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย นั่นก็คือคนอิสระด้วยอิสระ ทาสต่อทาส และสตรีต่อสตรี โดยไม่มีการเหลื่อมล้ำ และละเมิดขอบเขต ดังที่ได้เคยถูกละเมิดมาก่อนจากนี้ และเปลี่ยนแปลงข้อตัดสินของอัลลอฮฺ สาเหตุในเรื่องนี้ก็คือ เผ่ากุร็อยเซาะฮฺ และอันนะฎีรฺ ซึ่งเป็นชาวยิวทั้งสองเผ่า โดยเผ่าอันนะฎีรฺ ได้ยกพวกไปโจมตีเผ่ากุร็อยเซาะฮฺ ในสมัยญาฮิลียะฮฺ (สมัยก่อนอิสลาม) และได้รับชัยชนะเหนือเผ่ากุร็อยเซาะฮฺ ดังนี้ ถ้าปรากฏว่าชาวเผ่าอันนะฎีรฺ ได้ฆ่าชาวเผ่ากุร็อยเซาะฮฺ ชาวเผ่าอันนะฎีรฺจะไม่ถูกฆ่า หรือถูกประหาร แต่ให้ไถ่ตัว และเสียค่าสินไหมเขาจะต้องเสียเป็นจำนวนผลอินทผลัม จำนวน 200 วะสัก โดยเพิ่มไปอีกเท่าหนึ่ง แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงใช้ให้ความยุติธรรม ไม่ให้เอาเปรียบกัน และห้ามมิให้ปฏิบัติแนวทางที่ไม่ดี ที่ฝ่าฝืนข้อตัดสินของอัลลอฮฺ ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า

﴿ **การประหารฆาตกรให้ตายตามในกรณีที่มีผู้ถูกฆ่าตายนั้น ได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้าแล้ว คือชายอิสระต่อชายอิสระ และทาสต่อทาส และหญิงต่อหญิง** ﴾ และดำรัสที่ว่า ﴿ الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ ﴾ ได้ถูกยกเลิกไปด้วยอายะฮฺที่บอกว่า ﴿ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ ﴾

นักวิชาการส่วนใหญ่ ถือว่ามุสลิมนั้นจะไม่ถูกประหารจากการไปฆ่าคนกาฟิรฺ เพราะมีระบุอยู่ในบันทึกของ อัลบุคอรี รายงานจากอะลี ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(وَلاَ يُقْتَلُ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ)

"และมุสลิมจะไม่ถูกประหาร จากการไปฆ่าคนกาฟิรฺ"

(อัลบุคอรี 111)

ไม่มีฮะดีษใดที่จะถูกต้อง (เศาะฮีฮฺ) และไม่มีการตีความใดๆ ที่ตรงข้ามกันนี้

ส่วนอบูฮะนีฟะฮฺ ถือว่าจะต้องถูกฆ่า หรือประหารเหมือนกัน เพราะอายะฮฺกล่าวมาครอบคลุมอยู่ด้วย

(เรื่องย่อย) สำหรับมัซฮับทั้งสี่ และตามทรรศนะของนักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่า หากคนกลุ่มหนึ่งร่วมกันฆ่าคนคนหนึ่ง ก็ให้ประหารคนทั้งกลุ่ม ท่านอุมัรฺได้พูดเกี่ยวกับเด็กคนหนึ่งที่ถูกคน 7 คนฆ่า แล้วท่านก็ให้ฆ่าพวกเขา และท่านยังได้กล่าวอีกว่า ถ้าแม้ว่าชาวเมืองซ็อนอาอฺ ร่วมมือกันฆ่า แน่นอนฉันก็ต้องฆ่าเขาทั้งหมด ซึ่งในสมัยของท่านไม่มีศอฮาบะฮฺคนใดมีความเห็นขัดแย้งเลย ดังนั้น จึงถือเป็นมติของปวงปราชญ์

มีรายงานหนึ่งเล่ามาจากอิมามอะหฺมัด ว่าแท้จริง กลุ่มชนหนึ่งจะไม่ถูกฆ่าด้วยคนๆ เดียว ซึ่งจะไม่มีการฆ่าชีวิตหนึ่งชีวิตใดนอกจากเพียงชีวิตเดียว

อิบนุล มุนซิรฺ ได้เล่าเรื่องนี้มาจาก มุอาซ, อิบนุซซุบัยรฺ อับดุลมาลิก อิบนุมัรฺวาน, อัซซุฮฺรีย์, อิบนุซีรีน และฮาบีบ อิบนุ อบีษาบิต

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และผู้ใดที่มีสิ่งหนึ่งจากพี่น้องของเขาถูกอภัยให้แก่เขาแล้ว ก็ให้ปฏิบัติไปตามนั้นโดยชอบ และให้ชำระแก่เขาโดยดี** ﴾ การอภัยให้นั้น ก็โดยการรับสินไหม ถ้าหากฆ่าโดยเจตนา ซึ่งเช่นเดียวกับทรรศนะนี้แหละ ได้มีรายงานมาจากอะบิลอาลียะฮฺ, อะบิชชะอฺษาอฺ และมุญาฮิด (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/278) และสะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/279) และอะฏออฺ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/279) และกอตาดะฮฺ (อัฏฏอบารี 3/368) และมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/279)

อัฏเฏาะฮาก ได้กล่าวโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และผู้ใดที่มีสิ่งหนึ่งจากพี่น้องของเขาถูกอภัยให้แก่เขา** ﴿ หมายความว่า ผู้ใดได้ทิ้งสิ่งหนึ่งจากพี่น้องของเขาไว้ให้ หมายถึงยอมรับสินไหมจากผู้ฆ่าที่สมควร นั่นก็หมายความอภัยให้ได้โดยมีสินไหมเป็นข้อแลกเปลี่ยน (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/280) (ก็ให้ปฏิบัติตามด้วยดี) คือให้ผู้เท้าทวงปฏิบัติตามด้วยดี เมื่อได้รับสินไหมไปแล้ว (และให้ ชำระแก่เขาโดยดี) หมายถึง ผู้ที่ฆ่าต้องชำระโดยดี ไม่สร้างอันตรายใดๆ และไม่ขัดขืนอีกด้วย

ผู้ปกครองของผู้ตายมีสามทางเลือก

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **นั่นคือการผ่อนปรนจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้าและเป็นความเมตตาด้วย** ﴿ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ที่บัญญัติให้เอาสินไหมทดแทนได้ในการฆ่าโดยเจตนานั้น ก็เพื่อเป็นการผ่อนปรน อะลุ้มอล่วยจากอัลลอฮฺแก่พวกท่านทั้งหลาย และยังเป็นความเมตตาอีกด้วย จากที่เคยกำหนดเป็นเรื่องเด็ดขาดแก่ประชาชาติก่อนๆ จากพวกเจ้าให้มีการฆ่าหรืออภัยให้เท่านั้น ดังที่ สะอีด อิบนุ มันซูรฺ ได้รายงานจาก อิบนุ อับบาส ว่าได้มีการกำหนดแก่วงศ์วานอิสรออีลให้มีการฆ่าฆาตกรในคดีฆ่ากัน โดยไม่มีการอภัยให้แต่ประการใด ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงกล่าวแก่ประชาชาตินี้ว่า ﴾ **การประหารฆาตกรให้ตายตามในกรณีที่มีผู้ถูกฆ่าตายนั้น ได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้าแล้ว คือ ชายอิสระต่อชายอิสระ และทาสต่อทาส และหญิงต่อหญิง แล้วผู้ใดมีสิ่งหนึ่งจากพี่น้องของเขาถูกอภัยให้แก่เขาแล้ว** ﴿ ดังนั้น การอภัยคือ การให้รับสินไหมในการฆ่าโดยเจตนา

(สุนันสะอีด อิบนุ มันซูรฺ 2/652)

และอิบนุ ฮิบบาน ได้นำเสนอฮะดีษนี้ไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขาด้วย

(เศาะฮีฮฺ อิบนุ ฮิบบาน 7/601)

และกอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า ﴾ **นั่นคือการผ่อนปรนจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า** ﴿ คือ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้ความเมตตาแก่ประชาชาตินี้ โดยให้เขารับสินไหมได้ โดยไม่เคยอนุมัติแก่ผู้ใดก่อนจากพวกเขา โดยในบัญญัติศาสนาของชาวคัมภีร์เตารอตนั้นมีเพียงประหารชีวิตหรือให้อภัยเท่านั้น ไม่มีการกำหนดให้รับสินไหมแต่อย่างใด ส่วนชาวอินญีลนั้นได้มีการใช้ให้อภัยกัน แต่สำหรับประชาชาตินี้ได้บัญญัติให้มีการกิศอศ (ประหารฆาตกรให้ตายตามกัน) การให้อภัยหรือให้จ่ายสินไหมทดแทน และอย่างนี้แหละที่ได้มีรายงานมาจากสะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/284) และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ก็เช่นเดียวกัน (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/285)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และผู้ใดละเมิดหลังจากนั้น เขาก็จะได้รับการลงโทษอย่างเจ็บแสบ** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า แล้วใครที่ฆ่าหลังจากที่ได้รับค่าสินไหมมาแล้ว หรือยอมรับค่าสินไหมแล้ว เขาจะได้รับโทษจากอัลลอฮฺอย่างเจ็บแสบ รุนแรง อย่างนี้แหละที่มีรายงานมาจาก อิบนุ อับบาส (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/287 และ 289) และมุญาฮิด, อะฏออฺ, อิกริมะฮฺ และอัลฮะซัน (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/287) และกอตาดะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อัสสุดดีย์ และมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน ว่า ผู้ที่รับเอาสินไหมแล้วไปฆ่าผู้ให้สินไหม หรือฆาตกรคนนั้นอีก

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/288)

ประโยชน์และเคล็ดลับของการกิศอศ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และในการประหารฆาตกรให้ตายตามนั้น คือการธำรงไว้ซึ่งชีวิตสำหรับพวกเจ้า** ﴾ ในการบัญญัติการกิศอศสำหรับพวกเจ้านั้นคือ การฆ่าฆาตรกรนั้นถือเป็นเคล็ดลับอันสำคัญยิ่งแก่พวกท่าน ถือเป็นการรักษาระบบ และความสงบเรียบร้อย เพราะว่าถ้าฆาตกรรู้ว่า เขาจะต้องถูกประหารและถูกฆ่าเขาต้องยุติการกระทำ ดังกล่าวนั้นก็จะเป็นการรักษาชีวิตเอาไว้ทั้งผู้ที่จะถูกฆ่า และผู้ฆ่า ตลอดจนคนอื่นๆ ด้วยจะเกิดความหวาดกลัวจะไม่กระทำเช่นนั้น ได้มีระบุอยู่ในคัมภีร์ก่อนๆ ว่า "การประหารนั้น ถือเป็นการยับยั้งการฆ่าที่ดีที่สุด" และข้อความทำนองนั้นได้มีมาในคัมภีร์อัลกุรอานอย่างชัดเจน เป็นข้อความสั้นๆ และเป็นข้อควรคิดอย่างดีเยี่ยม คือ ﴿ وَلَكُمْ فِي ٱلْقِصَاصِ حَيَوٰةٌ ﴾

อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงถือว่าการกิศอศนั้นทำให้มีชีวิตชีวา มีมากทีเดียวที่คนๆ หนึ่งต้องการที่จะฆ่าอีกคนหนึ่ง แล้วหักห้ามการกระทำนั้นไว้ได้ เพราะกลัวว่าตัวเองจะถูกฆ่า และเช่นเดียวกันได้มีรายงานจากมุญาฮิด สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ (อิบนุ อบีอาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/291) และอบีมาลิก (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/292) และอัลฮะซัน กอตาดะฮฺ, อัรรอเบียะฮฺ อิบนุ อนัส และมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทาน โดยอัลฆุอมิดี 1/290 – 292) ﴿ **โอ้ผู้มีสติปัญญาทั้งหลาย เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้ยำเกรง** ﴾ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า โอ้ผู้มีสติปัญญา ผู้ที่มีความเข้าใจ หวังว่าพวกเจ้าคงจะกลัวและละทิ้งข้อห้ามของอัลลอฮฺ และการทำบาป และคำว่า อัตตักวา (اَلتَّقْوَى) เป็นชื่อรวมของการทำการภักดีต่างๆ และละทิ้งสิ่งที่ต้องห้าม และน่าเกลียด

﴿ كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِن تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ
لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾ فَمَن بَدَّلَهُ
بَعْدَمَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾ فَمَنْ خَافَ
مِن مُّوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨٢﴾ ﴾

180. การทำพินัยกรรมให้แก่ผู้บังเกิดเกล้าทั้งสอง และบรรดาญาติที่ใกล้ชิดโดยชอบธรรมนั้น ได้ถูกกำหนดขึ้นแก่พวกเจ้าแล้ว เมื่อความตายได้มายังคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกเจ้า หากเขาได้ทิ้งทรัพย์สมบัติไว้ ทั้งนี้เป็นหน้าที่แก่ผู้ยำเกรงทั้งหลาย

181. แล้วผู้ใดเปลี่ยนแปลงพินัยกรรม หลังจากที่เขาได้ยินมันแล้ว โทษแห่งการเปลี่ยนแปลงพินัยกรรมนั้น ก็ตกอยู่แก่บรรดาผู้เปลี่ยนแปลงพินัยกรรมนั้นเท่านั้น แท้จริง อัลลอฮฺทรงได้ยิน ทรงรอบรู้

182. แล้วผู้ใดเกรงว่า ผู้ทำพินัยกรรมมีความไม่เป็นธรรม (โดยไม่รู้) หรือกระทำความผิด (โดยเจตนา) แล้วเขาได้ประนีประนอมในระหว่างพวกเขา ก็ไม่มีโทษใด ๆ แก่เขา แท้จริง อัลลอฮฺเป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ

คำสั่งให้ทำพินัยกรรมแก่พ่อแม่ และญาติที่ใกล้ชิด ต่อมาก็ยกเลิกด้วยสิทธิทางการรับมรดก

อายะฮฺต่างๆ เหล่านี้ได้ครอบคลุมถึงคำสั่งให้ทำพินัยกรรมให้แก่บิดามารดา และญาติที่ใกล้ชิด ซึ่งดังกล่าวนั้นเป็นเรื่องจำเป็นตามทรรศนะที่ถูกต้องที่สุดในสองทรรศนะ ก่อนที่อายะฮฺที่เกี่ยวกับเรื่องมรดกจะถูกประทานลงมา อายะฮฺดังกล่าวนั้นก็ถูกยกเลิก และอายะฮฺที่เกี่ยวกับมรดกที่ถูกกำหนดไว้นั้น จึงกลายเป็นข้อกำหนดจากอัลลอฮฺ ﷻ ที่จะต้องนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยไม่มีพินัยกรรมใดๆ และไม่มีอย่างอื่นอีก

ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีอะดีษที่ได้บันทึกอยู่ในหนังสือสุนันต่างๆ และอื่นๆ รายงานโดย อัมรฺ อิบนุ คอริญะฮฺ ว่า ฉันได้ยินท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวคำปราศรัยว่า

(إِنَّ اللهَ قَدْ أَعْطَى كُلَّ ذِيْ حَقٍّ حَقَّهُ فَلاَ وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ)

"แท้จริง อัลลอฮฺได้ให้แก่ผู้มีสิทธิทุกคนตามสิทธิของเขาแล้ว ดังนั้น จึงไม่มีพินัยกรรมใดๆ แก่ผู้รับมรดกอีก"

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 6/313), อันนะซาอี 6/247 และอิบนุมาญะฮฺ 2/905)

อิมามอะหฺมัด ได้รายงานจากมุฮัมมัด อิบนุ ซีรีน ว่า อิบนุ อับบาส ได้นั่งอยู่แล้วได้อ่านซูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ จนกระทั่งถึงอายะฮฺนี้ที่ว่า ﴿ **หากเขาได้ทิ้งทรัพย์สมบัติไว้แก่ผู้บังเกิดเกล้าทั้งสอง และบรรดาญาติที่ใกล้ชิด** ﴾ แล้วเขาได้กล่าวว่า อายะฮฺนี้ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว และเช่นเดียวกันได้รายงานเรื่องนี้โดย สะอีด อิบนุ มันซูรฺ และอัลฮากิมไว้ในหนังสือมุสตัดร็อกของเขา

(สะอีด อิบนุ มันซูรฺ 2/663, อัลฮากิม 2/273
โดยกล่าวว่า ถูกต้องตามเงื่อนไขของอัลบุคอรี และมุสลิม)

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **การทำพินัยกรรมให้แก่ผู้บังเกิดเกล้าทั้งสอง และบรรดาญาติที่ใกล้ชิด** ﴾ ได้ถูกยกเลิกด้วยอายะฮฺนี้

﴿ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ وَٱلْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ وَٱلْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿٧﴾ ﴾

"สำหรับบรรดาชายนั้น มีส่วนที่ได้รับจากสิ่งที่ผู้บังเกิดเกล้าทั้งสอง และบรรดาญาติที่ใกล้ชิดได้ทิ้งไว้ และสำหรับบรรดาหญิงนั้นก็มีส่วนได้รับจากสิ่งที่ผู้บังเกิดเกล้าทั้งสอง และบรรดาญาติที่ใกล้ชิด ทิ้งไว้จะน้อย หรือมากก็ตามเป็นส่วนที่ถูกกำหนดอัตราส่วนไว้แล้ว"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 7)

หลังจากนั้น อิบนุ อบีฮาติม ได้กล่าวว่า ได้มีรายงานมาจาก อิบนุ อุมัรฺ, อบีมูซา อัลอัชอะรีย์, สะอีด อิบนุล มุซัยยับ และอัลฮะซัน อีกด้วย (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/301) และมุญาฮิด, อะฏออฺ, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ และมุฮัมมัด อิบนุ ซีรีน (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/302) และอิกริมะฮฺ (อัฏฏอบารี 3/391) และซัยดฺ อิบนุ อัสลัม และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/302) และ

กอตาดะฮฺ, อัสสุดดีย์ และมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/303) และอัฏฏอวูส (อัฏฏอบารี 3/389) และอิบรอฮีม อันนะคออีย์, ชุร็อยฮฺ, อัฎเฎาะฮาก และอัซซุฮฺรีย์ ว่าแท้จริง อายะฮฺนี้ถูกยกเลิกโดยอายะฮฺที่เกี่ยวกับมรดก

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/303)

การทำพินัยกรรมให้ญาติที่ใกล้ชิดที่ไม่ได้รับมรดก

ยังมีญาติที่ใกล้ชิดที่ไม่ได้รับมรดกจากพวกเขา ส่งเสริมให้เขาสั่งเสีย หรือทำพินัยกรรมให้แก่พวกเขาเพียง 1/3 ตามพื้นฐานของอายะฮฺที่เกี่ยวกับพินัยกรรม และสิ่งที่ครอบคลุมไปถึง และอันเนื่องจากได้มีระบุอยู่ในหนังสือ เศาะฮีฮฺทั้งสองรายงานโดย อิบนุ อุมัรฺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَا حَقُّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوْصِيْ فِيْهِ يَبِيْتُ لَيْلَتَيْنِ إِلاَّ وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوْبَةٌ عِنْدَهُ)

"ไม่เป็นการสมควรที่มุสลิมซึ่งเขามีสิ่งที่เป็นพินัยกรรมไว้ โดยเขาพำนักอยู่เป็นเวลา 2 คืน นอกจากพินัยกรรมของเขาจะถูกบันทึกไว้ที่เขา"

อิบนุ อุมัรฺ เล่าว่ายังไม่ทันที่คืนหนึ่งจะผ่านไปเลย ตั้งแต่ฉันได้ยินท่านรอซูล ﷺ กล่าวในเรื่องนี้ นอกจากที่ฉันมีพินัยกรรมของฉันด้วย

(ฟัตฮุลบารีย์ 5/419, มุสลิม 3/1249 และ 1250)

บรรดาอายะฮฺอัลกุรอาน และบรรดาฮะดีษที่ใช้ให้ทำดีต่อญาติๆ ที่ใกล้ชิดนั้นมีมากมาย

พินัยกรรมที่เหมาะสม

จุดมุ่งหมายของคำว่า "อัลมะอฺรูฟ" (المعروف) ซึ่งมีความหมาย ความดีนั้นคือให้สั่งเสีย หรือทำพินัยกรรมให้แก่ญาติที่ใกล้ชิดโดยไม่มากและไม่น้อย ดูพอเหมาะพอควร ดังที่มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองว่า สะอัด ได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ แท้จริง ฉันมีทรัพย์อยู่ และไม่มีใครจะรับมรดก นอกจากลูกสาวของฉันคนเดียว ดังนั้น ฉันจะทำพินัยกรรมด้วยจำนวน 2/3 ของทรัพย์ของฉันจะได้ไหม ?

(قَالَ (لاَ) قَالَ فَبِالشَّطْرِ ؟ قَالَ (لاَ) قَالَ فَالثُّلُثُ ؟ قَالَ (اَلثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيْرٌ إِنَّكَ إِنْ تَذَرْ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَدَعَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُوْنَ النَّاسَ)

"ท่านกล่าวว่า (ไม่) เขากล่าวว่า ด้วยครึ่งหนึ่งจะได้ไหม? ท่านตอบว่า (ไม่) เขาถาม 1/3 จะได้ไหม? ท่านตอบว่า (เศษหนึ่งส่วนสาม เศษหนึ่งส่วนสามก็มากแล้ว แท้จริง ท่านนั้นการที่ท่านจะปล่อยให้ทายาทของท่านร่ำรวย ย่อมดีกว่าที่จะปล่อยให้พวกเขายากจนเที่ยวแบมือขอผู้คน"

(ฟัตฮุลบารีย์ 5/724, มุสลิม 3/1250)

และในเศาะฮีฮฺอัลบุคอรี ว่า แท้จริง อิบนุ อับบาส ได้เล่าว่า ถ้าหากผู้คนได้ลดลงมาจาก 1/3 เหลือ 1/4 ท่านรอซูล ﷺ ต้องกล่าวว่า (اَلثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيْرٌ) เศษหนึ่งส่วนสาม และเศษหนึ่งส่วนสามนั้นมากแล้ว

(อัลบุคอรี 2743)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แล้วผู้ใดเปลี่ยนแปลงพินัยกรรมหลังจากที่เขาได้ยินมันแล้ว โทษแห่งการเปลี่ยนแปลงพินัยกรรมนั้น ก็ตกอยู่แก่บรรดาผู้เปลี่ยนแปลงพินัยกรรมนั้นเท่านั้น แท้จริง อัลลอฮฺทรงได้ยิน ทรงรอบรู้** ﴿ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ดังนั้นผู้ใดได้เปลี่ยนแปลงพินัยกรรม, บิดเบือน, โยกย้ายข้อชี้ขาด, เพิ่มหรือตัดทอน เขาก็จะเข้าอยู่ในการปกปิด หรือปิดบังด้วย ﴾ **โทษแห่งการเปลี่ยนแปลงพินัยกรรมนั้นจะตกอยู่แก่บรรดาผู้ที่เปลี่ยนแปลงพินัยกรรมนั้นเท่านั้น** ﴿ อิบนุ อับบาส และคนอื่นๆ ได้กล่าวว่าความจริงผลตอบแทนของผู้ตายนั้นอยู่ที่อัลลอฮฺแล้ว และโทษนั้นเกี่ยวพันอยู่กับผู้ที่เปลี่ยนแปลงพินัยกรรมดังกล่าวเท่านั้น (อัฏฏอบารี 3/397) ﴾ **แท้จริง อัลลอฮฺทรงได้ยิน ทรงรอบรู้** ﴿ คือ พระองค์จะคอยสอดส่องสิ่งที่ผู้ตายได้สั่งเสีย หรือทำพินัยกรรมเอาไว้ ซึ่งพระองค์ทรงทราบดีในเรื่องดังกล่าว ตลอดจนสิ่งที่ผู้รับพินัยกรรมได้เปลี่ยนแปลง

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **แล้วผู้ใดเกรงว่า ผู้ทำพินัยกรรมมีความไม่เป็นธรรม (โดยไม่รู้) หรือกระทำความผิด (โดยเจตนา)** ﴿

อิบนุ อับบาส (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/310) อะบุลอาลียะฮฺ, มุญาฮิด, อัฏเฎาะฮาก, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และอัสสุดดีย์ ได้กล่าวว่าคำว่า อัลญะนัฟ (اَلْجَنَفُ) แปลว่า ผิดพลาด หรือไม่เป็นธรรม (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/311) ซึ่งคำๆ นี้จะคลุมไปถึงการผิดพลาดทุกอย่าง โดยการเพิ่มผู้รับมรดกไม่ว่าโดยวิธีใด เช่น ระบุให้เอาทรัพย์นั้นไปขายให้คนนั้นๆ หรือสั่งเสียใช้ให้แก่ลูกของคนๆ นั้นมากกว่า หรือกระทำผิดพลาดโดยไม่ได้เจตนา แต่ด้วยความสงสาร หรือโดยธรรมชาติของมนุษย์ หรือโดยเจตนากระทำผิด ดังนั้น ผู้รับพินัยกรรมจะต้องทำให้ถูกต้อง ให้เกิดความเที่ยงธรรมตามหลักการของศาสนบัญญัติ โดยพิจารณาตามเป้าหมายของผู้ทำพินัยกรรม และบัญญัติศาสนา การทำให้ถูกศาสนบัญญัติ และการปรับปรุงให้มันเที่ยงธรรมไม่ถือเป็นการเปลี่ยนแปลง หรือบิดเบือน

พินัยกรรมแต่ประการใด ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการเชื่อมประโยค และข้อความเช่นนั้น และได้อธิบายให้ทราบถึงข้อห้ามในเรื่องดังกล่าว เพื่อจะให้รู้ว่าอย่างนั้น มิใช่หนทางที่อัลลอฮฺทรงประสงค์ *วัลลอฮุอะอฺลัม*

ความประเสริฐของความเที่ยงธรรมในการทำพินัยกรรม

อับดุรรอซซาก ได้รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْخَيْرِ سَبْعِيْنَ سَنَةً فَإِذَا أَوْصَى حَافَ فِيْ وَصِيَّتِهِ فَيُخْتَمُ لَهُ بِشَرِّ عَمَلِهِ فَيَدْخُلُ النَّارَ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الشَّرِّ سَبْعِيْنَ سَنَةً فَيَعْدِلُ فِيْ وَصِيَّتِهِ فَيُخْتَمُ لَهُ بِخَيْرِ عَمَلِهِ فَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ) قَالَ أَبُوْ هُرَيْرَةَ إِقْرَأُوْا إِنْ شِئْتُمْ ﴿تِلْكَ حُدُودُ ٱللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا ۚ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ ٱللَّهِ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ﴾

"แท้จริง ชายคนหนึ่งอาจจะทำงานแบบงานของคนดีเป็นเวลา 70 ปี แล้วเมื่อเขาได้ทำพินัยกรรม เขาได้ลำเอียงในการทำพินัยกรรมของเขา ดังนั้น จะถูกประทับตราแก่เขาว่า งานของเขานั้นเป็นงานที่ชั่ว แล้วเขาก็จะเข้านรก และแท้จริง ชายคนหนึ่งอาจจะทำงานแบบงานของคนชั่วเป็นเวลา 70 ปี แล้วเขาได้เที่ยงธรรมในการทำพินัยกรรมของเขา ดังนั้น จะถูกประทับตราแก่เขาว่า งานของเขาเป็นงานที่ดี แล้วเขาจะเข้าสวรรค์) อบูฮุร็อยเราะฮฺ ได้กล่าวว่า หากพวกท่านประสงค์ ก็จงอ่านดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **เหล่านั้นแหละ คือขอบเขตของอัลลอฮฺ พวกเจ้าจงอย่าละเมิดมัน และผู้ใดละเมิดขอบเขตของอัลลอฮฺแล้ว ชนเหล่านั้นแหละ คือผู้อธรรมแก่ตัวเอง"**

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 229)

(อับดุรรอซซาก 9/88)

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ أَيَّامًا مَّعْدُودَٰتٍ ۚ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۚ وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ فِدْيَةٌ

طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُۥ وَأَن تَصُومُوا۟ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

183. บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย การถือศีลอดนั้นได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้า เช่นเดียวกับที่ได้เคยถูกกำหนดแก่บรรดาผู้อยู่ก่อนหน้าพวกเจ้ามาแล้ว เพื่อพวกเจ้าจะได้ยำเกรง

184. (คือถูกกำหนดให้ถือ) ในบรรดาวันที่ถูกนับไว้ แล้วผู้ใดในพวกเจ้าป่วย หรืออยู่ในการเดินทาง ก็ให้ถือใช้ในวันอื่นได้ และหน้าที่ของบรรดาผู้ที่ถือศีลอดด้วยความลำบากยิ่ง (โดยที่เขาได้งดเว้นการถือ) นั่นคือต้องชดเชย อันได้แก่การให้อาหาร (มื้อหนึ่ง) แก่คนขัดสนคนหนึ่ง (ต่อการงดเว้นจากการถือหนึ่งวัน) แต่ผู้ใดกระทำความดีโดยสมัครใจมันก็เป็นความดีแก่เขา และการที่พวกเจ้าจะถือศีลอดนั้น ย่อมเป็นสิ่งที่ดียิ่งกว่าแก่พวกเจ้า หากพวกเจ้ารู้

คำสั่งใช้ให้ถือศีลอด

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสแก่บรรดาผู้ศรัทธาในประชาชาตินี้ใช้ให้พวกเขาถือศีลอด นั่นก็คือหยุดรับประทาน อาหารและเครื่องดื่ม งดมีเพศสัมพันธ์ ด้วยการตั้งเจตนาบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮฺ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่ง เพราะมันจะทำให้จิตใจสะอาดบริสุทธิ์ พ้นไปจากมารยาทที่ไม่ดี และพระองค์ยังได้บอกให้ทราบว่า การถือศีลอด เช่น นี้เคยถูกใช้แก่ประชาชาติก่อนๆ มาแล้ว และเกิดเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พวกเขา และเพื่อที่พวกเขาจะได้ตั้งอกตั้งใจปฏิบัติงานนี้ให้ดีที่สุด ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ ۖ فَٱسْتَبِقُوا۟ ٱلْخَيْرَٰتِ ﴾

“สำหรับแต่ละประชาชาติในหมู่พวกเจ้านั้น เราได้ให้มีบทบัญญัติ และแนวทางไว้ และหากอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้ว แน่นอน พระองค์ก็ทรงให้พวกเจ้าเป็นประชาชาติเดียวกันแล้ว แต่ทว่า เพื่อที่พระองค์ทรงทดสอบพวกเจ้าในสิ่งที่พระองค์ประทาน

ลงมาให้แก่พวกเจ้า ดังนั้น พวกเจ้าจงแข่งขันกันทำความดีเถิด”

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 48)

ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงได้ตรัสไว้ ณ ที่นี้ว่า ﴿ **บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย การถือศีลอดนั้นได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้าเช่นเดียวกับที่ได้เคยถูกกำหนดแก่บรรดาผู้อยู่ก่อนหน้าพวกเจ้ามาแล้ว เพื่อพวกเจ้าจะได้ยำเกรง** ﴾ เพราะการถือศีลอดนั้นเป็นการทำให้ร่างกายบริสุทธิ์ผุดผ่อง และทำให้ทางเดินของชัยฏอนแคบลง ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองว่า

(يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ)

“โอ้คนหนุ่มทั้งหลาย ใครในหมู่พวกเจ้าสามารถที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้ เขาจงแต่งงานเถิด และใครไม่สามารถก็ให้เขาถือศีลอด เพราะการถือศีลอดนั้นมันจะป้องกันเขา (มิให้ละเมิดทางเพศ) ได้”

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/8 และมุสลิม 2/1018)

ต่อจากนั้น พระองค์ได้อธิบายให้ทราบถึงจำนวนวันของการถือศีลอด ว่าอยู่ในวันที่นับได้คือไม่มากนัก เพื่อที่จะไม่เกิดความลำบากแก่ผู้ปฏิบัติ

อัลบุคอรี และมุสลิม ได้นำเสนอฮะดีษที่รายงานโดยอาอิชะฮฺ ว่านางได้กล่าวว่าปรากฏว่า วันอาชูรออฺนั้น ก็เคยให้มีการถือศีลอด แล้วเมื่อการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนได้ถูกบังคับให้ปฏิบัติ การถือศีลอดในวันอาชูรออฺก็กลายเป็นการส่งเสริมไป ใครอยากถือก็ถือ และใครไม่อยากก็ไม่เป็นไร ไม่ต้องถือ

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/26 และมุสลิม 2/792)

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจากอิบนุ อุมัรฺ และอิบนุ มัสอูด เช่นเดียวกัน

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/29)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **และหน้าที่ของบรรดาผู้ที่ถือศีลอดด้วยความลำบากยิ่ง (โดยที่เขาได้งดเว้นการถือ) นั้นคือต้องชดเชย อันได้แก่การให้อาหาร (มื้อหนึ่ง) แก่คนขัดสนคนหนึ่ง (ต่อการงดเว้นจากการถือหนึ่งวัน)** ﴾

ดังเช่น ที่มุอาซ ﷺ ได้เล่าว่า ปรากฏว่าในช่วงแรกของเรื่องนี้ ใครประสงค์จะถือศีลอดก็ถือ และใครไม่ประสงค์จะถือ ก็ไม่ต้องถือ และจ่ายอาหารแก่คนขัดสนทุกวัน

และเช่นเดียวกันนี้ที่อัลบุคอรีได้บันทึกรายงานจากสะละมะฮฺ อิบนุล อักวะอฺ ว่า เขาได้

เล่าว่า เมื่ออายะฮฺนี้ ﴿ وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ ﴾ ถูกประทานลงมา ก็ปรากฏว่า ใครที่ต้องการจะไม่ถือศีลอด ก็ชดเชยด้วยการจ่ายอาหารให้คนขัดสน จนกระทั่งอายะฮฺต่อจากนั้น ได้ถูกประทานลงมา จึงมายกเลิกการกระทำดังกล่าว

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/29)

มีรายงานอีกจากฮะดีษที่รายงานโดยอุบัยดิลลาฮฺ จากนาเฟียะอฺ จากอิบนุ อุมัรฺ ว่า เรื่องดังกล่าวนั้น ถูกยกเลิกไปแล้ว

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/29)

อัสสุดดีย์ ได้เล่าโดย เอามาจากมุรฺเราะฮฺ จากอับดิลลาฮฺ ว่าเมื่ออายะฮฺที่ว่า ﴿ وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ ﴾ ถูกประทานลงมา เขากล่าวว่าคำว่า ﴿ يُطِيقُونَهُۥ ﴾ นั้นมีความหมายว่า ทำได้ด้วยความยากลำบาก อับดุลลอฮฺได้เล่าว่า ดังนั้น จึงปรากฏว่า ใครประสงค์ก็ถือศีลอด และใครไม่ประสงค์จะถือศีลอดก็ให้อาหารแก่คนขัดสน

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/28)

﴿ **แต่ผู้ใดกระทำความดีโดยสมัครใจ** ﴾ ก็จะกล่าวว่าจงใช้อาหารแก่คนขัดสนอีกคนหนึ่ง ﴿ **มันก็เป็นความดีแก่เขา และการที่พวกเขาจะถือศีลอดนั้น ย่อมเป็นสิ่งที่ดียิ่งกว่าพวกเจ้า** ﴾ แล้วปรากฏว่าพวกเขาก็ปฏิบัติเช่นนั้น จนกระทั่งได้มีการยกเลิกเรื่องนั้นไปด้วยดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ ﴿ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ﴾ ซึ่งมีความหมายว่า **"ดังนั้น ผู้ใดในหมู่พวกเจ้าเข้าอยู่ในเดือนนั้นแล้ว ก็จงถือศีลอดในเดือนนั้น"**

ฟิดยะฮฺอันเนื่องจากขาดการถือศีลอดสำหรับผู้ที่อ่อนแอ และสูงอายุ

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจากอะฏออฺ ซึ่งได้ยิน อิบนุ อับบาส อ่านอายะฮฺที่ว่า ﴿ وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ ﴾ โดย อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า อายะฮฺนี้มิได้ถูกยกเลิกแต่ประการใด มันเป็นเรื่องเฉพาะชายสูงอายุ และหญิงสูงอายุ ซึ่งสามารถจะถือศีลอดได้ด้วยความยากลำบาก ก็ให้ทั้งสองจ่ายอาหารให้คนขัดสนแทนทุกๆ วัน

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/218)

และเช่นเดียวกันนี้ ซึ่งได้รายงานมามากกว่าหนึ่งคน จากสะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ จากอิบนุ อับบาส เช่นเดียวกัน สรุปเรื่องก็คือแท้จริง การยกเลิก (นัสค์) ได้ปรากฏแก่คนที่มีสุขภาพดีไม่เป็นผู้เดินทางนั้นจำเป็นแก่เขาจะต้องถือศีลอด โดยหลักฐานจากดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ﴾ ส่วนคนชราภาพมาก ซึ่งไม่สามารถจะถือศีลอดได้ ก็ให้เขาไม่ต้องถือศีลอด และไม่มีการถือศีลอดอดชดใช้ เพราะสภาพของเขาไม่อำนวยให้ที่จะถือศีลอดชดใช้

แต่จำเป็นแก่เขาที่จะต้องจ่ายฟิดยะฮฺ (สิ่งชดเชย) ในทุกๆ วัน ดังที่ อิบนุ อับบาส และชาวสะลัฟคนอื่นๆ ได้อธิบายไว้ตามการอ่านของผู้ที่อ่านว่า ﴿ وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ ﴾

(อัฏฏอบารี 3/431)

และเช่นเดียวกับที่ อิบนุ มัสอูด และคนอื่นๆ ได้กล่าวเอาไว้ และเป็นทรรศนะที่อัลบุคอรีได้เลือกไว้ด้วย โดยเขาได้กล่าวว่าสำหรับผู้สูงอายุ เมื่อไม่สามารถจะถือศีลอดได้ ความจริงอนัสได้เคยออกอาหารเป็นเวลาหนึ่งหรือสองปีเมื่อเขาเริ่มแก่ชรา โดยจ่ายเป็นอาหารให้แก่คนขัดสนทุกๆ วัน เป็นขนมปัง และเนื้อบ้าง และไม่ได้ถือศีลอด

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/179)

ฮะดีษนี้ที่อัลบุคอรี ถือว่าเป็นฮะดีษมุอัลลัก โดยที่อัลฮาฟิซ อบูยะอฺลา อัลเมาซิลีย์ได้เอาไว้ในมุสนัดของเขา โดยรายงานจาก อัยยูบ อิบนุ อบีตะมีมะฮฺ ว่า อนัสไม่มีแรงที่จะถือศีลอด เขาจึงได้ทำอาหารชนิดหนึ่งชื่อษะรีด แล้วได้เชิญคนยากจนขัดสนจำนวน 30 คนมารับประทาน

(มุสนัดอบียะอฺลา 7/204)

และที่เกี่ยวพันกับเรื่องนี้ด้วยก็คือ หญิงมีครรภ์และหญิงที่ให้นมลูก เมื่อทั้งสองกลัวว่าจะเป็นอันตรายต่อตัวเอง และลูกของนาง ก็ให้เสียฟิดยะฮฺได้โดยที่นางทั้งสองไม่ต้องถือศีลอดใช้

﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْهُدَىٰ وَٱلْفُرْقَانِ ۚ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا۟ ٱلْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا۟ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝١٨٥ ﴾

185. เดือนรอมฎอนนั้น เป็นเดือนที่คัมภีร์อัลกุรอานได้ถูกประทานมาในฐานะเป็นทางนำสำหรับมนุษย์ และเป็นหลักฐานอันชัดเจนเกี่ยวกับทางนำนั้น และเกี่ยวกับสิ่งที่จำแนกระหว่างความจริงกับความเท็จ ดังนั้น ผู้ใดในหมู่พวกเจ้าเข้าอยู่ในเดือนนั้นแล้ว ก็จงถือศีลอด

ในเดือนนั้น และผู้ใดป่วย หรืออยู่ในการเดินทาง ก็จงถือใช้ในวันอื่นแทน อัลลอฮฺได้ทรงประสงค์ให้มีความสะดวกแก่พวกเจ้า และไม่ทรงให้มีความลำบากแก่พวกเจ้า และเพื่อที่พวกเจ้าจะได้ให้ครบถ้วนซึ่งจำนวนวัน (ของเดือนรอมฎอน) และเพื่อพวกเจ้าจะได้ให้ความเกรียงไกรต่ออัลลอฮฺ ในสิ่งที่พระองค์ทรงแนะนำแก่พวกเจ้า และเพื่อพวกเจ้าจะขอบคุณ

ความประเสริฐของเดือนรอมฎอน และการประทานอัลกุรอานลงมาในเดือนนั้น

อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงเดือนรอมฎอนเป็นพิเศษ ที่พระองค์ได้ทรงเลือกเอาเป็นเดือนที่เริ่มประทานอัลกุรอานลงมา และได้มีระบุไว้ในฮะดีษอีกว่า เป็นเดือนที่บรรดาคัมภีร์ของอัลลอฮฺถูกประทานลงมาให้แก่บรรดานบีต่างๆ

อิมามอะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล ؒ ได้บันทึกรายงานจาก วาศิละฮฺ อิบนุล อัสเกาะอฺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أُنْزِلَتْ صُحُفُ إِبْرَاهِيْمَ فِيْ أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ وَاَنْزِلَتِ التَّوْرَاةُ لِستٍّ مَضَيْنَ مِنْ رَمَضَانَ وَالْإِنْجِيْلُ لِثَلَاثَ عَشْرَةَ خَلَتْ مِنْ رَمَضَانَ وَأَنْزَلَ اللهُ الْقُرْآنَ لِأَرْبَعٍ وَعِشْرِيْنَ خَلَتْ مِنْ رَمَضَانَ)

"คัมภีร์ของนบีอิบรอฮีมได้ถูกประทานลงมาในคืนแรกของเดือนรอมฎอน อัต-เตารอตได้ถูกประทานลงมาใน 6 วัน ผ่านไปของเดือนรอมฎอน อัลอินญีล ลงมาเมื่อเดือนรอมฎอนผ่านไป 13 วัน และอัลลอฮฺได้ประทานอัลกุรอานลงมาในวันที่ 24 ของเดือนรอมฎอน"

(อะหฺมัด 4/107)

ความประเสริฐของอัลกุรอาน

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **ในฐานะเป็นทางนำสำหรับมนุษย์ และเป็นหลักฐานอันชัดเจนเกี่ยวกับทางนำนั้น และเกี่ยวกับสิ่งที่จำแนกระหว่างความจริงกับความเท็จ** ﴾

ข้อความนี้เป็นการกล่าวชมเชยแก่คัมภีร์อัลกุรอานที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานลงมา เพื่อเป็นข้อแนะนำให้แก่หัวใจของบ่าวของพระองค์ สำหรับผู้ศรัทธาเชื่อมั่น และปฏิบัติตาม ﴿ **เป็นหลักฐานอันชัดเจน** ﴾ คือเป็นหลักฐาน และเป็นข้อชี้ชัดสำหรับผู้ที่เข้าใจ และพินิจพิจารณาชี้ให้เห็นถึงความถูกต้อง เป็นทางนำ และเป็นข้อจำแนกระหว่างความจริงกับความเท็จ และระหว่างสิ่งฮาลาลกับสิ่งฮะรอม

จำเป็นต้องถือศีลอดในเดือนรอมฎอน

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **ดังนั้น ผู้ใดในหมู่พวกเจ้าเข้าอยู่ในเดือนนั้นแล้ว ก็จงถือศีลอดในเดือนนั้น** ﴾ นี่เป็นการบังคับเด็ดขาดให้ผู้ที่ปรากฏอยู่ในเดือนนั้น คือประจำอยู่ในประเทศที่เข้าสู่เดือนรอมฎอนต้องถือศีลอด โดยที่ร่างกายของเขาผู้นั้นมีสุขภาพดี อายะฮฺนี้ได้ยกเลิกข้ออนุญาตที่ได้กล่าวมาก่อนนั้น ว่าคนที่มีสุขภาพดีไม่ได้ถือศีลอด ให้จ่ายอาหารให้คนขัดสนได้ในแต่ละวัน และเมื่อได้มีการกำหนดให้ถือศีลอดขั้นเด็ดขาดแล้ว ก็ได้มีการกลับมากล่าวถึงข้อผ่อนผันให้แก่คนป่วย และคนเดินทางไม่ต้องถือศีลได้โดยมีเงื่อนไขว่าต้องถือศีลอดชดใช้ โดยพระองค์ตรัสว่า ﴿ **และผู้ใดป่วย หรืออยู่ในการเดินทาง ก็จงถือใช้ในวันอื่นแทน** ﴾ หมายความว่า ใครที่ร่างกายป่วย ลำบากที่จะถือศีลอด หรือเป็นอันตรายต่อร่างกาย หรือผู้อยู่ในการเดินทาง ก็อนุญาตให้เขาละศีลอด หรือไม่ต้องถือศีลอดได้ และให้เขาถือศีลอดชดใช้ตามจำนวนวันที่ขาดไปนั้น ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴿ **อัลลอฮฺทรงประสงค์ให้มีความสะดวกแก่พวกเจ้า และไม่ทรงให้มีความลำบากแก่พวกเจ้า** ﴾ คืออัลลอฮฺ ﷻ ทรงผ่อนผันให้พวกเจ้าละศีลอดได้ในกรณีที่ป่วย หรือเดินทาง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่พวกเจ้า และเป็นความเมตตาแก่พวกเจ้าด้วย

เรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการถือศีลอดในการเดินทาง

ความจริงได้มีซุนนะฮฺ ปรากฏจากท่านรอซูล ﷺ ว่า ท่านได้ออกไปในเดือนรอมฎอนเพื่อทำการต่อสู้พิชิตเมืองมักกะฮฺ ท่านได้เดินทางมาจนกระทั่งมาถึงตำบลอัลกะดีด แล้วท่านก็ละศีลอด และใช้ให้ผู้คนละศีลอด ฮะดีษได้นำเสนอโดยเจ้าของหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง คืออัลบุคอรี และมุสลิม

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/213 และมุสลิม 2/784)

คำสั่งใช้ดังกล่าวนั้น ให้ผู้คนได้เลือกเอา ไม่ใช่เป็นการบังคับ เพราะพวกเขาเคยออกไปพร้อมกับท่านรอซูล ﷺ ในเดือนรอมฎอน และเล่าว่า พวกเราบางคนถือศีลอด และพวกเราบางคนละศีลอด โดยที่คนที่ถือศีลอดก็ไม่ได้ตำหนิคนที่ละศีลอด และเช่นเดียวกัน คนที่ละศีลอด

ก็ไม่ได้ตำหนิคนที่ถือศีลอด ถ้าแม้ว่า การละศีลอดเป็นเรื่องจำเป็นแล้วละก็ แน่นอนว่าท่านนบีจะต้องตำหนิผู้ที่ถือศีลอด แต่ที่ปรากฏชัดจากการกระทำของท่านรอซูล ﷺ ก็คือในกรณีเช่นนั้นท่านก็ยังถือศีลอดอยู่ เพราะได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานโดยอะบิดดัรฺดาอฺ ว่า

(خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ ﷺ فِيْ شَهْرِ رَمَضَانَ فِيْ حَرٍّ شَدِيْدٍ حَتَّى إِنْ كَانَ أَحَدُنَا لَيَضَعُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ وَمَا فِينَا صَائِمٌ إِلَّا رَسُوْلُ اللهِ ﷺ وَعَبْدُ اللهِ بْنُ رَوَاحَةَ)

"พวกเราได้ออกไปพร้อมกับท่านรอซูล ﷺ ในเดือนรอมฎอน ในสภาพที่อากาศร้อนจัดมาก จนกระทั่งว่าคนหนึ่งในหมู่พวกเราต้องเอามือของเขาวางไว้บนศีรษะของเขา อันเนื่องจากร้อนจัด ในหมู่พวกเรานั้นไม่มีใครถือศีลอดเลย นอกจากท่านรอซูล ﷺ และอับดุลลอฮฺ อิบนุ รอวาฮะฮฺ เท่านั้น"

(ฟัตฮุลบารีย์ 4/215 และมุสลิม 2/790)

การละศีลอดในขณะเดินทางนั้นดีกว่า เป็นการปฏิบัติตามข้อผ่อนผัน เพราะปรากฏจากท่านรอซูล ﷺ ว่า ท่านได้ถูกถามเกี่ยวกับการถือศีลอดในขณะเดินทาง แล้วท่านได้ตอบว่า

(مَنْ أَفْطَرَ فَحَسَنٌ وَمَنْ صَامَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ)

"ใครละศีลอดก็ถือเป็นการดี และใครที่ถือศีลอดก็ไม่มีบาปแก่เขา"

(มุสลิม 2/790)

และท่านได้กล่าวไว้ในอีกฮะดีษหนึ่งว่า

(عَلَيْكُمْ بِرُخْصَةِ اللهِ الَّتِيْ رَخَّصَ لَكُمْ)

"พวกท่านจงรับข้อผ่อนผันของอัลลอฮฺที่พระองค์ทรงผ่อนผันให้แก่พวกท่าน"

(มุสลิม 2/786)

คนกลุ่มหนึ่งกล่าวว่า ทั้งสองอย่างนั้นมีผลเท่ากัน เพราะมีฮะดีษที่รายงานโดยอาอิชะฮฺว่า แท้จริง ฮัมซะฮฺ อิบนุ อัมรฺ อัลอัสละมีย์ ได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ฉันชอบถือศีลอดมาก ฉันจะถือศีลอดในขณะเดินทาง ได้ไหม? ท่านตอบว่า

(إِنْ شِئْتَ فَصُمْ وَإِنْ شِئْتَ فَافْطُرْ)

"หากท่านประสงค์ (จะถือศีลอด) ก็จงถือศีลอด และหากท่านประสงค์ (จะไม่ถือ) ก็ไม่ต้องถือ (จงละศีลอด)" อะดีษปรากฏอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง

(ฟัตฮุลบารีย์ 4/211, มุสลิม 2/789)

บางท่านกล่าวว่า ถ้าหากการถือศีลอดมันเกิดความลำบาก การละศีลอดนั้นย่อมดีกว่า เพราะมีอะดีษที่รายงานโดย ญาบิรฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้เห็นชายคนหนึ่งได้เข้ามาหลบเงาร่มอยู่ ท่านจึงกล่าวว่า

(مَا هٰذَا ؟ قَالُوا صَائِمٌ فَقَالَ (لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصِّيَامُ فِي السَّفَرِ))

"นี่มีอะไร? พวกเขาตอบว่า เขาถือศีลอด ดังนั้น ท่านจึงกล่าวว่า (การถือศีลอดในขณะเดินทางไม่ถือเป็นเรื่องดี)"

(นำเสนอโดย อัลบุคอรี และมุสลิม, ฟัตฮุลบารีย์ 4/216 และมุสลิม 2/786)

ส่วนคนที่ไม่ชอบซุนนะฮฺ และเห็นว่าการละศีลอดนั้นเป็นการน่าเกลียด กรณีเช่นนี้ก็ต้องจำเป็นต้องละศีลอด ห้าม (ฮะรอม) ที่ถือศีลอด และไม่จำเป็นต้องถือศีลอดใช้ในลักษณะที่ต่อเนื่องกัน คือจะถือเว้นๆ ไป หรือจะถือติดๆ กันก็ได้ ซึ่งตามตัวบทหลักฐานแล้วก็เข้าใจได้เช่นนั้น เพราะการถือศีลอดอย่างต่อเนื่องกันนั้น ถือเป็นเรื่องจำเป็นเฉพาะในเดือนรอมฎอนเท่านั้น แต่เมื่อรอมฎอนสิ้นสุดลง ก็เพียงแต่ถือศีลอดชดใช้ตามจำนวนวันที่ขาดไปก็พอ ด้วยเหตุนี้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ก็จงถือใช้ในวันอื่นแทน** ﴿

ต้องการให้เกิดความสะดวก ไม่ให้เกิดความลำบาก

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **อัลลอฮฺทรงประสงค์ให้มีความสะดวกแก่พวกเจ้าและไม่ทรงให้มีความลำบากแก่พวกเจ้า** ﴿

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจาก อนัส อิบนุ มาลิก ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(يَسِّرُوْا وَلاَ تُعَسِّرُوْا وَسَكِّنُوْا وَلَا تُنَفِّرُوْا)

"พวกท่านจงทำให้เกิดความสะดวก และอย่าทำให้เกิดความลำบาก และพวกท่านจงทำให้ผู้คนรู้สึกอยากที่จะรับฟังและปฏิบัติ และอย่าได้ทำให้พวกเขาเบื่อหน่ายหรือหลีกหนีไป"

(บันทึกอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง, ฟัตฮุลบารีย์ 10/54, มุสลิม 3/1359 และอะหฺมัด 3/131)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง ระบุอีกว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวแก่มุอาซ และอบูมูซา ขณะที่ได้ส่งทั้งสองไปแคว้นเยเมน ว่า

(بَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا وَيَسِّرَا وَلاَ تُعَسِّرَا وَتَطَاوَعَا وَلاَ تَخْتَلِفَا)

"ท่านทั้งสองจงทำให้ผู้คนดีใจ อย่าทำให้ผู้คนหนี จงทำให้สะดวก อย่าทำให้เกิดความลำบาก และท่านทั้งสองจงพยายามให้มีความเห็นสอดคล้องกัน และอย่าได้แตกแยก"

(ฟัตฮุลบารีย์ 7/660 และมุสลิม 3/1587)

และความหมายดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **อัลลอฮฺทรงประสงค์ให้มีความสะดวกแก่พวกเจ้า และไม่ทรงให้มีความลำบากแก่พวกเจ้า และเพื่อที่พวกเจ้าจะได้ให้ครบถ้วนซึ่งจำนวนวัน (ของเดือนรอมฎอน)** ﴾ คือ ที่จริงแล้วพระองค์ได้ทรงผ่อนผันให้แก่พวกเจ้าให้ละศีลอดสำหรับคนป่วย คนเดินทาง และที่คล้ายๆ กันทั้งหมด อันเนื่อง จากอุปสรรคต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่พวกเจ้า และใช้ให้พวกเจ้าชดใช้ให้ครบจำนวนวันของเดือน

การระลึกถึงอัลลอฮฺ ก็เพื่อให้การอิบาดะฮฺ (ภักดีต่ออัลลอฮฺ) สมบูรณ์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และเพื่อพวกเจ้าจะได้ให้ความเกรียงไกรแด่อัลลอฮฺ ในสิ่งที่พระองค์ทรงแนะนำแก่พวกเจ้า** ﴾ คือเพื่อที่พวกท่านจะได้ระลึกถึงอัลลอฮฺ เมื่อเสร็จจากการอิบาดะฮฺของพวกท่าน ดังเช่นที่พระองค์ ได้ตรัสว่า

﴿ فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ﴾

"ครั้นเมื่อพวกเจ้าประกอบพิธีฮัจญ์ของพวกเจ้าเสร็จแล้ว ก็จงกล่าวระลึกถึงอัลลอฮฺ ดังที่พวกเจ้ากล่าวระลึกถึงบรรพบุรุษของพวกเจ้า หรือกล่าวระลึกให้มากยิ่งกว่า"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 200)

พระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَوٰةُ فَانتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ ﴾

"เมื่อการละหมาดได้สิ้นสุดลงแล้ว ก็จงแยกย้ายกันไปบนแผ่นดิน และจงแสวงหา

ความโปรดปรานของอัลลอฮฺ และจงระลึกถึงอัลลอฮฺให้มาก ๆ เพื่อพวกเจ้าจะได้รับชัยชนะ”

(ซูเราะฮฺ อัลญุมุอะฮฺ อายะฮฺที่ 10)

และพระองค์ได้ตรัสอีกว่า

﴿ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ ٱلشَّمْسِ وَقَبْلَ ٱلْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾ وَمِنَ ٱلَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَٰرَ ٱلسُّجُودِ ﴿٤٠﴾ ﴾

“และจงแซ่ซ้องด้วยการสรรเสริญพระผู้อภิบาลของเจ้าก่อนดวงอาทิตย์ขึ้น และก่อนดวงอาทิตย์ตก และระหว่างกลางคืนก็จงสดุดีพระองค์ด้วย และหลังเวลาสุญูด”

(ซูเราะฮฺ กอฟ อายะฮฺที่ 39 และ 40)

ด้วยเหตุนี้ ได้มีซุนนะฮฺ ส่งเสริมให้กล่าวตัสเบียะฮฺ (ซุบฮานัลลอฮฺ) กล่าวตะฮฺมีด (อัลฮัมดุลิลลาฮฺ) กล่าวตักบีรฺ (อัลลอฮุอักบัรฺ) หลังเสร็จละหมาดฟัรฎูห้าเวลา

อิบนุ อับบาส ได้กล่าว พวกเราไม่เคยทราบหลังจากเสร็จละหมาดของท่านรอซูล ﷺ แล้ว นอกจากกล่าวตักบีรฺ

(อัลบุคอรี 842)

ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการส่วนใหญ่จึงได้ถือเป็นบัญญัติให้มีการกล่าวตักบีรฺในวันอีดิลฟิฏรฺ อันเนื่องจากอายะฮฺนี้ คือ

﴿ وَلِتُكْمِلُوا۟ ٱلْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا۟ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ ﴾

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **และเพื่อพวกเจ้าจะขอบคุณ** ﴿ คือเมื่อพวกท่านได้ดำเนินการภักดีต่อพระองค์ ด้วยการทำละหมาดฟัรฎู ละทิ้งสิ่งที่ต้องห้าม รักษาขอบเขตของอัลลอฮฺ ตามที่พระองค์ทรงบัญชาใช้แล้ว ดังนั้น จึงหวังว่าพวกเจ้าจะเป็นคนหนึ่งในหมู่ผู้กตัญญูรู้คุณพระองค์

﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِى عَنِّى فَإِنِّى قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ دَعْوَةَ ٱلدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۖ فَلْيَسْتَجِيبُوا۟ لِى وَلْيُؤْمِنُوا۟ بِى لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾ ﴾

186. และเมื่อบ่าวของข้า ถามเจ้าถึงข้าแล้ว ก็ (จงตอบเถิดว่า) แท้จริงข้านั้นอยู่ใกล้ ข้าจะตอบรับคำวิงวอนขอของผู้ที่วิงวอนเมื่อเขาวิงวอนขอต่อข้า ดังนั้น พวกเขาจงตอบรับข้าเถิด และศรัทธาต่อข้า เพื่อว่าพวกเขาจะได้อยู่ในทางที่ถูกต้อง

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงได้ยินการวิงวอนขอของบ่าวของพระองค์

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอบีมูซา อัลอัชอะรีย์ กล่าวว่า พวกเราเคยอยู่ร่วมกับท่านรอซูล ﷺ ในสงครามครั้งหนึ่ง แล้วเราพยายามไม่ขึ้นไปบนเนิน และไม่ขึ้นบนที่สูง และไม่ลงไปในหุบเขา นอกจากเราจะยกเสียงของพวกเราให้ดังในการกล่าวตักบีรฺ เขาเล่าว่า แล้วท่านรอซูล ได้เข้ามาใกล้พวกเราแล้วกล่าวว่า

((يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوْا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لاَ تَدْعُوْنَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا إِنَّمَا تَدْعُوْنَ سَمِيْعًا بَصِيْرًا إِنَّ الَّذِيْ تَدْعُوْنَ أَقْرَبُ إِلَى أَحَدِكُمْ مِنْ عُنُقِ رَاحِلَتِهِ يَا عَبْدَ اللهِ بْنَ قَيْسٍ أَلاَ أُعَلِّمُكَ كَلِمَةً مِنْ كُنُوْزِ الْجَنَّةِ ؟ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ))

"โอ้มนุษย์ทั้งหลาย จงอย่าได้ฝืนจนเกินกำลังของพวกท่านเลย เพราะพวกท่านนั้นมิได้วิงวอนขอต่อผู้ที่หูหนวก และไม่ได้อยู่ต่อหน้า ที่จริงแล้ว พวกท่านขอต่อผู้ที่ทรงได้ยิน ทรงเห็น แท้จริง ผู้ที่พวกท่านขอนั้นทรงอยู่ใกล้กับคนหนึ่งในหมู่พวกท่าน ยิ่งกว่าคอของพาหนะของเขาเสียอีก โอ้อับดุลลอฮฺ อิบนุ กอยสฺ เอาไหม ฉันจะสอนให้ท่านทราบถึงคำคำหนึ่งที่มาจากคลังของสวรรค์ (นั่นก็คือ) 'ลาเฮาละ วะลากูวะตะอิลลาบิลลาฮฺ' (ซึ่งมีความหมายว่า ไม่มีพลัง และอำนาจใดๆ นอกจากด้วยอัลลอฮฺ)"

(อะหฺมัด 4/402)

โดยที่อัลบุคอรี และมุสลิม ได้นำเสนอฮะดีษไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองด้วย ตลอดจนคนอื่นๆ ก็เช่นกัน

(ฟัดฮุลบารีย์ 2/509, มุสลิม 4/2076)

อิมามอะหฺมัด ได้รายงานจากอนัส ﷺ แท้จริง ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(يَقُوْلُ اللهُ تَعَالَى أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِيْ بِيْ وَأَنَا مَعَهُ إِذَا دَعَانِيْ)

"อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ข้าอยู่ที่การคาดการณ์ของบ่าวของข้าที่มีต่อข้า โดยที่ข้าจะอยู่พร้อมกับเขา เมื่อเขาวิงวอนต่อข้า"

(อะหฺมัด 3/210)

การวิงวอนขอนั้นจะถูกตอบรับโดยไม่สูญเปล่า

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานอีก จากอบีสะอีด ว่าแท้จริง ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو اللهَ ﷻ بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيْهَا إِثْمٌ وَلَا قَطِيْعَةُ رَحِمٍ إِلاَّ أَعْطَاهُ اللهُ بِهَا إِحْدَى ثَلَاثِ خِصَالٍ إِمَّا أَنْ يُعَجِّلَ لَهُ دَعْوَتَهُ وَإِمَّا أَنْ يَدَّخِرَهَا لَهُ فِي الْأُخْرَى وَإِمَّا أَنْ يَصْرِفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا) قَالُوْا إِذًا نُكْثِرَ ؟ قَالَ اللهُ أَكْثَرُ)

"ไม่ว่ามุสลิมคนใดที่วิงวอนขอต่ออัลลอฮฺ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่ง ด้วยการขออย่างหนึ่งที่ไม่เป็นบาปและไม่เป็นการตัดขาดจากวงศ์ญาติ นอกจากอัลลอฮฺจะประทานมันให้แก่เขาหนึ่งจากใน 3 ประการนี้ คือบางทีพระองค์จะรีบให้แก่เขาตามที่เขาขอ และบางทีจะเอามันสะสมไว้ให้แก่เขาในปรโลก และบางทีจะหันเหอันตรายที่จะประสบกับเขาให้พ้นไปเช่นเดียวกัน พวกเขาถามว่า ถ้าเราขอมากเล่า? ท่านตอบว่า อัลลอฮฺมีมากกว่า"

อับดุลลอฮฺ ลูกชายของอิมามอะหฺมัด ได้รายงานจาก ญุบัยรฺ อิบนุ นุฟัยรฺ ว่า อุบาดะฮฺ อิบนุศศอมิต ได้เล่าให้พวกเขาฟังว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَا عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يَدْعُو اللهَ ﷻ بِدَعْوَةٍ إِلاَّ آتَاهُ اللهُ إِيَّاهَا أَوْ كَفَّ عَنْهُ مِنَ السُّوْءِ مِثْلَهَا مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيْعَةِ رَحِمٍ)

"ไม่ว่ามุสลิมคนใดบนหน้าพื้นแผ่นดินวิงวอนขอต่ออัลลอฮฺ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่ง ด้วยการขออย่างหนึ่ง นอกจากอัลลอฮฺจะประทานให้แก่เขาตามนั้น หรือปกป้องอันตราย มิให้ประสบกับเขาเช่นเดียวกัน ตราบที่เขาไม่ขอในสิ่งที่เป็นบาป

หรือตัดขาดจากวงศ์ญาติ"

(อะหฺมัด 5/329 และอัตติรฺมิซี ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺละซีย์ 10/24)

อิมามมาลิก ได้บันทึกรายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يُعَجِّلْ يَقُوْلُ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِيْ)

"คนหนึ่งในหมู่พวกเจ้าจะได้รับการตอบรับ (การวิงวอนขอของเขา) ตราบที่เขาไม่รีบร้อน โดยกล่าวว่า ฉันได้วิงวอนขอแล้ว แต่ (การขอ) ของฉันไม่ได้รับการตอบรับ"

(อะหฺมัด 2/396)

อัลบุคอรี และมุสลิม ได้บันทึกไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขาทั้งสองจากฮะดีษที่รายงานโดยมาลิก

(ฟัตฮุลบารีย์ 11/145 และมุสลิม 4/2095)

และนี่คือถ้อยคำของอัลบุคอรี ﵀ ขอพระองค์ทรงตอบแทนสวนสวรรค์ให้แก่เขา

มุสลิมได้บันทึกรายงานจากเขา (อบีฮุร็อยเราะฮฺ) จากท่านนบี ﷺ ว่าท่านได้กล่าวว่า

(لَا يَزَالُ يُسْتَجَابُ لِلْعَبْدِ مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيْعَةِ رَحِمٍ مَا لَمْ يَسْتَعْجِلْ قِيْلَ يَا رَسُوْلَ اللهِ وَمَا الْاِسْتِعْجَالُ ؟ قَالَ " يَقُوْلُ قَدْ دَعَوْتُ وَقَدْدَعَوْتُ فَلَمْ أَرَ يُسْتَجَابُ لِيْ فَيَسْتَحْسِرُ عِنْدَ ذٰلِكَ وَيَدَعُ الدُّعَاءَ ")

"บ่าวยังคงได้รับการตอบรับตราบที่เขาไม่ได้ขอในเรื่องที่เป็นบาป หรือการตัดขาดจากวงศ์ญาติ ตราบที่เขาไม่รีบร้อน มีผู้ถามว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ อะไรคือการรีบร้อนเล่า? ท่านตอบว่า เขาจะกล่าวว่า ฉันได้วิงวอนขอแล้ว ฉันได้วิงวอนขอแล้ว ฉันไม่เห็นว่าจะได้รับการตอบรับเลย แล้วเขาก็เสียใจในเรื่องดังกล่าว และเลิกวิงวอนขอ"

(มุสลิม 4/2096)

บุคคล 3 ประเภทที่การวิงวอนขอของพวกเขาจะไม่ถูกปฏิเสธ

ในมุสนัดของอิมามอะหฺมัด และสุนันอัตติรฺมิซี, อันนะซาอี และอิบนุมาญะฮฺ รายงานโดยอบูฮุร็อยเราะฮฺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(ثَلَاثَةٌ لَا تُرَدُّ دَعْوَتُهُمْ: اَلْإِمَامُ الْعَادِلُ وَالصَّائِمُ حَيْنَ يُفْطِرُ وَدَعْوَةُ الْمَظْلُوْمِ يَرْفَعُهَا اللهُ دُوْنَ الْغَمَامِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَتُفْتَحُ لَهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَيَقُوْلُ بِعِزَّتِي لَأَنْصُرَنَّكَ وَلَوْ بَعْدَ حِيْنٍ)

"3 ประเภท ที่การวิงวอนขอของพวกเขาจะไม่ถูกปฏิเสธ คือ อิมาม (ผู้นำ) ที่มีความเที่ยงธรรม ผู้ถือศีลอดขณะละศีลอด และการวิงวอนขอของผู้ถูกอธรรม โดยที่อัลลอฮฺจะยกคำวิงวอนนั้นขึ้นไปโดยไม่ผ่านเมฆในวันกิยามะฮฺ ประตูฟ้าจะเปิดรับ โดยพระองค์จะตรัสว่า ด้วยความยิ่งใหญ่ของข้า แน่นอน ข้าจะช่วยเหลือท่าน แม้เวลาจะผ่านไประยะหนึ่งก็ตาม"

(อะหฺมัด 3/544, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 7/229, อิบนุมาญะฮฺ 1/557)

﴿ أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ ٱلصِّيَامِ ٱلرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَآئِكُمْ ۚ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ ۗ عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتَانُونَ أَنفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنكُمْ ۖ فَٱلْـَٰٔنَ بَٰشِرُوهُنَّ وَٱبْتَغُوا۟ مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ ۚ وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ ٱلْخَيْطُ ٱلْأَبْيَضُ مِنَ ٱلْخَيْطِ ٱلْأَسْوَدِ مِنَ ٱلْفَجْرِ ۖ ثُمَّ أَتِمُّوا۟ ٱلصِّيَامَ إِلَى ٱلَّيْلِ ۚ وَلَا تُبَٰشِرُوهُنَّ وَأَنتُمْ عَٰكِفُونَ فِى ٱلْمَسَٰجِدِ ۗ تِلْكَ حُدُودُ ٱللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ ءَايَٰتِهِۦ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾ ﴾

187. ได้เป็นที่อนุมัติแก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของพวกเจ้าในค่ำคืนของการถือศีลอด นางทั้งหลายนั้นเป็นเครื่องนุ่งห่มของพวกเจ้า และพวกเจ้าก็เป็นเครื่องนุ่งห่มของพวกนาง อัลลอฮฺทรงรู้ว่า พวกเจ้านั้นเคยทุจริตต่อตัวเอง แล้วพระองค์ทรงยกโทษให้แก่พวกเจ้า และอภัยให้แก่พวกเจ้าแล้ว บัดนี้ พวกเจ้าจงมีเพศสัมพันธ์กับพวกนางได้ และแสวงหาสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดให้แก่พวกเจ้าเถิด และจงกินและดื่ม จนกระทั่งเส้นขาวจะประจักษ์แก่พวกเจ้าจากเส้นดำเนื่องจากแสงอรุณ แล้วพวกเจ้าจงให้การถือ

ศีลอดครบเต็มจนถึงพลบค่ำ และพวกเจ้าจงอย่ามีเพศสัมพันธ์กับพวกนางขณะที่พวกเจ้าเอียะอฺติกาฟอยู่ในมัสญิด นั่นคือบรรดาขอบเขตของอัลลอฮฺ ดังนั้น พวกเจ้าจงอย่าเข้าใกล้ขอบเขตนั้น ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮฺทรงแจกแจงบรรดาอายะฮฺของพระองค์แก่มนุษย์ เพื่อพวกเขาจะได้ยำเกรง

อนุญาตให้กิน ดื่ม และมีเพศสัมพันธ์ในค่ำคืนรอมฎอนได้

นี่คือข้อผ่อนผันจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้แก่บรรดามุสลิม และยกเลิกเรื่องที่ปรากฏในตอนเริ่มแรกของอิสลาม ปรากฏว่าเมื่อคนหนึ่งในหมู่พวกเขาได้ละศีลอดแล้ว ก็จะอนุญาตให้กิน ดื่ม และมีเพศสัมพันธ์ได้ไปจนถึงละหมาดอิชาอฺ หรือนอนก่อนจากนั้น แล้วเมื่อได้นอนแล้ว หรือละหมาดอิชาอฺแล้ว ก็จะห้ามอาหาร เครื่องดื่ม และมีเพศสัมพันธ์ไปจนถึงคืนต่อไป ดังนั้น พวกเขาจึงพบว่าเกิดความลำบาก

คำว่า **"อัรรอฟะษุ"** (الرفث) ณ ที่นี้คือการมีเพศสัมพันธ์ ผู้ที่มีความเห็นเช่นนั้นคืออิบนุ อับบาส, อะฏออฺ และมุญาฮิด (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆฺอมิดี 1/367), สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, ฏอวูส และซาเล็ม อิบนุ อับดิลลาฮฺ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆฺอมิดี 1/368), อัมรฺ อิบนุ ดีนารฺ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆฺอมิดี 1/369), อัลฮะซัน (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/368) กอตาดะฮฺ และอัซซุฮฺรีย์ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/369), อัฎเฎาะฮาก, อิบรอฮีม อันนะคออีย์ และอัสสุดดีย์ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/368), อะฏออฺ อัลคุรอซานีย์ และมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/370 – 371)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **นางทั้งหลายนั้นเป็นเครื่องนุ่งห่มของพวกเจ้า และพวกเจ้าก็เป็นเครื่องนุ่งห่มของพวกนาง** ﴿

อิบนุ อับบาส, มุญาฮิด, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัสสุดดีย์ และมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน ได้กล่าวว่า หมายถึงพวกนางเป็นที่พักอาศัย สำหรับพวกท่าน และพวกท่านก็เป็นที่พักอาศัยสำหรับพวกนาง

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/370)

อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้กล่าวว่า พวกนางนั้นเป็นผ้าห่มให้แก่พวกเจ้า และพวกเจ้าก็เป็นผ้าห่มให้แก่พวกนาง

(อิบนุ อบีฮาติม 1/381)

สรุปก็คือ ผู้ชายและผู้หญิงนั้น จะอยู่โดยปะปนกันใกล้ชิดกันเป็นที่พักพิงซึ่งกันและกัน ดังนั้น จึงเหมาะสมที่จะผ่อนผันให้แก่พวกเขาที่จะมีเพศสัมพันธ์กันได้ ในค่ำคืนของเดือนรอมฎอน เพื่อไม่ให้เกิดความลำบากแก่พวกเขา

อบูอิสฮากได้เล่าโดยเอามาจากอัลบะรออฺ อิบนุ อาซิบ ว่าปรากฏว่าบรรดาสาวกของท่านนบี ﷺ นั้น เมื่อคนหนึ่งได้ถือศีลอดแล้วนอนไปก่อนที่จะละศีลอด เขาก็จะไม่กลับมากินอาหารอีก และกอยสฺ อิบนุ ศิรฺมะฮฺที่เป็นชาวอันซอรฺ เคยถือศีลอด และในตอนกลางวันเขาได้ทำงานอยู่ในไร่ของเขา และเมื่อถึงเวลาจะละศีลอด เขาก็มาหาภรรยาของเขา แล้วถามว่า เธอมีอาหารอะไรกินไหม? นางตอบว่า ไม่มี แต่ฉันจะออกไปหาอาหารมาให้แก่ท่าน แล้วเขาก็นอนหลับไประหว่างคอยอาหารอยู่นั้น และภรรยาของเขาก็มา แล้วเมื่อนางเห็นเขานอนหลับ นางกล่าวว่า แย่จริงท่านนอนหลับไปแล้วหรือนี่? แล้วเมื่อตอนเที่ยงวันเขาก็เป็นลม เรื่องดังกล่าวได้ถูกเล่าให้ท่านนบี ﷺ ฟัง แล้วอัลกุรอานอายะฮฺนี้ก็ถูกประทานลงมา ﴿ أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ ٱلصِّيَامِ ٱلرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَآئِكُمْ ﴾ ไปจนถึงดำรัสที่ว่า ﴿ وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ ٱلْخَيْطُ ٱلْأَبْيَضُ مِنَ ٱلْخَيْطِ ٱلْأَسْوَدِ مِنَ ٱلْفَجْرِ ﴾ จึงทำให้พวกเขาดีใจกันเป็นที่สุด

(อัฏฏอบารี 3/495)

และถ้อยคำของอัลบุคอรี ณ ที่นี้มาจากสายของอบีอิสฮาก ว่า ฉันได้ยินอัลบะรออฺได้เล่าว่า เมื่อการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนได้ถูกประทานลงมา ปรากฏว่าพวกเขาไม่เคยเข้าใกล้สตรีในเดือนรอมฎอน และปรากฏว่าบรรดาผู้ชายทุจริตต่อตัวเอง ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงประทานอายะฮฺลงมาความว่า ﴾ **อัลลอฮฺทรงรู้ว่าพวกเจ้านั้นเคยทุจริตต่อตัวเอง แล้วพระองค์ก็ทรงยกโทษให้แก่พวกเจ้า และอภัยให้แก่พวกเจ้าแล้ว** ﴿

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/30)

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่าปรากฏว่า บรรดามุสลิมที่อยู่ในเดือนรอมฎอนในตอนเริ่มแรกนั้น เมื่อพวกเขาได้ละหมาดอิชาอฺเสร็จแล้ว ก็เป็นที่ต้องห้ามแก่พวกเขา ที่จะกิน ดื่ม และมีเพศสัมพันธ์ไปจนกระทั่งถึงเวลาละศีลอดในวันต่อไป พวกเขาจึงประสบกับความลำบากในเรื่องนี้ ซึ่งในจำนวนนั้นก็มีท่านอุมัรฺ อิบนุลค็อฏฏอบ พวกเขาจึงได้มาร้องเรียนต่อท่านรอซูล ﷺ แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอายะฮฺอัลกุรอานลงมามีความว่า ﴾ **อัลลอฮฺทรงรู้ดีว่า พวกเจ้านั้นเคยทุจริตต่อตัวเอง แล้วพระองค์ก็ทรงยกโทษให้และอภัยให้แก่พวกเจ้าแล้ว บัดนี้พวกเจ้าจงมีเพศสัมพันธ์กับพวกนางได้.......**

ไปจนจบอายะฮฺ ﴾ และในทำนองเดียวกัน อัลเอาฟีย์ก็ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส

(อัฏฏอบารี 3/496 – 498)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และแสวงหาสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดให้แก่พวกเจ้าเถิด** ﴾

อบูฮุร็อยเราะฮฺ, อิบนุ อับบาส, อนัส, ชุร็อยฮฺ อัลกอฎี, มุญาฮิด, อิกริมะฮฺ, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อะฏออฺ, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อัสสุดดีย์, ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม, อัลฮะกัม อิบนุ อุตบะฮฺ, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อัลฮะซัน อัลบัศรี, อัฏเฎาะฮาก, กอตาดะฮฺ และคนอื่นๆ ได้กล่าวว่า หมายความถึงเด็ก (คือต้องการมีลูก)

(อิบนุ อบีฮาติม 1/377 – 378, อัฏฏอบารี 3/506 – 507)

กอตาดะฮฺ ได้กล่าวว่า คือการแสวงหาข้อผ่อนผันที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงกำหนดให้แก่พวกเจ้า

สะอีด ได้กล่าวโดยเอามาจากกอตาดะฮฺ ที่ว่า ﴿ **และแสวงหาสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดให้แก่พวกเจ้าเถิด** ﴾ ว่าหมายถึง สิ่งที่อัลลอฮฺทรงอนุญาตให้แก่พวกเจ้า

จุดสิ้นสุดของเวลาสะโฮรฺ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และจงกินและดื่ม จนกระทั่งเส้นขาวจะประจักษ์แก่พวกเจ้าจากเส้นดำเนื่องจากแสงอรุณ แล้วพวกเจ้าจงให้การถือศีลอดครบเต็มจนพลบค่ำ** ﴾

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงอนุญาตให้กิน, ดื่ม และมีเพศสัมพันธ์ได้ในทุกค่ำคืนของเดือนรอมฎอนตามแต่ปรารถนาจนกระทั่งอรุณทอแสงจากความมืดของกลางคืน โดยพระองค์ใช้สำนวนเส้นขาวจากเส้นดำหรือด้ายขาวจากด้ายสีดำ และเพิ่มคำว่า ﴿ ٱلْفَجْرِ ﴾ เนื่องจากแสงอรุณ ก็เพื่อมิให้เกิดความคลุมเครือ ดังที่ได้มีปรากฏในฮะดีษที่ได้บันทึกโดย อิมามอบูอับดิลลาฮฺ อัลบุคอรี รายงานจากสะฮัล อิบนิ สะอัด ว่าอายะฮฺที่ว่า ﴿ وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ ٱلْخَيْطُ ٱلْأَبْيَضُ مِنَ ٱلْخَيْطِ ٱلْأَسْوَدِ مِنَ ٱلْفَجْرِ ﴾ ถูกประทานลงมาโดยที่คำว่า ﴿ مِنَ ٱلْفَجْرِ ﴾ ยังมิได้ถูกประทานลงมา ปรากฏว่ามีคนหลายคนเมื่อต้องการจะถือศีลอด เขาได้เอาเชือก 2 สี คือขาวกับดำมาผูกไว้ที่ขาของเขา แล้วเขายังคงรับประทานอาหารต่อไปจนกระทั่งเห็นเชือกทั้งสองสีได้อย่างชัดเจนแล้ว อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานคำว่า ﴿ مِنَ ٱلْفَجْرِ ﴾ ลงมา พวกเขาจึงทราบว่านั่นมันหมายความถึงกลางคืน และกลางวัน ไม่ใช่เชือกสีดำ สีขาวตามที่พวกเขาเข้าใจ

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/31)

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจากอัชชะอฺบีย์ จากอะดีย์ ว่า อะดีย์ได้เอาอิกอล (เชือกคล้องขาอูฐ หรือเชือกคล้องศีรษะ) สีขาว และสีดำมา พออยู่ในช่วงกลางคืน เขาก็มองดูก็ยังไม่เห็นชัด ยังไม่ปรากฏ แล้วเมื่อถึงเวลาศุบฮิ เขาจึงกล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ฉันได้เอามันไว้ใต้หมอนของฉัน ท่านกล่าวว่า

(إِنَّ وِسَادَكَ إِذًا لَعَرِيْضٌ أَنْ كَانَ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ وَالْأَسْوَدُ تَحْتَ وِسَادَتِكَ)

"แท้จริง หมอนของท่านนั้น มันกว้างอย่างแน่นอน หากเส้นสีขาว และดำอยู่ใต้หมอนของท่าน"

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/31)

ได้มีระบุในบางถ้อยคำว่า (إِنَّكَ لَعَرِيْضُ الْقَفَا) ความว่า "แท้จริง ท่านมีท้ายทอยกว้าง"

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/31)

บางคนในหมู่พวกเขาได้อธิบายว่า เป็นคนปัญญาทึบ ซึ่งถือเป็นทรรศนะที่อ่อน แต่มันก็กลับไปเป็นเช่นนั้น เพราะถ้าปรากฏว่าหมอนกว้าง ท้ายทอยก็กว้างเช่นกัน *วัลลอฮุอะอฺลัม*

รายงานของอัลบุคอรี ได้มาอธิบายเรื่องของอะดีย์ อิบนุ ฮาติม อีกว่า ฉันได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ อะไรคือด้ายสีขาวจากด้ายสีดำ ทั้งสองนั้นเป็นด้ายจริงๆ ใช่ไหม? ท่านตอบว่า

(إِنَّكَ لَعَرِيْضُ الْقَفَا إِنْ أَبْصَرْتَ الْخَيْطَيْنِ ثُمَّ قَالَ: لاَ بَلْ هُوَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَبَيَاضُ النَّهَارِ)

"แท้จริง ท่านนั้นท้ายทอยกว้าง ท่านคงไม่เห็นด้ายทั้งสองดอก ต่อจากนั้นท่านได้กล่าวว่า ไม่หรอก มันคือความมืดของกลางคืน และความขาว (ความแจ้ง) ของกลางวันต่างหาก"

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/31)

ส่งเสริมให้รับประทานอาหารสะโฮรฺ และอธิบายถึงเวลาสะโฮรฺ

ในการที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้อนุญาตให้กินไปจนถึงอรุณทอแสงเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่าส่งเสริมให้รับประทานอาหารสะโฮรฺ เพราะมันเป็นการผ่อนผันการปฏิบัติตามข้อผ่อนผัน (รุคเซาะฮฺ) ถือเป็นการส่งเสริม ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีซุนนะฮฺปรากฏชัดเจนจากท่านรอซูล ﷺ เน้นให้รับประทานอาหารสะโฮรฺ ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองรายงานจากอนัส ว่าท่านรอซูล ﷺ

ได้กล่าวว่า

(تَسَحَّرُوْا فَإِنَّ فِي السَّحُوْرِ بَرَكَةً)

"พวกท่านจงรับประทานอาหารสะโฮรฺ เพราะในอาหารสะโฮรฺมีความสิริมงคล"

(ฟัตฮุลบารีย์ 4/165, มุสลิม 2/770)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม รายงานจาก อัมรฺ อิบนิล อาศ ﷺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنَّ فَصْلَ مَا بَيْنَ صِيَامِنَا وَصِيَامِ أَهْلِ الْكِتَابِ أَكْلَةُ السَّحَرِ)

"แท้จริง ข้อจำแนกระหว่างการถือศีลอดของพวกเรา และการถือศีลอดของชาวคัมภีร์ ก็คือการกินอาหารสะโฮรฺ"

(มุสลิม 2/771)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอบี สะอีด ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(اَلسَّحُوْرُ أَكْلُهُ بَرَكَةٌ فَلاَ تَدَعُوْهُ وَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ تَجَرَّعَ جُرْعَةَ مَاءٍ فَإِنَّ اللهَ وَمَلاَئِكَتَهُ يُصَلُّوْنَ عَلَى الْمُتَسَحِّرِينَ)

"อาหารสะโฮรฺนั้น กินมันเข้าไปแล้วมีความสิริมงคล ดังนั้น พวกท่านจงอย่าละทิ้งมัน ถึงแม้จะเป็นการที่คนหนึ่งในหมู่พวกเจ้าจะดื่มน้ำเพียงอึกเดียวก็ตาม เพราะอัลลอฮฺ และมลาอิกะฮฺของพระองค์ จะให้ความเมตตา และอภัยโทษแก่บรรดาผู้รับประทานอาหารสะโฮรฺ"

(อะหฺมัด 3/44)

ความจริงได้มีรายงานฮะดีษอีกมากมายที่ส่งเสริมให้รับประทานอาหารสะโฮรฺ แม้จะเป็นเพียงน้ำอึกเดียวก็ตาม ซึ่งเป็นการเลียนแบบผู้รับประทานอาหารนั่นเอง

และส่งเสริมให้รับประทานล่าๆ ไปจนเกือบอรุณทอแสง ดังที่ได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองที่รายงานโดย อนัส อิบนุ มาลิก จากซัยดฺ อิบนุ ษะบิต ว่า

(تَسَحَّرْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قُمْنَا إِلَى الصَّلاَةِ قَالَ: أَنَسٌ قُلْتُ لِزَيْدٍ كَمْ كَانَ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالسَّحُوْرِ ؟ قَالَ: قَدْرُ خَمْسِيْنَ آيَةً)

"พวกเราเคยรับประทานอาหารสะโฮรฺร่วมกับท่านรอซูล ﷺ ต่อจากนั้น พวกเราก็

ลุกขึ้นจะไปละหมาด อนัสเล่าว่า ฉันได้ถามซัยดฺ ว่าระยะเวลาระหว่างอะซานศุบฮิ กับอาหารสะโฮรฺ เขาตอบว่า ประมาณ (อ่านอัลกุรอาน) 50 อายะฮฺ"

(ฟัตฮุลบารีย์ 4 /164, มุสลิม 2/77)

ได้มีรายงานมาจากชาวสะลัฟจำนวนมากกลุ่มหนึ่ง พวกเขาได้อนุโลมให้ในเรื่องอาหารสะโฮรฺเมื่อใกล้เวลาละหมาดฟัจญรฺ (ศุบฮิ) โดยได้มีรายงานมาเช่นนั้น จากอบีบักรฺ, อุมัรฺ, อะลี, อิบนุ มัสอูด, ฮุซัยฟะฮฺ, อบีฮุร็อยเราะฮฺ, อิบนุ อุมัรฺ, อิบนุ อับบาส, ซัยดฺ อิบนุ ษะบิต และชาวตาบิอีน อีกเป็นจำนวนมาก เช่น มุฮัมมัด อิบนุ อะลี อิบนุลฮุเซน, อบูมิจญลัซ, อิบรอฮีม อันนะคออีย์, อะบุฎฎุฮา อบูวาอิล และคนอื่นที่เป็นสหายของ อิบนุ มัสอูด, อะฏออฺ, อัลฮะซัน, อัลฮะกัม อิบนุ อุยัยนะฮฺ, มุญาฮิด, อุรฺวะฮฺ อิบนุซซุบัยรฺ, อะบุชชะอฺซาอฺ และญาบิรฺ อิบนุ ซัยดฺ และยังเป็นทรรศนะของอัลอะอฺมัช และมะอฺมัรฺ อิบนุ รอชิด โดยเราได้คัดเอาสายรายงานดังกล่าวไว้ในหนังสืออัศศิยามโดยเอกเทศ *วะลิลลาฮิลฮัมดฺ* (การสรรเสริญเป็นสิทธิ์แด่อัลลอฮฺ)

ความจริงได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองจากฮะดีษที่รายงานโดย อัลกอเซ็ม จาก อาอิชะฮฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا يَمْنَعُكُمْ أَذَانُ بِلَالٍ عَنْ سَحُوْرِكُمْ فَإِنَّهُ يُنَادِيْ بِلَيْلٍ فَكُلُوْا وَاشْرَبُوْا حَتَّى تَسْمَعُوْا أَذَانَ ابْنِ أُمِّ مَكْتُوْمٍ فَإِنَّهُ لاَ يُؤَذِّنُ حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ)

"การอะซานของบิลาล มิได้ห้ามพวกท่านมิให้รับประทานอาหารสะโฮรฺ เพราะเขาจะเรียกในตอนกลางคืน ดังนั้น พวกท่านจงกิน และจงดื่มจนกว่าจะได้ยินอะซานของอิบนุ อุมมิ มักตูม เพราะเขาจะไม่อะซานจนกว่าอรุณจะทอแสง"

(นี่เป็นถ้อยคำของอัลบุคอรี, ฟัตฮุลบารีย์ 4/162, มุสลิม 2/768)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากกอยสฺ อิบนิ ฏ็อลกฺ จากบิดาของเขา ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَيْسَ الْفَجْرُ الْمُسْتَطِيْلَ فِي الْأُفُقِ وَلٰكِنِ الْمُعْتَرِضُ الْأَحْمَرُ)

"ไม่ใช่แสงอรุณ (จริง) ที่มันยาวลงมาในขอบฟ้า แต่มันเป็นแสงแดงขวางขอบฟ้า"

(อะหฺมัด 4/34)

อบูดาวูด และอัตติรฺมิซี ได้บันทึกรายงานด้วยถ้อยคำของเขาทั้งสอง ว่า

(كُلُوْا وَاشْرَبُوْا وَلَا يَهِيْدَنَّكُمُ السَّاطِعُ الْمُصْعِدُ فَكُلُوْا وَاشْرَبُوْا حَتَّى يَعْتَرِضَ لَكُمُ الْأَحْمَرُ)

"พวกท่านจงกิน และจงดื่ม และแสงที่มันขึ้นทางตามความสูงของฟ้าจะไม่ทำให้ท่าน ชะงักได้ ดังนั้น พวกท่านจงกิน และจงดื่ม จนกว่าแสงแดงจะขึ้นมาขวางท้องฟ้าให้แก่พวกท่าน"

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 3/389)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากสะมุเราะฮฺ อิบนุ ญุนดุบ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا يَغُرَّنَّكُمْ أَذَانُ بِلَالٍ وَلَا هٰذَا الْبَيَاضُ – لِعَمُوْدِ الصُّبْحِ – حَتَّى يَسْتَطِيْرَ)

"อะซานของบิลาล และแสงขาวที่ขึ้นเป็นเสาในเวลาศุบฮิ จะไม่หลอกลวงพวกท่านได้เลยจนกว่าแสงมันจะเป็นเส้นขวางเสียก่อน"

(อัฏฏอบารี 3/517)

และมุสลิมได้บันทึกฮะดีษนี้ไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขา เช่นเดียวกัน

(มุสลิม 3/517)

ผู้ที่ตื่นมาในเวลาศุบฮิโดยมีญะนาบะฮฺก็ไม่มีผลต่อการถือศีลอดของเขา

(เรื่องย่อย) การที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กำหนดให้อรุณทอแสงเป็นเขตท้ายสุดสำหรับการอนุญาตให้ผู้จะถือศีลอด กิน ดื่ม และมีเพศสัมพันธ์ได้นั้น ก็เป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า การที่คนหนึ่งตื่นนอน ลุกขึ้นมาในเวลาศุบฮิ โดยมีญะนาบะฮ์อยู่ก็ให้เขาอาบน้ำ และถือศีลอดไปตลอดวันนั้น ไม่เป็นอะไร และไม่มีบาปแต่ประการใด นี่เป็นทรรศนะของมัซฮับทั้ง 4 รวมทั้งชาวสะลัฟส่วนใหญ่ และชาวคอลัฟด้วย ทั้งนี้ เพราะมีฮะดีษที่บันทึกโดยอัลบุคอรีและมุสลิม รายงานโดยอาอิชะฮฺ และอุมมุสะละมะฮฺ رضي الله عنها ว่า ปรากฏว่าท่านรอซูล ﷺ นั้นเคยตื่นมาในเวลาศุบฮิโดยมีญะนาบะฮฺที่ไม่ได้เกิดจากการฝันทางเพศ แล้วท่านก็อาบน้ำอัลฆุสลฺ และก็ถือศีลอด และในฮะดีษที่รายงานโดยอุมมุสะละมะฮฺที่บันทึกอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง ว่าโดยท่านไม่ได้ละศีลอด และไม่ได้ถือศีลอดชดใช้แต่ประการใด

ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม รายงานจากอาอิชะฮฺ ว่ามีชายคนหนึ่งได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ฉันจะต้องละหมาด โดยที่ฉันมีญะนาบะฮฺอยู่ แล้วฉันจะต้องถือศีลอดไหม? ท่านรอซูล ﷺ ได้ตอบว่า

(وَأَنَا تُدْرِكُنِي الصَّلَاةُ وَأَنَا جُنُبٌ فَأَصُوْمُ)

"ฉันก็จะต้องละหมาด โดยที่ฉันมีญะนาบะฮฺ แล้วฉันก็ต้องถือศีลอด แล้วชายคนนั้นได้กล่าวว่า ท่านไม่เหมือนกับเราหรอก โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ เพราะอัลลอฮฺทรงอภัยความผิดให้แก่ท่านทั้งที่ผ่านมาแล้วและต่อไป แล้วท่านจึงกล่าวว่า"

(وَاللهِ إِنِّيْ لَأَرْجُوْ أَنْ أَكُوْنَ أَخْشَاكُمْ لِلهِ وَأَعْلَمَكُمْ بِمَا أَتَّقِي)

"ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ฉันหวังว่าฉันจะเป็นคนที่ยำเกรงต่ออัลลอฮฺที่สุดในหมู่พวกท่าน และเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดในสิ่งที่ทำให้เกิดความยำเกรงต่อพระองค์"

(มุสลิม 2/781)

การถือศีลอดจะสิ้นสุดวันด้วยการเข้าสู่เวลากลางคืน ดังนั้นจึงให้รีบละศีลอดโดยเร็ว

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **แล้วพวกเจ้าจงให้การถือศีลอดครบเต็มจนถึงพลบค่ำ** ﴿ คือจำเป็นจะต้องละศีลอดเมื่อดวงอาทิตย์ตกตามข้อชี้ขาด และศาสนบัญญัติ ดังที่มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองรายงานโดยอะมีรุลมุอฺมินีน อุมัรฺ อิบนุ ค็อฏฏอบ ؓ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هٰهُنَا وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هٰهُنَا فَقَدْ اَفْطَرَ الصَّائِمُ)

"เมื่อกลางคืนมุ่งหน้ามาจากตรงนี้ และกลางวันให้หลังไปจากตรงนี้ แน่นอน ผู้ถือศีลอดก็ต้องละศีลอด"

(ฟัตฮุลบารีย์ 4/231, มุสลิม 2/772)

รายงานจาก สะฮัล อิบนุ สะอัด อัซซาอีดีย์ ؓ ได้ เล่าว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوْا الْفِطْرَ)

"ผู้คนยังคงอยู่ในความดี ตราบที่พวกเขารีบละศีลอด"

(อัลบุคอรี 4/234, มุสลิม 2/771)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดยอบีฮุร็อยเราะฮฺ จากท่านนบี ﷺ ว่า

(يَقُوْلُ اللهُ ﷯ إِنَّ أَحَبَّ عِبَادِي إِلَيَّ أَعْجَلُهُمْ فِطْرًا)

"อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า แท้จริง บ่าวของข้าที่เป็นที่รักยิ่งแก่ข้า คือผู้ที่รีบละศีลอดในหมู่พวกเขา"

(อะหฺมัด 2/237)

และอัตติรฺมิซี ได้บันทึกฮะดีษนี้ ด้วยโดยกล่าวว่าเป็นฮะดีษฮะซัน ฆอรีบ

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 3/386)

ห้ามมิให้ถือศีลอดหลายวันติดต่อกันโดยไม่ละศีลอด

ได้มีระบุอยู่ในบรรดาฮะดีษที่เศาะฮีฮฺ ห้ามมิให้ถือศีลอดแบบอัลวิซอล คือถือศีลอดต่อกันวันหนึ่งกับอีกวันหนึ่งหรือหลายวันต่อกันโดยไม่ละศีลอดเลย ไม่มีการกินสิ่งใดในระหว่างนั้น อิมามอะหฺมัดได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดยอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

((لَا تُوَاصِلُوْا) قَالُوْا : يَا رَسُوْلَ اللهِ إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ (فَإِنِّيْ لَسْتُ مِثْلَكُمْ إِنِّيْ أَبِيْتُ يُطْعِمُنِيْ رَبِّيْ وَيَسْقِيْنِيْ) قَالَ فَلَمْ يَنْتَهُوْا عَنِ الْوِصَالِ فَوَاصَلَ بِهِمُ النَّبِيُّ يَوْمَيْنِ وَلَيْلَتَيْنِ ثُمَّ رَأَوِ الْهِلَالَ فَقَالَ (لَوْ تَأَخَّرَ الْهِلَالُ لَزِدْتُكُمْ))

"พวกท่านจงอย่าถือศีลอดต่อเนื่องไป พวกเขากล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ท่านนั้นถือศีลอดต่อเนื่องเล่า ท่านตอบว่า ความจริงฉันนั้นไม่เป็นเช่นพวกท่าน เวลาฉันนอนกลางคืน พระผู้อภิบาลของฉันทรงให้อาหารและน้ำแก่ฉัน เขาเล่าว่า พวกเขาก็ยังไม่หยุดถือศีลอดอย่างต่อเนื่อง ท่านนบีจึงถือศีลอดต่อเนื่องเป็นเวลาสองวันสองคืน หลังจากนั้น พวกเขาก็เห็นเดือนเสี้ยว ท่านจึงกล่าวว่า ถ้าแม้ว่าเดือนเสี้ยวมาล่าช้า ฉันจะถือศีลอดต่อเนื่องเพิ่มไปอีกเป็นแน่ ทั้งนี้ เหมือนท่านตั้งใจจะสั่งสอนพวกเขา"

(ทั้งสองได้นำเสนอไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของทั้งสอง, อะหฺมัด 2/281, ฟัตฮุลบารีย์ 4/238 และมุสลิม 2/774)

ความจริงได้มีข้อห้ามเกี่ยวกับเรื่องนี้มาจากหลายทาง และปรากฏว่าการวิซอลนั้นเป็นเรื่องเฉพาะสำหรับท่านนบี ﷺ เพราะท่านมีความสามารถที่จะทำเช่นนั้น และได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งการที่ท่านบอกว่า ท่านได้รับอาหารและน้ำ (จากอัลลอฮฺ) นั้นหมายถึงด้านจิตใจและนามธรรม เพราะถ้าหากท่านได้รับอาหารและน้ำจริงๆ ก็คงเรียกว่าเป็นการถือศีลอดต่อเนื่องไม่ได้ แต่ท่านก็อนุญาตให้ผู้ที่ประสงค์จะถือศีลอดอย่างต่อเนื่อง เพียงตั้งแต่เวลาอาทิตย์ตกแล้ว ไปถึงเวลาสะโฮรฺเท่านั้น ดังที่มีระบุอยู่ในฮะดีษที่รายงานโดยอบีสะอีด อัลคุดรีย์ ؓ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا تُوَاصِلُوْا فَأَيُّكُمْ اَرَادَ أَنْ يُوَاصِلَ فَلْيُوَاصِلْ إِلَى السَّحَرِ قَالُوا فَإِنَّك تُوَاصِلُ يَا رَسُولَ اللهِ ! قَالَ " إِنِّيْ لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّيْ أَبِيْتُ لِيْ مُطْعِمٌ يُطْعِمُنِيْ وَسَاقٍ يَسْقِيْنِيْ)

"พวกท่านทั้งหลายจงอย่าถือศีลอดต่อเนื่อง ดังนั้น คนใดในหมู่พวกท่านต้องการจะทำอย่างต่อเนื่อง เขาจงทำต่อเนื่องไปแค่เวลาสะโฮรฺเท่านั้น พวกเขากล่าวว่า ท่านยังทำต่อเนื่องเลยเล่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ท่านตอบว่า ความจริงฉันมิได้เป็นอย่างเช่นพวกท่าน เวลาฉันนอนกลางคืนมีผู้ให้อาหารคอยให้อาหารแก่ฉัน และมีผู้บริการเครื่องดื่ม คอยบริการเครื่องดื่มแก่ฉัน"

(อัลบุคอรี และมุสลิม ได้นำเสนอไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองด้วย, ฟัตฮุลบารี 4/338)

ข้อชี้ขาดเรื่องการเอียะอฺติกาฟ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงอย่ามีเพศสัมพันธ์กับพวกนางขณะที่พวกเจ้าเอียะอฺติกาฟอยู่ในมัสญิด** ﴿

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่าเรื่องนี้เกี่ยวกับชายคนหนึ่งที่ทำการเอียะอฺติกาฟอยู่ในมัสญิดในเดือนรอมฎอน หรือนอกจากเดือนรอมฎอน อัลลอฮฺ ﷻ ทรงห้ามมิให้มีเพศสัมพันธ์กับสตรีไม่ว่าเวลากลางคืน หรือกลางวันจนกว่าจะเสร็จสิ้นการเอียะอฺติกาฟ

(อัฏฏอบารี 3/540)

อัฏเฏาะฮาก ได้เล่าว่า ปรากฏว่าชายคนหนึ่งเมื่อเขาทำการเอียะอฺติกาฟเขาก็ออกมาจากมัสญิด เขาก็มามีเพศสัมพันธ์กับภรรยา ถ้าเขาประสงค์ แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงอย่ามีเพศสัมพันธ์กับพวกนางขณะที่พวกเจ้าเอียะอฺติกาฟอยู่ในมัสญิด** ﴿ คือ อย่าเข้าใกล้พวกนางตราบที่พวกเจ้ายังคงเอียะอฺติกาฟอยู่ในมัสญิด และไม่ว่าจะอยู่นอกมัสญิดก็ตาม

(อัฏฏอบารี 3/541)

เช่นเดียวกันมุญาฮิด, กอตาดะฮฺ และคนอื่นๆ ได้กล่าวว่า ความจริงพวกเขาเคยทำเช่นนั้น จนกระทั่งอายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมา

(อัฏฏอบารี 3/541)

อิบนุ อบีฮาติม ได้กล่าวว่า ได้มีรายงานมาจาก อิบนุ มัสอูด, มุฮัมมัด อิบนุ กะอับ, มุญาฮิด, อะฏออฺ, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัฏเฏาะฮาก, อัสสุดดีย์, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และ มุกอติล ได้กล่าวว่า เขาจงอย่าเข้าใกล้นางขณะที่เขาเอียะอฺติกาฟอยู่

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/385, 386 และ 387)

นี่คือสิ่งที่ได้เล่ามาจากนักวิชาการเหล่านั้น เป็นเรื่องที่บรรดานักวิชาการ และนักปราชญ์ ได้มีความเห็นตรงกันว่า ผู้ที่กำลังทำการเอียะอฺติกาฟห้ามมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาตราบที่เขายัง เอียะอฺติกาฟอยู่ในมัสญิด และถึงแม้เขามีธุระจำเป็นที่ต้องกลับไปที่บ้านก็ไม่อนุญาตให้อยู่ที่บ้าน นานเกินกว่าความจำเป็นนั้น เช่น การถ่ายทุกข์ และการรับประทานอาหารไม่อนุญาตให้หอม หรือจูบ หรือกอดภรรยา และไม่ให้ยุ่งเรื่องอื่นจากการเอียะอฺติกาฟ และไม่ให้ไปเยี่ยมคนป่วย แต่ให้ถามถึงได้ หรือผ่านไปในทางที่เอียะอฺติกาฟได้ และสำหรับการเอียะอฺติกาฟ มีข้อชี้ขาด มีรายละเอียดในเรื่องของมัน และความจริง เราได้กล่าวมาเพียงบางส่วนที่ดีๆ ในเรื่องนี้ไว้ใน ตอนท้ายของเรื่องการถือศีลอด การสรรเสริญเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ด้วยเหตุนี้ บรรดานัก นิติศาสตร์อิสลามได้เอาเรื่องการเอียะอฺติกาฟไว้ต่อจากเรื่องการถือศีลอด ทั้งนี้เป็นการปฏิบัติ ตามอัลกุรอานนั่นเอง เพราะอัลกุรอานได้เตือนให้เรานึกถึงเรื่องเอียะอฺติกาฟ หลังจากกล่าวถึง เรื่องการถือศีลอด

ในการที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงเรื่องการเอียะอฺติกาฟหลังจากเรื่องการถือศีลอดนั้น เป็นการชี้แนะ และการเตือนให้นึกถึงการเอียะอฺติกาฟในขณะถือศีลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ช่วงท้ายๆ ของเดือนรอมฎอน ดังที่มีระบุอยู่ในซุนนะฮฺของท่านรอซูล ﷺ โดยที่ท่านเคย เอียะอฺติกาฟในช่วง 10 วันสุดท้ายของเดือนรอมฎอน จนกระทั่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้ท่านจากโลกนี้ ไป ต่อจากนั้น บรรดาภรรยาของท่านก็ได้ทำการเอียะอฺติกาฟเรื่อยมา

(อัลบุคอรี และมุสลิมได้นำเสนอฮะดีษนี้โดยรายงานจากอาอิชะฮฺ มารดาของศรัทธาชน ﵂, ฟัตฮุลบารีย์ 4/318 และมุสลิม 2/831)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองระบุ ว่า แท้จริง ท่านหญิงซอฟียะฮฺ บุตรีของฮุยัยยุ ได้เคย มาเยี่ยมท่านนบี ﷺ โดยที่ท่านเป็นผู้เอียะอฺติกาฟอยู่ในมัสญิด นางได้พูดคุยที่ท่านนบี ระยะ เวลาหนึ่ง ต่อจากนางก็ลุกขึ้นเพื่อจะลากลับบ้านของนาง ซึ่งดังกล่าวนั้นเป็นเวลากลางคืน แล้ว ท่านนบี ﷺ ก็ได้ลุกขึ้นยืนเพื่อเดินไปส่งนางที่บ้าน และปรากฏว่า บ้านของนางอยู่ในบ้านของ อุซามะฮฺ อิบนุ ซัยดฺ อยู่ชานเมืองมะดีนะฮฺ แล้วระหว่างทางนั้น ชายชาวอันซอรฺ 2 คนก็พบ ท่าน แล้วเมื่อทั้งสองคนเห็นท่านก็รีบหลบ และในรายงานหนึ่งบอกว่า ทั้งสองรีบแอบเพราะ อายท่านนบี ﷺ เพราะมีภรรยาของท่านอยู่กับท่านด้วย แล้วท่านนบี ﷺ จึงกล่าวแก่ทั้งสองว่า "ท่านทั้งสองไม่ต้องรีบร้อนหรอกที่จริงแล้วนางคือ ซอฟียะฮฺ บุตรีของฮุยัยยฺเอง" คือท่านบอก

แก่ทั้งสองคนว่า ไม่ต้องรีบร้อนหลบหน้าหรอก และให้ทั้งสองได้รับทราบว่า นางผู้นั้นคือซอฟียะฮฺ บุตรีของฮุยัยยฺ ซึ่งเป็นภรรยาของฉันเอง แล้วทั้งสองได้กล่าวว่า อัลลอฮฺผู้ทรงมหาบริสุทธิ์ โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ แล้วท่านจึงกล่าวว่า

(إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِيْ مِنِ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ وَإِنِّيْ خَشِيْتُ أَنْ يَقْذِفَ فِيْ قُلُوْبِكُمَا شَيْئًا – أَوْ قَالَ – شَرًّا)

"แท้จริง ชัยฏอนนั้นมันจะดำเนินอยู่กับมนุษย์เช่นเส้นเลือด และฉันกลัวว่าจะเกิดสิ่งหนึ่งขึ้นในหัวใจของท่านทั้งสอง หรือท่านกล่าวว่า เกิดความคิดไม่ดีขึ้น"

(ฟัตฮุลบารีย์ 4/326, มุสลิม 4/1712)

อิมามชาฟิอี ﷺ ได้กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ ต้องการที่จะสอนประชาชาติของท่านทำตัวให้บริสุทธิ์จากการคิดไม่ดีเพื่อที่จะได้ไม่ตกอยู่ในสิ่งที่ต้องห้าม ให้ทั้งสองยำเกรงต่ออัลลอฮฺ ที่จะคิดไม่ดีในใจ *วัลลอฮุอะอฺลัม*

จุดมุ่งหมายของคำว่า "อัลมุบาชะเราะฮฺ" (المباشرة) ที่จริงแล้วคำๆ นี้มีความหมาย ว่า "มีเพศสัมพันธ์" และการกระทำที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ เช่น การจูบ การกอด และที่คล้ายๆ กัน ส่วนการให้สิ่งของไม่เข้าข่าย และไม่เป็นไร ความจริงได้มีปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองรายงานโดยอาอิชะฮฺ ﷺ ว่า นางเคยกล่าวว่า ปรากฏท่านรอซูล ﷺ เคยเอาศีรษะของท่านเข้ามาใกล้ดิฉัน แล้วดิฉันก็หวีผมให้ท่าน ในขณะที่ดิฉันมีเลือดประจำเดือน และปรากฏว่าในช่วงที่ท่านเอียะอฺติกาฟนั้น ท่านจะไม่เข้ามาในบ้านนอกจากเป็นความจำเป็นของมนุษย์เท่านั้น นางอาอิชะฮฺเล่าว่า เคยมีคนป่วยอยู่ที่บ้าน ท่านจะไม่ถามถึง นอกจากดิฉันจะต้องผ่านไปดู

(ฟัตฮุลบารีย์ 4/320, มุสลิม 1/244)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **นั่นคือบรรดาขอบเขตของอัลลอฮฺ** ﴿ คือสิ่งที่ได้อธิบายมาที่เราได้กำหนด และได้วางขอบเขตเอาไว้ ในเรื่องการถือศีลอด ข้อชี้ขาดต่างๆ สิ่งที่เราอนุมัติ และสิ่งที่เราห้าม สิ่งที่เราบอกถึงเป้าหมายของมัน ข้อผ่อนผัน และข้อที่เป็นพื้นฐานต่างๆ ของมันทั้งหมดนั้นเป็นขอบเขตของอัลลอฮฺที่พระองค์ได้บัญญัติเอาไว้ และบอกเป็นรายละเอียดด้วยพระองค์เอง ดังนั้น พวกเจ้าจงอย่าเข้าใกล้ข้อห้ามเหล่านั้น อย่าเลยเข้าไปและอย่าละเมิดเป็นอันขาด

อับดุรเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ได้กล่าวว่า คือหมายถึงขอบเขตทั้งสี่ และเขาได้อ่านอายะฮฺที่ว่า

﴿ أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَآئِكُمْ ﴾

จนกระทั่งถึงอายะฮฺที่ว่า ﴿ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ ﴾ โดยกล่าวว่าปรากฏว่า บิดาของฉัน และคนอื่นๆ ที่เป็นอาจารย์ของเรา เคยกล่าวอย่างนี้ และอ่านอายะฮฺนี้ให้เราฟัง

﴿ **ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮฺทรงแจกแจงบรรดาอายะฮฺของพระองค์แก่มนุษย์** ﴾ คือดังเช่นที่พระองค์ได้อธิบายถึงการถือศีลอด ข้อชี้ขาดต่างๆ บัญญัติต่างๆ และรายละเอียดต่างๆ เช่นเดียวกับที่ได้อธิบายให้ทราบถึงข้อชี้ขาดทั้งหมดโดยผ่านลิ้นของบ่าวของพระองค์และรอซูลของพระองค์ คือ มุฮัมมัด ﷺ ﴿ **แก่มนุษย์เพื่อพวกเขาจะได้ยำเกรง** ﴾ คือทราบถึงวิธีการดำเนินตามทางนำที่ถูกต้อง ทราบถึงวิธีการเชื่อฟังพระองค์ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِۦٓ ءَايَٰتٍ بَيِّنَٰتٍ لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَٰتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٩﴾ ﴾

"พระองค์เป็นผู้ประทานอายะฮฺอันชัดแจ้งลงมาแก่ (มุฮัมมัด) บ่าวของพระองค์ เพื่อนำพวกเจ้าออกจากบรรดาความมืดสู่ความสว่าง และแท้จริง อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงเอ็นดู ผู้ทรงเมตตาเสมอต่อพวกเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อัลฮะดีด อายะฮฺที่ 9)

﴿ وَلَا تَأْكُلُوٓا۟ أَمْوَٰلَكُم بَيْنَكُم بِالْبَٰطِلِ وَتُدْلُوا۟ بِهَآ إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا۟ فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَٰلِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾ ﴾

188. และพวกเจ้าจงอย่ากินทรัพย์สมบัติของพวกเจ้า ระหว่างพวกเจ้าโดยมิชอบ และจงอย่าจ่ายมันให้แก่ผู้พิพากษา เพื่อที่พวกเจ้าจะกินส่วนหนึ่งจากทรัพย์สมบัติของผู้อื่นด้วยการกระทำบาป ทั้งๆ ที่พวกเจ้ารู้อยู่

การให้หรือรับสินบนนั้นฮะรอม (เป็นที่ต้องห้าม)

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส ว่า อายะฮฺนี้เกี่ยวกับชายคนซึ่งเป็นหนี้ แต่ไม่มีหลักฐานยืนยันการเป็นหนี้ของเขา เขาจึงปฏิเสธสภาพหนี้ และฟ้องร้อง

เป็นคดีความต่อผู้พิพากษา ทั้งที่เขารู้ตัวดีว่าเขาเป็นฝ่ายผิด และรู้ว่าตัวเองกำลังทำบาป โดยการกินทรัพย์ของคนอื่นโดยมิชอบ

เช่นเดียวกันนี้ ได้มีรายงานจากมุญาฮิด, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อิกริมะฮฺ, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัสสุดดีย์, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน และอับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ว่า พวกเขาได้กล่าวว่า ท่านอย่าไปทะเลาะกันเลย โดยที่ท่านก็ทราบดีว่าท่านนั้นเป็นผู้อธรรม เป็นคนโกง

การตัดสินของผู้พิพากษานั้น ต้องไม่ทำให้ของฮะรอม (ต้องห้าม) เป็นฮาลาล (อนุมัติ) และของฮาลาลเป็นฮะรอม

ความจริงได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานโดย อุมมิสะละมะฮฺ ว่า แท้จริงท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَلَا إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّمَا يَأْتِيْنِيْ الْخَصْمُ فَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُوْنَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ فَأَقْضِيَ لَهُ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنْ نَارٍ فَلْيَحْمِلْهَا أَوْ لِيَذَرْهَا)

"พึงทราบเถิด ที่จริงแล้ว ฉันก็คือมนุษย์ธรรมดา ที่จริงได้มีคู่กรณีมาหาฉัน แล้วบางคนในหมู่พวกท่านอาจจะมีวาทะอ้างหลักฐานดีกว่าอีกบางคน เป็นเหตุให้ฉันได้ตัดสินให้เขาเป็นฝ่ายชนะ ดังนั้น ผู้ใดที่ฉันได้ตัดสินเอาสิทธิของมุสลิมคนหนึ่งไปให้แก่เขา มันก็เป็นส่วนหนึ่งที่มาจากไฟนรก เขาจงแบกมันไปหรือไม่ก็ผลักมันออกไปเสีย"

(ฟัตฮุลบารีย์ 13/190, มุสลิม 3/1373)

ดังนั้น อายะฮฺนี้จึงเป็นหลักฐานชี้ให้เห็นดังนั้น และฮะดีษนี้บ่งบอกว่า ข้อชี้ขาดของผู้ตัดสินพิพากษานั้น จะไม่เปลี่ยนแปลงสิ่งใดในเรื่องนี้ได้ ดังนั้น จึงไม่อนุญาตให้เอาของฮะรอมมาเป็นฮาลาลได้ เพราะมันก็ยังเป็นของฮะรอมอยู่วันยังค่ำ และต้องไม่ทำของฮาลาลให้เป็นฮะรอม เพราะมันเป็นฮาลาลอยู่วันยังค่ำ แต่จำเป็นต้องตัดสินไปตามที่ปรากฏเห็น แล้วถ้ามันตรงกับความเป็นจริง มันก็เป็นเช่นนั้น แต่ถ้าไม่ตรงกับความเป็นจริง ผู้ตัดสินหรือผู้พิพากษาก็ได้ผลานิสงส์ ส่วนคนที่พูดเท็จ หรือโกหกนั้นก็รับบาปไป

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงอย่ากินทรัพย์สมบัติของพวกเจ้าระหว่างพวกเจ้าโดยมิชอบ และจงอย่าจ่ายมันให้แก่ผู้พิพากษา เพื่อที่พวกเจ้าจะกิน**

ส่วนหนึ่งจากทรัพย์สมบัติของผู้อื่นด้วยการทำบาป ทั้ง ๆ ที่พวกเจ้าก็รู้อยู่ ﴾ คือรู้ดีว่าสิ่งที่พวกเขากล่าวอ้างนั้นไม่ถูกต้องไม่เป็นความจริง มันเป็นเท็จ

กอตาดะฮฺ กล่าวว่า โอ้มนุษย์เอ๋ย พึงทราบเถิดว่า การตัดสินของผู้พิพากษานั้น จะไม่ทำของฮะรอมให้เป็นฮาลาล และไม่ทำความเท็จให้เป็นความจริง แต่ที่พิพากษาตัดสินไปนั้นตามที่เห็น และที่ปรากฏภายนอกเท่านั้น และตามพยานหลักฐาน เพราะผู้พิพากษาก็เป็นมนุษย์ผิดได้ถูกได้ และพึงทราบเถิดว่า ใครที่ถูกตัดสินให้เป็นของเขาโดยไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ข้อพิพาทระหว่างพวกเขาจะยังไม่สิ้นสุด จนกว่าอัลลอฮฺจะให้ทั้งสองฝ่ายมาพบกันในวันกิยามะฮฺ แล้วจะตัดสินความไม่ถูกต้องนั้นให้ถูกต้อง และเป็นการตัดสินอย่างดีที่สุด

۞ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْأَهِلَّةِ ۖ قُلْ هِىَ مَوَٰقِيتُ لِلنَّاسِ وَٱلْحَجِّ ۗ وَلَيْسَ ٱلْبِرُّ بِأَن تَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا وَلَـٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنِ ٱتَّقَىٰ ۗ وَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَٰبِهَا ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٩﴾

189. เขาเหล่านั้นจะถามเจ้า (มุฮัมมัด) เกี่ยวกับเดือนแรกขึ้น จงกล่าวเถิด มันคือกำหนดเวลาต่าง ๆ ของมนุษย์ และสำหรับประกอบพิธีฮัจญ์ และหาใช่เป็นคุณธรรมไม่ ในการที่พวกเจ้าเข้าบ้านทางหลังบ้าน แต่ทว่า คุณธรรมนั้นคือผู้ที่ยำเกรงต่างหาก และพวกเจ้าจงเข้าบ้านทางประตูบ้าน และพวกเจ้าจงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ

การถามเกี่ยวกับเดือนแรกขึ้น

อัลเอาฟีย์ ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส ว่าผู้คนได้ถามท่านรอซูล ﷺ เกี่ยวกับเดือนแรกขึ้น แล้วอายะฮฺนี้ก็ถูกประทานลงมา ﴿ **เขาเหล่านั้นจะถามเจ้า (มุฮัมมัด) เกี่ยวกับเดือนแรกขึ้น จงกล่าวเถิด มันคือกำหนดเวลาต่าง ๆ ของมนุษย์** ﴾ คือจะทำให้พวกเขาทราบกำหนดเวลาสำหรับชำระหนี้สิน และเวลากำหนดอิดดะฮฺของสตรี และเวลาการทำฮัจญ์ของพวกเขา

(อัฏฏอบารี 3/554)

มีรายงานจากอับดุรรอซซาก จากอิบนุ อุมัรฺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(جَعَلَ اللهُ الأَهِلَّة مَوَاقِيت لِلنَّاسِ فَصُومُوا لِرُؤْيَتِهِ وَأَفْطِرُوا لِرُؤْيَتِهِ فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَعُدُّوا ثَلاثِينَ يَوْمًا)

"อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดเดือนเสี้ยวไว้ให้เป็นเวลาต่างๆ ของมนุษย์ ดังนั้น พวกท่านจงถือศีลอดอันเนื่องจากเห็นเดือนเสี้ยว และจงเลิกถือศีลอดอันเนื่องจากเห็นเดือนเสี้ยว แล้วถ้ามีเมฆบดบังแก่พวกเจ้า ก็จงนับให้ครบ 30 วัน"

(อับดุรรอซซาก 4/156)

ฮะดีษนี้ อัลฮากิมได้บันทึกไว้ในหนังสือมุสตัดร็อกของเขา โดยกล่าวว่า สายรายงานของฮะดีษนี้ถูกต้อง แต่อัลบุคอรี และมุสลิมไม่ได้เสนอฮะดีษนี้

(อัลฮากิม 1/423)

ความดีนั้นขึ้นอยู่กับการตักวา (การยำเกรงต่ออัลลอฮฺ)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **หาใช่เป็นคุณธรรมไม่ ในการที่พวกเจ้าเข้าบ้านทางหลังบ้าน แต่ทว่า คุณธรรมนั้นคือ ผู้ที่ยำเกรงต่างหาก และพวกเจ้าจงเข้าบ้านทางประตูบ้าน** ﴿

อัลบุคอรีได้บันทึกฮะดีษที่รายงานจากอัลบะรออฺ ว่าปรากฏว่า ในสมัยญาฮิลียะฮฺ เมื่อพวกเขาครองเอี๊ยะอ์รอมแล้ว พวกเขาจะเข้าบ้านทางหลังบ้าน แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า ﴾ **หาใช่เป็นคุณธรรมไม่ ในการที่พวกเจ้าเข้าบ้านทางหลังบ้าน แต่ทว่า คุณธรรมนั้นคือ ผู้ที่ยำเกรงต่างหาก และพวกเจ้าจงเข้าบ้านทางประตูบ้าน** ﴿

(อัลฟัตฮฺ 8/31)

เช่นเดียวกัน อบูดาวูด อัฏฏอยาลิซีย์ ก็ได้รายงานฮะดีษนี้จากอัลบะรออฺ ว่า ปรากฏว่าชาวอันซอรฺนั้น เมื่อพวกเขาเข้ามาจากการเดินทางของพวกเขา ผู้ชายจะไม่เข้าบ้านทางประตูหน้าบ้าน แล้วอายะฮฺนี้จึงถูกประทานลงมา

(มุสนัด อัฏฏอยาลิซีย์ 98)

อัลฮะซัน อัลบัศรี ได้เล่าว่าปรากฏว่าคนในสมัยญาฮิลียะฮฺ เมื่อคนหนึ่งในหมู่พวกเขาต้องการจะเดินทาง เขาก็ได้ออกไปจากบ้านที่เขาต้องการจะเดินทาง แล้วปรากฏว่าหลังจากออกจากบ้านไปแล้ว เขาก็จะงดการเดินทาง และกลับมาอยู่ที่บ้านอย่างเดิม เขาจะไม่เข้าทางประตูหน้าบ้าน แต่จะปีนกำแพงขึ้นไปทางบนหลังคาบ้าน แล้วเข้าบ้าน ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **หาใช่คุณธรรมไม่ในการที่พวกเจ้าเข้าบ้านทางหลังบ้าน** ﴿ จนกระทั่งจบอายะฮฺ

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ** ﴿ คือจงยำเกรงอัลลอฮฺ แล้วจงทำตามที่อัลลอฮฺทรงใช้พวกเจ้า และละทิ้งสิ่งที่พระองค์ทรงห้ามพวกเจ้า ﴾ **เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ** ﴿ แล้วเมื่อพวกเจ้าได้ทำตามนั้นแล้ว พระองค์ก็จะทรงตอบแทนให้แก่พวกเจ้าอย่างครบถ้วน

﴿ وَقَٰتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ يُقَٰتِلُونَكُمۡ وَلَا تَعۡتَدُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ
لَا يُحِبُّ ٱلۡمُعۡتَدِينَ ١٩٠ وَٱقۡتُلُوهُمۡ حَيۡثُ ثَقِفۡتُمُوهُمۡ وَأَخۡرِجُوهُم مِّنۡ حَيۡثُ
أَخۡرَجُوكُمۡۚ وَٱلۡفِتۡنَةُ أَشَدُّ مِنَ ٱلۡقَتۡلِۚ وَلَا تُقَٰتِلُوهُمۡ عِندَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ حَتَّىٰ يُقَٰتِلُوكُمۡ
فِيهِۖ فَإِن قَٰتَلُوكُمۡ فَٱقۡتُلُوهُمۡۗ كَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ ١٩١ فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ فَإِنَّ ٱللَّهَ
غَفُورٞ رَّحِيمٞ ١٩٢ وَقَٰتِلُوهُمۡ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتۡنَةٞ وَيَكُونَ ٱلدِّينُ لِلَّهِۖ فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ
فَلَا عُدۡوَٰنَ إِلَّا عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ ١٩٣ ﴾

190. และพวกเจ้าจงต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺต่อบรรดาผู้ที่ทำร้ายพวกเจ้า และจงอย่ารุกราน แท้จริง อัลลอฮฺไม่ทรงชอบบรรดาผู้รุกราน

191. และจงสังหารพวกเขา ณ ที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าพบพวกเขา และจงขับไล่พวกเขาออกจากที่ที่พวกเขาเคยขับไล่พวกเจ้าออก และการให้มีภาคีขึ้นแก่อัลลอฮฺนั้นร้ายแรงยิ่งกว่าการสังหารเสียอีก และจงอย่าสู้รบกับพวกเขา ณ มัสญิดฮะรอม จนกว่าพวกเขาจะทำร้ายพวกเจ้าในที่นั้น หากพวกเขาทำร้ายพวกเจ้า ก็จงสังหารพวกเขาเสีย เช่นนั้นแหละคือการโต้ตอบผู้ปฏิเสธศรัทธา

192. แล้วถ้าหากพวกเขายุติ แน่นอน อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ

193. และจงสู้รบกับพวกเขา จนกว่าการตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺจะไม่ปรากฏขึ้น และจนกว่าศาสนานั้นจะเป็นไปเพื่ออัลลอฮฺเท่านั้น แต่ถ้าพวกเขายุติ ก็ย่อมไม่มีการเป็นปฏิปักษ์ใด ๆ นอกจากแก่บรรดาผู้อธรรมเท่านั้น

ใช้ให้ต่อสู้กับผู้ที่มาสู้รบ และฆ่าเขา ณ ที่ใดที่พบ

อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ ได้เล่าโดยนำมาจากอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส จากอะบิลอะลียะฮฺ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺต่อบรรดาผู้ที่ทำร้ายพวกเจ้า** ﴿ ว่า อายะฮฺนี้เป็นอายะฮฺแรกที่ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับเรื่องสงคราม และการต่อสู้ที่เมืองมะดีนะฮฺ แล้วเมื่ออายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาแล้ว ปรากฏว่าท่านรอซูล ﷺ จะต่อสู้กับผู้ที่มาทำร้ายท่าน และละเว้นผู้ที่ไม่ต่อสู้กับท่าน จนกระทั่งซูเราะฮฺอัลบะรออะฮฺได้ถูกประทานลงมา

(อัฏฏอบารี 3/561)

เช่นเดียวกัน อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ได้เล่าจนกระทั่งเขาได้กล่าวว่า อายะฮฺนี้ถูกยกเลิก ด้วยกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ ﴿ ในเรื่องมีข้อควรพิจารณา เพราะว่าดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ ﴿ นั้น ที่จริงมันเป็นการกระตุ้นให้เป็นศัตรูกับผู้ที่ต้องการทำลายศาสนาอิสลามและมุสลิม ดังเช่นพวกเขามารุกรานพวกเจ้า ก็ให้พวกเจ้าต่อสู้กับพวกเขา ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴾ وَقَٰتِلُوا۟ ٱلْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمْ كَآفَّةً ﴿

“และจงต่อสู้กับบรรดามุชริกทั้งมวล เช่นเดียวกับที่พวกเขากำลังต่อสู้กับพวกเจ้าอยู่ทั้งหมด”

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 36)

แล้วด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงได้กล่าวไว้ในอายะฮฺนี้ว่า ﴾ **และจงสังหารพวกเขา ณ ที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าพบพวกเขา และจงขับไล่พวกเขาออกไปจากที่ที่พวกเขาเคยขับไล่พวกเจ้าออก** ﴿ ให้จุดมุ่งหมายของพวกท่านเกิดมาจากการที่พวกเขามารุกรานมาต่อสู้ และให้ขับไล่พวกเขาออกไป อันเนื่องจากพวกเขาเคยขับไล่พวกเจ้าออกเป็นการตอบโต้ในลักษณะเดียวกับที่พวกเขาเคยทำ

ห้ามมิให้ทำเลยเถิด เช่นการทำลายศพ หรือการฉกฉวยทรัพย์เชลย

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และจงอย่ารุกราน แท้จริง อัลลอฮฺไม่ทรงชอบบรรดาผู้รุกราน** ﴿ คือ พวกท่านจงต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ และจงอย่ารุกราน ดังกล่าวนั้นรวมไปถึงการกระทำสิ่งที่ต้องห้ามด้วย ดังเช่นที่ อัลฮะซัน อัลบัศรี กล่าว เช่น การทำลายศพ การฉกฉวยทรัพย์เชลย การฆ่าสตรี เด็กและคนชรา ซึ่งพวกเขาไม่รู้อะไรด้วย และไม่ได้สู้รบกับพวกเขา

ตลอดจนบาทหลวงและนักบวช ตัดต้นไม้ เผาต้นไม้ ฆ่าสัตว์โดยเปล่าประโยชน์ เฉกเช่นที่ อิบนุ อับบาส, อุมัรฺ อิบนุ อับดิลอะซีซ, มุกอติล และคนอื่นๆ ก็กล่าวเช่นนั้นด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม รายงานจากบุร็อยดะฮฺ ว่าแท้จริงท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(اُغْزُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللهِ قَاتِلُوْا مَنْ كَفَرَ بِاللهِ اُغْزُوْا وَلَا تَغُلُّوْا وَلَا تَغْدِرُوْا وَلَا تُمَثِّلُوْا وَلَا تَقْتُلُوْا وَلِيْدًا وَلَا أَصْحَابَ الصَّوَامِعِ)

"พวกท่านจงออกรบในหนทางของอัลลอฮฺ จงสังหารผู้ที่ปฏิเสธต่ออัลลอฮฺ พวกท่านจงทำสงคราม แต่อย่าฉกฉวยเอาทรัพย์เชลย อย่าละเมิดสัญญา อย่าทำลายศพ อย่าฆ่าเด็ก และนักบวช"

(มุสลิม 3/1357)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองรายงานจาก อิบนุ อุมัรฺ ว่า

(وَجَدْتُ اِمْرَأَةً فِيْ بَعْضِ مَغَازِيْ النَّبِيِّ ﷺ مَقْتُوْلَةً فَأَنْكَرَ رَسُوْلُ اللهِ ﷺ قَتْلَ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ)

"ฉันได้พบหญิงคนหนึ่งถูกฆ่าตายในสงครามบางครั้งพร้อมกับท่านนบี ﷺ แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงไม่ยอมให้ฆ่าสตรี และเด็ก"

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/172, มุสลิม 3/1364)

บรรดาฮะดีษ และรายงานในเรื่องนี้มีมากมายเหลือเกิน

การทำชิริก (ตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ) นั้น ร้ายแรงกว่าการฆ่าเสียอีก

เมื่อปรากฏว่า การญิฮาด หรือการต่อสู้เกิดความลำบากและสูญเสียชีวิต แต่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงเตือนให้ทราบว่าการกระทำที่เป็นการปฏิเสธต่ออัลลอฮฺ การตั้งภาคีต่อพระองค์ และการขัดขวางหนทางของพระองค์นั้น อันตรายร้ายแรงยิ่งกว่าการฆ่าเสียอีก ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴿ وَٱلْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ ٱلْقَتْلِ ﴾

อบูมาลิก ได้กล่าวว่า คือสิ่งที่พวกเจ้ากำลังดำเนินอยู่ คือการกราบไหว้เจว็ดนั้น ร้ายแรงยิ่งกว่าการฆ่าเสียอีก

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/412)

อะบุลอาลียะฮฺ, มุญาฮิด, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อิกริมะฮฺ, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัฏเฏาะฮาก และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ وَٱلْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ ٱلْقَتْلِ ﴾ คือ การทำชิริก (การนำสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาเป็นภาคีแก่อัลลอฮฺ ร้ายแรงยิ่งกว่าฆ่าเสียอีก)

ห้ามทำสงคราม หรือต่อสู้กันในฮะรอม แต่อนุญาตให้เพื่อปกป้องอำนาจป่าเถื่อน

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และจงอย่าสู้รบกับพวกเขา ณ มัสญิดฮะรอม** ﴾ ดังเช่นที่มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองว่า

(إِنَّ هَذَا الْبَلَدَ حَرَّمَهُ اللهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَلَمْ يَحِلَّ لِي إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ وَإِنَّهَا سَاعَتِيْ هٰذِهِ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا يُعْضَدُ شَجَرُهُ وَلَا يُخْتَلَى خَلَاهُ فَإِنْ أَحَدٌ تَرَخَّصَ بِقِتَالِ رَسُوْلِ اللهِ فَقُوْلُوْا إِنَّ اللهَ أَذِنَ لِرَسُوْلِهِ وَلَمْ يَأْذَنْ لَكُمْ)

"แท้จริง เมืองนี้อัลลอฮฺทรงให้เป็นที่ต้องห้ามมาตั้งแต่วันที่พระองค์ทรงสร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน ดังนั้น มันจึงเป็นที่ต้องห้ามด้วยข้อห้ามของอัลลอฮฺไปจนถึงวันกิยามะฮฺ มันจึงไม่เป็นที่อนุญาตแก่ฉันนอกจากเพียงชั่วเวลาหนึ่งในเวลากลางวันเท่านั้น และที่จริงแล้ว นับแต่บัดนี้เป็นต้นไปมันจะเป็นที่ต้องห้ามด้วยข้อห้ามของอัลลอฮฺไปจนถึงวันกิยามะฮฺ ต้นไม้และต้นหญ้าในเมืองจะไม่ถูกตัด ดังนั้น หากคนหนึ่งคนใดจะยึดเอาการสู้รบของรอซูลเป็นข้ออ้าง พวกท่านจงกล่าวว่า แท้จริงอัลลอฮฺทรงอนุญาตให้แก่รอซูลของพระองค์ โดยไม่อนุญาตให้แก่พวกท่าน"

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/327, มุสลิม 2/986 - 987)

ดังกล่าวมานั้น ท่านนบี ﷺ หมายความว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงอนุญาตให้ท่านทำสงครามกับชาวเมืองในวันพิชิตมักกะฮฺ และการพิชิตมักกะฮฺในครั้งนั้นถือเป็นการพิชิตโดยมีการต่อสู้ มีชายหลายคนได้เสียชีวิตไปที่ตำบลอัลค็อนดะมะฮฺ และมีผู้คนจำนวนมากได้รับการคุ้มครอง และด้วยคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ว่า

(مَنْ أَغْلَقَ بَابَهُ فَهُوَ آمِنٌ وَمَنْ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَهُوَ آمِنٌ وَمَنْ دَخَلَ دَارَ أَبِيْ سُفْيَانَ فَهُوَ آمِنٌ)

"ใครปิดประตูบ้านของเขา เขาก็ปลอดภัย ใครเขาไปอยู่ในมัสญิด (ฮะรอม) เขาก็ปลอดภัย และใครเข้าไปอยู่ในบ้านของอบีซุฟยาน เขาก็ปลอดภัย"

(อะหฺมัด 2/292)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **จนกว่าพวกเขาจะทำร้ายพวกเจ้าในที่นั้น หากพวกเขาทำร้ายพวกเจ้า ก็จงสังหารพวกเขาเสีย เช่นนั้นแหละ คือการโต้ตอบผู้ปฏิเสธศรัทธา** ﴾

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า พวกท่านจงอย่าสู้รบกับพวกเขาที่มัสญิดฮะรอม นอกจากพวกเขาได้เริ่มกับพวกเจ้าก่อน ในกรณีเช่นนั้น ก็ให้พวกท่านสู้รบกับพวกเขาและสังหารพวกเขาได้ เพื่อเป็นการปกป้องตัวเองจากผู้รุกราน และความไม่ดีต่างๆ เช่นเดียวกับที่ท่านนบี ﷺ และบรรดาสาวกของท่านได้ให้สัตยาบันกันในวันฮุดัยบียะฮฺอยู่ใต้ต้นไม้ว่าจะทำการต่อสู้ร่วมกัน เมื่อชาวกุเรชทั้งหลาย และพวกที่มีสัญญากันในปีนั้นว่าจะต่อสู้กับท่านนบี ต่อจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ก็ทรงให้มันเลิกรากันไปโดยไม่มีการต่อสู้กัน โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ وَهُوَ ٱلَّذِى كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنۢ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ﴾

"และพระองค์คือผู้ทรงยับยั้งมือของพวกเขาออกจากพวกเจ้า และมือของพวกเจ้าออกจากพวกเขา (มิให้มีการสู้รบกัน) ที่หุบเขาแห่งนครมักกะฮฺ (ที่ฮุดัยบียะฮฺ) หลังจากที่พระองค์ได้ทรงให้พวกเจ้ามีชัยชนะเหนือพวกเขา"

(ซูเราะฮฺ อัลฟัตฮฺ อายะฮฺที่ 24)

และพระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُّؤْمِنَٰتٌ لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ أَن تَطَـُٔوهُمْ فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌۢ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِّيُدْخِلَ ٱللَّهُ فِى رَحْمَتِهِۦ مَن يَشَآءُ لَوْ تَزَيَّلُوا۟ لَعَذَّبْنَا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾ ﴾

"หากมิใช่เพราะมีบรรดาผู้ศรัทธาชาย และผู้ศรัทธาหญิง ซึ่งพวกเจ้ามิรู้จักพวกเขา พวกเจ้าก็จะฆ่าพวกเขา แล้วก็จะเป็นเหตุให้เกิดโทษแก่พวกเจ้า เพราะพวกเขาโดยไม่รู้ตัว ทั้งนี้เพื่ออัลลอฮฺจะทรงให้ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์เข้าอยู่ในความเมตตาของพระองค์ หากพวกเขาแยกออกจากกัน แน่นอน เราก็จะลงโทษผู้ปฏิเสธศรัทธาในหมู่พวกเขาอย่างเจ็บปวด"

(ซูเราะฮฺ อัลฟัตฮฺ อายะฮฺที่ 25)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **(แล้วพวกเขายุติ) แน่นอน อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรง**

อภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ ﴾ คือหากพวกเขายุติการทำสงคราม หรือต่อสู้กันที่ฮะรอม และกลับตัวกลับใจสู่ศาสนาอิสลาม และขออภัยโทษเสีย แท้จริง อัลลอฮฺก็จะทรงอภัยโทษให้ถึงแม้ว่าพวกเขาจะเคยฆ่ามุสลิมในเขตหวงห้ามของอัลลอฮฺมาก่อนก็ตาม

คำสั่งให้ต่อสู้ หรือสู้รบเพื่อไม่ให้เกิดการทำชิริกในที่นั้น

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ให้ต่อสู้กับพวกปฏิเสธ ﴿ **จนกว่าการตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺจะไม่ปรากฏขึ้น** ﴾ คือ การทำชิริก โดยอิบนุ อับบาส, อะบุลอะลียะฮฺ, มุญาฮิด, อัลฮะซันและกอตาดะฮฺ ได้กล่าวเช่นนั้น (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/415) ตลอดจนอัรฺรอเบียะอฺ, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อัสสุดดีย์ และซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ด้วย

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/416)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และจนกว่าศาสนานั้นจะเป็นไปเพื่ออัลลอฮฺเท่านั้น** ﴾ คือศาสนาของอัลลอฮฺ จะปรากฏชัดเจนสูงส่งเหนือบรรดาศาสนาทั้งหลาย ดังที่ปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺที่รายงานโดย อบีมูซา อัลอัชอะรีย์ ว่าท่านนบี ﷺ ได้ถูกถามถึงชายคนหนึ่งที่ต่อสู้เพื่อแสดงความกล้าหาญ และคนหนึ่งต่อสู้เพื่อปกป้องประเทศ และอีกคนต่อสู้เพื่อให้คนกล่าวขวัญถึงเขา คนไหนจากที่กล่าวมาอยู่ในหนทางของอัลลอฮฺ? แล้วท่านได้ตอบว่า

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُوْنَ كَلِمَةُ اللهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِيْ سَبِيلِ اللهِ

"ใครที่ต่อสู้เพื่อให้ดำรัสของอัลลอฮฺสูงส่ง เขาผู้นั้นอยู่ในหนทางของอัลลอฮฺ"

(ฟัตฮุลบารีย์ 13/450, มุสลิม 3/1513)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองระบุว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُوْلُوْا لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ فَإِذَا قَالُوْهَا عَصَمُوْا مِنِّيْ دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللهِ)

"ฉันได้ถูกใช้ให้ต่อสู้กับผู้คนจนกว่าพวกเขาจะกล่าวว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ แล้วเมื่อพวกเขากล่าวแล้ว พวกเขาก็ได้รับความคุ้มครองจากฉัน ซึ่งเลือดของพวกเขา และทรัพย์สินของพวกเขา ยกเว้นจากสิทธิของมัน และการคิดบัญชีของพวกเขาขึ้นอยู่กับอัลลอฮฺเท่านั้น"

(ฟัตฮุลบารีย์ 1/592, มุสลิม 1/53)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แต่ถ้าพวกเขายุติ ก็ย่อมไม่มีการเป็นปฏิปักษ์ใด ๆ นอกจากแก่บรรดาผู้อธรรมเท่านั้น** ﴿ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า หากพวกเขายุติจากการทำชิริก และประหัตประหารมุสลิม ก็จะต้องหยุดตอบโต้พวกเขา เพราะการกระทำหลังจากนั้นถือเป็นการอธรรม และละเมิดขอบเขต และจะไม่มีการเป็นศัตรูกันอีก นอกจากแก่บรรดาพวกที่อธรรมเท่านั้น และนี่คือความหมายของคำพูดของมุญาฮิดที่บอกว่า จะไม่มีการต่อสู้อีกนอกจากกับผู้ที่ต่อสู้กับท่านเท่านั้น หรือจะสมมุติข้อความขึ้นมาว่า

(فَإِنْ انْتَهَوْا فَقَدْ تَخَلَّصُوْا مِنَ الظُّلْمِ وَهُوَ الشِّرْكُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيْهِمْ بَعْدَ ذٰلِكَ)

"แล้วถ้าพวกเขายุติ โดยเลิกจากการอธรรม คือการทำชิริก ก็ไม่มีการเป็นศัตรูกับพวกเขาจากนั้น"

จุดมุ่งหมายของคำว่า "อุดวาน" การเป็นศัตรู ณ ที่นี้ก็คือ การลงโทษ และการประหัตประหาร ดังเช่นอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡ فَٱعۡتَدُواْ عَلَيۡهِ بِمِثۡلِ مَا ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡۚ ﴾

"ดังนั้น ผู้ใดละเมิดต่อพวกเจ้าก็จงโต้ตอบเขาเยี่ยงที่เขาละเมิดต่อพวกเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 194)

และพระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ وَجَزَٰٓؤُاْ سَيِّئَةٖ سَيِّئَةٞ مِّثۡلُهَاۖ ﴾

"และการตอบแทนความชั่ว ก็คือความชั่วเยี่ยงเดียวกัน"

(ซูเราะฮฺ อัชชูรอ อายะฮฺที่ 40)

และพระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ وَإِنۡ عَاقَبۡتُمۡ فَعَاقِبُواْ بِمِثۡلِ مَا عُوقِبۡتُم بِهِۦۖ ﴾

"และหากพวกเจ้าได้ลงโทษ (ฝ่ายปรปักษ์) ก็จงลงโทษเยี่ยงที่พวกเจ้าได้รับ"

(ซูเราะฮฺอันนะฮฺลิ อายะฮฺที่ 126)

ด้วยเหตุนี้ อิกริมะฮฺ และกอตาดะฮฺ จึงกล่าวว่า คือผู้อธรรมที่ยังดื้อไม่ยอมกล่าว "ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮฺ" (ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ)

(อัฏฏอบารี 3/573)

อัลบุคอรี ได้รายงานภายใต้ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ...آية﴾

รายงานจากนาเฟียะอฺ จากอิบนิ อุมัรฺ ว่ามีชายสองคนได้มาที่เขา มาให้ร้ายอิบนิซซุบัยรฺ โดยทั้งสองกล่าวว่าผู้คนเสียหายไปหมดแล้ว ท่านคือลูกชายของอุมัรฺ และเป็นคนใกล้ชิดกับท่านนบี ﷺ อะไรมันขัดขวางท่านมิให้ออกไปเล่า? แล้วอิบนุ อุมัรฺ ได้ตอบว่า ที่ขัดขวางฉันก็คือ แท้จริง อัลลอฮฺทรงห้ามเลือดของพี่น้องของฉัน ทั้งสองกล่าวว่า อัลลอฮฺมิได้กล่าวไว้เช่นนี้หรือ (และจงสู้รบกับพวกเขาจนกว่าการตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺจะไม่ปรากฏขึ้น) อิบนุ อุมัรฺ กล่าวว่า เราได้ต่อสู้จนกว่าจะไม่มีการตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ และปรากฏ ศาสนาเป็นของอัลลอฮฺ แต่พวกท่านต้องการที่จะต่อสู้เพื่อให้เกิดฟิตนะฮฺ (การชิริก) และเพื่อให้ศาสนาเป็นอื่นจากอัลลอฮฺ

อุษมาน อิบนุ ซอและฮฺ ได้รายงานเพิ่มเติมว่า มีชายคนหนึ่งได้มาหา อิบนุ อุมัรฺ แล้วกล่าวว่า โอ้อะบาอับดิรฺเราะฮฺมาน อะไรทำให้ท่านมาทำฮัจญ์ปีหนึ่ง และทำอุมเราะฮฺอีกปีหนึ่ง และละเลยไม่ออกไปต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ ﷻ ทั้งที่ท่านเองก็รู้ว่าอัลลอฮฺทรงส่งเสริมให้ต่อสู้ในหนทางของพระองค์ มิใช่หรือ? แล้วอิบนุ อุมัรฺ ได้กล่าวว่า โอ้หลานเอ๋ย ศาสนาอิสลามนั้นตั้งอยู่บนหลัก 5 ประการ คือ การศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และรอซูล ของพระองค์ การละหมาดห้าเวลา การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน การจ่ายซะกาตและการทำฮัจญ์ พวกเขากล่าวว่า โอ้อะบาอับดิรฺเราะฮฺมาน ท่านไม่ได้ยินสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในคัมภีร์ของพระองค์ที่ว่า

﴿وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱقْتَتَلُوا۟ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَهُمَا ۖ فَإِنۢ بَغَتْ إِحْدَىٰهُمَا عَلَى ٱلْأُخْرَىٰ فَقَٰتِلُوا۟ ٱلَّتِى تَبْغِى حَتَّىٰ تَفِىٓءَ إِلَىٰٓ أَمْرِ ٱللَّهِ﴾

"และหากมีสองฝ่ายจากบรรดาผู้ศรัทธาต่อสู้กัน พวกเจ้าจงไกล่เกลี่ยระหว่างทั้งสองฝ่าย หากฝ่ายหนึ่งในสองฝ่ายนั้นละเมิดอีกฝ่ายหนึ่ง พวกเจ้าก็จงจัดการกับฝ่ายที่ละเมิดจนกว่าฝ่ายนั้นจะกลับไปสู่พระบัญชาของอัลลอฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อัลฮุจญุรอต อายะฮฺที่ 9)

และพระองค์ตรัสไว้อีกว่า

﴿وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾

"และจงสู้รบกับพวกเขา จนกว่าการตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺจะไม่ปรากฏขึ้น"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 193)

อิบนุ อุมัรฺ ได้กล่าวว่า พวกเราเคยทำในสมัยท่านรอซูล ﷺ ซึ่งอิสลามยังมีน้อย ดังนั้นเราจึงถูกทดสอบในเรื่องศาสนา บางทีก็ถูกฆ่า และบางทีถูกทรมาน จนกระทั่งอิสลามมีมากขึ้น ดังนั้น จึงไม่มีฟิตนะฮฺ (ชิริก) แล้วเขาถามว่า แล้วท่านจะว่าอย่างไรในเรื่องของอะลี และอุษมาน?

อิบนุ อุมัรฺตอบว่าส่วนอุษมานนั้น อัลลอฮฺจะทรงอภัยให้ ส่วนพวกท่านนั้น พวกท่านคงไม่ชอบที่จะให้อภัย ส่วนอะลีนั้นก็เป็นลูกลุงของท่านรอซูล ﷺ และเป็นลูกเขยของท่าน และเขาก็ได้ทำสัญญาณด้วยมือ แล้วท่านได้กล่าวว่า นี่คือบ้านของเขา พวกท่านก็เห็นอยู่

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/32)

﴿ الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ ۚ فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾ ﴾

194. เดือนที่ต้องห้ามนั้น ก็ด้วยเดือนที่ต้องห้าม และบรรดาสิ่งที่จำเป็นต้องเคารพนั้น ก็ย่อมมีการโต้ตอบเช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้ใดละเมิดต่อพวกเจ้าก็จงโต้ตอบเขาเยี่ยงที่เขาละเมิดต่อพวกเจ้า และพึงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด และจงรู้ไว้ด้วยว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงอยู่กับบรรดาผู้ยำเกรงทั้งหลาย

ห้ามทำการสู้รบในเดือนต้องห้าม ยกเว้นเมื่อศัตรูได้เริ่มก่อน

อิกริมะฮฺ ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนุ อับบาส ตลอดจนอัฎเฎาะฮาก, อัสสุดดีย์, กอตาดะฮฺ, มุกซิม, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อะฏออฺ และคนอื่นๆ ว่าเมื่อท่านรอซูล ﷺ ได้ออกเดินทางไปทำอุมเราะฮฺในปีที่ 6 แห่งฮิจญ์เราะฮฺศักราช พวกมุชริกูนก็ได้ขัดขวางท่าน และบรรดามุสลิมที่ไปกับท่าน มิให้เข้าไปถึงบัยตุลลอฮฺ ซึ่งขณะนั้นอยู่ในเดือนที่ต้องห้ามคือเดือนซุลเกาะอฺดะฮฺ จนกระทั่งท่านได้ต่อรองกับพวกเขา เพื่อขอให้ได้เข้าในปีต่อไป แล้วในปีถัดไปท่านรอซูล และบรรดามุสลิมก็ได้เข้าไปทำอุมเราะฮฺ ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้เล่าเรื่องของพวกเขาเอาไว้ โดยพระองค์ได้ตรัสไว้ในอายะฮฺนี้ว่า ﴿ **เดือนที่ต้องห้าม ก็ด้วยเดือนที่ต้องห้าม และบรรดาสิ่งจำเป็นต้องเคารพนั้น ก็ย่อมมีการโต้ตอบเช่นเดียวกัน** ﴾

(อัฏฏอบารี 3/575, 576, 577 และ 579)

อิมามอะหฺมัด ได้รายงานจาก ญาบิรฺ อิบนุ อับดิลลาฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ไม่เคยทำสงครามในเดือนต้องห้ามยกเว้นในกรณีที่ศัตรูเริ่มก่อนแล้ว เมื่อท่านได้ออกมา ท่านจะพำนักอยู่จนกระทั่งเดือนต้องห้ามผ่านพ้นไป เรื่องนี้สายรายงานถูกต้อง

(อะหฺมัด 3/345)

ด้วยเหตุนี้ เมื่อท่านนบี ﷺ มาถึง ท่านก็ตั้งแคมป์อยู่ที่ตำบลอัลฮุดัยบียะฮฺ จนกระทั่งมีข่าวว่าอุษมานถูกสังหาร โดยที่เขาถือสาส์นไปเจรจากับพวกมุชริกีน บรรดาสาวกของท่านจึงได้มีการให้สัตยาบันว่าจะต่อสู้จนถึงที่สุด การสัตยาบันนั้นได้ทำอยู่ใต้ต้นไม้ต้นหนึ่ง ซึ่งขณะนั้นมีจำนวนประมาณ 1,400 คน แล้วเมื่อได้ทราบข่าวว่า อุษมานไม่ได้ถูกสังหาร การดำเนินการก็ได้ยุติลง ก็ได้มีการเจรจากัน จนกระทั่งเป็นไปดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

และเช่นเดียวกันเมื่อได้เสร็จสิ้นจากการสู้รบกับเผ่าฮะวาซินในวันสมรภูมิฮุเนน ท่านได้ปิดล้อมพวกฏออีฟอยู่ โดยท่านได้ปิดล้อมอยู่เป็นเวลา 40 วัน แล้วก็เข้าเดือนซุลเกาะอฺดะฮฺ คือรวมแล้วทั้งหมดเป็นเวลา 40 วัน นับจากวันสมรภูมิฮุเนนไปจนถึงวันที่ท่านเดินทางกลับจากญิอิรฺรอนะฮฺไปถึงเมืองมะดีนะฮฺ ดังที่ได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองรายงานจากอนัส แล้วเมื่อบรรดาสาวกจำนวนมากถูกสังหาร ท่านก็นำไพร่พลออกมา โดยไม่ได้เปิดฉากรบอีก และกลับมายังเมืองมักกะฮฺ โดยทำอุมเราะฮฺที่ญิอิรฺรอนะฮฺ และได้มีการแบ่งทรัพย์สินสงครามกันที่นั่น โดยปรากฏว่าอุมเราะฮฺในครั้งนี้เกิดขึ้นในเดือนซุลเกาะอฺดะฮฺ ในปีที่ 8 แห่งฮิจญ์เราะฮฺศักราช

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/701, มุสลิม 2/916)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **ดังนั้น ผู้ใดละเมิดต่อพวกเจ้า ก็จงโต้ตอบเขาเยี่ยงที่เขาละเมิดต่อพวกเจ้า** ﴾ เป็นการใช้ให้มีความเที่ยงธรรม แม้กระทั่งกับพวกมุชริกีน ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُواْ بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِۦ ﴾

"และหากพวกเจ้าได้ลงโทษ (ฝ่ายปรปักษ์) ก็จงลงโทษเยี่ยงที่พวกเจ้าได้รับ"

(ซูเราะฮฺ อันนะฮฺลิ อายะฮฺที่ 126)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และพึงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด และพึงรู้ไว้ด้วยว่าแท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงอยู่กับบรรดาผู้ยำเกรงทั้งหลาย** ﴾ คือเป็นการใช้ให้ภักดีต่ออัลลอฮฺ ยำเกรงพระองค์ และบอกให้ทราบว่า อัลลอฮฺผู้ทรงสูงส่งนั้นทรงอยู่พร้อมกับบรรดาผู้ยำเกรง ทรงช่วยเหลือ และสนับสนุนทั้งในโลกนี้ และในปรโลก

﴿ وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا تُلْقُواْ بِأَيْدِيكُمْ إِلَى ٱلتَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ ١٩٥ ﴾

195. และพวกเจ้าจงบริจาคในทางของอัลลอฮฺ และจงอย่าโยนตัวของ

พวกเจ้าลงสู่ความพินาศ และจงทำดีเถิด แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงชอบผู้กระทำดีทั้งหลาย

ให้บริจาคในหนทางของอัลลอฮฺ

อัลบุคอรีได้รายงานจาก ฮุซัยฟะฮฺ เกี่ยวกับอายะฮฺอัลกุรอานที่ว่า ﴿ **และพวกเจ้าจงบริจาคในทางของอัลลอฮฺ และจงอย่าโยนตัวของพวกเจ้าสู่ความพินาศ** ﴾ ว่าอายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาในเรื่องค่าเลี้ยงชีพ

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/33)

และอิบนุ อบีฮาติม ก็ได้รายงานเป็นเช่นเดียวกัน

อัลบุคอรี ได้กล่าวอีกว่าได้มีรายงานมาจาก อิบนุ อับบาส มุญาฮิด, อิกริมะฮฺ, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อะฏออฺ, อัฏเฏาะฮาก, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัสสุดดีย์ และมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน เช่นเดียวกัน

อัลลัยษ อิบนุ สะอัด ได้เล่าโดยนำมาจากยะซีด อิบนุ อบีฮะบีบ จากอัสลัม อบี อิมรอน ได้กล่าวว่า ชายชาวมุฮาญิรีนคนหนึ่งได้บุกเข้าโจมตีฝ่ายศัตรู ณ เมืองคอนสแตนติโนเปิล กระทั่งสามารถที่จะตีฝ่าเหล่าศัตรูจนแถวแตกกระเจิง และพร้อมกับเรานั้นมีอบู อัยยูบ อัลอันซอรี แล้วผู้คนกล่าวว่า เขาได้โยนตัวเองลงสู่ความพินาศ แล้วอบูอัยยูบจึงกล่าวว่า พวกเราทราบดีเกี่ยวกับอายะฮฺดังกล่าว ที่จริงแล้วมันได้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับพวกเรานั่นแหละ พวกเราได้ออกไปพร้อมกับท่านรอซูล ﷺ และร่วมกับท่านอยู่ในเหตุการณ์ต่างๆ มากมาย และเราก็ได้ช่วยเหลือท่าน แล้วเมื่ออิสลามได้แผ่กระจายออกไปและปรากฏชัด พวกเราชาวอันซอรฺก็ได้ประชุมพูดคุยกัน แล้วเราก็กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้เกียรติพวกเราให้ได้ไปร่วมกับท่านนบี ﷺ และคอยช่วยเหลือท่านจนกระทั่งอิสลามได้แพร่กระจายออกไป และมีคนเข้ารับอิสลามมากขึ้น ซึ่งพวกเราต่างก็ให้ความสำคัญกับศาสนายิ่งกว่าครอบครัว ทรัพย์สินและลูกหลานของเรา ดังนั้นเมื่อสงครามยุติลง แล้วเราก็น่าจะได้กลับไปหาครอบครัวและลูกหลานของเรา เพื่อที่เราจะได้ใช้ชีวิตอยู่กับพวกเขา แล้วอายะฮฺก็ถูกประทานลงมาว่า ﴿ **และพวกเจ้าจงบริจาคในทางของอัลลอฮฺ และจงอย่าโยนตัวของพวกเจ้าลงสู่ความพินาศ** ﴾ ดังนั้น จึงปรากฏว่าความพินาศนั้นก็คือ การอยู่กับครอบครัว ทรัพย์สิน โดยละทิ้งการต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ

อบูดาวูด, อัตติรฺมิซี, อันนะซาอี และอับดฺ อิบนุ ฮุมัยดฺ ได้บันทึกฮะดีษนี้ไว้ในหนังสือ

ตัฟซีรฺของเขา ส่วนอิบนุอบีฮาติม, อิบนุ ญะรีรฺ, อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ, อัลฮาฟิซ อบูยะอฺลา ได้กล่าวไว้ในมุสนัดของเขา, อิบนุ ฮิบบาน ไว้ในเศาะฮีฮฺของเขา, อัลฮากิมไว้ในมุสตัดร็อกของเขา

(ตัวะอฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/311, อันนะซาอี ในอัลกุบรอ 6/299 อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/424, อัฏฏอบารี 3/590, เศาะฮีฮฺ อิบนุ ฮิบบาน 7/105, อัลฮากิม 2/775)

โดยอัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่า เป็นฮะดีษฮะซันฆอรีบ และอัลฮากิมกล่าวว่า อยู่บนเงื่อนไขของอัลบุคอรี และมุสลิม แต่ทั้งสองไม่ได้เสนอฮะดีษนี้

ถ้อยคำของอบีดาวูด รายงานจากอัสลัม อบี อิมรอน ว่าพวกเราเคยอยู่ที่กรุงคอนสแตน-ดิโนเปิล ผู้นำกลุ่มชาวอียิปต์คืออุกบะฮฺ อิบนุ อามิรฺ ส่วนชาวเมืองชามมีชายคนหนึ่งเป็นผู้นำหมายถึง ฟุฎอละฮฺ อิบนุ อุบัยดฺ แล้วทหารชาวโรมันจำนวนมากได้ออกมาจากเมือง แล้วเราได้ตั้งแถวเผชิญหน้ากับพวกเขา แล้วชายชาวมุสลิมคนหนึ่งได้จู่โจมจนกระทั่งเข้าไปในหมู่ชาวโรมัน หลังจากนั้น ก็ออกมาที่พวกเรา แล้วผู้คนก็ตะโกนไปที่เขาโดยกล่าวว่า ซุบฮานัลลอฮฺ เขาได้โยนตัวของเขาลงไปสู่ความพินาศ แล้วอบูอัยยูบก็กล่าวว่าโอ้ผู้คนทั้งหลาย พวกท่านตีความอายะฮฺนี้ผิดแล้วละ ที่จริงแล้ว มันถูกประทานมาเกี่ยวกับพวกเราชาวอันซอรฺ พวกเรานั้นเมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงให้ศาสนาของพระองค์แข็งแกร่งให้มีผู้ช่วยเหลือ เราก็ได้กล่าวกันในหมู่พวกเราว่าหากเราหันมายังทรัพย์สินของเรา แล้วดำเนินการมันให้ดี แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ประทานอายะฮฺนี้ลงมา

(อบูดาวูด 3/27)

อบูบักรฺ อิบนุ อัยยาซ ได้เล่าโดยนำมาจากอบีอิสฮาก อัสสะบีอีย์ ว่าชายคนหนึ่งได้กล่าวกับอัลบะรออฺ อิบนุ อาซิบ ว่าหากฉันจู่โจมศัตรูไปเพียงคนเดียว แล้วพวกเขาก็ฆ่าฉัน ฉันจะเป็นคนที่โยนตัวเองลงไปสู่ความพินาศไหม? อัลบะรออฺ ตอบว่า ไม่หรอก อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสแก่รอซูลของพระองค์ว่า

﴿ فَقَٰتِلۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفۡسَكَۚ ﴾

"จงสู้รบในหนทางของอัลลอฮฺเถิด โดยที่เจ้ามิได้ถูกบังคับ (ให้เกณฑ์ผู้ใด) นอกจากตัวของเจ้าเอง"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 84)

ที่จริงแล้วเรื่องนี้มันเป็นเรื่องค่าครองชีพ โดยที่ อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ได้รายงานฮะดีษนี้ และอัลฮากิมได้นำเสนอ ฮะดีษนี้ ไว้ในหนังสือมุสตัดร็อกของเขา และกล่าวว่า ฮะดีษนี้ถูกต้องตามเงื่อนไขของอัลบุคอรี และมุสลิม แต่ทั้งสองมิได้นำเสนอ และอัษเษารีย์ และกอยสฺ อิบนุ

รอเบียะอฺ ได้รายงานจากอบีอิสฮาก จากอัลบะรออฺ และเขาได้กล่าวหลังจากดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ ﴿ แต่ความพินาศนั้นก็คือ ชายคนหนึ่งทำบาป แล้วได้โยนตัวเองลงสู่ความพินาศ โดยไม่กลับตัวกลับใจ

อะฎออฺ ได้เล่าโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงบริจาคในทางของอัลลอฮฺ และจงอย่าโยนตัวของพวกเจ้าลงสู่ความพินาศ** ﴿ ว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องสงคราม แต่มันเป็นเรื่องค่าครองชีพ คือ การที่ท่านกำมือของท่านแน่นไม่ยอมใช้จ่ายไปในทางของอัลลอฮฺ และจงอย่าโยนตัวของท่านเองลงสู่ความพินาศ

อายะฮฺนี้ ความหมายโดยรวมก็คือ ใช้ให้บริจาคทรัพย์สินไปในทางอัลลอฮฺ ในทุกด้านที่จะทำให้ใกล้ชิดต่ออัลลอฮฺ และทุกด้านที่เป็นการภักดีต่ออัลลอฮฺ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจ่ายทรัพย์ไปในการสู้รบกับศัตรู จ่ายไปในการทำให้มุสลิมมั่นคง แข็งแกร่ง และบอกให้ทราบว่าการละทิ้งการกระทำดังกล่าวเป็นความหายนะ และความพินาศ ต่อจากนั้นก็เชื่อมด้วยการใช้ให้ทำความดี ที่ถือว่าเป็นตำแหน่งอันสูงส่งของการภักดีต่ออัลลอฮฺ ดังนั้น พระองค์จึงตรัส ว่า ﴾ **และจงทำดีเถิด แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงชอบผู้กระทำดีทั้งหลาย** ﴿

﴿ وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ ۚ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۖ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ
حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ ۚ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِّن رَّأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِّن صِيَامٍ
أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أَمِنتُمْ فَمَن تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَن
لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۗ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ۗ ذَٰلِكَ لِمَن لَّمْ
يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾ ﴾

196. และพวกเจ้าจงให้สมบูรณ์กับการทำฮัจญ์ และการทำอุมเราะฮฺเพื่ออัลลอฮฺเถิด แล้วถ้าพวกเจ้าถูกสกัดกั้น ก็ให้เชือดสัตว์พลีที่หาได้ง่าย และจงอย่าโกนศีรษะของพวกเจ้าจนกว่าสัตว์พลีนั้นจะถึงที่ของมัน แล้วผู้ใดในหมู่พวกเจ้าป่วย หรือที่เขามีสิ่งก่อความเดือดร้อนจากศีรษะของเขา ก็ให้มีการชดเชย อันได้แก่ การถือศีลอด หรือการ

ทำทาน หรือการเชือดสัตว์ ครั้นเมื่อพวกเจ้าปลอดภัยแล้ว ผู้ใดแสวงหาผลประโยชน์จนถึงช่วงฮัจญ์ด้วยการทำอุมเราะฮฺ ก็ให้เชือดสัตว์พลีที่หาได้ง่าย ผู้ใดที่หาไม่ได้ ก็ให้ถือศีลอดสามวันในระหว่างการทำฮัจญ์ และอีกเจ็ดวันเมื่อพวกเจ้ากลับบ้านแล้ว นั่นคือครบสิบวัน ดังกล่าวนั้น สำหรับผู้ที่ครอบครัวของเขาไม่ได้อยู่ใกล้มัสญิดฮะรอม และพวกเจ้าจงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด และพึงรู้ด้วยว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงลงโทษที่รุนแรง

คำสั่งใช้ให้ทำฮัจญ์และอุมเราะฮฺ ให้ครบสมบูรณ์

เมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงข้อชี้ขาดเกี่ยวกับการถือศีลอด และเชื่อมต่อด้วยการกล่าวถึงการต่อสู้ พระองค์ก็ได้เริ่มอธิบายถึงการทำฮัจญ์และทรงใช้ให้ทำฮัจญ์ และอุมเราะฮฺให้ครบสมบูรณ์ตามข้อความแล้ว ให้กระทำให้ครบถ้วนหลังจากเริ่มทำแล้ว ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงได้กล่าวต่อจากนั้นว่า ﴾ **แล้วถ้าหากพวกเจ้าถูกสกัดกั้น** ﴿ คือถูกขัดขวางมิให้ไปถึงบัยตุลลอฮฺ ถูกขัดขวางมิให้ทำให้ครบสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ บรรดานักปราชญ์จึงได้มีความเห็นตรงกันว่า เมื่อเริ่มทำฮัจญ์และอุมเราะฮฺ แล้วก็จำเป็นต้องทำให้ครบถ้วนทุกขั้นตอน

และมักฮูล ได้กล่าว คำว่า "อิตมามุฮุมา" ทำทั้งสองให้ครบสมบูรณ์นั้น หมายความว่า คือการทำทั้งสอง นั้นให้เริ่มมาจากมีกอต (สถานที่และเวลาที่ถูกกำหนด)

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดยอัลฆุอมิดี 1/437)

อับดุรร็อซซ๊าก ได้เล่าว่า มะอฺมัรฺ ได้บอกให้เราทราบโดยเอามาจากอัซซุฮฺรีย์ ว่าแท้จริงท่านอุมัรฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงให้สมบูรณ์กับการทำฮัจญ์และอุมเราะฮฺ** ﴿ ส่วนหนึ่งจากการทำให้ทั้งสองสมบูรณ์ คือการแยกทำระหว่างฮัจญ์กับอุมเราะฮฺ โดยทำอุมเราะฮฺนอกเดือนฮัจญ์ เพราะแท้จริง อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า "การฮัจญ์นั้นคือบรรดาเดือนต่างๆ ที่เป็นที่ทราบกันดี

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/437)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงให้สมบูรณ์กับทำฮัจญ์และอุมเราะฮฺเพื่ออัลลอฮฺเถิด** ﴿ คือจงทำฮัจญ์และอุมเราะฮฺอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทุกขั้นตอน

(อัฏฏอบารี 4/12)

กอตาดะฮฺ ได้เล่าโดยนำมาจากซุรอเราะฮฺ จากอิบนุ อับบาส ว่า ความจริงเขาได้กล่าวว่า การฮัจญ์นั้น หลักใหญ่ก็คือ ที่อะรอฟะฮฺ ส่วนอุมเราะฮฺนั้นหลักใหญ่ก็คือ การฏอวาฟ

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/139)

เช่นเดียวกัน อัลอะอฺมัช ได้รายงานจากอิบรอฮีม จากอัลกอมะฮฺ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และพวกเจ้าให้สมบูรณ์กับการทำฮัจญ์ และอุมเราะฮฺ เพื่ออัลลอฮฺเถิด** ﴾ ว่าส่วนการอ่านของอับดุลลอฮฺ ดังนี้ (وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ إِلَى الْبَيْتِ) เพราะว่าอุมเราะฮฺนั้นจะไม่เลยออกไปจากบัยตุลลอฮฺ อิบรอฮีมได้กล่าวว่า ฉันได้กล่าวเรื่องนี้ให้กับสะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ ฟังเขาบอกว่า ดังกล่าวนั้น อิบนุ อับบาส ว่าอย่างนั้น

(อัฏฏอบารี 4/7)

ซุฟยาน ได้เล่าโดยเอามาจาก อัลอะอฺมัช จากอิบรอฮีม จากอัลกอมะฮฺ ว่าเขาได้กล่าวว่า (وَأَقِيْمُوْا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ إِلَى الْبَيْتِ)

(อัฏฏอบารี 4/7)

เช่นเดียวกับ อัษเษารีย์ ก็ได้รายงานมาอย่างนั้น จากอิบรอฮีม จากมันซูรฺ จากอิบรอฮีม ว่าความจริงเขาได้ อ่านว่า (وَأَقِيْمُوْا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ إِلَى الْبَيْتِ)

เมื่อผู้ครองเอียะฮฺรอมถูกสกัดกั้นในระหว่างทาง (ไม่ให้เข้าไปยังบัยตุลลอฮฺ) เขาจงเชือดสัตว์พลี จงโกนศีรษะ และตะฮัลลุล (คือเปลี่ยนชุดเอียะฮฺรอมเป็นชุดธรรมดา) ได้

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **แล้วถ้าพวกเจ้าถูกสกัดนั้น ก็ให้เชือดสัตว์พลีที่หาง่าย** ﴾ บรรดานักวิชาการได้กล่าวว่า อายะฮฺนี้ถูกประทานลงมาในปีที่ 6 แห่งฮิจญ์เราะฮฺศักราช คือปีเหตุการณ์อัลฮุดัยบียะฮฺ ขณะที่พวกมุชริกูนได้สกัดกั้นท่านรอซูล ﷺ มิให้เข้าไปที่บัยตุลลอฮฺ และอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ประทานซูเราะฮฺอัลฟัตฮฺลงมาทั้งซูเราะฮฺเลยในช่วงนั้น และได้ประทานข้อผ่อนผันมาให้แก่พวกเขา ให้เชือดสัตว์พลีที่มีอยู่กับพวกเขา ซึ่งปรากฏว่ามีอูฐตัวเมียอยู่ 70 ตัว และให้โกนศีรษะ และให้ตะฮัลลุลจากการครองเอียะฮฺรอมได้ ดังนั้น ท่านนบี ﷺ จึงได้สั่งให้พวกเขาโกนศีรษะ และทำตะฮัลลุล แต่พวกเขาไม่ทำเพราะรอการยกเลิกอยู่ จนกระทั่งท่านได้ออกมาโดยโกนศีรษะ ผู้คนก็เลยทำตามท่าน และปรากฏว่ามีบางคนในหมู่พวกเขาได้ตัดผมโดยที่ไม่ได้โกนศีรษะ ด้วยเหตุนี้ท่านนบี ﷺ จึงได้กล่าวว่า

(رَحِمَ اللهُ الْمُحَلِّقِيْنَ قَالُوا: وَالْمُقَصِّرِيْنَ يَا رَسُوْلَ اللهِ ؟ فَقَالَ فِي الثَّالِثَةِ وَالْمُقَصِّرِيْنَ)

"ขออัลลอฮฺได้โปรดเมตตาแก่บรรดาผู้ที่โกนศีรษะด้วย พวกเขาถาม แล้วพวกที่ตัดผมเล่า ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ แล้วท่านได้กล่าวในครั้งที่สามว่า และพวกที่ตัดผมด้วย"

(มุสลิม 2/946)

โดยที่พวกเขาได้ร่วมกันเชือดอูฐ คือ 7 คน ต่ออูฐ 1 ตัว ซึ่งพวกเขามีจำนวน 1,400 คน พำนักอยู่ที่ตำบล อัลฮุดัยบียะฮฺ อยู่นอกเขตฮะรอม ซึ่งบางท่านบอกว่าอยู่ริมเขตฮะรอม *วัลลอฮุอะอฺลัม*

การถูกสกัดกั้นนั้นเป็นเรื่องที่กว้างกว่าการขัดขวางโดยศัตรู หรือความเจ็บป่วย หรือการหลงทาง หรืออื่น ๆ

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอัลฮัจญาจ อิบนุ อัมรฺ อัลอันซอรี ว่า ฉันได้ยินท่านรอซูล ﷺ กล่าวว่า

(مَنْ كُسِرَ أَوْ عَرِجَ فَقَدْ حَلَّ وَعَلَيْهِ حَجَّةٌ أُخْرَى)

"คนที่ขาหัก หรือขาเก ก็เป็นที่อนุญาต และให้เขาไปทำฮัจญ์อีกครั้งหนึ่ง"

เขากล่าวว่า ฉันได้เล่าเรื่องนี้ให้แก่อิบนุ อับบาส และอบีฮุร็อยเราะฮฺฟัง เขาทั้งสองได้กล่าวว่า เป็นเรื่องจริง

(อะหฺมัด 3/450)

และบรรดาเจ้าของหนังสือทั้ง 4 ก็ได้บันทึกฮะดีษนี้ด้วย

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 4/8, อันนะซาอี 5/198)

และในรายงานของอบีดาวูด และอิบนุมาญะฮฺ ว่า

(مَنْ عَرِجَ أَوْ كُسِرَ أَوْ مَرِضَ)

"ใครที่ขาเก หรือหัก หรือเจ็บป่วย"

(อบูดาวูด 2/434, อิบนุมาญะฮฺ 2/1028)

และอิบนุ อบีฮาติม ก็ได้บันทึกฮะดีษนี้ด้วย (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/444) หลังจาก นั้นเขาได้กล่าวว่า และได้มีรายงานมาจากอิบนุ มัสอูด, อิบนุซซุบัยรฺ, อัลกอมะฮฺ,

สะอีด อิบนุลมุซัยยับ, อุรฺวะฮฺ อิบนุซ ซุบัยรฺ, มุญาฮิด, อันนะคออีย์, อะฏออฺ และมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน โดยพวกเขาได้กล่าวว่าการถูกสกัดกั้น คือจากศัตรู ความเจ็บป่วย หรือขาหัก

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/445)

และอัษเษารีย์ ได้กล่าวว่า การถูกสกัดกัน คือสิ่งที่เป็นอันตรายทุกอย่าง

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/445)

ได้มีปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอาอิชะฮฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้เข้าไปที่ฎุบาอะฮฺ บุตรีของอัซซุบัยรฺ อิบนุ อับดุลมุฏฏอลิบ แล้วนางได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ดิฉันอยากจะไปทำฮัจญ์ แต่ดิฉันไม่สบาย แล้วท่านได้กล่าวว่า

(حُجِّيْ وَاشْتَرِطِيْ أَنَّ مَحِلِّيْ حَيْثُ حَبَسْتَنِيْ)

"เธอจงไปทำฮัจญ์เถิด และจงตั้งเงื่อนไขว่า แท้จริงที่ที่จะตะฮัลลุลของฉันก็คือ ที่พระองค์ได้ทำให้ฉันมีอุปสรรค"

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/34)

ฮะดีษนี้มุสลิมได้บันทึกโดยนำมาจาก อิบนุ อับบาส เช่นเดียวกัน

(มุสลิม 2/868)

ดังนั้น การวางเงื่อนไขในเรื่องฮัจญ์ จึงถือว่าถูกต้องตามฮะดีษบทนี้

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ก็ให้เชือดสัตว์พลีที่หาง่าย** ﴿

อิมามมาลิก ได้รายงานฮะดีษจากอะลี อิบนุ อบีฏอลิบ ว่าความจริงเขาเคยกล่าว เกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ ที่ว่า ﴾ **ก็ให้เชือดสัตว์พลีที่หาง่าย** ﴿ ว่ามันคือแกะ

(อัลมุวัฏเฏาะอฺ 1/385)

และอิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า อัลฮัดยุ (การเชือดสัตว์พลี ก็ต้องเอามาจากสัตว์คู่ 8 ตัว คือ อูฐ, วัว, แพะ, แกะ)

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/450)

อับดุรรอซซาก ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ก็ให้เชือดสัตว์พลีที่หาง่าย** ﴿ ว่าให้เป็นไปตามความสะดวก

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/451)

อัลเอาฟีย์ ได้เล่าโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่าถ้าหากเขาเป็นคนร่ำรวยมีฐานะ ก็ให้

เชือดอูฐ ถ้าไม่เป็นเช่นนั้นก็ให้เป็นวัว และถ้าไม่เป็นเช่นนั้นก็ให้เป็นแกะ

(อัฏฏอบารี 4/30)

ฮิชาม อิบนุ อุรฺวะฮฺ ได้กล่าวโดยนำมาจากบิดาของเขาเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ก็ให้เชือดสัตว์พลีที่หาง่าย** ﴿ ว่าที่จริงดังกล่าวนั้นคือ สัตว์ที่มีราคากลางๆ ระหว่างราคาถูกกับราคาแพง

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 1/452)

หลักฐานที่บอกว่าการเชือดแกะถูกต้องใช้ได้ในการถูกสกัดกั้น ก็คือ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้จำเป็นเชือดสัตว์พลีที่หาได้ง่าย และสะดวก คือตราบที่มันสะดวก เราจึงให้ชื่อว่า สัตว์พลี และสัตว์พลีนั้นก็มาจากปศุสัตว์ที่เรียกว่า "อัลอันอาม" ก็คืออูฐ, วัว, แพะ และแกะ นั่นเอง ดังเช่นที่น้ำหมึกแห่งทะเล ซึ่งเป็นผู้แปลอัลกุรอาน และเป็นลูกของลุงของท่านรอซูล ﷺ คือ อิบนุ อับบาส ได้กล่าวเอาไว้

และความจริงได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจากอาอิชะฮฺ มารดาของศรัทธาชน ؓ ว่า

(أَهْدَى النَّبِيُّ ﷺ مَرَّةً غَنَمًا)

"ครั้งหนึ่ง ท่านนบี ﷺ ได้เชือดสัตว์พลีเป็นแกะหนึ่งตัว"

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/639, มุสลิม 2/958)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และจงอย่าโกนศีรษะของพวกเจ้าจนกว่าสัตว์พลีนั้นจะถึงที่ของมัน** ﴿ ข้อความนี้เชื่อม (อะฏ็อฟ) ตรงดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงให้สมบูรณ์กับการทำฮัจญ์ และอุมเราะฮฺเพื่ออัลลอฮฺเถิด** ﴿ ไม่ใช่จะเอาไปเชื่อมที่ข้อความที่ว่า ﴾ **แล้วถ้าหากพวกเจ้าถูกสกัดนั้น ก็ให้เชือดสัตว์พลีที่หาได้ง่าย** ﴿ ดังที่อิบนุ ญะรีรฺ ؒ คิด เพราะท่านนบี ﷺ และบรรดาสาวกของท่าน ในปีอัลฮุดัยบียะฮฺนั้น เมื่อพวกกุฟฟารฺกุเรช ได้สกัดกั้นพวกเขามิให้เข้าไปยังมัสญิดฮะรอม พวกเขาได้โกนศีรษะ เชือดสัตว์พลีของพวกเขาอยู่นอกแผ่นดินฮะรอม ส่วนในกรณีที่ปลอดภัย และเข้าไปถึงมัสญิดฮะรอม ได้แล้วก็ไม่อนุญาตให้โกนศีรษะ ﴾ **จนกว่าสัตว์พลีนั้นจะถึงที่ของมัน** ﴿ คือเสร็จจากพิธีกรรมของการฮัจญ์ และอุมเราะฮฺ ถ้าเป็นการทำฮัจญ์แบบกิรอน หรือเสร็จจากอันหนึ่งอันใดของพิธีกรรม ถ้าเป็นแบบอิฟรอด หรือแบบตะมัตตั๊วะอฺ ดังที่ปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองที่รายงานโดยฮัฟเซาะฮฺ โดยนางกล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ สภาพของผู้คนจะเป็นอย่างไรที่พวกเขาได้ตะฮัลลุลจากอุมเราะฮฺ แล้วโดยที่ท่านยังไม่ได้ตะฮัลลุลจากอุมเราะฮฺของท่านเลย แล้วท่านได้ตอบว่า

(إِنِّيْ لَبَّدْتُ رَأْسِيْ وَقَلَّدْتُ هَدْيِيْ فَلَا أَحِلُّ حَتَّى أَنْحَرَ)

"ฉันก็ทำให้ศีรษะของฉันแน่น และฉันก็ได้นำสัตว์พลีของฉันมาด้วย ดังนั้น ฉันจะยังไม่ตะฮัลลุล จนกว่าฉันเชือดสัตว์พลี"

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/493, มุสลิม 2/902)

ใครที่โกนศีรษะของเขาในการครองเอียะฮฺรอม ก็จำเป็นแก่เขาจะต้องเสียฟิดยะฮฺ (สิ่งชดเชย)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แล้วผู้ใดในหมู่พวกเจ้าป่วย หรือที่เขามีสิ่งก่อความเดือดร้อนจาก ศีรษะของเขา ก็ให้มีการชดเชยอันได้แก่การถือศีลอด หรือการทำทาน หรือการเชือดสัตว์** ﴿

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจาก อับดิรฺเราะฮฺมาน อิบนิล อัศบะฮานีย์ ว่า ฉันได้ยิน อับดุลลอฮฺ อิบนุ มะอฺกิล ได้กล่าวว่า ฉันได้นั่งอยู่ที่ กะอับ อิบนุ อุจญเราะฮฺ ในมัสญิดแห่งนี้ หมายถึงมัสญิดกูฟะฮฺ แล้วฉันได้ถามเขาเกี่ยวกับฟิดยะฮฺด้วยการถือศีลอด แล้วเขาได้เล่าว่า ฉันได้ไปหาท่านนบี ﷺ โดยที่เหาได้กระจัดกระจายอยู่บนใบหน้าของฉัน แล้วท่านได้กล่าวว่า

(مَا كُنْتُ أُرَى أَنَّ الْجَهْدَ قَدْ بَلَغَ بِكَ هٰذَا أَمَا تَجِدُ شَاةً ؟ قُلْتُ: لَا قَالَ صُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِيْنَ لِكُلِّ مِسْكِيْنٍ نِصْفُ صَاعٍ مِنْ طَعَامٍ وَاحْلِقْ رَأْسَكَ) فَنَزَلَتْ فِيَّ خَاصَّةً وَهِيَ لَكُمْ عَامَّةً)

"ฉันไม่คิดว่าท่านจะเป็นหนักขนาดนี้ ท่านมีแกะสักตัวไหม? ฉันตอบว่า ไม่มี ท่านนบี ได้กล่าวว่า ท่านจงถือศีลอด 3 วัน หรือให้อาหารแก่คนขัดสน 6 คน คนละ 1/2 ศออฺ และโกนศีรษะของท่านได้ อายะฮฺนี้ถูกประทานลงมาให้แก่ฉันโดยเฉพาะ แต่ใช้กับพวกท่านได้โดยทั่วไป"

1.5kg

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/34)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจาก กะอับ อิบนุ อัจญเราะฮฺ ได้เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้มาหาฉันโดยที่ฉันกำลังจุดไฟอยู่ใต้หม้อ และเหาได้กระจัดกระจายอยู่บนใบหน้าของฉัน หรือเขาเล่าว่า อยู่บนคิ้วของฉัน แล้วท่านได้กล่าวว่า

(يُؤْذِيْكَ هَوَامُّ رَأْسِكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاحْلِقْهُ وَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِيْنَ أَوْ انْسُكْ نَسِيْكَةً) قَالَ أَيُّوْبُ لَا أَدْرِيْ بِأَيَّتِهِنَّ بَدَأَ)

"เหาบนศีรษะของท่านได้ทำอันตรายต่อท่านมาก ฉันได้กล่าว ครับท่าน ท่านได้กล่าวว่า "ดังนั้น ท่านจงโกนศีรษะเสีย และถือศีลอด 3 วัน หรือจะให้อาหารแก่คนขัดสน 6 คน หรือเชือดสัตว์พลี 1 ตัว" อัยยูบเล่าว่า ฉันไม่ทราบเหมือนกันว่าท่านได้เริ่มอะไรก่อน

(อะหฺมัด 4/241)

และเมื่อคำของอัลกุรอานได้มาบรรยายถึงข้อผ่อนผันได้มาเริ่มจากง่ายไปก่อน ที่ว่า ﴾ **ก็ให้มีการชดเชย อันได้แก่การถือศีลอด หรือการทำทาน หรือการเชือดสัตว์** ﴿ และเมื่อท่านนบี ﷺ ได้ใช้ให้กะอับ อิบนุ อุจญ์เราะฮฺ ดังกล่าว ท่านได้ชี้แนะแก่เขาถึงสิ่งที่ดีกว่าก่อน และรองๆ ลงมา โดยท่านได้กล่าวว่า จงเชือดแกะ 1 ตัว หรือให้อาหารแก่คนขัดสน 6 คน ถือศีลอด 3 วัน ดังนั้น ทุกอย่างนั้นดีตามสถานภาพของมัน อัลลอฮฺ ﷻ สมควรที่จะได้รับการสรรเสริญ

อธิบายถึงการทำฮัจญ์แบบตะมัตตั๊วะอฺ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ครั้งเมื่อพวกเจ้าปลอดภัยแล้ว ผู้ใดแสวงหาผลประโยชน์จนถึงช่วงของฮัจญ์ด้วยการทำอุมเราะฮฺแล้ว ก็ให้เชือดสัตว์พลีที่หาได้ง่าย** ﴿ คือ พวกท่านสามารถทำอุมเราะฮฺ ได้ การทำอุมเราะฮฺก่อนฮัจญ์ เราเรียกว่า ทำฮัจญ์แบบตะมัตตั๊วะอฺนั่นเอง คือเอียะฮฺรอมก่อน เสร็จจากอุมเราะฮฺแล้วก็เปลื้องชุดเอียะฮฺรอม แล้วรอคอยการทำฮัจญ์ และเมื่อเข้าเวลาการทำฮัจญ์ ก็ครองเอียะฮฺรอมใหม่ ซึ่งเรื่องนี้เป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักนิติศาสตร์อิสลาม "ฟุกอฮาอฺ" ซึ่งเขาเรียกว่า "ตะมัตตั๊วะอฺคอศ" ส่วนตะมัตตั๊วะอฺอาม ดังที่มีระบุอยู่ในฮะดีษเศาะฮีฮฺ ที่ว่า (تَمَتَّعَ رَسُوْلُ اللهِ ﷺ) คือท่านรอซูล ﷺ ได้ทำตะมัตตั๊วะอฺ ซึ่งบางท่านเรียกว่า กิรอน ซึ่งไม่มีข้อขัดแย้งกันที่ว่าท่านได้นำแกะมาจากเมืองมะดีนะฮฺด้วย ก็หมายความว่า กิรอนนั้น นักวิชาการบางท่าน เรียกว่า ตะมัตตั๊วะอฺอาม นั่นเอง

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ผู้ใดแสวงหาผลประโยชน์จนถึงช่วงของฮัจญ์ด้วยการทำอุมเราะฮฺแล้ว ก็ให้เชือดสัตว์พลีที่หาได้ง่าย** ﴿ คือ จงเชือดสัตว์พลีเท่าที่สามารถจะหาได้ และอย่างน้อยก็เป็นแกะ 1 ตัว และเขาจะเชือดวัวก็ได้ เพราะท่านรอซูล ﷺ เคยเชือดวัวให้แก่บรรดาภรรยาของท่าน

อัลเอาซาอีย์ ได้เล่าโดยนำมาจากยะฮฺยา อิบนิ อบีกะษีรฺ จากอบีสะละมะฮฺ จากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ เคยเชือดวัวให้แก่บรรดาภรรยาของท่านที่ทำฮัจญ์

แบบตะมัตตั๊วะอฺ

(อบูดาวูด 2/362 โดยที่อบูบักรฺ อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ก็ได้รายงานฮะดีษนี้ด้วย)

ในเรื่องนี้จึงเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า มีบัญญัติให้ทำตะมัตตั๊วะอฺ ดังที่ได้มีระบุอยู่ในฮะดีษเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานจาก อิมรอน อิบนิล ฮุซ็อยนฺ ว่า อายะฮฺที่เกี่ยวกับฮัจญ์แบบตะมัตตั๊วะอฺนั้น ได้ถูกประทานลงมาอยู่ในคัมภีร์ของอัลลอฮฺ และพวกเราก็ได้เคยทำมันพร้อมกับท่านรอซูล ﷺ โดยที่ไม่มีอัลกุรอานลงมาห้าม และให้ยุติแต่ประการใด จนกระทั่งท่านได้จากโลกนี้ไป ชายคนหนึ่งได้กล่าวว่า ตามความเห็นของเขาว่า ตามแต่เขาปรารถนา โดยที่อัลบุคอรีได้บอกว่าคนนั้นก็คือ ท่านอุมัรฺนั่นเอง

สิ่งที่อัลบุคอรี ได้กล่าวนั้นได้มีระบุอยู่อย่างชัดเจนว่าท่านอุมัรฺเคยห้ามผู้คนมิให้ทำแบบตะมัตตั๊วะอฺ โดยเขากล่าวว่า หากเรายึดเอาคัมภีร์ของอัลลอฮฺที่ใช้ให้ทำให้สมบูรณ์ หมายถึงดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿وَأَتِمُّوا۟ ٱلْحَجَّ وَٱلْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ และในเรื่องเกี่ยวกันนั้น ไม่เคยห้ามผู้คนมิให้ทำแบบตะมัตตั๊วะอฺโดยตรง แต่ที่ห้ามนั้นอันเนื่องจากผู้คนได้มุ่งสู่งบัยตุลลอฮฺกันมาก โดยเป็นผู้ทำฮัจญ์และทำอุมเราะฮฺ ดังที่เขาได้พูดไว้อย่างชัดเจน เช่นนั้น

เมื่อผู้ทำฮัจญ์แบบตะมัตตั๊วะอฺ ไม่พบสัตว์พลี ก็ให้เขาถือศีลอด 10 วัน

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ผู้ใดที่หาไม่ได้ก็ให้ถือศีลอด 3 วัน ระหว่างการทำฮัจญ์ และอีก 7 วัน เมื่อพวกเขากลับบ้านแล้ว นั่นคือครบ 10 วัน** ﴿ คือ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ใครที่หาสัตว์พลีไม่พบ ก็ให้ถือศีลอด 3 วัน ในช่วงทำฮัจญ์ คือในวันที่ยังอยู่ในการทำพิธีอยู่

อัลเอาฟีย์ ได้กล่าวโดยนำมาจาก อิบนุ อับบาส ว่าเมื่อเขาไม่พบหรือไม่มีสัตว์พลี ก็จำเป็นที่จะต้องถือศีลอด 3 วัน ในวันที่ทำฮัจญ์ก่อนวันอะรอฟะฮฺ แล้วปรากฏว่าในวันที่ 3 ตรงกับวันอะรอฟะฮฺ ก็ถือว่าการถือศีลอดนั้นครบใช้ได้ และอีก 7 วัน เมื่อได้กลับมาสู่ครอบครัวของเขาแล้ว

(อัฏฏอบารี 4/97)

และเช่นเดียวกัน อบูอิสฮาก ได้รายงานจากอับเราะฮฺ จากอิบนิ อุมัรฺ ว่า ให้ถือศีลอดก่อนวันตัสวียะฮฺ 1 วัน และวันตัสวียะฮฺ และวันอะรอฟะฮฺ

(อัฏฏอบารี 4/95)

และเช่นเดียวกัน ญะอฺฟัรฺ อิบนุ มุฮัมมัด จากบิดาของเขา จากอะลี อีกด้วย

(อัฏฏอบารี 4/94)

แล้วถ้าแม้ว่าเขาไม่ได้ถือมันทั้งหมด หรือบางส่วนก่อนอีดิลอัฎฮา ก็อนุญาตให้เขาถือใน

วันตัชรีกได้ เพราะท่านหญิงอาอิชะฮฺ และอิบนุ อุมัรฺได้กล่าวว่าไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺ อัลบุคอรี ว่าไม่ผ่อนผันให้ถือศีลอดในวันตัชรีก ยกเว้นผู้ที่ไม่มีสัตว์พลีที่จะเชือด

ซุฟยานได้รายงานจาก ญะอฺฟัรฺ อิบนุ มุฮัมมัด จากบิดาของเขา จากอะลี ว่าปรากฏว่า เขาได้กล่าวว่า ผู้ใดพลาดการถือศีลอด 3 วัน ในช่วงฮัจญ์ ก็ให้เขาถือศีลอดในบรรดาวันตัชรีกได้ ด้วยเหตุนี้ อุบัยดฺ อิบนุ อุมัยรฺ อัลลัยซีย์ อิกริมะฮฺ อัลฮะซัน อัลบัศรี และอุรวะฮฺ อิบนุซซุบัยรฺ กล่าวว่าดังกล่าวนั้น ก็เพราะว่าดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ ﴾ เป็นข้อความที่มีความหมาย

ส่วนฮะดีษที่มุสลิมได้รายงานจากกุดัยบะฮฺ อัลฮุษะลีย์ ؓ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَيَّامُ التَّشْرِيقِ أَيَّامُ أَكْلٍ وَشَرْبٍ وَذِكْرِ للهِ ﷻ)

"บรรดาวันตัชรีกนั้น เป็นวันกิน วันดื่ม และวันระลึกถึงอัลลอฮฺ ﷻ"

(มุสลิม 2/800)

ฮะดีษนี้บอกไว้กว้างๆ แต่รายงานของอาอิชะฮฺ และอิบนุ อุมัรฺ เป็นเรื่องที่เจาะจงโดยเฉพาะ

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และอีก 7 วัน เมื่อพวกเจ้ากลับบ้านแล้ว** ﴾ ในเรื่องนี้มี 2 ทรรศนะ คือ

1. เมื่อกลับไปถึงที่พำนักของพวกท่านแล้ว

2. เมื่อกลับไปถึงภูมิลำเนาของพวกท่านแล้ว

อับดุรรอซซาก ได้รายงานมาจากซาเล็ม ว่าฉันได้ยิน อิบนุ อุมัรฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴿ **ผู้ใดที่หาไม่ได้ก็ให้ถือศีลอด 3 วัน ในระหว่างการทำฮัจญ์ และอีก 7 วัน เมื่อพวกเจ้ากลับบ้านแล้ว** ﴾ ว่า เมื่อเขากลับไปยังครอบครัวของเขาแล้ว

(อับดุรรอซซาก 1/76)

และเช่นเดียวกัน ได้มีรายงานจาก สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อะบิลอาลียะฮฺ มุญาฮิด,อะฏออฺ, อิกริมะฮฺ, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัซซุฮฺรีย์ และอัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ก็กล่าวเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/498)

ความจริงอัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจาก ซาเล็ม อิบนิ อับดิลลาฮฺ ว่า อิบนุ อุมัรฺ ได้กล่าวว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้ทำตะมัตตั๊วะอฺ (อาม) ในการทำฮัจญ์แห่งการอะลา ด้วยการทำอุมเราะฮฺ

ในเดือนฮัจญ์ และได้เชือดสัตว์พลี โดยท่านได้นำแกะมาพร้อมกับท่านตั้งแต่ที่ซุลฮุลัยฟะฮฺ มาเลย และท่านได้เริ่มลับบัยดฺ ด้วยอุมเราะฮฺ แล้วลับบัยกฺด้วยกับฮัจญ์ แล้วผู้คนก็ทำตะมัตตุ๊วะอฺ พร้อมกับท่านด้วยการทำอุมเราะฮฺ ก่อนในเดือนฮัจญ์ ซึ่งบางคนได้นำสัตว์พลีมาอย่างท่าน และบางคนไม่ได้นำมาอย่างท่าน แล้วเมื่อท่านนบี ﷺ ได้เข้ามาถึงมักกะฮฺ ท่านได้กล่าวแก่ผู้คนว่า

(مَنْ كَانَ مِنْكُمْ أَهْدَى فَإِنَّهُ لَا يَحِلُّ لِشَيْءٍ حَرُمَ مِنْهُ حَتَّى يَقْضِيَ حَجَّهُ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَهْدَى فَلْيَطُفْ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَلْيُقَصِّرْ وَلْيُحَلِّلْ ثُمَّ لْيُهِلَّ بِالْحَجِّ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ هَدْيًا فَلْيَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةً إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ)

"ใครในหมู่พวกเจ้ามีการเชือดสัตว์พลี (อันเนื่องทำฮัจญ์แบบกิรอน หรือตะมัตตุ๊วะอฺอาม) ที่จริงแล้วยังไม่อนุญาตให้เขาทำสิ่งใดที่เคยห้ามแก่เขาจนกว่าจะทำฮัจญ์ของเขาเสร็จ และส่วนคนใดในหมู่พวกเจ้าไม่มีสัตว์พลีมาด้วย เขาจงฏอวาฟที่บัยตุลลอฮฺ และเดินสะแอระหว่างศอฟากับมัรฺวะฮฺ และตัดผม และทำตะฮัลลุลได้ หลังจากนั้นก็กล่าวตัลบียะฮฺฮัจญ์ (เมื่อเข้าเวลา) ส่วนใครหาสัตว์พลีไม่พบหรือไม่มี (อันเนื่องจากทำฮัจญ์แบบตะมัตตุ๊วะอฺ) ก็ให้เขาถือศีลอด 3 วัน ในช่วงการทำฮัจญ์ และอีก 7 วัน เมื่อได้กลับไปยังครอบครัวของเขาแล้ว.........." และเขาได้เล่าไปจนจบฮะดีษ ซึ่งฮะดีษบทนี้ถูกนำเสนออยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/630, มุสลิม 2/901)

และดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **นั่นคือครบ 10 วัน** ﴿ บางท่านบอกว่าข้อความนี้ เป็นการเน้น (เป็นเตากีด) ดังที่ชาวอาหรับเขาพูดกันว่า (رَأَيْتُ بِعَيْنِيْ) ฉันเห็นด้วยตาของฉัน (وَسَمِعْتُ بِأُذُنِيْ) และได้ยินด้วยกับหูของฉัน (وَكَتَبْتُ بِيَدِيْ) และเขียนด้วยกับมือของฉันเอง และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴾ وَلَا طَٰٓئِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ ﴿

"และไม่มีสัตว์ปีกใด ๆ ที่บินด้วยสองปีกของมัน"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 38)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴾ وَلَا تَخُطُّهُۥ بِيَمِينِكَ ﴿

"และเจ้ามิได้เขียนมันด้วยมือขวาของเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต อายะฮฺที่ 48)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَوَٰعَدۡنَا مُوسَىٰ ثَلَٰثِينَ لَيۡلَةٗ وَأَتۡمَمۡنَٰهَا بِعَشۡرٖ فَتَمَّ مِيقَٰتُ رَبِّهِۦٓ أَرۡبَعِينَ لَيۡلَةٗۚ ﴾

"และเราได้ให้สัญญาแก่มูซาสามสิบคืน และเราได้ให้มันครบอีกสิบ ดังนั้น กำหนด เวลาแห่งพระผู้อภิบาลของเขาจึงครบสี่สิบคืน"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 142)

บางท่านบอกว่า ความหมายก็คือ ครบสมบูรณ์ ใช้ให้ทำให้ครบสมบูรณ์

ชาวมักกะฮฺไม่มีการทำฮัจญ์แบบตะมัตตั๊วะอฺ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ดังกล่าวนั้น สำหรับผู้ที่ครอบครัวของเขาไม่ได้อยู่ใกล้มัสญิดฮะรอม** ﴿ คือ ไม่ได้เป็นชาวฮะรอม ดังนั้น จึงไม่มีการทำฮัจญ์แบบตะมัตตั๊วะอฺของชาวฮะรอม

อับดุรรอซซาก ได้รายงานมาจากฏอวูส ว่า การตะมัตตั๊วะอฺนั้น สำหรับผู้คนโดยทั่วไป ไม่ใช่เป็นของชาวมักกะฮฺ เช่น ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสเอาไว้ว่า ﴾ **ดังกล่าวนั้น สำหรับผู้ที่ครอบครัวไม่ได้อยู่ใกล้มัสญิดฮะรอม** ﴿ เขากล่าวว่าและรายงานที่มาถึงฉันจากอิบนิ อับบาส ก็เช่นดังที่ฏอวูสได้กล่าว

(อัฏฏอบารี 4/111)

﴿ ٱلۡحَجُّ أَشۡهُرٞ مَّعۡلُومَٰتٞۚ فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلۡحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي ٱلۡحَجِّۗ وَمَا تَفۡعَلُواْ مِنۡ خَيۡرٖ يَعۡلَمۡهُ ٱللَّهُۗ وَتَزَوَّدُواْ فَإِنَّ خَيۡرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقۡوَىٰۖ وَٱتَّقُونِ يَٰٓأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ ١٩٧ ﴾

197. (เวลา) การทำฮัจญ์นั้นมีอยู่หลายเดือนอันเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ดังนั้น ผู้ใดที่ได้ให้การทำฮัจญ์จำเป็นแก่เขาในเดือนเหล่านั้น ก็ต้อง

ไม่มีเพศสัมพันธ์กัน ไม่มีการละเมิด และไม่มีการวิวาทใด ๆ ใน (เวลา) ทำฮัจญ์ และความดีใด ๆ ที่พวกเจ้าได้กระทำแล้ว อัลลอฮฺ ทรงรู้ดี และพวกเจ้าจงเตรียมเสบียงเถิด แท้จริง เสบียงที่ดีที่สุดนั้น คือความยำเกรง และจงยำเกรงข้าเถิด โอ้ผู้มีปัญญาทั้งหลาย

เมื่อไรจะครองเอียะฮฺรอม เพื่อทำฮัจญ์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **(เวลา) การทำฮัจญ์มีอยู่หลายเดือนอันเป็นที่ทราบกันดี** ﴿ คือใช้ไม่ได้ และไม่ถูกต้องที่จะครองเอียะฮฺรอมเพื่อทำฮัจญ์ นอกจากอยู่ในบรรดาเดือนของมัน ซึ่งเรื่องนี้ได้รายงานมาจากอิบนุ อับบาส *(อัฏฏอบารี 4/115)* และญาบิรฺ และผู้ที่ได้กล่าวเช่นเดียวกันนี้ก็มี อะฏออฺ, ฏอวูส, มุญาฮิด ﷺ หลักฐานในเรื่องนี้ก็คือ ได้มีการเจาะจงเวลาการทำฮัจญ์หลายเดือนที่เป็นที่ทราบกันดีจากบรรดาเดือนของรอบปี ซึ่งได้ชี้ให้เห็นว่าการกระทำก่อนจากนั้นถือว่าใช้ไม่ได้ เช่นเดียวกับเวลาของการละหมาดนั่นแหละ

อิมามชาฟิอี ﷺ ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส ว่าความจริงเขาได้กล่าวว่าไม่สมควรแก่ผู้ใดที่จะครองเอียะฮฺรอมทำฮัจญ์ นอกจากในเดือนฮัจญ์เท่านั้น อันเนื่องจากดำรัสของอัลลอฮฺที่กล่าวว่า ﴾ **(เวลา) การทำฮัจญ์นั้นมีอยู่หลายเดือนอันเป็นที่ทราบกันดี** ﴿

(อัลอุมมฺ 2/132)

อิบนุ คุซัยมะฮฺ ได้บันทึกไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขา รายงานจาก อิบนุ อับบาส ว่า จะไม่มีการครองเอียะฮฺรอมฮัจญ์ นอกจากอยู่ในเดือนฮัจญ์เท่านั้น

(อิบนุ คุซัยมะฮฺ 4/162)

แท้จริง ตามแบบฉบับของการทำฮัจญ์จะต้องครองเอียะฮฺรอมฮัจญ์ ในบรรดาเดือนของฮัจญ์เท่านั้น ฮะดีษนี้สายรายงานถูกต้อง

จากคำกล่าวของบรรดาศอฮาบะฮฺ คำว่า (مِنَ السُّنَّةِ كَذَا) อยู่ในฮุกมมัรฺฟัวะอฺ สำหรับนักไวยากรณ์ส่วนใหญ่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคำกล่าวของอิบนุ อับบาส ในการอธิบายอัลกุรอาน

ความจริงได้มีมาในฮะดีษมัรฺฟัวะอฺ รายงานโดย อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ จากญาบิรฺ จากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

(لَا يَنْبَغِيْ لِأَحَدٍ أَنْ يُحْرِمَ بِالْحَجِّ إِلَّا فِيْ أَشْهُرِ الْحَجِّ)

"ไม่สมควรแก่คนหนึ่งคนใดที่จะเอียะฮฺรอมฮัจญ์ นอกจากในบรรดาเดือนของฮัจญ์เท่านั้น"

(อิบนุ อบีชัยบะฮฺ อัลญุซอุลมัฟกู๊ด /361)

ซึ่งรายงานของฮะดีษนี้ ไม่มีปัญหาอะไร แต่อิมามชาฟิอี และอัลบัยหะกี ได้รายงานฮะดีษนี้มาจากสายของอิบนิ ญุร็อยญ์ จากอะบิซซุบัยรฺว่า เขาได้ยินญาบิรฺ อิบนุ อับดิลลาฮฺ ถูกถามว่า จะครองเอียะฮฺรอมฮัจญ์ ก่อนเดือนฮัจญ์จะได้ไหม? แล้วเขาตอบว่า ไม่ได้ *(อัลอุมมฺ 2/132, อัลบัยหะกี 4/343)* ฮะดีษเมากูฟ (สายรายงานสุดแค่ศอฮาบะฮฺ) บทนี้ถูกต้องและปรากฏชัดยิ่งกว่าฮะดีษมัรฺฟัวะอฺเสียอีก แนวความคิดของศอฮาบะฮฺนั้นได้รับการสนับสนุนให้แข็งแรงด้วยคำกล่าวของ อิบนุ อับบาส จากซุนนะฮฺ ที่ว่าจะต้องไม่เอียะฮฺรอมฮัจญ์ นอกจากอยู่ในบรรดาเดือนของมัน *วัลลอฮุอะอฺลัม*

บรรดาเดือนแห่งการทำฮัจญ์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **มีอยู่หลายเดือนอันเป็นที่ทราบกันอยู่แล้ว** ﴿

อัลบุคอรี ได้กล่าวว่า อิบนุ อุมัรฺ ได้กล่าวว่า คือเดือนเชาวาล, ซุลเกาะอฺดะฮฺ และ 10 วัน ของเดือนซุลฮิจญะฮฺ

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/490)

รายงานนี้ อัลบุคอรีได้บันทึกไว้เป็นรายงาน "มุอัลลัก" ในลักษณะที่ยืนยันชัดเจน โดยที่อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานนั้นเป็นฮะดีษเมาศูล จากอิบนิ อุมัรฺ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **(เวลา) ของการทำฮัจญ์นั้นมีอยู่หลายเดือนอันเป็นที่ทราบกันดี** ﴿ ว่า คือเดือนเชาวาล, ซุลเกาะอฺดะฮฺ และ 10 วัน ของเดือนซุลฮิจญะฮฺ สายรายงานฮะดีษนี้ถูกต้อง

(อัฏฏอบารี 4/116)

ความจริงอัลฮากิม ได้รายงานฮะดีษนี้เหมือนกันในหนังสือมุสตัดร็อกของเขา โดยเขากล่าวว่า อยู่บนเงื่อนไขของอัลบุคอรี และมุสลิม

(อัลฮากิม 2/276)

(ฉันขอกล่าวว่า) มันเป็นฮะดีษที่รายงานโดย อุมัรฺ, อะลี, อิบนุ มัสอูด, อับดุลลอฮฺ อิบนุซซุบัยรฺ, อิบนุ อับบาส, อะฏออฺ, ฏอวูส, มุญาฮิด, อิบรอฮีม อันนะคออีย์, อัชชะอฺบีย์, อัลฮะซัน, อิบนุ ซีรีน, มักฮูล, กอตาดะฮฺ, อัฏเฎาะฮาก อิบนุ มุซาฮิม, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และมุกอติล

อิบนุ ฮัยยาน *(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฮุอมิดี 2/486, 487 และ 488)* โดยที่ อิบนุ ญะรีรฺ ได้เลือกเอาทรรศนะนี้ ซึ่งเขาได้กล่าวว่า เป็นเรื่องที่ถูกต้องที่จะถือว่าเดือนสองเดือน และบางส่วนของเดือนที่สามเป็นรูปพหูพจน์โดยอนุโลม ดังเช่นชาวอาหรับกล่าวว่า (زُرْتُهُ الْعَامَ وَرَأَيْتُهُ الْيَوْمَ) ซึ่งมีความหมายว่า ฉันได้ไปเยี่ยมเขาปีนี้ และได้เห็นเขาวันนี้ คือที่จริงแล้ว ดังกล่าวนั้น เกิดขึ้นในบางส่วนของปีและวัน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ ﴾

"แล้วผู้ใดเริ่มกลับในสองวัน ก็ไม่มีโทษใด ๆ แก่เขา"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 203)

ซึ่งที่จริงแล้วรีบกลับอยู่ในวันหนึ่ง และอีกครึ่งวัน

(อัฏฏอบารี 4/120)

และดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ **ดังนั้น ผู้ใดที่ได้ให้การทำฮัจญ์จำเป็นแก่เขาในเดือนเหล่านั้นแล้ว** ﴾ คือ จำเป็นด้วยการครองเอียะฮฺรอมมาทำฮัจญ์ ซึ่งเป็นหลักฐานชี้ให้เห็นความจำเป็นต้องครองเอียะฮฺรอม และดำเนินการปฏิบัติ

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่า บรรดานักวิชาการได้มีมติว่าเป็นของฟัรฎูในที่นี้ก็คือ วาญิบ และจำเป็นต้องกระทำ

(อัฏฏอบารี 4/121)

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้กล่าวโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **ดังนั้น ผู้ใดที่ได้ให้การทำฮัจญ์จำเป็นแก่เขาในเดือนเหล่านั้นแล้ว** ﴾ ว่า ใครที่ครองเอียะฮฺรอมฮัจญ์ หรืออุมเราะฮฺ

และ อะฏออฺ ได้กล่าวว่าคำว่า จำเป็นในที่นี้ถือการครองเอียะฮฺรอม

(อัฏฏอบารี 4/123)

และเช่นเดียวกัน อิบรอฮีม, อัฏเฎาะฮาก และคนอื่นๆ ก็กล่าวเช่นนั้น

(อัฏฏอบารี 4/123)

ห้ามมิให้มีเพศสัมพันธ์ในขณะทำฮัจญ์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **ก็ต้องไม่มีเพศสัมพันธ์กัน** ﴾ คือ ผู้ใดเอียะฮฺรอมฮัจญ์ หรืออุมเราะฮฺ เขาจงออกห่างจากการมีเพศสัมพันธ์ คือการร่วมเพศกัน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ ٱلصِّيَامِ ٱلرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَآئِكُمْ ﴾

"ได้เป็นที่อนุมัติแก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของพวกเจ้าในค่ำคืนของการถือศีลอด"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 187)

และเช่นเดียวกันการกระทำสิ่งที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ เช่น สัมผัส, กอด, จูบ, พูดจาเกี้ยวพาราสี เป็นต้น

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากนาเฟียะอฺ ว่าแท้จริง อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรฺ เคยกล่าวว่า คำว่า "อัรฺรอฟะซุ" คือการร่วมเพศกับสตรี และการพูดเกี้ยวพาราสีระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง

(อัฏฏอบารี 4/126)

อะฏออฺ อิบนุ อบีรอบาฮฺ ได้กล่าวว่า "อัรฺรอฟะซุ" คือ การร่วมเพศ และคำพูดที่น่าเกลียดเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์

(อัฏฏอบารี 4/127)

เช่นเดียวกับ อัมรฺ อิบนุ ดีนารฺ และ อะฏออฺ ได้กล่าวว่า ปรากฏว่าพวกเขาไม่ชอบการอัลอะรอบะฮฺ คือ การนำเสนอในเรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นที่ต้องห้าม

ฏอวูส ได้กล่าวว่าคือการที่ท่านกล่าวแก่สตรีว่า เมื่อเธอตะฮัลลุลแล้ว ฉันก็จะร่วมกับเธอ

(อัฏฏอบารี 4/128)

เช่นเดียวกับ อะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวว่า อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้กล่าวโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่า คำว่า "อัรฺรอฟะซุ" คือ การเอาอวัยวะเพศเข้าไปที่อวัยวะเพศของภรรยาและการกอดรัด และการใช้คำพูดไปในทำนองนั้น

(อัฏฏอบารี 4/299)

อิบนุ อับบาส และอิบนุ อุมัรฺ ได้กล่าวอีกว่า คำว่า "อัรฺรอฟะซุ" คือ การเอาอวัยวะเพศเข้าไปในอวัยวะเพศสตรี

(อัฏฏอบารี 4/129)

เช่นเดียวกัน สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อิกริมะฮฺ, มุญาฮิด, อิบรอฮีม และอะบุลอาลียะฮฺ ได้กล่าวโดยเอามาจากอะฏออฺ, มักฮูล, อะฏ็ออัลคอรอซานีย์, อะฏออฺ อิบนุ ยะซารฺ, อะฏียะฮฺ, อิบรอฮีม อันนะคออีย์, อัรฺรอเบียะอฺ, อัซซุฮฺรีย์, อัสสุดดีย์, มาลิก อิบนุ อนัส, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อับดุลการีม อิบนุ มาลิก, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัฎเฎาะฮาก และคนอื่นๆ

ห้ามมิให้ละเมิดในการทำฮัจญ์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และไม่มีการละเมิด** ﴾

มิกซัม และคนอื่นๆ ได้กล่าว โดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่าคือความชั่วต่างๆ

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/497)

และเช่นเดียวกัน อะฏออฺ, มุญาฮิด, ฏอวูส, อิกริมะฮฺ, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, มุฮัมมัด อิบนุ กะอับ, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อิบรอฮีม อันนะคออีย์, อัซซุฮฺรีย์, มักฮูล อิบนุ อะบาน, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อะฏออฺ อิบนุ ยะซารฺ, อะฏออฺ อัลคอรอซานีย์ และมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน ก็กล่าวเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/498 ,499 และ 500)

อิบนุ วะฮฺบิน ได้รายงานโดยนำมาจากยูนุส จากนาเฟียะอฺ ว่าแท้จริง อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรฺ เคยกล่าวว่าคำว่า อัลฟุซูก คือ การนำความชั่วมาทำในเขตหวงห้าม

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/497)

ส่วนคนอื่นๆ ได้กล่าวว่า "อัลฟุซูก" ในที่นี้ คือ การด่าทอ ความจริงได้มีระบุในฮะดีษเศาะฮีฮฺที่ว่า

(سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوْقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ)

"การด่าของมุสลิมนั้นเป็นการละเมิด และการสู้รบของเขาเป็นการกุฟรฺ (ปฏิเสธศรัทธา)"

(ฟัตฮุลบารีย์ 1/135)

อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ได้กล่าวว่า คำว่า "อัลฟุซูก" ณ ที่นี้ก็คือการเชือดสัตว์เพื่อเจว็ด อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِۦ ﴾

"หรือเป็นสิ่งละเมิดที่ถูกกล่าวนามอื่นจากอัลลอฮฺที่มัน"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 145)

อัฏเฏาะฮาก ได้กล่าวว่า คำว่า "อัลฟุซูก" ก็คือ การเรียกสร้อยแทนชื่อจริงๆ (ในเชิงดูถูกเหยียดหยาม)

บรรดาผู้ที่กล่าวว่าคำว่า "อัลฟุซูก" ณ ที่นี้คือความชั่วทุกอย่าง ก็ถือว่าถูกต้อง ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงห้ามมิให้อธรรมในเดือนที่ต้องห้าม และถึงแม้จะปรากฏว่าห้ามตลอดปีก็ตาม แต่ทว่า ในบรรดาเดือนที่ต้องห้ามนั้นเป็นมากกว่า ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงตรัสว่า

﴿ مِنْهَآ أَرْبَعَةٌ حُرُمٌۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُۚ فَلَا تَظْلِمُوا۟ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْۚ ﴾

"จากจำนวนเดือนเหล่านั้นมีอยู่สี่เดือน ซึ่งเป็นเดือนที่ต้องห้าม นั่นคือบัญญัติอันเที่ยงตรง ดังนั้น พวกเจ้าจงอย่าอธรรมแก่ตัวของพวกเจ้าเองในเดือนเหล่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 36)

และพระองค์ได้พูดเกี่ยวกับแผ่นดินที่ต้องห้ามว่า

﴿ وَمَن يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍۭ بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴾

"และผู้ใดปรารถนาที่จะออกนอกทางด้วยความอธรรม เราก็จะให้เขาได้รับการลิ้มรสการลงโทษอย่างเจ็บปวด"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 25)

ความจริงได้มีปรากฏในหนังสือฮะดีษเศาะฮีฮฺทั้งสอง จากฮะดีษที่ได้รายงานโดยอบีฮาซิม จากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَنْ حَجَّ هٰذَا الْبَيْتَ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ خَرَجَ مِنْ ذُنُوْبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ)

"ผู้ใดได้ทำฮัจญ์ที่บัยตุลลอฮฺ โดยไม่มีเพศสัมพันธ์และไม่ละเมิด เขาได้ออกไปจากความผิดของเขาแล้ว เสมือนดังวันที่มารดาของเขาได้คลอดเขาออกมา"

(ฟัตฮุลบารีย์ 4/25, มุสลิม 2/983)

ห้ามมิให้มีการวิวาทกันในเวลาทำฮัจญ์

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿ **และไม่มีการวิวาทใด ๆ ใน (เวลา) ทำฮัจญ์** ﴾ จุดมุ่งหมายของคำว่า "อัลญิดาล" (الجدال) คือ การทะเลาะเบาะแว้งกัน

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากอับดิลลาฮฺ อิบนิ มัสอูด เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴾ **และไม่มีการวิวาทใด ๆ ใน (เวลา) ทำฮัจญ์** ﴾ ว่าการพูดยั่วยวนเพื่อนของท่าน จนกระทั่งท่านได้โกรธเขา

(อัฏฏอบารี 4/141)

เช่นเดียวกัน อะบุลอะลียะฮฺ, อะฏออฺ, มุญาฮิด, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อิกริมะฮฺ, ญาบิรฺ อิบนุ ซัยดฺ, อะฏออฺ อัลคอรอซานีย์, มักฮูล, อัสสุดดีย์, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อัมรฺ อิบนุ ดีนารฺ, อัฏเฏาะฮาก, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อิบรอฮีม อันนะคออีย์, อะฏออฺ อิบนุ ยะซารฺ, อัลฮาซัน, กอตาดะฮฺ และอัซซุฮฺรีย์ ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/503, 504 และ 505)

ส่งเสริมให้ทำความดีมากๆ และสะสมเสบียงในขณะทำฮัจญ์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และความดีใด ๆ ที่พวกเจ้าได้กระทำแล้ว อัลลอฮฺทรงรู้ดี** ﴾ อันเนื่องจากพระองค์ทรงห้ามพวกเขามิให้กระทำสิ่งที่น่าเกลียด ทั้งคำพูด และการกระทำ พระองค์จึงได้ส่งเสริมให้พวกเขาทำความดี และทรงบอกให้พวกเขาทราบว่า พระองค์ทรงทราบมันดี และจะทรงตอบแทนให้แก่พวกเขาอย่างมากมายในวันกิยามะฮฺ

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **และพวกเจ้าจงเตรียมเสบียงเถิด แท้จริง เสบียงที่ดีที่สุดนั้น คือความยำเกรง** ﴾

อัลบุคอรี และอบูดาวูด ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดย อิบนุ อับบาส ว่าปรากฏว่าชาวเยเมนเคยมาทำฮัจญ์ โดยมิได้นำเสบียงติดตัวมาเลย และกล่าวว่า พวกเรานั้นเป็นผู้มอบหมายต่ออัลลอฮฺ แล้วอัลลอฮฺจึงได้ประทานอัลกุรอานลงมา ว่า ﴿ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ ﴾

(ฟัตฮุลบารีย์ 3./449, อบูดาวูด 2/329)

อิบนุ ญะรีรฺ และอิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ได้รายงานจาก อิบนิ อุมัรฺ ว่าปรากฏว่า พวกเขา (พวกเยเมน) เมื่อพวกเขาครองเอียะฮฺรอม โดยที่พวกเขามีเสบียงของพวกเขาอยู่ด้วย พวกเขาก็จะเหวี่ยงมันทิ้งไปหมด และเริ่มหาเสบียงอื่นใหม่ แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า ﴿ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ ﴾ แล้วพวกเขาจึงห้ามมิให้กระทำดังกล่าว และใช้ให้พวกเขาสะสมเสบียงที่เป็นแป้ง, สะลีก และแป้งทำขนมเค้ก

(อัฏฏอบารี 4/156)

เสบียงเดินทางไปเพื่อโลกอาคิเราะฮฺ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **แท้จริง เสบียงที่ดีที่สุด คือความยำเกรง** ﴾ อันเนื่องจากพระองค์ทรงใช้ให้พวกเขาหาเสบียงเพื่อการเดินทางในโลกนี้ แล้วพระองค์ทรงแนะนำให้พวกเขาหาเสบียงไปสู่โลกอาคิเราะฮฺ นั่นก็คือนำเอาความยำเกรงไปสู่โลกอาคิเราะฮฺ ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ وَرِيشًا وَلِبَاسُ ٱلتَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ﴾

"และเครื่องนุ่งห่มที่ให้ความสวยงาม และเครื่องนุ่งห่มแห่งความยำเกรงนั้นคือสิ่งที่ดียิ่ง"

(ซูเราะฮฺ อัลอะอฺรอฟ อายะฮฺที่ 26)

อันเนื่องจากการที่พระองค์ได้กล่าวถึงเครื่องนุ่งห่มที่สัมผัสได้ แล้วพระองค์จึงได้แนะนำถึงเครื่องนุ่งห่มที่เป็นนามธรรม นั่นก็คือความสำรวม การภักดี และการยำเกรงต่ออัลลอฮฺ โดยพระองค์ได้กล่าวว่า มันเป็นเครื่องนุ่งห่มที่ดีที่สุด และมีประโยชน์ที่สุด

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และจงยำเกรงข้าเถิด โอ้ผู้มีปัญญาทั้งหลาย** ﴾ คือพระองค์ตรัสว่า พวกท่านจงยำเกรงการลงโทษของข้า และการทรมานของข้า สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนไม่เชื่อฟังข้า ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเขา โอ้ผู้มีปัญญาและมีความคิดทั้งหลาย

﴿ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَبْتَغُوا۟ فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ ۚ فَإِذَآ أَفَضْتُم مِّنْ عَرَفَٰتٍ فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ عِندَ ٱلْمَشْعَرِ ٱلْحَرَامِ ۖ وَٱذْكُرُوهُ كَمَا هَدَىٰكُمْ وَإِن كُنتُم مِّن قَبْلِهِۦ لَمِنَ ٱلضَّآلِّينَ ﴿١٩٨﴾ ﴾

198. ไม่มีโทษใด ๆ แก่พวกเจ้าที่พวกเจ้าแสวงหาความกรุณาอย่างหนึ่งอย่างใดจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า ครั้นเมื่อพวกเจ้าได้หลั่งไหลกันออกจากอะรอฟะฮฺแล้วก็จงกล่าวระลึกถึงอัลลอฮฺ ณ มัชอะริลฮะรอม และจงกล่าวระลึกถึงพระองค์ ดังที่พระองค์ได้ทรงแนะนำพวกเจ้าไว้ และแท้จริงก่อนหน้านั้น พวกเจ้าเคยอยู่ในหมู่ผู้หลงทาง

การค้าขายในขณะทำฮัจญ์

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจาก อิบนิ อับบาส ว่าปรากฏว่า อุกาซ มิญันนะฮฺ และษุลมะญาซ เคยเป็นตลาดการค้าในสมัยญาฮิลียะฮฺ ดังนั้น พวกเขากลัวว่าจะมีบาปที่จะทำการค้า

ในเทศกาลฮัจญ์ แล้วอายะฮฺนี้ก็ได้ถูกประทานลงมาว่า ﴿ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ ﴾ ในช่วงเทศกาลฮัจญ์

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/34)

อบูดาวูด และคนอื่นๆ ได้บันทึกรายงานจากอิบนิ อับบาส ว่าพวกเขาเคยกลัวการค้าขายในช่วงเทศกาลฮัจญ์ โดยพวกเขากล่าวว่ามันเป็นวันแห่งการระลึกถึงอัลลอฮฺ แล้วอัลลอฮฺก็ได้ประทานอัลกุรอาน ลงมาว่า ﴿ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ ﴾

(อบูดาวูด 2/250)

อย่างนี้แหละที่มุญาฮิด, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อิกริมะฮฺ, มันซูรฺ อิบนุล มัวะอฺตะมิรฺ, กอตาดะฮฺ, อิบรอฮีม อันนะคออีย์, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และคนอื่นๆ ได้อธิบายเอาไว้

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากอบีอุมัยยะฮฺว่า ฉันได้ยินอิบนุ อุมัรฺได้ถูกถามถึงชายคนหนึ่งที่มาทำฮัจญ์และค้าขายด้วย แล้วอิบนุ อุมัรฺก็ได้อ่านอายะฮฺที่ว่า ﴿ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ ﴾ (อัฏฏอบารี 4/165) ฮะดีษเป็นฮะดีษเมากูฟ (สายรายงานสุดแค่ศอฮาบะฮฺ) แต่แข็งแรงดีมาก และความจริงได้มีรายงานมาเป็นฮะดีษมัรฺฟัวะอฺด้วย (สายรายงานถึงท่านนบี ﷺ)

อะหฺมัด ได้รายงานจาก อบีอุมามะฮฺ อัตตัยมีย์ ว่าฉันได้กล่าวแก่ อิบนุ อุมัรฺ ว่าฉันเป็นพ่อค้าเร่ร่อน เรามีสิทธิ์จะทำฮัจญ์ไหม? เขาตอบว่า แล้วพวกท่านจะฏอวาฟที่บัยตุลลอฮฺไหม จะมาในที่ๆ กำหนดไหม จะขว้างเสาหินไหม จะโกนศีรษะของพวกท่านไหม? เขาตอบว่า พวกเราทำครับ แล้วอิบนุ อุมัรฺ จึงกล่าวว่า เคยมีชายคนหนึ่งมาที่ท่านนบี ﷺ แล้วมาถามท่านอย่างที่ท่านถามฉันนี้แหละ แต่ท่านนบีไม่ตอบจนกระทั่งญิบรีล عليه السلام ได้นำอายะฮฺนี้ลงมาที่ว่า ﴿ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ ﴾ แล้วท่านนบี ﷺ ได้เรียกชายคนนั้นมาแล้วกล่าวว่า (أَنْتُمْ حُجَّاجٌ) ความว่า พวกท่านนั้นเป็นฮุจญาต (คนทำฮัจญ์)

(อะหฺมัด 2/155)

และอิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจาก อบีซอและฮฺ ซึ่งเป็นคนรับใช้ของอุมัรฺว่า ฉันได้กล่าวว่า โอ้ท่านเจ้าเมือง พวกท่านเคยทำการค้าในขณะทำฮัจญ์ไหม? เขาถามว่า แล้วการดำรงชีพการค้าขายของพวกเขาจะมีช่วงใดอีก หากมิใช่ช่วงฮัจญ์ ?

(อัฏฏอบารี 4/168)

การวุกูฟที่อะรอฟะฮฺ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **ครั้นเมื่อพวกเจ้าได้หลั่งไหลกันออกมาอะรอฟะฮฺแล้ว ก็จง**

กล่าวระลึกถึงอัลลอฮฺ ณ มัชอะริลฮะรอม ﴾ คำว่า (عرفات) เป็นพหูพจน์ เพศหญิง เช่นเดียวกับคำว่า (مُسْلِمَاتٍ) และ (مُؤْمِنَاتٍ) ซึ่งเป็นชื่อของสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งเป็นที่ทราบกันดี ซึ่งอิบนุ ญะรีรฺ ได้เลือกเอาความเห็นนี้ด้วย

(อัฏฏ็อบารี 4/171)

อะรอฟะฮฺนั้นเป็นสถานที่วุกูฟในการทำฮัจญ์ และเป็นหลักสำคัญของการทำฮัจญ์ ด้วยเหตุนี้ อิมาม อะหฺมัด และบรรดาเจ้าของหนังสือสุนัน จึงได้รายงานฮะดีษด้วยสายรายงานที่ถูกต้อง จากอับดิรฺเราะฮฺมาน อิบนิ ยะอฺมัรฺ อัดดีลีย์ ว่าฉันได้ยินท่านรอซูล ﷺ กล่าวว่า

(اَلْحَجُّ عَرَفَاتٌ – ثَلَاثًا – فَمَنْ أَدْرَكَ عَرَفَةَ قَبْلَ أَنْ يَطْلُعَ الْفَجْرُ فَقَدْ أَدْرَكَ وَأَيَّامُ مِنًى ثَلَاثَةٌ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِيْ يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ)

"การฮัจญ์นั้น คือที่อะรอฟะฮฺ ท่านกล่าวถึง 3 ครั้ง แล้วผู้ใดได้ประสบ (กับการวุกูฟ) ที่อะรอฟะฮฺ ก่อนที่อรุณทอแสง (ของเช้าวันที่ 10 ซุลฮิจญะฮฺ) ความจริงเขาก็ได้ประสบ (กับการวุกูฟ) แล้ว บรรดาวันที่มินานั้น มี 3 วัน ดังนั้น ถ้าผู้ใดรีบอยู่ภายใน 2 วัน ก็ไม่มีบาปแต่ประการใด และผู้ใดล่าช้า (อยู่ 3 วัน) ก็ไม่บาปแต่ประการใด"

(อะหฺมัด 4/310, อบูดาวูด 2/485, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 3/633, อันนะซาอี 5/256, อิบนุมาญะฮฺ 2/003)

เวลาวุกูฟนั้น เริ่มจากดวงอาทิตย์คล้อยของวันอะรอฟะฮฺไปจนถึงอรุณทอแสงจริงของเช้าวันที่ 10 ของเดือนซุลฮิจญะฮฺ เพราะท่านนบี ﷺ ได้วุกูฟในการทำฮัจญ์แห่งการอำลานั้นหลังจากละหมาดดุฮฺริ และไปจนกระทั่งดวงอาทิตย์ตก และท่านได้กล่าวว่า (لِتَأْخُذُوْا عَنِّيْ مَنَاسِكَكُمْ) ซึ่งมีความหมายว่าเพื่อที่พวกท่านจะได้เอาแบบการทำฮัจญ์ของพวกท่านจากฉัน

(มุสลิม 2/943)

และท่านยังได้กล่าวในฮะดีษนี้ว่า

(فَمَنْ أَدْرَكَ عَرَفَةَ قَبْلَ أَنْ يَطْلُعَ الْفَجْرُ فَقَدْ أَدْرَكَ)

"แล้วผู้ใดได้ประสบ (กับการวุกูฟที่อะรอฟะฮฺ) ก่อนที่อรุณทอแสง (ของเช้าวันที่ 10 ซุลฮิจญะฮฺ) ความจริงเขาก็ได้ประสบ (กับการวุกูฟ) แล้ว"

รายงานจาก อุรวะฮฺ อิบนุ มุฎ็อรฺริส อิบนิ ฮาริษะฮฺ อิบนิ ลามิฏฏออีย์ ได้เล่าว่า ฉันได้มาที่ท่านรอซูล ﷺ ที่มุซดะลิฟะฮฺ ขณะที่ท่านได้ออกไปละหมาด แล้วฉันได้ถามท่านว่า โอ้ท่าน

รอซูลของอัลลอฮฺ ความจริงฉันได้มาจากภูเขาฏ็อยยฺ 2 ลูก สัตว์พาหนะของฉันนั้นเหนื่อย และฉันก็ลำบากมาก ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ฉันไม่ได้ทิ้งภูเขาลูกนั้นมา นอกจากฉันได้วุกูฟอยู่ที่นั่น แล้วฉันจะได้ฮัจญ์ไหม? แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวว่า

(مَنْ شَهِدَ صَلَاتَنَا هٰذِهِ فَوَقَفَ مَعَنَا حَتَّى نَدْفَعَ وَقَدْ وَقَفَ بِعَرَفَةَ قَبْلَ ذٰلِكَ لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَقَدْ تَمَّ حَجُّهُ وَقَضَى تَفَثَهُ)

"ใครที่มาร่วมละหมาดกับเราเช่นนี้ แล้วเขาได้วุกูฟพร้อมกับเราจนกระทั่งเราออกมา ความจริงเขาได้วุกูฟที่อะรอฟะฮฺก่อนจากนั้นแล้วไม่ว่าจะเป็นช่วงกลางคืนหรือกลางวัน ที่จริงฮัจญ์ของเขาได้แล้ว และให้เขาเสร็จสิ้นด้วยการโกน หรือตัดผมของเขา"

ฮะดีษนี้ได้รายงานโดย อิมามอะหฺมัด บรรดาเจ้าของหนังสือสุนัน และอัตติรฺมิซี ถือว่าเป็นฮะดีษเศาะฮีฮฺ

(อะหฺมัด 4/261, อบูดาวูด 2/486, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 3/635, อันนะซาอี 5/264 และอิบนุมาญะฮฺ 2/1004)

แล้วมีผู้กล่าวว่า ที่จริงที่ถูกขนานนามว่า อะรอฟะฮฺ ก็อันเนื่องจากอับดุรรอซซาก ได้รายงานว่า อิบนุ ญุร็อยญฺ ได้บอกให้เราทราบว่า อิบนุลมุซัยยับ ได้กล่าวว่า อะลี อิบนุ อบีฏอลิบ ได้กล่าวว่า อัลลอฮฺได้ทรงส่งญิบรีล عليه السلام ไปยังนบีอิบรอฮีม عليه السلام แล้วได้นำเขาทำฮัจญ์จนกระทั่งเมื่อมาถึงที่อะรอฟะฮฺ เขาก็กล่าวว่า อะร็อฟตุ (عَرَفْتُ) โดยปรากฏว่า เขาได้มาที่นั่นครั้งหนึ่งแล้วก่อนจากนั้น ด้วยเหตุนี้ จึงเรียกว่า อะรอฟะฮฺ

(อับดุรรอซซาก 5/96)

อิบนุลมุบาร็อก ได้กล่าวโดยเอามาจาก อับดุลมาลิก อิบนุ อบีสุลัยมาน จากอะฏออฺ ว่า ที่ตั้งชื่อว่า อะรอฟะฮฺ ก็เพราะว่า ญิบรีล เคยเห็นอิบรอฮีมทำฮัจญ์แล้ว ซึ่งกล่าวว่า (عَرَفْتُ) (عَرَفْتُ) ทราบแล้ว ทราบแล้ว ดังนั้น จึงเรียกว่า อะรอฟะฮฺ

(อัฏฏอบารี 4/174)

และมีรายงานเช่นเดียวกันจากอิบนุ อับบาส *(อัฏฏอบารี 4/173)*, อิบนุ อุมัรฺ และอบีมิจญ์ลัซ *(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลมุอมิดี 2/519) วัลลอฮุอะอฺลัม*

และเรียกว่า อะรอฟะฮฺ ด้วย คือ อัลมัชอะริลฮะรอม, อัลมัชอะริลอักซอ และอิลาล อ่านตามตาชั่งฮิลาล ส่วนภูเขาที่อยู่ตรงกลางอารอฟะฮฺ มีชื่อว่า ญะบัลเราะฮฺมะฮฺ (ภูเขาเราะฮฺมะฮฺ)

เวลาที่เคลื่อนตัวออกจากอะรอฟะฮฺ และมุซดะลิฟะฮฺ

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจาก อิบนิ อับบาส ว่า ปรากฏว่า ชาวญาฮิลียะฮฺ เคยวุกูฟจนกระทั่งดวงอาทิตย์อยู่ระดับยอดเขา เสมือนยอดเขานั้นมีผ้าโพกอยู่ พวกเขาก็เดินทางออกจากอะรอฟะฮฺ แต่ท่านรอซูล ﷺ ได้ออกจากอะรอฟะฮฺ หลังจากดวงอาทิตย์ตกแล้ว

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฌุอมิดี 2/517)

อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ได้รายงานฮะดีษและได้เพิ่มข้อความไปอีกว่า หลังจากนั้นท่านได้ไปหยุดอยู่ที่มุซดะลิฟะฮฺ และท่านได้ละหมาดฟะญัรฺ (ศุบฮิ) ที่นั่นเมื่อความมืดยังสลัวๆ อยู่ จนกระทั่งส่องจ้าแล้ว ท่านจึงเคลื่อนย้ายไปจากมุซดะลิฟะฮฺ ซึ่งฮะดีษบทนี้สายรายงานอยู่ในชั้นดี

และในฮะดีษที่รายงานโดยญาบิรฺ อิบนิ อับดิลลาฮฺ ซึ่งเป็นฮะดีษที่ยาวระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิมมีข้อความว่า ท่านนบียังคงวุกูฟอยู่ที่อะรอฟะฮฺ จนกระทั่งดวงอาทิตย์ตก แสงแดงหายไปเล็กน้อยจนกระทั่งตกจมลง อุซามะฮฺก็ได้ขึ้นขี่พาหนะซ้อนอยู่ข้างหลังท่าน และท่านก็ออกไปโดยจับสายสะพายอูฐอัลก็อศวาอฺ จนกระทั่งหัวของมันหันมาเกือบติดตัวของมัน แล้วท่านได้กล่าวกับผู้คนว่า ค่อยๆ ไปๆ ทุกครั้งที่ผ่านเนินทรายไปความมืดก็ค่อยคืบคลานเข้ามาจนกระทั่งท่านได้ไปถึงมุซดะลิฟะฮฺ แล้วท่านได้ละหมาดมัฆริบกับอิชาอฺที่นั้น โดยอะซานเดียว 2 อิกอมะฮฺ (คือละหมาดย่อและรวมในเวลาอิชาอฺ) โดยไม่มีการกล่าวตัสเบียะฮฺใดๆ ในระหว่างสองร็อกอะฮฺนั้นเลย ต่อจากนั้นท่านก็ได้นอนพักผ่อนจนกระทั่งอรุณทอแสงท่านก็ละหมาดฟะญัรฺเมื่อปรากฏเข้าเวลาศุบฮิแน่นอนแล้วด้วยอะซานและอิกอมะฮฺเดียว ต่อจากนั้นท่านก็ขึ้นขี่อูฐอัลก็อศวาอฺ ออกเดินทางจนกระทั่งมาถึงมัชอะริลฮะรอม แล้วผินหน้าไปทางกิบลัตแล้วขอพรต่ออัลลอฮฺ กล่าวตักบีรฺ (อัลลอฮุอักบัรฺ) และกล่าวตะฮฺลีล (ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮฺ) โดยท่านยังคงหยุดอยู่อย่างนั้นจนกระทั่งสว่างจ้า แล้วท่านก็ออกเดินทางก่อนที่ดวงอาทิตย์จะขึ้น

(มุสลิม 2/886)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองรายงานโดยอุซามะฮฺ อิบนุ ซัยดฺ ว่าเขาได้ถูกถามถึงการเดินทางของท่านรอซูล ﷺ ขณะที่ท่านได้ออกจากมัชอะริลฮะรอม? เขาเล่าว่า ท่านเดินไปแบบอัลอะนัก และถ้ามีช่องว่าง ท่านจะเดินแบบอันนัศ

อัลอะนัก คือเดินไปเรื่อย ๆ
อันนัศ คือรีบเดิน

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/605, มุสลิม 2/936)

อัลมัชอะริลฮะรอม

อับดุรร็อซซ๊าก ได้รายงานจากซาเล็ม ว่า อิบนุ อุมัรฺ ได้กล่าวว่า อัลมัชอะริลฮะรอม ก็คือ มุซดะลิฟะฮฺทั้งหมด

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/52)

ฮุชัยมฺ ได้กล่าวโดยเอามาจากฮัจญาจ จากนาเฟียะอฺ จากอิบนิ อุมัรฺ ว่า เขาได้ถูกถาม เกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ ที่ว่า ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِندَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ﴾ เขาตอบว่า นั่นคือที่ ภูเขาลูกนั้นและบริเวณที่อยู่รอบ ๆ

(อัฏฏอบารี 4/176)

มีรายงานจาก อิบนุ อับบาส, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อิกริมะฮฺ, มุญาฮิด, อัสสุดดีย์, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อัลฮะซัน และกอตาดะฮฺ ว่า พวกเขาได้กล่าวว่า คือบริเวณที่อยู่ระหว่าง ภูเขาทั้งสองลูก

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/521และ 522)

ความจริง อิมามอะหฺมัดได้รายงานจากญุบัยรฺ อิบนุ มุฏอิม จากท่านนบี ﷺ ว่า

(كُلُّ عَرَفَاتٍ مَوْقِفٌ وَارْفَعُوْا عَنْ عُرَنَةَ وَكُلُّ مُزْدَلِفَةَ مَوْقِفٌ وَارْفَعُوْا عَنْ مُحَسِّرٍ وَكُلُّ فِجَاجِ مَكَّةَ مَنْحَرٌ وَكُلُّ أَيَّامِ التَّشْرِيْقِ ذَبْحٌ)

"อะรอฟะฮฺทั้งหมดเป็นที่วุกูฟ และจงหลีกเลี่ยงที่อุรอนะฮฺ มุซดะลิฟะฮฺทั้งหมดเป็นที่วุกูฟ (ที่หยุดพัก) และจงหลีกเลี่ยงที่มุฮัซซิรฺ และหุบเขาของมักกะฮฺทั้งหมด เป็นที่เชือดสัตว์พลี และบรรดาวันตัชรีกทั้งหมดนั้นมีการเชือดสัตว์พลีได้"

(อะหฺมัด 4/82)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และจงกล่าวระลึกพระองค์ ดังที่พระองค์ได้ทรงแนะนำพวกเจ้าไว้** ﴿ เป็นการเตือนให้พวกเขาได้ทราบถึงความโปรดปรานของอัลลอฮฺที่ได้ให้ทางนำ รายละเอียดและคำแนะนำแก่พวกเขาที่มาประกอบพิธีฮัจญ์โดยให้ทำตามที่นบีอิบรอฮีม عليه السلام ที่ได้ปฏิบัติเอาไว้ และด้วยเหตุนี้พระองค์ได้ตรัสว่า ﴾ **และแท้จริง ก่อนหน้านั้น พวกเจ้าเคยอยู่ในหมู่ผู้หลงทาง** ﴿ มีผู้กล่าวว่า คือก่อนทางนำอันนี้ ก่อนอัลกุรอานจะถูกประทานลงมา ก่อนท่านรอซูลจะถูกแต่งตั้งมา ซึ่งทั้งหมดนั้นใกล้เคียงกัน จำเป็นซึ่งกันและกัน และถูกต้อง

﴿ ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٩﴾ ﴾

199. แล้วพวกเจ้าจงหลั่งไหลกันออกไปจากที่ที่ผู้คนหลั่งไหลกันออกไป และจงขออภัยโทษต่ออัลลอฮฺเถิด แท้จริง อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ

คำสั่งให้จำเป็นต้องวุกูฟที่อะรอฟะฮฺ และหลั่งไหลออกไป

คำว่า (ثُمَّ) ณ ที่นี้ เพื่อเป็นการเชื่อมที่คอบัรฺต่อคอบัรฺ โดยให้เรียงกันไป เสมือนกับว่าพระองค์ ได้ใช้ให้ผู้วุกูฟอยู่ที่อะรอฟะฮฺ ให้หลั่งไหลออกไปที่มุซดะลิฟะฮฺ เพื่อไประลึกถึงที่มัชอะริลฮะรอม และใช้ให้วุกูฟพร้อมกับผู้คนอยู่ที่อะรอฟะฮฺ เหมือนดังที่ผู้คนส่วนใหญ่เขาทำกัน วุกูฟอยู่ที่นั้น ยกเว้นชาวกุเรชที่ไม่เคยออกไปจากฮะรอม พวกเขาวุกูฟอยู่ข้างๆ มัสญิดฮะรอมนั้นเอง และกล่าวว่า เราเป็นคนของอัลลอฮฺในประเทศนี้ เป็นคนดูแลบ้านของพระองค์

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจาก อาอิชะฮฺ ได้กล่าวว่า ปรากฏว่ากุเรชและคนที่ยึดตามศาสนาของเขาจะวุกูฟกันที่มุซดะลิฟะฮฺ โดยที่พวกเขาเรียกกันว่า "อัลฮุมซฺ" และปรากฏว่าชาวอาหรับส่วนใหญ่จะวุกูฟกันที่อะรอฟะฮฺ แล้วเมื่ออิสลามได้อุบัติขึ้นอัลลอฮฺทรงใช้ให้นบีของพระองค์ ﷺ ให้ไปวุกูฟที่อะรอฟะฮฺ แล้วให้หลั่งไหลออกไปจากที่นั่น ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴾ **จากที่ที่ผู้คนหลั่งไหลกันออกไป** ﴿

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/35)

เช่นเดียวกัน อิบนุ อับบาส, มุญาฮิด และอะฏออฺ ก็มีความเห็นเช่นนั้น *(อัฏฏอบารี 4/186)*, กอตาดะฮฺ, อัสสุดดีย์ และคนอื่นๆ *(อัฏฏอบารี 4/187)* โดยที่อิบนุ ญะรีรฺ ก็ได้เลือกเอาเช่นนั้น และเล่าว่านั่นเป็นมติของปวงปราชญ์

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากญุบัยรฺ อิบนุ มุฏอิม ว่า ฉันได้หลงไปจากอูฐของฉันที่อะรอฟะฮฺ แล้ว ฉันได้ออกไปตามหามัน ก็บังเอิญพบท่านนบี ﷺ วุกูฟอยู่ ฉันจึงถามว่า แท้จริงตรงนี้เป็นส่วนหนึ่งจากอัลฮุมซฺ สภาพที่นี่เป็นอย่างไร? *(อะหฺมัด 4/80)* อัลบุคอรี และมุสลิมได้บันทึกฮะดีษนี้ไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองด้วย

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/602, มุสลิม 2/894)

แล้วอัลบุคอรี ได้รายงานจาก อิบนุ อับบาส ถึงจุดมุ่งหมายของคำว่า อิฟาเฎาะฮฺ ณ ที่นี้ คือการหลั่งไหลออกจากมุซดะลิฟะฮฺไปสู่ตำบลมินา เพื่อไปขว้างเสาหิน *(วัลลอฮุอะอฺลัม)*

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/35)

ให้มีการขออภัยโทษ และบางส่วนจากบทขออภัยโทษ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และขออภัยโทษต่ออัลลอฮฺเถิด แท้จริง อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ** ﴿ คือขออภัยโทษให้มากๆ ตามที่อัลลอฮฺทรงใช้ให้กล่าว หลังจากเสร็จจากการประกอบศาสนกิจ และด้วยเหตุนี้จึงปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิมว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ นั้น ปรากฏว่าเมื่อท่านเสร็จจากการละหมาด ท่านจงกล่าวขออภัยโทษต่ออัลลอฮฺ 3 ครั้ง

(มุสลิม 1/414)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองระบุว่า ส่งเสริมให้กล่าวตัสเบียะฮฺ (ซุบฮานัลลอฮฺ) กล่าวตะฮฺมีด (อัลฮัมดุลิลลาฮฺ) และกล่าวตักบีรฺ (อัลลอฮุอักบัรฺ) อย่างละ 33 ครั้ง

(ฟัตฮุลบารีย์ 2/378, มุสลิม 1/417)

เราขอนำเสนอเรื่องนี้ที่เราได้รวบรวมเอาไว้เป็นส่วนหนึ่งโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความประเสริฐของวันอะรอฟะฮฺ

ณ ที่นี้ อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ได้นำเสนอฮะดีษที่บันทึกโดยอัลบุคอรีรายงานจากชัดด๊าด อิบนิ เอาสฺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

﴿ سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ أَنْ يَقُوْلَ الْعَبْدُ اللّٰهُمَّ أَنْتَ رَبِّيْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِيْ وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوْءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوْءُ بِذَنْبِيْ فَاغْفِرْ لِيْ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ إِلَّا أَنْتَ مَنْ قَالَهَا فِيْ لَيْلَةٍ فَمَاتَ فِيْ لَيْلَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ قَالَهَا فِيْ يَوْمِهِ فَمَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ ﴾

"นายแห่งการขออภัยโทษ คือให้บ่าวกล่าวว่า โอ้อัลลอฮฺ พระองค์คือพระผู้อภิบาลของฉัน ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ พระองค์ได้บังเกิดฉันมาโดยที่ฉันเป็นบ่าวของพระองค์ ฉันอยู่บนข้อตกลงและสัญญาของพระองค์ ตามที่ฉันสามารถ ฉันขอคุ้มครองต่อพระองค์ให้พ้นจากความชั่วที่ฉันได้กระทำ ฉันขอสารภาพต่อพระองค์ ด้วยความโปรดปรานของพระองค์ที่มีต่อฉัน ฉันขอสารภาพความผิดของฉัน ดังนั้น ขอพระองค์ได้โปรดอภัยโทษให้แก่ฉันด้วย เพราะ

แท้จริง พระองค์นั้น จะไม่มีใครอภัยความผิดให้ได้นอกจากพระองค์เท่านั้น ใครได้กล่าวบทขอพรอภัยโทษนี้ในเวลากลางคืน แล้วเขาได้ตายไปในคืนนั้น เขาก็ได้เข้าสวรรค์ และผู้ได้กล่าวมันในเวลากลางวันแล้วตายไป เขาก็ได้เข้าสวรรค์"

(ฟัตฮุลบารีย์ 11/100)

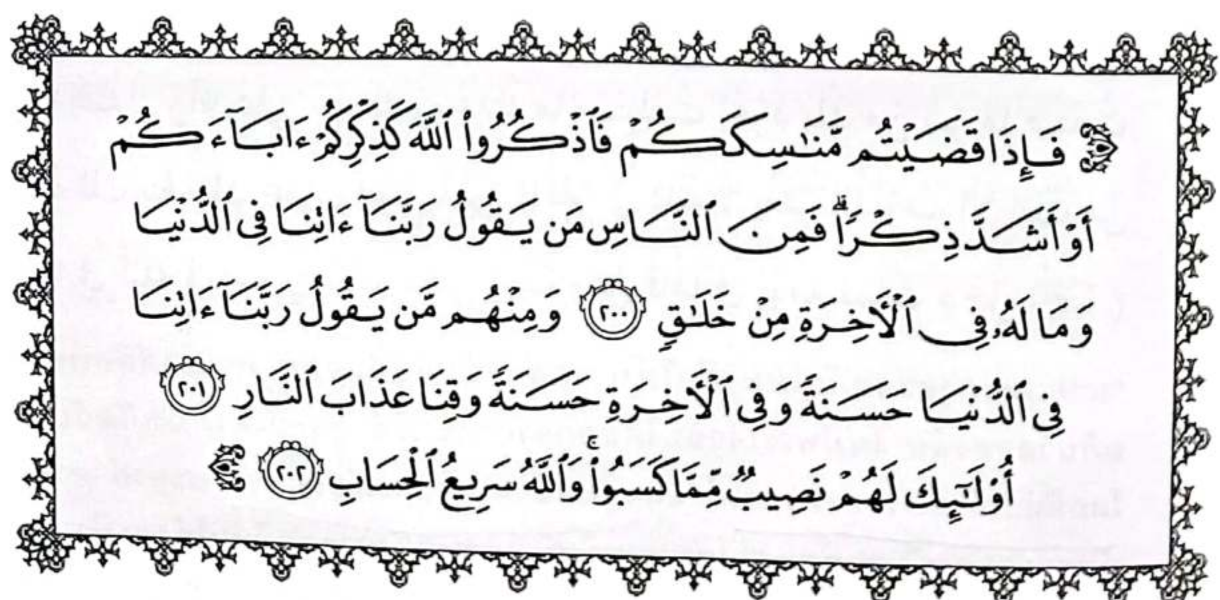
ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานโดยอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ ว่า แท้จริง อบูบักรฺได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ กรุณาได้สอนบทขอพรบทหนึ่งให้แก่ฉันด้วย เพื่อที่ฉันจะได้ใช้มันขอในการละหมาดของฉัน แล้วท่านได้กล่าวว่า ท่านจงกล่าวว่า

(اَللّٰهُمَّ إِنِّيْ ظَلَمْتُ نَفْسِيْ ظُلْمًا كَثِيْرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ إِلَّا أَنْتَ فَاغْفِرْ لِيْ مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِيْ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ)

"โอ้อัลลอฮฺ แท้จริง ฉันได้อธรรมต่อตัวของฉันเองอย่างมากมาย และจะไม่มีใครอภัยโทษให้ได้นอกจากพระองค์ท่านเท่านั้น ดังนั้น ขอได้โปรดอภัยโทษให้แก่ฉันด้วย โดยเป็นการอภัยโทษมาจากพระองค์ และขอได้โปรดเมตตาต่อฉันด้วย แท้จริง พระองค์คือผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ"

(ฟัตฮุลบารีย์ 13/484, มุสลิม 4/2078)

บรรดาฮะดีษเกี่ยวกับการขออภัยโทษนั้น มีมากมาย

200. ครั้นเมื่อพวกเจ้าประกอบพิธีฮัจญ์ของพวกเจ้าเสร็จแล้ว ก็จงกล่าวระลึกถึงอัลลอฮฺ ดังที่พวกเจ้ากล่าวระลึกถึงบรรพบุรุษของพวกเจ้า หรือกล่าวระลึกให้มากยิ่งกว่า ในหมู่มนุษย์นั้นมีผู้กล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเขา โปรดประทานให้แก่พวกเราในโลกนี้ด้วยเถิด และเขาจะไม่ได้รับส่วนดีใด ๆ ในปรโลก

201. และในหมู่พวกเขานั้นมีผู้ที่กล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเรา โปรดประทานให้แก่พวกเราซึ่งสิ่งดีงามในโลกนี้ และสิ่งดีงามในปรโลก และโปรดคุ้มครองพวกเราให้พ้นจากการลงโทษแห่งไฟนรกด้วยเถิด

202. ชนเหล่านี้แหละ พวกเขาจะได้รับส่วนดีจากสิ่งที่พวกเขาได้แสวงหาไว้ และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้รวดเร็วในการชำระสอบสวน

ให้ซิกรุลลอฮฺ (ระลึกถึงอัลลอฮฺ) มากๆ และขอความดีทั้งในโลกนี้และโลกหน้าหลังจากเสร็จพิธีฮัจญ์แล้ว

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ให้ระลึกพระองค์มากๆ หลังจากเสร็จจากพิธีฮัจญ์แล้ว และในช่วงว่างๆ นั้น

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ดังที่พวกเจ้ากล่าวระลึกถึงบรรพบุรุษของพวกเจ้า** ﴿

สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ ได้เล่าโดยนำมาจาก อิบนิ อับบาส ปรากฏว่าชาวญาฮิลียะฮฺนั้นจะวุกูฟในช่วงเทศกาลฮัจญ์ แล้วชายคนหนึ่งในหมู่พวกเขากล่าวว่า บิดาของฉันเคยให้อาหารแบกสิ่งของต่างๆ และจัดการในเรื่องสินไหม โดยที่ไม่มีการกล่าวถึงพวกเขาเลย นอกจากการกระทำของบรรพบุรุษของพวกเขาเท่านั้น แล้วอัลลอฮฺจึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาให้แก่มุฮัมมัด ﷺ ﴾ **ก็จงกล่าวระลึกถึงอัลลอฮฺ ดังที่พวกเจ้ากล่าวระลึกถึงบรรพบุรุษของพวกเจ้า หรือกล่าวระลึกให้มากยิ่งกว่า** ﴿

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฮุอมิดี 2/530)

จุดมุ่งหมายในที่นี้ก็คือ ส่งเสริมให้กล่าวระลึกถึงอัลลอฮฺมากๆ และด้วยเหตุนี้ที่ได้มีการนะซ็อบ ดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴾ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ﴿ ในฐานตกตำแหน่งเป็น "ตัมยีซ" (التمييز) และคำว่า (أَوْ) ณ ที่นี้เพื่อจะได้เหมือนกัน ดังเช่นดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ فَهِىَ كَٱلْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً ﴾

"คือ (หัวใจของพวกเจ้า) แข็งกระด้างเสมือนดั่งหิน หรือแข็งกระด้างยิ่งกว่า"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 74)

พระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ يَخْشَوْنَ ٱلنَّاسَ كَخَشْيَةِ ٱللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ﴾

"พวกเขากลัวมนุษย์เช่นเดียวกับที่อัลลอฮฺ หรือกลัวยิ่งกว่า"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 77)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَأَرْسَلْنَٰهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٧﴾ ﴾

"และเราได้ส่งเขาไปยัง (หมู่บ้านของเขา) ที่มีจำนวนแสนคน หรือเกินกว่า"

(ซูเราะฮฺ อัศศอฟฟาต อายะฮฺที่ 147)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ﴿٩﴾ ﴾

"เขาเข้ามาใกล้ (จนอยู่) ในระยะของปลายคันธนูทั้งสอง หรือใกล้กว่านั้นอีก"

(ซูเราะฮฺ อันนัจมฺ อายะฮฺที่ 9)

ที่กล่าวมาทั้งหมดในที่นี้ มิใช่เป็นการสงสัยแต่ประการใด ที่จริงแล้วเพื่อจะเป็นการยืนยันคำบอกเล่า เช่นเดียวกันหรือยิ่งไปกว่านั้นเสียอีก

หลังจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงแนะนำให้ขอพรต่อพระองค์ หลังจากที่ระลึกถึงพระองค์มามากแล้ว เพราะดังกล่าวนั้นจะทำให้คาดว่าพระองค์จะทรงตอบรับ และทรงตำหนิผู้ที่ไม่ยอมขอต่อพระองค์ นอกจากเรื่องในโลกนี้เท่านั้น

แล้วพระองค์ได้ตรัสว่า ﴾ **ในหมู่มนุษย์นั้นมีผู้กล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเรา โปรดประทานให้แก่พวกเราในโลกนี้ด้วยเถิด และเขาจะไม่ได้รับส่วนดีใด ๆ ในปรโลก** ﴿ คือ ไม่มีส่วนได้ใด ๆ และไม่มีโชคใด ๆ ในปรโลกเลย ซึ่งการตำหนิดังกล่าวนี้คลุมไปถึงคนที่เลียนแบบและทำคล้าย ๆ กับที่กล่าวมาด้วย

สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ ได้เล่าโดยนำมาจาก อิบนุ อับบาส ว่าปรากฏว่าชาวอาหรับชนบทกลุ่มหนึ่งมาที่วุกูฟ แล้วพวกเขาก็กล่าวว่า "โอ้อัลลอฮฺ ขอได้โปรดให้เป็นปีที่ฝนตกเถิด เป็นปีที่อุดสมบูรณ์ เป็นปีมีเด็กเกิดมาดีๆ โดยพวกเขาไม่ได้พูดถึงปรโลกเลย ดังนั้น อัลลอฮฺจึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า

﴿ فَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا وَمَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ ﴾

และปรากฏว่า หลังจากนั้น ก็มีอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮฺมา แล้วกล่าวว่า

﴿ رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ﴾

แล้วอัลลอฮฺ จึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า ﴿ **ชนเหล่านี้แหละ พวกเขาจะได้รับส่วนดีจากสิ่งที่พวกเขาได้แสวงหาไว้ และอัลลอฮฺนั้นทรงเป็นผู้รวดเร็วในการชำระสอบสวน** ﴾ และอย่างนี้แหละที่อัลลอฮฺได้สรรเสริญชมเชย ผู้ที่ขอต่อพระองค์ทั้งในโลกนี้ และในโลกหน้า ดังนั้น พระองค์จึงตรัสว่า ﴿ **และในหมู่พวกเขานั้น มีผู้ที่กล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเรา โปรดประทานให้แก่พวกเราซึ่งสิ่งดีงามในโลกนี้ และสิ่งดีงามในปรโลก และโปรดคุ้มครองพวกเราให้พ้นจากการลงโทษแห่งไฟนรกด้วยเถิด** ﴾

การขอเช่นนี้ได้รวมเอาไว้ทุกความดีในโลกนี้ และหันเหออกจากความชั่ว หรือความไม่ดีทุกอย่าง และความดีในโลกนี้นั้นจะครอบคลุมไปยังความต้องการทุกอย่างในโลกนี้ ให้มีบ้านที่กว้างขวาง ภรรยาที่ดี ริซกีที่มากมาย ความรู้ที่เป็นประโยชน์ งานที่ดีๆ พาหนะที่ดีๆ ตลอดจนได้รับความชมเชย และอื่นๆ อีกมากมาย โดยไม่มีการปฏิเสธดราบที่มันเข้าอยู่ในความดีแห่งโลกนี้ทั้งมวล

ส่วนความดีในโลกหน้า ที่เด่นที่สุด การเข้าสวรรค์ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสวรรค์ ปลอดภัยจากความตกใจกลัว และการสอบสวนเพียงเล็กน้อย และอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความดีในโลกหน้า

ส่วนการรอดพ้นจากไฟนรก ก็จำเป็นที่จะต้องมีสาเหตุมาจากในโลกนี้เช่น ห่างไกลจากสิ่งที่ต้องห้าม และสิ่งที่เป็นบาป ละทิ้งที่คลุมเครือและสิ่งที่ฮะรอม

อัลกอเซ็ม อิบนุ อับดิรเราะฮฺมาน ได้กล่าวว่า ผู้ใดที่หัวใจที่กตัญญูรู้คุณ ลิ้นที่ระลึกถึงอัลลอฮฺอยู่เสมอ ร่างกายที่อดทน เขาก็จะได้รับความดีในโลกนี้ และความดีในโลกหน้า และจะปกป้องคุ้มครองเขาจากไฟนรก

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/542)

ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีมาในซุนนะฮฺ ส่งเสริมให้ขอพรในเรื่องนี้ อัลบุคอรี ได้รายงานจากอนัส อิบนิ มาลิก ว่าปรากฏว่าท่านนบี ﷺ เคยกล่าวว่า

(اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ)

"โอ้อัลลอฮฺ โอ้พระผู้อภิบาลของเรา ได้โปรดประทานความดีให้แก่เราในโลกนี้ และความดีในโลกหน้า และได้โปรดปกป้องเราจากการลงโทษในไฟนรกด้วยเถิด"

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/35)

อะหฺมัด ได้รายงานจาก อนัส ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้ไปเยี่ยมชายคนหนึ่ง จากบรรดามุสลิม โดยเขาได้กลายเป็นเช่นลูกไก่ แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวแก่เขาว่า "ท่านเคยขอดุอาอฺอย่างหนึ่งอย่างใด หรือขอต่ออัลลอฮฺอย่างใดบ้าง? เขาตอบว่า ฉันเคยขออย่างนี้ "โอ้อัลลอฮฺ ฉันไม่อยากให้พระองค์ลงโทษฉันในโลกหน้า ดังนั้น ขอพระองค์ได้ลงโทษฉันในโลกนี้เถิด แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงกล่าวว่า ซุบฮานัลลอฮฺ ท่านคงไม่ไหวแน่ หรือไม่สามารถจะทนได้แน่ รีบขอเสียใหม่ว่า (رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ)

เขาเล่าว่า แล้วเขาได้ขอต่ออัลลอฮฺ แล้วเขาก็ได้หายป่วย

(อะหฺมัด 3/07 และมุสลิมได้นำเสนอฮะดีษนี้ด้วย มุสลิม 4/2068)

อัลฮากิม ได้บันทึกไว้ในหนังสือมุสตัดร็อกของเขาโดยรายงานมาจากสะอีด อิบนิ ญุบัยรฺ ว่า ชายคนหนึ่งได้มาหา อิบนุ อับบาส แล้วกล่าวว่า ฉันได้ทำตัวของฉันให้เป็นคนในกลุ่มหนึ่งที่พวกเขาจะเอาฉันเป็นภาระไป และฉันได้กำหนดค่าจ้างของฉันให้กับพวกเขา ใช้พวกเขาขอดุอาอฺให้ฉันได้ไปทำฮัจญ์พร้อมกับพวกเขา อย่างนี้จะใช้ได้ไหม? อิบนุ อับบาส ตอบว่า ท่านนั้นเป็นส่วนหนึ่งจากผู้ที่อัลลอฮฺได้กล่าวถึงพวกเขาว่า ﴿ **ชนเหล่านี้แหละ พวกเขาจะได้รับส่วนดีจากสิ่งที่พวกเขาได้แสวงหาไว้ และอัลลอฮฺนั้นทรงเป็นผู้รวดเร็วในการชำระสอบสวน** ﴾ หลังจากนั้น อัลฮากิม ก็ได้กล่าวว่า ถูกต้องตามเงื่อนไขของอัลบุคอรีและมุสลิม แต่ทั้งสอง มิได้นำเสนอฮะดีษนี้

﴿ وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ ۚ فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَن تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لِمَنِ اتَّقَىٰ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾ ﴾

203. และพวกเจ้าจงกล่าวระลึกถึงอัลลอฮฺ ในบรรดาวันที่ถูกนับไว้แล้ว ผู้ใดรีบกลับในสองวัน ก็ไม่มีโทษใด ๆ แก่เขา และผู้ใดรั้งรอไปอีก ก็ไม่มีโทษใด ๆ แก่เขา (ทั้งนี้) สำหรับผู้ที่มีความยำเกรง และจงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด และพึงรู้ด้วยว่า พวกเจ้าจะถูกนำไปชุมนุมยังพระองค์

การซิกรุลลอฮฺในบรรดาวันตัชรีก ซึ่งเป็นวันกินและวันดื่ม

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า "บรรดาวันที่ถูกนับไว้" คือบรรดาวันตัชรีกนั่นเอง และวันที่ถูกนับได้ คือวันทั้ง 10 ด้วย

(อัลกุรฏุบีย์ 3/3)

อิกริมะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับดำรัสที่ ﴿ وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ فِيٓ أَيَّامٖ مَّعۡدُودَٰتٖۚ ﴾ หมายถึงให้กล่าวตักบีรฺ (อัลลอฮุอักบัรฺ) ในวันตัชรีกหลังละหมาด 5 เวลา ว่า (اَللهُ أَكْبَرُ اَللهُ أَكْبَرُ)

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/545)

อิมามอะหฺมัด ได้รายงานจาก อุกบะฮฺ อิบนุ อามิรฺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(يَوْمُ عَرَفَةَ وَيَوْمُ النَّحْرِ وَأَيَّامُ التَّشْرِيْقِ عِيْدُنَا أَهْلَ الْإِسْلَامِ وَهِيَ أَيَّامُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ)

"วันอะรอฟะฮฺ วันเชือดสัตว์ (วันอีดิลอัฎฮา) และวันตัชรีกเป็นวันอีดของเรา โอ้ชาวอิสลาม ซึ่งมันเป็นวันกิน และวันดื่ม"

(อะหฺมัด 4/152)

อะหฺมัด ได้บันทึกอีกจากนุบัยชะฮฺ อัลฮุษะลีย์ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَيَّامُ التَّشْرِيْقِ أَيَّامُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ وَذِكْرِ اللهِ)

"บรรดาวันตัชรีกนั้น เป็นวันกินวันดื่ม และระลึกถึงอัลลอฮฺ"

โดยที่มุสลิมก็ได้บันทึกฮะดีษนี้ด้วย

(อะหฺมัด 5/75, มุสลิม 2/800)

และฮะดีษที่รายงานโดย ญุบัยรฺ อิบนุ มุฏอิม ที่ได้กล่าวมาแล้ว ที่ว่า

(عَرَفَةُ كُلُّهَا مَوْقِفٌ وَأَيَّامُ التَّشْرِيْقِ كُلُّهَا ذَبْحٌ)

"อะรอฟะฮฺทั้งหมดเป็นที่วุกูฟ และบรรดาวันตัชรีกทั้งหมดเชือดสัตว์พลีได้"

(อะหฺมัด 4/82)

และได้กล่าวมาแล้วเช่นกัน ฮะดีษที่รายงานโดย อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ ยะอฺมัรฺ อัดดัยลีย์ ที่ว่า

(وَأَيَّامُ مِنًى ثَلَاثَةٌ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِيْ يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ)

"บรรดาวันที่มินานั้นมี 3 วัน ดังนั้น ใครที่รีบร้อนภายใน 2 วัน ก็ไม่บาปแต่ประการใด และผู้ใดจะอยู่ล่าไปก็ไม่มีบาปแต่ประการใด"

(อบูดาวูด 2/485)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَيَّامُ التَّشْرِيْقِ أَيَّامُ طُعْمٍ وَذِكْرِ اللهِ)

"บรรดาวันตัชรีกนั้น เป็นวันกินอาหาร และระลึกถึงอัลลอฮฺ"

(อัฏฏอบารี 4/211)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานอีก โดยนำมาจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้ส่ง อับดุลลอฮฺ อิบนุ ฮุซาฟะฮฺ ไปตระเวนที่มินา (ให้ประกาศว่า)

(لَا تَصُوْمُوْا هٰذِهِ الْأَيَّامَ فَإِنَّهَا أَيَّامُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ وَذِكْرِاللهِ ﷻ)

"ท่านทั้งหลาย จงอย่าถือศีลอดในบรรดาวันเหล่านี้ เพราะมันเป็นวันกิน ดื่ม และระลึกถึงอัลลอฮฺ ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่ง"

(อัฏฏอบารี 4/211)

อธิบายถึงวันที่ถูกนับไว้ (اَلْأَيَّامُ الْمَعْدُوْدَاتُ)

มิกซัม ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนิ อับบาส ว่า (اَلْأَيَّامُ الْمَعْدُوْدَاتُ) คือวันตัชรีก คือรวมเป็น 4 วัน คือวันอีด และอีก 3 วันหลังจากนั้น

(อัฏฏอบารี 4/213)

รายงานจาก อิบนุ อุมัรฺ อิบนุซซุบัยรฺ, อบีมูซา, อะฏออฺ, มุญาฮิด อิกริมะฮฺ, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อบีมาลิก, อิบรอฮีม อันนะคออีย์, ยะฮฺยา อิบนุ อบีกะษีรฺ, อัลฮะซัน , กอตาดะฮฺ, อัสสุดดีย์, อัซซุฮฺรีย์, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อัฏเฏาะฮาก, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อะฏออัลคุรอซานีย์, มาลิก อิบนุ อนัส และคนอื่นๆ ก็เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/547-549)

เรื่องนี้ ตามที่ปรากฏชัดของอายะฮฺอัลกุรอานได้บ่งชี้ว่าเป็นโดยที่พระองค์ได้ตรัสว่า ﴿ **แล้วผู้ใดรีบกลับในสองวัน ก็ไม่มีโทษใดๆ แก่เขา และผู้ใดรั้งรอไปอีก ก็ไม่มีโทษใดๆ แก่เขา** ﴾ ดังนั้น อายะฮฺนี้จึงบ่งชี้ว่า 3 วัน หลังจากวันเชือดสัตว์ (วันอีดอัฎฮา)

วันนั้นมันจึงเกี่ยวพันกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และจงกล่าวระลึกถึงอัลลอฮฺในบรรดาวันที่ถูกนับไว้** ﴾ คืออัลลอฮฺได้เตือนให้ระลึกถึงการทำอุฎฮียะฮฺ และการระลึกถึงอัลลอฮฺหลังการละหมาด 5 เวลา และโดยทั่วๆ ไปในทุกสภาพ โดยจะเกี่ยวพันกัน ดังกล่าวก็คือ การกล่าวตักบีรฺ และการซิกรุลลอฮฺในเวลาขว้างเสาหินในทุกวันที่อยู่มีนา

ได้มีระบุอยู่ในฮะดีษที่บันทึกโดย อบูดาวูด และคนอื่นๆ ว่า

(إِنَّمَا جُعِلَ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ وَالسَّعْيُ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمْيُ الْجِمَارِ لِإِقَامَةِ ذِكْرِ اللهِ ﷻ)

"ที่จริงแล้ว ได้ถูกกำหนดให้มีฏอวาฟที่บัยตุลลอฮฺ สะแอระหว่างศอฟาและมัรฺวะฮฺ และ การขว้างเสาหิน ก็เพื่อให้ดำรงการระลึกถึงอัลลอฮฺ ﷻ เอาไว้"

(อบูดาวูด 2/447)

และเมื่ออัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึง นะฟัรฺเอาวัล และนะฟัรฺซานี ก็เพื่อจะให้ผู้คนกระจัดกระจายไปยังตำบล และหัวเมืองต่างๆ หลังจากได้มาร่วมพิธีกันอยู่ในสถานที่เดียวกันอยู่หลายวัน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และจงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด และพึงรู้เถิดว่า พวกเจ้าจะถูกนำไปชุมนุมยังพระองค์** ﴾ ดังที่พระองค์ ตรัสว่า

﴿ وَهُوَ ٱلَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾ ﴾

"และพระองค์ทรงเป็นผู้แพร่เผ่าพันธุ์ของพวกเจ้าในแผ่นดิน และพวกเจ้าจะถูกรวบรวมให้กลับไปหาพระองค์"

(ซูเราะฮฺ อัลมุอฺมินูน อายะฮฺที่ 79)

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُۥ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَيُشْهِدُ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا فِى
قَلْبِهِۦ وَهُوَ أَلَدُّ ٱلْخِصَامِ ﴿٢٠٤﴾ وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِى ٱلْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا
وَيُهْلِكَ ٱلْحَرْثَ وَٱلنَّسْلَ ۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلْفَسَادَ ﴿٢٠٥﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُ ٱتَّقِ
ٱللَّهَ أَخَذَتْهُ ٱلْعِزَّةُ بِٱلْإِثْمِ ۚ فَحَسْبُهُۥ جَهَنَّمُ ۚ وَلَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾
وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَشْرِى نَفْسَهُ ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ
رَءُوفٌۢ بِٱلْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾ ﴾

204.และในหมู่มนุษย์นั้น มีผู้ที่คำพูดของเขาทำให้เจ้าพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่แห่งโลกนี้ และเขาอ้างอัลลอฮฺ เป็นพยานต่อสิ่งที่อยู่ในหัวใจของเขา และขณะเดียวกันก็เป็นผู้โต้เถียงที่ฉกาจฉกรรจ์ยิ่ง

205.และเมื่อเขาให้หลังไปแล้ว เขาได้เพียรพยายามในแผ่นดิน เพื่อก่อความเสียหายในนั้น และทำลายพืชผลและเผ่าพันธุ์ และอัลลอฮฺนั้นไม่ทรงชอบการก่อความเสียหาย

206.และเมื่อถูกกล่าวแก่เขาว่า จงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด ความหยิ่งในเกียรติก็ยึดเขาไว้ให้กระทำบาปต่อไป สิ่งที่พอเพียงแก่เขานั้นก็คือนรกญะฮันนัม และแน่นอน มันเป็นที่หลับนอนอันเลวร้ายยิ่ง

207.และในหมู่มนุษย์นั้นมีผู้ที่ขายตัวของเขา เพื่อแสวงหาความพึงพอพระทัยของอัลลอฮฺ และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงปรานีแก่ปวงบ่าวทั้งหลาย

บรรยายสภาพของพวกมุนาฟิกีน

อัสสุดดีย์ ได้เล่าว่าอายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาในเรื่องของอัลอัคนัส บุตรของอัชชุเรก อัษษะกอฟีย์ ได้มาหาท่านรอซูล ﷺ และแสดงตัวเข้ารับอิสลาม และภายในใจของเขามิได้เป็นเช่นนั้น

(อัฏฏอบารี 4/229)

รายงานจาก อิบนุ อับบาส ว่าอายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับมุนาฟิกีนกลุ่มหนึ่งที่พวกเขาได้พูดเกี่ยวกับคุบัยบฺ และพรรคพวกที่ถูกสังหารที่อัรรอเญี้ยะอฺ โดยที่พวกเขาพูดตำหนิพวกเหล่านั้น แล้วอัลลอฮฺก็ได้ประทานอัลกุรอานลงมาตำหนิพวกมุนาฟิกีน แต่ชมเชยคุบัยบฺกับพวก ว่า ﴿ **และในหมู่มนุษย์นั้นมีผู้ที่ขายตัวของเขา เพื่อแสวงหาความพอพระทัยของอัลลอฮฺ** ﴾

บางท่านบอกว่า ดังกล่าวนั้นเกี่ยวกับเรื่องมุนาฟิกีนทั่วๆ ไปทั้งหมด และมุอฺมินด้วย *(อัฏฏอบารี 4/230)* ซึ่งความเห็นนี้เป็นทรรศนะของกอตาดะฮฺ มุญาฮิด, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และคนอื่นๆ โดยถือเป็นทรรศนะที่ถูกต้อง

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจาก อัลกุรอซีย์ จากเนาฟฺ คืออัลบิกาลีย์ โดยปรากฏว่าเขาเป็นคนหนึ่งที่อ่านคัมภีร์ เขากล่าวว่า ความจริงฉันได้พบลักษณะของผู้คนในประชาชาตินี้ในคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ถูกประทานลงมาว่า มีคนกลุ่มหนึ่งพยายามหลอกลวงโลกว่าเขาเคร่งครัดศาสนา ลิ้น (คำพูด) ของพวกเขาหวานยิ่งกว่าน้ำผึ้ง แต่หัวใจของเขาน่ารังเกียจยิ่งกว่าสารที่พืชหลั่งออกมาภายนอกที่มีรสชาติขม พวกเขาจะแต่งตัวให้ผู้คนเห็นว่าสุภาพเรียบร้อยอย่างกับแกะ แต่หัวใจของพวกเขานั้นเป็นดังหมาป่า อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า พวกเขาเหิมเกริมกับข้าอย่างนั้นหรือ? พวกเขาคิดจะหลอกลวงข้าอย่างนั้นหรือ? ข้าขอสาบานต่อตัวของข้าว่า ข้าจะส่งความปั่นป่วนยุ่งเหยิงไปยังพวกเขาที่มันจะทำให้คนที่มีความขันติอดทนนั้นกังวลในเรื่องดังกล่าวได้

อัลกุรอซีย์ ได้เล่าว่า ฉันได้พิจารณาดูเรื่องนี้ในอัลกุรอาน ก็พบว่า พวกเขาเป็นพวกมุนาฟิกีน แล้วฉันก็พบอายะฮฺนั้น ที่ว่า ﴿ **และในหมู่มนุษย์นั้น มีผู้ที่คำพูดของเขาทำให้เจ้าพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่แห่งโลกนี้ และเขาอ้างอัลลอฮฺเป็นพยานต่อสิ่งที่อยู่ในหัวใจของเขา และขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่โต้เถียงที่ฉกาจฉกรรจ์ยิ่ง** ﴾ และสิ่งที่อัลกุรอซีย์ ได้กล่าวมานั้น เป็นฮะดีษที่ฮะซันเศาะฮีฮฺ

ส่วนดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ **และเขาอ้างอัลลอฮฺเป็นพยานต่อสิ่งที่อยู่ในหัวใจของเขา** ﴾ ความหมายก็คือ เขาพยายามแสดงตัวต่อผู้คนว่าอยู่ในศาสนาอิสลาม แต่อัลลอฮฺได้เผยความกุฟรฺ (ปฏิเสธ) ที่อยู่ในหัวใจของเขาให้ปรากฏออกมา ตลอดจนความกลับกลอก

ของพวกเขาด้วย ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَسْتَخْفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ ٱللَّهِ ﴾

"พวกเขาจะปกปิดให้พ้นจากมนุษย์ได้ แต่พวกเขาจะปกปิดให้พ้นจากอัลลอฮฺไม่ได้"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 108)

นี่คือ ความหมายที่ อิบนุ อิสฮาก ได้รายงานโดยนำมาจาก อิบนิ อับบาส"

(อัฏฏอบารี 4/2301)

บางท่านบอกว่าความหมายก็คือ เมื่อเขาพยายามแสดงตัวให้ผู้คนทราบว่า เขาอยู่ในศาสนาอิสลาม เขาก็สาบาน และอ้างเอาอัลลอฮฺเป็นพยานให้แก่พวกเขา ว่าหัวใจของพวกเขาตรงกับลิ้นของพวกเขา นี่คือ ความหมายที่ถูกต้อง โดยที่อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

(อัฏฏอบารี 4/233)

และอิบนุ ญะรีรฺ ก็ได้เลือกเอาทรรศนะนี้ โดยได้อ้างอิงไปยัง อิบนุ อับบาส ซึ่งได้เล่ามาจากมุญาฮิดด้วย *วัลลอฮุอะอฺลัม*

และดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **และขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่โต้เถียงที่ฉกาจฉกรรจ์ยิ่ง** ﴿

คำว่า (أَلَدُّ) ตามหลักภาษามีความหมายว่า ไม่ตรง คดเคี้ยว อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿ وَتُنذِرَ بِهِۦ قَوْمًا لُّدًّا ﴾ ความว่า และเจ้าจะได้นำมันไปตักเตือนกลุ่มชนที่ดื้อรั้น *(ซูเราะฮฺ มัรฺยัม อายะฮฺที่ 97)*

อย่างนี้แหละคือ สภาพของพวกมุนาฟิกีน เมื่อโต้เถียง หรือโต้แย้ง เขาก็จะโกหก บิดเบือนความจริง จะไม่เป็นคนตรง จะหลบหลีก ต่อเติม เสริมแต่ง บิดเบือน ระเบิดอารมณ์ ดังที่มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองจากท่านรอซูล ﷺ ว่าความจริงท่านได้กล่าวว่า

(آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ)

"เครื่องหมายของคนมุนาฟิกีน มี 3 ประการ เมื่อเขาพูด เขาก็โกหก และเมื่อเขาสัญญาเขาก็บิดพลิ้ว และเมื่อเขาทะเลาะ เขาก็ส่งเสียงดัง"

(ฟัตฮุลบารีย์ 1/111)

อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจากอาอิชะฮฺ โดยเป็นฮะดีษมัรฺฟัวะอฺ ว่า

(إِنَّ أَبْغَضَ الرِّجَالِ إِلَى اللهِ الأَلَدُّ الْخَصِمُ)

"แท้จริง บรรดาชายที่ได้รับการโกรธกริ้วต่ออัลลอฮฺมากที่สุด คือ คนที่ดื้อดัน ชอบทะเลาะเบาะแว้ง"

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/36)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และเมื่อเขาให้หลังไปแล้ว เขาได้เพียรพยายามในแผ่นดินเพื่อก่อความเสียหายในนั้น และทำลายพืชผลและเผ่าพันธุ์ และอัลลอฮฺนั้นไม่ทรงชอบการก่อความเสียหาย** ﴾ คือเขาจะเป็นคนพูดเลี้ยวลด มีเล่ห์กล ชอบทำชั่ว ดังกล่าวนั้น คือคำพูดและการกระทำของเขา ชอบพูดโกหก ความเชื่อที่ไม่ดี การกระทำที่น่าเกลียด แสวงหาความยุ่งเหยิง มีจุดมุ่งหมายที่เลวร้าย ดังเช่นที่อัลลอฮฺได้บอกให้ทราบถึงเรื่องของฟิรฺอาวนฺที่ว่า

﴿ ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ﴿٢٢﴾ فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ ﴿٢٤﴾ فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ ﴿٢٥﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ ﴿٢٦﴾ ﴾

"แล้วเขาก็ผินหลังกลับหนีไปอย่างรวดเร็ว แล้วเขาก็ได้เรียกชุมนุม แล้วประกาศออกไป แล้วกล่าวว่า ฉันคือพระเจ้าสูงสุดของพวกเจ้า ดังนั้น อัลลอฮฺจงทรงลงโทษเขา ซึ่งเป็นแบบอย่างทั้งในปรโลก และโลกนี้ แท้จริง ในการนี้ย่อมเป็นข้อเตือนใจสำหรับผู้ยำเกรงพระองค์"

(ซูเราะฮฺ อันนาซิอาต อายะฮฺที่ 22 – 26)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ﴾

"โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย เมื่อได้มีเสียงอะซานเรียกร้อง เพื่อละหมาดในวันศุกร์ก็จงรีบเร่งไปสู่การระลึกถึงอัลลอฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อัลญุมุอะฮฺ อายะฮฺที่ 9)

โดยตั้งใจมุ่งเพื่อการละหมาดวันศุกร์ เพราะว่าการรีบเร่งไปสู่การละหมาดนั้นเป็นที่ต้องห้ามตามซุนนะฮฺของท่านนบี ﷺ ที่ว่า

(إِذَا أَتَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَلَا تَأْتُوهَا وَأَنْتُمْ تَسْعُوْنَ وَأْتُوهَا وَعَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ)

"เมื่อพวกท่านต้องการจะมาละหมาด จงอย่ามาโดยที่พวกท่านรีบร้อน แต่จงมาละหมาด โดยที่พวกท่านเงียบสงบ และสำรวม"

(มุสลิม 1/420)

แต่คนมุนาฟิกีนนั้น เขาไม่มีจุดมุ่งหมายเป็นอย่างอื่น นอกจากสร้างความเสียหายบนแผ่นดิน ทำความเสียหายต่อพืชผล คือสถานที่พืชเจริญเติบโตงอกงาม และทำลายผลไม้ให้เสียหาย และเผ่าพันธุ์ของสัตว์ต่างๆ

มุญาฮิด กล่าวว่า เมื่อเขาเดินไปบนแผ่นดิน เขาก็สร้างความเสียหายทำลายทุกอย่างที่ขวางหน้า ﴾ **และอัลลอฮฺนั้นไม่ทรงชอบการก่อความเสียหาย** ﴿ คือพระองค์ไม่ทรงชอบการกระทำดังกล่าว

ส่วนหนึ่งจากลักษณะของพวกมุนาฟิกีน คือ ไม่ยอมรับคำแนะนำตักเตือน

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และเมื่อถูกกล่าวแก่เขาว่า จงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด ความหยิ่งในเกียรติก็ยึดเขาไว้ให้กระทำบาปต่อไป** ﴿ คือคนชั่วคนนั้นได้ถูกตักเตือนไม่ว่าจะเป็นคำพูดหรือการกระทำ เช่น บอกให้เขายำเกรงอัลลอฮฺ จงถอนคำพูดและการกระทำเสีย กลับไปหาความจริงเถิด เขาจะดื้อดึง ขัดขวาง ไม่ยอมทำ จะเกิดอาการไม่พอใจ โกรธ ต่อต้านทันที และทำผิดโดยทันใด อายะฮฺนี้จึงคล้ายกับดำรัสของพระองค์ ว่า

﴿ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنكَرَ ۖ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۗ قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ ۗ النَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٢﴾ ﴾

"และเมื่ออายะฮฺทั้งหลายอันชัดแจ้งของเรานั้นได้ถูกนำมาอ่านแก่พวกเขา เจ้าจะสังเกตเห็นอาการ (ไม่ยอมรับ) บนใบหน้าของบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา พวกเขาเกือบจะเข้าไปทำร้ายบรรดาผู้อ่านอายะฮฺทั้งหลายของเราให้พวกเขาฟัง จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า ฉันจะแจ้งให้พวกเจ้าทราบถึงสิ่งที่เลวร้ายยิ่งกว่านี้ไหม? มันคือไฟนรกไงเล่า อัลลอฮฺได้ทรงสัญญามันไว้แก่บรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา และมันเป็นทางกลับที่ชั่วร้ายยิ่ง"

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 72)

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺจึงได้ตรัสไว้ในอายะฮฺนี้ว่า ﴾ **สิ่งที่พอเพียงแก่เขานั้นคือ นรกญะฮันนัม**

และแน่นอน มันเป็นที่หลับนอนอันเลวร้ายยิ่ง ﴾ อย่างนี้ถือเป็นการพอเพียงในการลงโทษพวกเขา

ส่วนหนึ่งจากบรรดาลักษณะของผู้ศรัทธาที่มีความบริสุทธิ์ใจ รักที่จะทำให้เกิดความพอพระทัยต่ออัลลอฮฺ ﷻ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และในหมู่มนุษย์นั้น มีผู้ที่ขายตัวของเขา เพื่อแสวงหาความพอพระทัยของอัลลอฮฺ** ﴾ เมื่ออัลลอฮฺได้แจ้งให้ทราบถึงลักษณะอันน่าเกลียดของพวกมุนาฟิกีน พระองค์ก็ได้กล่าวถึงลักษณะของบรรดาผู้ศรัทธาที่ได้รับการสรรเสริญ และชมเชยโดยพระองค์ตรัสว่า ﴿ **และในหมู่มนุษย์นั้น มีผู้ที่ขายตัวของเขา เพื่อแสวงหาความพอพระทัยของอัลลอฮฺ** ﴾

อิบนุ อับบาส, อนัส, สะอีด อิบนุล มุซัยยับ, อบูอุษมาน อันนะฮฺดีย์, อิกริมะฮฺ และนักวิชาการกลุ่มหนึ่งได้กล่าวว่า อายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับศุหัยบ์ อิบนุ สินาน อัรรูมีย์ ทั้งนี้ ก็เพราะว่าเมื่อเขาได้เข้ารับอิสลามที่มักกะฮฺ และเขาต้องการที่จะอพยพ ผู้คนก็ขัดขวางเขาไม่ให้เอาทรัพย์สินอพยพไปด้วย ถึงแม้เขาอยากจะอพยพไปโดยไม่เอาทรัพย์ติดตัวไปเลยก็ตาม ในที่สุดเขาก็สลัดทรัพย์สินไปหมด เอาทรัพย์ให้พวกเขาไปแล้วอัลลอฮฺก็ได้ประทานอายะฮฺนี้ลงมา ท่านอุมัรฺ อิบนุลค็อฏฏ็อบ และคนกลุ่มหนึ่งได้พบเขาในที่แห่งหนึ่ง และได้กล่าวแก่เขาว่า การค้าของท่านได้กำไรแล้ว เขาจึงกล่าวว่าพวกท่าน ก็เช่นกันอัลลอฮฺก็ไม่ได้ให้การค้าของพวกท่านขาดทุนเลย และนั่นมันหมายความว่าอย่างไร? ท่านอุมัรฺก็ได้บอกให้เขาทราบว่า อัลลอฮฺได้ประทานอายะฮฺนี้ลงมา และเห็นว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวเกี่ยวกับเขาว่า (رَبِحَ الْبَيْعُ صُهَيْبُ) การค้าได้กำไรคือ ศุฮัยบฺ

(อัฏฏอบารี 4/248)

ความหมายของอายะฮฺนี้ กว้าง เข้าทั้งผู้ที่ต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ ทุกคนดังเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ۞ إِنَّ ٱللَّهَ ٱشْتَرَىٰ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَٰلَهُم بِأَنَّ لَهُمُ ٱلْجَنَّةَ ۚ يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ ۖ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ وَٱلْإِنجِيلِ وَٱلْقُرْءَانِ ۚ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِۦ مِنَ ٱللَّهِ ۚ فَٱسْتَبْشِرُوا۟ بِبَيْعِكُمُ ٱلَّذِى بَايَعْتُم بِهِۦ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١١١﴾ ﴾

"แท้จริง อัลลอฮฺทรงซื้อแล้วจากบรรดาผู้ศรัทธา ซึ่งชีวิตของพวกเขา และทรัพย์สินของพวกเขา โดยพวกเขาจะได้รับสวนสวรรค์เป็นการตอบแทน พวกเขาจะต่อสู้ในทางของอัลลอฮฺ แล้วพวกเขาก็จะฆ่า และถูกฆ่า เป็นสัญญาของพระองค์อย่างแท้จริง ซึ่งระบุอยู่ในคัมภีร์เตารอต, อิลญีล และกุรอาน และใครเล่าจะรักษาสัญญาของเขาให้ดียิ่งไปกว่าอัลลอฮฺ ดังนั้น พวกเจ้าจงชื่นชมยินดีในการขายของพวกเจ้าเถิด ซึ่งพวกเขาได้ขายมันไป และนั่นแหละคือชัยชนะอันใหญ่หลวง"

(ซูเราะฮฺ อัตเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 111)

และเมื่อฮิชาม อิบนุ อามิรฺ ลุยฝ่าเข้าไปในแถวของข้าศึก บางคนก็ตำหนิเขา แล้วท่านอุมัรฺ อิบนุ ค็อฏฏ็อบ, อบูฮุร็อยเราะฮฺ และคนอื่นจึงกล่าวตอบโต้พวกเขา และอ่านอายะฮฺนี้ที่ว่า

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَشْرِى نَفْسَهُ ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ رَءُوفٌۢ
بِٱلْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾ ﴾

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱدْخُلُوا۟ فِى ٱلسِّلْمِ كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا۟
خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ ۚ إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٨﴾ فَإِن زَلَلْتُم
مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْكُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ فَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٠٩﴾ ﴾

208.บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงเข้าอยู่ในความสันติโดยทั่วทั้งหมด และจงอย่าก้าวเดินตามบรรดารอยเท้าของชัยฏอน แท้จริง มันคือศัตรูที่ชัดแจ้งของพวกเจ้า

209.แล้วถ้าหากพวกเจ้าหันเหออกไป หลังจากที่ได้มีหลักฐานอันชัดเจนมายังพวกเจ้าแล้ว ก็พึงทราบเถิดว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงเดชานุภาพ ทรงปรีชาญาณ

จำเป็นต้องเอาอิสลามทั้งหมด

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสให้บ่าวของพระองค์ที่เป็นผู้ศรัทธา และเชื่อในการเป็นศาสนทูตของ

มุฮัมมัด ﷺ ให้ยึดเอาหลักการอิสลามทั้งหมด ปฏิบัติตามคำสั่งทุกประการ และออกห่างจากสิ่งที่ต้องห้ามทั้งหมดเท่าที่สามารถจะทำได้

อัลเอาฟีย์ ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนิ อับบาส, มุญาฮิด, ฏอวูส, อัฎเฎาะฮาก, อิกริมะฮฺ, กอตาดะฮฺ, อัสสุดดีย์ และอิบนุ ซัยดฺ เกี่ยวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **จงเข้าอยู่ในความสันติ** ﴾ หมายความถึง "ศาสนาอิสลาม" นั่นเอง

(อัฏฏอบารี 4/252, อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/584 และ 585)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **โดยทั่วทั้งหมด** ﴾

อิบนุ อับบาส, มุญาฮิด, อะบุลอาลียะฮฺ, อิกริมะฮฺ, อัรรอเบียะอ์ อิบนุ อนัส, อัสสุดดีย์, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, กอตาดะฮฺ และอัฎเฎาะฮาก ว่า คำว่า "กาฟฟะตัน" แปลว่า ทั้งหมด

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/586 – 588)

มุญาฮิด กล่าวว่าคือพวกท่านจะต้องปฏิบัติตามหลักการอิสลามอย่างครบถ้วน และหลักคุณธรรมทุกอย่าง โดยเฉพาะชาวคัมภีร์ที่ได้ศรัทธา

เช่นเดียวกับอิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ **บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงเข้าอยู่ในความสันติโดยทั่วทั้งหมด** ﴾ อย่างนี้แหละที่อ่านแบบอันนัศบฺ หมายถึง บรรดาผู้ศรัทธาที่เป็นชาวคัมภีร์ เพราะพวกเขาเคยมีอีมานต่ออัลลอฮฺมาแล้ว โดยยึดมั่นบางเรื่องที่มีอยู่ในคัมภีร์เตารอต และบรรดาบัญญัติที่ได้ถูกประทานลงมาให้แก่พวกเขา ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **จงเข้าอยู่ในความสันติโดยทั่วทั้งหมด** ﴾ *(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/582)* โดยเขากล่าวว่า จงเข้าอยู่ในบัญญัติศาสนาของมุฮัมมัด ﷺ จงอย่าละทิ้งสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นอันขาด

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และจงอย่าก้าวเดินตามรอยก้าวเดินของชัยฏอน** ﴾ คือ จงปฏิบัติตามและภักดีต่อพระองค์ และจงออกห่างจากการชักจูงของชัยฏอน เพราะว่าอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوٓءِ وَالْفَحْشَآءِ وَأَن تَقُولُوا۟ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾ ﴾

"ที่จริงมันเพียงแต่จะใช้พวกเจ้าให้ทำความชั่ว และสิ่งลามกเท่านั้น และจะใช้ให้พวกเจ้ากล่าวความเท็จแก่อัลลอฮฺในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 169)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ إِنَّمَا يَدْعُواْ حِزْبَهُۥ لِيَكُونُواْ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ ﴾

"แท้จริง มันเรียกร้องพลพรรคของมัน เพื่อให้พวกมันเป็นสหายแห่งไฟที่ลุกโชติช่วง"

(ซูเราะฮฺ ฟาฏิรฺ อายะฮฺที่ 6)

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **แท้จริง มันคือศัตรูที่ชัดแจ้งของพวกเจ้า** ﴾

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **แต่ถ้าพวกเจ้าหันเหออกไปหลังจากที่ได้มีหลักฐานอันชัดเจนมายังพวกเจ้าแล้ว** ﴾ คือพวกเจ้าหันเหออกจากความจริงหลังจากที่ได้มีหลักฐานมายืนยันแก่พวกเจ้าแล้ว ﴿ **ก็พึงทราบเถิดว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงเดชานุภาพ** ﴾ ในการจัดการซึ่งไม่มีใครจะหนีรอดไปได้ โดยไม่มีใครจะชนะพระองค์ได้ ﴿ **ทรงปรีชาญาณ** ﴾ ในการดำเนินการชี้ขาดและตัดสิน ด้วยเหตุนี้ อะบุลอาลียะฮฺ, กอตาดะฮฺ และอัรรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้กล่าวว่า ﴿ **ทรงเดชานุภาพ** ﴾ ในการแก้แค้น ﴿ **ปรีชาญาณ** ﴾ ในคำสั่งของพระองค์

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/591)

﴿ هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن يَأْتِيَهُمُ ٱللَّهُ فِى ظُلَلٍ مِّنَ ٱلْغَمَامِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَقُضِىَ ٱلْأَمْرُ ۚ وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ ﴿٢١٠﴾ ﴾

210. และพวกเขามิได้คอยอะไร นอกจากการที่อัลลอฮฺ และมลาอิกะฮฺของพระองค์จะ (นำการลงโทษ) มายังพวกเขาในร่มเงาจากก้อนเมฆ และเรื่อง (การลงโทษ) นั้นได้ถูกชี้ขาดเอาไว้แล้ว และยังอัลลอฮฺนั้นเรื่องราวทั้งหลายจะถูกนำกลับไป

ส่งเสริมให้รีบศรัทธาโดยไม่ล่าช้า

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสเตือนพวกกาฟิรฺที่ปฏิเสธศรัทธาต่อมุฮัมมัด ﷺ ว่า ﴿ **พวกเขามิได้คอยอะไรนอกจากการที่อัลลอฮฺ และมลาอิกะฮฺของพระองค์ (นำการลงโทษ) มายังพวกเขาในร่มเงาจากก้อนเมฆ** ﴾ หมายถึงในวันกิยามะฮฺ ในวันที่ได้มีการพิพากษาตัดสิน ดังนั้น แต่ละคนจะถูกตัดสินไปตามผลงานของเขา หากผลงานดีเขาก็จะได้รับความดี และถ้าหากเลวเขาก็จะได้รับความชั่ว ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **และเรื่อง (การลงโทษ) นั้นได้ถูกชี้ขาด**

เอาไว้แล้ว และยังอัลลอฮฺนั้นเรื่องราวทั้งหลายจะถูกนำกลับไป ﴾ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾ وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾
وَجِاْىٓءَ يَوْمَئِذٍۭ بِجَهَنَّمَ ۚ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ ٱلْإِنسَٰنُ وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾ ﴾

"หามิได้ เมื่อแผ่นดินถูกทำให้สั่นสะเทือนทลายลง และพระผู้อภิบาลของเจ้า เสด็จมาพร้อมทั้งมลาอิกะฮฺเป็นแถว ๆ และในวันนั้นนรกญะฮันนัมจะถูกนำมาให้ปรากฏในวันนั้น มนุษย์จะระลึกขึ้นมาได้ แต่การระลึกนั้นจะมีผลแก่เขาได้อย่างไร"

(ซูเราะฮฺ อัลฟะญฺรฺ อายะฮฺที่ 21 - 23)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِىَ بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ ۗ ﴾

"พวกเขามิได้รอคอยอะไร นอกจากการที่มลาอิกะฮฺจะมายังพวกเขา หรือการที่พระผู้อภิบาลของเจ้าจะมา หรือการที่สัญญาณบางอย่างแห่งพระผู้อภิบาลของเจ้าจะมา"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 158)

อบูญะอฺฟัรฺ อัรรอซีย์ ได้เล่าโดยนำมาจาก อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส จาก อะบิลอะลียะฮฺ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴿ **และพวกเขามิได้คอยอะไร นอกจากการที่อัลลอฮฺ และมลาอิกะฮฺของพระองค์ ก็จะ (นำการลงโทษ) มายังพวกเขาในร่มเงาจากก้อนเมฆ** ﴾ เขากล่าวว่า บรรดามลาอิกะฮฺจะมาในร่มเงาของก้อนเมฆ และอัลลอฮฺ ﷻ จะเสด็จมาตามที่พระองค์ทรงประสงค์

(อัฏฏอบารี 4/264)

และในบางกิรออะฮฺ จะอ่านดังนี้

(هَلْ يَنْظُرُوْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللهُ وَالْمَلاَئِكَةُ فِيْ ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ)

ซึ่งเช่นเดียวกับดำรัสของพระองค์ที่ว่า

﴿ وَيَوْمَ تَشَقَّقُ ٱلسَّمَآءُ بِٱلْغَمَٰمِ وَنُزِّلَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ تَنزِيلًا ﴿٢٥﴾ ﴾

"และวันที่ท้องฟ้าจะแตกออกจากก้อนเมฆ และมลาอิกะฮฺจะถูกส่งทยอยลงมา"

(ซูเราะฮฺ อัลฟุรฺกอน อายะฮฺที่ 25)

﴿ سَلۡ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ كَمۡ ءَاتَيۡنَٰهُم مِّنۡ ءَايَةِۭ بَيِّنَةٖۗ وَمَن يُبَدِّلۡ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ
مَا جَآءَتۡهُ فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ ٢١١ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا
وَيَسۡخَرُونَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْۘ وَٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ فَوۡقَهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ وَٱللَّهُ يَرۡزُقُ
مَن يَشَآءُ بِغَيۡرِ حِسَابٖ ٢١٢ ﴾

211. เจ้า (มุฮัมมัด) จงถามวงศ์วานอิสรออีลดูเถิดว่า สัญญาณชัดแจ้งที่มากน้อยแล้วที่เราได้นำมายังพวกเขา และผู้ใดเปลี่ยนแปลงความกรุณาของอัลลอฮฺ หลังจากที่มันได้มายังเขาแล้ว แน่นอน อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ที่ทรงลงโทษอย่างรุนแรง

212. ชีวิตความเป็นอยู่แห่งโลกนี้นั้น ได้ถูกประดับให้สวยงามแก่ผู้ปฏิเสธศรัทธาทั้งหลาย และพวกเขายังเย้ยหยันบรรดาผู้ที่ศรัทธาด้วย แต่บรรดาผู้ยำเกรงนั้นเหนือกว่าพวกเขาในวันปรโลก และอัลลอฮฺจะประทานปัจจัยยังชีพแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ โดยปราศจากการคำนวณนับ

บทลงโทษของการเปลี่ยนแปลงความโปรดปรานของอัลลอฮฺ และดูถูกเหยียดหยามบรรดาผู้ศรัทธา

อัลลอฮฺ ﷻ ได้แจ้งให้ทราบเกี่ยวกับวงศ์วานอิสรออีล ว่าพวกเขาเคยเห็นสัญญาณพร้อมกับมูซามาที่มากน้อยแล้ว เช่น มือ, ไม้เท้า, ทะเลแยก, การเอาไม้ตีหินน้ำไหลออกมา, ร่มเงาของเมฆ, น้ำตาลฟ้า และนกคุ่ม และอื่นๆ ถึงอย่างนั้นก็ตาม พวกเขาไม่ยอมเชื่อฟัง ไม่ยอมศรัทธา และความโปรดปรานอะไรที่อัลลอฮฺได้ประทานมาให้ พวกเขาก็ตอบโต้ด้วยการปฏิเสธ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **และผู้ใดเปลี่ยนแปลงความกรุณาของอัลลอฮฺ หลังจากที่มันได้มายังเขาแล้ว แน่นอน อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ที่ทรงลงโทษอย่างรุนแรง** ﴿ ดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสแจ้งให้ทราบถึงสภาพของกุฟฟารฺชาวกุเรช ว่า

﴿ ۞ أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ بَدَّلُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ كُفۡرٗا وَأَحَلُّواْ قَوۡمَهُمۡ دَارَ ٱلۡبَوَارِ ٢٨
جَهَنَّمَ يَصۡلَوۡنَهَاۖ وَبِئۡسَ ٱلۡقَرَارُ ٢٩ ﴾

"เจ้าไม่เห็นดอกหรือว่า บรรดาผู้เปลี่ยนแปลงความโปรดปรานของอัลลอฮฺ เป็นการปฏิเสธศรัทธา และได้นำกลุ่มชนของพวกเขาเข้าสู่ที่พำนักอันหายนะ (คือ) นรกญะฮันนัมที่มีเปลวไฟร้อนจัด และมันเป็นที่พำนักอันชั่วช้ายิ่ง"

(ซูเราะฮฺ อิบรอฮีม อายะฮฺที่ 28 และ 29)

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกให้ทราบถึงการที่พระองค์ได้ประดับประดาชีวิตความเป็นอยู่ของคนกาฟิรฺที่พึงพอใจกับมัน สะสมทรัพย์สินเงินทอง ไม่ใช้จ่ายไปในทางที่อัลลอฮฺทรงใช้ เย้ยหยันบรรดาผู้ศรัทธาที่ไม่ทำตามพวกเขา แต่กลับใช้จ่ายไปในหนทางภักดีต่ออัลลอฮฺ แสวงหาความโปรดปรานจากพระองค์ ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงได้รับชัยชนะในโลกหน้า อันเป็นโลกที่มั่นคงถาวร ส่วนพวกที่ปฏิเสธจะอยู่ในสภาพที่ตรงกันข้ามกับพวกเขาอย่างแน่นอน

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **และอัลลอฮฺจะประทานปัจจัยยังชีพแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ โดยปราศจากการคำนวณนับ** ﴿ คือพระองค์จะประทานให้แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ จะประทานให้อย่างมากมาย ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ดังที่มีระบุอยู่ในฮะดีษ ที่ว่า

(ابْنَ آدَمَ-أَنْفِقْ أُنْفِق عَلَيْكَ)

"โอ้ลูกของอาดัม (มนุษย์) จงบริจาค ข้าก็จะบริจาคให้กับท่าน"

(อัลฮุมัยดีย์ 2/459)

ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

(أَنْفِقْ بِلَالُ وَلَا تَخْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلَالًا)

"โอ้บิลาล จงบริจาคไปเถิด และไม่ต้องกลัวที่จะได้น้อยจากเจ้าแห่งบัลลังก์เลย"

(อัฏฏอบารอนี 10/193)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴾ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥ ﴿

"และอันใดที่พวกเจ้าบริจาคไป พระองค์จะทรงทดแทนมันให้"

(ซูเราะฮฺ สะบะอฺ อายะฮฺที่ 39)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺ ระบุว่า

(أَنَّ مَلَكَيْنِ يَنْزِلَانِ مِنَ السَّمَاءِ صَبِيْحَةَ كُلِّ يَوْمٍ فَيَقُوْلُ أَحَدُهُمَا اَللّٰهُمَّ اعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا وَيَقُوْلُ الْآخَرُ اَللّٰهُمَّ اَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا)

"แท้จริง มะลัก 2 ท่าน จะลงมาจากฟากฟ้าตอนเช้าของทุกวัน โดยท่านหนึ่งจากในสองจะกล่าวว่า โอ้อัลลอฮฺ ได้โปรดให้ทรัพย์คงอยู่กับผู้บริจาคเถิด และอีกท่านหนึ่งจะกล่าวว่า โอ้อัลลอฮฺ ได้โปรดให้ทรัพย์เสียหายไปแก่ผู้ที่ไม่ยอมบริจาคเถิด"

(ฟัตฮุลบารีย์ 3/357)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺ ระบุว่า

(يَقُوْلُ ابْنُ آدَمَ مَالِيْ مَالِيْ وَهَلْ لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ وَمَا لَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ وَمَا تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ وَمَا سِوَى ذٰلِكَ فَذَاهِبٌ وَتَارِكُهُ لِلنَّاسِ)

"ลูกของอาดัม (มนุษย์) จะกล่าวว่า ทรัพย์ของฉัน ทรัพย์ของฉัน และไม่มีทรัพย์เป็นของท่านดอก นอกจากสิ่งที่ท่านกินเข้าไป แล้วท่านก็ได้ทำให้มันย่อยสลายไปแล้ว และสิ่งที่ท่านสวมใส่ แล้วท่านก็ได้ทำให้หมดสภาพไปแล้ว และสิ่งที่ท่านได้บริจาคเป็นทานไป แล้วท่านก็ได้ทำให้มันไป ส่วนสิ่งที่นอกจากนั้นก็ไปของมัน ปล่อยมันเป็นของผู้คนไป"

(มุสลิม 4/2273)

ในหนังสือมุสนัดของอิมามอะหฺมัด จากท่านนบี ﷺ ความจริงท่านได้กล่าวว่า

(اَلدُّنْيَا دَارُ مَنْ لَا دَارَ لَهُ وَمَالُ مَنْ لَا مَالَ لَهُ وَلَهَا يَجْمَعُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ)

"โลกนี้เป็นบ้านของผู้ที่ไม่มีบ้านสำหรับเขา เป็นทรัพย์ของผู้ที่ไม่มีทรัพย์สำหรับเขา และสำหรับโลกนี้ คนที่ไม่มีสติปัญญาจะเป็นผู้รวบรวมสะสมมันไว้"

(อะหฺมัด 6/71)

﴿ كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلْكِتَـٰبَ بِٱلْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ فِيمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ ۚ وَمَا ٱخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَـٰتُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۖ فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لِمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ مِنَ ٱلْحَقِّ بِإِذْنِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾ ﴾

213. มนุษย์นั้น เคยเป็นประชาชาติเดียวกัน ภายหลังอัลลอฮฺได้ส่งบรรดานบีมาในฐานะเป็นผู้แจ้งข่าวดี และผู้แจ้งข่าวร้าย และได้ประทานคัมภีร์อันประกอบไปด้วยความจริงลงมากับพวกเขาด้วย เพราะว่าคัมภีร์นั้นจะได้ตัดสินระหว่างมนุษย์ในสิ่งที่พวกเขาขัดแย้งกัน และไม่มีใครขัดแย้งกันในคัมภีร์นั้น นอกจากบรรดาผู้ได้รับคัมภีร์นั้นมาหลังจากที่บรรดาหลักฐานอันชัดแจ้งได้มายังพวกเขาแล้ว ทั้งนี้เพราะความอิจฉาริษยาในระหว่างพวกเขา และอัลลอฮฺนั้นทรงชี้นำแก่บรรดาผู้ศรัทธาถึงความจริงที่พวกเขาขัดแย้งกันด้วยอนุมัติของพระองค์ และอัลลอฮฺนั้นทรงชี้นำผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ไปสู่ทางอันเที่ยงตรง

เกิดความขัดแย้งหลังจากได้รับความรู้แล้วชี้ให้เห็นว่า พวกเขาชอบทำชั่วและหลงทาง

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจาก อิบนิ อับบาส ว่า ปรากฏว่าระยะเวลาระหว่างอาดัมกับนัวฮฺนั้นห่างกัน 10 ศตวรรษ โดยทั้งหมดนั้นตั้งอยู่บนบัญญัติแห่งความจริง แล้วพวกเขาก็ขัดแย้งกัน ดังนั้น อัลลอฮฺจึงได้ส่งบรรดานบีมาเป็นผู้แจ้งข่าวดี และบอกข่าวร้าย เขาเล่าว่า เช่นเดียวกันตามการอ่านของอับดุลลอฮฺ คือ (كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوْا)

(อัฏฏอบารี 4/275)

และอัลฮากิมได้รายงานเรื่องนี้ไว้ในหนังสือมุสตัดร็อกของเขา *(อัลฮากิม 2/546)* ต่อจากนั้น เขาได้กล่าว ว่า สายรายงานถูกต้อง แต่อัลบุคอรีและมุสลิมไม่ได้นำเสนอฮะดีษนี้

และเช่นเดียวกัน อบูญะอฺฟัรฺ อัซรอซีย์ ได้รายงานจาก อะบิลอาลียะฮฺ จาก อุบัยรฺ อิบนิ กะอับ ว่า เขาเคยอ่านว่า

(كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوْا فَبَعَثَ اللهُ النَّبِيِّيْنَ مُبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ)

(อัฏฏอบารี 4/78)

อับดุรรอซซาก ได้เล่าว่า มะอฺมัรฺ ได้บอกให้เราทราบจากกอตาดะฮฺเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴿ كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً ﴾ ว่าพวกเขาเป็นผู้ที่ได้รับทางนำทั้งหมด ﴿ **ภายหลังอัลลอฮฺได้ส่งบรรดานบีมา** ﴾ ดังนั้น บุคคลแรกที่อัลลอฮฺได้ส่งหรือได้แต่งตั้งมาคือ นบีนูฮฺ

(อับดุรรอซซาก 1/82)

อับดุรรอซซาก ได้รายงานมาจาก อบีฮุร็อยเราะฮฺ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴿ **และอัลลอฮฺนั้นทรงชี้นำแก่บรรดาผู้ศรัทธาถึงความจริงที่พวกเขาขัดแย้งกันด้วยอนุมัติของพระองค์ และอัลลอฮฺนั้นทรงนำผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ไปสู่ทางอันเที่ยงตรง** ﴾ เขากล่าวว่าท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(نَحْنُ الْآخِرُوْنَ الْأَوَّلُوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَحْنُ أَوَّلُ النَّاسِ دُخُوْلًا الْجَنَّةَ بَيْدَ أَنَّهُمْ أُوْتُوْا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا وَأُوْتِيْنَاهُ مِنْ بَعْدِهِمْ فَهَدَانَا اللهُ لِمَا اخْتَلَفُوْا فِيْهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ فَهٰذَا الْيَوْمُ الَّذِيْ اِخْتَلَفُوْا فِيْهِ فَهَدَانَا اللهُ لَهُ فَالنَّاسُ لَنَا فِيْهِ تَبَعٌ فَغَدًا لِلْيَهُوْدِ وَبَعْدَ غَدٍ لِلنَّصَارَى)

"พวกเราเป็นคนรุ่นหลัง แต่เป็นพวกแรกในวันกิยามะฮฺ พวกเราเป็นมนุษย์กลุ่มแรกที่จะเข้าสวรรค์ ทั้งๆ ที่พวกเขาได้รับคัมภีร์ก่อนพวกเรา โดยที่พวกเราได้รับมาหลังพวกเขา แล้วอัลลอฮฺจึงได้ให้ทางนำแก่พวกเรา อันเนื่องจากพวกเขาขัดแย้งกันในสัจธรรมโดยอนุมัติของพระองค์ ดังนั้น ในวันนี้ (วันศุกร์) ซึ่งเป็นวันที่พวกเขายังขัดแย้งกันอยู่ อัลลอฮฺจึงได้ให้ทางนำแก่เรา ดังนั้น ผู้คนจึงต้องตามเราในเรื่องนี้ โดยพรุ่งนี้ (วันเสาร์) เป็นวันของชาวยิว และมะรืนนี้ (วันอาทิตย์) เป็นวันของชาวคริสต์"

(อับดุรรอซซาก 1/82)

อิบนุ วะฮฺบิน ได้เล่าโดยนำมาจาก อับดิรฺเราะฮฺมาน อิบนิ ซัยดฺ อิบนิ อัสลัม จากบิดาของเขาเกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴿ **และอัลลอฮฺนั้นทรงชี้นำแก่บรรดาผู้ศรัทธาถึงความจริงที่พวกเขาขัดแย้งกันด้วยอนุมัติของพระองค์** ﴾ คือพวกเขาได้ขัดแย้งกันในเรื่องวันศุกร์ ชาวยิวได้ยึดเอาวันเสาร์เป็นวันสำคัญ ส่วนชาวคริสต์ถือเอาวันอาทิตย์ ดังนั้น อัลลอฮฺจึงให้ทางนำแก่ประชาชาติมุฮัมมัดให้เอาวันศุกร์เป็นวันอีดประจำสัปดาห์

และพวกเขาได้ขัดแย้งกันเกี่ยวกับกิบลัต ทิศที่จะหันเหไปเวลาประกอบศาสนกิจ พวกคริสต์หันไปทางทิศตะวันออก ชาวยิวหันไปทางบัยตุลมักดิส แล้วอัลลอฮฺได้ให้ทางนำแก่ประชาชาติมุฮัมมัดให้หันหน้าไปทางทิศกิบลัต [1]

พวกเขาขัดแย้งกันในเรื่องละหมาด บางคนรุกัวะอฺแต่ไม่สุญูด บางคนสุญูด แต่ไม่รุกัวะอฺ บางคนละหมาดและพูดได้ด้วย บางคนละหมาดและเดินไปมาได้ แล้วอัลลอฮฺจึงให้ทางนำแก่ประชาชาติมุฮัมมัดให้ปฏิบัติตามที่ได้ทราบกันดี

พวกเขาขัดแย้งกันในเรื่องการถือศีลอด บางคนถือศีลอดเพียงบางส่วนของกลางวัน บางคนงดรับประทานอาหารบางอย่างเท่านั้น แล้วอัลลอฮฺจึงได้ให้ทางนำแก่ประชาชาติมุฮัมมัดตามที่ได้ทราบกันดี

พวกเขาขัดแย้งกันในเรื่องนบีอิบรอฮีม ﷺ ชาวยิวบอกว่าเขาเป็นชาวยิว ชาวคริสต์บอกว่าเขาเคยเป็นคริสต์ และอัลลอฮฺได้กำหนดให้เขาเป็นคนที่เที่ยงตรง เป็นมุสลิม ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺจึงให้ทางนำแก่ประชาชาติมุฮัมมัดกับข้อเท็จจริงในเรื่องนี้

พวกเขาขัดแย้งกันในเรื่องนบีอีซา ﷺ (พระเยซู) ชาวยิวไม่ยอมรับ และพูดว่า แม่ของท่านเป็นคนชั่ว และชาวคริสต์ก็บอกว่าเขาเป็นพระเจ้า เป็นบุตรของพระเจ้า แต่อัลลอฮฺได้กำหนดให้เขาเกิดมาโดยดำรัสของอัลลอฮฺ ปราศจากพ่อผู้ให้กำเนิด แล้วอัลลอฮฺจึงให้ทางนำแก่ประชาชาติมุฮัมมัด ต่อข้อเท็จจริงดังกล่าว

(อัฏฏอบารี 4/284)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **ด้วยอนุมัติของพระองค์** ﴾ คือด้วยความรู้ของพระองค์และด้วยทางนำที่พระองค์ประทานให้แก่พวกเขา โดยที่อิบนุ ญะรีรฺ ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

(อัฏฏอบารี 4/286)

﴿ **และอัลลอฮฺนั้นทรงชี้นำ ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์** ﴾ คือชี้นำผู้ที่พระองค์ได้ทรงบังเกิดเขามา ﴿ **ไปสู่ทางอันเที่ยงตรง** ﴾ คือพระองค์เป็นผู้ทรงปรีชาญาณ เป็นหลักฐานขั้นเด็ดขาด

ในหนังสือเศาะฮีฮฺอัลบุคอรี และมุสลิมรายงานโดยอาอิชะฮฺ ระบุว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ เคย เมื่อท่านได้ลุกขึ้นมาละหมาดในเวลากลางคืน ท่านจะกล่าวว่า

(اَللّهُمَّ رَبَّ جِبْرِيْلَ وَمِيْكَائِيْلَ وَإِسْرَافِيْلَ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ اِهْدِنِي لِمَا اُخْتُلِفَ

---

(1) คือบัยตุลลอฮฺ ที่ประเทศซาอุดีอาระเบียในปัจจุบัน

فِيْهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تَهْدِيْ مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيْمٍ)

"โอ้อัลลอฮฺ พระผู้อภิบาลแห่งญิบรีล, มิกาอีล และอิสรอฟีล โอ้ผู้สร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน โอ้ผู้ทรงรู้สิ่งเร้นลับ และเปิดเผย พระองค์จะทรงตัดสินระหว่างบ่าวของพระองค์ ในสิ่งที่พวกเขาเคยขัดแย้งกัน ขอพระองค์ได้โปรดให้ทางนำแก่ฉันที่เป็นความจริงด้วยอนุมัติของพระองค์ในสิ่งที่ขัดแย้งกัน แท้จริง พระองค์จะให้ทางนำแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ ไปสู่หนทางที่เที่ยงตรง"

(มุสลิม 1/534)

ในบทขอพรที่มีรายงานมาว่า

(اَللّٰهُمَّ أَرِنَا الْحَقَّ حَقًّا وَارْزُقْنَا اِتِّبَاعَهُ وَأَرِنَا الْبَاطِلَ بَاطِلًا وَارْزُقْنَا اِجْتِنَابَهُ وَلَا تَجْعَلْهُ مُلْتَبِسًا عَلَيْنَا فَنَضِلَّ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِيْنَ إِمَامًا)

"โอ้อัลลอฮฺ ได้โปรดให้เราเห็นความจริง เป็นความจริงและได้โปรดทำให้เราได้ปฏิบัติตามมันด้วย และได้โปรดให้เราเห็นความผิดเป็นความผิด และได้โปรดทำให้เราได้ออกห่างจากมันด้วย และขอได้โปรดอย่าให้มันเกิดความสับสนแก่เรา จะเป็นเหตุทำให้เราหลงทาง และได้โปรดให้เราเป็นผู้นำแก่บรรดาผู้ยำเกรงทั้งหลายด้วยเถิด"

(อัลเอียะฮฺยาอฺ 3/1418)

﴿ أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تَدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُم مَّثَلُ ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلِكُم ۖ مَّسَّتْهُمُ ٱلْبَأْسَآءُ وَٱلضَّرَّآءُ وَزُلْزِلُوا۟ حَتَّىٰ يَقُولَ ٱلرَّسُولُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ مَتَىٰ نَصْرُ ٱللَّهِ ۗ أَلَآ إِنَّ نَصْرَ ٱللَّهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٤﴾ ﴾

214. หรือพวกเจ้าคิดว่า พวกเจ้าจะได้เข้าสวรรค์โดยที่เยี่ยงอย่างของผู้ที่ล่วงลับไปก่อนพวกเจ้ายังไม่ได้มายังพวกเจ้าเลย ซึ่งบรรดาความลำบาก และความเดือดร้อนได้ประสบแก่พวกเขา และพวกเขาได้รับความหวั่นไหวจนกระทั่งศาสนทูต และบรรดาผู้ศรัทธา ซึ่งอยู่กับเขากล่าวขึ้นว่า เมื่อไรเล่าการช่วยเหลือของอัลลอฮฺจะมีมา พึงรู้เถิดว่าการช่วยเหลือของอัลลอฮฺนั้นใกล้อยู่แล้ว

ชัยชนะและการเข้าสวรรค์จะยังไม่เกิดขึ้น นอกจากหลังจากได้รับการทดสอบ และจำแนกได้

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **หรือพวกเจ้าคิดว่า พวกเจ้าจะได้เข้าสวรรค์** ﴿ ก่อนที่พวกเจ้าจะถูกทดสอบ ดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นกับประชาชาติก่อนจากพวกเจ้ามาแล้ว ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴾ **โดยที่เยี่ยงอย่างของผู้ที่ล่วงลับไปก่อนพวกเจ้ายังไม่ได้มายังพวกเจ้าเลย ซึ่งบรรดาความลำบาก และความเดือดร้อนได้ประสบแก่พวกเขา** ﴿ คือโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ความเจ็บป่วย และภัยพิบัติ

อิบนุ มัสอูด, อิบนุ อับบาส, อะบุลอาลียะฮฺ, มุญาฮิด, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, มุรฺเราะฮฺอัลหัมดานีย์, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัฎเฎาะฮาก, อัรรอเบียะอฺ, อัสสุดดีย์ และมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน ได้กล่าวว่า (البأساء) ก็คือความยากจน

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า (الضراء) คือความเจ็บป่วย และคำว่า (وَزُلْزِلُوْا) แปลว่า กลัวศัตรูเอามากๆ คือพวกเขาจะได้ถูกทดสอบอย่างหนัก ดังที่มีระบุอยู่ในฮะดีษเศาะฮีฮฺ รายงานโดย ค็อบบ๊าบ อิบนิล อะร็อตติ ว่าพวกเรากล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ท่านจะไม่ช่วยเหลือพวกเราหรือ ท่านจะไม่ขอดุอาอฺต่ออัลลอฮฺให้กับเราด้วยหรือ? แล้วท่านได้กล่าวว่า

(إِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانَ أَحَدُهُمْ يُوْضَعُ الْمِنْشَارُ عَلَى مَفْرِقِ رَأْسِهِ فَيَخْلُصُ إِلَى قَدَمَيْهِ لَا يَصْرِفُهُ ذٰلِكَ عَنْ دِيْنِهِ وَيُمْشَطُ بِمِمْشَاطِ الْحَدِيْدِ مَا بَيْنَ لَحْمِهِ وَعَظْمِهِ لَا يَصْرِفُهُ ذٰلِكَ عَنْ دِيْنِهِ ثُمَّ قَالَ وَاللهِ لَيُتِمَّنَّ اللهُ هٰذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيْرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضَرَمَوْتَ لَا يَخَافُ إِلَّا اللهَ وَالذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ وَلٰكِنَّكُمْ قَوْمٌ تَسْتَعْجِلُوْنَ)

"แท้จริง คนที่อยู่ก่อนจากพวกเจ้านั้น คนหนึ่งในพวกเขาเคยถูกเอาเลื่อยวางอยู่บนศีรษะของเขา และยาวไปจนจรดเท้าทั้งสองของเขา ดังกล่าวนั้น ก็ไม่ทำให้เขาหันเหออกจากศาสนาของเขาได้ และถูกเอาหวีเหล็กขูดเนื้อ ไปจนถึงกระดูกของเขา ดังกล่าวนั้น ก็ไม่ทำให้เขาหันเหออกจากศาสนาของเขาได้ ต่อจากนั้น ท่านก็กล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ แน่นอน อัลลอฮฺจะทรงให้เรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จนกระทั่งผู้เดินทางจะเดินทางจากเมืองซอนอาอฺ ไปจนถึงฮัฎรอเมาตฺ โดยไม่ต้องเกรงกลัวอะไร นอกจากอัลลอฮฺเท่านั้น และหมาป่าที่มีต่อแกะ แต่ทว่า พวกท่านนั้น

เป็นกลุ่มชนที่รีบร้อนไปหน่อย"

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/716)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ الٓمٓ ﴿١﴾ أَحَسِبَ ٱلنَّاسُ أَن يُتۡرَكُوٓاْ أَن يَقُولُوٓاْ ءَامَنَّا وَهُمۡ لَا يُفۡتَنُونَ ﴿٢﴾ وَلَقَدۡ فَتَنَّا
ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۖ فَلَيَعۡلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ صَدَقُواْ وَلَيَعۡلَمَنَّ ٱلۡكَٰذِبِينَ ﴿٣﴾ ﴾

"อะลิฟ ลาม มีม มนุษย์คิดหรือว่า พวกเขาจะถูกทอดทิ้งเพียงแต่พวกเขากล่าวว่า พวกเราศรัทธาแล้ว และพวกเขาจะไม่ถูกทดสอบกระนั้นหรือ? และโดยแน่นอน เราได้ทดสอบบรรดาผู้ที่อยู่ก่อนหน้าพวกเขาแล้ว ดังนั้น อัลลอฮฺจะทรงแจกแจงให้รู้แจ้งถึงบรรดาผู้สัตย์จริง และทรงแจกแจงให้รู้ถึงบรรดาผู้กล่าวเท็จ"

(ซูเราะฮฺ อัลอังกะบู๊ต อายะฮฺที่ 1 - 3)

เรื่องนี้เป็นผลอย่างยิ่งยวดต่อบรรดาศอฮาบะฮฺ ﷺ ไปยังสมรภูมิอัลอะฮฺซาบ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِذۡ جَآءُوكُم مِّن فَوۡقِكُمۡ وَمِنۡ أَسۡفَلَ مِنكُمۡ وَإِذۡ زَاغَتِ ٱلۡأَبۡصَٰرُ وَبَلَغَتِ
ٱلۡقُلُوبُ ٱلۡحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِٱللَّهِ ٱلظُّنُونَا۠ ﴿١٠﴾ هُنَالِكَ ٱبۡتُلِيَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ
وَزُلۡزِلُواْ زِلۡزَالٗا شَدِيدٗا ﴿١١﴾ وَإِذۡ يَقُولُ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ مَّا
وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ إِلَّا غُرُورٗا ﴿١٢﴾ ﴾

"เมื่อพวกเขายกทัพมายังพวกเจ้า ทั้งจากข้างบนของพวกเจ้า และจากข้างล่างของพวกเจ้า และเมื่อนัยน์ตาได้เหลือกลาน และหัวใจได้มาจุกอยู่ที่ลำคอ และพวกเจ้าคิดต่าง ๆ นานาเกี่ยวกับอัลลอฮฺ ณ ที่นั้นบรรดาผู้ศรัทธาได้ถูกทดสอบ และพวกเขาถูกทำให้เคลื่อนไหว สั่นสะเทือนอย่างรุนแรง และจงระลึกถึง เมื่อพวกกลับกลอก และบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขามีโรค กล่าวว่า อัลลอฮฺ และรอซูล ของพระองค์มิได้สัญญาแก่เราแต่อย่างใด นอกจากการหลอกลวงเท่านั้น"

(ซูเราะฮฺ อัลอะฮฺซาบ อายะฮฺที่ 10 - 12)

และเมื่อเฮราคลีอุส ได้ถามอบูซุฟยาน ว่า พวกท่านได้สู้รบกับเขาหรือไม่? เขาตอบว่า สู้รบ แล้วการสู้รบระหว่างพวกท่านเป็นอย่างไร? เขาตอบว่ารบกันอย่างหนัก บางครั้งเขาก็ได้เปรียบ และบางครั้งเราก็ได้เปรียบเขา เฮราคลีอุสบอกว่า ดังกล่าวนั้น คือ ศาสนทูตของอัลลอฮฺ

ที่จะถูกทอดสอบ แล้วบั้นปลายก็จะเป็นของเขา

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/25)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ โดยที่เยี่ยงอย่างของผู้ที่ล่วงลับไปก่อนพวกเจ้า ﴿ คือแบบอย่างของพวกเขา ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ فَأَهْلَكْنَآ أَشَدَّ مِنْهُم بَطْشًا وَمَضَىٰ مَثَلُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٨﴾ ﴾

"ฉะนั้น เราจึงได้ทำลาย (กลุ่มชน) ที่เข้มแข็งมีสมรรถภาพมากกว่าพวกเขา และอุทาหรณ์ของชนชาติรุ่นก่อน ๆ ก็ได้ล่วงลับไปแล้ว"

(ซูเราะฮฺ อัซซุครุฟ อายะฮฺที่ 8)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเขาได้รับความหวั่นไหว จนกระทั่งศาสนทูตและบรรดาผู้ศรัทธา ซึ่งอยู่กับเขากล่าวขึ้นว่า เมื่อไรเล่าการช่วยเหลือของอัลลอฮฺจะมีมา?** ﴿ คือเมื่อไรจะได้ชัยชนะเหนือศัตรูเสียที โดยพวกเขาขอให้พ้นทุกข์ไปเสียที ให้หลุดพ้นจากสภาพที่ยากลำบากไปเสียที อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **พึงรู้เถิดว่า การช่วยเหลือของอัลลอฮฺนั้นอยู่ใกล้แล้ว** ﴿ ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ فَإِنَّ مَعَ ٱلْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ إِنَّ مَعَ ٱلْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾ ﴾

"แท้จริง หลังจากความยากลำบากก็จะมีความง่าย แท้จริง หลังจากความยากลำบาก ก็จะมีความง่าย"

(ซูเราะฮฺ อัชชัรฮฺ อายะฮฺที่ 5 และ 6)

และเช่นเดียวกัน ความยากลำบากนั้น จะมาแทนที่ด้วยชัยชนะ ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **พึงรู้เถิดว่าการช่วยเหลือของอัลลอฮฺนั้นอยู่ใกล้แล้ว** ﴿

﴿ يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ ۖ قُلْ مَآ أَنفَقْتُم مِّنْ خَيْرٍ فَلِلْوَٰلِدَيْنِ وَٱلْأَقْرَبِينَ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾ ﴾

215. พวกเขาจะถามเจ้า (มุฮัมมัด) ว่า พวกเขาจะบริจาคสิ่งใดบ้าง (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ทรัพย์สินใด ๆ ก็ตามที่พวกเจ้าบริจาคไป

ก็จงให้แก่ผู้บังเกิดเกล้าทั้งสอง และบรรดาญาติที่ใกล้ชิด และแก่บรรดาเด็กกำพร้า และคนยากจน และผู้ที่อยู่ในการเดินทาง และความดีใด ๆ ที่พวกเจ้ากระทำอยู่นั้น แท้จริง อัลลอฮฺทรงเป็นผู้รู้ดี

ใครที่จะต้องบริจาคให้

มุกอดิล อิบนุ ฮัยยาน ได้กล่าวว่า อายะฮฺนี้เกี่ยวกับการบริจาคทานที่ส่งเสริม ความหมายของอายะฮฺ ก็คือ มุฮัมมัด พวกเขาจะถามเจ้าว่า จะบริจาคทานอย่างไร? โดยที่อิบนุ อับบาส และมุญาฮิด ได้กล่าวเช่นนั้น แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงอธิบายดังกล่าวให้ทราบ โดยพระองค์ตรัสว่า ﴾ **(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ทรัพย์สินใด ๆ ก็ตาม ที่พวกเจ้าบริจาคไป ก็จงให้แก่ผู้บังเกิดเกล้าทั้งสอง และบรรดาญาติที่ใกล้ชิด และแก่บรรดาเด็กกำพร้า และคนยากจน และผู้ที่อยู่ในการเดินทาง** ﴿ คือ จงจ่ายมันไปตามส่วนที่กล่าวมานั้น ดังที่มีระบุอยู่ในฮะดีษ ว่า

(أُمَّكَ وَأَبَاكَ وَأُخْتَكَ وَأَخَاكَ ثُمَّ أَدْنَاكَ أَدْنَاكَ)

“มารดาของเจ้า, บิดาของเจ้า, พี่สาวน้องสาวของเจ้า, พี่ชายน้องชายของเจ้า ต่อจากนั้นก็ลดหลั่นกันไป”

(อัลฮากิม 3/611)

และมัยมูน อิบนุ มิฮฺรอน ได้อ่านอายะฮฺนี้ แล้วกล่าวว่า ที่กล่าวมานี้คือช่องทางการใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองอย่างแท้จริง จะเห็นว่าพระองค์ไม่ได้กล่าวถึงกลอง เครื่องดนตรี ภาพวาดบนแผ่นไม้หรือม่านที่แขวนอยู่ที่ผนังแต่อย่างใด

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/620)

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺทรงกล่าวต่อไปว่า ﴾ **และความดีใด ๆ ที่พวกเจ้ากระทำอยู่นั้น แท้จริง อัลลอฮฺทรงเป็นผู้รู้ดี** ﴿ แม้กระทั่งความดีที่ออกมาจากพวกท่าน แท้จริง อัลลอฮฺทรงทราบมันดี และพระองค์จะทรงตอบแทนพวกท่านอย่างเต็มเปี่ยม โดยพระองค์จะไม่อธรรมต่อผู้ใดแม้เพียงอณูเดียวก็ตาม

﴿ كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ ۖ وَعَسَىٰٓ أَن تَكْرَهُوا۟ شَيْـًٔا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ وَعَسَىٰٓ أَن تُحِبُّوا۟ شَيْـًٔا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٦﴾ ﴾

216. การสู้รบนั้นได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้าแล้ว ทั้ง ๆ ที่มันเป็นที่รังเกียจแก่พวกเจ้า และอาจเป็นไปได้ว่า การที่พวกเขาเกลียดสิ่งหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่สิ่งนั้นเป็นสิ่งดีแก่พวกเจ้า และอาจเป็นไปได้ว่า การที่พวกเจ้าชอบสิ่งหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เลวแก่พวกเจ้า และอัลลอฮฺนั้นทรงรู้ดี แต่พวกเจ้าไม่รู้

จำเป็นต้องต่อสู้

อายะฮฺนี้เป็นการกำหนดให้มุสลิมต่อสู้เพื่อปกป้องตัวเองจากศัตรู

อัซซุฮฺรีย์ ได้กล่าวว่า การญิฮาดนั้นเป็นเรื่องจำเป็น (วาญิบ) แก่ทุกคนให้ต่อสู้ทันที หรือยังไม่ต่อสู้ทันที ส่วนผู้ที่ยังไม่ออกไปโดยทันทีนั้น ถ้าสถานการณ์คับขันก็จะต้องออกไป ถ้ายังไม่คับขัน ก็ยังอนุโลมให้ยังไม่ต้องออกไปได้

(ฉันขอกล่าวว่า) ด้วยเหตุนี้ จึงมีระบุในฮะดีษเศาะฮีฮฺ ว่า

(مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُحَدِّثْ نَفْسَه بِالْغَزْوِ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً)

"ผู้ใดได้ตายไปโดยไม่เคยออกสงคราม และไม่เคยพูดกับตัวของเขาเองเกี่ยวกับสงคราม เขาได้ตายไปอย่างการตายแบบญาฮิลียะฮฺ"

(มุสลิม 3/1517)

ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวในวันพิชิตมักกะฮฺ ว่า

(لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اُسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا)

"ไม่มีการอพยพ (ออกจากมักกะฮฺ) หลังจากถูกพิชิต (เปิดแล้ว) แต่มีการญิฮาด

และการตั้งเจตนา และถ้าพวกท่านถูกเกณฑ์ให้ออกไป (สงคราม) พวกท่านก็จงออกไปเถิด"

(ฟัตฮุลบารีย์ 4/56)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **ทั้ง ๆ ที่มันเป็นที่รังเกียจแก่พวกเจ้า** ﴾ คือลำบากแก่พวกเจ้า คือบางทีก็อาจจะถูกฆ่า บาดเจ็บ เดินทางด้วยความยากลำบาก และต้องต่อสู้กับศัตรู หลังจากนั้น พระองค์ก็ตรัสว่า ﴿ **และอาจเป็นไปได้ว่าการที่พวกเขาเกลียดสิ่งหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่สิ่งนั้นเป็นสิ่งดีแก่พวกเจ้า** ﴾ คือ การสงครามที่จะติดตามมาด้วยกับชัยชนะต่อศัตรู ยึดประเทศเป็นเมืองขึ้น ยึดทรัพย์สิน เข้าปกครองลูกหลานของประเทศนั้น ﴿ **และอาจเป็นไปได้ว่า การที่พวกเจ้าชอบสิ่งหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เลวแก่พวกเจ้า** ﴾ นี่มันเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป บางทีมนุษย์ชอบสิ่งหนึ่ง ซึ่งสิ่งนั้นไม่มีความดีและประโยชน์เลย จากที่กล่าวมาแล้วนั้นบางทีเราไม่ได้ออกไปสงครามที่ติดตามมาทำให้ประเทศตกเป็นเมืองขึ้นและถูกยึดครอง หลังจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿ **และอัลลอฮฺนั้นทรงรู้ดี แต่พวกเจ้าไม่รู้** ﴾ คือพระองค์ทรงทราบดีถึงบั้นปลายของพวกเจ้า และบอกให้พวกเจ้าทราบว่าอะไรเป็นประโยชน์ในโลกนี้ และอะไรเป็นประโยชน์ในโลกหน้า ดังนั้น พวกเจ้าจงสนองรับ และปฏิบัติตามเถิด เพื่อพวกเจ้าจะได้รับทางนำ

﴿ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلشَّهْرِ ٱلْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ ۖ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ ۖ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ
ٱللَّهِ وَكُفْرٌۢ بِهِۦ وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِۦ مِنْهُ أَكْبَرُ عِندَ ٱللَّهِ ۚ
وَٱلْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ ٱلْقَتْلِ ۗ وَلَا يَزَالُونَ يُقَٰتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ
إِنِ ٱسْتَطَٰعُوا۟ ۚ وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِۦ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ
فَأُو۟لَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْـَٔاخِرَةِ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ ۖ
هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٢١٧﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَٱلَّذِينَ هَاجَرُوا۟ وَجَٰهَدُوا۟
فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أُو۟لَٰٓئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ ٱللَّهِ ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢١٨﴾ ﴾

217. พวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับเดือนที่ต้องห้ามการสู้รบในเดือนนั้น จงกล่าวเถิดว่า การสู้รบในเดือนนั้นเป็นเรื่องใหญ่โต และการขัดขวางให้ออกจากทางของอัลลอฮฺ และการปฏิเสธศรัทธาต่อพระองค์ และการกีดกันไม่ให้เข้ามัสญิดฮะรอม ตลอดจนการขับไล่ชาวมัสญิด

ฮะรอมออกไปนั้น เป็นเรื่องใหญ่โตยิ่งกว่า ณ ที่อัลลอฮฺ และการฟิตนะฮฺนั้นใหญ่โตยิ่งกว่าการฆ่า และพวกเขายังคงต่อสู้พวกเจ้าต่อไป จนกว่าพวกเขาจะทำให้พวกเจ้ากลับออกไปจากศาสนาของพวกเจ้า หากพวกเขาสามารถ และผู้ใดในหมู่พวกเจ้ากลับออกไปจากศาสนาของเขา แล้วตายลงขณะที่เขาเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาแล้วไซร้ ชนเหล่านี้แหละ บรรดาการงานของพวกเขาก็ไร้ผลทั้งในโลกนี้และปรโลก และชนเหล่านี้แหละ คือชาวนรก ซึ่งพวกเขาจะเข้าไปอยู่ในนรกนั้นตลอดกาล

218. แท้จริง บรรดาผู้ศรัทธา และบรรดาผู้อพยพ และได้ต่อสู้ในทางของอัลลอฮฺนั้น ชนเหล่านี้แหละที่หวังความเมตตาจากอัลลอฮฺ และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ

สะรียะฮฺ (สงครามย่อย) นัคละฮฺ และข้อชี้ขาดการทำสงครามในเดือนต้องห้าม

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานจาก ญุนดุบ อิบนิ อับดิลลาฮฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้ส่งคนกลุ่มหนึ่งไปโดยแต่งตั้งให้อบีอุบัยดะฮฺ อิบนุล ญัรรอฮฺ เป็นหัวหน้า แล้วเมื่อจะเริ่มออกเดินทาง เขากลับร้องไห้เสียใจที่ต้องห่างจากท่านรอซูลไป ท่านจึงให้เขาอยู่แล้วส่งอับดุลลอฮฺ อิบนุ ญะฮฺชิน ไปแทนที่เขา และท่านได้มีสาส์นให้เขาไปฉบับหนึ่ง และสั่งว่า อย่าเปิดอ่าน จนกว่าจะไปถึงที่นั่นๆ และท่านได้กล่าวว่า (لَا تُكْرِهَنَّ أَحَدًا عَلَى السَّيْرِ مَعَكَ مِنْ أَصْحَابِكَ) ความว่า “ท่านจงอย่าบังคับให้คนหนึ่งคนใดที่เป็นเพื่อนฝูงของท่านร่วมเดินทางไปกับท่าน” และเมื่อเขาได้อ่านสาส์น เขากล่าว “อินนาลิลลาฮฺฯ” แล้วกล่าวว่า ได้ยินแล้ว เป็นการภักดีต่ออัลลอฮฺและรอซูลของพระองค์ แล้วเขาก็แจ้งให้พวกเขาทราบ และเมื่อสาส์นได้ถูกอ่านให้พวกเขาฟัง ก็มีคน 2 คน ขอกลับ ส่วนที่เหลือก็ยังคงเดินทางต่อไป แล้วพวกเขาก็พบอิบนัล ฮัฎรอมีย์ พวกเขาจึงฆ่าเขาเสีย โดยไม่ทราบว่าดังกล่าวนั้นอยู่ในเดือนรอญับ หรือญุมาดา แล้วพวกมุชริกูนก็กล่าวแก่บรรดามุสลิมว่า พวกเขาได้ฆ่าคนในเดือนต้องห้าม แล้วอัลลอฮฺจึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า ﴿ **พวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับเดือนที่ต้องห้าม การสู้รบในเดือนนั้น จงกล่าวเถิดว่า การสู้รบในเดือนนั้นเป็นเรื่องใหญ่โต**.......ไปจนจบอายะฮฺ)

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฮุอมิดี 2/628)

อับดุลมาลิก อิบนุ อิชาม ผู้รายงานประวัติศาสตร์ได้เล่าโดยนำมาจากซิยาด อิบนุ อับดิลลาฮฺ อัลบักกาอีย์ จากมุฮัมมัด อิบนุ อิสฮาก อิบนุ ยะซารฺ อัลมะดะนีย์ ﷺ ในหนังสือชีวประวัติของเขาว่า เขาได้เล่าว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้แต่งตั้งให้อับดุลลอฮฺ อิบนุ ญะฮฺชิน อิบนุ ริอาบ อัลอะสะดีย์ ในเดือนรอญับ โดยส่งชาวมุฮาญิรีน จำนวน 8 กลุ่มไปกับเขา โดยไม่มีชาวอันซอรฺเลย และเขียนสาส์นให้ไปฉบับหนึ่ง และสั่งว่าอย่าเพิ่งเปิดดู จนกว่าจะเดินทางผ่านไป 2 วัน หลังจากนั้น เขาก็ได้เปิดสาส์นดู และก็ดำเนินไปตามที่ท่านได้สั่งเอาไว้ โดยไม่บังคับให้ผู้ใดร่วมเดินทางไปด้วย

และปรากฏว่า บรรดาสหายของอับดุลลอฮฺ อิบนุ ญะฮฺชิน เป็นชาวมุฮาญิรีน

หลังจากนั้น ก็มีจากเผ่าอับดิชัมสฺ บุตรของอับดิมะนาฟ คือ อบูฮุซัยฟะฮฺ บุตรอุตบะฮฺ บุตรของรอบีอะฮฺ บุตรของอับดิชัมสฺ บุตรของอับดิมะนาฟ และจากบรรดาเผ่าที่ร่วมสาบานกับพวกเขา อุกาชะฮฺ อิบนุ เมียะฮฺซ็อน เป็นคนหนึ่งจากเผ่าอะซัด อิบนุ คุซัยมะฮฺ

จากเผ่าเนาฟัล อิบนุ อับดิมะนาฟ ก็มีอุตบะฮฺ บุตรของฆ็อซวานเป็นบุตรของญาบิรฺ ซึ่งเป็นคู่สาบานของพวกเขา

จากเผ่าซะฮฺเราะฮฺ อิบนุ กิลาบ ก็มี สะอัด บุตรของอบีวักกอศ

จากเผ่าอะดีย์ อิบนุ กะอับ ก็มีอามิรฺ บุตร ของรอบีอะฮฺ ซึ่งเป็นคู่สาบานของพวกเขา กับอันตัรฺ บุตรของ วาอิล และวากิด บุตรของอับดุลลอฮฺ บุตรของอับดิมะนาฟ บุตรของอุร็อยนฺ บุตรของษะอฺละบะฮฺ บุตรของ ยัรฺบัวอฺ ซึ่งเป็นคนหนึ่งจากเผ่าตะมีม เป็นคู่สัญญาของพวกเขา และคอลิด บุตรอัลบะกีรฺ คนหนึ่งจากเผ่าสะอัด อิบนุล ลัยษฺ ซึ่งเป็นคู่สัญญาของพวกเขา

จากเผ่าฮาริษ อิบนุ ฟะฮัรฺ สะฮัล บุตรของบัยฎออฺ

แล้วเมื่ออับดุลลอฮฺ อิบนุ ญะฮฺชิน ได้ออกเดินทางไปเป็นเวลา 2 วัน ก็เปิดสาส์นที่ท่านนบีให้ไป แล้วอ่านด้วยความพินิจพิจารณา ก็พบข้อความในสาส์นนั้น ว่าเมื่อท่านเปิดสาส์นนี้อ่านแล้วท่านจงเดินทางให้ไปถึงตำบลนัคละฮฺ ซึ่งอยู่ระหว่างเมืองมักกะฮฺกับฏออีฟ ไปคอยเฝ้าดูพวกกุเรช และแจ้งข่าวของพวกเขาให้เราทราบ แล้วเมื่ออับดุลลอฮฺ อิบนุ ญะฮฺชิน อ่านจบก็พบข้อความในสาส์น เขาจึงกล่าวว่า ด้วยการเชื่อฟัง และปฏิบัติตาม ต่อจากนั้น เขาได้กล่าวแก่พรรคพวกว่า ความจริงท่านรอซูล ﷺ ได้ใช้ให้ฉันเดินทางไปให้ถึงตำบลนัคละฮฺ ไปคอยเฝ้าดูชาวกุเรช เพื่อที่จะได้ข่าวคราวมา และท่านได้ห้ามมิให้ฉันบังคับให้พวกท่านร่วมเดินทางไปด้วย ดังนั้น ใครในหมู่พวกท่านต้องการที่จะได้อัชชะฮาดะฮฺ ในการต่อสู้และต้องการที่จะเดินทางต่อไปก็ให้เขาไป แล้วผู้ใดไม่อยากที่จะไปต่อ ก็ให้เขากลับได้ ส่วนฉันนั้นจะเดินทางต่อไปตามคำสั่งของท่าน แล้วเขาก็เดินทางต่อไป พรรคพวกของเขาก็ไปกับเขาด้วย ไม่มีใคร

สักคนที่เดินทางกลับเลย

เขาได้เดินทางไปยังแควันฮิญาซ จนกระทั่งไปถึงตำบลหนึ่ง เรียกกันว่า "บะฮฺรอน" อูฐซึ่งสะอัด อิบนุ อบีวักกอศ และอุตบะฮฺ อิบนุ ฆ็อซวาน ผลัดกันขี่ก็หลงหายไป เขาทั้งสองจึงล่าช้าเนื่องจากตามหาอูฐ และ อับดุลลอฮฺ อิบนุ ญะฮฺชิน และพรรคพวกก็ได้เดินทางไปจนถึงตำบลนัคละฮฺ และกองคาราวานของชาวกุเรชที่บรรทุกองุ่นแห้ง กับหนังที่ฟอกแล้ว ซึ่งเป็นกองคาราวานค้าขายผ่านมา โดยมีอัมรฺ อิบนุล ฮัฎรอมีย์ ควบคุมมา ซึ่งชื่อของอัลฮัฎฎอมีย์ คือ อับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาด และยังมีผู้ที่ร่วมมาด้วยคือ อุษมาน อิบนุ อับดิลลาฮฺ อิบนุลมุฆีเราะฮฺ และน้องชายของเขา คือ เนาฟัล อิบนุ อับดิลลาฮฺ ซึ่งอยู่ในเผ่าอัลมัคซูมียะฮฺ ทั้งสองคน อัลฮะกัม อิบนุ กัยซาน คนรับใช้ของฮิชาม อิบนุล มุฆีเราะฮฺ แล้วเมื่อกลุ่มชนได้เห็นพวกเขาก็ทำให้พวกเขากลัว โดยที่พวกเขาได้ลงพำนักอยู่ใกล้ๆ กับพวกนั้น แล้วอุกาชะฮฺ อิบนุ เมียะฮฺซ็อน ก็ได้แปลงกายไปยังพวกเขาโดยโกนศีรษะไป แล้วเมื่อพวกเหล่านั้นเห็นเขา ก็กล่าวว่า อัมมารฺ หรือ ไม่เป็นไร พวกเดียวกัน

แล้วกลุ่มของอับดุลลอฮฺ อิบนุ ญะฮฺชิน ก็ได้ปรึกษาหารือกัน ซึ่งดังกล่าวนั้นอยู่ในช่วงวันสุดท้ายของเดือนรอญับ แล้วกลุ่มก็กล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ถ้าหากพวกท่านปล่อยพวกเขาไปในคืนนี้ พวกเขาก็จะเข้าเขตฮะรอม (ซึ่งเป็นที่ต้องห้าม) เพื่อใช้เป็นที่หลบภัย แต่ถ้าพวกท่านฆ่าพวกเขา ก็เท่ากับว่าพวกท่านฆ่าพวกเขาในเดือนต้องห้าม แล้วกลุ่มนั้นก็ยังลังเลใจอยู่ และกลัวที่จะจู่โจมพวกเขา แล้วพวกเขาก็ปลุกใจกัน และมีความเห็นตรงกันให้จัดการฆ่าผู้ที่จะฆ่าได้ และจับพวกเขามา แล้ววากิด อิบนุ อับดิลลาฮฺ อัตตะมีมีย์ ก็ได้ใช้ธนูยิงอัมรฺ อิบนุล ฮัฎรอมีย์ เพียงดอกเดียว ก็ทำให้เขาเสียชีวิต และจับอุษมาน อิบนุ อับดิลลาฮฺ และอัลฮะกัม อิบนุ กัยซาน ไว้เป็นเชลย ส่วนผู้ที่หนีรอดไปได้ก็คือ เนาฟัล อิบนุ อับดิลลาฮฺ แล้วอับดุลลอฮฺ อิบนุ ญะฮฺชิน ก็ได้นำกองคาราวาน และเชลยกลับไปพบท่านรอซูล ﷺ ที่เมืองมะดีนะฮฺ

อิบนุ อิสฮาก ได้เล่าว่า ความจริงคนในตระกูลอับดุลลอฮฺ อิบนุ ญะฮฺชิน บางคนได้เล่าว่า แท้จริง อับดุลลอฮฺ ได้กล่าวแก่พรรคพวกว่า แท้จริง สำหรับท่านรอซูล ﷺ จะได้จากทรัพย์สินสงครามที่เราได้มานั้น 1/5 ซึ่งดังกล่าวนั้น ก่อนที่อัลลอฮฺจะกำหนด 1/5 จากทรัพย์สงคราม ดังนั้น เขาจึงแยกทรัพย์ที่ได้มากันไว้สำหรับท่านรอซูล 1/5 แล้วแบ่งทรัพย์สินส่วนที่เหลือให้แก่บรรดาพรรคพวกที่ร่วมงานทุกคน

อิบนุ อิสฮาก ได้เล่าว่า แล้วเมื่อพวกเขาได้เข้ามาที่ท่านรอซูล ﷺ ท่านได้กล่าวว่า

(مَا أَمَرْتُكُمْ بِقِتَالٍ فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ)

"ฉันไม่เคยใช้ให้พวกท่านทำสงครามในเดือนที่ต้องห้ามเลย"

แล้วท่านก็มอบทรัพย์สินและเชลยที่เป็นส่วนของท่านเป็นวะกัฟ โดยไม่ขอรับสิ่งใดทั้งสิ้น

แล้วเมื่อท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวเช่นนั้นแล้ว พวกเขาก็ตกใจ และคิดกันว่าต้องพินาศแน่ และคิดไปต่างๆ นานา พวกกุเรชก็กระพือข่าวว่า มุฮัมมัด และพรรคพวกทำการละเมิดเดือนที่ต้องห้าม แล้วพวกเขาทำการหลั่งเลือด (ฆ่า) ในเดือนที่ต้องห้าม ยึดทรัพย์สิน จับคนไปเป็นเชลย แล้วมุสลิมที่อยู่ในเมืองมักกะฮฺก็โต้ตอบพวกเขาไปว่า เหตุการณ์นั้นมันอยู่ในเดือนชะอ์บานต่างหาก และพวกยิวก็กระพือข่าวว่าท่านรอซูล ﷺ และมุสลิมได้ทำกับกองคาราวานที่นำโดยอัมรฺ อิบนุล ฮัฎร่อมีย์ที่วากิด อิบนุ อับดิลลาฮฺ เป็นคนลงมือฆ่า เป็นคนจุดไฟสงคราม

แล้วเมื่อผู้คนได้โจษจันกันมากขึ้น อัลลอฮฺจึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาให้แก่ท่านรอซูล ﷺ อายะฮฺที่ว่า ﴿ **พวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับเดือนที่ต้องห้ามการสู้รบในเดือนนั้น จงกล่าวเถิดว่า การสู้รบในเดือนนั้นเป็นเรื่องใหญ่โต และการขัดขวางให้ออกจากทางของอัลลอฮฺ และการปฏิเสธศรัทธาต่อพระองค์ และการกีดกันไม่ให้เข้ามัสญิดฮะรอม ตลอดจนการขับไล่ชาวมัสญิดฮะรอมออกไปนั้นเป็นเรื่องใหญ่โตยิ่งกว่า ณ ที่อัลลอฮฺ และการฟิตนะฮฺนั้นใหญ่โตยิ่งกว่าการฆ่า** ﴾ คือ ถ้าพวกท่านต้องการจะฆ่าในเดือนที่ต้องห้าม ความจริงพวกเขาได้ขัดขวางพวกเจ้าจากหนทางของอัลลอฮฺอยู่แล้ว นั่นก็คือ ห้ามมิให้พวกเจ้าเข้ามัสญิดฮะรอม ไล่พวกเจ้าออกจากบ้านเกิดเมืองนอน ทั้งๆ ที่พวกเจ้าเป็นคนที่นั่น ﴿ **เป็นเรื่องใหญ่ยิ่ง ณ ที่อัลลอฮฺ** ﴾ กว่าการฆ่าคนที่พวกเจ้าฆ่าเสียอีก ﴿ **และการฟิตนะฮฺนั้นใหญ่โตยิ่งกว่าการฆ่า** ﴾ คือที่จริงแล้วเคยทำร้ายมุสลิมมาตลอด เพื่อที่จะให้เขากลับไปยังศาสนาเดิม อย่างนั้นมันเป็นเรื่องใหญ่โตยิ่งกว่าการฆ่าเสียอีก ﴿ **และพวกเขายังคงต่อสู้พวกเจ้าต่อไป จนกว่าพวกเขาจะทำให้พวกเจ้ากลับออกไปจากศาสนาของพวกเจ้า หากพวกเขาสามารถ** ﴾ คือ พวกเขายังคงดำรงอยู่ในความชั่วต่อไปโดยไม่กลับตัวกลับใจ

อิบนุ อิสฮาก ได้เล่าว่า เมื่ออัลกุรอานได้ลงมาเกี่ยวกับเรื่องนี้ และอัลลอฮฺได้ทรงปลดปล่อยบรรดามุสลิมให้หลุดพ้นจากความทุกข์ใจที่พวกเขาประสบ ท่านรอซูล ﷺ จึงรับส่วนแบ่งจากกองคาราวานและเชลยสองคนนั้น หลังจากนั้นพวกกุเรชได้ส่งคนมาเจรจาขอไถ่ตัวอุษมาน อิบนุ อับดิลลาฮฺ และอัลฮะกัม อิบนุ กัยซาน ท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวว่า “เราจะไม่ยอมให้พวกท่านไถ่ตัวทั้งสองไปเป็นอันขาดจนกว่าสหายของเราสองคนจะกลับมา หมายถึง สะอัด อิบนุ อบีวักก๊อศ และอุตบะฮฺ อิบนุ ฆ็อสลาน เพราะเรากลัวว่า พวกท่านจะทำร้ายเขา แล้วถ้าหากท่านฆ่าเขาทั้งสอง เราก็จะฆ่าสหายทั้งสองของพวกท่าน”

แล้วสะอัด กับอุตบะฮฺ ก็ได้เดินทางเข้ามา ดังนั้น ท่านรอซูล ﷺ จึงให้ทั้งสอง ไถ่ตัว สำหรับอัลฮะกัม อิบนุ กัยซาน เขาได้เข้ารับอิสลาม และเป็นมุสลิมอย่างดี ได้พำนักอยู่ที่ท่านรอซูล ﷺ จนกระทั่งถูกฆ่าที่บ่อน้ำมะอูนะฮฺเป็นชะฮีด ส่วนอุษมาน อิบนุ อับดิลลาฮฺ เดินทางกลับไปอยู่ที่มักกะฮฺ และตายที่นั่นในสภาพที่เป็นกาฟิรฺ

อิบนุ อิสฮาก ได้เล่าว่าได้ปรากฏว่า อับดุลลอฮฺ อิบนุ ญะฮ์ชิน และบรรดาพวกนั้นขณะที่อัลกุรอานได้ลงมา พวกเขาเคยหวังกับผลบุญเต็มที่ โดยพวกเขาได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ คราวหน้าขอเราออกไปอีก เราอยากที่จะได้ผลบุญเช่นนี้อีกจะได้ไหม? แล้วอัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า ﴾ **แท้จริง บรรดาผู้ศรัทธา บรรดาผู้อพยพ และได้ต่อสู้ในทางของอัลลอฮฺนั้น ชนเหล่านี้แหละที่หวังความเมตตาจากอัลลอฮฺ และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ** ﴿

۞ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْخَمْرِ وَٱلْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَآ إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَٰفِعُ
لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَآ أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا ۗ وَيَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلِ ٱلْعَفْوَ ۗ
كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْـَٔايَٰتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٩﴾ فِى ٱلدُّنْيَا
وَٱلْـَٔاخِرَةِ ۗ وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْيَتَٰمَىٰ ۖ قُلْ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ ۖ وَإِن تُخَالِطُوهُمْ
فَإِخْوَٰنُكُمْ ۚ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ ٱلْمُفْسِدَ مِنَ ٱلْمُصْلِحِ ۚ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ ۚ
إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾

219. พวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับน้ำเมา และการพนัน (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ในทั้งสองนั้นมีโทษมาก และมีคุณประโยชน์แก่มนุษย์แต่โทษของมันทั้งสองมีมากกว่าคุณประโยชน์ของมัน และพวกเขาจะถามเจ้าว่าพวกเขาจะบริจาคสิ่งใด? จงกล่าวเถิด สิ่งที่เหลือจากการใช้จ่าย ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮฺจะทรงแจกแจงอายะฮฺทั้งหลายแก่พวกเจ้า หวังว่าพวกเจ้าจะได้ใคร่ครวญ

220. ทั้งในโลกนี้ และในปรโลก และพวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับบรรดาเด็กกำพร้า จงกล่าวเถิดว่า การปรับปรุงแก้ไขใด ๆ สำหรับพวกเขานั้นเป็นสิ่งที่ดียิ่ง และถ้าหากพวกเจ้าจะร่วมอยู่กับพวกเขา พวกเขาก็คือพี่น้องของพวกเจ้า และอัลลอฮฺนั้นทรงรู้ดียิ่งถึงผู้ที่ก่อความเสียหายจากผู้ที่ปรับปรุงแก้ไข และหากอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้วแน่นอน ก็ทรงให้พวกเจ้าลำบากไปแล้ว แท้จริง อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ

การห้ามสุรา (น้ำเมา) โดยค่อยเป็นค่อยไป

อิมามอะหฺมัด ได้รายงานจากอบีมัยสะเราะฮฺ จากอุมัรฺว่า เขาได้เล่าว่า เมื่ออัลลอฮฺได้ประทานอายะฮฺ เกี่ยวกับสุราลงมาที่ว่า ﴿ **พวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับน้ำเมา และการพนัน (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ในทั้งสองนั้นมีโทษมาก** ﴾ อุมัรฺได้กล่าวว่า "โอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์ได้โปรดอธิบายให้เราทราบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับสุราด้วยเถิด แล้วอายะฮฺที่อยู่ในซูเราะฮฺอันนิซาอฺก็ได้ลงมาว่า

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَقْرَبُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمْ سُكَـٰرَىٰ ﴾

"โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงอย่าเข้าใกล้การละหมาด ขณะที่พวกเจ้ากำลังมึนเมาอยู่"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 43)

ดังนั้น จึงปรากฏว่าผู้ประกาศของท่านรอซูล ﷺ นั้น เมื่อจะมีการปฏิบัติละหมาด ผู้ประกาศจะประกาศว่า คนเมาอย่าเข้าใกล้การละหมาด แล้วท่านอุมัรฺจึงได้ขอพรว่า โอ้อัลลอฮฺขอได้โปรดอธิบายให้เราทราบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับสุราด้วยเถิด แล้วเมื่อท่านอุมัรฺได้อ่านถึงอายะฮฺที่ว่า ﴿ فَهَلْ أَنتُم مُّنتَهُونَ ﴾ อุมัรฺจึงกล่าวว่า เรายุติแล้ว เรายุติแล้ว

(อะหฺมัด 1/531)

อย่างนี้แหละที่อบูดาวูด, อัตติรฺมิซี และอันนะซาอี ได้รายงาน

(อบูดาวูด 4/79, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/415, และอันนะซาอี 8/287)

อะลี อิบนุล มะดีนีย์ ได้กล่าวว่า สายรายงานของฮะดีษนี้ ดี ถูกต้องโดยอัตติรฺมิซี ได้ถือว่าเป็นฮะดีษเศาะฮีฮฺ และจะนำฮะดีษนี้มาอีก พร้อมกับฮะดีษที่บันทึกโดยอะหฺมัด จากสายรายงานของอบีฮุร็อยเราะฮฺอีกเช่นเดียวกัน ขณะที่เขารายงานฮะดีษที่เกี่ยวกับซูเราะฮฺอัลมาอิดะฮฺ ที่ว่า

﴿ إِنَّمَا ٱلْخَمْرُ وَٱلْمَيْسِرُ وَٱلْأَنصَابُ وَٱلْأَزْلَـٰمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَـٰنِ فَٱجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾

"ที่จริง สุรา และการพนัน และแท่นหินสำหรับเชือดสัตว์บูชายัญ และการเสี่ยงติ้วนั้นเป็นสิ่งโสมมอันเกิดจากการกระทำของชัยฏอน ดังนั้น พวกเจ้าจงห่างไกลจากมันเถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 90)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴾ **พวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับน้ำเมา และการพนัน** ﴿

สำหรับน้ำเมา หรือสุรานั้น ก็ดังที่ท่านอะมีรุลมุอฺมินีน อุมัรฺ อิบนุล ค็อฏฏ็อบ ﷺ ได้กล่าวว่า คือทุกสิ่งที่ทำให้สติปัญญาฟั่นเฟือน ดังที่จะได้อธิบายต่อไปในซูเราะฮฺอัลมาอิดะฮฺ เช่นเดียวกับคำว่า "อัลมัยซิรฺ" ก็คือ การพนันนั่นเอง

(อะหฺมัด 2/351)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴾ **(มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ในทั้งสองนั้นมีโทษมาก และมีคุณประโยชน์แก่มนุษย์** ﴿ สำหรับโทษของมันทั้งสอง คือ ที่เกี่ยวกับศาสนา ส่วนประโยชน์ก็คือในโลกนี้เท่านั้น ที่มีต่อร่างกาย ทำให้ย่อยอาหาร ขับของเสีย หรือของเหลือใช้ออก ทำให้เกิดความกล้า และความเอร็ดอร่อย และความอยาก มีการค้าขาย และได้ประโยชน์จากราคาของมัน

ส่วนสิ่งที่ได้มาจากการเล่นการพนัน แล้วเอามาใช้จ่ายเพื่อตัวเอง และครอบครัว ประโยชน์ที่จะได้รับนั้นจะไปเทียบกับโทษของมันไม่ได้หรอก ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **แต่โทษของมันทั้งสองนั้นมีมากกว่าคุณประโยชน์ของมัน** ﴿ ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏว่าอายะฮฺนี้ ถือเป็นการปูทางไปสู่การห้ามน้ำเมา และสุราขั้นเด็ดขาดต่อไป

ท่านอุมัรฺ ﷺ ได้กล่าวว่า เมื่ออายะฮฺนี้ได้ถูกอ่านให้ฟัง โอ้อัลลอฮฺ ขอได้โปรดอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสุราให้เราทราบด้วย จนกระทั่งความชัดเจนในเรื่องห้ามสุราได้ปรากฏชัดออกมาในซูเราะฮฺอัลมาอิดะฮฺ ที่ว่า

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ
فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ٩٠ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن يُوقِعَ بَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ
فِي ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِ وَيَصُدَّكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِۖ فَهَلۡ أَنتُم مُّنتَهُونَ ٩١ ﴾

"โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย ที่จริง สุราและการพนัน และแท่นหินสำหรับเชือดสัตว์บูชายัญ และการเสี่ยงติ้วนั้นเป็นสิ่งโสมมอันเกิดจากการกระทำของชัยฏอน ดังนั้นพวกเจ้าจงห่างไกลจากมันเถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ ที่จริง ชัยฏอนนั้นเพียงต้องการที่จะให้เกิดการเป็นศัตรูกัน และการเกลียดชังกันระหว่างพวกเจ้าในเรื่องสุรา และการพนันเท่านั้น และมันจะขัดขวางพวกเจ้าออกจากการระลึกถึงอัลลอฮฺ และการละหมาด แล้วพวกเจ้าจะยุติไหม ?"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 90 และ 91)

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/636)

เรื่องดังกล่าวนี้จะนำมาเสนอในซูเราะฮฺอัลมาอิดะฮฺอีก *อินชาอัลลอฮฺ*

อิบนุ อุมัรฺ, อัชชะอฺบีย์, มุญาฮิด, กอตาดะฮฺ, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อับดุรเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ได้กล่าวว่า อายะฮฺนี้เป็นอายะฮฺแรกที่ได้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับสุราที่ว่า ﴿ **พวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับน้ำเมา และการพนัน (มุฮัมมัด) จงกล่าวเถิดว่า ในทั้งสองนั้นมีโทษมาก** ﴾ ต่อจากนั้นก็มีอายะฮฺในซูเราะฮฺอันนิซาอฺถูกประทานลงมา และท้ายสุดก็มีอายะฮฺจากซูเราะฮฺอัลมาอิดะฮฺถูกประทานลงมาห้ามดื่มสุรา

(อัฏฏอบารี 4/331 – 336)

มีคำสั่งให้บริจาคทรัพย์ที่เหลือจากการใช้จ่าย

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และพวกเขาจะถามเจ้าว่า พวกเขาจะบริจาคสิ่งใด? จงกล่าวเถิดว่า สิ่งที่เหลือจากการใช้จ่าย** ﴾ คำว่า "อัลอัฟวฺ" อ่านได้ทั้งสองอย่างคือ อ่านนัศบฺ (اَلْعَفْوَ) และอ่านรอฟอฺ (اَلْعَفْوُ) ซึ่งทั้งสองนั้นดีใกล้เคียง

อัลฮะกัม ได้กล่าวโดยนำมาจากมิกซัม จากอิบนิ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **พวกเขาจะถามเจ้าว่า พวกเขาจะบริจาคสิ่งใด? จงกล่าวเถิดว่า สิ่งที่เหลือจากการใช้จ่าย** ﴾ เขากล่าวว่า คือสิ่งที่เหลือจากการใช้จ่ายในครอบครัวของท่าน

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/656)

เช่นเดียวกันได้มีรายงานมาจาก อิบนุ อุมัรฺ, มุญาฮิด, อะฏออฺ, อิกริมะฮฺ, สะอีด อิบนิ ญุบัยรฺ, มุฮัมมัด อิบนุ กะอับ, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัลกอเซ็ม, อะฏออฺ อัลคอรอซานีย์, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และคนอื่นๆ อีกด้วย

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/656 และ 657)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ได้เล่าว่า ชายคนหนึ่งได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ฉันมีเงินอยู่ 1 ดีนารฺ (เหรียญทอง) ท่านจึงกล่าวว่า "ท่านจงใช้จ่ายมันไปเพื่อตัวของท่านเอง" เขากล่าวว่า ฉันมีอีกดีนารฺหนึ่ง ท่านกล่าวว่า "ท่านจงใช้จ่ายมันเพื่อลูกของท่าน" เขากล่าวว่า ฉันมีอีกดีนารฺหนึ่ง ท่านกล่าวว่า "ท่านจงพิจารณาดู"

(อัฏฏอบารี 4/340)

และมุสลิมได้เสนอฮะดีษอีกบทหนึ่งรายงานโดย ญาบิรฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ

(اِبْدَأْ بِنَفْسِكَ فَتَصَدَّقْ عَلَيْهَا فَإِنْ فَضَلَ شَيْءٌ فَلِأَهْلِكَ فَإِنْ فَضَلَ شَيْءٌ

عَنْ أَهْلِكَ فَلِذِيْ قَرَابَتِكَ فَإِنْ فَضَلَ عَنْ ذِيْ قَرَابَتِكَ شَيْءٌ فَهٰكَذَا فَهٰكَذَا)

"จงเริ่มกับตัวของเจ้า แล้วใช้จ่ายไป แล้วถ้ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเหลือใช้ก็ให้แก่ครอบครัวของเจ้า แล้วถ้ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเหลือจากครอบครัวของเจ้า ก็ให้แก่ญาติที่ใกล้ชิด แล้วถ้ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเหลือจากญาติที่ใกล้ชิด ก็ให้เป็นอย่างนั้น และก็อย่างนั้น"

(มุสลิม 2/692)

และในฮะดีษอีกเช่นกันที่ว่า

(ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ أَنْ تَبْذُلَ الْفَضْلَ خَيْرٌ لَكَ وَأَنْ تُمْسِكَهُ شَرٌّ لَكَ وَلَا تُلَامُ عَلَى كَفَافٍ)

"โอ้มนุษย์ แท้จริง ท่านนั้น หากท่านเสียสละที่เหลือไป มันก็เป็นความดีแก่ท่าน และถ้าหากท่านเก็บมันไว้ มันก็เป็นความไม่ดีแก่ท่าน และท่านจงอย่ากังวลกับสิ่งที่มันพอเพียงอยู่แล้ว"

(มุสลิม 1036)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮฺจะทรงแจกแจงอายะฮฺทั้งหลายแก่พวกเจ้า หวังว่าพวกเจ้าจะได้ใคร่ครวญทั้งในโลกนี้ และปรโลก** ﴾ คือดังที่พระองค์ได้แจกแจงข้อชี้ขาดต่าง ๆ ให้ทราบ และได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับบทบัญญัติในเรื่องอื่นๆ ตลอดจนสัญญาดี และสัญญาร้าย เพื่อพวกท่านจะได้ใช้ความพินิจพิจารณาเพื่อโลกนี้และโลกหน้า

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยเอามาจาก อิบนุ อับบาส หมายถึง เมื่อโลกนี้ได้สลายไปแล้ว ผ่านไปแล้ว และเพื่อต้อนรับโลกหน้า และการคงอยู่ในโลกหน้า

(อัฏฏอบารี 4/348)

ให้ดูแล ปรับปรุง และบริหารทรัพย์สินของเด็กกำพร้าให้ดี

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และพวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับบรรดาเด็กกำพร้า จงกล่าวเถิดว่า การปรับปรุงแก้ไขใด ๆ สำหรับพวกเขานั้นเป็นสิ่งที่ดียิ่ง และถ้าหากพวกเจ้าจะร่วมอยู่กับพวกเขา พวกเขาก็คือพี่น้องของพวกเจ้า และอัลลอฮฺนั้นทรงรู้ดีถึงผู้ที่ก่อความเสียหายจากผู้ที่ปรับปรุงแก้ไข และหากอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้ว แน่นอน ก็ทรงให้**

พวกเจ้าลำบากไปแล้ว แท้จริง อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ ﴿

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากอิบนิ อับบาส ว่า เมื่ออายะฮฺอัลกุรอานถูกประทานลงมาว่า

﴿ وَلَا تَقْرَبُوا۟ مَالَ ٱلْيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ﴾

"และจงอย่าเข้าใกล้ทรัพย์สินของเด็กกำพร้า นอกจากด้วยวิถีทางที่ดียิ่ง"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 152)

และอายะฮฺที่ว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلْيَتَٰمَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِى بُطُونِهِمْ نَارًا ۖ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾ ﴾

"แท้จริง บรรดาผู้ที่กินทรัพย์สินของเด็กกำพร้าด้วยความอธรรมนั้น แท้จริง พวกเขากินไฟเข้าไปในท้องของพวกเขาต่างหาก และพวกเขาก็จะเข้าสู่เปลวเพลิง"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 10)

คนที่มีเด็กกำพร้าอยู่ในการดูแล ก็กลับไป และแยกกันระหว่างเด็กกำพร้ากับพวกเขา แม้กระทั่งอาหารการกิน เมื่อเรื่องมันเกิดความลำบาก จึงได้มีการไปเล่าให้ท่านรอซูล ﷺ ฟัง และอัลลอฮฺ จึงได้ประทานอัลกุรอานลงมาว่า ﴾ **แท้จริง พวกเขาจะถามเด็กเกี่ยวกับบรรดาเด็กกำพร้า จงกล่าวเถิดว่า การปรับปรุงแก้ไขใด ๆ สำหรับพวกเขานั้นเป็นสิ่งที่ดียิ่ง และถ้าหากพวกเจ้าจะร่วมอยู่กับพวกเขา พวกเขาก็คือพี่น้องของพวกเจ้า** ﴿ ดังนั้น ให้รวมกันได้ ไม่ว่าจะเป็นอาหารและเครื่องดื่ม ไม่ต้องแยกกันถึงกับไม่เกี่ยวข้องกันเลยหรอก *(อัฏฏอบารี 4/350)* และเช่นเดียวกัน ฮะดีษนี้ได้บันทึกโดยอบูดาวูด และอันนะซาอี *(อบูดาวูด 3/291, อันนะซาอี 6/256)* และอัลฮากิมในหนังสือมุสตัดร็อกของเขา *(อัลฮากิม 2/103)* และยังมีอีกหลายคนที่ได้กล่าวถึงสาเหตุของการประทานอายะฮฺนี้ลงมา เช่น มุญาฮิด, อะฏออฺ, อัชชะอฺบีย์, อิบนุ อบีลัยลา, กอตาดะฮฺ ตลอดจนชาวสะลัฟ และคอลัฟคนอื่นๆ อีกด้วย

(อัฏฏอบารี 4/350-353)

วะเกียะอฺ อิบนุล ญัรฺรอฮฺ ได้บันทึกรายงานจากอาอิชะฮฺ رضي الله عنها ว่า ดิฉันไม่ชอบที่จะให้มีทรัพย์สินของเด็กกำพร้าปะปนอยู่ที่ดิฉันเลย จนกระทั่งอาหาร และเครื่องดื่มก็ปนกัน

(อัฏฏอบารี 4/355)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **จงกล่าวเถิดว่า การปรับปรุงแก้ไขใด ๆ สำหรับพวกเขา**

นั้นเป็นสิ่งที่ดียิ่ง ﴿ คือให้เป็นเรื่องๆ ไป ﴾ **และถ้าหากพวกเจ้าจะร่วมอยู่กับพวกเขา พวกเขาก็คือพี่น้องของพวกเจ้า** ﴿ คือถ้าพวกเจ้าเอาอาหาร และเครื่องดื่มปนอยู่กับของพวกเจ้า ก็ไม่เป็นไร เพราะพวกเจ้าก็เป็นพี่น้องกันในศาสนา ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **และอัลลอฮฺนั้นทรงรู้ดีถึงผู้ที่ก่อความเสียหายจากผู้ที่ปรับปรุงแก้ไข** ﴿ คือพระองค์ทรงทราบดีถึงเป้าหมายและจุดประสงค์ในการทำดีหรือไม่ดี

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และหากอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้ว แน่นอน ก็ทรงให้พวกเจ้าลำบากไปแล้ว แท้จริง อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ** ﴿ คือถ้าอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้ว แน่นอน ก็ต้องทำให้พวกท่านยากลำบาก แต่พระองค์ได้ทรงให้ความกว้างขวาง ผ่อนปรน และอนุญาตให้พวกเจ้ารวมอยู่กับพวกเขาได้ในสภาพที่ดี ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَلَا تَقْرَبُوا۟ مَالَ ٱلْيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ﴾

"และจงอย่าเข้าใกล้ทรัพย์สินของเด็กกำพร้า นอกจากด้วยวิถีทางที่ดียิ่ง"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 152)

โดยอนุญาตให้เอาทรัพย์สินของเด็กกำพร้ามาใช้ได้ ถ้าผู้เลี้ยงดูยากจน โดยทำให้ดีที่สุด โดยมีเงื่อนไขว่าให้เอาใช้คืนถ้าเขามีฐานะร่ำรวย หรือให้เปล่าไป โดยจะนำมาอธิบายให้ละเอียดในซูเราะฮฺอันนิซาอฺ *อินชาอัลลอฮฺ*

﴿ وَلَا تَنكِحُوا۟ ٱلْمُشْرِكَٰتِ حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ ۚ وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ ۗ وَلَا تُنكِحُوا۟ ٱلْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا۟ ۚ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ ۗ أُو۟لَٰٓئِكَ يَدْعُونَ إِلَى ٱلنَّارِ ۖ وَٱللَّهُ يَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱلْجَنَّةِ وَٱلْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِۦ ۖ وَيُبَيِّنُ ءَايَٰتِهِۦ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾ ﴾

221. และพวกเจ้าจงอย่าแต่งงานกับหญิงมุชริก จนกว่านางจะศรัทธา และแน่นอน ทาสหญิงที่ศรัทธานั้นดียิ่งกว่าหญิงที่เป็นมุชริก แม้ว่านางได้ทำให้พวกเจ้าพึงพอใจก็ตาม และพวกเจ้าจงอย่าให้นางแต่งงานกับชายที่เป็นมุชริก จนกว่าพวกเขาจะศรัทธา และทาสชาย

ที่เป็นผู้ศรัทธานั้นดีกว่าชายมุชริก และแม้ว่าเขาได้ทำให้พวกเจ้าพึงพอใจก็ตาม ชนเหล่านี้แหละ จะชักชวนไปสู่ไฟนรก และอัลลอฮฺนั้นทรงเชิญชวนไปสู่สวรรค์ และไปสู่การอภัยโทษด้วยอนุมัติของพระองค์ และพระองค์จะทรงแจกแจงบรรดาอายะฮฺของพระองค์แก่มนุษย์ เพื่อว่าพวกเขาจะได้ระลึก

ห้ามแต่งงานกับชายมุชริก และหญิงมุชริกะฮฺ

เรื่องนี้เป็นที่ต้องห้าม (ฮะรอม) จากอัลลอฮฺ ﷻ แก่บรรดาผู้ศรัทธาที่จะแต่งงานกับหญิงมุชริกะฮฺที่กราบไหว้เจว็ด ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะรวมไปถึงหญิงชาวคัมภีร์ด้วย แต่เนื่องจากมีข้อยกเว้นจากดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ وَٱلْمُحْصَنَٰتُ مِنَ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ وَٱلْمُحْصَنَٰتُ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِكُمْ إِذَآ ءَاتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَٰفِحِينَ ﴾

"และบรรดาหญิงบริสุทธิ์ ในหมู่ผู้ที่ได้รับคัมภีร์ก่อนพวกเจ้าก็เป็นอนุมัติแก่พวกเจ้าด้วย เมื่อพวกเจ้าได้มอบให้แก่พวกนาง ซึ่งสินสอดของพวกนางในฐานะเป็นผู้แต่งงานมิใช่เป็นผู้กระทำซินา (ละเมิดทางเพศ)"

(ซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 5)

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่า โดยนำมาจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ **และพวกเจ้า จงอย่าแต่งงานกับหญิงมุชริก จนกว่านางจะศรัทธา** ﴾ ซึ่งอัลลอฮฺได้ยกเว้นในเรื่องนี้ คือหญิงที่เป็นชาวคัมภีร์

(อัฏฏอบารี 4/362)

และเช่นเดียวกันนี้ ที่มุญาฮิด, อิกริมะฮฺ, สะอีด อิบนุ อิกริมะฮฺ, มักฮูล, อัลฮะซัน, อัฏเฏาะฮาก, ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม, อัรรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และคนอื่นๆ ก็เห็นเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/669 - 671)

บางท่านบอกว่า จุดมุ่งหมายในที่นี้ก็คือ พวกมุชริกีนที่กราบไหว้บูชาเจว็ด ไม่ได้หมายถึงหญิงชาวคัมภีร์เลย ซึ่งความหมายก็ใกล้เคียงกับทรรศนะแรกนั่นเอง *วัลลอฮุอะอฺลัม*

อบูญะอฺฟัรฺ อิบนุ ญะรีรฺ ﷺ ได้กล่าวหลังจากได้เล่าให้ทราบถึงมติของปวงปราชญ์แล้วว่า อนุญาตให้แต่งงานกับหญิงชาวคัมภีร์ได้ แต่ที่ท่านอุมัรฺไม่ชอบในเรื่องนี้ก็เพราะว่า เพื่อที่ไม่ให้ผู้คนหันเหออกไปจากบรรดาหญิงมุสลิมะฮฺ หรือเพื่อความหมายอื่นจากนี้

(อัฏฏอบารี 4/366)

เช่นเดียวกันอบูกุเรบได้รายงานจากชะกี๊ก ว่า ฮุษัยฟะฮฺ ได้แต่งงานกับหญิงชาวยิว แล้วอุมัรฺได้เขียนสารไปถึงเขาว่า ท่านจงปล่อยนางไปตามทางของนางเถิด แล้วเขาก็ได้เขียนสารกลับมาที่ท่านอุมัรฺ ว่า ท่านคิดว่านางเป็นที่ต้องห้ามหรือ ถ้าเป็นเช่นนั้น ฉันก็จะปล่อยนางไปตามทางของนาง? แล้วท่านอุมัรฺได้กล่าวว่า ฉันไม่คิดว่ามันเป็นที่ต้องห้ามหรอก แต่ฉันกลัวว่า ท่านจะอยู่ร่วมกับหญิงที่ไม่ดี (เคยทำซินามาก่อน) ในหมู่พวกนาง

(อัฏฏอบารี 4/366 สายรายงานของฮะดีษนี้ถูกต้อง)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานฮะดีษนี้มาจากซัยดฺ อิบนุ วะหับ ว่า ท่านอุมัรฺ อิบนุล ค็อฏฏ็อบ ได้กล่าวว่า มุสลิมนั้นให้แต่งงานกับหญิงชาวคริสต์ได้ แต่ไม่อนุญาตให้ชายชาวคัมภีร์แต่งงานกับหญิงมุสลิม *(อัฏฏอบารี 4/366)* โดยเขาได้กล่าวว่าฮะดีษบทนี้ รายงานว่าถูกต้องมากกว่าฮะดีษแรก

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจาก อิบนุ อุมัรฺ ว่า ความจริงเขาไม่ชอบที่จะให้แต่งงานกับชาวคัมภีร์ โดย เขาได้ตีความดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงอย่าแต่งงานกับหญิงมุชริกจนกว่านางจะศรัทธา** ﴿

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/671)

อัลบุคอรี ได้เล่าว่า อิบนุ อุมัรฺ ได้กล่าวว่า ฉันไม่ทราบว่าจะมีอะไรที่เป็นชิริก (ภาคีต่ออัลลอฮฺ) ยิ่งไปกว่าการที่นางจะกล่าวว่า พระเจ้าของนางคือ เยซู (อีซา)

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/326)

ได้มีปรากฏอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานโดย อบีฮุร็อยเราะฮฺ จากท่านนบี ﷺ ว่า

(تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ لِمَالِهَا وَلِحَسَبِهَا وَلِجَمَالِهَا وَلِدِيْنِهَا فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّيْنِ تَرِبَتْ يَدَاكَ)

"หญิงนั้นจะถูกแต่งงานด้วยเหตุผล 4 ประการ คือ อันเนื่องด้วยทรัพย์สินของนาง, ตระกูลของนาง, ความสวยของนาง และศาสนาของนาง ดังนั้น ท่านจงเลือกเอาหญิงที่มีศาสนา มือทั้งสองของท่านก็จะนาบกับดิน (คือ ปลอดภัย)"

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/35, มุสลิม 2/ 1087)

สำหรับบันทึกของมุสลิม รายงานจาก ญาบิรฺ ก็เช่นเดียวกัน

(มุสลิม 2/1087)

และบันทึกของมุสลิม รายงานจากอัมรฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(اَلدُّنْيَا مَتَاعٌ وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ)

"โลกนี้เป็นความสุขสนุกสนาน และความสุขสนุกสนานที่ดีที่สุด คือ สตรีที่ดีๆ"

(มุสลิม 2/ 1090)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และพวกเจ้าจงอย่าให้นางแต่งงานกับชายที่เป็นมุชริกจนกว่าพวกเขาจะศรัทธา** ﴾ คือ พวกท่าน (ผู้ปกครองของหญิง) จงอย่าให้หญิงที่เป็นผู้ศรัทธาแต่งงานกับชายมุชริก ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ﴾

"เพราะพวกนางมิได้เป็นที่อนุมัติแก่พวกเขา และพวกเขาก็มิได้เป็นที่อนุมัติแก่พวกนาง"

(ซูเราะฮฺ อัลมุมตะฮินะฮฺ อายะฮฺที่ 10)

หลังจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสอีกว่า ﴿ **และทาสชายที่เป็นผู้ศรัทธานั้นดีกว่าชาวมุชริก และแม้ว่าเขาได้ทำให้พวกเจ้าพึงพอใจก็ตาม** ﴾ คือชายที่เป็นผู้ศรัทธา ถึงแม้เขาจะเป็นทาสชาวอบิสสิเนียก็ตาม ย่อมดีกว่าชายชาวมุชริก ถึงแม้เขาจะเป็นคนใหญ่คนโต มีตำแหน่งสูงส่งก็ตาม ﴿ **ชนเหล่านี้แหละ จะชักชวนไปสู่ไฟนรก** ﴾ คือการอยู่ร่วมกันกับเขา การคลุกคลีอยู่กับเขาจะทำให้รักโลกนี้มากกว่าโลกอาคิเราะฮฺ ซึ่งบั้นปลายก็จะตกต่ำ และต่ำต้อย อาจจะไม่ได้เป็นมุสลิมเลยก็ได้ ﴿ **และอัลลอฮฺนั้นทรงเชิญชวนไปสู่สวรรค์ และการอภัยโทษด้วยอนุมัติของพระองค์** ﴾ คือด้วยบัญญัติของพระองค์ ตามคำสั่งใช้ และคำสั่งห้ามของพระองค์ ﴿ **และพระองค์จะทรงแจกแจงบรรดาอายะฮฺของพระองค์แก่มนุษย์ เพื่อว่าพวกเขาจะได้ระลึก** ﴾

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَٱعْتَزِلُوا۟ ٱلنِّسَآءَ فِى ٱلْمَحِيضِ ۖ
وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ ٱللَّهُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ
يُحِبُّ ٱلتَّوَّٰبِينَ وَيُحِبُّ ٱلْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾ نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا۟ حَرْثَكُمْ

أَنَّىٰ شِئْتُمْ ۖ وَقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُم مُّلَاقُوهُ ۗ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾

222. และพวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับประจำเดือนของสตรี จงกล่าวเถิดว่า มันเป็นสิ่งที่ให้โทษ ดังนั้น พวกเจ้าจงห่างไกลหญิงในขณะที่มีประจำเดือน และจงอย่าเข้าใกล้นาง จนกว่านางจะสะอาด ครั้นเมื่อนางได้ชำระร่างกายสะอาดแล้ว ก็จงมาหานางตามที่อัลลอฮฺทรงใช้พวกเจ้า แท้จริง อัลลอฮฺทรงชอบบรรดาผู้สำนึกผิด กลับเนื้อกลับตัว และทรงชอบบรรดาผู้ที่ทำตัวให้สะอาด

223. บรรดาหญิงของพวกเจ้านั้น คือแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้า ดังนั้น พวกเจ้าจงมายังแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้า ตามที่พวกเจ้าประสงค์ และจงประกอบไว้ล่วงหน้าสำหรับตัวของพวกเจ้า และพึงยำเกรงอัลลอฮฺ และพึงทราบเถิดว่า แท้จริง พวกเจ้านั้นจะเป็นผู้พบกับพระองค์ และเจ้าจงแจ้งข่าวดีแก่ผู้ศรัทธาทั้งหลายเถิด

คำสั่งให้ออกห่างจากสตรี (ไม่มีเพศสัมพันธ์กับนาง) ในขณะที่นางมีเลือดประจำเดือน

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอนัส ว่า ชาวยิวนั้นเคยปฏิบัติดังนี้ เมื่อสตรีของพวกเขามีเลือดประจำเดือน พวกเขาจะไม่ได้ร่วมรับประทานอาหาร และมีเพศสัมพันธ์กับนางในบ้านเลย แล้วบรรดาศอฮาบะฮฺ จึงได้ถามท่านนบี ﷺ ในเรื่องนี้ แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ประทานอายะฮฺลงมาว่า ﴾ **และพวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับประจำเดือนของสตรี จงกล่าวเถิดว่า มันเป็นสิ่งที่ให้โทษ ดังนั้น พวกเจ้าจงห่างไกลหญิงในขณะที่มีประจำเดือน และจงอย่าเข้าใกล้นาง จนกว่านางจะสะอาด..........จนจบอายะฮฺ** ﴿

แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงได้กล่าวว่า

(اِصْنَعُوْا كُلَّ شَيْءٍ إِلَّا النِّكَاحَ)

"พวกท่านจงทำ (กับนางได้) ทุกอย่าง ยกเว้นการแต่งงาน (คือมีเพศสัมพันธ์) กับนาง"

คำตอบดังกล่าวก็ทราบไปถึงชาวยิว พวกเขาจึงกล่าวว่าชายคนนี้ไม่ต้องการที่จะปล่อยเรื่องอะไรเอาไว้เลย นอกจากต้องมีความเห็นขัดแย้งกับเรา แล้วอุซัยดฺ อิบนุ ฮุฎ็อยรฺ และอุบบ๊าด อิบนุ บุชรฺ ก็ได้มา แล้วกล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ แท้จริง ชาวยิวได้กล่าวอย่างนั้นๆ เราต้องไม่ร่วมเพศกับพวกนางใช่ไหม? แล้วใบหน้าของท่านรอซูล ﷺ ก็เปลี่ยนสีจนกระทั่งทั้งสองคิดว่าต้องมีอะไรผิดพลาดเป็นแน่ แล้วทั้งสองก็ออกมา แล้วพบว่ามีของขวัญมาให้ท่านรอซูลโดยเป็นนมสด ทั้งสองจึงนำมันเข้าไปและรินนมให้ ก็จึงทราบว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากทั้งสอง

(บันทึกโดย อะหฺมัด 3/132 และมุสลิมก็ได้รายงานฮะดีษนี้ด้วย)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ดังนั้น พวกเจ้าจงห่างไกลหญิง ในขณะมีประจำเดือน** ﴿ หมายความถึง อวัยวะเพศของนาง เพราะท่านได้กล่าวว่า

(اِصْنَعُوْا كُلَّ شَيْءٍ إِلَّا النِّكَاحَ)

(มุสลิม 1/246)

ด้วยเหตุนี้ นักปราชญ์เป็นจำนวนมาก หรือส่วนใหญ่จึงมีความเห็นว่าอนุญาตให้สัมผัสกับนางได้นอกจากอวัยวะเพศของนางเท่านั้น

อบูดาวูด ได้บันทึกรายงานจากอิกริมะฮฺ โดยนำมาจากภรรยาบางคนของท่านนบีว่าท่านนบี ﷺ นั้น เมื่อท่านต้องการกับภรรยาที่มีรอบเดือน ท่านได้เอาผ้าปิดอวัยวะเพศของนางเอาไว้

(อบูดาวูด 1/286)

อบูญะอฺฟัรฺ อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานว่า มัสรูก ได้ขี่พาหนะไปที่ท่านหญิงอาอิชะฮฺ แล้วกล่าวว่า ขอความสันติสุขจงประสบแด่ท่านนบี และครอบครัวของท่านด้วย แล้วท่านหญิงอาอิชะฮฺได้กล่าวว่า โอ้อบูอาอิชะฮฺ ยินดีต้อนรับแล้วพวกเขาก็อนุญาตให้เขาเข้าไป เมื่อเขาเข้าไปแล้วเขาก็กล่าวว่า ความจริงฉันอยากจะถามเธอสักอย่างหนึ่ง แต่ฉันรู้สึกอาย นางได้กล่าวว่า ที่จริงแล้ว ฉันก็เป็นเสมือนแม่ของท่าน และท่านก็เป็นเสมือนลูกของฉัน แล้วเขาจึงถามว่า ผู้ชายมีสิทธิ์อะไรกับภรรยาของเขา ขณะที่นางมีเลือดประจำเดือน? นางตอบว่า ทำได้ทุกอย่าง ยกเว้นอวัยวะเพศของนางเท่านั้น *(อัฏฏอบารี 4/378)* นี่เป็นทรรศนะของอิบนุ อับบาส, มุญาฮิด, อัลฮะซัน และอิกริมะฮฺด้วย

(ฉันขอกล่าวว่า) อนุญาตให้นอนกับนาง และรับประทานอาหารกับนาง โดยไม่มีความเห็นขัดแย้ง ท่านหญิงอาอิชะฮฺ เล่าว่า ปรากฏว่าท่านรอซูล ﷺ นั้น ท่านเคยใช้ให้ดิฉันสระผมให้ท่านขณะที่ดิฉันมีเลือดประจำเดือน ท่านเคยนอนเอนศีรษะของท่านหนุนตักดิฉัน ขณะที่ดิฉันมีเลือดประจำเดือน แล้วท่านก็อ่านอัลกุรอาน

(ฟัตฮุลบารีย์ 1/479)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺ รายงานจากนางโดยนางเล่าว่า ดิฉันเคยมีเหงื่อออกขณะมีรอบเดือน ท่านเคยดื่มน้ำจากภาชนะตรงรอยปากที่ดิฉันเคยดื่ม และเช่นเดียวกับดิฉันเคยดื่มตรงรอยปากที่ท่านเคยดื่ม

(มุสลิม 1/245)

ได้มีระบุอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺ ทั้งสองรายงานจากมัยมูนะฮฺ บินติล ฮาริษ อัลฮิลาลียะฮฺ เล่าว่า ปรากฏว่า ท่านนบี ﷺ นั้นเมื่อท่านต้องการที่จะอยู่กับภรรยาของท่านในขณะที่นางมีรอบเดือนท่านจะให้นางสวมผ้านุ่งเอาไว้

(นี่เป็นรายงานของอัลบุคอรี, ฟัตฮุลบารีย์ 1/483 และมุสลิม 1/243)

ส่วนของทั้งสองคืออัลบุคอรี และมุสลิม รายงานโดยอาอิชะฮฺ ก็เช่นเดียวกัน

(ฟัตฮุลบารีย์ 1/480 และมุสลิม 1/242)

อิมามอะหฺมัด, อบูดาวูด, อัตติรฺมิซี และอิบนุมาญะฮฺ ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดยอับดุลลอฮฺ อิบนุ สะอัด อัลอันซอรี ว่า เขาได้ถามท่านรอซูล ﷺ ว่า อะไรที่จะอนุญาตให้แก่ฉันขณะที่ภรรยาของฉันมีรอบเดือนบ้าง? ท่านรอซูล ﷺ ได้ตอบว่า (مَا فَوْقَ الْإِزَارِ) ความว่า "สิ่งที่อยู่บนผ้านุ่ง"

(อะหฺมัด 4/342, อบูดาวูด 1/145, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 1/415, อิบนุมาญะฮฺ 1/213)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และจงอย่าเข้าใกล้นาง จนกว่านางจะสะอาด** ﴾ เป็นการอธิบายดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **ดังนั้น พวกเจ้าจงห่างไกลหญิงในขณะที่มีประจำเดือน** ﴾ คือ อัลลอฮฺทรงห้ามมิให้เข้าใกล้นางโดยการมีเพศสัมพันธ์ ตราบที่นางยังมีเลือดประจำเดือนอยู่ และตามที่เข้าใจนั้น นางจะเป็นที่อนุมัติแก่เขาก็เมื่อเลือดประจำเดือนหมดแล้วตัวของนางสะอาดจากเลือดประจำเดือนแล้ว

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **ครั้นเมื่อนางได้ชำระร่างกายสะอาดแล้ว ก็จงมาหานางตามที่อัลลอฮฺทรงใช้พวกเจ้า** ﴾ ข้อความนี้ถือเป็นเรื่องที่ส่งเสริมไม่ใช่เป็นการบังคับ แต่เป็นการส่งเสริม และแนะนำให้ร่วมเพศกับนางได้หลังจากนางอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาดแล้ว บรรดานักปราชญ์ได้มีความเห็นตรงกันว่า สตรีนั้น เมื่อเลือดประจำเดือนหยุดแล้ว ก็ยังไม่อนุญาต

ให้มีเพศสัมพันธ์กับนางจนกว่านางจะอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด หรือทำตะยัมมุมเมื่อมีอุปสรรค์ตามเงื่อนไขเสียก่อน

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴿ **จนกว่านางจะสะอาด** ﴾ จากเลือดประจำเดือน ﴿ **ครั้นเมื่อนางได้ชำระร่างกายให้สะอาดแล้ว** ﴾ ด้วยน้ำ โดยที่มุญาฮิด, อิกริมะฮฺ, อัลฮะซัน, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อัลลัยษฺ อิบนุ สะอัด และคนอื่นก็มีความเห็นเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/682 และ 683)

ห้าม (ฮะรอม) ร่วมเพศทางทวารหนัก

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **ตามที่อัลลอฮฺทรงใช้พวกเจ้า** ﴾

อิบนุ อับบาส, มุญาฮิด และคนอื่นๆ มีความเห็นว่า หมายความถึง "อัลฟัรฺญ์" (อวัยวะเพศ)

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/684)

ในเรื่องนี้เป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่าห้ามร่วมเพศทางทวารหนัก ซึ่งจะนำมากล่าวต่อไป *อินชาอัลลอฮฺ*

อบูรอซีน, อิกริมะฮฺ, อัฎเฎาะฮาก และคนอื่นก็มีความเห็นเกี่ยวกับดำรัสที่ว่า ﴿ **ก็จงมาหานางตามที่อัลลอฮฺทรงใช้พวกเจ้า** ﴾ หมายถึงเมื่อสะอาดจากเลือดประจำเดือนแล้ว

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/684 และ 685)

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ จึงตรัสว่า ﴿ **แท้จริง อัลลอฮฺทรงชอบบรรดาผู้สำนึกผิดกลับเนื้อกลับตัว** ﴾ จากความผิด ถึงแม้จะเคยร่วมเพศกับนางก็ตาม ﴿ **และทรงชอบบรรดาผู้ที่ทำตัวให้สะอาด** ﴾ คือสะอาดจากสิ่งสกปรก และพ้นจากสิ่งที่เป็นอันตราย คือพวกเขาถูกห้ามมิให้ร่วมเพศกับภรรยาที่มีเลือดประจำเดือน และห้ามร่วมในที่ๆ ไม่ใช่ที่ของมัน

สาเหตุในการประทานดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ ﴾

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **บรรดาสตรีของพวกเจ้านั้น คือแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้า** ﴾

อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า คำว่า "อัลฮัรฺษ" ก็คือที่ๆ คลอดเด็กออกมา

(อัฏฏอบารี 4/397)

﴿ **ดังนั้น พวกเจ้าจงมายังแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้า ตามที่พวกเจ้าประสงค์** ﴾ คือ จะโดยวิธีใดที่พวกท่านต้องการ ด้านหน้า ด้านหลังในท๊อกเดียวกัน ดังที่ปรากฏเรื่องดังกล่าว

ในฮะดีษหลายบท

อัลบุคอรีได้บันทึกฮะดีษจากอิบนิ มุงกะดิรฺ ว่า ฉันได้ยินญาบิรฺ ได้กล่าวว่า ปรากฏว่าชาวยิว เคยกล่าวว่า ถ้าร่วมเพศกับนางทางด้านหลัง ลูกที่เกิดมาจะตาเหล่ แล้วอายะฮฺนี้ก็ได้ถูกประทานลงมาที่ว่า ﴿ **บรรดาสตรีของพวกเจ้านั้น คือแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้า ดังนั้น พวกเจ้าจงมายังแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้าตามที่พวกเจ้าประสงค์** ﴾

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/37)

มุสลิม และอบูดาวูด ก็ได้บันทึกฮะดีษนี้ด้วย

(มุสลิม 2/1058, อบูดาวูด 2/618)

อิบนุ อบีฮาติม ได้บันทึกรายงาน จากมุฮัมมัด อิบนิล มุงกะดิรฺ ว่า แท้จริง ญาบิรฺ อิบนุ อับดิลลาฮฺ ได้บอกให้เขาทราบว่าชาวยิวได้กล่าวแก่บรรดามุสลิมว่า ผู้ใดได้ร่วมเพศกับผู้หญิงโดยที่นางนอนคว่ำ เด็กที่เกิดมาจะตาเหล่ แล้วอายะฮฺนี้จึงได้ถูกประทานลงมาที่ว่า ﴿ **บรรดาหญิงของพวกเจ้านั้น คือแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้า ดังนั้น พวกเจ้าจงมายังแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้าตามที่พวกเจ้าประสงค์** ﴾

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับฮะดีษนี้ว่าท่านรอซูล ﷺ ว่า (مُقْبِلَةً وَمُدْبِرَةً إِذَا كَانَ ذٰلِكَ فِي الْفَرْجِ) ซึ่งมีความหมายว่าด้านหน้า และด้านหลัง (ก็ได้) ถ้าปรากฏว่าเข้าไปในอวัยวะเพศ (ของนาง) ก็แล้วกัน

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/693)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอิบนุ อับบาส ว่าอายะฮฺนี้คือ ﴿ نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ ﴾ ได้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับชาวอันซอรฺ ที่ได้มาหาท่านนบี ﷺ แล้วได้ถามท่านเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แล้วท่านได้ตอบว่า

(اِئْتِهَا عَلَى كُلِّ حَالٍ إِذَا كَانَ فِي الْفَرْجِ)

"จงมาหานาง (ร่วมกับนาง) ได้ในทุกสภาพ ถ้าปรากฏว่า เข้าไปในอวัยวะเพศ (ของนาง) ก็แล้วกัน"

(อะหฺมัด 1/268)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจาก อับดิรฺเราะฮฺมาน อิบนิ ซาบิฏ ว่าฉันได้เข้าไปที่ฮัฟเศาะฮฺ บุตรีของอับดิรฺเราะฮฺมาน อิบนิ อบีบักรฺ แล้วฉันได้กล่าวว่า ฉันขอถามเธอสักอย่างหนึ่ง โดยที่ฉันเองรู้สึกละอายที่จะถามเธอ นางได้กล่าวว่า อย่าได้อายเลย โอ้ลูกของน้องชาย

เขาได้ถามเรื่องการร่วมเพศกับสตรีทางด้านหลังของนาง? นางได้เล่าว่า อุมมุสะละมะฮฺได้เล่าให้ดิฉันฟังว่า ชาวอันซอรฺนั้นจะไม่ร่วมเพศกับสตรีทางด้านหลัง และชาวยิวก็เคยกล่าวว่า ใครที่ร่วมเพศกับภรยาของเขาทางด้านหลัง ลูกที่เกิดมาจะตาเหล่ แล้วเมื่อชาวมุฮาญิรีนได้เข้ามาอยู่ที่เมืองมะดีนะฮฺ ได้แต่งงานกับสตรีชาวอันซอรฺ แล้วพวกเขาต้องการร่วมเพศทางด้านหลังกับนาง นางไม่ยอมที่จะให้สามีทำอย่างนั้น โดยนางกล่าวว่าท่านจะทำอย่างนั้นไม่ได้จนกว่าฉันจะมาที่ท่านรอซูล ﷺ ก่อน แล้วนางได้เข้าไปที่อุมมุสะละมะฮฺและเล่าเรื่องดังกล่าวให้นางฟัง นางจึงกล่าวว่า นั่งรอก่อนเดี๋ยวท่านรอซูล ﷺ มา แล้วเมื่อท่านรอซูล ﷺ หญิงชาวอันซอรฺคนนั้นอายที่จะถามท่านรอซูล ﷺ นางจึงออกไป ดังนั้น อุมมุสะละมะฮฺ จึงได้เล่าให้ท่านรอซูล ﷺ ฟัง ท่านจึงกล่าวว่า

اَدْعِيَ الْأَنْصَارِيَّةَ فَدَعَيْتُ فَتَلَا عَلَيْهَا هٰذِهِ الْآيَةَ: ﴿ نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ﴾ ((صِمَامًا وَاحِدًا))

"เธอจงเรียกหญิงชาวอันซอรฺคนนั้นมาซิ แล้วดิฉันก็เรียก แล้วท่านได้อ่านอายะฮฺนี้ให้นางฟังที่ว่า (บรรดาหญิงของพวกเจ้านั้น คือแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้า ดังนั้นพวกเจ้าจงมายังแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้าตามที่พวกเจ้าประสงค์) (คือเข้าทาง) ก๊อกเดียวกัน (นั่นเอง)"

(อัตติรฺมิซี ได้รายงานฮะดีษนี้ และกล่าวว่าเป็นฮะดีษฮะซัน ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/322)

อันนะซาอี ได้บันทึกรายงานจาก กะอับ อิบนุ อัลกอมะฮฺ จาก อะบินนัฎรฺ ว่า ความจริงเขาได้บอกให้ทราบว่า เขาได้กล่าวแก่นาเฟียะอฺคนรับใช้ของอิบนุ อุมัรฺ ว่า อิบนุ อุมัรฺได้เคยพูดกับท่านหลายครั้ง ท่านได้กล่าวเกี่ยวกับอิบนุ อุมัรฺ ว่าเขาได้พูดถึงเรื่องการร่วมเพศกับผู้หญิงทางด้านหลังของนาง เขากล่าวว่า พวกเขาโกหกต่อฉัน แต่ฉันจะขอบอกให้ท่านทราบว่า เรื่องมันเป็นมาอย่างไร? แท้จริง อิบนุ อุมัรฺ ได้อ่านอัลกุรอานในวันหนึ่งโดยที่ฉันอยู่กับเขาด้วย จนถึงอายะฮฺที่ว่า

﴿ نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ﴾

แล้วเขาได้กล่าวว่า โอ้ รอเฟียะอฺ ท่านทราบถึงเรื่องราวของอายะฮฺนี้ไหม? ฉันตอบว่า ไม่ทราบ เขาได้เล่าว่า พวกเราชาวกุเรชเคยร่วมเพศกับสตรีทางด้านหลัง แล้วเมื่อพวกเราได้เข้ามาที่เมืองมะดีนะฮฺ ก็ได้แต่งงานกับผู้หญิงชาวอันซอรฺ เราต้องการที่จะทำอย่างที่เคยทำมาก่อน แต่นางไม่ยอม ก็เลยกลายเป็นเรื่องใหญ่ โดยที่ชาวอันซอรฺได้รับประเพณีมาจากชาวยิวเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แล้วอัลลอฮฺจึงได้ประทานอายะฮฺ ลงมาว่า ﴿ نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ﴾ โดย

สายรายงานของฮะดีษนี้ถูกต้อง

(อันนะซาอี ในหนังสือ อัลกุบรอ 5/315)

อะหฺมัด ได้รายงานมาจากคุซัยมะฮฺ อิบนุ ษาบิต อัลค็อฏมีย์ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا يَسْتَحْيِي اللهُ مِنَ الْحَقِّ ثَلَاثًا لَا تَأْتُوا النِّسَاءَ فِي أَعْجَازِهِنَّ)

"อัลลอฮฺไม่ทรงอายในเรื่องความจริง โดยท่านกล่าวถึง 3 ครั้ง พวกท่านจงอย่าร่วมเพศกับสตรีทางทวารหนักของพวกนาง"

(อะหฺมัด 5/215)

โดยที่อันนะซาอี และอิบนุมาญะฮฺ ก็ได้มีรายงานฮะดีษนี้ด้วย

(อันนะซาอี ในหนังสืออัลกุบรอ 5/316, อิบนุมาญะฮฺ 1/619)

อบูอีซา อัตติรฺมิซี และอันนะซาอี ได้บันทึกรายงานจาก อิบนุ อับบาส ว่าท่านรอซูล ﷺ ว่า

(لَا يَنْظُرُ اللهُ إِلَى رَجُلٍ أَتَى رَجُلًا أَوِ امْرَأَةً فِي الدُّبُرِ)

"อัลลอฮฺ จะไม่มองดูผู้ชายที่ร่วมเพศกับผู้ชาย หรือกับผู้หญิงทางทวารหนัก"

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 4/329, อันนะซาอี ในหนังสือ อัลกุบรอ 5/320 และเศาะฮีฮฺ อิบนุ ฮิบบาน 6/202)

แล้วอัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่า ฮะดีษบทนี้เป็นฮะดีษฮะซัน ฆอรีบ

และเช่นเดียวกัน อิบนุ ฮิบบาน ได้นำเสนอไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขา และอิบนุ ฮัซมฺ ได้ถือว่าเป็นฮะดีษเศาะฮีฮฺด้วย

อิมามอะหฺมัด ได้รายงานจากอะลี อิบนุ ฏ็อลกฺ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้ห้ามที่สตรีจะถูกร่วมเพศทางทวารหนักของนาง เพราะแท้จริง อัลลอฮฺนั้นไม่ทรงละอายในเรื่องความจริง (ที่ต้องพูดเกี่ยวกับเรื่องนี้)

(อิบนุ ฮะญัรฺ ได้กล่าวไว้ในหนังสืออัลมุสนัด 4/384 แต่ไม่พบในต้นฉบับที่ตีพิมพ์)

อบูอีซา อัตติรฺมิซี ได้นำเสนอฮะดีษนี้ และกล่าวว่า มันเป็นฮะดีษฮะซัน

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 4/274)

อบูมุฮัมมัด อับดุลลอฮฺ อิบนุ อับดิรฺเราะฮฺมาน อัดดารอมี ได้รายงานไว้ในหนังสือมุสนัด

ของเขา จากสะอีด อิบนุ ยะซารฺ อะบิลฮุบาบ ว่า ฉันได้กล่าวแก่อิบนุ อุมัรฺ ว่าท่านจะว่าอย่างไรเกี่ยวกับสตรี ขณะที่นางถูกอัตตะฮฺมีฎ? เขาถามว่าอะไร คือ อัตตะฮฺมีฎ? ฉันได้บอกเขาก็ทวารหนักยังไง เขาถามว่าจะมีคนมุสลิมทำเช่นนั้นอีกหรือ? *(อัดดารอมี 1/277)* ฮะดีษบทนี้สายรายงานถูกต้อง ตัวบทชัดเจนคือ ห้ามกระทำดังกล่าว

อบูบักรฺ อิบนุ ซิยาด อัลนัยซาบูรีย์ ได้กล่าวว่า อิสมาอีล อิบนุ ฮิศนฺ ได้เล่าให้ฉันฟังว่า อิสมาอีล อิบนุ เราฮฺ ได้เล่าให้ฉันฟังว่า ฉันได้ถามมาลิก อิบนุ อนัส ว่า ท่านจะว่าอย่างไรเกี่ยวกับการร่วมเพศกับสตรีทางทวารหนัก? เขากล่าวว่า พวกท่านไม่ได้เป็นชาวอาหรับหรือ? คำว่า "อัลฮัรษฺ" นั้นไม่ใช่อย่างอื่น นอกจากเป็นที่ๆ เพาะปลูก ซึ่งจะไม่เกินไปจากอวัยวะเพศ ฉันกล่าวว่า โอ้อะบาอับดัลลอฮฺ พวกเขากล่าวว่าท่านพูดว่าอย่างนั้น เขากล่าวว่าพวกเขาพูดโกหกต่อฉัน พวกเขาพูดโกหกต่อฉัน เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ปรากฏชัดเช่นนั้น โดยเป็นคำพูดของสะอีด อิบนุลมุซัยยับ อบีสะละมะฮฺ, อิกริมะฮฺ, ฏอวูส, อะฏออฺ, สะอีด อิบนุอิกริมะฮฺ, อุรฺวะฮฺ อิบนุซซุบัยร์, มุญาฮิด อิบนุ ญับรฺ, อัลฮะซัน และชาวสะลัฟคนอื่นๆ พวกเขาไม่ยอมรับเรื่องดังกล่าวนั้น และบางคนบอกว่าคนที่ทำเช่นนั้นถือเป็นกาฟิร ซึ่งเป็นทรรศนะของนักปราชญ์ส่วนใหญ่

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และจงประกอบไว้ล่วงหน้าสำหรับตัวของพวกเจ้า** ﴿ ด้วยการกระทำสิ่งที่เป็นการภักดีต่ออัลลอฮฺ ไม่กระทำสิ่งที่อัลลอฮฺ ทรงห้าม ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴾ **และพึงยำเกรงอัลลอฮฺ และพึงทราบเถิดว่า แท้จริง พวกเจ้านั้นจะเป็นผู้พบกับพระองค์** ﴿ คือ พระองค์จะทรงคิดบัญชีกับพวกเจ้าตามผลงานที่พวกเจ้าได้กระทำไว้ทั้งหมด ﴾ **และเจ้าจงแจ้งข่าวดีแก่ผู้ศรัทธาทั้งหลายเถิด** ﴿ คือ ผู้ที่ภักดีต่ออัลลอฮฺ และปฏิบัติตามที่พระองค์ทรงใช้พวกเขา และละทิ้งสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากอะฏออฺ ว่ามีรายงานจากอิบนิ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **และจงประกอบไว้ล่วงหน้าสำหรับตัวของพวกเจ้า** ﴿ ว่าให้ท่านกล่าว "บิสมิลลาฮฺฯ" ขณะที่จะมีเพศสัมพันธ์

(อัฏฏอบารี 4/417)

ได้มีปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺอัลบุคอรี รายงานจากอิบนิ อับบาส ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ قَالَ: بِاسْمِ اللهِ اَللّٰهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَإِنَّهُ إِنْ يُقَدَّرْ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذٰلِكَ لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ أَبَدًا)

"ถ้าหากว่าคนหนึ่งในหมู่พวกเจ้า ต้องการจะมาหาภรรยาของเขา (ร่วมเพศกับนาง) เขาได้กล่าวว่า "บิสมิลลาฮฺ อัลลอฮุมมะ ญันนิบนัชชัยฏอนะ วะญันนิบิชชัยฏอนะ มารอซักตะนา" [1] *ถ้าหากว่าอัลลอฮฺ จะกำหนดให้เกิดลูกกับทั้งสองในการนั้น ชัยฏอนไม่สามารถจะทำร้ายเขาได้เลย"*

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/136)

﴿ وَلَا تَجْعَلُوا۟ ٱللَّهَ عُرْضَةً لِّأَيْمَٰنِكُمْ أَن تَبَرُّوا۟ وَتَتَّقُوا۟ وَتُصْلِحُوا۟ بَيْنَ ٱلنَّاسِ ۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾ لَّا يُؤَاخِذُكُمُ ٱللَّهُ بِٱللَّغْوِ فِىٓ أَيْمَٰنِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾ ﴾

224.และพวกเจ้าจงอย่าให้อัลลอฮฺเป็นอุปสรรคขัดขวางเนื่องจากการสาบานของพวกเจ้า ในการที่พวกเจ้าจะกระทำความดี และมีความยำเกรง และในการที่พวกเจ้าจะประนีประนอมระหว่างผู้คน และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้

225.อัลลอฮฺ จะไม่ทรงเอาโทษแก่พวกเจ้าด้วยคำพูดพล่อย ๆ ในการสาบานของพวกเจ้า แต่ทว่าพระองค์จะทรงเอาโทษแก่พวกเจ้า ด้วยการสาบานที่หัวใจของพวกเจ้ามีจุดมุ่งหมาย และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงขันติ

ห้ามสาบานโดยการละทิ้งการงานที่ดีๆ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า พวกท่านจงอย่าทำให้การสาบานต่ออัลลอฮฺ เป็นการขัดขวางการทำดี และการติดต่อวงศ์ญาติ โดยสาบานว่าจะไม่ทำดี ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

---

(1) ความหมายบทขอพร "ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ โอ้อัลลอฮฺ ขอได้โปรดให้ชัยฏอนห่างไกลไปจากเรา และขอได้โปรดให้ชัยฏอนห่างไกล ไปจากสิ่งที่พระองค์ประทานให้แก่เรา"

﴿ وَلَا يَأْتَلِ أُوْلُواْ ٱلْفَضْلِ مِنكُمْ وَٱلسَّعَةِ أَن يُؤْتُوٓاْ أُوْلِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينَ وَٱلْمُهَٰجِرِينَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ وَلْيَعْفُواْ وَلْيَصْفَحُوٓاْ ۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَكُمْ ۗ ﴾

"และผู้มีเกียรติ และผู้มั่งคั่งในหมู่พวกเจ้า จงอย่าได้สาบานที่จะไม่ให้ (ความช่วยเหลือ) แก่ญาติสนิท แก่คนยากจน และผู้ที่อพยพในหนทางของอัลลอฮฺ และพวกเขาจงอภัย และยกโทษ (ให้แก่เขาเถิด) พวกเจ้าไม่ชอบหรือที่อัลลอฮฺจะทรงอภัยโทษให้แก่พวกเจ้า"

(ซูเราะฮฺ อันนูรฺ อายะฮฺที่ 22)

การยืนยันสาบานเช่นนั้นจะมีบาปแก่ผู้ที่สาบาน และการจะล้มเลิกการสาบานก็โดยการเสียกัฟฟาเราะฮฺ

ดังที่อัลบุคอรี ได้บันทึกรายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ จากท่านนบี ﷺ ว่า

(نَحْنُ الْآخِرُوْنَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)

"พวกเราเป็นกลุ่มสุดท้ายที่จะอยู่ก่อนในวันกิยามะฮฺ"

(ฟัตฮุลบารีย์ 12/441)

และท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(وَاللهِ لَأَنْ يَلِجَّ أَحَدُكُمْ بِيَمِينِهِ فِي أَهْلِهِ آثَمُ لَهُ عِنْدَ اللهِ مِنْ أَنْ يُعْطِيَ كَفَّارَتَهُ الَّتِي افْتَرَضَ اللهُ عَلَيْهِ)

"ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ การที่คนหนึ่งคนใดในหมู่พวกเจ้าจะดื้อดึง ด้วยการสาบานของเขาเกี่ยวกับในครอบครัวของเขา จะมีบาปสำหรับเขา ณ ที่อัลลอฮฺก็โดยการที่เขาต้องจ่ายกัฟฟาเราะฮฺที่อัลลอฮฺทรงกำหนดให้แก่เขา (ถึงจะหลุดพ้นได้)"

ซึ่งเช่นเดียวกันนี้ มุสลิม และอะหฺมัด ก็ได้รายงานเอาไว้

(มุสลิม 3/1276, อะหฺมัด 2/317)

อะลี อิบนุ ฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยนำมาจาก อิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และพวกเจ้าจงอย่าให้อัลลอฮฺ เป็นอุปสรรคขัดขวางเนื่องจากการสาบานของพวกเจ้า** ﴾ ว่าท่านจงอย่าให้มีอุปสรรคขัดขวางอันเนื่องจากการสาบานของท่านที่จะกระทำความดี แต่จงเสียกัฟฟาเราะฮฺทดแทนไป และทำความดีเสียเถิด

(อัฏฏอบารี 4/422)

เช่นเดียวกัน มัสรูก, อัชชะอฺบีย์, อิบรอฮีม, อันนะคออีย์, มุญาฮิด, ฏอวูส, สะอีด อิบนุ อิกริมะฮฺ, อะฏออฺ, อิกริมะฮฺ, มักฮูล, อัซซุฮฺรีย์, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อัรรอเบียะฮฺ อิบนุ อนัส, อัฏเฏาะฮาก, อะฏออฺ อัลคอรอซานีย์ และอัสสุดดีย์ ﷺ ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/700 – 702)

และได้สนับสนุนคำพูดนักปราชญ์เหล่านั้น ก็คือฮะดีษที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองที่รายงานโดย อบูมูซา อัลอัชอะรีย์ ﷺ ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِنِّي وَاللهِ إِنْ شَاءَ اللهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا)

"แท้จริง ฉันนั้นขอสาบานต่ออัลลอฮฺ หากอัลลอฮฺทรงประสงค์ ฉันจะไม่สาบานต่อการสาบานอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วฉันเห็นอย่างอื่นจากนั้นดีกว่า ฉันก็ต้องกลับไปเอาอันที่ดีกว่า และทำให้มันเป็นที่อนุมัติเสีย"

(ฟัตฮุลบารีย์ 11/525, มุสลิม 3/1268)

และมุสลิมได้บันทึกรายงานจากอบีฮุร็อยเราะฮฺ ว่า แท้จริงท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِيْنٍ فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِيْنِهِ وَلْيَفْعَلِ الَّذِيْ هُوَ خَيْرٌ)

"ใครที่สาบานอย่างหนึ่ง แล้วเห็นอย่างอื่นดีกว่า เขาจงเสียกัฟฟาเราะฮฺ แทนการสาบานของเขา และจงทำสิ่งที่ดีกว่า"

(มุสลิม 3/1272)

การสาบานพล่อยๆ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **อัลลอฮฺจะไม่ทรงเอาโทษแก่พวกเจ้าด้วยคำพูดพล่อย ๆ ในการสาบานของพวกเจ้า** ﴾ คือพระองค์จะไม่ลงโทษพวกเจ้า และไม่ทำให้เกิดความจำเป็นด้วยกับคำพูดที่ออกมาจากการสาบานพล่อยๆ คือผู้สาบานไม่ได้มีเจตนา และถือเป็นเรื่องจริงจังอะไร แต่มันติดลิ้นติดปากไปตามประเพณี โดยไม่จริงจังอะไร ดังที่มีปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง รายงานโดยอบูฮุร็อยเราะฮฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَنْ حَلَفَ فَقَالَ فِيْ حَلَفِهِ بِالْلاَتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ)

"ผู้ใดได้สาบาน โดยกล่าวในการสาบานของเขาว่า ด้วยเจว็ดอัลลาต และอัลอุซซา เขาจงกล่าวว่า "ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮฺ" (ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮฺ) เถิด"

(ฟัตฮุลบารีย์ 11/545, มุสลิม 2/1268)

ฮะดีษบทนี้ท่านได้กล่าวมันแก่กลุ่มชนหนึ่งที่พึ่งผ่านยุคญาฮิลียะฮฺมาหมาดๆ ให้มาเข้ารับอิสลาม ลิ้นของพวกเขาก็ยังติดการสาบานต่อเจว็ดอัลลาตอยู่โดยไม่ได้เจตนา และเป็นการพลั้งพลาดไป ดังนั้น พวกเขาจึงถูกใช้ให้กล่าวคำแสดงความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงได้ตรัสว่า ﴾ **แต่ทว่า พระองค์จะทรงเอาโทษแก่พวกเจ้า ด้วยการสาบานที่หัวใจของพวกเจ้ามีจุดมุ่งหมาย** ﴿

และอีกอายะฮฺหนึ่งที่พระองค์ ตรัสว่า

﴾ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدتُّمُ ٱلْأَيْمَٰنَ ﴿

"แต่ทว่า พระองค์จะทรงเอาโทษแก่พวกเจ้าด้วยถ้อยคำที่พวกเจ้าจงใจสาบาน"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 89)

อบูดาวูด ได้กล่าวไว้ใน (บท การสาบานพล่อย ๆ) ต่อจากนั้นก็ได้รายงานมาจากอะฏออฺ ในเรื่องการสาบานพล่อย ๆ ว่า ท่านหญิงอาอิชะฮฺ ได้เล่าว่า แท้จริงท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(اَللَّغْوُ فِي الْيَمِيْنِ هُوَ كَلَامُ الرَّجُلِ فِي بَيْتِهِ: كَلَّا وَاللهِ وَبَلَى وَاللهِ)

"ความพล่อยในการสาบาน ก็คือ คำพูดของคนหนึ่งในบ้านของเขา เปล่า วัลลอฮฺ และใช่วัลลอฮฺ"

(อบูดาวูด 3/572)

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจาก อิบนุ อับบาส ว่า การสาบานพล่อยๆ คือ การที่ท่านสาบานโดยที่ท่านกำลังโกรธ

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/716)

ได้มีรายงานอีกจาก อิบนิ อับบาส ว่าการสาบานพล่อยๆ นั้น คือ การที่ท่านห้ามของที่เป็นที่ฮาลาลแก่ท่าน ดังกล่าวนี้ไม่จำเป็นที่ท่านจะต้องเสียกัฟฟาเราะฮฺ

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/715)

และเช่นเดียวกับรายงานจากสะอีด อิบนุ อิกริมะฮฺ

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/715)

อบูดาวูด ได้กล่าวไว้ใน **"บทที่ว่าการสาบานขณะโกรธ"** ซึ่งได้รายงานมาจากสะอีด อิบนุล มุซัยยับ ว่าแท้จริงพี่น้องชาวอันซอรฺสองคนโดยที่ระหว่างทั้งสองมีมรดกเกี่ยวพันกัน แล้วคนหนึ่งได้ถามถึงส่วนได้ของอีกคนหนึ่ง แล้วอีกคนหนึ่งได้ตอบว่า หากท่านนับมันแล้ว ทำไมจึงมาถามฉันเกี่ยวกับส่วนได้อีก ทรัพย์ของฉันทั้งหมดนั้นอยู่ในประตูของอัลกะอฺบะฮฺ แล้วท่านอุมัรฺ จึงได้กล่าวแก่เขาว่าแท้จริง อัลกะอฺบะฮฺนั้นมั่งคั่งอยู่แล้ว ไม่มีทรัพย์ของท่านอยู่หรอก จงชดเชยด้วยการเสียกัฟฟาเราะฮฺต่อคำพูดที่มีการสาบานของท่าน และจงพูดความจริงกับพี่น้องของท่านเถิด ฉันเคยได้ยินท่านรอซูล ﷺ กล่าวว่า

(لَا يَمِيْنَ عَلَيْكَ وَلَا نَذَرَ فِيْ مَعْصِيَةِ الرَّبِّ ﷻ وَفِيْ قَطِيعَةِ الرَّحِمِ وَفِيْمَا لَا تَمْلِكُ)

"ไม่ถือเป็นการสาบานที่เป็นการบังคับแก่ท่าน และไม่ถือเป็นการบนบานในเรื่องที่เป็นการฝ่าฝืนต่อพระผู้อภิบาล ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงสูงส่ง และในการตัดขาดเครือญาติ และในสิ่งที่ท่านไม่ได้มีกรรมสิทธิ์"

(อบูดาวูด 3/581)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แต่ทว่า พระองค์จะทรงเอาโทษแก่พวกเจ้า ด้วยการสาบานที่หัวใจของพวกเจ้ามีจุดมุ่งหมาย** ﴿

อิบนุ อับบาส, มุญาฮิด และคนอื่นๆ ได้กล่าวว่าข้อความนี้หมายถึง การสาบานอย่างหนึ่งโดยที่เขาทราบดีว่าเป็นการโกหก

มุญาฮิดและคนอื่นๆ ได้กล่าวว่าคือเช่นเดียวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴾ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدتُّمُ ٱلْأَيْمَٰنَ ﴿

"แต่ทว่า พระองค์จะทรงเอาโทษแก่พวกเจ้า ด้วยถ้อยคำที่พวกเจ้าจงใจสาบาน...... ไปจนกระทั่งจบอายะฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 89)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงขันติ** ﴿ คือ อภัยโทษให้แก่บ่าวของพระองค์ และขันติต่อพวกเขา

﴿ لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَآئِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِن فَآءُو فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢٦﴾ وَإِنْ عَزَمُوا۟ ٱلطَّلَٰقَ فَإِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾ ﴾

226. สำหรับบรรดาผู้ที่สาบานว่า จะไม่มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของเขานั้น ให้มีการรอคอยไว้สี่เดือน แล้วถ้าหากเขากลับคืนดี แน่นอน อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ

227. และถ้าพวกเขาตัดสินใจเด็ดขาดที่จะหย่าแล้วไซร้ แน่นอน อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้

"อัลอีลาอฺ" การสาบานว่าจะไม่มีเพศสัมพันธ์กับภรรยา และข้อชี้ขาด

คำว่า "อัลอีลาอฺ" คือ การสาบาน เมื่อคนหนึ่งได้สาบานว่าจะไม่มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของเขา เป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งในช่วงดังกล่าวนั้น บางทีก็อาจจะน้อยกว่า 4 เดือน หรือเกินกว่า แล้วถ้าปรากฏว่ามันน้อยกว่า 4 เดือน ก็ให้เขารอไปจนครบระยะเวลา 4 เดือน หลังจากนั้นเขาก็มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของเขา โดยนางก็จะต้องอดทน โดยไม่มีสิทธิ์อะไรแก่นางที่จะไปเรียกร้องสิ่งชดเชยใดๆ ในช่วงระยะเวลานั้น อย่างนี้แหละ ดังที่มีระบุอยู่ในฮะดีษเศาะฮีฮฺทั้งสองรายงานจากอาอิชะฮฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ เคยสาบานว่าจะไม่มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของท่านเป็นเวลา 1 เดือน แล้วในวันที่ 29 ของเดือน อัลลอฮฺก็ได้ประทานอายะฮฺลงมา และท่านได้กล่าวว่า (اَلشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُوْنَ) ความว่า "เดือนหนึ่งนั้นมี 29 วัน"

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/380, มุสลิม 2/1113)

และในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองอีก รายงานจากอุมัรฺ อิบนิล ค็อฏฏ็อบ เช่นเดียวกัน

(ฟัตฮุลบารีย์ 4/143, มุสลิม 2/1110)

ในกรณีที่เกินระยะเวลา 4 เดือน ภรรยามีสิทธิ์ที่จะเรียกร้องต่อสามีดังนี้

ก. ให้มามีเพศสัมพันธ์กับนาง

ข. ให้หย่านางเสีย

ในการนี้ โดยให้ผู้พิพากษาบังคับสามีให้ดำเนินการเช่นนั้น เพื่อที่จะได้ไม่สร้างความเสียหาย และเดือดร้อนต่อภรรยา

และด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **สำหรับบรรดาผู้ที่สาบานว่าจะไม่มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของเขานั้น** ﴾ คือเขาสาบานว่าจะไม่ร่วมเพศกับภรรยาของเขาในเรื่องนี้จึงเป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่าการสาบาน (อัลอีลาอฺ) เช่นนั้นเจาะจงเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับภรรยาโดยไม่เกี่ยวกับทาส ดังที่เป็นไปตามทรรศนะของนักปราชญ์ส่วนใหญ่ ﴿ **ให้มีการรอคอยไว้สี่เดือน** ﴾ คือให้สามีรอคอยเป็นระยะเวลา 4 เดือน นับจากที่มีการสาบาน หลังจากนั้นก็ให้มีการเท้าทวง หรือเรียกร้องให้มีความสัมพันธ์ทางเพศเช่นเดิม หรือหย่าขาดจากกันไป ด้วยเหตุนี้อัลลอฮฺจึงตรัสว่า ﴿ **แล้วถ้าหากเขากลับคืนดี** ﴾ คือกลับมาเป็นอย่างเดิม ข้อความนี้ เป็นสำนวนที่เป็นนัยถึงการร่วมเพศ โดยที่อิบนุ อับบาส, มัสรูก, อัชชะอฺบีย์, สะอีด อิบนุ อิกริมะฮฺ และคนอื่นๆ ก็ได้กล่าวเช่นนั้น ซึ่งในจำนวนนั้นก็มี อิบนุ ญะรีรฺ ﵀ รวมอยู่ด้วย

(อัฏฏอบารี 4/466 – 467)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **แน่นอน อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ** ﴾ อันเนื่องจากความหุนหันต่อสิทธิ์ของนาง ด้วยการสาบานดังกล่าว

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และถ้าพวกเขาตัดสินใจเด็ดขาดที่จะหย่าแล้วไซร้** ﴾ เป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่า การหย่านั้นจะยังไม่เกิดขึ้นเพียงแต่เวลาได้ผ่านพ้นมา 4 เดือน ดังที่มาลิกได้รายงานมาจาก นาเฟียะอฺ จากอับดิลลาฮฺ อิบนิ อุมัรฺ ว่าความจริงเขาได้กล่าวว่า เมื่อคนหนึ่งได้สาบานว่า จะไม่ร่วมเพศกับภรรยาของเขา การหย่าร้างนั้นจะยังไม่เกิดขึ้น แม้เวลาจะผ่านมา 4 เดือน ก็ตามจนกว่าเรื่องจะยุติ คือหย่าขาดกันไป หรือมาอยู่ร่วมกัน (ร่วมเพศกัน) *(อัลมุวัฏเฏาะอฺ 2/556) โดยที่อัลบุคอรีก็ได้นำเสนอฮะดีษนี้ด้วย (ฟัตฮุลบารีย์ 9/335)*

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานมาจาก สุเฮล อิบนุ อบีซอและฮฺ จากบิดาของเขาว่า ฉันได้ถามศอฮาบะฮฺ จำนวน 12 คน เกี่ยวกับชายคนหนึ่งสาบานว่า จะไม่ร่วมเพศกับภรรยาของเขาพวกเขาทั้งหมดตอบว่า ไม่มีปัญหาอะไรในช่วงนั้น จนกว่าเวลาจะผ่านไป 4 เดือน พอผ่านไปแล้วก็ให้หยุดดูว่า หากเขากลับมาคืนดี (ร่วมเพศ) กับนาง หรือหย่านาง

(อัฏฏอบารี 4/493)

อัดดารอกุฏนีย์ ก็ได้รายงานฮะดีษนี้ จากรายงานของสุเฮลเช่นเดียวกัน

(อัดดารอกุฏนีย์ 4/61)

(ฉันขอกล่าวว่า) คือได้มีรายงานมาจากอุมัรฺ , อุษมาน, อะลี, อะบิดดัรฺดาอฺ, อาอิชะฮฺ มารดาศรัทธาชน, อิบนุ อุมัรฺ และอิบนุ อับบาส และเช่นนี้แหละที่สะอีด อิบนุล มุซัยยับ, อุมัรฺ อิบนุ อับดิลอะซีซ, มุญาฮิด, ฏอวูส, มุฮัมมัด อิบนุ กะอับ และอัลกอเซ็ม ก็กล่าวอย่างนั้น

﴿ وَٱلْمُطَلَّقَٰتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَٰثَةَ قُرُوٓءٍ ۚ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكْتُمْنَ
مَا خَلَقَ ٱللَّهُ فِىٓ أَرْحَامِهِنَّ إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ ۚ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ
فِى ذَٰلِكَ إِنْ أَرَادُوٓا۟ إِصْلَٰحًا ۚ وَلَهُنَّ مِثْلُ ٱلَّذِى عَلَيْهِنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ ۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ
دَرَجَةٌ ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾ ﴾

228. และบรรดาหญิงที่ถูกหย่า พวกนางต้องรอคอยตนเองสามกุรูอฺ และไม่อนุญาตให้แก่พวกนาง ในการที่พวกนางจะปกปิดสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงบังเกิดขึ้นในมดลูกของพวกนาง หากพวกนางศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลก และบรรดาสามีของนางนั้นเป็นผู้มีสิทธิ์กว่าในการให้พวกนางกลับมาในกรณีดังกล่าว หากพวกเขาปรารถนาประนีประนอม และพวกนางนั้นจะได้รับเช่นเดียวกับสิ่งที่เป็นหน้าที่ของพวกนางจะต้องปฏิบัติโดยชอบธรรม และสำหรับบรรดาชายนั้นมีฐานะเหนือกว่าพวกนางขั้นหนึ่ง และอัลลอฮฺนั้น เป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ

อธิบายให้ทราบถึงอิดดะฮฺของหญิงที่ถูกหย่า

เรื่องนี้เป็นคำสั่งจากอัลลอฮฺ ﷻ แก่หญิงที่ถูกสามีหย่าโดยที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับสามีมาแล้ว ซึ่งจะต้องถือ "อัลกุรอฺ" เป็นเกณฑ์ โดยให้นางรอคอย คืออยู่ในอิดดะฮฺเป็นเวลา 3 กุรูอฺ ต่อจากนั้น นางจะแต่งงานใหม่ได้ตามแต่นางจะประสงค์

ความหมายของคำว่า "อัลกุรอฺ" (اَلْقُرْءُ)

อัฎเฏาะบะรีย์ ได้รายงานมาจากอัลกอมะฮฺ ว่า พวกเราเคยอยู่ที่ท่านอุมัรฺ อิบนุล ค็อฏฏ็อบ ﷺ แล้วมีผู้หญิงคนหนึ่งมาหาท่าน แล้วกล่าวว่าแท้จริง สามีของดิฉันได้แยกกับดิฉันด้วยหนึ่งหรือสอง แล้วเขาก็มาหาดิฉันโดยที่ดิฉันได้เอาน้ำของดิฉันมาตั้งไว้ และดิฉันได้ถอดเสื้อผ้าของดิฉัน และปิดประตูของดิฉัน แล้วอุมัรฺ จึงได้กล่าวแก่อับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด ว่าท่านเห็นว่าเรื่องนี้เป็นอย่างไร? เขาตอบว่า ฉันเห็นว่าเรื่องนี้ ภรรยาของเขานั้นคืออยู่ในช่วงที่ไม่อนุญาตให้

นางละหมาด (ช่วงมีเลือดประจำเดือน) อุมัรฺจึงกล่าวว่า ฉันก็เห็นเช่นเดียวกับท่าน

(อัฏฏอบารี 4/502)

และเช่นเดียวกันนี้ได้มีรายงานมาจากอบีบักรฺ อัศศิดดี๊ก, อุมัรฺ, อุษมาน, อะลี, อะบิดดัรฺดาอฺ, อุบาดะฮฺ อิบนุศศอมิต, อนัส อิบนุ มาลิก, อิบนุ มัสอูด, มุอาซ, อุบัยยฺ อิบนุ กะอับ, อบีมูซา อัลอัชอะรีย์, อิบนุ อับบาส, สะอีด อิบนุล มุซัยยับ, อัลกอมะฮฺ, อัลอัสวัด, อิบรอฮีม, มุญาฮิด, อะฏออฺ, ฏอวูส, สะอีด อิบนุ อิกริมะฮฺ, อิกริมะฮฺ, มุฮัมมัด อิบนุ ซีรีน, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัชชะอฺบีย์, อัรรอเบียะอฺ มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อัสสุดดีย์, มักฮูล, อัฎเฎาะฮาก และ อะฏออฺ อัลคอรอซานีย์ โดยพวกเขาได้กล่าวว่า "อัลอักรออฺ" ซึ่งเป็นพหูพจน์ของคำว่า "อัลกุรอฺ" คือ ช่วงที่มีเลือดประจำเดือน สิ่งที่มาสนับสนุนคำพูดของพวกเขาก็คือ ฮะดีษที่ได้บันทึกโดยอบูดาวูด และอันนะซาอี รายงานโดยฟาฏิมะฮฺ บินติ อบีฮุบัยชฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวแก่นางว่า

(دَعِي الصَّلَاةَ أَيَّامَ أَقْرَائِكَ)

"เธอจงงดละหมาด ตามวันอักรออฺของเธอ"

(อบูดาวูด 1/191, อันนะซาอี 6/211)

ฮะดีษนี้ ถ้าแม้ว่าถูกต้อง ก็ปรากฏอย่างชัดเจนว่า คำว่า "อัลกุรอฺ" ก็คือ การมีรอบเดือนหรือช่วงมีเลือดประจำเดือน แต่ทว่า อัลมุนซิรฺ ผู้รายงานฮะดีษคนหนึ่งได้กล่าวว่าสายรายงานฮะดีษนี้ มีคนเหนึ่งชื่ออบูฮาติม ซึ่งเป็นคนที่มัจญ์ฮุล ลึกลับ ไม่มีใครที่รู้จัก โดยที่อิบนุ ฮิบบานได้กล่าวเรื่องนี้ไว้ในหนังสือ "อัซซิกอต"

คำของสตรีเป็นที่รับได้ทั้งในช่วงมีเลือดประจำเดือน และในช่วงสะอาดจากเลือดประจำเดือน

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และไม่อนุญาตให้แก่พวกนางในการที่พวกนางจะปกปิดสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงบังเกิดขึ้นในมดลูกของนาง** ﴿ คือการมีครรภ์ หรือมีเลือดประจำเดือน โดยที่อิบนุ อับบาส, อิบนุ อุมัรฺ, มุญาฮิด, อัชชะอฺบีย์, อัลฮะกัม อิบนุ อุยัยนะฮฺ, อัรรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อัฎเฎาะฮาก และคนอื่นๆ ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/744 และ 745)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **หากพวกนางศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันปรโลก** ﴿ ข้อความนี้เป็นการขู่สำทับพวกนางมิให้พูดไม่ตรงความเป็นจริง และชี้ให้เห็นว่าสรรพนามที่

กลับไปนั้นไปหาพวกนาง เพราะมันเป็นเรื่องที่ไม่มีใครรู้ดีไปกว่าพวกนางซึ่งการหาหลักฐานจะเกิดอุปสรรคในเรื่องดังกล่าวโดยทั่วๆ ไป ดังนั้น เรื่องนี้จึงเป็นคำสั่งที่กลับไปหาพวกนาง และยืนยันให้นางได้พูดความจริงไม่ว่าจะโดยทันทีหรือหลังจากเวลาได้ผ่านไประยะหนึ่ง คือเมื่อหมดอิดดะฮฺ นั่นเอง ดังนั้น อัลลอฮฺจึงใช้ให้นางพูดความจริงในเรื่องนี้โดยไม่ขาดและไม่เกิน

สามีมีสิทธิ์ที่จะกลับไปคืนดีกับนาง

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และบรรดาสามีของนางนั้นเป็นผู้มีสิทธิ์กว่าในการให้พวกนางกลับมาในกรณีดังกล่าว หากพวกเขาปรารถนาประนีประนอม** ﴿ คือสามีของนางที่เป็นผู้หย่านางนั้นมีสิทธิ์ที่จะให้นางกลับมาเป็นเช่นเดิม ตราบที่นางยังอยู่ในช่วงอิดดะฮฺของนาง ถ้าปรากฏว่าเป้าหมายในการให้กลับมาเป็นเช่นเดิมเพื่อให้เกิดความดี และเป็นการประนีประนอม ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่จะคืนดีกัน

ส่วนการหย่าที่เป็นบาเอ็น "ขั้นเด็ดขาด" ยังไม่มีอยู่ในขณะที่ได้มีการประทานอายะฮฺนี้ลงมา แต่จะได้มีการเจาะจงโดยเฉพาะในเรื่องการหย่า 3 ครั้ง สำหรับสภาพในช่วงประทานอายะฮฺนี้ลงมา ปรากฏว่าผู้ชายมีสิทธิ์ที่จะกลับไปไม่คืนดีกับภรรยา แม้จะหย่าเป็น 100 ครั้ง ก็ตาม และเมื่อได้มีการเจาะจงการหย่าเพียง 3 ครั้ง ในอายะฮฺถัดไป การหย่าของผู้คนก็เลยกลายเป็นการหย่าแบบบาเอ็น (เด็ดขาด) และไม่บาเอ็น (ไม่เด็ดขาด)

สิทธิของสามีภรรยา

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และพวกนางนั้นจะได้รับเช่นเดียวกับสิ่งที่เป็นหน้าที่ของพวกนางจะต้องปฏิบัติโดยชอบธรรม** ﴿ คือสำหรับสิทธิของนางที่มีต่อผู้ชาย คือสามีของนางก็เช่นเดียวกับสิทธิของผู้ชายที่มีต่อพวกนาง ดังนั้น แต่ละคนจึงต้องปฏิบัติหน้าให้ดีต่ออีกคนหนึ่ง ดังที่ปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิมรายงานจากญาบิรฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวไว้ในการกล่าวปราศรัยในการทำฮัจญ์แห่งการอำลา ว่า

(فَاتَّقُوْا اللهَ فِي النِّسَاءِ فَإِنَّكُمْ أَخَذْتُمُوْهُنَّ بِأَمَانَةِ اللهِ وَاسْتَحْلَلْتُمْ فُرُوجَهُنَّ بِكَلِمَةِ اللهِ وَلَكُمْ عَلَيْهِنَّ أَنْ لَا يُوْطِئْنَ فُرُشَكُمْ اَحَدًا تَكْرَهُوْنَهُ فَإِنْ فَعَلْنَ ذٰلِكَ فَاضْرِبُوْهُنَّ ضَرْبًا غَيْرَ مُبَرِّحٍ وَلَهُنَّ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ)

"พวกเจ้าจงยำเกรงต่ออัลลอฮฺในเรื่องของสตรี เพราะความจริงพวกเจ้าได้เอาพวกนางมาด้วยความรับผิดชอบที่มีต่ออัลลอฮฺ และพวกเจ้าได้ทำให้อวัยวะเพศ

ของนางเป็นที่อนุมัติ ด้วยพระดำรัสของอัลลอฮฺ โดยพวกเจ้ามีสิทธิ์ต่อพวกนางที่จะไม่ให้คนใดที่พวกเจ้าไม่ชอบมานอนที่ๆ นอนของพวกเจ้า แล้วถ้าพวกนางทำดังกล่าวนั้น พวกเจ้าก็จงตีพวกนางด้วยการตีที่ไม่ทำให้เกิดบาดแผล นางมีสิทธิ์ที่จะได้รับค่าครองชีพของนาง และเครื่องนุ่งห่มของนางด้วยดี"

(มุสลิม 2/886)

ในฮะดีษที่รายงานโดยบะฮฺ อิบนิ ฮะกีม จากมุอาวียะฮฺ อิบนิ ฮัยดะฮฺ อัลกุชัยรีย์ จากบิดาของเขา จากปู่ของเขาว่า เขาได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ อะไรคือสิทธิของภรรยาคนหนึ่งคนใดในพวกเรา? ท่านตอบว่า

(أَنْ تُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ وَلَا تَضْرِبِ الْوَجْهَ وَلَا تُقَبِّحْ وَلَا تَهْجُرْ إِلَّا فِي الْبَيْتِ)

"ท่านจะต้องให้อาหารแก่นางเมื่อท่านกินอาหาร และให้เครื่องนุ่งห่มแก่นาง เมื่อท่านสวมใส่เครื่องนุ่งห่ม ท่านจงอย่าตบใบหน้า (ของนาง) อย่าพูดคำหยาบ (กับนาง) และจงอย่าหนีนางไป นอกจากภายในบ้านเท่านั้น"

(อบูดาวูด 2/606)

วะเกียะอฺ ได้กล่าวโดยนำมาจากบะชีรฺ อิบนิ สุลัยมาน จากอิกริมะฮฺ จากอิบนิ อับบาส ว่า ความจริงฉันชอบที่จะแต่งตัวขณะที่อยู่กับภรรยา เช่นกับที่ชอบที่จะให้ภรรยาแต่งตัวขณะที่อยู่กับฉัน เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และพวกนางนั้นจะได้รับเช่นเดียวกับสิ่งที่เป็นหน้าที่ของพวกนางจะต้องปฏิบัติโดยชอบธรรม** ﴿ โดยที่อิบนุ ญะรีรฺ และอิบนุ อบีฮาติม ก็ได้รายงานเช่นนี้ด้วย

(อัฏฏอบะรีย์ 4/532, อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/750)

ข้อดีของผู้ชาย

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และสำหรับบรรดาชายนั้นมีฐานะเหนือกว่าพวกนางขั้นหนึ่ง** ﴿ คือสถานภาพในการบังเกิด อุปนิสัย ตำแหน่ง การเชื่อฟังคำสั่ง การบริจาค การทำหน้าที่เป็นประโยชน์ ทั้งในโลกนี้และปรโลก ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴾ ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖ وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡۚ ﴿

"บรรดาชายนั้น คือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองเลี้ยงดูบรรดาหญิง เนื่องด้วยการที่อัลลอฮฺได้ทรงให้บางคนในหมู่พวกเขาเหนือกว่าอีกบางคน และด้วยการที่พวกเขาได้จ่ายทรัพย์ของพวกเขาไป (ในการเลี้ยงดูภรรยา)"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 34)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ** ﴾ คือทรงเดชานุภาพในการจัดการกับผู้ที่ฝ่าฝืน และขัดคำสั่งของพระองค์ และทรงปรีชาญาณในการสั่งใช้ วางบทบัญญัติ และข้อกำหนดต่างๆ

﴿ ٱلطَّلَٰقُ مَرَّتَانِۖ فَإِمۡسَاكُۢ بِمَعۡرُوفٍ أَوۡ تَسۡرِيحُۢ بِإِحۡسَٰنٖۗ وَلَا يَحِلُّ لَكُمۡ أَن
تَأۡخُذُواْ مِمَّآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ شَيۡـًٔا إِلَّآ أَن يَخَافَآ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ ٱللَّهِۖ فَإِنۡ خِفۡتُمۡ
أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ ٱللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَا فِيمَا ٱفۡتَدَتۡ بِهِۦۗ تِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِ فَلَا تَعۡتَدُوهَاۚ
وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ ٱللَّهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ٢٢٩ فَإِن طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُۥ مِنۢ بَعۡدُ
حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوۡجًا غَيۡرَهُۥۗ فَإِن طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَآ أَن يَتَرَاجَعَآ إِن ظَنَّآ أَن يُقِيمَا
حُدُودَ ٱللَّهِۗ وَتِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ ٢٣٠ ﴾

229.การหย่านั้นมีสองครั้ง แล้วให้มีการยับยั้งไว้โดยชอบธรรม หรือไม่ก็ให้ปล่อยไปพร้อมกับการทำความดี และไม่อนุญาตแก่พวกเจ้าในการที่พวกเจ้าจะเอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากสิ่งที่พวกเจ้าได้ให้แก่นาง (มะฮัรฺ) นอกจากทั้งสองเกรงว่าจะไม่สามารถดำรงไว้ซึ่งขอบเขตของอัลลอฮฺได้เท่านั้น ถ้าหากพวกเจ้าเกรงว่าเขาทั้งสองจะไม่ดำรงไว้ซึ่งขอบเขตของอัลลอฮฺแล้วไซร้ ก็ไม่มีบาปใดๆ แก่เขาทั้งสองในสิ่งที่นางใช้ไถ่ตัวนาง เหล่านั้นแหละคือขอบเขตของอัลลอฮฺ พวกเจ้าจงอย่าละเมิดมัน ชนเหล่านั้นแหละ คือผู้อธรรมแก่ตัวเอง

230.ถ้าหากพวกเขาได้หย่านางอีก นางก็ไม่เป็นที่อนุมัติแก่เขาหลังจากนั้นจนกว่าจะแต่งงานกับสามีอื่นจากเขา แล้วถ้าหากสามีนั้นหย่านาง ก็ไม่มีบาปใดๆ แก่ทั้งสองที่จะคืนดีกันใหม่ หากเขาทั้งสอง

คิดว่าจะดำรงไว้ซึ่งขอบเขตของอัลลอฮฺได้ และนั่นแหละคือขอบเขตของอัลลอฮฺ ซึ่งพระองค์ทรงแจกแจงมันอย่างแจ่มแจ้งแก่กลุ่มชนที่ทราบดี

เจาะจงการหย่าเพียง 3 ครั้ง อธิบายให้ทราบถึง ฏอลากร็อจอี และ ฏอลากบาเอ็น

บรรดาอายะฮฺเหล่านี้ได้ถูกนำมากล่าว ก็อันเนื่องจากในระยะแรกๆ ของอิสลามนั้น ผู้ชาย (สามี) มีสิทธิ์ที่จะกลับคืนดีกับภรรยาได้ตลอด ถึงแม้เขาจะหย่านางเป็น 100 ครั้งก็ตาม ตราบที่นางยังอยู่ในอิดดะฮฺ มันจึงเป็นปัญหา และเกิดความยุ่งยากแก่บรรดาภรรยา อัลลอฮฺจึงได้จำกัดการหย่าไว้เพียง 3 ครั้ง หรือ 3 ฏอลากเท่านั้น และยังอนุญาตให้สามีกลับคืนดีกับนางได้ ในการหย่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ได้ แล้วถ้าหย่าเป็นครั้งที่ 3 ก็ถือเป็นฏอลากบาเอ็น หย่าขาดจากกันจะกลับมาคืนดีกันอีกไม่ได้ นอกจากต้องไปแต่งงานกับชายคนใหม่แล้วจนกว่าชายคนนั้นจะหย่าขาดกับนาง ถึงจะให้โอกาสกลับมาคืนดีกันใหม่ โดยการแต่งงานใหม่ และเสียมะฮัรฺใหม่ ซึ่งดังกล่าวนั้นต้องทำจริงๆ จะทำเล่นๆ หลอกๆ ไม่ได้ ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **การหย่านั้นมีสองครั้ง แล้วให้มีการยับยั้งไว้โดยชอบธรรม หรือไม่ก็ให้ปล่อยไปพร้อมกับทำความดี** ﴾

อบูดาวูด ﷺ ได้กล่าวไว้ในหนังสือสุนันของเขา (บทการยกเลิกกลับมาคืนดีกัน หลังจากที่หย่า 3 ฏอลากแล้ว) ต่อจากนั้น ได้มีรายงานจาก อิบนิ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสที่ว่า

﴿ وَٱلْمُطَلَّقَٰتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَٰثَةَ قُرُوٓءٍ ۚ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ فِىٓ أَرْحَامِهِنَّ ﴾

"และบรรดาหญิงที่ถูกหย่า พวกนางต้องรอคอยตนเองสามกุรูอฺ และไม่อนุญาตให้แก่พวกนาง ในการที่พวกนางจะปกปิดสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงบังเกิดขึ้นในมดลูกของพวกนาง.......ไปจนกระทั่งจบอายะฮฺ"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 228)

ทั้งนี้ ก็เพราะว่าผู้ชายนั้นเมื่อเขาหย่าภรรยาของเขา เขาก็มีสิทธิ์ที่จะกลับคืนดีแก่นาง ถึงแม้จะหย่านางถึง 3 ครั้ง แล้วก็ตาม ดังกล่าวมานั้นได้ถูกยกเลิกโดยอายะฮฺที่ว่า ❮ **การหย่านั้นมีสองครั้ง** ❯ จนกระทั่งจบอายะฮฺ

(อบูดาวูด 2/644 และอันนะซาอี ก็ได้บันทึกฮะดีษนี้ 6/212)

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานมาจากอุรฺวะฮฺ ว่า ชายคนหนึ่งได้กล่าวแก่ภรรยาของเขาว่า ฉันจะไม่หย่าเธอเป็นอันขาด และฉันก็จะไม่อยู่กับเธอตลอดไป นางถามว่า มันเป็นอย่างไร? เขาตอบว่า ฉันจะหย่าเธอ จนกระทั่งเมื่อใกล้จะถึงกำหนดหมดอิดดะฮฺ ฉันก็กลับคืนดีกับเธอ แล้วทำเช่นนั้นอีก แล้วนางจึงได้มาหาท่านรอซูล ﷺ แล้วเล่าเรื่องดังกล่าวให้ท่านฟังแล้ว อัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ประทานอายะฮฺลงมาว่า ❮ **การหย่านั้นมีสองครั้ง** ❯

และเช่นเดียวกันนี้ที่อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานไว้ในหนังสือตัฟซีรฺของเขา

(อัฏฏอบารี 4/539)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ❮ **แล้วให้มีการยับยั้งไว้โดยชอบธรรม หรือไม่ก็ให้ปล่อยไปพร้อมกับการทำความดี** ❯ คือ เมื่อเขาได้หย่านางเพียง 1 ฏอลาก หรือ 2 ฏอลาก ท่านก็ตัดสินใจในเรื่องของนางว่าจะเอาอย่างไร ตราบที่นางยังอยู่ในอิดดะฮฺ ว่าจะกลับคืนดีกับนางโดยตั้งใจดี ปรับปรุงสัมพันธภาพระหว่างทั้งสองให้มันดีขึ้น หรือจะปล่อยนางไปตามทางของนางเมื่อสิ้นสุดอิดดะฮฺแล้ว โดยทำดี ไม่มีเจตนาทำร้ายนาง หรือแกล้งหน่วงเหนี่ยวนางเอาไว้

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนิ อับบาส ว่าเมื่อชายคนหนึ่งได้หย่าภรรยาของเขา 2 ฏอลาก แล้ว ก็จงยำเกรงต่ออัลลอฮฺที่จะหย่านางอีกเป็นครั้งที่สาม และในช่วงนั้น ก็ให้เขาคิดให้จงหนักว่าจะคืนดีกับนาง และอยู่กันด้วยดี ปรับความเข้าใจกันด้วยดี หรือไม่ก็ให้ปล่อยไปด้วยดี อย่าได้อธรรมต่อนางเป็นอันขาด โดยเฉพาะหญิงชายที่มีลูกด้วยกัน ต้องคิดให้ดี คิดให้ไกล คิดถึงลูกที่เกิดมาด้วย

(อัฏฏอบารี 4/543)

ห้ามมิให้เอามะฮัรฺคืน

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ❮ **และไม่อนุญาตแก่พวกเจ้าในการที่พวกเจ้าเอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากสิ่งที่พวกเจ้าได้ให้แก่พวกนาง (มะฮัรฺ)** ❯ คือไม่อนุญาตให้แก่พวกเจ้าที่จะสร้างความเดือดร้อน และบีบคั้นนางให้คืนมะฮัรฺที่พวกเจ้าให้นางไปโดยเอาคืนเป็นบางส่วน หรือทั้งหมด ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ดรัสว่า

﴿ وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ﴾

"และ (ไม่อนุมัติ) การที่พวกเจ้าจะขัดขวางนาง เพื่อพวกเจ้าจะเอาบางส่วนของสิ่งที่พวกเจ้าได้ให้แก่พวกนาง นอกจากว่า พวกนางจะกระทำสิ่งลามก"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 19)

ส่วนถ้านางได้ให้บางสิ่งบางอย่างคืนด้วยความเต็มใจ และพอใจของนางก็ไม่เป็นไร ซึ่งความจริง อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ فَإِن طِبْنَ لَكُمْ عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا ﴾

"แต่ถ้านางเห็นชอบที่จะให้สิ่งหนึ่งแก่พวกเจ้าจากมะฮัรฺนั้น ก็จงบริโภคสิ่งนั้นด้วยความเอร็ดอร่อย และโอชาเถิด"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 4)

อนุญาตให้ "อัลคุ็อลอฺ" (ซื้อหย่า) ได้ และคืนมะฮัรฺให้

ส่วนกรณีที่สามีภรรยามีทรรศนะที่ต่างกันมาก ไม่สามารถจะปรับเข้าหากันได้ และไม่สามารถจะอยู่ร่วมกันได้ โดยฝ่ายหญิงไม่ยอมอยู่ร่วมด้วย ในกรณีนี้ก็ให้นางคืนบางสิ่งที่เขาให้นางมา และไม่เป็นไรที่จะคืนให้ฝ่ายชาย และไม่เป็นไรที่ฝ่ายชายจะรับเอาไว้ เพื่อแลกเปลี่ยนบางอย่าง ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **และไม่อนุญาตแก่พวกเจ้าในการที่พวกเจ้าจะเอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากสิ่งที่พวกเจ้าได้ให้แก่พวกนาง (มะฮัรฺ) นอกจาก ทั้งสองเกรงว่าจะไม่สามารถดำรงไว้ซึ่งขอบเขตของอัลลอฮฺได้เท่านั้น ถ้าหากพวกเจ้าเกรงว่า เขาทั้งสองจะไม่ดำรงไว้ซึ่งขอบเขตของอัลลอฮฺ แล้วไซร้ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่เขาทั้งสองในสิ่งที่นางใช้ไถ่ตัวนาง** ﴾ ไปจนจบอายะฮฺ

ส่วนกรณีที่ไม่เกิดอุปสรรคใดๆ แก่นาง และนางขอไถ่ตัวจากเขาในเรื่องนี้ อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานมาจากเซาบาน ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا طَلَاقَهَا فِي غَيْرِ مَا بَأْسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ)

"หญิงใดที่ขอหย่าจากสามีของนาง โดยไม่มีอุปสรรคอันใด กลิ่นอายของสวรรค์นั้น

เป็นที่ต้องห้ามแก่นาง"

(อัฏฏอบารี 4/569)

และเช่นเดียวกันนี้ที่ได้บันทึกโดยอัตติรฺมิซี โดยกล่าวว่าเป็นฮะดีษฮะซัน

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 4/367)

ความจริง อิบนุ ญะรีรฺ ﷺ ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺนี้ว่า ได้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับเรื่องของษาบิต อิบนิ ก็อยสฺ อิบนิ ชัมมาส และภรรยาของเขาคือ ฮาบีบะฮฺ บุตรีของอับดิลลาฮฺ อิบนิ อุบัยยฺ อิบนิ สะลูล

(อัฏฏอบารี 4/556)

อิมามมาลิก ได้รายงานไว้ในหนังสือ มุวัฏเฏาะอฺ ของเขา จากฮาบีบะฮฺ บุตรีของสะฮัล ซึ่งเป็นชาวอันซอรฺ ว่าความจริงนางนั้นเป็นภรรยาของษาบิต อิบนิ ก็อยซฺ อิบนิ ชัมมาส แท้จริงท่านรอซูล ﷺ ได้ออกไปละหมาดศุบฮิ ก็พบว่าฮาบีบะฮฺ บุตรีของสะฮัล มารออยู่ที่ประตูบ้านของท่าน ซึ่งขณะนั้นยังมืดอยู่ แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงถามว่า ใครนี่? นางตอบว่า ดิฉันคือฮาบีบะฮฺ บุตรีของสะฮัล โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ท่านถามว่าเธอมีเรื่องอะไรหรือ? นางเล่าว่า ดิฉันและษาบิตคงจะอยู่ร่วมชีวิตกันไม่ได้แล้ว แล้วเมื่อษาบิต อิบนุ ก็อยสฺ สามีของนางมาถึง ท่านรอซูล ﷺ จึงพูดกับเขาว่านี่ฮาบีบะฮฺ บุตรีของสะฮัล ได้มาเล่าสิ่งที่อัลลอฮฺทรงประสงค์ให้นางเล่า แล้วฮาบีบะฮฺได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ทุกสิ่งที่เขาให้ฉันมันยังอยู่ที่ฉัน แล้วท่านรอซูล ﷺ ก็จงกล่าวว่า จงเอาไปจากนาง แล้วเขาก็เอาไปจากนาง และนางก็มาพักอยู่ในบ้านครอบครัวของนาง

(อัลมุวัฏเฏาะอฺ 2/564, อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกฮะดีษนี้ด้วย 6/433, อบูดาวูด 2/667 และอันนะซาอี 6/169)

อัลบุคอรี ได้รายงานจาก อิบนิ อับบาส ว่าแท้จริง ภรรยาของษาบิต อิบนิ กอยสฺ อิบนิ ชัมมาส ได้มาหาท่านนบี ﷺ โดยกล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ฉันไม่ได้ตำหนิเขาเรื่องมารยาทหรือศาสนา แต่ฉันเกรงว่า ฉันจะทำสิ่งที่ผิดหลักการอิสลาม (บกพร่องในหน้าที่อันพึงมีต่อสามี) แล้วรอซูล ﷺ ถามว่า เธอจะให้สวนของเขาคืนไปใช่ไหม? นางตอบว่า ใช่ค่ะ ท่านจึงได้กล่าวแก่ฝ่ายชายว่า ท่านจงรับสวนคืนไป แล้วหย่านางเสีย

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/306, อันนะซาอี 6/169)

อิดดะฮฺของหญิงที่ซื้อหย่า

อัตติรฺมิซี ได้รายงานจากอัรรุบัยเยียะอฺ บุตรีของมุเอาวิซ อิบนิ อัฟรออฺ ว่า ความจริงนาง

ได้ซื้อหย่าในสมัยของท่านรอซูล ﷺ และท่านนบี ﷺ ได้ใช้นาง หรือนางถูกใช้ให้อยู่ในอิดดะฮฺ เป็นระยะเวลามีเลือดประจำเดือนหนึ่งครั้ง

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 4/363)

การละเมิดขอบเขตของอัลลอฮฺนั้น เป็นการอธรรม

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **เหล่านั้น คือขอบเขตของอัลลอฮฺ พวกเจ้าจงอย่าละเมิดมัน และผู้ใดละเมิดขอบเขตของอัลลอฮฺแล้ว ชนเหล่านั้น คือผู้อธรรมแก่ตัวเอง** ﴾ คือบัญญัติเหล่านี้ที่อัลลอฮฺทรงตรามันไว้ให้แก่พวกเจ้า ซึ่งเป็นข้อกำหนดและขอบเขตของพระองค์ ดังนั้น พวกเจ้าจงอย่าละเมิดมันเป็นอันขาด ดังที่ปรากฏในฮะดีษที่เศาะฮีฮฺว่า

(إِنَّ اللهَ حَدَّ حُدُوْدًا فَلَا تَعْتَدُوْهَا وَفَرَضَ فَرَائِضَ فَلَا تُضَيِّعُوْهَا وَحَرَّمَ مَحَارِمَ فَلَا تَنْتَهِكُوْهَا وَسَكَتَ عَنْ أَشْيَاءَ رَحْمَةً لَكُمْ غَيْرِ نِسْيَانٍ فَلَا تَسْأَلُوْا عَنْهَا)

"แท้จริง อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดขอบเขตเอาไว้ พวกเจ้าจงอย่าละเมิด และทรงกำหนดสิ่งที่จำเป็นบังคับให้ปฏิบัติ พวกเจ้าจงอย่าทำให้มันสูญหายไป และทรงห้ามข้อห้ามต่างๆ พวกเจ้าจงอย่าทำลายมัน พระองค์ทรงนิ่งจากสิ่งต่างๆ (โดยไม่ได้ระบุไว้) โดยที่พระองค์มิได้ลืม ถือเป็นความเมตตาแก่พวกเจ้า ดังนั้น พวกเจ้าจงอย่าถามไถ่ถึงมัน"

(อัดดารุกุฏนีย์ 4/298)

การหย่า 3 ครั้ง ในการพูดครั้งเดียว ถือเป็นที่ต้องห้าม (ฮะรอม)

จากอายะฮฺดังกล่าวนั้น บรรดานักวิชาการได้อ้างหลักฐานว่าการหย่า 3 ฏอลากโดยใช้คำพูดทีเดียว ถือเป็นที่ต้องห้าม (ฮะรอม) และฮะดีษที่รายงานโดย มะฮฺมูด อิบนุ ละบีด ที่บันทึกโดย อันนะซาอี ไว้ในหนังสือสุนันของเขา ก็ได้ระบุเช่นนั้น ที่ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้บอกให้ทราบถึงชายคนหนึ่งที่ได้หย่าภรรยาของเขา 3 ฏอลากในทีเดียว ท่านได้ลุกขึ้นยืนในสภาพที่โกรธ แล้วกล่าวว่า (أَيُلْعَبُ بِكِتَابِ اللهِ وَأَنَا بَيْنَ اَظْهُرِكُمْ) นี่จะทำล้อเล่นกับคัมภีร์ของอัลลอฮฺทั้งที่ฉันยังมีชีวิตอยู่กับพวกท่านอย่างนั้นหรือ ? จนกระทั่งชายคนหนึ่งได้ลุกขึ้นยืน แล้วถามว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ จะให้ฉันสังหารเขาไหม ?

(อันนะซาอี 6/142)

ไม่มีการกลับคืนอีก หลังจากหย่าเป็นครั้งที่สามแล้ว

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ถ้าหากพวกเขาได้หย่านางอีก นางก็ไม่เป็นที่อนุมัติแก่เขาหลังจากนั้นจนกว่าจะแต่งงานกับสามีอื่นจากเขา** ﴿ คือเมื่อชายคนหนึ่งได้หย่าภรรยาของเขาเป็นครั้งที่ 3 หลังจากที่หย่ามาเป็นจำนวน 2 ครั้งแล้ว นางก็จะเป็นที่ต้องห้าม (ฮะรอม) แก่เขา ﴾ **จนกว่าจะแต่งงานกับสามีอื่นจากเขา** ﴿ คือจนกว่าสามีใหม่จะร่วมเพศกับนางในการแต่งงาน (นิกะฮฺ) ที่ถูกต้อง แล้วถ้าเขาได้ร่วมเพศกับนางโดยที่มิได้แต่งงานกันก็ไม่เป็นที่อนุญาต เพราะในกรณีดังกล่าวนั้น เขาผู้นั้นยังไม่ได้เป็นสามีของนางอย่างถูกต้อง และเช่นเดียวกันหากนางแต่งงานใหม่ แต่สามียังมิได้ร่วมเพศกันก็ยังไม่เป็นที่อนุมัติ

มุสลิมได้บันทึกฮะดีษไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขา รายงานจากอาอิชะฮฺ ว่าแท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้ถูกถามเกี่ยวกับผู้หญิงคนหนึ่งที่มีชายคนหนึ่งได้แต่งงานกับนาง แล้วหย่านาง แล้วนางก็ได้แต่งงานกับชายอีกคนหนึ่ง แล้วเขาก็หย่านางก่อนที่จะร่วมเพศกัน จะอนุญาตให้นางได้แต่งงานกับสามีคนแรกได้อีกไหม? ท่านตอบว่า

(لَا حَتَّى يَذُوْقَ عُسَيْلَتَهَا)

“ไม่ได้จนกว่าเขาจะได้ลิ้มรสน้ำผึ้งของนางเสียก่อน (มีเพศสัมพันธ์กับนางก่อน)”

(มุสลิม 2/1057 และอัลบุคอรี, ฟัตฮุลบารีย์ 9/284)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดยอาอิชะฮฺ เล่าว่าภรรยาของริฟาอะฮฺ อัลกุรซีย์ได้เข้ามาขณะที่ดิฉันและอบูบักรฺอยู่ที่ท่านนบี ﷺ แล้วนางได้เล่าว่า ริฟาอะฮฺได้หย่าดิฉันอย่างเด็ดขาด และอับดุรเราะฮ์มาน อิบนุซ ซุบัยร์ ได้แต่งงานกับฉัน แต่สิ่งที่เขามี (หมายถึงอวัยวะเพศ) เหมือนปลายผ้า แล้วนางก็หยิบปลายเสื้อคลุมของนางขึ้น โดยที่คอลิด อิบนุ สะอีด อยู่ที่ประตู ยังไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปข้างใน แล้วเขาได้กล่าวว่า โอ้อบูบักรฺเอ๋ย ทำไมท่านไม่ห้ามหญิงคนนี้ที่จะเปิดเผยบางสิ่งบางอย่างต่อหน้าท่านรอซูล ﷺ แต่ก็ไม่ได้ทำให้ท่านพูดอะไรนอกจากยิ้มอยู่เท่านั้น แล้วท่านรอซูล ﷺ จึงกล่าวว่า

(كَأَنَّكِ تُرِيْدِيْنَ أَنْ تَرْجِعِيْ إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى تَذُوْقِي عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوْقَ عُسَيْلَتَكِ)

“เสมือนว่าเธอนั้นต้องการจะกลับไปคืนดีกับริฟาอะฮฺใช่ไหม? ไม่ได้ จนกว่าเธอจะได้ลิ้มรสน้ำผึ้งของเขา และเขาจะได้ลิ้มรสน้ำผึ้งของเธอ (หมายถึงร่วมเพศกันก่อน)”

(อะหฺมัด 6/36, อัลบุคอรี, ฟัตฮุลบารีย์ 10/518, มุสลิม 2/1057)

ส่วนที่บันทึกโดยอันนะซาอี และมุสลิม ว่า แท้จริง ริฟาอะฮฺนั้นได้หย่านาง 3 ฏอลาก *(อันนะซาอี 6/146)*

จุดมุ่งหมายของคำว่า “อัลอุซัยละฮฺ” น้ำผึ้ง ก็คือการมีเพศสัมพันธ์กัน ดังนั้น เพราะมีฮะดีษที่รายงานโดยอะหฺมัดและอันนะซาอี จากอาอิชะฮฺ ﵂ แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(أَلَا إِنَّ الْعُسَيْلَةَ الْجِمَاعُ)

“พึงทราบเถิด แท้จริง คำว่า อัลอุซัยละฮฺ ก็คือการมีเพศสัมพันธ์กัน”

(อะหฺมัด 6/62)

ท่านรอซูล ﷺ ได้สาปแช่ง อัลมุฮัลลิล และมุฮัลลัลละฮฺ

(บทย่อย) จุดมุ่งหมายก็คือ สามีคนที่สองที่ต้องการแต่งงานกับผู้หญิงที่ถูกหย่ามีจุดมุ่งหมายที่จะอยู่ร่วมกับนางตลอดไป ดังเช่นที่มีบัญญัติให้แต่งงานโดยทั่วๆ ไป แต่ถ้าสามีคนที่สองมีเป้าหมายเพื่อที่จะให้นางเป็นที่อนุญาตให้แก่สามีคนแรกเท่านั้น เขาก็คือมุฮัลลิล ที่มีระบุอยู่ในฮะดีษที่ตำหนิและสาปแช่งเอาไว้ และถ้ามีเป้าหมายอย่างนั้นจริงๆ การแต่งก็ถือว่าใช้ไม่ได้เสียหายตั้งแต่เริ่มเลยนี้เป็นทรรศนะของบรรดาผู้นำส่วนใหญ่

และการที่ท่านนบี หรืออัลลอฮฺสาปแช่งนั้น ถือเป็นที่ต้องห้าม (ฮะรอม) โดยเด็ดขาด

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากอับดุลลอฮฺ ว่า

(لَعَنَ رَسُولُ اللهِ الْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ وَالْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْمُحَلِّلَ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ وَآكِلَ الرِّبَا وَمُوْكِلَهُ)

“ท่านรอซูล ﷺ ได้สาปแช่งหญิงที่สักผิวหนัง และหญิงที่ขอให้สักผิวหนัง หญิงที่ต่อผมและหญิงที่ขอให้ต่อผม ชายที่เป็นมุฮัลลิลและผู้ที่ขอเป็นมุฮัลลิล ผู้ที่กินดอกเบี้ยและผู้ที่รับมอบหมายในเรื่องดอกเบี้ย”

(อะหฺมัด 1/448)

และอัตติรฺมิซีและอันนะซาอีก็ได้รายงานฮะดีษนี้ *(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 4/264 และอันนะซาอี 6/146)* โดยอัตติรฺมิซีได้กล่าวว่า ฮะดีษนี้เป็นฮะดีษฮะซันเศาะฮีฮฺ ซึ่งมีนักวิชาการจากบรรดาศอฮาบะฮฺเป็นจำนวนมากที่มีความเห็นเช่นนี้ ในจำนวนนั้นก็มีอุมัรฺ, อุษมานและ

อิบนุ อุมัรฺ และยังเป็นทรรศนะของบรรดานักนิติศาสตร์อิสลามจากรุ่นตาบิอีน และได้รายงานดังกล่าวมาจากอะลี, อิบนิ มัสอูด และอิบนิ อับบาส อีกด้วย

อัลฮากิม ได้รายงานไว้ในหนังสือมุสตัดร็อกของเขา โดยเอามาจากนาเฟียะอฺ ว่าความจริงเขาได้เล่าว่าก็ชายคนหนึ่งได้มาหาอิบนิ อุมัรฺ แล้วถามเขาเกี่ยวกับชายคนหนึ่งได้หย่าภรรยาของเขา 3 ครั้ง แล้วพี่น้องของเขาคนหนึ่งก็ได้แต่งงานกับหญิงคนนั้นโดยไม่มีการวางแผนอะไรเพื่อให้นางเป็นที่อนุมัติแก่สามีเดิมของนาง นางจะเป็นที่อนุญาตให้แก่สามีเดิมไหม? เขาตอบว่า ไม่ ! นอกจากเป็นการนิกะฮฺ (แต่งงาน) ที่ชายคนนั้นต้องการจริงอย่างจริงใจ ﴿ **ไม่ใช่ทำเพื่อเป้าประสงค์เช่นนั้น** ﴾ เรื่องนี้เราถือว่าเป็นการทำอาชญากรรมในสมัยของท่านรอซูล ﷺ จริงๆ หลังจากนั้นเขาได้กล่าวว่าฮะดีษบทนี้เป็นฮะดีษที่สายรายงานถูกต้อง แต่อัลบุคอรีและมุสลิมมิได้นำเสนอ

(อัลฮากิม 2/199)

และสำนวนของฮะดีษบทนี้ทำให้รู้สึกว่าเป็นฮะดีษมัรฺฟัวะอฺ และเช่นเดียวกัน อบูบักรฺ อิบนุ อบีชัยบะฮฺ, อัลญุรฺญานีย์, ฮัรฺบุลกัรฺมานีย์และอบูบักรฺ อัลอัษร็อม ได้รายงานมาจากกอบีเซาะฮฺ อิบนิ ญาบิรฺ จากอุมัรฺ ว่าความจริง เขาได้กล่าวว่า มุฮัลลิลและมุฮัลละละฮฺ จะไม่ถูกนำมาที่ฉัน นอกจากฉันต้องขว้างเขาทั้งสองให้ตายอย่างแน่นอน

(อิบนุ อบีชัยบะฮฺ 4/294)

เมื่อไรหญิงที่ถูกหย่า 3 ฏอลาก จะเป็นที่อนุญาตแก่สามีคนแรก

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **แล้วถ้าหากสามีนั้นหย่านาง** ﴾ หมายถึงสามีคนที่สองหลังจากที่มีเพศสัมพันธ์กับนางแล้ว ﴿ **ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่ทั้งสองที่จะคืนดีกันใหม่** ﴾ หมายถึงผู้หญิงคนนั้นกับสามีคนแรก ﴿ **หากเขาทั้งสองคิดว่าจะดำรงไว้ซึ่งขอบเขตของอัลลอฮฺ** ﴾ คือใช้ชีวิตร่วมกันด้วยดี มุญาฮิด ได้กล่าวว่าหากทั้งสองคิดว่าการแต่งงานใหม่ของทั้งสองนั้นจะไม่เกิดการล้มเหลวอีก *(อัฏฏอบารี 4/598)* ﴿ **และนั่นแหละ คือขอบเขตของอัลลอฮฺ** ﴾ เป็นบัญญัติและข้อชี้ขาดของพระองค์ ﴿ **ซึ่งพระองค์ทรงแจกแจงมันอย่างแจ่มแจ้ง** ﴾ คือสั่งเสียมัน ﴿ **แก่กลุ่มชนที่ทราบดี** ﴾

﴿ وَإِذَا طَلَّقْتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ ۚ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِّتَعْتَدُوا۟ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُۥ ۚ وَلَا تَتَّخِذُوٓا۟ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ هُزُوًا ۚ وَٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَآ أَنزَلَ عَلَيْكُم مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْحِكْمَةِ يَعِظُكُم بِهِۦ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣١﴾ ﴾

231. และเมื่อพวกเจ้าหย่ากับบรรดาภรรยา แล้วพวกนางถึงกำหนดเวลาของพวกนางแล้ว ก็จงยับยั้งนางไว้โดยชอบธรรม หรือไม่ก็จงปล่อยนางไปโดยชอบธรรม และพวกเจ้าจงอย่ายับยั้งพวกนางไว้โดยมุ่งก่อความเดือดร้อน เพื่อพวกเจ้าจะได้ข่มเหงรังแก และผู้ใดกระทำเช่นนั้น แน่นอน เขาก็ข่มเหงตนเอง และจงอย่าถือเอาอายะฮฺของอัลลอฮฺเป็นที่เย้ยหยัน และพึงระลึกถึงความเมตตาของอัลลอฮฺที่มีแก่พวกเจ้า และสิ่งที่พระองค์ได้ประทานลงมาแก่พวกเจ้าอันได้แก่คัมภีร์ และบทบัญญัติซึ่งพระองค์จะใช้มันตักเตือนพวกเจ้า และพวกเจ้าพึงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด และพึงทราบเถิดว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงรอบรู้ทุกสิ่ง

ใช้ให้ทำดีต่อหญิงที่ถูกหย่า

นี่เป็นคำสั่งใช้ของอัลลอฮฺต่อบรรดาผู้ชายทั้งหลาย เมื่อคนหนึ่งคนใดได้หย่าภรรยาของเขาโดยให้กลับมาคืนดีกับนาง หากนางปรับปรุงสภาพของนางให้ดีขึ้น เมื่อนางจะหมดอิดดะฮฺของนางและเหลือเวลาที่พอจะกลับมาคืนดีกันได้ โดยให้กลับมาคืนดีกันด้วยดี คือจะต้องยืนยันในการกลับมาคืนดีกัน โดยตั้งอกตั้งใจที่จะอยู่ร่วมกันด้วยดีหรือไม่ก็ปล่อยนางไปโดยดี คือปล่อยให้นางไปจนครบระยะอิดดะฮฺของนาง และปล่อยให้นางออกไปโดยดีโดยไม่ใช้วิธีขับไล่ ทะเลาะเบาะแว้งหรือใช้คำพูดที่น่าเกลียด หยาบคาย อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และพวกเจ้าจงอย่ายับยั้งพวกนางไว้ โดยมุ่งก่อความเดือดร้อนนาง เพื่อพวกเจ้าจะได้ข่มเหงรังแกนาง** ﴾

อิบนุ อับบาส, มุญาฮิด, มัสรูก, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัฎเฎาะฮาก, อัรรอเฟียะอฺ, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน และคนอื่นได้กล่าวว่า ปรากฏว่าเคยมีผู้ชายเคยหย่าภรรยาของเขา แล้วเมื่อใกล้ที่

นางจะหมดอิดดะฮฺของนาง เขาก็กลับมาคืนดีกับนางเพื่อตั้งใจทำร้ายนาง ไม่ให้นางไปแต่งงานกับชายอื่น แล้วก็หย่านางอีก ให้นางอยู่ในอิดดะฮฺอีก เขาทำอย่างนั้นเพื่อสร้างความเจ็บใจและทำร้ายนาง การกระทำเช่นนั้นอัลลอฮฺทรงห้าม

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/772 – 774)

โดยพระองค์ให้คำมั่นสัญญาว่าจะลงโทษพวกเขา โดยพระองค์ตรัสว่า ﴾ **และผู้ใดกระทำเช่นนั้น แน่นอน เขาก็ข่มเหงตนเอง** ﴿ คือเป็นผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ อย่างแน่นอน

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **และจงอย่าถือเอาอายะฮฺของอัลลอฮฺเป็นที่เย้ยหยัน** ﴿

อิบนุ ญะรีร ได้รายงานจากอบีมูซา เมื่อถึงอายะฮฺนี้ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้โกรธ พวกตระกูลอัลอัชอะรีย์ ดังนั้น อบูมูซาจึงมาหาท่าน แล้วกล่าวว่า โอ้ท่านรอซูลของอัลลอฮฺ ท่านโกรธตระกูลอัลอัชอะรีย์หรือ? ดังนั้น ท่านจึงกล่าวว่า

(يَقُوْلُ أَحَدُكُمْ قَدْ طَلَّقْتُ قَدْ رَاجَعْتُ لَيْسَ هٰذَا طَلَاقَ الْمُسْلِمِيْنَ طَلِّقُوْا الْمَرْأَةَ فِيْ قُبُلِ عِدَّتِهَا)

“คนหนึ่งในหมู่พวกเจ้าจะพูดว่า ความจริงฉันหย่าแล้ว ความจริงฉันกลับคืนดีแล้ว อย่างนี้ ไม่ใช่การหย่าของมุสลิม พวกเจ้าจงหย่าภรรยาในช่วงก่อนอิดดะฮฺของนางเถิด”

(อัฏฏอบารี 5/41)

มัสรูก ได้กล่าวว่าหมายถึง ผู้ที่หย่าภรรยาโดยไม่ใช่เวลาของมัน ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นผลเสียต่อสตรีทั้งในการหย่าและในการกลับคืนดีกับนาง เพราะอิดดะฮฺของนางจะใช้เวลานานไปอีก

(อัฏฏอบารี 5/8)

อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อะฏออฺ อัลคอรอซานีย์, อัรรอเบียะอฺ, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน ได้กล่าวว่ามันเป็นเรื่องของคนที่ทำเล่นๆ กับการหย่าเพื่อแกล้งผู้หญิง ดังนั้น อัลลอฮฺจึงประทานอายะฮฺลงมาว่า ﴾ **และจงอย่าถือเอาอายะฮฺของอัลลอฮฺเป็นที่เย้ยหยัน** ﴿

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/775 และ 776)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพึงระลึกถึงความเมตตาของอัลลอฮฺที่มีต่อพวกเจ้า** ﴿ ในการส่งรอซูลให้ทางนำและรายละเอียดให้พวกเจ้าได้รับทราบ ﴾ **และสิ่งที่พระองค์ได้ประทานลงมาแก่พวกเจ้าอันได้แก่คัมภีร์และบทบัญญัติ** ﴿ คือซุนนะฮฺ ﴾ **ซึ่งพระองค์จะใช้มันตักเตือนพวกเจ้า** ﴿ คือข้อใช้ ข้อห้าม และเตือนมิให้พวกเจ้ากระทำสิ่งที่เป็นที่ต้องห้าม

﴿ **และพวกเจ้าพึงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด** ﴾ ในสิ่งที่มีมายังพวกเจ้าและในสิ่งที่พวกเจ้าถูกห้ามมิให้กระทำ ﴿ **และพึงทราบเถิดว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงรอบรู้ทุกสิ่ง** ﴾ คือไม่มีสิ่งใดจะซ่อนเร้นไปจากพระองค์ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด ทั้งที่เปิดเผยและมีความพยายามที่จะปกปิดเอาไว้ และพระองค์จะทรงตอบแทนให้แก่พวกเจ้าในเรื่องดังกล่าว

﴿ وَإِذَا طَلَّقْتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَن يَنكِحْنَ أَزْوَٰجَهُنَّ إِذَا تَرَٰضَوْا۟ بَيْنَهُم بِٱلْمَعْرُوفِ ۗ ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِۦ مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ ۗ ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٢﴾ ﴾

232.และเมื่อพวกเจ้าได้หย่าภรรยา แล้วนางเหล่านั้นได้ถึงกำหนดเวลา (อิดดะฮฺ) ของพวกนางแล้ว ก็จงอย่าขัดขวางพวกนางในการที่พวกนางจะแต่งงานกับบรรดาคู่ครองของพวกนาง เมื่อพวกเขาต่างพอใจระหว่างพวกเขาโดยชอบธรรม นั่นแหละคือสิ่งที่ถูกนำมาตักเตือนแก่ผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺและวันปรโลก นั่นแหละคือสิ่งที่บริสุทธิ์กว่าและสะอาดกว่าสำหรับพวกเจ้า และอัลลอฮฺนั้นทรงรู้ แต่พวกเจ้าไม่รู้

ห้ามมิให้ผู้ปกครองขัดขวางผู้หญิงมิให้แต่งงานใหม่กับสามีที่หย่านาง

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้เล่าโดยนำมาจากอิบนิ อับบาส ว่าอายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาในเรื่องของชายคนหนึ่งที่ได้หย่าภรรยาของเขา 1 ฏอลาก หรือ 2 ฏอลาก แล้วอิดดะฮฺของนางก็สิ้นสุดลง แล้วก็ปรากฏว่าสามีคนเดิมอยากที่จะแต่งงานกับนางอีกและคืนดีกัน โดยฝ่ายหญิงก็ต้องการเช่นนั้น บรรดาผู้ปกครองของนางก็ขัดขวางในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงห้ามบรรดาผู้ปกครองมิให้ทำเช่นนั้น

(อัฏฏอบารี 5/22)

และเช่นเดียวกัน อัลเอาฟีย์ก็ได้รายงานเรื่องนี้มาจากอิบนิ อับบาส ด้วย

(อัฏฏอบารี 5/22)

และเช่นเดียวกัน มัสรูก, อิบรอฮีม อันนะคออีย์, อัซซุฮฺรีย์ และอัฏเฎาะฮาก ก็ได้เล่าว่าอายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาในเรื่องดังกล่าว

(อัฏฏอบารี 5/22 และ 23)

และสิ่งที่พวกเขาเล่ามานั้นก็ได้ปรากฏชัดเจนจากอายะฮฺ

ไม่มีการนิกะฮฺ (แต่งงาน) นอกจากต้องมีวะลี (ผู้ปกครอง)

ในเรื่องนี้เป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่า สตรีไม่มีอำนาจและสิทธิ์ในการที่จะแต่งงานให้ตัวเอง ซึ่งจำเป็นจะ ต้องมีวะลี (ผู้ปกครอง) ดังเช่นที่อัตติรฺมิซีและอิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวเมื่ออธิบายถึงอายะฮฺนี้ ดังที่มีระบุอยู่ในฮะดีษ ว่า

(لَا تُزَوِّجِ الْمَرْأَةُ الْمَرْأَةَ وَلَا تُزَوِّجِ الْمَرْأَةُ نَفْسَهَا فَإِنَّ الزَّانِيَةَ هِيَ الَّتِي تُزَوِّجُ نَفْسَهَا)

"ผู้หญิงนั้นจะไม่แต่งงาน (ไม่มีสิทธิ์) ให้กับผู้หญิง และผู้หญิงจะไม่แต่งงานให้แก่ตัวของนางเอง เพราะหญิงทำซินา (ละเมิดทางเพศ) ที่นางจะแต่งงานให้กับตัวของนางเอง

(อิบนุมาญะฮฺ 1/606)

และในรายงานอื่นอีกที่ว่า

(لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ مُرْشِدٍ وَشَاهِدَيْ عَدْلٍ)

"ไม่มีการนิกะฮฺ (แต่งงาน) นอกจากต้องมีวะลีที่ฉลาด และพยานที่เที่ยงธรรมสองคน"

สาเหตุในการประทานอายะฮฺนี้

ความจริงได้มีรายงานมาว่าอายะฮฺนี้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับมะอฺกิล อิบนุ ยะซารฺ อัลมุซะนีย์ และน้องสาวของเขา และอัลบุคอรี ﷺ ได้รายงานไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขา เมื่อได้อธิบายถึงอายะฮฺนี้ว่า แท้จริง น้องสาวของมะอฺก็อล อิบนุ ยะซารฺ ถูกสามีของนางหย่า แล้วเขาได้ปล่อยนางไว้อย่างนั้นจนกระทั่งนางหมดอิดดะฮฺ เขาก็มาขอแต่งงานกับนางใหม่ แต่มะอฺกิลไม่ยอม อายะฮฺนี้จึงถูกประทานลงมาว่า ﴿ **ก็จงอย่าขัดขวางพวกนางในการที่พวกนางจะแต่งงานกับบรรดาคู่ครองของพวกนาง** ﴾

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/40)

อย่างนี้แหละที่อบูดาวูด, อัตติรฺมิซี, อิบนุมาญะฮฺ, อิบนุ อบีฮาติม, อิบนุ ญะรีรฺ และอิบนุ มัรดะวัยฮฺ ได้รายงานฮะดีษนี้มาจากอัลฮะซัน จากมะอฺก็อล อิบนุ ยะซารฺ ด้วย *(อบูดาวูด 2/569, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/325, อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/778, อัฏฏอบารี 5/17 – 19 และอัลบัยฮะกี 7/104)*

โดยที่อัตติรฺมิซี ถือว่าเป็นฮะดีษที่เศาะฮีฮฺด้วย และด้วยคำของฮะดีษนั้นเอามาจากรายงานโดย มะอฺก็อล อิบนิ ยะซารฺ ว่า ความจริงสามีของน้องสาวของเขานั้นเป็นมุสลิมคนหนึ่งมาตั้งแต่ในสมัยของท่านรอซูล ﷺ หลังจากนั้นเขาได้หย่าภรรยาของเขาครั้งหนึ่งโดยที่เขาไม่ได้กลับมาคืนดีกับนางจนกระทั่ง ช่วงอิดดะฮฺของนางได้หมดเวลาลง แต่ทั้งนางและเขาก็ยังอยากที่จะกลับมาคืนดีกัน อัลลอฮฺทรงทราบเรื่องของเขาทั้งสองดี ดังนั้น พระองค์จึงได้ประทานอายะฮฺลงมาว่า ﴾ **และเมื่อพวกเจ้าได้หย่าภรรยา แล้วนางเหล่านั้นได้ถึงกำหนดเวลา (อิดดะฮฺ** ﴿ **ของพวกนางแล้ว** ﴿....ไปจนถึงดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **แต่พวกเจ้าไม่รู้** ﴿ แล้วเมื่อมะอฺก็อลได้ยินอายะฮฺอัลกุรอานอย่างนั้นแล้ว เขาก็กล่าวว่า ฉันได้ยินดำรัสของพระผู้อภิบาลของฉันแล้ว ฉันขอปฏิบัติตาม หลังจากนั้น เขาก็ได้เรียกฝ่ายชายมาแล้วกล่าวว่าฉันขอแต่งงานนางให้แก่ท่านและให้เกียรติท่าน *(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/324)* โดยที่อิบนุ มัรฺดะวัยฮฺ ได้รายงานเพิ่มเติมว่า และฉันขอจ่ายกัฟฟาเราะฮฺแทนการสาบานของฉัน

(อัลบัยฮะกี 7/104)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **นั่นแหละคือสิ่งที่จะถูกนำมาตักเตือนแก่ผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺและวันปรโลก** ﴿ นี่คือสิ่งที่เราได้ห้ามพวกเจ้ามิให้ขัดขวางพวกเขาที่จะกลับมาคืนดีกันด้วยดี จึงขอเตือนและให้ข้อคิดเอาไว้เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติ ﴾ **สำหรับพวกเจ้า** ﴿ โอ้มนุษย์ทั้งหลาย ﴾ **ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺและวันปรโลก** ﴿ คือเชื่อฟังบัญญัติของอัลลอฮฺและกลัวการลงโทษจากพระองค์ในปรโลกและการตอบแทนของพระองค์ ﴾ **นั่นแหละ คือสิ่งที่บริสุทธิ์กว่าและสะอาดกว่าสำหรับพวกเจ้า** ﴿ คือการที่พวกเจ้าปฏิบัติตามบัญญัติของอัลลอฮฺในเรื่องนี้ย่อมดีกว่า โปร่งใสกว่า และมั่นใจกว่าในหัวใจของพวกเจ้า ﴾ **และอัลลอฮฺนั้นทรงรู้** ﴿ ถึงประโยชน์และความดีต่าง ๆ ในสิ่งที่พระองค์ทรงใช้และทรงห้าม ﴾ **แต่พวกเจ้าไม่รู้** ﴿ ว่าสิ่งไหนจะดีกว่ากัน

۞ وَٱلْوَٰلِدَٰتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَٰدَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ ۖ لِمَنْ أَرَادَ أَن يُتِمَّ ٱلرَّضَاعَةَ ۚ
وَعَلَى ٱلْمَوْلُودِ لَهُۥ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ ۚ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا ۚ
لَا تُضَآرَّ وَٰلِدَةٌۢ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَّهُۥ بِوَلَدِهِۦ ۚ وَعَلَى ٱلْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ ۗ

فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ۗ وَإِنْ أَرَدتُّمْ أَن
تَسْتَرْضِعُوٓا۟ أَوْلَٰدَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُم مَّآ ءَاتَيْتُم بِٱلْمَعْرُوفِ ۗ وَٱتَّقُوا۟
ٱللَّهَ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٣﴾

233. และมารดาทั้งหลายนั้นจะให้นมแก่ลูก ๆ ของนางเป็นระยะเวลาสองปีเต็มสำหรับผู้ที่ต้องการให้ครบถ้วนในการให้นม และหน้าที่ของพ่อเด็กนั้น คือปัจจัยยังชีพของพวกนาง เครื่องนุ่งห่มของพวกนางโดยชอบธรรม ไม่มีชีวิตใดจะถูกบังคับนอกจากชีวิตนั้นจะมีความสามารถ มารดาก็อย่าได้ก่อความเดือดร้อน (ให้แก่สามี) เนื่องด้วยลูกของนางและพ่อของเด็กก็จงอย่าได้ก่อความเดือนร้อน (ให้แก่ภรรยา) เนื่องด้วยลูกของเขา และหน้าที่ของทายาทผู้รับมรดกก็เช่นเดียวกัน แต่ถ้าทั้งสองต้องการหย่านมอันเกิดจากความพอใจและปรึกษาหารือกันจากทั้งสองแล้ว ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่เขาทั้งสอง และหากพวกเจ้าประสงค์ให้มีแม่นมขึ้นแก่ลูก ๆ ของพวกเจ้าแล้ว ก็ย่อมไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้า เมื่อพวกเจ้าได้มอบสิ่งที่พวกเจ้าให้ (แก่นางเป็นค่าตอบแทน) โดยชอบธรรม และจงยำเกรงต่ออัลลอฮฺเถิด และพึงทราบเถิดว่าแท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงเห็นสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ

ไม่มีการให้นมเด็ก นอกจากในระยะเวลาที่ให้นม

นี่เป็นข้อแนะนำจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้กับบรรดาแม่ของเด็กที่จะให้นมแก่ลูก ๆ ของนางอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ นั่นคือระยะเวลา 2 ปีบริบูรณ์ และไม่ถือเป็นการให้นม และไม่พิจารณาระยะเวลาหลังจากนั้นแล้ว ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ﴾ **สำหรับผู้ที่ต้องการจะให้ครบถ้วนในการให้นม** ﴿ ซึ่งการให้นมที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ฉันแม่ลูก และห้ามแต่งงานกัน นั่นคือกรณีที่ไม่เกินระยะเวลา 2 ปีเท่านั้น และถ้าหากเด็กที่อายุเกิน 2 ปี ดูดนม ก็จะไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ดังกล่าวแต่อย่างใด

อัตติรฺมิซี ได้กล่าว (บทที่ว่าสิ่งที่มีมาว่าการให้นมเด็กนั้นไม่เคยถูกห้ามในขณะที่อายุยังน้อยอยู่ ไม่เกินสองปี) ได้มีรายงานจากอุมมิสะละมะฮฺ ได้เล่าว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا يُحَرِّمُ مِنَ الرَّضَاعِ إِلَّا مَا فَتَقَ الْأَمْعَاءَ فِي الثَّدْيِ وَكَانَ قَبْلَ الْفِطَامِ)

"การให้นมที่จะถือว่าส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ (ในเชิงห้ามแต่งงาน) นั้นคือ การให้นมในปริมาณที่ทำให้ทารกอิ่มในช่วงระยะเวลาของการให้นม และก่อนที่จะหย่านมเท่านั้น"

ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ โดยเขากล่าวว่าฮะดีษนี้เป็นฮะดีษฮะซันเศาะฮีฮฺ และได้ถือปฏิบัติตามนี้ ตามทรรศนะของนักวิชาการส่วนใหญ่จากบรรดาสาวกของท่านรอซูล ﷺ และคนอื่นๆ เพราะว่าการดื่มนมนั้นไม่เป็นที่ต้องห้าม (แต่งงาน) นอกจากอยู่ในช่วงอายุอ่อนกว่า 2 ปี ส่วนช่วงที่อายุเกิน 2 ปีบริบูรณ์ไปแล้ว ไม่เป็นที่ต้องห้ามแต่ประการใด

(ฉันขอกล่าวว่า) อัตติรฺมิซี ได้รายงานฮะดีษนี้เพียงคนเดียว และบรรดาผู้รายงานนั้นอยู่บนเงื่อนไขของหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง

ความหมายของคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่า (นอกจากช่วงที่ยังดื่มนมอยู่) คือในที่ๆ ดื่มนมก่อน 2 ขวบ ดังที่ระบุอยู่ในฮะดีษที่อะหฺมัดได้รายงานจาก อัลบะรออฺ อิบนิ อาซิบ ที่ว่า เมื่ออิบรอฮีม บุตรชายของท่านนบี ﷺ ได้เสียชีวิต ท่านได้กล่าวว่า

(إِنَّ ابْنِيْ مَاتَ فِي الثَّدْيِ ، إِنَّ لَهُ مُرْضِعًا فِي الْجَنَّةِ)

"แท้จริง ลูกชายของฉันนั้นเสียชีวิตขณะอยู่ในการดื่มนม แท้จริง สำหรับเขาจะมีแม่นมอยู่ในสวรรค์"

(อุมดะตุตตัฟซีรฺ 1/126)

และสิ่งที่มาสนับสนุนเรื่องนี้ คือฮะดีษที่รายงานโดยอัดดารอกุฏนีย์ จากอิบนิ อับบาส ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ إِلَّا مَا كَانَ فِي الْحَوْلَيْنِ)

"ไม่เป็นที่ต้องห้ามจากการดื่มนม (ในการแต่งงานกัน) นอกจากปรากฏว่าอยู่ในช่วง 2 ขวบ"

(อัดดารอกุฏนีย์ 4/174)

(ฉันขอกล่าวว่า) ความจริงอิมามมาลิก ได้รายงานไว้ในหนังสือ อัลมุวัฏเฏาะอฺ จาก เษารฺ อิบนิ ซัยดฺ จาก อิบนิ อับบาส โดยเป็นฮะดีษ มัรฺฟัวะอฺ

(อัลมุวัฏเฏาะอฺ 2/602)

และอัดดะรอวัรฺดีย์ ได้รายงานฮะดีษนี้จากเษารฺ จากอิกริมะฮฺ จากอิบนิ อับบาส และได้รายงานเพิ่มเติมว่า

(وَمَا كَانَ بَعْدَ الْحَوْلَيْنِ فَلَيْس بِشَيْءٍ)

"และหลังจาก 2 ขวบ แล้วก็ไม่เป็นไร"

(ฮะดีษนี้ถูกต้องกว่า)

การให้เด็กโตแล้วดื่มนม

ได้มีรายงานในหนังสือเศาะฮีฮฺ จากอาอิชะฮฺ ﵂ ว่าความจริงนางมีความเห็นว่าการให้เด็กโตแล้วดื่มนมมีผลในเรื่องการห้าม (แต่งงาน) *(มุสลิม 2/1077)* ซึ่งเป็นทรรศนะของอะฏออฺ อิบนุ อบีรอบาฮฺ และอัลลัยษฺ อิบนุ สะอัด และปรากฏว่าท่านหญิงอาอิชะฮฺนั้นเคยใช้ให้ผู้ชายที่นางเลือกที่จะให้เข้าไปที่หญิงรับใช้บางคนของนาง แล้วนางได้ให้เขาดื่มนม ซึ่งเรื่องนี้ได้อ้างหลักฐานจากฮะดีษที่รายงานโดยซาเล็มคนรับใช้ของอบีฮุซัยฟะฮฺ โดยที่ท่านนบี ﷺ ได้ใช้ให้ภรรยาของอบีฮุษัยฟะฮฺ ให้นมเขาดื่มซึ่งเขาโตแล้ว โดยที่คนๆ นั้นได้เข้าไปที่นางได้ อันเนื่องจากการดื่มนมนั้น แต่บรรดาภรรยาของท่านนบีคนอื่นๆ ไม่เห็นเช่นนั้น โดยพวกนางเห็นว่าดังกล่าวนั้นเป็นเรื่องเฉพาะของท่าน ซึ่งเป็นทรรศนะของนักปราชญ์ส่วนใหญ่

ค่าใช้จ่ายในการดื่มนม

ดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **และหน้าที่ของพ่อเด็กนั้น คือปัจจัยยังชีพของพวกนาง และเครื่องนุ่งห่มของพวกนางโดยชอบธรรม** ﴿ คือพ่อของเด็กจะต้องให้ค่าใช้จ่ายของแม่เด็ก และในเครื่องนุ่งห่มของพวกนาง โดยชอบธรรมตามสถานภาพ ตามประเพณีในบ้านของพวกนาง โดยไม่ฟุ่มเฟือย และถี่เหนียวจนเกินไป ตามความสามารถของพ่อเด็ก และตามที่สะดวกในขั้นปานกลาง ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴾ لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِۦ ۖ وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُۥ فَلْيُنفِقْ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ۚ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَا ۚ سَيَجْعَلُ ٱللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾ ﴿

"ควรให้ผู้ร่ำรวยจ่ายตามฐานะของเขา ส่วนผู้ที่การยังชีพของเขาเป็นที่คับแค้นแก่เขา ก็จงให้เขาจ่ายตามที่อัลลอฮฺประทานให้แก่เขา อัลลอฮฺมิได้บังคับแก่ชีวิตใด เว้นแต่ตามที่พระองค์ประทานมาให้แก่ชีวิตนั้น หลังจากความยากลำบาก

อัลลอฮฺจะทรงให้เกิดความสะดวกสบาย"

(ซูเราะฮฺ อัฏเฏาะลาก อายะฮฺที่ 7)

อัฏเฏาะฮาก ได้กล่าวว่าและเมื่อคนหนึ่งได้หย่าภรรยาของเขาโดยเขามีลูกกับนาง และนางได้ให้นมแก่ลูก *(อัฏฏอบารี 5/39)* ก็จำเป็นแก่พ่อเด็กจะต้องให้ค่าใช้จ่ายแก่พวกนาง และเครื่องนุ่งห่มของนางโดยชอบธรรม

ไม่ทำอันตราย และไม่ตอบโต้ด้วยอันตราย

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **มารดาก็อย่าก่อความเดือดร้อน (ให้แก่สามี) เนื่องด้วยลูกของนาง** ﴿ โดยการผลักดันลูกไปให้เขาดูแลให้พ้นไปจากนางเพื่อให้พ่อของเด็กเกิดความลำบากในการเลี้ยงดูลูก โดยเฉพาะในช่วงที่ลูกจำเป็นต้องดื่มนมแม้ต้องอยู่ในความดูแลของแม่ แต่ถ้าหลังจากนั้นก็แล้วแต่ที่จะต้องการ แต่ถ้ามันเกิดความลำบาก ถ้าอยู่กับพ่อก็ไม่อนุญาตให้ทำเช่นนั้น และเช่นเดียวกันไม่อนุญาตให้ฉุดกระชากเอาไปเพื่อให้เกิดอันตราย ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงตรัสว่า ﴾ **และพ่อของเด็กก็จงอย่าก่อความเดือดร้อน (ให้แก่ภรรยา) เนื่องด้วยลูกของเขา** ﴿ คือพ่อต้องการที่จะแยกเอาเด็กไปเพื่อทำร้ายแม่ โดยที่มุญาฮิด, กอตาดะฮฺ, อัฏเฏาะฮาก, อัซซุฮฺรีย์, อัสสุดดีย์, อัษเษารีย์, อิบนุ ซัยดฺ และคนอื่นก็กล่าวเช่นนั้น

(อัฏฏอบารี 5/49 และ 50)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และหน้าที่ของทายาทผู้รับมรดกก็เช่นเดียวกัน** ﴿ ในการที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ญาติที่ใกล้ชิดของเขา โดยที่มุญาฮิด, อัชชะอฺบีย์ และอัฏเฏาะฮาก ก็กล่าวเช่นนั้น

บางท่านบอกว่า ก็เช่นเดียวกับที่พ่อของเด็กที่จะต้องออกค่าใช้จ่ายให้กับแม่ของเด็กดำเนินการตามสิทธิ หน้าที่ ไม่ทำให้นางเกิดความเดือดร้อน ซึ่งเป็นทรรศนะของนักปราชญ์ส่วนใหญ่

ความจริง อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวไว้อย่างละเอียดในหนังสืออธิบายอัลกุรอานของเขา โดยกล่าวว่า บางทีการให้นมเด็กหลังจากพ้น 2 ปี ไปแล้วนั้น อาจจะทำให้เกิดอันตรายแก่เด็กได้ทั้งทางร่างกาย และสติปัญญา

ซุฟยาน อัษเษารีย์ ได้กล่าวโดยเอามาจาก อัลอะอฺมัช จากอิบรอฮีม จากอัลกอมะฮฺ เขาเคยพบหญิงคนหนึ่งที่ให้ลูกดื่มนมเกิน 2 ปี เขาก็กล่าวว่า เธออย่าให้นมลูกเช่นนั้น

(อัฏฏอบารี 5/36)

การหย่านมลูกนั้น ก็ให้เกิดจากความพอใจของทั้งสอง (พ่อแม่เด็ก)

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **แต่ถ้าทั้งสองต้องการหย่านม อันเกิดจากความพอใจและการปรึกษาหรือกันจากทั้งสองแล้ว ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่ทั้งสอง** ﴾ คือถ้าพ่อแม่ของเด็กเห็นตรงกันที่จะให้เด็กหย่านมก่อนครบ 2 ปี โดยเห็นว่ามันเป็นประโยชน์แก่เด็ก โดยปรึกษาหารือกันเป็นอย่างดีแล้ว ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่ทั้งสองในเรื่องดังกล่าว และการเอาตามคนหนึ่งซึ่งอีกคนหนึ่งไม่เห็นด้วยถือว่ายังไม่พอเพียง ใช้ไม่ได้ ไม่อนุญาตให้ตัดสินตามอำเภอใจ ของตนเองโดยไม่ปรึกษาหารือกัน โดยที่อัษเษารีย์ และคนอื่นๆ ก็เห็นเช่นนั้น เรื่องนี้ถือเป็นความเมตตาของอัลลอฮฺ ที่มีต่อปวงบ่าวของพระองค์โดยจำกัดให้พ่อแม่มีบทบาทในการดูแล และเลี้ยงดูเด็กโดยพระองค์ได้ชี้แนะ และแนะนำให้ทั้งสองคนได้รู้ถึงคุณค่าและประโยชน์ของมัน ดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสไว้ในซูเราะฮฺ อัฏฏอลาก ว่า

﴿ فَإِنۡ أَرۡضَعۡنَ لَكُمۡ فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَأۡتَمِرُواْ بَيۡنَكُم بِمَعۡرُوفٖۖ وَإِن تَعَاسَرۡتُمۡ فَسَتُرۡضِعُ لَهُۥٓ أُخۡرَىٰ ﴾

"ครั้นเมื่อพวกนางได้ให้นมแก่ทารกของพวกเจ้า ก็จงให้ค่าตอบแทนแก่พวกนาง และปรึกษาหารือ ระหว่างพวกเจ้าด้วยกันโดยดี และเมื่อพวกเจ้าตกลงกันไม่ได้ก็จงให้หญิงอื่นให้นมแก่เด็กนั้น"

(ซูเราะฮฺ อัฏเฏาะลาก อายะฮฺที่ 6)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และหากพวกเจ้าประสงค์ จะให้มีแม่นมขึ้นแก่ลูก ๆ ของพวกเจ้าแล้ว ก็ย่อมไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้า เมื่อพวกเจ้าได้มอบสิ่งที่พวกเจ้าให้ (แก่นางเป็นค่าตอบแทน) โดยชอบธรรม** ﴾ คือเมื่อแม่และพ่อเด็กตกลงกันที่จะมอบเด็กให้กับแม่นม อันเนื่องจากแม่เด็กมีอุปสรรค ก็ไม่มีบาปใดที่จะทำเช่นนั้น และได้มีการจ่ายค่าจ้างให้กับแม่นมนั้นด้วยความเป็นธรรม

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **และจงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด** ﴾ ในทุกสภาพ ﴿ **และพึงทราบเถิดว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงเห็นสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ** ﴾ เพราะไม่มีสิ่งใดไม่ว่าจะเป็นคำพูด และการกระทำจะซ่อนเร้นไปจากความรอบรู้ของพระองค์ไปได้

﴿ وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾ ﴾

234. และบรรดาผู้ที่เสียชีวิตลงในหมู่พวกเจ้า และทิ้งคู่ครองไว้ พวกนางจะต้องรอคอยตัวของพวกนางเองสี่เดือนกับสิบวัน ครั้นเมื่อพวกนางถึงกำหนดเวลาของพวกนางแล้ว ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกนางได้กระทำไปในส่วนตัวของพวกนางโดยชอบธรรม และอัลลอฮฺนั้นทรงรอบรู้ได้เป็นอย่างดีในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ

อิดดะฮฺของหญิงที่สามีเสียชีวิต

นี่เป็นคำสั่งจากอัลลอฮฺ สำหรับสตรีที่สามีของนางได้ตายจากไป ให้นางครองตัวอยู่ในอิดดะฮฺเป็นเวลา 4 เดือน 10 คืน ข้อชี้ขาดนี้คลุมไปถึงหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับสามีแล้ว หรือยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กันเลย โดยเป็นมติของปวงปราชญ์ด้วย

ข้อบ่งชี้ในเรื่องนี้ ในเรื่องหญิงที่ยังไม่เคยร่วมเพศกับสามีก็คือ ข้อความของอายะฮฺอัลกุรอานโดยทั่ว ๆ ไป และฮะดีษที่บันทึกโดยอิมามอะหฺมัด และเจ้าของหนังสือสุนันต่าง ๆ โดยอัตติรฺมิซี ถือว่าเป็นฮะดีษเศาะฮีฮฺ ว่า แท้จริง อิบนุ มัสอูด ได้ถูกถามถึงชายคนหนึ่งที่ได้แต่งงานกับผู้หญิงคนหนึ่ง แล้วเขาได้เสียชีวิตจากนางไป โดยที่ยังไม่ได้ร่วมเพศกันเลย และยังมิได้กำหนดอะไรให้แก่นางเลย พวกเขาได้มาหาอิบนุ มัสอูด หลายครั้งเพื่อมาถามเรื่องนี้ แล้วเขากล่าวว่า ฉันขอพูดในเรื่องนี้ตามความเห็นของฉัน ถ้าแม้ว่ามันถูกต้องมันก็มาจากอัลลอฮฺ แต่ถ้ามันผิด ก็ถือว่ามาจากฉันเองและมาจากชัยฏอน โดยที่อัลลอฮฺและรอซูลของพระองค์พ้นมลทิน ไม่เกี่ยวข้องด้วย นางต้องได้มะฮัรฺครบถ้วน และในถ้อยคำหนึ่งบอกว่า นางต้องได้มะฮัรฺตามประเพณีโดยไม่มีขาดไม่เกิน และจำเป็นแก่นางจะต้องมีอิดดะฮฺ และได้รับมรดก แล้วมะอฺกิล อิบนุ ยะซารฺ อัลอัชญะอีย์ ได้ลุกขึ้นยืน แล้วกล่าวว่า ฉันได้ยินท่านรอซูล ﷺ ได้ตัดสินเรื่องเช่นนี้ของบิรฺวะอฺ บุตรีของวาชิก แล้ว อับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด ก็ได้ดีใจกับดังกล่าวเป็นที่สุด

และในรายงานหนึ่งว่า แล้วผู้ชายจำนวนหนึ่งจากตระกูลอัชญะอฺ ก็ได้ลุกขึ้นยืนแล้วกล่าวเราขอยืนยันว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้เคยตัดสินเรื่องของบิรฺวะอฺ บุตรีของวาชิกอย่างนี้

(อะหฺมัด 3/480, อบูดาวูด 2/588, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 4/299, อันนะซาอี 6/198, อิบนุมาญะฮฺ 1/609)

และจะไม่ออกไปจากดังกล่าวนอกเสียจากว่า สามีของนางได้เสียชีวิตไปในขณะที่นางตั้งครรภ์ ในกรณีนี้อิดดะฮฺของนาง คือ การคลอดบุตร ถึงแม้จะไม่ได้หยุดอยู่หลังจากนั้นนอกจากเพียงอึดใจเดียวก็ตาม เพราะดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้กว้างๆ ว่า

﴿ وَأُولَٰتُ ٱلْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ﴾

"ส่วนบรรดาผู้ที่มีครรภ์ กำหนดการ (อิดดะฮฺ) ของพวกนาง ก็คือการที่พวกนางคลอดทารกที่อยู่ในครรภ์ของพวกนาง"

(ซูเราะฮฺ อัฏเฏาะลาก อายะฮฺที่ 4)

และอันเนื่องจากได้มีซุนนะฮฺระบุเอาไว้ในฮะดีษที่รายงานโดยสุบัยอะฮฺ อัลอัสละมียะฮฺ ที่ได้ถูกนำเสนออยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง ในหลายรายงานว่า มีชายคนหนึ่งได้ชื่อ สะอัด อิบนุ เคาละฮฺ ได้เสียชีวิตโดยที่ภรรยาของเขาตั้งครรภ์ หลังจากสามีตายไปไม่นานเท่าไร นางก็คลอดลูกออกมา และในรายงานหนึ่งว่า หลังจากนั้นไม่กี่คืน นางก็คลอดลูกออกมา แล้วเมื่อนางหมดเลือดหลังจากการคลอดบุตร นางก็แต่งตัวสวย แล้วอบุสสะนาบิล อิบนุ บะอฺกั๊ก ก็ได้เข้ามา แล้วกล่าวแก่นางว่า ทำไมเธอถึงแต่งตัวสวยอย่างนี้ ? เธอหวังจะแต่งงานอย่างนั้นหรือ ? ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ เธอจะยังแต่งงานไม่ได้ จนกว่าเวลาจะผ่านเธอไป 4 เดือน 10 วัน เสียก่อน สุบัยอะฮฺได้กล่าวว่า เมื่อเขากล่าวแก่ฉันเช่นนั้น ฉันจึงแต่งตัวในเย็นวันดังกล่าว แล้วไปหาท่านรอซูล ﷺ แล้วได้ถามท่านถึงเรื่องดังกล่าว ท่านได้ตอบให้ฉันทราบว่า เธอนั้นเป็นที่ฮาลาลแล้วเมื่อฉันได้คลอดบุตร และท่านได้บอกให้ฉันแต่งงานได้ หากฉันอยากแต่งงาน

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/379, มุสลิม 2/1122)

เคล็ดลับในเรื่องอิดดะฮฺ

ความจริงสะอีด อิบนุล มุซัยยับ, อบุลอาลียะฮฺ และคนอื่นจากทั้งสองได้กล่าวว่า เคล็ดลับในการกำหนดอิดดะฮฺของหญิงที่สามีตายเป็นเวลา 4 เดือน 10 วัน เพราะอาจว่านางจะตั้งครรภ์ก็ได้ และถ้ารอไปตามกำหนดเวลานี้ มันก็จะปรากฏออกมาดังที่ได้มีมาในฮะดีษที่รายงานโดยอิบนุ มัสอูด ที่บันทึกอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง และอื่นๆ ว่า

(إِنَّ خَلْقَ أَحَدِكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِيْنَ يَوْمًا نُطْفَةً ثُمَّ يَكُوْنُ عَلَقَةً مِثْلَ ذٰلِكَ ثُمَّ يَكُوْنُ مُضْغَةً مِثْلَ ذٰلِكَ ثُمَّ يُبْعَثُ إِلَيْهِ الْمَلَكُ فَيَنْفُخُ فِيْهِ الرُّوْحَ)

"แท้จริง การบังเกิดคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกเจ้านั้น จะถูกให้อยู่ในท้องของมารดา

ของเขาเป็นอสุจิ 40 วัน หลังจากนั้นก็เป็นเลือดก้อนเช่นเดียวกัน หลังจากนั้นก็เป็นเนื้อก้อนเช่นเดียวกัน หลังจากนั้น มะลักก็จะถูกส่งมายังเขาและถูกเป่าวิญญาณเข้าไป"

(ฟัตฮุลบารีย์ 13/449, มุสลิม 4/2036)

อย่างนี้คือ 40 x 3 เป็น 4 เดือน และเผื่อเอาไว้ 10 วันหลังจากนั้นเพราะว่าบางเดือนไม่ถึง 30 วัน หลังจากนั้นการเคลื่อนไหว หรือการดิ้นของเด็กก็จะปรากฏขึ้น หลังจากเป่าวิญญาณไปแล้ว *วัลลอฮุอะอฺลัม*

อิดดะฮฺของแม่เด็กที่นายของนางตาย

ณ จุดนี้ นักวิชาการมีความเห็นว่า อิดดะฮฺของแม่เด็กที่นายของนางตายก็คือ เท่ากับหญิงอิสรชน สิ่งที่มาสนับสนุนทรรศนะนี้ ก็คือฮะดีษที่รายงานโดยอิมามอะหฺมัด จาก อัมรฺ อิบนิลอาศ ที่ว่า เขาได้กล่าวว่า

(لَا تَلْبِسُوْا عَلَيْنَا سُنَّةَ نَبِيِّنَا عِدَّةُ أُمِّ الْوَلَدِ إِذَا تُوُفِّيَ عَنْهَا سَيِّدُهَا اَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَعَشْرٌ)

"พวกท่านอย่าได้ทำให้ซุนนะฮฺนบีของเราเกิดความสับสนแก่เรา (คือ) อิดดะฮฺของแม่เด็กที่สามีของนางตาย คือ 4 เดือน 10 วัน"

(อะหฺมัด 4/302 และอบูดาวูด และอิบนุมาญะฮฺ ได้รายงานฮะดีษนี้ด้วย อบูดาวูด 2/370 อิบนุมาญะฮฺ 1/673)

จำเป็นต้องไว้ทุกข์ในช่วงอิดดะฮฺนี้

ดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **ครั้นเมื่อพวกนางถึงกำหนดเวลาของพวกนาง ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกนางได้กระทำไปในส่วนตัวของพวกนางโดยชอบธรรม และอัลลอฮฺนั้นทรงรอบรู้ได้เป็นอย่างดีในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ** ﴿

ได้รับความเข้าใจจากอายะฮฺนี้ว่า จำเป็นต้องไว้ทุกข์สำหรับหญิงที่สามีเสียชีวิต ตลอดช่วงอิดดะฮฺของนาง เพราะได้มีระบุอยู่ในฮะดีษเศาะฮีฮฺทั้งสองโดยรายงานมาจากหลายทาง จากอุมมิฮาบีบะฮฺ, ซัยนับ บินติ ญะฮฺชิน มารดาของศรัทธาชนว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(لَا يَحِلُّ لِإِمْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَعَشْرًا)

"ไม่อนุมัติให้แก่หญิงคนหนึ่งที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันอาคิเราะฮฺ ที่จะไว้ทุกข์ให้แก่คนตายเกิน 3 ยกเว้นแก่สามี (ของนาง) เป็นเวลา 4 เดือน 10 วัน"

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/394, มุสลิม 2/1123)

มีอยู่ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองอีก รายงานโดยอุมมิสะละมะฮฺ ว่า มีหญิงคนหนึ่งได้กล่าวว่า โอ้ท่านรอซูล ของอัลลอฮฺ แท้จริง ลูกสาวของดิฉัน สามีของนางได้ตายจากนางไป และตาของนางก็เจ็บ เราจะใส่ยาตาให้นางจะได้ไหม? ท่านตอบว่า ไม่ได้ ทุกคำถามท่านจะกล่าวว่า ไม่สองครั้งหรือสามครั้ง หลังจากนั้น ท่านได้กล่าวว่า

(إِنَّمَا هِيَ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَعَشْرٌ وَقَدْ كَانَتْ إِحْدَاكُنَّ فِي الْجَاهِلِيَّةِ تَمْكُثُ سَنَةً)

"ที่จริงแล้วมันคือ 4 เดือน 10 วัน และปรากฏว่า ในสมัยญาฮิลียะฮฺนั้น หญิงคนใดประสบเช่นนั้นต้องอยู่ถึง 1 ปี (ถึงจะแต่งงานใหม่ได้)"

(มุสลิม 2/1124)

ซัยหนับ บุตรีของอุมมิสะละมะฮฺ เล่าว่า ปรากฏว่าสตรีนั้นเมื่อสามีของนางตาย จะเข้าอยู่ในกรอบของประเพณี สวมเสื้อผ้าที่เก่าๆ แย่ๆ ไม่ใช้เครื่องหอม ไม่แต่งตัว จะอยู่อย่างนั้นจนกระทั่งเวลาผ่านไป 1 ปี

จุดมุ่งหมาย ของคำว่า "อัลเอียะฮฺด๊าด" หมายถึง การไม่ใช้เครื่องประดับ เช่นเครื่องหอม เสื้อผ้าที่สวย ๆ และเครื่องประดับต่างๆ พูดจาสำรวม และทุกคนที่สามีตาย ภรรยาจะต้องปฏิบัติตัวอย่างนั้น ไม่ว่าจะเป็นหญิงที่อายุยังน้อยอยู่ หรืออายุมากแล้ว เป็นทาสและเป็นไท ตลอดจนเป็นหญิงมุสลิม หรือหญิงกาฟิเราะฮฺ เพราะอายะฮฺนี้ครอบคลุมไปทั้งหมด

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **ครั้นเมื่อพวกนางถึงกำหนดเวลาของพวกนาง** ﴾ คือกำหนดที่ระบุเอาไว้ คือ 4 เดือน 10 วัน หมดระยะเวลา โดยอัฏเฏาะฮาก และอัรรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส ได้กล่าวเช่นนั้น ﴿ **ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้า** ﴾ อัซซุฮฺรีย์ ได้กล่าวว่าแก่บรรดาผู้ปกครองของนาง ﴿ **ในสิ่งที่พวกนางได้กระทำไป** ﴾ หมายถึงบรรดาสตรีที่กระทำไปหลังจากที่พวกนางได้หมดอิดดะฮฺแล้ว

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลมุอมิดี 1/813)

อัลเอาฟีย์ ได้เล่าโดยเอามาจากอิบนุ อับบาส ว่าเมื่อสตรีถูกหย่า หรือสามีของนาง

เสียชีวิต แล้วเมื่อนางหมดอิดดะฮฺแล้ว ก็ไม่มีบาปใดๆ แก่นางที่จะแต่งตัวประดับประดา ใช้เครื่องหอม เพื่อเตรียมแต่งงาน ซึ่งก็เป็นที่ทราบกันดี

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/813)

และมีรายงานจากมุกอติล อิบนุ ฮัยยาน เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/812)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้เล่าโดยเอามาจากมุญาฮิด ว่า ﴿ **ก็ไม่มีบาปใดๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกนางได้กระทำไปในส่วนตัวของพวกนางโดยชอบธรรม** ﴾ เขากล่าวว่า คือการแต่งงานที่ฮาลาลที่ดีๆ

(อัฏฏอบารี 5/93)

มีรายงานจากอัลฮะซัน, อัซซุฮฺรีย์ และอัสสุดดีย์ เช่นเดียวกัน

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 1/8140)

﴿ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِۦ مِنْ خِطْبَةِ ٱلنِّسَآءِ أَوْ أَكْنَنتُمْ فِىٓ أَنفُسِكُمْ ۚ عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّآ أَن تَقُولُوا۟ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۚ وَلَا تَعْزِمُوا۟ عُقْدَةَ ٱلنِّكَاحِ حَتَّىٰ يَبْلُغَ ٱلْكِتَٰبُ أَجَلَهُۥ ۚ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ فَٱحْذَرُوهُ ۚ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٥﴾ ﴾

235. และไม่มีบาปใดๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้ากล่าวเป็นนัย ในการขอแต่งงานหญิง และสิ่งที่พวกเจ้า เก็บงำไว้ในใจของพวกเจ้า อัลลอฮฺทรงรู้ว่าพวกเจ้าจะกล่าวให้นางทราบ แต่ทว่า พวกเจ้าอย่าได้สัญญาแก่นางเป็นการลับ นอกจากพวกเจ้าจะกล่าวถ้อยคำที่สุภาพเท่านั้น และจงอย่าตัดสินใจทำพิธีแต่งงาน จนกว่าเวลาที่ถูกกำหนดไว้จะบรรลุถึงการสิ้นสุดของมัน และพึงทราบเถิดว่าแท้จริงอัลลอฮฺทรงรู้สิ่งที่อยู่ในจิตใจของพวกเจ้า พวกเจ้าจงระมัดระวังการลงโทษของพระองค์ และพึงทราบเถิดว่า อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงขันติ

อนุญาตให้กล่าวเป็นนัยในการขอแต่งงานในขณะนางอยู่ในอิดดะฮฺ แต่ห้ามมิให้แต่งงานกับนางในช่วงนั้น

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้า** ﴾ ที่พวกเจ้าจะพูดเป็นนัยขอแต่งงานกับสตรีขณะที่นางอยู่ในอิดดะฮฺ สามีตาย โดยไม่พูดออกมาอย่างชัดเจน

อัษเษารีย์, ชัวะอฺบะฮฺ, ญะรีรฺ และคนอื่นได้เล่าโดยเอามาจากมันซูรฺ จากมุญาฮิด จาก อิบนิ อับบาส เกี่ยวกับ ดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ **และไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้ากล่าวเป็นนัย ในการขอแต่งงานหญิง** ﴾ ว่าคำว่า "อัตตะอฺรีฎ" คือการกล่าวว่า ฉันอยากจะแต่งงาน และฉันชอบผู้หญิงคนหนึ่งอย่างนั้นๆ เสนอคำพูดที่สุภาพเรียบร้อย

(อัฏฏอบารี 5/95)

และในรายงานหนึ่งว่า ฉันอยากให้อัลลอฮฺประทานหญิงให้ฉันสักคนหนึ่งเช่นอย่างนั้นๆ โดยยังไม่พาดพิงไปถึงการขอแต่งงาน

(อัฏฏอบารี 5/96)

และอัลบุคอรี ได้รายงานฮะดีษ โดยเป็นฮะดีษมุอัลลัก จาก อิบนิ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴿ **และไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้ากล่าวเป็นนัย ในการขอแต่งงานกับหญิง** ﴾ โดยเขาจะกล่าวว่า ฉันต้องการที่จะแต่งงาน และหญิงคนนั้น เป็นคนที่ฉันต้องการอย่างแน่นอน และฉันอยากให้อัลลอฮฺให้ความสะดวกแก่ฉันให้ได้หญิงที่ดีๆ เถิด

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/84)

และเช่นนี้แหละที่มุญาฮิด, ฏอวูส, อิกริมะฮฺ, สะอีด อิบนุ อิกริมะฮฺ, อิบรอฮีม อันนะคออีย์, อัชชะอฺบีย์, อัล-ฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัซซุฮฺรีย์, ยะซีด อิบนุ กุซัยฏ, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน และอัลกอเซ็ม อิบนุ มุฮัมมัด ได้กล่าว (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/817 และ 818) และคนอื่นที่เป็นชาวสะลัฟ และบรรดาอิมามเกี่ยวกับการพูดเป็นนัย โดยอนุญาตให้พูดกับหญิงที่สามีตายได้โดยไม่ต้องบอกอย่างโจ่งแจ้ง ชัดเจนในการขอแต่งงาน

และเช่นเกี่ยวกับข้อชี้ขาดของหญิงที่ถูกหย่าโดยเด็ดขาดก็อนุญาตให้พูดเป็นนัยกับนางได้ ดังเช่น ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวแก่ฟาฏิมะฮฺ บุตรีของ ก็อยสฺ เมื่อสามีของนางอัมรฺ อิบนุ ฮัฟศฺ ได้หย่านางจนครบ 3 ฏอลาก แล้วท่านได้สั่งให้นางครองอิดดะฮฺ อยู่ในบ้านของอิบนุ อุมมิมักตูม โดยท่านได้กล่าวแก่นางว่า

(فَإِذَا حَلَلْتِ فَآذِنِيْنِي فَلَمَّا حَلَّتْ خَطَبَ عَلَيْهَا أُسَامَةُ بْنِ زَيْدٍ مَوْلَاهُ

فَزَوَّجَهَا إِيَّاهُ)

"เมื่อเธอเป็นที่อนุมัติแล้ว ก็จงแจ้งให้ฉันทราบด้วย แล้วเมื่อนางเป็นที่อนุมัติแล้ว ท่านได้จัดการนางให้แก่อุซามะฮฺ อิบนุ ซัยดฺ คนรับใช้ของท่าน แล้วท่านได้แต่งงานนางให้แก่เขา"

(มุสลิม 2/84)

ส่วนสตรีที่ถูกหย่านั้น ก็ไม่มีข้อขัดแย้งใดๆ ว่าไม่เป็นที่อนุญาตให้แก่ใครอื่นที่จะกล่าวเป็นนัยหรือชัดเจนได้นอกจากสามีของนางเท่านั้น *วัลลอฮุอะอฺลัม*

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และสิ่งที่พวกเจ้าเก็บงำไว้ในใจของพวกเจ้า** ﴿ คือเก็บเรื่องไว้ในใจเงียบๆ ยังไม่เปิดเผยออกมาให้เห็นว่าต้องการจะแต่งงานกับนาง และดังเช่นดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَرَبُّكَ يَعۡلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمۡ وَمَا يُعۡلِنُونَ ﴿٦٩﴾ ﴾

"และพระผู้อภิบาลของเจ้านั้น ทรงรอบรู้สิ่งที่หัวอกของพวกเขาปกปิดอยู่ และสิ่งที่พวกเขาเปิดเผย"

(ซูเราะฮฺ อัลกอศอศ อายะฮฺที่ 69)

และเช่นที่พระองค์ตรัสอีกว่า

﴿ وَأَنَا۠ أَعۡلَمُ بِمَآ أَخۡفَيۡتُمۡ وَمَآ أَعۡلَنتُمۡۚ ﴾

"และข้ารู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าปิดบัง และสิ่งที่พวกเจ้าเปิดเผย"

(ซูเราะฮฺ อัลมุมตะฮินะฮฺ อายะฮฺที่ 1)

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **อัลลอฮฺทรงรู้ว่าพวกเจ้าจะกล่าวให้พวกนางทราบ** ﴿ คือพระองค์ ทรงทราบสิ่งที่อยู่ในใจของพวกเจ้า โดยที่พวกเจ้าอึดอัดและลำบากใจที่จะบอกให้นางทราบในขณะนั้น ต่อจากนั้น พระองค์ก็กล่าวว่า ﴾ **แต่ทว่า พวกเจ้าอย่าให้สัญญาแก่นางเป็นการลับ** ﴿

อะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ ได้กล่าวโดยเอามาจาก อิบนิ อับบาสเกี่ยวกับอายะฮฺตอนนี้ ว่าท่านจงอย่าได้พูดให้นางทราบว่า ท่านคิดถึงนางและขอนางได้ให้สัญญาแก่ฉันว่าจะไม่แต่งงานกับคนอื่น หรือคำพูดคล้ายๆ นี้

(อัฏฏอบารี 5/107)

และเช่นเดียวกัน ได้มีรายงานจาก สะอีด อิบนิ อิกริมะฮฺ, อัชชะอฺบีย์, อิกริมะฮฺ, อะบิฎ ฎฮา, อัฎเฎาะฮาก และอัซซุฮฺรีย์ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/821) มุญาฮิด, อัษเษารีย์ คือห้ามมิให้เอาสัญญากับนางในขณะนั้นว่า นางจะต้องไม่แต่งงานกับคนอื่น

(อัฏฏอบารี 5/109)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **นอกจากพวกเจ้าจะกล่าวถ้อยคำที่สุภาพ** ﴿

อิบนุ อับบาส, มุญาฮิด, สะอีด อิบนิ อิกริมะฮฺ (อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/824), อัสสุดดีย์, อัษเษารีย์ และอิบนุ ซัยดฺ ได้กล่าวว่าอนุญาตให้กล่าวเป็นนัยแก่นางได้ เช่นกล่าวว่า ฉันชอบอยู่ใกล้เธอ และในทำนองนั้น

(อัฏฏอบารี 5/114)

มุฮัมมัด อิบนุ ซีรีน ได้เล่าว่า ฉันได้กล่าวแก่อุบัยดะฮฺ ว่า อะไรคือความหมายของดำรัสที่ว่า ﴾ **นอกจากพวกเจ้าจะกล่าวถ้อยคำที่สุภาพ** ﴿ เขากล่าวว่า โดยให้กล่าวแก่วะลี (ผู้ปกครอง) ของนางว่า ขออย่าให้ใครมาก่อนฉันกับนางน่ะ หมายถึงว่า อย่าเพิ่งให้นางแต่งงานจนกว่าจะบอกให้ฉันทราบก่อน

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/826)

และฮะดีษนี้ยังรายงานโดย อิบนุ อบีฮาติม

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และจงอย่าตัดสินใจทำพิธีแต่งงาน จนกว่าเวลาที่ถูกกำหนดไว้จะบรรลุถึงการสิ้นสุดของมัน** ﴿ หมายถึง อย่าได้ตัดสินใจเข้าพิธีแต่งงานจนกว่าเวลาของอิดดะฮฺจะสิ้นสุดลงเสียก่อน

อิบนุ อับบาส, มุญาฮิด, อัชชะอฺบีย์, กอตาดะฮฺ, อัรรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส, อบูมาลิก, ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อัซซุฮฺรีย์ ,อะฏออฺ อัลคอรอซานีย์, อัสสุดดีย์, อัษเษารีย์ และอัฎเฎาะฮาก ได้กล่าวเกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴾ **จนกว่าเวลาที่ถูกกำหนดไว้จะบรรลุถึงการสิ้นสุดของมัน** ﴿ หมายถึง อย่าไปเจาะจงมุ่งมั่นที่จะแต่งงานกับนาง จนกว่าอิดดะฮฺของนางจะหมดลงเสียก่อน

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/828 - 829)

ความจริงบรรดานักปราชญ์ ได้มีมติว่าการแต่งงานในช่วงเวลาอิดดะฮฺ ใช้ไม่ได้ ไม่ถูกต้อง

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และพึงทราบเถิดว่า แท้จริง อัลลอฮฺทรงรู้สิ่งที่อยู่ในจิตใจของพวกเจ้า พวกเจ้าจงระมัดระวังการลงโทษของพระองค์** ﴿ อัลลอฮฺทรงเตือนพวกเขาให้ระมัดระวังเรื่องที่คิดอยู่ในใจ จงอย่าได้เปิดเผยออกมาอย่างโจ่งแจ้ง โดยไม่ใช่เวลาของมัน

และแนะนำพวกเขาว่าต้องเป็นเรื่องที่ดีอย่าให้เป็นเรื่องที่ไม่ดีแล้ว พระองค์ได้ตรัสว่า ﴿ **และพึงทราบเถิดว่า อัลลอฮฺนั้น เป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงขันติ** ﴾

﴿ لَّا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ إِن طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ مَا لَمۡ تَمَسُّوهُنَّ أَوۡ تَفۡرِضُواْ لَهُنَّ فَرِيضَةٗۚ وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى ٱلۡمُوسِعِ قَدَرُهُۥ وَعَلَى ٱلۡمُقۡتِرِ قَدَرُهُۥ مَتَٰعَۢا بِٱلۡمَعۡرُوفِۖ حَقًّا عَلَى ٱلۡمُحۡسِنِينَ ٢٣٦ ﴾

236. ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้า ถ้าหากพวกเจ้าหย่าภรรยา โดยที่พวกเจ้ายังมิได้แตะต้องนาง หรือยังมิได้กำหนดมะฮัรฺ (ของให้) ใด ๆ แก่พวกนาง และจงให้พวกนางได้รับสิ่งอำนวยประโยชน์แก่พวกนาง โดยที่หน้าที่ ของผู้มั่งมีนั้น ตามกำลังความสามารถของเขา และหน้าที่ของผู้ยากจน นั่นคือตามกำลังความสามารถของเขา ทั้งนี้เป็นการให้ประโยชน์โดยชอบธรรม เป็นสิทธิ์ที่อยู่เหนือผู้กระทำดีทั้งหลาย

การหย่าก่อนที่จะมีเพศสัมพันธ์กัน

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงอนุญาตให้หย่าสตรีหลังจากที่ได้แต่งงานกับนางแล้ว และก่อนที่จะมีเพศสัมพันธ์กัน

อิบนุ อับบาส, ฏอวูส, อิบรอฮีม และอัลฮะซัน อัลบัศรีย์ ได้กล่าวว่า คำว่า “อันมัสสุ” ซึ่งมาจากคำว่า ﴿ مَا لَمۡ تَمَسُّوهُنَّ ﴾ มีความหมายว่า “อันนิกะฮฺ” การแต่งงาน

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/831)

แต่ก็อนุญาตให้ฝ่ายชายหย่านางได้ ก่อนที่จะมีเพศสัมพันธ์กัน และก่อนที่จะจ่ายมะฮัรฺให้ แต่การกระทำเช่นนั้นเป็นการทำลายจิตใจของนางมาก

การให้ผลประโยชน์ตอบแทนในการหย่า

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ให้มีการทดแทนให้แก่นางจากสามีของนางตามสภาพแล้วแต่ความรวยความจน

อัลบุคอรี ได้บันทึกฮะดีษไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขา รายงานโดยสะฮัล อิบนุ สะอัด และอบีอุสัยดฺ ว่าทั้งสองเล่าว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้แต่งงานกับอุมัยมะฮฺ บุตรีของ ชุรอฮีล แล้วเมื่อนางถูกนำเข้ามาหาท่าน ท่านได้ผายมือของท่านไปยังนาง เสมือนว่านางไม่ชอบ แล้วท่านได้สั่งให้อะบาอุสัยดฺ ได้จัดเตรียมของให้แก่นาง และอะบาอุสัยดฺได้เอาผ้าสองผืนสีเขียวห่มให้นางไป

(ฟัตฮุลบารีย์ 9/269)

﴿ وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ
مَا فَرَضْتُمْ إِلَّآ أَن يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَاْ ٱلَّذِى بِيَدِهِۦ عُقْدَةُ ٱلنِّكَاحِ ۚ وَأَن تَعْفُوٓاْ
أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۚ وَلَا تَنسَوُاْ ٱلْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٧﴾ ﴾

237. และถ้าหากพวกเจ้าหย่าพวกนางก่อนที่พวกเจ้าจะแตะต้องนาง โดยที่พวกเจ้าได้กำหนดมะฮัรฺแก่นางแล้ว ก็จงให้ครึ่งหนึ่งของสิ่งที่พวกเจ้ากำหนดให้ นอกจากว่าพวกนางจะยกให้หรือผู้ที่การตกลงแต่งงานอยู่ในมือของเขา (ฝ่ายชาย) จะยกให้ และการที่พวกเจ้าจะยกให้นั้นเป็นสิ่งที่ใกล้แก่ความยำเกรงมากกว่า และพวกเจ้าจงอย่าลืมการทำคุณในระหว่างพวกเจ้า แท้จริง อัลลอฮฺทรงเห็นสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ

สตรีมีสิทธิ์ได้มะฮัรฺครึ่งหนึ่ง หากได้มีการหย่า ก่อนที่จะมีเพศสัมพันธ์กัน

อายะฮฺอัลกุรอาน อายะฮฺนี้ชี้ให้เห็นเจาะจงให้มีการทำคุณ หรือทดแทนให้แก่สตรีตามที่ได้มีการระบุไว้แล้วในอายะฮฺก่อนจากนี้ โดยที่ในอายะฮฺนี้ได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนว่า เป็นมะฮัรฺจำนวนครึ่งหนึ่ง เมื่อสามีได้หย่านางก่อนที่จะมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเรื่องเป็นที่ทราบกันดีและเป็นมติของปวงปราชญ์อีกด้วย โดยไม่มีการขัดแย้งกันในเรื่องนี้แต่ประการใด

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴿ **นอกจากว่า พวกนางจะยกให้** ﴾ คือฝ่ายหญิงเป็นผู้ยกให้โดยไม่รับเอาไว้เลย

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวโดยเอามาจากอบีซอและฮฺ จากอิบนิ อับบาส เกี่ยวกับข้อความที่ว่า ﴾ **นอกจากว่า พวกนางจะยกให้** ﴿ ว่านอกจากหญิงที่เคยผ่านการแต่งงานมาแล้วจะยกให้ โดยนางไม่เอาสิทธิ์ของนาง

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/839)

อิมามอบูมุฮัมมัด อิบนุ อบีฮาติม ﷺ ได้เล่าว่า ได้มีรายงานจากชุร็อยฮ์ , สะอีด อิบนิล มุซัยยับ, อิกริมะฮฺ, มุญาฮิด, อัชชะอฺบีย์, อัลฮะซัน , นาเฟียะอฺ, กอตาดะฮฺ ญาบิรฺ อิบนิ ซัยดฺ, อะฏออฺ อัลคอรอซานีย์, อัฏเฏาะฮาก, อัซซุฮฺรีย์, มุกอติล อิบนิ ฮัยยาน, อิบนุ ซีรีน, อัรรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และอัสสุดดีย์ ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/840 – 842)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **หรือผู้ที่การตกลงแต่งงานอยู่ในมือของเขา (ฝ่ายชาย) จะยกให้** ﴿

อิบนุ อบีฮาติม ได้เล่าว่า อัมรฺ อิบนุ ชุอัยบ์ ได้รายงานจากบิดาของเขาจากปู่ของเขา จากท่านนบี ﷺ ว่า

(وَلِيُّ عُقْدَةِ النِّكَاحِ الزَّوْجُ)

"ผู้มีอำนาจในการตกลงแต่งงาน คือฝ่ายชาย (สามี)"

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆฺอมิดี 2/842)

และเช่นเดียวที่อิบนุ มัรดะวัยฮฺ ได้จัดฮะดีษนี้ไว้ในหนังสือมุสนัดของเขา และอิบนุ ญะรีรฺ ก็ได้เลือกเอาฮะดีษนี้ด้วย

สิ่งที่ได้จากคำกล่าวนี้ก็คือ ที่มีสิทธิ์ในการแต่งงานจริงๆ ก็คือ ฝ่ายชาย (สามี) ในการที่จะทำให้การแต่งงาน ลุล่วงหรือล้มเหลวก็คือคนๆ นี้ ด้วยเหตุนี้ จึงไม่อนุญาตให้ผู้ที่เป็นผู้ปกครองที่จะให้สิ่งใด หรือจะเอาสิ่งใด

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และการที่พวกเจ้าจะยกให้นั้นเป็นสิ่งที่ใกล้แก่ความยำเกรงมากกว่า** ﴿

อิบนุ ญะรีรฺ ได้กล่าวว่านักวิชาการบางคนบอกว่า อัลลอฮฺทรงพูดกับทั้งผู้ชายและผู้หญิง

(อัฏฏอบารี 5/163)

รายงานจาก อิบนิ อับบาส ว่าอายะฮฺที่ว่า ﴿ **และการที่พวกเจ้าจะยกให้นั้นเป็นสิ่งที่ใกล้แก่ความยำเกรงมากว่า** ﴾ เขากล่าวว่า มันใกล้กว่าความยำเกรงต่ออัลลอฮฺมากในการที่เขายกให้ฝ่ายหญิงไป

(อัฏฏ็อบารี 5/162)

และเช่นเดียวกัน ได้มีรายงานมาจาก อัชชะอฺบีย์ และคนอื่น ๆ

มุญาฮิด, อันนะคออีย์, อัฏเฏาะฮาก, มุกอติล อิบนุ ฮัยยาน, อัรรอเบียะอฺ อิบนิ อนัส และอัษเษารีย์ ได้กล่าวว่าคำว่า "อัลฟัฎล์" ณ ที่นี้ คือการที่ฝ่ายหญิงไม่เอาครึ่งหนึ่งของนาง หรือการที่ฝ่ายชายให้นางไปทั้งหมดเลย

(อัฏฏ็อบารี 5/165 – 166)

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **และพวกเจ้าจงอย่าลืมการทำคุณในระหว่างพวกเจ้า** ﴾ นั่นก็คือการทำดีนั่นเอง โดยที่สะอีด ก็ได้กล่าวเช่นนั้น

(อัฏฏ็อบารี 5/166)

﴿ **แท้จริง อัลลอฮฺทรงเห็นสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ** ﴾ คือ ไม่มีสิ่งใดจะซ่อนเร้นไปจากอัลลอฮฺได้ แล้วพระองค์จะทรงตอบแทนให้อย่างครบถ้วนในทุกความดี และความไม่ดีที่ได้ทำเอาไว้

﴿ حَٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلْوُسْطَىٰ وَقُومُواْ لِلَّهِ قَٰنِتِينَ ﴿٢٣٨﴾
فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا ۖ فَإِذَآ أَمِنتُمْ فَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم
مَّا لَمْ تَكُونُواْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾ ﴾

238. และพวกเจ้าจงรักษาบรรดาการละหมาดไว้ และละหมาดที่อยู่กึ่งกลาง และจงยืนละหมาดเพื่ออัลลอฮฺโดยนอบน้อม

239. ถ้าหากพวกเจ้ากลัว ก็จงเดินละหมาดหรือขี่พาหนะ ครั้นเมื่อพวกเจ้าปลอดภัยแล้ว ก็จงระลึกถึงอัลลอฮฺ ดังที่พระองค์ได้ทรงสอนพวกเจ้าสิ่งซึ่งที่พวกเจ้ามิเคยรู้มาก่อน

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้ให้พวกท่านรักษาการละหมาดให้อยู่ในเวลาของมัน รักษาขอบเขตของการละหมาดเอาไว้ ปฏิบัติละหมาดในเวลาของมันดังที่มีปรากฏในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสองรายงานจากอิบนิ มัสอูด ว่า ฉันได้ถามท่านรอซูล ﷺ ว่างานใดที่ประเสริฐที่สุด? ท่านตอบว่า

(" اَلصَّلَاةُ فِي وَقْتِهَا " قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ ؟ قَالَ " اَلْجِهَادُ فِي سَبِيْلِ اللهِ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ ؟ " قَالَ: بِرُّ الْوَالِدَيْنِ)

"การละหมาดในเวลาของมัน "ฉันถามอีกว่า" แล้วอะไรอีก? ท่านตอบว่า "การต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ" ฉันถามอีกว่า "แล้วอะไรอีก? ท่านตอบว่า "การทำดีต่อบิดามารดา""

เขาเล่าว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้เล่ามันให้ฉันฟัง แล้วถ้าท่านถามเพิ่มอีก ท่านก็จะเพิ่มมันให้ฉันอีก

(ฟัตฮุลบารีย์ 2/12, มุสลิม 1/09)

การละหมาดที่อยู่กึ่งกลาง

อัลลอฮฺ ﷻ ได้เจาะจงไว้ในการละหมาดต่างๆ นั้น โดยเน้นมากสำหรับละหมาดกึ่งกลาง นั่นก็คือละหมาดอัศริ

- อัตติรฺมิซี และอัลบาฆอวีย์ ได้กล่าวว่าทรรศนะนี้เป็นทรรศนะของบรรดานักวิชาการกลุ่มศอฮาบะฮฺ และคนอื่นๆ

- อักกอฎี อัลมาวัรฺดีย์ ได้กล่าวว่ายังเป็นทรรศนะของนักวิชาการส่วนใหญ่ของกลุ่มตาบิอีนด้วย

- อัลฮาฟิซ อบูอุมัรฺ อิบนุ อับดิลบัรรฺ ได้กล่าวว่า มันเป็นทรรศนะของนักฮะดีษส่วนใหญ่

- อบูมุฮัมมัด อิบนุ อะฏียะฮฺ ได้กล่าวไว้ ในการอธิบายอัลกุรอานของเขาว่าเป็นทรรศนะประชาชนส่วนใหญ่

- อัลฮาฟิซ อบูมุฮัมมัด อับดุลมุอฺมิน อิบนุ คอลัฟ อัดดิมยาฏีย์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือของเขาที่มีชื่อว่า "กัชฟุล มุฆ็อฏฏอ ฟีตับยีนิศ ซอลาติลวุสฏอ" โดยระบุเอาไว้ว่าเป็นละหมาดอัศริ ซึ่งได้เล่าเรื่องนี้มาจาก อุมัรฺ, อะลี, อิบนิ มัสอูด, อบีอัยยูบ, อับดิลลาฮฺ อิบนิ อัมรฺ,

สะมุเราะฮฺ อิบนุ ญุนดุบ, อบีฮุร็อยเราะฮฺ, อบีสะอีด, ฮัฟเซาะฮฺ, อุมมุ ฮาบีบะฮฺ, อุมมุสะละมะฮฺ และจาก อิบนิ อับบาส และอาอิชะฮฺ ตามทรรศนะที่ถูกต้องจากพวกเขา และตามทรรศนะนี้เช่นกันที่อุบัยดะฮฺ, อิบรอฮีม อันนะคออีย์, รอซีน, ซิรฺ อิบนิ ฮุบัยชฺ, สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ, อิบนุ ซีรีน, อัลฮะซัน, กอตาดะฮฺ, อัฎเฎาะฮาก, อัลกัลบีย์, มุกอติล, อุบัยดฺ อิบนุ อบีมัรฺยัม และคนอื่นๆ ก็กล่าวเช่นนั้น

(หลักฐานในเรื่องดังกล่าว)

อิมามอะหฺมัด ได้รายงานจากอะลี ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวในวันสมรภูมิอัลอะฮฺซาบ ว่า

(شَغَلُوْنَا عَنِ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى ، صَلَاةِ الْعَصْرِ ، مَلَأَ اللهُ قُلُوْبَهُمْ وَبُيُوْتَهُمْ نَارًا)

"พวกเขาได้ทำให้เรายุ่งจนไม่ได้ละหมาด อัลวุสฏอ คือละหมาดอัศริ ขออัลลอฮฺได้โปรดให้หัวใจของพวกเขา และบ้านของพวกเขาเต็มไปด้วยไฟ"

หลังจากนั้น ท่านก็ได้นำละหมาดใช้มันช่วงระหว่างละหมาดมัฆฺริบกับละหมาดอิชาอฺ

(อะหฺมัด 1/113)

และเช่นเดียวมุสลิมได้รายงานฮะดีษนี้ด้วย (มุสลิม 1/437, อันนะซาอี (*อันนะซาอีในหนังสืออัลกุบรอ 6/303)* ตลอดจนอัซซัยคอนิ *(อัลบุคอรีและมุสลิม)*, อบูดาวูด, อัตติรฺมิซี และอันนะซาอี และคนอื่นที่เป็นเจ้าของหนังสือมุสนัด หนังสือสุนันต่างๆ และหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งหลายโดยรายงานมาจากอะลี

(ฟัตฮุลบารีย์ 6/124, 7/467,8/43,11/197, มุสลิม 1/436, อบูดาวูด 1/287, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/328, อันนะซาอี 1/232, อะหฺมัด 1/139)

และฮะดีษที่เกี่ยวกับวันอัลอะฮฺซาบ และพวกมุชริกีนได้ทำให้รอซูล ﷺ และบรรดาสาวกของท่าน ยุ่งจนไม่ได้ละหมาดอัศริในวันนั้นที่ถูกรายงานโดยศอฮาบะฮฺกลุ่มหนึ่งจำนวนหลายคน ซึ่งไม่อาจจะนำมากล่าวในที่นี้ได้เพราะจะทำให้ยืดเยื้อเกินไป แต่จุดมุ่งหมายก็ถือเป็นรายงานที่มีตัวบทระบุอย่างชัดเจนมาจากพวกเขาว่า การละหมาดอัลวุสฏอ คือการละหมาดอัศริอย่างแน่นอน

ความจริงมุสลิมได้ยินฮะดีษนี้อีกเหมือนกันจากฮะดีษที่รายงานโดยอิบนุ มัสอูด และอัลบะรออฺ อิบนุ อาซิบ ﷺ

(มุสลิม 1/437 และ438)

อิมามอะหฺมัด ได้บันทึกรายงานจากสะมุเราะฮฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(صَلَاةُ الْوُسْطَى صَلَاةُ الْعَصْرِ)

"การละหมาดอัลวุสฏอ คือ การละหมาดอัศริ"

(อะหฺมัด 5/22)

และในถ้อยคำหนึ่งท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวเกี่ยวการอายะฮฺอัลกุรอานที่ว่า (حَافِظُوْا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى) และท่านได้บอกให้พวกเราทราบว่ามันคือ ละหมาดอัศริ

(อะหฺมัด 5/8)

และในข้อความหนึ่งท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า (هِيَ الْعَصْرُ) มันคือละหมาดอัศริ โดยอิบนุ ญะอฺฟัรฺได้เล่าว่า ที่ท่านตอบก็เพราะท่านได้ถูกถามเกี่ยวกับการละหมาดอัลวุสฏอ

(อะหฺมัด 5/7)

และอัตติรฺมิซี ก็ได้รายงานฮะดีษนี้โดยเขาได้กล่าวว่าเป็นฮะดีษฮะซัน เศาะฮีฮฺ

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/328)

และอบูฮาดิม อิบนุ ฮิบบาน ได้รายงานไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺของเขารายงานโดยอับดิลลาฮฺว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า (صَلَاةُ الْوُسْطَى صَلَاةُ الْعَصْرِ) การละหมาดอัลวุสฏอคือละหมาดอัศริ

(อิบนุ ฮิบบาน 3/121)

ความจริงอัตติรฺมิซี ได้รายงานจากอิบนิ มัสอูด ว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า (صَلَاةُ الْوُسْطَى صَلَاةُ الْعَصْرِ) การละหมาดอัลวุสฏอ คือการละหมาดอัศริ หลังจากนั้น เขาก็กล่าวว่าเป็นฮะดีษฮะซัน เศาะฮีฮฺ

(ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/329)

มุสลิมได้เสนอฮะดีษไว้ในหนังเศาะฮีฮฺของเขาโดยมีข้อความดังนี้

(شَغَلُوْنَا عَنِ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى صَلَاةِ الْعَصْرِ)

"พวกเขาทำให้เรายุ่ง (จนกระทั่งมิได้) ละหมาดอัลวุสฏอ คือละหมาดอัศริ"

(มุสลิม 1/437)

นี่คือตัวบทในเรื่องนี้ โดยไม่อาจจะเป็นอย่างอื่นได้ และดังกล่าวนั้นได้เน้นให้พวกเรา

ระวังรักษาให้ปฏิบัติอย่าให้ขาด หรือขาดตกบกพร่อง ในฮะดีษเศาะฮีฮฺ รายงานจากอิบนุ อุมัรฺ ว่า แท้จริง ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(مَنْ فَاتَتْهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَكَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلُهُ وَمَالُهُ)

"ใครที่ละหมาดอัศริพลาดไปจากเขา เสมือนว่าครอบครัวเขาและทรัพย์สินของเขาจะถูกตัดขาด"

(มุสลิม 1/436)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺ รายงานโดยบุร็อยดะฮฺ อิบนุ ฮะซีบ จากท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(بَكِّرُوْا بِالصَّلَاةِ فِيْ يَوْمِ الْغَيْمِ فَإِنَّهُ مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ)

"พวกท่านจงเริ่มละหมาดแต่เนิ่นๆ ในวันที่มีเมฆครึ้ม เพราะว่าใครที่ละทิ้งละหมาดอัศริ แน่นอน งานของเขาต้องเสียหาย"

(อิบนุมาญะฮฺ 1/224)

ห้ามมิให้พูดคุยในขณะละหมาด

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และจงยืนละหมาดเพื่ออัลลอฮฺโดยนอบน้อม** ﴿ คือโดยสำรวม นอบน้อม สงบนิ่ง เรื่องนี้จึงทำให้ต้องงดการพูดคุยในขณะละหมาดเพราะการกระทำดังกล่าวมันขัดกับการละหมาด ด้วยเหตุนี้ ท่านนบี ﷺ จึงได้ห้ามเอาไว้ จากการตอบอิบนิ มัสอูด ในขณะที่ให้สลามในขณะที่ท่านละหมาด เสร็จแล้วท่านได้กล่าวให้เหตุผลที่ไม่ตอบรับสลามว่า

(إِنَّ فِي الصَّلَاةِ لَشُغْلًا)

"แท้จริง ในการละหมาดมีเรื่องยุ่งอยู่"

(มุสลิม 1/382)

ในหนังสือเศาะฮีฮฺมุสลิม ว่าความจริงท่านนบี ﷺ ได้กล่าวแก่มุอาวียะฮฺ อิบนิลฮะกัม อัสสะละมีย์ ขณะที่เขาพูดในขณะละหมาดว่า

(إِنَّ هٰذِهِ الصَّلَاةَ لَا يَصْلُحُ فِيْهَا شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ النَّاسِ إِنَّمَا هِيَ التَّسْبِيْحُ وَالتَّكْبِيْرُ وَذِكْرُ اللهِ)

"แท้จริง การละหมาดนี้ ไม่มีสิ่งใดที่เป็นคำพูดของผู้คนจะเหมาะสมกับมัน ที่จริงแล้วการละหมาดก็คือ การกล่าวตัสเบียะฮฺ การกล่าวตักบีรฺ และการกล่าวซิกรุลลอฮฺ"

(มุสลิม 1/381)

อิมามอะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล ได้รายงานจากซัยดฺ อิบนิ อัรฺก็อม ว่าปรากฏว่าชายคนหนึ่งในสมัยของท่านนบี ﷺ ได้พูดเรื่องธุระกับเพื่อนของเขาในขณะละหมาด จนกระทั่งอัลกุรอานอายะฮฺนี้ได้ถูกประทานลงมาว่า ﴾ **และจงยืนละหมาดเพื่ออัลลอฮฺโดยนอบน้อม** ﴿ แล้วท่านได้ใช้ให้เรานิ่งเงียบ หรือหยุดพูด

(อะหฺมัด 4/368 และรายงานโดยกลุ่มผู้บันทึกฮะดีษ ยกเว้น อิบนุมาญะฮฺ, ฟัตฮุลบารีย์ 3/88, มุสลิม1/383, อบูดาวูด 1/583, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 8/330, อันนะซาอี 3/18)

ศอลาตุลเคาฟ์ (การละหมาดในยามกลัว)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ถ้าพวกเจ้ากลัว ก็จงเดินละหมาด หรือขี่พาหนะ ครั้นเมื่อพวกเจ้าปลอดภัยแล้ว ก็จงระลึกถึงอัลลอฮฺ ดังที่พระองค์ได้ทรงสอนพวกเจ้าสิ่งซึ่งพวกเจ้ามิเคยรู้มาก่อน** ﴿ อันเนื่องจากอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงใช้บรรดาบ่าวของพระองค์ให้รักษาบรรดาการละหมาดเอาไว้ ดำเนินอยู่ในขอบเขตของมัน เน้นให้ทุกคนปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วนอย่างเคร่งครัด และในขณะที่เกิดสงคราม การสู้รบกันนั้น พระองค์ได้ตรัสว่า ﴾ **ถ้าพวกเจ้ากลัว ก็จงเดินละหมาด หรือขี่พาหนะ** ﴿ คือจะละหมาดในสภาพใดก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเดิน หรือขี่พาหนะ จะผินหน้าไปทางทิศกิบละฮฺ หรือไม่ผินก็ได้ ดังเช่นที่มาลิกได้เล่าโดยเอามาจากนาเฟียะอฺ ว่าแท้จริง อิบนุอุมัรฺนั้นเมื่อมีผู้ถามเกี่ยวกับละหมาดในยามกลัว เขาจะอธิบายเป็นรายละเอียดโดยกล่าวว่า ถ้าเป็นกรณีที่กลัวมากให้ละหมาดโดยเดินเท้า หรือขี่พาหนะจะผินหน้าไปทางทิศกิบละฮฺ หรือไม่ผินไปก็ได้ นาเฟียะอฺกล่าวว่า ที่อิบนุ อุมัรฺกล่าวเป็นเช่นนั้น ฉันไม่เห็นเป็นอย่างอื่น นอกจากได้รับทราบมาจากท่านนบี ﷺ ทั้งสิ้น

(อัลมุวัฏเฏาะอฺ 1/184)

อัลบุคอรี และมุสลิมก็ได้บันทึกฮะดีษนี้ไว้ด้วย

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/46 และมุสลิม 1/574)

มุสลิม, อบูดาวูด, อันนะซาอี, อิบนุมาญะฮฺ และอิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานจากอิบนิอับบาสว่า "อัลลอฮฺได้ทรงฟัรฺฎการละหมาดโดยผ่านนบีของพวกท่าน ในขณะที่อยู่กับบ้าน 4 ร็อกอะฮฺ และในขณะเดินทาง 2 ร็อกอะฮฺ และในยามกลัว 1 ร็อกอะฮฺ"

(มุสลิม 1/478 และ 749, อบูดาวูด 2/40, อันนะซาอี 3/169, อิบนุมาญะฮฺ 1/339, อัฏฏ็อบารี 5/247)

และตามทรรศนะนี้แหละที่อัลฮะซัน อัลบัศรี, กอตาดะฮฺ, อัฎเฎาะฮาก และคนอื่นก็กล่าวเช่นนั้น

(อัฏฏอบารี 5/240 และ241)

อัลบุคอรี ได้กล่าว : (บท : การละหมาดบนกำแพงเมือง และขณะเผชิญหน้ากับศัตรู)

และอัลเอาซาอีย์ ได้กล่าวว่า ถ้าปรากฏว่าพร้อมที่จะพิชิตได้ โดยไม่สามารถจะหยุดละหมาดได้ ให้ละหมาดโดยทำสัญญาณ แต่ละคนทำด้วยตัวเอง แล้วถ้าไม่สามารถจะทำสัญญาณได้ ให้ละหมาดล่าช้าไปจนกว่าสงครามจะเสร็จ หรือปลอดภัยก็ให้ละหมาดสองร็อกอะฮฺ แล้วถ้ายังไม่สามารถจะทำได้ ก็ให้ละหมาดเพียงร็อกอะฮฺเดียว และ 2 สุญูด แล้วถ้ายังไม่สามารถจะทำได้อีก โดยไม่สามารถตักบีรฺได้ก็ให้ล่าช้าไปจนกว่าจะปลอดภัย อย่างนี้แหละที่มักฮูลได้กล่าว

อนัส อิบนุ มาลิก ได้เล่าว่า ฉันได้มาบนกำแพงเมืองขณะจะเข้าเวลาฟะญัรฺ แต่สงครามกำลังรุนแรงมาก พวกเขาจึงไม่สามารถจะละหมาดได้ ดังนั้น พวกเราจึงไม่ได้ละหมาดนอกจากเวลาสายแล้ว แล้วพวกเราก็ได้ละหมาดพร้อมกับอบีมูซา แล้วอัลลอฮฺก็ให้เราได้ชัยชนะ ไม่มีอะไรจะทำให้ฉันดีใจกับการละหมาดครั้งนี้ในโลกนี้และยิ่งไปกว่าสิ่งที่อยู่ในโลกนี้ นี่เป็นถ้อยคำของอัลบุคอรี

(ฟัตฮุลบารีย์ 2/503)

มีคำสั่งให้ละหมาดให้สมบูรณ์ในสภาพที่ปลอดภัย

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ครั้งเมื่อพวกเจ้าปลอดภัยแล้ว ก็จงระลึกถึงอัลลอฮฺ** ﴿ คือจงปฏิบัติละหมาดของพวกท่านดังที่พวกท่านได้ถูกใช้ด้วยการทำให้สมบูรณ์กับการรูกัวะอฺ การสุญูด การยืน การนั่ง การสำรวม และการมุ่งตรงต่ออัลลอฮฺของพวกท่าน ﴾ **ดังที่พระองค์ได้ทรงสอนพวกเจ้าสิ่งซึ่งที่พวกเจ้ามิเคยรู้มาก่อน** ﴿ คือดังเช่นที่พระองค์ได้โปรดปรานพวกเจ้าให้ทางนำแก่พวกเจ้า สอนให้พวกเจ้ารู้ถึงสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ดังนั้น พวกเจ้าจงตอบรับด้วยความกตัญญูรู้คุณและจงระลึกพระองค์ให้มากๆ ดังเช่นดำรัสของพระองค์หลังจากเรื่องละหมาดในยามกลัวแล้วว่า

﴿ فَإِذَا ٱطْمَأْنَنتُمْ فَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ ۚ إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ كَانَتْ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ كِتَـٰبًا مَّوْقُوتًا ﴾

“ครั้นเมื่อพวกเจ้าปลอดภัยแล้ว ก็จงปฏิบัติละหมาด แท้จริง การละหมาดนั้นเป็นบัญญัติที่ถูกกำหนดเวลาไว้แก่ผู้ที่ศรัทธาทั้งหลาย”

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 103)

บรรดาฮะดีษที่มีมาในเรื่องศอลาตุลเคาฟฺ และลักษณะการละหมาดจะขอนำมากล่าวในซูเราะฮฺอันนิซาอฺ เมื่อถึงดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَوٰةَ...آية﴾

﴿ وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا وَصِيَّةً لِّأَزْوَٰجِهِم مَّتَٰعًا إِلَى ٱلْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ۚ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِى مَا فَعَلْنَ فِىٓ أَنفُسِهِنَّ مِن مَّعْرُوفٍ ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾ وَلِلْمُطَلَّقَٰتِ مَتَٰعٌۢ بِٱلْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾ ﴾

240. และบรรดาผู้ที่ถึงแก่ชีวิตในหมู่พวกเจ้าและละทิ้งคู่ครองไว้นั้น จงให้มีพินัยกรรมไว้ให้แก่คู่ครองของเขา ซึ่งสิ่งอำนวยประโยชน์ (แก่นาง) ถึงหนึ่งปีโดยไม่มีการขับไล่ แต่ถ้าพวกนางออกไปเอง ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกนางได้กระทำไปในส่วนตัวของพวกนางโดยชอบธรรม และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ

241. และสำหรับบรรดาหญิงที่ถูกหย่านั้น จะได้รับสิ่งอำนวยประโยชน์โดยชอบธรรมเป็นสิทธิเหนือผู้ยำเกรงทั้งหลาย

242. ในทำนองเดียวกันนั้นแหละ อัลลอฮฺทรงแจกแจงบรรดาอายะฮฺของพระองค์ให้พวกเจ้าทราบ เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้เข้าใจ

การยกเลิกอายะฮฺนี้

บรรดานักวิชาการส่วนใหญ่ได้กล่าวว่า อายะฮฺนี้ได้ถูกยกเลิกด้วยกับอายะฮฺก่อนจากนี้ คือดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ﴾

"พวกนางจะต้องรอคอยตัวของพวกนางเองสี่เดือนสิบวัน"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 234)

อัลบุคอรี ได้บันทึกฮะดีษที่รายงานโดย อิบนิ ซุบัยรฺ ว่า ฉันได้กล่าวแก่ อุษมาน อิบนุ อัฟฟาน เกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴿ وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا ﴾ ว่ามีอีกอายะฮฺหนึ่งได้ยกเลิกมันไปแล้ว ทำไมท่านจึงเขียนมันเอาไว้อีกหรือท่านจะปล่อยมันไว้อย่างนี้ อุษมานตอบว่า โอ้ลูกของน้องชาย ฉันจะไม่ขอเปลี่ยนสิ่งใดจากที่ของมันเป็นอันขาด

(ฟัตฮุลบารีย์ 8/48)

ความหมาย ข้อสงสัยของอิบนุซซุบัยรฺ ที่กล่าวแก่อุษมานก็คือ เมื่อปรากฏว่าข้อชี้ขาดของมันได้ถูกยกเลิกไปด้วยสี่เดือนสิบวันแล้ว ทำไมจึงเก็บประโยคนี้อีกทั้งๆ ที่ข้อชี้ขาดมันหายไปแล้ว จึงทำให้เกิดความสงสัยอยู่แล้ว ท่านอะมีรุ้ลมุอฺมินีน อุษมาน อิบนุ อัฟฟาน ก็ได้ตอบเขาไปว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องเตากีฟี คือเป็นเรื่องที่ต้องฟังเท่านั้น และฉันได้พบว่ามันปรากฏอยู่ในคัมภีร์ ฉันจึงให้มันปรากฏอยู่ตามนั้น

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานจากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า ﴿ **และบรรดาผู้ที่ถึงแก่ชีวิตในหมู่พวกเจ้าและละทิ้งคู่ครองไว้นั้น จงให้มีพินัยกรรมไว้ให้แก่คู่ครองของเขา ซึ่งสิ่งอำนวยประโยชน์ (แก่นาง) ถึงหนึ่งปีโดยไม่มีการขับไล่** ﴾ ปรากฏว่าหญิงที่สามีตายไปจะได้รับเครื่องยังชีพและที่พักอาศัยในบ้านของสามีเป็นเวลา 1 ปี แล้วได้ถูกยกเลิกโดยอายะฮฺที่เกี่ยวกับมรดก โดยให้นางได้รับหนึ่งในสี่หรือหนึ่งในแปด จากทรัพย์ที่สามีได้ทิ้งเอาไว้

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/871)

มีรายงานจากสายของอะลี อิบนุ อบีฏ็อลฮะฮฺ จากอิบนิ อับบาส ว่าปรากฏว่าชายคนหนึ่งเมื่อเขาเสียชีวิตและทิ้งภรรยาของเขาเอาไว้ นางจะต้องอยู่ในอิดดะฮฺเป็นเวลา 1 ปีในบ้านของสามีนั้น ให้เอาทรัพย์ของสามีที่ทิ้งเอาไว้นั้นเป็นค่าครองชีพให้แก่นาง หลังจากนั้น อัลลอฮฺก็ได้ประทานอายะฮฺนี้ลงมาว่า

﴿ وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ﴾

“และบรรดาผู้ที่เสียชีวิตลงในหมู่พวกเจ้า และทิ้งคู่ครองไว้ พวกนางจะต้องรอคอยตัวของพวกนางเองสี่เดือนกับสิบวัน”

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 234)

นี่คือ อิดดะฮฺของหญิงที่สามีตาย ยกเว้นในกรณีที่นางตั้งครรภ์ ถ้านางตั้งครรภ์ อิดดะฮฺของนางก็คือคลอดบุตร และพระองค์ตรัสว่า

﴿ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُم ﴾

"และสำหรับพวกนางนั้นจะได้รับหนึ่งในสี่จากสิ่งที่พวกเจ้าได้ทิ้งไว้ หากไม่ปรากฏว่าพวกเจ้ามีบุตร แต่ถ้าพวกเจ้ามีบุตร พวกนางก็จะได้รับหนึ่งในแปดจากสิ่งที่พวกเจ้าทิ้งไว้"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 12)

แล้วเมื่ออัลลอฮฺได้แจ้งให้ทราบมรดกของสตรีแล้ว ก็ให้เลิกคำสั่งเสียและค่าครองชีพ

(อัฏฏ็อบรี 5/255)

ได้มีรายงานจากมุญาฮิด, อัลฮะซัน, อิกริมะฮฺ, กอตาดะฮฺ, อัฎเฎาะฮาก, อัรฺรอเบียะอฺ และมุกอติล อิบนุฮัยยาน ว่าพวกเขาได้กล่าวว่าอายะฮฺดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปด้วยอายะฮฺ ﴿ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ﴾

(อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย อัลฆุอมิดี 2/875 และ 876)

อัลบุคอรี ได้รายงานจากมุญาฮิด เกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴾ **และบรรดาผู้ที่ถึงแก่ชีวิตในหมู่พวกเจ้าและละทิ้งคู่ครองไว้นั้น** ﴿ ว่า ปรากฏว่าอิดดะฮฺนั้นเป็นเรื่องจำเป็นที่ได้ยึดถือกันในครอบครัวของสามี แล้วอัลลอฮฺได้ประทานอัลกุรอานลงมาที่ว่า ﴾ **และบรรดาผู้ที่ถึงแก่ชีวิตในหมู่พวกเจ้า และละทิ้งคู่ครองไว้นั้น จงให้มีพินัยกรรมไว้ให้แก่คู่ครองของเขาซึ่งสิ่งอำนวยประโยชน์ (แก่นาง) ถึงหนึ่งปีโดยไม่มีการขับไล่ แต่ถ้าพวกนางออกไปเอง ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกนางได้กระทำไปในส่วนตัวของพวกนางโดยชอบธรรม** ﴿ ว่า อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดให้พวกนางเป็นเวลา 1 ปี ซึ่งถ้านางประสงค์จะอาศัยอยู่ตามพินัยกรรมนั้นก็ได้ และประสงค์จะออกมาก่อนก็ได้ นั่นก็คือดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า ﴾ **แต่ถ้าพวกนางออกไปเอง ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้า** ﴿ ดังนั้น การอิดดะฮฺจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นแก่นาง ซึ่งมุญาฮิด ﷺ มีความมั่นใจว่าเป็นเช่นนั้น

อะฏออฺ ได้กล่าวว่า อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า อายะฮฺนี้ได้ถูกยกเลิกเรื่องอิดดะฮฺ ณ ที่ครอบครัวของนาง ดังนั้นให้นางครองอิดดะฮฺตามที่นางประสงค์จะอยู่ในบ้านนั้น หรือไม่อยู่ก็ได้ นั่นก็คือดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **โดยไม่มีการขับไล่** ﴿ อะฏออฺกล่าวว่า หากประสงค์จะครองอิดดะฮฺที่นั่นก็ได้ ก็ให้อยู่ไปตามพินัยกรรมนั้น และถ้าประสงค์จะออกไปจากบ้านนั้นก็ได้ เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกนางได้กระทำไป** ﴿ อะฏออฺได้กล่าวว่า หลังจากนั้นอายะฮฺที่เกี่ยวกับมรดกก็ถูกประทานลงมา และยกเลิกเรื่องที่พักอาศัยโดยให้นางครองอิดดะฮฺ ณ ที่ใดก็ได้ ไม่มีการกำหนดเรื่องที่พักอีก

(อัลบุคอรี 4531 และ 5344)

คำพูดของอะฏออฺ และบุคคลที่เห็นด้วยนั้นคือ อายะฮฺที่ถูกยกเลิกด้วยกับอายะฮฺมรดก หากพวกเขาต้องการให้เกิน 4 เดือน 10 วัน ก็เป็นที่ยอมรับได้ และหากพวกเขาต้องการ

ให้อยู่ในที่พักเป็นเวลา 4 เดือน 10 วัน ถือว่าไม่จำเป็นในทรัพย์สินของผู้ตาย ซึ่งเรื่องนี้เป็นที่ๆ มีการขัดแย้งกันระหว่างอิมามทั้งหลาย โดยพวกเขาอ้างหลักฐานจำเป็นต้องให้นางที่มีพักในบ้านของสามี เพราะมีฮะดีษที่รายงานโดยมาลิกในหนังสือมุวัฏเฏาะอฺของเขา รายงานโดยซัยนับ บุตรีของกะอับ อิบนุ อุจญเราะฮฺ ว่า แท้จริง อัลฟุรอยอะฮฺ บุตรีของมาลิก อิบนิ สินาน ซึ่งนางเป็นน้องสาวของอบีสะอีด อัลคุดรี ﵁ ว่า นางได้เล่าให้ฟังว่า แท้จริง นางได้มาที่ท่านรอซูล ﷺ มาถามท่านว่านางจะกลับไปอยู่ที่ครอบครัวของนางที่เผ่าคุดเราะฮฺจะได้ไหม? เพราะสามีของนางได้ออกไปตามหาทาสของเขาที่หนีไปจนกระทั่งไปถึงสถานที่แห่งหนึ่ง พวกเขารุมฆ่าเขาตาย นางเล่าว่า ดิฉันจึงได้ถามท่านรอซูล ﷺ จะกลับไปอยู่กับครอบครัวญาติพี่น้องที่เผ่าคุดเราะฮฺ เพราะว่าเขาได้จากดิฉันไปอยู่ในบ้านที่ไม่ใช่ของเขา และไม่มีค่าครองชีพใดๆ ท่านรอซูล ﷺ ตอบว่า ได้ และกล่าวว่า จะพักอยู่ที่บ้านของเธอ รอให้กำหนดอิดดะฮฺหมดเสียก่อน ดังนั้น ฉันจึงอยู่ในอิดดะฮฺเป็นเวลา 4 เดือน 10 วัน แล้วปรากฏว่าอุษมาน อิบนุ อัฟฟาน ได้ส่งคนไปที่ดิฉัน ถามฉันถึงเรื่องดังกล่าว แล้วดิฉันก็บอกให้เขาทราบ แล้วเขาก็ดำเนินการต่อไป

(อัลมุวัฏเฏาะอฺ 2/591)

เช่นเดียวกัน อบูดาวูด, อัตติรฺมิซี, อันนะซาอี และอิบนุมาญะฮฺ ก็ได้รายงานฮะดีษนี้ โดยอัตติรฺมิซี ได้กล่าวว่า เป็นฮะดีษฮะซัน เศาะฮีฮฺ

(อบูดาวูด 2/773, ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์ 4/319 และ 390, อันนะซาอี 6/200 และอิบนุมาญะฮฺ 1/654)

จำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ในการหย่าด้วย

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴿ **และสำหรับบรรดาหญิงที่ถูกหย่านั้น จะได้รับสิ่งอำนวยประโยชน์โดยชอบธรรม เป็นสิทธิเหนือผู้ยำเกรงทั้งหลาย** ﴾

อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ ซัยดฺ อิบนุ อัสลัม ได้กล่าวว่า เมื่อดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ถูกประทานลงมาว่า ﴿مَتَٰعَۢا بِٱلۡمَعۡرُوفِۖ حَقًّا عَلَى ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ความว่า “ทั้งนี้เป็นการให้ประโยชน์โดยชอบธรรม เป็นสิทธิ์ที่อยู่เหนือผู้กระทำดีทั้งหลาย” *(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 236)* ชายคนหนึ่งได้กล่าวว่า หากฉันประสงค์ทำดี ฉันก็ทำ และหากฉันประสงค์ (จะไม่ทำ) ฉันก็ไม่ทำ และแล้วอัลลอฮฺก็ได้ประทานอายะฮฺนี้ลงมาที่ว่า ﴿ **และสำหรับบรรดาหญิงที่ถูกหย่านั้น จะได้รับสิ่งอำนวยประโยชน์โดยชอบธรรม เป็นสิทธิ์เหนือผู้ยำเกรงทั้งหลาย** ﴾

(อัฏฏอบารี 5/264)

นักวิชาการที่เห็นว่าจำเป็นต้องให้สิ่งอำนวยประโยชน์แก่หญิงที่ถูกหย่าได้อ้างหลักฐานด้วยกับอายะฮฺนี้ เท่ากับไม่ว่าจะได้มีการมอบหมายเอาไว้จากสามีที่ตายหรือถือเป็นเรื่องที่

จำเป็น ไม่ว่าจะมีการร่วมเพศกันหรือไม่ก็ตาม ผู้ที่เห็นตามทรรศนะนี้ก็มี สะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ และชาวสะลัฟคนอื่นๆ

(อัฏฏอบารี 5/263)

และอิบนุ ญะรีรฺก็ได้เลือกเอาตามทรรศนะนี้ด้วย

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า

﴿ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَّقْتُمُ ٱلنِّسَآءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا۟ لَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى ٱلْمُوسِعِ قَدَرُهُۥ وَعَلَى ٱلْمُقْتِرِ قَدَرُهُۥ مَتَٰعًۢا بِٱلْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾ ﴾

"ไม่มีบาปใดๆ แก่พวกเจ้า ถ้าหากพวกเจ้าหย่าภรรยาโดยที่พวกเจ้ายังมิได้แตะต้องนาง หรือยังมิได้กำหนดมะฮัรฺใดๆ แก่พวกนาง และจงให้นางได้รับสิ่งอำนวยประโยชน์แก่พวกนางโดยที่หน้าที่ของผู้มั่งมีนั้นคือตามกำลังความสามารถของเขา และหน้าที่ของผู้ยากจนก็คือตามกำลังความสามารถของเขา ทั้งนี้เป็นการให้ประโยชน์โดยชอบธรรม เป็นสิทธิ์อยู่เหนือผู้กระทำความดีทั้งหลาย"

(ซูเราะฮฺ อัลบะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 236)

ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่กล่าวถึงรายละเอียดบางอย่างเอาไว้

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **ในทำนองเดียวกันนั้นแหละ อัลลอฮฺทรงแจกแจงบรรดาอายะฮฺของพระองค์ให้พวกเจ้าทราบ** ﴾ คือในเรื่องฮาลาล เรื่องฮะรอม เรื่องที่บังคับให้ปฏิบัติและขอบเขตต่างๆ ในสิ่งที่พระองค์ทรงใช้และทรงห้ามพวกท่าน อธิบายให้ทราบอย่างชัดเจน แจ่มแจ้ง โดยไม่ปล่อยทิ้งให้เป็นการคลุมเครืออยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่พวกท่านมีความต้องการอยากจะรู้ ﴿ **เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้เข้าใจ** ﴾ และพิจารณาดู

۞ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ خَرَجُوا۟ مِن دِيَٰرِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ ٱلْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ ٱللَّهُ مُوتُوا۟ ثُمَّ أَحْيَٰهُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٣﴾ وَقَٰتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱعْلَمُوٓا۟

أَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾ مَّن ذَا ٱلَّذِى يُقْرِضُ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَٰعِفَهُۥ
لَهُۥٓ أَضْعَافًا كَثِيرَةً ۚ وَٱللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُۜطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾

243. เจ้ามิได้มองดูบรรดาผู้ที่ออกจากบ้านของพวกเขาดอกหรือ ทั้ง ๆ ที่พวกเขาเป็นพัน ๆ คน ทั้งนี้เพราะกลัวความตาย แล้วอัลลอฮฺก็ได้ประกาศิตแก่พวกเขาว่า พวกเจ้าจงตายเสียเถิด ภายหลังพระองค์ทรงให้พวกเขามีชีวิตขึ้นใหม่ แท้จริง อัลลอฮฺนั้นทรงมีบุญคุณแก่มนุษย์ แต่ทว่ามนุษย์ส่วนมากไม่ขอบคุณพระองค์

244. และพวกเจ้าจงต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺเถิด และพึงทราบเถิดว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้

245. มีใครบ้างไหมที่จะให้อัลลอฮฺยืมหนี้ที่ดี และพระองค์จะทรงเพิ่มพูนหนี้นั้นให้แก่เขามากมายหลายเท่า และอัลลอฮฺนั้นทรงกำไว้และทรงแบออก และยังพระองค์เท่านั้น พวกเจ้าจะถูกนำกลับไป

เรื่องของคนเหล่านั้นที่เสียชีวิต

อิบนุ อบีฮาติม ได้รายงานจากอิบนิ อับบาส ว่า พวกเขาเป็นชาวตำบลหนึ่งที่มีชื่อว่า "ดาวัรฺดาน"

อะลี อิบนุ อาซิม ได้กล่าวว่า พวกเขาเป็นชาว "ดาวัรฺดาน" เป็นตำบลหนึ่งอยู่ทางเมืองวาสิฏ ห่างกันประมาณ 3 $\frac{1}{4}$ ไมล์

วะเกียะอฺ อิบนุลญัรรอฮฺ ได้รายงานไว้ในหนังสือตัฟซีรฺของเขา จากอิบนุ อับบาส เกี่ยวกับอายะฮฺที่ว่า ﴿ **เจ้ามิได้มองดูบรรดาผู้ที่ออกจากบ้านของพวกเขาดอกหรือ ทั้ง ๆ ที่พวกเขาเป็นพัน ๆ คน ทั้งนี้เพราะกลัวความตาย** ﴾ ว่า พวกเขามีจำนวนสี่พันคน หนีจากโรคอหิวาตกโรค โดยพวกเขากล่าวว่า พวกเขาจะไปยังแผ่นดินหนึ่งที่ไม่มีความตายจนกระทั่งมาถึงสถานที่แห่งหนึ่ง อัลลอฮฺก็ตรัสแก่พวกเขาว่า ﴿ **พวกเจ้าจงตายเสียเถิด** ﴾ แล้วพวกเขาก็ตายไปทั้งหมด แล้วมีนบีท่านหนึ่งจากบรรดานบีทั้งหลายได้ผ่านมาทางนั้น จึงขอพรต่ออัลลอฮฺให้พวกเขามีชีวิตขึ้นมาใหม่ แล้วพระองค์ก็ทรงให้พวกเขามีชีวิตขึ้นมา ดังนั้น นั่นก็คือดำรัส

ของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴿ **เจ้ามิได้มองดูบรรดาผู้ที่ออกจากบ้านของพวกเขาดอกหรือ ทั้ง ๆ ที่พวกเขาเป็นพัน ๆ คน ทั้งนี้เพราะกลัวความตาย** ﴾...จนกระทั่งจบอายะฮฺ

ชาวสะลัฟหลายคนได้เล่าเรื่องนี้ว่า พวกเหล่านั้นเป็นชาวเมืองหนึ่ง ในสมัยวงศ์วานอิสรออีลได้ประสบกับโรคท้องร่วงขนาดหนัก ดังนั้น พวกเขาจึงหนีออกจากแผ่นดินของพวกเขาเพราะกลัวความตาย หนีไปทางบก แล้วได้เข้าพำนักอยู่ในหุบเขาแห่งหนึ่งที่เต็มไปด้วยศัตรูทั้งสองด้านเลย อัลลอฮฺได้ส่งมะลักมา 2 องค์ องค์หนึ่งมาจากด้านล่างของหุบเขา ส่วนอีกองค์หนึ่งมาทางด้านบนของหุบเขา ทั้งสองได้แผดเสียงพร้อม ๆ กันดังสนั่นหวั่นไหว พวกเขาทั้งหมดจึงตายไปพร้อม ๆ กัน ร่างของพวกเขาได้กระจัดกระจายไป ดังนั้น มะลักทั้งสองจึงได้ทำกำแพงล้อมเอาไว้เป็นสุสาน ถูกฝังเอาไว้ ณ ที่นั้นทั้งหมด เวลาผ่านไปหลายปี นบีท่านหนึ่งของวงศ์วานอิสรออีลได้ผ่านมาทางนั้น มีชื่อว่า "ฮิซกีล" เขาได้ขอพรต่ออัลลอฮฺให้พวกเขาฟื้นคืนชีพขึ้นมาต่อหน้าเขาด้วย อัลลอฮฺทรงตอบรับคำขอดังกล่าวและประกาศิตว่า โอ้กระดูกที่เป็นผุยผงทั้งหลาย แท้จริงอัลลอฮฺทรงสั่งให้เจ้ามารวมตัวกันและประกอบขึ้นเป็นร่างของใครของมัน ต่อจากนั้นก็ประกาศิตว่า โอ้กระดูกทั้งหลายจงให้มีเนื้อหนัง เส้นสายต่าง ๆ ห่อหุ้ม โดยที่นบีท่านนั้นก็มองดูอยู่ แล้วพระองค์ทรงประกาศิตว่า โอ้วิญญาณทั้งหลาย จงมาเข้าประจำร่างของแต่ละคน แล้วพวกเขาก็ลุกขึ้นยืนเป็นผู้ที่มีชีวิตดั้งเดิมหลังจากที่ตายอยู่ในสุสานนั้นเป็นเวลานาน โดยที่พวกเขากล่าวว่า "มหาบริสุทธิ์แก่พระองค์ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์"

ในการที่พวกเขามีชีวิตขึ้นมาใหม่นั้นเป็นข้อคิดและเป็นหลักฐานขั้นเด็ดขาดว่า การฟื้นคืนชีพนั้นเกิดขึ้นทั้งร่างกายในวันกิยามะฮฺ และด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴿ **แท้จริงอัลลอฮฺนั้นทรงมีบุญคุณแก่มนุษย์** ﴾ ในสิ่งที่อัลลอฮฺทรงให้เห็นสัญญาณอันยิ่งใหญ่ของพระองค์ และหลักฐานขั้นเด็ดขาด ﴿ **แต่ทว่า มนุษย์ส่วนมากไม่ขอบคุณพระองค์** ﴾ คือไม่ทำการขอบคุณพระองค์ในสิ่งที่อัลลอฮฺทรงให้ความเมตตาและความโปรดปรานแก่พวกเขาทั้งในเรื่องศาสนาและโลกที่พวกเขาอาศัยอยู่

ในเรื่องนี้มีข้อควรคิดและหลักฐานว่ามนุษย์นั้นไม่อาจจะหนีกำหนดสภาวะของอัลลอฮฺไปได้ เพราะว่าพวกเหล่านั้นได้หนีออกมาเพราะกลัวว่าจะเป็นโรคอหิวาต์ที่จะทำให้เขาเสียชีวิตแล้วหนีออกมาเพื่อให้ชีวิตยืนยาวต่อไป แต่พวกเขาถูกกระทำตรงกันข้ามกับความตั้งใจของพวกเขา โดยที่ความตายได้มาหาพวกเขาโดยทันทีทันใดและในเวลาเดียวเป็นพัน ๆ คนทีเดียว

และจากเรื่องที่คล้ายกันนี้ มีฮะดีษเศาะฮีฮฺที่บันทึกโดย อิมามอะหฺมัด รายงานจากอับดิลลาฮฺ อิบนิ อับบาส ว่า แท้จริง อุมัรฺ อิบนิล ค็อฏฏ็อบ ได้เดินทางออกไปยังแคว้นชามเพื่อที่จะได้พบกับบรรดาผู้นำทางทหาร คือ อบูอุบัยดะฮฺ อิบนุล ญัรรอฮฺและบรรดาสหาย แต่พวกเขาได้แจ้งมาให้ทราบว่า ขณะนี้ในแคว้นชามกำลังเกิดโรคระบาด คือ โรคท้องร่วง แล้ว

อับดุรฺเราะฮฺมาน อิบนุ เอาฟฺ ก็ได้มาที่อุมัรฺเพื่อมาทำธุระบางอย่าง แล้วเขาได้กล่าวว่า ฉันทราบเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือฉันได้ยินท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(إِذَا كَانَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوْا فِرَارًا مِنْهُ وَإِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدَمُوْا عَلَيْهِ)

"ถ้าปรากฏว่า (โรคระบาด) มันเกิดขึ้นที่แผ่นดินหนึ่งโดยที่พวกท่านอยู่ในแผ่นดินนั้น พวกท่านก็จงอย่าหนีมันออกมา และถ้าพวกท่านได้ยินว่ามันเกิดที่แผ่นดินหนึ่ง พวกท่านจงอย่าเข้าไปยังแผ่นดินนั้น" แล้วอุมัรฺได้กล่าวสรรเสริญอัลลอฮฺ แล้วท่านก็หันกลับ

(อะหฺมัด 1/194)

และอัลบุคอรีและมุสลิม ก็ได้นำเสนอไว้ในหนังสือเศาะฮีฮฺทั้งสอง

(ฟัตฮุลบารีย์ 10/189 และ 190 และ 12/361, มุสลิม 4/1740)

การหนีจากการญิฮาด (การต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ) จะไม่ทำให้อายุสั้นหรือยาว

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **และพวกเจ้าจงต่อสู้ในทางของอัลลอฮฺเถิด และพึงทราบเถิดว่า แท้จริง อัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้** ﴿ คือดังที่ได้ทราบมาแล้วว่าการระมัดระวังนั้นก็ไม่อาจจะรอดพ้นไปจากการกำหนดสภาวะของอัลลอฮฺได้ เช่นเดียวกัน การหนีจากการต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ การหลบหลีกก็จะไม่ทำให้อายุขัยใกล้เข้ามาหรือห่างออกไป แต่ทว่า กำหนดอายุขัยนั้นมันแน่นอนอยู่แล้ว ถูกกำหนดเอาไว้แล้ว ไม่มีการเพิ่มไม่มีการลดหย่อน ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ ٱلَّذِينَ قَالُوا۟ لِإِخْوَٰنِهِمْ وَقَعَدُوا۟ لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا۟ ۗ قُلْ فَٱدْرَءُوا۟ عَنْ أَنفُسِكُمُ ٱلْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿١٦٨﴾ ﴾

"บรรดาผู้ที่พูดเกี่ยวกับพี่น้องของพวกเขาโดยที่พวกเขานั่งอยู่เฉย ๆ ว่าถ้าพวกเขาเชื่อฟังเรา พวกเขาก็คงไม่ถูกฆ่า จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า พวกเจ้าจงป้องกันความตายให้พ้นจากตัวของพวกเจ้าเถิด หากพวกเจ้าพูดจริง"

(ซูเราะฮฺ อาลิอิมรอน อายะฮฺที่ 168)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ وَقَالُوا۟ رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا ٱلْقِتَالَ لَوْلَآ أَخَّرْتَنَآ إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۗ قُلْ مَتَٰعُ ٱلدُّنْيَا قَلِيلٌ وَٱلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ ٱتَّقَىٰ وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾ أَيْنَمَا تَكُونُوا۟ يُدْرِككُّمُ ٱلْمَوْتُ وَلَوْ كُنتُمْ فِى بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ ﴾

"และพวกเขากล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเรา เพราะเหตุใดพระองค์จึงได้กำหนดการสู้รบเกิดขึ้นแก่พวกเรา พระองค์จะทรงเลื่อนให้แก่พวกเรายังกำหนดเวลาอันใกล้มิได้หรือ? จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า สิ่งอำนวยประโยชน์แห่งโลกนี้นั้นมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ปรโลกนั้นดียิ่งกว่าสำหรับผู้ที่ยำเกรง และพวกเจ้าจะไม่ถูกอธรรมแม้เท่าขนาดร่องเมล็ดอินทผลัม ณ ที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าปรากฏอยู่ความตายก็ย่อมประสบกับพวกเจ้า และแม้ว่าพวกเจ้าจะอยู่ในป้อมปราการอันสูงตระหง่านก็ตาม"

(ซูเราะฮฺ อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 77 และ 78)

และเราได้รายงานมาจากยอดแห่งผู้บัญชาการทหาร ผู้นำทางการทหาร ผู้พิทักษ์ดินแดนอิสลาม ดาบของอัลลอฮฺ คือ อบีสุลัยมาน คอลิด อิบนิล วะลีด ﷺ ว่า ความจริงเขาได้กล่าวขณะใกล้จะตายว่า ฉันได้รบมาแล้วในสมรภูมินั้นๆ นับไม่ถ้วน ร่างกายของฉันเต็มไปด้วยร่องรอยแห่งคมหอกคมดาบและรอยลูกธนู แต่ฉันขณะนี้นอนอยู่บนเตียงใกล้จะตายอยู่แล้ว สภาพของฉันมันก็เหมือนอูฐที่ใกล้จะตาย แต่สายตาของคนขี้ขลาดจะนอนไม่หลับ หมายถึงเจ็บปวดที่เขาไม่ได้ตายในสงคราม รู้สึกเสียใจที่ต้องนอนตายอยู่บนเตียงนอนของฉันเอง

(ตะฮฺซีบุตตะฮฺซีบ 3/124)

การให้ยืมหนี้ที่ดี และผลตอบแทน

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **มีใครบ้างไหมที่จะให้อัลลอฮฺยืมหนี้ที่ดี แล้วพระองค์จะทรงเพิ่มพูนหนี้นั้นให้แก่เขามากมายหลายเท่า** ﴿ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ส่งเสริมบ่าวของพระองค์ให้ใช้จ่ายทรัพย์สินไปในหนทางของอัลลอฮฺ อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวซ้ำๆ เรื่องนี้เอาไว้ในหลายที่ในคัมภีร์ของพระองค์

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แล้วพระองค์จะทรงเพิ่มพูนหนี้นั้นให้แก่เขามากมายหลายเท่า** ﴿ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِى
كُلِّ سُنۢبُلَةٍ مِّا۟ئَةُ حَبَّةٍ ۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُ ۗ ﴾

"อุปมาบรรดาผู้ที่บริจาคทรัพย์ของเขาไปในทางของอัลลอฮฺนั้น ดังอุปไมยเมล็ดพืชเมล็ดหนึ่งที่งอกขึ้นเป็น 7 รวง ซึ่งในแต่ละรวงนั้นมีจำนวน 100 เมล็ด และอัลลอฮฺนั้นทรงเพิ่มพูนแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์"...... ไปจนจบอายะฮฺ ซึ่งจะนำมากล่าวในต่อๆ ไป

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า ﴾ **และอัลลอฮฺนั้นทรงกำไว้ และทรงแบออก** ﴿ คือจงบริจาคไปและไม่ต้องกังวลอะไร เพราะอัลลอฮฺเป็นผู้ประทานเครื่องยังชีพให้ โดยพระองค์จะให้ความคับแค้นแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และให้ความกว้างขวางแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ ซึ่งพระองค์ทรงมีความปรีชาญาณเป็นอย่างที่สุด ﴾ **และยังพระองค์เท่านั้น พวกเจ้าจะถูกนำกลับไป** ﴿ ในวันกิยามะฮฺ

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلْمَلَإِ مِنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ مِنۢ بَعْدِ مُوسَىٰٓ إِذْ قَالُوا۟ لِنَبِىٍّ لَّهُمُ ٱبْعَثْ
لَنَا مَلِكًا نُّقَٰتِلْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِن كُتِبَ
عَلَيْكُمُ ٱلْقِتَالُ أَلَّا تُقَٰتِلُوا۟ ۖ قَالُوا۟ وَمَا لَنَآ أَلَّا نُقَٰتِلَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَقَدْ
أُخْرِجْنَا مِن دِيَٰرِنَا وَأَبْنَآئِنَا ۖ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقِتَالُ تَوَلَّوْا۟
إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٢٤٦﴾ ﴾

246. เจ้า (มุฮัมมัด) มิได้มองดูพวกหัวหน้าในหมู่วงศ์วานอิสรออีลหลังจากที่มูซาได้จากไปแล้วดอกหรือ? ขณะที่พวกเขาได้กล่าวแก่นบีของพวกเขาคนหนึ่งว่า โปรดส่งกษัตริย์องค์หนึ่งมาให้แก่พวกเราเถิด พวกเราจะได้ต่อสู้ในทางของอัลลอฮฺ เขากล่าวว่าอาจะเป็นไปได้ไหมว่าพวกเจ้านั้น ถ้าการสู้รบได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้าแล้ว พวกเจ้าจะไม่ต่อสู้ พวกเขากล่าวว่า และมีสิ่งใดเกิดขึ้นแก่พวกเรากระนั้นหรือที่พวกเราจะไม่ต่อสู้ในทางของอัลลอฮฺ ทั้งที่พวกเราและลูก ๆ ของพวกเราถูกขับไล่ออกจากหมู่บ้านของ

พวกเรา ครั้นเมื่อการสู้รบได้ถูกกำหนดแก่เขาแล้ว พวกเขาก็ผินหลังให้นอกจากส่วนน้อยในหมู่พวกเขาเท่านั้น และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงรู้ดีต่อบรรดาผู้อธรรมเหล่านั้น

เรื่องราวของชาวยิวขอให้มีกษัตริย์เพื่อจะต่อสู้ในทางของอัลลอฮฺ แต่พวกเขาจำนวนน้อยมากที่ยืนหยัด

มุญาฮิด เล่าว่านบีท่านนั้นคือ ซัมวีล ﷺ

(อัฏฏอบารี 5/293)

วะฮฺบุบนุ มุนับบิฮฺ และคนอื่นได้กล่าวว่าปรากฏว่าวงศ์วานอิสรออีล หลังจากที่นบีมูซา ﷺ ได้จากไปแล้วก็เกิดการยืนหยัดเป็นระยะเวลาหนึ่ง หลังจากนั้นก็ทำอุตริกรรมอีก โดยบางกลุ่มได้กราบไหว้เจว็ดทั้งๆ ที่ต่อหน้าพวกเขาก็มีนบีอยู่คอยใช้ให้พวกเขาทำความดีและห้ามปรามพวกเขามิให้ทำความชั่ว ให้ปฏิบัติตามคัมภีร์เตารอต จนกระทั่งพวกเขากระทำในสิ่งที่อัลลอฮฺทรงห้าม ดังนั้น พระองค์จึงให้ศัตรูของพวกเขามีชัยชนะเหนือพวกเขาและฆ่าพวกเขาไปเป็นจำนวนมาก และจับเป็นเชลยไปเป็นจำนวนมากเช่นกัน เข้ายึดประเทศและถิ่นที่อยู่อาศัยของพวกเขาซึ่งในอดีตไม่มีใครจะชนะพวกเขาได้ ใครที่มาสู้รบกับพวกเขาจะต้องพ่ายแพ้ทุกครั้งไป นั่นก็เพราะว่าพวกเขามีคัมภีร์เตารอตและหีบที่ใส่สิ่งสำคัญๆ ที่มีมาแต่อดีตซึ่งรับช่วงกันมาจนกระทั่งมาถึงสมัยนบีมูซา ﷺ แต่พวกเขาก็ยังดื้อรั้นอยู่ร่ำไปจนกระทั่งนบีได้ขาดตอนไปจากพวกเขา นอกจากสายของลาวีซึ่งเหลือผู้หญิงอยู่คนหนึ่งขอให้ได้ลูกชายมารับช่วง นางเฝ้าขอต่ออัลลอฮฺอยู่ตลอดจนกระทั่งอัลลอฮฺได้ประทานบุตรชายมาให้ และนางได้ตั้งชื่อบุตรชายว่า ซัมวีล บางท่านบอก ซัมอูน แต่ก็มีความหมายเดียวกัน

เด็กคนนั้น คือ ซัมวีล ได้เติบโตเป็นหนุ่มขึ้นมา เป็นคนดี จนกระทั่งในที่สุดอัลลอฮฺก็ทรงแต่งตั้งให้เขาเป็นนบี และใช้ให้เขาเรียกร้องไปสู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ แล้วเขาก็เรียกร้องเชิญชวนวงศ์วานอิสรออีล แต่พวกเขาได้ตั้งเงื่อนไขว่าให้ขอต่ออัลลอฮฺให้ส่งกษัตริย์มาให้พวกเขาสักองค์หนึ่ง เพื่อจะได้นำพวกเขาต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ และนบีของเขาก็บอกว่ากลัวว่าพออัลลอฮฺส่งมาให้แล้ว พวกเจ้าจะผิดสัญญา ไม่อยากจะออกไปสู้รบกับศัตรู ﴾ **พวกเขากล่าวว่า และมีสิ่งใดเกิดขึ้นแก่พวกเรากระนั้นหรือ ที่พวกเราจะไม่ต่อสู้ในทางของอัลลอฮฺ ทั้งที่พวกเราและลูกหลานของพวกเราถูกขับไล่ออกจากหมู่บ้านของเรา** ﴿ คือบ้านเมืองของพวกเขาถูกยึด ถูกครอบครอง และลูกๆ ของพวกเขาถูกจับไปเป็นเชลย อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴾ **ครั้นเมื่อการสู้รบได้ถูกกำหนดแก่เขาแล้ว พวกเขาก็ผินหลังให้ นอกจากส่วนน้อยในหมู่พวกเขาเท่านั้น และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงรู้ดีต่อบรรดาผู้อธรรมเหล่านั้น** ﴿ คือพวกเขาไม่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้ คนส่วนใหญ่ในหมู่พวกเขาเกียจคร้านการต่อสู้ซึ่งอัลลอฮฺก็ทรงทราบพวกเขาดี

﴿ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا ۚ قَالُوٓا۟
أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ ٱلْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِٱلْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً
مِّنَ ٱلْمَالِ ۚ قَالَ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُۥ بَسْطَةً فِى ٱلْعِلْمِ
وَٱلْجِسْمِ ۖ وَٱللَّهُ يُؤْتِى مُلْكَهُۥ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾ ﴾

247. และนบีของพวกเขาก็กล่าวแก่พวกเขาว่า แท้จริง อัลลอฮฺได้ทรงส่งฏอลูตมาเป็นกษัตริย์แก่พวกเจ้าแล้ว พวกเขากล่าวว่า เขาจะมีอำนาจเหนือพวกเราได้อย่างไร? ทั้ง ๆ ที่เราเป็นผู้สมควรแก่อำนาจนั้นยิ่งกว่าเขา และเขาก็ไม่ได้รับทรัพย์สมบัติอันมากมาย (นบีของเขา) กล่าวว่า อัลลอฮฺได้ทรงคัดเลือกเขาให้มีอำนาจเหนือพวกเจ้าแล้ว และได้ทรงเพิ่มให้แก่เขาอีกซึ่งความรู้อย่างกว้างขวางและร่างกายที่กำยำ และอัลลอฮฺนั้นจะประทานอำนาจของพระองค์ให้แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และอัลลอฮฺนั้นทรงเป็นผู้ที่กว้างขวาง ผู้ทรงรอบรู้

คือเมื่อพวกเขาได้ขอให้นบีของพวกเขาแต่งตั้งกษัตริย์องค์หนึ่งมาจากพวกเขา ดังนั้นจึงได้มีการแต่งตั้งให้ฏอลูตซึ่งก็เป็นคนหนึ่งจากทหารของพวกเขานั่นแหละ แต่ไม่ได้มาจากตระกูลของกษัตริย์ในหมู่พวกเขา เพราะอำนาจในหมู่พวกเขานั้นอยู่ในลูกหลานของยะฮูซา แต่ฏอลูตนั้นไม่ได้มาจากตระกูลนั้น ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงกล่าวว่า ﴾ **เขาจะมีอำนาจเหนือพวกเราได้อย่างไร?** ﴿ คือเขาจะมีอำนาจบังคับพวกเราได้อย่างไร? ﴾ **ทั้ง ๆ ที่เราเป็นผู้ที่สมควรแก่อำนาจนั้นยิ่งกว่าเขา และเขาก็ไม่ได้รับทรัพย์สมบัติอันมากมาย** ﴿ คือทั้ง ๆ ที่เขายังเป็นคนยากจนอยู่กระนั้นหรือ ไม่มีทรัพย์สินเงินทองจะมามีอำนาจได้อย่างไร บางคนกล่าวว่าเขาเคยเป็นคนรับจ้างตักน้ำ บางคนว่าเขาเคยรับจ้างฟอกหนัง นี่คือคำคัดค้านของพวกเขา

ต่อนบีของเขา และยังดื้อดึงอีกด้วย ที่ดีแล้วเขาควรจะเชื่อฟังและพูดจาให้สุภาพ

ต่อจากนั้น นบีท่านนั้นก็ตอบพวกเขาไปโดยกล่าวว่า ﴿ **อัลลอฮฺได้ทรงคัดเลือกเขาให้มีอำนาจเหนือพวกเจ้าแล้ว** ﴾ คืออัลลอฮฺได้ทรงคัดเลือกเขาให้แก่พวกเจ้า ซึ่งก็เป็นความคิดนบีของพวกเจ้าด้วย โดยที่อัลลอฮฺทรงรู้ดีกว่าพวกเจ้าอย่างแน่นอน ฉันไม่ได้เป็นผู้เลือกและไม่ได้เป็นผู้แต่งตั้งเขาจากความคิดของฉันแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่อัลลอฮฺทรงใช้ให้ฉันทำเช่นนั้นตามที่พวกเจ้าขอมา ﴿ **และได้ทรงเพิ่มให้แก่เขาอีกซึ่งความรู้อย่างกว้างขวางและร่างกายที่กำยำ** ﴾ คือเขามีความรู้และฉลาดมากกว่าพวกท่าน และมีร่างกายแข็งแรงยิ่งกว่าพวกท่านเสียอีก ซึ่งเขาสมควรที่จะเป็นผู้นำ ผู้มีอำนาจมากกว่าพวกเจ้า แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿ **และอัลลอฮฺนั้นจะประทานอำนาจของพระองค์ให้แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์** ﴾ คือเป็นผู้ตัดสินและกระทำตามที่พระองค์ทรงประสงค์ และไม่ควรที่จะสอบถามถึงสิ่งที่พระองค์ทรงทำ แต่พวกเขาจะต้องถูกถามและถูกสอบสวน ที่พระองค์ทำไปนั้นพระองค์ทรงทราบเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงตรัสว่า ﴿ **และอัลลอฮฺนั้นทรงเป็นผู้กว้างขวาง ผู้ทรงรอบรู้** ﴾ คือความโปรดปรานของพระองค์นั้นทรงกว้างขวางโดยจะเจาะจงให้แก่ผู้ใดตามที่พระองค์ทรงประสงค์ ทรงรอบรู้เป็นอย่างดีว่าใครสมควรและไม่สมควรจะมีอำนาจ

﴿ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ ءَايَةَ مُلْكِهِۦٓ أَن يَأْتِيَكُمُ ٱلتَّابُوتُ فِيهِ
سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ ءَالُ مُوسَىٰ وَءَالُ
هَٰرُونَ تَحْمِلُهُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لَّكُمْ إِن كُنتُم
مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾ ﴾

248. และนบีของพวกเขาได้กล่าวแก่พวกเขาว่า แท้จริง สัญญาณแห่งอำนาจของเขานั้น คือการที่หีบใบนั้นจะมายังพวกเจ้า ซึ่งในหีบใบนั้นมีความสงบจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า และมีส่วนที่เหลือจากสิ่งที่วงศ์วานของมูซาและฮารูนได้ละทิ้งไว้ โดยที่มลาอิกะฮฺจะแบกมา แท้จริง ในเรื่องนั้นมีสัญญาณหนึ่งแน่นอนสำหรับพวกเจ้า หากพวกเจ้าเป็นผู้ศรัทธา

นบีของพวกเขาได้กล่าวแก่พวกเขาว่า แท้จริง เครื่องหมายแห่งการเป็นกษัตริย์ของฏอลูตที่พวกเจ้าจะเห็นได้ก็คือ อัลลอฮฺจะทรงให้หีบที่ฝ่ายศัตรูได้เอาไปจากพวกเจ้ากลับคืนมาให้แก่พวกเจ้า ﴾ **ซึ่งในหีบใบนั้นมีสิ่งที่จะทำให้เกิดความสงบจากพระผู้อภิบาลของพวกเจ้า** ﴿ บางท่านบอกว่าความหมายก็คือ เกิดความสำรวมและความยิ่งใหญ่ให้แก่พระองค์

อับดุรร็อซซาก ได้กล่าวโดยนำมาจากมะอฺมัรฺจากกอตาดะฮฺ ว่า ﴾ **ซึ่งในนั้นมีความสงบ** ﴿ คือทำให้เกิดความสำรวมนอบน้อมต่ออัลลอฮฺ

(อับดุรร็อซซาก 1/98)

อัรฺรอเบียะอฺ ได้กล่าวว่ามีความเมตตา และความหมายเช่นเดียวกับที่อัลเอาฟีย์ได้รายงานมาจาก อิบนิ อับบาส

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และมีส่วนที่เหลือจากสิ่งที่วงศ์วานของมูซาและฮารูนได้ละทิ้งไว้** ﴿

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานโดยเอามาจาก อิบนิ อับบาส เกี่ยวกับอายะฮฺนี้ ﴾ **และมีส่วนที่เหลือจากสิ่งที่วงศ์วานของมูซาและฮารูนได้ละทิ้งไว้** ﴿ ว่าไม้เท้าและเศษของแผ่นบันทึกบทบัญญัติ

(อัฏฏอบารี 5/331)

และเช่นเดียวกัน กอตาดะฮฺ, อัสสุดดีย์, อัรฺรอเบียะอฺ อิบนุ อนัส และอิกริมะฮฺ ได้กล่าวและเพิ่มเติมว่า เป็นคัมภีร์อัตเตารอตด้วย

(อัฏฏอบารี 5/331 และ 332)

อับดุรร็อซซาก ได้กล่าวว่า ฉันได้ถามอัษเษารีย์ เกี่ยวกับดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **และมีส่วนที่เหลือจากสิ่งที่วงศ์วานของมูซาและฮารูนได้ละทิ้งเอาไว้** ﴿ โดยกล่าวว่า บางคนบอกว่า เกล็ดจากน้ำตาลฟ้าและเศษของแผ่นบันทึกบทบัญญัติ แต่บางคนบอกว่า ไม้เท้าและรองเท้าทั้งสองข้าง

(อัฏฏอบารี 5/333)

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า ﴾ **โดยที่มลาอิกะฮฺจะแบกมา** ﴿

อิบนุ ญุร็อยญ์ ได้เล่าว่า อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า มลาอิกะฮฺจะแบกหีบนั้นมาระหว่างฟากฟ้าและแผ่นดิน จนกระทั่งเอามันมาวางไว้ต่อหน้าฏอลู๊ต โดยที่ผู้คนก็มองดูอยู่

(อัฏฏอบารี 5/335)

อัสสุดดีย์ ได้กล่าวว่า หีบนั้นจึงกลายมาอยู่ที่บ้านของฏอลูต ผู้คนก็ศรัทธาต่อการเป็นนบีของชัมอูน และเชื่อฟังต่อฏอลูต

(อัฏฏอบารี 5/335)

และดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า ﴾ **แท้จริง ในเรื่องนั้นมีสัญญาณหนึ่งแน่นอนสำหรับพวกเจ้า** ﴿ คือการเชื่อข้าในสิ่งที่ข้าได้นำมายังพวกเจ้าในเรื่องการเป็นนบี และในคำสั่งที่ข้าได้ใช้ให้พวกเจ้าเชื่อฟังฏอลูต ﴾ **หากพวกเจ้าเป็นผู้ศรัทธา** ﴿ ต่ออัลลอฮฺและต่อวันสิ้นโลก

﴿ فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُم بِنَهَرٍ فَمَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ ۚ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۚ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ۚ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَاقُو اللَّهِ كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾ ﴾

249. ครั้นเมื่อฏอลูตได้นำกำลังทหารออกไป เขาได้กล่าวว่า แท้จริง อัลลอฮฺจะเป็นผู้ที่ทดสอบพวกเจ้าด้วยแม่น้ำสายหนึ่ง ผู้ใดดื่มน้ำจากแม่น้ำนั้น เขาไม่ใช่พวกของฉัน และผู้ใดไม่ชิมมัน แท้จริง เขาก็เป็นพวกของฉัน นอกจากผู้ที่วักน้ำเพียงอุ้งมือหนึ่งเท่านั้น แต่แล้วพวกเขาก็ดื่มน้ำจากแม่น้ำนั้น นอกจากส่วนน้อยในหมู่พวกเขาเท่านั้น ครั้นเมื่อฏอลูตและบรรดาผู้ศรัทธาที่ร่วมอยู่กับเขาได้ข้ามแม่น้ำไป พวกเขาก็กล่าวว่า วันนี้พวกเราไม่มีกำลังใด ๆ ที่จะต่อสู้กับญาลู๊ตและไพร่พลของเขาได้ บรรดาผู้ที่เชื่อแน่ว่าพวกเขาจะได้พบกับอัลลอฮฺ ได้กล่าวว่า กี่มากน้อยแล้ว พวกน้อยเอาชนะพวกมากได้ด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺ และอัลลอฮฺนั้นทรงอยู่กับผู้อดทนทั้งหลาย

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงบอกให้ทราบเกี่ยวกับฏอลูต กษัตริย์แห่งวงศ์วานอิสรออีล ขณะที่ออกไปอยู่กับทหารของเขาและผู้ที่เชื่อฟังเขาจากวงศ์วานอิสรออีล ในขณะนั้นตามที่อัสสุดดีย์ได้กล่าวเอาไว้ มีจำนวน 80,000 คน อัลลอฮฺทรงทราบดี *(อัฏฏอบารี 5/339)* ความจริงเขาได้

กล่าวว่า ﴾ **แท้จริง อัลลอฮฺจะเป็นผู้ที่ทดสอบพวกเจ้า** ﴿ คือทดสอบพวกเจ้าด้วยกับแม่น้ำสายหนึ่ง

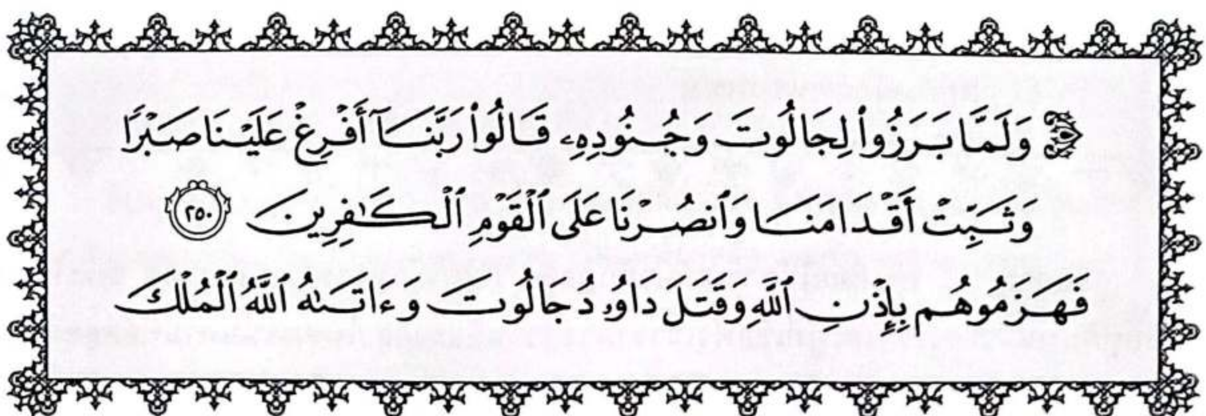
อิบนุ อับบาส และคนอื่นๆ ได้กล่าวว่าคือแม่น้ำที่อยู่ระหว่างจอร์แดนกับปาเลสไตน์ *(อัฏฏอบารี 5/340)* เป็นแม่น้ำที่เป็นที่รู้จักกันดี ﴾ **ผู้ใดดื่มน้ำจากแม่น้ำนั้น เขาไม่ใช่พวกของฉัน** ﴿ คือเขาจงอย่าร่วมไปกับฉันในวันนี้ ﴾ **และผู้ใดไม่ชิมมัน แท้จริง เขาก็เป็นพวกของฉัน นอกจากผู้ที่วักน้ำเพียงอุ้งมือหนึ่งเท่านั้น** ﴿ ในกรณีเช่นนี้ถือว่าไม่เป็นไร อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **แต่แล้วพวกเขาก็ดื่มน้ำจากแม่น้ำนั้น นอกจากส่วนน้อยในหมู่พวกเขาเท่านั้น** ﴿

อิบนุ ญะรีร ได้เล่าว่า อิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่าคือ ผู้ที่วักน้ำดื่มเพียงอุ้งมือเดียวมีจำนวนน้อยมีรายงานมา ส่วนคนที่ดื่มน้ำนั้นมีจำนวนมากไม่มีรายงานมา

(อัฏฏอบารี 5/345)

อิบนุ ญะรีรฺ ได้รายงานมาจาก อัลบะรออฺ อิบนิ อาซิบ ว่า เราขอเล่าให้ฟังว่า แท้จริงบรรดาสาวกของมุฮัมมัด ﷺ ในวันสงครามบัดรฺ สามร้อยสิบกว่าคน แต่จำนวนพวกของฏอลูตที่ข้ามแม่น้ำมาพร้อมกับเขานั้นเป็นพวกที่ศรัทธาเท่านั้น *(อัฏฏอบารี 5/346 และ 347 ซึ่งอัลบุคอรีก็ได้รายงานไว้เช่นเดียวกัน (ฟัตฮุลบารีย์ 7/339)*

และด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **ครั้นเมื่อฏอลูตและบรรดาผู้ศรัทธาที่ร่วมอยู่กับเขาได้ข้ามแม่น้ำไป พวกเขาก็กล่าวว่า วันนี้พวกเราไม่มีกำลังใดๆ ที่จะต่อสู้กับญาลูตและไพร่พลของเขาได้** ﴿ คือพวกเรามีจำนวนน้อยมากที่จะสู้กับศัตรูพวกเขาที่มีจำนวนมากกว่ามาก แต่บรรดาผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้ในหมู่พวกเขาก็พูดและปลอบใจพวกเขาว่าสัญญาของอัลลอฮฺนั้นเป็นจริงเสมอ ชัยชนะมาจากอัลลอฮฺ ไม่ใช่เพราะจำนวนมากหรือจำนวนน้อย ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงกล่าวว่า ﴾ **กี่มากน้อยแล้ว พวกน้อยเอาชนะพวกมากได้ด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺ และอัลลอฮฺนั้นทรงอยู่กับผู้ที่อดทนทั้งหลาย** ﴿

وَٱلْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُۥ مِمَّا يَشَآءُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ بَعْضَهُم
بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ ٱلْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى
ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢٥١﴾ تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِٱلْحَقِّ ۚ
وَإِنَّكَ لَمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

250. และเมื่อพวกเขาได้ออกไปเผชิญหน้ากับญาลูตและไพร่พลของเขาแล้ว พวกเขากล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเรา โปรดประทานความอดทนให้แก่พวกเราด้วยเถิด และโปรดให้เท้าของพวกเรามั่นคง และโปรดช่วยพวกเราให้ชนะเหนือพวกปฏิเสธศรัทธาทั้งหลาย

251. แล้วพวกเขาก็ยังความปราชัยให้แก่พวกนั้นด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺ และดาวูดได้ฆ่าญาลูต และอัลลอฮฺได้ประทานอำนาจและความรู้แก่เขา และทรงสอนเขาจากสิ่งที่พระองค์ประสงค์ และหากว่าอัลลอฮฺนั้นไม่ทรงป้องกันมนุษย์ ซึ่งบางส่วนของพวกเขากับอีกบางส่วนแล้วไซร้ แน่นอน แผ่นดินนี้ก็ย่อมเสื่อมเสียไปแล้ว แต่ทว่าอัลลอฮฺนั้นทรงเป็นผู้มีพระคุณแก่โลกทั้งหลาย

252. นั่นแหละคือบรรดาอายะฮฺของอัลลอฮฺ ซึ่งเราจะอ่านอายะฮฺเหล่านั้นให้เจ้าฟังด้วยความจริง และแท้จริง เจ้านั้นเป็นผู้หนึ่งในบรรดาศาสนทูตทั้งหลาย

คือเมื่อฝ่ายธรรมะซึ่งมีจำนวนน้อยกว่านำโดยฏอลูตได้เผชิญหน้ากับฝ่ายอธรรมซึ่งมีจำนวนมากกว่าหลายเท่านำโดยญาลูต ﴾ **พวกเขาก็กล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเรา โปรดประทานความอดทนให้แก่พวกเราด้วยเถิด** ﴿ คือขอได้โปรดประทานความอดทนที่พระองค์ให้แก่พวกเราด้วย ﴾ **และโปรดให้เท้าของพวกเรามั่นคง** ﴿ ยืนหยัดในการเผชิญหน้ากับศัตรู อย่าให้เราได้อ่อนแอและหันหลังหนีเลย ﴾ **และโปรดช่วยพวกเราให้มีชัยชนะเหนือพวกปฏิเสธศรัทธาทั้งหลาย** ﴿

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **แล้วพวกเขาก็ยังความปราชัยให้แก่พวกนั้นด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺ** ﴿ คือได้ชัยชนะต่อพวกนั้น และเข้าควบคุมพวกนั้นด้วยชัยชนะที่อัลลอฮฺให้แก่พวกเขา ﴾ **และดาวูดได้ฆ่าญาลูต** ﴿ ได้มีกล่าวอยู่ในเรื่องราวของชาวอิสรออีล (อัลอิสรออีลียาต) ว่า ดาวูดได้สังหารญาลูตด้วยกับหนังสติ๊กที่เขายิงลูกกระสุนด้วยมือของเขาเองไปถูกที่สำคัญของญาลูต ทำให้เขาล้มลงและถูกฆ่าในทันที โดยที่กษัตริย์ฏอลูตได้ให้คำมั่นสัญญาเอาไว้ว่า ใครที่ฆ่าญาลูตได้จะได้แต่งงานกับลูกสาวของกษัตริย์ และดาวูดก็ได้รับเกียรติอันนั้น และได้รับมอบอำนาจให้เป็นผู้รับช่วงต่อไป โดยที่อัลลอฮฺได้ทรงแต่งตั้งให้เขาเป็นนบีและรอซูลในเวลาต่อมา ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จึงตรัสว่า ﴾ **และอัลลอฮฺได้ประทานอำนาจ** ﴿ ที่เคยอยู่ในมือของฏอลูตให้แก่เขา ﴾ **และความรู้แก่เขา** ﴿ คือการเป็นนบีหลังจากซัมวีล หรือซัมอูน ﴾ **และทรงสอนเขาจากสิ่งที่พระองค์ทรงประสงค์** ﴿ คือจากความรู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ เจาะจงสอนให้แก่เขาโดยเฉพาะ

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴾ **และหากว่าอัลลอฮฺนั้นไม่ทรงป้องกันมนุษย์ซึ่งบางส่วนของพวกเขากับอีกบางส่วนแล้วไซร้ แน่นอน แผ่นดินก็ย่อมเสื่อมเสียไปแล้ว** ﴿ คือถ้าอัลลอฮฺไม่คอยป้องกันเอาไว้ดังเช่นที่พระองค์ได้ปกป้องชาวอิสรออีลด้วยการส่งฏอลูตมาให้มีดาวูดเป็นนักรบที่กล้าหาญ แผ่นดินก็ต้องพินาศด้วยน้ำมือของศัตรู ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَوْلَا دَفْعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَٰمِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَٰتٌ وَمَسَٰجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا ٱسْمُ ٱللَّهِ كَثِيرًا ﴾

“และหากว่าอัลลอฮฺมิทรงขัดขวางให้มนุษย์ต่อสู้กันและกันแล้ว บรรดาหอสวดและโบสถ์ของพวกคริสต์ และสถานที่สวดของพวกยิว และมัสญิดทั้งหลายที่พระนามของอัลลอฮฺถูกกล่าวอย่างมากมายในนั้นต้องถูกทำลายลงอย่างแน่นอน” .....ไปจนกระทั่งจบอายะฮฺ

(ซูเราะฮฺ อัลฮัจญ์ อายะฮฺที่ 40)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า ﴾ **แต่ทว่า อัลลอฮฺทรงเป็นผู้มีพระคุณแก่โลกทั้งหลาย** ﴿ คือ อัลลอฮฺทรงให้ความโปรดปรานและความเมตตาแก่พวกเขา คอยปกป้องพวกเขาให้พ้นจากภัยของศัตรูโดยที่พระองค์นั้นทรงเป็นผู้ชี้ขาด ทรงปรีชาญาณ และมีเหตุผลในการประสงค์ของพระองค์ต่อมนุษย์ทั้งมวล

ต่อจากนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า ﴾ **นั่นแหละคือบรรดาอายะฮฺของอัลลอฮฺ ซึ่งเราจะอ่านอายะฮฺเหล่านั้นให้เจ้าฟังด้วยความจริง และแท้จริง เจ้านั้นเป็นผู้หนึ่งในบรรดา**

ศาสนทูตทั้งหลาย ﴿ คือที่กล่าวมานี้เป็นอายะฮฺของอัลลอฮฺที่เราได้เล่าให้เจ้าฟัง ซึ่งเป็นเรื่องของชนรุ่นก่อน ๆ ที่เกิดขึ้น ที่เป็นความจริง ซึ่งผู้รู้ชาวอิสรออีลก็ทราบดีอยู่แล้ว **﴾ และแท้จริงเจ้านั้น ﴿** คือมุฮัมมัด **﴾ เป็นผู้หนึ่งในบรรดาศาสนทูตทั้งหลาย ﴿** อักษร "ลาม" ในข้อความนี้เป็นการเน้นและยืนยันว่าเป็นความจริงอย่างแน่นอน

หนังสืออ้างอิง

1. **อัลอะดะบุลมุฟร็อด** โดย อิมามอัลบุคอรี สำนักพิมพ์อัลอะษะรียะฮฺ - ปากีสถาน
2. **อุสดุลฆอบะฮฺ** โดย อิบนุลอะษีรฺ สำนักพิมพ์อัชชะอับ.
3. **อัฏรอฟุลมุสนัด** โดย อิบนุฮะญัรฺ ศูนย์บริการซุนนะฮฺ และชีวประวัติท่านนบีแห่งนครมะดีนะฮฺ.
4. **อัลอุม** โดย อิมามชาฟิอี สำนักพิมพ์อัชชะอับ.
5. **อัลอิตกอน** โดย อิมามอัสสุยูฏีย์ พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์ดารุตตุรอษ กรุงไคโร.
6. **อิรวาอุลฆอลีล** สำนักพิมพ์อัลอิสลามีย์ กรุงเบรุต.
7. **อัลอิศอบะฮฺ** โดย อิบนุ ฮะญัรฺ สำนักพิมพ์ดารุลกิตาบิลอะรอบีย์, เบรุต, เลบานอน.
8. **อัลอิสตีอ๊าบ** โดย อิบนุ อับดิลบั๊ร สำนักพิมพ์ดารุลกิตาบิลอะรอบีย์, เบรุต, เลบานอน.
9. **อัลบะฮฺรุซซัคคอรฺ** โดย อับบัซซารฺ บริษัท อุลูมุลกุรอาน, เบรุต.
10. **อัลบิดายะฮฺ วันนิฮายะฮฺ** โดย อิบนุ กะษีรฺ สำนักพิมพ์อัลมะอาริฟ, เบรุต, เลบานอน.
11. **อัลบะอุษุวันนุชูรฺ** โดย อิบนุ อบีดาวูด สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต.
12. **ประวัติกรุงแบกแดด** โดย อัลคอฏีบ อัลบัฆดาดีย์.
13. **ตารีคุฏฏอบะรีย์** สำนักพิมพ์สุวัยดาน, เบรุต, เลบานอน.
14. **อัตตารีคุลกะบีรฺ** โดย อิมามอัลบุคอรี ไม่ระบุสำนักพิมพ์.
15. **ตัวะฮฺฟะตุลอะฮฺวะซีย์** โดย อับดุรเราะฮฺมาน อัลมุบาร็อกฟูรี, พิมพ์ครั้งที่ 3, สำนักพิมพ์ดารุลฟิกรฺ, เบรุต, เลบานอน.
16. **ตัวะฮฺฟะตุลอัชรอฟ** สำนักพิมพ์อัดดารุลก็อยยิมะฮฺ, บุยุนดีย์, มุมไบ, อินเดีย.

17. **ตัครีญุลเอียะฮฺยาอฺ** โดย อัลอิรอกีย์ สำนักพิมพ์ดารุลอาศิมะฮฺ, ริยาด.

18. **ตัครีญุลกัชชาฟ** โดย อิบนุ ฮะญัรฺ.

19. **ตัรฺตีบ มุสนัด ของอิมามชาฟิอี** สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบ อัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

20. **อัตตัรฺฆีบ วัตตัรฺฮีบ** โดยอัลมุนษิรีย์ สำนักพิมพ์ซบาบุลอัซฮัรฺ.

21. **ตัฟซีรฺอัลบะฆอวีย์** สำนักพิมพ์ดารุลมะอฺริฟะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

22. **ตัฟซีรฺอัฏฏอบารี** ตรวจทานโดย มะฮฺมูด มุฮัมมัด ซากิรฺ และอะหฺมัด มุฮัมมัด ซากิรฺ พิมพ์ครั้งที่ 2 พร้อมบทเสริม.

23. **ตัฟซีรฺอับดุรรอซซาก** สำนักพิมพ์อัรรุชดฺ, ริยาด.

24. **ตัฟซีรฺอัลกุรอานิลอะซีม** โดย อิบนุ อบีฮาติม ตรวจทานโดย ดร.อัลฆุอมิดี - ฉบับถ่าย.

25. **ตัฟซีรฺอัลกะบีรฺ** โดย อัรรอซีย์ สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

26. **ตะฮฺซีบ ตารีค ดิมัชกฺ ของอิบนุ อะซากิรฺ** โดย อับดุลกอดิรฺ บัดรอน สำนักพิมพ์ดารุลมะซีเราะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

27. **ตะฮฺซีบุตตะฮฺซีบ** สำนักพิมพ์ดารฺซอดิรฺ, เบรุต, เลบานอน.

28. **อัลญาเมียะฮฺ ลิอะฮฺกามิลกุรอาน** โดย อัลกุรฏุบีย์ สำนักพิมพ์ดารุลกิตาบิลอะรอบีย์ เพื่อการพิมพ์และเผยแผ่, กรุงไคโร.

29. **ญาเมียะอฺ อัลมะซานีด,** สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

30. **ญุซอฺ ฮะซัน อิบนิ อะรอฟะฮฺ** สำนักพิมพ์ดารุลอักซอ, คูเวต.

31. **อัลญุซอุลมัฟกู๊ด** มินมุศ็อนนัฟอิบนิอบีชัยบะฮฺ, สำนักพิมพ์ดารุลอาละมิกุตุบ, ริยาด.

32. **ฮิลยะฮฺ อัลเอาลิยาอฺ** โดย อัลอัศฟะฮานีย์, สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบิลอะรอบีย์, เบรุต, เลบานอน.

33. **อัดดุรรุลมันซูร** โดย อัสสุยูฏีย์ สำนักพิมพ์ดารุลฟิกรฺ, เบรุต, เลบานอน.

34. **อัดดุรอรฺ อิคติศอรฺอัลมะฆฺอซีย์วัสสิยัรฺ** โดย อิบนิ อับดิลบัรฺ บริษัทอุลูมุลกุรอาน, ดามัสกัส.

35. **ดะลาอิลุนนุบูวะฮฺ** โดย อัลอัสฟะฮานีย์ สำนักพิมพ์ดารุลบาซ, นครมักกะฮฺ.

36. **ดะลาอิลุนนุบูวะฮฺ** โดย อัลบัยหะกี สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

37. **อัรริซาละฮฺ** โดย อิมามชาฟิอี ตรวจทานโดย อะหฺมัด ชากิรฺ พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักพิมพ์ดารุตตุรอษ, กรุงไคโร.

38. **อัรเราฎุลอัมฟฺ** โดย สุฮัยลีย์, สำนักพิมพ์ดารุลมะอฺริฟะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

39. **ซาดุลมะอ๊าด** โดย อิบนุลก็อยยิม, บริษัทอัรริซาละฮฺ, เบรุต.

40. **อัซซุฮฺด** โดย ฮานาด อิบนุสสะรีย์, สำนักพิมพ์อัลคุละฟาอุลิลกุตาบิลอิสลามีย์, ประเทศคูเวต.

41. **ซิลซิละฮฺ** อัลอะฮะดีษอัฏฏออีฟะฮฺ โดย นักฮะดีษอัลอัลบานีย์, สำนักพิมพ์อัลอิสลามีย์, เบรุต.

42. **อัซซุนนะฮฺ** โดย อิบนุ อบีฮาติม, สำนักพิมพ์อัลอิสลามีย์.

43. **สุนันอบีดาวูด** จัดทำและวิจารณ์ โดย อิซซัต อุบัยดฺ อัดดะอาซ, สำนักพิมพ์ดารุลฮะดีษ, ฮิมศฺ, ซีเรีย.

44. **สุนันอิบนุมาญะฮฺ** ตรวจทานโดย มุฮัมมัด ฟุอ๊าด อับดุลบากีย์ สำนักพิมพ์ดารุลฟิกรฺ.

45. **สุนันอัดดารอกุฏนี,** สำนักพิมพ์นัชรุซซุนนะฮฺ, มิลตาน, ปากีสถาน.

46. **สุนันอัดดาร่อมีย์,** สำนักพิมพ์นัชรุซซุนนะฮฺ, มิลตาน, ปากีสถาน.

47. **สุนัน สะอีด อิบนุ มันซูรฺ,** สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

48. **อัสสุนัน อัลกุบรอ** โดย บัยหะกี, สำนักพิมพ์ดารุลฟิกรฺ, เบรุต, เลบานอน.

49. **อัสสุนัน อัลกุบรอ** โดย อันนะซาอี, พิมพ์ครั้งที่ 1, สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

50. **สุนัต อันนะซาอี,** สำนักพิมพ์อัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

51. **ซีเราะฮฺอิบนิหิซาม,** สำนักพิมพ์ดารเอียะฮฺยาอิตตุรอษิลอะรอบีย์, เบรุต, เลบานอน.

52. **ชัรฺฮุซซุนนะฮฺ** โดย อัลบาฆอวีย์ สำนักพิมพ์อัลอิสลามีย์, เบรุต.

53. **อัชชะรีอะฮฺ** โดย อัลอาญุรีย์ สำนักพิมพ์ฮะดีษอะคาเดมี, ฟัยซอลอาบาด, ปากีสถาน.

54. **ชุอะบุลอีมาน** โดย อัลบัยหะกี สำนักพิมพ์อัดดารุสสะละฟียะฮฺ, มุมไบ, อินเดีย.

55. **ชะมาอิลอัตติรฺมิซี** สำนักพิมพ์ดารุลอิลมฺ ญิดดะฮฺ.

56. **เศาะฮีฮฺอิบนุ ฮิบบาน** ตรวจทานโดย กะมาล ยูซุฟ อัลฮูต, พิมพ์ครั้งที่ 1, สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบิลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

57. **เศาะฮีฮฺอิบนุ คุซัยมะฮฺ,** ตรวจทานโดย มุฮัมมัด มุศฏอฟา อัลอะอฺซอมีย์ สำนักพิมพ์อัลอิสลามีย์.

58. **เศาะฮีฮฺมุสลิม** ตรวจทานโดย มุฮัมมัด ฟุอ๊าด อับดุลบากีย์, สำนักพิมพ์เอียะอฺยาอฺอัตตุรอษอัลอิสลามีย์.

59. **ศิฟะตุลญันนะฮฺ** โดย อบีนะอีม, เบรุต, เลบานอน.

60. **อัฎฎุอะฟาอฺ** โดย อุก็อยลีย์ สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

61. **อัฏฏิวาล** โดย อัฏฏ็อบรอนี อยู่ในช่วงท้ายของอัลมัวะอฺญัมอัลกะบีรฺ.

62. **อัลอะซอมะฮฺ** โดย อะบิชเชค, สำนักพิมพ์ดารุลอาศิมะฮฺ ริยาด.

63. **อิละลุลฮะดีษ** โดย อะลี อิบนุลมะดีนีย์, เบรุต, เลบานอน.

64. **อัลอิลัลอัลมุตะนาฮิยะฮฺ** โดย อิบนุลเญาซีย์, สำนักพิมพ์อิดารอตุลอุลูมอัลอะษะรียะฮฺ ฟัยซ็อลอาบาด, ปากีสถาน.

65. **อุมตะตุตตัฟซีรฺ** ของอัลฮาฟิซ อิบนิกะษีรฺ โดย อะหฺมัด ชากิรฺ.

66. **อะมะลุลเยามิ วัลลัยละฮฺ** โดย อันนะซาอี บริษัท อัรริซาละฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

67. **เอานุลอะอฺบู๊ด** โดย อัลลามะฮฺ ซัมซุลฮักกิลอะซีม อาบาดีย์, สำนักพิมพ์นัชริซซุนนะฮฺ, มิลตาน, ปากีสถาน.

68. **มุอรีบุลฮะดีษ** โดย อบีอุบัยดิลกอซิม อิบนิสะลามอัลฮัรฺวีย์, สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

69. **ฟัตฮุลบารีย์ คำอธิบายเศาะฮีฮฺอัลบุคอรี** โดย อิบนุฮะญัรฺ, พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์อัสสะละฟียะฮฺ, กรุงไคโร.

70. **ฟัตฮุลกอดีรฺ** โดย อัชเชากานีย์, สำนักพิมพ์ดารุตตุรอษอัลอะรอบีย์, เบรุต.

71. **อัลฟิรเดาส์** โดย อัดดัยละมีย์, สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต.

72. **ฟะฎออิลุลกุรอาน** โดย อบีอุบัยดฺ, สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต.

73. **ฟะฎออิลุลกุรอาน** โดย อิมามอันนะซาอี ตรวจทานโดย ฟารูก ฮัมมาดะห์, สำนักพิมพ์ดารุษษะกอฟะฮฺ, โมร็อกโก.

74. **อัลฟะกีฮฺ วัลมุตะฟักกิฮฺ** โดย บัฆดาดีย์, สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

75. **อัลกามิล ฟีฏฺอะฟาอิรริญาล** โดย อิบนุอะดีย์, สำนักพิมพ์ดารุลฟิกฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

76. **กิตาบุซซุฮฺดิ โดย อิบนิลมุบาร็อก,** สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

77. **กิตาบุศซอละฮฺ** โดย อัลมิรฺวะซีย์ สำนักพิมพ์อัดด๊ารฺ แห่งเมืองมะดีนะฮฺ.

78. **กิตาบุลมัจญรูฮีน** โดย อิบนุ ฮิบบาน จัดจำหน่ายโดย ดารุลบาซ, นครมักกะฮฺ.

79. **อัลกัซซาฟ** โดย อัซซะมักซะรีย์ สำนักพิมพ์ดารุลกิตาบอัลอะรอบีย์.

80. **กัชฟุลอัสตารฺ,** บริษัทอัรริซาละฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

81. **มัจมะฮฺอัซซะวาอิด** โดย อัลฮัยษะมีย์, สำนักพิมพ์ดารุลกิตาบ, เบรุต, เลบานอน.

82. **อัลมัจญมัวะอฺอัลมุฆีษ** โดย อัลมะดีนีย์ อัลอิสฟะฮานีย์, สำนักพิมพ์ดารุลมะดีนีย์เมือง ญิดดะฮฺ.

83. **อัลมุฮัรรอรฺอัลวะญีซ** โดย อับดุลฮักกฺ อิบนุ ฆอลิบ, สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

84. **อัลมุคตาเราะฮฺ** โดย อัฎฎิยาอฺ, สำนักพิมพ์อัลนะฮฺเฎาะฮฺ อัลฮะดีษะฮฺ, นครมักกะฮฺ.

85. **อัลมะรอซีล** โดย อบีดาวูด, สำนักพิมพ์อัลกอซิมียะฮฺ, ฟัยซ็อลอาบาด, ปากีสถาน.

86. **อัลมุสตัดร็อก** โดย อิมามอัลฮากิม, สำนักพิมพ์ดารุลมะอฺริฟะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

87. **มุสนัดอบีดาวูด อัฏฏอยาลิซีย์,** สำนักพิมพ์ดารุลมะอฺริฟะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

88. **มุสนัดอบีอะวานะฮฺ,** สำนักพิมพ์ดารุลมะอฺริฟะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

89. **มุสนัดอบียะอฺลา** ตรวจทานโดย ฮุเซน สะลีม อะสัด, สำนักพิมพ์ดารุลมะมูนลิตตุรอษ, ดามัสกัส.

90. **มุสนัดอิมามอะหฺมัด,** สำนักพิมพ์อัลอิสลามีย์ และดารฺศอดิรฺ, เบรุต.

91. **มุสนัดอัลฮุมัยดีย์** สำนักพิมพ์อาลัมอัลกุตุบ, เบรุต, เลบานอน.

92. **มุสนัดอัชชิฮาบ,** บริษัทอัรริซาละฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

93. **มิชกาตุลมะซอเบียะฮฺ** โดย อัตติบรีซีย์, สำนักพิมพ์อัลอิสลามีย์, เบรุต.

94. **มุชกิลอัลอาซารฺ** โดย อัฏฏอฮาวีย์, สำนักพิมพ์ดาอิเราะฮฺอัลมะอาริฟ, ฮัยดัรฺอาบาด, อินเดีย.

95. **อัลมุซ็อนนัฟ** โดย อบีชัยบะฮฺ, สำนักพิมพ์อัดดารุสสะละฟียะฮฺ, มุมไบ, อินเดีย.

96. **อัลมุซ็อนนัฟ** โดย อับดุรรอซซาก, สำนักพิมพ์อัลอิสลามีย์, เบรุต.

97. **อัลมะฏอลิบ อัลอะลียะฮฺ** โดย อัลฮาฟิซ อิบนุ ฮะญัรฺ

98. **อัลมัวะอฺญัมอัลเอาซัฏ** โดย อัฏฏอบารอนีย์ สำนักพิมพ์อัลมะอาริฟ, ริยาด.

99. **อัลมัวะอฺญัมอัศศอฆีรฺ** โดย อัฏฏอบารอนีย์ สำนักพิมพ์อัสสะละฟียะฮฺ แห่งนครมะดีนะฮฺ.

100. **อัลมัวะอฺญัมอัลกะบีรฺ** โดย อัฏฏอบารอนีย์, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงไคโร.

101. **อัลมะฆอซีย์** โดย อัลวากิดีย์.

102. **อัลมุนตะค็อบ** จากมุสนัดของ อับดิ อิบนิ ฮุมัยดฺ, สำนักพิมพ์อัซซุนนะฮฺ, กรุงไคโร.

103. **มะวาริดุซซ็อมอาน** โดย อัลฮัยษะมีย์ สำนักพิมพ์ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, เบรุต, เลบานอน.

104. **อัลมุวัฏเฏาะอฺ** โดย อิมามมาลิก ตรวจทานโดย มุฮัมมัด ฟุอ๊าด อับดุลบากีย์, สำนักพิมพ์ดารฺเอียะอฺยาอิตตุรอษอัลอะรอบีย์.

ISLAMIC BOOK CENTER
ศูนย์หนังสือ
อิสลาม

تفسير ابن كثير

المصباح المنير في تهذيب

تفسير ابن كثير

TAFSIR
IBN KATHIR

(ABRIDGED)

Volume 1

ISBN 978-616-7480-39-8

ศูนย์หนังสืออิสลาม กรุงเทพฯ
87/2 อาคารมูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย
ถ.รามคำแหง ซอย 2 แขวง/เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250
โทรศัพท์ 089-005-3393, 02-318-8085 แฟ็ก 02-318-8085
www.THAIislamicbook.com